

82-1 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(H. 1027-1028 / M. 1618-1619)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI

Yayın No: 7

82-1 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ (H. 1027-1028 / M. 1618-1619)

—❦— ÖZET - ÇEVİRİ YAZI —❦—

İstanbul 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI

Proje Yöneticisi

Prof. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Başkanı

Proje Sorumluları

Doç. Dr. Muhammet Ahmet TOKDEMİR
Devlet Arşivleri Başkan Yardımcısı

Cevat EKİCİ

Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanı

Ahmet ÖZKILINÇ

Yayın Hizmetleri Şube Müdür V.

Yayına Hazırlayanlar

Yılmaz KARACA
Abdullah SİVRİDAĞ
Mehmet Selim TEMEL
Numan YEKELER
Kemal GURULKAN
Mesut DEMİR

Grafik Tasarım

Vahdettin ATİK
Nazlı GENÇ GÜLTEKİN

Yan kağıt: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 741, Divan-ı Sultan Osman'dan alınmıştır.

Baskı

SEÇİL OFSET
100. Yıl Matbaacılar Sitesi 4. Cad. No: 77 Bağcılar-İSTANBUL
Tel: 0212 629 06 15
www.secilofset.com
Sertifika No: 44903

ISBN: 978-605-68926-5-3

Bu kitapta 70 g Topaz kâğıt kullanılmıştır.

SUNUŞ

Devletlerin ve milletlerin, zamanın tahakkümü olmaksızın sürekliliğini sağlayan unsurların başında tarih bilinci gelir. Millet olarak, Osmanlı Devleti'nden bugüne, üzerine tarih bilincimizi inşa edebileceğimiz, oldukça zengin bir arşive sahibiz.

Osmanlı Devleti, üç kıtada, bugün üzerinde kırktan fazla devletin kurulu bulunduğu Balkanlar, Kırım, Kafkasya, Orta Doğu, Arap Yarımadası, Akdeniz Adaları ile Afrika'nın Kuzey ve Doğu bölgelerinde çok geniş bir alanda hüküm sürmüştür. Böylesine geniş bir coğrafyayı asırlarca yönetebilmek için, günümüze kadar ulaşan sağlam bir kayıt sistemi kurmuştur.

Ecdattan devraldığımız bu arşiv mirasını, gelecek nesillere en iyi şekilde aktarmak için korumamız, bir bilgi ve tecrübe kaynağı olarak incelenip istifade edilmelerini sağlamamız gerekiyor. Devlet Arşivleri Başkanlığı, sahip olduğumuz arşiv birikiminin tasnifi, kataloglanması, sayısal ortama aktarılması, korunması, restorasyonu ve araştırmaya açılması hizmetlerini başarıyla yerine getiriyor. Başkanlığımız, arşivlerimizdeki devlet ve millet hayatı için önem arz eden belge ve defter koleksiyonlarını da yayımlayarak, ilim âleminin hizmetine sunuyor.

Bugün geniş Osmanlı coğrafyasındaki idari, hukuki, askerî, ekonomik, dinî ve sosyal alanlara dair tüm politika, kanun ve emirlere, ancak bu muazzam kayıtlar sayesinde erişim mümkündür. Bunlar içinde, devletin yönetim ve karar alma mercii olan Divan-ı Hümayun Sicilleri, özellikle çok kıymetlidir.

Divan-ı Hümayun'da görüşölüp karara bağlanan konularda Padişah adına gönderilen, adına hüküm denilen emir ve fermanlardan oluşan defterlere "*mühimme*" yani önemli, ehemmiyetli isminin verilmesi de Osmanlı'nın bu defterlere gösterdiği hassasiyeti yansıtmaktadır.

Mühimme Defterlerinin dokuz adedi daha önce Devlet Arşivleri Başkanlığınca yayınlanmıştı. Bu eserle, Sultan I. Mustafa ve Sultan II. Osman döneminin bir bölümünü kapsayan 82-1 Numaralı Mühimme Defteri de ilim âleminin hizmetine sunulmaktadır. Eserin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Türkiye Cumhurbaşkanı

ÖNSÖZ

Osmanlılar'ın beylik döneminde basit şekliyle varlığı bilinen Divan, Devletin büyümesi ile birlikte gelişme göstererek Divan-ı Hümayun yani Padişah Divanı vasfını kazanmıştır. Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar padişahların başkanlığında toplanmakta iken Fatih Kanunnamesi ile başkanlığını Sadrazamın yaptığı önemli bir karar organı hâlini almış ve Sultan II. Mahmut'un devlet teşkilatında geniş reformlar yaptığı Tanzimat dönemi öncesine kadar etkinliğini sürdürmüştür.

Divan-ı Hümayun Padişahın bulunduğu yerde toplanır ve onun adına karar alırdı. Burası da genellikle Topkapı Sarayı'nda Bâbüsselâm ile Bâbüssaâde arasındaki meydanın solunda bulunan ve Kubbealtı diye isimlendirilen yer olurdu. Asli üyeleri Sadrazam, Kubbealtı Vezirleri, Rumeli ve Anadolu Kazaskerleri, Nişancı, Rumeli ve Anadolu Defterdarları, şayet vezir rütbesine yükselmişlerse Yeniçeri Ağası ve Kaptan-ı Derya, şayet İstanbul'da bulunmakta ise Rumeli Beylerbeyi idi. Bunlardan başka Reisülküttap, Tezkireciler, Çavuşbaşı ve daha alt seviyeden görevliler de Divan toplantılarına yardımcı olarak katılırlardı. Divan toplantılarının gündeminin hazırlanması ve yönlendirilmesi Reisülküttap tarafından gerçekleştirilirdi.

Divan-ı Hümayun din, ırk vs. farkı gözetilmeksizin herkesin müracaatına açık olduğundan, toplantılarda devletle ilgili her türlü siyasi ve idari konular görüşüldüğü gibi buraya bizzat veya yazılı olarak başvurmuş olan herkesin şikâyet ve davaları da görüşülüp karara bağlanırdı. Kazaskerlerin üye olarak mevcudiyeti bu kurumun, çeşitli mahkemelerce verilmiş olan ancak muhataplarının adil bulmadığı için şikâyet konusu ettiği kararları yeniden görüşüp gerektiğinde bozarak tekrar görülmesi için ilgili mahkemeye iade eden bir temyiz mahkemesi olarak görev yapmasına da imkân sağlamakta idi.

Burada alınan kararlardan gerekli görülenler Padişaha arz edilip onayı alınır, daha sonra da bu kararlar doğrultusunda gerekli olan emirler Padişah adına ferman şeklinde tanzim olunarak ilgililere gönderilirdi. Padişah dilerse Divan toplantılarını kafes arkasından izlerdi.

Bu durum üyelerin konuları görüşürken ve karar verirken daha dikkatli ve adalete riayetkâr olmalarını sağladı.

Toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda tanzim edilen fermanların suretlerinin Divan-ı Hümayun Sicilleri denilen defterlere kaydedilmesi, ilgililere gönderilmesi, bu sicillerin muhafazası vb. sekreterlik hizmetleri Reisülküttabın riyaseti altındaki Beylikçi (Divan), Tahvil ve Ruus kalemlerinden oluşan ve adına Divan-ı Hümayun Kalemleri denilen ayrı bir bürokratik teşkilat tarafından yürütülürdü.

Bu sicillerin en başta geleni Mühimme Defterleridir. Önceleri Divan-ı Hümayun toplantılarında müzakere edilen devletle ilgili dâhilî, haricî, siyasi, askerî, içtimai meselelerle ilgili ve şahsi müracaatlara ilişkin konularda alınan kararlar doğrultusunda ilgililere hüküm şeklinde gönderilen fermanlar bu defterlere kaydedilirken 1649 yılından sonra şahsi konularla ilgili olanlar Şikâyet Defterlerine, Padişah tarafından yabancı devlet başkanlarına gönderilen nâme-i hümayunlar da 1699 yılından sonra Nâme-i Hümayun Defterlerine kaydedilmişlerdir.

Mühimme Defterleri; Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatının yapısı ve işleyişi, çağdaşı olan devletlerin ve hükümler olduğu topraklarda günümüzde kurulmuş olan devletlerin tarihleri, Müslüman olan ve olmayan tebaasının dinî hak ve hürriyetleri ile sosyal ve ekonomik durumları, uluslararası ilişkiler, iktisat tarihi, askerî tarih, harp tarihi, lojistik, Müslümanlarca mukaddes olan beldelelere götürülen hizmetler, hac ve surre organizasyonu, Osmanlı toplum hayatında önemli bir yere sahip olan vakıflar, kültürel faaliyetler, imar, iskân, belediye hizmetleri, sağlık, eğitim ve daha birçok konuda ilk elden bilgiler ihtiva eden çok önemli kaynaklardır.

Günümüzde Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Rikâb, Ordu, Kaymakamlık gibi adlar altında ve Mühimme, Mühimme Zeyli, Mühimme-i Asâkir, Mühimme-i Mektûme ve Mühimme-i Mısır isimli farklı tasnif serilerinde yaklaşık 350 yıllık zaman dilimini kapsayan 380 civarında Mühimme Defteri bulunmaktadır. Bunların dışında, geçen zaman içerisinde çeşitli sebeplerle parçalanmış olan Mühimme Defterlerine ait olup günümüze intikal eden ve tasnif edilip araştırmaya açılmış bulunan 44 civarında Mühimme Defteri forma ve parçası da mevcuttur. Ayrıca Osmanlı Arşivi'nde hâlen devam etmekte olan tasnif çalışmaları sırasında Sultan I. Mustafa ve II. Osman dönemlerine ait H. 1027-1028 (M. 1618-1619) tarih aralığına ait hüküm kayıtlarını ihtiva eden bir Mühimme Defteri daha tespit edilmiştir. Bulunan bu defter de, adı geçen iki padişahın dönemine ait olup söz konusu tarihin bir yıl öncesine tekabül eden H. 1026-1027 (M. 1617-1618) tarih aralığına ait hüküm kayıtlarını ihtiva eden ve Mühimme Defterleri Kataloğunda 82 numara ile kayıtlı bulunan Mühimme Defteri'nin ardına 82-1 numarası ile eklenerek araştırmaya açılmıştır.

Devlet ve millet hayatı bakımından arz ettikleri tarihî öneme binaen, 1993 yılından itibaren Kurumumuzca uzun süreli bir proje çerçevesinde bu defterlerin yayımına başlanmış ve bugüne kadar bunlardan 3, 5, 6, 7, 12, 82, 83, 85 ve 91 numaralarını taşıyan dokuz adedi yayımlanmıştır. Şimdi de yeni bulunan bu 82-1 Numaralı Mühimme Defteri, daha önce yayımlanmış olan 82 Numaralı Mühimme Defteri'nin tamamlayıcısı olmak üzere neşredilmiş bulunmaktadır. Böylece Kurumumuzca yayımlanmış olan Mühimme Defteri sayısı ona ulaşmış olmaktadır.

Yeni neşredilen bu Mühimme Defteri genel olarak; Kazakların Osmanlı ülkesine yönelik saldırılarına karşı alınan tedbirler, Şark Seferi, Özi Seferi; kale, liman, sahil köyü ve serhad muhafazası; kale ve palanka inşası, orducu esnafı ihracı, surre güvenliği, yol emniyeti; asilik, harami mütesellim, kadı, naib, defterdar, voyvoda, subaşı, yeniçeri, kâşif vs. görevlilerin devre çıkmak vb. yolsuz uygulama ve haksız para taleplerinden dolayı yaptıkları şikâyetler; zimmetine para geçiren görevlilerin teftişi; sancak beyi, naib, yeniçeri serdarı vs.nin başka görevlilerin işlerine karıştırılmaması; bazı görevlere yapılan atamalar; bazı devlet alacaklarının tahsili, cizye, avarız vs. vergilerle ilgili meseleler; devlet görevlisi, yabancı elçi vs. kimselere verilen yol emirleri, hapiste bulunan elçinin serbest bırakılması, ulak atlarının sadece ulaklar tarafından kullanılması, İstanbul'un et, zahire, kereste vs. ihtiyaçlarının temini, ülke dışına hububat ihracının önlenmesi, Matbah-ı Âmir'e ye et tedariki; alışverişlerde narha uyulması, resmî damgalı ölçü ve tartılar kullanılması, koltukçuluk yapanlara izin verilmemesi; uluslararası ticaret ve gümrük; hafta pazarı kurulma izni; fırıncı, kazancı, demirci, bakırcı, alacacı, ipekçi, kaftancı, hamal, bakkal, havıyarcı vs. mesleklerle ilgili meseleler, vakıfların ve müteveli vb. görevlilerin teftişi, bazı vakıf görevlerine yapılacak atamalar ve vakıf alacaklarının tahsili ile harap durumdaki vakıf bina ve mabetlerin tamiri; timar, zeamet ve haslarla ilgili meseleler; miras, köle, nikâh ve borç-alacak davaları, hacıların ve vârisiz ölen yeniçerilerin muhallefâtı, resm-i kısmet, seyyidler ve seyyidlik iddiasında bulunanlar, kaçak kölelerin aranıp bulunması, yerlerinden göç eden reayanın memleketlerine geri gönderilmesi, köyler arası anlaşmazlıklar, çiftlik ve köy sınırı tespiti, han inşası, köprü tamiri ve inşası, yol ıslahı; su yolları, su dolapları, su arama, getirme ve ev vs. yerlere su bağlama izni, su kuyusu açılması, Kırkçeşme Suyu, tarım alanlarının meraya dönüştürülmemesi, çeltik ziraatı, orman vakfedilmesi, yolcuların konakladığı yerdeki ağaçların kesilmemesi, mirî koruların muhafazası, çevre temizliğine riayet edilmesi, haksızlığa uğrayanların mağduriyetlerinin giderilmesi, halka zulmeden kişilerin teftişi; fesatçılık yapan, vazifesi olmayan işlere karışan bazı kişilerin başka yerlere sürgün edilmesi; katl, yaralama, tehdit, ırza tecavüz, ev basma, yağma, gasp, hırsızlık, dolandırıcılık ve kalpazanlık suçlarını işleyenlerin yakalanması; tütün ve kahvehane yasağı gibi konularla ilgili hüküm kayıtlarını ihtiva etmektedir.

Bunlardan başka; İstanbul'da yaşayan Kordova ve Sinyor Yahudileri arasında yaşanan haham tartışması, Gemlik'te gayrimüslimlerin kiliseye bitişik olduğu gerekçesiyle yıktırdıkları mahkeme olarak kullanılan eve karşılık taahhütleri gereğince başka yerde yeni bir mahkeme binası yaptırılması, İstanbul'da Mahmudpaşa Mahallesi'nde ateşle iş yapıp yangınlara sebep olan kuyumcuların burada faaliyette bulunmalarına izin verilmemesi, İstanbul'da eskiden beri esir satışı yapılan yerin dışında esir satışı yapılmaması, Reisülkütab'ın çiftliğinden kaçan esirlerin yakalanması, Üsküdarı Şeyh Mahmud'un (Aziz Mahmud Hüdâî) doğum yeri olan köyün derbentçi olmasından dolayı bazı vergilerden muaf olması, Mısır'daki Câmiülezhher'in Mahya Şeyhi ile oğluna ait vazifelere ve mezarlara kimsenin müdahale ettirilmemesi, Eflak Voyvodası'nın halka zulmettiği için görevden alınması, Mekri Kalesi duvarları üzerine diğer evlerin içerisini görecektir şekilde sonradan yapılan evlerin yıktırılması, çıkan kavga ve gürültülerden dolayı etrafa rahatsızlık veren iki bozahanenin ve gayrimüslimler tarafından cami ve mezarlığa yakın yerde açılan meyhanelerin kapatılması; İstanbul'daki Takyeciler Çarşısı'na Bursa'dan düşük kaliteli dikilmiş takke getirilip satılmasına, kadife ve kumaş

işlenmesinde sahteciliğe, standart ölçüden daha az miktarda sof işlenmesine ve satılmasına izin verilmemesi, hamal atlarının ulaklık hizmetinde kullanılmaması gibi konulara dair hükümler de Defter'de yer almaktadır.

Defter; 29x21,5 cm. ebadında, bloknot biçiminde (dikey açılımlı) tanzim edilmiş ilki 60, sonuncusu 40 ve diğerleri 48'er sayfadan meydana gelen ve tek cilt hâlinde olmayan birbirinden ayrık 7 forma şeklinde toplam 340 sayfadan müteşekkildir. Bu sayfalarda 745 (1 mükerrer hüküm) hüküm kaydı yer almaktadır. Birden fazla yere gönderilen hükümlerin altına bu durumlarına işaret etmek üzere yazılmış olan "*Bir sureti*" şeklinde başlayan 39 kayda numara verilmemiştir. Sayfa ve hüküm numaraları orijinal olmayıp defterin tasnifi sırasında ve varak esasına göre değil sayfa esasına göre verilmiştir.

Defter, formalardan bağımsız olan iç kapağında büyük puntolarla yazılı olan "*Der-zamân-ı Hazret-i Mecd Mehmed Efendi, Reîsü'l-küttâb, sene 1027*" başlığı ile başlamaktadır. İlk başlık tarih 8. sayfadaki 20 Muharrem 1027 tarihidir. Diğer Mühimme Defterlerinde olduğu gibi bu Defter'in formaları da daha sonra bir araya getirildiğinden başlık tarihlerin sırası ile sayfaların sırası arasında uyumsuzluklar gözlenmektedir. Hükümler divanî kırmacı tarzında yazılmış olmakla beraber, her biri farklı kâtiplerin elinden çıktığından bu durum yazı üslubuna da yansımıştır.

Genellikle hüküm kayıtlarının üst tarafında; "*Koyun Emini tezkiresi mücebince*", "*Rif'at*", "*Bâ-hatt-ı hazret-i efendi*", "*Murad Ağ'a verilmiştir*", "*Vezîrdir*", "*Monlâdır*", "*Yevm-i mezbûrda nevrûz-ı sultânî vâki olmuştur*." şeklinde hükmün dayanağı, yazan kâtip, kaleme alan yetkili, gönderilmek üzere teslim edilen kişi, muhatap makam sahibinin paye ve rütbesi, nadiren de olsa o gün meydana gelen bir olay hakkında bilgi veren notlar ve hükmün deftere kayıt sürecinin tamamlandığını ifade etmek üzere Kalem yetkilisi tarafından konulmuş bir paraf bulunmaktadır. Bu paraf işareti her ne kadar "*buyuruldu*"yu andırmakta ise de bu döneme ait diğer Mühimme defterleri ile yapılan karşılaştırmalarda, bazı hükümlerin üzerinde bu işaretin yerinde ve biraz da bu işarete benzer şekilde "*buyuruldu*", "*yazılmışdır*", "*görüldü*", "*tahrîr şüd*" vb. şekillerde okunabilecek ifadelerle karşılaşılmasından dolayı metnin transkribesi esnasında bu işareti karşılamak üzere herhangi bir kelime yazılmamıştır. Bu notlardan kâtiplerin isimleri ile ilgili olanların; "*D.*", "*Md.*", "*B.*", "*Tma.*", "*Ömrî*", "*Dâi*", "*Medhî*" örneklerinde olduğu gibi bazen rumuz ile bazen de mahlas şeklinde yazılmış olduğu görülmektedir.

Varaklar beyaza yakın açık sarı renklidir. Genel olarak sağlamlığını ve üzerinde yazılı bulunan yazıyı muhafaza etmiş olmakla beraber nem, su, kurt yeniği vb. harici etkenlerden dolayı ve zaman içerisinde varakların birbirine yapışması sebebiyle hemen her varakta koyu kahverengiye doğru mevzii renk değişikliği, bazı varaklarda çürüme, yazı silikliği, karışıklığı ve kaybı meydana geldiği ancak Defter'in tasnifi sürecinde bu hasarların restorasyona tabi tutulduğu görülmektedir.

Defter'in çeviri yazısı yapılırken daha sade bir yayın usulü benimsenmiş; uzun okunması gereken vokaller şapka ile, hemze ve ayn harfleri ise (') ve (') işaretleriyle ve sadece, gösterilemedikleri takdirde harf ve ses kaybının meydana geleceği durumlarda gösterilmiştir.

Bunlara ilave olarak çeviri yazıda aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmiştir:

- Okunmasında tereddüt hasıl olan kelimelerin son tarafına soru işareti(?) konulmuştur.
- Metnin orijinalindeki boşluklar ( ) şeklinde; haricî etkenlerden dolayı metnin orijinalinde meydana gelmiş olan kayıplar ise (...) şeklinde gösterilmiştir.
- Silik olmasına rağmen metnin siyak ve sibakına göre okunan bölümlere harflerin altına nokta konulmak suretiyle (xyz) işaret edilmiştir.
- Metnin orijinalinde hatalı yazıldığına kanaat getirilen kelimelerin doğrusu yazılmış, hükümdeki yazılışları dipnotta verilmiştir.
- Kurumumuzca daha önce yapılmış olan Mühimme defteri yayınlarından farklı olarak dua cümleleri –*dâme mecdühû*– örneğinde olduğu gibi iki uzun çizgi arasına alınmıştır.
- Hüküm deftere kaydedildikten sonra, kaydın kontrolü sırasında yanlış yazıldığı tespit edildiği için veya fermanı kaleme aldırın makamca ferman metninde değişiklik yapılmasından dolayı üzeri çizilerek tashih edilen kısımlar <<...>> şeklinde gösterilmiştir.
- Kayıtlarda geçen yer isimleri ve gerekli görülen bazı terimlere dipnot verilmek suretiyle açıklama yapılmıştır.

Defter'in yukarıda kısaca değinilen muhtevası ile Osmanlı Devleti'nin siyasi, içtimai ve iktisadi tarihi ile diğer birçok alandaki mevcut bilgilerimize yeni katkılar sağlayacağı aşîkârdır. Bu bakımdan ilgililere faydalı olmasını diler, bu vesile ile bu eserin yayımlanmasında emeği geçenlere teşekkür ederim.

Prof. Dr. Uğur ÜNAL

***Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı
Devlet Arşivleri Başkanı***

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	3
ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	11
KISALTMALAR	59
ÖZETLER - ÇEVİRİ YAZILAR	61
1 Etrafına topladığı eşkiya ile Karataş nahiyesi ahalisine işkence edip mallarını ve paralarını gasbeden Demirci kazası eski Kadısı Mahmud'un hasımlarıyla birlikte muhakeme edilerek zimmetinde sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi.	63
2 Eflaklı Kürkcü Yorgi'de yüz altmış bin, Dimitri adlı zimmide on altı bin ve Kürkcü Kiro'da yirmi bin akçe alacağı olduğunu iddia eden şahıs ile davalıların muhakeme olunarak sabit olan hakkının kendisine iade edilmesi.....	64
3 Rıdvan adlı kölesinin yaptığı eşkıyalıktan dolayı Mihaliç kazasından Ramazan Çavuş'un yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.....	65
4 Allah rızası için kendi semtine su getirmek isteyen Haremeyn-i Şerifeyn Muhasebecisi Ahmed'in taşrada bulacağı suyun, Suyolu Nazırı tarafından yerinde tahmin ve tescilinin yapılarak arz edilmesi.....	65
5 Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'yı ziyafet hilesiyle katledip şahsi mallarını ve Dersaadet'e getirmek üzere hazırladığı mukataa gelirlerini gasbeden Bozacızade Mehmed ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları ve gasbettikleri mallar alınıp maktulün vârislerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.....	65
6 Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'yı ziyafet hilesiyle katledip mallarını ve Dersaadet'e getirmek üzere hazırladığı mukataa gelirlerini gasbeden Bozacızade Mehmed ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları; bu kişilerin bu konuda getirecekleri fermanlara itibar edilmemesi.....	67
7 Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'dan gasbolunan mukataa gelirlerinin, adı geçenin katilleri olan Bozacızade Mehmed ve avanesinin yakalanması hususundaki emrin uygulanmasına mâni olanlardan tahsil ve tazmin edilmesi.....	68
8 Drac Emmini Mustafa'yı katledenler ile diğer bazı kimselerin Drac Kalesi dışında Kavalye isimli mahalde kurdukları hafta pazarının ve ihdas ettikleri dükkânların kaldırılarak pazarın eskiden olduğu gibi Kale içerisinde kurulmasına dair fermanın yenilendiği.....	68
9 Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'yı katledip çiftliğindeki para ve eşyalarını gasbeden eşkiyanın yakalanarak yargılanmaları ve gasbettikleri para ve eşyaların merhumun vârislerine teslim edilmesi.	69

- 10 Akçahisar ve İşim kadıları ile Pjez ve Petrin kaleleri dizdar ve görevlilerinin, Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'nın katillerinin yakalanarak haklarından gelinmesi için görevli tayin edilen Tımsıvar eski Beylerbeyi Süleyman ile birlikte hareket etmeleri 70
- 11 İlbasan Beyi ve Kadısı ile İlbasan'daki müsellemlerin, Drac ve Baştova Mukataası Emmini Mustafa'nın katillerinin yakalanarak haklarından gelinmesi için görevli tayin edilen Tımsıvar eski Beylerbeyi Süleyman ile birlikte hareket etmeleri. 70
- 12 İstanbul'da koltukçuluk usulü ile zahire alıp narha riayet etmeden ziyade bahaya satan Ermeni Murad veled-i Şahbaz ile diğer koltukçulara izin verilmemesi. 71
- 13 İznikmid ve Karadeniz taraflarından tedarik edilip öncelikle İstanbul'un ihtiyacı için dağıtılması gereken pazılık ve ihlamur tahtalarının madrabazlar tarafından mahallinde peşin ve yüksek fiyatla satın alınarak başka yerlere götürülmesine izin verilmemesi..... 72
- 14 On altı sene önce Karahisar-ı Sahib Sancak Beyi Şükrullah tarafından öldürülen Celâli eşkiyasından Perviz'i öldürdükleri iddiasıyla Çölabad ahalisine zulmedip haksız yere mal ve paralarını alan Arif Kâtip Mehmed'in yakalanarak yargılanması ve sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi. 72
- 15 Tütünün ekilip biçilmesi, alınıp satılması ve içilmesi hakkındaki yasağa uyma hususunda titizlik gösterilmesi. 73
- 16 Tımsıvar eyaletinde muhafaza hizmetinde bulunan zeamet ve timar sahiplerinin yoklanarak bizzat görevinin başında olmayanların tespit edilip dirliklerinin serhad hizmetinde bulunmak şartıyla diğer yarar ocak oğulları ile gazi ve yiğitlere verilmesi. 74
- 17 Karahisar-ı Sahib sancağına mutasarrıf olan sancak beyi, subaşı ve voyvodaların maiyetleriyle birlikte devir adı altında memleketi dolaşmaya çıkıp devir ve selamiye akçesi adı altında ahaliden para almalarına izin verilmemesi. 74
- 18 Hüdavendigâr Sancağı Beyi ile kethüda ve voyvodalarının maiyetleriyle birlikte yasak olmasına rağmen ayda bir devir ve teftiş bahanesiyle memleketi gezip ahaliden muhtelif adlar altında haksız yere para ve erzak almalarına izin verilmemesi. 75
- 19 Haslar kazasına bağlı Belgrad, Uskumru, Gevherli Belgrad, Sarıyer, Büyükdere, Bahçe, Ayazağa, Donuzderesi, Zekeriya Burgazı ve Hadım isimli köylerde bulunan çiftlik ve mandıralardaki kefilsiz çoban ve çiftçilerden hırsızlık vs. suçları işleyenler ile buralara gelip yerleşen hırsız, harami ve eşkiyanın yakalanıp haklarından gelinmesi görevinin eskiden olduğu gibi Bostancıbaşılar tarafından yürütülmesi hususunda Sultan I. Ahmed zamanında verilen fermanın yenilendiği. 76
- 20 Sultan Gazi Hüdavendigâr Vakfına ait Bursa'daki Eski Kaplıca ile buraya Sultan Bayezid-i Veli tarafından ilave olunan bir camekânın ve bir başka zatın vakfı olan Çekirge Hamamının umuma meccanen vakıf olmalarına rağmen kiraya verilmesi uygulamasının iptali ve camekânla birlikte yaptırılıp vakfedilen ancak söz konusu kiralama işlemi sırasında yıktırılan dükkân ve odaların da tekrar vakıf olarak inşa edilmesi. 76
- 21 Hayrabolu kazasına bağlı Doğancı köyünden Yeniçeri Osman'ı katleden Mehmed ve suç ortaklarının yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesi..... 77
- 22 İçel Sancak Beyi Hasan'ın hasları reayasından olup eşkiya saldırısından dolayı Larende ve Tarsus taraflarına yerleşenlerden gideli on yıldan fazla olmuş olanlar hariç diğerlerinin kaldırılarak eski yerlerine gönderilmeleri..... 78
- 23 Elbistan'daki Ashab-ı Kehf Evkafının mahlul olan vazifelerinin Vakfın Nazırı bulunan Bostancılar Kethüdası Mehmed'in arzı olmadıkça kimseye verilmemesine dair fermanın yenilendiği. 78

- 24 Samakov, Dubniçe, Razlık, Radomir ve İhtiman kazalarındaki yeniçeri serdarları ve yasakçıların zimmi reayadan 'yasakçı' veya 'peşkeş' adı altında para almalarına izin verilmemesi..... 79
- 25 Kapıdağı nahiyesine bağlı Bandırma köyünden Yamandi isimli zimmiyi öldürüp firar eden Mavridi'nin yakalanarak yargılanması; dava mahallinde halledilemediği takdirde tarafların Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesi..... 80
- 26 Benderli Seyyid Kurd'un sattığı Rus asıllı esirin bedeli olan beş yüz altının, bu meblağı adı geçene teslim etmek üzere getiren kişileri yolda öldürerek gasbeden Yovanişko'dan tahsil olunması..... 80
- 27 Ümeradan merhum İslam Bey'e ait iken Sakız Kadısı Pir Mehmed tarafından satın alınan Bursa'daki mülk eve, merhumu katlettiği için mirastan mahrum bulunan kardeşi Mehmed Bey tarafından müdahale olunmasına izin verilmemesi..... 81
- 28 İstanbul'da ve kapılarda hamallık edip saraylara odun ve yemiş taşıyan hamal taifesine ait atların ases taifesi tarafından tutularak ulağa verilmesine müsaade edilmemesine dair fermanın yenilendiği..... 82
- 29 Filibe, Tatarpazarı, İstanimaka ve Peştere kazaları Yeniçeri Zabıtlığıne Dergâh-ı Mualla solaklarından Hüseyin Subaşı'nın tayin olunduğu..... 82
- 30 İstanbul'daki Tersane-i Âmire, selatin vakıfları ve mirî binaların ihtiyaçlarının görülmesi için İznikmid taraflarından tedarik edilen pazılıklar ve sair ihlamur tahtalarının yabancı tüccara satılmamasına dair daha önce verilen emrin yenilendiği 83
- 31 Matbah-ı Âmirenin odun ihtiyacını tedarik etmek üzere görevlendirilen Emin Mustafa'nın Şeyhler nahiyesi ahalisine eziyet edip ziyade paralarını almasına izin verilmemesi..... 83
- 32 Yasaklanmasına rağmen devre çıkıp ahalinin paralarını ve mallarını haksız yere zorla alan ve hatta bir kısmını yurtlarını terk etmek zorunda bırakan Karahisar-ı Sahib eski Sancak Beyi Ahmed ile kethüdaları Osman ve İlyas'ın yakalanarak yargılanmaları ve şikâyetçilerin sabit olan haklarının alınıp sahiplerine verilmesi..... 84
- 33 Devre çıkıp ahalie zulmettikleri için haklarında yakalanıp yargılanma emri çıkarılan ancak Anadolu eyaletinin diğer kazalarına kaçtıkları haber alınan Karahisar-ı Sahib eski Sancak Beyi Ahmed ile kethüdaları Osman ve İlyas'ın eyaletteki kadılar tarafından himaye olunmayıp yakalanmaları ve bu işle görevlendirilen Dergâh-ı Mualla kapıcılarına teslim edilmeleri..... 85
- 34 Maraş sancağına bağlı Elbistan nahiyesinde bulunan Ashab-ı Kehf Vakfına ait olup Vakfın eski Mütevellisi Ahmed ve Nazırı İbrahim ile bazı reaya zimmetlerinde kalan akçelerin tahsil edilmesi..... 86
- 35 Kazak eşkıyasının def'i için Boğdan'a gelen Bosna Valisi İskender Paşa'nın askerlerinden ikisinin Bender Kalesi civarındaki Tohatin köyünde kaybolmasında köylülerin bir suçunun olmadığı anlaşıldığından söz konusu askerlerin akrabaları tarafından köylülerin rahatsız edilmesine izin verilmemesi..... 86
- 36 Ustrumca, Petriç ve Doyran kazaları ile bu kazalara bağlı nahiye ve köylerdeki Altı Bölük halkının üzerine Arnavut Mahmud Abdullah'ın Kethüdayeri tayin olunduğu. 87
- 37 İznik kasabasındaki Darülhadis Medresesinde Müderris olanlar tarafından zapt olunan Akhisar kazasına bağlı Mera köyü mahsulüne hariçten Ömer adlı şahsın müdahalesine izin verilmemesi..... 87
- 38 Boğdan beyzadesi iken Müslüman olduğu için bazı zimmilerin asılsız isnatlarına maruz kalıp önce zindana daha sonra da Rodos'ta Mehmed Reis'in gemisinde küreğe konulan Mehmed bin Abdullah'ın serbest bırakılması..... 88
- 39 Avlonya ve Delvine sancaklarındaki kale neferlerinden seferde görevli olmayanların derbent köyleri ahalisiyle ittifak ederek Kurveleş asilerinin haklarından gelmesine dair emrin yenilendiği..... 88

40	İstanbul'da mirî Kazgancılar Kârhanesi dışında altın ve gümüşten leğen, ibrik vb. araç gereç yapılmasının yasak olduğuna dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen emrin yenilendiği.	89
41	Nakşa-Bare adalarında ortaya çıkan eşkıya ve bozguncuların Beç tarafına gitmiş olan Duka Gaşbar'ın Kaymakamı Mehmed marifetiyle yakalanarak yargılanmaları.	90
42	Atranos kasabası ahalisinin, haksız yere paralarını alıp mal ve erzaklarını yağmalamakla suçladığı Atranos Kadısı Receb'in, davacıları ile bir araya getirilip teftiş olunması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.	90
43	Kassam Mevlana Abdülkerim'in, Anadolu Kazaskeri Hüseyin'e ait resm-i kısmet hissesinden göndermeyip zimmetinde kalan meblağın, Kassamlık döneminin defterleri incelenerek ortaya çıkarılması ve tahsil olunup adı geçen Hüseyin'in adamlarına teslim edilmesi.	91
44	Sultan Süleyman Han'ın Tire kazasındaki Darulkurra Vakfına ait Kırıklar mezrası mahsulünden reaya zimmetinde bulunanların yeni Mütevellî İbrahim'e tahsil ve zapt ettirilmesi.	91
45	Zihne kazasına bağlı Anciste köyü ahalisine karşı her türlü ahlâksızlığı yapıp mallarını ve paralarını gasbenden aynı köyden Kalenderoğlu Mustafa'nın yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesine dair fermanın yenilendiği.	92
46	Vezir Mahmud Paşa'nın haslarından olan Yenişehir'e bağlı Mataranka ve ona bağlı yerlerdeki reayanın, mahsullerinin öşrünü eskiden olduğu gibi Golos İskeleyi'ne getirmeleri.	93
47	Edirne çarşılarında alışverişte kullanılan dirhem ve arşınların yoklanarak noksan ve damgasız olanlarının toplanması, taştan ve kurşundan dirhem ve ağaçtan arşın yerine damgalı dirhem ve arşın kullanılmasına dair fermanın yenilendiği.	93
48	İstanbul'da Daye Hatun Mahallesi'nde Maliye Kâtibi Hasan'ın oturduğu evin altındaki pabuççu dükkânının kahvehane yapılmasına izin verilmemesi.	94
49	Yeni yapılan Cami'ye (Sultan Ahmed) vakfedilmiş olan Alasonya kazasına bağlı Kiliseli köyü ahalisinin hasıl ettikleri terekelerin öşürlerinin has voyvodaları tarafından vaktinde toplanması ve ahalinin bunları yakındaki pazar yerine uzaktaki pazarlara götürmeye zorlanarak rencide edilmelerine izin verilmemesi.	94
50	Subaşıların Alasonya kazasına bağlı Kiliseli köyü ahalisinden kanunsuz olarak 'yemlik' adıyla akçe alıp zulmetmesine izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği.	95
51	Nesli Hatun'un Görele kazasına bağlı Görele köyünde mutasarrıf olduğu çiftliğin babası ve dedesinden kendisine intikal ettiği sabit olursa Ayşe ve Fatma adlı hatunların çiftlikle ilgili davalarının reddedilmesi.	96
52	Divan-ı Hümayun kâtiplerinden Mustafa Şami ile oğlu Kâtip Mehmed'in Tosya ve Milan kazalarındaki timarlarına, Revan Seferine katılmadıkları gerekçe gösterilip bedel talep edilmek suretiyle müdahale edilmemesi.	96
53	Mahsulü Darüssaade Hazinesine teslim olunan Suğla haslarından elde edilen buğdayın, geçerli narh üzerinden, Konya ve Larende kazalarındaki ekmekçilere ve ehl-i hirefe verilmesine dair fermanın yenilendiği.	97
54	Karamürsel kasabasında cami ve mescit yakınlarında açılan meyhanelerin ahalinin tedirginliğine ve şikâyetine sebep olduğundan, kapatılması.	98
55	Nişancı Hasan Hükmî'nin Karacaşehir kazasındaki haslarına ait köyler ahalisine zulmedip para ve mallarını aldıkları bildirilen Sultanönü Sancak Beyi Hüseyin ve adamlarının mahkemeye çıkarılıp yargılanmaları ve üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.	98

56	Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Bergama, Nevahi-i Bergama, Ayazmend ve Güzelhisar kazalarındaki hasları ahalisine zulmeden firkateci vs. eşkıya ile onlara yataklık edenlerin haklarından gelinmesi.....	99
57	Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Saruhan sancağındaki hasları köylerine emin, amil, nazır vb. görevlilerin konup ahaliye zulmetmelerine izin verilmemesi.....	99
58	Demirci Kadısına hitaben yazılmaya başlanıp tamamlanmamış hüküm kaydı.....	100
59	İstanbul'daki Sultan Ahmed Camisi'nin vakıflarından olan Alasonya haslarından elde edilen oşür buğdayın tamamı satılmadan başkasının buğday satmasına izin verilmemesi.....	100
60	İstanbul'daki Sultan Ahmed Camisi Vakfının Alasonya kazasında olan hasları reayasından olup firar edenlerin, bulundukları yerlerden kaldırılıp geri eski yerlerine döndürülmeleri.....	101
61	Hamalların mahkeme ve hukuk ile ilgili işlerinin eskiden olduğu gibi Hamallar Kethüdası Hacı Nasır marifetiyle yürütülmesi.....	101
62	Üsküb vilayeti gayrimüslimlerinin 1025 senesi cizyelerinin yeni düzenlenen cizye defterindeki hane sayısına göre tahsil edilmesi; 1024 senesi defterinde düşülen üç yüz hane için hiç kimsenin rencide edilmemesi.....	102
63	Vidin Mukataaları Eminine asılsız isnatlarla saldırılmasına izin verilmeyip onunla davası olanların, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Dersaadet'e gönderilmeleri.....	102
64	Kazasker kapısındaki muhızırbaşlıklar ile merkez ve taşrada olan kadıların muhızırbaşlıkları ve kapıcı oğullarına mahsus olan ihtisab ve ihzariye tevcihlerinin sadece Başkapıcıbaşı Mehmed'in arzı ile yapılması.....	103
65	Edirne'deki Emir Gazi Tekkesi Vakfına ait fırına kaliteli un verilmesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen emrin yenilendiği.....	103
66	Ahyolu ve Misivri kazaları dağlarında ortaya çıkıp ahalinin evlerini basıp mallarını yağmalayan, kadın ve kızlarını dağa kaldıran ve cinayet işleyen eşkıyanın yakalanması görevine Mehmed Çavuş'un tayin olunduğu.....	104
67	Yavuz Sultan Selim'in validesinin Hatuniye-i Muazzama Vakfının Batum sancağının kasaba ve köylerindeki bağ, bahçe, zeytinlik ve bostanlarını tasarruf edenlerden Vakfa vermeleri gereken oşür vs. vergilerin tahsil edilmesi.....	105
68	Yavuz Sultan Selim'in validesinin Hatuniye-i Muazzama Vakfına ait Trabzon şehrindeki Bedestenin Kethüdasının, eskiden olduğu gibi Vakfın mütevellileri marifetiyle tayin olunması.....	105
69	Yavuz Sultan Selim'in validesinin Trabzon şehrindeki Hatuniye-i Muazzama Vakfının kâtiplik, cabilik vs. görev ve vazifelerinin, Vakıf Mütevellisinin arzı olmadan tevcih edilmemesi.....	106
70	Mesnetsiz iddialarla ahaliye rahatsızlık verdiği için Nakşa Kadılığından azlolunmasına rağmen aynı şekilde hareket etmeye devam eden Osman'ın ahaliye ve sancak gelirlerine müdahale ettirilmemesi ve göstereceği temessüklere itibar edilmemesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen fermanın yenilendiği.....	106
71	Tarıdağı, Karagöz, Aktuğ, Vize ve Naldöken yörüklerinin ilkbaharda sefere katılmaları.....	107
72	Dergâh-ı Mualla Müteferrikalığı ile Divan Kâtibi olan Mahmud'un Eskişehir kazasında, kışlakta bulunan koyunlarından Beylerbeyinin adamları vs. kimseler tarafından 'onarlama' adıyla akçe alınmasına izin verilmemesi.....	108
73	Edirne'deki Nazır Mehmed Vakfının malını zimmetine geçirip vakıf görevlilerinin ücretlerini vermediği ve Vakfa hıyanet ettiği bildirilen Mütevellinin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunarak zimmetinde olduğu tespit edilen Vakıf malının tahsil edilmesi ve vakıf görevlilerinin ücretlerinin ödenmesi.....	108

- 74 Veziriazam Mehmed Paşa'nın haslarından Serfiçe kazasındaki Memi Bey Tekkesi reayasının vergilerini tahsile giden Voyvoda Kalender ve adamlarını yaralayıp mallarını ve paralarını gasbenden Ahmed Hâceğî isimli şaki ve beraberindeki diğer eşkıyanın yakalanarak yargılanmaları 108
- 75 Yanlarına topladıkları adamlarla Dergâh-ı Mualla çavuşlarından Manisa'da sakin Alemşahzade Hüseyin Çavuş'un evini, Adala kazasının İnceli köyünden Ali Çavuş'u öldürenleri azmettirdiği gerekçesiyle basıp mal ve hayvanlarını gasbenden, maktulün oğlu Abdülkerim ve kardeşi Himmet'in yakalanarak Asitane-i Saadet'e gönderilmelerine dair fermanın yenilendiği..... 109
- 76 Ereğli kazasına bağlı İvriz köyünden Hacı Ahmed oğlu Elma'nın başına Celal ve Şah Unsur adlı kimselerin müdahalesine izin verilmemesi. 110
- 77 Seyyid Kurd'un, Boğdan sakinlerinden iken öldürülen Yovanişko adlı zimmideki alacağının vârislerinden veya ortaklarından tahsil edilmesi..... 110
- 78 Ahmed'in Foça kazasındaki zeameti mahsulüne Hersek eski Alaybeyi Mehmed'in müdahalesine izin verilmemesi. 111
- 79 Rumeli Beylerbeyi Sefer Paşa'nın, Soma(?) kazası ahalisini, 'sürsat' adı altında bedelsiz olarak arpa ve alef teklifi ile rencide etmesine izin verilmemesi. 111
- 80 Tırhala, Cuma ve Fener kazaları Yeniçeri Serdarlığına Korucu Ali'nin tayin olunduğu; selefi olan Ali'nin kendisine ve Serdarlığa müdahale ettirilmemesi. 112
- 81 İzladi'deki atmacacı taifesinden, hizmetleri karşılığında dirlik tasarruf eden doğancı taifesinden alındığı gibi üçer yüz akçe değil otuz ikişer akçe mürde-baha alınması..... 112
- 82 Gelibolu Gümrüğü gelirlerinden kul mevacibi için gönderilmesi gerekirken henüz gönderilmemiş olan iki yüz bin akçenin acilen gönderilmesi..... 113
- 83 Rodosçuk Gümrüğünde mubassır olan bir yeniçeri hakkında, yarım bırakılıp iptal edilmiş kayıt..... 113
- 84 Merhum Erzincan Kadısı Mehmed'in Erzurum eyaletine mutasarrıf olan Vezir Ahmed Paşa tarafından zapt olunan mal, erzak ve atlarının, oğlu Ahmed'e teslim olunması; ayrıca merhumun Bafra'daki emlak ve akarına da müdahale edilmemesi..... 114
- 85 Erzurum muhafazasında olan Vezir Ahmed Paşa'nın, merhum Erzincan Kadısı Mehmed'e ait olup kendisi tarafından zapt olunan mal, erzak ve atları merhumun oğlu Ahmed'e teslim etmesi.... 114
- 86 Mekke ve Medine şehirleri arasında ziyaret yeri olan Aynü'l-Cedid'in hizmetçilerinden Ahmed el-Cedîdî'ye surre-i hümayunla gönderilen elbise ve altınları vermeyip kendisini hapsedtiği iddia olunan Şam Emîr-i Hâccı Ferruh'un yargılanması ve üzerine sabit olan hakkın alınıp sahibine verilmesi. 114
- 87 İstanbul'dan Ösek'e kadar yol üzerindeki menzillerde bulunan atların beylerbeyi ve sancak beyi adamları ile askerî taifeden olanlar tarafından kullanılmasına müsaade edilmeyip sadece emr-i şerifle gelen Dergâh-ı Mualla çavuş ve kapıcılarına verilmesi..... 115
- 88 Mısır'da Haremeyn-ı Şerifeyn Vakfına ait olup köprü hizmetinde bulunan Siryakus köyü ahalisinin kâşifler ve divitdarlar tarafından 'öküz' ve 'gulâm-baha' teklifiyle rencide edilmelerine izin verilmemesi. 116
- 89 Mehmed Çavuş'un zeameti köylerinden Akşehir kazasına bağlı Apsarı köyüne sonradan gelip yerleşen ve ahaliye zulmeden Sinan'a, buradan gidip eskiden beri sakin olduğu köyünde yerleşmesi hususunda tembihte bulunulması..... 116
- 90 Kazak eşkıyasının kovulması amacıyla ilkbaharda harekete geçecek olan Donanma-i Hümayun gemilerinde görevlendirilen Silistre sancağının eli emirli ve mazullerinin, sancağın diğer sipahileri ile birlikte karadan gitmeleri. 117

- 91 Reisülküttap Mehmed Mecd'in Üsküp kazasında mutasarrıf olduğu zeameti mahsulünden reaya zimmetinde kalan 1018 ve 1019 senelerine ait yüz yirmi bin akçenin tahsil edilmesi..... 117
- 92 Nikola, Dimo ve isimleri yazılı diğer zimmilerin, kendilerine kefil olup borçlarını ödeyen Yani ile mahkemeye çıkarılmaları ve Yani'nin bunlar üzerine sabit olan alacaklarının tahsil edilmesi. 118
- 93 Nevahi-i Bergama, Tarhala, Başgelembe, Bergama ve Gördük kazalarında ahalinin mallarını yağmalayıp kız ve oğlan çocuklarını kaçıran ve her türlü fesadı işleyen suhte eşkiyasının yakalanarak haklarından gelinmesi..... 118
- 94 Beypazarı'nda Veziriazam Nasuh Paşa'nın yaptırdığı kervansaray, hücre vs. vakıf yerlerde kalan neccar ve diğer sanat ehline ehl-i örf tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi..... 119
- 95 Kadılığın arpalık olarak verilmesinden dolayı Ahyolu kazasında birkaç mahkeme ihdas olunduğu, naiplerin yerlerinde durmayıp yasak olmasına rağmen ayda bir defa nahiye ve köyler üzerine devre çıkarak ahalinin zahire ve paralarını aldıkları bildirildiğinden, buna izin verilmemesi..... 119
- 96 Mısır'da Menûfiye Kadısı iken vefat eden Ali'nin geriye kalan mal ve eşyalarının kimseye müdahale ettirilmeden, Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Mehmed Murad vasıtasıyla ve eşi ve çocuklarıyla birlikte İstanbul'a gönderilmesi..... 120
- 97 Tedavüldeki akçeleri kırkıp kalpazanlık yapan Veli'nin, oturduğu Drama kasabasından sürgün edilmesi..... 121
- 98 Reisülküttap Mehmed Mecd'in İstanbul'un Kumkapı semtinde değirmen kurmaları için verdiği paraları alıp kaçan Ürgüp'ün Sinason köyünden İnebeyi ve İgrid adlı zimmilerin yakalanarak Dersaadet'e gönderilmeleri..... 121
- 99 Manastır kazasındaki Hacıbey Vakfının eski Mütevellisi Sükkerzade Ahmed'in muhasebesinin görülerek zimmetinde sabit olacak paranın tahsil olunup Vakfın yeni Mütevellisine teslim edilmesi ve Vakıfla âlâkasını kesmemekte ısrar ettiği takdirde tutuklanarak yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 122
- 100 Akyazı kazasına bağlı Efteni köyü ahalisinin güherçile hizmetine memur olanlar tarafından yılda iki üç defa güherçile ve nüzül bedeli teklifiyle rencide edilmelerine izin verilmemesi..... 122
- 101 Ereğli kazasında Medine-i Müneverre Vakfı reayası arasında çıkan kavgada yaralama ve cinayete karışan şahısların kefillerine buldurularak davalıları ile bereber yargılanmaları. 123
- 102 Selanik'te Hanım Sultan Vakfına ait Lukovi, Leskova ve Kundreş adlı köylere baskın yaparak ahalinin mallarını yağmalayıp başka diyarlara gitmesine sebep olan yeniçerilerden Ahmed ve Süleyman ile avanesinin yakalanarak yargılanmaları..... 123
- 103 İstanbul çarşılarında kullanılan dirhemlerin olması gereken ağırlıkta olmaması alışverişlerde halkın mağduriyetine yol açtığından, bunlardan olması gereken ağırlıkta olup damgasız olanların damgalanması, olması gereken ağırlıkta olmayanların toplanması, damgalı ve olması gereken ağırlıkta olanlara ise dokunulmamasına dair fermanın yenilendiği. 124
- 104 Rumeli kazalarındaki çarşılarda kullanılan dirhemlerin olması gereken ağırlıkta olmaması alışverişlerde halkın mağduriyetine yol açtığından, bunların Kuyumcubaşı marifetiyle kontrol edilerek damgasız olanların damgalanması, olması gerekenden daha hafif olanların toplanması ve taş ve kurşundan mamul dirhem kullanılmamasına dair fermanın yenilendiği. 125
- 105 Amasra Kalesi askerlerinin Kale dışında oturmalarına izin verilmemesi ve Kaleye dönmemekte ısrar edenlerin gediklerinin Kalede oturmak kaydıyla yerli adamlara verilmesi. 126

- 106 Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman'ın, Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Hezargrad kazasındaki haslarına dâhil isimleri yazılı köyler reayasından aldığı paraları, Mehmed Paşa'nın Voyvodasına, reaya ve diğer aldığı kimselere iade etmesi; bundan sonra da kendisi devre çıkmadığı gibi subaşı ve voyvodalarının çıkmasına da müsaade etmemesi. 126
- 107 Karaağaç kazasında ahaliye zulmeden Türk Avdal Ağa isimli şakinin, gelen görevliye teslim edilerek Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 127
- 108 Aydın ve Saruhan sancaklarında Celâli istilasını bahane ederek vakıf görevlilerinin ücretlerini vermeyip muhasebesini âdet olduğu üzere gördürmeyen mütevellilerin Dergâh-ı Mualla kapıcılarından Hacı Mehmed marifetiyle teftiş olunması. 127
- 109 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait olup her türlü tekâliften muaf olan Zile hasları reayasının ehl-i örf tarafından herhangi bir tekâlif teklifi ile rencide edilmemesine dair fermanın yenilendiği. 128
- 110 Kırım Kalgayına, Kırım topraklarının ve reayasının muhafazasında gösterdiği gayretten dolayı hilat ihsan olduğu. 128
- 111 Gemi kereste akçesini emrolunandan fazla aldığı, emirsiz olarak tüfekçi akçesi topladığı, resm-i kısmeti haddinden ziyade aldığı ve salgın salarak ahalinin mal ve erzaklarını gasbettiğine dair hakkında şikâyetle bulunulan Yanbolu Kadısı Hüseyin'in yargılanarak üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve bu şekilde halka zulmetmesine izin verilmemesi. 129
- 112 Kastamonu sancağına mutasarrıf Mirimiran İbrahim'in, kaza sakinlerinden Hacı Hüseyin ve bazı köylülerden haksız yere 'diyet' adı altında aldığı paraların, hukuken sabit olduktan sonra geri alınıp sahiplerine verilmesi. 130
- 113 Atık İbrahim Paşa Vakfının Mütevellisi Mahmud'un tevliyet vazifesine müdahale edilmemesi ve Vakfın harabiyetine sebep olanların engellenmesi için Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'in Vakfa müfettiş tayin olduğu. 130
- 114 Kazak eşkıyasının kovulması için tayin olunan şaykalara kürekçi vs. tedariki ile görevlendirilen Rum Beylerbeyi Osman'ın Osmancık kazası ahalisini kürekçi talebi ile rencide etmesine izin verilmemesi. 131
- 115 Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman Paşa'nın, gerek kendisinin gerekse voyvoda ve subaşılarının yasak olmasına rağmen il üzerine devre çıkıp reayayı herhangi bir ad altında akçe talebiyle rencide etmemeleri ve kanunsuz olarak reyadan alınmış her ne varsa sahiplerine iade etmeleri. 131
- 116 Niğbolu sancağı kadılarının, sancağa mutasarrıf olan Osman Paşa'nın ve voyvoda ve subaşılarının il üzerine devre çıkıp reayayı herhangi bir ad altında akçe talebiyle rencide etmelerine izin vermemeleri ve kanunsuz olarak reyadan alınan her ne varsa geri alıp sahiplerine vermeleri. 132
- 117 Niğbolu Sancak Beyi Osman'ın, devre çıkarak reyadan kanunsuz olarak topladığı paraların geri alınması için iki Dergâh-ı Mualla kapıcısı görevlendirildiği; Niğbolu kadılarının, adı geçenin bu konuda ve kendisinin sefer için Dersaadet'e gönderilmesi hususunda muhalefet etmesine izin vermemeleri. 133
- 118 On beş yıl önce Germiyan sancağına bağlı Kula kazasından Sultan Bayezid Vakfına ait Alaşehir kazasına gelen havass-ı hümayun reayalarından Akkeçili ve Fındıcak cemaatleri ile mütekaidin vs.nin, sırf paralarını almak için eski yurtlarına dönmeleri hususunda ehl-i örf tarafından rencide edilmelerine izin verilmemesi. 133
- 119 Rumeli eyaletine mutasarrıf olan Sefer Paşa'nın Liplan Hasları eski Voyvodası Pir Ahmed ve kardeşi Mahmud tarafından toplanan ancak yeni Voyvoda Ömer'in dönemine ait bulunan has gelirlerinin ve ahaliden fazladan alınan akçelerin, mahkeme marifetiyle tespit edilip geri alınarak yeni Voyvodaya ve diğer hak sahiplerine verilmesi. 134

- 120 Çiftlikleri timara kaydedildikten sonra sair reaya gibi olan Göl pazarı kazasındaki mensuh piyade ve müsellemler taifesinin 'sürsat' adı altında fazladan akçe talebiyle rencide edilmemelerine dair fermanın yenilendiği. 135
- 121 Yenişehir'de Müderris Hasan Vakfına ait emlakın Vakıf Mütevellisi Ali'ye zapt ettirilmesi. 135
- 122 İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın adamı Ali'nin Hamid sancağına bağlı Avşar nahiyesindeki timarına müdahale eden Zülfikar'ın adı geçen Ali ile davaları görülmek üzere İstanbul'a gönderilmesi. 136
- 123 Balıkcı zade Mustafa Çavuş'un timar köyü olan Mihaliçcik kazasının Sazak köyüne onun adına giderek hakkını topladıktan sonra ahalinin eşya ve paralarını gasbedip kadın, kız ve oğlanlarını çeken eşkiya Ahmed ve avanesinin yakalanıp yargılanmaları ve zimmetlerinde sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi. 137
- 124 Koçhisarlı Tüccar Hamza'nın Hoca Maksud'da sofraya bahasından altmış bin akçe alacağı olmasına rağmen Hoca Maksud'un asıl onun kendisine borcu olduğunu söyleyerek dava edip kefil olduğunu iddia ettiği İsa, İsmail, Mahmud ve İsa Bali adlı şahısları rencide etmesine izin verilmemesi. 137
- 125 Sultan Murad Han'ın Oruç Bey'e temlik ettiği ve onun da evladına vakfettiği Kütahya ve Bolu sancakları ile Akyazı nahiyesindeki bazı köylerin, vakfedenin evladı münkarız olduğu için Sultan Ahmed Han zamanında ilhak olduğu Hazret-i Ebû Eyyûb-ı Ensârî Vakfı Mütevellisine zapt ettirilmesi ve dışarıdan müdahalelere izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği. 138
- 126 Karlılı sancağının Zapandı köyünden Kadı Ahmed'e verdiği borcu alamayan Hüseyin Dede'nin adı geçen ile birlikte mahkemeye çıkarılması alacağının tahsil olunması. 139
- 127 Selanik sakinlerinden Rıdvan Bey'in vakfettiği koyunlarını zapt edip sattıktan sonra bedelini Hazineye teslim eden Üsküb Nazırından söz konusu koyunların veya bedelinin geri alınması. 139
- 128 İşketos ve ona bağlı İşkopulos ile Çamlıca adaları ahalisinden olup harbî kefereye buğday verdikleri bildirilen Rum Ahmed, Abdi Reis, Manolaki, Yorgi, Marmarsu, Yorgi ve Sevasto adlı şahısların teftiş olunmaları; iddianın doğru olduğunun ortaya çıkması hâlinde hukuken haklarında lazım gelen icra edilmesi. 140
- 129 Azak kazasında nöbetçi bulunan 58. ve 23. Sekbanlar bölükbaşılarının görevlerinden alınarak yerlerine 43. Sekbanlar Bölükbaşısı Piri Subaşı'nın, aynı zamanda o taraflardaki yeniçerilerin de başbuğ ve zabiti olmak üzere tayin olunduğu. 141
- 130 Rum Beylerbeyi ile Çorum Sancak Beyinin kethüda ve voyvodalarının yasak olmasına rağmen devre çıkıp İskilip kazası ahalisinden haksız yere muhtelif adlar altında para almalarına izin verilmemesi. 141
- 131 Kastamonu sancağının Gökçeada kazasına bağlı Akçakilise ve Dereviran köyleri sipahisi Ahmed'in reayadan öşürlerini vaktinde almayıp ziyade baha ile kesim edip zorla üzerlerine bırakıp 'selamlık' ve 'teftiş' adıyla para ve bedava yiyecek almasından dolayı yargılanması. 142
- 132 Sultan vakıfları her bakımdan serbest olduğundan, Bursa ve köylerindeki Sultan Murad Vakfı reayasına ait vergi ve cezai işlere Vakıf zabitleri dışında kimsenin karışmasına izin verilmemesi. 143
- 133 Sâiler Kethüdalığının, hâlen bu görevi yürütmekte olan Abdurrahman üzerinde bırakıldığına dair fermanın yenilendiği. 144
- 134 Vârissiz olarak vefat eden Yeniçeri Bali'nin muhalledatının usulüne uygun olarak satılıp gelirinin gediklilerden Mumcu Mustafa'ya teslim olunarak Dersaadet'e gönderilmesi. 144
- 135 Divan-ı Hümayun Kâtibi Mustafa ile timar sınırı anlaşmazlığında aleyhine hüküm verildiği hâlde gereğini yerine getirmeyen Kale-i Sultaniye Dizdarı Hızır'a bir vekil tayin ettirilmesi ve elindeki emir ve temessüklerin alınıp bu vekille birlikte Dersaadet'e gönderilmesi. 144

- 136 Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'e ait olup kendisine ulaşmayan resm-i kismetlerin Hamza Çavuş tarafından yerli yerinden tahsil olunarak defteriyle birlikte Dersaadet'te şahsına teslim olunması..... 145
- 137 Milan kazasının Kapaklı köyü reayası ile Çardak köyünden Fazlı adlı şahsın mal ve emlaklerini gasbedip haksız yere paralarını alıp işkence ve zulüm ettikleri iddia olunan Kurşunlu kazasından Fazlı Çavuş ile üvey oğlu Ahmed ve Kethüdası Mustafa'nın teftiş olunmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra olunması.... 146
- 138 Delvine'nin Kire Aleksî Mahallesi'nden Hacı'nın mescit ve mezarlığa yakın yerde açtığı ve Müslümanların emniyetinin bozulmasına sebep olan meyhanenin mahkeme marifetiyle kaldırılması..... 147
- 139 Hassa Bostancıbaşı nezaretinde bulunan Maraş'taki Ashab-ı Kehf Zaviyesi Vakfının Mütevellilik vs. cihet ve vazifelerine Vakıf Nazırı haricinde kimsenin müdahale ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği..... 147
- 140 Görevli olarak Mısır'a gönderilen Müteferrika Süleyman'ın İstanbul-Mısır güzergâhı boyunca yol güvenliğinin sağlanması, kendisine ve beraberindeki adamlarına kimsenin müdahale ettirilmemesi. 148
- 141 Üzerlerine düşen malî yükümlülüklerini yerine getiren Menteşe kazasına bağlı Hacıahmedler köyü reayasının zahire ve akçe talebiyle Yonca köyü ahalisi tarafından rencide edilmelerine izin verilmemesi..... 148
- 142 İnecek kazasında Menzilci olan Osman'a ait menzilci akçesini alıp geri ödemeyen Kadı Mevlana Âlimî'den söz konusu paranın tahsil olunup adı geçen Osman'a teslim edilmesi..... 149
- 143 Üsküdar'daki bakkal, arpacı, nalbant vs. esnafın avarız ve tekâliften muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği. 149
- 144 Mahmud Paşa Vakfına ait Akçakızanlık kazasına bağlı Merenler(?) köyü reayasının defterde yazılı olandan daha fazla miktarda cizye talebiyle rencide olunmamaları. 150
- 145 Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından Prevadi'ye bağlı Markofça köyüne dışardan gelmiş olup ahalinin şikâyetine sebep olan dört nefer reayanın bu köye gelip yerleşmelerinin üzerinden on yıldan fazla bir zaman geçmemişse memleketlerine geri gönderilmeleri. 150
- 146 Vergi kaybını önlemek için İstanbul Gümrüğüne gelen içki fışklarının götürülecekleri yere arabalarla ulaştırılması işinin Murad veled-i Yorgi ve Merhan veled-i Perek(?) taraflarından yapılması..... 151
- 147 Celâli vs. eşkıya zulmünden kaçarak İnecek kazasına gelen reayadan, sipahileri dışında kimsenin çiftbozan akçesi adıyla para almasına müsaade edilmemesi 151
- 148 Eflak toprağında kışlayıp otundan ve suyundan istifade eden her koyundan kime ait olursa olsun goriştine tahsil olunması 152
- 149 Eflak reayasından olup vergi vermemek için Tuna kıyılarındaki çiftliklerde ırgatlık veya 'yanaşma' adı altında hizmetçilik yapan kimselerin memleketlerine geri gönderilmeleri. 152
- 150 Bazı dirlik sahiplerinin Eflak sınırında çiftlikler ihdas ettikleri ve buralarda Eflak'ta eşkıyalık yaptıktan sonra firar eden bazı kimseleri istihdam ettikleri bildirildiğinden bu gibi sonradan yapılmış çiftliklerin tespiti için bilirkişilerle söz konusu yerlere gidilmesi ve sonucun bildirilerek gelecek emre göre hareket edilmesi. 153
- 151 İstanbul'da Mahmudpaşa Mahallesi'nde ve Bezzazistan ile Hallaçlar çarşısındaki dükkânlarda yangın tehlikesinden dolayı ateşle iş gören altıncı taifesinin iskân ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği..... 154

- 152 Matbah-ı Âmire için tavuk toplayan Acemioğlanı Mehmed'in evini cinayet ithamıyla basıp eşyalarını ve yanındaki devlete ait paraları gasbettiği iddia olunan Anadolu Beylerbeyinin adamı Yusuf'un, davacısı ile birlikte mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve üzerine hak sabit olursa alınıp sahibine verilmesi..... 154
- 153 Sultan Süleyman Vakfının Rodos'taki Mütevellisine yedek akçe olarak teslim olunan dört yüz seksen bin akçenin akıbetinin araştırılarak sonucun bildirilmesi..... 155
- 154 Zülfikar Çavuş'un İlbasan sancağında başkalarıyla müştereken mutasarrıf olduğu timarının mahalle mahalle ayrıldığı gerekçesiyle, hissesine düşen gelirin verilmemesine müsaade olunmayıp beratında yazılı olduğu şekilde hissesinin verilmesi..... 156
- 155 Devrekânî'ye bağlı Muslihiddin köyünün toprak sipahisi olan ve reayasına zulmedip haksız yere para ve emlaklerini gasbettiği iddia olunan Mehmed'in yargılanması. 156
- 156 Elllerinde bir devlet işi için kendilerine ulak veya menzil beygiri verilmesine dair emir bulunmayan kişilerin menzil veya ahali elinde bulunan beygirleri ulak beygiri olarak almalarına müsaade edilmemesi. 157
- 157 Köstendil Sancak Beyinin Kazak eşkıyasının defedilmesi için düzenlenen sefere gitmesini fırsat bilip ortaya çıkan ve Dolyan Panayırı'nı basan harami eşkıyasının yakalanıp mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarında hukuken yapılması gereken ne ise icra olunması..... 157
- 158 Aslen Argirikası kazasının Hırsodala köyünden olup otuz seneden beri Leskovine adlı köyde oturup cizye ve diğer vergilerini ödeyen İstakov'dan, önceki köyünün cizye ve vergi yükümlülüklerine ortak olmasının istenemeyeceği. 159
- 159 Belgradcık Kalesi'ndeki neferler ile Selisne'de bulunanların sefere gitmek veya Sancak Beyine bedeliye vermek yerine Tuna Nehri'ni geçen eşkıyanın güzergâhındaki boğaz, yol ve derbendleri bekleme hizmetinde istihdam edilmesi..... 159
- 160 Bender sakinlerinden Mehmed'in, Boğdan'ın Gorki köyünden bir zimride bulunan ve söz konusu zimminin esir olan oğlunu kurtarmak için verdiği paradan dolayı oluşan alacağını Boğdan Voyvodası tarafından kendisi için alıverilmesi..... 160
- 161 Yapımı yarım kalan Mehadiye Palankası'nın tamamlanması için Feth-i İslam, İrşova, Modava ve Virşice'den cerahor gönderilmesi..... 160
- 162 İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Kapı Kethüdası Hasan Çavuş'un zeameti köylerinden Yenişehir'in Göçili ve Doğanobası köyleri reayasına zulmeden çiftlik sahibi Alaybeyzade'nin, kendisinden şikâyetçi olanlarla birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi. 161
- 163 Sultanönü Sancağı Beyi Hüseyin'in, haksız yere para, erzak ve zahirelerini alarak kendilerine zulmettiğine dair kendisinden şikâyetçi olan Karakoyunlu Cemaati reayası ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi. 162
- 164 Selanik'te İkşenohondo Manastırı sınırları içerisinde Dokyar Manastırı rahipleri tarafından değirmen ihdas edildiği ve hayvanlarının otlaklarını çiğneyip zarar verdiği yolundaki şikâyetin mahkemece incelenmesi; doğru olduğu ortaya çıkarsa değirmenin yıktırılıp zararın giderilmesi..... 162
- 165 Kepsut, Atranos, Harmancık ve Gökçedağ kazalarında ortaya çıkan suhte eşkıyasının yakalanarak haklarından gelinmesi..... 163
- 166 İbrahim'in, Hersek sancağındaki zeametine rızası olmadan kendi adına iki yüz bin akçe harcayan dayısı merhum Eyüb'e olan borcu hususunda dayısının baliğa olmayan kızının vasisi Hasan ile yüz bin akçeye sulh olduğu hâlde bundan vazgeçerek tekrar dava etmesinin caiz olmadığı. 164

- 167 Müteferrika Ahmed'in berat ile tasarrufunda bulunan Niğde'deki timarını zapt etmesine engel olan Ali Çavuş'un, davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane-i Saadete gönderilmesi. 164
- 168 Veziriazam Halil Paşa'nın hasları reayasından olan Gelibolu kazasına bağlı Mürefte köyünden Varşam Papa Yani'ye haksız isnat ve iftirada bulunan Sipahi Mahmud'un, aynı şekilde hareket etmeye devam ettiği takdirde davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere hasmı ile birlikte Asitane-i Saadete gönderilmesi. 165
- 169 Babası tarafından otuz dört yıl önce azat edilmiş olan Hacı Hasan'ı, azatlı olmadığını iddia ederek rahatsız eden Ahmed'in, tekrar aynı şekilde hareket ederse davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere hasmı ile birlikte Asitane-i Saadete gönderilmesi. 165
- 170 Eğribucak kazasına bağlı Kozana köyü civarındaki köyler reayasının, eskiden beri kullanageldikleri araba yolunu bırakıp bu köyün içinden gelip geçmelerine müsaade olunmaması. 166
- 171 Molovalı Hacı İlyas'ın, Ayakovine köyünden müteveffa Duka Meçi'ye verdiği elli müd buğdayı, buna dair mahkeme hüccetine rağmen, bu buğdayları kendisine verdiği iddiasıyla yine aynı köy ahalisinden Hanyo'dan talep etmesine müsaade olunmaması. 166
- 172 Doğancıbaşı Hüseyin'in Mısır'a bağlı Cize köyü sınırındaki otağını tasarruf etmesine kâşif vs. tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi. 167
- 173 Yeniçeri Hüseyin'in Domna Seferi dönüşünde kaybolduktan sonra Eflak sınırları içerisinde bulunan atının kendisine iade edilmesi. 167
- 174 Ruscuk kazasına bağlı Çerve-ova köyünün Camisine yakın yerdeki kilisede tahta kakılmak (çalınmak) ve domuzların ortalık yerde Müslümanlara karşı bağırta bağırta öldürülmesi suretiyle Müslümanların rahatsız edilmesine izin verilmemesi. 168
- 175 Vezir Mustafa Paşa ile birlikte Bağdat muhafazasında bulunan defterli altmış nefer adamının zeamet ve timarından bedel alınmaması. 168
- 176 Tırnova kazasına bağlı Vasilevo köyünü basarak ahalinin mallarını gasbeden ve cinayetler işleyen Arnavut Horos Hasan, Yeniçeri Topal Ahmed ve birlikte oldukları kişilerin yakalanarak kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi. 169
- 177 Tire'de haksız yere ahalinin mal ve emlakini gasbedip her türlü ahlaksızlığı yapmaktan geri durmayan İdris adlı Kadı'nın yakalanıp kendisinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi. 170
- 178 Erdel ve Eflak taraflarından gelen kâğıtları okuyup tercümanlık eden Modava varoşu sakinlerinden Bob Nikola'nın, etraftan gelen yolcuların evinde konaklama külfetine katlanamayıp gitmesinin önlenmesi için, evine yolcu konmasına izin verilmemesi. 171
- 179 Voştice kazasının Zaçula köyü timarının mültezimliğini alarak köy halkına çeşit çeşit zulümler ettikleri bildirilen Nikola Makona, Palologo Dimitraki ve Abdi adlı şahısların yakalanıp kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi. 171
- 180 İstanbul'daki çarşı esnafının alışverişte kullandıkları dirhemlerin Kuyumcubaşı marifetiyle denetlenmesine dair fermanın yenilendiği. 172
- 181 Alasonya kadılarının devre çıkarak ahalinin haksız yere yiyecek ve paralarını aldıkları ve hapsedtikleri yolunda adı geçen kaza ve Kiliseli köyü halkı tarafından yapılan şikâyetin mahkeme marifetiyle ele alınıp haksız yere alındığı sabit olan haklar sahiplerine hükmedildikten sonra buna dair düzenlenecek sicil suretinin arz edilmesi. 172

- 182 Kaniye eski Defterdarı İbrahim, farklı kişilerce yapılan iki teftiş neticesinde de aklandığından, kendisinin Defterdar, neferat vs. kimselere bu gerekçe ile rencide ettirilmemesi..... 173
- 183 Sultan Ahmed Camisi Vakfı köylerinden Alasonya'nın Kiliseli köyünün cizyesini toplayan İsteyko ve Papa Apostol adlı şahısların, haklarındaki zimmete para geçirme ve ahaliye zulmetme iddialarından dolayı, davacılarıyla birlikte mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi..... 174
- 184 Koyun bedelinden Todori'ye olan elli bin akçe borçlarını ödemededen Eflak taraflarına firar eden Pınarhisar kazasından Papasoğlu ve Tanaş adlı zimmilerin yakalanarak söz konusu meblağın tahsil olunması..... 174
- 185 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Tırhala'ya bağlı Alasonya merkez, Kiliseli ve ona bağlı köyler serbest olduğundan, reayasının muafiyet, vergi vs. işlerine Vakıf Voyvodası dışında kimsenin müdahale ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği..... 175
- 186 Ahaliye zulmedip haksız yere paralarını alan Karahisar eski Sancak Beyi Ahmed ile kethüdarları İlyas ve Osman'ın yakalanarak davacıları ile mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra düzenlenecek sicil suretinin arz edilmesi..... 175
- 187 Otuz yıldan beri öşür yerine verdikleri öşür bedelini vermek istemeyen Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından Polomiye kazasına bağlı Medkofça köyü ahalisinden öşür bedelinin tahsil olunması.... 176
- 188 Müteferrika Mehmed'in Delvine sancağındaki timarını eşkıyalıkla zapt eden isimleri yazılı şahısların teftiş olunmaları ve adı geçen bunlar üzerine sabit olan hakları ile timarının alınıp kendisine verilmesi..... 177
- 189 Anadolu Beylerbeyi yönetimindeki yerlerde ordu-yı hümayun için nereden ve ne kadar ehl-i hıref orducu çıkarılacak ise vakit kaybedilmeden bir an önce hazır edilmeleri..... 177
- 190 Kütahya sancağında hasıl olan vaşak postları defter-i hakanîde Anadolu Beylerbeyine gelir olarak kaydolunduğundan bu geliri onun adamları dışındaki kimselerin toplamasına müsaade olunmaması..... 178
- 191 Anadolu Beylerbeyi haslarının ve diğer dirliklerin kayıtlı reayasından olup başka dirliklere gidenlerden kanun gereğince ödemeleri gereken vergilerin tahsil olunması..... 178
- 192 Anadolu Beylerbeyi Hasan'ın haslarından olan Kiranos köyünü devir bahanesiyle gezip reayasına zulmeden ve haksız yere paralarını alan Menteşe Sancağı Müselliminin, kendisinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi... 179
- 193 Anadolu Beylerbeyi Hasan'ın dönemine ait olup eski Beylerbeyi Mehmed Bey'in subaşılarının topladığı mahsul ve vergilerin mahkeme marifetiyle kendilerinden geri alınması..... 179
- 194 Medine-i Münevvere Evkafına bağlı İsmailgeçidi reayasından ellerindeki muafname ve temessüklere aykırı olarak 'sürsat', 'kürekçi' vb. tekâlif talep olunmaması..... 180
- 195 Şehzade Sultan Mehmed Vakfına ait İzmir'in Ayasefid ve ona bağlı diğer köylerde arazi tasarruf edenlerden her kim olursa olsun Vakıf zabıtları tarafından tapu resminin tahsil olunması..... 180
- 196 Kızılhisar kazasının Dirmil köyünde vefat eden Mehmed'den alacağı olduğu iddiasıyla bazı kimselerin merhumun vârisleri ve vârislerin de başkaları aleyhine açtıkları davaların sadece toprak kadılarının naipleri tarafından değil birlikte görülmesi..... 181
- 197 Merhum Sinan Paşa'nın oğlu Ahmed'in İnebahtı'daki zeameti köyleri reayasına haksız yere hariçten kimseler tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi..... 182
- 198 Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından Polomiye kazasına bağlı Medkofça köyünden olup haydutlara yardım ve yataklık eden Dragan, Sedilko ve Raskov adlı zimmilerin yakalanarak yargılanmaları..... 182

199	Mısır'daki Kansu Gavri Camisi Vakfına ait Halep'teki Amik Sahrası'nda bulunan bazı köylerin mahsulatının ihdas olunan vazifelere harcanmasına izin verilmeyip Mısır'daki Müttevellisine gönderilmesi.	183
200	Hâlen İskenderiye sancağına arpalık olarak mutasarrıf olan Hasan Bey'in daha önce Ohri sancağına mutasarrıf olduğu döneme ait sancak hasları mahsulüne Ohri sancağının kendisinden sonraki mutasarrıfı olan Süleyman Bey tarafından el konulması üzerine çıkan anlaşmazlığın taraflar mahkemeye çıkarılarak ve mahkeme sicil ve hüccetinde yazılı olduğu şekilde çözüme kavuşturulması.	184
201	Memleketine dönecek olan Leh Elçisinin yollarda yiyecek ve içecek ihtiyacının bedeli mukabilinde karşılanması ve yol güvenliğinin sağlanması; Mustafa Çavuş'a ve adamlarına Leh sınırına gidiş ve dönüşlerinde menzil bargiri verilmesi.	184
202	Yeniçeri Ocağında Anadolu Kâtibi olan Mehmed'in zeameti köylerinden olan Molova kazasına bağlı Anamudya köyü reayasından eskiden beri alınandan başka ve fazla para ve zahire alınmasına izin verilmemesi.	185
203	Tersane-i Âmirede gemi yapımı için gerekli olan ağaçların bulunduğu Ahyolu, Midye ve Misivri kazaları dağlarından yabancılar tarafından ağaç kesilmesine izin verilmemesi.	186
204	Bursa'daki Altı Bölük Kethüdayerliğine 5. Silahtar Bölüğünden Kapıcı İbrahim Ahmed'in tayin olduğu.	186
205	Bursa'daki Altı Bölük halkının bir an önce Şark Seferine gönderilmesi.	187
206	Veziriazam Halil Paşa'nın Tırhala sancağı hasları reayasından olup asıl yerlerini bırakarak başka yerlere gidenlerin kaldırılıp eski yerlerine getirilmeleri.	187
207	Bursa'da işlenen kadife ve kumaşların dokuması ve boyası bakımından eski usul üzere kaliteli işlenmesi; hileli ve kalp işlerden uzak durulması.	187
208	Ayasofya-i Kebir Camisi yakınlarında Kâtip Avni Ömer'in İmam Evleri denilen mülk menzili içerisinde bulunan ve bu menzil ile yanındaki suyollarına zararı olduğu anlaşılan beş adet beyaz mermer direğin bulundukları yerlerden kaldırılması.	188
209	Küçükçekmece'deki Ayas Paşa Çiftliği sınırları içerisinde bulunan Sultan Bayezid Vakfına ait harap değirmenin tamirine dair fermanın yenilendiği.	189
210	Rukiye Sultan'ın oğlu Mütferrika Süleyman'a ulufesine bedel olarak verilen Kastamonu sancağı kirpas damgası rüsumuna bu sancağa mutasarrıf olan Kanije eski Beylerbeyi İbrahim Paşa tarafından müdahale edilmemesi.	189
211	Halep Darbhanesinde işlenmek üzere Anadolu Beylerbeyi Hasan tarafından Müsellimi Ahmed'e verilen on bin kuruş ile zimmetine geçirdiği Müsellimlik dönemine ait paranın tespit edilerek kendisinden tahsil olunması.	190
212	Sofya'ya bağlı Vreçes köyü reayasından Balaban'ın, haksız yere altmış koyununu alan Sipahi Eyüb ve Yörük Ali'nin mahkemeye çıkarılmaları ve durumun bu şekilde olduğu sabit olursa söz konusu koyunların kendilerinden geri alınıp sahibine verilmesi.	190
213	Sultan Bayezid Vakfına ait Amasya merkezinde bulunan imaret eşkiya istilasından dolayı birkaç ay kapanmak zorunda kaldığından suhte ve mürtelikar tarafından kapalı olduğu günler için imareten bir şey istenilmesine izin verilmemesi.	191
214	Tırhala, Cuma ve Fener kazaları Yeniçeri Serdarlığına 27. Ağa Bölüğünden Korucu Ali'nin tayin olduğu.	191
215	İzmir'in Pınarbaşı köyü ahalisi tarafından şikâyet olunan Kütükçü Osman'ın kendi halinde namuslu birisi olduğunun anlaşıldığı.	192

- 216 Atranos taraflarında Matbah-ı Âmire için tavuk toplamakla görevli olan ve kaza ahalisinden, tavuk verme yükümlülüklerini yerine getirdikleri hâlde tavuk yerine bedelini ve ilaveten kendisi için de yüklü miktarda para talep edip zulmettiği bildirilen Ömer'in tutuklu olarak Dersaadet'e gönderilmesi. 193
- 217 Üsküdar'a bağlı Ulaşlı köyünden olup ahlâksız hareketleri görülen ve cinayet işlenmesine sebep olan Kezbanî binti Ali'nin yakalanarak müebbeden hapsolmak üzere İstanbul Zindanına gönderilmesi. 193
- 218 Birkaç seneden beri Vize kazasında ortaya çıkarak köyleri basıp ahalinin mallarını gasbeden, cinayet işleyen ve şimdi de Ahmedbeyli köyü derbentçilerini öldürmekle tehdit eden çoban eşkiyasının yakalanarak teftiş olunmaları ve suçları sabit olduktan sonra haklarından gelinmesi. 194
- 219 Üsküdarî Şeyh Mahmud'un doğum yeri olan Koçhisar kazasına bağlı ( ) köyü ahalisi derbentçi olup avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiyeden muaf olduğundan Beylerbeyi ve Sancak Beyi adamları vs. tarafından kendilerinin herhangi bir şey talebiyle rencide edilmemesi. 194
- 220 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait İstanbul'daki köyler reayasının ödemeleri gereken vergilerini Vakfa vereceklerine ve bunun dışında avarız ve tekâliften muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği. 195
- 221 Kedegara kazasına bağlı Gulam ve Köynehisar köyleri ahalisi tarafından, haksız yere para ve zahirelerini aldığına dair hakkında şikâyetle bulunulan söz konusu köylerin Sipahisi Mustafa Çavuş'un yargılanması. 196
- 222 Sefere çıkan Veziriazama askerleriyle birlikte katılmaları emrolunan beylerbeyi ve sancak beylerinin bir an önce hareket edip Veziriazamın yanına gitmeleri; aksine hareket edenlerin haklarından gelineceği. 196
- 223 Harap durumda bulunan Küre-i Mamure'deki madenin ihyası için görevlendirilen Dergâh-ı Mualla Kapıcıbaşı Mehmed'e bu amaçla verilen ve Kefe'de başka mallara dönüştürülecek olan bakırdan ve madende istihdam edilmek üzere Kefe'den satın alınacak esirlerden Kefe İskeleyi'nde herhangi bir şekilde gümrük veya başka bir vergi talep olunmaması. 197
- 224 Mühim ve gerekli şeyler için kendisine havale olunan üç yüz bin akçe için henüz bir geri ödemede bulunmayan ve söz konusu meblağ zimmetinde kalan İnöz ve Kavak Memlahası Emîni İsmail oğlu Mehmed'in her nerede bulunursa yakalanması ve yanında mevcut olan para, muhasebeyle ilgili evrak vs. ile birlikte gelen görevliye teslim edilip Dersaadet'e gönderilmesi. 197
- 225 Ruscuk Kaptanı Bali'nin, Özi Boğazı ve etrafını muhafaza etmek üzere Vidin, Niğbolu ve Silistre sancakları ile Karadeniz kıyılarında olan şayka ve kaptanlara başbuğ tayin olduğu. 198
- 226 Yeniçeriler eski Kethüdası Yayabeyi Kurd'un Demirci köyündeki çiftliğinin mera, çayır ve bağlarına dışarıdan hiç kimsenin müdahale etmesine ve hayvanlarının girerek zarar vermesine müsaade olunmaması. 198
- 227 Müteferrika Ömer'in zeameti ile müşterek olan ve ahalisi üzerine yıllık bin akçeye maktu kaydedilmiş bulunan Zağra-i Atik'e bağlı Kızılcamüsellem çiftliklerinden Ecekuhamza diğer adıyla Koçanköy Çiftliğine Abdülcélil ve adamlarının müdahale ettirilmemesi. 199
- 228 Kastamonu sancağının 3 Şevval 1020 tarihi itibarıyla Vezir Mustafa Paşa'ya verildiği döneme ait çeltik mahsulünün, selefi Davud tarafından ahaliiden tekrar talep edilmesine izin verilmemesi. 199
- 229 Reisülküttap Mehmed Mecd'in mutasarrıf olduğu derbentçi karyelerinden Nukafçe karyesi ahalisinin Kaçanık Kalesi Ağası tarafından martolos ve vergi talebiyle rahatsız edilmesine izin verilmemesi. 200

- 230 Düşman sınırına yakın olan Drac Kalesi'nin dolan hendeklerinin daha önce ne şekilde temizlenmekte ise yine o şekilde temizlenmesi.....201
- 231 Drac ve Baştova mukataalarının, buraların Eminliğini iltizam yoluyla üzerine berat ettirmiş olan Zülfikar'a zapt ettirilmesi; başkasının müdahale etmesine izin verilmemesi.....201
- 232 Düşman ülkesine yakın olan Drac Kalesi'ndeki askerlerin bazı hizmetler için beylerbeyi ve sancak beyleri tarafından Kale dışına çıkarılıp Kalenin boş bırakılmasına izin verilmemesi.....202
- 233 Şikk-ı Sâni eski Defterdarı ve Selanik Sancak Beyi Piri'nin, Siroz ve isimleri yazılı kazalarda ahalinin mallarını yağmalayıp canlarına kıyan eşkiyanın yakalanarak yargılanıp haklarından gelinmesi ile görevlendirildiği.....202
- 234 Yedi sekiz yıldan beri Yenipazar kazası Voyvodalığını iltizam yoluyla alıp iki haftada bir maiyetleriyle devre çıkarak haksız yere ahalinin parasını ve yiyeceğini alan ve kazanın neredeyse boşalmasına sebep olan Bosna defterdarlarının ahalî üzerindeki zulümlerinin hukuk yoluyla ortadan kaldırılması.....203
- 235 Alasonyalı müteveffa Ferruh bin Abdullah'ın oğlunun, Kiryako Dimitri Hımara isimli şahsı, geçmişte yapılan yargılamalarda borçlu olmadığı ortaya çıkmasına rağmen babasına borcu bulunduğu iddiasıyla rahatsız etmeye devam ettiği takdirde davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.....203
- 236 Meliküvez(?) köyü reayasının evlerini basıp mallarını yağmalayan ve cinayet işleyen Tirpir(?) köyünden Petko ve Kasen ile avanesinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.....204
- 237 Karacaşehir kasabası ahalisinden İbiş ve Altun isimli kişileri, kayıp olan annelerini bahane ederek, ellerinde hüccet olmasına rağmen zincire vurup zorla altı bin akçelerini alan Sultanönü sancağına mutasarrıf olan Osman'ın mahkemeye çıkarılması ve söz konusu meblağın, haksız yere tahsil edildiği hukuken sabit olduktan sonra geri alınıp sahiplerine verilmesi.....205
- 238 Anadolu eyaletindeki kaza, kasaba ve köylerde tütünün içilmesi, ziraati ve satılması yasağına dair Sultan Mustafa Han zamanında verilen ferman yeni Padişah zamanında da geçerli olduğundan, kadıların yasağı titizlikle uygulamaları.....205
- 239 Moton, Koron, Ayamavra, Mora, Avlonya, Nova ve Drac bölgelerindeki kale ve limanların, buralara zarar vermek için Müslüman suretine giren düşman gemilerine karşı muhafaza olunması.....206
- 240 Belgradcık kazası kadılarının, her ay devre çıkıp ahalinin haksız yere para ve zahirelerini ve miras taksimi istemeyenlerin mallarını zorla taksim ederek yüklü miktarda akçelerini alarak ahalîyi yurtlarını terk etme noktasına getirdikleri bildirildiğinden, bundan sonra kazaya gelecek Belgradcık kadılarının devre çıkmaların izin verilmemesi ve miras taksim ettiklerinde resm-i kısmet için belirlenen binde on beş oranına riayet etmelerinin sağlanması.....207
- 241 İznikmid'de İbrahim Paşa su yolcularının timarlarına, zeameti sınırları içinde olduğu iddiasıyla müdahale eden Cafer Çavuş'un müdahalesine izin verilmemesi ve timar mahsülünden haksız olarak aldıklarının iadesine dair fermanın yenilendiği.....208
- 242 Kazak eşkiyasının def'i için bu yıl Ahyolu, Prevadi, Varna, Balgık, Mankalya, Misivri, Ahtapolu, Midye, Boğazköy, Karasu, Baba ve İbrail kazalarından on dört adet şaykanın donatılıp vaktinde hazır edilerek şaykalara başbuğ tayin olunan Ebubekir'e teslim edilmesi.....208
- 243 Bendereğli kazasına bağlı Köhistan köyünden Mustafa'nın, hakkındaki üvey annesine zina ettiği iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanabilmesi için durumun Kadı tarafından Südde-i Saadete arz edilmesi.....209

- 244 Çerçi kazasına bağlı Ravna ve Yavorak adlı yaylakların eşkiyadan korunması hizmeti karşılığında Rudini köyünden Yovan veled-i Radol ve Nikola veled-i Radoya'nın evlerine ehl-i örf taifesinin kondurulmaması.....209
- 245 Özi taraflarında yapılması emredilen kalenin tamamlanması için Vidin sancağına bağlı kazalardan toplam beş yüz nefer cerahor, yirmi yedi nefer taşçı ve neccar gönderilmesi.....210
- 246 Özi taraflarında yapılması emredilen kalenin tamamlanması için Niğbolu sancağına bağlı kazalardan toplam bin yüz on nefer cerahor ve doksan nefer taşçı neccarı gönderilmesi.....211
- 247 Kazak eşkiyasının def'i için yapılması emrolunan kalelerin tamamlanması için Özi taraflarına gidecek Donanma-i Hümayun gemilerinden olup Eflak tarafından ihracı ferman olunan yirmi adet kayığın tüm alet ve edevatıyla donatılıp acilen görevli olduğu yere gönderilmesi.....211
- 248 İlkbaharda Kazak eşkiyasının def'i için yapılması gereken Özi Kalesi'nde istihdam olunmak üzere Eflak tarafından yirmi adet ustanın alet ve edavatıyla birlikte gönderilmesi.....212
- 249 Müteferrika Ahmed'in zeametine dâhil Göynük kazasına bağlı Albalar köyündeki çiftliğine haksız yere müdahale edip reayasını katleden Ömer Çavuş'un, davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra katl hususu ile ilgili olarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.....212
- 250 Kazak eşkiyasının 11 Ca. 1027 tarihinde Ahyolu kazasını basıp halkı katletmeleri olayından hareketle bu gibi durumlarda halkın toplanıp oluşturacağı topluluğun başına geçmek üzere Karınabadlı Yeniçeri Serdarı Sinan'ın başbuğ tayin olduğu.....213
- 251 Ahyolu kazasında, gerçeğe aykırı bir yazıya dayandırarak reayanın odun kesmemesini emreden bir ferman çıkartıp etrafına topladığı eşkiya ile halkın bargirlerini zorla ellerinden alan ve zulmeden Frenk Mehmed isimli şahsa Asitane-i Saadete gitmesi hususunda tembihte bulunulması; karşı çıktığı takdirde yakalanıp bağlanarak gönderilmesi.....214
- 252 Hâce Ma'tuk(?) isimli bezirgâna olan borcunu ödemeyen ve adı geçen alacaklının, terk ettiği karısını kefil olduğu iddiasıyla rahatsız ettiği Mosi İstelya'nın, davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere davacı ve şahitlerinin bulunduğu İstanbul'a gönderilmesi.....214
- 253 Murad Paşa Vakfına ait Yenişehir kazasının Topuzlar köyünde, çavuşluk taslayıp ahaliyi voyvodalara karşı kıskırtan, vergilerini vermeyen, kalpazanlık yapan ve Vakfın parasını alıp kaçan Zülfikar'ın yakalanarak Dersaadet'e gönderilmesi.....215
- 254 Boyalı kazasında Kadılığı zorla ele geçirerek gelen kadılara görev yaptırmayıp fiilen kendisi yürüten, avarız vergisi ve Tersane için kürekçi toplanmasına mâni olan ve hâlen Kaza Kadısı olan Abdülcelil'in malını gasb eden kadı taslağı Mustafa'nın Divan-ı Hümayun'da yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi ve bu seneki avarız akçesinin toplanması.....215
- 255 Burdur'da ahalinin genç oğlanlarını zorla kaçırıp içki meclisinde ırzlarına tecavüz ettiği, bazısını öldürdüğü ve ahaliye nice zulümler ettiği bildirilen eşkiya reislerinden Kınalıoğlu'nun kethüdası Hasan adlı şakinin yakalanması ve suçları hukuken sabit olduktan sonra hakkından gelinmesi.....216
- 256 Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Hacı Nezir'in, Kaniye Beylerbeyi merhum Ahmed Paşa'ya elçi ve sınır belirleme işi için verilip Belgrad'da emanete konulan elli bin kuruşun kendi zimmetinde kaldığı iddiasından dolayı kendi talebi üzerine yargılanması.....217
- 257 Sakız Kalesi'nde oturan Yahudilerin, '*kale duvarını delip hendeğe mezbele döktükleri ve civar yerlerden Sakız'a gelen Yahudilerin vilayeti sıkıntıya soktukları*' gibi gerçek dışı ithamlarla rencide edilmelerine izin verilmemesi.....217

- 258 Hassa koyun sürücüsü İspanden ile borçlusu olduğu Trabzonlu müteveffa Yenişeri Mehmed'in, bu borca kefil olan kişileri vârisleri sıfatıyla hapseden kardeşlerinin Selanik'te mahkemeye çıkarılmaları; dava orada neticelendirilemez ise Divan-ı Hümayunda görülmek üzere kendilerinin Dersaadet'e gönderilmeleri. 219
- 259 İznik'te, Sultan Orhan Vakfına ait gelirleri birbirleriyle anlaşarak yemek suretiyle mektep ve imaretin kapanmasına sebep oldukları bildirilen Vakfın Müteveli, Kâtip ve Nazırı ile kasabadaki diğer vakıfların görevlilerinin teftiş olunması ve zimmetlerinde ortaya çıkacak vakıf mallarının kendilerinden tahsil edilmesi. 219
- 260 Anadolu Beylerbeyi Müselliminin, Kepsut dağlarında ve Hüdavendigâr sancağında ortaya çıkan suhte eşkiyasını yakalayıp haklarından gelmekle görevlendirildiği. 220
- 261 Bursa Kadısı ve Müsellimi ile Kütahya Kadısının, Kepsut ve Bursa taraflarında ortaya çıkan suhte eşkiyasının haklarından gelmekle görevlendirilen Anadolu Beylerbeyi Müsellimine, avcı ve il eri göndererek yardımcı olmaları. 220
- 262 Hüdavendigâr Sancağı Müselliminin, Kepsut taraflarında ve Bursa sancağında ortaya çıkan altı yüzü aşkın suhte eşkiyasını ortadan kaldırmakla görevlendirilen Anadolu Beylerbeyi Müsellimine yardım etmesi. 221
- 263 Vulçitrın Sancak Beyi olup Üsküp ve Kratova Mukataaları Nazırı olan Mehmed'in anılan mukataaların gelirlerinden göndermeyip zimmetinde kalan meblağın 2.000.000 akçesinin kapıkullarının Rebiülahir, Cemaziyelevvel, Cemaziyelahir mevacibleri için acilen, kalanının da Receb, Şaban, Ramazan mevacibleri için gönderilmesi. 222
- 264 Her türlü zulüm ve haksızlığı yaptığı için Manastır Kadısı ile âyan, eşraf ve uleması tarafından şikâyet olunan Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın Şeyhülislamın verdiği fetva gereğince Gelibolu'ya sürgün edilmesi. 222
- 265 Varna İskelesi'nde eskiden olduğu gibi sipahilerin öşür mahsulünden bağ alınmaması. 223
- 266 Varna İskelesi'nde tartıda damgasız kile kullanılmasına müsaade edilmemesi; aksine hareket edenlerin haklarından gelmesi. 223
- 267 Bostancılar Kethüdasının, Elbistan'daki Devebaba Tekkesi Vakfına Nazır tayin edildiği. 224
- 268 Bostancılar Kethüdasının, Elbistan'daki Ashab-ı Kehf Vakfına Nazır tayin edildiğine dair fermanın yenilendiği. 224
- 269 Sultan Ahmed Camisi Vakfının Alasonya'daki hasları gelirlerinden bir kısmına, kendini beylerbeyi olarak tanıtan Muharrem isimli şahıs tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi ve şimdiye kadar Vakfa ait bir nesne almışsa kendisinden geri alınması. 224
- 270 Kendini beylerbeyi olarak tanıtan ve Sultan Ahmed Vakfının Yenişehir'de olan hasları reayasının bedel-i nüzül bakayası diye akçelerini alan Muharrem'in yargılanarak almış olduğu akçelerin sahiplerine iade edilmesi. 225
- 271 Sultan Ahmed Camisi Vakfının her bakımdan serbest statüde olan Alasonya kazasındaki hasları reayasının, Tımişvar Beylerbeyiliğinden emekli Muharrem tarafından Şark Seferi bahane edilerek rahatsız edilmelerine izin verilmemesi. 225
- 272 Ahaliye her türlü zulüm ve haksızlığı yaptığı için Manastır Kadısı ile âyan, eşraf ve uleması tarafından şikâyet olunan Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın Şeyhülislamın verdiği fetva gereğince sürgün edildiği Gelibolu'da iskân ettirilip oradan ayrılmasına izin verilmemesi. 226
- 273 Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın müebbet olarak sürgün edildiği Gelibolu'dan kaçarak Manastır vilayetine geri dönmesi hâlinde yakalanarak Dersaadet'e gönderilmesi. 227

- 274 Canpolad oğlu Ali Bey'in adamlarından olduğu gerekçesiyle daha önce devlet tarafından bütün mallarına el konulup satılan Behmen Çavuş'un, geçimi için kendisine bırakılan bir bahçesini zorla ele geçiren ancak daha sonra mahkemece haksızlığı tescil olunan Kilis sancağı mazul mutasarrıfı Ömer'in bahçeye tekrar müdahale etmesine izin verilmemesi. 227
- 275 Kilis sakinlerinden merhum Abdülkerim bin Hoca Hüseyin'in vârislerinin vekili Abdülaziz'in on sene önce Behmen Çavuş'a sattığı evleri '*Ben bu satışı yapmaya zorlandım.*' diyerek haksız yere zapt etmesine izin verilmemesi. 228
- 276 Siroz'da eşkıyalıkla meşhur Beyzade lakaplı Mehmed'in ve açıktan açığa haramilik eden çobanlarının eşkiya teftişiyle görevli Hasan tarafından davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelen icra edilmesi. 228
- 277 İştib'de meşayih'ten Vaiz Emîrek Vakfına kendisini usulsüz olarak Nazır tayin ettirdiği ve zimmetinde Vakfa ait iki yüz bin akçe ve bir ev bulunduğu iddia olunan İsa'nın, Nazırlığının vakfiyeye aykırı olduğu mahkemece ortaya çıkarsa Vakıftan uzaklaştırılması ve bir daha da müdahale ettirilmemesi. 229
- 278 Merhum Silahdar Ağası Mahmud Ağa'nın muhallefatından olup Bayburt'taki kardeşi Tanrıverdi ile Bayburt Kalesi Dizdarı nezdinde bulunan maldan karısı Zahide Hanım'a ait olan 1/4 miras hissesinin, vekili olan Kapıcı Mustafa bin Ahmed'e teslim olunması. 230
- 279 Sipahi Mehmed bin İlyas'ın, merhum Silahdar Ağası Mahmud Ağa'nın Bayburt'taki develeriyle birlikte güdülürken merhumun kardeşi Tanrıverdi tarafından zapt olunan bir katar beserek tülü devesinin, vekili olan Kapıcı Mustafa'ya teslim edilmesi. 231
- 280 Ahyolu'nda Sultan Süleyman Vakfı köylerinden Aydos ve Burgaz köyleri mahsulünü İstanbul'da satıp Vakıf Mütevellisine eksik ödeme yaptığı iddia olunan Ramazan Reis'in yargılanması ve zimmetinde para olduğu tespit edilirse alınması; vermekten kaçınırsa Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 231
- 281 Merhum babası ile kendisinin küçükken vasileri olan Hamza ve Yusuf Resmî taraflarından dedesi Hürrem Reis'ten ve babasından kendisine intikal etmesi gereken malların satılıp zayi edildiğini iddia eden Hatice binti Ömer'in davasının istinafen tekrar görülmesi. 232
- 282 Reayası bazı kimselerin zulmüyle perişan olan Trabzon'daki Hatuniye Vakfına Trabzon Müftüsü Müderris Yunus Efendi'nin Hasbi Nazır tayin olunduğu. 232
- 283 Veziriazam Halil Paşa'nın Tırhala kazasındaki hasları reayasının vermek istemedikleri öşür ve örfi vergilerinin geçmiş de kapsayacak şekilde tahsil olunarak Voyvodasına teslim olunması. 233
- 284 Pogoniye kazasının Voştine köyünden Habip adlı şahsın evini basıp malını yağmalayan ve yollara inip yolcuları katleden şakilerin yakalanarak malları emanete konulduktan sonra yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri. 233
- 285 Ali Çavuş'un alacak davasında mahallî mahkemenin davetine icabet etmeyen Selanik kazası ahalisinden Polo Hacıpolo ve Dimo Zümürü'dün Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri. 234
- 286 İstanbul'daki Yahudi taifesinin eskiden beri her cemaatinin bir hahamı olduğundan Sinyor cemaatine mensup Şemovil veled-i Avraham'ın Kordova cemaatine haham olmasına ve adı geçen cemaatin işlerine müdahale etmesine izin verilmemesi. 234
- 287 Yusuf Hoca'nın on sekiz sene önce mudarebe yoluyla verip geri aldığı kırk iki bin akçeyi yalancı şahit ikame ederek tekrar Rodoscuklu Mehmed'den tekrar almasına izin verilmemesi, ısrar ettiği takdirde yargılanmak üzere hasmıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi. 235

- 288 Sâbık Kaymakam Mehmed Paşa'nın Lazkiye, Ezine ve Çarşamba kazalarındaki hasları köylerinin voyvodalarına 'Ziyade akçemizi aldınız.' diyerek rahatsızlık veren reayanın Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri. 236
- 289 Reisülküttap Mehmed Mecd Efendi'nin çiftliğinden küçük oğluyla birlikte firar eden Rus asıllı esir kadının buldurularak gönderilen adamına teslim edilmesi. 236
- 290 Ustrumca kazasının bazı köylerinde reayanın eskiden beri tahıl ekimi yaptıkları yerlerde, çayır ve bostanlarında, kullanımı yasak olan tütün yaprağı ekimi yapmalarına müsaade olunmaması. 237
- 291 Kilis haslarına bağlı Milli taifesi Ekradından seyyid oldukları iddiasıyla vergi vermek istemeyen Şeyhler kabilesinin seyyid olmayıp reaya olanlarından defter ve kanun gereğince koyun vergisi dâhil tüm vergilerin tahsil olunması. 237
- 292 Veziriazam Halil Paşa'nın Bozibaba Adası'ndaki haslarını yetmiş beş bin akçeye maktuan alan Papa Todori'nin zimmetinde kalan kırk yedi bin akçenin kendisinden veya kefillerinden tahsil olunması. 238
- 293 Gemlik kazasında tüccarları öldürüp Narlı köyünde ağılları basarak ahalinin koyun ve keçilerini süren ve köyden köye zahire salgın eden eşkıyadan Kör İbrahim, Çalık Ali, Deli Hızır, Deli Mehmed, Cafer ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları. 239
- 294 Gümölcine kazasının Kozludere köyü yakınında kurulan pazarın bağ hasılatı sipahilerden İbrahim, Kurd Ali ve Abdullah oğlu Kurd'a gelir kaydedildiğinden bu gelire başkalarının müdahale etmesine ve tüccarların aidat ödeme hususundaki muhalefetlerine izin verilmemesi. 239
- 295 Hacı Mehmed Ağa Vakfının Tophane yakınında Süheylağa Mahallesi'ndeki fırınının dışındaki fırınlarda ak ekmek pişirilmemesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen fermanın yenilendiği. 240
- 296 İstanbul'da Bit Pazarı'nda dellallar dışında, kefilsiz ve çalıntı eşya satan koltukçuların faaliyette bulunmalarına izin verilmemesi. 240
- 297 Kefe ve Azak'taki cebecilerin yoklamaları ve ulufeleri meselesinden dolayı Kefe Beylerbeyinin adamlarına hançerle saldırıp şaykalarla gelmiş olan azepleri de olayın içine çekerek kürekçilerini katledip birçoğunu da yaralayan Yusuf, Piyale ve İbrahim isimli cebeciler fermanla merd-i timar yapıldıklarından Kefe Beylerbeyinin bunların yerine uygun göreceği dürüst kimselerden atama yapması ve daha önce kendisine verilmiş olan önemli hizmetleri yerine getirmesi. 241
- 298 Onikidivan kazasına bağlı Aralık-ı Afşar köyü ahalisine ve özellikle de kendi karısı Emine'ye olmadık eziyetler edip haksız yere mallarını gasbeden Mehmed'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 241
- 299 Kara yoluyla Özi'den Kefe'ye gönderilen Kefe Kadısı ve adamlarının yol güvenliklerinin sağlanması. 242
- 300 Erdel Elçisinin kardeşi Komoli Blaş'ın köyü sipahilerinin, ahaliden kanun ve defter gereğince ödemeleri gereken vergilerin dışında fazladan nesne istemelerine ve onları kendi işlerinde istihdam etmelerine izin verilmemesi. 243
- 301 Kormanlı Mustafa Müteferrika'nın, Niş Köprüsü'nün tamirinde gösterdiği takdire şayan gayreti aynı şekilde sürdürüp tamir işini tamama erdirmesi. 243
- 302 Kethüdayeri Mehmed'in Menteşe sancağından tahsil ettiği devlete ait parayı konakladığı yerde gasbedip Silahdar Mehmed'i öldüren Gorgoroğlu zorbabaşlarından Ali ve avanesinin yakalanmaları ve gasbettikleri para geri alındıktan sonra hukuken haklarında lazım gelen icra edilmesi. 243

303	Medine-i Münevvere'deki ( ) Vakfının eski nazırlarından ( ) adlı şahsın zimmetinde kalan vakıf malının tahsil edilmesi.....	244
304	Sultan Süleyman Han Vakfı imareti için Drama ve Zihne taraflarından düşük bahayla buğday satın alınıp gönderilmesi.....	245
305	Sultan Süleyman Han Vakfına ait Eceabad kazasına bağlı Maydos köyünden olup eşkıyalık ve hırsızlık yapan çoban Yorgi ile kendisine yataklık eden isimleri yazılı diğer çobanların yakalanarak cezalandırılmaları.....	245
306	Hasan Çavuş'un, görevli olarak Eflak eski Voyvodası Aleksandra'nın yanında bulunduğu sırada eşkiya tarafından gasbolunan ve Voyvoda'nın mührüyle mühürlenene deftere kaydedilen erzak ve eşyasının, anılan eşkiyadan eksiksiz olarak geri alınması.....	246
307	Ovayüzü kazasında, Mustafa bin Bünyad ile iki yıl önce evleri yakılıp malları çalınan kimselerin vekili mahkemede üç bin beş yüz akçe ve bazı emlak verilmesi karşılığında sulh olduklarından bundan sonra, bu sulha dair mahkemece verilen hüccete aykırı bir iş yapılmasına izin verilmemesi.....	246
308	İstanbul'da esircilerin esirlerini Yeni Bezzazistan kapısı ile Ayasofya Vakfına ait berber dükkânı arasındaki yerin dışında satmalarına izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği.....	247
309	Vezer Mahmud Paşa'nın Yenişehir-i Fener kazasına bağlı Igrimyani hasları köylerinin adı geçenin adamlarına zapt ettirilmesi, başkalarının müdahale etmesine izin verilmemesi.....	248
310	Harem-i Hümayun çalışanlarından Dilsiz Cebe Ali Ağa'nın Voştıçe ve Kalavrita kazalarındaki zeameti köylerine önceki mutasarrıfı olan sabık Bosna Beylerbeyi İbrahim'in Subaşı Mustafa'nın alacağı olduğu bahanesiyle müdahale edilmesine izin verilmemesi.....	248
311	Şeyh Muhi'ti Efendi'ye tevcih olunan İnegöl kazasındaki Yeğengazi mezarının sınırları dâhilinde bulunup yolcuların konakladığı vakıf korudaki ağaçların vakfedenin şartına aykırı olarak kesilmesine izin verilmemesi.....	249
312	Şeyh Muhi'ti Efendi'ye tevcih olunan İnegöl kazasındaki Yeğengazi mezarının sınırları dâhilinde bulunan bazı yerlerin Deydinler köyü ahalisi tarafından mera yapılmasına izin verilmemesi.....	249
313	Berkofça kasabası ve etrafının eşkiyadan korunması görevinin bu sene de yine, bu hizmeti geçen yıl başarıyla yerine getirip herkesin takdirini kazanmış olan Dergâh-ı Mualla Çavuşu Mustafa'ya verildiği.....	250
314	Gelibolu kazasına bağlı Hora, Mürefte, Ganos ve Şehirköy bölgesi Yeniçeri Zabitliğine gediklilerden Murad'ın tayin olunduğu.....	251
315	Bursa'daki Ali Paşa Vakfında vakfedenin şartına aykırı olarak çeşitli vazifeler ihdas edildiği ve Vakfın bütün görevlileri için günlük azami elli beş akçe ödenebileceği bildirildiğinden vakfedenin şartına göre hareket edilip buna aykırı iş yapılmaması.....	251
316	Kastamonu'daki timarlardan alınan bâdıheva resminin yarısı Sancak Beyine gelir kaydolundugundan müderris, mülazım, kadı vs.nin müdahalesine izin verilmemesi.....	252
317	İstanbul'a etraftan gelen kömürün öncelikle demirci ve bakırcılara verilmesine dair fermanın yenilendiği.....	252
318	Karaman'da ortaya çıkan suhte ve levent eşkiyasının yakalanarak haklarından gelinmesi.....	253
319	Sultan Süleyman Han Cami ve İmareti Vakfının, Şam'ın Zebedani nahiyesi merkezi ile Kefr Amir ve Fayık(?) köylerindeki 1018-1026 dönemine ait maktu vergi alacağının tahsil edilmesi.....	253
320	İkinci Vezer Mehmed Paşa'nın Kethüdası Yahya'nın zeameti köylerinden olan İstifa kazasının Ropoz köyüne aynı köy sakinlerinden Yeniçeri Korucu Mehmed tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.....	254

- 321 Topçu neferatı eksilen Varna Kalesi'nin düşman saldırılarına karşı zayıf düşmemesi için Kalede mevcut azeplerden otuzunun topçu yazılması ve kaydolundukları defterin bir suretinin beratlarının tanzimi için Südde-i Saadete gönderilmesi. 254
- 322 Sisam'daki Panaya Manastırı rahiplerinin tapu ile tasarruflarında bulunan boş araziye yeni Voyvoda tarafından para talebiyle müdahale edilmesine izin verilmemesi.....255
- 323 Mehmed adlı şahsın, torununun, üvey annesi tarafından hapsedilip üç bin kuruşluk malının Mehmed adlı şahsın, kız torununun, üvey annesi tarafından hapsedilip üç bin kuruşluk malının satıldığından bahisle hakkının alınması ve evleninceye kadar büyükannesinin yanına verilmesi yolundaki şikâyet ve isteğinin taraflar mahkemeye çıkarılarak ele alınması ve hukuken lazım gelenin icra edilmesi. 255
- 324 Yeniçeri Ağası Kaymakamı ve Zağarcıbaşı olan Ali'nin kendi hanesine su getirmek için su kuyusu açmasına ve bu suyun Kırkçeşme su yoluna katılmasına kimsenin vakıf ve mülkünde olmamak kaydıyla izin verildiği. 256
- 325 Yahudi Menteş'in bir miktar eşya ve altınını çalan hizmetkârının yakalanması ve çaldıklarıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi. 256
- 326 Dilsiz Cebe Ali Ağa'nın zeameti hakkında, tamamlanmamış kayıt.....257
- 327 Şıkk-ı Sani Defterdarı Ebubekir'in Yenişehir kazasındaki hasları zabiti Ataullah Çavuş'un reayayı ziyade akçe talebiyle rencide etmesine izin verilmemesi.....257
- 328 Yahudi Yako'dan çeyiz bahası olarak yirmi bin akçe alıp Bursa'ya firar eden Yahudi Simson'un yakalanarak yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.....257
- 329 Merhum Veziriazam Lutfi Paşa Vakfı Mütevelliliğinin, oğlunun oğlu Kâtip Lutfi'ye zapt ettirilmesi ve usulsüz bir şekilde Müteveli ve Müteveli Kaymakamı olan Ali ve Kuloğlu'nun muhasebelerinin görülerek haksız yere aldıkları paraların kendilerinden tahsil edilmesi. 258
- 330 Vezir Mehmed Paşa'nın Mazarak ve Aydonat kazalarındaki haslarının 1024 senesi mahsulünden reaya zimmetinde kalan 80.167 akçenin tahsil olunması.....259
- 331 Kefe Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın Azak'taki Kazak geçidini kapatmak için yapılması ferman olunan kule inşaatı ve bu esnada cereyan edip zaferle neticelenen cenk hakkında verdiği malumatın Padişahı memnun ettiği; Paşa'nın bundan sonra da bu hususta elinden gelen gayreti gösterip kendisine verilmiş olan vazifeleri tamama erdirmesi.....259
- 332 Süleyman Çavuş'un Balat kazasındaki timarına Zeynel'in müdahale ettirilmemesi ve verdiği zararın kendisinden tahsil olunması.....260
- 333 Maktulen vefat eden Nasuh Paşa'nın, Kapı Ağası Gazanfer Ağa Vakfından kiraladığı ancak mülkü olduğu zannıyla Hazine tarafından el konulan Galata'ya bağlı Kuruçeşme'deki bahçenin adı geçen Vakfa iade edilmesi. 260
- 334 Maktulen vefat eden Nasuh Paşa'nın, Hazine tarafından el konulan Galata'ya bağlı Kuruçeşme'deki bahçesinin, merhum Gazanfer Ağa'nın kız kardeşinin oğlu Mehmed tarafından üç yüz yetmiş bin akçeye satın alındığı; buna dair elinde olan hüccet ve temessük geçerli olduğundan bu konuda bunlara göre işlem yapılması. 261
- 335 Anadolu Beylerbeyi eski Müselliminin teftiş vazifesiyle görevlendirdiği eşkıyadan Kürd Kâmrân vasıtasıyla Hoyran, Yalvaç ve Karaağaç kazalarından haksız yere aldığı paraların sahiplerine iadesi ve taşraya devir ve teftiş namıyla adam gönderilmemesi. 262
- 336 Hamid sancağında ortaya çıkan suhte vs. eşkıyanın yakalanarak haklarından gelinmesi işinin Sancak Beyinin Müsellimi tarafından yürütülmesi; Anadolu Beylerbeyi Müselliminin bu işe müdahale ettirilmemesi. 263

- 337 Osman Şah Vakfının yeni Mütevellisinin muhasebesinin fazla vermesine mukabil eski Müteveli Keyvan'ın dokuz yıllık Mütevellilik döneminde fazla vermek bir yana anaparadan bile kırk bin akçe eksik gösterildiğinden adı geçen ve o dönem Kâtip olan Mustafa ve Kara Mehmed'in mahkemeye getirilerek geçmiş hesaplarının teftiş olunması ve üzerlerine sabit olacak vakıf malının tahsil olunması.....264
- 338 Osman Şah Vakfına olan borcunu vermek istemeyenlerin vilayet muhtesipleri tarafından değil mahkeme izni ile Müteveli tarafından hapsolunmaları ve borçlarını ödeyinceye kadar serbest bırakılmamaları. 264
- 339 Hakkında şikâyet bulunan Sofulu köyünde sakin Piyale Çavuş'un Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.....265
- 340 Gemlik kazasında zimmi reaya ve metropolitlerinin yapmayı taahhüt ettikleri yeni mahkeme binasının bir an önce yaptırılması. 265
- 341 Emrullah Çavuş'un iki yüz yük çeltik arpasını gasbettikten sonra vefat eden Mehter Mehmed'in vârislerinden söz konusu çeltik arpasının veya bedelinin tazmin olunması.....266
- 342 Fatih Sultan Mehmed Han Vakfına ait Haslar kazasına bağlı Ereğli nahiyesinin Papaslı köyü ahalisinin Canbaztepesi adlı mevkide derbentçilik hizmetini ve Kula deresi üzerindeki köprünün bakım ve onarımını üstlenmeleri karşılığında her türlü vergiden muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği.....266
- 343 Foçalı Sipahioğlu Dev Süleyman'ın yakalanarak, Bıkcıbaşı Müteferrika İbrahim'den aldığı ancak geri vermediği devlete ait yüz yirmi bin akçenin tahsil edilmesi; vermek istemediği takdirde, yanına adamlar koşulup tahsil olunmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 267
- 344 Gemlikli Sivastos'tan, babasına olan yirmi yedi bin akçe borcuna karşılık haksız yere yüz on bir bin akçe alan Konyalı Memi Çavuş'un davacısı ile mahkemeye çıkarılması ve söz konusu borçtan daha fazlasını aldığı sabit olursa fazla kısmını geri alınıp davacısına verilmesi. 268
- 345 Mesih Paşa Vakfının Gelibolu'daki çiftliğini mülkiyetine geçiren Halil Çavuş ile medresenin kurşununu soyup satan Müderris Ali ve Vakfın paralarını zimmetlerine geçiren mütevellilerin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunmaları ve üzerlerine sabit olacak vakıf mallarının kendilerinden tahsil edilmesi. 268
- 346 Yeniçeri Meydanı Kasabı Yorgi'nin Boğdan Voyvodasındaki akçesini tahsil edip zimmetine geçiren ortağı İskerlet'in yakalanarak bütün at, eşya ve defteriyle birlikte Yorgi'nin adamına koşulup davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 269
- 347 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile hasları reayasından olup eşkiya baskısıyla kayıtlı oldukları yerleri terk ederek Vakfın zarara uğramasına sebep olanların bulundukları yerlerden kaldırılıp eski yerlerine gönderilmeleri. 269
- 348 Bosna Alaybeyi Hasan'ın Bosna sancağına bağlı Teşene köyündeki timarı mahsulüne, mahkemede sulh olmalarına rağmen tekrar müdahale eden Receb adlı şahıstan, haksız yere aldığı mahsulün mahkeme marifetiyle geri alınması. 270
- 349 Dersaadet'ten Ordu-yı Hümayuna kul mevaci götüren Kapıcıbaşı İskender ve adamlarının yol güvenliklerinin sağlanıp ihtiyaçlarının tedarik edilmesi. 270
- 350 Kepsut kazasına bağlı Akbaşlar köyü ahalisini 'siz suhte taifesine yiyecek verirsiniz' diye itham ederek evlerini basıp mallarını ve hayvanlarını gasbeden Karesi Sancak Beyi Kaymakamı Ömer ile Hacı Eymir ve bazı Bigadiçlilerin yakalanarak yargılanmaları.....271
- 351 Tayin olduğu Mısır Kadılığına gitmek üzere kalyonla yola çıkan eski İstanbul Kadısı Arakizade Mustafa Efendi'nin, Rodos'a vardığında Rodos Sancak Beyi tarafından kendi kadırgasıyla yüz mil götürülmesi. 272

- 352 Padişaha cep harçlığı için tayin olunup her bakımdan serbest statüde olan Mardin ve bağlı yerler hasları reayasına voyvodası dışında beylerbeyi, defterdar vs.nin karışmasına izin verilmemesi. 272
- 353 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz haslarının kayıtlı reayasından olup Kilis'e gitmiş olanların geri yerlerine getirtilmeleri; Kilis Voyvodasının buna müdahale etmemesi.....272
- 354 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz hasları reayasının eskiden beri tereke ekip biçtikleri yerleri bağ ve bahçeye çevirerek Vakfı zarara uğratmalarına izin verilmemesi.....273
- 355 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz haslarından elde edilen buğdayın Halep Kalesi'nde depolanması ve vakti geldiğinde Voyvoda Mehmed Çavuş marifetiyle değirmencilere satılması. 274
- 356 Aydın, Saruhan ve Suğla sancakları reayasından Vardarî Ahmed Çavuş'un Maliye tarafından verilen emirde tayin olunan miktardan fazla topladığı avarız akçesinin geri alınıp sahiplerine verilmesi ve adı geçene, emirde yazılı olandan fazla akçe talep etmemesi hususunda tembihte bulunulması. 274
- 357 Bigadiç kazasına bağlı Güney köyünden Süleyman bin Mustafa'nın on altı yaşındaki oğlu İbrahim'i '*suhte eşkıyasıyla gezmiştir*' bahanesiyle zorla yanında alıkoyan Karesi Sancak Beyi Müsellimi Ömer'in mahkemeye çıkarılması ve adı geçenin oğlunun geri alınması.....275
- 358 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Atina haslarına gelir kaydolunan Ağrıboz Adası'ndaki palamut ve mazi mahsülüne öşür talebiyle Ağrıboz Nazırı tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.....275
- 359 Sandıklı kazası ahalisinden asılsız isnat ve iftiralarla para alıp eşkıya ile işbirliği yaparak mallarını yağmaladığı, cana kıydığı, daha bir çok suçlar işlediği ve heybesinde mühürlü boş kâğıtlar, sahte fetva ve mühürler bulunduğu yapılan yargılama neticesinde sicile kaydolunarak hapsedilen Karahisar-ı Sahibli Ahmed Halife'nin, üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra tutuklu olarak Dersaadet'e gönderilmesi. 276
- 360 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Atina haslarından Modoniçe kazasına bağlı Dirniçe köyü reayasının cizye, badban kirpası ve peksimetlerine Atina Voyvodası dışında kimsenin müdahalesine izin verilmemesi. 277
- 361 On dört sene önce Ilgın kasabasını basan Ebu Zend tarafından kesilen haracı ödemek için Akşehirli Teğelticizade Kadı Ahmed, Sipahi Mehmed vs.den borç para alıp daha sonra hesaplaşıp geri ödemiş olan Ilgın kasabası ahalisinin bu konudan dolayı taciz edilmemesine dair fermanın yenilendiği.....277
- 362 Vezir-i Sani ve Kaymakam olan Mehmed Paşa'nın eski Beylerbeyi Bayezid ve İskenderiye Emmini Yahudi Salamon'da olan alacaklarının tahsil edilmesi. 278
- 363 Vezir-i Sani ve Kaymakam olan Mehmed Paşa'nın Menfelut Hâkimi Osman Bey, eski Bahar Emmini Mehmed Bey, Kürd Mehmed Bey ve Dimyat Emmini Mehmed Bey'in vârislerinde olan alacaklarının tahsil edilmesi. 279
- 364 İstanbul zahiresi için satın alınacak koyunların, bazı yeniçeri, sipah vs. askerî halkı tarafından, satıştan menfaat sağlamak amacıyla reaya ile işbirliği yapılarak piyasa fiyatının üstünde satılmasına ve bunları getiren çobanların yollarda rencide edilmelerine izin verilmemesi.....279
- 365 Kalpazanlık suçundan dolayı hapsolundukları hâlde kadiya rüşvet vererek serbest bırakıldıkları bildirilen Köstendilli Nuh ve kardeşi Piri'nin yakalanarak sicil suretleri ve kalpazanlık aletleriyle birlikte Dersaadet'e gönderilmeleri. 280
- 366 Südde-i Saadetten Hasan Ağa'ya verilen görevlendirme fermanının, Köstendil sancağındaki eşkıyanın değil öldürülen Ali Çavuş'un katillerinin yakalanması ile ilgili olduğu, Sancak Beyi Müselliminin eşkıya yakalama görevinin ise devam ettiği, bu sebeple sancak kadılarının bu görevinde adı geçene yardımcı olmaları. 280

- 367 Budin eski Defterdarı Ahmed'in, Karaman Defterdarı olduğu dönemde çok miktarda devlet malını zimmetine geçirdiği iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 281
- 368 Budin eski Defterdarı Ahmed'in, Defterdarlığı döneminde 1026 yılı kul mevaciblerini ödeyebilmek için bazı yeniçeri ve sipah taifesinden, tüccarlardan, vakıf ve eytam mallarından borç olarak aldığı paralara karşılık tuttuğu ve toplanması işini bu kişilere havale ettiği 1026 yılı cizyesini, yeni Defterdar Hasan'ın daha önce havale edilenler haricindeki kişilere toplattırmasına izin verilmemesi. 282
- 369 Köstendil sancağında Ali Çavuş'u katleden eşkıyayı yakalamakla görevlendirilen Mandeler eski Ağası Hasan'ın, bunun dışındaki eşkıyaya müdahale etmeyip Sancak Beyi Müsellimine bırakması. 283
- 370 Yakob isimli Yahudi'nin ve Osman Kethüda'nın Ağrıboz eski Nazırı Ahmed Çavuş'ta olan alacaklarının tahsil edilmesi. 284
- 371 Ayasofya-i Kebir Vakfına ait olup evkaf defterinde Müteferrika Mehmed üzerine kayıtlı görünen Galata Zindanı altındaki tekke yerine, Rukiye ve kocası Ali'nin müdahalesine izin verilmemesi. 284
- 372 Göl pazarı kazasında hırsızlık ve eşkıyalık yapan Veli Yardım, kardeşi Mahmud ve Alaybeyioğlu Sipahi Süleyman'ın yakalanmaları ve mahkemeye çıkarılıp üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi. 285
- 373 Eflak'taki fetret döneminde yurtlarını terk ederek Tuna ve Edirne taraflarına göç eden Eflak reayasından bulundukları yerlerde on yıldan az bir zamandır oturanların kaldırılıp memleketlerine gönderilmesi; ancak daha önce isyan eden Mihal zamanında esir olan Eflaklı köle ve cariyelere müdahale olunmaması. 286
- 374 Üsküdar kazasının Kertil köyünden, hırsızlık ve eşkıyalık yapan Sipahi Ramazan ve kardeşi Osman'ın yakalanarak yargılanmaları. 286
- 375 Osman Çavuş'a sipariş olunan Kastamonu sancağındaki piyade ve müsellemlerin avarızının tahsilatına dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi. 287
- 376 Mehmed Çavuş'a sipariş olunan Sultanönü, Karahisar, Kengiri, Biga ve Karesi sancaklarındaki piyade ve müsellemlerin avarız tahsilatına dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi. 288
- 377 Balyabadrallı Rüstemzade merhum Müteferrika Mehmed'in yetimlerinin miras haklarının amcaları Müderris İsmail, kardeşleri Mustafa, Subaşı Ali ve Ahmed tarafından gasbedilmesine fırsat verilmemesi, mesele mahallinde çözülmediği takdirde söz konusu kimselerin yetimlerin vasisiyle birlikte davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Dersaadet'e gönderilmeleri. 288
- 378 Balyabadrallı merhum Müteferrika Rüstemzade Mehmed'in yetimleri Zeynelabidin ve Salih'in haksız yere yüz yirmi sekiz bin akçesini alan amcaları Müderris İsmail'in mahkemeye çıkarılarak yetimlerin hakkının alınması. 289
- 379 Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfına ait olup Rodoscuk'ta mahzenler yakınında harap durumda bulunan ve alma iskelesi olarak bilinen yerlerin tamir olunmasına dair fermanın yenilendiği. 289
- 380 Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfına ait olup tamir olunan Rodoscuk'taki mahzenler ile alma iskelesi diye bilinen yerlerde oturanların hukuka aykırı olarak rahatsız edilmemeleri. 290
- 381 Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfının Zağra-i Atik kazasındaki köylerine ait şer'î ve örfî vergilere Vakfın Nazırına rağmen dışarıdan müdahale edilmemesine dair fermanın yenilendiği. 290

- 382 Yeniçeri Ocağının emektarlarından Mahmud Ağa'nın uhdesinde bulunan Gelibolu'nun Hora, Mürefte, Ganos, Milan ve Şehirkoy Yeniçeri Zabıtlığına, yeniçeri olup olmadığı dahi bilinmeyen Murad tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi. 291
- 383 Tırhala sancağındaki naiplerin nahiyeleri zincir ile gezip Sancak Beyine ait olan işlere ve bâdîheva resmine müdahale etmelerine izin verilmemesi. 291
- 384 Sofya kazasındaki zabıt ve yasakçıların yerlerine 56. Bölükten Hasan'ın Zabıt olarak tayin olduğu. 291
- 385 İskenderiye Sancak Beyi Hasan'ın haslarından olan Karacadağ vs. nahiyelerden alınan ispençe ve öşür bedelinin maktu olarak alınması caiz olmadığından adı geçenin hakkı olan vergilerin defterde yazılı olduğu şekilde mevcut olan reayadan geçmiş de kapsayacak şekilde tahsil olunması. 292
- 386 Fatih Sultan Mehmed Vakfına ait cami ve hamamın suyollarının tamir masraflarına, buraya kendi lağımlarını bağlatmış olanların da katılması; katılmadıkları takdirde lağımlarının kapatılması. 293
- 387 İstanbul'da, Toklu Dede, Emir Buhari ve İvaz Efendi cami ve mescitlerinin etrafındaki mahallelerde bazı gayrimüslimler tarafından ihdas edilen evden bozma meyhanelerin, Müslümanların namazına ve mescide gelip gitmelerine zarar vermelerinden dolayı kaldırılmalarına dair fermanın yenilendiği. 293
- 388 İskilip Kalesi'nde, Müslümanlar gece vakti namazda iken müstahfızlardan Hacı Abdülkerim'in karısına tecavüze yeltenip yakalanacağını anlayınca firar eden ve bu konuda sabıkası bulunan Hisar Kethüdası Mehmed'in davacıları ile mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması; suçu sabit olduğu takdirde hukuken hakkında lazım gelenin icra edilmesi. 294
- 389 Ankara'daki cami, mescit, medrese, zaviye ve tekkelerin harap olmaması için bunların vakıflarında ortaya çıkan gelir fazlasının vakfın ihtiyaçları dışında bir yere sarf edilmemesi. 294
- 390 Hızır adlı şahsın yetmiş seneden beri ekip biçtiği Eyüb'deki beş parça tarlasına yağmur yağdığında denize zarar veriyor gerekçesiyle müdahale ettirilmemesi. 295
- 391 İstanbul'daki alacacı ve kaftancı esnafının, satışı kazzaz (ipekçi) esnafına mahsus olan düğme vs. malları satmalarına izin verilmemesi. 295
- 392 Lefke'de Kâtip Hasan'ın vefat eden babasından kendisine ve diğer iki kardeşine kalan ve onlardan birinin diğerine hissesini devrettikten sonra, diğerinin de daha sonra çocuksuz olarak vefat etmesinden dolayı kanunen tapu ile verilmeye hak kazanan yerlerin, belirlenecek uygun tapu bedeli ile adı geçen Hasan'a aliverilmesi. 296
- 393 Süzebolu'da ahalinin malına ve canına kastedip perişan olmasına sebep olan Frenk Mehmed adlı şahının yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi. 296
- 394 Eflak ve Boğdan voyvodalarının askerleriyle birlikte, eşkıyanın zararının defedilmesi için Özi taraflarında bulunan Serdar İskender Paşa'ya katılmaları. 297
- 395 Kratova ve İştib Silahdarlar Kethüdayerliği vazifesine 184. Bölükten Hüseyin Abdullah tayin olduğundan, Mustafa isimli şahsın ve başkalarının bu göreve müdahale etmesine izin verilmemesi. 297
- 396 Zahirecilerden Hüseyin, Hacı Hasan ve Rıdvan'ın Gelibolu İskeleyi'ne getirdikleri hınna (kına) ve ketenden çuval başına eskiden beri alınagelmekte olandan daha fazla akçe alınmasına izin verilmemesi. 298
- 397 Çay kazasına bağlı Yeniceköylü Abdi'den, Karahisar'a pazara giderken yolda tanıştığı Bali'nin şehirde eski bir medrese duvarı dibinde yatarken başına taş düşüp ölmesinden dolayı Karahisar-ı Sahib Sancağı Voyvodası Hüseyin tarafından haksız yere alınan paranın, mahkeme marifetiyle geri alınıp sahibine verilmesi. 298

398	Biga kasabasından Hüseyin ve Mustafa ile daha bazı kimselerin haksız yere çok miktarda paralarını alan İne Kadısı İbrahim'in yargılanması ve davalıların sabit olan haklarının kendisinden geri alınıp sahiplerine verilmesi.....	299
399	Bigadiçli Ali'yi öldürmeye teşebbüs eden eski Kadı Kara Yakub'un adamları Dilaver, İsmail, Kürdoğlu ve Yusuf Köle'nin yakalanarak haklarından gelinmesi.....	299
400	Veziriazam Halil Paşa'nın Drac kazasındaki hasları Voyvodalığından azlolunan ve sahte mektupla aldığı emri ibraz ederek yeni Voyvoda Ömer'e Voyvodalığı zapt ettirmeyen Sipahi Mehmed'in, söz konusu sahte mektup, emir ve bunları kendisine ulaştıran adamı ile birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.	300
401	Anadolu eski Kazaskeri Mevlana Mehmed'in; Bursa, İnegöl vs. yerlerdeki Hamza Bey, Mehmed Bey, Bali Paşa, Mahmud Bey, Hatice Sultan, Umur Bey ve Mustafa vakıflarına, gelirleri tamire muhtaç durumda olan cami, medrese, köprü vs. yapıları ile hayratlarına sarf olunarak ihya edilebilmeleri için Nazır ve Müfettiş tayin edildiğine dair daha önce verilmiş olan emr-i şerifin yeni Padişah tarafından da geçerli kılındığı; gereğince hareket olunması.	301
402	İstanbul'da Elvanzade Mahallesi'nde cami yakınında bulunan ve eksik olmayan kavga, gürültüsü ile çevresinde yaşayanları rahatsız eden iki adet bozahanenin kaldırılmasına dair fermanın yenilendiği.....	302
403	Niğde Beyine hitaben yazılmaya başlanıp yarım bırakılmış hüküm kaydı.	302
404	Niğde ahalisinin şikâyeti üzerine Kapıcıbaşı Mustafa tarafından yakalanıp mahkemeye çıkarıldıktan sonra, üzerine birçok suç sabit olarak hapsedilen ve Niğde Sancak Beyi Müsellimi Cenab Ağa'nın etrafına topladığı eşkiya ile hapisten kurtarmaya çalıştığı eski Müsellim Ahmed'in, fukaranın hakları alındıktan sonra hakkından gelinmesi.....	302
405	Şark Seferinde olan Silahdar Abdullah'ın öldüğü hukuken kesinleşmedikçe akrabası olan Nalbant Nuh tarafından muhalefatına müdahale olunmasına ve hanımı Hayrabolulu Pürcefa'nın rahatsız edilmesine izin verilmemesi.	303
406	Belgrad kazasına bağlı isimleri yazılı köyler ahalisinin Rudnik kazası Kadı ve Voyvodası tarafından taciz edilip haksız yere yiyecek, hayvan ve paralarının alınmasına izin verilmemesi.	304
407	Cisr-i Mustafapaşa kazasında Eğribükü köyü civarında yol emniyetinin sağlanması için, bu köy ahalisinden olup on yıl öncesine kadar Harmanlı kasabasına yerleşmiş olanların, geri eski yerlerine getirilip iskân edilmeleri.	305
408	Hanım Sultan Vakfına ait Çirmen kazasına bağlı köylerin subaşı Osman'ın ahaliden kanunsuz ziyade para almasına izin verilmemesi, aldığı tespit edilen fazla paraların sahiplerine iade edilmesi.	305
409	Mekri kalesi duvarları üzerine diğer evlerin içlerini görecektir şekilde sonradan yapılan yüksek evlerin yıkılması ve verdikleri zararların sahiplerinden tazmin edilmesi.	306
410	Honazlı Seydi adlı şahsı öldürmek kastıyla evini basıp yaralayıp malını yağmalayan ve kadı ve voyvodalardan himaye gördüğü iddia olunan eşkiyadan Musa Halife'nin yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.....	306
411	Yeniçeri Musa'nın Graçaniçe'de konuk olduğu hane sahibinin kendisinin esaretine sebep olduğunu şer'an ispatladığı takdirde esaretten kurtuluş için verdiği paranın hane sahibinden tahsil olunması.	307
412	Başkasına ait köleyi Başkapıoğlu Mehmed Ağa'ya satıp firar eden Hasköy kazasına bağlı Yağmalı köyünden Eğlence adlı şahıs ile kefil olan babası Pir Ali'nin yakalanarak Dersaadet'e gönderilmeleri.....	307

- 413 İstanbul'da ağa gemilerinin Balat İskeleyi'ne değil eskiden olduğu gibi Odun Kapısı'na
yanaşmaları, alışverişlerde eksik ölçü ve tartı kullanılmaması, odunların kapı kantarı ile
tartılması, kapiya ve iskeleye gelen gemi ve kayıklar ile getirdikleri odun, kömür, saman
vs. mallardan ve bunları taşıyan hamallardan eskiden beri alınagelenden daha fazla akçe
alınmaması.....308
- 414 Eflak eski Voyvodası Aleksandr'ın boyarı olan Sulem Mihal'in ve Zito(?) isimli şahsın gasbolunan
eşya ve hayvanlarının, gasbeden Bozdoğan isimli şahıstan geri alınıp sahiplerine verilmesi.....309
- 415 Dersaadet'e gelen Eflak eski Voyvodası Aleksandra ve ailesinin Eflak'ta kalan eşyalarının her
nerede ise buldurulup gönderdiği adamına eksiksiz olarak teslim olunması. 309
- 416 Menteşe sancağına piyade avarızı tahsiline giden Mehmed ve Seyyid Mehmed Mustafa'ya,
misafir oldukları İstanos'a bağlı Çıvgalar köyünde saldıracak adamlarını öldüren ve yanlarındaki
devlete ait altı yüz bin akçe ile atlarını ve eşyalarını gasbeden Hüseyin Can ve zorbabaşı
Sarica'nın adamlarından İbrahim'in avanesiyle birlikte yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları
ve üzerlerine sabit olan para, eşya vs. geri alındıktan sonra haklarından gelinmesi.....310
- 417 Eflak eski Voyvodası Aleksandr'ın akrabasından olan Dimitri'nin, talebi üzerine, Eflak'la olan
alakasının kesilip oğlu, kızı ve bütün eşyasıyla birlikte Sancak Çavuşu refakatinde Dersaadet'e
gönderilmesi. 311
- 418 Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'in, resm-i kısmetten, Mısır'a Kassam tayin ettiği
Takiüddinzade Mevlana Hasan zimmetinde kalan alacağının yapılacak teftiş sonucunda tespit
ve tahsil olunup vekili Kadı Mehmed'e teslim edilmesi.....312
- 419 Hersek sancağını tahrir etmekle görevlendirildiklerini ileri sürerek köyleri gezip ahalinin haksız
yere paralarını alan Bosna eski Defterdarı Süleyman ile Mustafa isimli şahsın, aldıkları paralar
sahiplerine iade ettirildikten sonra, tutuklu olarak Asitane-i Saadete gönderilmeleri. 312
- 420 Görevli olarak Nakşa'ya gönderilen Markaston ve adamlarına Dersaadet-Sakız-Nakşa
güzergâhında kimsenin müdahale etmesine izin verilmemesi. 313
- 421 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile hasları reayasından olup eşkıyalık yaptıktan sonra Mamalu
Cemaati Kethüdası Hacı İsmail'in yanına firar eden İlbeyli Kabilesinin Kethüdası Osman ile oğlu
Hasan ve Selim'in yakalanarak yargılanmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine
verildikten sonra hukuken haklarında yapılması lazım gelenin icra edilmesi. 313
- 422 Katlolunup bütün mallarına devlet tarafından el konulan Karioğlu Kemal isimli Yahudi'nin
Sakız'da oturan akrabası Mosi veled-i Simon'a emaneten verdiği eşya ve paralar Hazine adına
teslim alınıp eline hüccet verildiğinden, Mosi'nin ve müteveffanın eşi ile yetimlerinin bu
hususla alâkalı olarak hiç kimse tarafından rahatsız edilmesine izin verilmemesi. 314
- 423 Kütahya ahalisine zulmeden Halim Subaşı'nın yakalanarak tutuklu vaziyette Dersaadet'e
gönderilmesi. 315
- 424 Hamid sancağı ahalisine zulmeden eşkıyadan Kürd Kâmrân'ın yakalanarak tutuklu vaziyette
Dersaadet'e gönderilmesi. 315
- 425 Hamid sancağı ahalisine zulmeden ve yakalanması için emir çıkarılan eşkıyadan Kürd Kâmrân'ın
Hamid sancağında bulunamaması durumunda Aydın, Saruhan ve Menteşe taraflarında
aranması ve her nerede bulunursa yakalanarak tutuklu vaziyette Dersaadet'e gönderilmesi.....315
- 426 İstanbul'da Bezzazistan etrafında çıkabilecek yangınları söndürmek üzere yapılması
kararlaştırılan setler için vakıfların mütevellilerinden ve dükkân kiracılarından beşer altın tahsil
olunması.....316

- 427 Benli Giray Sultan'a arpalık olarak verilen timarlardan Çatalorman ve Şarvi timarlarını 1024 ve 1025 senelerinde zapt eden Sipahi Osman ile sahte temessük ibrazıyla o yıllarda timara müdahale eden Yeniçeri Hindi Mehmed'in zimmetlerinde kalan timar mahsulünün tahsil olunması.....317
- 428 Zağra-i Atik kazası ahalisinden günahsız iki kişiye işkence edip zorla suç kabul ettirerek haksız yere paralarını alan ve daha başka kişilere de aynı şekilde zulmeden kazanın eski kadılarından Mustafa'nın kaza ahalisi ile mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sicil suretinin arz edilip hakkında gelecek emre göre hareket edilmesi.....317
- 429 Sultan Süleyman Han zamanında Halep'teki su yollarının tamirâtı ile mescit ve köprülerin inşası için vakfedilen su köyleri mahsulünü zapt etmek üzere Mehmed'e verilen Su Müşidliğini ondan almak için Hüseyin isimli şahıs ve başkaları tarafından yapılan girişimlerin dikkate alınmayıp bu vazifenin adı geçene zapt ettirilmesi. 318
- 430 Matbah-ı Âmire ile Yeniçeri Meydanı ve sarayların et ihtiyacını karşılayan Hassa Kırçan Koyunu sürücülerinden Buhuş adlı zimminin evini basıp karısına işkence eden, komşularını öldüren ve mallarını yağmalayan eşkıyanın yakalanarak haklarından gelinmesi.....319
- 431 Mihaliçcik kazasına bağlı Büyükiğdeâğacı köyünde devlet için tay besleyen ahalinin bağ ve bostanlarına zarar verip haksız yere nice paralarının ehl-i örf tarafından alınmasına sebep olan Şeyh Ali, Osman, Mustafa ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları ve zimmetlerinde sabit olan hakların alınıp sahiplerine geri verilmesi. 320
- 432 Çatalca'da, yeniçerilik taslayıp Muharrem adlı şahsın ve daha birçok kimsenin mandırasını basarak mallarını yağmalayan ve haksız yere nice paralarını alan Cafer ve yanına topladığı eşkıyanın yakalanarak yargılanmaları ve üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi. 321
- 433 Modava Parkanı'nın Martolos Ağası Yusuf'un otuz nefer martolosuyla birlikte, yeni inşa olunan ve asker eksiği bulunan Mehadiye Kalesi'ne gönderilmesi. 321
- 434 Hram-ı Cedid Palankası'ndaki yirmi beş nefer süvarinin Lipova Kalesi'nde görevlendirilmeleri hâlinde Palanka korumasız kalacağından, bunların gönderilmesinden vazgeçilip yerlerinde bırakılmaları.....322
- 435 Mirî koyun sürücüsü İskerlet'e, getirdiği koyunları kışlatmak üzere tahsis olunan Çorlu kazasındaki Arslanköy korusuna ilave olarak Yeniceköy ve Oflazköy(?) korularının da tahsis olunduğu.....323
- 436 Mirî koyun sürücüsü İskerlet'e, koyunlarını kışlatmak üzere tahsis olunan Çorlu kazasındaki Velimeşesi korusuna Gülmezoğlu Kara Mustafa'nın müdahalesine izin verilmemesi.....323
- 437 Galata kazasına bağlı Bandırma'da öldürülen Yeniçeri Osman'ın katilinin yakalanması ve terekesinin satılarak bedelinin teslim alınması için Gedikli Mustafa ve Mumcu Ahmed'in görevlendirildiği; zanlıların yakalanarak teftiş olunması ve suçu sabit olduktan sonra katil hakkında hukuken yapılması lazım gelenin icra edilmesi.....324
- 438 Rumeli eski Kazaskeri Kemaleddin'in Gümölcine kazasındaki mülk değirmeni yakınında Yörük Beyi Kalender'in yaptırdığı değirmenin yıkılması. 325
- 439 Veziriazam Halil Paşa'nın haslarına dâhil olan Yenişehir, Tırhala, Fener kazalarına bağlı köylerde tütün ekilmesine ve kullanılmasına izin verilmemesi. 325
- 440 Sultan Ahmed Camisi Vakfının Yenişehir, İzdin ve Velestin kazalarında bulunan hububat, tuz, iskele, gümrük, ihtisap, mukataa vs. gelirlerine ait bakaya defterlerinin Vakfın müteveffa Voyvodası Süleyman'ın adamlarından alınarak Vakfın alacaklarının tahsil edilmesi ve nakten mevcut olan paralarıyla birlikte yeni Voyvoda Ali'ye verilmesi. 326

441	Vezir Mehmed Paşa'nın haslarından Yenişehir, Tırhala, Çatalca, Velestin, Cuma ve Dömeke kazalarında çeltik ziraati yapılan yerler reayasından eskiden beri uygulanageldiği üzere çeltik tohumu için günlük narh üzerinden Voyvodası tarafından akçe toplanması.	326
442	Sultan Ahmed Han Vakfı haslarından olan İzdin ve Köleler'e bağlı köylerdeki reayanın muaf oldukları tekâlif-i şakka karşılığında verdikleri hububat öşürlerini bu hasların Voyvodası olan Müteferrika Ali'ye akçe olarak ödemeleri.	327
443	Sultan Ahmed Han Camisi Vakfına ait haslardan olan Yenişehir ve İzdin'e bağlı köylerdeki bazı reayanın Vakfa ödemeleri gereken vergileri doğancı oldukları gerekçesiyle ödemekten imtina edemeyecekleri.	327
444	Osmanlı iskelelerine mal getirip gümrük vergisinden başka vergi vermek istemeyen Fransız tüccar ve tercümanlarından eskiden beri alınagelen tüm vergilerin alınması.	328
445	Modava sancağındaki Modava, Hram-ı Cedid ve Likova(?) palankalarının tamirinde çalıştırılan yerli reayaya tamirat işleri bitinceye kadar başka bir hizmet teklif olunmaması.	328
446	Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Türkman-ı Halep reayasından kanunen alınmakta olandan fazla kışlak resmi alınmaması.	329
447	Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Türkman-ı Haleb'e bağlı Kıcılı cemaatinden defterde yazılı olandan fazla yaylak resmi alınmaması.	329
448	Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından olup ödemeleri gereken vergileri ödemeyen Bayat cemaatinden Mezid adlı şahıs ile Ulaşlı ve Şeyh Hamzalı cemaatleri ve doğancı olduklarını iddia edenlerden söz konusu vergilerin tahsil edilmesi.	330
449	Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından Halep Türkmenlerine bağlı Dimlekli, Kıyas, Dadlu, Kızık, Bozkoyunlu, Çayırözü Kıcılı ve Nukradöğer(?) cemaatlerinden olup boy beylerinden ayrılarak eşkıyalık yapan şahısların, iddialar doğru ise hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.	330
450	Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından Halep Türkmenlerine bağlı olup cami bahanesiyle muafiyet elde eden Karacalı cemaatinden, Vakıf için ödemeleri gereken resmlerin tahsil olunması.	331
450-1	Tamamlanmamış kayıt parçası.	331
451	Haksız yere ahalinin mal ve parasını alan Niğde Sancak Beyi Nogay Bey'in Mütesellimi Mirza Beşray ve adamlarının cezalandırılması ve aldıklarının sahiplerine iade edilmesi.	332
452	Yaya Beyi İbrahim'in Hoca Gıyaseddin Mahallesi'ndeki evinin içinde bulunan ayazma suyunun harap olan suyollarından başkalarının, evlerine su bağlamalarına müsaade edilmemesi.	332
453	Hüdavendigar sancağında Piyade Beyi Kurd'a ait olup eskiden beri serbest statüde olan zeamete kimsenin müdahale ettirilmemesi.	333
454	Şam'da Dellallar Şeyhi olan Nureddin'in, alışverişlerde olagelene aykırı uygulamalarda bulunarak halkın zarara uğramasına yol açtığı ve üstüne vazife olmayan işlere karıştığı yolundaki iddialar doğru ise menedilmesi.	334
455	Danışmend zümresinden Süleyman'ın evini, on yıllar önce Uşak'ın Tutluca köyünden zorbabaşı Kabasakal Osman'ın öldürülmesi olayında suç ortağı olduğu gerekçesiyle basıp eşya, kitap, hayvan ve paralarını zorla gasbettikleri iddia olunan maktulün kardeşleri ve kendilerine yardım edenlerin adı geçen Süleyman ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi.	334
456	İstanbul'dan Mekke, Medine ve Kudüs ahaliilerine gönderilen surrenin, Haleb'e vardığında Şam'a güvenli bir şekilde ulaştırılması.	335
457	Sultan Bayezid Camisi imamlarına meşrut olan İsmihan Hatun Vakfına ait harap menzilin Anadolu Defterdarı Abdülkerim Efendi'ye ait mülk menzil ile istibdal olunması.	335

458	Emine Hatun'un bir cariyesi ile yedi bin akçesini alıp firar eden kocası Şaban'ın buldurularak davacıyla birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri.	336
459	İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Mirahuru Ahmed'in zeameti köylerine müdahale eden ve çavuşluk iddiasında bulunup eşkıyalık yapan Koçanalı Bektaş'ın yakalanarak yargılanması.	336
460	Şark Seferinde olan Köstendil Sancak Beyinin yokluğunda eski Sancak Beyi Osman'ın, sancağın işlerine karışmasına ve sancak gelirlerine el uzatmasına izin verilmemesi.....	337
461	Yirmi seneyi aşkın bir zaman önce Valide Sultan Vakfı Mütevellisi Hacı Kasım'a iki bin beş yüz kuruş borç verdiğini iddia eden Hasan bin Abdullah, mahkemede iddiasını ispat edemediğinden bundan sonra hiçbir mahkeme tarafından söz konusu davanın görülmemesi.	338
462	Eflak Voyvodası Aleksandr'ın, halkına zulmettiği için Voyvodalıktan azledildiği ve yerine Simon Voyvoda oğlu Gavril'in tayin olunduğu.	339
463	Matbah-ı Âmireye et veren kasaplardan Petro'nun, Eflak taraflarından kendisine koyun satın alması için Baroş'a verdiği iki yüz on bin akçesinin Baroş'un ölmesi üzerine koyunları zapt eden adamlarından tahsil edilmesi.....	339
464	Baklan kazasına bağlı Çataklar köyünden Kıtlıkzade(?) İsa adlı şakinin yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve haksız yere aldığı akçelerin sahiplerine iade edilmesi.....	340
465	Bolu sancağı sınırları içerisinde eşkıyalık yapan suhtelerin erbab-ı timar ve il erleri ile üzerlerine gidilip haklarından gelinmesi.	341
466	Lazkiye, Ezine, Çarşamba, Gököyük ve Honaz kazaları ahalisine zulmeden eski voyvoda ve subaşıları Hacı Abdi ve Mahmud'un davacılarıyla birlikte mahallinde yargılanmaları.	341
467	Celâli isyanları sırasında canını kurtarmak için İstanbul'a geldiğinde Sivas'a bağlı Zara köyündeki erzak, emlak, tarla ve bostanlarının Ahmed oğlu İmirza adlı Yeniçeri tarafından haksız yere zapt edildiğini iddia eden şahıs ile adı geçen Yeniçerinin mahkemeye çıkarılmaları ve hak sahibine hakkının verilmesi.	342
468	Karaferyeli rahiplerin haksız yere para, mal ve erzaklarını aldığı ve değirmenlerini bozduğuna dair hakkında şikâyetle bulunulan Altı Bölük mensuplarından Mustafa'nın, mağdurların hakkının alınması için tutuklu olarak Asitane-i Saadet'e getirilmesi.....	343
469	Bolu'daki vakıfların denetlenerek varsa alacaklarının tahsili, vakfiye şartlarına göre yönetilmelerinin sağlanması ve ihya edilmeleri.	343
470	Hakkında hırsızlık, cinayet ve fesatçılık iddiaları bulunan Ramazan adlı şahsın davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve iddiaların doğruluğu hâlinde hasımlarıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.	344
471	Yani adlı zimminin iki yüz adet koyununu verdikleri gece baskını ile sürüp götüren Çoban Dimo ve arkadaşlarının yakalanmalarına dair iptal edilmiş kayıt.....	344
472	Ateşle altın işleyenlerin yangına sebep olmalarından dolayı Mahmudpaşa Mahallesi'nde, Bezzazistan ve Hallaçlar yakınındaki oda ve dükkânlarda faaliyette bulunmalarına izin verilmemesine dair Sultan I. Mustafa zamanında verilen fermanın yenilendiği.	345
473	Dergâh-ı Âli Müteferrikası Ömer'in anası Saliha'nın, kocasının vefatının üzerinden yirmi yılı aşkın zaman geçmiş olmasına ve miras taksimi o tarihte hukuken sonuçlanmış bulunmasına rağmen miras hissesi hususunda Ömer ve kardeşlerini değişik gerekçeler ileri sürerek rahatsız etmesine izin verilmemesi ve davasının dinlenmemesi.	345
474	İstanbul'da Takyeciler Çarşısı'nda Bursa'da dikilmiş taklid, sahte ve kalitesiz takkelerin ve Kapı Çarşısı'nda da 'yeni arşın' adlı takkenin satılmasına izin verilmemesi.....	346

475	Cinayet işlemekle itham edilen İznikli Hüseyin bin Divane Mehmed ile kölesinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları; suçları sabit olduğu takdirde haklarından gelinmesi.	346
476	Önemli bir mesele için İstanbul'dan Erdel'e gönderilen kişinin, yol güvenliği sağlanarak gideceği yere ulaştırılması.	347
477	Tireli Ahmed bin Piri'ye ve annesi Rabia'ya murisleri Piri'den intikal eden dükkân üzerinde başkalarının hak iddia etmesine izin verilmemesi.	347
478	Mizistre'ye bağlı Prastos, Arkasa ve Torpolişe'ye bağlı Şimiyos köyleri serbest statüde icmalli zeamet köyleri olduğundan, bu köylere Mirliya ve adamları tarafından vergi vs. talebiyle müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi.	348
479	İstanbul'daki sürgün Yahudilerden Karpidilerin ellerinde bulunan muafnamenin ellerinden alınarak Yahudilerin ödemekle yükümlü oldukları avarız, tekâlif vs.nin onlardan da tahsil edilmesine dair fermanın yenilendiği.	349
480	Harem-i Hümayun mensuplarından İsmail Ağa'nın evine bir masura su verilmesi.	349
481	Ezine kazasına bağlı Uysal köyünden eşkiya korkusuyla evlerini terk eden zimmilerin köylerine dönmelerine bazı kişilerce engel olunmasına, hukuka aykırı ise müsaade edilmemesi.	350
482	Köstendilli Mehmed Çavuş'un Karınabad ve Yanbolu nahiyelerindeki zeameti mezralarını ve mahsulünü zapt etmeye gelen vekiline, Hassa Ahır Ağası Mehmed Bölükbaşı tarafından, bu mezraların sahipsiz olduğu ileri sürülerek yapılan müdahalenin menedilmesi ve mahsulden herhangi bir şey almış ise geri alınıp söz konusu vekile verilmesi.	350
483	İskenderiye ve Bulak eminleri tarafından, önemli bir iş için Mısır'a gönderilen Divan-ı Hümayun kâtiplerinden Ali'nin gideceği yere süratle ulaşmasının sağlanması.	351
484	Modava sancağına bağlı Mehadiye ve Almaş nahiyelerindeki mezraların çok fakir olmalarından dolayı tahrir edilmelerinden vazgeçilip daha önce bunlardan kale muhafazasında bulunmakta olanlara yapılmış olan timar tevziatına dokunulmaması ve bunların cizyelerinin, duhan hanesi esas alınarak hesap edilmesi.	351
485	Modava sancağında eşkiya güzergâhında bulunan Mehadiye Kalesi inşaatı için Samakov'dan demir, Belgrad Kalesi'nden top ve Tımişvar Kalesi'nden barut verilmesi.	352
486	Ali Çavuş'u öldüren eşkiya ve haramilerin yakalanıp toprak kadıları marifetiyle yargılanmaları ve haraççı vs. görevlilerin halka yaptıkları zulümlerin önlenmesi.	353
487	Kethüdayeri Mehmed'in, Rodoscuklu Yeniçeri Derviş'in karısı Ayşe ile olan davasına müdahale etmekten menolunması.	353
488	Belgrad Ambarında bulunan hububatın zayi olduğu iddiasının bizzat yerinde defter kayıtlarına bakılarak teftiş olunması ve mevcut olmayıp başkalarının zimmetinde bulunanların da eksiksiz olarak tahsil edilmesi.	354
489	Şehzade Sultan Mehmed Vakfı reayasından olan İzmir'e bağlı Ayasefid, Balçık, Havlu ve Kızıltepe köyleri ahalisinin kendilerine zulmettiği iddiasıyla şikâyet ettikleri Ayasefidli Arap Sünbül Ali'nin kendisinden davacı olanlar ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.	354
490	Sultan Süleyman Han Vakfına ait Şam'a bağlı Baalbek, Kerek-i Nuh, Zebedani ve Akkar nahiyelerindeki bazı köyler reayasından olup babalarının ölümüyle Şam vs. yerlere göç etmiş olanların 'Vakıf defterinde babalarının raiyyet kaydolunduğu, ancak kendilerinin defterde raiyyet kaydının bulunmadığı' gerekçesiyle vermek istemedikleri raiyyet rüsumunun, babaların raiyyet kaydı oğulları da kapsadığından, onlardan da tahsil olunması.	355

491	Dede ve Ahi Ahmed adlı şahısların Manisa'ya bağlı Kepenekli köyünde yaptırmak istedikleri susam yağı değirmenine ehl-i örf vs. tarafından müdahale olunmasına izin verilmemesi.....	356
492	Drama ve Zihne kazalarında bulunan Sultan Selim Vakfı reayasından emr-i şerifte yazılı olan miktarın üstünde ziyade-i cizye alınmaması.....	357
493	Siroz kazasının Orlak köyü zabitanın öşrü, zamanında ürün olarak almayıp daha sonra geçerli narhın üzerinde bir fiyattan para olarak almasına izin verilmemesi.....	357
494	Sivrihisar kazasında müftülük taslayan ve üstüne vazife olmayan işlere karışan Muslihiddin'in Rodos Kalesi'ne sürgün edilmesi.	358
495	Galata'ya içki getiren gemilerden Sultan Ahmed Han Vakfı için alınagelmekte olan tulum resmine, bunu almaya yetkili olan Yorgi veled-i Manol dışında kimsenin karışmasına ve müdahale etmesine izin verilmemesi.	358
496	Ahyolu kazasına bağlı Süzebolu köyü etrafında ortaya çıkıp ' <i>elinde emir olduğunu</i> ' söyleyerek çevredeki köylerin ahalisine zulmeden Frenk Mehmed adlı kimsenin yakalanarak davacıları ile yargılanması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sicil suretiyle birlikte tutuklu olarak Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.....	359
497	Belgrad'daki Dergâh-ı Mualla Yeniçerileri Serdarlığına 87. Cemaatten Korucu Mustafa'nın tayin olduğu.....	359
498	Tatar Ali Çavuş'un mahlulünden Mehmed Çavuş'a dirlik olarak verilen Ayaş nahiyesine bağlı Yoğunpelid, Yüreğir ve Cimder köylerine kendi dirliği olduğu iddiasıyla Osman tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi.....	360
499	Bergos kazasına bağlı Alpmusa(?) köyünden başka bir yere giderken yolda haramiler tarafından eşyası gasbolunup silahla yaralandıktan sonra ölen Silahdar İbrahim'in cinayet zanlıları olarak söz konusu köy ahalisinin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunmaları.	361
500	Hüma Hatun'a dedesinden intikal etmiş olan evde hak iddia eden merhume Hatice Hatun'un evladı ve vasisinin, şahitlerin temessükleriyle birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmaları için Asitane'ye gönderilmeleri.	361
501	Filib'e de bulunan Sultan Süleyman Han Vakfına ait iltizama verilmiş olan mukataaların Vakfa ödemeleri gereken akçenin günlük olarak hesap edilip mültezimlerden tahsil edilerek Vakfa gönderilmesi.	362
502	Habeş eski Beylerbeyi olup şimdilerde geçinmek için içyağı alıp hizmetkârlarına mum döktürüp satan Hasan'ın piyasa fiyatından iç yağı almasına hiç kimse tarafından müdahalede bulunulmaması.	362
503	Niğde sancağının etrafını istila edip ahaliye zulmeden Türkmen taifesinin, kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.....	363
504	Harem-i Hümayun çalışanlarından ( ) adlı kimsenin Kıbrıs'ta bulunan gayrimüslim annesi, kardeşleri ve bazı akrabalarının kendi yanında yerleşmek üzere sağ salım İstanbul'a gönderilmeleri.....	363
505	İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın adamlarından Ahmed'in zeametine dâhil olan Sofu, Akbaş ve Eğil kazalarındaki köylerde yasağa rağmen tütün ekilmesine izin verilmemesi; bunun yerine eskiden olduğu gibi sadece hububat ziraati yapılması.	364
506	Karısına ve ahaliye zulmeden Onikidivan kazasına bağlı Aralıkafşar köyünden Mehmed'in yakalanarak yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.....	365

- 507 Yeniçeri Mahmud Mehmed adlı Müteferrikanın kendisi olduğu iddiasıyla ulufesini Aydın tarafına havale ettiren diğer Mahmud adlı şahsa, İstanbul'a gelip adı geçen Müteferrika ile mahkemeye çıkıp yüzleşmeden o taraflarda ulufe verilmemesi. 365
- 508 Demirci kazasına bağlı çeşitli köyler ahalisinden olup eşkıyalık yapan Kara Halil, Fazlullah, Şaban, İsa ve diğerlerinin yakalanarak yargılanmaları. 366
- 509 Ayasofya-i Kebir Camisi Vakfına ait Bezzazistan-ı Atik'in kapılarına yakın sonradan ihdas edilen dolap ve dükkânların yangın tehlikesinden dolayı kaldırılması. 367
- 510 Karesi Sancağı eski Beyi olup Hamid sancağında sakin olan Ali'nin, Hamid Sancağı Beyi Musa'nın Şark Seferine gitmesini fırsat bilip Müsellimine rağmen sancağın işlerine ve gelirlerine karışmasına izin verilmemesi. 367
- 511 Müftüzade olarak bilinen kimsenin vârislerinin, Bolu'daki Karaçayır çiftliğinin kendilerine ait olduğu iddiasıyla çiftliğin mutasarrıfı Hasan aleyhine açtıkları davanın hak üzere görülmesi. 368
- 512 İskân edilmek üzere Rodos'a gönderilen Bruki isimli Acem ve ( ) adlı mecnunun, serbest bırakılmaları için emir gelmedikçe başka yere gitmelerine izin verilmemesi. 369
- 513 Havass-ı hümayun reayasından olup yurtlarını terk ederek Eflak ve Boğdan'a yerleşen bazı Ermeni ve Rumların tekrar eski yerlerine gönderilmeleri. 369
- 514 Boğdan'a gönderilen Bali Çavuş'un dönerken Boksan köyü zimmileri tarafından yolu kesilip gasbedilen eşya ve hayvanlarının kendilerinden alınıp geri verilmesi. 370
- 514-1 Eskizağra kazasındaki Mümin Baba Zaviyesine ait mezranın sınırlarının, Muharrir-i Vilayet tarafından verilen sınırmamede belirtildiği şekilde olduğu, buna aykırı hareket edilmesine izin verilmemesi. 370
- 515 Karesi, Hüdavendigar, Sultanönü, Biga, Kengiri ve Sivrihisar sancaklarının güherçile bedeli, gebran yavas ve Kıbtıyan mukataası gelirlerini toplamakla görevli Tımsıvarlı Mehmed ile Süleyman Çavuş'un zimmetlerinde kalan Tersane-i Âmiye ait bakayanın tahsil edilmesi. 370
- 516 Hâlen Elçilik görevini yerine getirmekte olan Nakşa Beyi Gaşbar'ın, hediye olmak üzere Sakız'dan getirteceği beş yüz zira atlas ve kemhadan gümrük alınmaması. 371
- 517 Saruhan sancağında ortaya çıkan suhte eşkıyasının, daha önce bu konuda devlete hizmet etmiş olan Girdos sakinlerinden eski talebe Mevlana Hüseyin tarafından ve mahkeme marifetiyle yakalanmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi. 371
- 518 Vidin havalisinde ortaya çıkan eşkıyanın yakalanarak hukuk çerçevesinde haklarından gelinmesi. 372
- 519 Berkofça havalisinde ortaya çıkan hırsız ve haramilerin yakalanması ile görevlendirilen Mustafa Çavuş'a sefere gitmeyen züama, erbab-ı timar vs. tarafından yardım edilmesi. 372
- 520 Vergilerini ödemeyen ve yol kesme, yağma, katl vs. eşkıyalık faaliyetlerinde bulunan Drac kazasına bağlı Vrap köyü ahalisinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları ve hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi. 373
- 521 İşledikleri suçlardan tevbe ettikleri ve bazı kişilerin buna kefil oldukları belirtilerek affedilmeleri istenen Mansuroğlu ve diğer beş suhtenin ancak baba, kardeş vs. akrabaları kefil olduğu takdirde affedilecekleri; bunlarla beraber hareket etmeyen Gökçedağ ve Atranos kazalarındaki suhte eşkıyasının ise mutlaka yakalanıp haklarından gelinmesi. 373
- 522 İzmir'de, İbrahim Çavuş'un kardeşi Hüseyin ve hizmetkârı Ali'yi öldüren Küçük Mustafa adlı yeniçeri ile adamlarının yakalanarak yargılanmaları. 375
- 523 Veziriazam Kaymakamı Mehmed Paşa'nın Dömenik hasları reayasından olup fesatçılık yapan isimleri yazılı şahısların Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmeleri. 375

- 524 İlbeyli kabilesinden olup eşkıyalık yapan Osman, Hasan, Hamza, Selim ve Bekir ile avanelerinin yakalanarak cezalandırılmaları. 376
- 525 Divan-ı Hümayun Kâtibi Ömer Avni'ye tevcih olunan Ağrıboz sancağına bağlı İstifa nahiyesindeki yirmi altı bin dokuz akçe zeamete dışarıdan müdahale edenlerin, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek Asitane'ye gönderilmeleri. 377
- 526 Babaeskisi kazasında olup Darüssaade Ağası Hacı Mustafa Ağa'ya temlik olunan çiftliklerin sınırlarının mahkeme marifetiyle belirlenip sicil suretinin Südde-i Saaadete gönderilmesi. 377
- 527 Reisülküttap Mehmed Mecd'in tasarrufunda olup her türlü vergiden muaf olan Pazarcık nahiyesine bağlı Yorganöyüğü köyü ahalisine herhangi bir vergi talebiyle dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi. 378
- 528 Fesat ehli kişilerle birlikte hareket ederek görevini suistimal edip ahaliye zulmettiği iddia olunan Ayaş Kadısının kanun ve teamüllere uygun şekilde hareket etmesi. 378
- 529 Mihalıçcıklı Hasan'ın, bazı kimselerin iftiraları yüzünden ehl-i örf tarafından haksız yere parasının alınıp zulme uğramasına izin verilmemesi. 379
- 530 Bursa Kadısının, askerî taifesinden alınagelen ve Anadolu Kazaskerine ait olan sicil, hüccet vs. rüsumuna karışmayıp onun tarafından Kassam tayin edilen Mevlana Bostan'a zapt ettirmesi. 380
- 531 Ashab-ı kiramdan Dıhyetü'l-Kelbî evladından olup Camiu'l-Ezherin Mahya Şeyhi olan Şeyh Ahmed Kelbî ve oğlu Şeyh Muhammed'in ellerindeki temessükleri gereğince tasarruflarında bulunan mezarlar ile şeyhlik, müderrislik ve nazırlıklara dışarıdan müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi. 380
- 532 İznikmid kazasına bağlı Darlık-ı Kebir köyünden Şaban bin Abdullah'ı dövüp mallarını gasbettiklerini ikrar eden Mehmed bin Budak'ın arkadaşlarıyla birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri. 381
- 533 Kengirî kazasında bulunan bir vakfın tamire muhtaç suyolları vs. yerlerinin vakfın gelir fazlasından tamir ettirilmesi ve vakfın gelirlerinin deftere ve sicile kaydedilmesi. 381
- 534 Defter-i Hakani Kâtibi Mustafa'nın timar ferağından dolayı kırk bin akçe alacağının Hurpeşteli Müteferrika Kasım'dan tahsil olunması; ödemek istemediği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 382
- 535 Ahalinin yolunu kesip mallarını gasbettikleri iddia olunan eski Kadı Abdülkerim'in akrabası olan şahısların ve yoldaşlarının yakalanarak haklarında gerekli yasal işlemlerin yapılması ve suçlu bulunanların cezalandırılması. 382
- 536 Sakız'da sakin olan Muhyi Paşa'nın Kethüdası Ramazan'ın, Paşa şehit olduğunda hazinesini soyduğu iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 383
- 537 Üsküp kazası Yasağçıbaşılığına 50. Bölük yeniçerilerinden Mehmed ve Sinan'ın tayin olundukları...383
- 538 Hakkında açılan davalardan dolayı yargılanmakta iken mahkemeden kaçan Armiye kazasından Derya adlı şakinin, yakalanarak teftiş olunması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 384
- 539 Gevherhan Sultan'ın hasları dâhilinde bulunan Armiye kazasındaki çiftliği yıllık kırk bin akçe vermek kaydıyla işleten ancak üç yıldan beri hiçbir şey ödemeyen Hüseyin'in mahkemeye çıkarılarak üç yıllık borcunun tahsil edilmesi. 384
- 540 Sefer Kethüda Vakfının Tophane semtinde harap durumda bulunan binalarının Vakıf tarafından tamir ettirilmesine izin verildiği. 385

541	Dukakinzade Mehmed Paşa'nın Halep'te yaptırdığı Adiliye Camisi Vakfı ile Gevher Melik Sultan Vakfının Mütevellisi olan Seyyid Derviş Mehmed'in tevliyet işlerine başkalarının müdahale etmesine izin verilmemesi.....	386
542	Valide Sultan Vakfı hasları reayasından olup vergilerini Zile Voyvodalığine veren Kelleci-i(?) Büyük cemaatine Kırşehir Sancak Beyinin müdahalesine izin verilmemesi.	386
543	Hasköy ve Piripaşa semtlerinde kiremitçilik yapan gayrimüslim Arnavutlardan ölenlerin gömülmesi için yakınlarından 'leş akçesi' adı altında para talep edilmemesi.	387
544	Annesine küfrettiği için Drama Camisi İmam Hatibi Hafız Hüseyin'i öldürdüğünü itiraf eden ve Kavala Kalesi'ne hapsedilen Receb oğlu Mehmed isimli zaim hakkında hukuken lazım gelenin icra edilmesi.....	388
545	Edirne şehri çevresindeki kazaların kadınlarının ahaliye zulmettiği duyulduğundan Edirne Kadısının bu kadılara yazı gönderip ahali üzerindeki zulümlerini önlemesi; dinlemeyip zulme devam edenleri Südde-i Saadete arz etmesi.	388
546	Cemaatbaşıları tarafından fesatçılık yaptıkları bildirilen Abraham Baruh, Yahuda Hayim ve Samarya Toroto adlı Yahudilerin iki sene Rodos Kalesi'nde hapsedilmeleri.....	389
547	Edirne şehrinin surları içinde mescit ve camiler etrafındaki gayrimüslimlere ait evlerin rayiç fiyat üzerinden sattırılarak Müslümanların iskân edilmesi; ancak buralara uzak olan gayrimüslim evlerine dokunulmaması.....	389
548	Eskiden beri dükkânlarında sadece havyar satan İstanbul'daki havyarcıların, satılmak üzere bakkallara dağıtılan yağ, bal ve pirinçten kendilerine de pay verilmesi yönündeki isteklerinin dikkate alınmayıp eskiden beri var olan uygulamanın sürdürülmesi.	390
549	Midye nahiyesindeki Hassa Korunun Tersane-i Âmirenin ihtiyacı için korunarak, gemicilerin ve ahalinin buradan ağaç kesmelerine izin verilmemesi.....	390
550	Kayseri Mollasının; Korucu Hacı Mehmed'in evine girip para vs. eşyalarını çalan ve kayını ve hizmetkârı olduğu Sipahi Arslan'ın karşı çıkması üzerine hapsedilemeyen Mehmed'in hapse atılması için ferman çıkarılması isteğine dair arzı.....	390
551	Kırkkilise'nin Ulufeciler köyünde Silahdar Mustafa'nın evini basıp mal ve parasını yağmaladıktan sonra bir misafiri ile azatlı kölesini öldüren eşkıyanın yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri.	391
552	Bazı önemli işler için İstanbul'dan Erdel'e gönderilen Erdel Hâkimi Betlan Gabor'un adamlarına emniyetli ve süratli bir şekilde yolculuk yapmaları için gerekli yardım ve kolaylığın gösterilmesi.....	392
553	Hekimbaşı Musa'nın zeameti dâhilindeki Kemer-i Edremid kazasına bağlı Köpek köyü ahalisinden olup eşkıyalık yapan Hacı Ahmed, Ramazan ve Hacı Hasan'ın yakalanarak cezalandırılmaları.	393
554	Eflani'ye bağlı Onikidivan nahiyesinde timar sahibi olup eşkıyalık eden Ali'nin yakalanarak üzerine sabit olan suçların sicil sureti ile birlikte tutuklu olarak Südde-i Saadet'e gönderilmesi.	393
555	Mısır'da hacıların yolu üzerinde yaptırılmış olan su dolaplarının etrafına ağaç dikip sebze yetiştiren çiftçilerden herhangi bir vergi talep olunmaması.....	394
556	Vezer Mehmed Paşa'nın hassası olan Mora sancağına bağlı Zarnata köyü ahalişi zimmetinde kalan iki yıllık vergi alacağının tahsil olunması ve ahaliyi vergi ödememeye teşvik eden kimselerin yakalanarak haklarından gelinmesi.....	394
557	İkinci Vezer Mehmed Paşa'ya temlik olunan Ulukışla köyünün sınırlarının bizzat mahallinde görölerek belirlenmesi.	395

- 558 Alaşehir ahalisini düzmece gerekçelerle ehl-i örfе gammazlayıp rencide edilmelerine sebep olan Abdi Çavuş oğlu Halil'in uyarılması; gereğini yerine getirmedeği takdirde hapsedilip durumu arz olunması. 396
- 559 Özi taraflarında yapılacak kaleye Aydos kazasından tayin olunan altmış sekiz nefer cerahor ve taşcının, ahalinin talebi üzerine yirmi nefere indirildiği.....396
- 560 Şeyhli ve Lazkiye kazalarında ortaya çıkıp evler basarak mal ve erzak gasbenden suhte eşkiyasının, oraların atlı ve tüfeklilerinden oluşturulacak güçlerle üzerlerine varılıp haklarından gelinmesi.....397
- 561 Belgrad'da mütevellisi tarafından yeniden inşa edildikten sonra Mustafa'ya kiraya verilen vakıf ekmekçi dükkânına kendisine ait olduğu iddiasıyla Hızır adlı şahıs tarafından hukuka aykırı olarak müdahale edilmesine izin verilmemesi.....397
- 562 Aydın ve Saruhan sancaklarında tütün ziraat, alım satım ve kullanım yasağının tavizsiz olarak uygulanması.....398
- 563 Gazi Mihal Bey Vakfı Mütevellî Kaymakamı Mustafa'dan, haksız yere paralarını aldığı iddiasıyla davacı olan Pınarhisar kazasına bağlı Yenice köyü reayasının, Divan-ı Hümayunda yapılan yüzleştirme neticesinde eski Mütevellî Hüseyin'in tahriki ile hareket ettikleri anlaşıldığından tarafların Edirne Kadısı tarafından mahkeme edilmeleri ve haksız yere alınmış bir para varsa geri sahibine verilmesi; aksi takdirde adı geçen hukuka aykırı olarak rencide edilmemesi. 398
- 564 Hatice Sultan'ın Paşa sancağındaki paşmaklık haslarını idare etme vazifesini üstlenen ancak iki senedir bir akçe getirmeyen Mustafa'nın, has reayası ile bir araya getirilip muhasebesinin görülmesi ve iki yıllık has geliri her kimde ise tahsil edilmesi. 399
- 565 Kâtip Mustafa'nın Paşa sancağına bağlı Florina kazasındaki zeameti köylerini idare etme vazifesini üstlenen ve üç yıllık mahsulünden çok küçük bir miktarını kendisine teslim eden Cafer'in muhasebesinin görülerek zimmetinde kalan paranın tahsil olunması. 400
- 566 [Kâtip Mustafa'nın], idaresini 1020 senesinden beri Mustafa'ya verdiği Köstendil sancağının İzliye vs. köylerindeki zeameti hakkında.....400
- 567 Edincikli Mehmed ile, alacağını vermediğini ve kendisini öldürmek istediğini iddia ettiği Edincikli Esirci Himmet'in, davaları görülmek üzere Divan-ı Hümayuna gönderilmeleri.....400
- 568 Mehmed Çavuş'un Mekri ve havalisinde bulunan zeametine, müvella olduğunu söyleyerek müdahale ve ahaliye zulüm ve haksızlık ettiği bildirilen Bülbülzade Mustafa isimli Kadı ve onun sözüyle hareket eden isimleri yazılı şahısların, bu şekilde hareket etmemeleri hususunda mahkeme marifetiyle uyarılmaları. 401
- 569 Mehmed adlı şahsın, Kasap İvaz Mescidi için yaptırmaya niyet ettiği abdesthaneye kendi parasıyla satın alıp getireceği suyun, kimse ile alakası yok ise Kırkçeşme veya başka bir su yoluna katılarak uygun olan yerden adı geçen mescide akıtılması.....401
- 570 Önemli bir iş için Erdel'e gönderilen Erdel Voyvodasının adamının, uğradığı kazalarda mukabilinde yiyecek ihtiyaçları karşılanarak salimen Erdel'e ulaştırılması.....402
- 571 Dolyani Pazarına ticaret yapmak için gelen tüccardan yük başına eskiden beri alınagelmekte olandan daha fazla vergi alınmaması.....402
- 572 Doyran kazası ahalisinin gölden avladıkları balıktan defterde yazılı olandan ve eskiden beri alınandan daha fazla vergi veya başka adlar altında daha başka para alınmaması ve fazla alınmış olanların da sahiplerine iade edilmesi. 403
- 573 Reisülküttap Kaymakamı merhum Kâtip Hasan'ın Karaman Beylerbeyliğine bağlı Ilgın, Akşehir ve Beyşehir sancaklarındaki zeametlerinin bir kısmı Reisülküttap Hamza'ya tevcih olunduğu gibi bir kısmı da Ordu Başdefterdarı Abdülbaki Paşa'ya tekaüt için verilmiş olduğundan Derviş ve Mehmed Çavuş'un söz konusu zeametlere müdahalelerine izin verilmemesi.....404

- 574 Müteferrika Abdülfettah ile Tayyip isimli Kadı arasında Çorum'a bağlı Karapürçek köyünün divani hissesinin sahipliği konusunda ortaya çıkan anlaşmazlığın tarafların ellerindeki belgeler incelenerek çözüme kavuşturulması. 405
- 575 Müteferrikalıkla Divan Kâtibi olan Ahmed'in Halep ve Maarra sancaklarındaki zeametlerinin Yeniçeri İbrahim'in zimmetinde kalan 1026 senesine ait gelirin tahsil olunması. 405
- 576 Şark Seferinde bulunan Teke Sancak Beyi Bayram'ın her kimin zimmetinde alacağı var ise tahsil olup Kaymakamı Ali Çavuş'a teslim edilmesi. 406
- 577 Yasef ve Danyal adlı Yahudilerin borçluları olan Mosi ve isimleri yazılı Yahudilerin mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan hakların alınması. 406
- 578 Bazı önemli işler için Asitane'den Serdar-ı Ekrem'e gönderilen Derviş Çavuş'un, beygir ve kılavuzlar tedarik edilip yol güvenliği sağlanarak gideceği yere salimen ulaştırılması. 407
- 579 Bazı kişileri dolandırdıktan sonra ailesini terk ederek Selanik'e firar eden Yahudi Eliya Brode'nin Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane-i Saadete gönderilmesi. 407
- 580 Şehit Anadolu Beylerbeyi Tekeli Mehmed Paşa'nın akrabasından Ali Bölükbaşı'nın atını ve bir miktar parasını aldığı ve ahaliye zulmettiği bildirilen Kütahya'daki Kaymakam Mustafa'nın, aldıklarını iade etmesi ve ahaliye zulümden vazgeçmesi. 408
- 581 Rumelinin Sağ ve Sol kollarında, Varna ve Ahyolu taraflarında yeniçeri ve acemioğlanı namıyla ortalıkta gezip ahaliye zulmeden leventlerin yakalanıp haklarından gelinmesi, yeniçerilerden seferde görevli olanların sefere, korucu ve oturak olanların İstanbul'a, kendi kazancı peşinde olanların da cezalandırılmak üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmeleri; bu husus için Mumcu Süleyman'ın görevlendirildiği. 408
- 582 Hacca gitmek niyetiyle yola çıkan Tatar Hacı Ahi ve arkadaşlarından birisi yolda vefat ederse muhallefatlarına Beytülmal eminlerinin müdahale etmesine izin verilmemesi. 409
- 583 Müsellimi Kurd Ahmed'i azledip yerine Kâtip Şaban'ı tayin eden Karaman Beylerbeyi İbrahim'in tekrar istemesi üzerine Kurd Ahmed'in yeniden Müsellim tayin olduğu, bu sebeple Şaban'ın Müsellimliğe müdahale ettirilmemesi ve Beylerbeyine ait mahsulden zimmetinde kalanın tahsil edilmesi. 410
- 584 Kütahya'da Karamanca köyünden Ramazan'ın Şaphane Dağı yakınlarında ölü bulunmasından dolayı Beylerbeyi Müsellimi tarafından Gediz'e bağlı Çene köyü ahalisinden 'öşür' adı altında haksız yere alınan paranın geri alınıp sahiplerine iade edilmesi. 410
- 585 Etrafına topladığı sekbanlar ile ahalinin malını yağmalayıp zulmeden Bigadiçli Kara Yakup adlı eski Kadı'nın Asitane-i Saadete gönderilmesi. 411
- 586 Kefe Kadısının, daha önce de ikaz edildiği üzere, Kefe Beylerbeyinin işlerine karışmaması. 411
- 587 Karaferye'ye bağlı Draniçe köyü ahalisine zulmeden sipahi oğlanlarından Mustafa'nın yakalanarak Asitane'ye gönderilmesi. 412
- 588 Altı Bölük halkından olup etrafına topladığı eşkiya ile ev basıp cinayet işleyen, yağmacılık yapan ve Orginos(?) isimli Metropolit götürecek tomruğa vuran Karaferyeli Mustafa'nın yakalanarak Asitane'ye gönderilmesi. 412
- 589 Dubrovnik'te Andri Kapudan'ın evinde ve sahibine iade edilmelerine hükmolunduğu hâlde iade olunmayan ( ) Sancağı Beyine ait kaçak bir köle ve bir cariye'nin sahibine iade edilmesi. 413
- 590 Yemen'de Hüseyin el-Yemenî Kâbe'de iken, Yemen'de vefat eden babasının bütün mallarına haksız yere el koyduğu iddia olunan Mehmed er-Rumî'nin, mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve söz konusu mallara el koyduğu sabit olursa geri alınıp Hüseyin'e verilmesi. 413

- 591 Vârissiz olarak vefat eden Galata kazasının Maçka Mahallesi'nden Ayşe'nin, Beytülmal Emini tarafından halka ilan yoluyla satışa çıkarılan evinin, satın alan Müteferrika Mehmed'e zapt ettirilmesi; başkasının müdahalesine izin verilmemesi.....414
- 592 Aksaray kazasına bağlı Sorsovi köyü sipahisi Yusuf'un, hakkındaki ahaliye zulmetme ve veled-i zinasını katletme iddialarından dolayı mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve iddiaların sübut bulması hâlinde hakkından gelinmesi.....414
- 593 Kâbe yolu üzerindeki Bedr-i Huneyn mevkiinde fıskiye hizmeti veren Seyyid Hasan-ı Bedri'nin iki senedir verilmeyen surresinin verilmesi.....415
- 594 Reayaya zulmeden Anadolu Beylerbeyi Müsellimi Mustafa'nın azlolunarak yerine Yusuf'un tayin olunduğu; azlolunan Müsellimin zimmetinde ortaya çıkacak reaya haklarının alınıp sahiplerine verilmesi.....415
- 595 Haslar, Vize, Pınarhisar ve Bergos kazalarında Sultan Mehmed Han Vakfına ait köyler ahalisine Vakıf Zabiti haricinde kimsenin müdahalede bulunmasına izin verilmemesi.....415
- 596 Kocaeli sancağında yol kesip haramilik ve eşkıyalık eden işsiz ve levent taifesinin yakalanarak haklarından gelinmesi; diğerlerinin de kefile bağlanmaları ve silahla gezmeleri hususunda kendilerine sıkıca tembihte bulunulması.....416
- 597 Bazı kötü niyetli kimselerin şikâyetiyle Mirliva tarafından hapsolunup parasının alındığını iddia eden Eyübili kazası eski Naibinin şikâyetinin soruşturulması ve haklı olduğu ortaya çıkarsa mağduriyetinin giderilmesi.....417
- 598 Mısır'a giden ve içlerinde Çaşnigirbaşı İbrahim'in kaçak kölesinin bulunduğu haber alınan gemilerin Gelibolu ve Boğazhisar'na geldiklerinde yoklanmaları.....417
- 599 İskenderiye sancağında bazı kişilerin Arnavut asillerle işbirliği içerisinde köy ve kasabalarda eşkıyalık yapıp haksız kazanç elde ettikleri ve eşkıyanın yakalanmasına engel oldukları yolundaki şikâyetlerin mahallinde teftiş olunması ve bunların menedilmesi.....418
- 600 Yerli ahalinin zahire hususunda sıkıntı çekmemeleri için Gabele İskeleyi'ne gelen gayrimüslim gemilerine zahire ve ihracı yasak mal verilmemesi; bu konuda ihmali görülen Neretva Kaptanı ile tuzla eminlerinin uyarılması.....419
- 601 Sultan Ahmed Han'ın İznikmid kazasına getirdiği su; Mehmed Bey Hamam ve şadırvanına altı masura, Davud Paşa Hamamına üç masura, Velihoca ve Kayapazarı mahallelerindeki çeşmelere birer masura olarak taksim olduğundan suyun akıtılmasında buna göre hareket edilmesi.....419
- 602 Ankara'daki Hatib Ahmed Zaviyesi Vakfının vakfiyesinde Nezaret vazifesi yazılı değilse Abdurrahman isimli şahsın bir şekilde almış olduğu Nazırlık beratına itibar edilmeyip söz konusu vazifenin kaldırılması.....420
- 603 Arpalık olarak Melek Hüseyin Bey'in tasarrufunda olan Aydın sancağına Tireli Kara Mehmed adlı şakinin bir şekilde aldığı emir ile Müsellim olarak müdahalesine izin verilmeyip Müsellimliğinin Hüseyin Bey'in gönderdiği Ahmed Çavuş'a zapt ettirilmesi.....420
- 604 Arpalık olarak Melek Hüseyin Bey'in tasarrufunda olan Aydın sancağını haksız yere zaptedip ona ait beş yüz bin akçelik sancak gelirine el koyan ve sipahi geçindiği hâlde sefere gitmeyen Tireli Kara Mehmed'in yakalanması ve el koyduğu para geri alınıp Hüseyin Bey'in adamı Ahmed Çavuş'e verildikten sonra sefere gönderilmesi; karşı gelirse şehirden çıkarılıp hakkından gelinmesi.....421
- 605 Murtazaabad'a bağlı Yassıviran köyünde yeniçerilik taslayarak ahalinin kadın ve oğlanlarına el koyup haksız yere mallarını alan Süleyman'ın yakalanarak davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra oradaki Yeniçeri Zabiti marifetiyle hakkından gelinmesi.....422

- 606 Voştıçe kazasına bağlı bazı köylerin Voyvodası iken vefat eden Mustafa'nın ahalide alacağı olduğuna dair vârisleri tarafından ileri sürülen iddia ile ilgili olarak tarafların mahkemeye çıkarılması; aslı olmadığı ortaya çıkarsa vârislerin ahaliyi bu şekilde rahatsız etmelerine izin verilmemesi.....423
- 607 İstanbul'un Yavaşçaşahin Mahallesi'nde olup otuz yıldan beri evinde ruhsatlı olarak yağ mumu imal eden Hacı Mehmed'e kimsenin müdahalede bulunmamasına dair fermanın yenilendiği.....423
- 608 Veziriazam Halil Paşa'nın Drac'daki hasları Voyvodalığından azlolunan Mehmed'in yeni Voyvoda Ömer'e müdahalesine izin verilmemesi. 424
- 609 Gediz ve havalisi ahalisine zulmünden dolayı azlolunan Anadolu Beylerbeyi eski Müsellimi Mustafa'nın yargılanması ve haksız yere ahaliyenin aldığı sabit olan paraların hak sahiplerine iade edilmesi. 424
- 610 Allahkulu isimli azizin işaretiyle Kütahya'nın Kuruçay köyünde yolculara hizmet için zaviye ve mescit yaptıran ( ) adındaki kardeşlere iftira atıp hapsedilmelerine ve söz konusu mescit ve zaviyenin yıktırılmasına sebep olduğu iddia edilen Hacı Hızır'ın yargılanması.....425
- 611 Leh Elçisi ve beraberindeki Mustafa Çavuş'un, uğradıkları kazalarda bedeli mukabilinde yiyecek ihtiyaçları ve yol güvenlikleri temin edilerek salimen Lehistan sınırına ulaştırılmaları.....426
- 612 Mora sancağına mutassarıf olan Ali Bey'in, Balyabadra ve Kastel-i Bahriye sahillerinin muhafazası hizmetini ifa ederken İnebahtı Körfezi çevresindeki köy ve çiftlikleri yağmalayıp ahaliyi esir ederek fidye isteyen levent eşkiyasını ele geçirip haklarından gelmesinden ve esirleri kurtarmasından dolayı Padişah tarafından büyük memnuniyet duyulduğu; Paşa'nın bundan sonra da o tarafların muhafazası hususunda aynı şekilde gayret göstermeye devam etmesi.....426
- 613 Mihaliç kazasına bağlı ( ) köyünde öldürülen ( )'in katili bilindiği hâlde köylülerden 'Siz maktulün üzerine çalı örtmüştünüz' diyerek kan parası talep eden maktulün kardeşi Osman'ın davasının görülmesi. 427
- 614 Perviz Çavuş'un Cısr-i Mustafapaşa, Çirmen, Yenice-i Zağra ve Harmanlı kazalarına bağlı bazı köylerdeki zeameti topraklarını ekip biçip elde ettikleri ürünlerin öşür vs. vergilerini vermek istemeyen yeniçeri, çavuş vs.den bu vergilerin geçmişi de kapsayacak şekilde tahsil olunması. 427
- 615 Sadrazam Halil Paşa'nın Kapı Kethüdası İbrahim'in zeametine dâhil olan Kocaeli'ye bağlı Müşküre köyü ahalisinden haksız yere para alıp zulmeden Kocaeli Sancak Beyinin, aldığı paraları sahiplerine geri vermesi ve yakalaması gereken eşkiyayı yakalayıp hukuk marifetiyle haklarından gelmesi.....428
- 616 Kayd-ı hayat şartıyla ( ) Efendi'ye verilmiş olan Baba-yı Atik kazasındaki Sarı Saltuk Tekkesi Şeyhliğine Korucu Hacı'nın müdahale etmesine izin verilmemesi.....429
- 617 Arkadya kasabasının muhafazası teklif olunan Andrusa kasabası ahalisinin eskiden olduğu gibi kendi kasabalarındaki tehlike ve saldırılara açık olan Ustoyko adlı mevziyi korumaya devam etmeleri; başka yere gönderilmemeleri. 429
- 618 İstanbul'un et ihtiyacını karşılamak üzere daha önceki Eflak Voyvodası Aleksandra döneminde Hassa koyun sürücülerinden İskerlet tarafından tedarik edildikten sonra, çıkan savaşta Eflak boyarları tarafından yağma edilen on bir bin adet koyunun geri alınarak adı geçen sürücünün vekiline teslim olunup İstanbul'a gönderilmesi.....430
- 619 Eflak Voyvodası Gavril ile birlikte Eflak'a gitmiş olan Mehmed Ağa'nın, İstanbul'un et ihtiyacı için önceki Eflak Voyvodası Aleksandra döneminde Hassa koyun sürücüsü İskerlet tarafından tedarik edilen ancak Eflak boyarları tarafından yağmalanan koyunların geri alınması ile de ilgilenip yardımcı olması.....431

- 620 Bosna Beylerbeyi Müsellimi Mustafa'nın, düzenlettiği sahte belgelere dayalı haksız isnatlarla cezalandırdığı Teşene sakinlerinden Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Ahmed'den aldığı paraları iade etmesi 432
- 621 Ayasofya-i Kebir Camisi Vakfının, han vs. gelir kaynaklarından yanmış olan dördü yüzünden 600 bin akçe borcu bulunmasından ve bu defa yanan Esir Hanı ile Muytaban Kârhanesinin tamiri için de bir o kadar paraya ihtiyacı olmasından dolayı, Vakfın gelir fazlasından ücret almakta olanlara tamir bitene kadar yarım ücret verilip kalan yarısı ile tamir masraflarının karşılanması 432
- 622 Rikab çavuşlarından Sefer Çavuş'un Çirmen sancağında ve nahiyesinde beratla tasarrufunda bulunan Yeniyayalar adlı köyüne Tur Ali isimli müsellemin yaptığı müdahalenin önlenmesi 433
- 623 Manisa'ya bağlı Karaköy köyünden Ali'nin nikâhlı karısı Ayşe'yi kocasından boşanmadan bir başkasına nikâhladıkları ileri sürülen Abdülkerim ve birlikte hareket ettikleri kişilerin, davacıları Ali ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi. 433
- 624 Kayacık kazasından Mehmed ile babasından haksız yere para aldığı iddia olunan Hüseyin Çavuş'un, davacıları ile birlikte yargılanması; iddianın doğru olduğu ortaya çıkarsa paranın sahiplerine iade edilmesi. 434
- 625 Zağra-i Atik kazasına bağlı Yaylacık köyünden Hoca adlı şahsın evini basıp eşyalarını yağmalayarak bir kişiyi öldürüp diğerlerini de yaraladıktan sonra yakalanan eşkıyanın, asılmadan önce verdikleri ifadede suç ortağı olarak zikrettikleri kimselerin de yakalanıp yargılanmaları ve hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi 434
- 626 Daha önce Veziriazam Kaymakamının Kapı Kethüdası olan Mustafa'nın yetimlerine ait bulunan ve Kasım Çavuş eliyle vadeli olarak Mahmud Çavuş'a teslim edilen yüz elli bin akçelik pamuğun bedelinin tahsil olunması 435
- 627 Dazkırı ahalisine zulmettiği ve haksız yere paralarını aldığı iddia olunan Şeyhli Subaşı Hasan'ın davacılarıyla yüzleştirilerek yargılanması ve haksız yere aldığı ispat olunan para var ise sahiplerine iade edilmesi. 435
- 628 Molova Kadısı Mustafa'nın köyleri devre çıkmak yasak olduğu hâlde devre çıkıp reayadan ücretsiz yem ve yiyecek almasına izin verilmemesi 436
- 629 Veziriazam Halil Paşa'nın kapıcıbaşlarından olup seferde vefat eden Receb'in Yanya'daki metrukâtının tüm çocukları ve vasisi toplanmadan Kassam tarafından taksim olunmasına izin verilmemesi 436
- 630 Edirne'den Filibe ve Zağra'ya giden işlek yolun Harmanlı kasabası yakınlarında bulunan oldukça sarp, dar ve çetin olan ve Sarıbayır diye bilinen kısmının genişletilerek ıslah edilmesi 437
- 631 Mihal adlı zimminin Eflaklı Gun Toma ve Bur adlı şahısların zimmetinde kalan bin beş yüz adet koyununun alınıp vekiline teslim olunması 437
- 632 Ashab-ı kiramdan Dıhyetü'l-Kelbî evladından olup Mısır'da Cami-i Ezherde Mahya-yı Şerife Şeyhi olan Şeyh Ahmed el-Kelbî ve oğlu Şeyh Muhammed'in tedris vs. cihetlerine ve yakınlarının çiftliklerine kimsenin müdahale ettirilmemesine dair beratın yenilendiği 438
- 633 Ankara ve çevresinde eskiden beri yirmi dörder endaze olarak keçi tiftiğinden işlenen sofun bazı kalpazanlar tarafından on sekizer endaze olarak yapağıdan işlenip satılmasına izin verilmemesi 438
- 634 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile, Ortapare ve Yüzdepare kazalarındaki bazı köy ve kabileler ahalisinden Vakfın Voyvodasına vermek istemedikleri vergilerin tahsil olunması 439
- 635 Daha önce delirdiği için birkaç defa hastaneye yatırılan ve boşadığı karısı Yahya Paşa'nın kızı Hanım'ı öldürmek isteyen Divane Ali Çavuş'un Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 439

- 636 Yahya Paşa kızı Hanım Hatun'un tasarrufunda bulunan Babaeskisi'ndeki tekke ile tekkeye vakfedilmiş olan köyün ve vakıftan aldığı maaşın vekiline teslim edilmesi; ayrıca eski kocası olan Divane Ali Çavuş'un da kardeşi Muslu ile olan davasının görülmesi için Divan-ı Hümayuna gönderilmesi.....440
- 637 Ramazan adlı kimsenin, Hasan Dede isimli şahsın oğlu Mehmed'in Niğbolu'nun Lofça nahiyesindeki timarına müdahalesine izin verilmemesi ve Hasan Dede'nin çiftliğini bastığı sırada haksız yere gasbettiği diğer oğlu Ahmed Çavuş'a ait malların kendisinden geri alınıp sahibine iade edilmesi.....440
- 638 Boğdan'dan Asitane'ye hazine getiren araba sürücülerinin memleketlerine dönüşlerinde iki yüz bin akçelik mallarından baş ve gümrük alınmamasına dair fermanın yenilendiği.....441
- 639 Seyyidler tüm vergilerden muaf olduklarından Seyyid Osman'dan, satın aldığı her bir esir için ikişer flori dışında 'köprü hakkı' vs. ad altında herhangi bir vergi talep olunmaması.....441
- 640 Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından olan Yenişehir ve Fener kazasına bağlı Karacaviran köyü ile Vezir Mahmud Paşa'nın haslarından olan Igrimyani köyünün birbirlerinin yakınında bulunmalarından dolayı, bunların voyvodalarının bu köylerin kendi köyleri sınırı içerisinde bulunduğu gerekçesiyle birbirlerinin mahsulüne müdahale etmesine izin verilmemesi.....442
- 641 Mısır'da Eminüddin isimli tacirin Hacı Veliyyüddin isimli şahıstaki alacağını tahsil ettiği hâlde inkâr edip sahte belgelerle ve rüşvetle Veliyyüddin'i Dimyat'ta hapsedirdiği ve yokluğunda bütün emlakini sattırdığı iddiasının mahkemece görülmesi; doğru ise hak sahibine hakkının verilmesi.....442
- 642 Mudurnu ahalisinin, kendilerine türlü zulümler ettiğine dair hakkında şikâyetle bulunup kasabalarından çıkarılmasını istedikleri Hacı Ahmed'in yakalanarak Divan-ı Hümayuna çıkarılmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.....443
- 643 Veziriazam Halil Paşa'nın Yenişehir ve Çatalca kazalarındaki hasları reayasının, elde ettikleri ürünlerin öşrünü Golos İskeleyi'ne nakletmelerinin sağlanması.....444
- 644 Sultan Ahmed Camisi Vakfının İzdin ve Köle haslarıyla ilgili her hususun Vakfın Nazırı Hacı Mustafa Ağa tarafından verilecek arz üzerine çıkacak emre göre yerine getirilmesi.....444
- 645 Padişaha cep harçlığı için tayin olunan Nusaybin haslarına, Voyvoda olan Müteferrika Yakub'un dışında kimsenin müdahale ettirilmemesi.....445
- 646 Padişaha cep harçlığı için tayin olunan ve her bakımdan serbest statüde bulunan Nusaybin hasları reayasının herhangi bir vergi talebiyle Diyarbakir Defterdarı tarafından rahatsız edilmemesi.....445
- 647 Padişaha cep harçlığı için tayin olunan Nusaybin hasları reayasının ehl-i örf vs. tarafından rahatsız edilmemesi.....446
- 648 Önceden Nusaybin hasları voyvodaları tarafından zapt olunan Şahbesti aşiretinin şimdi de aynı şekilde Voyvoda Yakup tarafından zapt olunması.....446
- 649 Üvey annesine tecavüze yeltenen ve babasını öldüren Ferecik kazasına bağlı Çölmekçi köyünden Arık Hüseyinoğlu demekle maruf şaki Kaplan'ın hakkından gelinmesi.....447
- 650 Birçok gayrimeşru, yolsuz ve usulsüz işler yapıp ahaliye zulmeden Küre kazasına bağlı Kumaşini köyünden Yahya Fakih'in Divan-ı Hümayuna çıkarılmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.....447
- 651 Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait İzdin kazasındaki vakıf reayasının örfi vergilerden muafiyetleri karşılığında işledikleri tuz için Vakıftan ilave para talep etmemelerine dair ferman ile bu bölge ve Vakıf ile ilgili benzer konulardaki yirmi iki fermanın yenilendiği.....448

- 652 Davud Paşa'nın haslarından Arnavut Belgradı kazasına bağlı Malinat köyü reayasından öşür yerine kesim veya bir başka ad altında fazla para talep ettiği iddia olunan Has Voyvodası Mehmed'in bu şekilde reaya zulmetmesine izin verilmemesi. 452
- 653 Karadağ semtinde Müslümanların evlerini basıp mal ve erzaklarını yağmalayan haydut eşkiyasının yakalanarak cezalandırılmaları. 453
- 654 Ohri eski Sancakbeyi Hasan'ın Ohri sancağı kıyılarının ve düşman tehlikesi altında bulunan yerlerinin muhafazası ile görevlendirildiği. 453
- 655 Medine-i Münevvere çeltiği hizmetini yapma karşılığında vakıf arazi tasarruf eden şahısların, bu araziden ortakları Mevlana Veli Fakih'e ağaç dikmek üzere verdikleri bir miktar yeri, onun ölümünden sonra akrabaları sebebiyle ve söz konusu ortaklara kendi rızalarıyla kira ödeyerek tasarruf etmeye devam eden yeğenlerinin, 37 yıldır bahçe olan bu yeri bahçelikten çıkarıp vakıf araziye ilhak etmelerine izin verildiği. 454
- 656 Hassa Bostancıbaşına gelir kaydolunan Gebze ve Yoros nahiyelerinin yava, kaçkun, beytülmal, mal-ı gaib, mal-ı mefkud vs. vergilerine ve korulara başkalarının müdahale ettirilmemesi. 454
- 657 Kâtip Mehmed'in beratlı timarını haksız yere zapt eden ve çağrıldığında sefere gitmeyip eşkiyalık yapan Seydi Çavuş'un davacısıyla birlikte yargılanmak üzere Asitane'ye gelmesi. 455
- 658 Edincik, Gönen, Manyas ve Güğercinlik kazalarında eşkiyalık yapan Tülü Yusuf, Kolak Muslu vs. eşkiyanın yakalanarak cezalandırılmaları. 455
- 659 Araç kazasına bağlı Kavacık köyünden olup seferden kaçarak etrafına topladığı şahıslarla eşkiyalık yapan Şaban'ın yakalanarak yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 456
- 660 Rumeli'nde yaşayıp ellerinde sağlam senetleri bulunan seyyid ve şerif oğullarının ve akrabalarının ehl-i örf tarafından herhangi bir vergi talebiyle rahatsız edilmemeleri. 457
- 661 Anadolu Beylerbeyi Müselliminin Saruhan sancağında kalabalık bir maiyet ile reaya üzerine devre çıkıp ahalinin haksız yere mallarını almasına izin verilmemesi. 457
- 662 Veziriazam Halil Paşa'nın İstanbul, Üsküdar, Galata ve Haslar kazalarındaki hasları reayasından kanun ve defter gereğince alınmakta olan cizye, ispençe vs. vergilerin, ödenmiş olmasına rağmen görevlilerce tekrar talep edilmesine veya çeşitli adlar altında başka başka vergiler toplanmasına izin verilmemesi. 458
- 663 Yeniçeri yayabeylerinden olup Halil Paşa'nın Kapı Kethüdalığını yapan İbrahim'in zeametine dâhil olan Gölhisar, Afşar ve Yalvaç Karaağacı kazalarındaki yerlerine ve reayasına ehl-i örfün herhangi bir sebeple müdahale ettirilmemesi. 459
- 664 Şahsi düşmanlık sebebiyle iftiraya uğradığını iddia eden Sultan Selim ve Haremeyn-i Şerife'nin vakıflarının Câbisi Ahmed Çavuş'un davacılarının, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi. 460
- 665 Anadolu Beylerbeyinin adamlarının veya bir başkasının devir ya da eşkiya takibi bahanesiyle Marmara kazası ahalisinden para ve yiyecek almalarına izin verilmemesi. 460
- 666 Reisülküttap Mehmed Mecd'in Kocaeli'deki zeameti köylerine ehl-i örfün müdahale ettirilmemesi ve reayasından haksız yere alınan paraların sahiplerine iade edilmesi. 461
- 667 Şehzade Sultan Mehmed Vakfı köylerinden Nevrekob kazasına bağlı Draka köyünde köylülerin talebi üzerine cumartesi günlerinde pazar kurulmasına izin verildiği. 461
- 668 Darüssaade Ağası Hacı Mustafa'nın Talanda hasları reayasından olup İstanbul, Galata ve Üsküdar'da oturan reayadan cizye, beytülmal vs. vergileri tahsil etme işine, sipahi oğlanlarından Ali'nin tayin olunduğu. 462

- 669 Ali Reis'in Karasu kazasına bağlı Kocaali köyü açıklarında batan gemisinden karaya vuran malları yağmaladıkları iddia olunan aynı köyden Deli Hayreddin ve Hamdi'nin mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine hak sabit olursa alınıp sahiplerine verilmesi.....462
- 670 Eski veziriazamlardan Kaymakam Mehmed Paşa'nın Yarhisar kazasına bağlı Akbıyık köyünde yaptırdığı caminin çalınan kalıçesinin bulunarak hırsızların cezalandırılması. 463
- 671 Hasbahçe ustalarından Mustafa'yı ve yoldaşlarından birini, bazı eşkıya ile beraber olup dövdüğü sicil ve hüccet olunan Kale-i Atik müstahfızlarından Sipahizade Mehmed'in oğlu Ali'nin mahkemeye çıkarılıp yargılanması. 464
- 672 Örfi vergilerini kendi cemaatleriyle birlikte ödeyen İstanbul'daki Yahudi meyhanecilerin diğer gayrimüslim meyhaneciler tarafından miri üzümlükünü beraber yerine getirme teklifi ile rencide edilmemeleri. 464
- 673 Mihalicık kazasına bağlı Obruk köyü ahalisinin fetihten beri koyunlarının faydalandığı mera ve mezralara ikkilise ve Güreş köyleri ahalisinin müdahale ettirilmemesi. 465
- 674 Mat kazasına bağlı Çiruye ve Şinkol köyleri ahalisinin, ehl-i örfün üzerlerine konmaması ve kendilerinden tekâlif-i şakka alınmaması karşılığında kendi paralarıyla köylerinin yakınından geçen nehrin üzerine bir köprü ve iki tarafına kaldırım yapımları yolundaki isteklerine, Kadı tarafından incelenip uygun bulunması hâlinde izin verilmesi.....466
- 675 Antakya'da Cami-i Kebir'de Vaiz olan Mahmud'u dövüp hakaret eden ve daha önce de Derkuş kazasında Ebu Zeydoğlu adlı Celâli'nin ortaya çıkmasının yegâne sebebi olan Hüseyin Çavuş'un tutuklu olarak Asitane'ye gönderilmesi. 466
- 676 Kendisine sürekli iftira edildiği iddiasında bulunan Yahudi Mihail ile davası olanların davalarının Divan-ı Hümayunda görülmesi hususunda daha önce verilen emrin yenilendiği.....467
- 677 İnek hırsızlığı iddiasıyla Kırçovalı Musa ve oğlu Ali'nin evlerini basıp nice paralarını alan Rodoscuklu Halil, İbrahim ve Habibin Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmeleri.....467
- 678 Ulak kazasına bağlı Ekincik köyü ahalisine zulmeden ve Sipahi Mahmud ve kardeşini döverek ölümüne sebep olan Deli Halil oğlu Ahmed adlı şakinin yakalanarak cezalandırılması. 468
- 679 İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Kapıcıbaşı Yusuf'un Karahisar-ı Sahib sancağında bulunan zeameti köylerine sancak mutasarrıfı Veli'nin müdahale ettirilmemesi.....468
- 680 Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından Mahmud'un ticaret amacıyla alıp sattığı zahireden elindeki emre aykırı olarak iskelelerde vs. yerlerde bağ adıyla herhangi bir para talep olunmaması. 469
- 681 Hacı Mustafa'nın ve Padişah'ın, Üsküdar'da İstavros Bahçesi bitişiğindeki Abdullah Ağa Vakfı toprağında bulunan birer bağlarını karşılıklı olarak birbirlerine verdikleri, bu itibarla bu bağların kendilerine zapt ettirilmesi.....470
- 682 Daha önce konulmuş olan tütün yasağına Köstendil ve Tırhala sancaklarında uyulmadığı bildirildiğinden, tütünün ziraatinin, alım-satımının ve içilmesinin yasak olduğuna dair ilan yoluyla ahalie tembihte bulunulması.....470
- 683 Timar hususunda Rıdvan Çavuş ile aralarındaki anlaşmazlığı '*Mora'ya vardığında timar beratını vereceğine talak-ı selase üzere*' yemin ederek çözen ancak yeminini yerine getirmeyen Sinan hakkında şer'an gerekenin icra edilmesi.....471
- 684 Murad'ın Bolu sancağına bağlı Mengen köyündeki timarından bir kısmına kendi vakfına ait olduğu iddiasıyla müdahale eden Şerif Ahmed'in, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere davacısıyla birlikte Asitane'ye gönderilmesi.....471

- 685 Edirne ve isimleri yazılı yerlerdeki koruların muhafazası görevi Yeniçeri Ocağının ihtiyar gediklilerinden Bayezid'e verildiğinden onun dışındaki kimselerin korulara ve onun koruculuk vazifesine müdahale ettirilmemesi. 472
- 686 Sipahi Cafer'in adamlarıyla Halep'e gönderdiği mal ve hayvanlarını Han-ı Karaman adlı mevkide gasbeden Arap ve Türkmen eşkıyanın yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi. 473
- 687 Tasnif sırasında hüküm kayıtları numaralandırılırken bu numara sehven atlandığından, Defter'de bu numaraya tekabül eden herhangi bir hüküm kaydı mevcut değildir. 473
- 688 Yahudi Yagob'un alacağını ödememekte ısrar eden Niğbolu eski Emini Yasef'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 473
- 689 Asitane'ye gönderilmesi için daha önce hakkında emir çıkarılan Göllükesriye'deki Kadı Bayram'ın ileri süreceği bahanelerin dikkate alınmaması ve gelen kapıcılara koşulup gönderilmesi. 474
- 690 Özi Kalesi için Niğbolu ve Silistre sancaklarından savaşmaya güç ve kudreti bulunan işe yarar yiğitlerden azep yazılması ve bu azeplere ulufelerinin bir miktarının peşin verilmesi. 474
- 691 Özi Kalesi için Niğbolu ve Silistre sancaklarından savaşmaya güç ve kudreti bulunan işe yarar yiğitlerden azep yazılması ve bu azeplere ulufelerinin bir miktarının peşin verilmesi. 475
- 692 Boğdan eski Voyvodası Radol'un bir an önce Asitane'ye gelmesi. 475
- 693 Fesleke Voyvodalığının, Rumeli Beylerbeyliği tevcih olunan Hüseyin Paşa'nın tayin edip mektup verdiği kişiye zapt ettirilmesi, başkasının müdahale ettirilmemesi. 476
- 694 Derbent yerde bulunan Halep yakınlarındaki Hantuman Kalesi'ne, yolcuların güvenliği için Halep'teki kapıkullarından her sene iki bölükbaşı ile birlikte kırkar nefer tayin edilip gönderilmesi. 476
- 695 Teke Sancak Beyi iken henüz sancak mahsulünü toplamadan Hamid sancağına tayin olunan Bayram Bey'in dönemine ait Teke sancağı mahsulünün, voyvodalardan ve ahaliden tahsil olunup adamına teslim edilmesi. 477
- 696 Ostrova kazası gayrimüslim ahalisinin haracını toplama işini, görevli olan memurlardan iltizamla alıp haksız yere fazladan para toplayan İskender ve adamlarına, emirde yazılı olandan fazla bir nesne almamaları hususunda sıkı tembihte bulunulması ve haksız yere alınan paraların iade ettirilmesi. 477
- 697 Karesi sancağının eski ve yeni müsellimleri Ömer ile Mehmed'in aralarındaki, Müsellimlik zamanlarıyla alakalı alacak davasının görülmesi. 478
- 698 Kunaytıra nahiyesine bağlı Aynüssaade köyü ahalisinin Nahiye Subaşı tarafından 'beyate', 'müşahere', 'muavene' vs. adlar altında para talep edilerek rahatsız edilmemesi; hukuka taalluk eden işleri olduğunda Salahiye Nahiyesi Subaşı tarafından görülmesi. 478
- 699 Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı han için Erzurum eyaleti ve bağlı yerlerden ücreti karşılığında istihdam olunmak üzere taşı getirtilmesi. 479
- 700 Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı han tamamlandığında, uygun olan bir yerde Pazar günleri pazar kurulması. 479
- 701 Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracağı hanlarda ücret ile istihdam olunan reayadan Sancak Beyi tarafından kanunun öngördüğünden fazla kışlak hakkı, ispençe vs. vergi talep olunmaması. 479
- 702 Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptırılan hanlarında ücret ile istihdam olunan reayaya, Sancak Beyi tarafından haslar iltizama verilerek zulmedilmesine izin verilmemesi. 480
- 703 Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı hanlarının inşaatı bittikten sonra, yolculuk eden sipahi vs.nin konaklama hususunda ahaliyi rahatsız etmeden artık bu hanlarda kalması. 480

- 704 Hasankalesi'ne dışardan gelen tacirlerden vergi tahsil etmek için sadece Erzurum Defterdarı ve Emin tarafından birer kişinin gitmesi; daha fazla kişi ile gidilip rahatsızlık verilmemesi. 480
- 705 Dışarıdan gelip Pasin'de on yıldan fazla bir zamandan beri oturan reayanın zeamet ve timar sahipleri ve ehl-i örf tarafından '*bizim raiyyetimizdir*' denilerek alınıp götürülmesine izin verilmemesi. 481
- 706 Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracığı hanlarda ücretle istihdam edilecek reayanın Melik adlı Vilayet Kethüdası marifetiyle tedarik olunması. 481
- 707 Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracığı hanlarda ücretle istihdam edilecek reayanın '*Melik*' denilen Vilayet Kethüdası marifetiyle tedarik olunması. 481
- 708 Erzurum beylerbeyleri tarafından her sene Pasin reayasına biçtirilen otluk vs. terekenin bu sene onlara teklif olunmaması. 482
- 709 Pasin'de kadınların, tereke taksimi gerekmeyen ya da talep edilmeyen durumlarda zorla tereke taksimi yapmaması ve binde on beşten daha fazla resm-i kısmet almaması. 482
- 710 Eflak eski Voyvodası Aleksandra devrinde Sarı Yani, İstar Bator ve Yorgi adlı Hassa koyun sürücülerinin kendi paralarıyla İstanbul zahiresi için satın aldıkları iki yüz on beş baş öküzün ya kendilerinin veya bedellerinin adamlarına teslim edilmesi. 482
- 711 Mustafa Çavuş'un yetimlerinin parasını zimmetine geçirdiği iddia olunan Osman'ın yakalanarak yargılanması ve üzerine sabit olan yetim hakkının aliverilmesi; vermediği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi. 483
- 712 Belgrad Kalesi'nde hapiste bulunan Roma İmparatoru Elçisinin hizmetkârı Salay Andreyas'ın serbest bırakılması. 484
- 713 Mora sancağında cizye ve haraç toplayan görevlilerin reayadan fermanda yazılı olandan daha fazla para almaması, alınanların iade edilmesi; ayrıca kadı, naip ve muhızlıların devre çıkmaması ve ahaliden '*reste*', '*ayak deri*' vs. adlar altında para toplamaması. 484
- 714 Çoğunlukla serbest statülü selatin vakfı olan Vize sancağındaki köy ve kasabalarda eşkıyalık yapanlara mütevellî ve subaşılar tarafından arka çıkılmaması ve yaralanmak suretiyle ölmüş olarak bulunanlar hususunda kadınların Sancak Beyini haberdar etmeden kendi başlarına keşif vs. işlem yapmaması. 485
- 715 Selanik'te hiç kimsenin kapı önlerine, sokak ve çarşı başlarına, bazı yanmış yerlere, yol üzerlerine, cami duvarı dibine, su hazinelerine ve Müslüman mezarlarının üzerlerine gübre dökmesine izin verilmemesi. 485
- 716 Dubniçe kazasına bağlı Balanova köyü ahalisinin ellerinde, bağlarından ellişer akçe dönüm resmi alınmasına dair emir var iken voyvodaların buna ilaveten bir de öşr-i şıra talep etmemesi. 486
- 717 Süleyman Çavuş'un Akçakızanlık kazasındaki Şıbka köyü serbest statüde olduğundan, Çirmen Sancak Beyinin sık sık maiyetiyle birlikte buraya gelip ücretini ödemediği yiyip içmesine ve ahaliden '*kaftan-baha*' adıyla para almasına izin verilmemesi. 486
- 718 Akıncı taifesinin ve oğullarının başka dirliklere geçmesine izin verilmemesi ve akıncı oğlu olup akıncı defterinde ismi olmayanların isimlerinin deftere kaydolunarak defterde kayıtlı olanlarla birlikte Özi Seferine katılmalarının sağlanması. 487
- 719 Acem diyarından veya başka yerlerden Pasin'e gelen bezirgânlardan '*selamlık*' adı altında Sancak Beyi tarafından para alınmasına izin verilmemesi. 488
- 720 Muslu isimli şahsın, koyun bedelinden, Dergâh-ı Mualla çavuşlarından Mehmed Çavuş zimmetindeki hukuken sübut bulmuş yüz on beş bin akçe alacağının tahsil olunması; vermemekte ısrar ettiği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi. 488

- 721 Güzelhisar eski Kadısı Sadık'ı tüfikle yaralayan Kızılhisar kazasına bağlı Eğerci köyünden Devecioğlu Şaban ve Uluç Bekir adlı şakilerin yargılanarak cezalandırılmaları.....489
- 722 Şam'daki Kerimüddin Camisi Vakfının Mütevellisi olup hakkında Vakfa hıyanet iddiaları bulunan Yeniçeri Bekir'in muhasebesinin teftiş olunması ve Vakfa Hasbi Nazır tayin olunan Hasan Bölükbaşı'nın izni olmadan harcama yapılmaması.....489
- 723 Veziriazam Mehmed Paşa'nın haslarından olan Andrusa Voyvodalıği reayasından iken Balyabadra'ya göçüp vergilerini vermeyenlerden on yıldan az orada oturanların eski yurtlarına getirilmeleri; on yıldan fazla orada oturup başkasına raiyyet yazılmayanların ise yerlerinde bırakılması ancak raiyyet resminin geçmiş de kapsayacak şekilde tahsil olunması.....490
- 724 Şam'daki Sibay Camisi Vakfının bir şekilde Mütevellisi olup Vakfın her şekilde harabiyetine sebep olan Ömer'in muhasebesinin görülerek zimmetindeki Vakıf malının tahsil edilmesi ve Hasbi Nazır tayin olunan Hasan Bölükbaşı'nın izni olmadan harcama yapılmaması.....490
- 725 Fatma'nın Amasya Kalesi Dizdarı Mehmed'e emanet verdikten sonra çalınan mal ve eşyaları meselesi daha önce mahkemede görülüp sonuçlandırılmış ise kale ahalisinden bazı kimselerin bundan dolayı rencide edilmesine izin verilmemesi. 491
- 726 Ağrıboz sancağının Salina kasabasında ahaliye yapmadığı zulüm kalmayan, yakalanıp Asitane'ye gönderilmesi için daha önce hakkında iki defa ferman çıkarıldığı hâlde firar eden ve hâlen eskisinden daha fazla zulmettiği bildirilen Ahmed Çavuş'un yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hakkından gelinmesi.....492
- 727 Pasin Sancak Beyinin, reayadan defterde yazılı olandan fazla vergi ve ilaveten 'kışla akçesi' vs. adlar altında para almasına izin verilmemesi.....492
- 728 Hassa koyun sürücüsü İskerlet'in İstanbul'un et ihtiyacını karşılamak üzere Eflak nahiyelerinden satın aldığı hâlde kendisine teslim edilmeyen koyunlarının ve bir miktar parasının gönderdiği vekiline teslim edilmesi.....493
- 729 Eşkiryalık yapan Karahisar-ı Nallı kazasına bağlı Hisaryakası köyünden Ahmed'in yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hakkından gelinmesi.....493
- 730 Güğercinlik kazasına bağlı Çavuş köyünde oturan mazul Kadı ve kazanın eski Naibi olan ve hâlâ görevdeymiş gibi mevcut Kadı'nın görevini yapmasına engel olan Muslihiddin'in kadılık işlerine karıştırılmaması. 494
- 731 Hamza Çavuş'un zeametine haksız yere müdahalede bulunan Mustafa Çavuş ve kardeşi Kâtip Mehmed'in yakalanarak davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane'ye gönderilmeleri...495
- 732 Eflak Voyvodası Gavril'in, İstanbul'daki bazı işlerine sarf edilmek ve daha sonra bir kısmı nakit bir kısmı da Eflak'tan koyun olarak ödenmek üzere Hassa koyun sürücüsü İskerlet'ten aldığı borcu, İstanbul'da et sıkıntısına yol açmaması için, adı geçenin gelen vekiline nakit ve koyun olarak vaktinde ödeyip teslim etmesi.....495
- 733 Hâlen Mora sancağına arpalık olarak mutasarrıf olan Abdi'nin dönemine ait sancak gelirinden önceki mutasarrıf Ali'nin adamlarının herhangi bir şey aldıkları hukuken sabit olduğu takdirde eksiksiz olarak geri alınıp Abdi'nin Kaymakamı Mehmed Çavuş'a verilmesi.....496
- 734 Aksaray'daki Zinciriye Medresesi ambarındaki mahsulü etrafına topladığı eşkiya ile zapt eden ve Müderrislik hususunda anlaşmazlığa düşüp daha sonra sulh olduğu Müderris Seyyid Abdüsselam'ın Müderrislik dönemine ait buğday hakkını, alması için gönderdiği adamına vermeyip atını ve eşyalarını gasbederek zulmeden Müderris Hüsam'ın, mahkemeye çıkarılıp üzerine sabit olan Abdüsselam'ın hakkı alınıp adamına verildikten sonra Asitane'ye gönderilmesi.....497

735	Bursa'daki Emir Sultan Vakfı Câbisi Hacı Mehmed'in, Sakarlı köyü ahalisi ile Pirler cemaatinden defterde yazılı olanın dışında fazladan para almasına izin verilmemesi.	497
736	Dergâh-ı Mualla Cebecileribaşı Mehmed'in, Kara Yakup diye bilinen Kadı'daki elli beş bin akçe alacağının mahkeme marifetiyle tahsil olunması; vermediği takdirde Divan-ı Hümayunda tahsil olunmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.	498
737	Müteferrika Mehmed'in Çorum'daki zeameti zabiti olup mahsulünü alıp kaçan Sipahi Hüseyin'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.	499
738	Şehran Hâkimi Hüseyin ve adamlarını öldürdükten sonra yerine gelen kardeşi Süleyman döneminde de eşkıyalık yapmaya devam eden Kubad, Hasan ve avanesinin yakalanarak cezalandırılmaları.	499
739	Halepli Polat oğlu İbrahim'in, yine Halepli Haneş isimli tacir aleyhinde ' <i>dinden çıkaracak söz söylediği</i> ' yolunda ortaya attığı iddianın mahkemece yapılan teftiş neticesinde aslı olmadığı anlaşılırsa kimsenin kendisini bu bahane ile rencide etmesine izin verilmemesi.	500
740	Edirne'de, mumcu ve kasap esnafından olmayıp kestiği hayvanların içyağını Kapana getirmeyen ve bir köşede açtığı sabunhanede narh fiyat ve ağırlığından farklı şekilde sabun ve mum olarak satan İsteyani ve onun gibi ehil olmayan kimselerin menedilmesi.	500
741	Mudanya'da Etmekçibaşı Behram Ağa Vakfının daha önceki Mütevellisi Mehmed'in zimmetinde kalan vakıf parasının kendisinden tahsil olunması.	501
742	Hassa Harç Emni Ambarı için Samsun'dan gönderilecek 400 adet ceviz tahtasının navlun vs. masraflarının Tokat Defterdarı Osman'ın Müselliminde olan paradan karşılanması.	501
743	Niğbolu kasabasında oturan şahinciler Toma ve Angelak'ın kanunsuz olarak değirmenlerini, çayırırlarını vs. erzakını zapt eden Müteferrika Hasan'ın oğulları ve vasileri Ahmed'in davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane'ye gönderilmeleri.	501
744	Anadolu eski Kazaskeri Mehmed'in kendisine temlik olunduktan sonra Aksu denilen yerde yaptırdığı hana vakfeylediği İnegöl kazasına bağlı Büyük Orman denilen ormandan elde edilecek vergi gelirine çevresindeki dirliklerin sahipleri vs. tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.	502
İNDEKS	.....	503

KISALTMALAR

A.DVNSMHM.d.	: Bâb-1 Âsafî, Divan-ı Hümayun Sicilleri Mühimme Defterleri
bk.	: bakınız
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
hk. no.	: hüküm no
k.	: karyesi
ks.	: kasabası
kz.	: kazâsı
nh.	: nâhiyesi
s.	: sayfa
sn.	: sancağı
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve sâire
(') (Kelime içerisinde)	: Ayn harfi
(') (Kelime içerisinde)	: Hemze harfi
(') (Kelime içerisinde)	: Kesme işareti
(') (Arapça terkiplerde)	: Okunmayan hemze harfi
(?)	: Kelimenin okunuşunda tereddüt
( )	: Metnin orijinalinde boş olan kısım
(...)	: Metnin orijinalinde hasarlı kısım
xyzq	: Metnin orijinalindeki hasardan dolayı yaklaşık olarak okuma
[xyzq]	: Metnin orijinalinde mevcut olmayıp anlamı tamamlamak için yayımlayan tarafından ilave edilen kısım
-xyzq-	: Dua cümlesi veya anlamı tamamlayan parantez içi yan cümlecik
<<xyzq>>	: Hüküm deftere aktarıldıktan sonra tashih edilip üzerine çizgi çekilen kısım

Hicri Aylar

M.	: Muharrem
S.	: Safer
Ra.	: Rebîü'l-evvel
R.	: Rebîü'l-âhir
Ca.	: Cemâziye'l-evvel
C.	: Cemâziye'l-âhir
B.	: Receb
Ş.	: Şa'bân
N.	: Ramazân
L.	: Şevvâl
Za.	: Zi'l-ka'de
Z.	: Zi'l-hicce

**82-1 NUMARALI
MÜHİMME DEFTERİ
(H. 1027-1028 / M. 1618-1619)**

—❧ ÖZET - ÇEVİRİ YAZI ❧—

Der-zamân-ı
Hazret-i Mecd Mehemmed Efendi
Reîsü'l-küttâb
Sene 1027

1

Etrafına topladığı eşkıya ile Karataş nahiyesi ahalisine işkence edip mallarını ve paralarını gasbeden Demirci kazası eski Kadısı Mahmud'un hasımlarıyla birlikte muhakeme edilerek zimmetinde sabit olan hakların alınıp sahipleri-ne iade edilmesi.

Sırrı.¹

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Anadolu Beylerbeyisine, Demirci² ve Simav³ kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Demirci Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb <<gönderip>> ve kasaba-i Demirci'nin a'yân u eşrâfı mahzar gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî" Karataş nâhiyesi kurâsından Boyacık⁴ ve Göneçler⁵ ve Umurlar ve Tavak⁶ ve Kıran-ı Sagır⁷ nâm karyeler ahâlisi meclis-i şer'a gelip; 'Bundan akdem Demirci Kâdisı olan Hamid bin Mahmud zamân-ı kâdilüğında kazâ-i mezbûrenin iki yüz seksen avârız hânesinden bedel-i kürekci ve bedel-i sürsat ihrâcı fermân olundukda emr-i şerîfde ta'yîn olunduğu üzere almayıp eğer bedel-i kürekci ve eğer bedel-i sürsat, beher hânedan üçer yüzden mütecâviz akçe cem'u tahsil edip reâyâ Âsitâne-i Saâdet'e varıp tazallüm etmekle, ziyâde alınan akçeleri aliverilmek için müteaddid ahkâm-ı şerîfe verilmiş iken mezkûr Mahmud gâh firâr ve gâh ekâbire istinâd etmekle fukarânın hakkı alınmayıp kaldığından mâadâ Muhassıl-ı Emvâl tarafından mirî için dört re's katır fermân olundukda mezbûr ol hinde Kâdi bulunmağla bahâsından ziyâde fukarâdan kırk binden mütecâviz akçe alıp hayf etmekle fukarâ tazallüm etdiklerinde; 'Ziyâde aldığı akçe ashâbına reddoluna.' deyü emr-i şerîf verilmeğın hüküm-i kâdi ile birkaç bin akçesini reâyâ almağla mezkûr Mahmud; 'Zulmen aldılar.' deyü hilâf inhâ ile bir emir alıp geldikde aslâ şer'-i şerîfe mürâcaat etmedin mukaddemâ katır uçundan kendiden şer'le akçe alan kimesneleri; 'Mübâşirimdir.' deyü yanına aldığı yirmi nefer eşkıyâ ile ahz ü habs edip fukarânın cümlesin bir dam içine koyup fıski ile tütsü verip ve nice bunun emsâli işkence edip cebren ve zulmen on yedi bin akçelerin alıp ve nice emvâl ü erzâkların yağmâ vü gâret olmağla bâis ü bâdi olduğundan gayri Ali Çavuş nâm kimesne bundan akdem kasaba-i Demirci'de katlolunmağla kimi; 'Vâris.' ve kimi; 'Vâris vekiliyiz.' deyü İbrahim ve Sinan ve Mahmud nâm kimesneler nice eşkıyâ ile ol asırdâ sühte olan ba'zı kimesnelerden zannedip şer'le görülmek için emr-i şerîf getirdip ve toprak kâdisın ihrâc edip ancak mezkûr Mahmud'u müvellâ ve Anadolu Beylerbeyisi mübâşir ta'yîn olmağla Mîr-i mirân-ı sabık Tekeli Mehmed Bey zamânında Mütessellimi tarafından Ahmed nâm kimesne mübâşir ta'yîn olundukda mezbûrün İbrahim ve Sinan ve Mahmud nice levendât ile ve mezkûr Mahmud ile maan nâhiye-i mezbûreye merkûmün karyelere varıp

1 Defterdeki hüküm kayıtlarının üzerine yazılmış olan muamele kayıtlarının büyük çoğunluğunda, hükmün deftere kayıt sürecinin tamamlandığını ifade etmek üzere Kalem yetkilisi tarafından konulmuş bir paraf bulunmaktadır. Bu paraf işareti her ne kadar "buyuruldu"yu andırmakta ise de bu döneme ait diğer Mühimme defterleri ile yapılan karşılaştırmalarda, bazı hükümlerin üzerinde bu işaretin yerinde ve biraz da bu işarete benzer şekilde "buyuruldu", "yazılmışdır", "görüldü", "tahîr şüd" vb. şekillerde okunabilecek ifadelerle karşılaşılmamasından dolayı çeviri yazıda bu işareti karşılamak üzere herhangi bir kelime yazılmamıştır.

2 Demirci (Manisa-Türkiye).

3 Simav (Kütahya-Türkiye).

4 Boyacık (Manisa-Türkiye).

5 Gömeçler (Manisa-Türkiye).

6 Tavak (Manisa-Türkiye).

7 Küçük Kıran (Manisa Türkiye).

mücerred ahz ü celb için alâka vü medhali olmayıp ve katl husûsı üzerlerine şer'le sâbit olmadın; 'Ol târîhde sen de sûhte idin; katlde bile idiniz.' deyü; 'On beş yıldan beri müteehhil olup ehl ü ıyâl sâhibi, salâh-ı hâl üzerelerdir.' deyü ahâl-i vilâyetden hüsn-i hâllerine şehâdet etdikleri elli neferden mütecâviz fukarâyâ yapışıp aslâ toprak kâdisına mürâcaat etmedin mezbûrûn İbrahim ve gayrileri Kâdî-ı mezbûrun ruh-sat vermesiyle bi-gayri hak nice emvâl ü erzâkların alıp külli zulm ü hayf etmekle toprak kâdisından mürâsele alıp da'vet-i şer' etdiklerinde şer'-i şerîfe itâat etmediklerinden gayri Mahkeme tarafından gelenlere ok atıp ceng etdiklerinden mâadâ şirrete sülûk edip; 'Bir dülbendimiz ve beş bin akçemiz sizde kalmışdır.' deyü taaddi edip ol esnâda Mir-i mirân-ı mezbûr Tekeli Mehmed Bey fevt olmağla maktûl-i mezbûrun vereseşi nâmında olanlar Mir-i mirân-ı cedîd tarafından tekrâr Veli nâm kimesne mübâşir getirdikde mezbûrlardan da'vâları olmayıp ve ol <<husûsda>> asırda tarıkında dahi olmayıp vechen mine'l-vücûh alâkaları yoğiken mezkûr Mahmud vech-i meşrûh üzere yirmi otuz ath ile her karyede üçer gün oturup müft ü meccânem yem ü yemeklerin ve koyun ve tavuk ve sâir zahîrelerin aldıklarından mâadâ her karyeden ikişer ve üçer bin akçe zarar müterettib olmuştur. Mezkûr Mahmud hem Kâdî ve hem müddei ve mübâşirlik edip ve dâimâ nice kalmış, batmış mâddelere emir getirdip kendisin müvellâ etdirip yine icrâ-yı hak etmeyip zulmen fukarânın akçelerin alıp; 'Şikâyetimiz mezbûr Mahmud'dandır; ahvâlimiz ehl-i vukûfdan suâl olunup vukûu üzere Âsitâne-i Saâdetime i'lâm ediver.' deyü ilhâh eylediklerin" arz eylediğin ecilden hukûk-ı nâsı¹ ashâbına alıverdikden sonra ol vilâyetde sâkin olmayıp kadîmî vilâyetine gönderilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Kâdî Mahmud'u mahall-i hâdiseye ihzâr ve husamâsıyla berâber edip bir def'a şer'le görölüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hakk u adl üzere teftiş edip göresiz: Husûs-ı mezbûr arz olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i şerîf ile amel edip ba'de's-sübût üzerlerine zuhûr eden hukûk-ı nâsı² ashâbına bi-kusûr alıverdikden sonra mezkûr Mahmud'u ol vilâyetde iskân etdirmeyip kadîmî vilâyetine gönderesiz; inâd etdirmeyesiz. Hîn-i teftişde hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile icrâ-yı hak olunmamakdan ve garaz u taassubla hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye zulm olunmakdan hazer edip câdde-i hakdan udûl ü inhîrâf eylemeyesiz.

Hüve

2

Eflaklı Kürkçü Yorgi'de yüz altmış bin, Dimitri adlı zimmi on altı bin ve Kürkçü Kiro'da yirmi bin akçe alacağı olduğunu iddia eden şahıs ile davalıların muhakeme olunarak sabit olan hakkının kendisine iade edilmesi.

Sin.

Çavuşbaşı.

Eflak³ Voyvodasına hüküm ki:

( ) nâm zimmi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "hâliyâ Eflak sâkinlerinden Yorgi nâm kürkcüde yüz altmış bin akçe hakkı olup taleb eyledikde vermekde inâd ü muhâlefet üzere olduğun" bildirip aliverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Yorgi'yi huzûruna getirip dahi mezbûr ile muvâcehe edip âyininiz üzere merkûm kürkcüde hakkı olduğu <<sâbit ve>> zâhir olur ise bi-kusûr hükmedip aliverip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayıp tekrâr bu husûs için şikâyet etdirmeyesin.

¹ Metinde "hukûk u nâsı" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "hukûk u nâsı" şeklinde geçmektedir.

³ Walachei, Iflaq, Valachia (Romanya). Romanya'nın güneyinde Tuna Nehri'nin kuzey tarafındaki bölgelerdir.

Bu dahi.

Bir sûreti, Boğdan Voyvodasına: "( ) nâm zimmînin Dimitri nâm zimmîde on altı bin ve Kiro Kürkcü nâm zimmîde yirmi bin akçe hakkı olmağın ..." vech-i meşrûh üzere emr-i şerif yazıla.

3

Rıdvan adlı kölesinin yaptığı eşkıyalıktan dolayı Mihaliç kazasından Ramazan Çavuş'un yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Hamdi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Mihaliç¹ Kâdisına hüküm ki:

"Nefs-i Mihaliç'den Ramazan Çavuş nâm kimesnenin abd-i memlûkü olan Rıdvan eşkıyâdan olmağla kendi hâlinde olmayıp Mahmud nâm kimesnenin oğlu sagır Abdurrahman kendi hâlinde iken cebr<<en zûr>> edip hâlâ ziyâde hasta olmağla mezbûr şakî Rıdvan firâr edip ziyâde zulm ü taaddi eylediği" i'lâm olunmağın mezkûr Ramazan Çavuş Âsitâne-i Saâdetime gönderilmesin emredip **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Ramazan Çavuş'u mûmâ-ileyh mübâşir Çavuşumla Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

4

Allah rızası için kendi semtine su getirmek isteyen Haremeyn-i Şerifeyn Mu-hasebecisi Ahmed'in taşrada bulacağı suyun, Suyolu Nazırı tarafından yerinde tahmin ve tescilinin yapılarak arz edilmesi.

Suyolu Nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ <<Evkâf-ı >> Haremeyn-i Şerifeyn ve Evkâf-ı Selâtîn Muhâsebecisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed -zîde mecdühû- kendi semtinde fi-sebili'llâh çeşme getirmek murâd edinmekle taşrada her ne mahalde su bulunur ise murâd edildiği mahalle getirmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda <<bu bâbda bizzât mukayyed olup mezbûr>> mûmâ-ileyh her ne mahalde taşrada su bulur ise üzerine varıp << sicil edip>> tahmin ve sicil etdirip vukûu üzere arz eylesin ki murâd edildiği mahalle cârî etdirmek için emr-i şerifim verile.

5

Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'yı ziyafet hilesiyle katledip şahsi mallarını ve Dersaadet'e getirmek üzere hazırladığı mukataa gelirlerini gasbeden Bozacızade Mehmed ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları ve gasbettikleri mallar alınıp maktulün vârislerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.

¹ Karacabey (Bursa-Türkiye).

*Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.
Hükm-i sâbk üzerindedir.*

Sâbikâ Tımişvar¹ Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Ohri² sancağına mutasarrıf olan Süleyman Paşa'ya ve Akçahisar³ ve İşim⁴ kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac⁵ ve Baştova⁶ Emîni olan Mustafa zabt eylediği mukâtaa mahsûlünü Âsitâne-i Saâdetime getirip ber-vech-i nakd teslim edip ve muhâsebesin vermek [için] hâzır eylemiş iken Südde-i Saâdetime gelecek esnâda Bozacızâde Mehemmed nâm kimesne mezbûr[u] ziyâfet tarikiyla odasına da'vet edip ba'dehû Bozacıoğlu mezkûr Mehemmed ve ulûfesi kat' olunan Mahmud ve Yahya Bozacıoğulları Mustafa ve Hüseyin ve Karamuçâ oğlu Mehemmed ve Abbâszâde diğeri Mehemmed ve Muçotepenzâde Mehemmed ve İbrahim Kaleoğlu Hasan nâm şakiler yek-dil ü yek-cihet olup mezbûr Emîn Mustafa'yı katledip ba'dehû yüzden mütecâviz eşkıyâ ile varıp çiftliklerin basıp mevcûd bulunan mirî akçeyi ve kendinin emvâl ü erzâkın gâret ü yağmâ eyleyip vilâyet ü memleket içinde külli fesâd ü şenâat eylemeleri ile bundan akdem maktûl-i mezbûrun vâlidesi ve sâir veresesini vilâyet kâdılarında arzlar ve a'yân-ı memleketden mahzarlar ile Âsitâne-i Saâdetime gelip tazallüm eylediklerinde bu fesâdları eden eşkıyâyı bi-eyyi vechin kân ele getirilip gâret olunan mâl-ı mirî tahsil ve maktûl-i mezbûrun dahi gâret eyledikleri erzâk u esbâbı veresesine alıverdikden sonra bu fesâdları eyleyen eşkıyâya aslâ emân u zamân verilmeyip ehl-i fesâd oldukları sâbit olduktan sonra haklarından gelinmek için bundan akdem karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- zamânında Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından Mehemmed -dâme mecdühü- mübâşir ve Avlonya⁷ Müfettişi Mevlânâ Abdurrahman ile Akçahisar ve İşim kâdıları müvellâ ta'yîn olunup ve İlbasan⁸ ve Ohri sancakları kâimmakâmlarına ve kılâ' ağaları ve neferât zâbitlerine hitâben emr-i şerif sâdır olmuşken müşârun-ileyh Kapıcıbaşıya zikrolunan eşkıyâ mürâcaat eyleyip ve ahâlî-i vilâyetden dahi ba'zı kimesneler bu bâbda irsâl olunan emr-i şerifin icrâsına mânî' olmaları ile ihkâk-ı hak olunmadığı ilâm olundukda mûmâ-ileyh Kapıcıbaşı Mehemmed mübâşeretden ref' olunup emr-i şerifin icrâsında tekâsül ü ihmâl eylediği ecilden mes'ûl olmuştur. Bu husûs için dahi Harem-i muhteremden hâsıl olup hâlâ Kapıcıbaşı olan Süleyman -zide mecdühü- ta'yîn olunup mahall-i mezkûra vardıkda mânîi zuhûr edip henüz eşkıyânın hakkından gelinmeyip ihkâk-ı hak olunmamağla imdi; senin diyânet ü istikâmetine ve hidmetin uhdesinden gelmeğe kâdir olduğuna itimâd-ı hümayûnum olmağla hâlâ ta'yîn olunan müvellâ kâdılar ile ahkâm-ı şerifem gönderilip irsâl olunmuştur. Sen dahi mukayyed olup bu fesâdları eyleyen eşkıyâ her kande ise hüsn-i tedârük ü tedbîr ile ele getirip gâret olunan mirî akçeyi ve maktûlün erzâkın tahsil etdikden sonra eşkıyâ vü ehl-i fesâda aslâ himâyet ü sıyânet etmeyip emân u zamân vermeyip sâir eşkıyâya mücib-i ibret için haklarından gelinmek bâbında düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zamım Halil Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü- tarafından emr-i şerifim verilmekle hâlâ Südde-i Saâdetimden dahi Serdârım tarafından verilen emr-i şerif mücebince zikrolunan şakilerin ba'de's-sübût haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere bu husûsa mukayyed olup dahi seninle me'mûr olan kuzât ve a'yân-ı vilâyet ile müşâvere ve ittifâk edip bu fesâdları eden eşkıyâ hâlâ ne yerdedirler ve ne memleketde ve ne kazâdadır; hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getirip gâret eyledikleri mirî ve sâir

¹ Timişoara (Romanya).

² Ohrid (Kuzey Makedonya).

³ Krujë (Arnavutluk).

⁴ Ishëm (Arnavutluk).

⁵ Durrës (Arnavutluk).

⁶ Baştovë (Arnavutluk).

⁷ Vlorë (Arnavutluk).

⁸ Elbasan (Arnavutluk).

erzâkı tahsil ve maktûlün veresesine hakkın alıverdikden sonra eşkıyânın haklarından gelinmekde var kuvveti bâzûya getiresin. Eğer mâl-ı mirî tahsili ve eğer veresesine âyid ü râcî olan hukûku bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn ashâbına alıvermekde takayyüd ü ihtimâm eyleyip eşkıyâya bir vechile himâyet ü sıyânet eylemeyesin. Beher takdîr, emr-i şerîfimin icrâsına mücidd ü sâi olasın. Bu sebep ile illet ü bahâne edip vakt ü zamânı ile fermânım olan Şark Seferine şöyle ki; çıkmayasın, mansıbın alınmak değil hakkından gelinir. Ana göre emrim olduğu üzere ta'yîn olunan zamânda Serdâr-ı zafer-şîarım yanında bulunmağa bezl-i maktûr eyleyesin.

6

Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'yı ziyafet hilesiyle katledip mallarını ve Dersaadet'e getirmek üzere hazırladığı mukataa gelirlerini gasbeden Bozacıade Mehmed ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları; bu kişilerin bu konuda getirecekleri fermanlara itibar edilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hükm-i sâbık mücebince.

Sâbıkâ Tımışvar Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman Paşa'ya ve Akçahisar ve İşim ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac ve Baştova mukâtaalarına Emîn olan Mustafa ( ) yük akçe ile muhâsebesin görmek için Âsitâne-i Saâdetime gelirken mezbûr Emîn Mustafa'yı Bozacıade Mehmed ve ulûfesi kat' olunan Mahmud ve Yahya Bozacıoğulları Mustafa ve Hüseyin ve Karamuç oğlu Mehmed ve [Muço]tepenoğlu Mehmed ve Abbâsoğlu diğer Mehmed ve İbrahim Kaleoğlu Hasan hevâlarına tâbî olan eşkıyâ ile mezbûru ziyâfet tarikiyle evine iledip kendini katl ve yanında olan mâl-ı mirîyi gâret ve sâir emvâl ü erzâkın dahi nehb [ü] hasâret eyleyip aldıklarından gayri çiftliklerin dahi basıp mevcûd bulunan mâl ü erzâkın alıp memâlik-i mahrûsem içinde alâniyeten bu vechile fesâd eylediklerin bundan akdem ahâlî-i vilâyet ilâm eylediklerinde husûs-ı mezbûr için karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- zamânında telhîs olunup arz olundukda mâl-ı mirî tahsil olduktan sonra bu fesâdları eyleyen eşkıyânın şer'le haklarından gelinmek bâbında hatt-ı hümayûn sâdır olmağla Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından Mehmed -dâme mecdühü- mübâşir ta'yîn olunmuşiken ol bâbda sâdır olan emrin icrâsında takayyüd ü ihtimâm olunmamağla ile'l-ân mâl-ı mirî tahsil olunmayıp ve eşkıyânın fesâdları günden güne ziyâde olduğu ilâm olunmağın Südde-i Saâdetimde mahfûz olan ahkâm kuyûduna nazar olundukda, fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzere hükm-i şerîf verildiği mastûr u mukayyed bulunup bu husûsa sen mübâşir ta'yîn olduğun ecilden bu bâbda sâdır olan fermân-ı şerîfim üzere amel eyleyip eşkıyâya bir vechile ruhsat u emân vermeyip ve gâret olunan mâl-ı mirîyi ve sâir erzâkı tahsil eyledikden sonra hükm-i sâbık mücebince mezbûr şakîlerin haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere bu husûsa takayyüd ü ihtimâm eyleyip zikrolunan eşkıyâyı bi-eyyi vechin kân buldurdup getirdip gâret eyledikleri emvâl ü erzâkı bî-kusûr tahsil eyledikden sonra fermân-ı şerîfim muktezâsınca eşkıyânın haklarından gelip bir vechile ruhsat ve bir tarikla mâl-ı mirî zâyî' olmakdan ihtiyât eyleyip bu husûsda sâdır olan evâmîr-i aliyemin icrâsında dikkat ü ihtimâm eyleyesin ve bu emr-i şerîfimin sonra zikrolunan eşkıyâ tâifesi mukaddem ve muahhar târîhli emr-i şerîf ibrâz edip yâhûd; "Hevâlarına tâbî müvellâ ve mübâşir ta'yîn eyledin." deyü nizâ' ederler ise aslâ ol bâbda olan taallül ü nizâ'larına itibâr eylemeyip Serdâr-ı zafer-şîarım tarafından ve hâlâ Südde-i Saâdetimden verilen evâmîr-i şerîfe mücebince eşkıyâya bir vechile himâyet ü sıyânet olmakdan ve ahz ü celb sebebi ile haklarından gelinmekde ihmâl ü müsâhele eylemekden ve te'hîr u

terâhiden ziyâde hazer eylesesin ve siz ki müşârun-ileyh kâdîlarsız; onat vechile ihtimâm eyleyip sonradan bir vechile beyân edecek özürler kabûl olmak ihtimâli yokdur. Mansıblarınız alınmak ile iktifâ olunmaz. Şöyle ki; bu sebep ile illet ü bahâne edip vakt ü zamânı ile fermânım olan Şark Seferine şöyle ki; çıkmayasın, mansıbın alınmakla konulmayıp hakkından gelinir. Ana göre emrim olduğu üzere ta'yîn olunan zamânda Serdâr-ı zafer-şîarım yanında bulunmağa bezl-i makdûr eylesesin.

7

Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'dan gasbolunan mukataa gelirlerinin, adı geçenin katilleri olan Bozacızade Mehmed ve avanesinin yakalanması hususundaki emrin uygulanmasına mâni olanlardan tahsil ve tazmin edilmesi.

Bu dahi hükm-i sâbık mücebince.

Sâbıkâ Tımışvar Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman Paşa'ya ve Akçahisar ve İşim ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac ve Baştova Emîni olan Mustafa'yı katleyleyen Bozacızâde Mehmed ve ulûfesi kat' olunan Mahmud ve Yahya Bozacıoğulları Mustafa ve Hüseyin ve Karamuçâ oğlu Mehmed ve [Muço]tepenoğlu Mehmed ve Abbâsoğlu diğer Mehmed ve İbrahim Kaleoğlu Hasan ve hevâlarına tâbî' ba'zı eşkiyânın ele getirilip haklarından gelinmek için bundan akdem karındaşım Sultân Ahmed Hân –*tâbe serâhü*– zamânında emr-i şerîf gönderilip lâkin ol câniblerde ba'zı kimesneler zikrolunan eşkiyâya muîn [olup] muzâheret eyleyip emr-i şerîfin icrâsına mâni' oldukları ilâm olunmağın imdi; ol makûle eşkiyâya muâvenet edenler dahi mezbûrlardan olmağla mukaddemâ gâret olunan mâl-ı mirî sâire mücib-i ibret için mezbûrlardan dahi tazmîn ve tahsil etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere takayyüd edip ol makûle kâtillere muâvenet ve emr-i şerîfimin icrâsına mâni' olanları sâire mücib-i ibret için gâret olunan mâl-ı mirî mezbûrlardan dahi taleb ve tahsil etdirip emr-i celîlü'l-kadrimin hilâfına cevâz göstermekden ihtirâz eylesesiz ve bi'l-cümle eşkiyânın ele gelmelerinde ihmâl eyleyenler mezbûrlardan addolunur. Ana göre ziyâde ihtiyât üzere olup her ne vechile mümkün ise ele getirip dikkat eylesesiz. Bu sebep ile illet ü bahâne edip vakt ü zamânı ile fermânım olan Sefere şöyle ki; çıkmayasın, mansıbın alınmak değil hakkından gelinir. Ana göre emrim olduğu üzere ta'yîn olunan zamânda Serdâr-ı zafer-şîarım yanında bulunmağa bezl-i makdûr eylesesin.

8

Drac Emîni Mustafa'yı katledenler ile diğer bazı kimselerin Drac Kalesi dışın-da Kavalye isimli mahalde kurdukları hafta pazarının ve ihdas ettikleri dükkânların kaldırılarak pazarın eskiden olduğu gibi Kale içerisinde kurulmasına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hükm-i sâbık mücebince.

Sâbıkâ Tımışvar Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman Paşa'ya ve Akçahisar ve İşim ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac nâhiyesinde Kavalye¹ nâm mahalde ba'zı kimesneler ve Emîn Mustafa'yı katledip mâlın gâret edenler dahi hafta bâzârı vaz' edip dükkânlar ihdâs eylemeleri ile Drac Kal'ası hâli

¹ Kavajë (Arnavutluk).

kalıp *-el-ıyâzü bi'llâhi Teâlâ-* Kal'aya harbî küffâr tarafından bir zarar ihtimâli olduğu i'âm olundukda zikrolunan hafta bâzârın refi ve kadimden olgeldiği üzere hafta bâzârı Kal'a içinde durmak için de-faâtle emr-i şerifim sâdır olmuş iken ol evâmirin hilâfına zâhib olup tekrâr olugelene mugâyir mahall-i mezbûrda bâzâr durmakla Kal'aya zarardan hâli olmadığın ba'zı kimesneler i'âm etmeğin fermân-ı sâbık üzere amel olunup ol dükkânlar mahall-i merkûmdan ref olunup kemâ-kân Kal'ada durmak için merhûm karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında emr-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunup mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere bu husûsa mukayyed olup zikrolunan hafta bâzârı ve sonradan ihdâs olunan dükkânları hükm-i sâbık mücebince mahall-i mezbûrdan kaldırıp kadimden olgeldiği üzere Kal'a-i mezbûrenin dâhilinde kadimî bâzâr yerinde etdiresiz. Emr-i şerifimin icrâsına ziyâde ihtimâm edip ve zikrolunan dükkânlar mahall-i mezbûrdan her ne vechile mümkün ü muta-savver ise elbette kaldırıp Kal'a içinde turgurup ashâbına bir vechile taallül etdirmeyesiz; şöyle bilesiz.

Bu sebep ile illet ü bahâne edip vakt ü zamânı ile fermânım olan Şark Seferine şöyle ki; çıkmaya-sın, mansıbın alınmak değil hakkından gelinir. Ana göre emrim olduğu üzere ta'yîn olunan zamânda Serdâr-ı zafer-şiarım yanında bulunmağa bezl-i maktûr eylesin.

9

Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'yı katledip çiftliğindeki para ve eşyalarını gasbeden eşkıyanın yakalanarak yargılanmaları ve gasbettikleri para ve eşyaların merhumun vârislerine teslim edilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hükm-i sâbık mücebince.

Sâbıkâ Tımışvar Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman Paşa'ya ve Akçahisar ve İşim ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac ve Baştova Emîni olan Mustafa'yı <<katl>> Bozacıoğlu Mehemmed ve ulû-fesi kat' olunan Mahmud hevâlarına tâbî eşkıyâ ile katleydiklerinde çiftliğinde bulunan emvâl ü erzâkı cümle gâret ü hasâret eyledikten sonra Kançe'de(?) olan çiftliğin dahi Mevâlizâde Hüseyin ve karındaşı <<Hüseyin>> Mustafa ve Poroğlu Abdi ve Deli Alizâde demekle ma'rûf Ali [ve] nice şakiler zikrolunan çiftlikden dahi birkaç kise nakd akçe ve çuka ve kumaş ve sâir esbâb u erzâk gâret [edip] memâlik-i mahrûsem içinde bu vechile fesâd ü şenâat eylemeleri ile [bu] fesâdı eyleyen eşkıyâ bulunup gâret olunan esbâb u erzâk maktûl-i mezbûrun veresesine alıverdikden sonra eşkıyâ ve kâtillerin haklarından gelinmek [ehemm-i] umûrdan olmağla merhûm karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında emr-i şerif verilmekle mücebiyle amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan şakileri bi-eyyi vechin kân hükm-i sâbık mücebince ele getirip buldurdup gaybet ü firâr eyleyenlerin buldurması lâzım olanlara buldurdup gâret eyledikleri esbâb u erzâkı bî-kusûr tahsil ve beyâza çıkarıp maktûl-i mezbûrun veresesine alıverdikden sonra bu fesâdları eyleyenler ve üzerine katl-i nefis sâbit olanların gereği gibi cezâsın verip aslâ emân u zamân vermeyesiz ki sâir eşkıyâya dahi mücib-i ibret ve sebep-i nasihat ola. Ammâ bu bahâne ile ahz ü celb sebebi ile kendi hâlinde olanlara taaddi olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet ü sıyânetden ziyâde hazer eylesesiz ve muhtâc-ı arz olanları dahi Südde-i Saâdetime yazıp arz eylesesin ki ol makûleler hakkında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eylesesiz ve mezbûrândan mâadâ maktûl-i mezbûrun esbâbın gâret eyleyenler kimler ise yerli yerinden görüp bir ferde himâyet ü sıyânet eylemeyesiz; muhkem

haklarından gelesiz; şöyle bilesiz. Bu sebep ile illet ü bahâne edip vakt ü zamânı ile fermânım olan Şark Seferine şöyle ki; çıkmayasın, mansıbın alınmak değil hakkından gelinir. Ana göre emrim olduğu üzere ta'yin olunan zamânda Serdâr-ı zafer-şîarım yanında bulunmağa bezl-i maktûr eylesin.

Verilmiştir(?).

10

Akçahisar ve İşim kadıları ile Pjez ve Petrin kaleleri dizdar ve görevlilerinin, Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'nın katillerinin yakalanarak haklarından gelinmesi için görevli tayin edilen Tımışvar eski Beylerbeyi Süleyman ile birlikte hareket etmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hük-m-i sâbık mücebince.

Akçahisar ve İşim kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Drac ve Baştova Emîni olan Mustafa'nın kâtilleri Bozacıoğlu Mehmed ve ulûfesi kat' olunan Mahmud ve hevâlarına tâbî olup ol fesâdda maan olan eşkıyânın haklarından gelinmek için bundan akdem merhûm karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından iftihar-ı emâcîd ve'l-ekârim Süleyman *-dâme mecdühü-* ta'yin olunmuş idi. Lâkin mâniî zuhûr edip ihkâk-ı hak olunmadığı ecilden sâbık Tımışvar Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman *-dâme ikbâlühü-* bu husûsa mübâşir ta'yin olunmuşdur. İmdi; zikrolunan eşkıyâyı ve Yahya Bozacıoğulları Mustafa ve Hüseyin ve Karamuç oğlu Mehmed ve Abbâszâde diğer Mehmed ve [Muço]tepenoğlu Mehmed ve İbrahim Kaleoğlu Hasan ve sâiridir; bi-eyyi vechin kân mukayyed olup taht-ı kazânızda olan Akçahisar ve İşim ve Pjez¹ ve Petrin² kal'alarının Azeb ağaları ve dizdârları neferâtlarıyla ve a'yân-ı vilâyet ahâlisi ile maan ele getirip dahi müşârun-ileyh Süleyman *-dâme ikbâlühü-* mübâşeretiyle gâret olunan mâl-ı mîriyi ve maktûl-i mezbûrun esbâb u erzâkı tahsil olunduktan sonra mukaddemâ verilen emr-i şerif mücebince eşkıyânın haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere bu husûsa mukayyed olup zikrolunan şakileri ihzâr ve müşârun-ileyh Süleyman *-dâme ikbâlühü-*ya teslim edip haklarında vârid olan ahkâm-ı şerifemin icrâsında ihtimâm eylesiniz ve siz ki mezbûrûn kal'alar dizdârları ve Azeb ağaları ve neferâtısız, şöyle ki; eşkıyâyı ele getirmekte ihmâl ü müsâhele eylesiniz, eşkıyâya şerik olup muâvenet etmiş olursuz. Sonra hakkınızdan gelinir; bilmiş olasız. Ana göre mukayyed olup emr-i celilü'l-kadrimin hilâfına cevâz göstermekden hazer eylesiniz ve zâyî olan mâl-ı mîriyi ve maktûl-i mezbûrun emvâl ü erzâkı sizden tazmîn olunur. Sonra bilmedik ve işitmedik demeyip ziyâde hazer eylesiniz; şöyle bilesiz.

11

İlbasan Beyi ve Kadısı ile İlbasan'daki müsellemlerin, Drac ve Baştova Mukataası Emîni Mustafa'nın katillerinin yakalanarak haklarından gelinmesi için görevli tayin edilen Tımışvar eski Beylerbeyi Süleyman ile birlikte hareket etmeleri.

¹ Pjezgë (Arnavutluk).

² Petrelë (Arnavutluk).

*Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.
Hük-m-i sâbık mücebince.*

İlbasan Beyine ve Kâdisına ve nefsi-i İlbasan'da olan müsellemler tâifesine hüküm ki:

Bundan akdem Drac ve Baştova Emîni olan Mustafa'yı katl ve envâ'-ı fesâd ve gâret-i emvâl eyleyen Bozacıoğlu Mehemed ve ulûfesi kat' olunan Mahmud ve ol fesâdda maan olan eşkıyânın ahvâlleri şer'le görülmek ve lâzım gelen icrâ olunmak için bundan akdem merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Süleyman *-dâme mecdühü-* mübâşir ta'yîn olup gönderilmiş idi. Lâkin ba'zı mânîi zuhûr etmekle icrâ-yı hak olunmadığı ecilden sâbık Tımışvar Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman *-dâme ikbâlühü-* bu husûsu görmeğe düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-* tarafından emr-i şerîf verilmekle Südde-i Saâdetimden dahi müekked ahkâm-ı şerîfe verilip imdi; zikrolunan eşkıyâ ol câniblerde gaybet ü firâr ederlerse ele getirilmelerinde müşârun-ileyh Süleyman *-dâme ikbâlühü-*[ya] muâvenet eyleyip bi-eyyi vechin kân ele getirmeniz fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa her biriniz mukayyed olup dahi zikrolunan eşkıyâ her ne vechile ele gelmek müyesser ve ne tarikle mümkün ü mutasavver ise müşârun-ileyh ile yek-dil olup eşkıyânın ihzârına ihtimâm eylesesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmâtıdır. Ziyâde mukayyed olup emr-i celîlül-kadrimin bir vechile hilâfına rızâ vü cevâz gösterilmeden hazer eylesesiz ve zikrolunan eşkıyâ ol cânibe varmadıkları takdirce dahi cümleniz hük-m-i sâbık mücebince bizzât il-eriyle kalkıp eşkıyâ her ne mahalde ise hüsn-i tedbîr ü tedârük ile bi-eyyi vechin kân ele getirip ihzâr eylesesiz. Şöyle ki, bu husûsa sen ki hâlâ İlbasan Beyi'sin, ve siz ki mezbûrûn İlbasan müsellemleri tâifesisiz; ihmâl ü müsâhele yâhûd eşkıyâya himâyet edip mûmâ-ileyh Süleyman *-dâme ikbâlühü-*ya varmakda tekâsül eylesesiz, siz dahi eşkıyâdan olmuş olursuz. Sonra hakkınızdan gelinmek mukarrerdir. Ana göre ziyâde ihtiyât üzere olasız.

12

İstanbul'da koltukçuluk usulü ile zahire alıp narha riayet etmeden ziyade bahaya satan Ermeni Murad veled-i Şahbaz ile diğer koltukçulara izin verilmemesi.

İstanbul Kâdisına ve Muhtesibine hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede olan Bakkâl ve Bâzârbaşısı sûret-i sicil ibrâz edip; "Kadîmden aramızda bakkâllık ve bâzârcılık edenlerin dükkânları ve kefilleri olup ve tekâlif-i örfiyyeyi berâber çekip ve şehre gelen zehâirden hisselerine düşen ile kanâat ederler iken Ermeni tâifesinden Murad veled-i Şahbaz nâm Ermeni, koltukdan zahire alıp satıp narh-ı câriye dahi amel etmeyip narhdan ziyâdeye satar." deyü men' olunmak için emr-i şerîf taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda bu bâbda mukayyed olup şimdiye dek aralarında ne vechile olageldi ise yine ol vechile amel eyleyip eğer mezbûr Murad'ı ve eğer âharı koltukculuk etdirmeyip bâzârcılık etmek isteyenler Bâzârbaşları ma'rifetiyle kefil verip ve dükkânda satıp narhdan ziyâde bahâyla nesne satdırmayasın. Koltukculuk etmeyeler. Ba'de't-tenbih emre muhâlif iş edenleri te'dib eyleyip men' u def' etdiresin. Elinde olan hücceti mücebince amel eylesesin.

13

İznikmid ve Karadeniz taraflarından tedarik edilip öncelikle İstanbul'un ihtiyacı için dağıtılması gereken pazılık ve ıhlamur tahtalarının madrabazlar tarafından mahallinde peşin ve yüksek fiyatla satın alınarak başka yerlere götürülmesine izin verilmemesi.

Medhi.

Hazret-i efendi.

Mi'mâr Ağa.

İstanbul ve Galata ve Üsküdar kâdılarına <<hüküm ki>> ve Mi'mârbaşıya hüküm ki:

"Hâlâ mahmiyye-i İstanbul'da mîrî binâlar ve Tersâne-i Âmire ve ba'zı hayrâta ve sâire lâzım olan pazılık¹ ve ıflamur² tahtası feth-i hâkâniden beri İznikmid³ ve Karadeniz taraflarında kat' olunup mahmiyye-i İstanbul'a geldikde mîriye ve sâire kifâyet mikdârı alındıktan sonra bâkisi bıçkıcı dükkânlarına tevzi' olunup bahâsıyla alınırken hâlâ ba'zı madrabazlar zikrolunan tahtalar kat' olunan yerlere varıp pişin ve ziyâde akçe vermekle Mısır'a giden gemilere tahmîl edip bunlar da kâfir gemilerine verip İstanbul'a gelecek pazılık ve [ıhlamur] tahta husûslarında muzâyaka olmağla min-ba'd üslûb-ı sâbık üzere zikrolunan pazılık ve [ıhlamur] tahtalar İstanbul'a gelmek" bâbında sen ki Mi'mârbaşı, i'âm eyledikde üslûb-ı sâbık üzere mîrî ve sâire lâzım olan aldıktan sonra bıçkıcılara tevzi' edip min-ba'd; merhûm karındaşım Hudâvendigâr <<berâtıyla>> zamânında emr-i şerif verilip mücebince amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

14

On altı sene önce Karahisar-ı Sahib Sancak Beyi Şükrullah tarafından öldürülen Celâli eşkıyasından Perviz'i öldürdükleri iddiasıyla Çölabad ahalisine zulmedip haksız yere mal ve paralarını alan Arif Kâtip Mehmed'in yakalanarak yargılanması ve sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi.

Medhi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Çölabad⁴ ve Sandıklı⁵ kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Çölabad Kâdısı Mevlânâ Hüseyin -zîde fazlühü-sun, mektûb gönderip; "Çölabad kazâsı sâkinlerinden Sevindik ve Kâbil ve Hacı ve Bayram ve Mustafa ve Gaybî ve Kara ve Lutfi ve Yum Dede(?) ve Musa ve Osman ve Veled ve Bahşi ve İshak ve Receb ve Kenan ve Hasan ve Muslu nâm kimesneler meclis-i şer'a gelip; 'Sene ihdâ aşerete ve elf târihinde Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi olup eşkıyânın haklarından gelinmek için mahâyif teftişine⁶ me'mûr olan Şükrullah, eşkıyâdan Celâli olan

1 Pazi; kısa boylu ardıç ağacı, mazı; Arabanın iki tekerleği arasındaki bölüme denilir. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, C. 4, İstanbul-2007.

2 Ihlamur.

3 İzmit (Kocaeli-Türkiye).

4 Gül Ovası, Çölovası (Afyonkarahisar-Türkiye).

5 Sandıklı (Afyonkarahisar-Türkiye).

6 Metinde "müfettişine" şeklinde geçmektedir.

Perviz'i bir tarikla ele getirip katletmiş iken Ârif Kâtib Mehmed nâm kimesne hileye sülûk edip bunlara; 'Mezbûr Perviz'i siz katlettiniz.' deyü bir tarikla emr-i şerif ihrâc edip hevâsına tâbî mübâşir ve müvellâ ta'yin etdirip evlerimize gelip hilâf-ı şer' hayvânlarımız sürüp ve esbâb u eskâlimiz gâret edip taaddisinin nihâyeti yokdur. Cümlemiz şer'-i şerife mutî' u munkâdız.' dediklerinde vilâyet-i mezbûrede olan ulemâ vü sulehâ ve a'yân u eşrâf ve reâyâ vü berâyâdan suâl olu[n]dukda; 'Mezbûr Perviz Celâli olmakla Mîr-i mezbûr ol târihde livâ-i mezbûra mutasarrıf ve eşkıyâ teftiş ve haklarından gelinmeğe me'mûr olmağla mezbûr Celâlinin hakkından geldiğin şehâdet edip ve ol zamândan beri on altı sene mürûr edip bunlar meclis-i şer'de hâzır olmağla mezbûr Ârif Kâtib Mehmed şer'-i şerife da'vet olunup üç def'a mürâsele gönderildikde itâat-i şer' etmeyip mezbûrlara ziyâde gadrolmuşdur.' deyü; min-ba'd ol makûle Celâli için mezbûrlar rencide olunmayıp ve ol mikdâr zamân mürûr eden da'vâ istimâ olunmamak" için emr-i şerifim recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi mezbûr Perviz, Celâli eşkıyâsından olmakla arz olunduğu üzere eşkıyâ teftişine me'mûr olan Mîr-i mezbûr, hakkından gelip bunların kat'â alâkaları yoğiken ve ol zamândan beri on altı sene mürûr etmiş iken hâlâ mezbûr Kâtib bunlara garaz etmekle bunlardan da'vâ edip erzâkların gâret etmiş ise ba'de's-sübût gâret olunan her ne ise hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra bu makûle Celâli zamânında emirle hakkından gelinen mezbûr Perviz için bunları şer'-i şerife muhâlif rencide vü remîde etdirmeyip ol mikdâr zamân mürûr eden da'vâyı istimâ eylemeyesin; <<eslemeyip>> inâd ü muhâlefet üzere olanları yazıp arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 20 M., sene 1027

15

Tütünün ekilip biçilmesi, alınıp satılması ve içilmesi hakkındaki yasağa uyma hususunda titizlik gösterilmesi.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Eyâlet-i Anadolu'da vâkı' olan kâdılara ve eyâlet-i mezbûrede Altı Bölük halkı üzerine Kethüdâyeri olup beytü'l-mâl cem'ine me'mûr olan zümre-i <<sipâhiy>> silahdârından Mehmed -zîde kadruhû-ya hüküm ki:

Bundan akdem memâlik-i mahrûsemde olan mîr-i mirân ve ümerâ ve kuzâta evâmir-i şerife gönderilip; "min-ba'd tütün içilmeyip ve bağçe ve tarlalarda ekilmeyip herkes kendi işlerine ve san'atlarına meşgûl olup rızâ-yı hümayûnuma muhâlif iş etmemeleri" için tenbih olunmuşiken hâlâ ba'zı kimesneler emr-i hümayûnuma muhâlif yine bağçe ve tarlalarda tütün yaprağın ekip hâsıl edip bâzârlarda bey' edip ve kahvelerde ve dükkânlarda tütün içip hizmetleriyle mukayyed olmayıp rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' u hareket eyledikleri" ilâm olunmağın bu makûle tütün yaprağın ekip biçip bey' edenler ve kahve ve dükkânlarda tütün içenler envâ'-ı ukûbete müstahık olmuşlardır. Min-ba'd bağçe ve tarlalarda kimesne tütün yaprağın ekip biçmeyip ve kahve ve dükkânlarda ve evlerde ve sâir mahallerde tütün içilmeyip men' u def' olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi eyâlet-i mezbûrede vâkı' olan kasabât u kurâ ve sâir mecma'-ı nâs olan mahallerde muhkem tenbih ü nidâ etdiresiz ki, min-ba'd kimesne bağçelerde ve tarlalarda <<kimesne>> tütün yaprağın ekip biçmeyip ve bâzârlarda bey' ü şirâ etmeyip ve kahve ve dükkânlarda ve evlerde ve sâir mahallerde içmeyip herkes kendi kâr u

kisblerine meşgûl olup rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh memnû' olmayıp bâğçe ve tarlalarda tütün yaprağın ekip hâsıl edenler ve bâzârlarda bey' u şîrâ edenleri ve kahve ve dükkânlarda tütün içenlerden her kim olursa olsun, ism ü resmleriyle yazıp arz eyleyesiz ki, sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

16

Tımsıvar eyaletinde muhafaza hizmetinde bulunan zeâmet ve timar sahiplerinin yoklanarak bizzat görevinin başında olmayanların tespit edilip dirliklerinin serhad hizmetinde bulunmak şartıyla diğer yarar ocak oğulları ile gazi ve yiğitlere verilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Tımsıvar Beylerbeyisine hüküm ki:

"Eyâlet-i Tımsıvar'da zeâmet [ve] timâra mutasarrıf olanlar serhad muhâfazasında mevcûd olmayıp muhâfazada kimesne olmadığı" mesmû'-ı hümayûnum olmağın ol makûleler azl ü itâba müstahık olmuşlardır. <<olmağla>> İmdi; eyâlet-i mezbûrede zeâmet ve timâra mutasarrıf olanları yoklayıp mevcûdunu defter eyleyip nâ-mevcûdunu serhadde sâkin olmak üzere serhadlilerden yarar ve dilâver ocak oğullarına <<arz eyleyip arzın mücebince vech-i meşrûh üzere tevcih olunmak>> ve serhadli gâzilere ve yarar yiğitlere dâimâ mevcûd ve hidmetde olmak şartıyla arz eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı âli-şânım üzere eyâlet-i mezbûrede zeâmet ve timâra mutasarrıf olanlar her kim olursa olsun, yoklayıp mevcûdunu başka defter ve nâ-mevcûd<<unu>> olanları serhadli yarar ocak oğullarına ve serhadli gâzilere ve yarar yiğitlere dâimâ serhad hidmetinde mevcûd <<ve hidmetde>> ve sâkin olmak üzere müstahık olanlara arz eyleyesin ki, arzın mücebince tevcih olunup berât-ı şerifim verile. Bu husûs umûr-ı mühimme[den]dir; sâire kıyâs etmeyip hakk u adl üzere yoklayıp emrim üzere Âsitâne-i Saâdetime i'lâm eyleyesin.

17

Karahisar-ı Sahib sancağına mutasarrıf olan sancak beyi, subaşı ve voyvodalara maiyetleriyle birlikte devir adı altında memleketi dolaşmaya çıkıp devir ve selamiye akçesi adı altında ahaliden para almalarına izin verilmemesi.

Atâ.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Barçınlu¹ ve Çay² ve Bolavadin³ kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda vâkı' Perâkende-i Haymâne reâyâsı Südde-i Saâdetime âdem gönderip; "bunların üzerlerine lâzım gelen cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve sâirden her ne ise zâbitlerine edâ ederler iken Karahisar-ı Sahib⁴ sancağına mutasarrıf olanlar il üzerine devre çıkmak ve selâmiyye nâmına nesne

¹ Bayat, Hambarçin (Afyonkarahisar-Türkiye).

² Çay (Afyonkarahisar-Türkiye).

³ Bolvadin (Afyonkarahisar-Türkiye).

⁴ Afyonkarahisar (Türkiye).

alınmak memnû' iken Mîr-livâ ve subaşıları devre çıkıp; 'Sancağımız toprağında oturursuz.' deyü bunlardan devir akçesi nâmına Mîr-livâ yirmişer ve otuzar gurus ve subaşılar selâmiyye nâmına ikişer gurus taleb edip almakla kendilerine ziyâde zulm ü hayf eylemekden hâlî olmadıkların" bildirip men' u def olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden imdi; Mîr-livâ ve subaşıları ve sâir voyvodalar il üzerine devre çıkdıklarına ve selâmiyye ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer'-i şerîf bir akçe ve bir habbeleri alındığına kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. Min-ba'd men' u def olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi Mîr-livâ ve subaşılarına <<ve subaşılarına>> ve voyvodalarına ve sâir âdemlerine tenbîh ü te'kid eyleyesiz ki, min-ba'd il üzerine devre çıkmayıp ve devir ve selâmiyye nâmına hilâf-ı şer'-i şerîf bir akçe ve bir habbelerin almayıp ve aldirmayasız. Mîr-livâ ve subaşılar il üzerine devre çıkdıklarına ve selâmiyye ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer' bir akçe ve bir habbeleri alındığına rızâ-yı hümayûnum yokdur. Dâimâ reâyâ vü fukarâyı himâ-yet ü sıyânet üzere olup bir ferde zulm ü taaddiden ihtirâz eyleyesiz.

18

Hüdavendigâr Sancağı Beyi ile kethüda ve voyvodalarının maiyetleriyle birlikte yasak olmasına rağmen ayda bir devir ve teftiş bahanesiyle memleketi gezip ahalden muhtelif adlar altında haksız yere para ve erzak almalarına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Atranos ve Gökçedağ kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Südde-i Saâdetimde Çavuşlarımbaşî olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim İbrahim -dâme mec-dühû- Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eyledi ki; "berât-ı hümayûnumla mutasarrıf olduğu zeâmeti karyeleri min-küllî'l-vücûh serbest iken ve min-ba'd devre çıkılmayıp reâyâyâ bir ferd hilâf-ı şer'-i şerîf ve kadîmden olugelene muhâlif tekâlif teklif olunmamak fermânım olmuşken hâlâ Hudâvendigâr Sancağı [Beyi] ve kethüdâsı ve voyvodaları ayda bir 'devir' <<çıkıp>> nâmıyla ve süh-te teftîş bahânesiyle yüzden ziyâde levendât ile nevâhî vü kurâyı dolaşıp reâyânın evlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve sâir me'kûlâtların alıp bir akçe vermediğinden gayri selâmlık ve konak ve hidmetkâr akçesi ve dahi nice bu makûle tekâlif teklif edip bi-vech akçelerin alıp vermeyenlere muhkem darb u let edip hadden birûn taaddî vü tecâvüz etmeleriyle reâyâ tâkat getirmeyip ekseri perâkende vü perîşân olmağla mahsûlüne küllî noksân müterettib olduğun" bildirip men' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın imdi; bundan akdem devir husûsu hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla ref olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ vârid olan hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum mücebince amel olunup Livâ-i mezbûr Beyine ve kethüdâ ve sâir voyvodalarına muhkem tenbîh ü te'kid eyleyesiz ki, min-ba'd ol bahâne ile devre çıkıp reâyâ vü berâyâyâ ol vechile taaddî vü tecâvüz eylemeyeler. Şöyle ki; bu defa dahi mütenebbih olmayıp geri ol vechile reâyâyı ta'ciz eyledikleri vâkı' olursa yazıp bildiresiz ki, sonra haklarında emrim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna. El-hâsıl-ı kelâm devir husûsu memnû'dur. Ana göre mukayyed olup emr-i hümayûnuma muhâlif¹ vaz' olunmakdan ziyâde ihtiyât üzere olasız.

¹ Metinde "müteallik" şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 23 [Muharrem], sene [102]7

19

Haslar kazasına bağlı Belgrad, Uskumru, Gevherli Belgrad, Sarıyer, Büyükdere, Bahçe, Ayazağa, Donuzderesi, Zekeriya Burgazı ve Hadım isimli köylerde bulunan çiftlik ve mandıralardaki kefilsiz çoban ve çiftçilerden hırsızlık vs. suçları işleyenler ile buralara gelip yerleşen hırsız, harami ve eşkıyanın yakalanıp haklarından gelinmesi görevinin eskiden olduğu gibi Bostancıbaşılar tarafından yürütülmesi hususunda Sultan I. Ahmed zamanında verilen fermanın yenilendiği.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Tecdîd buyurulmuştur.

Hâslar Kâdisına ve Bostancıbaşı ( ) –*dâme mecdühû*–ya hüküm ki:

Hâslar kazâsına tâbî Belgrad ve Uskumru ve Gevherli Belgrad ve Sarıyer ve Büyükdere ve Bağçe ve Ayazağa ve Donuzderesi ve Zekeriya Burgazı ve Hâdim nâm karyeler ahâlisi bundan akdem Südde-i Saâdetime arzuhâl edip; "zikrolunan karyeler halkından ba'zıları su yoluna hidmete ta'yîn olunup ve ba'zıları dahi celeb-keşândan¹ olup etrâf [u] eknâfda mandıralar ve çiftlikler ziyâde olmağla içinde hizmet eyleyen çobanlar ve çiftçilerin ekseri kefilsiz olup yerli olmayıp âhar yerden gelmekle kendi hâllerinde olmayıp fesâd ü şenâatden hâlî olmamakla ve nice hırsız u harâmi varıp zikrolunan mandıralara ve çiftliklere tahassus edip ve Sarıyer ve Tarabya² nâm karyelerde yataklar edinip dahi dâimâ fesâd ü şenâatden hâlî olmamağla vakitli vakitsiz hizmetimize varmağla kâdir değilleriz ve subaşılar varıp mandıraları ve çiftlikleri basıp harâmzâdeyi ele getirmeğe kâdir değillerdir. Kadimden bu câ niblerde zuhûr eyleyen eşkıyâyı Bostancıbaşılar ele getirip zabt edegelmişlerdir." deyü geri üslûb-ı sâbık üzere ol makûle zâhir olan eşkıyâ vü ehl-i fesâdı müşârun-ileyh <<ele getirip şer'le haklarından gelinmek>> her kim olur ise olsun, ahsen vechile ele getirip dahi ahvâllerin hak üzere teftiş ü tefahhus edip şer'le fesâd ü şenâatleri sâbit ü zâhir olduktan sonra şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân –*tâbe serâhû*– zamanında isnâ aşere ve elf Şevvâlî'nin evâhirinde hükm-i şerîf verilmekle tecdîd olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh zamânında verilen hükm-i şerîf mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

20

Sultan Gazi Hüdavendigâr Vakfına ait Bursa'daki Eski Kaplıca ile buraya Sultan Bayezid-i Veli tarafından ilave olunan bir camekânın ve bir başka zatın vakfı olan Çekirge Hamamının umuma meccanen vakıf olmalarına rağmen kiraya verilmesi uygulamasının iptali ve camekânla birlikte yaptırılıp vakfedilen ancak söz konusu kiralama işlemi sırasında yıktırılan dükkân ve odaların da tekrar vakıf olarak inşa edilmesi.

¹ Metinde "جلب كشادن" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "طره ينه" veya "طره نيه" şeklinde geçmektedir.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Bursa¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Bursa'da olan ulemâ vü sulehâ ve a'yân-ı vilâyet cem'iyet ile mahkeme-i şerîfeye gelip; 'mahrûse-i mezbûrede Eski Kaplıca Hammâmı üç yüz yıldan beri merhûm Gâzi Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*–nün vakf-ı âmmı olup ve Çekirge Hammâmı dedikleri hammâm dahi üç yüz yıldan beri evliyâullahdan bir kimesnenin vakf-ı âmmı olup ile'l-ân bu hammâmlarda yunanlar müft ü meccânen yunagelip ve ecdâdımdan merhûm Sultân Bayezid Hân –*tâbe serâhü*– dahi mezbûr Eski Kaplıca'ya ba[']dehü bir câmekân binâ ve vakf edip ve kaplıca ve câmekân etrâfında vakıf odalar ve dükkânlar ihdâs edip ihdâs ettiği evkâfdan hammâmcılara ve naturlara vazîfeler ta'yin edip ve yunuculara her sene vakıfdan sekizer dokuzar bin akçelik futalar ta'yin eyleyip muttasıl câbî ve mütevelliler nasb edip bu üslûb üzere zikrolunan vakıflar dahi yüz yıldan ziyâde tasarruf olunugelmışiken ve bu makûle vakf-ı âmm olan hudâyî hammâmlar icâr ve isticâr olunmak şer'an câiz olmadığına Şeyhülislâm ve Müfti'l-enâmdan fetvâ-yı şerîfe dahi var iken bundan akdem Bursa Kâdisı olanlardan ba'zı kimesneler merhûm-ı müşârun-ileyh Sultân Bayezid-i Veli'nin mezbûr kaplıcaya olan cümle vakıflarını esâsından hedm edip ve cümle hammâmları ve câmekânı bir yerden beher sene otuz beş bin akçeye bir kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf icâreye verip ve hâsıl olan icâreyi cemian müşârun-ileyh Gâzi Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– Vakfına sarf olunmasın emredip Hakk Teâlâ ve Resûlü'nün emrine muhâlefet edip taannüd-i şeriat etmiştir. Mezbûr Kâdi hilâf-ı şer' ihdâs eylediği icâreyi ref ve hilâf-ı şer'-i şerîf hedm eylediği dükkânlar üslûb-ı sâbık üzere müşârun-ileyh Sultân Bayezid-i Veli'nin evkâfına mülhak olmak üzere yanımızdan binâ edelim ve bu bâbda mufassal ü meşrûh hüccet-i şer'îyye olduğun vukûu üzere arz ediver.' deyü ilhâh u ibrâm etmeleriyle emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz eylediğin ecilden üslûb-ı sâbık üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi husûs-ı mezbûra onat mukayyed olup hak üzere göresin: Husûs-ı mezbûr arz olunduğu gibi olup ellerinde olan fetvâ-yı şerîfe ve hüccet muvâfık-ı şer' olup takrîrlerine mutâbık ise hüccetin mazmûnu alâ-vechi'l-hasım sâbit oldukdan sonra <<ba'de's-sübût>> mücebince amel edip ba'de's-sübût zikrolunan hammâmları ve câmekânı hilâf-ı şer' ihdâs eyledikleri icâresin ref ve merhûm-ı müşârun-ileyhin Vakfından hedm olunan dükkânların kemâ-kân müşârun-ileyhin evkâfından olmak üzere binâ ve üslûb-ı sâbık üzere tasarruf ve isti'mâl etdirip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesne[ye] iş etdirmeyesin.

21

Hayrabolu kazasına bağlı Doğancı köyünden Yeniçeri Osman'ı katleden Mehmed ve suç ortaklarının yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ İstanbul Kâdisı olup hâlâ ber vech-i arpalık Rodos² kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Yahya –*zîdet fezâilühü*– ve Hayrabolu Kâdisına hüküm:

Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden sekbânlarından Ca'fer nâm yeniçeri Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "kazâ-i mezbûra tâbî Doğancı nâm karye sâkinlerinden Mehmed nâm kimesnenin oğlu hasta olmağla buna adam gönderip ammusu olan Osman nâm yeniçeri[yi] da'vet edip mezbûr ammusu dahi vardıkda mezbûr Mehmed'in bunun ammusu olan mezkûr Osman ile adâveti olmağla Kara Ali

¹ Bursa (Türkiye).

² Ródos, Rhodes (Yunanistan).

ve Mustafa ve Ferhad nâm gulâm ve Yovan nâm zimmî ile yek-dil olup gece ile mezbûr Mehmed kapıyı açiverip katletdirip ve meyyitin gâyib edip ba'dehû mezbûr zimmî ele girip meclis-i şer'a vardıklarında ikrâr edip icrâ-yı hak olmak üzere iken firâr edip ziyâde zulm ü taaddi olduğun ve bu bâbda Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olup Turnacıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -zîde mec-dühû- tarafından mühürlü¹ mektûb verilip Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden Mumcu Mehmed nâm yeniçeri mezkûr Mehmed'i ve şeriklerin Âsitâne-i Saâdetime getirilip Dîvân-ı Hümâyûnumda şer'le görölüp icrâ-yı hak olmak" için emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup dahi mezbûrları ihzâr-ı şer' edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip bir def'a şer'le görölüp faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer olup üzerlerine sübût bulur ise sûret-i sicilleri ile müşârun-ileyh Ağaları tarafından verilen mühürlü mektûbu mücebine vekili ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki gelip Dîvân-ı Hümâyûnumda vüzerâ-yı ızâmım ve kâdiaskerlerim huzûrlarında şer'le görölüp icrâ-yı hak ola. Hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i münif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesiz.

22

İçel Sancak Beyi Hasan'ın hasları reayasından olup eşkıya saldırısından dolayı Larende ve Tarsus taraflarına yerleşenlerden gideli on yıldan fazla olmuş olanlar hariç diğerlerinin kaldırılarak eski yerlerine gönderilmeleri.

Dh.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Karaman Beylerbeyisine ve Konya Monlâsına ve Tarsus Sancağibeyine <<Konya>> ve Tarsus <<kâdılarına>> Kâdisına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm <<sancağına>> İçil Sancağibeyi Hasan -dâme izzühû- Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "bundan akdem livâ-i mezbûrun hâsları reâyâsı zaleme ve eşkıyâ taaddisinden Larende ve Tarsus câniblerine varıp tavattun etmekle kendinin mahsûlüne gadrolmak ve zikrolunan reâyânın bağ u bağçe ve tarlaları hâlî kalmagla geri yerlerine getirdilmek için hük-m-i hümâyûnum verilmek" recâsına arz etmeğin on yıldan beride kalkıp giden reâyâ geri yerlerine getirdilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda livâ-i mezbûr <<un>> hâslarının reâyâlarından göçüp ol câniblerde tavattun edenlerin on yıldan berisin kaldırıp geri kadîmî yerlerine gönderesin ki varıp kadîmî yerlerinde tavattun edip zirâat ü harâset üzere olalar. Ammâ <<o>> göçüp gideli on yıldan ziyâde olanlar kaldırılmak olmaz; anlara taarruz eylemeyip vech-i meşrûh üzere on yıldan berisin kaldırıp kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 28 M., sene 1027

23

Elbistan'daki Ashab-ı Kehf Evkafının mahlul olan vazifelerinin Vakfın Nazırı bulunan Bostancılar Kethüdası Mehmed'in arzı olmadıkça kimseye verilmesine dair fermanın yenilendiği.

¹ Metinde "ميرلو" şeklinde geçmektedir.

Şemî.

Hükûm-i sâbık mücebince.

Maraş Beylerbeyisine ve Elbistan¹ Kâdisına hüküm:

"Elbistan'da medfûn Ashâb-ı Kehf –*nevvera'llâhü merkadehüm*– Evkâfî'ndan cihât ve sâir vezâif mahlûl oldukda Hasbî Nâzır olan Bostâncılar Kethüdâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed –*zîde mecdühü*–nun arzı olmayınca verilmeyip verilirse dahi vazîfe te'hîre konulmak gerekdir." deyü Nâzır-ı müşârun-ileyh arz eyledikde; "Vech-i meşrûh üzere cihât [ve] vezâyif Nâzır arzıyla olmayınca verilmeye; verilirse dahi te'hîre konula." deyü merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân –*tâbe serâhü*– zamânında emr-i şerîf verilip tecdid recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ol emr-i şerîf mücebince amel edip cihât ve vezâyifden mahlûl olanları Nâzır-ı müşârun-ileyhin arzıyla alanlara zabt etdirip mezbûrun arzı olmayıp arzile veyâhûd arzuhâlle alıp emir ve berât ibrâz edenlerin vazîfelerin te'hîre kodurup Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesesin. Ol emr-i hümayûnun hilâfına cevâz göstermeyesiz.

24

Samakov, Dubniçe, Razlık, Radomir ve İhtiman kazalarındaki yeniçeri serdarları ve yasakçıların zimmi reayadan '*yasakçı*' veya '*peşkeş*' adı altında para almalarına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Samakov² ve Dubniçe³ ve Razlık⁴ ve Radomir⁵ ve İhtiman⁶ kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ <<Visaryon>> ol cânibde zimmîlerin Metropolitdi olan Visaryon nâm zimmi arzuhâl sunup; "taht-ı kazânızda olan yeniçeri serdârları ve yasakçılar kadîmden olıgelene muhâlif mezbûrdan '*pîşkeş*' nâmına akçelerin alıp zulm ü taaddiden hâli olmamakla min-ba'd mezbûr Visaryon⁷ bir ferde dahl ü rencide olunmayıp ve bir akçe ve bir habbeleri alınmayıp ve yeniçeri ve yasakçılar ve serdârları ol makûlelerden yasakçı nâmına akçe almak memnû' olmağla olıgelene muhâlif dahlolunmak câiz <<değildir ve andan>> olmadığından mâadâ reâyâ vü fukarâyı dahi rencide etdikleri" i'lâm olundu. İmdi; ol yasakçıları ve yeniçeri serdârlarını getirdilip muhkem tenbih olunup min-ba'd mezbûru ve sâir reâyâ vü fukarâyı <<rencide>> yasakçılık nâmına ve sâir husûs ile bir akçe aldırılmayıp muhâlefet ve tecâvüzlük edenler ism ü resmleriyle vukûu üzere arz olunalar ki dirlikleri kat' olunup haklarından geline ve ol cânibde yasakçılık yoktur, ref' olunmuşdur; bir ferde dahl ü rencide olunmamak için bi'l-fi'l Âsitâne-i Saâdetimde Yeniçeri Ağasının Kâimmakâmı <<Ali>> olup Turnacıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali –*zîde mecdühü*– [tarafından] mühürlü mektûb verilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi taht-ı kazânızda olan yasakçıları ve yeniçeri serdârları getirdip mûmâ-ileyh Turnacıbaşı tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince muhkem tenbih ü te'kid eylesesiz ki min-ba'd mezbûr Metropolitdi ve zimmi tâifesinden '*pîşkeş*' ve

¹ Elbistan (Kahramanmaraş-Türkiye).

² Samokov (Bulgaristan).

³ Dupnitsa (Bulgaristan).

⁴ Razlog (Bulgaristan).

⁵ Radomir (Bulgaristan).

⁶ İhtiman (Bulgaristan).

⁷ Metinde "*Vişaryon*" şeklinde geçmektedir.

'yasakçı' nâmına ve gayr[i] tarikle <<yasakçı nâmına>> nesne talep etdirmeyip ve sâir reâyâ vü fukarâ-dan bir akçe ve bir habbelerin aldirmayıp men' u def eylesiz ve bi'l-cümle reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i vilâyete ve mezbûr Metropolide ve zimmi tâifesine bir vechile zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Bu bâbda mukayyed olup şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma ve kadîm-den olugelene ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif bir ferde zulm ü taaddi etdirmeyip dâimâ himâyet ü sıyânet üzere olasız.

25

Kapıdağı nahiyesine bağlı Bandırma köyünden Yamandi isimli zimmiyi öldürüp firar eden Mavridi'nin yakalanarak yargılanması; dava mahallinde halledilemediği takdirde tarafların Divan-ı Hümâyunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' Kapıdağı¹ nâhiyesinde Bandırma² nâm karye sâkinlerinden Macal ve Yani ve Yorgaki ve Kosta ve Yulyodero(?) nâm zimmiler ile Vasule ve Harla ( ) nâm zimmiyyeler arzuhal sunup; "yine karye-i mezbûreden Mavridi nâm zimmi bunların babaları olan Yamandi nâm zimmiyi urup katledip üzerine Nâibü's-şer' ile varılıp keşfolunduğu sicil ve hüccet olunup şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak için Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından Ali mübâşeretiyle emirler verilip mezbûr babaların mezkûr zimmi katleylediği sâbit olduktan sonra Papa İstrato nâm zimminin tahriki ile kâtil-i mezbûr firâr edip ve hilâf inhâ ile emir almakla zuhûra gelmeyip bunlara ziyâde zulm ü taaddi eylediğin" bildirip mezbûr zimmi her kande bulunursa hüsn-i tedbir ile ele getirilip bunların ellerinde olan hüccetleri ve emirleri mücebince icrâ-yı hak olunup eğer kanâat etmez ise Dîvân-ı Hümâyûnuma gönder<<ilip icrâ-yı hak olunmak>>ilmek için emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi kâtil-i mezbûru her kande bulunursa ele getirip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip bunlar ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftiş ve bu bâbda ellerinde olan hüccetlerine nazar edip göresin: Mezkûr zimminin vech-i meşrûh üzere fesâdı mukarrer ise ba'de's-sübût mezbûr muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; değilse şer'le hakkında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Şöyle ki; mezbûrların da'vâları anda faslolunmaz ise hasımlarıyla <<Dîvân-ı Hümâyûnuma>> Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna.

26

Benderli Seyyid Kurd'un sattığı Rus asıllı esirin bedeli olan beş yüz altının, bu meblağı adı geçene teslim etmek üzere getiren kişileri yolda öldürerek gasbeden Yovanişko'dan tahsil olunması.

¹ Kapıdağı (Balıkesir-Türkiye).

² Bandırma (Balıkesir-Türkiye).

Rifat.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

Kasaba-i Bender¹ sâkinlerinden Seyyid Kurd nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arz eyledi ki; "Boğdan'a tâbî Orhay² nâm karyede sâkin Yovanişko Yazıcı nâm zimmi bunun Rûsiyyü'l-asl beş yüz floriye kat' olunmuş bir baş esirinin bahâsını kefilleri olanlar buna teslim etmeğe getirirler iken yine Boğdan vilâyetinden Peştere nâm kasabada ba'zı eşkıyâ ile mezbûr Yovanişko kefillerini katledip esirinin maktû' olan bahâsın alıp hâlâ taleb olunup mezkûr zimmeden suâl olundukda mezkûr Yovanişko zimmi; 'Ol mikdâr bahâya kat' olunan esirinin kefillerini bana müteallik ba'zı eşkıyâ katletmişler; nihâyet beş yüz altunu mezbûra edâ edelim.' deyü ikrârı sicil ve hüccet olunup eline verilen hüccet-i şer'iyye mücebince zikrolunan beş yüz altunu mezbûr zimmeden alıverilmek" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin <<âîniniz üzere>> meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm mezkûrdan taleb ve sâhibine teslim eylemen bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûr zimmiyi bunun ile berâber edip dahi eline verilen hüccet-i şer'iyye mücebince meblağ-ı mezbûru mezkûrdan âîniniz üzere taleb edip bi't-tamâm mezbûr Seyyid Kurd'a teslim edip husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunup emrim göndermeli eylemeyesin.

Yevmü's-Sülâsâ, fî 3 S., sene [10]27

27

Ümeradan merhum İslam Bey'e ait iken Sakız Kadısı Pir Mehmed tarafından satın alınan Bursa'daki mülk eve, merhumu katlettiği için mirastan mahrum bulunan kardeşi Mehmed Bey tarafından müdahale olunmasına izin verilmemesi.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Sakız³ Kâdisı olan akzâ kuzâtî'l-müslimin Mevlânâ Pîr Mehmed –zîdet fezaîlühû– Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eyledi ki; "geçen sene mahrûse-i Bursa'da hânesinde maktûl bulunan ümerâdan İslam Bey[î] karındaşı olan Mehmed Bey katleylediği mukarrer olmağla merhûm ve mağfûrun-leh karındaşı Hudâvendigâr –tâbe serâhû– hatt-ı hümayûn ile verâsetden mahrûm etmekle vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf dahi verilmeğin cemî' metrûkâtı mîriye kabz olunup Bursa Kal'ası dâhilinde vâkı' Tefsîrhân Mahallesi'nde ma'lûmül-hudûd olan maktûl-i mezbûrun mülk evini dahi Beytü'l-mâl tarafından mezâda verilip mezâd olundukda ragabât-ı nâs münkatîa oldukdan sonra müşârun-ileyhe bey' olunup akçesi mîriye kabz olunup tasarrufunda iken ve müşârun-ileyh kazâda olmağla hâlâ maktûl-i mezbûrun karındaşı olup kâtîli olan müşârun-ileyh Mehmed Bey nâm şaki zikrolunan evi fuzûlî zabt u kabz etmek murâd eylediğin" bildirip mûmâ-ileyh gelip hâzır olmayınca min-ba'd mezkûru ol vechile tecâvüz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin müşârun-ileyh

¹ Bender (Moldova).

² Orhei (Moldova).

³ Nisí Chíos (Yunanistan).

kazâdan gelince te'hir o<<lunup min-ba'd mezkûru ol vechile dahl ü tecâvüz etdirilmemek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuşdur>>lunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip müşârun-ileyh kazâsından gelip hâzır olmayınca min-ba'd akçesiyle aldığı hânesine tecâvüz etdirmeyesin. <<Men'le memnû' olmaz ise vukûu üzere yazıp bildiresin ki sonra hakkında emrim ne vechile sâdır olur ise>> Mücebiyle amel oluna.

28

İstanbul'da ve kapılarda hamallık edip saraylara odun ve yemiş taşıyan hamal taifesine ait atların ases taifesi tarafından tutularak ulağa verilmesine müsaade edilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede ve kapılarda hammâllık işleyen hammâllar tâifesi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mezbûrlar Davudpaşa'da ve sâir mahallerde olan Sarây-ı Âmirelerime odun ve yemiş ve sâir lâzım olan nesneleri iletmekte külli hizmet ederler iken ases tâifesi bârgirlerin tutup ulağa verip külli gadreylediklerin bildirdikleri ecilden sebk eden hizmetleri mukâbelesinde min-ba'd mezbûrların bârgirlerin ases tâifesi tutmayıp ve ulağa verilmemek fermân olunmakla merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- zamânında¹ sene ısrîn ve elf Zi'l-hiccesi'nin evâsıtında Südde-i Saâdetimden emr-i şerif verildiğin" bildirip hâlâ tecdîd olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince amel edip dahi mezbûrların vech-i meşrûh üzere sebk eden hizmetleri mukâbelesinde bârgirlerin ases tâifesine tutdurmayıp ve ulağa verdirmeyip min-ba'd ellerinde olan emr-i şerife muhâlif ol vechile dahl ü rencide etdirmeyip men' u def eylesin.

29*

Filibe, Tatarpazarı, İstanimaka ve Peştere kazaları Yeniçeri Zabitliğine Dergâh-ı Mualla solaklarından Hüseyin Subaşı'nın tayin olduğu.

Rifâî.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Mektûb üzerinde.

Filibe² Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazâna tâbî nefsi-i Filibe ve Tatarpazarı³ ve İstanimaka⁴ ve Peştere'de⁵ Zâbit olan kimesne ref olunup yerine emekdârlardan olup Dergâh-ı Muallâm solaklarından kıdvatü'l-emâsil ve'l-akrân

¹ Metinde "fermâmnda" şeklinde geçmektedir.

* Defterde bu hüküm kaydının üzerinde; "Sâbıkâ ( ) Beylerbeyisi olup hâlâ ber vech-i arpak Köstendil ..." şeklinde yarım bırakılmış bir ibare bulunmaktadır.

² Plovdiv (Bulgaristan).

³ Pazardzhik (Bulgaristan).

⁴ Asenovgrad (Bulgaristan).

⁵ Peshtera (Bulgaristan).

Hüseyin Subaşı –*zide kadruhû*– ta'yin ve Zâbitlik hizmetinde mezbûr istihdâm olunup vâkı' olan yeniçeriler dahi mezbûru üzerlerine Zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' etmeyip her biri muti' u munkâd ve şer'-i şerife inkıyâd üzere olup ve sefere me'mûr olanlar sefere ve korucu ve oturak olanlar dahi Âsitâne-i Saâdetime irsâl oluna ki her biri me'mûr oldukları mahallere varıp hidemât-ı hümayûnumda mevcûd olalar; eslemeyip inâd ü muhâlefet edenleri ve şer'-i şerife itâat üzere olmayanları ve vakt ü zamânıyla sefere varmayıp kendi hevâlarında olanları ism ü resimleri ve bölükleri ile yazıp arz eylesin ki dirlikleri kat' olunup kendilerin şer'le haklarından geline ve levend tâifesinden ba'zı eşkiyâ dahi burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip ve kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemiöğlanı nâmında ve şeklinde gezip fukarâya zulm ü taaddî üzere olan eşkiyâ dahi mezkûra ahz etdirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ oluna ki sâire mûcib-i ibret ola ve yasakçılık beklenen yerlerde üslûb-ı sâbık üzere ber-vech-i adâlet ve kemâl-i istikâmet ile mezbûr solağı istihdâm eyleyip âharı dahl ü taarruz etdirilmemek ve yeniçeri ve acemiöğlanı zümresinden eğer mukim ve eğer âhar diyârdan gelip ol cânibde fevt olup mirîye âid olan muhallefât u metrûkâtı dahi mezkûra zabt u kabz etdirilip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht olunup nukûd her ne hâsıl olur ise der-kise olunup müfredât defteriyle mûmzâ vü mahtûm mezbûra teslim ve Âsitâne-i Saâdetime irsâl olunup hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye rencide etdirilmemek" bâbında Turnacıbaşı olup bi'l-fi'l Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali –*zide mecdühû*– tarafından mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûru sadâkat ile hizmet-i mezbûrede istihdâm eyleyip şer'-i şerif ve emr-i hümayûnuma ve müşârun-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş ve rencide vü remide etdirmeyesin.

30

İstanbul'daki Tersane-i Âmire, selatin vakıfları ve mirî binaların ihtiyaçlarının görülmesi için İznikmid taraflarından tedarik edilen pazılıklar ve sair ihlamur tahtalarının yabancı tüccara satılmamasına dair daha önce verilen emrin yenilendiği.

Ömrî.

Ömrî Çelebi almıştır.

İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Hâssa Mi'mârlarımbaş Mehmed –*dâme mecdühû*– mektûb gönderip; "mahrûse-i İstanbul'da mirî binâlara ve Tersâne-i Âmire ve hâssa bağçelere ve evkâf-ı selâtin ve sâir binâlara lâzım olan pazuluklar ve seranda(?) tahta ve sâir uhlamur tahtaları bu âna gelince kazâ-i mezbûrdan gelirken hâlâ Mısır'a giden tüccâr tâifesi varıp zikrolunan keresteleri Mısır'a götürmek nâmıyla alıp gemilerine tahmil edip İskenderiye'ye vardıklarında ekserin küffâra fûrûht etmeleriyle hâlâ ziyâde bahâya çıkıp ve lâzım oldukça müstevfi bulunmayıp küllî muzâyakaya sebep olmağla ba'de'l-yevm zikrolunan tüccârâ nesne verilmeyip olıgeldüğü üzere İstanbul'a getirilmek" [için] inâyet recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak için verilen emri tecdid olunmuştur.

31

Matbah-ı Âmirenin odun ihtiyacını tedarik etmek üzere görevlendirilen Emin Mustafa'nın Şeyhler nahiyesi ahalisine eziyet edip ziyade paralarını almasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Safî.

Üsküdar Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından Şeyhler nâhiyesinde Nâibin olan Mevlânâ Ahmed *-zîde fazlühü-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "nâhiye-i mezbûre ahâlisi meclis-i şer'-i şerîfe varıp; 'bin yirmi senesine mahsûb olmak üzere Matbah-ı Âmire mühimmâtı için Emîn Mustafa mübâşeretîyle kendilere tevzî' ve İznikmid İskelesi'ne isâl olunan odunu ekseri Emîn-i mezbûra teslim edip ve ba'zıları dahi şiddet-i şitâdan isâle tâkatleri olmamak ile uhdelerinde kalıp isâl etmek üzere iken Emîn-i mezbûr Mustafa nice atlı ile üzerlerine çıkıp Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfe muhâlif verdiği mîrî akçenin her birine onar akçe talep edip ve ba'zıların darb-ı şedid ile darb ve tahsil edip reâyâ vü fukarâya hilâf-ı şer'-i şerîf taaddî vü tecâvüz eylediğin' bildirip emr-i şerîfim talep eylediklerin" arz etmeğin <<buyurdum ki>> olgelmîşe muhâlif rencide olunmamaları bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda nâhiye-i mezbûre reâyâsına vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer'-i şerîf ve olugelmîşe muhâlif zulm ü taaddisi mukarrer ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda fukarâya hilâf-ı şer'-i şerîf ve olugelmîşe muhâlif taaddî olunduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur. Fukarâdan hilâf-ı şer' ve olugelene muhâlif aldığın ba'de's-sübût alıverdikden sonra Emîn-i mezbûra muhkem tenbih ü te'kid eylesesin ki min-ba'd bunları olgelmîşe muhâlif rencide vü remide eylemeye ve etdirmeyesin. Memnû' olmayıp geri fukarâyı vech-i meşrûh üzere olgelmîşe muhâlif rencide eder ise ahvâlin vukûu üzere arz eylesesin ki sonradan ne vechile emr-i şerîfim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 S., sene 1027

32

Yasaklanmasına rağmen devre çıkıp ahalinin paralarını ve mallarını haksız yere zorla alan ve hatta bir kısmını yurtlarını terk etmek zorunda bırakan Karahisar-ı Sahib eski Sancak Beyi Ahmed ile kethüdaları Osman ve İlyas'ın yakalanarak yargılanmaları ve şikâyetçilerin sabit olan haklarının alınıp sahiplerine verilmesi.

Kullezâde Mehmed Çavuş'a verilmiştir.

Muhzır Mehmed Çavuş'dadır.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Karahisar-ı Sahib sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Karahisar-ı Sahib'de sâkin ulemâ vü sulehâ ve fukarâ vü zuafâ mahzar gönderip; "bundan akdem zorba ve Celâlî nâmına olup sâbıkâ Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi olan Ahmed Bey, mukademâ Âsitâne-i Saâdet-âşiyânımdan umûmen memâlik-i mahrûsemenden devir ve selâmiyye hatt-ı hümayûn ile memnû' u merfû' olmağla müekked evâmîr-i şerîfe verilmekle kıbel-i şer'den tenbih olunmuşiken kat'â şer'-i şerîfe inkıyâd¹ eylemeyip Serdâr-ı âli-mikdârım Şark Seferine teveccüh eyledikten sonra Mîr-i² mezbûr hilâf-ı şer' u kânûn yüz neferden mütecâviz atlı ve sekbân ile üzer[ler]ine bizzât kendisi başka ve kethüdaları Osman bir tarafa ve İlyas kethüdâsı bir tarafa devre çıkıp her karyeden cebren

¹ Metinde "انقياد" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "ميرو" şeklinde geçmektedir.

ve zulmen dörder beşer bin akçelerin ve her nevâhiden beşer ve altışar yüz ve biner gurusların alıp ve bi'l-cümle livâ-i mezbûr fukarâsından cebren ve zulmen on bin mikdârı gurus ve iki bin keyl arpa ve iki bin vakiyye yağ ve beş yüz re's koyunların alıp ve Müslimânların dahi bi-vech ve hilâf-ı şer' beşer ve onar bin akçelerin alıp Mîr-i mezbûrun fukarâsına zulm ü taaddisine tahammül edemeyip yirmi otuz karye ahâlisi karyelerin bırakıp âhar diyârlara firâr edip ba'dehû Mîr-i mûmâ-ileyh dahi kendi vilâyetine gidip zulm ü taaddisi hadden birûn olup hâlâ mûmâ-ileyh Ahmed Bey her kande bulunur ise kendisi ve kethüdâları getirdilip mahallinde fukarânın hakların << aliverilmek >> bi-hasebi's-şer' yerli yerinden görölüp ve ashâbına aliverilmek" recâ eyledikleri ecilden Mîr-i mûmâ-ileyh ve kethüdâların ihzâr ve mahallinde ahvâlleri görölüp fukarânın hakları aliverilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi Mîr-i mûmâ-ileyh ve kethüdâ ve voyvodaların şer'-i şerife ihzâr ve da'vâların görölüp faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere mahallinde teftiş edip göresin: Mîr-i mezbûr ve kethüdâlarının vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddileri mukarrer ise ba'de's-sübût Mîr-i mûmâ-ileyh ve kethüdâları 'devir' ve 'selâmiyye' nâmına aldığı her ne ise ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikten sonra Mîr-i mezbûr ve kethüdâlarının üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ile yazıp arz eylesin ki sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

33

Devre çıkıp ahaliye zulmettikleri için haklarında yakalanıp yargılanma emri çıkarılan ancak Anadolu eyaletinin diğer kazalarına kaçtıkları haber alınan Karahisar-ı Sahib eski Sancak Beyi Ahmed ile kethüdâları Osman ve İlyas'ın eyaletteki kadılar tarafından himaye olunmayıp yakalanmaları ve bu işle görevlendirilen Dergâh-ı Mualla kapıcılarına teslim edilmeleri.

Bu dahi.

Anadolu eyâletinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

" 'Sâbıkâ Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi olan Ahmed Âsitâne-i Saâdetimden ve serdârlarım tarafından vârid olan evâmir-i şerifeye muhâlif il üzerine devre çıkıp bir taraftan kendisi ve bir taraftan dahi kethüdâları Osman ve İlyas il üzerine varıp livâ-i mezbûrda olan kurâ ahâlisinden on bin gurus nakd ve iki bin keyl arpa ve iki bin vakiyye yağ ve beş yüz re's koyunların alıp ziyâde zulm ü taaddisinden yirmi otuz karye ahâlisi âhar vilâyete firâr ve terk-i diyâr edip zulm ü taaddisinin nihâyeti olmamağla Mîr-i mezbûr kalkıp kendi vilâyetine gidip ahâli-i vilâyetin hâlleri mükedder olduğun' livâ-i mezbûrda sâkin ulemâ vü sulehâ ve reâyâ vü fukarâ mahzar ile i'lâm eyledikleri ecilden Mîr-i¹ mezbûr ve kethüdâları ihzâr olunup hukûk-ı fukarâ mahallinde zuhûra getirdilip ashâbına aliverilmek için livâ-i mezbûrda olan kâdılara emr-i şerif verilmişken Mîr-i² mezbûr ve kethüdâları sâkin oldukları kâdılıktan kalkıp eyâlet-i Anadolu'ya firâr ve gaybet eyledikleri" i'lâm olunmağın Mîr-i mezbûr ve kethüdâları her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından ( ) –zide kadruhumâ– mübâşeretleriyle mahall-i hâdiseye ihzâr olunup hukûk-ı fukarâ ashâbına aliverilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi Mîr-i mûmâ-ileyh ve kethüdâları Osman ve İlyas taht-ı kazânızda her ne mahalde bulunurlarsa mezbûrân kapıcılarım mübâşeretleriyle

1 Metinde "ميرو" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "ميرو" şeklinde geçmektedir.

mahall-i hâdisе olan livâ-i Karahisar-ı Sahib'e gönderesiz ki şer'-i şerîfe ihzâr olunup şer'le zimmetlerinde zuhûr eden hukûk-ı fukarâ ashâbına aliverilip icrâ-yı hak oluna. Hukûk-ı fukarânın ashâbına aliverilmesi aksâ-yı murâd-ı hümayûnumdur. Bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup Mîr-i mezbûr ve kethüdâlarına ahz ü celb sebeb[i] ile himâyet eylemekden ihtirâz eyleyesiz.

34

Maraş sancağına bağlı Elbistan nahiyesinde bulunan Ashab-ı Kehf Vakfına ait olup Vakfın eski Mütevellisi Ahmed ve Nazırı İbrahim ile bazı reaya zimmetlerinde kalan akçelerin tahsil edilmesi.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı Ha.

Monlâdır.

Bâ-şukka.

Maraş¹ Kâdisına ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Maraş sancağında Elbistan nâhiyesinde vâkı' Ashâb-ı Kehf Evkâfı Nâzırı olup Hâssa Bostâncılarım Kethüdâsı olan Mehmed *-zîde mecdühû-* Dergâh-ı Muallâma arzuhâl gönderip; "Nâzırı olduğu Vakf-ı mezbûrun sâbıkâ Mütevellisi olan Ahmed ve Nâzırı İbrahim Vakf-ı mezbûreye külli gadredip zimmetlerinde nice mâl-ı vakf olduğundan gayri reâyâdan Abdülmâlik ve Hacı Ahmed ve Mustafa ve Kenan ve dahi ba'zı reâyâda mâl-ı vakfdan külli akçe kalıp şer'le taleb ve tahsil etdirilmek" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın mâl-ı vakfdan kimin zimmetlerinde akçe zuhûr eder ise şer'le taleb ve tahsil etdirilmek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip vech-i meşrûh üzere zimmetlerinde mâl-ı vakfdan akçe zuhûr edenleri meclis-i şer'a ihzâr edip i'âm olunduğu üzere her kimin zimmetlerinde mâl-ı vakf zuhûr ederse şer'le taleb ve tahsil edip mâl-ı vakfdan kimesne zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî komayasız. Şöyle ki; ol cânibde vermekde inâd ü muhâlefet ederler ise <<Âsitâne-i gönderesin>> üzerlerine sübût u zuhûr eden akçenin sûret-i sicilleri ile mezbûrları Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki bî-kusûr kendilerden taleb ve tahsil olunup mâl-ı vakfa zarar olmak ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûrun husûlü umûr-ı mühimmedendir. Avk u te'hîr ve ihmâl ü müsâhele eylemeyesiz.

35

Kazak eşkıyasının def'i için Boğdan'a gelen Bosna Valisi İskender Paşa'nın askerlerinden ikisinin Bender Kalesi civarındaki Tohatin köyünde kaybolmasında köylülerin bir suçunun olmadığı anlaşıldığından söz konusu askerlerin akrabaları tarafından köylülerin rahatsız edilmesine izin verilmemesi.

Beyzâde.

Safî E.

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

"Bundan akdem asâkir-i İslâm ile Bosna eyâletine mutasarrıf olan düstûr-ı mükkerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim İskender Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-* Kazak eşkıyasının def-i mazarratları için Orhay nâm mahalle vardıklarında Bender Kal'ası toprağında vâkı' Boğdan

¹ Kahramanmaraş (Türkiye).

karyelerinden Tohatin¹ nâm mahalde asker halkından iki nefer kimesne gâib olmağla karye-i mezbûre reâyâsı dahi havflarından dağlara perâkende olup gitmeleriyle hâlâ ol gâib olan kimesnelerin akrabâsından ba'zıları; "Mezkûrlar Boğdan sınırında ol karyede zâyî' olmuşlardır." deyü da'vâ eyleyip mezkûrların yanlarına kendi tarafından âdemler koşup zikrolunan karyenin belli başlılarından birkaç kimesne ile Bender Kâdisı yanında şer'le görüldükde Boğdan reâyâsının üzerlerine bir nesne sâbit <<olmamış iken>> olmayıp mâbeynleri fasloldukdan sonra mezkûrlar kanâat etmeyip geri reâyâyâ ol vechile ta-addî üzere oldukları" i'lâm olunmağın mezkûrların ahvâlleri bir def'a görülmüşken geri ol vechile rencide etdirilmemek bâbında emr-i şerifim verilmeğe recâ eyledikleri ecilden hilâf-ı <<şer'-i>> emr-i şerif rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup hak üzere göresin: Kazıyye i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim mücebince zikrolunan karye halkın emrime muhâlif ol vechile rencide vü remide etdir<<meyesin>>meyip men' u def eylesesin ve eğer memnû' olmayıp geri nizâ' üzere olurlar ise Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesesin ki gelip Dîvân-ı Hümâyûnumda kâ-diaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna.

Hüve

36

Ustrumca, Petriç ve Doyran kazaları ile bu kazalara bağlı nahiye ve köylerdeki Altı Bölük halkının üzerine Arnavut Mahmud Abdullah'ın Kethüdayeri tayin olunduğu.

Mândeler Ağası mektûbu mücebince.

Ustrumca² ve Petriç³ ve Doyran⁴ kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda ve tevâbii nâhiyelerinde ve kurâsında sâkin ü mütemekkin olan Altı Bölük halkı üzerine Kethüdayeri ta'yin olunmak lâzım olmağla ebnâ'-i sipâhiyândan ( ) Bölük'de yevmî ( ) akçe ulûfesi olan Mahmud Abdullah Arnavud bölük halkının emekdâr ve ihtiyârı olmağın taht-ı kazânızda olan Altı Bölük halkı üzerine Kethüdayeri ta'yin ü nasb olunup Âsitâne-i Saâdetimde Altı Bölük Ağaları Kâimmakâmı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -dâme mecdühü- tarafından mektûb verilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûr taht-ı kazânızda olan Altı Bölük halkının üzerine Kethüdayerliği hizmetinde istihdâm edip Bölük halkının umûr-ı şer'iyyelerin mezbûr mübâşeretıyla şer'le görüp ihkâk-ı hak eylesesiz ve Bölük halkından olup ahâlî-i memlekete zulm ü taaddî üzere olanları mezbûr mübâşeretıyla ahz edip şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesesiz ve bi'l-cümle bu bâbda Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

37

İznik kasabasındaki Darülhadis Medresesinde Müderris olanlar tarafından zapt olunan Akhisar kazasına bağlı Mera köyü mahsulüne hariçten Ömer adlı şahsın müdahalesine izin verilmemesi.

¹ Tohatin (Moldova).

² Strumica (Kuzey Makedonya).

³ Petriç, Petrich (Bulgaristan).

⁴ Star Dojran (Kuzey Makedonya); Doirani (Yunanistan).

Kite¹ ve Akhisar² kâdılarına hüküm ki:

Kasaba-i İznik'de³ Dârü'l-hadîs Medresesi'nde yevmî yirmi akçe ile Müderris olan Ramazan ar-zuhâl sunup; "Medrese-i mezbûrenin kazâ-i mezbûra tâbî' Mere⁴ nâm karyesi kadîmü'l-eyyâmdan mezkûr Dâ[rü'l]-hadîse Müderris olanlar zabt edegelmîşler iken Ömer nâm kimesne evkâf-ı âmme nâmıyla kendiye bir tarikla berât etdirmekle bundan akdem olan müderrisler emr-i şerîfle murâfaa olduklarında Medrese-i mezbûreye Müderris olanlara hükmolunup zabt olunmuşken tekrâr karye-i mezbûre mahsûlüne dahletmekle geri emr-i şerîfim verilmişken nizâ'dan hâlî olmadığın" bildirip üslûb-ı sâbık üzere Medrese-i mezbûre mezbûra⁵ zabt olunup mezkûru mahsûle dahletdirilmemek [bâbında] inâyet recâ etmeğin [**buyurdum ki:**]

Vusûl buldukda emrim üzere amel edip göresiz: Karye-i mezbûreyi mâ-tekaddemden Medrese-i mezbûreye Müderris olanlar zabt edegelim ve emr-i şerîf ile birkaç def'a murâfaa olunup hükmolunup müderrisler zabt eylemiş ise üslûb-ı kadîm üzere mezkûra zabt etdirip ve mezkûr Ömer'i mahsûlüne dahletdirmeyip emr-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz.

38

Boğdan beyzadesi iken Müslüman olduğu için bazı zimmilerin asılsız isnatla-rına maruz kalıp önce zindana daha sonra da Rodos'ta Mehmed Reis'in gemi-sinde küreğe konulan Mehmed bin Abdullah'ın serbest bırakılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Rodos Beyine hüküm ki:

Mukaddemâ Boğdan beyzâdesi iken gelip Divân-ı Hümâyûnumda şeref-i İslâmla müşerref olan Mehmed bin Abdullah tarafından arzuhâl sunulup; şeref-i İslâmla müşerref oldukda ba'zı zimmiler; Müslimân oldu, deyü ba'zı nesne bühtân eylemekle zindâna konulup ba'dehû Rodos gemisine verilip <<altı aydan sonra>> dört seneden beri bi-günâh kürek çekip min-ba'd kendi hâlinde olup beyzâdelik da'vâsın etmemek üzere ıtlâkına emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru emrim üzere hâlâ yedeğin olan Mehmed Reis'in gemisinden ıtlâk eylesin.

Hüve

39

Avlonya ve Delvine sancaklarındaki kale neferlerinden seferde görevli olma-yanların derbent köyleri ahalisiyle ittifak ederek Kurveleş asilerinin hakların-dan gelmesine dair emrin yenilendiği.

¹ Kite (Bursa-Türkiye).

² Pamukova (Sakarya-Türkiye).

³ İznik (Bursa-Türkiye).

⁴ Mera (1946 Türkiye haritası, Kocaeli paftası).

⁵ Metinde "mezbûreye" şeklinde geçmektedir.

Beyzâde.
Hüseyin Efendi.

Avlonya ve Delvine sancaklarında vâkı' olan kâdılara ve zikrolunan sancakların kâimmakâmlarına hüküm ki:

"Delvine sancağında vâkı' <<olan>> Şemud¹ Kal'ası neferâtı Kurveleş² âsileri ile yek-dil olup fesâd üzere olmağla Kal'ayı harâb edip Kal'a-i mezbûre müceddeden emr-i şerif verilir lâkin mâdâm ki Kurveleş³ âsilerinin haklarından gelinmeye, mezbûr âsiler geri fesâddan hâli olmamağla kâimmakâmlar ve zikrolunan sancaklarda vâkı' olan kılâ' neferâtı ve derbend karyeleri ahâlileri ittifâkıyla isyân üzere olan Kurveleş⁴ âsilerinin üzerlerine varıp haklarından gelesiz." deyü bundan akdem merhûm karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- zamânında emr-i şerif verilir lâkin ol zamândan beri henüz usât-ı mezbûrenin haklarından <<gelmek>> gelinmemekle ol emr-i şerif ibrâz olunup müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında Kal'a-i mezbûre neferâtı tarafından i'âm olunmağın ol emr-i şerif mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mukaddemâ verilen emr-i şerif mücebince bu bâbda her biriniz onat vechile mukayyed olup dahi zikrolunan Kurveleş âsilerinin fesâdları mukarrer olup haklarından gelinmek iktizâ eyledikde siz ki kâimmakâmlarsız; yarar âdemler ve kılâ' neferâtının seferli olmayanları ve derbend karyeleri ahâlisi ve sair yarar yiğitler ile iktizâ ettiği üzere zikrolunan Kurveleş âsilerinin üzerlerine varıp hüsn-i ittifâk ile eşkiyânın haklarından gelmek bâbında ikdâm u ihtimâm üzere olası. Ammâ bu bahâne ile seferli olan asker halkından kimesne kalmak ve kendi hâllerinde olanlara dahl <<olunmakdan>> ve eşkiyâdan ahz ü celb olunmakdan hazer eylesiniz.

40

İstanbul'da mirî Kazgancılar Kârhanesi dışında altın ve gümüşten leğen, ibrik vb. araç gereç yapılmasının yasak olduğuna dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen emrin yenilendiği.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

"Mahrûse-i İstanbul'da işlenen altın ve gümüş sini ve tepsi ve sahan ve ibrik ve leğen ve şam'dân ve alem ve fenar ve dahi bunun emsâli gümüş ve altın esbâb şimdiye değin mirî Kazgancılar Kârhânesinden pâk ve hâs gümüşden işlenip ve Hâssa Kazgancıbaşı olanlar görüp nişân etdikden sonra ashâbına verilmişken ve Kârhânedeki hâric bu makûle esbâb u âlât işleni<<gelip>>gelmiş değil iken ve [bu] bâbda ellerinde müteaddid evâmîr-i şerifeler var iken mukaddemâ verilen evâmîr-i şerife ihrâk olunmağla hâricden kefare tâifesi ve sair üstâdlar her biri istedikleri yerlerde bu makûle altın ve gümüş esbâbların içine bakır katıp işleyip vermekle külli zarar olmağla ol makûleler men' u def' olunup anın gibiler işlenmek lâzım geldikde kadimî olugeldiği üzere mirî Kârhânedeki işlenip Hâssa Kazgancıbaşı nişânıyla ashâbına verilmek bâbında inâyet recâsına mukaddemâ Hazînedârbaşı Osman arz eyledikde min-ba'd mirî Kârhânedeki hâric yerlerde üstâdlardan ve Müslimân ve kefereden bir ferd ol makûle altın ve gümüş sini ve tepsi ve sahan ve ibrik ve leğen ve şam'dân ve alem ve fenar ve

¹ BOA, MAD.d., 39, s. 4.

² Kurveleş (Avusturya KUK Valona paftası).

³ Metinde "قره ولس" imlası ile.

⁴ Metinde "قرولشی" imlası ile.

sâir bunun emsâli esbâb işletdirmeyip cümlesin kadîmden olıgeldiği üzere mîrî Kârhânede işletdirip ve Kazgancıbaşı nişân edip ashâbına teslim etdiresin; taşrada işleyenleri men' u def eylesesin." deyü sene hamse ve ısrın ve elf Şa'bânı'nın evâsıtında merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân zamânında emr-i şerif verilip hâlâ tecdid olunmak bâbında inâyet recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere mukaddemâ verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

Hüve

41

Nakşa-Bare adalarında ortaya çıkan eşkıya ve bozguncuların Beç tarafına gitmiş olan Duka Gaşbar'ın Kaymakamı Mehmed marifetiyle yakalanarak yargılanmaları.

Abdi.

Nakşa-Bare¹ cezîresinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliya Cezîre-i mezbûre Dukası olan iftihâru'l-ümerâi'l-milleti'l-mesihîyye Gaşbar Graçyan –*zîdet itâatühû*–nun Kâimmakâmı olan Mehmed nâm kapıcı tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "hâliyâ mezbûr Gaşbar sulh u salâh umûruyla Beç tarafına gitmekle kendiyi, yerine Kâimmakâm ta'yîn edip bu dahi varıp gereği gibi cezîre-i mezbûreyi hıfz u hırâset etmek üzere olup lâkin ba'zı ehl-i fesâd ve mücrimi ahz etmek istedikde ahâli-i vilâyetden ba'zı kimesneler ele vermemekle mûmâ-ileyhin mahsûlüne gadrolunduğundan gayri ehl-i fesâd dahi günden güne ruhsat bulup fesâd ü şenâatleri izdiyâd bulmak üzere olduğun" i'lâm etmeğin o makûle zuhûr eden eşkıyâ vü ehl-i fesâd mezbûr ma'rifetiyle ele getirilip şer'le haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi o makûle <<taht-ı>> cezîre-i mezbûrede ehl-i fesâd ve eşkıyâ zuhûr etdikde mezbûr mübâşeretiyle ele getirip dahi da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden hasımları muvâcehesinde bir def'a şer'le faslolmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların onat vechile hak üzere görüp ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bi-kusûr alıverdikden sonra ehl-i fesâdın şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesesiz. O makûle ehl-i fesâda himâyet edenler her kimler ise ism ü resmleriyle yazıp arz eylesesiz. Ammâ bu bahâne ile ehl-i fesâda himâyet ve kendi hâllerinde olanlara gadrolmakdan hazer eylesesiz.

42

Atranos kasabası ahalisinin, haksız yere paralarını alıp mal ve erzaklarını yağmalamakla suçladığı Atranos Kadısı Receb'in, davacıları ile bir araya getirilip teftiş olunması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Anadolu Beylerbeyisine ve Kütahya Kâdisına hüküm ki:

Atranos nâm kasaba ahâlisi umûmen Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arzuhâl edip; "bi'l-fi'l Kâdılarını olan Mevlânâ Receb üzerimize nesne cürm zâhir ü sâbit olmuş değil iken hilâf-ı şer'-i şerif cümle

¹ Nisi Nâxos ve Nisi Pâros (Yunanistan). Ayrı adalardır.

kasabadan iki yüz kırk bin akçelerin alıp ve nice fukarânın evin basıp emvâl ü erzâkların nehb ü gâret edip ve bunun emsâli zulm ü taaddisinin nihâyeti olmadığı" bildirip men' u def' olunup hilâf-ı şer' alınan hukûk-ı fukarâ alıverilmek için emr-i şerîfim [recâ] etdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Kâdi-ı mezbûrî şer'-i şerife ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde edenler ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftiş edip göresin: Kâdi-ı mezbûru vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddîsi mukarrer ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bî-kusûr alıverdikten sonra üzerine sübût bulan mevâddı sûret-i sicilleri ile yazıp arz eylesin.

43

Kassam Mevlana Abdülkerim'in, Anadolu Kazaskeri Hüseyin'e ait resm-i kismet hissesinden göndermeyip zimmetinde kalan meblağın, Kassamlık döneminin defterleri incelenerek ortaya çıkarılması ve tahsil olunup adı geçen Hüseyin'in adamlarına teslim edilmesi.

Medhi.

Aydın ve Saruhan¹ sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Paşa'ya ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Anadolu Kâdiaskerim olan Hüseyin *-edâmd'llâhü Teâlâ fezâilehü-* tarafından şöyle arz olundu ki: "( ) sancağında Kassâm olan Mevlânâ Abdülkerim mûmâ-ileyh Kâdiaskerim[e] âid olan rûsûm-ı kismetden küllî mahsûl alıp kabz edip lâkin Mevlânâ-yı müşârun-ileyhe şey'-i kalil isâl etmekle üzerinde dahi ziyâde hakkı kaldığı" i'âm olunmağın Mevlânâ-yı mezbûru getirdip zamân-ı Kassamlığında alıp kabz eylediği rûsûm-ı kismet ne mikdâr akçedir; yerli yerinden müfredât defteriyle cümle makbûzâtın görüp mûmâ-ileyhe gönderdiği akçeden ziyâde zimmetinde zuhûr eden hakkın müşârun-ileyh Kâdiaskerim tarafından varan âdemisine alıverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere mukayyed olup Mevlânâ-yı mezbûr Abdülkerim'i meclis-i şer'a getirdip dahi zamân-ı kismet[n]de kabz eylediği rûsûm-ı kismet her ne ise yerli yerinden her birinin müfredât defteriyle görüp makbûzâtın Mevlânâ-yı müşârun-ileyhe isâl eylediğinden mâadâ zimmetinde zuhûr edip bâki kalan rûsûm-ı kismet her ne ise ba'de's-sübût müşârun-ileyh tarafından bu emr-i şerîfimle varan âdemlerine teslim edip zimmetinde bir akçe ve bir habbe alıkomayasın.

44

Sultan Süleyman Han'ın Tire kazasındaki Darulkurra Vakfına ait Kırıklar mezarısı mahsulünden reaya zimmetinde bulunanların yeni Mütevellî İbrahim'e tahsil ve zapt ettirilmesi.

Hüseyin.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Tire² Kâdisına hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Dârû's-saâde Ağası olan Hacı Mustafa Ağa *-dâme ulüvvuhü-* Dergâh-ı Muallâma arz gönderip; "nefs-i Tire'de vâkı' Nâzırı olduğu merhûm ve mağfûrun-leh

¹ Manisa (Türkiye).

² Tire (İzmir-Türkiye).

ceddim Sultân Süleyman Hân –*tâbe serâhü*–nün Dâru'l-kurrâsı evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî Cumaabad nâhiyesinde Kırıklar nâm mezraasının mahsûlün Vakf-ı mezbûra sâbıkâ Mütevellî olan Hüseyin, Hızır nâm kimesneye fûrûht edip ba'dehû Tevliyet-i mezbûre Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim nâm kapıcıya tevcih olunup zabtına vardıkda mezraa-i mezbûrenin Mütevellî-i sâbık; '*Hızır nâm kimesneye fûrûht eyledim.*' dediği mezraa mahsûlünden zimmem-i reâyâda her kimde zuhûr ederse Vakıf için hâlâ Mütevellî olan müşârun-ileyhe taleb ve tahsîl etdirilmek" bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasının emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip Mütevellî-i sâbık fûrûht eylediği mezraanın mahsûlü her kimlerde zuhûr ederse şer'le taleb ve tahsîl ve hâlâ Mütevellî olan mûmâ-ileyhe Vakıf için kabz u zabt etdirip mâl-ı vakfdan kimesne zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın.

45

Zihne kazasına bağlı Anciste köyü ahalisine karşı her türlü ahlâksızlığı yapıp mallarını ve paralarını gasbden aynı köyden Kalenderoğlu Mustafa'nın yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesine dair fermanın yenilendiği.

E.

Hükûm-i sâbık mücebince.

Zihne¹ Kâdisına hüküm ki:

İsmene nâm zimmiyye ile oğlu Dimitri nâm zimmî Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "kazâ-i mezbûra tâbî Anciste² nâm karye sâkinlerinden Kalenderoğlu Mustafa nâm kimesne şakî vü ehl-i fesâd olup kendi hâlinde olmadığından gayri ahâlî-i karyenin emred oğlanların ve bâkire kızların ve hâtûnların çekip zinâ ve fi'l-i şenî' edip ve nicesinin dahi evlerin basıp emvâl ü erzâkların yağmâ vü gâret edip ve mezbûrenin oğlu mezbûr Dimitri'yi hilâf-ı şer'-i şerîf habsedip cebren yetmiş bin akçelik esbâb u erzâkın alıp taaddî eylediğinden gayri tekrâr mezbûr zimmînin yedi bin akçesin dahi alıp mezbûrun fukarâya vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddî ve fesâdının nihâyeti <<olmadığından gayri>> olmamağla ahâlisi mukaddemâ Âsitâne-i Saâdetime gelip şikâyet eylediklerinde Dergâh-ı Muallâm kapıcıları ve emr-i şerîf ve Kâdiasker mektûbu verilmeğin hâlâ mezbûr firâr edip ele girmemekle mezbûrların hakkı icrâ olunmayıp ba'dehû; 'Bi-eyyi vechin kân ele getirip Âsitâne-i Saâdetime mezbûrlar ile gönderesin.' deyü merhûm babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– zamânında hükûm-i şerîf verilip mezkûr geri gaybet edip bu bâbda kendilere külli gadr u hayf olduğun" bildirip müşârun-ileyh zamânında verilen hükûm-i şerîf tecdid olunmak bâbında inâyet recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûru <<meclis-i şer'-i şerife>> bi-eyyi vechin kân ele getirip gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip dahi mezkûrlar ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki geldiklerinde ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna ve bi'l-cümle mezbûr şakiyi mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince ele getirip ve hasımlarıyla Âsitâne-i Saâdetime gönderip tekrâr emrim varmalı eylemeyesin.

¹ Nêa Zîchni (Yunanistan).

² Angîsta (Yunanistan). Bk. BOA, TT.d., 167, s. 43.

46

Vezir Mahmud Paşa'nın haslarından olan Yenişehir'e bağlı Mataranka ve ona bağlı yerlerdeki reayanın, mahsullerinin öşrünü eskiden olduğu gibi Golos İskelesi'ne getirmeleri.

Hamdi.

Atâ.

Bâ-hatt-ı Reîs efendi.

Yenişehir¹ Kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem *ilâ-âhirihi* Vezîrim Mahmud Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*– tarafından şöyle arz olundu ki; "mutasarrıf olduğu hâslarından Mataranka² ve tevâbii hâsları karyelerinin reâyâsı hâsıl eyledikleri terekelerinin öşrünü <<akreb bâzâra iletmekde taallül ederler imiş>> kadimden Golos³ İskelesi'[ne] alıp gidegelmişler iken hâlâ iletmekde taallül eylediklerin" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda taht-ı kazânda vâkı' olan hâsları karyelerinin reâyâsına muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki hâsıl eyledikleri terekelerinin öşrünü <<kânûn-ı kadim üzere her hafta durur tereke satılır akreb bâzâr olan>> kadimden oligeldiği üzere Golos İskelesi'ne alıp gidip bir vechile taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

47

Edirne çarşılarında alışverişte kullanılan dirhem ve arşınların yoklanarak noksan ve damgasız olanlarının toplanması, taştan ve kurşundan dirhem ve ağaçtan arşın yerine damgalı dirhem ve arşın kullanılmasına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Edirne⁴ Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda vâkı' olan ehl-i sükun dirhemleri ve arşınları tamâm hak üzere olmayıp noksân üzere olmakla bey' u şirâda Müslimânlara gadr u hayf olup ol makûle noksân üzere olan dirhemler ve arşınlar yoklanmak lâzım olduğu i'âm olunmağla taht-ı kazânda ehl-i sükun isti'mâl etdikleri arşınların ve dirhemlerin yoklanıp dahi tamâm ve sahîhü'l-vezn olan dirhemler ve arşınların unvân-ı hümâyûnumla tamga olunup min-ba'd ol tamgalı arşın ve dirhemler ile bey' u şirâ etdirilip ve ol makûle bey' u şirâ olan dirhemlerde ve arşınlarda noksân bulunursa ellerinden alınıp der-kise olunup ve mühürleyip Divân-ı adâlet-unvânıma gönderip ve ne makûle kimesneler ellerinde bulunursa ism ü resmleri ve şöhetleriyle yazıp Südde-i Saâdetime arz olunup ve umûmen ehl-i sûka tenbih ü te'kid olunup min-ba'd taş ve kurşun dirhem ve ağaç arşın isti'mâl eylemeyip vech-i meşrûh üzere unvân-ı hümâyûnumla tamgalı dirhem ve arşın ile bey' u şirâ eyleyip emr-i şerîfe mugâyir vaz' olunmamak" bâbında merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân –*tâbe serâhü*– zamânında sene ihdâ ve ısrın ve elf Zi'l-hicces'i'nin evâilinde emr-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunmak fermânım olmağın **buyurdum ki:**

¹ Larissa, Yenişehir (Yunanistan).

² Matarágka (Yunanistan).

³ Volos (Yunanistan).

⁴ Edirne (Türkiye).

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerîf mücebince amel edip dahi ehl-i sükun isti'mâl etdikleri arşın ve dirhemlerin yoklayıp tamâm ve sahîhü'l-vezn olan dirhemler ve arşınları unvân-ı hümayûnumla tamga etdirip min-ba'd ol tamgalı arşın ve dirhemler ile bey' u şirâ etdirip ol makûle dirhemlerde ve arşınlarda noksân bulunursa ellerinden alıp mühürleyip Südde-i Saâdetime gönderip ve umûmen ehl-i sûka tenbîh eylesin ki min-ba'd taş ve kurşun dirhem ve ağaç arşın isti'mâl eylemeyip vech-i meşrûh üzere unvân-ı hümayûnumla tamgalı dirhem ve arşın ile bey' u şirâ eyleyip vech-i meşrûh üzere olan emr-i şerîfime muhâlif bir ferde vaz' etdirmeyesin; inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

48

İstanbul'da Daye Hatun Mahallesi'nde Maliye Kâtibi Hasan'ın oturduğu evin altındaki pabuççu dükkânının kahvehane yapılmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hamza Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mâliye kâtiblerinden kıdvetü erbâbi't-tahriri ve'l-kalem Kâtib Mustafa *-zide kadruhû-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "İstanbul'da Daye Hatun Mahallesi'nde sâkin olduğu evinin altında bir kimmesnenin dükkânı olup sâbıkâ pabuççu <<dükkânı>> oturup ba'dehû ol dükkân ( ) nâm hâtûnun eline düşüp kahvehâne [yapmak için] ta'mir edip ba'dehû kahveler açılmayıp men' olundukda zikrolunan kahvehâne yıkılıp kadîmî ocağı olup <<lâkin>> her gün yanmayıp tavanı alçak ve dükkân küçük olmağla kahveye tahammülü olmamağla kahvehâne olmamak <<için>> fermân olunmuş iken dükkân sâhibi olan mezbûre hâtûn <<mukaddemâ kahvehâne iken yıkılmış iken>> kanâat eylemeyip zikrolunan dükkânı yine kahvehâne yapmak murâd edinip lâkin kahvehâne oldukda ziyâde âteş yanıp ve tavanı alçak olduğundan gayri içinde misâfir ve sair ehl-i fesâd hâli olmayıp buna ziyâde gadr u zarardan hâli olmadığı" bildirip <<min-ba'd>> ol dükkân kahvehâne olmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden min-ba'd ol dükkân kahvehâne olmayıp ol dükkânda âteş yanmayıp men' olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi zikrolunan dükkânın tavanı alçak o<<imağla>>lup bunun evine zararı olmağla mukaddemâ kahve oldukda yıkılıp aslâ ol dükkân kahve[hâne] olmamak fermân olunmuşken hâlâ mezbûre hâtûn mücerred tama'-ı hâmı sebebi ile ol dükkânı kahvehâne binâ eylemek isterse min-ba'd ol dükkân kahvehâne olmamak üzere içinde âteş yakdırmayıp men' u def' eylesin; inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

49

Yeni yapılan Cami'ye (Sultan Ahmed) vakfedilmiş olan Alasonya kazasına bağlı Kiliseli köyü ahalisinin hasıl ettikleri terekelerin öşürlerinin has vovodaları tarafından vaktinde toplanması ve ahalinin bunları yakındaki pazar yerine uzaktaki pazarlara götürmeye zorlanarak rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Alasonya¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr ve Kiliseli² nâm karye ahâlisi âdem gönderip; "bunların hâsıl eyledikleri öşrûn, müceddeden binâ olunan Câmî'-i şerife vakfolan hâsları voyvodaları vaktinde aynı ile almayıp üzerlerine bırakıp ba'dehû ziyâde akçe taleb edip aldıklarından gayri akreb olan bâzâra iletirmeyip; '*Bâid olan bâzâra arabalar ile iledin.*' deyü bunları ta'ciz edip rencide eylediklerin ve hâsıl olan terekeyi akreb bâzâra iletirip bâid olan bâzâra iletirmeğe kâdir olmadığına ellerinde fetvâ-yı şerife olduğun" bildirip mücebince hükm-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bunlara ol vechile taaddi olunduğuna <<ellerinde>> rızâ-yı hümâyûnum yoktur. <<Olan fetvâlarına nazar edip göresin: Fetvâları da'vâlarına mutâbık ise mücebiyle amel edip>> Bunların hâsıl olan terekeyi akreb bâzâra iletirip, bâid olan bâzâra teklîf olunmağla reâyâyı ta'ciz etdirmeyip ve voyvodalarına muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki öşürlerin vakt ü zamânında aynı ile alıp üzerlerine bırakmağla ba'dehû ziyâde akçe talebi ile rencide vü remide eylemeyeler ve etdirmeyesin. Memnû' olmazlar ise yazıp arz eylesin.

50

Subaşların Alasonya kazasına bağlı Kiliseli köyü ahâlisinden kanunsuz olarak '*yemlik*' adıyla akçe alıp zulmetmesine izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tabî' Kiliseli nâm karye reâyâsı arzuhâl sunup; "Üç seneden mütecâviz bunların subaşları olanlar ayda bir '*yemlik*' nâmına bunlardan biner akçe alıp kadîmden olıgelene muhâlif ziyâde zulm ü taaddi ederler. Min-ba'd vermeğe iktidârları olmamağla verilmesi meşrû' olmayan nesne alınmak hilâf-ı şer'-i şerîf olduğuna bunların ellerine hüccet-i şer'iyye verildiği i'âm olunup merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân -*tâbe serâhü-* zamânında Rikâb-ı Hümâyûnlarına arz olundukda nâ-meşrû' olan nesne reâyâdan min-ba'd alınmayıp ve ol zamândan beri dahi nesne alınmış ise yine şer'le ashâbına reddolunmak için sene hamse ve ısrîn ve elf Recebi'nin evâilinde merhûm-ı müşârun-ileyh zamânında emr-i şerîf verildiğin" bildirip hâlâ tecdid olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince amel edip dahi karye-i mezbûre subaşısı olanlara muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki min-ba'd reâyâyâ nâ-meşrû' olan nesneyi teklîf etmeyip hilâf-ı şer'-i şerîf taaddi vü tecâvüz etdirmeyesin ve şimdiye değin ol vechile nesnelerin almışlar ise ba'de's-sübût müteveccih olanlardan hükmedip bi-kusûr alıversin. Şöyle ki; ba'de't-tenbih memnû' olmayıp reâyâyâ geri tecâvüzleri mukarrer ise vukûu üzere yazıp arz eylesin ki sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

¹ Ellassóna (Yunanistan).

² Kiliseli/Çerçiçani. Bk. BOA, TT.d., 101, s. 18.

[Yev]mü's-Sebt, fî 21 S., sene 1027

51

Nesli Hatun'un Görele kazasına bağlı Görele köyünde mutasarrıf olduğu çiftliğin babası ve dedesinden kendisine intikal ettiği sabit olursa Ayşe ve Fatma adlı hatunların çiftlikle ilgili davalarının reddedilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Görele Kâdisına hüküm ki:

Nesli nâm hâtûn Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem kazâ-i mezbûra tâbî karye-i Görele kurbünde yer tasarruf edenlerden Ca'fer nâm kimesne fevt olup baba bir er karındaşı ve evlâd-ı zükûru kalmayıp yerleri bi-hasebi'l-kânûn tapuya müstahik oldukda mezbûrun sulbiyye kızları babaları yerlerine tâlibe olmamağla mezbûre Nesli'nin ceddi Defterdâr Süleyman nâm kimesne sâhib-i arzdan tapu ile alıp üzerine evler ve âhûrlar binâ edip çiftlik edip yirmi sene mikdârı istiklâl üzere mutasarrıf oldukdan sonra fevt olmağla bunun babası Ârif Mehmed nâm kimesneye intikâl edip mezbûr dahi istiklâl üzere yirmi beş sene mikdârı tasarruf etdikden sonra ol dahi fevt olup zikrolunan çiftlik irs-i şer'le mezbûre hâtûna intikâl edip mezbûre dahi dört seneden beri mutasarrıfe olup mâbeynde elli sene mürûr etmiş iken mezbûr Ca'fer'in kızları Ayşe ve Fatma nâm hâtûnların vekili olan Abdurrahman nâm kimesne; '*Zikrolunan yerler mütevaffâ-yı mezbûr Ca'fer'den mezbûrelere intikâl etmiştir.*' deyü iddiâ edip bunun vekili olan Ahmed Çavuş ile murâfaa-i şer'-i şerîf olup görüldükde karye-i mezbûre sâkinlerinden bi-garaz Müslimânlardan cemm-i gafîr meclis-i şer'-i şerife hâzırûn olup; '*Zikrolunan çiftlik mezbûr Ca'fer'in tasarrufunda iken binâsı yamp arz-ı hâliye oldukdan sonra mezbûr Ca'fer fevt olup tapuya müstahik oldukda mezbûre Nesli'nin ceddi merkûm Defterdâr Süleyman sâhib-i arzdan tapu ile alıp binâ ihdâs edip yirmi sene mutasarrıf oldukdan sonra oğlu olup mezbûre hâtûnun babası olan Ârif Mehmed'e irs-i şer'le intikâl edip ol dahi ba'zı binâ ihdâs edip yirmi beş sene mikdâr istiklâl üzere tasarruf etdikden sonra mezkûre hâtûna intikâl edip mezbûre dahi dört seneden beri mutasarrıfe olup kırk elli seneden beri eben an-ced tasarruflarındadır; mezbûr Ca'fer'in kızlarınmn alâkası yokdur.*' deyü alâ-tarîkı's-şehâde haber verdikleri sicil ve hüccet olunmuşken mezbûr Ca'fer'in kızları zikrolunan çiftliğin nısfına bir hüccet ibrâz ve mücebince emir almağla bu hâzıra değil iken varıp çiftlik-i mezbûru ve babasından intikâl eden ve kendi aldığı sığırların ve içinde olan terekesin kabz edip külli gadrolup ve hayf olduğun" i'lâm eyledi. İmdi; ol mikdâr zamân mürûr eden da'vâsının istimâi memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsu husamâ muvâcehesinde hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Fi'l-vâkı' zikrolunan çiftlik ol mikdâr zamândan beri mezbûre hâtûnun ceddi ve babasının ve kendinin istiklâl üzere tasarruflarında olduğu şer'le sâbit olup hüccet-i şer'iyye verilmiş ise ve ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer'-i şerîf olup alâ-vechi'l-hasım sâbit olur ise mukarrer dutup ol hüccet-i şer'iyye mücebince çiftlik-i mezbûru merkûme hâtûna tasarruf etdirip min-ba'd mezbûretân Fatma ve Ayşe'nin da'vâların istimâ' etmeyip men' u def' eylesin. Memnû' olmayıp şer'-i şerîf ve emrime muhâlefet ederler ise vukûu üzere yazıp arz eylesin ki sonra haklarında ne vechile emrim sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

52

Divan-ı Hümayun kâtiplerinden Mustafa Şami ile oğlu Kâtip Mehmed'in Tostya ve Milan kazalarındaki timarlarına, Revan Seferine katılmadıkları gerekçe gösterilip bedel talep edilmek suretiyle müdahale edilmemesi.

Rızâ.

(...?) sonra eşmemiştir.

Tosya ve Merguz¹ ve Milan kâdılarına <<hüküm ki>> ve Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Kastamonu ve Kengiri² sancaklarında Muhassilü'l-emvâl olan Mehmed -zîde mecdühû-ya hüküm ki:

Rikâb-ı Hümâyûnumla eşmek fermân olunan kırk nefer Dergâh-ı Muallâmın emekdâr Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden olup bi'l-fi'l Âsitâne-i Saâdetimden Defter Emânet hizmetinde olan kıdvettü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa Şâmi -zîde mecdühû-nun Kengiri sancağında Tosya kazâsında berât-ı şerif ile mutasarrıf olduğu Dikmen³ ve Sevinçviran⁴ ve Akçakavak ve Üğüz⁵ kasabasından nefis-i Üğüz kendi üzerinde olup ve Milan kazâsında Karataş nâm karye ve gayriden altı bin akçe timâr oğlu Kâtib Mehmed üzerinde olup zikrolunan timârlar mukaddemâ Rukiye Sultân -dâmet ismetühâ-nın defterli âdemleri üzerinde idi. "Bin yirmi beş senesinde Revan⁶ Seferine varmayanlardan bedel fermân olunmuşdur." deyü müşârun-ileyh ve oğlu üzerinde olan zikrolunan timârlardan bedel taleb olunmağla dahlolunup lâkin zikrolunan timârlar Revan Seferi vâkı' oldukda müşârun-ileyh ve oğlu üzerinde olup ve ol defter(?) mukaddemâ Edirne Seferinde vâkı' olduğundan gayri; "Sultânların defteriyle seferden kalanların bedelleri alınmaya." deyü fermân olunup ve müşârun-ileyh Rikâb-ı Hümâyûnumla eşmek fermân olunanlardan olup ve oğlu dahi vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem olanlardan emrile Divân-ı Hümâyûn hizmetine ta'yin olunup bir vechile bedel taleb olunmak icâb etmemekle men' u def olunup dahletdirilmemek için Mâliye tarafından hükm-i hümâyûnum verilmeği[n] mücebince amel olunması emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından ve Divân-ı Hümâyûnumdan verilen evâmîr-i şerife mücebince amel edip min-ba'd fermân-ı şerife muhâlif müşârun-ileyh ve oğlunun tasarrufunda olan timârları karyelerine ve âdemlerine bedel taleb etmekle dahl ü taarruz etdirmeyesiz.

53

Mahsulü Darüssaade Hazinesine teslim olunan Suğla haslarından elde edilen buğdayın, geçerli narh üzerinden, Konya ve Larende kazalarındaki etmekçilere ve ehl-i hirefe verilmesine dair fermanın yenilendiği.

Hükm-i sâbık üzerindedir.

Safî Efendi.

Karaman Beylerbeyisine ve Konya Kâdisına ve Larende Kâdisına hüküm ki:

"Mahsulü Dâru's-saâde-i Şerife Hazinesi'ne teslim olunan Suğla hâslarından hâsıl olan buğday narh-ı câri üzere taht-ı kazânızda vâkı' olan etmekçilere ve ehl-i hirefe tevzi' olunmak bâbında mukaddemâ iftihârü'l-havâssı ve'l-mukarrebîn Dâru's-saâdetim Ağası Hacı Mustafa Ağa -dâme ulüv-vuhû- arz etmeğin merhûm karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhû- zamânında sene tis'a aşere ve elf Zilkâ'desi'nin evâilinde taht-ı kazânız[d]a vâkı' etmekçilere ve sâir ehl-i hirefe zikrolunan

¹ Mergüze (Kastamonu-Türkiye).

² Çankırı (Türkiye).

³ Dikmen (Kastamonu-Türkiye).

⁴ Sevinçören (Kastamonu-Türkiye).

⁵ Oğuzköy, Uğuz (Çankırı-Türkiye).

⁶ Yerevan (Ermenistan).

hâslardan hâsıl olan buğdayı narh-ı cârî üzere tevzî' edip taallül ü inâd etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile zikrolunan hâslardan gayri yerden buğday getirilmekten ve bir ferde hilâf-ı şer' taaddî olunmaktan ihtirâz eyleyesiz." deyü emr-i şerif verilip mücebince tecdid olunmak bâbında tecdidin recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

54

Karamürsel kasabasında cami ve mescit yakınlarında açılan meyhanelerin ahalinin tedirginliğine ve şikâyetine sebep olduğundan, kapatılması.

Rifâî.

Hüseyin Efendi.

Üsküdar Kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Karamürsel¹ ahâlisi Südde-i Saâdet'e arzuhal gönderip; "nefs-i Karamürsel'de mukaddemâ meyhâne yoğiken ba'zı kimesneler mahall-i mezbûrda vâkı' olan câmî' ve mescide karîb yerlerde meyhâneler ihdâs <<ibkâ>> etmeleriyle içinde kefare tâifesi sâkin olup hamr u arak satıp dâimâ fesâd olmakdan hâlî <<değillerdîr>> değildir. Ehl [ü] ıyâlimiz taşra çıkmakdan kalmışdır. Şöyle ki; ref' olunmaz ise sâkin olmağa kudretimiz kalmaz; cümlemiz terk-i vatan etmek mukarrerdir." deyü bildirdikleri ecilden zikrolunan mahalde muhdes olan meyhâneler ref' olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresin: İ'âm olunduğu üzere zikrolunan mahalde muhdes meyhâneler var ise emrim mücebince ref' edip şer'-i şerife ve emrime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. Ba'de't-tenbih memnû' olmazlar ise yazıp arz eyleyesin ki haklarından<<gelinmek>> geline.

55

Nişancı Hasan Hükmî'nin Karacaşehir kazasındaki haslarına ait köyler ahalisine zulmedip para ve mallarını aldıkları bildirilen Sultanönü Sancak Beyi Hüseyin ve adamlarının mahkemeye çıkarılıp yargılanmaları ve üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Hâlâ vilâyet-i Anadolu'da Şark Seferine asker sürmeğe ve uğradığı mahallerde mahâyif teftişine me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından Mustafa'ya ve Karacaşehir ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Karacaşehir Kâdîsın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Nişancı olan iftihâru *ilâ-âhirihi* Hasan Hükmî –*dâme ulüvvuhü*–nun Sultanönü sancağında mutasarrıf olduğu hâsları karyeleri serbest olup sancakbeyleri bi-vechin mine'l-vücûh dahledegelmeyip ve karyelerine girmeyip kânûn üzere salb ü siyâset icâb eden cürm-i galizdan gayriye medhalleri yoğiken hâlâ Sultanönü Sancağibeyi olan Hüseyin yetmiş, seksen ve yüz mikdârı atlı ile müşârun-ileyhin hâsları karyelerine konup nice gün müft ü meccânen yem ü yemek ve koyun ve tavukların aldığından gayri; 'Ben sefere giderin.' deyü her karyeden bi-gayri hakkın üçer ve altışar bin akçe alıp ve âdemleri dahi

¹ Karamürsel (Kocaeli-Türkiye).

'hidmet' ve 'döşlük' nâmına külli akçelerin alıp fevka'l-had ve'l-gâye zulm ü taaddi eylediğin" bildirmişsin. İmdi; memâlik-i mahrûsemde hükkâm nasb olunmaktan maksûd reâyâ vü berâyâyı zaleme taaddisinden himâyet ü sıyânetdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Mîr-i mûmâ-ileyhi ve sâyir ihzârı lâzım olan âdemlerin meclis-i şer'a ihzâr dahi husamâ muvâcehesinde ta'yin-i mâdde eyleyip¹ kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus eyleyip göresiz: Ba'de's-sübût hilâf-ı şer'-i şerîf zulmen alınan akçelerin ve sâir hakların mûmâ-ileyhden ve âdemlerinden hükmedip bî-kusûr aliverip hukûk-ı fukarâdan zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız ve hukûk-ı nâsdan zimmetlerine ne mikdâr nesne sâbit olduğu vukûu üzere mâdde be-mâdde sicil etdirip sûretlerin imzâlayıp ve mühürleyip Südde-i Saâdetime irsâl eylesesiz ve sen ki müşârun-ileyh Kapıcıbaşısın; bu bâbda senin diyânet ü istikâmetine i'timâd-ı hümâyûnum olmağla aslâ meyl ü muhâbâ etmeyip hakk-ı sarîhden ve muktezâ-yı şer'-i şerîfden udûl eylemeyip tarafeyn[e] hayf u gadr olmağa cevâz göstermeyesiz.

56

Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Bergama, Nevahi-i Bergama, Ayazmend ve Güzelhisar kazalarındaki hasları ahalisine zulmeden firkateci vs. eşkıya ile onlara yataklık edenlerin haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Bergama² ve Nevâhi-i Bergama ve Ayazmend³ ve Güzelhisar kâdılarına hüküm ki:

"Hâlâ Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm-ı Sadr-ı Evvel olan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-nun taht-ı kazânızda vâkı' olan hâsalarında <<olup>> firkateci ve sâir eşkıyâ zuhûr edip âyende vü revendeye ve ahâlî-i vilâyete taaddi vü tecâvüz üzere olup ele getirilmek lâzım geldikde ba'zı kurâ halkı firkateci ve harâmzâde yatağı olmağla o makûle eşkıyâyı evlerinde saklayıp ele girmemekle günden güne fesâd ü şenâatleri ziyâde olduğu" i'lâm olunmağın o makûle fesâd ü şenâat üzere olan firkateci ve sâir eşkıyâ zuhûr eyledikde müşârun-ileyh Vezîrimin Voyvodası il-erleriyle üzerlerine varıp ele girenlerinin şer'le haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda o makûle firkateci eşkıyası ve sâir ehl-i fesâd zuhûr eyledikde müşârun-ileyhin Voyvodası mübâşeretle il-erleriyle eşkıyâ vü ehl-i fesâdı ele getirip hasımları muvâcehelerinde fesâd ü şenâatleri sâbit olduktan sonra şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip ehl-i fesâda himâyet etmeyesiz ve sen ki mûmâ-ileyh Voyvodasın; bu husûsa gereği gibi mukayyed olup eşkıyâyı ele getirmekte ve şer'le cezâların vermekde mücidd ü sâi olasın ve o makûle kurâ halkından firkate[ci] ve eşkıyâ yatağı <<olan kurâ halkından mazınna olanların dahi>> olduğu⁴ zâhir olanlarının dahi şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip kendileri muhkem şartlayıp te'dib eylesesiz.

57

Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Saruhan sancağındaki hasları köylerine emin, amil, nazır vb. görevlilerin konup ahaliye zulmetmelerine izin verilmemesi.

¹ Metinde "eyleyen" şeklinde geçmektedir.

² Bergama (İzmir-Türkiye).

³ Altınova (Balıkesir-Türkiye).

⁴ Metinde "ol dahi" şeklinde geçmektedir.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Saruhan sancağında olan kâdılara hüküm ki:

"Hâlâ Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm-ı Vezîr-i A'zam olan düstûr-ı mükerrem Vezirim Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun Saruhan sancağında vâkı' olan hâsları karyelerine ümenâ vü um-mâl ü nuzzâr tâifesi konup <<kendilerin reâyâ>> taaddî vü tecâvüz eyledikleri" i'lâm olunmağın kat'â müşârun-ileyh Vezirim hâsları üzerinde konmayıp bir vechile taaddî etdirilmemek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda emrim üzere müşârun-ileyhin hâsları üzerine ümenâ vü ummâl ü nuzzâr ve sâir iş erlerinden bir ferdi kondurmayıp men' u def' eylesiz ve muhkem tenbîh ü te'kid eylesiz ki kat'â müşârun-ileyhin hâsları üzerine çıkmayıp reâyâsına taaddî vü tecâvüz eylemeyeler. Anın [gibi] kendilere mahsûs olan reâyâdan havâs içinde raiyyet bulunursa mahkemeye getirdip şer'le da'vâların görelere.

58

Demirci Kadısına hitaben yazılmaya başlanıp tamamlanmamış hüküm kaydı.

Demirci Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan düstûr-ı mükerrem Vezirim Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun...¹

59

İstanbul'daki Sultan Ahmed Camisi'nin vakıflarından olan Alasonya haslarından elde edilen öşür buğdayın tamamı satılmadan başkasının buğday satmasına izin verilmemesi.

Hüdâi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin Dârû's-saâde Ağası olan Hacı Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhü*– Dergâh-ı Muallâma arz gönderip; "Nâzırı olduğu merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*–nün mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Câmî'-i şerifi Evkâfı hâslarından taht-ı kazânda olan Alasonya hâslarından hâsıl olan öşür buğdayın bi't-tamâm tâlib olanlara fûrûht etmedin âhara fûrûht etmek için ruhsat verilmemek" bâbında inâyet recâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim mücebince amel edip taht-ı kazânda vâkı' Câmî'-i şerifi hâsları olan nevâhî vü kurâda hâsıl olan terekelerinin öşrü bi't-tamâm tâlibine fûrûht olmayınca âhara ruhsat vermeyip vârid olan hükm-i hümayûnuma mugâyir iş olmakdan ziyâde ihtiyât üzere olasın.

¹ Metinde hüküm kaydı devam ettirilmemiştir.

60

İstanbul'daki Sultan Ahmed Camisi Vakfının Alasonya kazasında olan hasları reayasından olup firar edenlerin, bulundukları yerlerden kaldırılıp geri eski yerlerine döndürülmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

İftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, sâhibül'l-izzi ve't-temkin, mu'temedül-mülûki ve's-selâtin Dâru's-saâde Ağası olan Hacı Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhû*– Dergâh-ı Muallâma arz gönderip; "Nâzırı olduğu merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*–nün mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Câmî-i şerîfi Evkâfı hâslarından Alasonya hâsları reâyâsından ba'zı firâr edip âhar yere varıp tahassun etmekle Vakfın mahsûlüne külli noksân müterettib olduğun" bildirip Evkâf-ı mezbûrenin reâyâsı her kande bulunurlar ise yerlerine avdet etdirip üzerlerine lâzım gelen tekâliflerin bi'l-fi'l Voyvodaları olup Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından olan kıdvetül-emâcid ve'l-ekârim Memi –*zide mecdühü*–ya edâ etmeleri bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip Evkâf-ı mezbûre reâyâsı her kande varıp tahassun etmişler ise aslâ te'hîr etdirmeyip yerlerine avdet etdirip üzerlerine lâzım gelen tekâliflerin müşârun-ileyhe edâ edip Evkâf-ı mezbûre mahsûlâtına zarar u gezend erişdirmekden ziyâde ihtiyât üzere olsun.

61

Hamalların mahkeme ve hukuk ile ilgili işlerinin eskiden olduğu gibi Hamallar Kethüdâsı Hacı Nasır marifetiyle yürütülmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Hammâllar Kethüdâsı olan Hacı Nâsır nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bu, berât-ı şerifle tâife-i mezbûrenin Kethüdâları olup bu âna değin tâife-i mezbûre buna mutî' u munkâd olup olgeldiği üzere içlerinden ba'zılarının şer'le lâzım gelen ahvâlleri bunun ma'rifetiyle şer'le görölüp kimesne inâd ü muhâlefet edegelmiş değil iken hâlâ içlerinden ba'zıları buna mutî' olmayıp ve şer'-i şerife itâat etmediklerin" bildirip o makûle inâd ü muhâlefet üzere olanlar kadimden olugeldiği üzere, vâkı' olan da'vâları bunun ma'rifetiyle şer'-i şerife ihzâr olunup hilâf-ı şer'-i şerif ve oligelene muhâlif kimesneye taallül etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi o makûle tâife-i mezbûreden kendiye mutî' olmayıp ve şer'-i şerife itâat etmeyenleri bunun ma'rifetiyle şer'-i şerife ihzâr edip vâkı' olan da'vâların şer'le görüp icrâ-yı hak edip ve muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki min-ba'd şer'-i şerif ve kadimden oligelene muhâlif mezbûrun sözünden taşra ve şer'-i şerife mugâyir vaz' eylemeyeler. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi 25 S., sene 1027

62

Üsküb vilayeti gayrimüslimlerinin 1025 senesi cizyelerinin yeni düzenlenen cizye defterindeki hane sayısına göre tahsil edilmesi; 1024 senesi defterinde düşülen üç yüz hane için hiç kimsenin rencide edilmemesi.

Yazılmışdır.

Şerif.

Mâliye emri mücebince.

Üsküb¹ Kâdisına hüküm ki:

"Bundan akdem vilâyet-i Üsküb keferesinin bin yirmi dört vâcibinde cizyeleri cem'î ibtidâ olmak üzere üç yüz hâneleri defterden fûrû-nihâde olup lâkin târih-i mezkûrda cizyeleri cem'ine me'mûr olan silahdârlardan Handan Bosna nâm kulum vilâyetin a'yânı ma'rifetleri ile üç yüz mürdeyi ve gürîhteyi ihrâc ve defter edip zikrolunan imzâlî ve mühürlü defter Hazine-i Âmireme teslim olunmazdan mukaddem bin yirmi beş târihinin cizyesi cem'î için dahi eski defter verilmekle ihrâc olunan karyelerin geri tamâmen cizyeleri talep olunmak lâzım gelir; bu takdîrce edâya kudret ve tahammülleri olmayıp cümlesi perâkende vü perişân olmaları mukarrerdir; tashih olunan defter mücebince alınması" bâbında emr-i şerifim recâsına i'lâm olunmağın Hızâne-i Âmirem'de mahfûz olan cizye defterlerine nazar olundukda zikrolunan defterin üç yüz hânesi fûrû-nihâde olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın mücebince amel olunup bin yirmi beş târihine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin cem'ine me'mûr olan kullarıma defter-i cedid mücebince cem'u tahsil etdirip min-ba'd mukaddemâ defterden fûrû-nihâde olunan üç yüz hâne için bir ferde rencide vü remide etdirilmemek için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmekle mücebiyle amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından verilen mufassal ü meşrûh emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin ve bi'l-cümle bu husûsda onat mukayyed olup vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından verilen emr-i şerife muhâlif bir ferde dahl ü rencide etdirmekden ihtirâz eylesin.

63

Vidin Mukataaları Eminine asılsız isnatlarla saldırılmasına izin verilmeyip onunla davası olanların, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Der-saadet'e gönderilmeleri.

Ömri.

Bâ-hatt-ı Safî.

Petkozâde.

Vidin² Sancağibeyine ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Vidin Mukataâtı Emîni olan tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "bu, kendi hâlinde ve hizmetinde iken ahâlî-i vilâyetden ba'zıları bunun için mücerred; 'Kâdiya zâlim demişdir.'

¹ Skopje (Kuzey Makedonya).

² Vidin (Bulgaristan).

deyü bilâ-emrin cem'iyet ile katl kasdına bunun üzerine varmağla bu dahi havfından kaçıp gitmekle mukâtaâ[t] hizmeti muattal kalıp mîriye âid nice mahsûl zâyî' u telef olduğı" i'âm olunmağın mezbûrun husûsuna âhardan kimesne karışmayıp eğer da'vâ-yı [hak] eder var ise ol cânibde görülmeyip Âsitâne-i Saâdetime gelip ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda görülmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz onat vechile mukayyed olup husamâ muvâcehesinde hak üzere göresiz: Emîn-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere ve kendi hâlinde ve mukâtaâ[t] hizmetinde iken hilâf-ı şer'-i şerîf ol vechile rencide eyledikleri vâkı' ise câiz değildir; men' u def' edip hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf rencide etdirmeyesiz. Anın gibi da'vâ-yı hak eder kimesne var ise emrim mücebince Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki gelip Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrun-da ahvâlleri şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna.

64

Kazasker kapısındaki muhızırbaşlıklar ile merkez ve taşrada olan kadıların muhızırbaşlıkları ve kapıcı oğullarına mahsus olan ihtisab ve ihzariye tevcihlerinin sadece Başkapıcıbaşı Mehmed'in arzı ile yapılması.

Medhî.

Hüseyin Efendi.

Müşârun-ileyhin kendisine verilmiştir.

Âsitâne-i Saâdetimde Başkapıcıbaşı Mehmed –dâme mecdühü–ya hüküm ki:

"Bundan akdem Âsitâne-i Saâdetimde Kâdiaskerim bâbında¹ olan muhızırbaşlıklar ve İstanbul ve Galata ve taşrada olan kâdılıkların muhızırbaşlıkları ve sâir kasabalarda kapıcı oğullarına mahsûs olan ihtisâb ve ihzâriye tevcih olunukda senin arzın mücebince Âsitâne-i Saâdetimden müstahıkkına tevcih olunup berât etdirdiklerinde her birinin rûsûmu eğer mirî cânibi[n]e ve eğer kapıcıbaşılarım ve sâirine âid olan hukûk mâ-tekaddemden veriligeldiğı üzere edâ olunurken hâliyâ zikrolunan muhızırbaşlıklar ve ihtisâb ve ihzâriye senin arzınsız tevcih olunmağla resm-i mîrî ve sâir avâid sâhiblerine hakları verilmeyip zâyî' u telef olmağla cânib-i mîriye zarar ve mûmâ-ileyhim kapıcıbaşılarına gadrolduğı" i'âm olunmağın bu bâbda kadîmden olıgeldiğı üzere zikrolunan muhızırbaşlıklar senin arzın mücebince müstahıkkına tevcih edilmek² bâbında fermân-ı kaza-cere[y]ânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emr-i celilü'l-kadrim [mücebince] zikrolunan muhızırbaşlıklar ve etrâf u civârında vâkı' olan ihtisâb ve ihzâriyeler senin arzın mücebince Âsitâne-i Saâdetimden tevcih olunup berâtların ihrâc etdiresin ki rûsûm-ı mîrî ve sâir hukûk sâhiblerinin hakları zâyî' u telef olmayıp kânûn-ı kadîm edâ oluna. Husûs-ı mezbûra sen bizzât mukayyed olup anın gibi senin arzın olmadın âhardan muhızırbaşlıkları emekdâr u müstahık ve yarar kimesnelere arz eylesin ki arzın mücebince tevcih oluna.

65

Edirne'deki Emir Gazi Tekkesi Vakfına ait fırına kaliteli un verilmesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen emrin yenilendiğı.

¹ Metinde "yamnda" okunacak şekilde noktalanmıştır.

² Metinde "verilmek" şeklinde geçmektedir.

Bâ-musarrah hüküm-i sâbk mücebince.

Edirne Kâdisına hüküm ki:

"Edirne'de vâkı' Emîr Gâzî Tekyesi'nin vakfı olan bir bâb etmekçi fırınına kadimden a'lâ un verilip ba'zı amele yaramaz un tevzi' olundukda zikrolunan vakıf fırına tahmîl olunmaz iken oligelenen mugâyir amele yaramaz un verildiği" i'lâm olunmağla bundan akdem merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed -tâbe serâhü- zamânında bin yirmi beş senesinde emr-i şerîf verilip hâlâ tecdid olunmak recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda zikrolunan fırına kadimden <<un>> ne makûle un verilegelmiş ise geri ol vechile a'lâ un verdip oligelene mugâyir yaramaz un verdirmeyip oligeldiği üzere amel eylesin. Emr-i şerîf ve oligelene muhâlif kimesneye taallül [ü] inâd etdirmeyesin.

66

Ahyolu ve Misivri kazaları dağlarında ortaya çıkıp ahalinin evlerini basıp mallarını yağmalayan, kadın ve kızlarını dağa kaldıran ve cinayet işleyen eşkıyanın yakalanması görevine Mehmed Çavuş'un tayin olunduğu.

Ahyolu¹ ve Misivre² kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânız ahâlisi ve reâyâsı tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arz olundu ki; "zikroluna[n] kazâlara sancakbeyi ve voyvoda nâmında kimesne girmemekle dağların eşcârı yapraklandıkda eğer yerli <<yerinden>>den ve âhardan ba'zı eşkıyâ zuhûr edip yollara ve bellere inip mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîli ve ahâlisinden nicesin katl ve emvâl [ü] erzâkların nehb ü gâret eylediklerinden gayri³ kasabât u kurâyı devredip müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve kuzu ve tavuk ve sâir me'kûlâtların ekl edip evler basıp emvâl [ü] erzâkların yağmâ vü gâret ve emred oğlanların ve kızların çekip hilâf-ı şer' kul[l]anıp ahâli-i vilâyete ve reâyâ vü berâyâyâ envâ'-ı zulm ü taaddiden hâli olmadıkları ecilden bu makûle eşkıyanın def-i mazarratları umûr-ı mühimmeden olduğun" i'lâm eyledikleri ecilden bu makûle eşkıyâ zuhûr edip katl-i nefis ve gâret-i emvâl edenleri ele getirip şer'le haklarından gelmek için Ahyolu kazasında sâkin ulûfeli Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş -zide kadruhü- ol diyârların ehl-i vukûfu olup her vechile hidmet-i mezbûrenin uhdesinden gelmeğe kâdir emekdârlardan olmağın hidmet-i mezbûreye ta'yin olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel edip anın gibi ol etrâflarda ve kasabât u kurâlarda o makûle eşkıyâ zuhûr edip yollara inip katl-i nefis ve gâret-i emvâl edip zulm [ü] taaddi edenleri hüsn-i tedbir ile müşârun-ileyh Çavuşum mübâşeretiyle bi-eyyi⁴ vechin kân ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdd[e] edenler ile berâber edip bir def'a şer'ile görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husû[s]ların tamâm hak üzere teftiş edip göresiz: Üzerlerine sübût u zuhûr eden hükûk-ı nâs ashâbına aliverildikten sonra üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri mücebince lâzımü'l-arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesiz. Ammâ

¹ Pomorie (Bulgaristan).

² Nesebar, Misivri (Bulgaristan).

³ Metinde "gayra" şeklinde geçmektedir.

⁴ Metinde "bir-eyyi" şeklinde geçmektedir.

hîn-i teftişde hak üzere olup celb [û] ahz¹ sebebi ile bu makûle ehl-i fesâda himâyet ve kendi hâllerinde olanlara zulm ü taaddiden ve hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lamından ziyâde hazer edip câdde-i hakdan udûl eylemeyesiz.

Yevmü'l-Ahad, fi 28 S., sene 1027

67

Yavuz Sultan Selim'in validesinin Hatuniye-i Muazzama Vakfının Batum sancağının kasaba ve köylerindeki bağ, bahçe, zeytinlik ve bostanlarını tasarruf edenlerden Vakfa vermeleri gereken öşür vs. vergilerin tahsil edilmesi.

Abdi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Batum² Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinizde vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Selim Hân-ı atık Vâlidesi Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman -zîde kadruhû- Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup şöyle arz eyledi ki; "müşârun-ileyhânın Evkâfı dâhilinde <<olan>> kasabât u kurâda olan bağçe ve zeytinlikler ve bostânlar ve bunun emsâli zirâat olunan yerlerin öşr ü rüsûmların Evkâf-ı mezbûre tarafından olan zâbitleri ve câbileri varıp ashâbından taleb eylediklerinde züamâ ve müteferrika ve sipâh ve yeniçeri ve acemioglanı ve sâir kul tâifesi; 'Biz bu makûle tekâlif vermeziz.' deyü vermekde taallül ve inâd ü muhâlefet <<etmeleri ile>> eylediklerinden gayri envâ'-ı şütûm-ı galiza ile tecâvüz edip mâl-ı vakfa külli gadreylediklerin" bildirip Vakfın bu makûle yerlerin tasarruf edenlerden kadimden veregeldikleri a'sâr-ı şer'iyyelerin her kim olursa olsun, Vakfın zâbitlerine bi't-tamâm edâ ettirmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın imdi; siz ki Mîr-i mirân ve Kâdisız, bu makûle Vakfın yerlerin tasarruf edenlerden üzerlerine lâzım gelen rüsûmu her kim olursa olsun bi't-tamâm zâbitlerine alivermek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip Evkâf-ı mezbûrenin yerlerin ve bağ ü bahçe ve bostânların tasarruf edenler her kim olursa olsun, kânûn-ı kadim üzere rüsûmların güzêstesiyile aliverip bir ferde ol vechile inâd ü muhâlefet ettirmeyesiz. Bu hükm-i hümayûnumdan sonra vermekde taallül edenleri ism ü resmi ve bölük ve iştihârları ile yazıp bildiresiz ki sonra haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

68

Yavuz Sultan Selim'in validesinin Hatuniye-i Muazzama Vakfına ait Trabzon şehrindeki Bedestenin Kethüdasının, eskiden olduğu gibi Vakfın mütevellileri marifetiyle tayin olunması.

¹ Metinde "اخز" şeklinde geçmektedir.

² Batumi (Gürcistan).

Selim.

Bâ-hatt-ı Ha.

Batum Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinizde vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Selim Hân-ı atik Vâlidesi Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman *-zide kadruhü-* Dergâh-ı Muallâma şöyle arz eyledi ki; "evkâfından nefis-i Trabzon'da vâkı' Bezâstân Kethüdâlığı kadimü'l-eyyâmdan Evkâfa Mütevellî olanlar ma'rifetiyle verilegelip Vakfa külli nef hâsıl olagelmiş iken Mütevellî ma'rifeti yoğiken ba'zı kimesneler hilâf-ı vâkı' inhâ ile alıp olgelmışe muhâlif vaz' olunmağla Vakfa ihtilâl-i külli olduğun" bildirip kadimden olugeldiği üzere Kethüdâlığı Mütevellî olanlar ta'yin edip bir ferdi tecâvüz etdirmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin kadimden olugeldiği üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip kadimden Bezâstân Kethüdâlığını Evkâfın Mütevellisi olanlara ta'yin etdirip min-ba'd olgelmışe muhâlif bir ferde Kethüdâlığa müdâhale etdirmeyesiz.

69

Yavuz Sultan Selim'in validesinin Trabzon şehrindeki Hatuniye-i Muazzama Vakfının kâtiplik, cabilik vs. görev ve vazifelerinin, Vakıf Mütevellisinin arzı olmadan tevcih edilmemesi.

Selim.

Bâ-hatt-ı Ha.

Batum Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i Trabzon'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Selim Hân-ı atik Vâlidesi Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman *-zide kadruhü-* Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup şöyle arz eyledi ki; "Evkâf-ı mezbûrenin kâtibleri ve câbileri ve zevâyid-horân ve sair ehl-i cihât ve gayrilerin azl ü nasbı ve mahlûl vâkı' olup âhara verilmek lâzım geldikde Mütevellî olanların arzı ile verilegelmiş iken ba'zı ehl-i cihât Kâdidan ve âhardan birer tarikla arz alıp Kâdiasker ve Mâliye taraflarından berât ibrâz edip Mütevellînin izni ve ma'rifeti yoğiken fuzûlî tasarruf edip ol vechile tecâvüzleri sebebi ile zabt u rabtdan kalıp mâl-ı vakfa külli ihtilâl verdiklerin" bildirip kadimden olugeldiği üzere Evkâf-ı mezbûreden vazîfe tasarruf edenlerin yerleri mahlûl oldukda Mütevellî arzı ile alıp âhardan alanlara alınan cihât min-ba'd dahletdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin kadimden olugeldiği üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip Evkâf-ı mezbûreden vazîfeye mutasarrıf<<flardan>> olanlardan iken vazîfesi mahlûl olup âhara verilmek lâzım geldikde Mütevellî arzı olmadın berât dahi ibrâz eylediği hâlde bir ferde dahletdirmeyip kadimden olugelmışe muhâlif tecâvüz etdirmeyesiz. Men'le memnû' olmayanları vukûu üzere yazıp bildiresiz.

70

Mesnetsiz iddialarla ahaliye rahatsızlık verdiği için Nakşa Kadılığından azlolanmasına rağmen aynı şekilde hareket etmeye devam eden Osman'ın ahaliye ve sancak gelirlerine müdahale ettirilmemesi ve göstereceği temessüklerle itibar edilmemesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen fermanın yenilendiği.

*Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.
Hük-m-i sâbk üzerinde.*

Vezâretle Kapudan olan Davud Paşa'ya <<hüküm ki>> ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Nakşa ve Bare <<Sancağibeyi>> Dukası Gaşbar Gracyan –*hü-timet avâkıbuhû bi'l-hayr*– tarafından Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunulup; "Mukaddemâ Nakşa kazâsına mutasarrıf olan Osman nâm Kâdî mahall-i mezbûrda sâkin olan reâyâyâ garaz edip; 'Üzerinizde mü-teveffâ Cigalazâde Sinan Paşa'dan bâkî harâc kalmışdır.' deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile emr-i şerîf alıp reâyâyâ dâimâ rencide vü remide etmekten hâli olmayıp ve reâyâyâ dahi ihtilâl vermekle husûs-ı mezbûr için mukaddemâ Kapudan olup hâlâ Vezir-i A'zamım olan düstûr-ı <<mükerrem >> ekrem, müşir-i ef-ham, nizâmü'l-âlem <<vezîrim>> Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*– huzûrunda hak üzere görüldükde mezkûrun etdiği da'vâ lağv <<-1 mahz>> ve şirret-i mahz olmağın; 'Mezbûru kazâdan ref ve min-ba'd tevcih olunmaya.' deyü mukaddemâ fermân-ı âli-şân sâdır olmuşken mezbûr kanâat etmeyip dâimâ ihtilâl vermekten hâli olmayıp reâyâyâ ol vechile taaddî vü tecâvüz etmekle kendinin mahsûlüne gadr u hayf olduğu mukademâ i'lâm olundukda; <<müşârun>> 'Mûmâ-ileyh Gaşbar Gracyan sancağına dâhil olmayınca min-ba'd reâyâyâ ve mahsûlüne âhardan dahl ü taarruz olunmayıp bundan sonra bir tarikle temessükât ibrâz eder ise min-ba'd ibrâz eylediği temessükâtına i'tibâr etmeyip elinden alıp der-kise edip mühürleyip Âsitâne-i Saâdetime havâle eyleyip hilâf-ı şer' u kânûn ve mugâyir-i emr-i hümayûn kimesneye iş etdirmeyesin.' deyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân zamânında hük-m-i şerîf <<verilmekle>> verilip hâlâ cülûs-ı hümayûnum vâkı' olmağla tecdid olunmasın" recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

71

Tanrıdağı, Karagöz, Aktuğ, Vize ve Naldöken yörüklerinin ilkbaharda sefere katılmaları.

Tanrıdağı ve Karagöz ve Aktuğ ve Vize ve Naldöken Yörükleri Beyi olan Kalender –*dâme izzühû*– ya hüküm ki:

İnşâallâhü'l-Melikü'l-Gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda nevbeti olan yörük tâifesi ve yarar âdemlerinle ve yörük çeribaşları ile cümle askerden mukaddem sefer-i hümayûnuma varıp me'mûr olduğun üzere hizmetde bulunmak bâbında emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i şerîfime amel edip evvel-bahârda inşâallâhü Teâlâ cümle askerden mukaddem nevbetleri olan çeribaşları ve yörük tâifesi ve yarar âdemlerinle müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla muaccelen sefer-i hümayûnuma varıp Serdâr-ı âli-mikdârım vech [ü] münâsib gördüğü üzere hizmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Avk [u] te'hîrden veyâ geç varmakdan ihtirâz edesin.

Yevm-i mezbûrda saâdetlü Sultân Osman hazretleri taht-ı saâdet-baht üzere cülûs eylemişlerdir.

[Yev]mü'l-İsneyn, fi-gurre-i şehr-i Rebîü'l-evvel, sene 1027

72

Dergâh-ı Mualla Müteferrikalığı ile Divan Kâtibi olan Mahmud'un Eskişehir kazasında, kışlakta bulunan koyunlarından Beylerbeyinin adamları vs. kimse-ler tarafından 'onarlama' adıyla akçe alınmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Eskişehir Kâdisına hüküm ki:

"Âsitâne-i Saâdetimin emekdârlarından olup Dergâh-ı Muallâm Müteferrikalığı ile Dîvân-ı Âli-şânım kâtiblerinden olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Kâtib Mahmud *-zîde mecdühû-*nun taht-ı kazânda vâkı' kışla olan yerlerde bin dört yüz re's koyunları olup Mîr-i mîrân âdemleri ve âhardan ba'zı kimesneler onarlama nâmında akçe talep edip rencide vü remide eylediklerin" bildirip ol vec-hile dahletdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin müşârun-ileyhin taht-ı kazânda olan ko-yunlarına bir ferdi min-ba'd ol vechile dahletdirilmemek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda vârid olan emrim mücebince amel edip mûmâ-ileyhin ol etrâfda kışlak-da olan koyunlarına onarlama nâmıyla bir ferde akçe talep etdirmeyip men' u def eylesin. Memnû' olmayanlardan her kim olursa olsun, vukûu üzere yazıp bildiresin.

73

Edirne'deki Nazır Mehmed Vakfının malını zimmetine geçirip vakıf görevli-lerinin ücretlerini vermediği ve Vakfa hıyanet ettiği bildirilen Mütevellinin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunarak zimmetinde olduğu tespit edilen Vakıf malının tahsil edilmesi ve vakıf görevlilerinin ücretlerinin ödenmesi.

Emr-i sâbık mücebince.

Edirne Kâdisına hüküm ki:

"Mahrûse-i mezbûrede vâkı' Nâzır Mehmed Evkâfı'nın Mütevellisi mâl-ı vakfı ekl ü bel' edip mür-tezikaya ve sâir erbâb-ı vezâyife vazîfelerin vermeyip kendisi ekl ü bel' edip ve Vakfa dâimâ gadr u hıyânet üzere olduğu" evlâd-ı vâkıf tarafından i'lâm olunmağın evlâd-ı vâkıf akrabâsından İbrahim *-zîde kadruhû-* mübâşeretiyle Mütevellî-i mezbûr teftiş olunup muhâsebesi yerli yerinden görülmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Vakf-ı mezbûr Mütevellisin, meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip dahi mezbûr mübâ-şeretiyle bir defa görülmeyen muhâsebesin yerli yerinden müfredât defteri mücebince görüp zim-metinde mâl-ı vakf zuhûr ederse şer'le bî-kusûr Vakıf için alıverip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın ve mürtezika ve erbâb-ı vezâyifin kendilere vâsıl olmayan vazîfelerin berâtları mücebince verdirip inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

74

Veziriazam Mehmed Paşa'nın haslarından Serfiçe kazasındaki Memi Bey Tekkesi reayasının vergilerini tahsile giden Voyvoda Kalender ve adamlarını

yaralayıp mallarını ve paralarını gasbeden Ahmed Hâceğî isimli şaki ve beraberindeki diğer eşkıyanın yakalanarak yargılanmaları.

Seyfi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Selanik¹ Müftisi olan Mevlânâ Süleyman'a ve Serfiçe² Kâdisına ve Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından kıdvetül-emâcid ve'l-ekârim ( ) –zîde mecdühü–ya hüküm ki:

Sen ki Serfiçe Kâdisısın, Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Sâbıkâ Vezîr-i A'zam olan iftihâru'l-eâli ve'l-eâzım Mehmed Paşa –dâmet maâlihi–nin hâsları Voyvodası olan Kalender zabtına me'mûr olduğu Memi Bey Tekyesi'nde reâyâsının hukûk u rûsûmunu tahsil etmek üzere iken Ahmed Hâceğî demekle ma'rûf şaki iki yüzden mütecâviz müsellah eşkıyâ ile üzerine gelip kendiyi ve dört nefer âdemlerin mecrûh eylediğinden gayri nice emvâl ü esbâbın ve müşârun-ileyhin iki yüz bin akçesin gâret eyledikleri arz olunmağla ahvâli görölüp icrâ-yı hak olunmak için hatt-ı hümayûnumla müekked mufassal hüküm-i şerif verilip mezkûru meclis-i şer'a da'vet olundukda itâat-i şer' etmeyip kemâ-kân bağı ü isyânı mukarrer olup şöyle ki; mezkûrların haklarından gelinmeye, ahâli-i vilâyet celâ-yı vatan ve terk-i mesken etmeleri mukarrerdir." deyü arz etmeğin mukaddemâ verilen hüküm-i sâbık üzere yine şer'le görölmek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda hüküm-i sâbık mücebine mezkûrları ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip ahvâllerin hakk u adl üzere dikkat ü ihtimâm üzere teftiş ü tefahhus edip göresiz: Müşârun-ileyhin hâsları mahsûlünden ol mikdâr akçe ve mezkûru mecrûh ve emvâl ü erzâkın gâret eyledikleri şer'le sâbit ü zâhir olursa üzerlerine zuhûr eden sûret-i sicilleri mücebine aldıkları mahsûlü ve sâir emvâl ü erzâkı bi't-tamâm mezbûrlardan alındıktan sonra lâzımül-arz olanları muhkem habs ve arz eyleyesiz; değiller ise mukaddemâ vârid³ olan hatt-ı hümayûn ve hükmüm mücebine icrâ-yı hak eyleyesiz. Ammâ hîn-i teftişde hak üzere olup bir cânibe meyl ü muhâbâdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye ilâmından ziyâde hazer edip câdde-i hakdan udûl eylemeyesiz.

75

Yanlarına topladıkları adamlarla Dergâh-ı Mualla çavuşlarından Manisa'da sakin Alemşahzade Hüseyin Çavuş'un evini, Adala kazasının İnceli köyünden Ali Çavuş'u öldürenleri azmettirdiği gerekçesiyle basıp mal ve hayvanlarını gasbeden, maktulün oğlu Abdülkerim ve kardeşi Himmet'in yakalanarak Asitane-i Saadet'e gönderilmelerine dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan iftihâru'l-eâli ve'l-eâzım Şems Paşa'ya hüküm ki:

"Adala⁴ kazâsına tâbi İnceli⁵ nâm karyeden olup mukaddemâ maktûl olan Ali Çavuş'un oğlu Abdülkerim ve karındaşı Himmet nâm kimesneler şer'-i şerife mürâcaat etmedin mukaddemâ Anadolu Beylerbeyisi olan müteveffâ Tekeli Mehmed Bey'in tarafından Abdi nâm bir âdemisini varıp

¹ Thessaloniki, Salonica (Yunanistan).

² Sérvia (Yunanistan).

³ Metinde "وراد" şeklinde geçmektedir.

⁴ Adala, Karataş (Manisa-Türkiye).

⁵ İnceler (Manisa-Türkiye).

kul nâmına alıp bir nice atlı ile Mağnisa¹ kazası sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Alemşâhzâde demekle ma'rûf Hüseyin Çavuş'un evin basıp; 'Maktûl-i mezbûru katl<<edip>>eden eşkiyâyı muharriksin.' deyü hilâf-ı şer'-i şerîf çiftliğinde olan at ve katırın ve sığırların ve kulların sürüp ve arpa ve buğday anbarın bozup külli taaddi vü fesâd edip şer'le görülmek için bundan akdem Âsitâne-i Saâdetimden emr-i şerîf verilip ve mezbûrlar itâat-i şer'-i şerîf etmeyip zulmen müşârun-ileyhin almış re's koyun ve anbarında yüz keyl buğday ve sâir me'kûlâtın aldıklarından gayri mezbûr Hüseyin Çavuş'un yüz yirmi bin akçesin <<alıp>> aldırıp ziyâde zulm ü taaddi olunduğun" Mağnisa Kâdisi Mevlânâ Ziyaeddin -zîdet fezâilühû- arz etmekle mezbûrlar her kande ise ele getirip kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek için amm-i büzürgvârım Sultân Mustafa Hân zamânında mufassal ü meşrûh emr-i şerîf ver<<ilip>>ilmekle hâlâ tecdîd o<<lunmağın>>lunmak recâ olunmağın mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerîf mücebince amel edip dahi mezbûrları bi-eyyi vechin kân ele getirip hükm-i sâbık mücebince yarar âdemlere koşup kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin; avk u te'hîrden ziyâde hazer eyleyesin.

76

Ereğli kazasına bağlı İvriz köyünden Hacı Ahmed oğlu Elma'nın başına Celal ve Şâh Unsur adlı kimselerin müdahalesine izin verilmemesi.

Ha.

Hücceti mücebince.

Ereğli Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbî' İbriz² nâm karye sâkinlerinden Hacı Ahmed oğlu Elma nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arz eyledi ki; "Ereğli sâkinlerinden Celal ve Şâh Unsur nâm kimesneler İbriz nâm karyede olan bir kıt'a bağını fuzûlen zabt edip taaddi vü tecâvüz eylediği mukarrer olmağla tekrâr buna teslim edip eline hüccet-i şer'îyyesi ve fetvâsı var iken geri dâimâ dahl ü nizâ'dan hâlî olmadı<<ğın>>kların" bildirip men' u def' olunmaları bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak eden mezbûrlarile <<meclis-i şer'a ihzâr>> berâber edip dahi hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Eline verilen hüccet muvâfık-ı şer' ve fetvâsı takrîrine mutâbık ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle amel edip mezbûrların bunun mülkü olan bağına aslâ dahl ü tecâvüz etdirmeyesin. Men'le memnû olmazlar ise vukûu üzere yazıp bildiresin.

77

Seyyid Kurd'un, Boğdan sâkinlerinden iken öldürülen Yovanişko adlı zimmi-deki alacağının vârislerinden veya ortaklarından tahsil edilmesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

Seyyid Kurd nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup şöyle arz eyledi ki; "ol cânibde sâkin Yovanişko nâm zimmi yazıcıda beş yüz sikke altın hakkı olup elinde olan hücceti mücebince

¹ Manisa (Türkiye).

² İvriz (Konya Ereğlisi-Türkiye).

alınırilmek için emr-i şerîfîm verilmişken hâlâ mezkûr zimmi katlolunmağla hakkı zimmetinde bâki kaldığın" bildirip metrûkâtı intikâl eden vârislerinden veyâ şeriklerinden alınırilmek bâbında emr-i şerîfîm recâ etmeğîn **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere olup maktûl-i mezbûrun zimmetinde ol mikdâr altunu kalmış ise metrûkâtı intikâl eden veresesinden veyâhûd şeriklerinden bi't-tamâm alınırilip taallûl ü nizâ' etdirmeyip bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 10 Ra., sene 1027

78

Ahmed'in Foça kazasındaki zeameti mahsulüne Hersek eski Alaybeyi Mehmed'in müdahalesine izin verilmemesi.

Foça¹ Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbî İştovik² nâm karye ve gayriden bin akçe zeâmet husûsunda Ahmed nâm kimesnenin sâbıkâ Hersek Alaybeyisi olan Mehmed nâm kimesne ile nizâ'ları olup zeâmet-i mezbûre merkûm Ahmed'in hakkı olmağla Âsitâne-i Saâdetimden Varvara³ muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim ve Serdârım Hasan Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâ-lehü-* tarafından mukarrer kılınıp kat'î emr-i şerîf verilip <<mezbûr>> zeâmet-i mezbûrun mahsûlü emr-i şerîf mücebince mezbûr Ahmed'in vekili olan Abdi'ye hükmolunup hüccet-i şer'iyye verilmişken merkûm Alaybeyi Mehmed'in vekili olan Hasan ve Mehmed nâm kimesneler emr-i şerife ve hüccet-i şer'iyye muhâlif mahsûlü vermediği" i'lâm olunmağın hüccet-i şer'iyye mücebince mahsûl-i mezbûr Ahmed'e alınırilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Fi'l-vâkı' zikrolunan mahsûl mezbûr Ahmed'in tahvîl ü târîhine düşmekle hükmolunup hüccet-i şer'iyye verilmişken mezbûr Miralâyn vekilleri mezbûrân Hasan ve Mehmed emr-i şerîf ve hüccet-i şer'iyyeye muhâlif vermedikleri vâkı' ise ol hüccet-i şer'iyye mücebince aslâ taallûl ü bahâne etdirmeyip bi-kusûr mezbûr Ahmed'in vekillerine alıveresin. İnâd ü muhâlefet etdirmeyesin; inâd ü muhâlefet ederler ise yazıp arz eyleyesin.

79

Rumeli Beylerbeyi Sefer Paşa'nın, Soma(?) kazası ahalisini, 'sürsat' adı altında bedelsiz olarak arpa ve alef teklifi ile rencide etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Soma(?) Kâdisına hüküm ki:

"Hâlâ Rumeli Beylerbeyi olan emîrül-ümerâi'l-kirâm Sefer Paşa *-dâmet maâlihi-* tarafından kazâ-i mezbûre ahâlisine; 'At ve kahr ve deve için arpa ve alef lâzımdır.' deyü sürsat nâmına küllî nesne teklîf

¹ Foça (Bosna-Hersek).

² Štović (Bosna-Hersek).

³ Varvara (Bosna-Hersek).

olunup tevzi' olmağa reâyâ perişân olmağa yüz tuttukları" i'âm olundu. İmdi; reâyâdan müft ü meccânen bir habbe ve bir nesne alındığına rızâ-yı hümayûnum yokdur. Husûsâ kazâ-i mezbûrede mûmâ-ileyhin bir re's at ve katır ve devesi <<yoğ imiş>> olmamağa ol vechile reâyâyâ nesne saldırmayıp rencide olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda emrim üzere reâyâyâ müft ü meccânen sürsat deyü bir habbe saldırmayıp bir vechile rencide vü remide etdirmeyesin ki eyyâm-ı adâlet-encâmımda asûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olup devâm-ı ömr ü devletim ed'ıyesine müdâvemet ü iştigâl üzere olalar.

80

Tırhala, Cuma ve Fener kazaları Yeniçeri Serdarlığına Korucu Ali'nin tayin olunduğu; selefi olan Ali'nin kendisine ve Serdarlığa müdahale ettirilmemesi.

Tırhala¹ ve Cuma² ve Fener³ kâdılarına hüküm ki:

"Taht-ı kazanızda Yeniçeri Serdârı olan Ali nâm Yeniçeri, nefer olmağa Serdârlıktan ref' olunup yerine kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Korucu Ali nâm Yeniçeri Serdâr ta'yîn olunup yeniçeri ve a[ce] mîoğlanı olanların zabt u rabtında ve yeniçeri ve acemioğlanı şeklinde gezen eşkıyânın def' u ref'inde yeniçeri ve ace[m]ioğlanı tâifesinin fevt olanlarının muhallefâtının kabz u ahzinde istihdâm olunmak" için hâlâ Âsitâne-i Saâdetimde Yeniçeri Ağası Kâimmakâmı olan iftihârul'emâcid ve'l-ekârim Ali -zîde mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğün mücebiyle amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda mûmâ-ileyhin mektûbu mücebince mezbûru zikrolunan husûslarda istihdâm edip hilâf-ı şer'-i şerif iş etdirmeyesin ve mezbûr nefer Ali'nin ulûfesi mukaddemâ kat' olunmuş iken bir tarıkla emir ibrâz edip Serdârlıkda nizâ' eder imiş. "Mukaddem ve muahhar târihli emir dahi ibrâz ederse kat'â dahletdirmeyesin." deyü mûmâ-ileyhin mektûbunda derc olunmuş olmağa mezbûr, emir dahi ibrâz ederse aslâ Serdârlığa taarruz etdirmeyip buna zabt [etdiresin].

81

İzladi'deki atmacacı taifesinden, hizmetleri karşılığında dirlik tasarruf eden doğancı taifesinden alındığı gibi üçer yüz akçe değil otuz ikişer akçe mürde-baha alınması.

Sofya⁴ Kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "İzladi'de⁵ sâkin olan atmacacı tâifesi meclis-i şer'-i şerife gelip; 'defterde atmacacı kaydolunup lâkin doğancı tâifesi gibi hizmetleri mukâbelesinde dirlikleri olmamağa kadîmden mürde-bahâ alındıkda otuz ikişer akçe alınıp ziyâde alınagelmemişken birkaç seneden [beri] hizmet-i mezbûreye varanlar mücerred bunlardan ziyâde almak için bunları doğancılar ilhâk edip

¹ Tríkala (Yunanistan).

² Ágios Vissaríonas (Yunanistan).

³ Fanári (Yunanistan).

⁴ Sofia (Bulgaristan).

⁵ Zlatitsa (Bulgaristan).

doğancılardan aldıkları üçer yüz akçeyi bunlardan alıp ziyâde taaddi ederler; ahvâlimizi arz eyle.' deyü ilhâh eylediklerin" bildirdiğin ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda göresin: Bunlar doğancı olmayıp atmacacı olup ve atmacacılar kadîmden otuz ikişer akçe veregeliپ ziyâde veregelmemişler iken mücerred bunları ahz ü celb için doğancılara ilhâk edip doğancı mürde-bahâsı taleb ederlerse câiz değildir. Kadîmden alınageldiği üzere aldırıp min-ba'd bir akçe ziyâde aldirmayasın. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesesin.

82

Gelibolu Gümrüğü gelirlerinden kul mevacibi için gönderilmesi gerekirken henüz gönderilmemiş olan iki yüz bin akçenin acilen gönderilmesi.

Md.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Gelibolu¹ Nâibine ve Gelibolu'da Gümrük Emîni Mustafa Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Saâdetimde <<Gümrük Emîni Murad -zîde mecdühû- mektûb gönderip>> verilecek kul mevacibine Gelibolu Gümrüğü mahsûlünden üç yük akçe ta'yîn olunup muaccelen cümlesi gönderilmek mühimmâtından iken bir yük akçesin gönderip henüz iki yük akçesin göndermemekle sen ki Emînsin, mes'ûl ü muâteb olmuşsundur. İmdi; bâkî kalan iki yük akçenin tahsîl ve irsâli lâzım olup zikrolunan akçe tahsîl olunmayınca rüesâ ve azebân ve sâir neferâta sâlyâne olunan akçelerden bir akçe verilmeyip ve akçe zabt edenlere taaddi vü tecâvüz olunmayıp meblâğ-ı mezbûr ber-vech-i isti'câl gönderilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup bâkî kalan iki yük akçeyi tahsîl eyleyip bir mu'temedün-aleyh kimesne ile irsâl eylesesin. Meblâğ-ı mezbûr gönderilmeyince rüesâ ve azebân ve sâirinden bir kimesneye bir akçe ve bir habbe verdirmeyesin ve sen ki Nâib-i müşârun-ileyhsin; Gümrük Sandığını mühürletmeyip ve üzerine havâle kodurmayıp Emîn-i müşârun-ileyhi kimesneye ta'cîz ü tazyîk etdirmeyesin. Şöyle ki; meblâğ-ı mezbûrun tahsîl ve irsâline <<mâni' olanlar>> mâni' olur kimesne zuhûr ederse ol makûlelerin haklarından gelinir. Ana göre i'âm u tenbîh edip emrime muhâlif kimesneye vaz' etdirmeyesin.

83

Rodosçuk Gümrüğünde mubassır olan bir yeniçeri hakkında, yarım bırakılıp iptal edilmiş kayıt.

<<Rodoscuk Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Gümrük Emîni olan Murad -zîde mecdühû- tezkire gönderip; "taht-ı iltizâmına dâhil olan Rodoscuk Gümrüğü'nde mubassır olup Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden olan ..."²>>

¹ Gelibolu (Çanakkale-Türkiye).

² Defter'de, kayıt tamamlanmamış ve üzerine çizgi çekilerek iptal edilmiştir.

Yevmü'l-İsneyn

84

Merhum Erzincan Kadısı Mehmed'in Erzurum eyaletine mutasarrıf olan Vezir Ahmed Paşa tarafından zapt olunan mal, erzak ve atlarının, oğlu Ahmed'e teslim olunması; ayrıca merhumun Bafra'daki emlak ve akarına da müdahale edilmemesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Rum Beylerbeyisine ( ) Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Erzingan¹ Kâdisı olan Mehmed'in oğlu olan Ahmed Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bunun babası olan mezkûr Mehmed fevt oldukda yanında mevcûd bulunan emvâl ü erzâkın ve sekiz re's atın bi'l-fi'l Erzurum² eyâletine mutasarrıf olan düstûr-ı mükerrem Vezirim Ahmed Paşa *-edâma'l-lâhü Teâlâ iclâlehû-*nun âdemleri kabz edip ve Bafra nâm kasabada dahi buna irs-i şer'le intikâl eden erzâkı ve hammâm ve sâir akârâtdan her ne intikâl etmiş ise buna kimesne müdâhale etmeyip alınan emvâl ü erzâkı teveccüh edenlerden aliverilmek" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin müşârun-ileyhin ol cânibde âdemleri kabz eylediği emvâl ü erzâkı şer'le buna aliverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip şer'le bunun müteveffâ babasından intikâl eden emvâl ü erzâkın ve sekiz re's atın ba'de's-sübût muktezâ-yı şer' üzere aliverip ve sâir bâki kalan emvâl ü erzâkına dahi bir ferde müdâhale etdirmeyesin.

85

Erzurum muhafazasında olan Vezir Ahmed Paşa'nın, merhum Erzincan Kadısı Mehmed'e ait olup kendisi tarafından zapt olunan mal, erzak ve atları merhumun oğlu Ahmed'e teslim etmesi.

Bâ-hatt-ı müşârun-ileyh.

Erzurum muhâfazasında olan Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Erzingan Kâdisı olup vefât eden Kâdi Mehmed'in oğlu olan Ahmed Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "mezkûr vefât eyledikde yanında mevcûd bulunan emvâl ü erzâkın ve sekiz re's atın alıp kabz eylediğin" i'lâm eylediği Rikâb-ı Hümayûnuma arz olundukda bunun babasından kendiye intikâl eden emvâl ü erzâkın buna teslim eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip bunun babası olan müteveffâ'nın ne mikdâr emvâl ü erzâkın ve atların almış isen bi't-tamâm teslim edip avk u te'hîr olunmağla bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

86

Mekke ve Medine şehirleri arasında ziyaret yeri olan Aynü'l-Cedid'in hizmetçilerinden Ahmed el-Cedidî'ye surre-i hümayunla gönderilen elbise ve

¹ Erzincan (Türkiye).

² Erzurum (Türkiye).

altınları vermeyip kendisini hapsettiği iddia olunan Şam Emîr-i Hâccı Ferruh'un yargılanması ve üzerine sabit olan hakkın alınıp sahibine verilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Şam Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Sulehâdan Ahmed el-Cedîdi nâm kimesne Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Mekke-i Mükerrreme¹ ve Medine-i Münevvere² –zâda'llâhü Teâlâ şerefühümâ– mâbeynlerinde vâkı' olup kadimden ziyâretgâh olan Aynü'l-cedîd³ nâm mekân-ı mübârekin <<hüddâmı olmağla>> hüddâmından olmağla her sene surreden otuz yedi altın ve iki çuka ferâce ve dört gömlek ta'yîn olunup bu âna değin veriligelmişiken ümerâdan olup hâlâ Şam-ı Şerîf Emîr-i Hâccı olan Ferruh <<buna arz edip>> kendiye ta'yîn olunan altunu ve esbâbı taleb eylediği çin buna garaz edip vermediğinden gayri bunu tutup habsedip hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî dokuz yüz gurusun alıp her vechile zulm ü taaddi eylediğin" bildirip hakkı aliverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin hilâf-ı şer' alınan akçesi şer'le aliverilmek <<bâbında>> emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda Mîr-i müşârun-ileyhi meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden hasımlarıyla berâber edip husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp üzerinden on beş [yıl] mürûr etmiş değil ise onat vechile ve dikkat ü ihtimâmla teftiş ü tefahhus edip göresin: Müşârun-ileyh Ferruh bundan hilâf-ı şer'-i şerîf ol mikdâr gurus aldıği şer'le sâbit ü zâhir olur ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle âmil olup şer'le müteveccih olan hakkın hükmedip bi-kusûr alıversin. Hilâf-ı şer'-i şerîf taallül ü inâd etdirmeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 16 Rebîü'l-evvel, sene 1027

87

İstanbul'dan Ösek'e kadar yol üzerindeki menzillerde bulunan atların beylerbeyi ve sancak beyi adamları ile askerî taifeden olanlar tarafından kullanılması müsaade edilmeyip sadece emr-i şerifle gelen Dergâh-ı Mualla çavuş ve kapıcılarına verilmesi.

Hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimden Ösek'e⁴ varınca yol üzerlerinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

"Taht-ı kazânızda vâkı' olan menzil bârgirlerini beylerbeyi ve sancakbeyi voyvodaları ve âdemleri ve sâir askerî tâifesi alıp istihdâm eylemekle umûr-ı mühimme ile Südde-i Saâdetimden Dergâh-ı Muallâm çavuşları ve bevvăbları emr-i şerifle vardıkda yerlerinde bulmamağla menzile geç varıp me'mûr oldukları hidmeti vakti ve zamânıyla edâ <<eylemeğe ve menzile>> edemeyip din ü devletime müteallik olan maslahatın avkına bâis olduğu" i'lâm olunmağın min-ba'd menzil bârgirlerine beylerbeyi ve sancakbeyi âdemleri ve gayriler <<dahl>> istihdâm eylemeyip emr-i şerifimle varanlara verilip âhardan dahlolunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Mecca, Makkah (Suudi Arabistan).

² Medina (Suudi Arabistan).

³ 'Ayn Jadid (Suudi Arabistan).

⁴ Osijek (Hırvatistan).

Vusûl buldukda her biriniz husûs-ı mezbûra mukayyed olup taht-ı kazânızda olan menzil bârgîrlerin beylerbeyi ve sancakbeyleri âdemlerine ve askerî tâifesinden kimseye verdirmeyip menzilcilere muhkem tenbîh eylesiz ki <<Südde-i Saâdetimden>> emr-i şerif ve umûr-ı mühimme hidmeti ile Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından ve kapıcılardan âdem vardıkda hâzır bulup <<umûr-ı mühimmenin>> maslahatın vakti ile itmâmına sebeb ola. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup min-ba'd <<kimesneye>> menzil bârgîrlerini hâricden kimesneye dahletdirmeyesiz. Şöyle ki; kanâat etmeyip geri dahlederlerse men' edip men' ile memnû' olmayanları yazıp arz eyleyesiz.

88

Mısır'da Haremeyn-ı Şerifeyn Vakfına ait olup köprü hizmetinde bulunan Siryakus köyü ahalisinin kâşifler ve divitdarlar tarafından 'öküz' ve 'gulâm-baha' teklifiyle rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Atâ Efendi.

Mısır Beylerbeyisine hüküm ki:

Mısır'a tâbî Haremeyn-ı Şerifeyn evkâfından <<Kaytibey>> karye-i Siryakus¹ ahâlisi âdem gönderip; "mukaddemâ cistre hidmet ederler iken Âbidîn nâm <<kimesne>> Kâşif 'her sene bir çift öküz ve bir gulâm bahası' deyü bir teklif ihdâs edip sekiz dokuz seneden beri vech-i meşrûh üzere teklifden hâlî olmamağla bunlar celâ-yı vatan eylemek sadedinde oldukların" bildirip hâdis olan teklif ref' olunmak için emr-i şerifim taleb eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda göresiz: Bunlar Haremeyn-ı Şerifeyn evkâfından olup kadîmden ol vechile teklifleri yoğiken hâlâ sekiz dokuz seneden beri vech-i meşrûh üzere teklif ihdâs olunup rencide ederlerse câiz değildir. Men' u def' edip küşşâf ve dividdâr makûlesine ol vechile nesne teklif etmekle reâyâ-yı Vakfı rencide etdirmeyesin.

89

Mehmed Çavuş'un zeameti köylerinden Akşehir kazasına bağlı Apsarı köyüne sonradan gelip yerleşen ve ahaliye zulmeden Sinan'a, buradan gidip eskiden beri sakin olduğu köyünde yerleşmesi hususunda tembihte bulunulması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Karaman Beylerbeyisine ve Akşehir² Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş -zîde kadruhû- arzuhâl sunup; "Sinan nâm kimesne reâyâdan iken bir tarikle Bölüğe dâhil olmağla gelip bunun zeâmeti karyelerinden Apsarı³ nâm karyesinde sâkin olup reâyâyâ külli zulm ü taaddisi olmağla kadîmden sâkin olduğu karyesine varıp sâkin olmak" bâbında emr-i şerifim taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûra muhkem tenbîh eyleyesin ki mezbûr Mehmed Çavuş'un zikrolunan karyesinden kalkıp kadîmden sâkin olduğu karyeye varıp tavattun eyleyip min-ba'd mezbûr Çavuşun karyesinde sâkin olmaya. Emrime muhâlefet ederse yazıp ism ü resmiyle arz eyleyesin.

¹ Siryâqûs (Mısır).

² Akşehir (Konya-Türkiye).

³ Apsarı (Akşehir-Konya-Türkiye).

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Ra., sene 1027

90

Kazak eşkıyasının kovulması amacıyla ilkbaharda harekete geçecek olan Donanma-i Hümayun gemilerinde görevlendirilen Silistre sancağının eli emirli ve mazullerinin, sancağın diğer sipahileri ile birlikte karadan gitmeleri.

Sin.

Mâliye emri üzere.

Özi¹ Beylerbeyisi Hüseyin Paşa'ya <<hüküm ki>> ve Silistre² sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Bundan akdem Kazak eşkıyası defî için evvel-bahâr-ı huceste-âsârda çıkması fermânım olan Donanma-yı Hümayûn gemilerine Serdâr ta'yîn olunup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Bekir -zîde mecdühû- ile livâ-i Silistre'nin eli emirli ve ma'zûlleri maan eşmek üzere emr-i şerîfimle ta'yîn olunmuşlar iken hâlâ tâife-i mezbûre sâir sancağı sipâhileri ile karadan gitmelerin müşârun-ileyh Bekir -zîde mecdühû- evlâ vü münâsib olduğun mektûbuyla i'âm eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere livâ-i mezbûrun eli emirli ve ve ma'zûlleri karadan gitmek için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilmeğin mücebiyle amel olunmasın emredip **bu-yurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

91

Reisülküttap Mehmed Mecd'in Üsküp kazasında mutasarrıf olduğu zeameti mahsulünden reaya zimmetinde kalan 1018 ve 1019 senelerine ait yüz yirmi bin akçenin tahsil edilmesi.

Seyfi.

Üsküb Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Nişancı olup bi'l-fi'l Reisül'l-küttâbım olan Mehmed Mecd -dâme ulüvvuhû- tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arz olundu ki; "kazâ-i mezbûrda bi'l-fi'l berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu Rakoniçe³ ve Solna Brez(?) ve Moyance(?) nâm-ı diğer Gradušte⁴ ve Planice⁵ ve Pare-i Küçük ve Divçence⁶ nâm karyeleri kendi tarafından zabtını Lutfi <<bey>> nâm kimesneye sipâriş edip mezbûr dahi zikrolunan kurânın mahsûlünden bin on sekiz ve bin on dokuz senelerinin mahsûlünden yüz yirmi bin akçe bâkî gösterip bundan akdem mûmâ-ileyh kendi tarafından müteferrika Hasan nâm kimesneyi vekil nasb edip varıp emr-i şerîfimle mezbûr Lutfi'yi reâyâ ile bir yere cem' eyleyip zikrolunan senelerde bâkî kalan yüz yirmi bin akçe şer'le sû'al olundukda; <<bi'l-muvâcehe reâyâ ikrâr ve>>

1 Ochakiv (Ukrayna).

2 Silistra (Bulgaristan).

3 Rakotinci (Kuzey Makedonya).

4 Gradišta (Kuzey-Makedonya). Bk. BOA, TT.d., 370, s. 129.

5 Planica (Kuzey Makedonya).

6 Divjanci (Kuzey Makedonya).

'Zikrolunan iki senenin bâkî kalan yüz yirmi bin akçeyi <<reâyâ bi'l-muvâcehe ikrâr u i'tirâf edip>> mezbûr subaşı Lutfî'ye vermedik. Bizim üzerimizde bâkidir.' deyü bi'l-muvâcehe ikrâr u i'tirâf eyledikleri sicil ve hüccet olunup hüccet-i şer'îyye mücebince alıverilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda reâyâyı şer'-i şerîfe ihzâr edip dahi zikrolunan senelerde bâkî kalan yüz yirmi bin akçe[yi] elinde olan hüccet-i şer'îyye mücebince ba'de's-sübût hükmedip varan âdemisine bi-kusûr cem' u tahsil etdiresin. Kimesneye min-ba'd özr ü bahâne ve taallül etdirmeyesin. Ammâ bu bahâne ile reâyâdan bir senede iki def'a mahsûl alınmakdan ziyâde hazer eylesin.

92

Nikola, Dimo ve isimleri yazılı diğer zimmilerin, kendilerine kefil olup borçlarını ödeyen Yani ile mahkemeye çıkarılmaları ve Yani'nin bunlar üzerine sabit olan alacaklarının tahsil edilmesi.

Sin.

Yenişehir ve Fena[r] Monlâsına ve Cuma Kâdisına hüküm ki:

Yani nâm zimmî Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bundan akdem Nikola, Dimo, Meyder(?), Yan Grad, Teneş(?), Yani, Yorgoli(?), Sendersof, İstriyanos, Kerniç, Endru, Yorgi, Yani nâm zimmiler Yeniçeri Mehmed nâm kimesneden elli iki bin nakd akçe karz alıp mezbûr Yani kefil bi'l-mâl olup ba'dehû mezbûrlar firâr etmekle mezbûr Mehmed meblağ-ı mezbûru bundan bi't-tamâm alıp hâlâ bu dahi mezbûrlardan taleb eyledikde vermekde taallül ü inâd eylediklerin" bildirip elinde olan hüccet-i şer'îyye mücebince şer'le hakkı mezbûrlardan alıverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldu[kd]a mezbûrları meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip bir def'a şer'le faslolmayan husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu üzere ise mezbûrun şer'le müteveccih olan hakkın hükmedip ba'de's-sübût bi-kusûr alıverip hilâf-ı şer'-i şerîf taallül ü inâd etdirmeyesiz ve ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer' olup alâ-vechi'l-hasım sâbit olursa mukarrer tutup mücebi ile amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

93

Nevahi-i Bergama, Tarhala, Başgelembe, Bergama ve Gördük kazalarında ahalinin mallarını yağmalayıp kız ve oğlan çocuklarını kaçıran ve her türlü fesadî işleyen suhte eşkiyasının yakalanarak haklarından gelinmesi.

Nevâhi-i Bergama ve Tarhala¹ ve Başgelembe² ve Bergama ve Gördük³ kâdılarına <<hüküm ki>> ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân <<karye-i>> kazâ-i mezbûrlarda Kethüdâyeri olan Ali'ye hüküm ki:

Bundan akdem zikrolunan kâdılıklarda ba'zı sùhte eşkiyası ( ) fesâd ü şenâat üzere olup nice Müslimânların emred oğulların çekip ve mürûr u ubûr eden Müslimânların emvâl ü erzâkların nehb ü gâret edip fesâd ü şenâatlerinin nihâyeti olmadığını mukaddemâ arz eylediklerinde; "Tâife-i mezbûrenin vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâat üzere olanların ele getirip şer'le haklarından gelesin."

¹ Darkale (Manisa-Türkiye).

² Gelembe (Manisa-Türkiye).

³ Gördük-Kale, Gördük-Tchai, Giördük (BOA, HRT.h., 424).

deyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– ve amm-i büzürgvârım Sultân Mustafa Hân zamânlarında mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilip henüz icrâ olunmayıp mukaddem verilen emr-i şerif mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerif recâ etmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip mukaddemâ mufassal ü meşrûh verilen emr-i şerif mücebince sûhte eşkiyâsın ve uşteniklerinin¹ fesâd ü şenâat üzere olanların ele getirip şer'le haklarından gelesiz. Emr-i şerifime muhâlif min-ba'd sûhte eşkiyâsına ruhsat vermeyesiz.

94

Beypazarı'nda Veziriazam Nasuh Paşa'nın yaptırdığı kervansaray, hücre vs. vakıf yerlerde kalan neccar ve diğer sanat ehline ehl-i örf tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Safî hathyla.

Beypazarı² Kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa Bostâncılarımbaşı olup kasaba-i mezbûrda Vezîr-i A'zam iken vefât eden Nasuh Paşa'nın kârbânsarây nâzırı olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Receb –*dâme mecdühü*– mektûb gönderip; "vâkıf-ı mûmâ-ileyhin binâ eylediği kârbânsarây ve hücrelerde ve sâir vakıf yerlerde sâkin olan neccâr ve gayri ehl-i sanâyi' ve sâirlerin mîr-i mîrân ve sancakbeyleri âdemleri ve sâir ehl-i örf tâifesi rencide edip hilâf-ı şer'-i şerif taaddî vü tecâvüz etmeleri ile karâra mecâlleri olmayıp ekseri firâr edip ol ecilden zikrolunan kârbânsarây ve sâir evkâfı harâba müşrif <<olup>> olmağa yüz tuttuğun" i'lâm edip ol vechile taaddî vü rencide etdirilmemek için merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– zamânında mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilip mücebince amel olunmak için emr-i şerifim verilmek recâ etmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ mufassal ü meşrûh vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerif mücebince amel edip dahi müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin evkâfında sâkin olan neccâr ve gayrilerin min-ba'd mîr-i mîrân ve sancakbeylerine ve âdemlerine rencide vü taaddî etdirmeyip men' u def eylesin. Memnû olmayanları ism ü resmleri ile yazıp arz eylesin.

Yevmü'l-İsneyn, fi 22 Ra., sene [10]27

95

Kadıllığın arpalık olarak verilmesinden dolayı Ahyolu kazasında birkaç mahkeme ihdas olunduğu, naiplerin yerlerinde durmayıp yasak olmasına rağmen ayda bir defa nahiye ve köyler üzerine devre çıkarak ahalinin zahire ve paralarını aldıkları bildirildiğinden, buna izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Ahyolu Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i Ahyolu ve ana tâbî olan nevâhî vü kurâ ahâlisi ve reâyası Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eylediler ki; "kazâ-i mezbûr yüz elli akçe ile verilirken kasaba-i mezbûrede mahkeme olup

¹ Uchenik (Rusça), ucenik (Sırpça), usanogh (Ermenice): Öğrenci.

² Beypazarı (Ankara-Türkiye).

etrâf u cevânbiden reâyâ vü berâyâ ve erbâb-ı hâcât gelip hakları icrâ olunurken yedi sekiz senedir ki arpalık tarikiyle verilmekle birkaç mahkeme ihdâs olunup nüvvâb murâd eyledikleri üzere ayda bir 'devir' nâmıyla nevâhî vü kurâyı on ve on beş atlı ile dolaşıp reâyânın müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve kuzu ve tavuk ve arpa ve sair me'kûlâtların ekl edip şer'le reâyânın üzerlerine <<nice akçelerin alıp>> nesne sâbit olmadın şahid-i zûr ikâmetiyle 'cerime' nâmına nice akçelerin alıp dahi hüccetler verip reâyâyâ nice tekâlif teklif edip kimin habs ve kimin zencire urup karye be-karye gezdirip nüvvâbın bu makûle zulm ü taaddilerinden <<ve ol etrâflar deryâ kenârı olmağla Kazak eşkıyâsının taaddi vü tecâvüzünden>> reâyânın karâra mecâlleri kalmayıp zirâat ve sair karları, üzerlerine lâzım gelen tekâlîfe kifâyet etmemekle <<reâyâdan>> nicesi celâ-yı vatan ve terk-i mesken edip şöyle ki; üslûb-ı sâbık üzere amel olunmayıp nüvvâb devre çıkıp herkes mahkemelerinde karâr etmeyip ahâlisine ve reâyâyâ bu vechile taaddi vü tecâvüz olunursa bir vechile karâra mecâlleri kalmayıp kalanların dahi ekseri celâ-yı vatan etmek mukarrerdir." deyü ol bâbda emr-i şerîfime recâ eyledikleri ecilden imdi; yanlarına nice âdem [alıp] reâyâ üzerine çıkıp devreylemek memnû'dur. Kadimden mahkeme olan yerlerde oturup icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye etmek emrim <<üslûb-ı sâbık üzere amel olunup nâibler kadimden mahkeme olan yerlerde karâr edip ve min-ba'd devir nâmıyla nevâhî vü kurâyâ hareket etmek bâbında fermân-ı şerîfime sâdır >> olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<i'âm olunduğu gibi olup kadimden olgelene muhâlif nâiblerin meğher ki keşf lâzım gelip taleb eylediklerinde bir iki âdem ile varıp bi-hasebi's-şer' lâzım gelen icrâ oluna; sair vechile reâyâyâ zulm ü taaddi etdirmeyesin ve sicil ve hüccet akçesin kânûn üzere aldırıp ziyâde aldırmayasın. Mahkemelerinde karâr etmeyip ayda bir ol mikdâr atlı ile 'devir' nâmına nevâhî vü kurâyı devredip ahâlisine ve reâyâ vü berâyâyâ ol vechile taaddi vü tecâvüzleri mukarrer ise men' u def edip kasaba ve nevâhî nüvvâblarına muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd mahkemelerin bırakıp 'devir' nâmına kurâ vü nevâhîye çıkmayalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp geri reâyâ gelip şikâyet eyleyeler, öZRÜN ve cevâbın mesmû'-ı hümayûnum olmaz. Ana göre mukayyed olup reâyânın ve sair ahâli-i vilâyetin üzerlerinden bu makûle cevır ü taaddilerin def u ref etmen bâbında bezl-i makdûr eylesesin.>> nâiblere min-ba'd devretedmeyip mahkeme olgeldiği yerlerde oturup icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye oluna.

96

Mısır'da Menûfiye Kadısı iken vefat eden Ali'nin geriye kalan mal ve eşyalarının kimseye müdahale ettirilmeden, Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Mehmed Murad vasıtasıyla ve eşi ve çocuklarıyla birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Mısır'da olan Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Kâdisına hüküm ki:

Meşâyih-i kibârdan kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn Şeyh Bekir -zîde takvâhü-nün dâmâdı olup Mısır'a tâbî Menûfiye Kâdisı iken vefât eden Ali Kâdi'nın ol cânibde olan emvâl ve esbâb ü eskâline kimesneyi müdahale etdirmeyip zevcesin eytâmıyla emîn ü sâlim Âsitâne-i Saâdetime getirmek için akrabâsından Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından Otuz Dördüncü Bölük'de kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Murad -zîde kadruhû- ta'yîn olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip müteveffâ-i mezbûrun ol cânibde ne mikdâr muhallefâtı ve emvâl ü erzâkı var ise aslâ bir ferde müdahale etdirmeyip ehl ü ıyâli ile maan varan Kapıcıma koşup emîn ü sâlim Âsitâne-i Saâdetime irsâl ü isâl etdirip merâhil ü menâzilde hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde dahl ü tecâvüz etdirmeyesiz.

97

Tedavüldeki akçeleri kırkıp kalpazanlık yapan Veli'nin, oturduğu Drama kasa-basından sürgün edilmesi.

Medhi.

Sûret-i hüccet üzerindedir.

An-yedi Kara Halîfe.

Beylikçidedir.

Drama¹ Kâdisına ve sâbık İznepol² Kâdisına hüküm ki:

"Nefs-i Drama sâkinlerinden olup sâbıkâ mahb[û]s olan Veli nâm kimesne kendi hâlinde olmayıp dâimâ kallâblık edip şehirde râyicü'l-vakt olan akçenin ir[i]lerin kırkıp harc u sarf eylediğinden gayri ba'zı dâyinlerine dahi ol kırkılmış akçeden verip külli fesâd üzere olduğu mu'temedün-aleyh kimesneler mahzarında sâbit ve sicil ve hüccet olunduğu" i'lâm olunmağın mezbûr nefy-i beled olmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te'hîr u terâhi eylemeyip sâdır olan emrim üzere mezkûrun ol diyârdan alâkası[n] kat' <<0>> eyleyip nefy-i-beled eylesesiz ve emrim yerine varıp gönderdiğiniz yazıp i'lâm eylesesiz.

98

Reisülküttap Mehmed Mecd'in İstanbul'un Kumkapı semtinde değirmen kumaları için verdiği paraları alıp kaçan Ürgüp'ün Sinason köyünden İnebeyi ve İgrid adlı zimmilerin yakalanarak Dersaadet'e gönderilmeleri.

Kurd.

Niğde Beyine ve Ürgüb Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ tuğrâ-yı şerifim hidmetinde olup bi'l-fi'l Reisü'l-küttâbım olan iftihâru'l-ümerâi ve'l-ekâbir Mehmed Mecd -dâme ulüvvuhû- kazâ-i mezbûra tâbî Sina[son]³ nâm karyede sâkin İnebeyi ve İgrid nâm zimmîlere İstanbul'da Kumkapısı'nda değirmen ihdâsı için kırk bin akçe sermâye ve on bin akçe dahi ba'zı levâzımı için verip ve andan mâadâ Hacıkadın Hammâmı kurbünde değirmen ihdâsı için elli bin akçe dahi ( ) nâm zimmiye verip hâliyâ mezbûrûn zimmîler firâr edip ol câniblerde olduğu haber alınmağın zikrolunan zimmîler ahz olunup Südde-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi zikrolunan zimmîleri her kande ise kefillerine ve buldurması lâzım olanlara buldurup dahi mûmâ-ileyhin âdemlerine koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz; ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesesiz. Zikrolunan zimmîlere ol cânibde yeniçeri tâifesinden kimesne mâni' olur ise men'i için ol cânibde Yeniçeri Serdârına hitâben Südde-i Saâdetimde Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olan Turnacıbaşı Ali -dâme mecdühû- tarafından mektûb verilmiştir. Lâzım geldikde Serdâr-ı mezbûr mübâşeretile ol makûleleri men' u def eylesesiz.

¹ Drama (Yunanistan).

² Trn, Tran, Trin (Bulgaristan).

³ Mustafapaşa (Türkiye).

Yevmü's-Sülâsâ, fi 23 Ra., sene 1027

99

Manastır kazasındaki Hacıbey Vakfının eski Mütevellisi Sükkerzade Ahmed'in muhasebesinin görülerek zimmetinde sabit olacak paranın tahsil olunup Vakfın yeni Mütevellisine teslim edilmesi ve Vakıfla alâkasını kesmemekte ısrar ettiği takdirde tutuklanarak yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Manastır¹ Kâdisına hüküm ki:

Hâssa Bostâncılarımbaşî olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Receb -zide mecdühü- Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "nefs-i Manastır'da Hasbî Nâzırı olduğu Hacıbey Evkâfı'nın Tevliyeti yine kasaba-i mezbûreden Sükkerzâde demekle ma'rûf Ahmed'in beş on seneden beri üzerinde olup tagallûben zabt ve hâsıl olan mahsûlâtın ekl ü bel' ve nice akârâtın hilâf-ı şer'-i şerîf temlik ve mürtezikanın dahi vazîfelerin vermeyip evkâfı harâb eylediğinden gayri Âsitâne-i Saâdetimden berât-ı hümayûnumla nasb u ta'yîn olunan mütevelliler sicill-i(?) Evkâfın zabtına vardıklarında hevâsına tâbî nice eşkiyâyı yanına cem' edip katl kasdına üzerlerine âlet-i harble hücum etmekle tasarrufuna iktidârları olmayıp Evkâf-ı mezbûreyi elinden halâsa mecâl olmamağla aldığı târihten beri Evkâfın mahsûlün mâlikâne zabt u kabz edip Vakfa gadr ve mürtezikalarına taaddi eylediğin" bildirip şer'le zamân-ı mübâşeretinden beri muhâsebe defteri mücebince irâd u masrafı yerli yerinden görülüp zabtı târihinden beri zimmetinde zuhûr eden mâl-ı vakf kendiden bi't-tamâm tahsil olunup verdiği muhâsebesinde zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kalmadıkdan sonra hâlâ berât-ı hümayûnumla yerine Mütevellî nasb olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) zabt u tasarruf etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel edip mezkûru hâlâ Mütevellî olan mûmâ-ileyh ile meclis-i şer'a ihzâr edip dahi zamân-ı <<zamân-ı>> Tevliyetinden bu âna gelince yerli yerinden irâd u masrafının muhâsebesin muktezâ-yı şer' üzere görüp mâl-ı vakfdan zimmetinde ne mikdâr akçe zuhûr ederse bi't-tamâm Mütevellî olana aliverip edâ eyledikten sonra Tevliyet-i mezbûreyi buna zabt u tasarruf etdirip aldırıp min-ba'd dahl ü tecâvüz etdirmeyesin. Şöyle ki; bu def'a dahi muhâsebesin görüp kat'-ı alâka etmekde taallül ve inâd ü muhâlefet ederse varan mübâşire koşup kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâli Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda görülüp icrâ-yı hak olunup mâl-ı vakf zâyî u telef olmak ihtimâli olmaya.

100

Akyazı kazasına bağlı Efteni köyü ahalisinin güherçile hizmetine memur olanlar tarafından yılda iki üç defa güherçile ve nüzûl bedeli teklifiyle rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Akyazı² Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "âhar diyârdan gelip taht-ı kazâna tâbî Efteni³ nâm karyede on beş yıldan beri sâkin olan Ya'kûb ve Mehmed ve Abdülkerim ve Kurt ve âzâdlu tâifesinden Yusuf

¹ Bitola (Kuzey Makedonya).

² Akyazı (Sakarya-Türkiye).

³ BOA, TT.d., 438, s. 538.

ve Hamza ve sâirleri meclis-i şer'a varıp; 'mîrî güherçile hidmetine me'mûr olanlar bunlardan 'bedel-i güherçile' deyü ziyâde atlı ile yılda iki üç def'a üzerlerine gelip her neferden yüz yirmişer akçe<<le-rin>> taleb dahi alıp anı edâ ve tekmil etmedin 'bedel-i nüzûl' deyü yüz ellişer akçe dahi taleb olu-nup yılda bu vechile iki üç def'a salgın vermeğe iktidârımız yokdur; ahvâ<<lerimizi>>limiz Âsitâne-i Saâdetime i'lâm etme<<lerin>>ne' recâ eylediklerin" arz eylediğin ecilden ba'zı tekâlif-i şâkkaları sâir ehl-i kurâ ile hiffet üzere alınıp min-ba'd güherçile teklif etdirilmemek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip hidmet-i mezbûreye me'mûr olanlara muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki bunların üzerlerine kurâ ahâlisi ile maan lâzım gelen tekâlif-i şâkkaların hiffet üzere aldırıp min-ba'd güherçile teklif etdirmeyip men' u def edip bir vechile rencide vü remide etdirmeyesin. Men'le memnû' olmayıp emr-i şerifime itâat etmeyenleri ism ü resm-leri ile yazıp bildiresin. Husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet etdirmeli eylemeyesin.

101

Ereğli kazasında Medine-i Müneverre Vakfı reayası arasında çıkan kavgada yaralama ve cinayete karışan şahısların kefillerine buldurularak davalıları ile bereber yargılanmaları.

Dâi.

Bâ-hatt-ı hazret.

Ereğli¹ Kâdisına hüküm ki:

Medine-i Münevvere Evkâfı Mütevellîsi olan Şa'bân Çavuş -zîde kadruhû- Südde-i Saâdetime tezkire gönderip; "nefs-i Ereğli'de ( ) Medine-i Münevvere reâyası biri ile mâbeyn olup gavgâ edip içlerinden ( ) ve ( ) ve ( ) ve ( ) nâm kimesneler ( ) ve ( ) ve ( ) nâm kimesneleri katl ve kimin dahi mecrûh edip ol makûle fesâd ü şenâat edenler ele getirilip şer'le ahvâlleri görülmek için emr-i şerifim verilme" recâsına i'lâm etmeğin şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda karye-i mezbûre halkın, şer'-i şerife ihzâr ve verâseti münhasıra olanlar ile berâber eyleyip gaybet edenleri şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdup getirdip bir def'a şer'le görölüp fasl olunmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun hakların hükmedip bi't-tamâm aliverildikten sonra bu fesâdî edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ile ahvâllerin vukûu üzere yazıp arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Garaz u nisbetden ve celb ü ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve bu bahâne ile kendi hâllerinde olanlara dahl ü rencide olunmakdan ziyâde hazer edip câdde-i hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

102

Selanik'te Hanım Sultan Vakfına ait Lukovi, Leskova ve Kundreş adlı köyle-re baskın yaparak ahalinin mallarını yağmalayıp başka diyarlara gitmesine sebep olan yeniçerilerden Ahmed ve Süleyman ile avanesinin yakalanarak yargılanmaları.

¹ Konya Ereğlisi (Konya-Türkiye).

Ağa mektûbu mücebince.

Selanik Kâdisına ve ol cânibde Yeniçeriler Zâbiti olan İbrahim –zîde kadruhû–ya hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' müteveffiye Hanım Sultân evkâfından Lukovi¹ ve Leskova² ve Kundreş³ nâm karyeler reâyâsı Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; <<yeniçeri nâmında olup>> "Altıncı Ağa Bölüğünde Ahmed nâm yeniçeri ve Süleyman nâm teberdâr hevâlarına tâbî' olup şakâ ile meşhûr olan Nikolayko ve İsmokerya ( ) nâm zimmiler ile yek-dil olup zikrolunan karyelere varıp konup müft ü meccânen yem ü yemek ve arpa ve saman ve sâir levâzımların aldıklarından gayri ehl ü ıyâllerine zinâ ve fi'l-i şenî' edip ve nicesinin emvâl ü erzâkların yağmâ vü gâret edip ve salgın salıp taaddi eylediklerinden mâadâ reâyânın hilâf-ı şer' u kânûn otuz bin akçeden ziyâde akçelerin alıp mezbûrların zulm ü taaddi ve fesâdlarından kurâ-i mezbûre reâyâsının ekseri terk-i diyâr edip ve fukarâyı ehl-i örfe gamz etmeleriyle reâyânın ahvâlleri mükedder olup mezbûrlar şer'-i şerife ihzâr olunup şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak" bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden mezbûrlar şer'-i şerife ihzâr olunup şer'le müteveccih olan otuz bin akçeleri alıverilip muhâlefet ederler ise arz olunup dirlikleri kat' olunduktan sonra şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak için Ağaları Kâimmakâmı olup Saksoncubaşı olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Ali –zîde mecdühû– tarafından mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup dahi müşârun-ileyh tarafından verilen mühlül mektûb mücebince mezbûrları bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip dahi da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden ashâb-ı hukûkla murâfaa-i şer' edip bir def'a faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip ba'de's-sübût reâyânın hilâf-ı şer'-i şerif alınan otuz bin akçe ve sâir hakları bi-kusûr ashâbına alıverildikten sonra Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ile arz eylesin ki dirlikleri kat' olunup muhkem haklarından gelinmek için sonra emrim ne vechile sâdır olur ise mücebi ile amel oluna.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 23 Ra., sene [10]27

103

İstanbul çarşılarında kullanılan dirhemlerin olması gereken ağırlıkta olmaması alışverişlerde halkın mağduriyetine yol açtığından, bunlardan olması gereken ağırlıkta olup damgasız olanların damgalanması, olması gereken ağırlıkta olmayanların toplanması, damgalı ve olması gereken ağırlıkta olanlara ise dokunulmamasına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Cânib-i Hazînedârbaşı-i Enderûn.

Tecdîd.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetimde Kuyumcubaşı olan ( ) –zîde kadruhû– Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan ehl-i sûk isti'mâl ettikleri dirhemler hak üzere olmayıp noksân üzere olmağa bey' u şirâda Müslimânlara gadr u zulm olup noksân üzere olan dirhemleri yoklatması lâzım

1 Sotîra, Lukovits (Yunanistan); BOA, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi defterleri (TS.MA.d.), 3692, v. 2a.

2 BOA, TS.MA.d., 3692, v. 2a.

3 BOA, TS.MA.d., 3692, v. 2a.

olduğu mukaddemâ i'âm olunmağla mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan ehl-i sûk isti'mâl etdikleri dirhemleri Kuyumcubaşı ma'rifetiyle yoklatıp her biri gereği gibi veznetdirilip hak üzere olan dirhemlerine dahl ü taarruz olunmayıp anın gibi noksân üzere olan dirhemler ellerinden alınıp mühürlenip Divân-ı Hümâyûnuma gönderilip ve ellerinde kadîmden olgeldiği üzere isti'mâl olunan sahihü'l-vezn dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle tamga etdirilip isti'mâl etdirilmek bâbında merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –tâbe [serâhü]– zamânında hükmi-i şerif verilmekle amm-i bü-zürgvârım Sultân Mustafa Hân zamânında dahi tecdid olunmağla hâlâ müşârun-ileyh zamânında verilen hükmi-i şerif dahi tecdid olunmak" recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mukaddemâ verilen ahkâm-ı şerife mücebince taht-ı kazânda vâkı' olan ehl-i sûk isti'mâl etdikleri dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle yoklanıp her birin gereği gibi veznetdirip hak üzere olan dirhemlerine dahl ü taarruz etdirmeyip anın gibi noksân üzere olan dirhemleri mukaddemâ vârid olan evâmîr-i şerife mücebince ellerinden alıp mühürleyip Südde-i Saâdetime gönderip ve ellerinde kadîmden olugeldiği üzere isti'mâl olunan sahihü'l-vezn dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle tamga etdirip vech-i meşrûh üzere mukaddemâ verilen evâmîr-i şerife ve hâlâ vârid olan emrime mugâyir bir ferde vaz' etdirmeyesin; inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

104

Rumeli kazalarındaki çarşılarda kullanılan dirhemlerin olması gereken ağırlıkta olmaması alışverişlerde halkın mağduriyetine yol açtığından, bunların Kuyumcubaşı marifetiyle kontrol edilerek damgasız olanların damgalanması, olması gerekenden daha hafif olanların toplanması ve taş ve kurşundan mamul dirhem kullanılmamasına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Rumeli'nde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Saâdetimde Hâssa Kuyumcularbaşı olan ( ) –zîde kadruhû– Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; <<zikrolunan>> "Taht-ı kazânızda ehl-i sûk tâifesi isti'mâl etdikleri dirhemleri tamâm olmayıp noksân üzere isti'mâl etmeleri ile bey' u şîrâda Müslimânlarla gadrolup <<isti'mâl olunan dirhemleri>> o makûle noksân üzere dirhem isti'mâl edenler ve isti'mâl etdikleri dirhemleri tamga <<olunmak>> olmayanları tamga olunmak lâzım olup ve isti'mâl olunan dirhemleri taş ve kurşun olmayıp ve noksân üzere dirhem isti'mâl edenlerin dirhemlerin ellerinden alıp der-kise edip Südde-i Saâdetime gönderip isti'mâl edenleri ism ü resmleri ile arz olunup dirhem husûsu müşârun-ileyh ma'rifeti ile görölüp sahihü'l-vezn dirhem isti'mâl etdirile.' deyü mukaddemâ Mâliye tarafından hükmi-i hümâyûn verilip mücebince merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –tâbe serâhü– zamânında hükmi-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunmasın" recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mukaddemâ müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince amel edip dahi müşârun-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle taht-ı kazânızda dirhem isti'mâl eden ehl-i sûkun dirhemlerin yoklayıp tamâmü'l-vezn olup tamgasız olan dirhemleri tamga edip dahi her birisine muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki tamâmü'l-vezn dirhemler isti'mâl edip taş ve kurşun dirhemler isti'mâl olunmayıp mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrime mugâyir ve oligelene muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet üzere olanların dirhemlerin ellerinden alıp der-kise edip mukaddemâ verilen evâmîr-i şerife mücebince Südde-i Saâdetime gönderip mezbûrları ism ü resmleri ile yazıp arz eylesin.

105

Amasra Kalesi askerlerinin Kale dışında oturmalarına izin verilmemesi ve Kaleye dönmekte ısrar edenlerin gediklerinin Kalede oturmak kaydıyla yerli adamlara verilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bolu Sancağibeyinin Kâimmakâmına ve Amasra Kal'ası Dizdârına hüküm ki:

Amasra¹ Kal'ası'nın neferâtı Kal'ada durmayıp âhar yerde sâkin oldukları i'lâm olunmağın bu bâbda siz mes'ûl ve neferâtı hakârete müstahik olmuşlardır. İmdi; Kal'a-i mezbûre neferâtından bir ferd âhar yerde sâkin olduklarına kat'â rızâ-yı hümayûnum yoktur. Min-ba'd cümle neferâtı varıp Kal'ada sâkin ve gereği gibi hıfz u hırâsetinde mücidd ü sâi olmaların emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahi Kal'a-i mezbûre neferâtına muhkem tenbih eyleseniz ki min-ba'd cümlesi varıp Kal'ada sâkin ve muhâfazasında mücidd ü sâi olalar. Ba'de't-tenbih mütenebbih olmayıp me'mûr oldukları Kal'ada sâkin ve muhâfazasına gelmeyenlerin gediklerin leyl ü nehâr Kal'ada sâkin olmak üzere yerli âdemlere arz eyleseniz ve bi'l-cümle Kal'a-i mezbûrenin hıfz u hırâseti mühimmât-ı umûrdandır; bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup Kal'a-i mezbûrenin neferâtın her kande olurlarsa getirdip leyl ü nehâr hıfz u hırâset etdiresiz.

106

Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman'ın, Sadaret Kaymakamı Vezir Mehmed Paşa'nın Hezargrad kazasındaki haslarına dâhil isimleri yazılı köyler reayasından aldığı paraları, Mehmed Paşa'nın Voyvodasına, reayaya ve diğer aldığı kimselere iade etmesi; bundan sonra da kendisi devre çıkmadığı gibi subaşı ve voyvodalarının çıkmasına da müsaade etmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ Basra Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Niğbolu² sancağına mutasarrıf olan Osman -dâme ikbâlühü-ya hüküm ki:

"Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-nun Hezargrad³ kazasında vâkı' haslarından ve tevâbii karyelerinden Kalfa⁴ nâm karyeden dört bin dört yüz ve Velika nâm karyeden iki bin iki yüz ve Zavyed⁵ nâm karyeden sekiz bin akçe ve Yüncüler nâm karyeden üç bin ve Meksalir(?) nâm karyeden iki bin beş yüz akçe ve Kokarca⁶ nâm karyeden yedi yüz akçe ve Küçük Kokarca⁷ nâm karyeden beş yüz akçe -ki, cem'an yirmi bir bin üç yüz akçe olur- reâyâdan alıp kabz eylediğın" i'lâm olunmağın bu bâbda azl ü itâba müstahik olmuşsundur. İmdi; müşârun-ileyhin hâsları min-küllü'l-vücûh serbestdir. Mîr-i mirân ve ümerâ ve voyvodaları ve subaşıları dahl ü taarruz eylediklerine kat'â rızâ-yı şerifim yoktur. Müşârun-ileyhin hâsları reâyâsından ve gayriden her ne mikdâr nesnesin almış isen bi't-tamâm as-hâbına teslim eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

¹ Amasra (Bartın-Türkiye).

² Nikopol (Bulgaristan).

³ Razgrad (Bulgaristan).

⁴ Balkanski, Kalfaköy (Bulgaristan).

⁵ Zavet, Zavyet (Bulgaristan).

⁶ Kokardzha (Bulgaristan).

⁷ Malak Porovets, Mala Kokardzha (Bulgaristan).

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi müşârun-ileyhin hâsları karyeleri reâyâsından ve gayriden her ne mikdâr nesnelerin almış isen aslâ taallûl ü tereddüd etmeyip cümlesin ashâbına veresin. Şöyle ki; müşârun-ileyhin hâsları reâyâsından aldığın yirmi bir bin üç yüz akceyi geri müşârun-ileyhin Voyvodasına ve reâyâsına ve sâirden aldığın ashâbına reddolunmaya, Âsitâne-i Saâdetime geldiğinde hakkından gelinir. Ana göre mukayyed olup eyyâm-ı saâdet-encâmımda bir ferde zulm ü taaddî olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur. Min-ba'd sen il üzerine devre çıkmayıp ve subaşı ve voyvoda ve sâir âdemlerini dahi çıkartmayıp rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eylemekden ihtirâz eylesin.

107

Karaağaç kazasında ahaliye zulmeden Türk Avdal Ağa isimli şakinin, gelen görevliye teslim edilerek Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Çavuşbaşı'ya verilmiştir.

( ) Kâdisına hüküm ki:

Karaağaç kazâsından Balaban ve Güvendik ve Hacı ve Hüseyin nâm kimesneler Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arz eylediler ki; "taht-ı kazânda mütemekkin olan Türk Avdal¹ Ağa demekle meşhûr nâm kimesne ziyâde şerîr ü şakî ve eşkıyâ yatağı olduğundan mâadâ kırk nefer kimesneye baş u buğ, fukarâ-ya taaddî üzere, kimi da'vâcı ve kimi şâhid olmağla fukarâya zulm ü hayf eylemekle bundan akdem; 'Birbirinin üzerlerine şehâdetleri istimâ' olunmaya ve mezkûr Avdal² kendi hâlinde ola.' deyü emr-i şerif verilmiş iken hâlâ memnû' olmayıp geri zulm ü taaddiden hâlî olmayıp şöyle ki; hakkından gelinmeyip geri vech-i meşrûh üzere taaddî vü cefâ ederse cümlemiz celâ-yı vatan etmek mukarrerdir." deyü bildirdikleri ecilden mezkûr Avdal³ Ağa ihzâr olunup dahi ( ) mübâşeretile Südde-i Saâdetime gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezkûru ihzâr edip dahi mezkûr mübâşir ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlî Dîvân-ı Hümayûnumda kâdiaskerler huzûrunda görölüp icrâ-yı hak oluna.

108

Aydın ve Saruhan sancaklarında Celâli istilasını bahane ederek vakıf görevlilerinin ücretlerini vermeyip muhasebesini âdet olduğu üzere gördürmeyen mütevellilerin Dergâh-ı Mualla kapıcılarından Hacı Mehmed marifetiyle tef-tiş olunması.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Şer'le buyurulmuştur.

Aydın ve Saruhan sancaklarında vâkı' olan kâdilara hüküm ki:

Birgi⁴ Kâdisı ve Müfettişi olan Mevlânâ Kasım -zîdet fezâyilühû- Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; <<Aydın ve Saruhan sancağında>> "taht-ı kazânızda vâkı' evkâf bundan akdem

¹ Metinde "اوجل" imlâsı ile.

² Metinde "اوجل" imlâsı ile.

³ Metinde "اوجل" imlâsı ile.

⁴ Birgi (İzmir-Türkiye).

Celâli istilâsında bir mikdâr harâba müşrif olup ba'dehû yerlerine gelip vilâyet ma'mûru âbâ-dân iken mütevellîleri olanlar mâcerâ'-i sâbıkayı bahâne edip erbâb-ı vezâyifin hakların vermekde taallül edip kadimden olugeldiği üzere her sene muhâsebe defteri ile şer'-i şerife itâat ve mürâca-at etmeyip mâl-ı vakfı ekl ü bel' edip <<erbâb-ı vezâyifin hakların vermeyip>> evkâf-ı mezbû-re Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından <<Rehâcî>> kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Mehmed -zîde kadruhû- mübâşeretiyle şer'le görölmek" bâbında emr-i şerîfim recâsına arz eylediği ecilden **bu-yurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi o makûle evkâf mütevellisi olup <<olup>> her sene olugeldiği üzere muhâsebelerin gördürmeyip mâl-ı vakfı ekl ü bel' edip erbâb-ı vezâyifin hakların vermeyip gadreyledikleri vâkı' ise mûmâ-ileyh Hacı Mehmed mübâşeretiyle o makûleleri hak üzere görüp hilâf-ı şart-ı vâkıf mâl-ı vakfdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe alıkomayıp şer'-i şerif ve emr-i hümayûnuma muhâlif bir ferde taallül etdirmeyesiz. Ammâ <<evkâf teftiş>> umûm teftîşi memnû'dur. Bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş olmakdan hazer eylesesiz.

109

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait olup her türlü tekâliften muaf olan Zile has-ları reayasının ehl-i örf tarafından herhangi bir tekâlif teklifi ile rencide edil-memesine dair fermanın yenilendiği.

Bâ- hatt-ı hazret-i efendi.

Rum Beylerbeyisine ve Defterdârına ve Amasya Sancağibeyine hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- mahmiyye-i İstanbul'da binâ ey-le-diği Câmî'-i şerîfin Nâzırı olup Dârû's-saâdetim Ağası olan iftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'te-medü'l-mülûki ve's-selâtin, enîsü'd-Devleti'l-Aliyye, celîsü's-Saltanatî's-Seniyye, el-mahfûfu bi-sunûfi avâtîfi'l-Meliki'l-A'lâ Hacı Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhû- bundan akdem Dergâh-ı Muallâma arz gön-derip; "zikrolunan Câmî'-i şerîf evkâfından Zile hâsları reâyâsı mefrûzü'l-kalem ve maktûu'l-kadem serbest olup cemî'-i tekâlifden muâf u müsellemin iken hâlâ hâricden dahlolunup ba'zı tekâlif ile rencide olunduğun" bildirip Vakf-ı mezbûr reâyâsına bir vechile tekâlif teklifi etdirilmeyip eğer beylerbeyi ve sancakbeyi <<ve>> subaşları ve âdemleridir ve eğer ümenâ vü ummâldir; dahl ü taarruz etdirilmeyip ve nesne teklif etdirmeyip men' u def' olunması bâbında emr-i hümayûn lâzım olduğu mukaddemâ müşârun-ileyh zamânında i'lâm eylemekle hükm-i şerîf verilip hâlâ tecdid olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa gereği gibi mukayyed olup dahi Vakf-ı mezbûr reâyâsına mukaddemâ verilen emr-i şerîfe muhâlif nesne teklif etdirmeyip mir-i mirân ve sancakbeyi subaşların ve ümenâ vü ummâli ve gayrileri min-ba'd dahlletdirmeyip reâyâların ol vechile rencide vü remide etdirmeyip men' u def' eylesesin. Memnû' olmayıp mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrime muhâlif vech-i meşrûh üzere rencide edenleri yazıp arz eylesesin.

110

Kırım Kalgayına, Kırım topraklarının ve reayasının muhafazasında gösterdiği gayretten dolayı hilat ihsan olunduğu.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kağılgay'a¹ hüküm ki:

Hâliyâ sen Kırım cânibinin hıfz u hırâseti ve reâyâ vü berâyânın zabt u sıyâneti bâbında ve <<fermân>> hidemât-ı hümayûnumun itmâmıyla takayyüd ü ihtimâm üzere olduğun sem'-i hümayûnuma ilkâ olunmağın hakkında mezid-i inâyet-i pâdişâhâne ve meziyyet-i âtîfet-i mülûkânem vücûda getirip <<hil'at-i>> hıla'-ı fâhiremden ( ) sevb hil'at-i mûrisü'l-behçetîm erzânî kılınıp ( ) ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda irsâl olunan hil'at-i fâhiremi envâ'-ı ta'zîm u ikrâm ve esnâf-ı tevkîr u ihtirâm ile istikbâl edip ve alıp giyip min-ba'd Âsitâne-i Saâdetime olan sadâkat ü ubûdiyyetin muktezâsınca Kırım câniblerinin hıfz u hırâsetinde ve reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyetin himâyet ü sıyânetinde ve sana fermânım olan hidemât-ı hümayûnumun itmâmında ve bi'l-cümle dîn ü devletim ve ırz u nâmus-ı saltanatıma lâyük olan husûslarda bezl-i maddûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin.

111

Gemi kereste akçesini emrolunandan fazla aldığı, emirsiz olarak tüfekçi akçe- si topladığı, resm-i kısmeti haddinden ziyade aldığı ve salgın salarak ahalinin mal ve erzaklarını gasbettiğine dair hakkında şikâyetle bulunulan Yanbolu Kadısı Hüseyin'in yargılanarak üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve bu şekilde halka zulmetmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kırkkilise² ve Vize³ kâdılarına hüküm ki:

Kazâ-i Yanbolu⁴ ahâlîsi gelip; "bunların Kâdıları Hüseyin emr-i şerîf ile fermân olan gemiler ke- resteleri için vârid olan emr-i şerîf mücebince almayıp her karyeden kendi için ikişer bin ve bin beşer yüz ve kiminden dahi üçer dörder yüz akçelerin alıp taaddi eylediğinden gayri her karyeden müft ü meccânen iki üçer müd⁵ çavdar ve arpa ve yağ ve bal ve gayri zahire salgın eyleyip ve yaz ve kış mez- bûr Kâdının Nâib ve Kethüdâsı karyelerden çıkmayıp kendilerin reâyâyâ besledip içlerinden biri fevt olup kısmet lâzım geldikde 'resm-i kısmet' deyü yirmi bin akçelik erzâkından beş altı bin ve dahi ziyâde resm-i kısmet deyü akçelerin aldıklarından mâadâ; 'Tüfenkçi ferman olunmuşdur'. deyü emr-i şerîfim ibraz etmedin her karyeden ol bahâne ile ikişer üçer bin akçe cem' edip ve bunun emsâli zulm ü taad- disinin nihâyeti olmadığın⁶ bildirip inâyet recâ eylediklerinde; 'icrâ-yı şer' eyleyeler.' deyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup hak üzere göresiz: Arz olunduğu [gibi] ise reâyâyâ zulm ü taaddi olduğuna rızâ-yı şerîfim yokdur ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve emr-i şerîfe muhâlif ziyâde aldıkları akçelerin ba'de's-sübût bi-kusûr hükmedip ashâbına alıveresiz ve min-ba'd vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddi etdirmeyesiz, deyü mufassal ü meşrûh emr-i şerîf yazılmışdır.

1 Kırım Hanlığı'nın vâlihtına Kalgay denilirdi ve bunlar Akmesit'te otururlardı. İkinci vâlihta Nureddin de- nilirdi. Kalgay ve Nureddin'in ayrı sarayları ve divanları vardı. (Bk. Halil İnalçık, "Kırım Hanlığı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (DİA), C. 25, s. 450-458).

2 Kırklareli (Türkiye).

3 Metinde "فرق" şeklinde geçmektedir.

4 Yambol (Bulgaristan).

5 Metinde "مود" imlâsı ile.

6 Metinde "olmadığından" şeklinde geçmektedir.

112

Kastamonu sancağına mutasarrıf Mirimiran İbrahim'in, kaza sakinlerinden Hacı Hüseyin ve bazı köylülerden haksız yere '*diyet*' adı altında aldığı paraları, hukuken sabit olduktan sonra geri alınıp sahiplerine verilmesi.

Kastamonu Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i Kastamonu sâkinlerinden Hacı Hüseyin şer'-i şerîfe; ber-vech-i arpalık Kastamonu sancağına mutasarrıf olan Mîr-i mîrân İbrahim –*dâme ikbâlühû*– bunun için; "*Senin evin binâsına Osman nâm kimesne muâvenet edip kendi öküzleri ile kereste getirir iken üzerine kereste düşüp helâk olmuştur. Helâkine sen bâis oldun.*" deyü mezbûr Hacı Hüseyin'in üzerine şer'an nesne sâbit olmadın Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh sekiz bin akçesin ve âdemlerinin altı bin akçesin bilâ-vech-i şer'i alıp gadreylediğin yine taht-ı kazânda ( ) nâm karye ahâlisini ahz edip keresteden mecrûhan fevt olan mezbûr Osman için; "*Helâkine siz bâis oldunuz.*" deyü karye-i mezbûra şer'an diyet lâzım gelmez iken Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh hilâf-ı şer'-i şerîf diyet nâmına ( ) bin akçelerin alıp zulm ü taaddi edip husûs-ı mezbûr istiftâ olundukda; "*Ahâli-i karyeye diyet lâzım gelmez.*" deyü fetvâ-yı şerîfe verilmeğin mücebince amel olunmasını emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' katl husûsu bunların üzerlerine şer'le sâbit olmuş değil iken Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh mezkûr¹ Hacı Hüseyin'den sekiz bin akçe ve âdemleri altı bin akçe ve ahâli-i karyeden hilâf-ı şer'-i şerîf diyet nâmına ( ) akçelerin aldığı vâkı' ise bu bâbda vârid² olan fetvâ-yı şerîfe mücebince amel edip Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve âdemleri hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı akçelerin şer'le hükmedip bî-kusûr alıveresin. Şer'-i şerîfe muhâlif taallül ü nizâ' etdirmeyesin. Muhâlefet edenleri yazıp arz eylesen, deyü vech-i meşrûh üzere emir yazılmışdır.

Yevmü'l-Ahad, fi 28 Ra., sene 1027

113

Atik İbrahim Paşa Vakfının Mütevelliisi Mahmud'un tevliyet vazifesine müdahale edilmemesi ve Vakfın harabiyetine sebep olanların engellenmesi için Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'in Vakfa müfettiş tayin olunduğu.

Muslu.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Bi'l-fi'l Anadolu Kâdiaskeri olan Mevlânâ Hüseyin –*edâma'llâhü Teâlâ fezâyilehû*–ya hüküm ki:

İbrahim Paşa-yı atik ebnâsından olup bi'l-fi'l Mütevelliisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud –*zîde kadruhû*– Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "bunun cediti Evkâfının Tevliyeti medreseden ve hitâbetden mâadâ erbâb-ı vezâyifin azl ü nasbı kendiye meşrûta iken âhardan ba'zı kimesnelerin tecâvüzleri sebebi ile Evkâf-ı mezbûrenin her husûsuna vaz'-ı yed olunmağla Vakıf zaîf ü harâb olmasına bâis oldukların" bildi[r]ip Vakfa her vechile vukûf u şuûrunuz olmağla Vakf-ı mezbûra müfettiş ta'yin etdirilmen bâbında emr-i şerîfim verilmesin recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel eylemen emredip **buyurdum ki:**

¹ Metinde "*mezkûrun*" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "وَرَاد" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip Evkâf-ı mezbûrenin üzerine müfettiş olup hâricden bir ferdi müdâhale etdirmeyip Evkâf-ı mezbûrenin mâlına ve akârına ve sâir umûru her ne ise ma'rifetiniz ile görölüp ihyâ vü âbâdân etmeğe sa'y ü ikdâmda dakika fevt eylemeyesin.

Fi 28 Ra. sene [10]27

114

Kazak eşkıyasının kovulması için tayin olunan şaykalara kürekçi vs. tedariki ile görevlendirilen Rum Beylerbeyi Osman'ın Osmancık kazası ahalisini kürekçi talebi ile rencide etmesine izin verilmemesi.

Cb.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Osmancık¹ Kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "kazâ-i Osmancık ahâlisi meclis-i şer'a gelip; 'Rum Beylerbeyisi Osman -dâme ikbâlühû-ya bundan akdem; 'Akçesiyle Kazak eşkıyası def'i için ta'yin olunan şaykalara kürekçi ve tüfenk-endâz tedârük ve rûz-ı nevr[ûz]dan mukaddem tesl[i]m oluna.' deyü emr-i şerif vârid ol-dukda hâlâ Mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyh tarafından kazâ-i mezbûrun her hânesine bir re's² kürekçi ta'yin ve teklif olunup lâkin mîri develer bu kışı kazâ-i mezbûrda kışlayıp lâzım olan çul ve torba ve sâir mühimmâtların reâyâ birkaç def'a tekâlif verip ve hâlâ dahi ordu-yı hümayûn mühimmâtı için nü-zül fermân olunmağla fukarâya ziyâde taaddi vü tecâvüz olunup zikrolunan kürekciyi vermeğe iktidârı olmayıp şöyle ki; men' u def olunmazsa ekseri celâ-yı vatan ve terk-i mesken eylemeleri mukarrerdir.' deyü izhâr-ı tazallüm eylediklerin" i'lâm eylediğin ecilden min-ba'd Mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyh ta-rafından kürekçi talebi ile reâyâ vü berâyâ rencide vü remide olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip min-ba'd vech-i meş-rûh üzere Mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyh tarafından kürekçi talebi ile reâyâyı rencide etdirmeyip men' u def eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fi 29 Ra., sene 1027

115

Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman Paşa'nın, gerek kendisinin gerekse voyvoda ve subaşılarının yasak olmasına rağmen il üzerine devre çıkıp reayayı herhangi bir ad altında akçe talebiyle rencide etmemeleri ve kanunsuz olarak reayadan alınmış her ne varsa sahiplerine iade etmeleri.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Ber-vech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana defaâtle evâmir-i şerife gönderilip; "min-ba'd devre çıkmayıp ve voyvoda ve subaşılarını çıkartmayıp reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i vilâyetin 'selâmiyye' nâmına ve gayri tarıkla

¹ Osmancık (Çorum-Türkiye).

² Metinde "reis" şeklinde geçmektedir.

hilâf-ı şer'-i şerif bir akçe ve bir habbelerin almayıp dâimâ reâyâ vü fukarâyı himâyet eylemen" fermânım olmuşken hâlâ emrime muhâlif; "sen il üzerine çıkıp ve voyvoda ve subaşları başka devre gönderip düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*-nun ve sâir vüzerânın ve serbest karyelerin üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin alıp ve her karye halkından ziyâde akçelerin alıp ve âdemlerine aldırıp şer'-i şerife ve rızâ-yı hümayûnuma muhâlif zulm ü taaddi eylemekden hâli olmadığın" i'âm olunmağın bu bâbda azl ü itâba müstahık olmuşsundur. İmdi; mîr-i mîrân ve ümerâ ve voyvodalar ve subaşılar il üzerine devre çıkmakdan ref' ve '*selâmiyye*' nâmına ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer' bir akçe ve bir habbeleri alınmakdan men' olunup etrâf u eknâfa evâmir-i şerife gönderilmiştir. Min-ba'd il üzerine çıkmayıp ve subaşı ve voyvodalar ve sâir âdemlerini çıkartmayıp hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde dahl ü taarruz eylememen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahi min-ba'd rızâ-yı hümayûnuma muhâlif il üzerine devre çıkmayıp ve subaşı ve voyvodalar ve sâir âdemlerini dahi göndermeyip müşârun-ileyhin [ve] vüzerâ-i ızâmım ve serbest karyelerin ve sâir nevâhi ve karyelerinin üzerlerine konmayıp '*devir*' ve '*selâmiyye*' umûmen memâlik-i mahrûsemenden ref' olunmuşdur; '*selâmiyye*' ve '*kaftan-bahâ*' ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer'-i şerif bir akçe ve bir habbelerin almayıp ve aldırmayasın. Şimdiye değin reâyâ vü fukarâdan her ne mikdâr nesnelerin alınmış ise geri ashâbına reddeylesin. Şöyle ki; bu hükm-i şerifimden sonra yine il üzerine çıktığın ve âdemlerini çıkardığın i'âm oluna, aslâ beyân olunacak özrün makbûl ve cevâbın mesmû' olmayıp ve azl ile konulmayıp rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eylediğin ecilden muâteb olman mukarrerdir. Ana göre basiret üzere olup rızâ-yı şerifi-me muhâlif vaz' eylemekden ve min-ba'd il üzerine çıkmakdan ihtirâz eylesin.

116

Niğbolu sancağı kadılarının, sancağa mutasarrıf olan Osman Paşa'nın ve voyvoda ve subaşlarının il üzerine devre çıkıp reayayı herhangi bir ad altında akçe talebiyle rencide etmelerine izin vermemeleri ve kanunsuz olarak reayadan alınan her ne varsa geri alıp sahiplerine vermeleri.

Kurd.

Bu dahi.

Niğbolu sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

'*Devir*' ve '*selâmiyye*' memâlik-i mahrûsemenden ref' olunup defaâtle etrâf u eknâfa evâmir-i şerife gönderilip sancakbeylerine ve kuzâta muhkem tenbih olunmuşken; "hâlâ ber-vech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Osman -*dâme ikbâlühû*- bir yana kendisi ve bir taraftan voyvoda ve subaşları il üzerine devre çıkıp düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*-nun ve vüzerâ-i ızâmımın ve sâir serbest karyeleri üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin aldıklarından gayri '*selâmiyye*' ve '*kaftan-bahâ*' nâmına ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer'-i şerif akçelerin¹ alıp ziyâde zulm ü taaddi eyledikleri" i'âm olunmağın bu bâbda azl ü itâba müstahık olmuşsuzdur. İmdi; min-ba'd mîr-livâ ve voyvoda ve subaşları il üzerine devre çıkartmayıp ve şimdiye değin her ne mikdâr nesneleri alınmış ise bi-kusûr ashâbına alıverilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahi min-ba'd mûmâ-ileyhi ve voyvoda ve subaşlarını il üzerine devre çıkartmayıp ve selâmiyye ve gayr[i] tarikla hilâf-ı şer'-i şerif bir akçe

¹ Metinde "*niçelerin*" şeklinde geçmektedir.

ve bir habbelerin aldırmaııp men' u def' eylesesiz ve bi'l-cümle mîr-i mîrân ve ümer[â] ve subaşı ve voyvodalar devre çıkmakdan ref' olunmuşdur. Min-ba'd her biriniz bizzât mukayyed olup mîr-liv[â] ve voyvoda ve subaşılar devre çıkmğa ruhsat vermeyesiz ve şimdiye değin müşârun-ileyhimin ve vüzerâ ve sâir serbest karyeler reâyâsından ve gayriden her ne mikdâr nesneler almışlar ise ba'de's-sübût ashâbına bi-kusûr alıveresiz. İnâd ü muhâlefet üzere olursa yazıp arz eylesesiz.

117

Niğbolu Sancak Beyi Osman'ın, devre çıkarak reayadan kanunsuz olarak topladığı paraların geri alınması için iki Dergâh-ı Mualla kapıcısı görevlendirildiği; Niğbolu kadılarının, adı geçen bu konuda ve kendisinin sefer için Dersaadet'e gönderilmesi hususunda muhalefet etmesine izin vermemeleri.

Selmî.

E.

Niğbolu sancağında olan kâdılara hüküm ki:

"Sâbıkâ Basra Beylerbeyisi olup hâlâ Niğbolu Sancağıbeyi olan Osman devre çıkıp vüzerâ-yı ızâm hâsları raiyyetleri ve sâir serbest zeâmet ve tîmâr raiyyetlerinden ve vakıf karyeler raiyyetlerinden hilâf-ı şer' u kânûn ziyâde akçelerin alıp ziyâde zulm ü taaddi eylediği ecilden min-ba'd devre çıkartmayıp ve sâir zulümlerin def' u ref' oluna." deyü müekked hükm-i şerîf verilip hâlâ fukarânın <<alınan>> hakları alıverilmek için Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından ( ) –zîde kadruhumâ– ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda aslâ te'hîr etmeyip her biriniz taht-ı kazânızda mukayyed olup reâyâdan alınan akçe ve sâir hakların mezbûr kapıcılarım mübâşeretiyle ba'de's-sübût bi-kusûr alıverdikden sonra bir ân ve bir sâat tevakuf etdirmeyip sefer-i hümayûnuna gitmek için mezbûr kapıcılarım ile Âsitâne-i Saâdetime maan gelip emr-i şerîfime muhâlif inâd etdirmeyesiz ve siz ki <<kapıcılarımsız>> kâdılarınız ve kapıcılarımsız; bu husûsda ziyâde mukayyed olup reâyânın bi-kusûr hakların alıvermeyince komayasız ve [bu] bahâne [ile] sefer zamânı geçmedin siz ki kapıcılarımsız, Âsitâne-i Saâdetime gelince yanından ayrılmayasız.

118

On beş yıl önce Germiyan sancağına bağlı Kula kazasından Sultan Bayezid Vakfına ait Alaşehir kazasına gelen havass-ı hümayun reayalarından Akkeçili ve Fındıcak cemaatleri ile mütekâidin vs.nin, sırf paralarını almak için eski yurtlarına dönmeleri hususunda ehl-i örf tarafından rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Safî.

Alaşehir¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin olan havâss-ı hümayûn reâyâlarından mütekâidin ve Akkeçili ve Fındıcak ve gayri Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bunlar mukaddemâ Germiyan sancağında Kula² kazâsında sâkin olup ba'zıları on beş yıldan ziyâde zamân gelip merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Bayezid –tâbe serâhü–nün evkâfından kazâ-i mezbûrda ba'zı mahallerde sâkin olup ve üzerlerine edâsı lâzım gelen rûsûm-ı raiyyetlerin kânûn u defter ve olugeldiği üzere zâbitlerine edâ etmekde kusûrları

¹ Alaşehir (Manisa-Türkiye).

² Kula (Manisa-Türkiye).

yoğiken ve hâricden bunlara dahl ü rencide olunugelmiş değil iken hâlâ mîr-i mirân ve sancakbeyi âdemleri ve sâir ehl-i [örf] tâifesi mücerred celb ü ahz için; '*Mukaddemâ Germiyan'da sâkin olduğunuz yerlere gidin.*' deyü reâyâ fukarâsın tazyik edip ol bahâne ile küllî akçelerin alıp taaddiden hâli olmadıkların" bildirip ol bâbda emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi bunlara ol vechile dahl ü rencide olundukda göresiz: Bunlar ol mikdâr zamândan beri sâkin oldukları yerlerde lâzım gelen rûsûmların kânûn u defter mücebince zâbitlerine edâ edip kusûrları yoğiken hâlâ mücerred ahz ü celb için vech-i meşrûh üzere ta'ciz edip ziyâde akçelerin alıp taaddi eyledikleri vâkı' ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâyâ taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. Ol vechile mîr-i mirân ve sancakbeyi âdemlerine <<âdemlerine>> ve âhara bir akçe ve bir habbe aldırmaıp men' u def' edip hilâf-ı şer' u kânûn ve mugâyir-i defter ve emr-i hümayûn ve olugelene mugâyir kimesneye iş etdirmeyesin.

119

Rumeli eyaletine mutasarrıf olan Sefer Paşa'nın Liplan Hasları eski Voyvodası Pir Ahmed ve kardeşi Mahmud tarafından toplanan ancak yeni Voyvoda Ömer'in dönemine ait bulunan has gelirlerinin ve ahaliden fazladan alınan akçelerin, mahkeme marifetiyle tespit edilip geri alınarak yeni Voyvodaya ve diğer hak sahiplerine verilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Hüccet üzerinde kayd ü bend buyurulmuştur.

Sancağbeyine ve Priştine¹ Kâdisına hüküm ki:

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm Rumeli eyâletine mutasarrıf olan Sefer Paşa -*dâmet maâkhi*-nin Liplan² Hâsları Voyvodası olan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer -*zide kadruhû*- Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bundan akdem havâss-ı mezbûre Voyvodası olan Pir Ahmed ve karındaşı Mahmud nâm kimesneler sitte ve ısrın ve elf Zilka'desi'nin dokuzuncu gününden seb'a ve ısrın ve elf Saferi'nin yirmi ikinci gününe değin kendinin tahvil ü târihine <<düşmüş iken mezbûrlar>> düşen bozuk³ rûsûmundan yirmi bir bin beş yüz elli akçe ve basdırma akçesi on bin ve hil'at akçesi yirmi dört bin üç yüz altmış akçe ve Liplan nâm karye meyhânelerinden(?) bâc akçesi üç bin akçe ki cem'an elli sekiz bin <<akçe>> dokuz yüz on akçe bunun tahvil ü târihine düşmüş iken mezbûrlar zabt u kabz e<<diğer>>tmekle mezbûrlar şer'-i şerîfe ihzâr olundukda; <<mezbûrlar ikrâr edip>> '*Zikrolunan akçeyi aldık ve lâkin mezbûr Ömer'e vermem, -müşârun-ileyh için- kendiye teslim ederim.*' deyü ikrâr u i'tirâfları ve mezbûrların sâir voyvodalardan <<ziyâde>> ikişer kat ziyâde aldıkları sicil ve hüccet olunduğın" bildirip mücebince hükm-i şerîfim recâ eylediği ecilden şer' u kânûn ve defter mücebince olan rûsûm müşârun-ileyhe alıverilip ve reâyâdan dahi hilâf-ı şer' u kânûn aldıkları ashâbına reddolunup inâd ü muhâlefet eder ise kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûrları bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip dahi müşârun-ileyhin Voyvodası mezbûr ve sâir da'vâ-yı hak eden reâyâ ile murâfaa-i şer' edip bir defa şer'le faslolmayan husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus ve bu bâbda olan hüccet-i

¹ Pristina (Kosova).

² Lipljan (Priştine-Kosova). Bk. BOA, TT.d., 167, s. 353.

³ Ekini biçilip alınmış tarla. Ekin biçme, ürün kaldırma zamanı; sonbahar. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, C. 1, İstanbul-2007.

şer'iyyeye nazar edip göresiz: Arz olunduğu üzere mezbûrun ol mikdâr akçe üzerine sâbit ü zâhir <<olup>> ve hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer' olup alâ-vechî'l-hasım sâbit olduktan sonra mücebiyle amel edip ba'de's-sübût şer'le müşârun-ileyhe âid olan hakkın Voyvodasına ve hilâf-ı şer' u kânûn reâyâdan aldığı hakların ashâbına hükmedip bi-kusûr aliverip taallül ü inâd etdirmeyesiz. İnâd ü muhâlefet eder ise kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime irsâl eylesesiz.

120

Çiftlikleri timara kaydedildikten sonra sair reaya gibi olan Gölpazarı kazasının mensuh piyade ve müselleme taifesinin 'sürsat' adı altında fazladan akçe talebiyle rencide edilmemelerine dair fermanın yenilendiği.

Serdâr hazretleri hükmü mücebince.

Gölpazarı Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrun mensûh piyâde ve müselleme tâifesi Dergâh-ı Muallâma arzuhal edip; "bundan akdem tâife-i mezbûrenin ellerinde olan çiftliklerin muharrir-i vilâyet¹ timâra kaydeyleyip kendileri reâyâ olalıdan beri kazâ-i mezbûra fermân olunan sürsat zahîresin bi'l-ittifâk çekip sair reâyâdan ifrâz olunmuş değiller iken <<geçen sene>> mukaddemâ merkûmlardan hâne başına bir kimesne, sürsat nâmına ikişer yüz akçe cem' edip fukarâya taaddi ve olugelene muhâlif zulmetmekle nicesi firâr ve terk-i diyâr eyledikleri bundan akdem i'lâm olunmağla mezbûrlar fi'l-vâkı' sair reâyâdan farkları olma- mağla hilâf-ı mu'tâd rencide olunmayıp kadimden olugeldiği üzere amel olunmak bâbında merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –tâbe serâhü– zamânında Serdâr-ı Ekremim tarafından hüküm-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunmak" recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mukaddemâ müşârun-ileyh Serdârım tarafından verilen emr-i şerif mücebince fi'l-vâkı' zikrolunan mensûh piyâde ve müselleme tâifesi sair reâyâdan olup sürsat teklif olundukça maan edâ edegelmışler iken hâlâ ol vechile mezbûrlardan hâne başına zulmen akçe talep olunduğu vâkı' ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda bir ferde zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince mezbûrları hilâf-ı şer' u kânûn ve mu'tâd-ı kadime mugâyir kimesneye rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesesin. Memnû' olmayanları yazıp vukûu üzere arz eylesesin.

121

Yenişehir'de Müderris Hasan Vakfına ait emlakın Vakıf Mütevellisi Ali'ye zapt ettirilmesi.

İbrahim.

Monlâdır.

Hasan Ağa.

Hüccet mücebince.

Safî Efendi.

Yenişehir Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i Yenişehir'de vâkı' müteveffâ Ömer Bey Hânı kurbünde vâkı' müteveffâ Müderris Hasan binâ eylediği <<mahdûdü>> malûmü'l-hudûd otuz beş bâb dükkânların şart-ı vâkıf mücebince

¹ Metinde "vilâyete" şeklinde geçmektedir.

Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "müteveffâ-i mezbûr Hasan zikrolunan hân kurbünde iki tarafı müteveffâ-i mezbûr Ömer Vakfından olan dükkânlar ve hân ve iki tarafı tarik-ı âmm ile mahdûd olup birbirine muttasıl u mukâbil olan otuz beş bâb dükkânı kendi mâlıyla binâ ve vakf edip icâresin mukaddemâ kendi nefesine ba'dehû evlâdına ba'de'l-inkırâz utekâsına ba'zı zevâyidi Medîne-i Münevvere fukarâsına verilmek üzere şart edip bundan akdem vezâretle Başdefterdâr olan müteveffâ Ahmed Paşa Yenişehir'e vardıkda ba'zı kimesneler tahriki ile cebren alıp iki sene, tarafından zabt olunup ba'dehû müteveffâ-i mezbûr Hasan hâl-i hayâtında Divân-ı Hümâyûnuma gelip vüzerâ-yı ızâm ve kâdiaskerler huzûrlarında görüldükde hak mezkûr Hasan'ın olduğu zâhir olmağla Vezîr-i müşârun-ileyh dahi ferâgat edip mezkûr Hasan'a hükmolunup; 'Min-ba'd müşârun-ileyh âdemlerinden ve âhardan bir ferdi dahletdirmeyip mezkûr Hasan'ın âdemi-sine zabt etdiresin.' deyü mukaddemâ <<hükm>> ahkâm-ı şerife vârid olup ba'dehû mezbûr Hasan fevt olduktan sonra cânib-i şer'den <<mezkûr>> vekili mezbûr Ali'ye zabt etdirilmek için izin verilip sicil ve hüccet olunup hâlâ elinde olan hüccet-i şer'iyye ve şart-ı vâkıf ve mukaddemâ verilen ahkâm-ı şerife mücebince kendiye zabt etdirilip âhardan dahlolunmamak" bâbında hükm-i şerifim recâ eyle-diği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr Ali'nin elinde olan hüccet-i şer'iyye ve şart-ı vâkıf <<mücebince>> ve mukaddemâ verilen ahkâm-ı şerife mücebince zikrolunan dükkânları kemâ-kân mezbûr Ali'ye zabt u tasarruf etdirip şart-ı vâkıfa ve hüccet-i şer'iyyeye muhâlif âhardan bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin ve ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer' olup alâ-vechi'l-hasn sâbit olduktan sonra mukarrer tutup mücebiyle amel edip hilâfına rızâ vü cevâz göstermeyesin ve dahlo-lunup Vakfa âid olandan kimesne nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût Vakıf için hükmedip bî-kusûr aliverip mâl-ı vakfdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe alıkomayıp bu bâbda inâd üzere olanları ism ü resmleriye yazıp arz eylesin.

122

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın adamı Ali'nin Hamid sancağına bağlı Avşar nahiyesindeki timarına müdahale eden Zülfikar'ın adı geçen Ali ile davaları görülmek üzere İstanbul'a gönderilmesi.

Dürrî.

Hazret-i efendi.

( ) Kâdisına hüküm ki:

Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm Mehmed Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclalehû*-nun âdemlerinden Ali'nin Hamid sancağında Avşar nahiyesinde nefsi-i Avşar nâm karye ve gayriden sekiz bin akçe timâr husûsunda Zülfikar nâm kimesne ile nizâ'ları olup bundan akdem üç dört def'a evâmîr-i şerife gönderilmişken mezbûr Zülfikar eşkıyâ kuvvetiyle itâat-i şer' etmeyip ve timâr-ı mezbûru dahi zabt etdirmedeği istimâ' olunmağın mezbûr Zülfikar murâfaa olmak için Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûr Zülfikar'ı varan çavuş ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki gelip Divân-ı Hümâyûnumda murâfaa olup hak kangı tarafın olur ise ol cânibe emr-i şerif verile. Mâdâm ki murâfaadan hükm-i şerife verilmeye, mezbûr Zülfikar'ı dahletdirmeyesin; murâfaaya gönderesin.

123

Balıkçızade Mustafa Çavuş'un timar köyü olan Mihalıçcık kazasının Sazak köyüne onun adına giderek hakkını topladıktan sonra ahalinin eşya ve paralarını gasbedip kadın, kız ve oğlanlarını çeken eşkıya Ahmed ve avanesinin yakalanıp yargılanmaları ve zimmetlerinde sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi.

Ohri.

Sıdkı.

Hüseyin Efendi.

Mihalıçcık ve mukaddemâ Karacaşehir Kâdısı Pîr Mehmed'e hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhal sunulup; "Mihalıçcık¹ kazasına tâbî' Sazak nâm karye Balıkçızade Mustafa Çavuş'un timarından olup âdemi olan Kütahya'da sâkin eşkıyâdan Ahmed on beş atlı ile üzerlerine varıp âid olan hakkı alındıktan sonra hilâf-ı şer'-i şerif ehl-i karyeden ba'zının evin basıp emvâl ü esbâbın gâret edip Hızır Bali nâm kimesnenin avretin tutup üç gün habseyleyip hilâf-ı şer'-i şerif yetmiş <<guruşun>> koyunun alıp ve İmâm Alaeddin'in sekiz koyunun ve Ahmed'in on altı koyunun alıp ve karındaşı oğlunun üç bin akçesin alıp ve karye-i mezbûreden 'yemlik' nâmına ( ) kile arpa alıp ve ikişer guruşa yetmiş aded merkeb kirâya tutup bir akçe vermeyip ve Hacıoğlu Nebi nâm kimesnenin hilâf-ı şer'-i şerif bin sekiz yüz akçesin alıp ve Ali Sofu'nun evin ihrâk eyleyip ve Hızırşah nâm kimesnenin evin basıp avretin çekip oğlun alıp kendi kaçıp Cami'e varıp daşlayıp ve âhar karyeye kul götürüp iki bin dört yüz akçe ayak deri² alıp ziyâde zulm ü taaddi eyleyip" üzerlerinden ref olup hakları alıverilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûru ihzâr edip reâyâ ile berâber eyleyip bir def'a şer'le fasloları husûsları hak üzere teftiş edip mezbûrun arz olunduğu üzere zulm ü taaddisi vâkı' ise ba'de's-sübût hilâf-ı şer'-i şerif alınan aşâbına hükmedip bi-kusûr alıverdikten sonra kimesneye min-ba'd reâyâyâ zulm ü taaddi ettirmeyesiz ve emr-i şerifim ne vechile yerine vardığın ve reâyânın nice hakları alıverildiğin sicil edip sûret-i sicilleriyle vukûu üzere arz eylesesiz. Mezbûra himâyet olunmakdan ziyâde hazer eylesesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 4 şehri-i Rebîü'l-âhire, sene 1027

124

Koçhisarlı Tüccar Hamza'nın Hoca Maksud'da sofrâ bahasından altmış bin akçe alacağı olmasına rağmen Hoca Maksudun asıl onun kendisine borcu olduğunu söyleyerek dava edip kefil olduğunu iddia ettiği İsa, İsmail, Mahmud ve İsa Bali adlı şahısları rencide etmesine izin verilmemesi.

Beyzâde.³

Kengırı ve Koçhisar kâdılarına hüküm ki:

Koçhisar kazâsı sâkinlerinden Hamza ve İsa ve İsmail ve diğer İsa Bali ve Mahmud nâm kimesneler Dergâh-ı Muallâma arzuhal edip; "bundan akdem tüccâr tâifesinden mezbûr Hamza'nın Hoca Maksud

¹ Mihalıçcık (Eskişehir-Türkiye).

² Deri: Parsa, bahşiş; Devşirme, dermek suretiyle oluşan. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

³ Metinde "Bekirzâde" şeklinde geçmektedir.

nâm kimesnede üç yüz aded sofra bahâsından altmış bin akçesi var iken mezbûr Maksud; '*Mezkûr Hamza'da sekiz bin akçe hakkım vardır.*' demekle ve mezbûrân Hamza ve Maksud mahrûse-i İstanbul'da sâkin iken mezbûr Maksud mezbûrûn İsa ve İsmail ve diğer İsa Bali ve Mahmud nâm kimesnelerden bir tarikle İstanbul'da mahkemeden nakil ibrâz edip mezbûrûn¹ kimesneler kefil değiller iken mücerred ikisi zikrolunan ahvâli söyleşirken hâzır olmağla mezbûr Hoca Maksud; '*Zikrolunan sekiz bin akçeme mezbûr Hamza'ya dörder bin akçeye kefil bi'l-mâl olmuşuz.*' deyü nakil ile âdem gönderip Koçhisar kazâsında bunlardan taleb ve rencide etmekden hâli olmadıkların ve mezbûr Maksud ve akçe taleb ettiği mezbûr Hamza İstanbul'da sâkinler iken bunlardan; '*Kefilsiz.*' deyü da'vâ eyledikde rencide olunmayıp Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek" bâbında hükm-i hümayûnum recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayyed olup dahi mezbûru vech-i meşrûh üzere dahl ü rencide ederse mukaddemâ vârid olan emr-i şerif mücebince Dîvân-ı Hümayûnumda görülmek için Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp ihkâk-ı hak² oluna. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup avk u te'hîr etmeniz ile Âsitâne-i Saâdetime göndermeyip ihmâl ü müsâhele etmekden ihtiyât üzere olasız.

125

Sultan Murad Han'ın Oruç Bey'e temlik ettiği ve onun da evladına vakfettiği Kütahya ve Bolu sancakları ile Akyazı nahiyesindeki bazı köylerin, vakfedenin evladı münkarız olduğu için Sultan Ahmed Han zamanında ilhak olunduğu Hazret-i Ebû Eyyûb-ı Ensârî Vakfı Mütevellisine zapt ettirilmesi ve dışarıdan müdahalelere izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Kütahya Kâdisına hüküm ki:

Hudâvendigâr sancağında Akyazı³ nahiyesinde Sarıçayır⁴ nâm karye ve Kütahya sancağında Göllü⁵ nâm karye ve Köprülüvîran⁶ ve Abya⁷ ve Bolu sancağında Çağa⁸ nahiyesinde Kundan⁹ nâm karyeyi tevâbî' u levâhıkı ile merhûm ve mağfûr cennet-mekâ[n] Sultân Murad Hân-ı Gâzî -*tâbe serâhü-* Oruç Bey'e temlik edip ol dahi evlâdına vakfedip evlâd münkarız olmağla mukaddemâ Van Beylerbeyisi iken fevt olan Muallimzâde Mehmed Paşa bir tarikle kendi üzerine alıp lâkin alâkası olmayıp ve bu makûle evlâd münkarız olan evkâfın tevc[i]hi şer'an selât[i]ne müfevvaz olmağla Hazret-i Ebî Eyyûb-i Ensârî -*aleyhi rahmetü Melik'il-Bârî-* Evkâfı'nın za'f u muzâyakası olmağın zikrolunan evkâf kurâları ceddin merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Ahmed Hân -*aleyhi'r-rahmetü mine'l-Melik'il-Mennân-* hazretlerinin hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnları ile müşârûn-ileyhin evkâfına ilhâk olunmuş iken vâkîf-ı mezbûr Oruç Bey'in karındaşı Umur Bey evlâdından Süleyman nâm kimesne zuhûr edip; '*Ben evlâd-ı vâkıfdamım.*' deyü bir tarikle emir almağla dahl ü nizâ' etmekle Oruç Bey evkâf-ı mezbûreyi kendi evlâdına ve evlâdı evlâdına vakfedip mezbûr Süleyman ile Hazret-i Ebî Eyyûb-i Ensârî Mütevellisi

1 Metinde "*mezbûrdan*" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "*ashâb-ı hukûk*" şeklinde geçmektedir.

3 Akyazı (Sakarya-Türkiye).

4 BOA, TT.d., 166, s. 82.

5 BOA, TT.d., 438, s. 50.

6 BOA, TT.d., 438, s. 113.

7 Pınarcık, Abya (Kütahya-Türkiye).

8 Yeniçağa (Bolu-Türkiye).

9 Yukarı-Aşağı Kuldan (Yeniçağ-Bolu-Türkiye).

Divân-ı Hümâyûn'da murâfaa olup görüldükde mezbûr Süleyman evlâd-ı vâkıfıdan olmayıp da'vâsı lağv olmağla elinde olan temessükâtı alınıp verilen hatt-ı hümâyûnları mücebince evkâf-ı mezbûr[e] geri Hazret-i Ebî Eyyûb-i Ensârî Vakfına zabt etdirilmek bâbında merhûm babam zamân-ı¹ şeriflerinde emr-i şerif verilip hâliyâ cülûs-ı saâdet-me'nûsüm vâkı' olmağla ol emr-i şerif tecdid olunmak için Evkâf-ı mezbûre Mütvellisi Südde-i Saâdetime getirmeğin (...) mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır [olan] fermân-ı saâdet-unvânım ve babam zamân-ı şeriflerinde verilen emr-i şerif mücebince amel edip zikrolunan vakıf karyeleri Hazret-i Ebî Eyyûb-i Ensârî Evkâfı Mütvellisi tarafından varan âdemlere zabt etdirip min-ba'd mezbûr Süleyman'ı ve âhardan bir ferdi dahl ü taarruz² etdirmeyesin ve dahledip mahsûlünden nesne almış ise ba'de's-sübût bi-kusûr aliveresin. min-ba'd tekrâr nizâ' edip temessükât ibrâz eder ise bir vechile dahletdirmeyip elinden temessüklerin alıp mühürleyip Südde-i Saâdetime gönde[r]ip işbu emrim üzere Eyyûb Vakfı tarafına (...)

126

Karlıili sancağının Zapandı köyünden Kadı Ahmed'e verdiği borcu alamayan Hüseyin Dede'nin adı geçen ile birlikte mahkemeye çıkarılması alacağının tahsil olunması.

Dâi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Vezir Kapudan Ali Paşa'ya ve ber-vech-i arpalık ( ) sancağına mutasarrıf olan Rıdvan -dâme ikbâlühü-ya ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Sulehâdan Hüseyin Dede nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "Karlıili³ sancağında Zapandı⁴ nâm karyede sâkin Ahmed nâm Kâdiya yirmi dört bin akçe karz verip ba'dehü hakkın taleb eyledikde vermekde taallül ü inâd eyleyip taaddi eylediğinden gayri beş seneden beri bu, muâmelesin çekip ve taleb eyledikde rencide vü remide etmekden hâli olmadığın" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ etmeğin <<buyurd>> vech-i meşrûh üzere <<elinde>> temessüğü mücebince hakkı aliverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip dahi bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş ü tefahhus edip ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakkın hükmedip bi-kusûr mezbûr Ahmed'den buna aliverip hilâf-ı şer'-i şerif taallül ü inâd etdirmeyesiz.

127

Selanik sakinlerinden Rıdvan Bey'in vakfettiği koyunlarını zapt edip sattıktan sonra bedelini Hazineye teslim eden Üsküb Nazırından söz konusu koyunların veya bedelinin geri alınması.

¹ Metinde "حدمات" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "تعروض" şeklinde geçmektedir.

³ Angelókastro (Yunanistan).

⁴ Megáli Khóra, Zapandi (Yunanistan).

Dâi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Üsküb Kâdisına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin Dâru's-saâdetim Ağası olup Evkâf Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa ( ) Dergâh-ı Muallâma arz gönderip; "nefs-i Selanik sâkinlerinden Rıdvan Bey kendi çiftliklerin ve bin beş yüz re's koyunların kendiden sonra hâtûnuna ba'dehû hemşiresine ba'dehû Medîne-i Münevvere fukarâsına vakf ve şart edip vakfiyye-i ma'mûlûn-bihâsında mastûr u mukayyed olup vakıfnâme mücebince vakfolmak üzere zabt olunup koyunları kasaba-i Üsküb'de bulunmağla Üsküb Nâzırı zabt eyleyip ba'dehû husûs-ı mezbûr için Âsitâne-i Saâdetimden <<Üsküb>> Selanik Kâdisına haber göndermekle müşârun-ileyh dahi Üsküb'e vakıfnâme ile âdem gönderip taleb olundukda; 'Mîrî için zabt olunup ve semeni dâhil-i Hazîne olmuşdur.' deyü cevâb vermekle Vakfa külli gadrolup Nâzır-ı mezbûr vakıf koyunlardan kaç re's koyun almış ise ol mikdâr koyun veyâhûd ahz eylediği koyunların akçesin Vakıf için aliverilmek" bâbında emr-i şerifim recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi Nâzır-ı mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip tamâm hak üzere göresin: Vakf-ı mezbûrun ne mikdâr koyunun alıp zabt eylediği üzerine sâbit olur ise ol mikdâr koyunu veyâhûd ahz eylediği koyunun akçesin hükmedip bi-kusûr varan âdemisine aliverip şer'-i şerif ve emr-i hümayûn ve şart-ı vâkıfa muhâlif aslâ taallül ü inâd etdirmeyip mâl-ı vakfdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe alıkomayıp Vakfa zarar olmakdan ziyâde hazer eylesin.

128

İşketos ve ona bağlı İşkopolos ile Çamlıca adaları ahalisinden olup harbî kefereye buğday verdikleri bildirilen Rum Ahmed, Abdi Reis, Manolaki, Yorgi, Marmarsu, Yorgi ve Sevasto adlı şahısların teftiş olunmaları; iddianın doğru olduğunun ortaya çıkması hâlinde hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Vezâretle Kapudan olan Ali Paşa'ya ve Cezîre-i İşketos Kâdisına hüküm ki:

"Cezîre-i İşketos¹ ve tevâbii İşkopolos² ve Çamlıca³ cezîreleri sâkinlerinden Rum Ahmed ve Abdi Reis nâm kimesneler ve Manolaki ve Yorgi ve Marmarsu ve Yorgi ve Sevasto nâm zimmiler gemileri ve kayıkları ile harbî kâfir kalyonlarına ve küffâr yakasına buğday vermekden hâli olmadıkları" i'lâm olunmağın mezbûrlar ele getirilip ahvâlleri hak üzere görölüp icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları ele getirip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirip onat vechile hak üzere teftiş edip göresiz: Mezbûrlar vech-i meşrûh üzere gemileri ve kayıkları ile harbî kâfir kalyonlarına ve küffâr yakasına buğday verdikleri vâkı' ise mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuna muhâlif bir ferde iş etdirmeyesiz.

¹ Skiathos (Yunanistan).

² Dimos Skopelos (Yunanistan).

³ Alonnisos (Yunanistan).

129

Azak kazasında nöbetçi bulunan 58. ve 23. Sekbanlar bölükbaşısının görevlerinden alınarak yerlerine 43. Sekbanlar Bölükbaşısı Piri Subaşı'nın, aynı zamanda o taraflardaki yeniçerilerin de başbuğ ve zabiti olmak üzere tayin olunduğu.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Azak Kâdisına hüküm ki:

"Hâliyâ taht-ı kazânda nevbetçi olan Elli Sekizinci [Sekbânlar Bölükbaşısı] Ali Subaşı ve Yirmi Üçüncü Sekbânlar Bölükbaşısı Receb Subaşı ref' olunup yerlerine Dergâh-ı Muallâ yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Kırk Üçüncü [Sekbânlar Bölükbaşısı] Piri Subaşı *-zîde kadruhû-* ta'yîn olunup olugelen adet-i kadîme üzere Kal'a-i <<mezbûr>> Azak muhâfazasında istihdâm olunup âhardan bir ferde dahl ü taarruz etdirilmeyip ve ol cânibde sâkin olan yeniçeri tâifesi mûmâ-ileyhi üzerlerine baş u buğ ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' eylemeyip her biri mutî' u munkâd ve şer'-i şerîfe inkıyâd üzere olup inâd ü muhâlefet üzere olanları vukûu üzere ism ü resmleriyle ve iş[ti] hârlarıyla arz olunup dirlikleri kat' olundukdan sonra haklarından geline ve levend tâifesinden ba'zı eşkiyâ dahi burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip ve kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı ve topçu ve cebeci nâmında ve şeklinde gezip fukarâya zulm ü taaddî eden eşkiyâyı ahz etdirilip şer'le haklarından geldirdesin ve yeniçeri ve acemioğlanı zümresinden eğer mukîm ve eğer âhar diyârdan gelip ol cânibde fevt olup mîriye âid ü râcî' olan muhallefât u metrûkâtların dahi mezkûra zabt etdirilip ma'rîfet-i şer'le fûrûht olunup nukûd her ne hâsıl olursa der-kîse olunup müfredât defteri ile mûmâ-ileyhe teslim edip Südde-i Saâdetime gönderesin ve mukaddem ve muahhar târih ile her kim beytü'l-mâl kabz eylemiş ise yerli yerinden teftiş edip zuhûra getirdilip mûmâ-ileyhe kabz etdirilip hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde dahl ü taarruz etdirilmemek" için bi'l-fi'l Saksoncubaşı¹ olup Yeniçeri Ağası Kâimmakâmı olan Ali *-zîde mecdühû-* tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat mukayyed olup dahi mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezbûru sadâkat ü istikâmet ile hidmet-i mezbûrede istihdâm edip min-ba'd âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin. Şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

130

Rum Beylerbeyi ile Çorum Sancak Beyinin kethüda ve voyvodalarının yasak olmasına rağmen devre çıkıp İskilip kazası ahalisinden haksız yere muhtelif adlar altında para almalarına izin verilmemesi.

Tma.

Hüseyin Efendi.

Çorum² sancağında olan kâdılara hüküm ki:

<<Kasaba-i>> Kazâ-i İskilib'de³ olan ulemâ vü sulehâ ve reâyâ Südde-i Saâdetime mahzar gönderip; <<reâyânın üzerlerinde olan zulm ü taaddî hadden birûn olup hâşâ ki bu mertebe zulmolunduğuna

¹ Metinde "صاكسوكجي باشي" imlâsı ile.

² Çorum (Türkiye).

³ İskilip (Çorum-Türkiye).

ve reâyâ perişân olmasına rızâ-yı hümâyûnları ola>> "bundan akdem livâ-i mezbûr sipâhîlere kışla ta'yîn olundukda her karyeden üçer ve dörder yüz gurusları alınıp ba'dehû develer kışlayıp anların dahi zulm ü taaddilerin çekip ve andan sonra Ahmed Ağa nâmına bir kimesne; 'Vakıf <<kflar>> tekkele-ri tefîş ederim.' deyü on beş atlı ile varıp on beşer gurus alıp ve; 'Mevkûf Emîni oldum.' deyü, 'Hidmete üç yüz ve dört yüz gurus verdim.' deyü her karyeden yedişer yüz ve sekizer yüz gurusların alıp andan sonra Rum Beylerbeyisinin Kethüdâsı olan Muslu yetmiş ve seksen atlı ile üzerlerine çıkıp kazâ-i İskilib ahâlisi üzerlerinde yedi sekiz gece oturup <<guru>> üç yüz gurusları gidip ve sâir fukarânın dahi ziyâde gurusların alıp ve Samsun muhâfazası için hâne başına birer sekbân salıp ol vechile dahi <<ziyâde gurusların alıp>> hâne başına 'hidmet' deyü kırkar akçelerin alıp ve yüz elli gurus kıymetli iki katırların kendi alıp ve Çorum Sancağbeyi olan Simonzâde Mustafa'nın 'yasama' cem'i' nâmına elli ve altmış atlı ile Kethüdâsı il üzerine çıkıp 'resm-i çift' nâmına yüzer akçelerin alıp anınla kânaat etmeyip <<her kar-ye>> hâs ve serbest demeyip her karyeden 'selâmhk' nâmına onar ve on beşer gurusların alıp şöyle ki; beylerbeyi ve sancakbeyinin zulümleri def olunmaz ise perâkende olmak mukarrerdir." deyü i'âm etmeğın imdi; sancakbeyi subaşıları ve kethüdâsı ve beylerbeyi kethüdâsı il üzerine çıkmak ve devreylemek merfû'dur. Eğer kanâat etmezler ise haklarından gelinmek fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda eğer beyler[bey]i kethüdâsı ve sancakbeyi kethüdâsı ve subaşılarn il üzerine çıkartmayıp ve min-ba'd devretmeyesiz. Eğer reâyâyâ bundan sonra beylerbeyi tarafından ve sancakbeyi tarafından vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddi olunursa siz ki kâdılarsız; ihmâliniz sebebi ile olmuş olur ve ebedî ma'zûl olduğunuz rûznâmede şerh <<verilir gaflet etmeyesiz ve>> verildiğinden mâadâ haklarınızdan gelinir. Reâyâyâ olan zulüm sizin ihmâlinizdendir ki emr-i şerîfime adem-i inkıyâdınız mukarrerdir. Şöyle ki; geri reâyâyâ zulmoluna, <<Âsitâne-i Saâdetimden>> müstakil âdemler gönderilip Âsitâne'ye getirildirsiz; bilmiş olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 6 R., sene 1027

131

Kastamonu sancağının Gökçeagaç kazasına bağlı Akçakilise ve Dereviran köyleri sipahisi Ahmed'in reayadan öşürlerini vaktinde almayıp ziyade baha ile kesim edip zorla üzerlerine bırakıp 'selâmlık' ve 'teftiş' adıyla para ve bedava yiyecek almasından dolayı yargılanması.

Medhi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Sâbıkâ Şam Beylerbeyisi olup bi'l-fi'l Kastamonu² sancağına mutasarrıf ( ) -dâme ikbâlühû-ya ve Kastamonu Kâdisına hüküm ki:

Gökçeagaç Kâdisı olan Mevlânâ Resul Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Akçakilise ve Dereviran nâm karyeler sipâhisi olan Ahmed toprağında zirâat eden reâyânın öşürlerin vakti ve zamânı ile almayıp ziyâde bahâ ile kesim edip üzerlerine cebren bırakıp <<ta'yîn eylediği>> kesimin murâd eylediği kadar aldıktan sonra 'selâmhk' ve 'teftiş' nâmına her neferden beşer altışar yüz akçelerin alıp ba'dehû bilâ-sebeeb ehl-i örfe gamz edip nice akçelerin dahi aldırıp bunun emsâli zulm ü taaddisinin nihâyeti olmadığı ecilden timârı reâyâsı Âsitâne-i Saâdetime gelip tazallüm eylediklerinde; 'Kesim ve selâmlık ve teftiş nâmına hilâf-ı şer'-i şerîf reâyâdan bir akçe almaya.' deyü emr-i şerîfim

1 Yasama: Salma vergi. Bk. TDK, *Tarama Sözlüğü*.

2 Kastamonu (Türkiye).

vârid olup men' olunmak için tenbîh ü te'kid olunmuşiken aslâ mütenebbih olmayıp itâat-i emr etmeyip yine üslûb-ı sâbık üzere hilâf-ı şer'-i şerîf reâyânın her birinden beşer altışar yüz akçelerin aldığından gayri reâyânın evlerinde on ve on beş gün sâkin olup günde birer koyun ve beşer altışar kile arpa ve sâir me'kûlâtların müft ü meccânen alıp bu makûle tecâvüzünün nihâyeti olmayıp şöyle ki; men' u def' olunmaya, cümlemiz perâkende vü perişân olmak mukarrerdir." deyü arz etmeğin min-ba'd reâyâyâ bu makûle zulm ü taaddi etdirmeyip ve ol vechile hilâf-ı şer' aldığı hakların ashâbına alıverilmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûru da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden reâyâ ile meclis-i şer'a ihzâr edip husûs-ı mezbûr bundan akdem bir defa şer'le görölüp faslolmayan husûsları tamâm hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye arz olunduğu gibi olup bundan akdem hüküm-i şerîfim vârid oldukda tenbîh ü te'kid olunmuş iken itâat-i emr etmediğinden gayri tekrâr bu makûle taaddi vü tecâvüzü mukarrer ise ol vechile hilâf-ı şer'-i şerîf üzerine sübût bulan hukûk-ı reâyâ bi't-tamâm ashâbına reddolundukdan sonra üzerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleri mücebince ahvâlin vukûu üzere Âsitâne-i Saâdetime arz eylesen ki emr-i şerîfime itâat etmediği için tîmârı âhara verilip kendinin şer'le hakkından geline.

132

Sultan vakıfları her bakımdan serbest olduğundan, Bursa ve köylerindeki Sultan Murad Vakfı reayasına ait vergi ve cezai işlere Vakıf zabıtları dışında kimsenin karışmasına izin verilmemesi.

Hidayet.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskerim olup ber-vech-i arpalık Mihaliç kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Kemaleddin –*edâma'llâhü Teâlâ fezailehü*– ve Kite ve Kirmasti (...) kâdılarına ve mahrûse-i Bursa'da vakı' merhûm Sultân Murad Hân –*tâbe serâhü*– Evkâfı reâyâ[sı] olan yerlerin kâdılarına hüküm ki:

İftihârul-havâssı [*ye'l-mukarrebîn*] Dârû's-saâdetim Ağası olup Evkâf-ı mezbûre Nâzırı olan Hacı Mustafa –*dâme ulüvvuhü*– <<tarafından>> Südde-i Saâdetime arz gönderip; "Evkâf-ı mezbûre karyelerine ve reâyâsına sancakbeyleri voyvoda[ları]; '*Salb ü siyâset bize mahsûsdur.*' deyü âdemler gönderip Vakf-ı mezbûr zabıtları âhar yerde iken nicesin ahz ü habs edip hâric-i kazâyâ alıp gidip hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ü taaddi etmekle reâyâ perâkende olup mahsûl-i Vakfa küllî gadr[olduğun]" bildirdi. İmdi; evkâf-ı selâtin mefrûzül-kalem ve maktûl-kadem serbestdir; hâricden dahlolunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Evkâf-ı mezbûrenin resm-i cürm ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegânesine ve beytül-mâl ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve yava ve kaçkun ve sâir tayyârât ve kâffe-i müteveccihât ve hukûk-ı şer'iyye ve âmme-i rûsum-ı örfiyyesine beylerbeyi âdemlerinden ve sancakbeyi subaşılardan ve alaybeyi ve çeribaşı ve çeri sürücülerden ve ümenâ vü ummâl ve muhasıl-ı emvâl ve züamâ ve erbâb-ı tîmârdan ve gayriden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyip Vakf-ı mezbûr zabıtlarına zabt u kabz etdiresiz. Anın [gibi] Vakfın reâyâsının birinden cürm-i galiz sâdır olup bi-hasebi's-şer'[i]'s-şerîf salg ü siyâsete veyâhûd kat'-ı uzva müstahık olsa, ol vakit dahi hüküm-i kâdî lâhık olup hüccet-i şer'iyye verildikten sonra mücrime günâh sâdır olduğu mahalde siyâsete me'mûr olan Vakfın zabıtları ma'rifetiyle mahallinde icrâ edip hârice alıp gitmeğe komayıp ve '*bedel-i siyâset*' deyü bir akçe ve bir habbelerin aldırmaıyız ve dahlolunup bu âna dek Vakf-ı mezbûrun rûsum-ı serbestiyyesinden kimesne nesnesin dahi almış ise ba'de's-sübût hükmedip Vakf-ı mezbûr zabıtlarına bi-kusûr alıveresiz. İnâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesiz.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 12 M., sene 1027

133

Sâiler Kethüdâlığının, hâlen bu görevi yürütmekte olan Abdurrahman üzerinde bırakıldığına dair fermanın yenilendiği.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Sâiler¹ Kethüdâsı olan Abdurrahman gelip; hizmetinde mücidd ü sâi iken Ali nâm kimesne taarruz edip Fas Elçisi buna recâ etmeğin mukarrer kılınıp merhûm ve mağfürun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân zamânında Serdâr-ı Ekremim tarafından emr-i hümayûnum verilmeğin tecdîd recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i hümayûn mücebince amel edip zikrolunan Kethüdâlığı mezbûr Abdurrahman'a zabt u tasarruf etdirip mezbûr Ali'yi dahl ü taarruz etdirmeyesin.

134

Vârissiz olarak vefat eden Yeniçeri Bali'nin muhallelfatının usulüne uygun olarak satılıp gelirinin gediklilerden Mumcu Mustafa'ya teslim olunarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî.

Yenişehir ve Golos kâdılarına hüküm ki:

"Golos sâkinlerinden Altmış Birinci Cemâatde Bali nâm yeniçeri fevt olup vâris-i ma'rûfu olma-ğla metrûkâtı mîriye âid ü râci' olmağla muhallelfatı zabtına gediklilerden Mumcu Mustafa nâm yeniçeri ta'yîn olunup müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallelfatın zabt u kabz ve ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht etdirip nukûd her ne hâsıl olur ise der-kîse olunup müfredât defteriyle mûmzâ vü mahtûm mezkûra teslim ve Âsitâne-i Saâdetime irsâl ü isâl etdirilmek" bâbında Sekbânbaşı olup Ağaları Kâimmakâmı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hasan *-zîde mecdühü-* tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince müteveffâ-yı mezbûrun metrûkâtın mezbûra zabt u kabz ve sûk-ı sultânide ma'rifet-i şer'le fûrûht etdirip ve ol cânibde olan beytü'l-mâl dahi her ne hâsıl olmuş ise müfredât defteri ile mûmzâ vü mahtûm mezbûr gedikliye teslim ve Âsitâne-i Saâdet'e irsâl ü isâl etdirip şer'-i şerîf ve müşârun-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş ve taallül etdirmeyesiz. Bu bâbda inâd üzere olanları ism ü resmleri ile yazıp arz eylesesiz.

135

Divan-ı Hümayun Kâtibi Mustafa ile timar sınırı anlaşmazlığında aleyhine hüküm verildiği hâlde gereğini yerine getirmeyen Kale-i Sultaniye Dizdari Hızır'a bir vekil tayin ettirilmesi ve elindeki emir ve temessüklerin alınıp bu vekille birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.

¹ Sâi; "Mektup yâhut haber götürüp getiren kimse, haberci, ulak, tatar" anlamındadır.

Md.

Hüseyin Efendi.

Biga¹ Sancağibeyine hüküm ki:

Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Kâtib Mustafa ile Kal'a-i Sultaniyye Dizdârı Hızır'ın timârları sınırında nizâ'ları olup mezkûr Kâtib Mustafa defaâtle evâmir-i şerife alıp nice defa görüldükde tarafeyne verilen hüccetler nâ-meşrû' olmağla tekrâr istimâi için emr-i şerif alıp; "İtâat-i emr eylemez ise arz eyleyesiz [ki,] dirliği âhara verile." deyü üç kâdiya hitâben mübaşir çavuş yediyle emr-i şerif vârid oldukda Dizdâr-ı mezbûr itâat-i emr eylemediğin kuzât arz edip ve; "İtâat-i emr etmeyene şer'an ne lâzım gelir?" deyü istiftâ olundukda; "Tecdîd-i imân ve nikâh lâzım gelir." deyü fetvâ-yı şerife verip lâkin Dizdâr-ı mezbûrun bu cânibde âdemleri ibrâz eylediği temessükâtı alınıp vekili gelince emâ[ne] te konulup Dizdâr-ı mezbûru getirdip kendi tarafından vekil nasb etdirip aldığı emirlerin cümlesin elinden alıp mühürleyip vekili ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra bizzât mukayyed olup fermân-ı celilü'l-kadrim üzere Dizdâr-ı mezbûru getirdip kendi tarafından bir vekil nasb etdirip ve elinde olan temessükâtın mühürleyip vekili ile maan Südde-i Saâdetime gönderesin. İnâd ü muhâlefet ederse vukûu üzere yazıp arz eyleyesin [ki,] kayd ü bend ile tekrâr emr-i şerifim gönderilip getirdilip icrâ-yı hak oldukdan sonra Dizdârlığı âhara verile. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile iğmâz u müsâheleden hazer eyleyesin.

Yevmü'l-Ahad, fi 23 M., sene [10]27

136

Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'e ait olup kendisine ulaşmayan resm-i kısmetlerin Hamza Çavuş tarafından yerli yerinden tahsil olunarak defteriyle birlikte Dersaadet'te şahsına teslim olunması.

Sin.

Müşârun-ileyhin mektûbu mücebince.

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hamza Çavuş'a hüküm ki:

Bî'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Anadolu Kâdiaskerim olan a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin, efda-lü'l-fudalâi'l-müteverriin Mevlânâ Hüseyin -edâma'llâhü Teâlâ fezailehü- Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "Menteşe² sancağına tâbi' Ula³ kazası sâkinlerinden müteveffâ Şeyh Mehmed'den iki bin akçe ve diğer Mehmed'den dört bin ve Ya'kûb nâm kimesneden altı bin ve Osman'dan üç yüz ve İbrahim kızı terekesinden beş yüz akçe ki cem'an on iki bin akçeden ziyâde rûsûm-ı kısmet müşârun-ileyh tara<<findan>>fına vâsıl⁴ olmak üzere kabz olunup lâkin meblağ-ı mezbûrdan ve mukaddemâ müşârun-ileyh tarafından Mevlânâ İdris kabz eylediği otuz bin akçe dahi mûmâ-ileyhe gelip vâsıl olmadığın" bildirip zikrolunan kısmetleri cem'i lâzım olanlardan cem' u tahsil ve müşârun-ileyhe getirip teslim eylemen bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel eylemen emredip **buyurdum ki:**

¹ Biga (Çanakkale-Türkiye).

² Muğla (Türkiye).

³ Ula (Muğla-Türkiye).

⁴ Metinde "dâhil" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi müşârun-ileyhin kendiye âid ü râcî' olan rûsûm-ı kismetden <<ne mikdâr>> anlardan mâadâ ne mikdâr akçe zuhûr ederse cem' u tahsîl edip dahi defteriyle Âsitâne-i Saâdetime gönderip müşârun-ileyhe teslim edip kimesne zimmetlerinde resm-i kismetden bir akçe ve bir habbe bâkî komayasın.

137

Milan kazasının Kapaklı köyü reayası ile Çardak köyünden Fazlı adlı şahsın mal ve emlaklerini gasbedip haksız yere paralarını alıp işkence ve zulüm ettikleri iddia olunan Kurşunlu kazasından Fazlı Çavuş ile üvey oğlu Ahmed ve Kethüdâsı Mustafa'nın teftiş olunmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra olunması.

Selim.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Kurşunlu¹ ve Milan² kâdılarına ve sâbıkâ ( ) Kâdisı olan ( ) hüküm ki:

Milan kazâsına tâbî' Kapaklı³ nâm karye reâyâsı ile Çardak⁴ nâm karyeden Fazlı nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhal sunup; "Kurşunlu kazâsında sâkin Fazlı Çavuş ve üvey oğlu Ahmed ve Kethüdâsı Mustafa nâm kimesneler bunların her birlerinin evlerin ve yerlerin ve anbârların cebren alıp zabt eylediklerinden gayri bi-vech ve bilâ-sebeb ba'zıların dutup habsedip nice akçelerin aldığından mâadâ mezbûr Fazlı'nın dört bin akçesin hilâf-ı şer'-i şerîf almış iken yine kanâat etmeyip tekrâr bu evinde hâzır⁵ değil [iken] mücerred; 'Zevcin bizden Âsitâne-i Saâdet'e şikâyet'e gitmiş.' deyü bunun hâtûnu ve karındaşıdan iki bin sekiz yüz akçesin dahi alıp ve bağçesin hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlen zabt edip ve bundan mâadâ mezbûrun harmanın basıp cebren hâtûnuna zinâ kasdıyla yapışıp şer'le görülmesi için defaâtile haklarında emr-i şerîf ihrâc edip vardıklarında itâat-i şer' etmeyip zulm ü taaddileri hadden ziyâde olup da'vâları ol cânibde görülmesi mümkün olmamağla Dîvân-ı Hümâyûnumda şer'le görülmek" bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları şer'-i şerîfe ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip bunlar ve sâir da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden hasımlarıyla berâber edip bir defa şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresiz: Mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâatleri mukarrer ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih ola[n] hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikten sonra mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlar[da]n ise muhkem habsedip arz eylesesiz; degiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmesiz. Şöyle ki; mezbûrların hakları ol cânibde edâ⁶ olunmaz ise varan mübâşirim ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda vüzerâ-yı ızâmım ve kâdiaskerlerim huzûrlarında görülüp icrâ-yı hak oluna.

¹ Kurşunlu (Çankırı-Türkiye).

² Milan (Carte generale Lempire Ottoman en Europe et en Asie, Henri Kiepert, 1867).

³ Kapaklı (Kurşunlu-Çankırı-Türkiye).

⁴ Metinde "Çadkaya" şeklinde geçmektedir. Çardak (Kurşunlu-Çankırı-Türkiye).

⁵ Metinde "hâzır" şeklinde geçmektedir.

⁶ Metinde "icrâ" şeklinde geçmektedir.

138

Delvine'nin Kire Aleksi Mahallesi'nden Hacı'nin mescit ve mezarlığa yakın yerde açtığı ve Müslümanların emniyetinin bozulmasına sebep olan meyhanenin mahkeme marifetiyle kaldırılması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Delvine Kâdisına ve Livâ-i mezbûr Müsellimine hüküm ki:

Kasaba-i Delvine ahâlîsi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eylediler ki; "kasaba-i mezbûre mahallâtından Kire Aleksi Mahallesi sâkinlerinden Hacı nâm kimesne mescide ve <<bâzâr>> mezâristâna [karîb] ve çeşme kurbünde birkaç dükkânlar ihdâs edip meyhâne etdirip Müslimânlar evkât-ı hamsede havflarından namâza varıp gelmeden kaldıklarından gayri Müslimânların ehl ü ıyâli çeşmeye varmağa iktidârları olmayıp varanları meyhâneden çıkan feseka ulaşıp ve kimin sürüp odalarına alıp gidip bu makûle taaddi vü tecâvüzleri hadden birûn olup şöyle ki; ihdâs olunan dükkânlar ref u def olunmaya, kasaba-i mezbûre ahâlîsinin ekseri karâra mecâlleri olmayıp celâ-yı vatan ve terk-i mesken etmeleri mukarrerdir." deyü i'âm eyledikleri ecilden fi'l-vâkı' mezkûr ihdâs eylediği dükkânları meyhâne edip mahalle ahâlîsine ol vechile zararı mukarrer ise şer'le def edip meyhâne etdirilmemek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip fi'l-vâkı' mezkûr hilâf-ı şer'-i şerîf mahall-i mezbûrda ihdâs eyledikleri dükkânları meyhâne etmekle ahâlîsine zararı mukarrer ise ref edip hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr <<def u ref edip>> min-ba'd meyhâne etdirmeyesiz. Men'le memnû' olmaz ise vukûu üzere yazıp bildiresiz. Bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesiz.

139

Hassa Bostancıbaşı nezaretinde bulunan Maraş'taki Ashab-ı Kehf Zaviyesi Vakfının Mütevellilik vs. cihet ve vazifelerine Vakıf Nazırı haricinde kimsenin müdahale ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Hüseyin.

Maraş Beylerbeyisine ve Elbistan Kâdisına hüküm ki:

Ol cânibde vâkı' olan Ashâbü'l-Kehf Zâviyesi'ne¹ ve evkâf ve akârâtına Hassa Bostancılar Kethüdâsı olanlar Nâzır olagelmışler iken Nâzır-ı mezbûrun ma'rifeti ve haberi yoğiken ba'zı kimesneler Vakf-ı mezbûrun Tevliyetin ve Nezâretin alıp berât ettirmekle dahledip ve gâh Maraş kazâsına mutasarrıf olanlar medrese ve buk'a tarikiyla alıp kâdiliklarına ilhâk ettirmekle Vakf-ı mezbûre harâba müşrif olup husûsan Zâviye-i mezbûrenin kazâyı alâkası olmayıp vech-i meşrûh üzere müdahale eylemekle Nâzır tarafından ta'yin olanlara dahletdirmeyip ihtilâlden hâlî olmamağın Vakf-ı mezbûrun karyeleri harâb ve reâyaları perâkende vü perişân olup bundan akdem; "Vakf-ı mezbûrun cihâtı Nâzır olanlar ma'rifetiyle <<cihâtı>> verilip kuzât ve gayriler bir vechile dahletmeyip kadimden olugeldiği üzere nâzırlar ma'rifetiyle zabt oluna." deyü Serdâr-ı sâbık Mehmed Paşa ve hâlâ Serdâr ve Vezir-i A'zamım olan düstûr-ı ekrem, müşir-i efham, nizâmü'l-âlem Halil Paşa -edâmd'llâhü Teâlâ iclâlehümâ- tarafından cennet-mekân, firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- zamânında evâmîr-i şerîfe verilmeğın mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mukaddemâ verilen evâmîr-i şerîfe mücebince amel edip dahi zikrolunan Ashâbü'l-Kehf Evkâfı'nın zâviye ve Tevliyet ve Nezâretine ve sâir cihâtına kuzâtdan ve âhardan

¹ Metinde "زوايه سنه" şeklinde geçmektedir.

kimesneyi dahletdirmeyip kadimden olugeldiği üzere Nâzır olanlara zabt etdiresin. Bu hükm-i hümayûnumdan sonra memnû' olmayıp geri dahl ü nizâ' edenleri ism ü resmleri ile yazıp arz eyleyesin. Şöyle ki; tekrâr bu bâbda bir tarikla emir ve berât ve sâir temessükât ibrâz edip <<geri>> nizâa mütesaddi olurlar ise mûmâ-ileyh Nâzırın ma'rifeti ve arzı ile olmadıkça dahletdirmeyip işbu emr-i celilü'l-kadrim mücebince amel eyleyesin. Şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu Evkâf-ı mezbûre zâbiti elinde ibkâ edip alâmet-i şerife i'timâd kılasın.

140

Görevli olarak Mısır'a gönderilen Müteferrika Süleyman'ın İstanbul-Mısır güzergâhı boyunca yol güvenliğinin sağlanması, kendisine ve beraberindeki adamlarına kimsenin müdahale ettirilmemesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimden Mısır'a varınca yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve kâdılara ve mîr-livâ müsellimlerine ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Süleyman –zîde mec-dühû– ba'zı umûr-ı mühimme ile vilâyet-i Mısır'a irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerifimle her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa yarar kulağuzlar tedârük ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı neferât ve sâir âdemler koşup emin ü sâlim birbirinize ulaştırıp kendiye ve yanında olan âdemlerine ve esbâb u davarlarına hâricden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyip ber-vech-i isti'câl mahall-i¹ me'mûra irsâl ü isâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ve menâzil ü merâhilde kendiye ve yanında olan âdemlerine dahlolunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

141

Üzerlerine düşen malî yükümlülüklerini yerine getiren Menteşe kazasına bağlı Hacıahmedler köyü reayasının zahire ve akçe talebiyle Yonca köyü ahalisi tarafından rencide edilmelerine izin verilmemesi.

N.

Bâ-hatt-ı Safî.

Menteşe Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Hacıahmedler² nâm karye reâyâsı arzuhâl sunup; "bunların kimi Anadolu Beylerbeyisinin ve kimi havâss-ı hümayûnum reâyâsı olmağla üzerlerine lâzım olan tekâlîfi zâbitlerine edâ ederler iken yine kazâ-i mezbûrdan Yonca³ nâm karye ahâlisine Mîr-i mîrân tarafından ba'zı tekâlîf vâkı' oldukda bunlara; 'Bize muâvenet edin.' deyü bunlardan akçe ve sâir zahire taleb edip ve alıp hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ü rencide eylemekden hâli olmadıkların" bildirip min-ba'd ol vechile dahl ü rencide olunmamak için emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresin: <<Fi'l-vâkı'>> Vech-i meşrûh üzere tekâlîf vâkı' oldukda karye-i mezbûre ahâlisiyle kadimden maan veregelmişler olmayıp fi'l-vâkı'

¹ Metinde "mahal ve" şeklinde geçmektedir.

² Hacıahmedler (Muğla, Türkiye).

³ Yoncalı (Muğla, Türkiye).

karye-i mezbûre ahâlisi müstakil edâ edegelmişler iken hâlâ bunlara ol vechile dahl ü rencide eyledikleri vâkı' ise men' u def edip min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i münif bunları ol vechile rencide etdirmeyesin.

142

İnecik kazasında Menzilci olan Osman'a ait menzilci akçesini alıp geri ödemeyen Kadı Mevlana Âlimî'den söz konusu paranın tahsil olunup adı geçen Osman'a teslim edilmesi.

N.

Bâ-hatt-ı Hüseyin.

Rodoscuk¹ kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ ( ) –*zidet fezâilühü*–ya hüküm ki:

"İnecik² kazâsından Osman nâm kimesne menzilci olmağla leyl ü nehâr menzil bârgîrlerin besleyip ulak ile gelip gidenlere menzil bârgîrlerin ihzâr edip hidemât-ı hümayûnumla varanlar[1] eğlendirmeyip ve hâlâ İnecik Kâdîsı olan Mevlânâ Âlimî menzil akçesinden on dört bin akçesin almağla ile'l-ân vermeyip zimmetinde kaldığı" i'âm olunmağın mezbûr Kâdînın zimmetinde olan menzilci akçesi bi't-tamâm mezbûr Menzilci Osman'a alıverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi menzilci akçesinden mezbûr Kâdînın zimmetinde olan meblağ-ı mezbûru ba'de's-sübût şer'le hükmedip bi-kusûr mezkûr Menzilci Osman'a alıverip şer'-i şerife muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. Şöyle ki; meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm vermekde inâd ederse yazıp arz eylesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 23 M., sene 1027

143

Üsküdar'daki bakkal, arpacı, nalbant vs. esnafın avarız ve tekâliften muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği.

Medhî.

Emir mücebince.

Hazret-i efendi.

Üsküdar Kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda vâkı' bakkâllar ve arpacılar ve na'lbendler ve sâir ehl-i hıref tâifesi ulak bârgîrleri için yılda otuz bin akçe ve sakat olan bârgîrler <<i>çin>> tebdiline dahi nice bin akçeleri gidip ve sefer-i hümayûn vâkı' olup serdârlar ile asâkir-i İslâm geçdikde üç dört konak yere değin lâzım olan zahîrelerin tedârük edip ve elçiler geldikde dahi nice hizmet eylediklerinden gayri hazîne geldikçe hıfz u hırâset üzere oldukları ecilden hizmetleri mukâbelesinde bakkâllar ve sâir ehl-i hıref tâifesi ve bi'l-cümle Üsküdar'dan mukaddem ve muahhar gelip sâkin ü mütemekkin olanlar avârız-ı divâniyye ve tekâlif-i örfiyyeden min-küllil'l-vücûh muâfu müsellemler olup –*el-ıyâzü bi'llâhi Teâlâ*– emir ile nefîr-i âm dahi

¹ Tekirdağ (Türkiye).

² İnecik (Tekirdağ-Türkiye).

olur ise rencide olunmayalar." deyü ceddin merhûm Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî zamânında müteaddid evâmîr-i şerîfe verilip ba'dehû ecdâd-ı ızâmım *-enâra'llâhü Teâlâ berâhînehüm-* zamânlarında dahi tecdîd olunup bundan akdem vâkı' olan Şark ve Garb seferlerinin birine ordu teklîf olunmayıp muâf u müsellemin iken sene-i sâbıkada İstanbul Bâzârbaşı ve bakkâlları mücerred celb ü ahz için; "İstanbul'a gelen zehâyirden siz dahi hisse ahrsız." deyü bunların ellerinde olan muâfnâmeyle muhâlif ordu teklîf etdirip bir mikdâr akçeleri alınmağla hâliyâ geri ordu teklîf olunup rencide olundukları i'lâm olunmağla mukaddemâ verilen muâfnâmeleri mücebince amel olunmak için geçen sene emr-i şerîf verilmişken geri İstanbul bâzârcıları ordu teklîf edip; "Mezbûrlar emr-i şerîfe muhâlif ordu teklîfine kâdir olmazlar." deyü fetvâ-yı şerîfe ve İstanbul Kâdisi tarafından hüccet-i şer'îye verilip ve mücebince men' olunmaları bâbında karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında mufassal ve müekked emr-i şerîf verilmekle hâliyâ mezbûrlar ol emr-i şerîfi getirip tecdîd olunmasın recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Fi'l-vâkı' ellerinde vech-i meşrûh üzere ecdâd-ı ızâmım ve karındaşım merhûm Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* zamânında verilmiş emirleri var ise ol evâmîr-i şerîfe ve muâfnâmeleri mücebince amel edip min-ba'd İstanbul bâzârcılarına ordu teklîfi ile mezbûrları rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin. Vech-i meşrûh üzere verilen <<emr-i şerîf>> fetvâ-yı şerîf ve hüccet-i şer'îye ve emr-i hümayûnuma ve mukaddemâ verilen muâfnâmelere muhâlif mezbûrları rencide vü remide edenleri yazıp arz eylesin.

Hüve

144

Mahmud Paşa Vakfına ait Akçakızanlık kazasına bağlı Merenler(?) köyü reayasının defterde yazılı olandan daha fazla miktarda cizye talebiyle rencide olunmamaları.

Safî Efendi.

Akçakızanlık¹ Kâdisına hüküm ki:

Müteveffâ Mahmud Paşa evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî' Merenler(?) nâm karye reâyâsı Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mezbûrlar vâkıf-ı mezbûr zamânından bu âna gelince cânib-i Vakfa kırkarak akçe cizye verelmışler iken on üç seneden beri mütevelliler otuzar akçe ziyâde edip yetmişer akçe almağla reâyânın ekseri perâkende vü perişân olmak üzere oldukların" bildirip tazallüm eyledikleri ecilden mezbûrların cizyeleri tuğrâlı defter mücebince alınıp ziyâde alınmamak <<bâbında inâyet recâ etmeğîn>> bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrların cizyelerin tuğrâlı defter mücebince cem' etdirip min-ba'd tuğrâlı defterden ziyâde bir akçe ve bir habbelerin aldirmayıp men' u def eylesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

145

Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından Prevadi'ye bağlı Markofça köyüne dışardan gelmiş olup ahalinin şikâyetine sebep olan dört nefer reayanın bu köye gelip yerleşmelerinin üzerinden on yıldan fazla bir zaman geçmemişse memleketlerine geri gönderilmeleri.

¹ Kazanlak (Bulgaristan).

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Sâbıkâ Anadolu Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Prevadi¹ kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mehmed –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû–ya hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efram, nizâmü'l-âlem ilh. Vezîr-i A'zamım Halil Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû–nun hâsılarından Prevadi kazâsında vâkı' olan Markofça² nâm karye ahâlîsi arzuhâl sunup; "âhar karyelerden Osman ve Mehmed nâm kimesneler ve Kürkcü Petko ve Yani Koçan nâm zimmîlerle dört nefer reâyâ bunların mezbûr karyesinde sâkin olmağla mukaddemâ oturdukları karyenin sipâhileri ziyâde atlı ile üzerlerine konup anlar bahânesiyle bunlara ziyâde zulm ü taaddî eylemekden hâlî olmadıkların" bildirip zikrolunan dört nefer reâyâ bunların karyelerinden kaldırılıp eski karyelerine gönderilmek için emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden on yıldan beri müşârun-ileyhin mezbûr karye[sine] varıp sâkin olan zikrolunan dört nefer reâyâ <<kânûn üzere gelip sâkin olalı on yıldan ziyâde değil ise>> kânûn üzere kaldırılıp eski karyelerine gönderilmelerin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip <<dahi müşârun-ileyhin mezbûr hâsları karyesine varıp sâkin olan>> dahi zikrolunan dört nefer reâyâ hâricden müşârun-ileyhin hâslarından mezbûr karyesine varıp sâkin olalı on yıldan ziyâde geçmiş değil ise mezbûrları kânûn üzere kaldırıp kadîmî mekânlarına gönderip taallül ü inâd etdirmeyesin.

146

Vergi kaybını önlemek için İstanbul Gümrüğüne gelen içki fiçılarının götürülecekleri yere arabalarla ulaştırılması işinin Murad veled-i Yorgi ve Merhan veled-i Perek(?) taraflarından yapılması.

Ha.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Gümrük Emîni Murad –zîde mecdühû– mektûb gönderip; "taşradan İstanbul'a hamr kayıkları gelip içinde olan hamr fiçıların çıkardıklarında tahmil olunup mahalline alıp gitmek için mahsûs araba olmamağla ashâbı hufyeten istedikleri arabaya tahmil edip kaldırıp gümrüğün kaçırmağla mirî resme küllî zarar olduğun" bildirip Murad veled-i Yorgi ve Merhan veled-i Perek(?) nâm zimmîler zikrolunan fiçıları götürmek için mahsûs arabacı olmasın arz eyledikde vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ammim zamânında emir verilmeğın mücebince amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba'd emr-i sâbık mücebince hamr fiçıların mezbûrân zimmîlere kaldırıp âharı dahletdirmeyesin. Anın gibi âhar arabacılar hamr fiçıların kaldırıp mirî resme zarar ederler ise men' edip memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

Hüve

[Yev]mü's-Sebt, fî-selhi M., sene 1027

147

Celâli vs. eşkıya zulmünden kaçarak İnecek kazasına gelen reayadan, sipahileri dışında kimsenin çiftbozan akçesi adıyla para almasına müsaade edilmemesi.

¹ Provadia (Bulgaristan).

² Markovo, Markovce (Bulgaristan).

Safî hathyla.

İnecik Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin hâricden gelen reâyâ tâifesi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mezbûrlar bundan akdem Celâli eşkıyası ve sâir zalemenin taaddisinden terk-i diyâr edip gelip kimi on yıl ve kimi on beş yıl ve kimi dahi ziyâde kazâ-i mezbûrda kur<<âda>>â vü kasabâtta sâkin olup vâkı' olan tekâlifi sâkin oldukları kurâ ahâlisiyle maan çekegelmişler iken ba'zı kimesneler bunların sipâhileri değiller iken emr-i şerîf ibrâz edip bunlardan çiftbozan akçesi nâmına yüzer ve ikişer yüz akçe talep etmekle rencide vü remide olundukların" bildirdiler. İmdi; sipâhilerinden gayri reâyâ tâifesine çiftbozan akçesi talep etmek memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<göre>> husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' mezbûrlardan çiftbozan hakkı talep edenler mezbûrların sipâhileri değil ise min-ba'd ol vechile çiftbozan akçesi nâmına mezbûrları bir ferde rencide vü remide <<etdirmeyip>> ve hilâf-ı şer' bir akçelerin aldırmaıp men' u def eylesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

148

Eflak toprağında kışlayıp otundan ve suyundan istifade eden her koyundan kime ait olursa olsun goriştine tahsil olunması.

Hâki.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Eflak Voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya hüküm ki:

Eflak reâyâsı tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arzuhâl olundu ki; "Eflak toprağında ba'zı celeb tâifesi ve gayri tüccâr tâifesinin koyunları kışlayıp bu âna değin koyunları olan reâyâ¹ tâifesi olugeldiği üzere goriştinelerin² edâ edegelmişler iken hâliyâ Pervane nâm kimesne koyunların Eflak toprağında beş altı seneden beri kışladıp otundan ve suyundan intifâ' edegelmiş iken kendinin akrabâsından olan birkaç nefer celeb tâifesinin koyunlarından 'Goriştine alınmaya.' deyü bir tarikle emir almağla olugeldiği üzere koyunlarının goriştinesin vermediklerinden gayri sâirlerine dahi mânî olup fukarâyâ gadreyledikleri" îlâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra mukayyed olup dahi vech-i meşrûh üzere Eflak toprağında kışlayıp otundan ve suyundan intifâ' edegelen koyunlardan şimdiye değin goriştine aligelinmiş ise hâliyâ celeb tâifesinin koyunları reâyânın mer'âlarında ve kışlaklarında kışlayıp otundan ve suyundan intifâ' edegelimiz mezbûrlardan olugeldiği üzere goriştine talep olundukda; "*Bizim ellerimizde emrimiz vardır.*" deyü vermekde inâd ederler ise câiz değildir. Eflak toprağının otundan ve suyundan intifâ' eden koyunlarından her kim olur ise olsun, olugeldiği üzere goriştinelerin aliverip olugelmişe muhâlif taallül ü nizâ' etdirmeyesin.

149

Eflak reayasından olup vergi vermemek için Tuna kıyılarındaki çiftliklerde ırgatlık veya 'yanaşma' adı altında hizmetçilik yapan kimselerin memleketlerine geri gönderilmeleri.

¹ Metinde "بوعا" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "کوستنه-kostine" şeklinde geçmektedir. BOA, A.DVNSMHM.d., 5, hk. no. 143'te "Goriştine-غورشته" imlâsı ile.

Hâki.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Tuna yahılarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

"Hâliyâ Eflak reâyâsından ba'zıları yerlerin ve yurtların bırakıp üzerlerine lâzım gelen rüsûmların ve tekâliflerin vermemek için her biri varıp taht-ı kazânızda vâkı' olan kasabât u kurâda çavuş ve müteferrika ve sipâh ve yeniçeri ve erbâb-ı timâr ve ba'zı dirliğe mutasarrıf olanların çiftliklerinde kimi hidmetkâr ve kimi ırgad olup her biri bir hâl ile hizmetlerinde ve çiftliklerinde sâkin olmağla üzerlerine edâsı lâzım olan tekâliflerin ve davarlarının rüsûmların olugeldiği üzere Voyvoda tarafından talep olundukda çiftlik zâbitleri; 'Bizim hidmetkârlarımızdır.' deyü mâni' oldukları" Voyvoda tarafından i'âm olunup imdi; o makûle Eflak reâyâsından her kimin çiftliklerinde hidmetkâr ve yanaşma bulunur ise te'hîr u tevakkuf olunmayıp kaldırılıp yerlerine gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi taht-ı kazânızda vâkı' olan müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve erbâb-ı timâr ve sâirlerinin çiftliklerinde o makûle Eflak reâyâsından gelip hidmetkâr ve yanaşma nâmı ile sâkin olup vilâyetlerine gitmeyenleri mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle te'hîr ve ârâm etmeyip kaldırıp yerlerine gönderesiz ve o makûle çiftlik sâhiblerin her kim olur ise olsun, muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki Eflak reâyâsına bir vechile mâni' olmayalar ve ettirmesiz ve kaldırıp yerlerine gönderilen reâyânın esbâb u eskâllerine ve davarlarına iskele emînleri ve gayrileri dahl ü taarruz etmeyip bir vechile rencide vü remide eylemeyeler.

150

Bazı dirlik sahiplerinin Eflak sınırında çiftlikler ihdas ettikleri ve buralarda Eflak'ta eşkıyalık yaptıktan sonra firar eden bazı kimseleri istihdam ettikleri bildirildiğinden bu gibi sonradan yapılma çiftliklerin tespiti için bilirkişilerle söz konusu yerlere gidilmesi ve sonucun bildirilerek gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hâki.

[Bâ-]hatt-ı Hüseyin Efendi.

İbrail¹ ve Yergöğü² ve ( ) ve ( ) ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Eflak Voyvodası tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arzuhâl olundu ki; "Eflak sınırı olan İbrail³ ve Yergöğü ve Niğbolu mukâbilinde olan Kulle ve sâir ol etrâfa karîb olan Eflak toprağında bu âna değin çiftlikler o<<lmayp>>lugelmeyip hâlâ müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı timâr ve yeniçeri ve sipâhi ve sâir dirlik tasarruf edenlerden ba'zıları Eflak sınırında fuzûlî çiftlikler ihdâs etmekle Eflak vilâyetinden ba'zı şakâvet üzere olan reâyâ firâr edip varıp zikrolunan çiftliklerde sâkin olmağla sâir reâyâyâ dahi zararları olduğun" i'âm edip o makûle Eflak sınırında ihdâs olan çiftlikleri kaldırılıp kal' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâ etmeğin mahall-i nizâm üzerine vilâyet hâkimleri ile varılıp ahvâlleri vukûu üzere arz olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda siz ki kâdılarsız; vilâyet hâkimleri ve ehl-i vukûf müsinn ü ihtiyâr kimesneler ile mahall-i nizâm üzerine varıp dahi husûs-ı mezbûru hak üzere göresiz: Nizâ' olunan mahal fi'l-vâkı'

1 Brâila (Romanya).

2 Giurgiu (Romanya).

3 Metinde "ابرايك" şeklinde geçmektedir.

Eflak sınırında olup vech-i meşrûh üzere kadîmden çiftlikler yoğiken sonradan ol vechile çiftlik ihdâs eylemişler ise o makûle çiftlikleri hudûdu(?) ve sâhibleri ile vukûu üzere yazıp arz eylesesiz ki sonradan emr-i şerîfîm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna. Ammâ hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lâmından hazer edesiz.

151

İstanbul'da Mahmudpaşa Mahallesi'nde ve Bezzazistan ile Hallaçlar çarşısındaki dükkânlarda yangın tehlikesinden dolayı ateşle iş gören altıncı taifesinin iskân ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûrede vâkı' Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden sâdât-ı sahihü'l-ensâbdan Seyyid Muhammed Hâşimî ve mahalle-i mezbûrenin İmâmı olan Mustafa Halife ve Seyyid Muhammed ve Attâr Muhammed ve Hacı Süleyman ve Hacı Ferruh ve Keyvan ve Hacı Haydar ve Mahmud Çavuş ve Mustafa ve Ahmed ve İsa ve mahalle-i mezbûre kurbünde dükkânları olan halıcılar ve hallâclar ve mücellidler Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mukaddemâ mahalle-i mezbûrede vâkı' altun işi işleyenlerin dükkânlarından âteş zuhûr edip mahalle-i mezbûre ve nice hânlar ve dükkânların ihrâk olmasına bâis olup müceddeden ol ihrâk olunan evler ve dükkânlar binâ ve ta'mîr olunmağla zikrolunan altuncılar; '*Kadîmî dükkânlarımızda biz sâkin olup altun işleriz.*' deyü mukaddemâ dahledip lâkin mahalle arasında âteş işi işleyecek ihrâkdan hâli olmamakla mahalle-i mezbûrede ve Bezz[âzi] stân [ve] Hallâclar kurbünde altuncılar ve âteş işin işleyenler men' olunup ol makûle âteş işleyenlere işletdirmemek için merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân -*tâbe serâhü-* zamânında kat'î emr-i şerîf verildiğin" bildirip hâlâ tecdid olunmak bâbında inâyet recâ etmeğin emr-i sâbık mücebince amel olunması bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda mukaddemâ verilen emr-i şerîf ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere mahalle-i mezbûrede ve zikrolunan mahallerde âteş işin işleyen altuncı tâifesin men' u def edip mahalle-i mezbûre arasında ve Bezzâzistân ve Hallâclar kurbünde vâkı' olan dükkânlarda emr-i sâbika muhâlif altuncı tâifesin iskân etdirmeyip memnû' olmayanları yazıp arz eylesesin.

152

Matbah-ı Âmire için tavuk toplayan Acemioğlanı Mehmed'in evini cinayet ithamıyla basıp eşyalarını ve yanındaki devlete ait paraları gasbettiği iddia olunan Anadolu Beylerbeyinin adamı Yusuf'un, davacısı ile birlikte mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve üzerine hak sabit olursa alınıp sahibine verilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Bilecik¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "kasaba-i Bilecik eşrafı ve eimme ve kasaba-i Bilecik hutabâsı ve sâir a'yânı meclis-i şer'a varıp; kazâ-i mezbûra tâbî Başkarye² sâkinlerinden olan Mehmed nâm

¹ Bilecik (Türkiye).

² Başköy (Bilecik, Türkiye).

acemioğlanı kendi hâlinde olup bir ferd kendiden müteşekkî olmayıp kazâ-i mezbûreden Matbah-ı Âmire mühimmâtı için fermân-ı şerîfime üzere tavuk cem' ederken Bozöyük nâm kasaba kurbünde derbendde cerihan bir kimesne maktûl bulunup mezkûrun bir vechile haberi yoğiken hilâf-ı vâkı' inhâ ile emirü'l-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan -dâme ikbâlühü- tarafından otuz kırk nefer atlı ile Yusuf nâm âdemisi mezkûr Mehmed'i ahz için gelip hilâf-ı şer' evin basıp bir beyâz kise ile miri otuz bin akçe ve on sikke altunun ve bir tüfenk ve bir kılıç ve bir teber ve bir dolâbî¹ ve bir at rahtın ve bir gönce² ve on aded makrame ve sâir esbâbın nehb ü gâret etmekle küllî zulm ü taaddi eylediklerin" arz eylediğin ecilden şer'le görölüp hilâf-ı şer'-i şerîf evi basılıp aldıkları miri akçeyi ve sâir emvâl ü erzâkın şer'le ashâbına reddetdirilmek bâbında fermân-ı şerîfime sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak eden mezbûr ile berâber edip husûs-ı mezbûr bundan akdem bir def'a şer'le görölüp faslolmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsları tamâm hakk u adl üzere dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye arz eylediğin gibi olup mezkûrun bir vechile evi basılıp taaddi vü tecâvüz olunmak icâb eder hâli yoğiken hilâf-ı şer'-i şerîf evin basıp miri akçeyi ve sâir emvâl ü erzâkın aldığı üzerine şer'le sâbit ü zâhir olursa ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle amel edip şer'le evi basılıp ol mikdâr emvâl ü esbâbı alındığı üzerine sâbit ü zâhir olursa bi't-tamâm alınan emvâl ü erzâkın alıverdikden sonra üzerine sübût bulan mevâd-dın sûret-i sicilli mücebince ahvâlin vukûu üzere yazıp bildiresin.

153

Sultan Süleyman Vakfının Rodos'taki Mütevellisine yedek akçe olarak teslim olunan dört yüz seksen bin akçenin akıbetinin araştırılarak sonucun bildirilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Rodos Kâdisına hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Bâb-ı Saâdetim Ağası olup hâliyâ İstanbul'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü- Evkâfı <<Mütevellisi>> Nâzırı olan <<kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Abdî -zîde mecdühü->> Mehmed -dâme ulüvvuhü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip <<cezîre-i mezbûrede vâkı' Vakfı için ol cânibde>> "Vakf-ı mezbûrun îrâd ve masârifından ziyâde dört yüz seksen bin akçe yedek tarikiyla ol cânibde Vakfın mütevellîlerine teslim olup, lâzım gelirse sarf oluna, deyü vaz' olup ol zamândan beri Vakfın mütevellîleri defter gönderdiklerinde meblağ-ı mezbûr için; 'Vakfın mahzeninde ve Kâtib Rıdvan'ın zabtındadır' deyü defterlerinde yazıp lâkin zikrolunan dört yüz seksen bin akçe mevcûd olduğu nâ-ma'lûm olmağla yoklanıp mahallinden görölmek lâzımdır." deyü arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan akçeyi yerli yerinden ve aslından teftiş ü tefahhus edip göresin: Zikrolunan mahzeninde midir yohsa zimem-i nâsda mıdır ve zimem-i nâsda olduğu takdirce kavî kefil ve değer rehinleri var mıdır ve içinden nesne zâyî' u telef olmuş mudur ve kim[ler] zâyî' u telef ve ekl ü bel' <<eylemiştir>> eylemişlerdir; ma'lûm edindikden sonra aslı ve sıhhati ile defter edip mühürleyip <<bu cânibe>> ve imzâlayıp vukûu üzere Südde-i Saâdetime arz eylesin. Husûs-ı mezbûr mühim-mâtdandır. Küllî takayyüd edip meblağ-ı mezbûrun vücûda gelmesine ikdâm u ihtimâm eylesin.

¹ Eskiden Bursa'da dokunan kumaşlardan biri. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, c. 2, İstanbul-2007.

² Tabaklanmış deriden yapılmış sofra bezi. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, c. 2, İstanbul-2007.

154

Zülfikar Çavuş'un İlbasan sancağında başkalarıyla müştereken mutasarrıf olduğu timarının mahalle mahalle ayrıldığı gerekçesiyle, hissesine düşen gelirin verilmemesine müsaade olunmayıp beratında yazılı olduğu şekilde hissesinin verilmesi.

İbrahim.

Bâ-hatt-ı Safî.

İlbasan Sancağibeyine ve İşpat¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Zülfikar Çavuş –zîde kadruhû– arzuhâl sunup; "livâ-i mezbûrda berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu Pişkopye² nâm karye ve gayriden defterde ( ) bin akçe mukayyed olmağla ( ) bin akçesi bunun ve mâadâsı müşteriklerinin olup hâsıl olan mahsûlden berâtı mücebince hakkın taleb eyledikde zikrolunan müşterikleri; 'Bizden ve senden mukaddem olan sipâhîler mahalle nâmı ile herkese ta'yîn olunmuştur.' deyü buna mahsûl göstermeyip gadrolup lâkin bundan mukaddem olan sipahiye mâbeynlerinde ta'yîn olunan karye-i mezbûre mahallerinin reâyâsı kimi mürd olup ve kimi âhar diyâra firâr etmekle buna nesne hâsıl olmadığın" bildirip icmâli bir olmağla cümlesi berâtları mücebince <<hisseli hissesi aliver>> mutasarrıf oldukları üzere cümleden buna âid olan hakkı aliverilmek recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Çavuşun ve sair müşteriklerinin berâtlarına ve sûret-i defterlerine nazar edip göresiz: Karye-i mezbûreden ol mikdârı buna ve mâadâsı müşteriklerine kaydolunmuş ise ellerinde olan berâtları mücebince herkese cümleden hisseli hissesin zabt etdirip dahi bunun berâtı mücebince hakkın aliverip berât ve sûret-i deftere muhâlif; "Sana mahalle ta'yîn olunmuştur." deyü şer' u kânûn ve deftere muhâlif nizâ' edenleri yazıp arz eyleyesiz.

155

Devrekâni'ye bağlı Muslihiddin köyünün toprak sipahisi olan ve reayasına zulmedip haksız yere para ve emlaklerini gasbettiği iddia olunan Mehmed'in yargılanması.

Hüseyin.

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Sâbıkâ Kaniye³ Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Kastamonu sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'ya ve Devrekâni⁴ ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Devrekâni Kâdisısın, mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Muslihiddin nâm karye ahâlî-si meclis-i şer'a gelip toprak sipâhîleri olan Mehmed nâm kimesneyi ihzâr edip şer'-i şerif ve kânûn-ı münîf üzere öşürlerin ve çift akçelerin almayıp cüz'î nesne alınacak [iken] biner ve bin beşer yüzer akçelerin alıp ziyâde taaddî etmekle ekseri perişân olup fetvâ-yı şerife ibrâz eyleyen reâyâyâ şetm-i galiz edip ba'zısın habs ve zecr eyleyip Bayram nâm kimesnenin baldırlarına dögmekle meflûc edip ve Mustafa nâm kimesnenin mülk evini elinden çekip alıp el-ân tasarrufunda olup reâyânın eben an-ceddin mutasarrıf oldukları yerlerin çekip ellerinden alıp kendiden suâl olundukda; 'Tîmâr bana

¹ Shpat (Arnavutluk).

² BOA, TT.d., 367, s. 449'da "Pişkopye" şeklinde geçmektedir.

³ Nagykanizsa (Macaristan).

⁴ Devrekâni (Kastamonu-Türkiye).

şer'le ve fetvâ ile verilmiş değildir; reâyâm dilersem döğërim, dilersem öldürürüm.' deyü cevâb verip söz kabûl etmeyip ziyâde ehl-i fesâd olduğun" i'âm eylediğın ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûru da'vâ-yı hak ve ta'yın-i mâdde eden hasımlarıyla muvâcehe edip bir def'a şer'le faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere reâyâyâ taaddî vü tecâvüzü vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûra muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd reâyâsına ve gayra taaddî etmeyip öşr ü resmini şer' u kânûn üzere alıp ziyâde almaya ve kendi hâlinde ola. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh geri taaddî vü tecâvüz eyleye, hasımlarıyla kendi Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki gelip ahvâli Dîvân-ı Hümâyûnumda görölüp icrâ-yı hak oluna.

156

Ellerinde bir devlet işi için kendilerine ulak veya menzil beygiri verilmesine dair emir bulunmayan kişilerin menzil veya ahali elinde bulunan beygirleri ulak beygiri olarak almalarına müsaade edilmemesi.

Sın.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

"Hâliyâ ba'zı kimesnelerin ellerinde ulak ve menzil bârgirler verilmesi için ellerinde emirleri olmayıp ve mîrî hidmete gitmiş değiller iken; *"Elimizde ulak emirleri vardır."* deyü bahâne etmekle ol câniblerde çerçi ve balcı ve sâir tüccâr tâifesinin bârgirlerin almağla reâyâ vü fukarâ tâifesin rencide edip zulm ü taaddilerinden kâr u kisbden kaldıkları" i'âm olunmağın mâdâm ki ol makûlelerin Âsitâne-i Saâdetimden veyâ Serdârım tarafından verilmiş mîrî hizmet için ellerinde emirleri olmaya, min-ba'd mîrî hizmetden gayri kendi mesâlihleri için reâyâ vü fukarâ ve tüccâr ve sâir ahâlî-i vilâyet-den ulak bârgiri verilmeyip men' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi ol makûle ulak bârgirlerin taleb edenlerin ellerinde mîrî hizmet için Âsitâne-i Saâdetimden veyâ Serdârım tarafından verilmiş emirleri olanlara ta'yın olunduğû üzere bârgirlerin tedârük edip verdirsin. Mâdâm ki mîrî hizmet için ellerinde emirleri olmaya, min-ba'd kendi mesâlihi için ulak bârgirlerin aldırmaııp men' u def eylesesin ve bi'l-cümle emirle mîrî hizmetden gayri bilâ-emr ulak bârgirlerin aldırmaııp dâimâ reâyâ vü berâyâ ve sâir tüccâr tâifesin himâyet ü sıyânet üzere olasin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 6 S., sene 1027

157

Köstendil Sancak Beyinin Kazak eşkıyasının defedilmesi için düzenlenen sefere gitmesini fırsat bilip ortaya çıkan ve Dolyan Panayırı'nı basan harami eşkıyasının yakalanıp mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarında hukuken yapılması gereken ne ise icra olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bunun hükmü verilmemiştir.

Sâbıkâ ( ) Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Köstendil¹ sancağına mutasarrıf olan Mehmed Paşa'ya ve Kratova² Kâdîsı olup Müfettiş-i Emvâl olan Mevlânâ Bali'ye ve İvranya³ Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, mektûb gönderip; "bu def'a vâkı' olan Kazak eşkıyası seferinde iken livâ-i mezbûrda zuhûr eden harâmî eşkıyası dört yüzden mütecâviz bir yere cem' olup Dolyan Panayırı'n⁴ basan harâmîlerin ekseri kasaba-i İvranya'da Deli Şahin ve Fetoz(?) Muslu Bey ve sen ki İvranya Kâdîsı<<sin>> Mevlânâ Halil'sin, ma'rifetin ile bilâ-emr-i şerîf Doruk Mahmud ve Sâdık nâm şakilerin yazıp cem' eyledikleri martoloslardan ve yerli sekbânlardan ve Ofçabolu⁵ nâhiyesinde sâkin Abdülcelil Bey ile Pîrî nâm kimesnelerin çobanlarından olup hâlâ eyyâm-ı şitâ olmağla ekseri yerlerine gelip karâr edip şimdiden dahi ziyâde martolos ve sekbân cem' edip evvel-bahârda kasabât ve ba'zı yerleri basmak tedârükünde oldukların ahâlî-i vilâyet haber alıp ve cümlesi sen ki Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, sana gelip; 'Mezkûrûn eşkıyânın bu makûle tedârükleri olmağla eyyâm-ı şitâ olmağın bir yere cem' olmadın ele getirilip haklarından gelinmek ile cem'iyetleri perişân olmak mukarrerdir. Söyle ki; şimdiden bir nicesi ele getirilip haklarından gelinmeye, evvel-bahârda bir yere cem' olurlarsa sonra def'i müşkil olur.' deyü inhâ eylemeleriyle kalkıp ol makûle eşkıyâyı ele getirmek ve sancağın mahsûlün tahsil için varıp zikrolunan eşkıyâyı ahâlî-i vilâyetden ve sâkin oldukları yerlerden taleb olundukda birin vermediklerinden mâadâ üç gün içinde iki yüzden mütecâviz tüfenk-endâz ve sekbân ile martolos ve yüz nefer⁶ mikdârı atlı eşkıyası cem' olup bir yerden üzerine hücum eylediklerinde ziyâde fesâda müeddi olmamak için kasaba-i merkûmeden kalkıp bir konak yerde nüzûl etmiş iken zikrolunan eşkıyâ kalkıp baş u buğları ve muînleri olan Deli Şahin ve Fetoz(?) Muslu Bey iki üç def'a vilâyet içinde reâyâ fukarâsından 'martolos akçesi' nâmına cem' eyledikleri üç dört yük akçeden elli bin akçesin sen ki İvranya Kâdisısın, sana vermekle sen dahi hevâlarına tâbî olup ve bir yere cem' olup ve önlerine düşüp tabl ve nakkâre ve surna ile üç dört yerden bayrak açıp tekrâr menzil-i mezbûrda üzerine gelip hücum eyleyip külli fesâd olması muhakkak olmağla bilâ-emr-i şerîf el kaldırmayıp def-i meclis olunup şöyle ki; zikrolunan eşkıyanın vaktiyle tedârük olunup haklarından gelinmeye, sonra def'i müşkil olur." deyü arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi mezbûrları şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde edenler ile berâber edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftiş edip göresin: Arz olunduğu üzere mezbûrların fesâd ü şenâatleri mukarrer ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle yazıp arz eylesin. Muhtâc-ı arz olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Ammâ bu bâbda hak üzere olup bu bahâne ile garaz u taassub ile kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' dahlolunmakdan ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda ruhsat vermekden ve hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lamından ve umûm teftişinden hazer edip câdde-i hakdan udûl eylemeyesin.

1 Kyustendil (Bulgaristan).

2 Kratovo (Kuzey Makedonya).

3 Vranje (Sırbistan).

4 "پناکیرین" imlâsı ile.

5 Ovçe, Ovqe Pole, Ovce Pole (Kuzey Makedonya).

6 Metinde "neferden" şeklinde geçmektedir.

158

Aslen Argirikası kazasının Hırsodala köyünden olup otuz seneden beri Leskovine adlı köyde oturup cizye ve diğer vergilerini ödeyen İstakov'dan, önceki köyünün cizye ve vergi yükümlülüklerine ortak olmasının istenemeyeceği.

Beyzâde.

Hüccet ve fetvâ mücebince yazılmışdır.

A[r]girikası¹ Kâdisına hüküm ki:

İstakov nâm zimmî gelip; "bundan akdem bu, kazâ-i mezbûrda Hırsodala² nâm karyede sâkin olup ba'dehû kadimî karyesinden kalkıp varıp Leskovine³ nâm karyede otuz seneden mütecâviz sâkin olup uhdesine lâzım gelen tekâlifin ve cizyesin maan oturduğu karye ahâlisi ile edâ eder iken mukaddemâ sâkin olduğu karye ahâlisi mezkûr zimmîye; 'Sen mukaddemâ bizim karyemizde sâkin idin.' deyü bundan cizye talep edip rencide <<taleb>> eylediklerin" bildirdi. İmdi; bir reâyâ kadimî yerinden kalkıp on sene bir yerde sâkin olup cizyesin ve tekâlifin oturduğu karye ahâlisi ile maan edâ eyleye, mukaddem sâkin olduğu karye ahâlisi ondan cizye ve tekâlifin talep etmeğe kâdir olmazlar. Ale'l-husûs otuz kırk seneden mütecâviz zamân mürûr etmiş ola. Bu bâbda Şeyhülislâmdan fetvâ-yı şerife ve hüccet-i şer'iyesi dahi olup mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel eyleyip dahi elinde olan fetvâ-yı şerife ve hüccet-i şer'iyesine nazar edip göresin: Arz olunduğu üzere mezbûr zimmî kadimî yerinden kalkıp otuz kırk seneden beri karye-i mezbûrede sâkin olup cizyesin ve tekâlifin ahâlî-i karye ile maan edâ ederken mukaddem sâkin olduğu mezkûr karye halkı ol vechile rencide ederler ise on sene oturduğu yerde cizye ve tekâlifin edâ etdikden sonra kadimî karye ahâlisi ol vechile dahletmek câiz değildir. Oturduğu yerde cizye ve ispençe ve tekâlifin karye halkı ile maan edâ etdikden sonra elinde olan fetvâ ve hüccete muhâlif iş etdirmeyesin.

159

Belgradcık Kalesi'ndeki neferler ile Selisne'de bulunanların sefere gitmek veya Sancak Beyine bedeliye vermek yerine Tuna Nehri'ni geçen eşkıyanın güzergâhındaki boğaz, yol ve derbendleri bekleme hizmetinde istihdam edilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

( ) Kâdisına <<hüküm ki>> ve Bosna Beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Özi Seferine giderken Vidin sancağına tâbî Belgradcık⁴ Kal'ası'na nüzûl olundukda Kal'a-i mezbûre neferâtı gelip; 'Tımişvar tarafından Sebeş⁵ ve Lugoş⁶ ve Eflak câniblerinde Nehr-i Tuna'dan mürûr edip Praçkod(?) Derbendi'ne ve pîş-i(?) Kuruçeşme taraflarına geçen eşkıyanın yolları derbend yerde vâkı' olup Kal'a-i mezbûre neferâtı ve ma'zûlleri himâyet

¹ Gjirakastër (Arnavutluk).

² BOA, TT.d., 94, s. 87'de "Hırsodali" şeklinde geçmektedir.

³ Leskovec (Arnavutluk).

⁴ Belogradchik (Vidin-Bulgaristan).

⁵ Sebeş (Romanya).

⁶ Lugoş, Logoş (Romanya).

olunsalar zikrolunan eşkıyâ mürûr edecek boğazı bekleyip bi-inâyeti'llâh yüz aklık zuhûra getirilmek mümkün idi. Lâkin sefer bahânesiyle her sene Vidin Sancağibeyi Kal'a-i mezbûre neferlerinden ve ma'zûllerinden bedel alınmağla fakîru'l-hâl olup ale'l-husûs bu def'a dahi Kal'a-i mezbûre neferâtı ve civârında olan Selisne¹ kulları eşkıyâ çete[sin] bozup yirmiden ziyâde eşkıyânın başların kesip gereği gibi yüz aklık getirmeyin min-ba'd Kal'a-i mezbûrun neferâtı ve civârında vâkı' Selisne kulları ümerâ-ya bedeliyye vermeyip Nehr-i Tuna'dan mürûr eden eşkıyânın yolların hıfz etmek evlâ ve en[fa]'dır.' [dediler]" deyü arz eylediği ecilden fi'l-vâkı' mezbûrların bedelleri mirî için cem' olunmayıp sancakbeyleri kendi taraflarından cem' ederler ise vech-i meşrûh üzere Nehr-i Tuna'dan mürûr eden eşkıyâ yolların hıfz etmek üzere sefere gitmeyip mezbûrlardan Mîr-livâ bedel nâmına akçe taleb etmeyip rencide eylememek fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi vech-i meşrûh üzere mezbûrların bedelleri mir[i] için cem' olunmayıp fi'l-vâkı' sancakbeyleri kendi taraflarından cem' ederler ise mezbûrlar zikrolunan yolları eşkıyâdan hıfz u hırâset etmek üzere mezbûrlardan bedel nâmına Mîr-livâyâ bir akçe ve bir habbe aldırmaıp men' u def' eylesiniz.

160

Bender sakinlerinden Mehmed'in, Boğdan'ın Gorki köyünden bir zimmide bulunan ve söz konusu zimminin esir olan oğlunu kurtarmak için verdiği paradan dolayı oluşan alacağının Boğdan Voyvodası tarafından kendisi için aliverilmesi.

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

Bender² sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup şöyle arz eyledi ki; "taht-ı hükûmetine tâbî Gorki³ nâm karye sâkinlerinden ( ) nâm zimminin oğlun Tatar sürüp alıp esir eyledikde buna gelip; '*Bana oğlumu mezbûrlardan halâs eyle, benim çakarmağa iktidârım yoktur.*' deyü cevâb eyledikde mezbûr dahi Tatar içine girip varıp kendi mâlıyla kırk sikke flori verip alıp Bender'e getirip iki üç günden sonra mezkûr dahi oğlunu bir tarikla alıp Boğdan'a firâr edip bunun ol mikdâr altunu zimmetinde kaldığın" bildirip hakkı aliverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin mezkûr zimmiyi buldurup getirdip oğlunu halâs için verdiği altunu bi't-tamâm mezbûr zimmiden alivermen bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr zimmiyi her kande ise buldurup getirdip oğlunu halâs için kendi yanından verdiği kırk sikke altunu aldırıp bi't-tamâm aliverip ihkâk-ı hak eylesin. Aslâ inâd ü muhâlefet ettirmeyip bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

161

Yapımı yarım kalan Mehadiye Palankası'nın tamamlanması için Feth-i İslam, İrşova, Modava ve Virşice'den cerahor gönderilmesi.

¹ Salash (Bulgaristan).

² Bender, Tighina (Moldova).

³ Grigorievca (Moldova).

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Feth-i İslam¹ ve İrşova² ve Modava³ [ve] Virşice⁴ kâdılarına hüküm ki:

Modava Sancağibeyi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Abdülmü'min –dâme izzühü– Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "ol serhadde vâkı' Mehadiye⁵ Palankası taşdan binâ olunmak için Mîr-i mûmâ-ileyhe emr-i şerîf vârid olmağla taht-ı kazânızdan cerahor <<ta'yîn olunup>> ta'yîn ve geçen sene binâsına mübâşeret olunup lâkin kış gelmekle nâ-tamâm kalıp hâlâ <<evvel-bahâr>> nevrûz dahi karîb olmağın Kal'a-i mezbûre itmâma erişdirilmek mühimmâtından⁶ olmağla mukaddemâ vârid olan emr-i şerîf mücebince taht-ı kazânızdan geri cerahor ihrâc <<olunup>> ve nevrûzda itmâmına mübâşeret olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa her biriniz onat vechile mukayyed olup dahi mukaddemâ vârid olan emr-i şerîf mücebince taht-ı kazânızdan cerahor ihrâc edip Kal'a-i mezbûreyi itmâma sa'y ü ikdâm ve cidd ü ihtimâm eylesesiz. Ammâ bu bahâne ile reâyâyâ salgın salınıp zulm ü taaddî <<olunmakdan>> olunmakdan ziyâde ihtirâz eylesesiz.

162

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Kapı Kethüdâsı Hasan Çavuş'un zeameti köy-
lerinden Yenişehir'in Göçili ve Doğanobası köyleri reayasına zulmeden çiftlik
sahibi Alaybeyizade'nin, kendisinden şikâyetçi olanlarla birlikte mahkeme-
ye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Hazret-i efendi.

Yenişehir Mollasına ve Tırhala Kâdisına hüküm:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olup düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun Kapı Kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş –zide kadruhü– Südde-i Saâdetime arzuhal sunup; "Yenişehir kazâsına tâbî' zeâmeti karyelerinden Göçili⁷ nâm karyede Alaybeyizâde nâm kimesne sâkin olup ve Doğanobası⁸ nâm karyesinde dahi mezbûr Alaybey[i]zâde'nin çiftliği olmağla mûmâ-ileyhin öşrûn vermediğinden gayri zikrolunan karyelerinin reâyâsın dâimâ rencide vü remide ve zulm ü taaddî etmekle reâyânın ekseri perâkende vü perişân olmak üzere olduğun" bildirip mezbûrun zulm ü taaddisi reâyâ üzerinden def' u ref olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Alaybey[i]zâde'yi meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve zikrolunan karyeler ahâlisi ile berâber edip dahi hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Mezbûrun vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddisi vâkı' ise ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların alıverdikten sonra mezbûra muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd kendi hâlinde olup reâyâ vü berâyâyı rencide vü remide etmeyip zulm ü taaddî eylemeye ve etdirmeyesin. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp geri zulm ü taaddî üzere olur ise vukûu üzere yazıp arz eylesesin ki hakkından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile

¹ Kladovo (Sırbistan).

² Orşova (Romanya).

³ Moldova Veche (Romanya).

⁴ Vrşac (Romanya).

⁵ Mehadica (Romanya).

⁶ Metinde "mühimmâtından" şeklinde geçmektedir.

⁷ BOA, TT.d., 225, s. 238.

⁸ BOA, TT.d., 225, s. 62.

ve bi'l-cümle reâyâ vü berâyâya bir vechile zulm ü taaddî olunduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Ana göre mukayyed olup her vechile reâyâyı himâyet ü sıyânet eylesin.

Hüve

163

Sultanönü Sancağı Beyi Hüseyin'in, haksız yere para, erzak ve zahirelerini alarak kendilerine zulmettiğine dair kendisinden şikâyetçi olan Karakoyunlu Cemaati reayası ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Beyzâde.

Hüseyin Efendi.

Eskişehir <<sancağında vâkı' olan>> ve Yörükân-ı Ankara kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Yörükân-ı Ankara¹ Kâdısı olan Mevlânâ Şükrullah *-zîde fazlühü-*[sun], Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Sultanönü sancağı havâssından Karakoyunlu cemâatinden Hacı Arslan ve Hacı Zülfikar ve Hacı Mehmed Halife ve Hacı Mahmud ve Şa'bân ve Hacı Veli ve Ahmed ve Hacı Mustafa ve Halil nâm kimesneler ve sâir cemm-i gafir meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Resm-i ağnâm iki koyuna bir akçe ve resm-i bennâk on iki akçe alınıp ziyâde alınmaya.' deyü elimizde iki kıt'a emr-i şerif var iken bin yirmi altı senesinde bi'l-fi'l Sultanönü Sancağibeyi olan Hüseyin *-dâme izzühü-*nun Kâimmakâmı <<olan>> gelip kânûn-ı kadîme ve emr-i şerife muhâlif her bir koyun başına bir buçuk akçe hesabı üzere yirmi üç bin akçemiz alıp gitdikden sonra Mîr-i mûmâ-ileyh dahi kendisi gelip üzerlerine konup; 'Kâimmakâmıma az vermişsiz.' deyü bizi habsedip üzerlerine muhassıl ve havâle koyup cebren ve zulmen elli bir bin akçelerimiz aldığından mâadâ *'resm-i bennâk'* deyü her neferden üçer yüz akçe alıp *'konak akçesi'* ve *'havâle'* ve *'sürücü hidmeti'* deyü her birin levendât eline verip nice bin akçelerin dahi levendâta aldırıp ziyâde zulm ü gadr etdiğinden gayri yüz vakiyye yağ ve yüz vakiyye bal ve birkaç müd arpa ve yirmi otuz re's koyun ve kuzuların alıp ve üç dört bin akçelerin almayınca zahirelerin kabûl etmeyip bunun emsâli zulm ü taaddisinin nihâyeti yokdur. Vukûu üzere arz olunması recâ ederiz.' deyü ilhâh etdiklerin ve fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzere reâyâya zulm ü taaddî etmekle kirâren ve mirâren da'vet-i şer'-i şerif olundukda Mîr-livâ-yı mezbûr itâat-i şer'-i şerif etmeyip reâyâ[ya] zulm ü taaddisi mukarrerdir." deyü arz etmeğin Mîr-i mezbûrun <<aldığı>> reâyâdan ziyâde aldığı geri ashâbına alıverilip itâat etmez ise arz olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Mîr-i mûmâ-ileyhi meclis-i şer'-i şerife ihzâr <<edip>> ve reâyâ ile berâber edip dahi hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresiz: Fi'l-vâkı' emr-i şerife ve kânûna muhâlif reâyâdan ol mikdâr ziyâde aldığı şer'le sâbit ü zâhir olur ise şer'le bî-kusûr ashâbına alıverip şer' u kânûna ve emrime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesiz. İnâd ü muhâlefet ve emrime adem-i itâat üzere olur ise vukûu üzere yazıp Südde-i Saâdetime arz u i'lâm eylesesiz ki sonra hakkında ne vechile emr-i şerifim vârid olur ise mücebiyle amel oluna.

164

Selanik'te İkşenohondo Manastırı sınırları içerisinde Dokyar Manastırı rahipleri tarafından değirmen ihdas edildiği ve hayvanlarının otlaklarını çiğneyip zarar verdiği yolundaki şikâyetin mahkemece incelenmesi; doğru olduğu ortaya çıkarsa değirmenin yıktırılıp zararın giderilmesi.

¹ Ankara (Türkiye).

Hüseyin.

Hazret-i efendi.

Selanik Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' İksenohondo¹ nâm Manastır ahâlisi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "feth-i hâkâniden beri selâtin-i mâziye ma'rifetiyle Manastır-ı mezbûrun sınırı muayyen ve defter-i atik ve cedidde dahi mastûr u mukayyed iken hâliyâ Dokyar² nâm Manastır râhibleri bunların rızası ve ma'rifeti yoğiken Manastır-ı mezbûr sınırında fuzûlî bir değirmen ihdâs edip ve davarları dahi otlakların çığneyip mezbûrlara gadrolup ve zikrolunan değirmenin hedmi için fetvâ-yı şerife verildiğin" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' ihdâs olunan değirmen bunların Manastırları sınırında olup bunlara zararı ve davarları dahi otlakların çığnedip taaddileri olduğu şer'le sâbit ü zâhir olur ise ba'de's-sübût fetvâ-yı şerife mücebince amel edip ihdâs olunan değirmeni hedm ve zararların def' eylesin. Hilâf-ı şer'-i şerif ve fetvâ-yı münif bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesin.

Hüve

165

Kepsut, Atranos, Harmancık ve Gökçedağ kazalarında ortaya çıkan suhte eşkıyasının yakalanarak haklarından gelinmesi.

Hüseyin.

Hazret-i efendi.

Kepsud³ ve Atranos⁴ ve Harmancık⁵ ve Gökçedağ⁶ kâdılarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Hudâvendigâr Sancağibeyi Mehmed -dâme izzühü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Zikrolunan kazâlarda bundan akdem zuhûr eden sühtevât ve sâir eşkıyanın haklarından gelinmek bâbında Âsitâne-i Saâdetimden ve Serdâr-ı zafer-şîar tarafından müekked evâmîr-i şerife vârid olmağla zikrolunan kazâlar halkı o makûle sühte zuhûr eyledikde üzerlerine varmak için şartlanıp ba'zısının haklarından gelinip ve ba'zısı dahi istiğfâr edip soyunup kendi hâllerine varmışlar iken Gökçedağ kazasında birkaç sühteyi saklayıp cülûs-ı hümayûn vâkı' olmağla; 'tecâdid-i emr lâzımdır.' deyü elevermemekle hâliyâ geri sühtevât zuhûr edip fesâd ü şenâat üzere olmuşlardır. Şöyle ki; erkenden tedârükleri görülmeye, günden güne izdiyâd bulmaları mukarrerdir." deyü arz etmeğin o makûle zuhûr eden sühtevât ele getirilip şer'le haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda cümleliz bizzât mukayyed olup dahi o makûle sühtevât tâifesi zuhûr edip fesâd ü şenâat üzere olurlar ise mukaddemâ verilen evâmîr-i şerife mücebince sancakbeyi ve il-eri ile üzerlerine varıp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip emân u zamân vermeyip şer'le haklarından gelesiz. Ammâ bu bahâne ile kendi hâllerinde olanlara ve reâyâyâ dahl ü taaddi olunmaktan hazer edip ancak zuhûr eden sühtevât eşkıyasın şer'le ele getirip haklarından gelinmek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesiniz.

¹ Moní Xenofóntos (Yunanistan); BOA, TT.d., 167, s. 92'de "Çiftlik-i Manastır-ı İksenofonto" şeklinde geçmektedir.

² Moní Dhokhiaríou (Yunanistan); Metinde "دوقيارينه" şeklinde geçmektedir.

³ Kepsut (Balıkesir-Türkiye).

⁴ Orhaneli (Bursa-Türkiye).

⁵ Harmancık (Bursa-Türkiye).

⁶ Gökçedağ (Balıkesir-Türkiye).

166

İbrahim'in, Hersek sancağındaki zeametine rızası olmadan kendi adına iki yüz bin akçe harcayan dayısı merhum Eyüb'e olan borcu hususunda dayısının baliğa olmayan kızının vasisi Hasan ile yüz bin akçeye sulh olduğu hâlde bundan vazgeçerek tekrar dava etmesinin caiz olmadığı.

Bosna Beylerbeyisine ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Hasan nâm kimesne <<arz>> Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Hersek sancağında Bistriçe nâhiyesinde Siyeriçe¹ nâm karye ve gayriden yirmi bin akçe zeâmete mutasarrıf olan Ömer Çavuş fevt oldukda sadri oğlu olan İbrahim'in zeâmete istihkâkı olmamağla dayısı olan Eyyüb zeâmet-i mezbûreyi merkûm İbrahim'in üzerine berât etdirince iki yüz bin akçe sarf edip mezbûr İbrahim ol mikdâr akçe harc olunduğuna rızâ vermemekle yüz seksen bin akçeye sulh olup meblağ-ı mezbûru kabz etmedin merkûm Eyyüb fevt olmağla baliğa olmayan kızına mezbûr Hasan vasi² ve vekil olup meblağ-ı mezbûru merkûm İbrahim'den taleb <<olundukda>> eyledikde şer'le hükmolunmağla mâbeynlerine muslihûn tavassut edip yüz bin akçeye sulh olunup hüccet-i şer'iyye verildikten sonra sulh olunan yüz bin akçeyi mezbûr Hasan kabz edip alâka ber-taraf olmuşiken mezbûr İbrahim şirrete sülûk edip; 'Bi-gayri hakkın benden yüz bin akçe aldın.' deyü elinde olan fetvâ-yı şerifeye muhâlif rencide vü remide <<edip>> eylediğin" bildirdi. İmdi; bir defa şer'le faslolunan da'vâsının istimâi memnû'dur. Bu bâbda <<sâdır>> vârid olan fetvâ-yı şerife mücebince amel olunup hilâf-ı şer'-i şerif rencide olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsu husamâ muvâcehesinde hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' husûs-ı mezbûr bir defa şer'le görölüp faslolunup hüccet-i şer'iyye verilmiş ise ve ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer'-i şerif olup alâ-vech'il-hasım sâbit olur ise mukarrer <<edip>> tutup <<min-ba'd da'vâsı>> elinde olan fetvâ-yı şerife mücebince min-ba'd da'vâsın istimâ' etmeyip hilâf-ı şer'-i şerif mezbûru rencide vü remide etdirmeyip men' u def' eylesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

167

Müteferrika Ahmed'in berat ile tasarrufunda bulunan Niğde'deki timarını zapt etmesine engel olan Ali Çavuş'un, davası Divan-ı Hümayunda görölmek üzere Asitane-i Saadete gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Karaman Beylerbeyisine hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Hümaşah Sultân'ın Kethüdâsı olan Müteferrika Ahmed arzuhâl sunup; "Niğde sancağında berât-ı hümayûnumla mutasarrıf olduğu timârın zabt için Hüseyin ve ( ) nâm âdemlerin gönderip zabt üzere iken timârı karyelerinde sâkin Ali Çavuş nâm kimesne zikrolunan âdemlerin nâ-bedid edip birkaç defa şer'le evâmir-i şerife gönderilmişiken itâat-i şer' etmeyip firâr eylediğin" i'lâm edip Âsitâne-i Saâdet'de görölmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin Divân-ı Hümayûnumda görölmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümayûnumda görölüp icrâ-yı hak oluna.

¹ Sjeriçi (Bosna-Hersek).

² Metinde "واصي" şeklinde geçmektedir.

168

Veziriazam Halil Paşa'nın hasları reayasından olan Gelibolu kazasına bağlı Mürefte köyünden Varşam Papa Yani'ye haksız isnat ve iftirada bulunan Sipahi Mahmud'un, aynı şekilde hareket etmeye devam ettiği takdirde davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere hasmı ile birlikte Asitane-i Saadete gönderilmesi.

Rifat.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ Gelibolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Abdülaziz'e hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilâ-âhirihi* Vezîr-i A'zamım Halil Paşa *-edâmd'llâhü Teâlâ iclâlehû-*nun hâsları reâyâsından olup kazâ-i mezbûra tâbî' Mürefte¹ nâm karyede sâkin Varşam Papa Yani nâm zimmi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Sipâhî Mahmud nâm kimesnenin buna garaz-ı dünyeviyyesi olmağla hilâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd ve iftirâ ve şahid-i zür ikâmet etdirip dâimâ bilâ-sebebe taaddî vü tecâvüzden hâli olmadığın" bildirip Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince vâkı' olan da'vâları şer'le Divân-ı Hümayûnumda görülmek bâbında hüküm-i hümayûnum recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr bunu yine ol vechile rencide edip da'vâ eder ise mezbûrları Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki da'vâları şer'le Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

169

Babası tarafından otuz dört yıl önce azat edilmiş olan Hacı Hasan'ı, azatlı olmadığını iddia ederek rahatsız eden Ahmed'in, tekrar aynı şekilde hareket ederse davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere hasmı ile birlikte Asitane-i Saadete gönderilmesi.

Selim.

Bâ-hatt-ı hazret-i Hüseyin Efendi.

İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Hacı Hasan nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bundan akdem ( ) nâm kimesnenin kulu iken âzâd edip otuz dört yıldan beri âzâdlu iken ve elinde itknâmesi olup Müslimânlardan nice mu'temedün-aleyh kimesneler<<in ma'lû>> bilirken hâlâ mezbûrun oğlu Ahmed nâm kimesne; <<buna garaz edip>> "Sen babamın kulusun ve âzâdsızsın." deyü ba'zı ehl-i örf tâifesine akçe verip buna garaz etmeleriyle bunun hilâf-ı şer'-i şerîf dükkânların mühürleyip zulm ü taaddî eylediğin" bildirip elinde olan itknâmesi mücebince ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda görülmek bâbında hüküm-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr bunu vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer'-i şerîf rencide eder ise hasmı ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

¹ Metinde "مریافته-Mürıyafte" şeklinde geçmektedir. Antik dönemde "Mirıyofito", "Mirıyefton" ve "Mryofito" şeklinde bilinmektedir. Mürefte (Tekirdağ-Türkiye).

170

Eğribucak kazasına bağlı Kozana köyü civarındaki köyler reayasının, eskiden beri kullanageldikleri araba yolunu bırakıp bu köyün içinden gelip geçmele-
rine müsaade olunmaması.

Rifat.

Bâ-hatt-ı hazret.

Eğribucak¹ Kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilâ-âhirihi* Vezîr-i A'zam Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*-nun hâslarından kazâ-i mezbûra tâbî Kozana² nâm karyesi reâyâsı Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "karye-i mezbûre civârında olan kurâ reâyâsı kadîmü'l-eyyâmdan arabaları ile mürûr ede<<ede>> geldikleri kadîmî yolların bırakıp bunların karyeleri içinden gelip geçmeleri ile ba'zı esbâb u davarların <<alıp>> götürüp taaddî vü tecâvüzden hâli olmadıkların" bildirip kadîmî yollarından mürûr edip olugelene muhâlif kimesneye zulm ü taaddî olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden kadîmden olugel-
diği üzere amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' kadîmden ebnâ'-i sebîl mürûr edege-
len yol olmayıp fi'l-vâkı' ebnâ'-i sebinin mürûr edegeldikleri yolları âhar yerde iken bunların karyeleri
içinden <<olmağla>> mürûr etmekle kadîme muhâlif bunlara muzâyaka verip zarar u taaddîleri mu-
karrer ise şer'le men' u def edip <<şer'-i şerîf>> ve kadîmden yürüyügeldikleri yolda yürüdüp şer'-i
şerîf ve kadîmden olugelene muhâlif kimesneye vaz' etdirmeyesin.

Yevmü's-Sebt, fî 13 S., sene 1027

171

Molovalı Hacı İlyas'ın, Ayakovine köyünden müteveffa Duka Meçi'ye verdiği
elli müd buğdayı, buna dair mahkeme hüccetine rağmen, bu buğdayları ken-
disine verdiği iddiasıyla yine aynı köy ahalisinden Hanyo'dan talep etmesine
müsaade olunmaması.

Hüdâî.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Molova³ ve Kaloniye⁴ kâdılarına hüküm ki:

Cezîre-i Midilli'de kazâ-i Molova'ya tâbî Ayakovine⁵ nâm karyeden Hanyo nâm zimmi Dergâh-ı
Muallâma arzuhâl sunup; "yine nefsi-i Molova sükkânından Hacı İlyas nâm kimesne yine karye-i mez-
bûrede sâkin Duka Meçi nâm zimmiye elli müd buğday verip mâbeyninde on beş yıldan ziyâde zamân
mürûr etmiş iken mezkûr Duka Meçi zimmi mürd olmağla; 'Zikrolunan mikdân buğdayı ben sana ver-
dim.' deyü bunu şer'-i şerîfe ihzâr edip murâfaa olduklarında; 'Mezbûr Duka Meçi zimmiye vermiş idim.'
deyü ikrâr eylediğine elin[d]e hüccet-i şer'iyyesi var iken tekrâr kanâat etmeyip bundan talep etmek

1 Egrî Budzak (Avusturya KUK Larisza paftası); Egrîbudjiak (Turkey In Europe By J. Arrowsmith).

2 Kozâni, Kozane (Yunanistan).

3 Mithymna (Midilli-Yunanistan).

4 Kallonî (Midilli-Yunanistan).

5 Metinde "Anakovine" şeklinde geçmektedir.

için emr-i şerîf ihrâc etmekle dâimâ rencide vü remide etmekden hâli olmadığın" bildirip bu bâbda emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr zimmî ile da'vâ-yı hak eden mezbûr<<ile>>u meclis-i şer'a ihzâr edip dahi ahvâllerin dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye arz olunduğu gibi olup zikrolunan terekeyi mürd olan mezkûr zimmî[ye] verdiği ikrâr edip ol vechile elinde hüccet-i şer'iyyesi olup mazmûnu alâ-vechî'l-hasm sâbit olursa mukarrer tutup mücebiyle amel edip hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i [emr-i] münîf mezbûr zimmîyi ol vechile rencide etdirmeyip men' u def eylesin. Memnû' olmaz ise vukûu üzere yazıp bildiresin. Bu husûs-ı mezbûr için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

172

Doğancıbaşı Hüseyin'in Mısır'a bağlı Cize köyü sınırındaki otlagını tasarruf etmesine kâşif vs. tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi.

Dâi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Mısır'da olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkâ Südde-i Saâdetimde Doğancılarımbaşî olan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Hüseyin -*zide mecdühü*- Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup şöyle arz eyledi ki; "mahrûse-i Mısır'a tâbî Cize¹ nâm karye sınırında Havz-ı Zikrâ demekle ma'rûf hudûd-ı erbaa ile mahdûd kırk beş feddân otlaga hükm-i hümayûnumla mutasarrıf olup kimesnenin medhali ve alâkası yoğiken hâlâ Cize kâşifleri ve hâricden ba'zı ehl-i örf tâifesi; '*Biz zirâat ederiz.*' deyü bunun zirâat ve tasarrufuna mâni' olup dahl ü taarruz olunduğun" bildirip hilâf-ı emr-i hümayûn küşşâf tâifesi ve âhardan bir ferd zirâatine ve icâre ve tasarrufuna dahl ü tecâvüz etdirmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârun-ileyhin elinde olan emir mücebince zikrolunan hudûd-ı erbaa ile mahdûd olan otlagina eğer küşşâf tarafından ve âhardan bir ferde dahl ü tecâvüz etdirmeyip üslûb-ı sâbık üzere buna zabt u tasarruf etdirip zirâatine ve icâre ve tasarrufuna mâni' olanları men' u def edip bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

173

Yeniçeri Hüseyin'in Domna Seferi dönüşünde kaybolduktan sonra Eflak sınırları içerisinde bulunan atının kendisine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Ha.

Eflak Voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden Hüseyin Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bundan akdem düstûr-ı mükerrerem Bosna eyâletiyle Vezirim olan İskender Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlelehü*- me'mûr olduğu seferde Domna keferesi bozulup avdet olundukda Ceza Suyu üzerinde bunun bir çift bârgiri serika olunup ba'dehû müşârun-ileyh bin yirmi altı târihinde dahi sefer-i mezbûra me'mûr oldukda taht-ı hükûmetinde olan bunun Luko Konende(?) nâm mahalde serika olunan bârgiri bulunup kendinin olduğu sâbit olduğun" bildirip bârgiri kendiye alıverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere bulunmuş ise alıverilmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Giza (Mısır).

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip göresin: Vech-i meşrûh üzere bârgiri zâyî' olup bulunmuş ise her kimin zimmetinde ise mezkûrun zâyî' olan bârgirin getirdip sâhibi olan mezbûra teslim etdirip bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyip bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 15 şehri-i Saferu'l-hayr, sene 1027

174

Ruscuk kazasına bağlı Çerve-ova köyünün Camisine yakın yerdeki kilisede tahta kakılmak (çalınmak) ve domuzların ortalık yerde Müslümanlara karşı bağırta bağırta öldürülmesi suretiyle Müslümanların rahatsız edilmesine izin verilmemesi.

Md.

Hüseyin Efendi.

Ruscuk¹ Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Çerve-ova² nâm karyede vâkı' olan Câmî'-i şerife karîb keferenin kadîmî keniseleri olup zikrolunan keniselerinde dâimâ âyîn-i bâtılları üzere tahta kakıp ve hınzırların dahi alâ-mele-i'n-nâs Müslimânlar karşı çağırda çağırda depeleyip i'lân-ı küfr eylemekle Müslimânlar müteezzi ve mütezaccir olmağın husûs-ı mezbûr Şeyhülislâm -edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-dan istiftâ olundukda; "Şer'le men' oluna." deyü fetvâ-yı şerife vermekle melâîn-i mezbûrünün ol vechile eyledikleri hareket-i şeniaları fetvâ-yı şerife mücebince men' olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra bizzât mukayyed olup göresin: Vech-i meşrûh üzere melâîn-i mezbûrîn keniselerinde tahta kakıp ve alâniyyeten hınzırların depeleyip i'lân-ı küfr eyledikleri vâkı' ise fetvâ-yı şerife mücebince men' u def' edip muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki bir dahi ol vechile i'lân-ı küfr etmeyeler. Ba'de't-tenbih mütenebbih olmayıp geri vaz'-ı sâbık üzere hareket ederlerse şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Ba'zı ehl-i fesâd, keferenin akçesin alıp muîn ü zahîr olurlar imiş. Ol makûleleri dahi men' u def' edip memnû' olmayanları her kim olursa olsun ism ü resmleri ile yazıp arz eylesin ki bu makûle ef'âl-i şeniaya muîn oldukları için emr-i şerifim gönderilip haklarından geline. Husûs-ı mezbûrun men'i mühimmât-ı diniyyedendir. Şöyle ki; bu bâbda ahz ü celb sebebi ile iğmâz u müsâmaha eylesin, mansıbın âhara verilmekle iktifâ olunmayıp envâ'-ı itâbıma mazhar olursun. Ana göre mütenebbih olup tarîk-ı hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

175

Vezir Mustafa Paşa ile birlikte Bağdat muhafazasında bulunan defterli altmış nefer adamının zeamet ve timarından bedel alınmaması.

Bağdat muhâfazasında olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

<<Defterlü âdemlerinden altmış nefer>> Mukaddemâ bin yirmi beş senesinde vilâyet-i Anadolu'da zeâmet ve timârı olanlardan umûmen bedel fermân olunmağla defterli âdemlerinden olup bi'l-fi'l

¹ Ruse, Rousse (Bulgaristan).

² Ruscuk çevresinde "Cherven" ve "Chervena Voda" isimli yerler var.

seninle Bağdad muhâfazasında olan altmış nefer âdemlerinden dahi bedel taleb olundukda mezkûrlar leyl ü nehâr serhadd-i mansûrede olmağla zeâmet ve timârlarından bedel alınmamak için düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem *ilh.* Vezîr-i A'zamım olup asâkir-i nusret-şîârıma Serdâr olan Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*– tarafından emr-i şerîf verilmeğın mücebince vech-i meşrûh üzere âdemlerinden bedel alınmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Serdâr-ı mûmâ-ileyh –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*– tarafından verilen emr-i şerîf mücebince zikrolunan altmış nefer defterli âdemlerinin zeâmet ve timârlarından bedel taleb ettirme-yip <<bedel cem'i>> kemâ-kân Bağdad muhâfazasında ve ol serhadlerde vâkı' olan umûr-ı mühimme-de istihdâm eylesin.

176

Tırnova kazasına bağlı Vasilevo köyünü basarak ahalinin mallarını gasbeden ve cinayetler işleyen Arnavut Horos Hasan, Yeniçeri Topal Ahmed ve birlikte oldukları kişilerin yakalanarak kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Tırnovi¹ Kâdısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Vasileva² nâm karye ahâlisi umûmen Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eylediler ki; "bundan akdem meclis-i şer'a varıp yine kazâ-i mezbûre tevâbiinden ( ) ahâlisi Berkofça³ nâm karyede sâkin İki Yüz Elli Üçüncü Bölük'de yevmi yirmi üç akçe ulûfeye mutasarrıf olan Arnavud Horos Hasan nâm şakî ile hidmetkârı ve On Dördüncü Ağa Bölüğü'nde Topal Ahmed nâm yeniçeri kendilere tâbî' ba'zı eşkiyâ ile bunların karyelerin basıp Dimo Laka nâm zimmiye kılıç üşürüp katledip ve İstano nâm zimmiyi dahi ok ile urup katledip ve düstûr-ı mükerrerrem Vezirim Hasan Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun havâssından olan İzlatar⁴ nâm karyeden Pepeyito nâm Papas'ı bunların karyelerinde bağlayıp mezbûr Horos Hasan evine alıp gidip; 'Otuz kırk bin akçe.' ver deyü işkence edip dahi habsedip ve bir iki nefer zimmîlerin dört re's bârgirlerin alıp bunların fesâdlarından reâyâ taşra çıkamayıp kâr u kisblerinden kalıp ve yine karye-i mezbûre tüccârlarından Petko Moroz ve Dimitre Petko nâm zimmîleri Banyaniçe nâm mahalde yolların basıp birin katl ve birin mecrûh edip mezbûrların bu makûle fesâd ü şenâatleri hadden birûn olmağla Kethüdâyeri ve yeniçeriler zabıtları tarafından şer'-i şerîfe da'vet olunduklarında aldıkları bârgirleri vermeyip ve habseyledikleri Papas'ı dahi salıvermeyip tekrâr cânib-i şer'den Nâib ve ihtiyâr [ve] müsîn Müslimânlar vardıklarında birisi itâat-i şer' etmeyip mezbûr Papas'ı bukağı ile habsinde ve Çalık Yusuf demekle ma'rûf yeniçeri havlusunda bulunup ve biri dahi bağlı iken salıverip a'yân-ı vilâyet ve ahâlî-i memleket mezbûrların fesâd ü şenâatlerinin nihâyeti olmadığın edâ-i şehâdet eyledikleri ecilden eyledikleri katl ve fesâdları sicil ve hüccet olunup ellerinde müteaddid temessükleri olduğun" bildirip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden ahvâlleri Âsitâne-i Saâdetime arz olundukda, mezkûr şakî merd-i timâr olmuştur; erbâb-ı hukûkun şer'le hakları alıverildikten sonra şer'le hakkın-da lâzım gelen icrâ olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Veliko Tŭrnovo (Bulgaristan).

² Prelom, Vasilevo (Bulgaristan).

³ Berkovtsi (Bulgaristan).

⁴ Zlataritsa, Zlatarica (Bulgaristan). Bk. BOA, TT.d., 370, s. 541.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûrları ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâtde eden hasımları ile berâber edip bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hakk u adl üzere dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip göresin: Üzerlerine sübût u zuhûr eden hakların ashâbına alıverildikten sonra sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri mücebince lâzım'ül-arz olanları muhkem habs ve arz eyleyesin; olmayanların haklarında şer'le lâzım geleni icrâ edip yerine koyasın. Ammâ hîn-i teftişde hak üzere olup celb ü ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lâmından ziyâde hazer edip câdde-i hakdan udûl eylemeyesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fi 16 S., sene seb'a ve ısrîn ve elf.

177

Tire'de haksız yere ahâlinin mal ve emlakini gasbedip her türlü ahlaksızlığı yapmaktan geri durmayan İdris adlı Kadı'nın yakalanıp kendisinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Şerif.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Abdi Çavuş'a.

<<Sâbıkâ Rakka Beylerbeyisi olup hâlâ Aydın sancağına mutasarrıf Mehmed Paşa'nın Müsellimine ve>> Tire Kâdisına <<ve Aydın Beyine>> ve Tire Müfettişine <<ve Birgi'de sâkin mukaddemâ ( ) Müfettişi olan Mustafa'ya>> ve sâbıkâ Kızılhisar <<da sâkin Bayındırlı>> Nâibi olan Mehmed <<Efendi'ye>> ve ber-vech-i arpalık livâ-i mezbûra mutasarrıf ( ) -dâme ikbâlühû-nun Müsellimine hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Tire'de sâkin İdris nâm Kâdî civârında olan Müslimânların evlerin hilâf-ı şer' gasb edip ve nice kimesnelerin emred oğulların çekip ve dâimâ fîsk u fücûr üzere olup bâzergân ve ehl-i sükdan nice Müslimânların ve zimmîlerin hilâf-ı şer'-i şerîf akçelerinin ve esbâbın alıp vermeyip ve nice kimesnelerin; 'Emlâkin aldım.' deyü hevâsına tâbî' kimesneler ile müzevver hüccetler peydâ edip; 'Erbâb-ı hukûkun ba'de's-sübût bi-kusûr hakların alıveresin.' deyü emr-i şerîf vârid olup şer'-i şerîfe da'vet olundukda tevâbii ile evinde okların önüne döküp âlât-ı harble muhârebeye mübâşeret edip şer'-i şerîf cânibinden da'vet edene şütûm-ı galiza edip halk şerrinden havf eyleyip bir vechile hakkından gelinmeğe mecâl olmamağla zulm ü fesâdı yevmen fe-yevmen ziyâde olup ümmet-i Muhammed'in mezbûrun taaddisinden hâlleri diger-gün olup; 'Ahvâlimizi Südde-i Saâdetime i'lâm edin.' deyü feryâd etdiklerin" <<şol ki vâkı'-ı hâldir, bi'l-iltimâs>> arz <<etmeğin>> eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsa her biriniz bizzât gereği gibi mukayyed olup bu defa mezbûr İdris'i elbette meclis-i şer'a ihzâr edip da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâtde edenler ile murâfaa eyleyip bir defa şer'le görölüp faslolmayan husûsların hasımları muvâcehesinde hak üzere teftiş eyleyip ba'de's-sübût şer'le üzerine sâbit ü zâhir olan ashâb-ı hukûkun hakların her ne ise bi-kusûr alıveresin. Bu defa min-ba'd şer'-i şerîfe muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin ve üzerine ne vechile hukûk sâbit olduğun ve erbâb-ı hukûkun ne vechile hakları alıverildiğin sicil ve hüccet edip <<mufassal ü meşrûh eyleye bu husûsa bu defa ziyâde mukayyed olup herkesin hakların alıvermeyince olmayasın. Himâyet ü sıyânet

olunmakdan hazer eylesin ki zirâ müstakil âdem gönderilip mezkûr Kâdî Âsitâne-i Saâdetime getirilse gerekir bi-kusûr aliverildikten sonra>> üzerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle Kâdî-ı mezbûru Âsitâne-i Saâdetime gönderesin.

178

Erdel ve Eflak taraflarından gelen kâğıtları okuyup tercümanlık eden Modava varoşu sakinlerinden Bob Nikola'nın, etraftan gelen yolcuların evinde konaklama külfetine katlanamayıp gitmesinin önlenmesi için, evine yolcu konmasına izin verilmemesi.

Md.

( ) Beyine ve Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Mir-livâsın <<hüküm ki>>, Modava Sancağibeyi mektûb gönderip; "Modava varoşu sakinlerinden Bob Nikola nâm zimmî tercemân olup Erdel ve Eflak câniblerinden gelen kâğıtları okuyup ve cevâb yazıp Devlet-i Aliyyeme hizmet üzere iken etrâfdan gelen yolcu tâifesi evine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin alıp dahi nice taaddi etmekle terk-i diyâr sadedinde olduğun" îlâm etmeğin **buyurdum ki**:

Vardıkda bu husûsa mukayyed olup şimden sonra ehl ü iyâliyle sâkin olduğu evi üzerine âyende vü revendeden kimesneyi kondurmayıp ve müft ü meccânen yem ü yiyeceğin ve bir habbesin aldırmayıp bir vechile taaddi vü tecâvüz ve rencide vü remîde etdirmeyesin; men' u def eylesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

179

Voştıçe kazasının Zaçula köyü timarının mültezimliğini alarak köy halkına çeşit çeşit zulümler ettikleri bildirilen Nikola Makona, Palologo Dimitraki ve Abdi adlı şahısların yakalanıp kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Mora Beyine ve Müfettişine hüküm ki:

Voştıçe¹ Kâdî<<sına hüküm ki>>sı Mevlânâ Hüseyin -zîde fazlühû- mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûrdan Zaçula² nâm karye sâkinlerinden Nikola Makona ve Palologo Dimitraki nâm zimmîler ile Abdi nâm kimesne <<erbâb-ı timârdan>> Ahmed Çavuş ve ba'zı erbâb-ı timârın ber-vech-i iltizâm timârlarının zabtın almağla yanlarına nice eşkıyâ cem' edip reâyânın evlerin basıp avret ve oğlanların çekip ve tarlaların tasarruf edip reâyâ ve karye-i mezbûreye ber-vech-i timâr mutasarrıf olan müşterikleri Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -zîde mecdühû- şekvâ edip mezbûrların ahvâli ahâlî-i vilâyetden suâl olundukda; 'mezbûrlar eşkıyâdan olup vilâyet subaşıları gibi reâyânın evlerin basıp avret ve oğlanların çekip esbâb u erzâkların alıp kendileri habsedip nicelerin katleyleyip bağ u bağçelerin mülk edinip ehl-i fesâd ve kuttâ'-ı tarîk oldukların' ihbâr eylediklerin" arz eylediği ecilden **buyurdum ki**:

¹ Aigio, Vostitza, Vostitsa (Yunanistan).

² Evrostina, Zacholi (Mora-Yunanistan).

Vusûl buldukda mezbûrları meclis-i şer'-i şerife getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâdde eder hasımları muvâcehelerinde bir defa şer'le faslolunmayan da'vâların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâatleri vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip alıverdikten sonra ehl-i fesâddan muhtâc-ı arz olanları habs ve arz eylesin; olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip ehl-i fesâda himâyet eylemeyesin ve erbâb-ı timâra dahi tenbih ü te'kid eylesin ki öşür zamânında kendileri veyâhûd vekilleri gelip şer' u kânûn üzere öşür ve resimlerin alıp min-ba'd iltizâma vermeyeler. Anın gibi memnû' olmayıp geri iltizâma verip reâyâyâ taaddi eyleyenleri yazıp arz eylesin ki sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

180

İstanbul'daki çarşı esnafının alışverişte kullandıkları dirhemlerin Kuyumcubaşı marifetiyle denetlenmesine dair fermanın yenilendiği.

Hüseyin(?).

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetimde Kuyumcubaşı olan ( ) *-zîde kadruhû-* Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan ehl-i sük isti'mâl etdikleri dirhemler hak üzere olmayıp noksân üzere olmağla bey' u şîrâda Müslimânlara hayf u zulm olup noksân üzere olan dirhemleri yoklanması lâzım olduğu i'âm olunmağla mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan ehl-i sük isti'mâl eyledikleri dirhemler Kuyumcubaşı ma'rifetiyle yoklanıp her biri gereği gibi veznetdirilip hak üzere olan dirhemlere dahl ü taarruz olunmayıp anın gibi noksân üzere olan dirhemler ellerinden alınıp mühürlenip Dîvân-ı Hümâyûnuna gönderilip ve ellerinde kadimden olugeldiği üzere isti'mâl olunan sahîhül'-vezn dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle tamga etdirilip isti'mâl etdirilmek" bâbında merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhû-* zamânında emr-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunmak recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi taht-ı kazânda vâkı' olan ehl-i sük isti'mâl etdikleri dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle yoklanıp her birin gereği gibi veznetdirip hak üzere olan dirhemlerine dahl ü taarruz etdirmeyip anın gibi noksân üzere olan dirhemleri ellerinden alıp mühürleyip Südde-i Saâdetime gönderip ve ellerinde kadimden olugeldiği üzere isti'mâl olunan sahîhül'-vezn dirhemleri mûmâ-ileyh Kuyumcubaşı ma'rifetiyle tamga etdirip vech-i meşrûh üzere olan emrime mugâyir bir ferde vaz' etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 S., sene 1027

181

Alasonya kadılarının devre çıkarak ahalinin haksız yere yiyecek ve paralarını aldıkları ve hapsettirdikleri yolunda adı geçen kaza ve Kiliseli köyü halkı tarafından yapılan şikâyetin mahkeme marifetiyle ele alınıp haksız yere alındığı sabit olan haklar sahiplerine hükmedildikten sonra buna dair düzenlenecek sicil suretinin arz edilmesi.

1 Metinde "etdirilmemek" şeklinde geçmektedir.

Fetvâ-yı şerife mücebince.

Yenişehir Monlâsına hüküm ki:

Kazâ-i Alasonya ahâlisi ile Kiliseli¹ nâm karye halkı Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "bunların kâdıları olanlar kasabada sâkin olmayıp on beş neferden ziyâde atlı ile kurâ üzerine devre çıkıp karye be-karye gezip müft ü meccânen yem ü yemek ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve sâir levâzımların aldıklarından gayri zimmî tâifesinin mürd olanlarının kabri üzerine varıp; 'Tâze mezârdır, işte kismet ederin veyâhûd bu kadar akçe verin.' deyü içlerinden ba'zıların habsedip murâd eylediği kadar akçe almayınca halâs etmeyip ve bir zimmî mürd oldukda beş yüz akçelik metrukâtı yoğiken cebren 'kısmet' deyü binden ziyâde akçe alıp dâimâ reayâyı hilâf-ı şer'-i şerif rencide vü remîde etmekden hâlî olmadıkların ve bu bâbda ellerinde Şeyhülislâmdan fetvâ-yı şerife olmağla mücebince şer'le ahvâlleri görölüp hilâf-ı şer'-i şerif alınan hakları aliverilmek" bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden ashâb-ı hukûk ile murâfaa-i şer' edip bir def'a şer'le görölüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus ve fetvâlarına nazar eyleyip göresin: Arz olunduğu üzere olup fetvâları da'vâlarına mutâbık ise mücebi ile amel edip ba'de's-sübût reâyâ<<dan>>nın hilâf-ı şer'-i şerif alınan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra üzerlerine sübût bulan mevâddı sicil edip sûret-i si-cilleriyle yazıp arz eylesin ki sonradan haklarında ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna.

182

Kaniye eski Defterdarı İbrahim, farklı kişilerce yapılan iki teftiş neticesinde de aklandığınan, kendisinin Defterdar, neferat vs. kimselere bu gerekçe ile rencide ettirilmemesi.

Beyzâde.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Kaniye Beylerbeyisine hüküm ki:

Sâbıkâ Kaniye² Defterdarı olan İbrahim'in teftişine me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Hüseyin Çavuş -zîde kadruhû- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "bundan akdem müşârun-ileyh İbrahim'in teftişine ta'yîn olan Belgrâdi Hasan mezbûru teftiş eyleyip üzerinde nesne zuhûr etmeyip ba'dehû mezbûr Hüseyin Çavuş ta'yîn olunup tekrâr teftiş <<olundukda>> eyleyip ve teslim eylediği hazîneyi mezbûr İbrahim'in rûznâmçe ve icmâl defterlerinde neferât muvâcehesinde yoklayıp defter mücebince irâd ve masrafı berâber geldiğinden gayri tefâvüt-i esbâb Hazîneye beş yük akçe sa'y eylediği mukarrer olup bu bâbda müşârun-ileyh İbrahim'e zulm ü taaddî olduğun" bildirip emr-i şerifim recâsına arz etmekle mezkûrun hâlâ Âsitâne-i Saâdetimde dahi muhâsebesi görüldükde geçmiş ziyâdesi olup zimmetinde mîrîden akçe kalmadığına tuğrâ ve mümzâ vü mahtûm defter verilmeğın min-ba'd <<neferâ>> Defterdâr ve neferât tarafından rencide olunmamak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda eline verilen tuğrâ [ve] mümzâ vü mahtûm deftere muhâlif mezbûr İbrahim'i Defterdâr ve neferât ve âhardan bir ferde rencide vü remîde ettirmeyip men' u def eylesin.

¹ BOA, TT.d., 101, s. 18.

² Metinde "قائمه" imlâsı ile.

183

Sultan Ahmed Camisi Vakfı köylerinden Alasonya'nın Kiliseli köyünün cizyesini toplayan İsteyko ve Papa Apostol adlı şahısların, haklarındaki zimmete para geçirme ve ahaliye zulmetme iddialarından dolayı, davacılarıyla birlikte mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed Hân *-tâbe serâhü-* mahrûse-i İstanbul'da binâ eylediği Câmî-i şerif evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî Kiliseli nâm karye ahâlisi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "sitte ve ısrın ve elf târihinde bunların üzerlerine lâzım gelen cizyeyi cem' eden İsteyko ve Papa Apostol nâm zimmler kendi hâllerinde olmayıp şakî vü ehl-i fesâd olduklarından gayri bunlardan cem' eyledikleri cizyeden on beş bin akçeyi ekl ü bel' edip ve dâimâ bunları voyvodalarına gamz edip muttasıl zulm ü taaddiden hâli olmadıkları ecilden mezbûrlara üç dört def'a muhızır gönderilip şer'-i şerife da'vet olundukda itâat-i şer' etmeyip fesâd üzere oldukları sicil ve hüccet olduğundan mâadâ; 'Darb-ı şedid ile şer'-i şerife ihzâr <<oldukları>> olunurlar.' deyü ellerinde fetvâları olduğun" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları <<meclis-i şer'-i şerife>> bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip yine gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip dahi da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâdde eden husamâ muvâcehesinde bir def'a şer'le görölüp faslolmayan husûsların hak üzere görüp ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra <<üzerlerine sübût bulan mevâddı sicil edip sûret-i sicilleri ile yazıp arz eylesin ki haklarından gelinmek için sonradan haklarında ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna>> ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değil ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin.

184

Koyun bedelinden Todori'ye olan elli bin akçe borçlarını ödemededen Eflak taraflarına firar eden Pınarhisar kazasından Papasoğlu ve Tanaş adlı zimmlerin yakalanarak söz konusu meblağın tahsil olunması.

Hamdi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Eflak Voyvodası ( ) Voyvoda'ya hüküm ki:

Todori nâm zimmi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bundan akdem <<koyun cem' eyledikde>> Pınarhisar¹ kazâsına tâbî Yeniköy² ve Kurudere nâm karyelerde sâkin Papasoğlu ve Tanaş nâm zimmlerde[n] koyun cem' eyledikde bir mikdârın verip zimmetlerinde elli bin akçe bâkî kalıp taleb olundukda birkaç günden vermek taahhüd <<edip>> eylemişlerken hâlâ ol cânibe firâr eylediklerin" bildirip ol cânibe vermekde inâd ederler ise Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

¹ Pınarhisar (Kırklareli-Türkiye).

² Yeniceköy, Yeniköy (Pınarhisar'ın kuzeydoğu tarafındadır).

Vusûl buldukda mezbûrlar her kande bulunurlar ise yanına ihzâr edip dahi müteveccih olan hakkın <<hükmedip>> bî-kusûr aliveresin. Şöyle ki; vermekde taallûl ederler ise hasmı ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda şer'le görüle.

185

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Tırhala'ya bağlı Alasonya merkez, Kiliseli ve ona bağlı köyler serbest olduğundan, reayasının muafiyet, vergi vs. işlerine Vakıf Voyvodası dışında kimsenin müdahale ettirilmemesine dair fermanın yenilendiği.

<<Hüseyin>>

Hük-m-i sâbık mücebince.

Tırhala ve Alasonya kâdılarına hüküm ki:

"Tırhala sancağında nefis-i Alasonya ve Kiliseli ve ana tâbî olan karyeler <<Defterdâr-ı sâbık Vezîr müteveffâ Ahmed Paşa>> merhûm ve mağfûrun-leh karındaşım Sultân Ahmed <<Paşa>> Hân -tâbe serâhü- mahrûse-i İstanbul'da binâ eylediği Câmî'-i şerifin evkâfından olmakla zikrolunan kurâ vü nevâhîde sâkin olan reâyâsı maktû' olan koyunları ve peksimed ve yörük ve eşkinci ve kürekci ve oğlanları İslâm'a cebr olunmakdan muâf olup zikrolunan vakıf reâyâsının yavas ve kaçkun ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssası Vakıf için kabz olunmak üzere min-küllî'l-vücûh serbest mefrûzü'l-kalem ve maktûu'l-kadem olup Vakf-ı mezbûr Voyvodasından gayri min-ba'd bir ferd dahl ü taarruz etdirilmemek ve vâkî olan ebvâb-ı mahsûlâtı ve sâir rûsûmu Voyvodası zabt u kabz eyleyip hâricden dahl ve taallûl ü inâd etdirilmemek" recâsına iftihârü'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olup Evkâf-ı mezbûre Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhû- mukaddemâ arz eyledikde vech-i meşrûh üzere amel olunmak için merhûm-ı müşârun-ileyh zamânında Mâliye tarafından ve Dîvân-ı Hümâyûnum cânibinden evâmîr-i şerife verilmekle hâlâ tecdid olunmak recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından ve Dîvân-ı Hümâyûnum cânibinden mukaddemâ verilen evâmîr-i şerife mücebince amel edip zikrolunan kurâ vü nevâhîde olan Vakf-ı mezbûr reâyâsın Vakf-ı mezbûr Voyvodasından gayri bir ferde dahl <<ve vâ>> etdirmeyip vâkî olan mahsûlâtın Vakf-ı mezbûr Voyvodasına zabt u kabz etdirip hâricden bir ferde dahl ü taarruz etdirmeyesiz.

186

Ahaliye zulmedip haksız yere paralarını alan Karahisar eski Sancak Beyi Ahmed ile kethûdaları İlyas ve Osman'ın yakalanarak davacıları ile mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra düzenlenecek sicil suretinin arz edilmesi.

Medhî.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından olup vilâyet-i Anadolu'da asker sürmeğe me'mûr olan <<kapıcıbaşı>> Mustafa Ağa['ya] hüküm ki:

Sâbıkâ Karahisar Sancağıbeyi olan Ahmed ve Kethüdâsı olan İlyas ve Osman bundan akdem reâyâ vü berâyâyâ nice tekâlif eylediklerinden mâadâ il üzerine çıkıp külli mâlların alıp zulm ü taaddi

eylemekle <<mukaddemâ>> haklarında mahzar gelip ahvâlleri görülmek için emr-i şerif verilip itâat-i emr etmemekle hakk-ı fukarâ alınmayıp hâlâ sen ol câniblerine gitmenle mezkûrları şer'-i şerife ihzâr edip ele girmeyip her kande haber alınırsa âdemler gönderip getirdip <<hakk-ı>> hukûk-ı fukarâ şer'le toprak kâdıları ma'rifetleriyle ashâbına alıverilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda mezkûrları <<bi-eyyi vechin>> her kande <<idükleri>> oldukları haber alındıktan sonra yarar âdemler gönderip getirip dahi mahallinde da'vâ-yı hak edenler ile murâfaa edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayan ahvâllerin meclis-i şer'de hak üzere teftiş edip <<görölüp bundan akdem gönderilen emr-i şerifim mücebine sâbit olan>> göresin: Mezbûrların livâ-i mezbûrun reâyâ vü fukarâsına zulm ü taaddileri mukarrer ise ashâb-ı hukûku ba'de's-sübût <<senin mübâşeretinle>> toprak kâdıları ma'rifetleriyle ashâbına hükmedip bi-kusûr alıverip min-ba'd taallül ü nizâ' etdirmeyesin. Ammâ bu bahâne ile âhar kimesneye taaddi ve ahz ü celb ile kendilere himâyet olunmak ihtimâli olmaya <<mu-hassal-ı kelâm bu def'a icrâ-yı hak etdiresin ki bu husûs için bir dahi şikâyet eylemeli eylemeyesin>> ve bi'l-cümle Mir-i mûmâ-ileyhin ve âdemlerinin üzerlerine sâbit olan hukûk-ı fukarâyı ashâbına alıverdikten sonra sûret-i sicilleriyle vukûu üzere yazıp arz eylesin.

187

Otuz yıldan beri öşür yerine verdikleri öşür bedelini vermek istemeyen Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından Polomiye kazasına bağlı Medkofça köyü ahalisinden öşür bedelinin tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Polomiye¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zam olan Halil Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-nun taht-ı kazânda vâkı' Hâsları Voyvodası olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş -zide kadruhü- meclis-i şer'a varıp ol diyârda öşür fûrûht olunacak akreb² bâzâr olmamağla otuz yıldan beri beşer altışar yüz akçe öşür bedel[i] verilmek mu'tâd olmağın Dilgaşoveç³ ve Cubruyana⁴ nâm karyeler ve sâir kurâ ahâlisi ve mîr-i mîrân ve sâir vüzerâ-i ızâmım hâsları reâyâsı dahi vech-i meşrûh üzere beşer altışar yüz akçe bedel-i öşre sulh olup kadimden veremişler iken kazâ-i mezbûra tâbî Medkofça nâm karye ahâlisi otuz yıldan beri câri olan mu'tâd-ı kadimeye muhâlif bedel-i öşrü vermekde taallül eyledikleri ecilden müşârun-ileyhin mahsûlüne külli gadrolmağın husûs-ı mezbûr ahâli-i vilâyetden suâl olundukda vüzerâ-yı ızâmım ve mîr-i mîrân ve sâir havâs reâyâsı otuz yıldan beri vech-i meşrûh üzere beşer altışar yüz akçe bedel-i öşr vergeldikleri[n] ihbâr etmeleriyle kadimden bedel-i öşr alınugeldiği üzere kemâ-kân alınmak bâbında emr-i şerifim verilmek" recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Husûs-ı mezbûr arz olunduğu üzere olup fûrûht olunacak akreb bâzâr olmamağla müşârun-ileyhin hâsları reâyâsı vech-i meşrûh üzere beşer altışar yüz akçe bedel-i öşre ıslâh olup otuz yıldan beri verir iken karye-i mezbûre ahâlisi kadime muhâlif vermekde inâd eyledikleri vâkı' ise min-ba'd inâd ü muhâlefet etdirmeyip olugeldiği üzere bedel-i öşrlerin hükmedip güzêstesiyile alıveresin.

¹ Vidin'in güney tarafında yer alan bir bölge nahiyesidir.

² Metinde "عقرب" şeklinde geçmektedir.

³ BOA, TT.d., 370, s. 584'te "Dilkoşofça" şeklinde geçmektedir.

⁴ Chuprene, Çuprenja (Bulgaristan). Metinde "Çerobana" şeklinde geçmektedir. BOA, TT.d., 370, s. 584'te "Çupruyan" şeklinde geçmektedir.

188

Müteferrika Mehmed'in Delvine sancağındaki timarını eşkıyalıkla zapt eden isimleri yazılı şahısların teftiş olunmaları ve adı geçenin bunlar üzerine sabit olan hakları ile timarının alınıp kendisine verilmesi.

Mizistre¹ Sancağibeyine ve Aydonat² Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Delvine³ sancağın-da taht-ı kazânda Nisivce⁴ nâm karye ve gayriden on beş bin akçe timâra mutasarrıf olan Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecdühû- meclis-i şer'-i şerife varıp timâr-ı mezbûru berât-ı şerifimle zapt etmeğe vardıkda Piri Paşa oğlu Mehmed ve Hüseyinşah ve âdemleri Ferruh Kethüdâ ve Abdi(?) Bey ve Sinan ve Ali Çavuş nâm kimesneler yüz nefer eşkıyâ ile üzerine gelip basıp cümle esbâb u erzâkın yağmâ vü gâret edip timârın dahi zapt etdir-meyip bundan akdem timâr-ı mezbûr hatt-ı şerifimle ve Âsitâne-i Saâdetimden dahi defaâtla merkûm Müteferrika Mehmed'e mukarrer kılınmışken mezbûrlar itâat-i emr-i şerif etmeyip eşkıyâ kuvvetiyle timârın zapt eylediklerin" arz eylediği ecilden mahallinde görüp ashâb-ı hukûkun hakların aldırıp ve zikrolunan timârın berâtı mücebince ve mukarrerleri mücebince zapt etdirip şöyle ki; mezbûrlar sek-bânlar olup bu def'a emrile memnû' olmazlar ise arz eylesin [deyü] emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip bir def'a şer'le faslolmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip ba'de's-sübût müteveccih olan hakkın hük-medip bi-kusûr geri alıverdikden sonra bu def'a itâat-i emr-i şerif etmeyip yine timârına dahlederler ise yazıp arz eylesin [ki], itâat-i emr-i şerif etmedikleri için ba'dehû haklarında ne vechile emrim sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

Yevmü'l-İsneyn, fî 22 S., sene 1027

189

Anadolu Beylerbeyi yönetimindeki yerlerde ordu-yı hümayun için nereden ve ne kadar ehl-i hiref orducu çıkarılacak ise vakit kaybedilmeden bir an önce hazır edilmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

<<Anadolu eyâletinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki: Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan -dâme ikbâlühû-nun taht-ı hükûmetinde, kazânda>> <<Kütahya sancağında>> Anadolu Beylerbeyisine hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinde vâkı' olan tavâyif-i asker ile düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-â-lem Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremime varıp erişmek zamânı karîb olup taht-ı <<kazânızda<n-da>> hükûmetinde vâkı' kasabât u kurâdan kadimden olugeldiği üzere ne mahalde ve ne mikdâr ordu-yı hümayûnum ihrâc <<olunup>> olunagelmış ise vakti ve zamânı ile <<mahall-i ma'hûde irsâli mühimmât-ı umûrdan olmağın her biriniz>> şimdiden tedârük ve ihrâc etdirilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

1 Mystrás (Yunanistan).

2 Paramythiá (Yunanistan).

3 Delvinë (Arnavutluk).

4 Nivicë (Arnavutluk), Delvine'nin batı tarafındadır.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim mücebince amel edip bu husûsa <<her biriniz>> bizzât gereği gibi mukayyed olup <<sâir senelerde>> kadîmden olugeldiği üzere <<ne mikdâr>> taht-ı hükûmetinde ne mahalde ve ne mikdâr <<her birinizin taht-ı kazâsında>> ehl-i hırefden <<ne mikdâr>> ordu-yı hümayûnum için orducu ihrâc olunugelmiş ise şimdiden hâzır u âmâde edip <<Mîr-i mirân-ı müşârun-ileyh tavâyif-i asker ile Serdâr-ı Ekremime vâsıl olmak için teveccüh edip her birinize tarafından âdem gönderdikde aslâ te'hîr etdirmeyip>> ol mahalden ihrâc <<ve isâl>> etmekde dakika fevt eylemeyesin. Ordu-yı hümayûnum ihrâcı ziyâde umûr-ı mühimmedendir. Avk u te'hîr <<olunmağla vakti ve zamânıyla ihrâc ve isâl etdirmemekden ziyâde hazer üzere ol<up>asın>> eylemeyip varıp erişmek bâbında bezl-i makdûr eyleyesin. Ammâ bu bahâne ile bir ferde taaddî vü tecâvüz eylemeyesin.

190

Kütahya sancağında hasıl olan vaşak postları defter-i hakanîde Anadolu Beylerbeyine gelir olarak kaydolunduğundan bu geliri onun adamları dışındaki kimselerin toplamasına müsaade olunmaması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Kütahya sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Emîrül-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan -*dâme ikbâlühû*- Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "taht-ı kazânızda sayd olunan vaşak postu Mîr-i mirân-ı müşârun-ileyhin Âsitâne-i Saâdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahih sûret-i defter-i cedid-i hâkânîde kendiye hâsıl kayd o<<lunmuşken>>lunup tarafından voyvodaları zabt u kabz edip hâricden bir ferd dahl ü tecâvüz etmez iken hâlâ ( ) nâm kimesne bir tarikla emr-i şerîfim ihrâc etmekle karye be-karye gezip hilâf-ı kânûn [u] defter kendisi cem' etmekle müşârun-ileyhin mahsûlüne külli noksân müterettib olduğun" i'lâm edip kadîmden olugeldiği üzere mûmâ-ileyhin âdemlerine cem' u tahsil <<edip tarafından>> ve zabt etdirilmek bâbında inâyet recâ etmeğin hilâf-ı kânûn [u] defter bir ferde ol vechile dahl ü tecâvüz etdirilmemek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip fi'l-vâkı' livâ-i mezbûrda sayd olunan vaşak postu Mîr-i mirân-ı müşârun-ileyhe hâsıl kaydolunup vech-i meşrûh üzere sûret-i defterinde mukayyed ise hilâf-ı kânûn [u] defter bir ferde dahl ü tecâvüz etdirmeyip mûmâ-ileyh tarafından me'mûr olanlara zabt u kabz etdirip mahsûlâtına noksân müterettib olmakdan ziyâde ihtiyât üzere olasın.

191

Anadolu Beylerbeyi haslarının ve diğer dirliklerin kayıtlı reayasından olup başka dirliklere gidenlerden kanun gereğince ödemeleri gereken vergilerin tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Anadolu eyâletinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Emîrül-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan -*dâme ikbâlühû*- Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "müşârun-ileyhin havâssından ve sâir züamâ ve erbâb-ı timâr karyelerinden nice reâyâ yerlerin ve yurdların bırakıp <<Mahmud Kethüdâ'nın zeâmetleri>> ba'zı züamâ karyelerine varıp

tahassun etmekle âdet-i ağnâm ve sair rûsûmât alınmağa imkân olmamağla mahsûlâtlarına külli noksân müterettib olduğun" bildirip eğer müşârun-ileyhin hâsları reâyâsı ve eğer sair züamâ ve erbâb-ı timârın reâyâları her kande ele girerler ise kânûn u defter mücebince bulunan yerlerden üzerlerine lâzım gelen âdet-i ağnâm ve sair rûsûmâtı bi't-tamâm kendilerden talep ve tahsil etmek istediklerinde bir ferde inâd ü muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîfîm recâ etmeğîn vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip eğer Mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyhin ve sair züamâ ve erbâb-ı timârın ellerine verilen mühürlü sahîh sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî mücebince yazılı reâyâları her kande ele girer ise kânûn u defter mücebince üzerlerine lâzım gelen âdet-i ağnâm ve sair rûsûmâtların güzêştesiyle hükmedip bi-kusûr alıverip hilâf-ı kânûn [u] defter bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

192

Anadolu Beylerbeyi Hasan'ın haslarından olan Kiranos köyünü devir bahanesiyle gezip reayasına zulmeden ve haksız yere paralarını alan Menteşe Sancağı Müselliminin, kendisinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Menteşe sancağında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Emîrül-ümerâî'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan *-dâme ikbâlühû-* Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "müşârun-ileyhin hâsları karyelerinden Kiranos nâm karye reâyâsından livâ-i mezbûr Müsellimi olan ( ) devir nâmında gezip reâyâsının hilâf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin alıp ziyâde zulm ü taaddî ve tecâvûzden hâlî olmadığîn" bildirip hilâf-ı şer' u kânûn mezbûr karye reâyâsının ne mikdâr akçelerin almış ise geri ashâbına reddetdirilmek bâbında emr-i şerîfîm recâ etmeğîn reâyâsından hilâf-ı şer' alınan akçeleri şer'le ashâbına alıverilmek bâbında fermân-ı şerîfîm sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden reâyâ ile berâber edip bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus edip göresiz: Kazıyye i'âm olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle amel edip reâyânın şer'le müteveccih olan hakların mezbûrdan hükmedip bi-kusûr alıverip bir vechile inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

193

Anadolu Beylerbeyi Hasan'ın dönemine ait olup eski Beylerbeyi Mehmed Bey'in subaşılarının topladığı mahsul ve vergilerin mahkeme marifetiyle kendilerinden geri alınması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Anadolu eyâletinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Emîrül-ümerâî'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan *-dâme ikbâlühû-* Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "sâbıkâ Anadolu Beylerbeyisi olup vefât eden Mehmed Bey'in subaşıları müşârun-ileyhin

tahvîl ü târihine düşmüş nice hukûk u rûsûmun cem' u tahsîl ve fuzûlî zabt u kabz edip bi'l-fi'l zimmetlerinde kaldığın" bildirip mezkûrun subaşıları her kande ele girürler ise fuzûlî zabt u kabz eyledikleri mahsûl kendilerden şer'le taleb ve tahsîl etdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin müşârun-ileyhin tahvîl ü târihine düşmüş mahsûlünden nesnesin almışlar ise mezbûrlardan şer'le hükmedip alivermek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrlar ele getirilip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip dahi müşârun-ileyh tarafından varan âdemleri ile şer'-i şerife ihzâr edip vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyhin tahvîl ü târihine düşmüş hâsları mahsûlâtından ne mikdâr nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr aliverip bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

194

Medine-i Münevvere Evkafına bağlı İsmailgeçidi reayasından ellerindeki muafname ve temessüklere aykırı olarak 'sûrsat', 'kürekçi' vb. tekâlif talep olunmaması.

Hüdâî.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

İsmailgeçidi Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Dâru's-saâde Ağası iken vefât eden Mehmed Ağâ'nın şart [ve] vakf eylediği Medine-i Münevvere Evkâfı'na Mütvellî olan kıdvetül-emâsil ve'l-akrân utekâsından Ahmed Çavuş -*zide kadruhû*- Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "İsmailgeçidi nâm evkâfının reâyâsına Tuna yalısına me'mûr olan kadırgalar için donbaz¹ ve sûrsat ve kürekçi taleb olunup ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve ümenâ tarafından dahi nice tekâlif teklif olunmağla reâyâsı tâkat getirmeyip ekseri celâ-yı vatan ve terk-i mesken etmekle Vakfın mahsûlüne külli noksân müterettib olduğun" bildirip reâyânın ellerine verilen muâfnâmelerine ve müteaddid ahkâm-ı şerîfeye muhâlif şayka ve neccâr ve sûrsat ve kürekçi teklif olunmayıp men' u def olunup reâyâ âsûde-hâl olmaları bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına arz etmeğin Evkâf-ı mezbûre reâyâsına ol vechile ellerine verilen muâfnâme ve temessükâtı mücebince amel edip ol makûle bir ferde tekâlif teklif etdirilmemek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip eğer mîr-i mîrân ve ümerâ ve ümenâ taraflarından ve âhardan bir ferdi reâyâsına ol makûle tekâlif teklif etdirmeyip ellerine verilen muâfnâmelerine mugâyir tecâvüz etdirmeyip men' u def eylesin. Bu bâbda emr-i hümayûnuma itâat etmeyip Evkâf reâyâsına ol vechile dahl ü tecâvüz edenleri her kim olursa olsun, ism ü resimleri ile yazıp bildiresin ki sonra haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

195

Şehzade Sultan Mehmed Vakfına ait İzmir'in Ayasefid ve ona bağlı diğer köylerde arazi tasarruf edenlerden her kim olursa olsun Vakıf zabıtları tarafından tapu resminin tahsil olunması.

¹ Dombaz: Irmaklarda işleyen altı düz kayık; üstünde köprü kurulan kayık biçiminde duba. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, c. 2, İstanbul-2007.

Md.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

İzmir¹ Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da merhûm [ve] mağfûrun-leh Şehzâde Sultân Mehmed Hân -tâbe serâhü- Evkâfı Mütevellisi Hızır -zîde mecdühû- Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "mûmâ-ileyhin evkâfından taht-ı kazâna² tâbî Ayasefid³ ve tevâbii karyelerinin reâyâları ve askeri tâifesinden ba'zı kimesneler Vakf-ı mezbûr toprağında izn-i Mütevellî olmadın birer tarıkla ba'zı tarlaları ve bostâ[n] yerleri alıp zabt edip Vakfa âid olan resm-i tapuyu vermemekle Vakfın mahsûlüne gadrolduğun" bildirip ol makûlelerden⁴ kânûn üzere Vakıf zâbitlerine resm-i tapuları aliverilmek için emr-i şerifim verilmek recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vustûl buldukda göresin: Arz olunduğu gibi ise Vakf-ı mezbûrda arâziye mutasarrıf olanlardan temessük taleb eylesin. Şöyle ki; mutasarrıf olduğu eğer tarlalardır ve eğer bostâ<<nlar<dir>>n yerleridir ve gayridir; Vakıf zâbitlerinden temessüğü olanların ellerinde ibkâ edip olmayanların bî-garaz Müslimânlar takdîr eylediği üzere resm-i tapuların Vakıf için hükmedip alıveresin. Anın gibi inâd [ü] muhâlefet edenlerin yerlerin Vakıf zâbitlerine hükmeyleyesin ki tâlib olanlardan dilediğine tapuya ver[e]. Husûs-ı mezbûr[a] onat vechile mukayyed olup zikrolunan arâzi eğer reâyâ ellerindedir ve eğer askeri tâifesindedir; her kimin elinde olursa olsun, resm-i tapuların kânûn üzere Vakıf zâbitlerine alıverip Vakfın hukûk [u] rûsûmundan bir akçe ve bir habbesin zâyî u telef etdirmeyesin.

196

Kızılhisar kazasının Dirmil köyünde vefat eden Mehmed'den alacağı olduğu iddiasıyla bazı kimselerin merhumun vârisleri ve vârislerin de başkaları aleyhine açtıkları davaların sadece toprak kadılarının naippleri tarafından değil birlikte görülmesi.

İzmir ve sâbıkâ Bergama ve Kızılhisar⁵ kâdılarına hüküm ki:

Kızılhisar kazasında Dirmil⁶ nâm karyede vefât eden Mehmed'in karındaşı Hasan ve vârisleri arzuhâl sunup; "müteveffâ-yı mezbûrun kimesneye deyni yoğiken ba'zı kimesneler zûr şahid ikâmet etmek isteyip akçe taleb edip ve akârın da'vâ edip ve bunların hakların dahi taleb eylediklerinde toprak kâdıları nâibleri ihkâk-ı hak etmemeleri ile maan görülüp ihkâk-ı hak olunmak" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda müddei gelip bunlardan ol vechile akçe ve akâr taleb eyledikde ve bunlar ba'zı kimesneden hakkın taleb eylediklerinde maan toprak kâdisıyla bir def'a şer'le görülmeyip on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların hak üzere görüp ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm her ne ise icrâ edip müstakil toprak kâdisı ve nâibleri istimâ' etmeye<<deyü>>ler.

1 İzmir (Türkiye).

2 Metinde "kazânda" şeklinde geçmektedir.

3 Ayasefid bk. BOA, HRT. h, 424/28.

4 Metinde "ma'külelerden" şeklinde geçmektedir.

5 Torbalı (İzmir-Türkiye).

6 Dirmil, Korucuk (İzmir-Türkiye).

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 25 S., sene [10]27

197

Merhum Sinan Paşa'nın oğlu Ahmed'in İnebahtı'daki zeameti köyleri reayasına haksız yere hariçten kimseler tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

İnebahtı¹ Beyine ve Sovalak² Kâdisına hüküm ki:

"Sâbıkâ Şark Seferine Serdâr iken vefât eden Sinan Paşa'nın oğlu olup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed *-zide mecdühü-*nun berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu livâ-i mezbûrda Petalacık³ nâm karye ve gayriden zeâmeti karyeleri reâyâsının üzerlerine şer'le günâh sâbit olmuş değil iken mücerred ahz ü celb [için] ( ) nâm kimesne mûmâ-ileyhin reâyâsına; 'Harâca geçerken siz yoluna inip darb edip ve emvâl ü erzâkın gâret eylemişsiz.' deyü <<rencide edip>> hilâf-ı vâkı' inhâ ile emir almakla dahl ü rencide eylemekden hâli olmadıkları<<n bildiri>>" îlâm olunmağın hilâf-ı şer'-i şerif ol vechile dahl ü rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi anın gibi mûmâ-ileyhin karyeleri reâyâsına ol vechile dahl olunursa mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp faslolunmuş değil ise hak üzere göresin: Mâdâm ki husûs-ı mezbûr mûmâ-ileyhin karyeleri reâyâsının üzerlerine şer'le sâbit ü zâhir olmaya, min-bâ'd şer'-i şerife muhâlif mezbûr reâyâsın kimesneye dahl ü rencide etdirmeyip men' u def eylesin. Eyyâm-ı saâdet-encâmımda bir ferde zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Ana göre mukayyed olup hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i münif kimesneye <<iş>> taallül etdirmeyesin.

198

Vezirozam Halil Paşa'nın haslarından Polomiye kazasına bağlı Medkofça köyünden olup haydutlara yardım ve yataklık eden Dragan, Sedilko ve Raskov adlı zimmilerin yakalanarak yargılanmaları.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Polomiye ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Polomiye Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; " 'düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun hâsları karyelerinden Polomiye kazasında vâkı' Medkofça⁴ nâm karyeden Dragan ve Sedilko ve Raskov nâm zimmiler harâmî vü haydûd yatağı olup karye-i mezbûreye Voyvoda tarafından subaşı nasb olunan kimesne bir haydûd ahz etmekle zimmiyyûn-ı mezbûrûn; 'Hükkâm haber almasın.' deyü haydûd-ı mezbûru darben subaşı-i mezbûrun elinden alıp halâs eyleyip mezbûrların vech-i meşrûh üzere harâmî vü haydûd tâifesine muâveneti sebebi ile yollardan mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîl ve sair ahâlî-i vilâyet mürûr eylemek <<mütekarrir i>> müteassir olıcak, müşârun-ileyhin mahsûlüne

¹ Náfpaktos (Yunanistan).

² Psilovrachos, Sovolakon (Yunanistan).

³ Sovalak'ın güneyinde yer alan Ptelea olabilir.

⁴ Medkovets (Bulgaristan).

dahi gadrolmak mukarrerdir.' deyü Voyvodası olan Mustafa Çavuş i'lâm etmeğin ahâli-i vilâyetden suâl olundukda; '*Husûs-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere olup mezbûrün zimmiler iyi âdemler değillerdir, dâimâ haydûd tâifesiyle ihtilât edip fesâdları mukarrerdir. Şöyle ki; haklarından gelinmez ise şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma adem-i itâatlerinden günden güne fesâd ü şenâatleri izdiyâd bulup ol takdîrce yollar kesilip ebnâ'-i sebîl mürûr etmekden kahr.*' deyü alâ-tarîkî's-şehâde ihbâr etmeleriyle emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda bu bâbda onat vechile mukayyed olup dahi mezbûr zimmileri ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım gelen kefil[le]rine buldurup getirdip ta'yîn-i mâdde eden hasımlarıyla berâber ve bir def'a şer'le görölüp faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Ba'de's-sübût üzerlerine şer'le sübût bulan hukûk-ı nâs as-hâbına alıverildikten sonra fesâd ü şenâatleri sâbit ü zâhir olursa ba'de's-sübût şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip bu makûle ehl-i fesâda himâyet etmeyesin. Ammâ hîn-i teftişde tamâm hak üzere olup garaz u taassub sebebi ile kendi hâlinde olanları hilâf-ı şer' taaddi ve ehl-i fesâdı sıyânet eylemekden ihtirâz edip hakk-ı sariha tâbî olasin; şöyle bilesin.

199

Mısır'daki Kansu Gavri Camisi Vakfına ait Halep'teki Amik Sahrâsı'nda bulunan bazı köylerin mahsulâtının ihdâs olunan vazifelere harcanmasına izin verilmeyip Mısır'daki Müttevellisine gönderilmesi.

Kadri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Haleb¹ Beylerbeyisine ve Haleb Kâdisına hüküm ki:

Dârû's-saâde Ağası olup Nâzır-ı² Evkâf olan iftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn, muhtârü as-hâbi'l-izzî ve't-temkîn, mu'temedü'l-mülûkî ve's-selâtin, enîsü'd-Devleti'l-Aliyyeti'l-Hâkâniyye, celi-sü'l-hazreti's-seniyyeti's-sultaniyye, el-muhtassu bi-mezîdî inâyeti'l-Meliki'l-A'lâ el-Hâcî Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhû- Südde-i Saâdetime arz gönderip; "mahrûse-i Mısır'da vâkı' Kansu Gavri Câmî'-i şerîfinin evkâfından olup Haleb'de vâkı' Amik Sahrâsı'nda İrbâc(?) ve Buzgariyye³ ve Hatabiyye⁴ ve Tis'üniyye(?) ve Cüdeyde⁵ nâm vakıf kurânın vâkı' olan mahsûlü her sene mahrûse-i Mısır'a gönderilip Câmî'-i şerîfin mühimmâtına ve erbâb-ı vezâyîfin vazîfelerine sarf olunurken hâlâ Haleb'de bazı kimesneler hilâf-ı şart-ı vakıf kendilere vazife ihdâs etdirmekle mâl-ı vakf ekl ü bel' olup evkâf-ı mezbûre mahsûlüne küllî zarar u noksân mü[te]rettib olmağla ol makûle hâdis olan vazîfeler ref' olup kurâ-i mezbûrenin mahsûlü bi't-tamâm mahrûse-i Mısır'a gönderilmek" bâbında emr-i şerîfim recâsına i'lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup evkâf-ı mezbûreden olan kurâ-i mezbûre mahsûlünden Haleb'de şart-ı vâkıfa muhâlif vazife ihdâs edenleri men' u def' edip zikrolunan karyelerin mahsûlün bi't-tamâm Müttevellisine her sene mahrûse-i Mısır'dan olan Evkâfına gönderip hilâf-ı şart-ı vakıf ol makûle sonradan vazîfe ihdâs edenleri taallül ü inâd etdirmeyesin.

¹ Aleppo (Suriye).

² Metinde "ناظرى" şeklinde geçmektedir.

³ Bûz Ghâr (Suriye).

⁴ Al Khaṭābiyah, الخطابية (Suriye).

⁵ Al Judaydah (Suriye).

200

Hâlen İskenderiye sancağına arpalık olarak mutasarrıf olan Hasan Bey'in daha önce Ohri sancağına mutasarrıf olduğu döneme ait sancak hasları mahsulüne Ohri sancağının kendisinden sonraki mutasarrıfı olan Süleyman Bey tarafından el konulması üzerine çıkan anlaşmazlığın taraflar mahkemeye çıkarılarak ve mahkeme sicil ve hüccetinde yazılı olduğu şekilde çözüme kavuşturulması.

Hüküm-i sâbnk mücebince.

Südde-i Saâdetim kapıcıbaşlarından olup Rumeli'nde ( ) kolda ve Şark Seferine me'mûr olan ümerâ ve sâir asker tâifesin ihrâcına me'mûr olan ( ) –*dâme mecdühû*–ya ve Ohri sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Sâbıkâ Bosna Beylerbeyisi olup hâlâ İskenderiye sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan Hasan –*dâme ikbâlühû*– âdem gönderip; "bundan akdem Avlonya sancağına mutasarrıfken ber-vech-i mübâdele bin yirmi altı Cemâziyelevveli'nin evâilinde Ohri sancağı mûmâ-ileyhe tevcih olunup Ohri sancağının hâsları mahsûlü mûmâ-ileyhin tahvîlinde vâkı' olduğu sâbit ve sicil olunup tereke mahsûlü mûmâ-ileyhin hakk-ı sarihi olmağla reâyâdan ta'sîr ve der-anbâr olmuşiken hâliyâ ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Süleyman –*dâme ikbâlühû*– Ohri sancağından sene-i mezbûre Rebîü'l-evveli'nin onuncu gününde ma'zûl olup mûmâ-ileyh Hasan –*dâme ikbâlühû*–nun tahviline düşen mahsûlünde aslâ alâka vü medhali olmayıp livâ-i Ohri müşârun-ileyh Süleyman –*dâme ikbâlühû*–ya sene-i mezbûre Recebi'nde mukarrer olmakla der-anbâr olup mûmâ-ileyh Hasan –*dâme ikbâlühû*–nun hakkı olan dört bin altı yüz gurusluk hâsları mahsûlün alıp kabz edip gadreylemekle tahvîlinde vâkı' olan hasâd mahsûlü aliverilmek" için mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilmeğin ol emr-i şerîf mücebince zuhûr eden hakkı ba'de's-sübût aliverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi mûmâ-ileyh Süleyman –*dâme ikbâlühû*–yu şer'-i şerîfe ihzâr ve müşârun-ileyh Hasan –*dâme ikbâlühû*– ile berâber edip hak üzere göresin: Vech-i meşrûh üzere hâsları mahsûlü hasâd için verilen emr-i şerîf mücebince Mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyh Hasan –*dâme ikbâlühû*–nun tahvîlinde vâkı' olduğu sicil ve hüccet olunmuş ise ve ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer' olup alâ-vech-i'l-hasım sâbit olursa mukarrer tutup mücebiyle amel edip ba'de's-sübût tahvîlinde vâkı' olan hâsları mahsûlün mûmâ-ileyh Hasan –*dâme ikbâlühû*–ya hükmedip bi-kusûr alıverip şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye taallül etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fi 27 S., sene 1027

201

Memleketine dönecek olan Leh Elçisinin yollarda yiyecek ve içecek ihtiyacının bedeli mukabilinde karşılanması ve yol güvenliğinin sağlanması; Mustafa Çavuş'a ve adamlarına Leh sınırına gidiş ve dönüşlerinde menzil bargiri verilmesi.

Muslu.

Hazret-i efendi.

Âsitâne-i Saâdetimden Leh sınırına varınca yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve kâdılara hüküm ki:

"Hâliyâ Leh Kralı elçisi geri Leh vilâyetine avdet etmeğin varıp Leh'e varınca her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise akçe ile zâd ü zevâdesi tedârük olunup emin ü sâlim gönderilmek bâbında fer-mân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise akçe ile zâd ü zevâdesin te-dârük edip ve kalkıp gitdiğinde yanına yarar kulağuzlar ve âdemler koşup emin ü sâlim birbirinize ulaşıdırıp ber-vech-i isti'câl mahalline irsâl ü isâl eylesesiz. İhmâl ü müsâheleden ve avk u te'hirden hazer eylesesiz.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Menzil. Âsitâne'den Leh sınırına varıp gelince Mustafa Çavuş'a ve iki nefer âdemlerine menzil bârgirleri için emir yazılmışdır.

202

Yeniçeri Ocağında Anadolu Kâtibi olan Mehmed'in zeâmeti köylerinden olan Molova kazasına bağlı Anamudya köyü reayasından eskiden beri alınandan başka ve fazla para ve zahire alınmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Molova Kâdisına <<hüküm ki>> ve Cezîre-i Molova'da Yeniçeriler Zâbiti olan ( ) -zide kadruhû-ya hüküm ki:

"Hâliyâ kazâ-i mezbûra tâbi' Anamudya¹ nâm karye ahâlisi arzuhâl sunup; 'karye-i mezbûre, Yeniçeri Ocağı'nda Anadolu Kâtibi olan Mehmed -zide kadruhû-nun oğlu Mustafa -zide kadruhû-nun zeâmeti olup kadimden ol cânibe varan zâbitler hâne başına zamânı geldikde ikişer akçe aligelim gayri nesne alınugelmemişken hâlâ ziyâde akçelerin aldıklarından gayri yasakçı gönderilip yem ü yemeklerin müft ü meccânen alıp hilâf-ı şer' taaddi vü tecavüz edip mûmâ-ileyhin oğlunun zeâmeti karyesi reâyâsına gadr u hayf olunduğu' i'lâm olunmağla min-ba'd 'ayhk' ve 'haftahk' nâmına bir akçe ve bir habbeleri alınmayıp hemân kadimden olugeldiği üzere beher hâne ikişer akçelerinden gayri bir akçe ve bir habbeleri alınmayıp ve bi'l-cümle karye-i mezbûre <<Anamudya>> sa'b u sengistân <<karye>> olmağla reâyâ vü fukarâsı za'f üzere olmağın min-ba'd himâyet ü sıyânet olunmak" için bi'l-fi'l <<tur-nacı>> Saksoncubaşı olup Yeniçeri Ağasının Kâimmakâmı olan kıldetül-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip dahi karye-i mezbûre ahâlisi kadimden ol cânibe varan zâbitlerine veregeldikleri hâne başına ikişer akçelerinden gayri min-ba'd yasakçı nâmına müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve zâd ü zevâdelerinden nesnelerin aldırılmayıp dâimâ reâyâ vü fukarâyı himâyet ü sıyânet eylesesiz ve bi'l-cümle kadimden ta'yin olunan hâne başına ikişer akçelerin verdiklerinden sonra bir akçeleri ve sâir zâd ü zevâdelerinden bir habbeleri alındığına kat'a rızâ-yı hümayûnum yokdur. Bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed

¹ Anemótia (Yunanistan).

olup mûmâ-ileyhin zeâmeti karyeleri reayâsından şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif nesnelerin aldırmaııp men' u def' eylesesiz.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fî-selhi S., sene 1027

203

Tersane-i Âmirede gemi yapımı için gerekli olan ağaçların bulunduğu Ahyolu, Midye ve Misivri kazaları dağlarından yabancılar tarafından ağaç kesilmesine izin verilmemesi.

Hazret-i efendi.

Ahyolu ve Midye¹ ve Misivre kâdılarına hüküm ki:

"Bundan akdem Tersâne-i Âmirem için gemi kerestesi ve gayri kereste lâzım oldukda zikrolunan kazâlarda kat' olunup ale'l-fevr elli altmış pâre gemi yapılmak mümkün ü müyesser iken [ve] hâricden kimesne kereste kat' edegelmış değıl iken hâliyâ birkaç zamândan beri kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ba'zı mütena'im ve mütemevvil kimesneler iskeleler peydâ edip zikrolunan dağların kerestelerin kat' etmekle miri kerestenin vakt ü zamânıyla kat' olunmasına mâni' olunduğu" i'âm olunmağın o makûleler Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş *-zide kadruhû-* mübâşeretiyle men' olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda <<emrim üzere>> bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi mezbûr Mehmed Çavuş mübâşeretiyle o makûleleri men' u def' edip ba'dehû zikrolunan kazâlarda olan dağlarda kereste kat' etdirmeyesin. Men' ile memnû' olmayanları ism ü resmleriyle yazıp arz eylesesiz ki sonra haklarında ne vechile emr-i şerifim vârid olur ise mücebiyle amel oluna. Ammâ bu bahâne ile kadimden miri kereste kat' olunan dağlardan kereste kat' eden rencide olunmakdan ve ahz ü celb olunmakdan be-gâyet ihtirâz eylesesiz.

204

Bursa'daki Altı Bölük Kethüdayerliğine 5. Silahtar Bölüğünden Kapıcı İbrahim Ahmed'in tayin olunduğu.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i Bursa'da Altı Bölük halkı üzerlerine Kethüdayeri olan ref' olunup yerine Kethüdayeri nasb olunmak lâzım olmağın Silahdârlardan Beşinci Bölük'de yevmî elli yedi akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ahmed Bevvâb *-zide kadruhû-* Ocağın emekdârlarından olmağla Altı Bölük halkı üzerlerine Kethüdayeri ta'yin olunup kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Altı Bölük ağalarının Kâimmakâmı ve bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Mândeler Ağası olan Ömer *-dâme mecdühû-* tarafından mühürlü mektûb verilmeğın **buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûru sadâkat ü istikâmet ile taht-ı kazânda Altı Bölük halkı üzerlerine Kethüdayerliği hidmetinde istihdâm edip âharı

¹ Kiyıköy, Salmydessus (Kırklareli-Türkiye).

dahl ü taarruz etdirmeyesin. Anın gibi tavâyif-i mezbûrenin birinden da'vâ-yı hak eder vâkı' oldukça mûmâ-ileyh mübâşeretiyle şer'-i şerife ihzâr ve hasımlarıyla berâber edip muktezâ-yı şer'-i kavimle icrâ-yı hak eylesin. Şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

205

Bursa'daki Altı Bölük halkının bir an önce Şark Seferine gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bursa Kâdisına ve Hudâvendigâr sancağında vâkı' olan kâdılara ve Bursa'da Kethüdâyeri olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim -*zîde kadruhû*-[ya] hüküm ki:

Asâkir-i nusret-âsârıma Serdâr olup Vezîr-i A'zamım olan düstûr-ı ekrem *ilh.* yanında olan asâkir-i İslâmla sâir seneden mukaddem Şark Seferine teveccüh eylediği muhakkak olup Şark Seferine me'mûr taht-ı kazânızda olan Bölük dahi te'hîr u tevakkuf eylemeyip kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârım Mândeler Ağası Ömer -*dâme mecdühû*- tarafından verilen mektûb mücebince muaccelen kaldırılıp sen ki Kethüdâyerisin, ma'rifetin ile Şark Seferine gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi bu bâbda mûmâ-ileyh Mândeler Ağası tarafından verilen mektûb mücebince her biriniz bizzât mukayyed olup taht-ı kazânızda Şark Seferine me'mûr olan Altı Bölük halkına tenbîh <<ve her birisini kaldırıp>> ve sen ki Kethüdâyerisin, her birisin yerlerinden vakt ü zamânıyla kaldırıp müşârun-ileyh Serdârım yanına gönderesin. İnâd ü muhâlefet üzere olanları yazıp ism ü resmleriyle arz eylesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî-gurre-i Rebîü'l-evvel, sene 1027

Yevm-i mezbûrda saâdetlü Sultân Osman hazretleri taht-ı saâdet-baht üzere cülûs eylemişlerdir.

206

Veziriazam Halil Paşa'nın Tırhala sancağı hasları reayasından olup asıl yerlerini bırakarak başka yerlere gidenlerin kaldırılıp eski yerlerine getirilmeleri.

Yenişehir Monlâsına ve Tırhala sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilh.* hâlâ Vezîr-i A'zam Halil Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*-nun hâslarından ba'zı reâyâsı kadîmî yerlerini bırakıp âhar yere gitmekle yerlerine getirilmek lâzım gelmeğin kânûn üzere kaldırıp kadîmî yerlerine getirdilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda vârid olan emrim mücebince müşârun-ileyh Vezîr-i A'zamımın yazılı reâyâsından kal-kıp âhar yere gidenleri kânûn üzere kaldırıp kadîmî yerlerine getirip min-ba'd bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesiz.

207

Bursa'da işlenen kadife ve kumaşların dokuması ve boyası bakımından eski usul üzere kaliteli işlenmesi; hileli ve kalp işlerden uzak durulması.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Bursa'da Kemhacıbaşı olan Osman arzuhâl sunup; "kadimden Bursa'da işlenen katife ve dibâ ve arşın güğül ve put¹ atıp <<işlenip>> a'lâ ve müstahkem işlenir iken hâlâ güğül ve put yerine panbuk ipliği atılıp ve katife ve dibânın putları ve meşdüdları² kırmızı ile boyanırken şimdi koyun kanı ve bak-kâm³ ve yaramaz kalb boya ile boyanmakla envâ'-ı akmişe kalb ve yaramaz işlenip iplik harir bahâsına satılıp miriye verilen kumaş dahi kalb <<olmağla>> olmağın miriye ve sâir halka zararı olmağla bu husûs için defaâtle emirler vârid olmuşken mütenebbih olmayıp geri vech-i meşrûh üzere kalb işle-diklerin" i'lâm etmeğin ol vechile işlenmeyip kadimden işlenigeldiği üzere işlenmek emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vardıkda emrim üzere amel edip katife ve kumaş işleyenlere ve boyacılar muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki kadimden işlenigeldiği üzere kumaşa put ve güğül atıp min-ba'd panbuk ipliği atmayalar ve boyacılar kırmızı ile boyayıp bakkâm ve koyun kanı ve sâir kalb boyalar ile boyamayalar. Min-ba'd kalb kumaş işletmeyip kalb boya boyatmayasın; memnû' olmayanları te'dib edip cezâların veresin.

208

Ayasofya-i Kebir Camisi yakınlarında Kâtip Avni Ömer'in İmam Evleri denilen mülk menzili içerisinde bulunan ve bu menzil ile yanındaki suyollarına zara-r olduğu anlaşılan beş adet beyaz mermer direğin bulundukları yerlerden kaldırılması.

Tma.
Safî hathyla.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

"Mahmiyye-i İstanbul'da Ayasofya-i Kebir kurbünde <<ve tarafında>> ve [bir] tarafı mirî sakkâhâ-ne ve cevânib-i selâsesi tarik-ı âmla mahdûd İmâm Evleri demekle ma'rûf olup Dîvân-ı Hümayûnum kâtiblerinden olan kıdvetü erbâbi't-tahriri ve'l-kalem, umdetü ashâbi't-takriri ve'r-rakam Kâtip Avni Ömer -zide mecdühü-nun mülk menzili içinde kefare zamânından kalmış beş adet beyâz mermer kâ-firi di[re]kler olup mukaddemâ ihrâk vâkı' olmağla âteşden ve mürûr-ı eyyâmla berf ü bârânların te'sirinden düşüp mûmâ-ileyhin menziline ve kurbünde olan mirî suyoluna zarar eylemek mukarrer olduğu" i'lâm olunmağın <<üzerine>> sen ki müşârun-ileyh Mî'mârbaşısın, kibel-i şer'den âdemle üzerine varıp keşfolundukda; "hadd-i zâtında zikrolunan direkler pârelenmekle düşüp menzil-i mez-bûra ve suyoluna zararı muhakkak olup ref'i fermândan olduğun" <<ve hedm olunmak>> bildirdiğin ecilden ref ve hedm olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda verilen hüccet-i şer'iyye mücebince zikrolunan direkleri ref ve hedm etdirip hâ-ricden kimesneyi dahl ü taarruz etdirmeyesin. Ammâ mukayyed olasın ki hedm olunurken müşâ-run-ileyhin evine ve suyoluna zarar terettüb eylemeye.

1 Put; Üç veya dört tel ipekten bükülmüş iplik; Dokumada argaç, enine atılan iplik. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

2 Meşdûd: Bursa ipeğinden dokunmuş bir tür kumaş. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

3 Solan, tabii ve has olmayan boya. Bu hükümde Arapçada kullanıldığı şekliyle "بقم، بقم" imlâsı ile yazılmıştır. Farsçada "بکم" şeklinde yazılmaktadır.

209

Küçükçekmece'deki Ayas Paşa Çiftliği sınırları içerisinde bulunan Sultan Bayezid Vakfına ait harap değirmenin tamirine dair fermanın yenilendiği.

Buyuruldusu eski emrindedir.

Hâslar Kâdisına <<hüküm ki>> iftihârul-emâcid ve'l-ekârim, câmiu'l-mahâmid ve'l-mekârim, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-Dâim bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Büyük Mir-âhûr olan İskender -dâme mecdühû-[ya] hüküm ki:

Hâletem Rukiye Sultân -dâmet ismetühâ- Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "havâss-ı Kostantiniyye muzâfâtından Küçükçekmece nâhiyesinde Alemlerde¹ nâm karyede vâkı' Ayas Paşa Çiftliği demekle ma'rûf mülk çiftliğin hudûdu dâhilinde merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Bayezid Hân -tâbe serâhû- evkâfından cânib-i Vakfa her sene altı yüz akçe mukâtaalı yerin üzerinde olan değirmeni kadîmden işletip etrâfında olan kurâ halkı müntefi' olurken mürûr-ı eyyâmı harâba müşrif olmağla eski ocağında ta'mîr ü termîm eylemeğe mübâşeret olundukda; 'Muhdesdir ve mîrî çayır-lara zarar vardır.' deyü taraf-ı miriden taallül olunmağla husûs-ı mezbûrun görölmesi fermân olundukda etrâfda olan kurâ ahâlisi ve sâir ehl-i vukûfdan cem'-i kesir ile üzerine varılıp şer'le göröldükde; 'Zikrolunan değirmenin hâssa çayır-lara zarar ve alâkası olmadığından gayri mukaddemâ kırk yıldan mütecâviz işlerken² mürûr-ı eyyâmı harâba müşrif olup hâlâ etrâfında olan kurâ halkının değirmene külli ihtiyâcları vardır.' deyü ehl-i vukûfdan nice mu'temedün-aleyh Müslimânlar alâ-tarîkı's-şehâde haber vermekle ta'mîr ü termîmine hükmolunup kıbel-i şer'den³ hüccet-i şer'iyye verilip mücebince ta'mîr etdirilmek için ammim Sultân Mustafa Hân zamânında emr-i şerif verildiğin" bildirip hâlâ cülûs-ı hümayûnum vâkı' olmağla müceddeden hüküm-i şerifim recâ etmeğin fermân-ı sâbık mücebince ta'mîr olunmasını emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûr mukaddemâ görölüp hüccet-i şer'iyye ve emr-i şerif verilmiş ise mücebince amel edip zikrolunan değirmeni eski ocağında ta'mîr ü termîm etdirip şer'-i şerife ve hüccet-i şer'iyyeye ve emr-i sâbık muhâlif kimesneye taallül ü <<inâd>> nizâ' etdirmeyesin.

210

Rukiye Sultan'ın oğlu Müteferrika Süleyman'a ulufesine bedel olarak verilen Kastamonu sancağı kirpas damgası rüsumuna bu sancağa mutasarrıf olan Kanije eski Beylerbeyi İbrahim Paşa tarafından müdahale edilmemesi.

Sâbıkâ Kanije Beylerbeyisi olup hâlâ Kastamonu sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'ya hüküm ki:

Seyyidetü'l-muhadderât hâletem Rukiye Sultân -dâmet ismetühâ-nın oğlu olup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Süleyman -zîde mecdühû- arzuhâl sunup; "livâ-i mezbûrda vâkı' olan tamga-yı kirpas rûsûmu bundan akdem ber-vech-i zeâmet ulûfesine bedel kendiye tevcih olunup berât etdirip üzerinde iken sen ki Mir-i mirânsın; 'Livâ-i mezbûrun hâsları defterinde tamga ve ihtisâb livâ-i mezbûreye mutasarrıf olanlara hâs kaydolunmuşdur.' deyü mücerred defterde lafz-ı tamgadan bunun zikrolunan tamga-yı kirpas rûsûmuna bi-vech dahledip nizâ⁴ eylediğin" [bildirdiği] ecilden min-ba'd dahl <<dahl>> olunmamak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

1 Alemlerdos. 1946 Türkiye Haritası, İstanbul paftası'nda "Aliimros Çif" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "işterken" şeklinde geçmektedir.

3 Metinde "kıbel-i şer'iyye" şeklinde geçmektedir.

4 Metinde "nizân" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyh Süleyman'ın ulûfesine bedel verilen livâ-i mezbûrun tamga-yı kirpas rûsûmuna hilâf-ı şer'-i mutahhar ve muğâyir-i kânûn [u] defter dahl ü taarruz etmeyesin.

Yevmü'l-Ahad, fî 7 Ra., sene 1027

211

Halep Darbhanesinde işlenmek üzere Anadolu Beylerbeyi Hasan tarafından Müsellimi Ahmed'e verilen on bin kuruş ile zimmetine geçirdiği Müsellimlik dönemine ait paranın tespit edilerek kendisinden tahsil olunması.

Selim.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Karaman Beylerbeyisine ve Bor Kâdisına hüküm ki:

Emîrül-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan *-dâme ikbâlühü-* Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "nefs-i Bor'da sâkin Ahmed nâm kimesneye mukaddemâ Haleb'de Darbhânedede işlenmek için kendisine on bin gurus verilir hâlâ zimmetinde olup ba'dehû birkaç ay Müsellimi olup zimmetinde mahsûlden nice hakkı olduğun" bildirip mezkûrun zimmetinde ne mikdâr akçesi zuhûr ederse bi't-tamâm aliverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere müşârun-ileyhin ne mikdâr hakkı var ise aliverilip inâd ü muhâlefet etdirilme[me]k bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip müşârun-ileyh tarafından husûs-ı mezbûrun tahsiline me'mûr olan ile mezkûru meclis-i şer'a ihzâr edip onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip göresin: İlâm olunduğu üzere mukaddemâ kendiye Darbhânedede işlenmek için verilen on bin aded gurusdan mâadâ Müsellimi olduğu târihten ne mikdâr mahsûl üzerine şer'le sâbit ü zâhir olursa bi-kusûr taleb ve tahsil ve tarafından ta'yîn olunan âdemisine teslim edip inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

212

Sofya'ya bağlı Vreçes köyü reayasından Balaban'ın, haksız yere altmış koyunu alan Sipahi Eyüb ve Yörük Ali'nin mahkemeye çıkarılmaları ve durumun bu şekilde olduğu sabit olursa söz konusu koyunların kendilerinden geri alınıp sahibine verilmesi.

Kurd.

Bâ-hatt-ı Ha.

Sofya Kâdisına hüküm ki:

Emîrül-ümerâi'l-kirâm sâbıkâ Eğre¹ Beylerbeyisi olup mütekâid olan Mustafa *-dâme ikbâlühü-* Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "tekâüdü hâsları karyelerinden Vreçes² nâm karye reâyâsından Balaban, ( ) Bölük sipâhîlerinden Eyyûb ve yörüklerinden Ali nâm kimesneler, yolda giderken hilâf-ı şer'-i şerîf tutup; 'Harâmîsiz.' deyü altmış re's koyunların alıp ziyâde zulm ü taaddi eylediklerin" bildirip

¹ Eger (Macaristan).

² Vrachesh (Bulgaristan).

aldıkları koyunları mezbûrlardan aliverilmek bâbında emr-i şerîfim verilmesin recâ etmeğin hilâf-ı şer' almışlar ise şer'le görölüp müşârun-ileyhe aliverilmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûrları ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden ile meclis-i şer'a ihzâr edip husûs-ı mezbûr bundan akdem bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmiş değil ise tamâm hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye arz olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle amel edip şer'le müteveccih olan koyunların mezbûrlardan hükmedip aliverip inâd ü muhâlefet etdirmeyesin. Vermekte taallül ederler ise vukûu üzere yazıp bildiresin.

213

Sultan Bayezid Vakfına ait Amasya merkezinde bulunan imaret eşkıya istilasından dolayı birkaç ay kapanmak zorunda kaldığından suhte ve mürtezika-lar tarafından kapalı olduğu günler için imareten bir şey istenilmesine izin verilmemesi.

Sırrı.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

<<Amasya Kâdisına hüküm ki; iftihâru'l-havâs>>

Amasya Kâdisına hüküm ki:

İftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, muhtârı [ashâbi]'l-izzî ve't-temkîn, mu'temedü'l-mülûkî ve's-selâtin Dâru's-saâde Ağası el-Hâc Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhû*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "nefs-i Amasya'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bayezid Hân –*tâbe serâhü*– Câmi'-i şerîf ve İmâret-i âmireleri Evkâfı mahsûlüne bundan akdem eşkıyâ istilâsından noksân terettüb edip mahsûlû masârıfâ vefâ eylememekle sinîn-i mâziyede birkaç ay İmâret-i mezbûre battâl olup kapanmağla ol ey-yâm-ı hâliyenin sühte-vât ve sâir mürtezika, taâmiyyesin taleb eyledikleri¹ ecilden men' olunup min-ba'd ol battâl kalan eyyâmın eyyâm-ı hâliyesin sühte-vâtâ ve sâir mürtezikaya taleb etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğin mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi İmâret-i mezbûre sinîn-i mâziyede battâl kalan eyyâmın eyyâm-ı hâliyesin taleb etdirmeyip men' u def eylesin. Memnû' olmayıp emrime muhâlif vaz' edenleri ism ü resmleri ile vukûu üzere yazıp arz eylesin.

214

Tırhala, Cuma ve Fener kazaları Yeniçeri Serdarlığına 27. Ağa Bölüğünden Korumu Ali'nin tayin olduğu.

Rifâî.

Mektûb mücebince. Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Yenişehir ve Fener ve Tırhala ve Cuma kâdılarına hüküm ki:

Tırhala ve Cuma ve Fener kazâlarında yeniçeri tâifesinin üzerlerine Serdâr olup Altıncı Ağa Bölüğü'nde olan Ali nefer olup nefere min-ba'd Serdârlık olmak kânûn olmamağla ref' olunup yerine

¹ Metinde "*celb eylediklerinin*" şeklinde geçmektedir.

Yirmi Yedinci Ağa Bölüğü'nde olan Korucu Ali Serdâr ta'yîn olunmağla mezbûr, Serdârlık umûrunda istihdâm olunup ve vâkî' olan yeniçeri kullarım mûmâ-ileyhi üzerlerine Serdâr bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' eylemeyip her biri mutî' u munkâd ve şer'-i şerife inkıyâd üzere olup inâd ü muhâlefet üzere <<üzere>> olanlar[1] ism ü resmleriyle ve bölükleriyle arz eyleyesiz ki dirlikleri kat' olunup haklarından geline ve levend tâifesinden ba'zı eşkıyâ dahi burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip ve kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı nâmında ve şeklinde gezip fukarâya zulmeden eşkıyâyı dahi mezbûra ahz etdirilip şer'le haklarından geldirilip ve yeniçeri ve acemioğlanı zümresinden eğer mukim ve eğer âhar diyârdan gelip ol cânibde fevt olup miriye âid ü râcî' olan muhâlefât u metrûkâtı dahi mezkûra zabt etdirilip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht olunup nukûd her ne hâsıl olursa der-kise olunup müfredât defteri ile mezbûra teslim olunup Âsitâne-i Saâdetime irsâl oluna ve <<mezkûr>> Altıncı Bölük'de olan mezkûr Ali bir tarikla mektûb ibrâz edip; "Serdâr oldum." deyü da'vâ ederse mezkûrun alâkası dahi mukaddemâ kat' olmuştur, yeniçeri zümresinde alâkası yokdur. Anın gibi mukaddem ve muahhar Serdârlığa <<mektûb>> ibrâz eylediği mektûbu elinden alıp der-kise edip Südde-i Saâdetime gönderesiz ki hakkından geline ve hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde dahl ü rencide etdirilmemek için bi'l-fi'l Saksoncubaşı olup Yeniçeri Ağasının Kâimmakâmı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühü- tarafından mühürlü mektûb ve- rilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi <<mezkûru taht-ı kazânızda>> mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezkûru taht-ı kazânızda vâkî' tâife-i mezbûrenin üzerlerine Serdârlık hidmetinde istihdâm edip min-ba'd ref' olunan mezbûr Ali'yi kat'â dahl ü taarruz etdirmeyesiz. Şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz. İnâd üzere olanları yazıp arz eyleyesiz.

215

İzmir'in Pınarbaşı köyü ahalisi tarafından şikâyet olunan Kütükçü Osman'ın kendi halinde namuslu birisi olduğunun anlaşıldığı.

Rıza.

Bâ-hatt-ı Ha.

İzmir Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Selim Hân -tâbe serâhü-nün Hâcesi müteveffâ Atâullah Evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî' Pınarbaşı¹ nâm karye ahâlisi bundan akdem Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip karye-i mezbûreden Kütükçü Osman nâm kimesne için; 'Eşkîyâdan olup hevâsına tâbî' birkaç eşkıyâ ile dâimâ reâyâyâ ve sâir ahâlisine taaddî vü tecâvüz edip nicesinin tezvîr ü telbîs ile mülklerin ve mahsûllerin ve akçelerin ahp ve ba'zısmn ehl ü ıyâline² taarruz edip zulmüne nihâyet yokdur.' deyü inhâ etmekle bundan akdem hükm-i hümayûnum ile mübâşir ta'yîn olunmağla mezkûr meclis-i şer'a ihzâr olunup keyfiyyet-i hâli ahâli-i vilâyetden tefahhus u tecessüs olundukda cemm-i gafir meclis-i şer'a varıp; 'Bizim bu emr-i şerîfden haberimiz yokdur ve taleb ve ihrâcana âdem dahi göndermedik ve mezkûr Osman'dan bir ferd zulm ü taaddî görmeyip kendi hâlinde sâlih ve mütedeyyin kimesnedir.' deyü nice Müslimânlar edâ-i şehâdet etmeleri ile vech-i meşrûh üzere eline hüccet-i şer'iyye verildiğin" arz eylediğin ecilden bir ferde hilâf-ı şer' rencide etdirilmemek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Pınarbaşı (İzmir-Türkiye).

² Metinde "ıyâle" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda arz eylediğin üzere mezkûr kendi hâlinde olup kimesneye taaddî vü tecâvüzü olmadığın mukarrer ise ve eline verilen hüccet dahi muvâfık-ı şer' olup alâ-vechî'l-hasım sâbit olursa mukarrer tutup mücebiyle amel edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye rencide vü remide etdirmeyesin ( ) ve ba'de'n-nazar ...

Hüve

216

Atranos taraflarında Matbah-ı Âmire için tavuk toplamakla görevli olan ve kaza ahalisinden, tavuk verme yükümlülüklerini yerine getirdikleri hâlde tavuk yerine bedelini ve ilaveten kendisi için de yüklü miktarda para talep edip zulmettiği bildirilen Ömer'in tutuklu olarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Hazret-i efendi.

Atranos Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûr ahâlisi Matbah-ı Âmireme kadimden tavuk verilmekle uhdelerine lâzım gelen tavuğu aynıyla getirip yollarda şiddet-i şitâdan nicesi ölüp İstanbul'da ziyâde bahâ ile yerine alıp bi't-tamâm Matbah-ı Âmireme teslim etmiş iken ol cânibde tavuk cem'ine varan Ömer nâm kimesne tavuk almayıp bedeli sekizer yüz akçe talep edip ve kendisi dahi <<küllî>> 'hidmet' nâmına külli akçe talep edip reâyâyâ <<küllî>> gadr u zulüm etdiği" i'lâm olunmağın mezbûr Ömer kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûr Ömer'i yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ve koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki menâzil ü merâhilde gaybet etdirmek ihtimâli olmayâ.

217

Üsküdar'a bağlı Ulaşlı köyünden olup ahlâksız hareketleri görülen ve cinayet işlenmesine sebep olan Kezbani binti Ali'nin yakalanarak müebbeden hapsedilmek üzere İstanbul Zindanına gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Üsküdar Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda vâkı' Ulaşlı¹ nâm karye ahâlisi tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; " 'Karye-i mezbûrda sâkine olan Kezbani binti Ali nâm hâtûn kendi hâlinde olmayıp fâsıka ve fâcice olup dâimâ nâ-mahrem kimesneler ile gece ve gündüz ezvâc muâmelesin edip fesâd ü şenâatden hâli olmayıp ve mezkûrenin sebebi ile karye-i mezbûreye levendât [gelmiş] ve mukaddemâ dahi mezkûre hâtûnun sebebi ile bir âdem dahi katlolunmuşdur.' deyü mezkûre hâtûnun fesâd [ü] şenâati sicil ve hüccet olunmağın mezbûre hâtûn karye-i mezbûreden sürülmek" bâbında inâyet recâ eyledikleri ecilden mezbûre hâtûn İstanbul Zindânı'na gönderilip habs-i ebed olunması emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bir ân ve bir saat te'hîr u terâhî [etmeyip] mezkûr[e] Kezbani nâm hâtûnu varan kuluma teslim edip ve yanına yarar âdemler koşup Südde-i Saâdetimde olan zindâna gönderip fermân-ı şerîfim üzere mahall-i mezbûrda habs-i ebed ola.

¹ Ulaşlı (Gölcük-Kocaeli-Türkiye).

218

Birkaç seneden beri Vize kazasında ortaya çıkarak köyleri basıp ahalinin mal-larını gasbeden, cinayet işleyen ve şimdi de Ahmedbeyli köyü derbentçilerini öldürmekle tehdit eden çoban eşkıyasının yakalanarak teftiş olunmaları ve suçları sabit olduktan sonra haklarından gelinmesi.

Şerîf:

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Vize¹ Mollasına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûrda birkaç seneden beri çoban eşkıyası zuhûr edip evler ve köyler basıp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmekle bu sene dahi cem'îyyet edip Gazanfer nâm Kıbtî'yi basma-ğa Ahmedbeyli² nâm karye kurbünde koruda cem' olduklarında karye-i mezbûre ahâlisi derbendci olmağa üzerlerine varıp muhârebe edip on ikisini ahz eyleyip sekiz neferi firâr edip ele girenlerin haklarından gelinip firâr edenler yirmi otuz nefer olup varıp Bergos kazâsında Akçaköy nâm karye sâ-kinlerinden Ferhunde nâm hâtûnu ve bir kulunu katl ve emvâlini gâret edip hâlâ mezbûr Ahmedbeyli nâm [karye] derbendcilerine; 'Sizi her kande bulursak katlederiz.' deyü haber göndermekle mezbûr derbendciler dahi mezbûrân eşkıyâ her kande bulunurlarsa varıp ahz için emr-i şerîfim taleb eyledik-lerin" i'lâm eylediğin ecilden mezbûrlar eşkıyâyı ele getirip hâlâ ol cânibe irsâl olunan Bölük Kethüdâsı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Kethüdâ -zide kadruhû- mübâşeretile şer'le haklarından gelin-mek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda zikrolunan derbendciler mezbûrân çoban şakilerini ele getirip dahi mûmâ-ileyh mübâ-şeretile da'vâ-yı hak eder hasımları muvâcehelerinde ahvâllerin şer'le yerli yerinden teftiş [ü] tefah-hus edip fesâdları sâbit olduklarından sonra şer'le haklarından gelesin.

Yevmü'l-İsneyn, fi 15 Ra., sene 1027

219

Üsküdarî Şeyh Mahmud'un doğum yeri olan Koçhisar kazasına bağlı ( ) köyü ahâlisi derbentçi olup avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiyeden muaf olduğun-dan Beylerbeyi ve Sancak Beyi adamları vs. tarafından kendilerinin herhangi bir şey talebiyle rencide edilmemesi.

Safî Efendi.

Koçhisar Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "hâlâ Der-i Devletden emr-i şerîf-i âli-şân vârid olup maz-mûn-ı hümayûnunda; 'Kazâ-i mezbûra tâbî' ( ) nâm karye defter-i hâkânîde bir hâne olup ahâlisi derbendciler olmağa avâriz-ı divâniyye ve tekâlif-i örfiyyeden muâf u müsellemler olalar.' deyü fermân olunmağın emr-i âli mücebince avârizları alınmayıp lâkin beylerbeyiler ve sancakbeyleri subaşları hilâf-ı şer'-i şerif karye-i mezbûre ahâlisine yağ ve bal ve gayri zahire salıp ve selâmiyye ve sâir rûsûm-ı âdiye nâmına külli akçelerin alıp envâ'-ı taaddî vü tecâvüzden hâlî olmadıkların" arz eylemişsin. İmdi;

¹ Vize (Kırklareli-Türkiye).

² Ahmetbey (Kırklareli-Türkiye).

karye-i mezbûre eizze-i meşâyih-i kirâmdan iftihâru'l-ulemâi'r-râsihin, muhtârul-etkiyâi'l-vâsîlin, sâhibül'l-keşfi ve'l-yakîn, mürşidü's-sâlikîn, üstâdü'n-nâsihîn, Şeyhü's-şüyüh Üsküdâri Şeyh Mahmud -zîde irşâdühû-nun mevlûdü olmağla min-ba'd beylerbeyi ve sancakbeyi voyvodalarından ve sâir ehl-i örf tâifesinden kimesne karye-i mezbûre ahâlisine yem ü yiyecek ve bal ve yağ ve gayri zahîre ve selâmiyye ve sâir rûsûm-ı âdiye taleb eylemekle taaddî vü tecâvüz eylemeyip men' olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

<<Buyurdum ki>> Vusûl buldukda fermân-ı celilü'l-kadrim üzere min-ba'd karye-i mezbûre ahâlisini bal ve yağ ve yem ü yiyecek ve zahîre ve selâmiyye ve sâir rûsûm-ı âdiye teklifi ile rencide vü remide etdirmeyip ol makûle taaddî edenleri men' u def eylesin ve bi'l-cümle karye-i mezbûre ahâlisi derbendciler olduğundan gayri mûmâ-ileyhin mevlûdü olmağla zaleme ve ehl-i örf tâifesinden her vechile himâyet ü sıyânet olunmak mühimmâtıdır. Ana göre mukayyed olup beylerbeyi ve sancakbeyi voyvodalarından ve sâir ehl-i örf tâifesinden bir ferde taaddî vü tecâvüz etdirmeyip anın gibi memnû' olmayıp ellerinde olan evâmîr-i şerîfeye muhâlif taaddî vü tecâvüz ederler ise ol makûleler her kim olursa olsun, yazıp arz eylesin ki fermân-ı hümayûnuma mugâyir vaz' eyledikleri için tekrâr emr-i şerîfim gönderilip cezâları verile. Husûs-ı mezbûru sâire kıyâs eylemeyip karye-i mezbûre ahâlisin himâyet ü sıyânet eyleyip emr-i şerîfime muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

220

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait İstanbul'daki köyler reayasının ödemeleri gereken vergilerini Vakfa vereceklerine ve bunun dışında avarız ve tekâliften muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği.

Medhi.

İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Eyyüb kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem mahmiyye-i İstanbul'da merhûm babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü-nün Camî-i şerîfinin Evkâfı için nefsi Galata ve Kasımpaşa ve Tatavla ve Santa-Mama ve Tophâne ve Mehmedağa ve Fındıklı ve Beyoğlu ve Beşiktaş ve Ortaköy ve Kuruçeşme ve Arnavud ve Boğazkesen ve İstinye ve Yeniköy ve Tarabya ve Büyükdere ve Sarıyar nâm karyelerde sâkin olan reâyâ tâifesinin defâtîr-i atik ve cedid-i hâkânî mücebince zimmetlerine edâsı lâzım gelen hukûk-ı şer'î ve rûsûm-ı örfiyyelerin Vakıf zâbitlerine verdiklerine yedlerinde temessükâtı olup kusûrları yoğiken etrâf [u] cevâhibden gelip müddet-i medid mütemekkinler olup Vakf-ı mezbûra reâyâ kaydolunmuşiken ba'zı kimesneler; "*Benim reâyâmdandır.*" deyü mahsûl taleb edip rencide ederler imiş. İmdi; reâyâ-yı mezbûr ordu ve avâriz ve bedel-i avâriz ve kürekci ve nüzûl ve sürsat ve Mir-âhûr cânibinden tulum ve çayır ve digrenci ve araba ve otluk ve arpa ve saman ve tuz ve kahve ve harîr ve kirpas ve mankur ve odun ve kereste ve Tersâne-i Âmirem cânibinden fıçı ve balmumu ve revgan ve kazma ve kürek ve Hâssa Bağçe mahsûlünden şükûfe ve benefşe ve gül ve sebze ve sâir meyve ve hisâr hizmeti ve celeb ve kassâb ve sürücü ve sâir bunun emsâli akçeli ve akçesiz cümle tekâlifden serbest ve muâf u müsellemler iken hâricden ba'zı kimesneler; "*Zikrolunan tekâlifden muâflardır.*" deyü mukaddemâ merhûm babam Hudâvendigâr zamânında emr-i şerîf verilmeğin hâlâ tecdid olunmasın recâ eylediği [ecilden] **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresin; Zikrolunan Evkâf-ı mezbûre reâyâsının vech-i meşrûh üzere ellerine verilen emr-i şerîfin hilâfına emr-i âhar verilmiş değil ise mücebiyle amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

221

Kedegara kazasına bağlı Gulam ve Köynekhisar köyleri ahalisi tarafından, haksız yere para ve zahirelerini aldığına dair hakkında şikâyetle bulunulan söz konusu köylerin Sipahisi Mustafa Çavuş'un yargılanması.

Saî Efendi.

Rum Beylerbeyisine ve Kedegara¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Gulam² ve Köynekhisar³ nâm karyeler ahâlisi Südde-i Saâdetime arzuhal sunup; "sipâhileri olan Mustafa Çavuş nâm kimesne şaki vü ehl-i fesâd olup dâimâ otuz kırk nefer atlı ve sekbân ile üzerlerine varıp 'selâmı' nâmına ayda bir kırkar ve ellişer guruşların alıp ve yanında olan eşkiyası dahi ehl ü iyâllerine tecâvüz edip ve koyun ve kuzu ve yağ ve bal salıp min-ba'd etmek kilesi otuzar akçeye câri iken mezbûrlardan fuzûli yüzer akçe alıp bu makûle zulm ü taaddisinin nihâyeti olmayıp ahvâli Serdâr-ı zafer-şiârıma arz olundukda zeâmeti âhara verilip kendinin hakkından gelinmek fermân olmuşken bir tarikle zeâmetin mukarrer etdirmekle gelip evvelkiden ziyâde zulm ü taaddi eylediğin" bildirip tazallüm eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve reâyâ ile berâber edip dahi bir defa şer'le faslolmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen husûsları hakk u adl üzere görüp vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddisi vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le bî-kusûr hükmedip alıverdikten sonra mezbûrun üzerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicillleriyle yazıp arz eylesin. Ammâ hîn-i teftişde hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmağla fukarânın hakkı zâyî' olmakdan ve garaz u taassub ile hilâf-ı vâkı' kazıyye i'âmından hazer eylesin.

222

Sefere çıkan Veziriazama askerleriyle birlikte katılmaları emrolunan beylerbeyi ve sancak beylerinin bir an önce hareket edip Veziriazamın yanına gitmeleri; aksine hareket edenlerin haklarından gelineceği.

Âsitâne-i Saâdetimden Serdâr-ı zafer-şiâra varınca yol üzerinde vâkı' olan beylerbeyilere ve sancakbeylerine hüküm ki:

Bundan akdem "*Mart ibtidâsından cümle asâkir halkıyla kalkıp nevrûz-ı firûzda Serdâr-ı zafer-şiânma mülâki olasz.*" deyü defaâtle müekked evâmîr-i şerife irsâl olunmuşken henüz yerinizden hareket etmediğiniz istimâ' olunmağın hâliyâ Kapıcılar Kethüdâsı olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim İbrahim - dâme mecdühû- mûmâ-ileyh Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremime gönderilmekle her kim evlerinde bulunur ise haklarından gelinmek için tenbîh olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bir ân ve bir sâat te'hîr u terâhi etmeyip kalkıp cümle eyâletiniz askeriyle mûmâ-ileyh Serdârıma mülâki olup <<vech me>> uğur-ı hümayûnumda hizmetde ve yoldaşlıkta bulunmağa sa'y ü ikdâm eylesiniz. Şöyle ki; mûmâ-ileyh Kapıcılarım Kethüdâsı varıp yerinizde bulur ise hakkınızdan gelinmek tenbîh olunmuştur. Vebâliniz boynunuza. Sonra bilmedik ve işitmedik demeyip ber-vech-i isti'câl varıp erişmek üzere olasz.

¹ Vezirköprü (Samsun-Türkiye).

² Bahçekonak, Gulam (Samsun-Türkiye).

³ Gömlekhisar (Samsun-Türkiye).

223

Harap durumda bulunan Küre-i Mamure'deki madenin ihyası için görevlendirilen Dergâh-ı Mualla Kapıcıbaşı Mehmed'e bu amaçla verilen ve Kefe'de başka mallara dönüştürülecek olan bakırdan ve madende istihdam edilmek üzere Kefe'den satın alınacak esirlerden Kefe İskeleyi'nde herhangi bir şekilde gümrük veya başka bir vergi talep olunmaması.

Mâliye emri mücebince.

Kefe Beylerbeyisine ve Kefe Kâdisına ve Müfettişine hüküm ki:

Küre-i Ma'mûre'de vâkı' olan ma'den-i hümayûn cedd-i a'lâmın mülk-i müsterâsı ve cenâb-ı celâlet-meâbımın mülk-i mevrûsü olup mukaddemâ Mısır'a muâdil bir hazîne iken su çıkmagla lağım-ı cedit hafrına ve vefret-i(?) tağdan ve düşman istilâsından huddâmı perişân olup Âsitâne-i Saâdetimden mühimmâtına imdâd ve Kefe'den esir alınmağa muhtâc olup zamân-ı saâdetime gelince ihmâl olunmağ- la nâ-ehil mültezimler elinde harâba müşrif olduğu mesmû'-ı hümayûnum ve ihyâsı murâd-ı şerîf olmağın ma'den-i mezbûrenin ehl-i vukûfu olup Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılarından iftihârul'emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecdühû-ya itimâd-ı hümayûnum olmağın umûr-ı ma'den hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla tefvîz ve mühimmâtı için Âsitâne-i Saâdetimde mevcûd olan bakırdan bin kantar bakır teslim olup maâdin-i mezbûreye mezbûr kulum ma'rifetiyle kifâyet mikdârı esir alınıp ve sâir mühimmâtı görülüp ihyâsı fermânım olup lâkin bakır Kefe'de fûrûht olunmak mümkün olmayıp Kefe'[de] harc ve sâir metâa tebdil olup inşâallâhü Teâlâ mûmâ-ileyhin âdemleri ve istihdâm kulları Kefe'ye¹ harc ve metâ ile vardıkda iskelede gümrük-i kassâbiyye ve sâir harc nâmına bir akçe ve bir habbe alınmayıp ve narh-ı rûzî üzere fûrûht olunmasına sa'y edip ve ma'dene yarar esir hizmet-i hümayûnum içindir; bi't-tamâm almayınca âhara esir aldırmayıp ve alınan esirlerden ve ( ) ve hurde harc ve dellâliyye ve köprü harcı deyü ve'l-hâsıl bir akçe ve bir habbe harc alınmayıp ve ihmâl olunmayıp mühimmât-ı mezbûreye kifâyet mikdârı esir müşârun-ileyhin ma'rifetiyle iştirâ olunmak için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilmeğın mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen mufassal ü meşrûh emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

224

Mühim ve gerekli şeyler için kendisine havale olunan üç yüz bin akçe için henüz bir geri ödemedede bulunmayan ve söz konusu meblağ zimmetinde kalan İnöz ve Kavak Memlahası Emîni İsmail oğlu Mehmed'in her nerede bulunursa yakalanması ve yanında mevcut olan para, muhasebeyle ilgili evrak vs. ile birlikte gelen görevliye teslim edilip Dersaadet'e gönderilmesi.

Mâliye emri mücebince.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup ber-vech-i arpalık Gelibolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Abdülâziz -edâma'llâhü Teâlâ fezailehû-ya ve Malkara ve İnöz ve Kavak ve mukâtaât-ı mezbûra tâbi' olan yerlerin kâdılarına hüküm ki:

"İnöz² ve Kavak³ Memlahası Emîni olan İsmail oğlu Mehmed'e bundan akdem mühimmât için üç yük akçe havâle olunmuş iken bu âna değin bir akçe ve bir habbe vermeyip zimmetinde küllî mâlım

¹ Metinde "Kefe'de" şeklinde geçmektedir.

² Enez (Edirne-Türkiye).

³ Kavakköy (Çanakkale-Türkiye).

olduğu ecilden mezbûr İsmail oğlu Mehmed'i her kande ise buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip yanında hâzır ve mevcûd olan akçesi ve cümle muhâsebe ve temessükât ve zahriyye hükümleri ile <<mezbûr kuluma>> irsâl olunan mezbûr kuluma koşup ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime irsâl ü isâl ettirmekde ikdâm u ihtimâm eylesiniz." deyü Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmekle mücebiyle amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

225

Ruscuk Kaptanı Bali'nin, Özi Boğazı ve etrafını muhafaza etmek üzere Vidin, Niğbolu ve Silistre sancakları ile Karadeniz kıyılarında olan şayka ve kaptanlara başbuğ tayin olunduğu.

Bâ-hatt-ı hazret-i Hüseyin Efendi.

<<U>> Ruscuk Kapudanı olan Bali'ye hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Belgrad'da şaykalar binâsına me'mûr olan kıdve-tü'l-emâcid ve'l-ekârim Ebûbekir –dâme mecdühû– Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kendisi Belgrad cânibinden Donanma ile Özi¹ Boğazı'na gelip dâhil oluncaya değin ol tarafların muhâfazası lâzım ü mühim olmağın Vidin ve Niğbolu ve Silistre sancaklarında ve Karadeniz yalılarında olan şayka ve kapudanalara içlerinden bir umûr-dide ve ehl-i vukûf ve yarar kimesne kapudan ve başbuğ <<irsâl>> ta'yîn olup mahall-i mezbûrun muhâfaza olunması [mühimmât-ı] dîn [ü] devletden olup ve sen yarar ve ehl-i vukûf olmağla zikrolunan şayka ve kapudanalara baş u buğ <<olup>> olman" recâsına arz etmeğın vech-i meşrûh üzere <<amel>> mûmâ-ileyh gelinceye değin sen hidmet-i mezbûrda olman emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan mahallerde vâkı' olan şaykaları ve kapudanalrı yanına cem' edip dahi cümlesine sen baş u buğ olup mûmâ-ileyh Belgrad'[da]n gelinceye değin Özi Boğazı ve sâir muhâfazası lâzım ü mühim olan yerleri gereği gibi muhâfaza eyleyip bir mahalle zarar u gezend erişdirmeyip bâb-ı muhâfazada mücidd ü sâi olasın.

226

Yeniçeriler eski Kethüdâsı Yayabeyi Kurd'un Demirci köyündeki çiftliğinin mera, çayır ve bağlarına dışarıdan hiç kimsenin müdahale etmesine ve hayvanlarının girerek zarar vermesine müsaade olunmaması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Galata <<Timurcu>> Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Yeniçerilerim Kethüdâsı olup hâliyâ Yayabeyi olan Kurd –zîde mecdühû– Südde-i Saâdetime tezkire gönderip; "taht-ı kazânda Timurcu² nâm karyede çiftliği olup hâricden ba'zıların çobanları ve hergelesi bunun zikrolunan çiftliğinin mer'âsına ve bağlarına girip yedirip ve çiğnedip külli zarar u ziyândan hâli olmadıkların" bildirip men' olunmak bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın men' olunmak emredip **buyurdum ki:**

¹ Metinde "اوزرى" şeklinde geçmektedir.

² Demirci (İstanbul-Türkiye).

Vusûl buldukda arz olunduğu gibi ise o makûle zarar u ziyân edenlere muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki min-ba'd hilâf-ı şer' u kânûn bunun zikrolunan çiftliği[ni]n mer'â ve çayır ve bağlarına dahletdirmeyip <<çiğnedip>> zarar u ziyân etdirmeyesin. Men' ile memnû' olmayanları muhtâc-ı arz ise ism ü resmleri ile yazıp arz eylesin; değiller ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle âmil olup şer'le lâzım geleni icrâ eylesin.

227

Müteferrika Ömer'in zeameti ile müşterek olan ve ahalisi üzerine yıllık bin akçeye maktu kaydedilmiş bulunan Zağra-i Atik'e bağlı Kızılcamüsellem çiftliklerinden Ecekulhamza diğer adıyla Koçanköy Çiftliğine Abdülcelil ve adamlarının müdahale ettirilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Zağra-i Atik¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -*zide mecdühü*- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "kasaba-i mezbûra tâbî Kızılcamüsellem çiftliklerinden Ecekulhamza nâm-ı diğer Koçanköy hin-i tahrîrde müsellemleri olmamağla ahâli-i karye üzerine senevî bin akçeye maktû' kaydolunup nice zamândan beri vech-i meşrûh üzere zabt olunur iken garazan Abdülcelil nâm kimesne senede bin sekiz yüz akçe ziyâde ile çiftlik-i mezbûrun zabt u tasarrufu için Âsitâne-i Saâdetimden emr-i şerif alıp vardıkda merkûm Ömer'in çiftlik-i mezbûr tasarrufunda olan zeâmeti toprağı ile müşâ' u müşterek olup kadimden çiftlik-i merkûmu müsellemler zabt edegelmeyip ziyâde kaydolunan bin sekiz yüz akçe ref' olunup geri üslûb-ı [sâbık] üzere bin akçe maktû' kaydolunup min-ba'd mezbûr Abdülcelil ve âdemleri dahl ü taarruz eylememek bâbında emr-i şerifim verilmek" recâ eylediği ecilden min-ba'd âhara ziyâde ile verilmemek üzere bin akçe talep olunup mezbûr Abdülcelil ve âhardan dahlolunmamak fermân olunmağla mûmâ-ileyh Müteferrika Ömer -*zide mecdühü*-nun âdemleri vardıkda nâhiye-i mezbûreye tâbî Ecekulhamza nâm-ı diğer Koçanköy nâm çiftlik senede mîriye bin akçe vermek üzere âdemlerine zabt u tasarruf etdirip min-ba'd; '*Ziyâdelik ile bana verilmiştir.*' deyü dahleden mezbûr Abdülcelil ve âhardan bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin ve bu âna değin dahlolunup tahvîl ü târihine düşen hukûk u rûsûmundan nesnesin dahi almışlar ise müteveccih olanlardan hükmedip alıveresin ve mâdâm ki müşârun-ileyh Müteferrika Ömer her sene üzerine lâzım gelen bin akçe maktûunu rûsûm-ı mezbûr[e] cem'ine me'mûr olanlara mîri için edâ edip kusûru olmaya, tasarrufuna âhardan mezbûr Abdülcelil'i ve âdemlerin ve hâricden bir ferde dahletdirilmemek için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmeğin mücebiyle amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

228

Kastamonu sancağının 3 Şevval 1020 tarihi itibariyle Vezir Mustafa Paşa'ya verildiği döneme ait çeltik mahsulünün, selefi Davud tarafından ahaliden tekrar talep edilmesine izin verilmemesi.

¹ Stara Zagora (Bulgaristan).

Tma.

E.

Ber-vech-i arpalık Kastamonu sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'ya ve Durağan¹ Kâdisına hüküm ki:

Durağan kazasında vâkı' mîr-livâ hâsları reâyası Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem bin yirmi Şevvâli'nin üçüncü günü Kastamonu sancağı düstûr-ı mükerrrem Vezîrim Mustafa Paşa'ya ber-vech-i arpalık tevcih olunup çeltik hasâdı müşârun-ileyhin tahviline düşmekle bizden bi't-tamâm alıp elimize² mühürlü tezkire vermişken sâbıkâ livâ-i mezbûra mutasarrıf olan Davud -dâme ikbâlühû- tarafından zikrolunan çeltik mahsûlü tekrâr taleb olunmağla rencide eylediklerin" bildirip men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîf recâ eyledikleri ecilden müşârun-ileyhin tezkiresi mücebince amel olunup reâyâdan tekrâr hilâf-ı şer' u kânûn bir nesne taleb olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Zikrolunan çeltik mahsûlü müşârun-ileyhin tahviline düşmekle reâyâdan alıp ellerine mühürlü tezkire vermişken vech-i meşrûh üzere tekrâr taleb olunduğu vâkı' ise men' u def' edip bu bahâne ile reâyâyı hilâf-ı şer'-i şerîf rencide etdirmeyip müşârun-ileyhin mühürlü temessûğü mücebince amel eylesin. Memnû' olmayıp tekrâr taleb ederler ise reâyâyı rencide etdirmeyip müşârun-ileyhe havâle eylesin ki cevâbı verile.

229

Reisülküttap Mehmed Mecd'in mutasarrıf olduğu derbentçi karyelerinden Nukafçe karyesi ahalisinin Kaçanık Kalesi Ağası tarafından martolos ve vergi talebiyle rahatsız edilmesine izin verilmemesi.

Vulçitrın³ Sancağibeyi ve Üsküb Mukâtaâtı Nâzırı olan Mehmed -dâme izzühû- ile Kaçanık⁴ Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbî' Nukafçe⁵ nâm karye sâbıkâ << bi'l-fi'l >> Südde-i Saâdetimde tuğrâ-yı şerîfe hizmetinde olup bi'l-fi'l Reisül-küttâbım olan iftîhârul-ümerâi ve'l-ekâbir ilâ-âhirihi Mehmed Mecd -dâme ulüvvühû- nun mutasarrıf olduğu karyelerinden olup karye-i mezbûre hîn-i tahrîrde defterde derbend kaydolmayıp ba'dehû Kaçanık Kal'ası binâ olunduktan sonra karye-i mezbûre emr-i şerîfimle derbendci ta'yîn olunup hizmetlerin edâ edip kusûrları yoğiken Kal'a-i mezbûre <<nin martolosu>> Ağası olan ( ) nâm kimesne müşârun-ileyhin zikrolunan karyesi üzerine gelip her sene ikişer martolos taleb edip <<ba'dehû bilâ-emr dörder bin>> ve dahi ziyâde 'martolos bedeli' deyü akçelerinden alıp ve ba'zı tekâlif teklif edip müşârun-ileyhin mahsûlüne gadr ve karye-i mezbûre reâyâsına ziyâde zulm ü taaddî olunduğu" i'lâm <<olunmağın>> olunup <<buyurdum ki: Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup dahi mezbûre meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr <<edip>> ve karye-i mezbûre reâyâsı ile murâfaa-i şer' edip dahi tamâm hak üzere teftiş eyleyip göresin: Vech-i meşrûh üzere müşârun-ileyhin zikrolunan karyesi reâyâsından kadime muhâlif ol mikdâr martolos taleb edip ba'dehû ziyâde akçesin alıp taaddî eylediği mukarrer ise reâyâsından hilâf-ı defter aldığı her ne ise hükmedip bi-kusûr ashâbına alıverdikten sonra mezbûrun üzerine sübût bulan mevâddı sicil edip vukûu üzere arz

¹ Durağan (Sinop-Türkiye).

² Metinde "eline" şeklinde geçmektedir.

³ Vushtrri (Kosova).

⁴ Metinde "قچنان" şeklinde geçmektedir.

⁵ Nekovce, Nukovje (Kosova).

eyleyesin ki hakkından gelinmek için emr-i şerifim gönderile>> Südde-i Saâdetimde defterlere mürâcaat olundukda karye-i mezbûre reâyâsı defterde martolos bulunmayıp martolosluğa <<dur kaydı>> bir vechile alâkaları olmadığı zâhir olmağın **buyurdum ki**:

Vardıkda, zikrolunan Nukafçe nâm karye raiyyetlerine martolosluk teklif etdirmeyesin. Bir vechile martolosluğa alâkaları yokdur. Şöyle ki; geri martolosluk <<teklif edip>> için emir ve sâir temessükât ibrâz eder ise aslâ dahletdirmeyip ibrâz eyledikleri temessükleri ellerinden alıp Südde-i Saâdetime gönderesin.

230

Düşman sınırına yakın olan Drac Kalesi'nin dolan hendeklerinin daha önce ne şekilde temizlenmekte ise yine o şekilde temizlenmesi.

D.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

( ) Sancağibeyine ve Drac Kâdisına hüküm ki:

Drac Kal'ası halkı Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "Kal'a-i mezbûre küffâr-ı hâksâra karîb olup hatarnâk olmağla hendeği tathîr olunmak lâzım olup hâlâ ziyâde dolmuş olmağla tahliyesi mühimmât-dan olduğun" i'âm eyledikleri ecilden bu âna değin ne vechile tathîr olunagelmîş¹ ise geri ol vechile tathîr olunmak emredip **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda emrim üzere hendek-i mezbûr bu âna değin ne vechile tathîr ve tahliye olunagelmîş ise geri ol vechile tathîr ve tahliye etdiresiz. Ammâ bu bahâne ile reâyâ vü berâyâyâ zulm ü taaddi olunmakdan ve akçe alınmakdan hazer eyleyesiz.

231

Drac ve Baştova mukataalarının, buraların Eminliğini iltizam yoluyla üzerine berat ettirmiş olan Zülfikar'a zapt ettirilmesi; başkasının müdahale etmesine izin verilmemesi.

D.

Mâliye hükmü mücebince.

İlbasan ve Drac ve Akçahisar² ve İşniçe³ kâdılarına <<hüküm ki>> ve İşim ve Akçahisar ve Prizrin⁴ ve Drac ve İlbasan dizdârları ve Azebler ağaları ve müstahfızlarına hüküm ki:

Hâliyâ Drac ve Baştova⁵ mukâtaâtına ber-vech-i iltizâm Emîn olan Zülfikar –*zide kadruhû*– gelip; "zikrolunan mukâtaâtı şart ve iltizâm ve elinde olan berâtı mücebince zabt ederken ba'zı kimesneler taarruz etmekle mâl-ı mîriye gadrolduğu ecilden; 'Âhardan kimesneyi dahletdirmeyip zikrolunan beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa ve tevâbii mukâtaâtı üslûb-ı sâbık üzere mezbûr Zülfikar'a şart-ı iltizâmı ve berâtı mücebince zabt etdirilip âhardan kimesneyi bî-vech ve bilâ-sebeb dahletdirmeyip men' u def' eyleyesiz.' deyü Mâliye tarafından emr-i şerif verilip mücebince Divân tarafından dahi hükm-i

¹ Metinde "tathîr oluna olunagelmîş" şeklinde geçmektedir.

² Krujë (Arnavutluk).

³ İşim kazası olabilir.

⁴ Prizren (Kosova).

⁵ Bashtove (Arnavutluk).

şerifim" taleb etmeğin Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

232

Düşman ülkesine yakın olan Drac Kalesi'ndeki askerlerin bazı hizmetler için beylerbeyi ve sancak beyleri tarafından Kale dışına çıkarılıp Kalenin boş bırakılmasına izin verilmemesi.

D.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

<<Drac>> Drac Kâdisına ve Drac Kal'ası'nda Kul Ağası olanlara hüküm ki:

Drac Kal'ası küffâr-ı hâksâr vilâyetine altmış mil mikdârı olup hıfz u hırâseti mühimmât-ı dîn ü devletden olup ve neferât leyl ü nehâr Kal'adan çıkmayıp muhâfazada olmak lâzım iken beylerbeyiler ve sancakbeyleri ba'zı hidmet için neferât-ı Kal'ayı da'vet edip Kal'adan çıkarıp âhar yerlere gitmekle Kal'a hâlî kalıp *-ıyâzen b'illâhi Teâlâ-* zarar ihtimâli olmağın neferât Kal'adan çıkıp âhar yere gitmeyip Kal'a hidmetinde olmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Emrim vusûl buldukda emrim üzere amel edip Kal'a-i mezbûrenin azeblerini ve atik ve cedîd müstahfızlarını ta'yin olundukları Kal'a hidmetinde istihdâm edip beylerbeyi ve sancakbeyleri Kal'adan hâric yerlere da'vet eylediklerinde salıvermeyip men' u def' eylesesiz.

233

Şikk-ı Sâni eski Defterdarı ve Selanik Sancak Beyi Piri'nin, Siroz ve isimleri yazılı kazalarda ahalinin mallarını yağmalayıp canlarına kıyan eşkıyanın yakalanarak yargılanıp haklarından gelinmesi ile görevlendirildiği.

Ömrü.

Hükm-i şerif mücebince yazılmışdır.

Sâbıkâ Şikk-ı Sâni Defterdarı¹ ve Selanik Sancakbeyi olan Piri *-dâme ulüvvuhû-*ya hüküm ki:

Bundan akdem Siroz² ve Timurhisar³ ve Zihne ve Nevrekob⁴ ve Petriç ve Radovişte⁵ ve Drama ve Gümölcine⁶ ve Bereketli⁷ ve Kavala⁸ ve Yenice-i Karasu⁹ kazâlarının a'yân u eşrâfı meclis-i şer'a varıp; "zikrolunan kâdîliklar Paşa sancağına tâbî' olup zâbitlerinin ekseri ümenâ vü ummâl tâifesinden olmağla zuhûr eden harâmisi nev'an tefahhus olunmayıp ve tecessüs olunup görölmek sadedinde iken her biri birer tarikla habsden itlâk ve ba'de'l-ahz halâs olmağla dağlara çıkıp ve ba'zısı kasabât u kurâda sarp yerlere girip tahassun etmekle nicesi dahi varıp yek-dil ü yek-çihet olup fesâd ü şenâatleri günden

1 Metinde "Defterdârıhı" şeklinde geçmektedir.

2 Sérres (Yunanistan).

3 Sidirokastro (Yunanistan).

4 Nevrekop, Gotse Delchev (Bulgaristan).

5 Radovis (Kuzey Makedonya).

6 Komotini (Yunanistan).

7 Metinde "برکنور" şeklinde geçmektedir.

8 Kavála (Yunanistan).

9 Genisséa (Yunanistan).

güne ziyâde olup âyende vü revendenin yollarına inip ve şehirlerde ve kasabât u kurâda evler basıp dâimâ fesâd üzere oldukları" mukaddemâ ilâm olundukda; sen yarar ve Âsitâne-i Saâdet-medârımın kadîmî emekdârı olup hâkim yerlere ve sancak zabtına vardığında hakk u adl üzere hükûmet edip zuhûr eden harâmzâdelerinin hakkından gelip vilâyetin tathîr ü pâk ve zabt u sıyânet-i raiyyet ve hıfz u hırâset-i memleket bâbında cidd ü sa'y eylediğinden gayri kendin dahi tama'-ı hâmin olmayıp her vechile müstakim ü dindâr ve umûr-ı dîn ü Devlet-i Aliyyeme müteallik husûslarda istikâmet üzere hizmet eylemiş ihtiyâr olduğun ecilden zikrolunan vilâyetlerde zuhûr eden harâmzâdelerin şer'le haklarından gelmen bâbında fermân-ı kazâ-cereyânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda her biriniz dikkat ü ihtimâm edip göresin: Anın gibi eşkiyâ vü ehl-i fesâd zuhûr edip yollara ve bellere inip Müslimânların emvâl ü erzâkın nehb ü gâret ve kendiler katl ve fesâd ü şenâat üzere olanlar her ne tarikle mümkün ü müyesser ise şer'le bulmaları¹ lâzım olanlara buldurup getirdip dahi da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden husamâları ile murâfaa-i şer' edip göresiz: Fi'l-hakika fesâd ü şakâvetleri ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyledikleri bi-hasebi's-şer' sâbit olur ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bi-kusûr alıverdikden sonra ol makûle ehl-i fesâdın haklarında şer'le lâzım geleni icrâ edip ehl-i fesâda ruhsat vermeyesiz.

234

Yedi sekiz yıldan beri Yenipazar kazası Voyvodalığını iltizam yoluyla alıp iki haftada bir maiyetleriyle devre çıkarak haksız yere ahalinin parasını ve yiyeceğini alan ve kazanın neredeyse boşalmasına sebep olan Bosna defterdarlarının ahali üzerindeki zulümlerinin hukuk yoluyla ortadan kaldırılması.

Yenipazar ve Yenivaroş kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ Yenipazar kazasının a'yân u eşrâfı meclis-i şer'a varıp; "kadimden Mîr-i mîrân tarafından dört beş âdem ile her üç ayda bir Voyvoda gelip adâlet üzere nâhiyemizi zabt edip zuhûr eden ehl-i fesâdın haklarından şer'le lâzım gelen icrâ olunup fesâdları def' olunmağla herkes âsûde-hâl üzere iken yedi sekiz yıldan beri Bosna cânibine Defterdâr olanlar kadime muhâlif zikrolunan Voyvodalığı iltizâm ile alıp otuz kırk atlı ile ve on beş sekbân ile iki haftada bir 'devir' nâmıyla çıkıp dolaşıp reâyânın müft ü mecânnen yiyeceklerin alıp ve her üç ayda otuz ikişer bin akçelerin alıp ve nice kimesneleri şer'-i şerife getirmediñ rencide edip karye be-karye gezdirip nice mâlların alıp ve iki nefer zimmiyi dahi habsedip mezbûrların zulm ü taaddisinden dört yüz mikdârı hânedan ancak elli hâne kalıp mezbûrların <<mezbûrların>> zulm ü taaddisi def' u ref' olunmaz ise cümlemiz terk-i diyâr eylemek mukarrerdir." deyü sen ki Yenipazar Kâdisısın, bildirdiğın ecilden şer'le def' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere mezbûrların fesâd ü taaddilerin def' u ref' eylesesiz. Hilâf-ı şer'-i şerif nesne(?) iş etdirmeyesiz.

235

Alasonyalı müteveffa Ferruh bin Abdullah'ın oğlunun, Kiryako Dimitri Hımara isimli şahsı, geçmişte yapılan yargılamalarda borçlu olmadığı ortaya çıkmasına rağmen babasına borcu bulunduğu iddiasıyla rahatsız etmeye devam ettiği takdirde davası Divan-ı Hümayunda görölmek üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.

¹ Metinde "bulunmaları" şeklinde geçmektedir.

Monlâdır.

Hüccet mücebince.

Yenişehir ve Fener ve Alasonya kâdılarına hüküm ki:

Kiryako Dimitri Hımara nâm zimmi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "Alasonya kazâsında Abdullah oğlu Ferruh nâm kimesne bundan akdem; 'Yedi bin akçe deynin vardır.' deyü bunu hilâf-ı şer'-i şerif ahz ü habs etmekle şer'le görüldükde mezbûr Ferruh; 'Sıddık nâm Kâdimn vakıf akçesine mütevellî idim. Mezbûr zimmi babasına <<kefil olmuş idi deyü>> yedi bin akçeye kefil olmuş idi.' deyü mücerred ahz ü celb için rencide etmekle <<bundan akdem bâki olan şer'le görüldükde şirret eylediği mukarrer olmağla cânib-i şer'den mezbûr Ferruh'un bunda hakkı olmadığı>> mukaddemâ vezâretle Başdefterdâr olan müteveffâ Ahmed Paşa ol cânibe varıp mezbûru şer'a da'vet edip adem gönderdikde mezbûr Ferruh gaybet edip ol takdirce mezbûrun bunda hakkı olmadığı mukarrer <<olup>> ve sâbit ü zâhir¹ olmağla <<eline hüccet-i şer'iyye>> sicil olunmuşken hâlâ mezbûr Ferruh fevt olmağla oğlu ( ) nâm kimesne bunun için; 'Babamın sende yedi bin akçesi vardır.' deyü hilâf-ı şer'-i şerif rencide etmekden hâli olmadığı" bildirip men' u def olup hilâf-ı şer'-i şerif rencide olunmaması bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr bunu vech-i meşrûh üzere rencide eder ise hak üzere <<hüccetine nazar edip>> göresiz: Arz olunduğu üzere mukaddemâ görüldükde babasının hakkı olmadığı zâhir olmağla <<hüccet-i şer'iyye>> sicil olmuşken hâlâ oğlu mezbûr dahi ol vechile bunu rencide eylediği vâkı' ise men' u def edip min-ba'd bunu ol vechile mezbûra ve âhara rencide etdirmeyesiz. Şöyle ki; memnû' olmayıp geri ol vechile dahl ve da'vâ-yı hak eder ise Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

236

Meliküvez(?) köyü reayasının evlerini basıp mallarını yağmalayan ve cinayet işleyen Tirpir(?) köyünden Petko ve Kasen ile avanesinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Şerif.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Sâbıkâ Özi Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'ya ve Serniçe² Kâdisına hüküm ki:

Meliküvez(?) nâm karyeden sâbıkâ Knez olan Gavri veled-i Milo ve ( ) nâm zimmiler Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Tirpir(?) nâm karyeden Petko ve Kasen nâm zimmiler hevâlarına tâbî karye-i mezbûreden yirmi nefer eşkıyâ ile ittifâk edip bunların ve karyelerinde olan reâyânın evlerin basıp emvâl ü erzâkın gâret ve bin beş yüz re's koyunların sürüp ve bunların mezbûr karyesinden üç nefer âdemlerin katledip ve iki hânelerin âteşe urup ihrâk [edip] ziyâde zulm ü taaddi eylediklerin" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

¹ Metinde "zâhir" kelimesi iki defa yazılmıştır.

² Cernica (Bosna-Hersek).

Vusûl buldukda, bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr şakileri şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde edenler ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Mezbûrların fesâd ü şenâatleri mukarrer ise ba'de's-sübût gâret olunan her ne ise hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eyleyesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz.

237

Karacaşehir kasabası ahalisinden İbiş ve Altun isimli kişileri, kayıp olan an-nelerini bahane ederek, ellerinde hüccet olmasına rağmen zincire vurup zorla altı bin akçelerini alan Sultanönü sancağına mutasarrıf olan Osman'ın mahkemeye çıkarılması ve söz konusu meblağın, haksız yere tahsil edildiği hukuken sabit olduktan sonra geri alınıp sahiplerine verilmesi.

Karaman Beylerbeyisine [ve] Karacaşehir ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Karacaşehir Kâdisısın, mektûb gönderip; "kasaba-i Karacaşehir'den İbiş ve Altun nâm zimmilerin anaları Nazlı nâm zimmiyye gâibe olup hayâtı ve memâtı nâ-ma'lûm olup mukaddemâ Sultanönü Beyi olan Hüseyin Bey'in Müsellimi Hasan mübâşeretıyla görüldükde ellerine temessük verilmeğin hâlâ livâ-i mezbûra mutasarrıf olan Osman ellerinde olan hüccet-i şer'iyye ve temessükât-larına i'tibâr etmeyip âdemler gönderip hilâf-ı şer'-i şerif öşr-i diyet lâzım gelmez iken mezbûrları mahkemeden cebren çekip alıp zincire urup hilâf-ı şer'-i şerif altı bin akçesin alıp ziyâde zulm ü taaddi eylediğin" bildirip şer'le hakları alıverilmek recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup dahi mûmâ-ileyhi meclis-i şer'a ihzâr edip husamâ muvâcehesinde hakk u adl üzere hüccet-i şer'iyyesine nazar edip göresin: Arz olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût hilâf-ı şer'-i şerif alınan akçelerin her ne ise müteveccih olan mûmâ-ileyhden hükmedip alıveresin.

238

Anadolu eyaletindeki kaza, kasaba ve köylerde tütünün içilmesi, ziraati ve satılması yasağına dair Sultan Mustafa Han zamanında verilen ferman yeni Padişah zamanında da geçerli olduğundan, kadınların yasağı titizlikle uygulamaları.

Medhi.

Eyâlet-i Anadolu'da vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Bundan akdem; "Taht-ı kazânızda vâkı' olan kasabât u kurâda kimesne duhân içmeyip zirâat ü harâset ve bey' u şirâ eylemeyeler." deyü müekked ü müşedded müteaddid evâmir-i şerife gönderilmiş iken memnû' olmayıp yine duhân içilip ve zirâat ü harâset ve bey' u şirâ olunduğu istimâ' olunmağla husûs-ı mezbûrun men'i için tekrâr ammim Sultân Mustafa Hân zamânında emr-i şerif verilmeğin <<mûcebince>> hâlâ cülûs-ı hümayûnum vâkı' olmağla mûcebince amel olunup min-ba'd duhân içil-meyip ve zirâat ve bey' u şirâ olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukademâ ve hâlâ verilen evâmîr-i şerîfe mücebince amel edip min-ba'd bir ferde duhân içdirmeyip ve zirâat ü harâset ve bey' u şîrâ etdirmeyip men' eylesesiz. Bu hükm-i hümâyûnumdan sonra <<men'>> memnû' olmayıp ellerinde bulunanlar muhtâc-ı arz olanlardan ise yazıp arz eylesesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesesiz ve bi'l-cümle <<mezbûr>> memâlik-i mahrûsemde duhân içildiğine rızâ-yı şerîfim yokdur. Siz ki mûmâ-ileyhim kâdîlarsız, şöyle ki; bir kimesnenin elinde ve evinde duhân buluna, mübâşîr-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ile sicil eyleyip şer'le lâzım geleni icrâ eyleyip ahz ü celb sebebi ile bu makûleleri himâyet eylemekden ihtirâz ü ictinâb eylesesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 21 Ra., sene 1027

239

Moton, Koron, Ayamavra, Mora, Avlonya, Nova ve Drac bölgelerindeki kale ve limanların, buralara zarar vermek için Müslüman suretine giren düşman gemilerine karşı muhafaza olunması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Âsitâne-i Saâdetimden Moton¹ ve Koron² ve Ayamavra³ ve bi'l-cümle Mora'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve dizdârlarına ve neferât ağalarına ve alaybeyilerine ve mîr-livâ voyvodalarına ve müsellimlerine hüküm ki:

Hâliyâ harbî küffârın bir kaç pâre gemileri Müslimân sûretine girip ol etrâfda kastel(?) ve kal'a ve limanlara zarar kasdında oldukları mesâmî'-i aliyye-i hüsrevâneme ilkâ olunup ol serhadler gereği gibi hıfz u hırâset olunmaları mühimmât-ı dîn ü devletden olmağın imdi; mahall-i mezbûra varınca vagileleri⁴ ve sâir limanlar ve kal'alar ve mahûf ve muhâtara olan mahaller leyl ü nehâr hıfz u hırâset olunup gaflet ile memâlik-i mahrûsemden bir mahalle zarar u gezend erişdirilmemek bâbında fer-mân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi her biriniz leyl ü nehâr gâfil durmayıp kal'aları ve vagileleri ve sâir mahûf ve muhâtara olan mahalleri gecede ve gündüzde hıfz u hırâset edip ihmâl veyâ gaflet ile kal'alara ve vagile ve limanlara ve sâir bir mahalle zarar u gezend erişdirilmekten ihtirâz eylesesiz ve bi'l-cümle ol-cânibler küffâr gemilerden leyl ü nehâr bekledilmek cümle-i mühimmâtdan olmağın her biriniz onat vechile hıfz u hırâset etdirmekde bezl-i maktûr eylesesiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele olunmağla *-el-ıyâzü b'llâhi Teâlâ-* ol serhadlerde olan memâlik-i mahrûsemden bir mahalle zarar erişmek ihtimâli ola, aslâ beyân olunacak öZRünüz makbûl olmayıp mansıb ve dirlikleriniz alınmağla konulmayıp hakkınızdan gelinmek mukarrerdir. Ana göre basiret üzere olup leyl ü nehâr küffâr gemilerinden ol cânibleri hıfz u hırâsetde dikkat ü ihtimâmda dakika fevt eylemeyesiz ve ne vechile mukayyed olup hıfz u hırâset eylediğinizi yazıp arz eylesesiz.

¹ Methóni (Yunanistan).

² Koróni (Yunanistan).

³ Lefkada, Santa Maura (Yunanistan).

⁴ Metinde "وغله لري" imlâsı ile.

Bu dahi.

Bir sûreti, Südde-i Saâdetimden Avlonya ve Nova'ya¹ ve Drac'a varınca yalılarda vâkı' olan sancakbeylerine ve dizdârlarına ve alaybeyilerine ve mîr-livâ voyvodalarına ve müsellimlerine ve kılâ' neferâtı ağalarına. *İki menzil dahi.*

240

Belgradcık kazası kadılarının, her ay devre çıkıp ahalinin haksız yere para ve zahirelerini ve miras taksimi istemeyenlerin mallarını zorla taksim ederek yüklü miktarda akçelerini alarak ahaliyi yurtlarını terk etme noktasına getirdikleri bildirildiğinden, bundan sonra kazaya gelecek Belgradcık kadılarının devre çıkmaların izin verilmemesi ve miras taksim ettiklerinde resm-i kısmet için belirlenen binde on beş oranına riayet etmelerinin sağlanması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Bosna muhâfazasında olan Vezîr İskender Paşa'ya ve ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'ya hüküm ki:

"Hersek sancağına tâbi' Belgradcık² kazası başka kâdilik olmağla her gelen kâdılar kendi hâllerinde olmayıp şer'-i şerife ve kadîmden olugelene muhâlif her ay il üzerine çıkıp nâhiye ve karyeleri devredip kasaba-i mezbûre reâyâ vü fukarâsın rencide eylediklerinden gayri müft ü meccânen arpa ve otluk ve yağ ve bal ve koyun ve kuzuların alıp her hânedan birer <<dâne>> sicil akçelerin alıp ziyâde tecâvüz eylemekle fukarânın ekseri firâr ve terk-i diyâr etmeğe yüz tutup şöyle ki; Kâdi olanlar nâhiyeye çıkıp gezmekden ve müft aldıkları me'kûlâtıdan men' olunmayalar, cümle kasaba-i mezbûre ahâlisi firâr ve terk-i diyâr eylemek mukarrer olduğundan gayri kasaba-i mezbûre a'yânından ba'zı kimesneler kâdılara muin olmağla ve kısmet icâb etmeyip nice kimesnelerin rızkın cebren kısmet edip ve ziyâde akçelerin alıp dâimâ zulm ü taaddiden hâli olmadıkları" i'lâm olunmağın bu bâbda ol makûle kuzât azl ü itâba müstahik olmuşlardır. İmdi; eğer kuzât ve eğer mîr-i mîrân ve ümerâ voyvodaları ve subaşları ve sâir âdemleri devre çıkdıklarına kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Min-ba'd il üzerine devre çıkartmayıp men' u def' olunmak ve memnû' olmayanlar arz olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahi min-ba'd kazâ-i mezbûra Kâdi olanları ve nâiblerini devre çıkartmayıp ve nevâhi vü kurâyı devretmeğe komayıp ve siz dahi voyvoda ve subaşılarınızı ve sâir âdemlerinizi il üzerine göndermeyip dâimâ reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyeti himâyet ü sıyânet üzere olası ve kazâ-i mezbûrede müteveffâ olanların vârisleri sagîr ve sagîre ve gâib ve gâibe olmayıp cümlesi hâzır ve kibâr olup kısmet taleb etmezler iken min-ba'd kısmet nâmına bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasız. Anın gibi müteveffâ olanların vârisleri hâzır ve kibâr olmayıp sagîr ve sagîre ve gâib ve gâibe olup kısmet taleb eylediklerinde dahi metrûkâtını ziyâde bahâya tutmayıp ber-vech-i adâlet beyne'l-verese taksim eylesiz ve resm-i kısmet binde on beş akçelerin aldırıp min-ba'd bir akçe ve bir habbelerin aldirmayıp men' u def' eylesiz. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesiz.

¹ Nova: Herceg-Novi (Karadağ).

² Konjic, Neretva (Bosna-Hersek).

241

İznikmid'de İbrahim Paşa su yolcularının timarlarına, zeameti sınırları içinde olduğu iddiasıyla müdahale eden Cafer Çavuş'un müdahalesine izin verilmesi ve timar mahsülünden haksız olarak aldıklarının iadesine dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı' müteveffâ İbrahim Paşa'nın su yolcuları on nefer kimesne olup berevât-ı şerife ile mutasarrıf oldukları timarlarına hâlâ Ca'fer Çavuş nâm kimesne; "*Zeâmetimin sınr dâhilindedir.*" deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile iki yıldan beri fuzûlen dahleylemekle su yolları harâb olup âyende vü revende su husûsunda muhtarib olup İznikmid halkı dahi âciz oldukları mukaddemâ i'lâm olunmağla mezbûr Ca'fer Çavuş min-ba'd dahletdirilmemek için bundan akdem Âsitâne-i Saâdetimden emr-i şerifim verilmişken mezbûr yine memnû' olmayıp dahletmekle su yolları bi'l-külliyeye harâb olmak lâzım geldiğinden gayri merhûm babam Hudâvendigâr zamânında verilen emr-i şerif ammüm Sultân Mustafa zamânında tecdid olunup hâlâ Serdârım tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmekle hâlâ geri tecdid olunmak recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Serdârım tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip dahi kadîmden su yolcular timârı olan karyelere mezbûr Ca'fer Çavuş'u ve âhardan bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin ve şimdiye değin mahsûllerinden bir nesnesin dahi alıp kabz eylemiş ise ba'de's-sübût hükmedip bî-kusûr alıveresin. Serdârım tarafından verilen emr-i şerifime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin.

Yevm-i mezbûrda nevrûz-ı sultânî vâkı' olmuşdur.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 23 Ra., sene 1027

242

Kazak eşkiyasının def'i için bu yıl Ahyolu, Prevadi, Varna, Balçık, Mankalya, Misivri, Ahtapolu, Midye, Boğazköy, Karasu, Baba ve İbrail kazalarından on dört adet şaykanın donatılıp vaktinde hazır edilerek şaykalara başbuğ tayin olunan Ebubekir'e teslim edilmesi.

Rifâat.

Mâliye emri mücebince.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ahyolu kazâsına mutasarrıf Mevlânâ Mustafa *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-*ya, sâbıkâ Anadolu Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Prevadi kazâsına mutasarrıf Mevlânâ Mehmed *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-* ve sâbıkâ ( ) Kâdisı olup hâlâ ber-vech-i arpalık Varna¹ kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ ( ) *-zîdet fezâilühü-*ya ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm Balçık² ve Mankalya³ ve Misivri ve Ahtapolu⁴ ve Midye ve Boğazköy⁵ ve Karasu ve Baba⁶ ve İbrail kâdılarına hüküm ki:

¹ Varna (Bulgaristan).

² Balchik (Bulgaristan).

³ Mangalia (Romanya).

⁴ Ahtopol (Bulgaristan).

⁵ Cernavodă (Romanya).

⁶ Babadag (Romanya).

İnşâallâhü Teâlâ Kazak eşkıyası def'i için binâsı fermânım olan şaykalardan birer şaykayı donatmak mu'tâd-ı kadîmeleri olmağın bu sene dahi sene-i sâbıkada donadıldığı üzere hâlâ Südde-i Saâdetimden irsâl olunan mühürlü ve nişanlı defter mücebince taht-ı kazânızdan cümle on dört pâre şaykada yirmi beş nefer kürecisi ve yirmi beş nefer cenkcisi ve kapudanları ve yat u yarakları ve zâd ü zevâdeleri ile mükemmel ü müretteb ve müsellah donadıp vakt ü zamânı ile hâzır u âmâde olunup zikrolunan şaykalara baş u buğ ta'yin olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ebûbekir *-zîde mecdühü-* ile mahall-i me'mûra varıp itmâm-ı hizmet eylemeleri için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen mufassal ü meşrûh emr-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

243

Bendereğli kazasına bağlı Köhistan köyünden Mustafa'nın, hakkındaki üvey annesine zina ettiği iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanabilmesi için durumun Kadı tarafından Südde-i Saadete arz edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Bolu Sancağibeyine ve Bendereğli¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Mehmed Çavuş *-zîde kadruhü-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "livâ-i mezbûrda taht-ı kazânda Köhistan² nâm karye sâkinlerinden olup zeâmeti reâyâsından Mustafa nâm kimesne üvey vâlikesine zinâ edip fesâd eylediğın" bildirip Âsitâne-i Saâdetime gönderilip ahvâli Dîvân-ı Hümayûnumda görölmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın mahallinde şer'le görölüp ahvâli vukûu üzere arz oluna ki Âsitâne-i Saâdetime getirdilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip hak üzere göresiz: Mezbûrun vech-i meşrûh üzere fesâdı mukarrer ise vukûu üzere arz eylesin ki Âsitâne-i Saâdetime getirilmek için emr-i şerifim gönderile.

244

Çerçiçe kazasına bağlı Ravna ve Yavorak adlı yaylakların eşkıyadan korunması hizmeti karşılığında Rudini köyünden Yovan veled-i Radol ve Nikola veled-i Radoya'nın evlerine ehl-i örf taifesinin kondurulmaması.

Hassân.

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Çerçiçe³ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbi Ravna⁴ ve Yavorak⁵ nâm yaylakların ekser zamânda haydûd eşkıyası ziyâde olmağla Dubravenik ve İslata iskelelerine ubûr eden tüccâr

¹ Ereğli (Zonguldak-Türkiye).

² Dağlica, Köhistan (Zonguldak-Türkiye). Metinde "*Kürüstan*-کورستان" imlâsıyla yazılmıştır.

³ Cernica (Bosna-Hersek).

⁴ Ravna (Bosna-Hersek).

⁵ Javorak (Bosna-Hersek).

ve sair ebnâ'-i sebîlin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmeleriyle zikrolunan yaylakların muhâfazası mühimmâtıdan olmağla Rudini¹ nâm karye ahâlisinden Yovan veled-i Radol ve Nikola veled-i Radoya nâm zimmîler min-ba'd zikrolunan yaylakların hıfz u hırâsetlerinde olup ve gelip giden ebnâ'-i sebîl[i] emîn ü sâlim geçirip hizmetleri mukâbelesinde evlerine mîr-livâ ve kethüdâları ve subaşları ve voyvodaları ve sair ehl-i örf tâifesi konmayıp ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir akçe ve bir habbelerin almayıp rencide vü remîde eylememek" için emr-i şerîfim recâsına arz eylediğin ecilden mezbûrân zimmîler vech-i meşrûh üzere zikrolunan yaylakları gereği gibi muhâfaza edip âyende vü revende ve tüccâr ve müsâfirine zarar erişdirmemek üzere hizmetleri mukâbelesinde <<evlerine>> mîr-livâ ve kethüdâları ve subaşlar ve voyvodaları ve sair ehl-i örf tâifesi mezbûrların evlerine kondurulmayıp ve hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ü rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrân zimmîler arz olunduğu üzere zikrolunan yaylakların hıfz u hırâsetinde olup âyende vü revende ve tüccâr ve müsâfirine zarar u gezend erişdirmemek üzere <<mezbûrân zimmîlerin evlerine>> hizmetleri mukâbelesinde mîr-livâ ve kethüdâları ve subaşı ve voyvodaları ve sair ehl-i örf tâifesi mezbûrân zimmîlerin evlerine kondurmayıp ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf bir akçe ve bir habbelerin ve müft ü mecânînen zâd ü zevâdelerin aldırmayıp bir vechile rencide vü remîde etdirmeyip men' u def eylesin. İnâd ü muhâlefet üzere olanları yazıp arz eylesin.

245

Özi taraflarında yapılması emredilen kalenin tamamlanması için Vidin sancağına bağlı kazalardan toplam beş yüz nefer cerahor, yirmi yedi nefer taşçı ve neccar gönderilmesi.

Muslu.

Mâliye tarafından verilen emr-i şerîf mücebince.

Vidin sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

İnşâallâhü'l-Melikü'l-Gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Özi cânibinde binâsı fermân olunan kal'anın itmâmı için cerahor ve taşçı ve neccâr lâzım olmağın Vidin kazâsından yüz cerahor, on nefer taşçı ve neccâr ve Feth-i İslâm kazâsından seksen nefer cerahor ve beş nefer taşçı ve neccâr ve Polomiye kazâsından seksen beş nefer cerahor ve üç taşçı ve neccâr ve Timok² kazâsından yetmiş nefer cerahor ve üç nefer taşçı ve neccâr ve Bana³ kazâsından seksen nefer cerahor ve üç nefer taşçı ve neccâr ve İsferlik⁴ kazâsından seksen beş nefer cerahor ve üç nefer taşçı ve neccâr ki cümle beş yüz nefer cerahor ve yirmi yedi nefer taşçı ve neccârı siz ki kâdılarsız, hâlâ irsâl olunan defter mücebince muaccelen ihrâc ve mahall-i me'mûra irsâl ve teslim etdirilmek için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilip mücebince amel olunmak <<için Divân-ı Hümâyûnum tarafından dahi emr-i şerîf verilmiştir>> emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere mufassal ü meşrûh verilen emr-i şerîf mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

¹ Rudina (Bosna-Hersek).

² Timok (Avusturya KUK Zajecar paftası).

³ Soko Banja (Sırbistan).

⁴ Svrljig (Sırbistan).

246

Özi taraflarında yapılması emredilen kalenin tamamlanması için Niğbolu sancağına bağlı kazalardan toplam bin yüz on nefer cerahor ve doksan nefer taşçı neccarı gönderilmesi.

Mustafa.

Mâliye tarafından verilen emr-i şerîf mücebince.

Niğbolu sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

İnşaaallahü'l-Melikü'l-Gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Özi cânibinde müceddeden binâsı fer-mân olunan kal'anın itmâmı için cerahor ve taşçı ve neccâr lâzım ü mühim olmağın Niğbolu kazâsın-dan yetmiş nefer cerahor ve on nefer taşçı ve neccâr ve Orahova¹ kazâsından dahi yetmiş nefer cerahor ve on nefer taşçı ve neccâr ve Hezargrad kazâsından yetmiş nefer cerahor ve on nefer taşçı ve Şumnu² kazâsından otuz nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve Alakilise³ kazâsından on beş nefer cerahor ve iki nefer taşçı ve Cumapazarı⁴ kazâsından on beş nefer cerahor, iki nefer taşçı ve neccâr ve Tırnova⁵ kazâ-sından yüz yetmiş nefer cerahor ve on nefer taşçı ve Selvi⁶ ve Sahra kazâsından yetmiş nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve İvraca⁷ kazâsından yüz otuz nefer cerahor ve sekiz nefer neccâr ve Rahova⁸ kazâsın-dan altmış nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve Lofça⁹ kazâsından yüz nefer cerahor ve beş nefer taşçı ve İslimye¹⁰ kazâsından altmış nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve Plevne¹¹ kazâsından altmış nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve Cibre¹² kazâsından on nefer cerahor ve iki nefer taşçı ve İzladı¹³ kazâsın-dan yetmiş nefer cerahor ve dört nefer taşçı ve Petriç¹⁴ kazâsından on nefer cerahor ve iki nefer taşçı neccâr ki cem'an bin yüz on nefer cerahor ve doksan nefer taşçı neccârı siz ki kâdılarsız, hâlâ irsâl olu-nan defter mücebince muaccelen ihrâc ve mahall-i me'mûra irsâl ve teslim olunmak için Mâliye tara-fından mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilmekle mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerîf mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Ra., sene 1027

247

Kazak eşkıyasının def'i için yapılması emrolunan kalelerin tamamlanması için Özi taraflarına gidecek Donanma-i Hümayun gemilerinden olup Eflak tarafın-dan ihracı ferman olunan yirmi adet kayığın tüm alet ve edevatıyla donatılıp acilen görevli olduğu yere gönderilmesi.

1 Metinde "Orahova" şeklinde geçmektedir.

2 Shumen (Bulgaristan).

3 Omurtag (Bulgaristan).

4 Blagoevgrad (Bulgaristan).

5 Veliko Tŭrnovo (Bulgaristan).

6 Sevlievo (Bulgaristan).

7 Vratsa (Bulgaristan).

8 Oryahovo, Rahova (Bulgaristan).

9 Lovech (Bulgaristan).

10 Sliven (Bulgaristan).

11 Metinde "هلونه" şeklinde geçmektedir.

12 Dolni/Gorni Tsibar (Bulgaristan).

13 Zlatitsa (Bulgaristan).

14 Metinde "تتج" şeklinde geçmektedir.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Belgrad¹ cânibinde şaykalar binâsına me'mûr olan Bekir -zîde mecdühû- Dîvân-ı Hümâyûnuma kazâyâ defteri gönderip; "inşâallahü'l-Melikü'l-Gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Kazak eşkıyasının def' u ref'i için binâsı fermân olunan kal'alar itmâmı için Özi câniblerine gidecek Donanma-i Hümâyûn gemilerinden Eflak tarafından ihrâcî fermân olunan yirmi kıt'a kayıkların yelken ve tenteleri ve dümenci ve reisi ile ve bi'l-cümle âlât u esbâbı ile bin nefer kürekçisiyle ve sâir yat u yarakları ile tedârük edip ber-vech-i ta'cîl mahall-i me'mûra irsâl ü isâl etdirilip itmâm-ı hidmet² <<etdirmek bâbında emr-i şerîf recâsına i'lâm etmekle>> etdirilmek" bâbında Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh verilen emr-i şerîf mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından <<verilen>> mufassal ü meşrûh verilen emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesin.

248

İlkbaharda Kazak eşkıyasının def'i için yapılması gereken Özi Kalesi'nde istihdam olunmak üzere Eflak tarafından yirmi adet ustanın alet ve edavatıyla birlikte gönderilmesi.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

İnşâallahü'l-Melikü'l-Gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Kazak eşkıyasının def' u ref'i için Özi Kal'ası binâ olunmak lâzım gelmeğin vilâyet-i Eflak'dan üstâd yirmi nefer çingâne tezgâhlarıyla ve sâir âlât u esbâbı ile mükemmel ü müretteb kaldırıp binâsına me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Bekir -zîde mecdühû-ya irsâl ve teslim ve itmâm-ı hidmet etdirilmek için Mâliye tarafından emr-i şerîf verilip mücebince amel olunmak <<bâbında>> emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesin.

249

Müteferrika Ahmed'in zeametine dâhil Göynük kazasına bağlı Albalar köyündeki çiftliğine haksız yere müdahale edip reayasını katleden Ömer Çavuş'un, davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra katl hususu ile ilgili olarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî Çelebi.

Göynük³ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Âsitâne-i Saâdetimde teşrifât hidmetinde olan kîdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed -zîde mecdühû- Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arz eyledi ki; "taht-ı kazânda berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinden Albalar⁴ nâm karyenin

¹ Belgrade (Sırbistan).

² Metinde "hidmet etdir" şeklinde geçmektedir.

³ Göynük (Bolu-Türkiye).

⁴ Albalar (Göynük-Bolu-Türkiye). Metinde "البالر" şeklinde geçmektedir.

piyâde yerlerinden 'Ahmed, Çiftlik, [( ) akçe]' yazar çiftlik yerinde Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Ömer Çavuş nâm kimesne bir mikdâr yerlerin kendi reâyâsı zirâat etmekle fuzûlen mahsûlün kabz edip ve bir mikdâr yerlerin dahi kendi çiftlik edinip fuzûlen zabt edip ve bundan gayri reâyâsının ekinlerin çiğnedip ve otluk kırını davarlarına <<çiğnedip>> yedirip ve sâir zehâyirlerin müft ü meccânen alıp ve mülk evlerin fuzûlen tasarruf edip emvâl ü erzâkların âdemlerine yağmâ vü gâret etdirip¹ reâyâların kullanıp hizmetlerin edâ etmeyenlere muhkem darb u let edip ve reâyâsından Abdülgaflâr ve Rıdvan nâm kimesneleri bi-gayri hakkın katledip bu makûle zulm ü taaddisinin nihâyeti olmadığın" bildirip eğer ol cânibde ahvâli şer'le görölüp ihkâk-ı hak olmaz ise Âsitâne-i Saâdetime gelip Divân-ı Hümâyûnumda görölmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin müşârun-ileyhin ve reâyânın şer'le müteveccih olan hakları alıverildikten sonra Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûr Çavuşu da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâdde eden reâyâ ve müşârun-ileyhin âdemi ile meclis-i şer'a ihzâr edip onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefâhhus edip göresin: Kazıyye i'âm olunduğu üzere olup reâyânın emvâl ü erzâkların ve mülklerin cebren alıp fuzûlen zabt ve reâyâsına taaddî vü tecâvüz edip mezkûrları katleylediği şer'le üzerine sâbit ü zâhir olur ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hukûk-ı nâs[1] ashâbına alıverdikten sonra üzerine sübût olan katl husûsu sicil ve hüccet olunduktan sonra mezkûru sûret-i sicil ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâli Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna. Bu husûsa onat vechile mukayyed olup reâyâyâ zulm ü taaddî eder iken hilâf-ı vâkı' kazıyye i'âmından ve celb [ü] ahz sebebi ile himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

250

Kazak eşkıyasının 11 Ca. 1027 tarihinde Ahyolu kazasını basıp halkı katletmeleri olayından hareketle bu gibi durumlarda halkın toplanıp oluşturacağı topluluğun başına geçmek üzere Karınabadlı Yeniçeri Serdarı Sinan'ın başbuğ tayin olunduğu.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Karınabad² ve Ruscuk ve Yergöğü kâdılarına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "işbu sene seb'a ve ısrîn ve elf Cumâdelûlâsı'nın on birinci gününde Kazak eşkıyası Ahyolu kazasını basıp Nâibini ve nice Müslimânları ve zimmîleri esir ve katl edip fesâd etmekle Ahyolu ahâlisi size istimdâda gelip müslimânlar cem' olduklarında; 'Bir baş u buğ olsa imdâd ederdik.' deyü cevâb verdikleri ecilden Karınabad sâkinlerinden olup Yeniçeri Serdarı olan Sinan yarar ve sâlih ve mütedeyyin olup taaddî vü tecâvüzden ihtirâz üzere olmağla <<ve hidmet ve>> bu makûle umûrda vilâyet halkı üzerine baş u buğ olup imdâda varılsa bi-avni'llâhi Teâlâ hidmet vücûda getirmeğe kâdir olduğun" bildirip hidmet-i mezbûreye ta'yin olunmak recâsına arz eylediğiniz ecilden **buyurdum ki:**

Vardıkda anın gibi kazânızdan bir mahalle Kazak ve haydûd eşkıyası müstevlî olup Müslimânlar istimdâd eylediklerinde mûmâ-ileyh Sinan'ı Müslimânlar ile imdâda gönderip <<def>> eşkıyanın fitne vü fesâdını def' etdiresin. Ammâ mukayyed olasın ki icâb eylemez iken etrâfa çıkıp gezip reâyâ vü berâyâyâ bir nesne salınmağla taaddî vü tecâvüz <<olunmaya>> eylemeye ve etdirmeyesiz.

¹ Metinde "edip" şeklinde geçmektedir.

² Karnobat (Bulgaristan).

251

Ahyolu kazasında, gerçeğe aykırı bir yazıya dayandırarak reayanın odun kesmemesini emreden bir ferman çıkartıp etrafına topladığı eşkıya ile halkın bargirlerini zorla ellerinden alan ve zulmeden Frenk Mehmed isimli şahsa Asitane-i Saadete gitmesi hususunda tembihte bulunulması; karşı çıktığı takdirde yakalanıp bağlanarak gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

A'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup ber-vech-i arpalık Ahyolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mustafa'ya hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Frenk Mehmed reâyâyâ; 'Odun kat' eylemeyesiz.' deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile bir emir almağla hevâsına tâbî' eşkıyâ ile gezip fukarânın bargirlerin ellerinden çekip alıp ve nicesine ikişer ve üçer yüz değnek urup kıbel-i şer'den mürâsele ile âdem varıp şer'a da'vet olundukda itâat-i şer' eylemeyip ve kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime getirilmeğe kapıcılar ta'yin olunup emr-i şerifimle vardıklarında elvermeyip varan kapıcıları katleylemek murâd ediniş güçle halâs olup fesâdı dahi ziyâde olup fukarâ perâkende vü perişân olmaları mukarrerdir." deyü arz etdiğin ecilden mezbûr Frenk Mehmed Âsitâne-i Saâdetime gelmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda nâiblerine mektûb gönderip Eyyûb Çavuş ve Haydar nâm kimesne ile ve il-eri ile mezbûr Frenk Mehmed'in üzerine varıp tenbih eylesin ki ol diyârdan kalkıp Âsitâne-i Saâdetime gelip geri inâd eder ise mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime gönderesin ve koşup gönderilen âdemlere muhkem tenbih ü te'kid eylesin [ki] gaflet ile yolda gaybet ettirmek ihtimâli olmaya.

252

Hâce Ma'tuk(?) isimli bezirgâna olan borcunu ödemeyen ve adı geçen alacaklının, terk ettiği karısını kefil olduğu iddiasıyla rahatsız ettiği Mosi İstelya'nın, davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere davacısı ve şahitlerinin bulunduğu İstanbul'a gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Selanik Monlâsına ve Üsküb ve Manastır ve Larisa kâdîlarına hüküm ki:

Orovire(?) nâm Yahûdiye Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "zevci olan Mosi İstelya nâm Yahûdi bundan akdem Hâce Ma'tuk(?) nâm bâzergândan yüz bin akçelik kumaş alıp ve mezbûreye cihâz etmek için babasından kırk bin akçe dahi alıp ba'dehû babası mürd olduktan sonra zevci olan mezbûr Mosi bunu bırakıp firâr edip varıp taht-ı kazânızda olmağla bu, zevci aldığı meblağ-ı mezbûra kefil olmuş değil iken mezbûr Hâce Ma'tuk(?) bunun için; 'Sen kefil olmuş idin.' deyü bundan taleb edip dâimâ rencide vü remide etmekden hâli olmadığın" bildirip şahidleri ve da'vacısı İstanbul'da olmağla mezbûr Yahûdi Südde-i Saâdetime gönderilmek bâbında hükm-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr Mosi İstelya her kangınızın taht-ı kazânında bulunur ise muhkem tenbih edip şahidleri ve da'vacısı İstanbul'da olmağla Südde-i Saâdetime gönderesin ki gelip ahvâlleri şer'le Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

253

Murad Paşa Vakfına ait Yenişehir kazasının Topuzlar köyünde, çavuşluk taslayıp ahaliyi voyvodalara karşı kıskırtan, vergilerini vermeyen, kalpazanlık yapan ve Vakfın parasını alıp kaçan Zülfikar'ın yakalanarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Yenişehir Kâdisına hüküm ki:

"Sâbıkâ Vezîr-i A'zam iken vefât eden Murad Paşa'nın taht-ı kazânızda vâkı' Topuzlar¹ nâm vakıf karyesinin sâkinlerinden Zülfikar, Çavuş nâmında dâimâ karye-i mezbûrun reâyâsın idlâl edip varan voyvodaları ile gavgâ etdirip fesâddan hâli olmadığından mâadâ mezbûr Zülfikar Çavuş a'sâr-ı şer'iyyesin ve rûsûm-ı ağnâmin edâ etmeyip Vakfa külli gadredip ve bundan akdem vâlidesi ve kendisi kallâb olup âlâtı bulunup hüccet olunup firâr etmek ile hakkından gelinmeyip ve sâbıkâ Cuhûd Voyvodası olan ( ) nâm kimesne fevt oldukda zabt ettiği Voyvodalığın akçesi hâzır u müheyyâ iken üç bin altunun ve rahtların gece ile alıp kaçıp zimmetinde kalmıştır. Lâkin zulmü ve taaddisi günden güne ziyâde olduğu" Evkâf-ı mezbûrun Mütevellisi Mehmed *-zide kadruhû-* i'âm etmeğin Vakfa gadreylediği için mezbûr kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıklarında sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere mezbûr Zülfikar Çavuş'u varan mûmâ-ileyhe koşup kayd ü bend ile Südde-i Saâdetime gönderesin. Ammâ mukayyed olasın ki mezbûru[n] yollarda firâr etmek ihtimâli olmaya.

254

Boyalı kazasında Kadılığı zorla ele geçirerek gelen kadılara görev yaptırmayı fiilen kendisi yürüten, avarız vergisi ve Tersane için kürekçi toplanmasını mâni olan ve hâlen Kaza Kadısı olan Abdülcélil'in malını gasbenden kadı taslağı Mustafa'nın Divan-ı Hümayun'da yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi ve bu seneki avarız akçesinin toplanması.

Hüseyin Efendi.

Milan Kâdisı olan Mevlânâ Mehmed *-zide fazlühû-*ya hüküm ki:

"Boyalı² kazasında sâkin olup Kâdi nâmında olan Mustafa şerîr ü ehl-i fesâd olup kazâ-i mezbûra Kâdi olanlar vardıkda zabt ettirmeyip yanında olan tevâbiinin taaddisinden bırakıp <<gitdi>> gitmekle ekser zamânda tegallûben kendisi zabt etmekle iki üç seneden beri avârız akçesi cem'ine me'mûr olanlar ve Boyalı kâdıları bir akçe ve bir habbe tahsili mümkün olmamağla Tersâne-i Âmireme iki üç seneden beri Boyalı kazâsından bir nefer kürekçi ve bir akçe gelip vâsıl olmayıp hâliyâ mülâzemet üzere olan kuzât a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin, efdalü'l-fudalâi'l-müteverriin Anadolu Kâdiaskerim Mevlânâ Hüseyin *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehû-* huzûrunda mezbûrun fesâd ü şenâatin beyân <<etmekle>> eylediklerinde mezbûrun ahvâli tafahhus olundukda mülâzemetinin aslı olmayıp ehl-i fesâd ve şerîr olduğu zâhir olup ve hâlâ Boyalı Kâdisı olan Mevlânâ Abdülcélil'in ma-melekini gasb edip ve bu sene dahi kürekçi cem'ine mâni' olduğu" i'âm olunmağın kazâ-i mezbûrda bu sene-i mübârekeke Mevkûfat defteri

¹ Platýkampos, Topuslar (Yunanistan).

² Susuz, Boyalı (Kastamonu-Türkiye).

ve Mâliyeden verilen emr-i şerif mücebince avâriz akçesi cem' olunmak ve mezbûr Mustafa Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere Mevkûfât defteri ve Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince bu sene-i mübârekede fermân olunan avâriz akçesin kazâ-i mezbûrda cem' etdirip ve mezbûr Kâdi nâmında olan Mustafa'yı varan âdemlere koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki gelip Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna.

Hüve

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 4 B., sene 1027

255

Burdur'da ahalinin genç oğlanlarını zorla kaçırıp içki meclisinde ırzlarına tecavüz ettiği, bazısını öldürdüğü ve ahaliye nice zulümler ettiği bildirilen eşkıya reislerinden Kınalıoğlu'nun kethüdâsı Hasan adlı şakinin yakalanması ve suçları hukuken sabit olduktan sonra hakkından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı hümâyûn.

Anadolu Beylerbeyisine ve Burdur Kâdisına hüküm ki:

Burdur Kâdisı Mevlânâ Ramazan ve Eğirdir Kâdisı Mevlânâ Ali ve Kemer-i Hamid Kâdisı Mevlânâ İbrahim *-zide fazlühüm-* ile Burdur kasabası ahâlisi Südde-i Saâdetime arz u mahzar gönderip; "Bundan akdem reis-i eşkıyâ olan Kınalıoğlu'nun kethüdâsı olup tahrib-i bilâd ve ta'zib-i ibâd eden nefsi Burdur sâkinlerinden Hasan nâm şaki ke'l-evvel zulm ü taaddiden hâli olmayıp bu defa kazâ-i mezbûrdan Süleyman nâm kimesnenin karındaşı Abdülcelil nâm emredi cebren hamr meclisine götürüp zor ile şürb-i hamr etdirip hâşâ fi'l-i şenî' etdikden sonra âlet-i harble urup katledip ve bundan akdem Kuruçay nâm karyeden Mustafa nâm emredi dahi cebren çekip fi'l-i şenî' edip ba'de'l-halâs mezbûr Mustafa meclisi-i şer'-i şerifde mezbûrun muvâcehesinde tazallüm eyledikde; '*Kimden elem çekerin.*' deyü bi-bâk cevâb verip cevâbı sicil olunup ve Ramazan nâm emredi dahi cebren çekip fi'l-i şenî' ettiği sâbit ve sicil olduğundan gayri diyârımıza beyler ve subaşılar ve muhassıllar ve ümenâ ve nâzırlar geldiklerinde mezbûr her birinin yanına varıp Müslimânları bi-gayri hakkın gamz <<etmekle>> edip külli mâlların aldırmağla nice kimesnelerin müflis olmasına bâis olup ve niceleri dahi terk-i diyâr edip dâimâ şarâbı kendisi kurup ve kendisinin emsâli eşkıyâyı yanına cem' edip fesâd ü şenâatden hâli <<olmayıp şerr u fesâdından reâyâ>> olmamağla tîmârı âhara verilip kendisinin hakkından gelinmek bâbında emr-i şerif verilmişken bir tarikle halâs <<olup>> olmağla fesâd ü şenâati hadden ziyâde olup reâyâ vü berâyâ elinden âciz olup şöyle ki; mezbûrun hakkından gelinmeye, reâyâ perişân olmak mukarrerdir." deyü arz u i'lâm eyledikleri Pâye-i Serîr-i A'lâma telhis ve arz olundukda şer'le hakkından gelinmek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru hüsn-i tedbir ü tedârükle ele getirip dahi vech-i meşrûh [üzere] fesâdı şer'le sâbit ü zâhir olduğdan sonra emân u zamân vermeyip vârid olan hatt-ı hümâyûnum mücebince şer'le hakkından gelesiz.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hamid Beyine ve Burdur Kâdisına yazıla. *Beylerbeyidir.*

256

Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Hacı Nezir'in, Kaniye Beylerbeyi merhum Ahmed Paşa'ya elçi ve sınır belirleme işi için verilip Belgrad'da emanete konulan elli bin kuruşun kendi zimmetinde kaldığı iddiasından dolayı kendi talebi üzerine yargılanması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Belgrad Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından olup Belgrad'da sâkin olan Hacı Nezir Südde-i Saâdetime gelip; "âdem gönderip; 'Kaniye Beylerbeyisi iken müteveffâ Ahmed Paşa'nın sende emânet elli bin guruşu vardır.' deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile emr-i şerîm verilip tahsili için âdem gönderilip; 'Vermekte taallül ederse kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime getiresin.' deyü tenbîh ü te'kid olunmuş idi. Lâkin müteveffâ-yı mezbûra elçi ve sınır kat' etmek için elli bin guruş teslim olunmağla Belgrad'a vardıkda meblağ-ı mezbûru Belgrad Bezzâzistânı'nda buna ve gayri kimesnelere emânet konulan meblağı alâ-melei'n-nâs emânet konulan kimesnelerden ve bundan alıp zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kalmayıp isnâd-ı mahz olduğun" bildirip mahallinde teftiş olup vukû üzere şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak için emr-i şerîm recâ etmeğin şer'le görülüp hilâf-ı şer'-i şerîf taaddi olunmaması bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere husûs-ı mezbûra bizzât takayyüd-i tâmla mukayyed olup ahâli-i vilâyet[i] meclis-i şer'a ihzâr edip hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Meblağ-ı mezbûr mezkûr Hacı Nezir'in zimmetinde olduğu bi-hasebi's-şer'i's-şerîf sâbit olup zuhûr eder ise aslâ emân u zamân vermeyip bi-kusûr tahsil edip mühürleyip muhassıl [ta'yîn] olunan mübâşir ile ve mu'temed kimesneler ile Hazîne-i Âmireme irsâl ü isâl eyleyip bir vechile himâyet ü müsâma-ha etdirmeyesin. Ammâ şöyle ki; aslı olmayıp hilâf-ı vâkı' ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda aslâ bir ferde zulm ü taaddi olduğuna rızâ-yı şerîfim yokdur. Mezkûru ol vechile rencide vü remide etdirmeyip ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye bir akçe ve bir habbesin aldirmayasın.

257

Sakız Kalesi'nde oturan Yahudilerin, 'kale duvarını delip hendeğe mezbele döktükleri ve civar yerlerden Sakız'a gelen Yahudilerin vilayeti sıkıntıya soktukları' gibi gerçek dışı ithamlarla rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Arz üzerinde mücebince müekked hüküm buyurulmuşdur.

Monlâdır.

Sakız Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Sakız Kal'ası dâhilinde sâkin olan Yahûdî tâifesi meclis-i şer'-i şerîfe varıp; 'feth-i hâkâniden beri Kal'a-i mezbûrede sâkin olup Kal'a duvarına zarar u ziyânları yoğiken ba'zı kimesneler mücerred ahz ve celb-i mâl için; 'Kal'a duvarını delip hendeğe mezbele döker << deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile>> ve etrâf u eknâfdan Yahûdî cem' olup vilâyete muzâyaka verirler.' deyü <<emr-i şerîf>> hilâf-ı vâkı' inhâ ile emr-i şerîf ihrâc edip geldiklerinde hilâf-ı vâkı' olmağla ümerâ ve kuzâtdan urûz alıp Südde-i Saâdetime irsâl eylediklerinde; 'Kadimü'l-eyyâmdan beri sâkin olanlara ve miriye hizmet eden ümenâ ve küttâb ve huddâm ve sâir tüccâra bi-gayri vechi şer'i dahl ü taarruz olunmayıp hilâf-ı şer'-i şerîf rencide vü remide etdirilmeye.' deyü müekked ü müşedded hükm-i şerîf

verilmişken yine memnû' olmayıp mezbûrları rencide vü remîde etmekden hâli olmadıkları ecilden fukarâ âciz kalıp ve Kal'adan taşra çıkarlar ise gece ile küffâr tarafından havf çekip min-ba'd olugele- ne muhâlif rencide vü remîde olunmamak bâbında emr-i şerîfîm recâ eylediklerin" bildirip fi'l-vâkı' Kal'a-i Sakız'da sâkin olan Yahûdî tâifesinin Kal'a-i mezbûreye bu âna gelince zarar[1] olmayıp ekseri mâl-ı mîriye hizmet edip kendi hâllerinde oldukları zâhir iken ba'zı kimesneler mücerred celb ü ahz için rencide edip taaddî etmekden hâli olmadıkların <<ecilden mukaddemâ ellerine>> arz eylemişsin ve mukaddemâ; "Memâlik-i mahrûsede olan kal'alarda olduğu üzere Kal'a-i mezbûrede sâkin olup leyl ü nehâr ticâret ve kâr u kisb etdiklerinden gayri ekseri Sakız mukâtaâtında istihdâm olunmağla iskele mahsûlüne ve sâir mâl-ı mîriye menâfî-i kesîreleri olup sadâkat ile hizmetlerinde olup şimdiye değin bir vechile mezbûrlardan hıyânet ve hîle sâdır olmayıp Kal'aya zararları yoğiken ba'zı kimesne- ler mücerred celb ü ahz için; 'Kal'a-i mezbûreye ziyâde Yahûdî tâifesi gelmekle zâd ü zevâdeye muzâyaka çekilir ve kimi Kal'a duvanna muttasıl pencereler vaz' etmekle Kal'amn hendeğine mezbele döküp hendeği doldururlar.' deyü isnâd eyleyip emirler almağla kadîmden Kal'ada sâkin olanları ve sonradan gelip tavattun edip ve ticâret için gelip gidenleri bî-vech rencide vü remîde etmekle nice def'a bî-garaz Müslimânlar ile zikrolunan husûslar görüldükde niceler feth-i hâkâniden mukaddem olup ve hen- değe mezbele dökdükleri hilâf-ı vâkı' olup bir vechile isnâd eyledikleri cerâyimin aslı olmadığı zâhir olmağın; 'Min-ba'd mezburlar ol vechile rencide vü remîde olunmayalar.' deyü müteaddid müekked ü müşedded evâmîr-i şerîfe vârid olmuşken yine kanâat etmeyip rencide etmekden hâli olmayıp şöyle ki; bu makûleler men' olunmaz ise fukarâ perâkende vü perîşân olmak mukarrerdir." deyü mukad- demâ ahvâllerin <<mukaddemâ>> Sakız Sancağibeyi <<ve Sakız Kâdisı>> Müsellimi Memi ve Mora Sancağibeyi olan Gazi Murad ve Sakız Kâdisı ve sâbıkâ Sakız Kâdisı olan Osman ve Sakız Kal'ası Dizdârı Ca'fer ve Azebler Ağası Ahmed arz eylediklerinde; "Yahûdî tâifesi reâyâ-yı harâc-güzâr ol- mağla eyyâm-ı adâlet-encâmımda hilâf-ı şer'-i şerîf bî-vech rencide vü remîde olduklarına rızâ-yı şerîfîm <<yokdur>> olmayıp ol makûleler men' u def' olunup mezkûrları vech-i meşrûh üzere ren- cide vü remîde etdirmeyesin. Şöyle ki; mezbûrlar bu hükm-i hümayûnumdan sonra kanâat etmeyip mukaddem ve muahhar târîhile emir ibrâz edip ol vechile taaddî ederler ise da'vâların istimâ' etmeyip ibrâz etdikleri emirlerin ellerinden alıp der-kîse edip mühûrleyip Südde-i Saâdetime gönderdikden sonra ol makûleler memnû' olmayıp ahz ü celb için fukarâyı ta'ciz eyleyenler her kim olur ise olsun, ism ü resmleri ve iştihârları ile yazıp arz eylesin ki fermân-ı hümayûnuma mugâyir vaz' eyledikleri için haklarından geline ve bi'l-cümle Kal'ada kadîmden sâkin olan ve sonradan gelip tavattun eden ve ticâret için gelip giden fukarâyı hilâf-ı şer'-i şerîf cürmleri sâdır olmadın bî-vech kimesneye rencide vü remîde etdirmeyip bu hükm-i hümayûnumun mazmûnu ile âmil olup min-ba'd hilâfına cevâz göster- meyesin." deyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında mufasssal ve müekked hükm-i şerîf verilmekle mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfime mu- gâyir mezbûrları vech-i meşrûh üzere rencide vü remîde ederler ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâ- dan bir ferde hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ü taaddî olunduğuna rızâ-yı hümayûnum yokdur. Mukaddemâ müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerîf mücebince mezbûrları min-ba'd ol vechile bî-vech âhardan bir ferde rencide vü remîde etdirmeyip men' u def' eylesin. Memnû' olmayıp birer tarıkla emir alıp vech-i meşrûh üzere celb ü ahz için rencide vü remîde ederler ise ol makûleleri mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince ism ü resmleri ve iştihârları ile yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz u îlâm eylesin ki mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan fermân-ı şerîfime muhâlif fukarâyı taaddî eyledikleri için gereği gibi haklarından gelinmek bâbında sonradan ne vechile emr-i şerîfîm sâdır olur ise mücebi ile amel oluna ve bi'l-cümle ...¹

¹ Metinde hüküm kaydı tamamlanmamıştır.

258

Hassa koyun sürücüsü İspanden ile borçlusu olduğu Trabzonlu müteveffa Yeniçeri Mehmed'in, bu borca kefil olan kişileri vârisleri sıfatıyla hapseden kardeşlerinin Selanik'te mahkemeye çıkarılmaları; dava orada neticelendirilemez ise Divan-ı Hümayunda görülmek üzere kendilerinin Dersaadet'e gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Selanik Kâdisına hüküm ki:

Hâssa koyun sürücülerinden İspanden nâm zimmî arzuhâl sunup; "Selanik'de Trabzonlu Mehmed nâm Yeniçeri'ye bunun seksen iki bin akçe deyni olmağla bir gün bunu mahkemede bi-vakt tutup; 'Meblağ-ı mezbûru ver veyâhüd bu kadar akçe ikrâr eyle.' deyü rencide etmekle borcundan ziyâde yüz üç bin akçe dahi sicil edip cümle iki yüz seksen beş bin akçe ikrârına cebren hüccet eddirip ba'dehû Selanik'de mevcûd değil iken mahrûse-i İstanbul'da hizmetde olup mahrûse-i Selanik'de mülk-i meşrûh evi hâ[ri]cinde iken mezbûr Mehmed nâm Yeniçeri fevt olmağla karındaşları Mustafa ve Mehmed nâmlar meblağ-ı mezbûra kefil olan Angelü Narhata(?) ( ) nâm zimmîleri evinden ihrâc ve habs edip ziyâde zulm ü taaddi eylediklerin" bildirip borcun verip edâ eylediklerinden sonra ve mezbûrân kefillerin ıtlâk etmezler ise mezbûrân Mustafa ve Mehmed Âsitâne-i Saâdetimde Divân-ı Hümayûnuma getirdilip ahvâlleri kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ <<etmeğin>> eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat üzere mukayyed olup dahi mezbûrân Mustafa ve Mehmed'i şer'-i şerife ihzâr ve bunun ile berâber edip hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' mukaddemâ ol mikdâr deyn var iken vech-i meşrûh üzere mezbûr Yeniçeri Mehmed bunu tutup vech-i meşrûh üzere cebren ziyâde akçe yazdırıp ba'dehû mezbûr Yeniçeri fevt olmağla vârisleri bunun kefillerin habsedip zulm ü taaddi eyledikleri vâkı' ise men' u def' edip mukaddemâ borcu olan meblağ-ı mezbûru edâ eyledikten sonra yine bunun mezbûrân kefillerin ıtlâk etmezler ise ve husûs-ı mezbûr anda icrâ-i hak <<kâdias-kerlerim huzûrunda>> olunmaz ise mezbûrân Mustafa ve Mehmed'i <<bunun ile maan>> Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda maan kâdiaskerlerim huzûrunda görölüp icrâ-yı hak oluna; şöyle bilesin.

259

İznik'te, Sultan Orhan Vakfına ait gelirleri birbirleriyle anlaşarak yemek suretiyle mektep ve imaretin kapanmasına sebep oldukları bildirilen Vakfın Mütevellî, Kâtip ve Nazırı ile kasabadaki diğer vakıfların görevlilerinin teftiş olunması ve zimmetlerinde ortaya çıkacak vakıf mallarının kendilerinden tahsil edilmesi.

Mr.

Hüseyin Efendi.

İznik Kâdisına hüküm ki:

"Kasaba-i mezbûrede vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Orhan -tâbe serâhü-nün Câmi'-i şerîf ve imâret ve mektebi ve müteaddid evkâfı olup Mütevellî ve Kâtip ve Nâzır birbiriyle müttefik olmağla mâl-ı vakfı ekl ü bel' <<edip>> etmekle imâret ve mektep kapanıp battâl olup ve yine kasaba-i

mezbûrede olan evkâfın dahi ekseri battâl olup mütevellileri ekl ü bel' etmekle evkâf harâba müşrif olduğu" i'lâm olunmağın kasaba-i mezbûrede olan evkâf kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) –zide kad-ruhû– mübâşeretiyile yerli yerinde görölüp teftiş olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda vârid olan emrim mücebince amel edip dahi mezbûr mübâşeretiyile Orhan Evkâfı Mütevellisin ve sâir evkâf mütevellilerin meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip bir defa şer'le görölmeyen muhâsebelerin yerli yerinden müfredât defteri mücebince görüp zimmetlerinde zuhûr eden mâl-ı vakfı ba'de's-sübût hükmedip Vakıf için bi-kusûr mûmâ-ileyh ma'rifetiyle aliverip zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın. Ammâ hîn-i teftişde tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile mütevellilere himâyet olunmağla mâl-ı vakf zâyî' olmakdan ve garaz u taassub ile hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde iş olmakdan ziyâde hazer eylesin.

260

Anadolu Beylerbeyi Müselliminin, Kepsut dağlarında ve Hudâvendigâr sancağında ortaya çıkan suhte eşkıyasını yakalayıp haklarından gelmekle görevlendirildiği.

Hâlâ yine tekrâr bir hüküm dahi yazılmışdır.

Hüseyin Efendi.

Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine hüküm ki:

Kepsud dağlarında ve sâir <<yere>> Hudâvendigâr sancağına tâbî' olan yerlerde ve gayride altı yüzden ziyâde sühte eşkıyası zuhûr edip fesâd üzere olmağla haklarından gelmek lâzım olmağın sen yarar ve ehl-i tedbir <<hukûk ve>> olmağın bu husûsa ta'yin olunmuşsundur. Hudâvendigâr Sancağıbeyinin Müsellimini dahi yanına alıp cem'iyet eyleyip Dağardı ve Gökçedağ nâm mahallerde kendi âdemlerinle ve lâzım gelir ise Bursa'da olan avcılar ile <<lâzım olursa>> ve iktizâ ederse il-erlerinden kifâyet mikdârı âdem ile sühte eşkıyasının üzerlerine varıp gereği gibi haklarından gelmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsa kemâl-i takayyüd ile mukayyed olup Hudâvendigâr Sancağıbeyi Müsellimini yanına alıp kendi âdemlerinle dahi cem'iyet edip Dağardı ve Gökçedağ nâm mahallerde ve Bursa'da olan avcılar ile ve lâzım gelirse kifâyet mikdârı il-erleriyle ale'l-gafle üzerlerine varıp bir vechile haklarından gelesin ki sâir eşkıyaya mücib-i ibret ve sebep-i nasihat ola. <<şöyle ki>> Şöyle ki; bu emr-i şerifim mücebince sühte eşkıyasının haklarından gelesin, me'mûlünden ziyâde riâyet olunursun. Hemân reâyaya bu bahâne ile zulm ü taaddi etdirmeyesin. Şöyle ki; reâyaya zulmeyleyesin, senin muhkem hakkından gelinir; bilmiş olasın. Bu husûsa ihmâl eylemeyesin ki müstakil âdem gönderilip yoklanır: Ne vechile tedârük edersin ve reâyaya zulmeder misin; ma'lûm olunur. Ana göre mukayyed olasın ve ehl-i fesâda kat'â ruhsat-ı fesâd vermeyesin ve bu bâbda Bursa ve Kütahya kâdılarına sana imdâd ü muâvenet eylemeleri için her birine müstakil emr-i şerifim gönderilmişdir. Sen dahi tarafından âdem ve mektûb gönderip mûmâ-ileyhimâ kâdılardan imdâd taleb edip ve Hudâvendigâr Müsellimini dahi yanına getirdip itmâm-ı hidmetde bezl-i maktûr eylesin.

261

Bursa Kadısı ve Müsellimi ile Kütahya Kadısının, Kepsut ve Bursa taraflarında ortaya çıkan suhte eşkıyasının haklarından gelmekle görevlendirilen Anadolu Beylerbeyi Müsellimine, avcı ve il eri göndererek yardımcı olmaları.

Hüseyin Efendi.
Tekrâr yazılmışdır.

Bursa <<ve Kütahya kâdılarına>> Kâdisına hüküm ki:

Kepsud taraflarında ve sair Bursa sancağında ve gayride altı yüzden mütecâviz sûhte zuhûr edip fesâd üzere olmağla haklarından gelinmek mühimmâtından olup Anadolu Beylerbeyisi Müsellimi olan ( ) –zîde mecdühû– sûhtevât eşkıyâsının ele getirip haklarından gelinmeğe me'mûr olup kendi âdemleriyle ve Hudâvendigâr Sancağıbeyi <<Müsellimi ile>> Müsellimini yanına alıp ve Bursa'da olan avcılar ile ve il-erleriyle ta'yîn olunmuşdur. Sen dahi bu bâbda mukayyed olup gereği gibi muâvenet eylemen emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsa emrim üzere sen dahi mukayyed olup gereği gibi lâzım geldiği üzere Bursa'nın avcıları ve Mîr-livâ Müsellimi ve kifâyet mikdârı il-eri koşup muâvenet eyleyip sûhtevât eşkıyâsının ele getirilip haklarından gelinmesinde <<bezl-i makdûr>> dikkat ü ihtimâm eylesin. Zikrolunan sûhtevât eşkıyâsının def u izâleleri mühimât-ı umûrdandır. Bu bâbda onat mukayyed olup imdâd ü muâvenetde ve vech-i meşrûh üzere olan emrimin icrâsında bezl-i makdûr eylesin.

Bir sûreti, Kütahya Kâdisına dahi vech-i meşrûh üzere tekrâr emir yazılmışdır.

Bir sûreti, Bursa Müsellimine.

262

Hüdavendigâr Sancağı Müselliminin, Kepsut taraflarında ve Bursa sancağında ortaya çıkan altı yüzü aşkın suhte eşkıyasını ortadan kaldırmakla görevlendirilen Anadolu Beylerbeyi Müsellimine yardım etmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.
Tekrâr yazılmışdır.

Hudâvendigâr Sancağı Müsellimine hüküm ki:

Hâliyâ Kepsud taraflarında ve sair Bursa sancağında ve gayride altı yüzden mütecâviz sûhtevât zuhûr edip Dağardı ve Gökçedağ nâm mahallerde fesâd ü şenâat üzere olmağla haklarından gelinmeleri mühimmât-ı umûrdan olmağın Anadolu Beylerbeyisinin Müsellimi olan ( ) –zîde mecdühû– kendi âdemleriyle ve lâzım gelirse Bursa'da olan avcılar ve il-erleriyle bir münâsib yerde dernek ü cem'iyet edip üzerine varıp haklarından gelip def u izâlelerinde takayyüd ü ihtimâm eylemesi ve Bursa ve Kütahya kâdıları dahi imdâd ü iânet eylemeleri için her birine müekked evâmîr-i şerife gönderilip muhkem tenbîh ü te'kid olunmuşdur. Sen dahi bir ân te'hîr u tevakkuf eylemeyip kendi yarar âdemlerin ve Bursa'da olan avcılar ve il-erleriyle hâzır <<kalkıp>> olup mûmâ-ileyh Anadolu Beylerbeyisinin Müsellimi ile haberleşip ne mahalde yanına varman ta'yîn ederse yanına varıp bir münâsib yerde dernek ü cem'iyet olup hüsn-i ittifâk ile üzerlerine varıp def u izâlelerinde vech ü münâsib gördüğü üzere hizmetde bulunman emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi bir ân te'hîr u tevakkuf eylemeyip kendi yarar âdemlerin ve güzide tüfenklilerinle ve lâzım gelirse Bursa'nın avcıları ve kifâyet mikdârı il-eri ile hâzır u âmâde ve kendi tarafından mûmâ-ileyh Anadolu Beylerbeyisinin Müsellimine âdem gönderip ne mahalde kendinin yanına varman iktizâ ederse muaccelen kalkıp mûmâ-ileyhin yanına varıp bir münâsib yerde dernek ü cem'iyet olup hüsn-i ittifâk u ittihâd ve vech ü münâsib gördüğü üzere üzerlerine varıp bi-inâyeti'llâhi Teâlâ ol fesâd ü şenâat üzere olan sûhtevât eşkıyâsının gereği

gibi haklarından gelip ol mahalleri pâk ve eşkıyâdan tathîr eylemekde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mah-sûr eylesin. Ol mahallerde sühtevât eşkıyâsından bir ferd gezdiklerine kat'â rızâ-yı hümayûnum yoktur. Bu bâbda mûmâ-ileyh Müsellim ile yek-dil olup külli yüz aklıkları tahsiline bezl-i dikkat ve sarf-ı himmet eylesin.

263

Vulçitrın Sancak Beyi olup Üsküp ve Kratova Mukataaları Nazırı olan Mehmed'in anılan mukataaların gelirlerinden göndermeyip zimmetinde kalan meblağın 2.000.000 akçesinin kapıkullarının Rebiülahir, Cemaziyelevvel, Cemaziyelahir mevâcibleri için acilen, kalanının da Receb, Şaban, Ramazan mevâcibleri için gönderilmesi.

Mâliye emri mücebince.

Mukâtaât Müfettişi Mevlânâ Veysi *-zide fazlühû-*ya hüküm ki:

Bundan akdem Mâliye tarafından defaâtle evâmîr-i şerîfe gönderilip; "Vulçitrın Sancağibeyi olup Üsküb ve Kratova Mukâtaâtı Nâzırı olan Mehmed *-dâme izzühû-*nun mukâtaât-ı mezbûre mâlın-dan zimmetinde olan mâlımdan kapım kullarının mevâcibleri için külli hazîne irsâl ve dâhil-i Hazîne etdirilmek" fermânım olmağla ziyâde akçe irsâl olunmak me'mûl iken Nâzır-ı merkûm cüz'i akçe irsâl eylediği ecilden itâba müstahık olmuştur. İmdi; mûmâ-ileyhin taht-ı nezâretinde vâkı' Üsküb ve Kratova ve tevâbii mukâtaâtının tevârih-i muhtelifle ile kısta'l-yevminden lâzım gelen iki yüz yetmiş yedi yük ve yetmiş sekiz bin iki yüz otuz üç akçeden bi'd-defaât teslim-i Hazîne olunan iki yüz yirmi iki yük ve yetmiş altı bin altı yüz seksen akçeden mâadâ ber-müceb-i şart-ı iltizâm¹ zimmetinde elli altı yük ve elli bin on iki akçe bâkî kaldığı Hazîne-i Âmiremde mahfûz olan Mukâtaât defterlerinde mastûr olmağın zikrolunan akçenin yirmi yük akçesi kapım kullarının hâlâ Recec mevâcibleri için tahsîl ve muaccelen Âsitâne-i Saâdetime <<Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş *-zide kadruhû-* ile>> irsâl olunup bâkî kalan akçe Reşen mevâcibleri için tahsîl ve irsâl ve dâhil-i Hazîne etdirilmek için Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerîf verilmekle mücebiyle amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen mufassal ü meşrûh emr-i şerîf mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeysin.

Hüve

264

Her türlü zulüm ve haksızlığı yaptığı için Manastır Kadısı ile âyan, eşraf ve uleması tarafından şikâyet olunan Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın Şeyhülislamın verdiği fetva gereğince Gelibolu'ya sürgün edilmesi.

Hüseyn Efendi.

<<Manastır>> Gelibolu Kâdisına hüküm ki:

"Manastır sâkinlerinden kuzâtdan Abdülkerim bin Abdülcebbâr nâm Kâdi zâlim ve melce'-i eşkıyâ vü melâz-i eşirrâ olup ba'zı kurâyı gâret ve ekser zamânda kuzât üzerine hücum edip tegallüben gâh Nâib ve gâh Cizyedâr ve gâh voyvodalara vekil olup ve kalb akçe kat' etdirip tüccâra

¹ Metinde "*şart ve iltizâm*" şeklinde geçmektedir.

tahmîl ve mukâbelesinde emtia alıp ve ba'zı evkâfın tevliyetlerin tevâbiine zabt ve tahrîb etdirip vârid olan emr-i şerîfe itâat etmeyip zulm ü udvân ve bağı ü isyân üzere olduğun" Manastır Kâdisı mektûb ile kazâ-i mezbûrun a'yân u eşrâfı ve ulemâ vü sulehâsı mahzar ile i'lâm <<etmeğin>> edip mezbûrun vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddisi Şeyhülislâm ve Müfti'l-enâmdan istiftâ olundukda; <<mezbûr>> "Ma'zûl-i ebed ve nefy-i beled olmak lâzımdır." deyü fetvâ-yı şerîfe verilmeğin vârid olan fetvâ-yı şerîfe mücebince mezbûr <<nefy-i beled ve ol>> ma'zûl-i ebed ve ol yerden alâkası kat' olunup Gelibolu'ya nefy-i beled olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celilü'l-kadrim üzere mezbûrun ol yerden alâkasın kat' edip Gelibolu'ya nefy-i beled eylesin. Şöyle ki; mezbûra himâyet olunmağla emr-i şerîfim te'hîre konulduğu istimâ' oluna, küllî mes'ûl olman mukarrerdir. Ana göre mukayyed olup vârid olan emr-i şerîfimin icrâsında dikkat ü ihtimâm eylesin.

265

Varna İskelesi'nde eskiden olduğu gibi sipahilerin öşür mahsulünden bağ alınmaması.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Ber-vech-i arpalık Varna kazâsına mutasarrıf olan ( ) -zîdet fezaîlühü-ya hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunulup; "Varna İskelesi'nde kadimden öşr-i sipâhiden bâc alınugelmîş değil iken hâlâ kadimden olgelene muhâlif <<sipâhî öşründen>> zikrolunan İskelede sipâhînin öşür terekesinden bâc taleb edip rencide etmekden hâli olmadıkları" i'lâm olunmağın kadimden olgelene muhâlif vech-i meşrûh üzere <<bâc taleb>> öşr-i sipâhiden bâc taleb olunmağla rencide etdirilmemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Vech-i meşrûh üzere kadimden sipâhînin öşrü terekesinden zikrolunan İskelede bâc alınugelmîş değil ise kadimden olgeldiği üzere amel edip min-ba'd kadimden olgelene muhâlif sipâhînin <<terekesi>> öşrü terekesinden bâc nâmına nesne taleb etdirmeyip men' u def' eylesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

266

Varna İskelesi'nde tartıda damgasız kile kullanılmasına müsaade edilmemesi; aksine hareket edenlerin haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Ber-vech-i arpalık Varna kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ ( ) hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunulup; "kadimden Varna İskelesi'nde isti'mâl olunan kileleri elli vakiyye olup tamgalı kile isti'mâl olunurken hâlâ kadimden olgelene muhâlif ba'zı kimesneler ziyâde buğday alır keyl peydâ edip fukarânın terekelerin keyl etmek lâzım geldikde büyük kile ile ölçüp satın alıp ba'dehû âhara bey' etmek istediklerinde nâkıs kile ile keyl edip fukarâya ve sâir âyende vü revendeye küllî gadr u hayf olup kadimü'l-eyyâmdan isti'mâl olunugelen tamgalı kile ile keyl olunup min-ba'd nâkıs ve ziyâde kile isti'mâl olunmamak" bâbında emr-i şerîfim recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' kadimden [isti'mâl] olunan <<olunan>> tamgalı keylden ziyâde kile peydâ edip aldıklarında ziyâde keyl edip ba'dehû bey' eylediklerinde

nâkıs <<bey'>> kîle ile bey' edip âyende vü revendeye gadreyledikleri vâkı' ise o makûleleri men' u def edip min-ba'd olgelene muhâlif tamgalı ve sahîh keylden gayri ziyâde ve nâkıs keyl isti'mâl etdirmeyesin. Şöyle [ki]; memnû' olmayıp geri kendi murâdları üzere kîle peydâ edip fukarâya taaddi üzere olurlar ise <<şer'le haklarında şer' ve>> emr-i şerîfe itâat etmeyip olgelene mugâyir vaz' edenlerin şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerîf ve kadîmden olgelene muhâlif bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesin.

267

Bostancılar Kethüdâsının, Elbistan'daki Devebaba Tekkesi Vakfına Nazır tayin edildiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bostancılar Kethüdâsına hüküm ki:

<<Elbistan Kâdisına hüküm ki kazâ-i mezbûrda>> Elbistan'da vâkı' <<Ashâb-ı Kehf -kuddise sirruhum->> Devebaba Tekyesi'nde Şeyh olan İbrahim -zîde takvâhü- mektûb gönderip; "Tekye-i mezbûre bundan akdem tekye-i mezbûre¹ ma'mûr olup âyende vü revende nüzûl edip ve mürtezikasına vazîfeleri verilip evkâfı yerli yerinde iken Nezâreti hâricden ba'zı kimesneler almağla mâl-ı vakfı ekl edip Vakıf harâba müşrif olduğun" bildirip senin için; "Müstakim ü dîndârdır." deyü Nâzır olmak recâsına arz etmeğin Nâzır ta'yin olunmuş[sun]dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen şimdiden sonra Vakf-ı mezbûra Nâzır olup ma'mûr u âbâdân olması bâbında sa'y ü ikdâm edip Vakfı ihyâ eylesesin.

268

Bostancılar Kethüdâsının, Elbistan'daki Ashab-ı Kehf Vakfına Nazır tayin edildiğine dair fermanın yenilendiği.

Mâliye emri mücebince.

Bostancılar Kethüdâsına hüküm ki:

<<Dilrâ>> Elbistan'da vâkı' Ashâb-ı Kehf -kuddise esrâruhüm- Nezâreti hâricden ba'zı kimesneler[e] verilmele mâl-ı vakfı ekl edip Vakıf harâba müşrif olmağla sen müstakim ü dîndâr olduğun ecilden Nâzır ta'yin olunup Evkâf-ı mezbûre cümle umûru ve huddâmının azl ü nasbı senin arzınla olmak üzere Divân-ı Hümâyûnum tarafından emr-i şerîf mücebince Mâliye tarafından amm-i büzürgvârım zamânında hüküm-i hümâyûn verilip hâlâ tecdîd olunması taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mukaddemâ <<verilen emirler>> Mâliye ve Divân-ı Hümâyûnumdan verilen evâmîr-i şerîfe mücebince Evkâf-ı mezbûreye Nâzır olup ihyâ vü âbâdân eylesesine sa'y ü ikdâm eylesesin.

269

Sultan Ahmed Camisi Vakfının Alasonya'daki hasları gelirlerinden bir kısmına, kendini beylerbeyi olarak tanıtan Muharrem isimli şahıs tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi ve şimdiye kadar Vakfa ait bir nesne almışsa kendisinden geri alınması.

¹ Metinde "tekye-i mezbûre" ifadesi iki defa yazılmıştır.

Bâ-hatt-ı Safî.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– Câmîinin Evkâfı Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhû*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "Müşârun-ileyhin Alasonya'da vâkı' evkâfı hâslarından bâc-ı bâzâr ve kumluk(?) ve lahmiyye ve gümüş arayıcılığına Beylerbeyi nâmına olup eline bir tarikla emir alan Muharrem dahledip bu âna dek Vakıf tarafından zabt olunup âhar-dan dahlolunmaz iken hâlâ mezbûrun taaddîsi sem'-i hümayûnuma ilkâ olunmağın men' u def' olmak" için emr-i şerifim recâsına arz etmeğın min-ba'd müşârun-ileyhin e[v]kâfı mahsûlüne merkûm Muharrem dahletdirilmemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûru merhûm babam Vakfından bir nesneye taaddî vü tecâvüz etdirmeyip ve karışdırmayıp men' u def' eyleyip ve şimdiye dek Vakfa âid olandan nesne almış ise ba'de's-sübût Vakıf için alıveresin. Memnû' olmayıp geri tecâvüz ederse muaccelen yazıp arz eylesin.

270

Kendini beylerbeyi olarak tanıtan ve Sultan Ahmed Vakfının Yenişehir'de olan hasları reayasının bedel-i nüzü'l bakayası diye akçelerini alan Muharrem'in yargılanarak almış olduğu akçelerin sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Safî.

Yenişehir Kâdisına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– Evkâfı Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhû*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "müşârun-ileyhin evkâfı reâyâsına Beylerbeyi nâmına olan Muharrem bir tarikla eline <<bir teftiş emri>> bir emir alıp; 'Bin on beş ve bin on altı sene-lerinden bedel-i nüzü'l bakâyası kalmıştır.' deyü her karyeden otuzar kırkar bin akçe alıp Vakıf reâyâsının perişân olmasına bâis olup ol taraflarda taaddî vü tecâvüz ve zulm ü fesâd üzere olduğu istimâ' olunmağın mezbûrun reâyâdan aldığı akçe Vakf-ı mezbûr Voyvodası olan Memi Voyvoda mübâşeretile geri alıverilmek" için emr-i şerifim recâsına arz eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Muharrem'i ihzâr edip yerli yerinden teftiş ü tefahhus [edip] göresin: Reâyâdan vech-i meşrûh üzere ne mikdâr nesne almış ise ba'de's-sübût mûmâ-ileyh Memi Voyvoda mübâşeretile bi-kusûr alıverip min-ba'd bir vechile taallül ü bahâne etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet ederse muaccelen yazıp arz eylesin. Bu bâbda mukayyed ve mezbûr Muharrem'e muhkem tenbîh eylesin ki <<olasın ki>> reâyâya bu vechile bir nesne salmayıp taaddî vü tecâvüz etmeye ve etdirmeyip men' u def' eylesin. İnâd üzere olursa yazıp arz eylesin.

271

Sultan Ahmed Camisi Vakfının her bakımdan serbest statüde olan Alasonya kazasındaki hasları reayasının, Tımsıvar Beylerbeyiliğinden emekli Muharrem tarafından Şark Seferi bahane edilerek rahatsız edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Safî Efendi.

Alasonya Kâdisına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –tâbe serâhü–nün müceddeden binâ olunan Câmî'-i şerîfinin evkâfından Alasonya hâsları Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa –dâme ulüvvuhû– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "evkâf-ı mezbûre reâyâsı min-küllil'-vücûh serbest iken sâbıkâ Tımışvar Beylerbeyiliğinden mütekâid olan Muharrem; 'Şark Seferine me'mûr olanları ihrâc eyledim.' deyü bahâne etmekle evkâf-ı mezbûre reâyâsına gidip envâ'-ı zulm ü taaddi eylemekle min-ba'd havâss-ı mezbûre reâyâsına dahl ü taarruz etdirilmemek" için emr-i şerîfim recâsına i'lâm etmeğin min-ba'd mezbûr Muharrem evkâf-ı mezbûre reâyâsına dahletdirilmemek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mûmâ-ileyh Muharrem'i min-ba'd evkâf-ı mezbûre reâyâsına dahl ü rencide etdirmeyip men' u def eylesin. Evkâf-ı mezbûre reâyâsına dahlolunduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Dâimâ sen dahi Vakf-ı mezbûr reâyâsını himâyet ü sıyânet eylesin; inâd üzere olursa yazıp arz eylesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 B., sene 1027

272

Ahaliye her türlü zulüm ve haksızlığı yaptığı için Manastır Kadısı ile âyan, eş-raf ve uleması tarafından şikâyet olunan Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın Şeyhülislâmın verdiği fetva gereğince sürgün edildiği Gelibolu'da iskân ettirilip oradan ayrılmasına izin verilmemesi.

Hüseyin Efendi.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup ber-vech-i arpalık Gelibolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Abdülaziz –edâma'llâhü Teâlâ fezzâilehü–ya hüküm ki:

"Manastır sâkinlerinden olup kuzâtdan olan Abdülkerim bin Abdülcebbâr nâm kimesne zâlim ü şakî ve melce'-i eşkıyâ vü melâz-i eşîrrâ olup ba'zı kurâyı gâret ve ekser zamânda kuzât üzer[in]e hü-cüm edip tegallûben gâh Nâib ve gâh voyvodalara vekil ve gâh Cizyedâr olup ve kalb akçe kesip tûc-câra tahmil ve mukâbelesinde metâ' alıp ve ba'zı evkâfın tevliyetlerin tevâbiine zabt ve tahrîb etdirip ve vârid olan evâmir-i şerîfeye itâat etmeyip dâimâ şer'-i şerîfe ihânet edip her vechile zulm ü udvân ve bağı ü isyân üzere olduğı" Kâdi ve a'yân-ı vilâyet ve ulemâ vü sulehâ arz u mahzarıyla Südde-i Saâdetime <<arz>> i'lâm olunup mezbûrun ahvâli Şeyhülislâm ve Müfti'l-enâmdan istiftâ olundukda; "Azl-i ebed ve nefy-i beled olunmak lâzım gelir." deyü fetvâ-yı şerîfe vârid olmağla fetvâ-yı şerîfe mücebin-ce Kâdi-ı mezbûrun ol yerden alâkası kat' olunup nefy-i beled olmak fermânım olmağın Gelibolu'ya gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Nâibine mektûb gönderip tenbih ü te'kid eylesin ki mezbûru Gelibolu'da <<bir mahfûz yerde>> iskân etdirip emrime muhâlif hâric yere gitmemek üzere gereği gibi muhâfazası bâbında dikkat ü ihtimâm eyleye.

273

Kadı Abdülkerim bin Abdülcebbar'ın müebbet olarak sürgün edildiği Gelibolu'dan kaçarak Manastır vilayetine geri dönmesi hâlinde yakalanarak Dersa-adet'e gönderilmesi.

Bu dahi.

Manastır Müftisine ve Manastır Kâdisına hüküm ki:

Manastır sâkinlerinden kuzâtdan Abdülkerim bin Abdülcebbar nâm Kâdi zâlim ve şerî ü şaki olup ahâlî-i vilâyete ve kuzâta cefâ ve ihânât üzere <<olup külli gadr ve zulm ü taaddisi istimâ'>> olduğu a'yân-ı vilâyet mahzarıyla Âsitâne-i Saâdetime arz u i'lâm olunmağla mezbûrun hakkında azl-i ebed ve nefy-i beled olunmak bâbında fetvâ-yı şerife vârid olmağla fetvâ-yı şerife mücebince mezbûr azl-i ebed olunup ve ol yerden alâkası kat' olunup nefy-i beled olmak üzere Gelibolu'ya gönderilmişdir. Mezbûr emr-i şerîfime itâat etmeyip bir tarikla <<rehâ bulup>> halâs olup geri ol vilâyete varır ise emr-i şerîfime itâat etmediği için zecren-leh kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr bir tarikla <<rehâ bulup>> halâs olup geri ol vilâyete varırsa mezbûr azl-i ebed ile ma'zûl olup sâir <<avâm gibi>> ehl-i cihât gibi olmuştur; emrime itâat etmediği için vârid olan emr-i şerîfim mücebince il-eri muâvenetiyle ele getirilip zecren-leh kayd ü bend edip yanına yarar âdemler koşup mukayyed ü mahbûs Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki cezâsı verile.

274

Canpolad oğlu Ali Bey'in adamlarından olduğu gerekçesiyle daha önce devlet tarafından bütün mallarına el konulup satılan Behmen Çavuş'un, geçimi için kendisine bırakılan bir bahçesini zorla ele geçiren ancak daha sonra mahkemece haksızlığı tescil olunan Kilis sancağı mazul mutasarrıfı Ömer'in bahçeye tekrar müdahale etmesine izin verilmemesi.

Mâliye tarafından verilen hükm-i şerîf mücebince.

Haleb Beylerbeyine ve Kilis¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetül-emâsil ve'l-akrân Behmen Çavuş -zîde kadruhû-nun <<Südde-i Saâdetime gelip>> bundan akdem; "Müteveffâ Canpolad oğlu Ali Bey'in tevâbiidir." deyü cümle ma-meleki taraf-ı miriden fûrûht olunduktan sonra ehl ü ıyâline terahhumen cihet-i maişetleri için kazâ-i mezbûrda bir bâğçe alıkonulup evlâdı anınla geçinirler iken sâbıkâ ( ) Beylerbeyi olup ve Kilis sancağına mutasarrıf olan Ömer -dâme ikbâlühû- zikrolunan bâğçeyi; "Mîrî için ahırım." deyü bunun âdemisin tutup cebren dört yüz gurusun aldıkdan sonra kanâât eylemeyip Kilis'den ma'zûl oldukda <<n sonra>> sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup mukaddemâ Maarra sancağına mutasarrıf olan Mehmed -dâme ikbâlühû-ya; "Fûrûht eyledim." deyü tasarrufu için eline tezkire vermekle <<tegallüben>> tasarruf edip zulm ü taaddi etmekle; "Bunun <<müteveccih>> bâğçesin ba'de's-sübût alıveresin." deyü bundan akdem Mâliye tarafından hükm-i şerîf verilmekle <<-rilmekle>> mukaddemâ şer'le ahvâlleri görüldükde buna hükmolunup sicil ve hüccet olunup <<-lunmuşken>> kat'-ı nizâ olunmuşken yine dahl ü nizâ'dan hâlî olmadıkların bildirip hüccet-i şer'iyyesi mücebince amel olunmak bâbında hükm-i şerîfim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

¹ Kilis (Türkiye).

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Vech-i meşrûh üzere husûs-ı mezbûr mukad-demâ şer'le görüldükde <<ülüp>> buna hükmolunup sicil ve hüccet olunmuş ise bir defa şer'le görülp faslolunup hüccet-i şer'iyye verilen da'vânın tekrâr istimâi memnû'dur; mirîye alâkası yoğ ise min-ba'd istimâ' etmeyip hâli üzere ibkâ edip elinde olan hüccet-i şer'iyye mücebince zikrolunan bağ-çesin buna zabt u tasarruf etdirip aslâ âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin. Bu bâbda inâd ü muhâlefet üzere olanları ism ü resmleri ile yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz eylesin.

275

Kilis sakinlerinden merhum Abdülkerim bin Hoca Hüseyin'in vârislerinin-
kili Abdülaziz'in on sene önce Behmen Çavuş'a sattığı evleri 'Ben bu satışı
yapmaya zorlandım.' diyerek haksız yere zapt etmesine izin verilmemesi.

Safî Efendi.

Haleb Beylerbeyine ve Kilis Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvettü'l-emâsil ve'l-akrân Behmen Çavuş -zîde kadruhü- <<Südde-i Saâdetime âdem gönderip>> bundan akdem nefsi-i Kilis sâkinlerinden iken fevt olan <<Hoca>> Abdülkerim oğlu Hoca Hüseyin'in sulbiyye kızları olan Hâce Âtike ve Hâce Leyla ve Kerime ve zevce-i metrukesi Mama bint-i Uşak ve ammusi oğlu Abdülkerim ve karındaşı Abdurrahman taraflarından vekâleti sâbite olan Abdülaziz nâm kimesne müteveffâ-yı mezbûrun <<verese-i merkûmdan intikâl eden>> kasaba-i mezbûrede Kaya Mahallesi'nde vâkı' verese-i merkûmuna intikâl eden mülk menzillerini <<alıp>> dört yüz altuna müşârun-ileyh Behmen Çavuş'a bey' edip kabz-ı semen eyledikten sonra sicil ve hüccet olunup <<lunmuşken>> mezbûr Behmen Çavuş dahi on sene mikdârı tasarruf etmeğin hâlâ vekil-i merkûm Abdülaziz; 'Bey-i mezbûrda ben mükreh idim.' deyü menzil-i mezbûru fuzûlen zabt edip taaddi etmekle mezbûr Behmen Çavuş'un elinde olan hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı şerife mücebince amel <<olunup>> olunmak bâbında emr-i şerifim verilmek" recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Vech-i meşrûh üzere vekil-i mezbûr Abdülaziz menzil-i mezkûru vekâleti şer'le sâbit olduktan sonra buna bey' edip ol mikdâr zamân tasarruf edip mezbûrun alâkası kalmamışken hâlâ hilâf-ı şer'-i şerif ve hüccet-i şer'iyye ve fetvâya muhâlif fuzûlen zabt etmiş ise bir defa şer'le görülp hüccet-i şer'iyye <<ilen da'vânın>> verilip ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer'-i şerif olup alâ-vechi'l-hasım sâbit olursa tekrâr istimâi memnû'dur; min-ba'd istimâ' etmeyip <<hâli ü>> zikrolunan evleri <<menzilleri geri>> mezkûr Behmen Çavuş'a zabt u tasarruf etdirip mezkûr Abdülaziz'i ve âharı aslâ dahl ü taarruz etdirmeyip mazmûnu alâ-vechi'l-hasım sâbit olan <<elinde olan>> hüccet-i şer'iyye ve da'vâsına mutâbık olan fetvâ-yı şerife mücebince amel edip min-ba'd hilâfına <<rızâ ve>> cevâz göstermeyesin. Bu bâbda inâd ü muhâlefet üzere olanları yazıp arz eylesin.

276

Siroz'da eşkıyalıkla meşhur Beyzade lakaplı Mehmed'in ve açıktan açığa haramilik eden çobanlarının eşkıya teftişiyle görevli Hasan tarafından davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

*Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.
Durak Efendi.*

Siroz Kâdisına hüküm ki:

"Siroz sâkinlerinden Beyzâde nâmında Mehmed nâm kimesnenin şakâ vü fesâd ile meşhûr olup mezbûrun ol cânibde ocaklık karyeleri olmağla etrâfında vâkı' olan züamâ ve erbâb-ı timârın reâyâsı kalkıp varıp mezbûrun mülk karyelerinde sâkin olup ashâbı emir ile varıp reâyâsın taleb eyledikde vermediğinden gayri mezbûrun nice bin koyunu olmağla yüz mikdârı çobanları olup ekseri âşikâ-re harâmilik edip yollara [ve] bellere inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl edip ve sâir yerden gelen harâmilere kulağuzluk edip ve yiyecek verip teftişe varanlara rüşvet vermekle çobanların halâs etdiğinden gayri berâet-i zimmetlerine hüccet alıp bu makûle fesâd ü şenâatinin nihâyeti olmayıp kuvvet-i mâliyyesi olmağla hükkâma ve emr-i şerife itâat etmeyip şöyle ki; hakk-ı fukarâ alınıp mezbûrun hakkından gelinmeye, mezbûrun zulmünden reâyâ vü berâyâ perâkende vü perişân olmak mukarrerdir." deyü ahâli-i memleket tarafından îlâm ve tazallüm olunmağın mezbûrun ahvâli sâbıkâ Âsitâne-i Saâdetimde Mândeler Ağası olup ol cânibde eşkiya teftişine me'mûr olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Hasan -dâme mecdühû- marîfetiyle şer'le görülüp ihkâk-ı hak olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup dahi mezbûr Hasan -dâme mecdühû- mübâşeretle mezbûru ve çobanların meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden hasımları ile berâber edip bir def'a şer'le faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hakk u adl üzere teftiş ü tafahhus edip göresin: Mezbûrun ve çobanlarının vech-i meşrûh üzere ahâli-i memlekete zulm ü taaddisi vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra mezbûr muhtâc-ı arz olanlardan ise habsedip üzerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ile yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz eylesin; değil ise şer'le hakkında lâzım geleni icrâ edesin ve çobanlarının dahi vech-i meşrûh üzere fesâdı zâhir olanlarının şer'le haklarından gelip fesâdı olmayanların dahi yarar kefillerin alıp kefilsiz çoban kullandırmayasın. Sen ki mübâşir-i mezbûrsun, şöyle ki; sen dahi gayri müfettişler gibi mezbûrdan ve çobanlardan ahz ü celb etmekle himâyet <<etmenle>> eylediğin istimâ' oluna, külli mes'ûl olman mukarrerdir. Ana göre mukayyed olup hîn-i teftişde tamâm hak üzere olup ahz ü celb ve himâyet sebebi ile fukarânın hakkı alıverilmemekden ve mezbûrun ahvâli onat vechile görülmeyip ketm olunmakdan ziyâde hazer edesin.

277

İştib'de meşayihden Vaiz Emîrek Vakfına kendisini usulsüz olarak Nazır tayin ettirdiği ve zimmetinde Vakfa ait iki yüz bin akçe ve bir ev bulunduğu iddia olunan İsa'nın, Nazırlığının vakfiyeye aykırı olduğu mahkemece ortaya çıkar-
sa Vakıftan uzaklaştırılması ve bir daha da müdahale ettirilmemesi.

İştib¹ ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Meşâyihden Vâiz Emîrek Evkâfının Hasbî Mütevellisi ve Nâzırı olan Ömer ve Şeyh Abdülkerim Dergâh-ı Muallâma arzuhal sunup; "Vakf-ı mezbûr on seneye karîb vakfiyyet üzere zabt olunurken İsa nâm kimesne zuhûr edip şirrete sâlik olup; 'Ben vâkıfın vârisiyim.' deyü 'Evkâfı bozanım.' deyü taaddi eyledikde Vakf-ı mezbûrun Mütevellisi ile Kâdiasker huzûrunda murâfaa olup Şeyhülislâmdan istiftâ olundukda; 'Mezbûru bozmağa kâdir olmaz.' deyü fetvâ-yı şerife verilmekle Vakf-ı mezbûr ibkâ olmak

¹ Shtip (Kuzey Makedonya).

üzere mukaddemâ Rumeli Kâdiaskeri olan a'lemül'l-ulemâi'l-mütebahhirin Mevlânâ Kemaleddin -[zîdet] fezâilühû- vakfiyyet üzere hükmetmekle mezbûr İsa rüçû' edip; 'Vakf-ı mezbûrdan nizâm yoktur.' dedikten sonra mezbûr İsa'nın üzerinde mâl-ı vakfdan iki yük akçe olup Vakfın akârâtından olan bir evi kendiye temlik edip mezbûr İsa Vakf-ı mezbûrdan ref' u tard¹ olunmuşiken hâlâ bir tarikle şart-ı vâkıfa muhâlif kendiye yirmi akçe vazife ile Nâzır nasb etdirip zimemde olan akçeyi alıp ve dekâkinde olanları rencide edip kiminden akçe alıp ve kimin dükkândan çıkarıp Vakf-ı mezbûr[u] ekl ü bel'a şürû' edip imâreti ve mürtezikasına külli gadri olup Hasbî Nâzır olandan gayri Nezâret nâmına vazife alanları ref' olunmak" bâbında emr-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şart-ı vâkıf muhdes olan vezâyif ref' olunup hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirilmemek emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda mezbûr İsa'yı şer'a ihzâr edip husûs-ı mezbûra mukayyed olup hak üzere göresin: Arz olunduğu üzere olup bu bâbda emr-i celilül'l-kadrim mücebine amel edip mezbûr İsa ol vechile şart-ı vâkıfa muhâlif Nezâret ihdâs etmiş ise şart-ı vâkıfa muhâlif Nâzır olan mezbûr İsa'yı ref' edip vazife verdirmeyesin. Min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerif ve şart-ı vâkıfa mugâyir mezbûr İsa'yı Vakf-ı mezbûra dahl ü taarruz etdirmeyip bir vechile gadrolunmalı eylemeyesin.

278

Merhum Silahdar Ağası Mahmud Ağa'nın muhalledfatından olup Bayburt'taki kardeşi Tanrıverdi ile Bayburt Kalesi Dizdarı nezdinde bulunan maldan karısı Zahide Hanım'a ait olan 1/4 miras hissesinin, vekili olan Kapıcı Mustafa bin Ahmed'e teslim olunması.

<<Dürri>> Nuri.

Safi Efendi.

Buyurulduhu hüccet üzerindedir.

Bayburd Kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul'da Nişancı Paşa-yı Atik Mahallesi'nde sâkinlerinden olup Silahdâr Ağası iken fevt olan Mahmud Ağa'nın muhalledfatı li-ebeveyn karındaşı olup Bayburd sâkinlerinden olan Tanrıverdi ile zevcesi olan Zâhide nâm hâtûna intikâl edip mezbûre hâtûn İstanbul'da olan rub' hisse-i şer'iyyesini müteveffâ-yı mezbûrun vasi-i muhtârı olan Ali'den alıp kabz edip mezbûr Tanrıverdi ve Bayburd Kal'ası Dizdarı olan Ahmed'de müteveffâ-yı mezbûrun ba'zı muhalledfatı olmağla anlarda olan muhalledfatda dahi rub' hisse-i şer'iyyesinin ahz ü kabz ve kendiye isâli için Dergâh-ı Muallâm bevvâblarından kıdvetül'emâsil ve'l-akrân Mustafa bin Ahmed nâm bevvâbı meclis-i şer'-i şerifde vekil ta'yin edip nakl-i şehâdet-i şer'iyye verilmekle ol nakl-i şehâdet-i şer'[iyye] mücebine zevci müteveffâ-yı merkûmun muhalledfatından rub' hisse-i şer'iyyesi mezbûr Tanrıverdi ile mezbûr Dizdar Ahmed'den alıverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere <<emrim>> bu bâbda verilen² nakl-i şehâdet-i şer'iyye mücebine mezbûre Zâhide'nin zevci olan müteveffâ-yı merkûm Mahmud'un karındaşı merkûm Tanrıverdi ve Dizdar Ahmed'de olan muhalledfatından rub' hisse-i şer'iyyesinin vekili olan mezbûr Mustafa kapıcıya bi-kusûr alıveresin. Nakl-i şehâdet-i şer'iyye ve şer'-i şerife ve emrime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd edenleri yazıp arz eyleyesin.

¹ Metinde "tarh" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "verilen" kelimesi iki defa yazılmıştır.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 16 B., sene [10]27

Der-zamân-ı Hazret-i Mehmed Paşa, Kâyimmakâm-ı Sadr-ı A'zam-ı sâbık

279

Sipahi Mehmed bin İlyas'ın, merhum Silahdar Ağası Mahmud Ağa'nın Bayburt'taki develeriyle birlikte güdülürken merhumun kardeşi Tanrıverdi tarafından zapt olunan bir katar beserek tülü devesinin, vekili olan Kapıcı Mustafa'ya teslim edilmesi.

Tma.

Bu dahi.

Bayburd Kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul mahallâtından Nişancı Paşa-yı Atık Mahallesi sâkinlerinden ebnâ'-i sipâhiyândan Mehmed bin İlyas nâm sipâhînin Silahdârlar Ağası iken fevt olan Mahmud Ağa'nın Bayburd'da olan develeriyle güdülür bir katar beserek¹ tülü devesi olup merkûm Mahmud fevt oldukda li-ebeveyn karındaşı olan Tanrıverdi deve ve sâir muhallefâtı kabz etmekle mezbûr Mehmed'in dahi devesin maan kabz edip hâliyâ mezbûr, zikrolunan develer kendinin mülkü olup boyunlarında Mehmed nâmına tamgası olduğun mahrûse-i İstanbul'da meclis-i şer'-i şerîfde şühûd-ı udûl ile isbât edip nakl-i şehâdet-i şer'îyye verilmeyle zikrolunan develerin ahz ü kabz ve kendiye isâl için Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa nâm kapıcıyı ta'yin etmeğin nakl-i şehâdet-i şer'îyye mücebince zikrolunan develer, vekili olan merkûm Kapıcı Mustafa'ya alıverilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere nakl-i [şehâdet-i] şer'îyye mücebince mezkûrun² develerin merkûm Tanrıverdi'den aliverip nakl-i [şehâdet-i] şer'îyye ve şer'-i şerîfe ve emrime muhâlif bir vechile taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet eder ise yazıp arz eylesesin.

280

Ahyolu'nda Sultan Süleyman Vakfı köylerinden Aydos ve Burgaz köyleri mahsulünü İstanbul'da satıp Vakıf Mütevellisine eksik ödeme yaptığı iddia olunan Ramazan Reis'in yargılanması ve zimmetinde para olduğu tespit edilirse alınması; vermekten kaçınırsa Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Ahyolu Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Davud Çavuş bundan akdem taht-ı kazânda vâkı' merhûm Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü-nün Evkâfı karyelerinden Aydos ve Burgaz nâm karyeler ber-vech-i iştirâk <<zabt ve >> Üveys Çavuş nâm kimesne ile tasarruflarında iken mezbûr [Ü]veys Çavuş, Ramazan nâm reisi ile İstanbul'a bin üç yüz keyl <<arpa>> buğday ve bin beş yüz

¹ Beserek: Tüylü ve besili erkek deve, hecin, arvana; dişi boz deve ile erkek buhur devenin çiftleşmesinden doğan erkek deve; damızlık deve; iki hörgüçlü erkek deve ile bir hörgüçlü dişi devenin yavrusu, buhti, mehari, hecin. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

² Metinde "mezkûrların" şeklinde geçmektedir.

keyl arpa gönderip mezbûr İstanbul'da hâzır bulunmamağla mezbûr Ramazan Reis zikrolunan arpa ve buğdayı fûrûht edip Mûtevellî-i sâbık İbrahim'e yirmi bin akçesin teslim edip bâkisi zimmetinde kalmağla ol cânibde taleb olunup inâd olunur ise Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Ramazan Reis'i meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve mezkûr Davud Çavuş veya vekili ile berâber edip dahi hakk u adl üzere teftiş edip göresin: Fi'l-vâkı' mezbûr Ramazan Reis'in zimmetinde mezbûrun ol mikdâr hakkı olduğu şer'le nümâyân u zâhir olur ise hükmedip bi-kusûr alıveresin. Şöyle ki; vermekde inâd ü muhâlefet eder ise mezbûru Südde-i Saâdetime irsâl eylesesin ki Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna.

281

Merhum babası ile kendisinin küçükken vasileri olan Hamza ve Yusuf Resmî taraflarından dedesi Hürrem Reis'ten ve babasından kendisine intikal etmesi gereken malların satılıp zayi edildiğini iddia eden Hatice binti Ömer'in davasının istinafen tekrar görölmesi.

Bâ-hatt-ı şerîf-i âlî-şân.

Vezîr Ca'fer Paşa –*edâmd'llâhü Teâlâ iclâlehû*–ya ve sâbık Edirne'den munfasıl Mevlânâ Abdullah ve bi'l-fi'l Galata Kâdisi Mevlânâ ( ) –*zîdet fezâilühû*–ya hüküm ki:

Galata sâkinelerinden Hadice nâm hâtûn gelip; "bundan akdem ceddî Hürrem Reis nâm kimesne fevt olup cümle metrûkâtı bi-hasebi's-şer' oğlu olup bunun babası olan Ömer'e intikâl edip lâkin mezkûr Ömer sagîr bulunmağla Hamza nâm kimesne vasi nasb olunmağla mezbûr babasının emvâl-i mevrûsesin zabt u kabz edip ba'dehû babam mezbûr Ömer teehhül eyledikde merkûm Hamza'nın kabz eylediği metrûkâtın tesellüm eylemedin merkûm Ömer fevt olup bu altı aylık sagîre kalmağla Yusuf Resmî nâm kimesne dahi buna vasi nasb olunmağla babası mezbûrun mâl itlâk olunur erzâkın kabz eyleyip mahrûse-i Galata'da ve âhar yerlerde mezkûrân Hürrem Reis ve Ömer'in cümle metrûkâtın mezbûr Hamza ile yek-dil ü yek-cihet olup kendi hevâsına tâbî' kimesneleri istîşâd edip şer'-i şerife mürâcaat eylemedin Hekîmzâde demekle ma'rûf kimesnenin nâmına hüccetler ibrâz etmekle bunun dedesinden ve babasından şer'le intikâl eden emvâl ü erzâkın bey' ve zâyî' u telef edip külli zulm ü hayf eylemiştir." deyü istinâfına emr-i şerif verilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylediği Pâye-i Serîr-i A'lâma arz olundukda şer'le tekrâr görölmesi bâbında hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı şerîfim ile sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince mezkûrenin zikrolunan da'vâsın şer'le istimâ' eyleyip icrâ-yı ahkâm-ı şer'îye eylesesiz.

282

Reayası bazı kimselerin zulmüyle perişan olan Trabzon'daki Hatuniye Vakfına Trabzon Müftüsü Müderris Yunus Efendi'nin Hasbî Nazır tayin olunduğu.

Hâlâ Trabzon Müftisi ve ( ) Müderrisi olan Mevlânâ Yunus –*zîde fazlühû*–ya hüküm ki:

"Hâlâ nefis-i Trabzon'da vâkı' Hâtûniye Evkâfı'nın reâyası ba'zı zaleme taaddisinden perâkende vü perişân olmağla Vakf-ı mezbûra küllî za'f târî olduğu" i'lâm olunmağın sen ehl-i ilm ve sâhib-i fazl

ve müte dey yin ve vakıf husûsunda külli ma'lûmâtın [ve] vukûfun olmağla üzerine Hasbî Nâzır ta'yin olunup ve zimemde bâkî kalan vakıf akçelerin senin mübâşeretinle cem' u tahsil edesin, deyü emir yazılmışdır.

283

Veziriazam Halil Paşa'nın Tırhala kazasındaki hasları reayasının vermek istemedikleri öşür ve örfi vergilerinin geçmişi de kapsayacak şekilde tahsil olunarak Voyvodasına teslim olunması.

Mm. Efendi.

Tırhala Kâdisına hüküm ki:

"Düstûr-ı ekrem, müşir-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa – *edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun taht-ı kazânda vâkı' hâsları karyesi reâyâsı olgeldiği üzere a'sâr-ı şer'iy-ye ve rûsûm-ı örfiyyelerin vermekde inâd ü muhâlefet üzere oldukları ecilden mahsûlüne gadrolduğu" i'lâm olunmağın şer' u kânûn ve defter mücebince hâsları reâyâsının hukûk u rûsûmun Voyvodasına alıvermen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mûmâ-ileyhin hâsları reâyâsının a'sâr-ı şer'iy-ye ve rûsûm-ı örfiyyelerin şer' u kânûn ve defter mücebince güzêstesiyile bî-kusûr mûmâ-ileyhin Voyvodasına alıverip şer' u kânûn ve deftere muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet edenlerden muhtâc-ı arz olanları arz edip muhtâc-ı arz olmayanları şer'le te'dib eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 19 B., sene 1027

284

Pogoniye kazasının Voştine köyünden Habip adlı şahsın evini basıp malını yağmalayan ve yollara inip yolcuları katleden şakilerin yakalanarak malları emanete konulduktan sonra yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Avlonya Sancağibeyine [ve] Pogoniye¹ ve Koniçe² ve Argirikasrı³ kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Pogoniye Kâdisısın, bundan akdem a'yân-ı vilâyet ile mektûb ve mahzar gönderip; "kazâ-i mezbûrdan Voştine nâm karye sâkinlerinden Habib nâm kimesnenin karye-i mezbûreden Bekir ve Bali Hacı ve karındaşı Zeynel ve Mehmed Hoca ve Abdi oğlu Zülfikar ve Bostan oğlu Memi ve Hasan ve İbrahim ve Memi oğlu Halil ve Ali ve Osman ve Ali oğlu Şücâ ve Hızır oğlu Şücâ ve diğer Hızır-ı Pondekatlı⁴ nâm şakiler ve Yani İstemadi ve Apostol ve Yorgo Haçatara nâm zimmîler kendi hevâ-larına tâbî yoldaşlarıyla vakt-i asrda âlet-i harble evin basıp kılıç ile sağ ve sol ellerin mecrûh eyleyip ve evi içinde ve taşrasında kendinin ve hâtûnunun cümle emvâl ü erzâkın gâret eyleyip ve koyun ve

¹ Pogonianî (Yunanistan).

² Konitsa (Yunanistan).

³ Metinde "Eğrikasrı" şeklinde geçmektedir. Gjirokastër (Yunanistan).

⁴ Pontikâtes (Yunanistan).

sığırların ve iki re's bârgirin sürüp ziyâde zulm ü taaddi eylediklerinden [gayri] dâimâ âyendenin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyleyip fesâd ü şenâatlerin yevmen fe-yevmen ziyâde eyleyip şöyle ki; zikrolunan eşkıyânın haklarından gelinmezse ol câniblerde olan reâyânın hâlleri diğer-gün olup karâra mecâlleri olmaz, ekseri celâ-yı vatan eylemek mukarrerdir." deyü ilâm ve bundan akdem hatt-ı hümayûn mücebince müekked hük-m-i şerif verilmişken icrâ-yı hak olunmadığı ecilden eşkıyâ ruhsat bulup ahâl-i vilâyete ve âyende vü revendeye taaddi vü tecâvüz eyledikleri tekrâr Rikâb-ı Hümayûnuma arz olundukda her ne vechile mümkün ise mezkûrlar ele getirilip kayd [ü] bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek fermân olunup lâkin zikrolunan eşkıyâ ele girmeyip gaybet etmekle emr-i şerif ihrâc olunmadığı ilâm olunmağın zikrolunan şakilerin esbâbları ve davarları emânete konulup zuhûra getirdikten sonra mukaddemâ verilen mufasssal ü meşrûh emr-i şerif mücebince kayd [ü] bend ile Südde-i Saâdetime gönderilmelerin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrların vech-i meşrûh üzere cümle esbâbları ve davarları emânete konup zikrolunan şakiler zuhûra geldiklerinden sonra mukaddemâ verilen emr-i hümayûn mücebince kayd [ü] bend ile mübâşir-i mezbûra koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna ve sen ki Mîr-livâsın; bu husûsa mukayyed olup mezbûrûn şakileri ele getirip hük-m-i sâbık mücebince şakileri Âsitâne-i Saâdetime irsâle sa'y-i belîğ eylesesin ve siz ki kâdîlarsız; zikrolunan şakilere kat'â himâyet eylemeyip her ne tarîkıla ele getir[il]meleri mümkün ise hük-m-i sâbık mücebince mûmâ-ileyh mübâşeretile Südde-i Saâdetime göndermekde bezl-i maktûr eylesesiz.

285

Ali Çavuş'un alacak davasında mahallî mahkemenin davetine icabet etmeyen Selanik kazası ahalisinden Polo Hacipolo ve Dimo Zümürrüd'ün Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri.

Saî Efendi.

Selanik Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş *-zide kadruhû-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Polo Hacipolo ve Dimo Zümürrüd nâm zimmîlerde hukûk-ı şer'îyyesi ve görülecek da'vâsı olup lâkin mezbûrlar ol cânibde şer'-i şerife gelmeyip ekser zamânda firâr etmekle da'vâsı görülmeyip" mezbûrûn zimmîler ihzâr olunup da'vâları Dîvân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda görülmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr zimmîleri Südde-i Saâdetime gönderesin ki gelip Dîvân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna.

286

İstanbul'daki Yahudi taifesinin eskiden beri her cemaatinin bir hahamı olduğundan Sinyor cemaatine mensup Şemovil veled-i Avraham'ın Kordova cemaatine haham olmasına ve adı geçen cemaatin işlerine müdahale etmesine izin verilmemesi.

Kadri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Hüccet üzerindedir.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

"Yahûd tâifesinden olup mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Kordova¹ cemâatinden olan Avraham Şarez ve Mayer veled-i Yasef ve Savol Koyrac ve Mosi veled-i Yasef nâm Yahûdiler meclis-i şer'a varıp; "yine tâife-i mezbûreden Sinyor cemâatinden Şemovil veled-i Avraham nâm Yahûdî kendi hevâsına tâbî' ba'zı Yahûdiler ile ittifâk edip mezbûr Kordova cemâatine haham olmak kasedip fitne vü fesâd ve ihtilâl sebeb ile beyenlerinde ahsen vechile cem' u tedârük olunan harâc ve sâir tekâlif-i örfiyyelerinde küllî ihtilâl vâkı' olup mâl-ı mîriye dahi zararı mukarrer olmağla hakikat-i hâl cemâateyn-i mezbûreteynden hâric olan bi-garaz hahamlardan ve cemâatbaşılardan ve sâir Yahûdilerden suâl olundukda; 'mâ-tekaddemden her cemâat bir hahamdan gayri haham olmayıp ve olduğu takdirce münâzaât-ı kesîreye bâis olduğu muhakkak idiği' her biri mezbûr Şemovil muvâcehesinde cevâb verip; 'Fimâ-ba'd her cemâate bir hahamdan gayri haham olmayıp ve beynimizde kangî cemâat kabûl ederse ol cemâatbaşılardan ve a'yâm sâdât-ı kirâm-ı zevî'l-ihtirâma bin sikke flori nezrimiz olsun.' dediklerinden gayri vech-i meşrûh üzere her cemâate bir hahamdan gayri haham olmak azîm fesâda bâis olduğu mukarrer olmağla mezbûr Şemovil'in refi için fermân-ı şerîfim sâdır olmağın zikrolunan Kordova cemâatine haham olmakdan men' olunup ve her cemâate bir hahamdan gayri haham olmamak üzere meclis-i şer'de sicil olunup hüccet-i şer'îyye verildiğin" i'lâm olunmağın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı şerîfim ve mazmûnu muvâfık-ı şer' olan hüccet-i şer'îyye mücebince amel edip mezbûr Şemovil'i bir vechile dahl ü tecâvüz etdirmeyesin. Memnû' olmayıp nizâa mütesaddi olur ise kat'â dahletdirmeyip işbu emr-i şerîfim üzere amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

287

Yusuf Hoca'nın on sekiz sene önce mudarebe yoluyla verip geri aldığı kırk iki bin akçeyi yalancı şahit ikame ederek tekrar Rodoscuklu Mehmed'den tekrar almasına izin verilmemesi, ısrar ettiği takdirde yargılanmak üzere hasmıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.

Sâbıkâ İstanbul Kâdisı olup ber-vech-i arpalık Rodoscuk kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Yahya'ya hüküm ki:

Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı [Muallâma] arzuhâl sunup; "bundan akdem Yusuf Hoca nâm kimesneden kırk iki bin akçe <<bir mikdâr>> mudârebe tarikiyla alıp ba'dehû cümlesin geri edâ etmiş iken ve on sekiz sene mürûr eylemiş iken mezbûr Hoca Yusuf şirrete sülûk edip hevâsına tâbî' nâibler huzûrunda zûr şahid ikâmet etdirmek isteyip tekrâr taleb edip zulm ü taaddi eylediğin" bildirip men' u def' olunup memnû' olmaz ise ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda görülmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ve buna ol vechile dahl ü taaddi eder ise hak üzere göresin: Mudârebe tarikiyla aldığı akçesin bundan bi't-tamâm alıp hakkı kalmamışken vech-i meşrûh üzere zûr şahid ikâmet etdirmek için hevâsına tâbî' nüvvâb huzûrunda tekrâr taleb edip rencide eylemek ister ise men' u def' edip

¹ Cordoba (Kurtuba).

şer'-i şerîfe muhâlif ol vechile dahl ü rencide etdirmeyesin. Şöyle ki; memnû' olmaz ise hasmı ile maan <<Divân-ı Hümâyûnumda görölmek için>> Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görüle.

288

Sâbık Kaymakam Mehmed Paşa'nın Lazkiye, Ezine ve Çarşamba kazalarında ki hasları köylerinin voyvodalarına 'Ziyade akçemizi aldınız.' diyerek rahat-sızlık veren reayanın Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Mehmed Efendi.

Lazkiye¹ ve Ezine² ve Çeharşenbe³ kâdılarına hüküm ki:

<<Benli Giray Sultân -dâme mecdühû-nun>> Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Mahmud ve çavuşlardan Abdi arzuhâl sunup; "düstûr-ı mükerrerem sâbıkâ Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehu-nun taht-ı kazânızda mukaddemâ mutasarıf olduğu hâsları karyelerine Voyvoda olup hâsıl olan mahsûlâtı şer' u kânûn üzere zabt u kabz edip bir ferde taaddileri yogiken hâliyâ ba'zı reâyâ tâifesi mücerred şirret için bunlardan; 'Ziyade akçemizi aldınız.' deyü taaddi vü te-câvüz eylediklerin" i'lâm edip o makûle da'vâya sâlik olanların da'vâları Âsitâne-i Saâdetimde görölmek için emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra mukayyed olup dahi bunlara ol vechile dahlolunur ise bunlardan vech-i meşrûh üzere tezvîr da'vâ edenleri Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda görüle.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 27 B., sene 1027

289

Reisülküttap Mehmed Mecd Efendi'nin çiftliğinden küçük oğluyla birlikte firar eden Rus asıllı esir kadının buldurularak gönderilen adamına teslim edilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimdem Tuna'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Sâbıkâ tuğrâ-yı şerîfim hizmetinde olup hâlâ Reisü'l-küttâbım olan iftihâru'l-ümerâi ve'l-ekâbir, müstecmiu cemîi'l-maâli ve'l-mefâhir, zül-kadri'l-etemmi ve'l-fahri'l-eşemm, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki's-Samed Mehmed Mecd -dâme ulüvvuhû-nun çiftliğinden bir Rûsiyyü'l-asl Acemi Kazak avreti ve bir küçük erkek oğlu ile firâr edip Leh arabaları gitmek üzere olmağla yollarda Leh arabalarında ve gayrilerde tefâhhus olunup zuhûra getirilip hâlâ mûmâ-ileyh tarafından irsâl olunan âdemlerine teslim olunup irsâl olunmaları bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Denizli (Türkiye).

² Sarayköy (Denizli-Türkiye).

³ Buldan (Denizli-Türkiye).

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi yollarda zikrolunan Leh arabalarında ve gayrilerde hufyeten ve alâniyyeten tecessüs ü tefahhus etdirip eğer Leh arabalarında ve gayri mahallerde her kimin arabasında ve evinde ve menâzil ü merâhilde haberleri alınıp bulunursa mûmâ-ileyh tarafından varan âdemlerine zikrolunan <<üç baş>> esirleri teslim edip yine çiftliğe irsâl eylemekde her biriniz bezl-i maktûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyesiz ve bi'l-cümle mûmâ-ileyhin zikrolunan <<firâr eden>> esirleri her kangınızın taht-ı kazâsına tâbî mahallerde ve her kimin yanında ve arabasında bulunursa aslâ taallül ü inâd etdirmeyip âdemleriyle irsâl eylemekde dikkat ü ihtimâm edesiz. İnâd üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp arz edesiz.

290

Ustrumca kazasının bazı köylerinde reayanın eskiden beri tahıl ekimi yaptıkları yerlerde, çayır ve bostanlarında, kullanımı yasak olan tütün yaprağı ekimi yapmalarına müsaade olunmaması.

Bâ-takrîr-i hazret.

Ustrumca Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda vâkı' Baniska¹ ve gayri karyelerde sâkin eğer reâyâ ve eğer gayrileridir; kadîmden zirâat ü harâset etdikleri tereke yerlerin ve çayırların ve bostânların bozup her biri duhân yaprağın ekip hâsıl etmekle herkes zirâat ü harâset etmekden kalmağla memâlik-i mahrûsemde tereke ve sâir hubûbât kısmına muzâyaka verdikleri" istimâ' olundu. İmdi; memâlik-i mahrûsemden duhân isti'mâli emr-i şerîfimle men' olup min-ba'd ekilip ve biçilip isti'mâl olduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yoktur. O makûle duhân yaprağı ekenler ve isti'mâl edenler men' olup memnû' olmayanlar ism ü resmleriyle arz olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere bu emr-i şerîfimi çârsû vü bâzârlarda ve sâir mecma'-ı nâs olan yerlerde muhkem tenbih ü nidâ etdiresin ki emrime muhâlif min-ba'd taht-ı kazânda bir ferd duhân yaprağı ekmeyip ve isti'mâl eylemeyeler ve etdirmeyesin. Şöyle ki; bu emr-i şerîfimden sonra emrime muhâlif geri duhân yaprağı isti'mâl eyleyeler ve ekip biçeler, o makûlelerin muhtâc-ı arz olanların ism ü resmleriyle yazıp arz eyleyesin; muhtâc-ı arz olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eyleyesin ve bi'l-cümle kadîmden zirâat ü harâset edenler kâr u kisblerin bırakıp bu makûle memnû' olan husûsla iştigâl etdiklerine kat'â rızâ-yı şerîfim yoktur. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfimin icrâsında dakika fevt eylemeyesin. Şöyle ki; bu bâbda senin adem-i takayyüdün istimâ' oluna, külli mes'ûl olman mukarrerdur; bilmiş olasın.

291

Kilis haslarına bağlı Milli taifesi Ekrâdından seyyid oldukları iddiasıyla vergi vermek istemeyen Şeyhler kabilesinin seyyid olmayıp reaya olanlarından defter ve kanun gereğince koyun vergisi dâhil tüm vergilerin tahsil olunması.

Dâi.

<<Kilis>> Ekrâd-ı İzzeddin Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Kilis Voyvodası olan Süleyman -zîde mecdühü- meclis-i şer'a varıp a'yân-ı vilâyetden cemâat-i kesîre mahzarında takrîr-i kelâm edip; "havâss-ı Kilis'e tâbî Millî taifesi Ekrâdından Şeyhler

¹ Bansko (Kuzey Makedonya).

Kabilesi defterde yüz altmış üç hâne olup ve on dört bin beş yüz seksen bir koyunları dahi defterde mastûr u mukayyed olup hâlâ üç dört yüz âdemlerdir ve âid olanı Kilis voyvodalarına edâ edegelmişler iken ve mezbûr Süleyman Voyvoda dahi dört senedir zimmetlerine lâzım geleni defter mücebince alıp şimdi taleb eyledikde taallül ü inâd eyleyip kibel-i şer'den Nâib <<gönderip suâl olundukda>> ve Ekrâd kethüdâlarından Ali ve Ahmed ve Cuma ve nice mu'temedün-aleyh kimesneler ile gönderilip suâl olundukda tâife-i mezbûreden Abdünnebi ve Halil Kethüdâ ve Şeyh Ali; 'Biz <<sâd>> seyyidleriz ve zikrolunan âdemler dahi tevâbiimizdendir; resm vermeziz ve verdirmemiz ve içimizden her kim ki mahâkime mürâcaat edip resm verirse katlederiz.' deyü cevâb verip itâat-i şer'-i şerif eylemedikleri" mezbûr Süleyman Voyvoda talebiyle sicil ve hüccet olunup ve bu husûs için Nakibü'l-eshrâf tarafından mühürlü mektûb verilmeğin imdi; sâdâtdan <<olmayanlardan koyun hakkı>> olmayıp reâyâ olanlardan defter mücebince koyun hakkı aliveri[İmesin emredip] **buyurdum ki:**

Vardıkda zikrolunan Şeyhler Kabilesi Kilis hâslarından olup âdet-i ağnâm defterde hâsıl yazılmış iken mezbûrlar defter mücebince koyun hakkın verdirmeyip vech-i meşrûh üzere taallül ü inâd eder ise etdirmeyip sâdâtdan olmayan defterde mukayyed Kilis hâsaları raiyyetlerinden kânûn u defter mücebince âdet-i ağnâmın ve sâir âyid olan her ne ise hükmedip aliveresin. <<Söyle ki; bu def'a emr-i şerîfime muhâlefet>> Bir vechile inâd ü muhâlefet etdirmeyesin ve bu husûs için Nakibü'l-eshrâf tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel eylesin. Hilâfına cevâz göstermeyesin.

292

Vezirozam Halil Paşa'nın Boz Baba Adası'ndaki haslarını yetmiş beş bin akçe maktuan alan Papa Todori'nin zimmetinde kalan kırk yedi bin akçenin kendisinden veya kefillerinden tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı Mm.

( ) Kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem asâkir-i nusret-âsârıma Serdâr olup Vezîr-i A'zamım olan Halil Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun Kethüdâsı olup bi'l-fi'l yaya beylerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud Kethüdâ -dâme mecdühû- tezkire gönderip; "müşârun-ileyhin cezîre-i Boz Baba hâslarının bin yirmi dört senesinin mahsûlün yine cezîre-i mezbûre keferesinin kefâleti ile yine ol cezîreden Papa Todori nâm zimmi yetmiş beş bin akçeye maktûan alıp yirmi sekiz bin akçesin teslim edip zimmetlerinde kırk yedi bin akçe bâkî kalmışken ile'l-ân getirmeyip zimmetlerinde kaldığın" bildirip bâkî kalan meblağ-ı mezbûr, mezbûr zimmîden ve küfelâsından şer'le tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim recâsına i'lâm eylediği ecilden şer'le tahsîl olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahi zikrolunan hâsaları mahsûlün ber-vech-i maktû mezbûr zimmi cezîre-i mezbûre keferesi kefâleti ile alıp ol mikdârın getirip mâadâ bâkî kalan kırk yedi¹ bin akçesin getirip teslim etmeyip zimmetinde kalmış ise bâ'de's-sübût müşârun-ileyhin sene-i mezbûre mahsûlünden zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûru mezbûrdan ve küfelâsından şer'le tahsîl eyleyip varan âdemlerine bî-kusûr aliveresin. Şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

¹ Metinde "beş" şeklinde geçmektedir.

İsneyn'den

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî-gurre-i Şa'bânü'l-muazzam, sene 1027

293

Gemlik kazasında tüccarları öldürüp Narlı köyünde ağılları basarak ahalinin koyun ve keçilerini süren ve köyden köye zahire salgın eden eşkiyadan Kör İbrahim, Çalık Ali, Deli Hızır, Deli Mehmed, Cafer ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları.

Tma.

Mehmed Efendi.

Gemlik¹ ve Pazarköyü² ve Çağa kâdılarına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Hudâvendigâr Sancağibeyi, âdemi Habib nâm kimesneyi subaşı nasb edip eline mühürlü mektûb verip eşkiyâdan Kör İbrahim ve Çalık Ali ve Deli Hızır ve Deli Mehmed ve Ca'fer nâm kimesneler sâir yoldaşlarıyla tüfenk götürüp ve ok ve yay ve yarak ile gezip Gemlik kazâsında Kurtul nâm mahalde yedi nefer tüccârı katledip ve Narlı nâm karye ahâlisinin koyunları ağılın basıp koyun ve keçilerin sürüp âyende vü revende mürûr u ubûrdan kalıp ve köyden köye zahire salgın edip ehl-i fesâdın haklarından gelinmek için <<arzlar ile ile>> olan arzlar zâyî' olup mezbûr şakiler bir yerde durmayıp; 'Her kande bulunurlarsa ele getirilip şer'le haklarından <<gelmek içü>> geline.' deyü emr-i şerîf <<verilmek>>" recâsına i'âm olunmağın ehl-i fesâd bulundukları yerlerde ele getirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsa gereği gibi mukayyed olup bi-eyyi vechin kân ele getirdip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup bir def'a şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların müddeileri muvâcehesinde hak üzere teftiş edip göresiz: İ'âm olunduğu üzere mezbûrların fesâd ü şenâati ve katl-i nüfûs eyledikleri üzerlerine sâbit ü zâhir olursa muhtâc-ı arz olanları habsedip arz eyleyesiz; olmayanlar haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesiz. Ammâ mukayyed olasız ki bu bahâne ile subaşıyı nice atlı ile reâyâ üzerlerine çıkartmayasız. Müddei da'vâ-yı hak eyledikde kibel-i şer'den âdem alıp üç dört atlı ile üzerlerine varıp bi-hasebi's-şer' <<görülüp şer'le>> lâzım gelen icrâ oluna.

294

Gümölcine kazasının Kozludere köyü yakınında kurulan pazarın baş hasılatı sipahilerden İbrahim, Kurd Ali ve Abdullah oğlu Kurd'a gelir kaydedildiğinden bu gelire başkalarının müdahale etmesine ve tüccarların aidat ödeme hususundaki muhalefetlerine izin verilmemesi.

Rif'at.

Gümölcine Kâdisına hüküm ki:³

Erbâb-ı timârdan İbrahim ve Kurd Ali ve Abdullah oğlu Kurd Dergâh-ı Muallâma gelip; "berât-ı hümayûnumla mutasarrıf oldukları timârlarından Kozludere⁴ nâm karyeleri kurbünde olan bâc-ı bâzârın mahsûlâtı ellerinde olan sûret-i defter mücebince kendilere hâsıl kaydolunmuşiken hâricden

¹ Gemlik (Bursa-Türkiye).

² Orhangazi (Bursa-Türkiye).

³ Metinde "hüküm ki" kelimesi iki defa yazılmıştır.

⁴ Kikidi (Yunanistan); Kozluköy (Avusturya KUK Xanthi paftası).

dahlolunduğun ve bâzâra gelenler dahi üzerlerine lâzım gelen âyidelerin vermekde inâd ü muhâlefet eylediklerin" bildirip bu bâbda emr-i şerifim verilmesin recâ <<etmeğin>> eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin: Zikrolunan karye mezkûrların berât-ı hümayûnumla mutasarrıf oldukları karyelerinden olduğu berâtlarında ve sûret-i defterlerinde mukayyed ise zikrolunan bâc-ı bâzârın¹ mahsûlâtı dahi âhara mahsûl kaydolunmuş değil ise min-ba'd hâricden bir ferdi dahletdirmeyip bunlara zabt u tasaruf etdiresin. Min-ba'd bâzâra gelen tüccâr tâifesine taallül ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

295

Hacı Mehmed Ağa Vakfının Tophane yakınında Süheylağa Mahallesi'ndeki fırınının dışındaki fırınlarda ak etmek pişirilmemesine dair Sultan Ahmed Han zamanında verilen fermanın yenilendiği.

Tâbi'-i Kethüdâ Bey.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

<<Kazâ-i mezbûrda vâkı'>> Müteveffâ Hacı Mehmed Ağa'nın <<Evkâfı Mütevellisi demekle ma'rûf Vakfın Tophâne kurbünde vâkı' Süheylağa Mahallesi'nde vâkı' dükkânlarından birinde>> kazâ-i mezbûrda Tophâne kurbünde <<vâkı'>> Süheylağa Mahallesi'nde vâkı' evkâfından bir dükkân fırın olup ak <<etmek pişirilmek mukaddemâ fermân olunmağla>> etmek işlenmek için mukaddemâ izin verilmekle müddet-i medideden beri zikrolunan vakıf kurbünde ak etmek pişip bundan gayri ak etmek <<pişirin fırın>> tabh eder fırın yoğiken sonradan ba'zı <<fırınlr ihdâs olunup Vakf-ı mezbûra>> kimesneler fırınlr ihdâs edip ak etmek işlemekle Vakfa gadrolduğu arz olundukda ol makûle muhdes <<fırınlr>> olan fırınlr ref' olunup ve min-ba'd dahi fırın ihdâs olunmayıp zikrolunan fırından gayri fırınlarda ak etmek <<pişirilmeye>> tabh olunmaya deyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında <<müceddeden>> emr-i şerif <<verilmişken>> verildiği i'lâm <<olunmağın mukaddemâ verilen emr-i şerifim mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur>> olunup tecdîd olunması recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<emrim üzere amel edip>> hak üzere teftiş edip göresin: Mukaddemâ zikrolunan fırından mâadâ gayri fırınlarda ak etmek işlenmemek için emr-i şerif verildiği mukarrer ise ve hilâfına hükm-i âhar vârid olmuş değil ise fermân-ı sâbık mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

296

İstanbul'da Bit Pazarı'nda dellallar dışında, kefilsiz ve çalıntı eşya satan koltukcuların faaliyette bulunmalarına izin verilmemesi.

Tma.

Mm. Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Bit Bâzârı Kethüdâsı Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Bit Bâzârı'nda koltukcular peydâ olmağla yol başlarında durup Müslimânların esbâbların ednâ bahâ ile alıp dellalları

¹ Metinde "bâc u bâzâr" şeklinde geçmektedir.

mezâd eylediği esbâbın sâhiblerinden kefil isterlerken ve kefilsiz esbâb satılmaz iken bunlar varıp; 'Bize kefil lâzım değildir.' deyü cüz'i bahâ ile alıp ve ba'zı hâtûnlar esbâb satmağa geldiklerinde esbâblarına yapışıp; 'Elbette biz ahırz.' deyü tecâvüz edip ve ba'zı kimesneler mezkûrları dellâl kıyâs etmekle esbâb verip nicesi zâyî' olup ve nice uğurluk esbâb bunların eliyle fûrûht olunup ve bi'l-cümle zikrolunan koltukcuların esbâb satan fukarâya her vechile zararları mukarrer olduğun" bildirip men' olunmak bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin men' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere bu husûsa bizzât mukayyed olup dahi vech-i meşrûh üzere koltukculuk edip Müslimânlara zararları olanları men' u def edip emr-i şerifime ve oligelmîşe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

297

Kefe ve Azak'taki cebecilerin yoklamaları ve ulufeleri meselesinden dolayı Kefe Beylerbeyinin adamlarına hançerle saldırıp şaykalarla gelmiş olan azepleri de olayın içine çekerek kürekçilerini katledip birçoğunu da yaralayan Yusuf, Piyale ve İbrahim isimli cebeciler fermanla merd-i timar yapıldıklarından Kefe Beylerbeyinin bunların yerine uygun göreceği dürüst kimselerden atama yapması ve daha önce kendisine verilmiş olan önemli hizmetleri yerine getirmesi.

Bâ-telhîs hatt-ı hümayûn.

Kefe¹ Beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Kefe ve Azak muhâfazasına ta'yîn olunan cebeciler yoklandıkda üç yüz neferi mevcûd olup ve iki yüz neferi nâ-mevcûd olmağla; 'Ulûfeleri ana göre mevcûduna verilsin.' deyü kendi tarafından kâtib ve âdem ta'yîn olundukda Ağaları nâmında olan kimesne <<Yusuf bin Mehmed ve kâtibleri olan İbrahim ve Piyale>> Altıncı Ser-bölük <<olan Yusuf>> yevmi yirmi bir akçesi olan Yusuf bin Mehmed ve On Sekizinci Bölük'de dokuz akçesi olan Piyale Abdullah Kâtib ve Altıncı Bölük'de dört akçesi olan İbrahim Şa'bân nâm kimesneler; 'Bizim ulûfelerimiz havâle ile veriligelmîştir.' deyü âdemlerinin üzerine katl kâdına hançer çekip fesâd etmeleriyle şaykalar ile gelen azebân mâbeynine dahi fitne bırakıp üç dört nefer kürekçilerin katledip ve otuz kırk âdemlerin mecrûh <<etmekle>> edip külli fesâda bâis olduğun" i'lâm olunmağın Pâye-i Serîr-i A'lâma arz olundukda; "Mezbûrlar hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum ile merd-i timâr olmuşlardır; ref eyleyip yerine müstakim kimesnelerden Ağa ve Kâtib ta'yîn <<eyleyip>> edip dahi arz <<eyleyip>> eylemen" bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı celilü'l-<<kadrim>>kadrim mücebince mezbûrları ref eyleyip yerlerin vech ü münâsib gördüğün müstakim kimesnelere ta'yîn eyleyip dahi Südde-i Saâdetime arz eylesin ve mukaddemâ sana sipâriş olunan hidemât-ı mühimme ile mukayyed olup <<envâ'>> itmâm-ı hidmete envâ'-ı sa'y ü ikdâm ve cidd ü ihtimâm eylesin <<ve me'mûr olduğun>> ve vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahihayı yazıp arz u i'lâmdan hâli olmayasın.

298

Onikidivan kazasına bağlı Aralık-ı Afşar köyü ahalisine ve özellikle de kendi karısı Emine'ye olmadık eziyetler edip haksız yere mallarını gasbeden Mehmed'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

¹ Feodosiya (Ukrayna).

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Onikidivan¹ ve Zerzene kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Onikidivan Kâdisısın, mektûb ve ahâlî-i vilâyet mahzar gönderip; "Aralık-ı Afşar nâm kar-yeden Mehmed nâm kimesne zevc[es]i Emine nâm hâtûnu; <<tatlık eyledikden sonra âhara tezevvüce mâni' olup>> 'Sen âhar kimesne ile fi'l-i şemî' eyledin.' deyü azîm darb-ı şedîd etmekle babasından intikâl eyleyen beş baş esirlerin ve sekiz re's kara sığırların ve bir re's kısırak ve bir re's katırın ve evi içinde olan esbâbın ve yirmi bin akçesin ve cihâz ü çeyizin ve cevâhirin cebren çekip alıp ve mehrin vermeyip üç ay siyâset edip; 'Zikrolunan esbâbından ferâgat eyle yohsa seni helâk ederim.' deyü tehdîd eyleyip talâk-ı selâse ile tatlık eyledikden sonra zevc-i âhara tezevvüce dahi mâni' olup ve İvaz nâm kimesneye; 'Sen benim zevc[e]me fi'l-i şemî' kasdeylemişsin.' deyü hilâf-ı şer'-i şerîf evin basıp altı re's öküz ve ineğin ve bir re's katırın ve evi içinde olan emvâl ü erzâkın gâret edip avret ve oğlancıklarına darb-ı şedîd edip ve Şa'bân nâm kimesnenin yerlerin <<ve Emrullah nâm müderrisin çiftliklerin alıp>> ve Abdurrahman nâm kimesnenin muhallefâtın gasb edip ve Ali nâm kimesneye muhkem darb edip ve evin âteşe urup ve fevt olanlarda; 'Hakkım vardır.' deyü muhallefâtın kabz edip ve kendiye mümânaat edenleri ehl-i örfe gamz edip akçelerin aldırıp ve hâlâ zevcesi için; 'Tatlık eylemedim.' deyü tekrâr şirrete sülûk edip bu bâbda fetvâ-yı şerîfe verilip mezbûr[un] zulm ü taaddisinin nihâyeti olmayıp üzerlerinden def u refi lâzım olduğun" bildirip ahvâlin i'âm eyledikleri ecilden mezbûr Dîvân-ı Hümâyûnuma ihzâr olunmak fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru <<Dîvân-ı Hümâyûnuma, meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve da'vâ-yı hak edip hasımlarıyla muvâcehe edip murâfaa-i şer'le faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâları hak üzere teftîş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mezbûre hâtûna ve sâirlere fesâd ü şenâat ve zulm ü taaddî eylediği vâkı' ise ba'de's-sübût şer'le mezbûre hâtûna ve gayra müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûr muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip üzerine sübût bulan mevâddi sûret-i sicilleriyye yazıp arz eylesin; değil ise şer'le <<hakkından gelip>> hakkında lâzım geleni icrâ eyleyip bu makûle ehl-i fesâda bir vechile himâyet etmeyesin. Ammâ bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde zulm ü taaddiden ihtirâz eylesin.>> Südde-i Saâdetime irsâl eylesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda şer'le görülüp icrâ-yı hak oluna.

299

Kara yoluyla Özi'den Kefe'ye gönderilen Kefe Kadısı ve adamlarının yol güvenliklerinin sağlanması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Özi'den Kefe'ye varınca yol üzerinde olan sancakbeylerine ve kâdılara ve Özi Kal'ası Ağasına ve Kefe'ye varınca kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-kuzâtı ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazlı ve'l-keâm Kefe Kâdisı olan Mevlânâ ( ) -zîde fazlühü- hâlâ karadan Kefe tarafına irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Âdemleriyle her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olurlarsa mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına yarar kulağuzlar ve mümkün olan mahallerde neferât koşup emin ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra irsâl ü isâl eylesiniz. Avk u te'hîrden ve Kâdî-ı mûmâ-ileyhe ve âdemlerine ve esbâb u davarlarına hâricden bir ferde dahl ve zarar u gezend erişdirmekden ihtirâz eylesiniz.

¹ Bartın (Türkiye).

Hüve

300

Erdel Elçisinin kardeşi Komoli Blaş'ın köyü sipahilerinin, ahaliden kanun ve defter gereğince ödemeleri gereken vergilerin dışında fazladan nesne istemelerine ve onları kendi işlerinde istihdam etmelerine izin verilmemesi.

Mehmed Efendi.

Tımışvar Beylerbeyisine ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Erdel Elçisinin karındaşı olan Komoli Blaş'ın karye ahâlîsinin karye-i mezbûre toprağında olan yerlerinin a'şâr ve rüsûmun edâ edip lâkin sipâhileri olan hilâf-ı şer' u kânûn ve defter ziyâde nesne taleb edip ve hidmetlerine istihdâm eyleyip taaddî vü zulm eylediği" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr karye ahâlîsi sipâhilerine âid ü râci' olan şer' u kânûn ve defter mücebince öşür ve rüsûmun verdiklerinden sonra şer' u kânûn [ve] deftere muhâlif ziyâde nesne taleb etdirmeyesiz ve sipâhîlere kendi hidmetlerine istihdâm etdirmeyesiz; men' u def' eyleyesiz. Eslemezler ise ism ü resmleriyle arz eyleyesiz.

301

Kormanlı Mustafa Müteferrika'nın, Niş Köprüsü'nün tamirinde gösterdiği takdire şayan gayreti aynı şekilde sürdürüp tamir işini tamama erdirmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Niş¹ Köprüsü ta'mirine me'mûr olan Kormanlı² Mustafa –zîde mecdühü–ya hüküm ki:

"Niş Köprüsü harâba müşrif olmağla ta'miri mühimmâtdan olmağla düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem sâbıkâ Vezîr-i Sâni olan Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü– tarafından zikrolunan köprünün ta'miri sana ta'yîn ve fermânım olmağla leyl ü nehâr hidmet-i mezbûrenin itmâmına sa'y üzere olduğun" i'lâm olunmağın berhûrdâr olasın. İmdi; cîsr-i mezbûrun ta'mir ve itmâmında mücidd ü sâi olup kemâ-kân hidmet-i mezbûrede olman emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrim üzere amel edip dahi zikrolunan köprünün ta'miri mukaddemâ sana ta'yîn ve fermân olunduğu üzere kemâ-kân ta'mir ü termim ve ber-vech-i istihkâm itmâma erişdirmekde bezl-i makdûr eyleyesin. İnşâallâhü Teâlâ vücûda gelecek hidmetin zâyî olmayıp me'mûlünden ziyâde riâyet olunursun; ana göre itmâmında dikkat ü ihtimâm eyleyesin.

302

Kethüdayeri Mehmed'in Menteşe sancağından tahsil ettiği devlete ait parayı konakladığı yerde gasbedip Silahdar Mehmed'i öldüren Gorgoroğlu zorba-başlılarından Ali ve avanesinin yakalanmaları ve gasbettikleri para geri alındıktan sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

¹ Niş (Sırbistan).

² Korman (Sırbistan).

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ Aydın ve Saruhan <<Anadolu Beylerbeyisi ve>> sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Paşa'ya ve Çal ve Gölhisar ve İstanos kâdîlarına hüküm ki:

"Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından olup ( ) Kethüdâyeri olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed -zîde kadruhû- bu sene-i mübârekeke Mentese sancağında cem'u tahsil eylediği mâl-ı mîriyi <<ile>> alıp Âsitâne-i Saâdetime getirirken ( ) kazâsına tâbî' Çukurlar¹ nâm karyeye konduklarında Gorgoroğlu zorbabaşlarından Ali nâm şakî hevâsına tâbî' Deli Hüseyincan ve İbrahim ve Çolak Hamza ve Şengeldi nâm ehl-i fesâd ile mezbûru basıp yanında olan ( ) akçe mâl-ı mîriyi ve cümle kendinin ve yoldaşlarının emvâl ü erzâkın gâret ü hasâret eylediklerinden gayri silahdârlardan Mehmed nâm yoldaşın sağ uyluğuna tüfenk ile urup mecrûh etmekle ol darbdan fevt olup ziyâde zulm ü fesâd eyledikleri ve bu bâbda fetvâ-yı şerife verildiği" i'lâm olunmağın mezbûrlar ele getirilip gâret olunan her ne ise bî-kusûr alıverilip icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi zikrolunan şakîleri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip mezbûr Mehmed ve sâir yoldaşlarıyla berâber edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftiş edip göresiz: Mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâatleri mukarrer ise ba'de's-sübût gâret olunan her ne ise hükmedip bî-kusûr alıverdikten sonra bu fesâd edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz. Ammâ bu bâbda mukayyed olup garaz ile hilâf-ı şer' bir ferde zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyetden ihtirâz eylesesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fi 15 Ş., sene [10]27

303

Medine-i Münevvere'deki ( ) Vakfının eski nazırlarından ( ) adlı şahsın zimmetinde kalan vakıf malının tahsil edilmesi.

Medine-i Münevvere Kâdîsına hüküm ki:

Medine-i Münevvere -şerrefeha'llâhü Teâlâ-'da vâkı' ( ) Evkâfı Mütevellisi olan ( ) tarafından arzuhâl sunulup; "sâbıkâ Evkâf-ı mezbûreye Nâzır olan ( ) nâm kimesne zimmetinde Vakf-ı merkûm mâlından ( ) bin akçe ve ( ) olup taleb olundukda; 'Edâ etdim.' deyü mücerred vermemek için inâd ü muhâlefet eylediğin" bildirmeğin <<Vakf-ı mezbûrun alıverilmek için hüküm-i hümayûnum taleb>> bî-kusûr tahsil olunup Vakıf için alıverilmek fermân olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru Evkâf-ı mezbûre Mütevellisiyle muvâcehe edip dahi hakk u adl üzere teftiş edip göresin: Fi'l-vâkı' Vakf-ı mezbûr mâlından mezkûrun zimmetinde ol mikdâr nesne zuhûr ederse taallül etdirmeyip Vakıf için şer'le hükmedip bî-kusûr alıverip Evkâf-ı mezbûre mâlından zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın.

¹ Çukurlar (Balıkesir-Türkiye).

304

Sultan Süleyman Han Vakfı imareti için Drama ve Zihne taraflarından düşük bahayla buğday satın alınıp gönderilmesi.

Drama Kâdisına hüküm ki:

Ecdâd-ı ızâmımdan cennet-mekân, firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân –*aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân*– Evkâfı Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Selim –*zîde mecdühü*– Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Mûmâ-ileyh –*tâbe serâhü*–nün evkâfından Drama ve Zihne ve tevâbii mukâtaâtı emînleri, ol cânibde buğdayın bahâsında izzet yokdur ve imâret-i âmireye külli buğday lâzımdır, deyü Vakfa sa'y olmak üzere her sene ol cânibde akçe ile on iki bin ohkar¹ buğday ki, İstanbul kilesiyle on sekiz bin kile olur; bilâd-ı imâretde aşağı bahâyla cânib-i Vakfa verilegelmiş iken birkaç seneden beri bilâd-ı imâretde olan bahâdan iki bahâ ziyâdeye <<olmağla>> vermekle Vakfa külli gadrolmağla Emîn-i mezbûrun şart-ı iltizâmı üzere zikrolunan [on] iki bin ohkar buğdayı getirmek için Marmara Cezîresi reislerinden Kaban ve Panayot nâm zimmi reisler Vakf-ı mezbûr câbilerinden ( ) nâm câbilerle deryâdan sefine ile ve karadan dahi Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından Ahmed –*zîde kadruhü*– irsâl olunup vech-i meşrûh üzere ol cânibde buğdayın izzeti olmayıp mâ-tekaddemden cânib-i Vakfa sa'y olmak üzere aşağı bahâ ile tahmîl olunup irsâl oluna. Hâliyâ bilâd-ı imâretde buğdayın a'lâsı keyl-i İstanbulî otuzar akçeye ve dahi aşağıdır. Otuzar akçeye olduğu takdirce ohkarı navlun kirâsıyla kırk beş akçeye olur. Bu minvâl üzere ohkarı irsâle mümkün ise tahmîl olunup irsâl oluna. Şöyle ki; ol diyârda bu bahâdan ziyâdeye câri ise fûrûht olunup bahâsı irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vustûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi vech-i meşrûh üzere ol cânibde buğdayın izzeti olmayıp mâ-tekaddemden cânib-i Vakfa sa'y olmak üzere her sene bilâd-ı imâretten aşağı bahâ ile cânib-i Vakfa verilegelmiş <<iken>> ise ve buğday ol diyârda bu bahâdan ziyâdeye câri değil ise bu minvâl üzere gemilere tahmîl olunup cânib-i Vakfa irsâl ü îsâl oluna. Bu bahâdan ziyâdeye câri ise fûrûht etdirip bahâsın Evkâf-ı mezbûre Mütevellisine edâ ve teslim etdirip avk u te'hîr ve ih-mâl ü müsâhele etdirmeyip taallûl ü inâd etdirmeyesin.

305

Sultan Süleyman Han Vakfına ait Eceabad kazasına bağlı Maydos köyünden olup eşkıyalık ve hırsızlık yapan çoban Yorgi ile kendisine yataklık eden isim-leri yazılı diğer çobanların yakalanarak cezalandırılmaları.

Hüccet mücebince.

Eceabad² Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh ceddim Sultân Süleyman Hân –*tâbe serâhü*– Evkâfı karyelerinden Maydos³ nâm karye zâbiti olan Bekir nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "karye-i mezbûreden Yorgi nâm çoban zimmi şakî vü ehl-i fesâd olup nice kimesnelerin evlerin[e girip] emvâl ü erzâkların gâret edip harâmî olmağla ele getirilip <<bi-hasebi's-şer'-i şerîf>> ahâlî-i karyeden suâl olundukda; 'dâimâ ahâlî-i karyenin evlerine girip esbâb u erzâkların serika edip fesâd

¹ "...kadîmden yirmi altı vakiyye terekeye bir ohkar denilip.." A.DVNS.MHM.d., 53, hk. no. 213, s. 78.

² Eceabat (Çanakkale-Türkiye).

³ Maydos (Çanakkale-Türkiye).

üzere olduğun' haber vermeleriyle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'iyye verildikten sonra hakkından gelinip lâkin yatakları olan Angeli ve karındaşı Dimitri ve Kostantin ve Kosta nâm çobanlar dahi mezbûrun şerikleri olmağla nice kimesnelerin esbâb u erzâkların alıp firâr eyleyip <<şer'le>> mezbûrlar ele getirilip şer'le müteveccih olan hukûk-ı fukarâ aliverildikten sonra şer'le haklarından gelinmek" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrlar her kande bulunurlar ise zâbitleri ma'rifetiyle ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hukûk-ı nâsı ashâbına alıverdikten sonra mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; değıller ise sâir eşkıyâ ve yatak olanlara mûcib-i ibret olmak için şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin. Ammâ umûm teftiş memnû'dur; bu bahâne ile kendi hâlinde olanlara zulm ü taaddi olunmakdan be-gâyet hazer edip câdde-i hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

306

Hasan Çavuş'un, görevli olarak Eflak eski Voyvodası Aleksandra'nın yanında bulunduğu sırada eşkıya tarafından gasbolunan ve Voyvoda'nın mührüyle mühürlenlen deftere kaydedilen erzak ve eşyasının, anılan eşkıyadan eksiksiz olarak geri alınması.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Özi cânibine Donanma Serdârı olan Ebûbekir –*dâme mecdühü*– mektûb gönderip; "bu sene-i mübâreke Özi cânibine lâzım olan mühimmât ve Eflak vilâyetinden ihrâcî fermân olunan yirmi kıt'a şaykalar <<Donanma>> ve sâir hazîne için irsâl olunan Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hasan Çavuş vilâyet-i Eflak'da Voyvoda-i sâbık Aleksandra'nın yanında bulunup eşkıyâ basıp fesâd eylediklerinde mezbûr Çavuşun dahi cümle esbâbın ve erzâkın gâret ü hasâret edip ziyâde zulm ü hayf olduğun" bildirip gâret olunan esbâb u erzâk Voyvoda-i sâbık mührüyle defter olunup ve mühürlenip <<her kimde müteveccih ise>> hâlâ elinde olan defter mücebince tahsîl olunmak" için emr-i şerifim recâsına i'lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sen yanında olan boyarlarınla mukayyed olup hidemât-ı hümayûnumla vilâyet-i Eflak'a varan mezbûr Çavuşumun esbâb u erzâkın gâret edenler kimlerdir; aslı ile zuhûra getirdip dahi aslâ taallûl etdirmeyip bi-kusûr elinde olan defter mücebince mûmâ-ileyh Çavuşuma aliverip bir akçe ve bir habbesin zâyi' etdirmeyip cümlesin gâret edenlerden tahsîl etdirip min-ba'd emrime muhâlif taallûl ü inâd eylemeyesin.

307

Ovayüzü kazasında, Mustafa bin Bünyad ile iki yıl önce evleri yakılıp malları çalınan kimselerin vekili mahkemede üç bin beş yüz akçe ve bazı emlak verilmesi karşılığında sulh olduklarından bundan sonra, bu sulha dair mahkemece verilen hüccete aykırı bir iş yapılmasına izin verilmemesi.

Kudsi.

Ovayüzü¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; <<taht>> "Akçakilise nâm karye sâkinlerinden Mustafa ibn-i Bünyad nâm kimesne karye-i mezbûreden Abdi Başe ve karındaşı Tabîb Ömer nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan Halil Çelebi bin Mustafa nâm kimesneler mahzarında ikrâr edip; <<târih ve>> iki yıldan mukaddem mezbûrların evleri ihrâk olunup ve esbâbları serika olundukda mezbûr Mustafa'dan ve karye-i mezbûre sipâhileri olan Hızır ve Ahmed ve Halil ve Habib nâm kimesnelerden tutup ba'dehû <<sulh olunup>> üç bin beş yüz nakd akçe ve ba'zı emlâk verilip mâbeynleri sulh olunup hüccet-i şer'iyye <<verilmiş iken>> verilip husûs-ı mezbûr için bir dahi rencide etmeyip hüccet-i şer'iyye mücebince amel olunmak için emr-i şerif verilmek" için i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda arz olunduğu üzere olup bu husûs vech-i meşrûh üzere görölüp şer'le faslolunup hüccet-i şer'iyye verilip hâlâ ol hüccetin mazmûnu muvâfık-ı şer'-i şerif olup alâ-vech-i'l-hasım sâbit olursa mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesin. Şer'-i şerife muhâlif iş etdirmeyesin.

308

İstanbul'da esircilerin esirlerini Yeni Bezzazistan kapısı ile Ayasofya Vakfına ait berber dükkânı arasındaki yerin dışında satmalarına izin verilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Emri.

Tecdîd olmuşdur.

İstanbul Kâdisına ve Yeniçeri Kâimmakâmı olan Ali'ye hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da Yeni Bezzâzistân kurbünde vâkı' mahalle ahâlisinden Mevlânâ Seyyid Muhammed Hâşimî -zîdet siyâdetühû- ile zikrolunan Bezzâzistân etrafında sâkin olanlardan Mahmud ve İbrahim ve Mehmed ve Mustafa nâm kimesneler Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mâ-tekaddemden esir bey' eden esirciler tâifesi esirlerin zikrolunan Bezzâzistân kapısından Ayasofya Evkâfından olan berber dükkânına varınca bey' edip berber dükkânından tecâvüz edegelmiş değiller iken mukaddemâ kadime muhâlif esirlerini getirip dükkânları önünde ve mahalle arasında bey' etmekle ehl-i dükkânın kâr u kisblerine mâni' olup ve ahâlî-i mahallenin ehl ü ıyâllerine muzâyaka verip mürûr u ubûrda muzâyaka çekilmekle mukaddemâ şer'-i şerif tarafından üzerine varılıp görüldükde vech-i meşrûh üzere muzâyaka verildiği mukarrer ve sâbit olmağla sicil ve hüccet olunup mücebince men'i için evâmir-i şerife verilmişken memnû' olmayıp yine ol vechile muzâyaka verilmekle tekrâr men'i için emr-i şerif verildiğin" bildirip hâlâ tecdid olunmak recâ etmeğin fermân-ı sâbık mücebince amel olunup men' olunmaları bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ verilen evâmir-i şerife ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celîl-l-kadrim üzere amel edip zikrolunan esirci tâifesinin esirlerin vech-i meşrûh üzere kadimden bey' edgeldikleri mahallerde bey' etdirip ahâlî-i mahalleye muzâyaka verdirmeyip ve dükkânlar ashâbının kâr u kisblerine mâni' olmayıp kadimden olugelene muhâlif ve emr-i hümayûnuma mugâyir bir ferde taaddî vü tecâvüz etdirmeyip men' u def eylesin.

Fî-evâsıtı Ş. sene 1027.

¹ Ovacuma (Safranbolu-Karabük).

309

Vezir Mahmud Paşa'nın Yenişehir-i Fener kazasına bağlı Igrimyani hasları köylerinin adı geçenin adamlarına zapt ettirilmesi, başkalarının müdahale etmesine izin verilmemesi.

Zâde.

Yenişehir-i Fener¹ Kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezirim Mahmud Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun taht-ı kazânda vâkı' Igrimyani² nâm-ı diğer Beşköy nâm hâsları karyeleri için düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Voyvodası [tarafından]; "*Mûmâ-ileyhin hâsları ile maan zabt olunagelmışdir.*" deyü a'sâr ve rûsûmuna dahl <<olunarak>> olunmağla; "Mûmâ-ileyh Vezîrimin elinde olan sûret-i defteri mücebince <<kar-yeler>> zikrolunan karyeleri voyvodalarına zabt etdiresin." deyü mûmâ-ileyh Vezîr-i A'zamımın Kethüdâlığı hizmetinde olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud Kethüdâ –*zide mecdühû*– tarafından mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi zikrolunan karyeleri mûmâ-ileyh Mahmud Kethüdâ tarafından verilen mektûb ve sûret-i defter-i cedid-i hâkânî mücebince mûmâ-ileyh Vezîrimin âdemlerine zabt etdirip âharı dahletdirmeyesin ve zikrolunan karyelerin toprağı seksen dönüm yer olduğu şer'le sâbit ü zâhir olup hüccet-i şer'iyye verilmeğin ol hüccet-i şer'iyye mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesin.

310

Harem-i Hümayun çalışanlarından Dilsiz Cebe Ali Ağa'nın Voştıçe ve Kalavrita kazalarındaki zeâmeti köylerine önceki mutasarrıfı olan sabık Bosna Beylerbeyi İbrahim'in Subaşı Mustafa'nın alacağı olduğu bahanesiyle müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Dâi.

Voştıçe ve Kalavrita³ kâdılarına hüküm ki:

<<Mora sancağında taht-ı kazânda>> Harem-i Hümayûnum huddâmından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Cebe Ali Ağa bî-zebânın Mora sancağında taht-ı kazânda mutasarrıf olduğu zeâmeti mukaddemâ Bosna Beylerbeyisi olan emîrül-ümerâi'l-kirâm İbrahim –*dâme ikbâlühû*–nun tasarrufunda iken subaşı olan Mustafa Çavuş fevt olup Mora Sancağibeyine hitâben <<ve ba'zı kimesneler>> emir ibrâz edip; "*Zeâmet-i mezbûre karyeleri reâyâsında mezkûr Mustafa Çavuşun akçesi vardır.*" deyü rencide eyleyip <<mezbûr>> müşârun-ileyh İbrahim –*dâme ikbâlühû*– İstanbul'da olmağın ol cânibde reâyâ rencide olunmayıp <<her kimin>> bu bâbda olan da'vâsı <<varsâ>> Âsitâne-i Saâdetimde görülmek emredip **buyurdum ki:**

¹ Metinde "Yenişehir ve Fener" şeklinde geçmektedir.

² BOA, TT.d., 101, s. 238.

³ Kalávryta (Yunanistan).

Vardıkda emrim üzere zikrolunan zeâmet reâyâsın ol cânibde ol vechile kimesneye rencide vü remîde etdirmeyip müşârun-ileyh İbrahim –*dâme ikbâlühü*– <<Âsitâne-i Saâdetime>> İstanbul'da olmağla da'vâsı olanların husûsu Âsitâne-i Saâdetimde görölüp şer'le lâzım gelen icrâ oluna.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 4 Ş., sene [10]27

311

Şeyh Muhitî Efendi'ye tevcih olunan İnegöl kazasındaki Yeğengazi mezrasının sınırları dâhilinde bulunup yolcuların konakladığı vakıf korudaki ağaçların vakfedenin şartına aykırı olarak kesilmesine izin verilmemesi.

İnegöl Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı' Yeğengazi¹ mezraası Şeyhi olup İstanbul'da sâkin olan kıdvetü's-sulehâi's-sâlikin Şeyh Muhitî –*zide takvâhü*– Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bundan akdem <<zâviye>> mezraa-i mezbûre ber-vech-i te'bîd kendiye tevcih olunup hâricden dahlolunugelmiş değil iken yüz yıldan ziyâde zamân korunugelen âyende vü revende konugeldiği korunun eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresin hâricden ba'zı kimesneler kat' edip külli zarar ve muzâyaka verip taaddi eylediklerin" bildirip şart-ı vâkıf mücebince kadimî korularının eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresi âhara kat' etdirmeyip men' u def' olunup memnû' olmayanların şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Vech-i meşrûh üzere mezraa-i mezbûrenin kadimî korusunun eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresine kadimden olugelene muhâlif hâricden dahlolunup şart-ı vâkıfa muhâlif kırıp ve kat' edip Vakfa gadr ve mûmâ-ileyhe zarar eyledikleri vâkı' ise men' u def' edip min-ba'd hâricden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin. Memnû' olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Husûs-ı mezbûr için emr-i âhar <<irsâline>> göndermeli eylemeyesin ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûra mukayyed olup Vakfa gadr u zarar olmakdan ziyâde hazer eylesin.

312

Şeyh Muhitî Efendi'ye tevcih olunan İnegöl kazasındaki Yeğengazi mezrasının sınırları dâhilinde bulunan bazı yerlerin Deydinler köyü ahalisi tarafından mera yapılmasına izin verilmemesi.

Yenişehir² Monlâsına ve İnegöl³ Kâdisına hüküm ki:

İnegöl kazasında vâkı' müteveffâ Yeğengazi mezraası Şeyhi olan kıdvetü's-sulehâi's-sâlikin Şeyh Muhitî –*zide takvâhü*– tarafından Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunulup; "mezraa-i mezbûre ber-vech-i te'bîd kendiye tevcih olunup Vakf-ı mezbûru ihyâ vü âbâdân edip mezârii şey'-i kalîl olmağla bî-hâsıl olup bi'l-küllüye harâba müşrif olmuşiken iki yüz yıldan beri zirâat <<olunup>> ve ta'şir olunup hâsıl olan terekesinin öşr ü resmi zâviyesine vürûd eden âyende vü revendenin ve fukarânın taâmiyyesine

¹ BOA, TT.d., 166, s. 25.

² Yenişehir (Bursa-Türkiye).

³ İnegöl (Bursa-Türkiye).

sarf olunup hâricden kimesne dahledegelmış değil iken Deydinler¹ nâm karye halkı hilâf-ı şart-ı vâkıf <<ve olugelene>> mezraa-i mezbûrenin ba'zı yerlerin <<kendi mezraalarına ilhâk edip ve zirâat etmeyip öşrünü vermeyip>> fuzûlen <<mer'â edinin Vakf-ı mezbûrun harâb olmasına bâis oldukların bildirip>> zabt u tasarruf etmekle mer'â edinin zâviye fukarâsına muzâyaka verdiklerinden gayri âyende vü revende dahi ıztırâb çekdiklerin" bildirip Vakfın sınırı dâhilinde olup kadimden zirâat olunugelen yerleri şart-ı vâkıf mücebince Vakıf için aliverilip zirâat olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin <<i'lâm etmeğin>> **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: <<Şart-ı vâkıfa ve olugelene muhâlif mezraa-i mezbûrenin yerlerin fuzûlen kendi mezraalarına ilhâk <<edip>> ve mer'â edinin Vakfa gadreyledikleri vâkı' ise men' ve ol yerler vakfiyye-i ma'mûlûn-bihâda mukayyed ve tasrîh olunmuş yerler ise men' u def edip mezraa-i mezbûrenin kadîmî yerleri geri Vakıf için aliverip zirâat etdirip aslâ taallûl ü inâd etdirmeyip Vakfa gadrolmakdan ziyâde hazer eyleyesiz. Bu bâbda inâd üzere olanları yazıp arz eylesiz.>> Nizâ' olunan yerler karye-i mezbûrenin mümtâz ü muayyen sınırı dâhilinde olan yerlerinden olmağla zabt eder olmayıp fi'l-vâkı' zâviye-i mezbûreye şart olunan mezraa yerlerinden olup mâ-te-kaddemden zirâat ü harâset olunup öşr ü resmi <<Vakfa edâ olunur ise>> zâviye-i mezbûre fukarâsına sarf olunugelmış iken karye-i mezbûre ahâlisi fuzûlen zabt u tasarruf edip mer'â edindikleri vâkı' ise kadimden zirâat ü harâset olunup öşr ü resmi alınugelen yerler mer'â olmak câiz değildir; men' u def edip ol yerleri Vakıf için hükmedip kemâ-kân zirâat ü harâset etdirip şer' u kânûna muhâlif ve kadimden olugelene mugâyir kimesneye taallûl ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

313

Berkofça kasabası ve etrafının eşkıyadan korunması görevinin bu sene de yine, bu hizmeti geçen yıl başarıyla yerine getirip herkesin takdirini kazanmış olan Dergâh-ı Mualla Çavuşu Mustafa'ya verildiği.

Dâi.

Berkofça² ve ( ) kâdılarına <<hüküm ki>> ve Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Mustafa Çavuş –zîde kadruhû–ya hüküm ki:

<<Arzuhâl sunup>> Bundan akdem <<kasaba-i>> taht-ı kazânızda kasaba-i Berkofça ve etrafında haydûd eşkıyası zuhûr edip kasaba-i mezbûre üzerine gelip taaddî vü fesâd üzere olmalarıyla ol tarafların hıfz u hırâseti mühimmâtdan olup ve Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından sen ki mezbûr Mustafa Çavuş'sun, <<dahi>> ol tarafların ehl-i vukûfu olduğun ecilden sene-i sâbıkada kasaba-i mezbûre ve tevâbii olan kurâda vâkı' eli emirli ve yerli tüfenk-endâz ve il-erleriyle ol cânibleri muhâfaza eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmağla <<mûmâ-ileyh Mustafa Çavuş>> sen ki mezbûr Mustafa Çavuş'sun, me'mûr olduğun üzere hizmet-i muhâfazada mücidd ü sâi olup ve kasaba-i mezbûre ve etraf u cevânibi haydûd eşkıyasından gereği gibi hıfz u hırâset etdiğinden gayri cümle a'yân-ı vilâyet ve ahâlî-i memleket <<mezbûr-ı mûmâ-ileyhden>> senden rızâ vü şükrân üzere olup hakkında hüsn-i şehâdet ve Südde-i Saâdetime mahzar gönderip <<yevmiyye dahi>> geri kasaba-i mezbûre muhâfazasına ta'yîn olunmak recâ <<ifâ>> eylediklerinden mâadâ bi'l-fi'l Bosna eyâletine mutasarrıf olan düstûr-ı mükerrerem Vezîrim İskender Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû– dahi vech-i meşrûh üzere arz eylediği Pâye-i Serîr-i A'lâma telhis olundukda hizmet-i muhâfazada olmak için hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum <<ile fermân-ı âli-şânım sâdır olmağın>> mücebince düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham,

¹ Deydinler (İnegöl-Türkiye).

² Berkovitsa (Bulgaristan).

nizâmü'l-âlem Vezir-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*– tarafından emr-i şerif verilmekle ol emr-i şerif mücebince sene-i sâbıkada hıfz u hırâset eylediğin üzere zeâmetine hâricden dahlolunmamak üzere bu sene dahi kasaba-i mezbûreyi ve etrâf u cevânibini hıfz u hırâset eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere bu bâbda bizzât mukayyed olup anın gibi ol câniblerde haydûd eşkiyâsı zuhûr eder ise tavâif-i mezbûre ile muaccelen üzerlerine varıp bi-inâyeti'llâhi Teâlâ def u izâlelerinde ve eşkiyâyı ele getirip haklarından gelinmek bâbında mücidd ü sâi olup bir mahalle haydûd eşkiyâsı tarafından zarar u gezend erişdirtmemek bâbında sa'y ü ikdâm <<üzere olasın ve>> ve dikkat ü ihtimâm üzere olasız ve bi'l-cümle kasaba-i mezbûre ve tevâbiinin muhâfazasında takayyüd ü ihtimâm <<üzere olup>> edip hidmet mahallinde itâat-i emr etmeyenleri ism ü resmleriyle yazıp bildiresiz.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî-gurre-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

314

Gelibolu kazasına bağlı Hora, Mürefte, Ganos ve Şehirköy bölgesi Yeniçeri Zabitliğine gediklilerden Murad'ın tayin olunduğu.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Gelibolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Abdülaziz –*edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü*–ya hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûre[de] Hora¹ ve Mürefte ve Ganoz² ve Şehirköy³ nâm mahallerde Yeniçerilerim Zâbiti olan ref' olunup yerlerine gediklilerden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Murad –*zide kadruhü*– Zâbit ta'yîn olunup ber-vech-i adâlet mezbûru Zâbitlik umûrunda istihdâm olunup âhardan bir ferde dahl ü taarruz etdirilmeyip ve levend tâifesinden ba'zı kimesneler burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemiöğlanı nâmında ve şeklinde gezip fukarâyı rencide vü remide eden eşkiyâ dahi mezbûra ahz etdirdip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ etdirilip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirilmemek" bâbında iftihâru'l-ümerâi ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Yeniçerilerim Ağası olan Hüseyin –*dâme ulüvvuhü*– tarafından mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezbûru sadâkat ü istikâmetle hidmet-i mezbûrede istihdâm edip şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve Ağaları tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

315

Bursa'daki Ali Paşa Vakfında vakfedenin şartına aykırı olarak çeşitli vazifeler ihdas edildiği ve Vakfın bütün görevlileri için günlük azami elli beş akçe ödenebileceği bildirildiğinden vakfedenin şartına göre hareket edilip buna aykırı iş yapılmaması.

¹ Hora, Hore (Tekirdağ-Türkiye).

² Gaziköy, Ganos (Tekirdağ-Türkiye).

³ Şarköy (Tekirdağ-Türkiye).

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "Bursa'da vâkı' Ali Paşa Vakfından medrese nâmıyla ve sâir cihetle hilâf-ı şart-ı vâkıf nice vezâyif ihdâs olunup imâretine ve sâir Vakıf mâlîna zarar müterettib olmağla <<olduğun bildirip>> vakfiyye-i şer'iyye ve berât-ı hümayûn mücebince câmi' ve imâret huddâmının vazîfeleri hesâb u defter olundukda yevmî elli beş akçe vazîfe-i lâzime zuhûr edip ziyâdesi Vakfa zarar-ı mahz olduğun" bildirip ref olunmak bâbında arz eylediğın ecilden şart-ı vâkıf mücebince amel olunup hilâfı olmamak bâbında emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere şart-ı vâkıf mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

316

Kastamonu'daki timarlardan alınan bâdiheva resminin yarısı Sancak Beyine gelir kaydolunduğundan müderris, mülazım, kadı vs.nin müdahalesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kastamonu Beyine hüküm ki:

Kâimmakâmın mektûb gönderip; "livâ-i mezbûrda vâkı' olan timârların nısf-ı bâd-ı hevâsı Mîr-livâyâ hâsıl kaydolunup sâbıkâ <<evvelâ>> Sancakbeyi olanlar tasarruf edegelmekle senin tarafından zabtına âdem gönderildikde ba'zı müderrisin ve mülâzımın ve kuzât tâifesi âdemini taşılayıp tasarruf¹ etdirmeyip müdâhaleden [hâli] olmadıkların" bildirmeğın; "Sancağa müteallik olan umûra kimesne müdâhale eylemeye." deyü fermân-ı âli-şânım sâdır olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i hümayûnumun mefhûmunu livâ-i mezbûrda sâkin olan müderrisin ve mülâzımın ve kuzât ve gayrilere i'âm eyleyesin ki min-ba'd sancak umûruna müdâhale etmeyip kendi hâllerinde olalar. Emr-i hümayûnuma itâat etmeyip geri bu makûle umûra müdâhale edenleri ism ü resmleriyle yazıp arz eyleyesin.

317

İstanbul'a etraftan gelen kömürün öncelikle demirci ve bakırcılara verilmesi-ne dair fermanın yenilendiği.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

İstanbul'da olan demirci ve bakırcı tâifesi Südde-i Saâdetime gelip; "etrâfdan İstanbul'a gelen kömürü kadimden bunlar alagelmişler iken <<hâlâ>> hammâl tâifesi bunlardan mukaddem alıp der-mahzen edip ve ba'zıları bârgirlere yükledip sokaklarda gezdirip fûrûht etmekle kömür bahâyâ çıkıp bunlar kâr u kisbden kalıp kârlarına noksân ve kendilere gadrolmağla hammâl tâifesi bunlardan evvel kömür <<almamak>> almamak" bâbında babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında emr-i şerif verilip hâlâ tecdid olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

¹ Metinde "تغرض" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince amel edip bunlardan evvel hammâl tâifesine kömür aldırmaııp men' u def' eyleyip olugelene muhâlif bir ferde iş etdirmeyip memnû' olmayanları arz edesin.

Yevmü's-Sebt, fi 4 N., sene 1027

318

Karaman'da ortaya çıkan suhte ve levend eşkıyasının yakalanarak haklarından gelinmesi.

Bâ-fermân.

Sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup bi'l-fi'l Hızâne-i Âmiremin Karaman cânibi Defterdârı ve Muhassıl-ı Emvâl olan Mehmed -dâme ikbâlühü-ya hüküm ki:

Bundan akdem ol câniblerde zuhûr edip dâimâ fesâd ü şenâat üzere olan sühte ve sâir levendât tâifesinin ahâlî-i vilâyete ve reâyâ vü berâyâyâ olan zulm ü taaddilerin def' u ref' etmek için Âsitâne-i Saâdetimden ve Serdâr-ı Ekremim tarafından defaâtle sana evâmir-i şerife vârid olmuş idi. İmdi; ol emrim kemâ-kân mukarrerdir. Mukaddemâ vârid olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince ol câniblerde zuhûr edip dâimâ fesâd ü şenâat üzere olan sühte ve sâir levendât tâifesin bi-eyyi vechin kân ele getirip <<şer'le haklarından gelinmek>> def' [u] izâlelerinde takayyüd ü ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim mücebince amel edip anın gibi ol câniblerde sühte ve sâir levendât tâifesi zuhûr edip ahâlî-i vilâyete ve reâyâ vü berâyâyâ taaddî vü tecâvüz üzere olanların hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip <<şer'le haklarından gelip>> def' [u] izâleleri bâbında bezl-i maktûr eyleyip ahâlî-i vilâyeti mazarratlarından def' u ref' eylemen bâbında bezl-i maktûr ve sa'y-i meşkûr etmekde dakika fevt eylemeyesin.

319

Sultan Süleyman Han Cami ve İmareti Vakfının, Şam'ın Zebedani nahiyesi merkezi ile Kefr Amir ve Fayik(?) köylerindeki 1018-1026 dönemine ait maktu vergi alacağıının tahsil edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Şam muhâfazasında olan Vezîr ( ) Paşa'ya ve Şam Kâdısına hüküm ki:

Dâru's-saâdetim Ağası olup Selâtîn Evkâfı Nâzırı olan iftîhârul-havâssı ve'l-mukarrebîn el-Hâc Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhü- Südde-i Saâdetime arz gönderip; "Şam-ı Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü-nün Câmî'-i şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfından Zebedani¹ nâhiyesinde nefsi Zebedani ve Kefr Âmir² ve Fâyik(?) nâm karyeler ahâlisinin yerlerin, kendileri fakir olmağla ağıniyâdan ba'zıları bilâ-izn-i Mütevellî alıp hâlâ maktûu cânib-i Vakfdan taleb olundukda bin on sekiz senesinden bin yirmi altı târihine gelince zikrolunan karyelerde mâl-ı vakfdan

¹ Az Zabadânî (Suriye).

² Bk. BOA, TT.d., 401, s. 305.

doksan altı bin beş yüz elli bir akçe bâkî kalıp taleb ve tahsili ehemmi-i mühimmâtdan olmağın şer'le görölüp ve rüsûmât-ı âdiyeleri kânûn üzere Vakıf için zâbitlerine her kimde ise aldırılıp hilâf-ı şer' u kânûn taallül etdirilmeyip <<inâd ü muhâlefet edenler her kim olursa Vakfın hakkı>> Vakfın hakkı alıverilmek bâbında emr-i şerifim verilmek" recâsına i'lâm etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup arz olunduğu üzere Vakfın hakkı her kimde ise şer' u kânûn üzere Vakıf zâbitlerine bi-kusûr alıverip hilâf-ı şer'-i mutahhar ve mugâyir-i kânûn u defter kimesneye taallül ü nizâ' etdirmeyesin.

Yevmü'l-Ahad, fi 5 şehr-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

320

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Kethüdası Yahya'nın zeameti köylerinden olan İstifa kazasının Ropoz köyüne aynı köy sakinlerinden Yeniçeri Korucu Mehmed tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

İstifa¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup düstûr-ı mükerrem, müşir-i mufahham, nizâmü'l-âlem <<vezirim>> sâbıkâ Vezir-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-nun Kethüdâlığı hizmetinde olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Yahya Kethüdâ -dâme mecdühü-nun taht-ı kazânda berât-ı hümayûnumla mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinden Ropoz² nâm karyede sâkin <<kinlerde>> olup Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden sekbânlarda Korucu Mehmed nâm Yeniçeri müşârun-ileyhin zeâmetinin ba'zı umûruna müdâhale edip varan subaşılarının zeâmet-i mezbûreye müteallik olan husûslarına mâni' olup mahsûlüne gadreylemekle min-ba'd müşârun-ileyhin zeâmetlerine ve âdemlerinin umûruna müdâhale <<etmemek için>> etmeyip taht-ı kazânda vâkı' olan Yeniçeri Serdârı ma'rifetiyle men' olunmağın Zağarcıbaşı olup Dergâh-ı Muallâm Yeniçerileri Ağasının Kâimmakâmı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühü- tarafından mektûb verilmeğın mücebince men' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup dahi Serdâr-ı mezbûr mübâşeretile mezkûr Yeniçeri Mehmed'i getirdip muhkem tenbih eylesin ki bir dahi müşârun-ileyhin zeâmetine karışıp subaşılarının zabtına mâni' olmaya. Şöyle ki; mütenebbih olmayıp geri tecâvüz ederse ism ü resmi ve bölüğü ile <<gönderesin>> yazıp arz eylesin ki emr-i şerifime muhâlif vaz' eylediği için getirdilip hakkından geline. Yeniçeri tâifesinin, zeâmet ve timâra karışdığına rızâ-yı şerifim yoktur. Zeâmet-i mezbûreyi berâtı mücebince mûmâ-ileyhin subaşısına zabt etdirip min-ba'd mezbûru ve âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin.

321

Topçu neferatı eksilen Varna Kalesi'nin düşman saldırılarına karşı zayıf düşmemesi için Kalede mevcut azeplerden otuzunun topçu yazılması ve kaydolundukları defterin bir suretinin beratlarının tanzimi için Sûdde-i Saadete gönderilmesi.

¹ Thivai (Yunanistan).

² Bk. BOA, TT.d., 367, s. 84.

Tma.

Bâ-hatt-ı Mm.

Varna Kâdisına ve Varna sâkinlerinden Ahmed Çavuş'a hüküm ki:

Varna Kal'ası'nda Topçubaşı olan Abdurrahman Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Varna Kal'ası'nın ancak on nefer topçusu olup anın dahi dört neferi Mehmed Paşa Kal'ası'na ta'yin olunmağla hâlâ altı nefer kalıp lâkin kifâyet etmeyip *-el-ıyâzü bi'llâhi Teâlâ-* düşman müstevli olursa hıfz u hırâseti müşkil olur deyü otuz nefer topçu ta'yin olunmak mühimmâtdandır." deyü i'lâm etmeğin Kal'a-i mezbûre azeblerinin mevcûd olanlarından otuz nefer topçu yazılıp ta'yin olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup Kal'a-i mezbûre azeblerinin mevcûd olanlarından otuz nefer topçu yazıp <<kal'a hizmetine ta'yin edip>> leyl ü nehâr Kal'a-i mezbûru hıfz u hırâset etdiresin ve defterin bir sûretin Südde-i Saâdetime gönderesin ki mahalline kaydolunup her birine müstakil berât-ı hümayûnum verile.

Hüve

Yevmü'l-İsneyn, fi 6 N., sene 1027

322

Sisam'daki Panaya Manastırı rahiplerinin tapu ile tasarruflarında bulunan boş araziye yeni Voyvoda tarafından para talebiyle müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Kurd.

Sisam¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Yenükköy(?) nâm karyeye karîb olan Panaya nâm manastır râhibleri Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Manastır-ı mezbûr <<kurbünde>> etrafında olan arz-ı hâliye kimesne-nin tasarrufunda olmayıp mahlûl olmağla yedi yüz akçe resm-i tapu verip Zâbitleri olan Yusuf nâm kimesneden memhûr tezkire verilip mücebince cânib-i şer'-i şerifden dahi hüccet-i şer'iyeye verilip <<tasarruflarında iken>> bin on sekiz târihinden beri tasarruflarında iken hâliyâ Voyvodaları olan kimesne mezbûr yerler için ve ba'zı yerler için dahi öşrüne kanâat etmeyip zikrolunan ruhbânlara; 'Şu mikdâr akçeye tapu ile aln.' deyü hilâf-ı şer' u kânûn rencide vü remide etdiklerin" bildirdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' mezkûr râhibler ol yerleri Zâbit-i sâbıkdan tapu ile tapu tezkiresi ve hüccet-i şer'iyeye ile tasarruflarında olup üç yıl mikdârı bilâ-mânî' boz ve hâli komuş değiller iken mahz-ı celb ü ahz için hâlâ olan Voyvodaları hilâf-ı şer' u kânûn ol vechile rencide ettiği vâkı' ise men' u def edip hüccet-i şer'iyeye ve tapu tezkiresine muhâlif min-ba'd rencide vü remide etdirmeyesin. Memnû' olmaz ise yazıp arz eylesin.

323

Mehmed adlı şahsın, torununun, üvey annesi tarafından hapsedilip üç bin kuruluşluk malının Mehmed adlı şahsın, kız torununun, üvey annesi tarafından hapsedilip üç bin kuruluşluk malının satıldığından bahisle hakkının alınması

¹ Nisí Sámos (Yunanistan).

ve evleninceye kadar büyükannesinin yanına verilmesi yolundaki şikâyet ve isteğinin taraflar mahkemeye çıkarılarak ele alınması ve hukuken lazım gelenin icra edilmesi.

Mehmed Efendi.
Şer'le.

( ) Müftisi ve Amasya Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Mehmed nâm kimesne bundan akdem kızın ( ) nâm Çavuşa nikâh ile verip ba'dehû mezbûre kızı fevt olup evvel(?) yaşında ( ) nâm kızı kalıp mezbûr Çavuş âhar hâtûn alıp aldığı hâtûn <<müteveffiyeye-i mezbûrenin>> mezbûre kızın üç bin gurusluk emvâl ü erzâkını satıp ve mezbûre kızın bir evde habsedip on iki gün habsde durup mezbûrenin hakkı bî-kusûr alıverilip bir kimesneye nikâh ile verilinceye değin büyük vâlidesinde durup hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ü taaddi olunmaya." deyü emr-i şerîf recâsına i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda ihzârî lâzım olanları meclis-i şer'a ihzâr eyleyip bir def'a şer'le fasl <<olma>> olmayan husûsu hak üzere teftiş edip kazıyye i'lâm olunduğu gibi ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip mezbûrenin şer'le âid ü râcî olan hakkın hükmedip bî-kusûr alıveresin. Şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesin. Şer'-i şerife muhâlif iş etdirmeyesin.

Hüve

[Yev]mü's-Sebt, fî 11 N., sene 1027

324

Yeniçeri Ağası Kaymakamı ve Zağarcıbaşı olan Ali'nin kendi hanesine su getirmek için su kuyusu açmasına ve bu suyun Kırkçeşme su yoluna katılmasına kimsenin vakıf ve mülkünde olmamak kaydıyla izin verildiği.

Rifat.
Hazret-i efendi.

Suyolu Nâzırı Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm Yeniçerileri Ağası Kâimmakâmı olup Zağarcıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühû- tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "hâliyâ kendi hânesine su getirmek için Kırkçeşme su yoluna karib yerde su kuyusu hafr etmek murâd etdikde hâricden dahlolunmamak ve bulunan su Kırkçeşme suyuna idhâl edilmek" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Kırkçeşme su yoluna karib yerde su kuyusu hafr etdirmek murâd etdikde kimesnenin vakıf ve mülkünde olmadıkça hâricden bir ferdi dahletdirmeyip ve âdet-i kadime üzere sülûsânı Kırkçeşme'ye idhâl olunmak üzere murâd edindiği mahalle icrâ etdiresin.

325

Yahudi Mentesh'in bir miktar eşya ve altınını çalan hizmetkârının yakalanması ve çaldıklarıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.

Seyfi.

Mm. Efendi.

Rodos¹ Beyine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; Menteş nâm Yahûdinin hizmetkârı nâmına olan oğlan mezbûr Menteş'in odasına girip bir mikdâr esbâb ve altunun serika edip ol câniblerde bulunduğ u yerlerde mezbûr serika ettiğ i altun ve esbâb Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr ol câniblerde ele girdiğ i yerlerde serika eylediğ i altun ve esbâb ile emrim üzere Âsitâne-i Saâdetime gönderesin. Avk u te'hîrden ziyâde hazer eylesin.

326

Dilsiz Cebe Ali Ağa'nın zeameti hakkında, tamamlanmamış kayıt.

Voştıçe ve Kalavrita kâdılarına hüküm ki:

Harem-i hümayûnum huddâmından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Cebe Ali Ağa bi-zebânın Mora sancağında taht-ı kazânızda mutasarrıf olduğ u reâyâsı mukaddemâ Bosna Beylerbeyisi² ...

327

Şıkk-ı Sani Defterdarı Ebubekir'in Yenişehir kazasındaki hasları zabiti Ataullah Çavuş'un reayayı ziyade akçe talebiyle rencide etmesine izin verilmemesi.

Rifat.

Yenişehir Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Şıkk-ı Sâni Defterdarı olan iftihâru'l-ümerâi ve'l-ekâbir Ebûbekir – *dâme ulüvvuhû*– tarafından Südde-i Saâdetime şöyle arz olundu ki; "kazâ-i mezbûrda vâkı' hâsları zâbiti olan Atâullah Çavuş nâm kimesne reâyâyâ zulm ü taaddî üzere olup reâyâdan hukûk u rûsûmu kadîmden voyvoda olanlar aldığ ı üzere almayıp ziyâde taleb etmekle reâyâyı rencide vü remide ettiğ in" bildirmeğ in men' u def olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Atâullah Çavuş'a muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki havâss-ı mezbûre reâyâsının hukûk u rûsûmun kadîmden voyvodalar aldığ ı gibi şer' u kânûn üzere alıp min-ba'd şer' u kânûn ve deftere muhâlif bir akçe ve bir habbe aldirmayasın ve şimdiye değ in ziyâde almış ise ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr ashâbına <<aliveresin>> aliverip bir vechile reâyâyâ tecâvüz etdirmeyesin. Memnû' olmaz ise yazıp vukûu üzere Âsitâne-i Saâdetime arz eylesin.

328

Yahudi Yako'dan çeyiz bahası olarak yirmi bin akçe alıp Bursa'ya firar eden Yahudi Simson'un yakalanarak yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

¹ Rhodes, Rodos (Yunanistan).

² Tamamlanmış hâli için bk. 310 numaralı hüküm.

Buyurulmuştur.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Yako nâm Yahûdî Südde-i Saâdetime gelip; "bundan akdem Simson nâm Yahûdî; 'Kızım alayın bana cihâz-bahâ ver.'" deyü bundan yirmi bin akçe alıp Bursa'ya firâr etmekle külli taaddi eyleyip şahidleri İstanbul'da olmağla ol cânibe varmak mümkün olmayıp şer'le ahvâlleri Âsitâne-i Saâdetimde görülmek" için emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyip Âsitâne-i Saâdetime¹ gönderesin ki gelip ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda görüle; şöyle bilesin.

329

Merhum Veziriazam Lutfi Paşa Vakfı Mütevelliliğinin, oğlunun oğlu Kâtip Lutfi'ye zapt ettirilmesi ve usulsüz bir şekilde Müteveli ve Müteveli Kaymakamı olan Ali ve Kuloğlu'nun muhasebelerinin görülerek haksız yere aldıkları paraların kendilerinden tahsil edilmesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Tire Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Vezir-i A'zamım iken mütekâid olan müteveffâ Lutfi Paşa'nın oğlu oğlu olup Dîvân-ı Hümâyûnum kâtiblerinden olan kıdvetü erbâbi't-tahrîri ve'l-kalem Kâtib Lutfi -zîde kadruhû- Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "mahrûse-i Tire'de vâkı' müteveffâ-yı mezbûrun binâ eylediği Câmî-i şerifin Tevliyeti utekâsının <<ola>> aslahına şart-ı vâkıfda meşrût ve altı nefer evlâdına kırk yedişer akçe Vakf-ı mezbûre mahsûlünden vazife ta'yîn edip ve zevâyidin dahi evlâda şart edip şart-ı vâkıfda; 'Mürtezikadan takdîm oluna.' deyü mukayyed iken aslah-ı utekâ kalmamağla Vakfı ihyâ etmek üzere kendin[e] müteveccih olup lâkin bundan akdem hâricden Ali, evlâddan² değil [iken] Müteveli olup Kuloğlu nâm kimesne[yi] Kâimmakâm nasb etmekle mâl-ı vakfdan mezbûrlar külli meblağ ekl etmekle mezbûr Lutfi evlâddan olup berât-ı şerifimle Müteveli olmağla mezbûrların kabz eyledikleri meblağ-ı mezbûr Lutfi'nin Kâimmakâmı ve Vakfın Kâtibi Yusuf ma'rifeti ile yerli yerinden teftiş olunup evlâdın vazifeleri için tahsil olunmak bâbında mukaddemâ müekked emr-i şerif gönderildikde kabz eyledikleri meblağı şart-ı vâkıfda evlâda ta'yîn olunan vazife için vermeyip mücerred celb ü ahz için; 'Vakfın akârından hâsıl olan evlâd vazîfesin zimem eyledim.' deyü taallül eylediklerinden gayri; 'Vakfın müsâadesi vardır.' deyü mâl-ı vakfdan üzerinde nice akçe zuhûr eden Müteveli-i sâbıkâ hilâf-ı şart-ı vâkıf kendilerinden on akçe vazife ta'yîn etmekle evlâda külli zulm ü hayf³ olduğu" i'lâm olunmağın imdi; mukaddemâ vârid olan emr-i şerifim mücebince Tevliyet-i mezbûreyi elinde olan berâtı mücebince mezkûr Lutfi'ye zabt ve mezbûr Ali'nin ve Kâimmakâmı olan Kuloğlu'nun zamân-ı zabtlarında her ne kabz eylemişler ise yerli yerinden hâlâ Müteveli olan Lutfi'nin Kâimmakâmı ve Vakfın Kâtibi ma'rifetiyle teftiş etdirilip hâlâ Müteveli olup evlâddan olan mezbûr Lutfi'nin Kâimmakâmına evlâdın vazifeleri kabz etdirilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip vech-i meşrûh üzere hâricden Müteveli olan mezbûr Ali ve Kâimmakâmı olan Kuloğlu'nun zamân-ı tasarrufunda olan muhâsebâtından bir defa görülmeyen muhâsebelerini ve bir defa görülüp meşkûk kalan muhâsebesin yerli yerinden

¹ Metinde "Saâdetimde" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "evlâd hazır" şeklinde geçmektedir.

³ Metinde "tayf" şeklinde geçmektedir.

mezbûr Lutfi'nin Kâimmakâmı ve Vakf-ı mezbûrun Kâtibi ma'rifetiyle teftiş edip üzerlerinde zuhûr eden mâl-ı vakfı şart-ı vâkıf mücebince evlâdın vazifeleri için hâlâ Mütevellî olup evlâddan olan Lutfi'nin Kâimmakâmına teslim etdirip hilâf-ı şart-ı vâkıf ol vechile; "*Vakfın vüs'ati vardır.*" deyü on akçe Vakf-ı mezbûre mahsûlünden kendiye vazife ihdâs eden mezbûr Hasan'ı dahletdirmeyesin; yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz eylesin.

330

Vezir Mehmed Paşa'nın Mazarak ve Aydonat kazalarındaki haslarının 1024 senesi mahsulünden reaya zimmetinde kalan 80.167 akçenin tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı Hamza Çelebi.

Mazarak¹ ve Aydonat² kâdılarına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "bundan akdem Vezir-i A'zam olup hâlâ Kâimmakâm olan Vezirim Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun Voyvodası olan Ali Voyvoda müşârun-ileyhin taht-ı kazânda vâkı' hâslarının bin yirmi dört senesi mahsûlü der-uhde olduğu üzere tahvîl ü târihine düşmüşken; '*Sene-i mezbûrede <<mahsûlünden>> vâkı' olan a'sâr-ı şer'iyye ve palamud ve sair mahsûlâtıdan zimem-i reâyâda seksen bin yüz altmış yedi akçe bâki kalmışdır.*' demekle reâyâyı meclis-i şer'a ihzâr edip reâyâdan suâl olundukda zimmetlerinde olduğuna mukır olup mücebince sicil ve hüccet olunduğun" bildirip mücebince cem'u tahsil olunmak bâbında emr-i şerifim recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa ziyâde mukayyed olup onat vechile göresin: Zikrolunan hâsların sene-i mezbûrenin mahsûlü vech-i meşrûh üzere kendinin uhdesinde iken tahvîl ü târihine düşmüşken tahsil olunmayıp bâki kaldığı mukarrer ise elinde olan hüccet mücebince reâyâdan ba'de's-sübût şer'le teveccüh eyleyen bakâyâyı hükmedip bi-kusûr aliverip bir vechile taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet ettirmeyesin. Ammâ bu bahâne ile reâyâdan iki mahsûl alınmakdan ziyâde ihtiyât u ihtirâz üzere olasın.

331

Kefe Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın Azak'taki Kazak geçidini kapatmak için yapılması ferman olunan kule inşaatı ve bu esnada cereyan edip zaferle neticelenen cenk hakkında verdiği malumatın Padişahı memnun ettiği; Paşa'nın bundan sonra da bu hususta elinden gelen gayreti gösterip kendisine verilmiş olan vazifeleri tamama erdirmesi.

Bâ-hatt-ı hümâyûn.

Kefe Beylerbeyisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderip; "Azak kurbünde Kazak memerrini sedd için binâsı fermân olunan kulleye mübâseret olunup mâh-ı Receb'in altıncı günü Kefe'den Kerş'e gelip andan Salacak nâm mahalle varılıp ol arada müşâvere olunup mütevekkilen ala'llâh mahall-i me'mûra deryâdan salınıp fırtınadan şayka[lar] perâkende olup birkaçı Tatar ve Çerkes taraflarına düşüp yedisi fırtınadan helâk, içinde olan Müslimânlar halâs olup ikisi yetmiş kıt'a Rus şaykalarına râst gelip taşra dökülüp Sığlar nâm mahalle geldiğinde yetmiş pâre şayka ile ardından erişip kuşluk zamânından ikindiye dek azim cenk olup âkıbet

¹ Mazarakiá (Yunanistan).

² Paramythiá (Yunanistan).

melâin mağlûb ü menkûb firâr eyleyip sen selâmetle Azağa vâsıl olup seddolunacak mahalle mübâşeret edip iki mahalde uzunı yüz seksen beş ve eni otuz kulaç yer seddolunduğun ve kullenin dahi temeli kazılıp hâzır olup taş ırakdan gelmekle henüz gelip itmâm üzere olduğunu ve Moskov Elçisi geldiğin" ve dahi nakir u kıtmır her ne ki yazıp tahrir eylemiş isen telhis olunup Pâye-i [Serir-i] A'lâma arz olunup ilm-i şerif-i âlem-ârâm muhit u şâmil olup cümlesi ma'lûm-ı şerifim olmuştur. "*Berhûrdâr olup yüzün ağ olsun. Bundan sonra lâzım olanı takayyüd eyleyesin.*" deyü hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı izzet-makrûnum fahvâsınca amel edip bundan sonra lâzım olan husûslara takayyüd edip mukaddemâ fermân olunduğu üzere ol mahalle vaz'-ı sed etmekde ve kulle binâsında ve sâir ana müteferri' umûrun itmâmında ve bi'l-cümle me'mûr olduğun hizmetlerin tekmilinde bezl-i makdûr ve sarf-ı sa'y-i nâ-mahsûr edip itmâm-ı maslahatda mücidd ü sâi olasın. İnşâallahü Teâlâ bu hizmetin meşkûr olup avâtıf-ı aliyye-i hüsvânemle akrânın beyninde mümtâz ü ser-efrâz olmağı muhakkak bilesin.

332

Süleyman Çavuş'un Balat kazasındaki timarına Zeynel'in müdahale ettirilmesi ve verdiği zararın kendisinden tahsil olunması.

Sırn.

Balat Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Süleyman Çavuş'un kazâ-i mezbûra tâbî' Karaca-ayid¹ nâm karye ve gayriden on bin akçe timârda Seyyid Mehmed ve Zeynel nâm kimesneler ile nizâi olup timâr-ı mezbûr zabtına ve mahsûlâtı kabzına vekilleri olan Yusuf ve Mehmed berât ve evâmîr-i şerife ve mücebince cânib-i şer'den mürâsele ile zabtına vardıklarında mezbûr Zeynel itâat etmediğinden gayri mezbûrları darb edip ve öşr tahmîl olunan develerinin yüklerin yıkıp terekelerin dağıdıp ziyâde zulm ü hayf <<eylediğin>> eylemeğin şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak" recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ihzâr-ı husamâ kılıp gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip husûs-ı mezbûr bir defa şer'le görülüp faslolunmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmemiş ise hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Husûs-ı mezbûr arz olunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût dağıdıp gâret ettiği terekelerin hükmedip tazmîn etdirip alive-resin. <<şer'-i şerife>> Hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin.

333

Maktulen vefat eden Nasuh Paşa'nın, Kapı Ağası Gazanfer Ağa Vakfından kiralandığı ancak mülkü olduğu zannıyla Hazine tarafından el konulan Galata'ya bağlı Kuruçeşme'deki bahçenin adı geçen Vakfa iade edilmesi.

Mâliye emri mücebince.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Piriâğa Mahallesi sâkinlerinden kıdvetül-emâcid ve'l-a'yân Mehmed -dâme mecdühü- Südde-i Saâdetime gelip; "Sâbıkâ Kapı Ağası olup vefât eden Gazanfer Ağa'nın bu,

¹ BOA TT.d., 166, s. 507.

hemşiresi oğlu olup müteveffâ-yı mezbûr hâl-i sıhhatde iken emlakinden mahmiyye-i Galata'ya tâbî Kuruçeşme'de bir tarafı merhûm Ali Ağa Vakfı ile ve bir tarafı Nasuh Paşa mülkü ile ve bir tarafı sâhil-i deryâ ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd olup dâhiliyyesi sekiz bâb fevkânî ve tahtânî odaların ve orta suffe ve bir hammâmı ve câmegî ve bir matbahı ve iki fırın ve bir su kuyusu ve bir çeşme ve cunbalı iki köşkü ve havuz ve yanında bir çeşmeyi müstemil ve hâriciyyesi havuzlu bir kubbe oda ve iki tarafında kameriyyeli ve altı bâb odalı ve iki kenîfi ve iki âbdesthâneyi ve bir mahzen ve kurbünde iki tahtânî oda ve bir hammâm ve câmegî ve kurbünde havuz ve üç çeşme ve bir matbah içinde su kuyusu ve bir kayıkâne ve kurbünde iki bâb oda ve üç kıt'a bağ ve bir mikdâr yeri hâvî olan hadıkayı ve yine hadika-i mezbûreye tâbî 'Ayazma nâm mevzî'de vâkı' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd dört kıt'a bağ vakfedip tasarrufunu vâlidem Fatma Hâtûn'a ba'dehâ evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve ba'de'l-inkırâz rub'unu Medine-i Münevvere fukarâsına şart ve ta'yin edip ben dahi ber-vech-i şart-ı vâkıf hadika-i mezbûreye mutasarrıf iken vech-i meşrûh üzere zikrolunan hadıkayı cümle tevâbî' u levâhıkı ile iki yüz kırk bin akçe icâre-i muaccele ve yılda on bir bin akçe icâre-i müeccele ile Nasuh Paşa isticâr edip meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm alıp kabz eyledikten sonra iki sene mikdârı mutasarrıf olup lâkin sonra mağdûben katlolunup üzerinde mâl-ı mîrî olmağla cümle emvâl ü erzâkı taraf-ı mîrîden ahz ü kabz olunmak fermân olundukda hadika-i mezbûre dahi tevâbî' u levâhıkı ile maktûl-i¹ merkûmun mülkü olmak zannı ile maan kabz olunup lâkin zikrolunan hadika vakıf olduğunu Dîvân-ı Hümâyûnumda a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin kâdiaskerler *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehümâ-* ve Anadolu Defterdârı olup Başdefterdâr Kâimmakâmı olan iftihârü'l-ümerâi ve'l-ekâbir Abdülkerim *-dâmet maâlihî-* huzûrunda isbât eyledikten sonra; 'Müteveffâ-yı mezbûrdan icâre-i muaccele nâmnâ aldığım iki yüz kırk bin akçeyi teslim-i Hazine edip zikrolunan hadika yine Vakıf için zabt oluna.' deyü hüccet-i şer'iyye ve emr-i şerif verilmiştir. 'Mücebince amel olunup min-ba'd taraf-ı mîrîden dahlolunmaya ve bu bâbda verilen hüccet-i şer'iyye makbûl-i hümâyûnumdur.' deyü hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âli-şânım sâdır olmağın; 'Mûmâ-ileyh Mehmed'e vakfiyyet üzere zabt u tasarruf etdirilip min-ba'd hüccet-i şer'iyyeye ve tuğrâlı temessûge muhâlif mîrî tarafından ve âhardan bir ferd[i] dahl ü taarruz etdirmeyesin.' deyü Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh emr-i şerif verilmeğın mücebince Dîvân-ı Hümâyûnum cânîbinden hükm-i hümâyûnum" recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerifimle ile ( ) vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

334

Maktulen vefat eden Nasuh Paşa'nın, Hazine tarafından el konulan Galata'ya bağlı Kuruçeşme'deki bahçesinin, merhum Gazanfer Ağa'nın kız kardeşinin oğlu Mehmed tarafından üç yüz yetmiş bin akçeye satın alındığı; buna dair elinde olan hüccet ve temessük geçerli olduğundan bu konuda bunlara göre işlem yapılması.

Mâliye emri mücebince.

Bir sûreti, "Sâbikâ Kapı Ağası iken vefât eden Gazanfer Ağa'nın hemşiresi oğlu olup kazâ-i mezbûra tâbî Kuruçeşme'de vâkı' bir tarafı müteveffâ-yı mezbûrun vakfeylettiği bağçesiyle ve bir tarafı Defterdâr-ı sâbık Mehmed Paşa mülkü ile ve bir tarafı sâhil-i deryâ ile ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd eşcâr-ı müsmire ve iki su kuyusunu müstemil olan bağçe mukaddemâ Vezîr-i A'zam iken katlolunan Nasuh Paşa'nın emlakinden olmağla; 'Taraf-ı mîrîden kabz olunup ba'dehü fîrûht akçesi dahil-i Hazine oluna.' deyü fermân olunmağla

¹ Metinde "metkûl-i" şeklinde geçmektedir.

bâğçe-i mezkûr[u] vech-i meşrûh üzere taraf-ı mîrîden üç yüz yetmiş bin akçeye iştirâ edip meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm teslim-i Hazîne edip mülk-i sarihi olduğuna eline hüccet-i şer'îyye ve tuğrah temessük hükmü verilip mücebince amel olunmasın recâ eyledikde;¹ 'Bu bâbda verilen hüccet-i şer'îyye makbûl-i hümayûnumdur.' deyü hatt-ı hümayûn ile fermân-ı şerîfim sâdır olmağın elinde olan temessükleri mücebince amel olunmak" bâbında müekked emr-i şerif yazılmışdır.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fî 19 N., sene 1027

335

Anadolu Beylerbeyi eski Müselliminin teftiş vazifesiyle görevlendirdiği eşkıyadan Kürd Kâmrân vasıtasıyla Hoyran, Yalvaç ve Karaağaç kazalarından haksız yere aldığı paraların sahiplerine iadesi ve taşraya devir ve teftiş namıyla adam gönderilmemesi.

B.

Hilm Efendi hathıyla.

Murad Ağa'ya verilmiştir.

Kütahya Kâdisına ve hâlâ Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine hüküm ki:

Hamid sancağının a'yân u eşrafı ve kuzâtı ve eimme vü hutabâsı ve sâir fukarâsı Sûdde-i Saâdetime arz u mahzar gönderip; "Livâ-i mezbûrda hâricden teftişçi nâmına ihtiyâc olmayıp vârid olan emr-i şerîf mücebince Mîr-livâ Müsellimi görüp eşkıyânın şer'le haklarından gelirirken ve Anadolu Beylerbeyisi kendi sancağından gayri sancaklara âdemlerin gönderip teftiş ettirmek olugelmiş değil iken hâliyâ Anadolu Beylerbeyisinin bundan akdem Müsellimi olan kimesne zulm ile ma'rûf ve şakâ vü cevri ile mevşûf olan Kürd Kâmrân nâm zâlimi livâ-i mezbûra teftiş nâmına gönderip mezbûr dahi nice yüz atlı ile biri biri ardınca müteâkıben gelip mücerred celb ü ahz için fukarâya nice bühtân ü iftirâ edip emân u zamân vermeyip kâdılıkları akçeye kesip Hoyran kazâsından hilâf-ı şer' u kânûn elli bin akçe aldığın Kâdılar Mevlânâ Mustafa mektûbuyla i'lâm edip ve Yalvaç kazâsına dahi mukaddemâ Mehmed Ağa nâm kimesne gelip teftiş namıyla yetmiş bin akçelerin <<aldığında>> almış iken tekrâr mezbûr Kürd Kâmrân dahi gelip elli bin akçelerin aldığın Kâdılar Mevlânâ Ali -zîde fazlühû- mektûbuyla i'lâm edip ve Karaağaç kazâsından dahi mezbûr Kâmrân elli bin akçesin aldığın Kâdisı Mevlânâ Hasan -zîde fazlühû- mektûbuyla i'lâm edip bu tarikle fukarâya zulm ü taaddî olunmağla ekseri celâ-yı vatan edip bundan gayri mezbûr Kürd Kâmrân kendi hakkında her Kâdidan cebren ve kahren arzlar almıştır. Şöyle ki; mezbûrun hakkından gelinmeye ve Anadolu Beylerbeyisinin âdemlerinin zulmü bu vilâyetden def u ref olunmaya, bi'l-küllîyye vilâyet-i mezbûre harâb u yebâb olmak mukarrerdir." deyü arz u i'lâm eylemişler. İmdi; devir ve teftiş memnû' u merfû'dur. Min-ba'd teftiş için ol vilâyete emir ve âdem gönderilmez. Sen ki Müsellim-i cedidsin, min-ba'd kurâ vü nevâhiye teftiş ve devir için âdem göndermeyip ve Müsellim-i mezbûrun aldığı mâl-ı fukarâyı dahi bi-kusûr ashâbına aliverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celilü'l-kadrim üzere min-ba'd nevâhî vü kurâya devir ve teftiş namıyla âdem göndermeyip bir vechile reâyâya taaddî eylemeyesin ve etdirmeyesin. Ve sen ki Kâdisın, Müsellim-i cedid mübâşeretle Müsellim-i atığın fukarâdan bi-gayri hakkın aldığı akçeyi dahi bi-kusûr ashâbına

¹ Metinde "eyledigin" şeklinde geçmektedir.

aliverip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın. Şöyle ki; bundan sonra nevâhi vü kurâ-ya devir ve teftiş nâmıyla âdem çıktığı ve fukarânın bi-gayri hakkın alınan akçesi ashâbına reddolunmayıp Müsellim-i atika himâyet olunduğu istimâ' oluna, ecdâd-ı ızâmım ervâh-ı tayyibeleri için bir vechile hakâret olunursun ki <<mücib>> sâire mücib-i ibret olursun. Sen ki Müsellimsin, ana göre mukayyed olup vârid olan emr-i şerîfimin icrâsında dakika fevt eylemeyesin.

Başka müsvedde olmuşdur.

Bir sûreti, Hamid sancağında olan kâdılara ve Livâ-i mezbûr Müsellimine.

Hüve

336

Hamid sancağında ortaya çıkan suhte vs. eşkıyanın yakalanarak haklarından gelinmesi işinin Sancak Beyinin Müsellimi tarafından yürütülmesi; Anadolu Beylerbeyi Müselliminin bu işe müdahale ettirilmemesi.

Rifat.

Hilm Efendi hattıyla.

Murad Ağ'a verilmiştir.

Hamid sancağında vâkı' olan kâdılara ve Livâ-i mezbûr Beyi Müsellimine hüküm ki:

"Bundan akdem; 'Livâ-i mezbûrda zuhûr eden sûhtevât ve sâir eşkıyanın haklarından gelesin.' deyü Mir-livâya hitâben Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim tarafından verilen emr-i şerîfim mücebince Âsitâne-i Saâdetimden dahi emr-i şerîfim verilip Mir-i müşârun-ileyh sefer-i hümayûnuma gidip Müsellimi olan kimesne muktezâ-yı şer'-i mutahhar üzere hareket edip zuhûr eden eşkıyanın gereği gibi haklarından gelip reâyâ vü berâyâyı eşkıyâdan her vechile hıfz u hırâset edip ahâlî-i memleket kemâl-i mertebe rızâ vü şükrân üzere iken hâliyâ Anadolu Beylerbeyisinin Kâimmakâmı eşkıyâ teftiş nâmına vilâyet-i mezbûreye birkaç def'a nice tâğî kimesneleri gönderip mezbûrlar dahi varıp bu bahâne ile her kâdılıktan ellişer ve altmışar bin dahi ziyâde akçelerin almağa reâyâ vü berâyâ perâkende vü perişân olmak üzere olduğun" kuzât tarafından arz u i'âm olunmağın Beylerbeyi Müsellimi tarafından dahlolunmayıp emr-i sâbık mücebince zuhûr eden eşkıyanın Mir-livâ Müsellimi şer'le haklarından gelmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi Beylerbeyi Müsellimi tarafından eşkıyâ teftiş nâmına âdem vardıkda min-ba'd müdâhale etdirmeyip anın gibi her kangınızın taht-ı kazâsında eşkıyâ zuhûr eder ise Mir-livâ Müsellimi ile haberleşip ittifâk u ittihâd üzere üzerlerine varıp hüsn-i tedbir ile ele getirip def'-i mazarratları bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesiz. Ammâ devir husûsu memnû' ve eşkıyâ teftiş merfû'dur. Bu bahâne ile reâyâ üzerine çıkmaktan ihtirâz <<eyleyesin>> ancak zuhûr eden eşkıyanın üzerlerine varıp avn-i Hak'la <<haklarından>> ele getirip haklarından gelmek bâbında ikdâm eylesesiz. Sen ki Müsellimsin, <<şöyle ki>> reâyâ tarafından ve ehl-i memleket cânibinden bir yerde; "Eşkıyâ zuhûr etmiştir." deyü mādâm ki haber varmaya, min-ba'd kendin bahâne edip il üzerine çıkıp reâyâyı bir vechile ta'ciz ü tazyîk eylemeyesin. Şöyle ki; bu bahâne ile devre çıktığın istimâ' oluna, muhkem hakkından gelmek mukarrerdir; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 23 N., sene 1027

337

Osman Şah Vakfının yeni Mütevellisinin muhasebesinin fazla vermesine mukabil eski Müteveli Keyvan'ın dokuz yıllık Mütevellilik döneminde fazla vermek bir yana anaparadan bile kırk bin akçe eksik gösterildiğinden adı geçen ve o dönem Kâtip olan Mustafa ve Kara Mehmed'in mahkemeye getirilerek geçmiş hesaplarının teftiş olunması ve üzerlerine sabit olacak vakıf malının tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Tırhala ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Bâb-ı Saâdetim Ağası Mehmed –*dâme ulüvvuhû*– mektûb gönderip; "nefs-i Tırhala'da vâkı' Nâzır olduğu müteveffâ Osman Şâh Evkâfı'na Müteveli olan Dânişmend Ali zamân-ı Tevliyetinden bir senede mâl-ı vakfdan kırk bin sekiz yüz akçe fazlası olup ve Evkâf-ı mezbûrenin sâbık Mütevellisi olan Keyvan nâm kimesne dokuz sene Müteveli olup bir akçe fazla göstermediğinden gayri, re's-i mâldan dahi; '*Kırkar bin akçe ba'zı yerlere sarf eyledim.*' deyü noksân gösterip Vakfa külli gadr u zararı olmağın Müteveli olduğu senelerin kırk bin akçesin merkûm Keyvan'dan ve Nâzır-ı¹ sâbık Hüseyin ve Kâtib-i Vakf Mustafa ve Kara Mehmed nâm kimesnelerden tahsil olunmak ve inâd ederler ise Âsitâne-i Saâdetime gelip hesâb vermeleri" bâbında emr-i şerîfim recâsına arz etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda şer'-i şerîfe ihzâr edip şer'le hak üzere teftiş ve Evkâf-ı mezbûrenin mûmzâ vü mahtûm ve ma'mûlün-bih muhâsebe ve müfredât defterlerine nazar edip göresiz: Mezbûr Keyvan'ın ve Hüseyin ve Kâtib Mustafa'nın mâl-ı vakfdan ekl ü bel' eyledikleri vâkı' ise ba'de's-sübût müteveccih olan mâl-ı vakfı şer'le merkûmlardan hükmedip bi-kusûr alıveresiz. Emr-i şerîfime muhâlif taallül ü inâd ederler ise ellerinde olan defterleriyle Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesesiz ki Nâzır-ı² müşârun-i leyhin ma'rifetiyle görülüp icrâ-yı hak oluna.

338

Osman Şah Vakfına olan borcunu vermek istemeyenlerin vilayet muhtesipleri tarafından değil mahkeme izni ile Müteveli tarafından hapsolunmaları ve borçlarını ödeyinceye kadar serbest bırakılmamaları.

Bu dahi.

Tırhala ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Bâb-ı Saâdetim Ağası Mehmed mektûb gönderip; "nefs-i Tırhala'da vâkı' Nâzır olduğu müteveffâ Osman Şâh Evkâfı mâlından ( ) nâm kimesnelerde mâl-ı vakf olup vermekte taallül eylemekle medyûn olanlar şer'le habsolunmak lâzım geldikde vilâyet muhtesipleri habsetmekle mâl-ı vakf tahsil olunmadın ahz ü celb sebebi ile medyûnları itlâk edip Vakfa külli gadrolmağın ol makûle

¹ Metinde "*nâzır*" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "*nâzır*" şeklinde geçmektedir.

medyûnun üzerine şer'an mâl-ı vakf sabit olup habsolunmak icâb eyledikde izn-i şer'le Evkâf-ı mezbûre Mütevellisi habsedip şer'le mâl-ı vakf tahsîl olunmak" bâbında emr-i şerifim recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Evkâf-ı mezbûreye medyûn olanlar şer'le habsolunmak lâzım geldikde Evkâf-ı mezbûre Mütevellisi ma'rifetiyle bir mahfûz yerde izn-i şer'le habs ve şer'le sâbit ü zâhir olan mâl-ı vakfı Mütevellisine taleb ve arz etdirip mâdâm ki mâl-ı vakf tahsîl olunmaya, ol makûle medyûnları ıtlâk etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye taaddi etdirmeyip mâl-ı vakf dahi zâyî' olmakdan ihtirâz eylesesiz.

339

Hakkında şikâyet bulunan Sofulu köyünde sakin Piyale Çavuş'un Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

*Hükm-i sâbık üzerindedir.
Bâ-hatt-ı Mm.*

Mendehor[a]¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Sofulu nâm karyede sâkin Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Piyale Çavuş'un şakileri olup ihzârı lâzım gelmeğin Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) Çavuş -*zide kadruhû-* ile koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmesin emredip **buyurdum ki:**

Sâdır olan emrim üzere mezbûr Piyale Çavuş'u mezkûr Çavuşuma koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki gelip ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna.

340

Gemlik kazasında zimmi reaya ve metropolitlerinin yapmayı taahhüt ettikleri yeni mahkeme binasının bir an önce yaptırılması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Mekke-i Mükerreme Kâdisı olup hâlâ ber-vech-i arpalık Gemlik kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Sadreddinzâde Mehmed Emin -*zidet fezâilühû-*ya hüküm ki:

Nâibin Mevlânâ Hanefî -*zide fazlühû-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kasaba-i Gemlik'de kadimü'l-eyyâmdan mahkeme olup kâdılar konagelen menzili kasaba-i mezbûre keferesi ve metropolitleri; 'Kenisemiz kurbünde olup kenisemize vakıfdır ve hammâma havâledir.' deyü Kâdî-ı sâbıkın azline karîb ittîfâk edip mahkeme-i mezbûreyi bi'l-küllîyye hedm edip âhar yerde mahkeme binâ eylemeğe taahhüd eylemişler iken hâlâ taallül ve ihmâl ederler ve mahkeme olmağa lâyük menzil olmamağa gece ve gündüz câmi'-i şerîfde oturup kasaba-i mezbûre keferesi mahkemeyi evvelki gibi binâ eylemeleri" için emr-i şerîf recâsına arz eylediği ecilden taahhüdleri üzere mahkeme binâ etdirilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi kasaba-i mezbûre keferesin meclis-i şer'-i şerife getirdip kadimî mahkemeyi arz olunduğu üzere hedm eyledikleri mukarrer ise

¹ Kemaliye (Manisa-Türkiye).

mukaddemâ taahhüdleri üzere bir münâsib ü mahal olan yerde evvelki gibi mahkeme binâ etdirip şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp arz eyleyesin.

341

Emrullah Çavuş'un iki yüz yük çeltik arpasını gasbettikten sonra vefat eden Mehter Mehmed'in vârislerinden söz konusu çeltik arpasının veya bedelinin tazmin olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Yenişehir-i Fener Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Emrullah Çavuş *-zîde kadruhü-* Dergâh-ı Muallâma şöyle arz eyledi ki; "bundan akdem Mehter Mehmed nâm kimesne çeltik zâbiti iken bunun zer' edip hâsıl olan çeltik mahsûlünden iki yüz himl arpasın bi-vech gasb edip zulmen kabz etmekle meclis-i şer'de murâfaa olduklarında; '*Ol mikdâr himl arpasın aldım kabz eyledim vermem.*' deyü ikrâr eylediği sicil olunup mezbûrun eline hüccet-i şer'iyye verilip murâfaa olunup ihkâk-ı hak olunmadın mezkûr Mehter Mehmed Âsitâne-i Saâdetimde katlolunup elinde olan hüccet-i şer'iyye mücebince maktûl-i mezbûrun eytâmı tarafından emvâl ü erzâkına ve çiftliklerin zabt eden vükelâsından tahsîl olunmak için emr-i şerîfim verilip vekil olan Kâbil nâm kimesneden şer'le taleb olundukda; '*Ben eytâmın vasîsi değilim. Vasî olan kimesne Âsitâne-i Saâdet'dedir.*' deyü ömr ü bahâne etmekle bu âna değin avk u te'hîr olunup kendiye ziyâde gadrolduğun" bildirip eytâm-ı mezbûrun erzâk u emvâllerin ve çiftliklerin zabt edenlerden tahsîl olunup aliverilmesi bâbında tekrâr hüküm-i hümayûnum recâ etmeğin hüccet-i şer'iyyesi mücebince şer'le teveccüh edenlerden aliverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip eytâm-ı mezbûra vasî ve vekil olanları meclis-i şer'a ihzâr ve müşârun-ileyh ile berâber edip eline verilen hücceti muvâfık-ı şer' olup alâ-vechî'l-hasım sâbit olursa mukarrer tutup mücebince amel edip zikrolunan iki yüz himl çeltik arpasın veyâhüd câri olan bahâsın teveccüh edenlerden hükmedip bi-kusûr aliverip bir vechile taallül ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

342

Fatih Sultan Mehmed Han Vakfına ait Haslar kazasına bağlı Ereğli nahiyesinin Papazlı köyü ahalisinin Canbaztepesi adlı mevkide derbentçilik hizmetini ve Kula deresi üzerindeki köprünün bakım ve onarımını üstlenmeleri karşılığında her türlü vergiden muaf olduklarına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Mâliye hükmü mücebince.

Hâslar Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî Ereğli nâhiyesinde vâkı' merhûm ve mağfûrun-Leh Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî *-tâbe serâhü-* evkâfından Papazlı¹ nâm vakıf karye hâli ve harâbe olup emr-i şerîf ve

¹ Papazlı Çif. (1946 Türkiye Haritası Tekirdağ-Çorlu paftası).

Evkâf-ı mezbûre Mütvellisinin izni ile şeneldip ihyâ eyleyip mutasarrıf olan kıdvetü's-sulehâi's-sâlikin Mevlânâ Şeyh Abdürrahim *-zide takvâhü-* bundan akdem Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "karye-i mezbûre halkı kadimden Canbaztepesi¹ demekle ma'rûf olan derbendin derbendcilerinden olup zaleme zulmünden perâkende vü perîşân olup karye-i merkûme hâli [ve] harâbe olmağla kut-tâut-tarik ve eşkiyâ tâifesi karye-i mezbûreden ve Canbaztepesi'nden mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîlin yolların basıp emvâl ü erzâkların yağmâ vü gâret edip katl-i nüfûs eylediklerinden gayri ol taraftan Âsitâne-i Saâdet'e gelen mâl-ı mîrî ve mâl-ı evkâf-ı selâtîn ü vüzerâ ve sâir ebnâ'-i sebîl mürûr u ubûrda külli usret ve ta'b çekip hâlâ karye-i mezbûrede iskânı fermân olunan Ermeni tâifesini cümle tekâlif-i örfiyyeden ve çayır hidmetinden ve avârız-ı divâniyyeden muâfiyyet üzere karye-i mezbûrede sâkin ve Canbaztepesi nâm mevzi'de derbendciler olduklarından gayri Kula Deresi² nâm mevzi'de binâ olunan cisrin dahi meremmâta muhtâc olan yerlerin dâimâ meremmet etmeği uhdelere alıp mahall-i mezbûrda mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîl ve mâl-ı mîrî ve evkâf-ı selâtîn ü vüzerâ ve gayri hıfz u hırâset edip mâllarına ve canlarına zarar u ziyân erişdirmeyip safâ-yı bâl ile mürûr u ubûr eylediklerinden gayri cânib-i Vakfa³ dahi nef'leri mukarrerdir." deyü hükm-i hümayûnum verilmek recâsına i'lâm eylediği ecilden; "*Vech-i meşrûh üzere hidmetlerinde oldukça min-ba'd ol vechile renâde etdirmeyip men' u def' eylesin.*" deyü bin yirmi üç Ramazân'ın ikinci günü <<târihiyle>> hükm-i şerif verilmekle hâlâ tecdîd olunup Mâliye tarafından mufassal ü meşrûh hükm-i şerif verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen mufassal ü meşrûh hükm-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesin.

343

Foçalı Sipahioğlanı Dev Süleyman'ın yakalanarak, Bıçkıcıbaşı Mütferrika İbrahim'den aldığı ancak geri vermediği devlete ait yüz yirmi bin akçenin tahsil edilmesi; vermek istemediği takdirde, yanına adamlar koşulup tahsil olunmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Buyurulmuştur.

Hersek Sancağibeyine <<ve livâ-i mezbûrede vâkı' olan kâdîlarına ve ol cânibde bölük halkı>> ve Taşlıca ve Prepol ve Çayniçe kâdîlarına hüküm ki:

"Dergâh-ı Muallâm mütferrikalarından olup sâbıkâ Bıçkıcıbaşı olan İbrahim, Foça kazasında sâkin olup sipâhi oğlanlarından olan Dev Süleyman'a Hâs Bağçe mühimmâtına ta'yîn olunan mîrî akçeden yüz yirmi bin akçe verip ol cânibde Bölük halkı Kethüdâsı olan diğer Süleyman'ı vekîl edip meblağ-ı mezbûru taleb eyledikde vermeyip eşkiyâdan <<olmağla>> olup kâtil ve ehl-i fesâd olmağla; "*Seni katledirim.*" deyü mezbûru tahvîf eyleyip envâ'-ı taaddi eylemekle meblağ-ı mezbûr tahsil olunmağ için mezkûr Dev Süleyman her kande ele girerse ahz <<olup>> ve meblağ-ı mezbûr tahsil olunup vermekde inâd ederse yarar âdemlere koşulup Südde-i Saâdetime gönderilmek" için Hâssa Bostancılarımbaşî olan iftihârul'emâcid ve'l-ekârim Receb *-zide mecdühü-* tarafından mühürlü mektûb verilmeğin mücebince mezkûr ele getirilip <<Südde-i Saâdet>> meblağ-ı mezbûr tahsil olunup Südde-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<mezkûru ele>> siz ki kâdîlarsız; her kangınızın taht-ı kazasında ele girerse mezkûru ahz edip gaybet ederse şer'le <<lâzım>> buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip dahi

¹ Canbaz Tepe (Türkiye).

² Kula Deresi (Türkiye).

³ Metinde "*vakfa*" kelimesi iki defa yazılmıştır.

müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince meblağ-ı mezbûru ba'de's-sübût <<hüküm>> şer'le taleb ve tahsil eyleyip <<Südde-i Saâdetime gönderesin>> vekil-i mezbûra teslim eyleyesiz. Şöyle ki; vermekde inâd ederse mezbûru yarar âdemlere koşup Südde-i Saâdetime gönderesiz ki bu cânibde tahsil oluna. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup meblağ-ı mezbûru bi-eyyi vechin kân tahsil eyleyip ol cânibde tahsili mümkün olmaz ise mezbûru Südde-i Saâdetime gönderip ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâdı himâyet eylemekden hazer eyleyesiz. Meblağ-ı mezbûr mîrî akçe olmağla tahsili mühimmât-ı umûrdandır; ikdâm u ihtimâm üzere olup ihmâl ü müsâhele ve iğmâz u müsâmahadan hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi-gurre-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene 1027

344

Gemlikli Sivastos'tan, babasına olan yirmi yedi bin akçe borcuna karşılık haksız yere yüz on bir bin akçe alan Konyalı Memi Çavuş'un davacısı ile mahkemeye çıkarılması ve söz konusu borçtan daha fazlasını aldığı sabit olursa fazla kısmını geri alınıp davacısına verilmesi.

Ma.

Bursa Kâdisına ve Bostancıbaşıya hüküm ki:

Gemlik sâkinlerinden Sivastos nâm zimmi Bursa sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olan Konyalı Memi Çavuş'un babasından mukaddemâ yirmi yedi bin akçe alıp ol mikdâr deyni var iken birkaç sene mürûr eylemekle mezkûr Memi Çavuş; "Senin üzerinde yüz on bir bin akçe vardır." deyü hilâf-ı şer' u kânûn fuzûlî bunun ol mikdâr akçesin alıp külli zulm ü taaddi eyleyip mezbûr Memi Çavuş'un ol cânibde muîni olmağla icrâ-yı hak olunmayıp bundan akdem merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında müteaddid ahkâm-ı şerife verilmişken mezkûr Memi Çavuş gâh ticârete gidip ve gâh zaleme iâneti ile mezbûrun hakkını vermeyip sen ki müşârun-ileyh Bostancıbaşısın, senin mübâşeretinle mezkûrun ziyâde alınan akçesi aliverilip bu bâbda mektûb dahi verilmeğün mücebince meblağ-ı mezbûrun ziyâdesi aliverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr Memi Çavuş'u ihzâr ve zimmi-i mezbûrla murâfaa-i şer'-i şerif eyleyip ahvâllerin şer'le teftiş edip göresin: Ol mikdâr ziyâde akçesin aldığı şer'le sabit olursa müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince şer'le ziyâdesin alıveresin. Ol cânibde görülüp icrâ-yı hak olunmak mümkün olmaz ise Südde-i Saâdetime havâle eyleyesin ki gelip ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda görülüp icrâ-yı şer'-i şerif oluna.

345

Mesih Paşa Vakfının Gelibolu'daki çiftliğini mülkiyetine geçiren Halil Çavuş ile medresenin kurşununu soyup satan Müderris Ali ve Vakfın paralarını zimmetlerine geçiren mütevellilerin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunmaları ve üzerlerine sabit olacak vakıf mallarının kendilerinden tahsil edilmesi.

Dâi.

Bâ-hatt-ı Hükmi.

İstanbul ve Gelibolu <<Prevardi>> kâdılarına hüküm ki:

Vezir müteveffâ Mesih Paşa'nın Evkâfı Nâzırı olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud <<dâme mec>> -zide kadruhû- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "müşârun-ileyhin taht-ı kazânızda vâkı' olan Evkâfı mütevellileri mâl-ı vakfdan hayli meblağ ekl ü bel' eylediklerinden gayri Gelibolu'da vâkı' Vakfın çiftliklerini Halil Çavuş nâm kimesne bir tarıkla kendiye temlik edip <<ve müderris>> ve Ali nâm Müderris dahi medresenin kurşunun soyup satıp Vakfı harâb edip külli gadrleri olmağla şer'le teftiş ü tefahhus olunup mâl-ı vakfdan bi-hasebi's-şer' zimmetlerinde zuhûr eden mâl-ı vakf tahsil olunmak" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin Vakf-ı mezbûrun Nezâreti bi'l-fi'l mezbûrun üzerinde ise şer'le teftiş ü tefahhus olunmak fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan Nezâret merkûmun üzerinde ise müteveffâ-i müşârun-ileyhin <<mütevellilerini>> taht-ı kazânızda vâkı' evkâfı mütevellilerin mezbûrân Halil Çavuş ve Müderrisi meclis-i şer'a ihzâr edip <<hak üzr>> murâfaa-i şer'le fasl olmayan <<olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen>> husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip mâl-ı vakfdan bi-hasebi's-şer' zuhûr eden mâl-ı vakfı Vakıf için bi-kusûr zabt etdirip cem' u tahsil etdiresiz.

346

Yeniçeri Meydanı Kasabı Yorgi'nin Boğdan Voyvodasındaki akçesini tahsil edip zimmetine geçiren ortağı İskerlet'in yakalanarak bütün at, eşya ve defteriyle birlikte Yorgi'nin adamına koşulup davası Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Boğdan Voyvodası Radol Voyvoda'ya hüküm ki:

Yeniçeri Meydânı[nı]n kassâbı olan Yorgi nâm zimmi arzuhâl sunup; "bundan akdem sende olan akçesin tahsil ve kendisine getirmek için gönderdiği şeriki İskerlet nâm zimmi varıp sende olan akçesin alıp getirip teslim etmeyip ol cânibde kalıp kendi murâdı üzere ata ve dona ve sâir esbâba bozup hevâ [vü] hevesinde olmağla kendiye gadr u hayf olduğun" bildirip atı ve donu ve sâir esbâb ve defteri ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilip her mahalli görölüp hakkı tahsil olunmak recâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere mezbûr Âsitâne-i Saâdet'e gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı şerifim üzere mezbûru ahsen-i vech üzere ele getirip atı ve donu ve sâir esbâb ve defteri ile varan âdemisine koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki mezkûrun zimmetinde olan hakkı Dîvân-ı Hümayûnumda vüzerâ-yı ızâmım ve kâdîaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi 6 L., sene 1027

347

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile hasları reayasından olup eşkıya baskısıyla kayıtlı oldukları yerleri terk ederek Vakfın zarara uğramasına sebep olanların bulundukları yerlerden kaldırılıp eski yerlerine gönderilmeleri.

Hükûm-i sâbk mücebince.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Anadolu eyâletinde ve andan Erzurum'a varınca vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

"Mahrûse-i İstanbul'da hâlâ binâ olunan Câmî'-i şerifin evkâfı reâyâsından Zile hâslarının reâyâsı eşkıyâ vü ehl-i fesâdın zulm ü taaddilerinden perâkende vü perişân olup ekseri taht-ı hükûmetinizde sâkin ü mütemekkin olmağla mahsûl-i Evkâfa zarar u noksân müterettib olmağla reâyâ yerli yerlerine getirilmek lâzım ü mühim olmağla Evkâf-ı şerifin reâyâsı yerli yerine getirilmek için merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*– zamânında emr-i şerif verilmişken ol makûle Vakıf reâyâsı yerli yerlerine gelmekde taallül ü inâd eyledikleri" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince defter-i cedit-i hâkânide mukayyed Zile hâsları reâyâsından on yıldan beri kalkıp gidip taht-ı kazânızda sâkin olan reâyâyı yerlerinden kaldırıp kadîmî mekânlarına gönderip iskân etdiresiz. Şöyle ki; bu def'a dahi kalkıp kadîmî yerlerine gitmekde taallül ederlerse ism ü resmleriyle yazıp arz eylesiz ki sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna. Müşârun-ileyhin Evkâfı reâyâsından perâkende olanlarına kat'â taallül etdirmeyip kadîmî yerlerine getirdip eski mekânlarının ihyâ vü âbâdan etdirmekde her biriniz ikdâm u ihtimâm eylesiz.

348

Bosna Alaybeyi Hasan'ın Bosna sancağına bağlı Teşene köyündeki timarı mahsulüne, mahkemede sulh olmalarına rağmen tekrar müdahale eden Receb adlı şahıstan, haksız yere aldığı mahsulün mahkeme marifetiyle geri alınması.

Bosna eyâletine mutasarrıf Vezir İskender Paşa'ya <<hüküm>> ve Saray¹ Monlâsına ve Banaluka ve Derbend kâdılarına hüküm ki:

Bosna Alaybeyisi olan Hasan Südde-i Saâdetime gelip; "Bosna sancağına ( ) nâhiyesinde Teşene² nâm karye ve gayriden iki bin akçe timâra mutasarrıf olup âhardan kimesnenin medhali yogiken hâricden Receb nâm kimesne dahledip bir tarikle almağla tahvil ü târihine düşen mahsûlünden külli nesnesin alıp nizâ' üzere olmağla sen ki müşârun-ileyh Vezirim İskender Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ ic-lâlehu*–sun, huzûrunda defaâtle murâfaa olup buna hükmolunmuşken ve bedel-i sulh otuz bin akçe almış iken yine dahledip külli mahsûlün kabz eylediğin" bildirip şer'le görölüp tahvil ü târihine düşen mahsûlün şer'le aliverilmek için hüküm yazılmışdır.

349

Dersaadet'ten Ordu-yı Hümayuna kul mevacibi götüren Kapıcıbaşı İskender ve adamlarının yol güvenliklerinin sağlanıp ihtiyaçlarının tedarik edilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimden Ordu-yı Hümayûnuma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılara ve mîr-livâ müsellimlerine ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

¹ Sarajevo (Bosna-Hersek).

² Teşanj (Bosna-Hersek).

Hâlâ Südde-i Saâdetim kapıcıbaşlarından iftihârul-emâcid ve'l-ekârim, câmiu'l-mahâmid ve'l-mekârim, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-Dâim İskender –*dâme mecdühû*– yirmi dört nefer Dergâh-ı Muallâm kapıcılarımla kul mevâcibi için hazîne ile irsâl olunmuşlardır. Menzilden menzile emîn ü sâlim ulaştırılmakda her biriniz imdâd ü muâvenet eylemeniz emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Müşârun-ileyh <<İskender>> Kapıcıbaşım yanında olan kapıcılarımla kul mevâcibi için irsâl olunan hazîne ile her kangınızın taht-ı hükûmetine varıp dâhil olursa lâzım olan mühimmâtların görüp ve gecede ve gündüzde bekciler ta'yîn ve yarar kulağuzlar tedârük ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanlarına kifâyet mikdârı neferât ve sâir âdemler koşup emîn ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra irsâl ü îsâl eylesesiz ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır ve müşârun-ileyhin bu bâbda olan şûkr ü şikâyeti müsmir ü müessirdir. Menzilden menzile emîn ü sâlim irsâl ü îsâlde her biriniz imdâd ü muâvenetde bezl-i maddûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesesiz.

350

Kepsut kazasına bağlı Akbaşlar köyü ahalisini '*siz suhte taifesine yiyecek verirsiniz*' diye itham ederek evlerini basıp mallarını ve hayvanlarını gasbeden Karesi Sancak Beyi Kaymakamı Ömer ile Hacı Eymir ve bazı Bigadiçlilerin yargılanmaları.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kepsud ve Balıkesri¹ kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Kepsud Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; <<bundan akdem>> "kazâ-i Kepsud'a tâbî Akbaşlar² nâm karyede <<ahâlisinin>> Karesi Sancağibeyinin Kâimmakâmı olan Ömer'in ve Bigadiç³ ahâlisi ve Uştenik Hacı Eymir nâm kimesnenin bir vechile alâkaları yoğiken karyelerine gelip; '*Suhte taifesine taâm verirsiniz*.' deyü isnâd etmekle Hacı Ahmed ve Hacı Mehmed ve Sefer nâm kimesnelerin ve sâir ahâli-i karyenin evlerin basıp anbarların kırıp emvâl ü erzâkların gâret edip ve sahrâda olan yedi yüz otuz dokuz re's koyunların ve keçilerin ve dokuz re's yundların ve üç re's katır ve üç re's merkebelerin ve hâric karyelerden dahi râst gelenlerinin davarların sürüp ve esbâb u erzâkların gâret ü hasâret etmekle mukaddemâ şer'le görülüp zuhûr eyleyen mevâdlarıyla mukayyed ü mahbûs Âsitâne-i Saâdetime gönderilmeleri için emr-i şerîfim verilmekle mezkûr Ömer'e mübâşir ta'yîn olunan Ali Çavuş gönderilip meclis-i şer'a ihzârı için varıp tenbih eyledikde itâat-i şer' etmeyip icrâ-yı hak olunmadığın" bildirdiğin ecilden şer'le görülüp icrâ-yı hak olunması bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdir olan emrim üzere mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve ta'yîn-i maddede eden hasımları ile muvâcehe edip bir def'a görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip onat vechile dikkat ü ihtimâmla göresin: Vâkı' ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun hilâf-ı şer'-i şerif alınan hakların ashâbına hükmedip bi-kusur alıverdikten sonra sübût bulan mevâddı sicil ve hüccet etdirip vukûu üzere ahvâllerin arz eylesesiz.

¹ Balıkesir (Türkiye).

² Akbaşlar (Balıkesir-Türkiye).

³ Bigadiç (Balıkesir-Türkiye).

351

Tayin olunduğu Mısır Kadılığına gitmek üzere kalyonla yola çıkan eski İstanbul Kadısı Arakizade Mustafa Efendi'nin, Rodos'a vardığında Rodos Sancak Beyi tarafından kendi kadirgasıyla yüz mil götürülmesi.

Rif'at.

Bâ-hatt-ı Hükmi Çelebi.

Rodos Sancağibeyine hüküm ki:

Sâbıkâ İstanbul Kâdisi olup hâlâ Mısır <<Kâdisi olan>> kazâsı inâyet olunan akzâ kuzâtî'l-müslimin Arakizâde Mevlânâ Mustafa –*dâmet fezâilühû*– Cenneti(?) Reis'in kalyonu ile mahmiyye-i Mısır'a müteveccih ve revâne olmağın Rodos'a dâhil oldukda mûmâ-ileyhi kendin kadirgan ile yüz mil mikdârı yer deryâya çıkarıp göndermen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mûmâ-ileyh inşâallâhü Teâlâ Rodos'a vâsıl oldukda yüz mil mikdârı yer kendi kadirgan ile <<yüz mil mikdârı yer>> deryâya çıkarıp gönderesin.

352

Padişaha cep harçlığı için tayin olunup her bakımdan serbest statüde olan Mardin ve bağlı yerler hasları reayasına voyvodası dışında beylerbeyi, defterdar vs.nin karışmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Diyarbakır¹ Beylerbeyine ve Mardin² Kâdisına hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Dâru's-saâdetim Ağası olup bi'l-fi'l Evkâf-ı Selâtin Nâzırı el-Hâc Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhû*– Sûdde-i Saâdetime arz gönderip; "cenâb-ı celâlet-meâbıma ceyb harçlığı için ta'yîn olunan havâss-ı hümayûndan Mardin ve tevâbii hâsları reâyâsı tekâlif-i örfiyyeden min-küllî'l-vücûh serbest olup muâfu müsellemin iken hâlâ beylerbeyiler ve defterdâr ve Habur ve Benî Rebîa beyleri ve âdemleri ve ümenâ vü ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesi dahledip bi-vech rencide edip taaddî vü tecâvüzden hâlî olmamağla voyvodasından gayri min-ba'd kimesne karışmamak ve ceyb harçlığı için ta'yîn olunup muâfu müsellemin olan reâyâyı hâlâ beylerbeyi ve defterdârlar ve Habur ve Benî Rebîa <<ve Habur>> beyleri ve âdemleri ve subaşıları dahl ve rencide eylememek" bâbında Mâliye tarafından müekked hükm-i şerif verilmeğın mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 28 C., sene 1027

353

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz haslarının kayıtlı reayasından olup Kilis'e gitmiş olanların geri yerlerine getirtilmeleri; Kilis Voyvodasının buna müdahale etmemesi.

¹ Diyarbakır (Türkiye).

² Mardin (Türkiye).

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kilis Kâdisına ve Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup cennet-mekân, firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân –*tâbe serâhü*–nün mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' Câmî'-i şerîfi Evkâfı hâsırlarından Kilis Voyvodası olan Süleyman –*zîde mecdühü*–ya hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedül'-mülûki ve's-selâtin Dâru's-saâdetim Ağası olup Evkâf-ı mezbûre Nâzırı olan [el-]Hâc Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhü*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "A'zâz hâsırları reâyâsı Câmî'-i şerîf Evkâfına ilhâk olmadın zaleme zulmünden perişân olup her biri bir yerde tavattun edip ba'dehû Câmî'-i mezbûra vakfoldukda havâss-ı mezbûre reâyâsından her nerede bulunurlarsa zamân mürûr eylediğine i'tibâr olunmayıp yine yerlerine getirilmesi için bundan akdem emr-i şerîf verilip kadîmî yerlerine iskân etdirilmişken sen ki Kilis Voyvodası mûmâ-ileyh Süleyman'sın, Ordu-yı Hümâyûnumdan emr-i şerîf ibrâz etmenle A'zâz'ın reâyâsından ekseri Kilis'e varıp; 'A'zâz hâsırları mahsûlüne gadrolur.' deyü bi'l-fi'l A'zâz Voyvodası olan Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş –*zîde kadruhü*– <<tarafından>> inhâ etmeğin ol reâyâ Kilis reâyâsından olmayıp A'zâz'ın defterli reâyâsından olanlar yine yerlerine varıp min-ba'd sen mâni' olmamak" bâbında emr-i şerîfim recâsına i'lâm eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi ol nizâ' olunan reâyâ fi'l-vâkı' Kilis reâyâsından olmayıp A'zâz'ın defterli reâyâsından olanları arz olunduğu üzere mezbûr Mehmed Çavuş mübâşeretiyle kadîmî yerlerine getirdip A'zâz reâyâsına min-ba'd dahl ü taarruz etmeyip şer' u kânûna ve emr-i hümâyûnuma muhâlif vaz' u hareketden ihtirâz eyleyesiz.

354

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz hasları reayasının eskiden beri tereke ekip biçtikleri yerleri bağ ve bahçeye çevirerek Vakfı zarara uğratmalarına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

A'zâz Kâdisına <<hüküm ki>> ve Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –*tâbe serâhü*–nün mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' Câmî'-i şerîfi Evkâfı hâsırlarından A'zâz Voyvodası olan Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedül'-mülûki ve's-selâtin Dâru's-saâdetim Ağası olup Evkâf-ı mezbûre Nâzırı olan [el-]Hâc Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhü*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "havâss-ı mezbûrenin güzîde ve mahsûldâr olup kadîmî tereke¹ zirâat olunan yerlere mutasarrıf olanlar tereke zirâat eylemeyip bağ u bağçe eylemekle Vakf-ı şerîf mahsûlüne gadrolduğun' sen ki Voyvodasın, inhâ edip kadîmî tereke zirâat olunan yerlere yine tereke zirâat etdirilip ve bağ u bağçe eylemek isteyenlere kıraç yerlerde etdirilip Vakf-ı mezbûr mahsûlüne gadrolmamak" için emr-i şerîfim recâsına i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup göresiz: Kadîmî tereke zirâat olunan yerler Vakf-ı mezbûr toprağından ise arz olunduğu üzere ashâbına muhkem tenbîh eyleyesiz ki min-ba'd kadîmden zirâat olunan yerlerde üslûb-ı sâbık üzere tereke zirâat etdirip ve bağ u bağçe eylemek murâd edenlere kıraç yerlerde edip min-ba'd şer' u kânûna ve kadîmden olugelene muhâlif taallül ü inâd ve

¹ Tereke: Topraktan elde edilen ürün, mahsul, yiyecek. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

Vakf-ı mezbûrun mahsûlüne gadreylemeyeler. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayanları ism ü resmle-riyle yazıp arz eylesin.

355

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Azaz haslarından elde edilen buğdayın Halep Kalesi'nde depolanması ve vakti geldiğinde Voyvoda Mehmed Çavuş marifetiyle değirmencilere satılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Haleb Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr *-tâbe serâhû-*nün mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' Câmî'-i şerifi Evkâfı Hâsırlarının Nâzırı olup Dâru's-saâdetim Ağası olan iftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedül'l-mülûki ve's-selâtin [el-]Hac Mustafa Ağa *-dâme ulüvvuhû-* arz gönderip; "Evkâf-ı mezbûreden A'zâz hâsırlarının mahsûlünden hâsıl olan hubûbât Halep Kal'ası'nda der-anbâr olunup andan fûrûht zamânı oldukda değirmencilere narh-ı rûzî üzere fûrûht etdirilügelmekle yine Vakf-ı mezbûrun Halep Kal'ası'nda der-anbâr olunan buğdayın vakt ü zamânı oldukda narh-ı cârî üzere değirmencilere bi't-tamâm zikrolunan hâsırların Voyvodası olan Mehmed Çavuş *-zîde kadruhû-* mübâşeretiyle fûrûht etdirilmek" için emr-i şerif recâsına i'âm eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup arz olunduğu üzere zikrolunan hâsırların mahsûlünden hâsıl olan buğdayı Halep Kal'ası'nda der-anbâr ve vakt ü zamânı oldukda narh-ı cârî ve olgeldiği üzere değirmencilere mûmâ-ileyh Voyvoda mübâşeretiyle bi't-tamâm fûrûht etdirip min-ba'd emr-i şerifime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile narh-ı câriden ziyâde vermekle değirmenci fukarâsına gadrolunmakdan dahi ihtirâz eylesiniz.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 17 B., sene [10]27

Der-zamân-ı Hazret-i Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-

356

Aydın, Saruhan ve Suğla sancakları reayasından Vardârî Ahmed Çavuş'un Maliye tarafından verilen emirde tayin olunan miktardan fazla topladığı avarız akçesinin geri alınıp sahiplerine verilmesi ve adı geçene, emirde yazılı olandan fazla akçe talep etmemesi hususunda tembihte bulunulması.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Ahmed Paşa *-dâmet maâlihî-*ye ve Mağnisa ve İzmir ve Tire ve Birgi ve Menemen¹ monlâlarına ve Aydın ve Saruhan ve Suğla sancaklarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Elviye-i mezbûre reâyâsı taraflarından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avârızların Mâliye tarafından verilen emr-i şerifde ta'yîn olunduğu üzere cem'ine

¹ Menemen (İzmir-Türkiye).

me'mûr olanlara edâ etmekde kusûrları yoğiken ( ) senesinde avâriz cem'ine varan Vardarî Ahmed Çavuş nâm kimesne emr-i şerîfde ta'yîn olunduğu üzere almağa kanâat eylemeyip emr-i şerîfe muhâlif yedişer ve sekizer yüz akçelerin alıp fukarâya zulm ü taaddi eylediğin" bildirip Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfde ta'yîn olunandan ziyâde aldığı hakları geri aliverilmek" bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden <<ziyâde alınmayıp>> ziyâde aldığı geri ashâbına reddolunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup <<dahi husamâ muvâcehesinde bir def'a şer'le faslolmayan husûsların>> mezbûr Ahmed Çavuş'u şer'-i şerîfe ihzâr ve reâyâ ile berâber edip tamâm hak üzere göresiz: İ'lâm olunduğu üzere Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfde ta'yîn olunandan ziyâde akçelerin aldığı sâbit ü zâhîr olur ise muktezâ-yı şer'-i kavîmle âmil olup Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfden ziyâde aldığı hakların ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr geri ashâbına aliverip şer'-i şerîf ve emr-i hümayûna muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesiz ve bi'l-cümle eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâ vü berâyâyâ zulm ü taaddi olduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. Fukarâdan <<hilâf-ı>> şer'-i şerîf ve emr-i hümayûna muhâlif aldığı hakların bi-kusûr aliverildikten [sonra] muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki min-ba'd fukarâyı bir vechile rencide vü remide eylemeye ve etdirmeyesiz. Memnû' olmaz ise ahvâlin yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz eylesiniz.

357

Bigadiç kazasına bağlı Güney köyünden Süleyman bin Mustafa'nın on altı yaşındaki oğlu İbrahim'i 'suhte eşkıyasıyla gezmiştir' bahanesiyle zorla yanında alıkoyan Karesi Sancak Beyi Müsellimi Ömer'in mahkemeye çıkarılması ve adı geçen oğlunun geri alınması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bigadiç Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazâna tâbi' Güney nâm karye sâkinlerinden Süleyman bin Mustafa'nın İbrahim nâm on altı yaşında emred oğlunu Karesi Sancağibeyi Müsellimi olan Ömer suhte eşkıyası teftişi için karye-i mezbûreye geldikde; "Keçi güderken suhte eşkıyasıyla gezmiştir." deyü bahâne etmekle yanına alıp kıbel-i şer'den âdem gönderilip da'vet olundukda itâat-i şer'-i şerîf etmeyip ve mezkûrun oğlunu vermeyip meclis-i şer'-i mutahhara hâzır olmadığı" sicil eylediğin ecilden zikrolunan oğlan ba'de's-sübût şer'le mezbûr Ömer'den aliverilmek fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru bi-eyyi vechin kân şer'-i şerîfe ihzâr ve husamâsıyla berâber edip ahvâllerin hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mezkûrun oğlunu cebren alıp taaddi eylediği vâkı' ise elinde olan hüccet-i şer'iyye mücebince ba'de's-sübût mezkûrun oğlunu aliverip taallül ü inâd etdirmeyesin. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile zalemeye himâyet eylemekden ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taaddi vü tecâvüz olmakdan ictinâb ü ihtirâz üzere olasın.

358

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Atina haslarına gelir kaydolunan Ağrıboz Adası'ndaki palamut ve mazı mahsûlüne öşür talebiyle Ağrıboz Nazırı tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Dürri.

Ağrıboz¹ Kâdisına hüküm ki:

Dâru's-saâde Ağası olup merhûm babam Sultân Ahmed Hân –tâbe serâhü–nün Câmii Evkâfı Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa mektûb gönderip; "Evkâf-ı mezbûre hâsılarından Atina hâsıların mukâtaâtı tevâbiinden Ağrıboz Adası'nda vâkı' palamud ve mazı² havâss-ı mezbûreye hâsıl kaydolunmağla havâss-ı mezbûre için zabt olunagelmışiken Ağrıboz Nâzırı cânibinden zikrolunan palamud ve mazı mahsûlünden öşür taleb edip rencide olunduğun" bildirmeğin Nâzır-ı mezbûr tarafından dahlolunmayıp Atina Voyvodasına zabt etdirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere havâss-ı mezbûreye hâsıl kaydolunan palamud ve mazıya Nâzır-ı mezbûr tarafından ve hâricden bir ferdi dahletdirmeyip Atina Voyvodasına zabt u kabz etdiresin. Dahlolunup nesnesi dahi alınmış ise ba'de's-sübût Voyvodaya alıveresin deyü.

359

Sandıklı kazası ahalisinden asılsız isnat ve iftiralarla para alıp eşkıya ile işbirliği yaparak mallarını yağmaladığı, cana kıydığı, daha bir çok suçlar işlediği ve heybesinde mühürlü boş kâğıtlar, sahte fetva ve mühürler bulunduğu yapılan yargılama neticesinde sicile kaydolunarak hapsedilen Karahisar-ı Sahibli Ahmed Halife'nin, üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra tutuklu olarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Hasan Çelebi.

Elkâbı yazıla.

Kütahya Kâdisına ve Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Sandıklı kazâsı ahâlisi meclis-i şer'a varıp Karahisar-ı Sahib'den Ahmed Halife bin İvaz nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm edip; 'mezbûr Ahmed Halife diyârımıza gelip birkaç senede kendiye hileyi san'at eyleyip; 'Ben niyâbet ederken kazâ-i mezbûr ahâlisi mahkemem basdılar ve esbâb ve akçem aldılar ve beni muhkem darb eylediler.' deyü isnâd edip Beylerbeyi tarafından nice def'a kendi dilediği üzere kul getirip murâd edindiği kimesneyi tezkiresiyle hilâf-ı şer'-i şerif ahz ü habs <<etdirip>> ve örf etdirip ahâli-i vilâyetden iki yükden ziyâde akçe alıp ve aldırıp; 'Niçin böyle edersin?' dediklerinde; 'İstanbul kazâsından ma'zûl iken vefât eden Abdülcebbârzâde Efendi'nin Mısır'[ı] teşrîfinden nevbet-i sâbıkada Rumeli Kâdiaskeri olan Mevlânâ Yahya –edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü– zamânında mülâzım yazılıp mahrûse-i Edirne'de vâkı' Timurtaş Paşa Medresesi'ni iç-il nâmıyla alıp andan munfasıl oldum, bre kâfirler ve Kızılbaşlar.' deyü itâle-i lisân eyleyip ve bundan mâadâ dâimâ mektûb ve fetvâ ve temessükler peydâ eyleyip Müslimânları hilâf-ı şer'-i şerif rencide eylemekden hâli olmayıp ve iki yıl mukaddem sühte eşkıyâsından Kara Çomuk nâm şakî ile kazâ-i mezbûra gelip Susuz³ nâm karyeden Mustafa bin Hacı Bayram ve Sevindik bin Şişek nâm kimesnelerin evin basıp emvâl ü erzâkın nehb ü gâret eyleyip ve sâir Müslimânların avret ve oğlanlarına hilâf-ı şer'-i şerif vaz'-ı yed edip yola ve bele inip katl-i nefis eyleyip, kuttâu't-tarikdır; hakkından gelinmesi fukarâya ve dîn ü devlete lâzımdır; vâkı'-ı hâli Âsitâne'ye arz u i'lâm ediver.' deyü ilhâh etdiklerinde fi'l-vâkı' mezbûr Ahmed Halife vech-i meşrûh üzere ahâli-i vilâyetin iki yükden ziyâde

1 Chalkída (Yunanistan).

2 Bitkilerin ve özellikle bazı meşe türlerinin üzerinde böcekler, kurtlar, bakteriler gibi asalaklar tarafından meydana getirilen ve sanâyide boyama, deri tabaklama işlerinde kullanılan bir çeşit ur.

3 Susuz (Afyonkarahisar-Türkiye).

akçelerin ehl-i örfe aldırıp ve Kara Çomuk nâm sûhte ile varıp mezbûr Mustafa ve Sevindik'in evin basıp emvâl ü esbâbların gâret eylediği mezbûr Ahmed Halife muvâcehesinde sâbit olup ve heğbesinden Hasan Paşa nâmına dokuz kıt'a memhûr beyâz kâğıd ve Sipâhî Oğlanlar Ağası Ömer nâmına bir mektûb ve <<Yahya Efendi'nin>> Şeyhülislâm –edâma'llâhü Teâlâ feẓâilehü–nun fetvâ-yı şerifesine taklid fetvâ ve cebinden iki mühûr birisi mezkûr Sipâhîler Ağası nâmına mektûbu mühûr ve mühûr-i âhar dahi mevcûd olup ve kendiye lâzım olmayan evâmîr ve ahkâm <<emirler>> kâğıdları bulunup mezbûr Ahmed'in izâlesi fukarâ üzerinden her vechile lâzım idiği vech-i meşrûh üzere bizim dahi ma'lûmumuz <<dur>> olup mezbûr Ahmed Halife müderris nâmında olup bu cânibde habsolunduktan sonra <<vâkı'-ı hâli Sûdde-i Saâdetime arz olunmağın>> vukûu üzere" arz eylediğin ecilden fukarânın şer'le hakları alıverildikten sonra kayd ü bend ile Sûdde-i Saâdetime gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûru ihzâr edip da'vâ-yı hak edenler ile murâfaa eyleyip şer'le üzerine sâbit ü zâhîr olan fukarânın hakların bi-kusûr ashâbına alıverdiktikten sonra üzerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle kayd ü bend ile <<bu cânibe>> Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbih eylesesiz ki menâzil ü merâhilde gaybet ettirmek ihtimâli olmaya.

360

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Atina haslarından Modoniçe kazasına bağlı Dirniçe köyü reayasının cizye, badban kirpası ve peksimetlerine Atina Voyvodası dışında kimsenin müdahalesine izin verilmemesi.

Dürri.

Hazret-i efendi.

Modoniçe¹ Kâdisına hüküm ki:

Dâru's-saâdetim Ağası olup merhûm babam Sultân Ahmed Hân –tâbe serâhü– Câmii Evkâfı Nâzırı olan Hacı Mustafa Ağa mektûb gönderip; "Evkâf-ı mezbûre hâslarından Atina hâsaları mülhakâtından Modoniçe kazâsına tâbî karye-i Dirniçe² ahâlisinin on iki hâne cizyeleri ve bâdbân kirpasını ve peksimedlerin Atina Voyvodası cem' u tahsil etmek için bundan akdem emr-i şerifim verilmişken hâliyâ Modoniçe defteri cizyesin cem' edenler dahletmekle Vakf-ı mezbûr mahsûlüne gadrolduğun" bildirmeğin hâricden dahlolunmayıp emr-i sâbık mücebince geri Atina Voyvodasına zabt u kabz ettirilmek" bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere Evkâf-ı mezbûreden olan mezbûr Dirniçe karyesi ahâlisinin cizye ve bâdbân ve kirpasına ve peksimedine hâricden bir ferdi dahletdirmeyip emr-i sâbık mücebince Atina Voyvodasına zabt u kabz ettirip hâricden bir ferdi dahletdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesesin.

361

On dört sene önce Ilgın kasabasını basan Ebu Zend tarafından kesilen haracı ödemek için Akşehirli Teğelticizade Kadı Ahmed, Sipahi Mehmed vs.den borç para alıp daha sonra hesaplaşıp geri ödemiş olan Ilgın kasabası ahâlisinin bu konudan dolayı taciz edilmemesine dair fermanın yenilendiği.

¹ Mendenítsa (Yunanistan).

² BOA TT.d., 431, s. 991.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hükm-i sâbık üzere tecdîd buyurulmuşdur.

Karaman Beylerbeyine ve Konya Monlâsına ve Ilgın¹ Kâdisına hüküm ki:

Ilgın ahâlisinden Bali ve Hacı Halil ve Hacı Yusuf ve Kassâb Kurd ve sâirleri Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bundan akdem Ebû Zend kasaba-i Ilgın'ı gâret edip ahâlisin cerimeye kat' eyledikle nefsi-i kasabadan Pîr Ahmed Çavuş ve kuzâtdan Ali ve Mehmed nâm kâdılar ma'rifeti ile geri kuzâtdan olup Akşehir'de sâkin Teğelticizâde Mevlânâ Ahmed'den ve Mehmed nâm sipâhiden ve sâirden yedi bin gurus karz alınıp mezbûr Ebû Zend'e verilip ba'dehû vâsita olan mezkûr Pîr Ahmed Çavuş ve zikrolunan kâdılar ahâli-i vilâyete yapışıp mukaddemâ ziyâde bahâ ve fâide ile verdikleri esbâb ve akçenin zıfın alıp kat'-ı alâka eylemişler iken şimdi etrâfa perâkende olan reâyâdan ba'zıları yerlerine gelmekle mezbûr Kâdi Ahmed ve sâirleri; '*Mukaddemâ bizden alınan akçelerin birer mikdârın biz alıp mâadâsı memleket ahâlisinin üzerlerinde kâhıp ve kasaba halkından mezbûrlar için on nefer kimesne kefil bi'l-mâl olmuşlardır.*' deyü emr-i şerif ibrâz etmekle reâyâyâ yapışıp yerlerine varanların tekrâr dağılmasına bâis olup ale'l-husûs zikrolunan akçeyi mukaddemâ kâbız bi'l-mâl olan Pîr Ahmed Çavuş ve Ali ve Mehmed nâm kâdılar ile defaâtle hesâblaşıp kat'-ı alâka edip ba'de zamânin mezbûrûn Çavuş ve kâdılar fevt olup mâbeynden on dört sene mürûr edip ve bu zamâna değin kimesneye taarruz olmamışiken mücerred şimdi memleket ahvâline bir mikdâr intizâm gelmekle; '*Ahâli-i vilâyetin ba'zılarına kefil ve ba'zılarına kâbız bi'l-mâl olmuşsuzdur.*' deyü hilâf-ı vâkı' isnâd edip taaddi etmekle kasaba-i mezbûrenin tekrâr perâkende vü perişân olmalarına bâis olduklarından gayri mezbûr Teğelticizâde bi'l-fi'l kuzâtdan olup kuvvet-i mâliyyesi nihâyetde olmağla bunların ol tarafda muhâsama ve nizâa kudretleri olmadığı bundan akdem i'âm olundukda men' u def' olunmak bâbında ellerine emr-i şerif verilmişken geri memnû' olmayıp ve bu bâbda ellerinde fetvâ-yı şerife olmağla; '*Mukaddemâ verilen emr-i şerif ve fetvâları mücebince amel olunup min-ba'd husûs-ı mezbûr için bir ferd rencide vü remide olunmaya.*' deyü hamse ve ısrın ve elf Rebiü'l-evveli'nin evâsıtında merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -*tâbe serâhü-* zamânında müekked hükm-i şerif verildiğın" bildirip tecdîd olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ müşârûn-ileyh zamânında verilen emr-i şerif <<mücebince>> ve fetvâ-yı şerife mücebince amel edip min-ba'd husûs-ı mezbûr için bir ferdi vechen mine'l-vücûh rencide vü remide etdirmeyip men' u def' eylesin. Şöyle ki; bundan sonra geri mezbûr Kâdi Ahmed ve Sipâhi Mehmed ve gayrileri memnû' olmayıp meblağ-ı mezbûr için bunları rencide eder ise sen ki toprak Kâdisısın, mukaddemâ müşârûn-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince mezbûrları Südde-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında görüle. Mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerifime ve fetvâyâ muhâlif bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesin.

362

Vezir-i Sani ve Kaymakam olan Mehmed Paşa'nın eski Beylerbeyi Bayezid ve İskenderiye Emîni Yahudi Salamon'da olan alacaklarının tahsil edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Mısır muhâfazasında olan Vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

"Düstûr-ı mükerrerem ve muazzam, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem sâbıkâ Vezir-i A'zam olup hâlâ Vezir-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun mahrûse-i

¹ Ilgın (Konya-Türkiye).

Mısır'da sâkin sâbıkâ ( ) Beylerbeyisi olan Bayezid –dâme ikbâlühû–da karzdan on bin altun ve İskenderiye Emîni olan Salamon nâm Yahûdide on bin flori hakkı olmağla ile'l-ân edâ eylemekde taallül ü inâd eylediklerin" i'lâm olunmağın mûmâ-ileyh Bayezid –dâme ikbâlühû– ile mezbûr Emînin zimmetlerinde olan meblağ-ı mezbûr bi't-tamâm tahsil <<etdirilip>> ve varan âdemlerine ahz ü kabz etdirilip vermekde inâd ü muhâlefet ederlerse mezbûrân Âsitâne-i Saâdetime gönderilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mûmâ-ileyh Bayezid –dâme ikbâlühû– ile mezbûr Emînin zimmetlerinde olan meblağ-ı mezbûru ba'de's-sübût bi't-tamâm taleb ve tahsil ve varan âdemlerine bi-kusûr ahz ü kabz etdirip müşârun-ileyhe gönderesin. Şöyle ki; müşârun-ileyhin hakkın vermekde taallül ederlerse kat'â taallül ü inâd etdirmeyip mezbûrları Âsitâne-i Saâdetime irsâl eylesesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

363

Vezir-i Sani ve Kaymakam olan Mehmed Paşa'nın Menfelut Hâkimi Osman Bey, eski Bahar Emîni Mehmed Bey, Kürd Mehmed Bey ve Dimyat Emîni Mehmed Bey'in vârislerinde olan alacaklarının tahsil edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Bir sûreti, "Mısır'a hüküm ki: Müşârun-ileyh –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû–nun ümerâdan Menfelut¹ Hâkimi olan Osman Bey'in zimmetinde karzdan on bin flori ve yine ümerâdan sâbıkâ Bahâr Emîni olan Mehmed Bey'de bahâr akçesinden beş bin flori ve yine ümerâdan Kürd Mehmed Bey'de Revan altında karzdan verilmiş iki bin riyâl gurusu olup ve yine ümerâdan Dimyat² Emîni olan Mehmed Bey'in vârislerinde almış bin para hakkı olmağla ile'l-ân edâ eylemekde taallül ü inâd eyledikleri i'lâm olunmağın ..."

Hüve

364

İstanbul zahiresi için satın alınacak koyunların, bazı yeniçeri, sipah vs. askerî halkı tarafından, satıştan menfaat sağlamak amacıyla reaya ile işbirliği yapılarak piyasa fiyatının üstünde satılmasına ve bunları getiren çobanların yollarda rencide edilmelerine izin verilmemesi.

Bâ-takrîr.

İstanbul'dan ( ) varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Muslu Çavuş –zîde kadruhû– İstanbul zahîresi için taht-ı kazânızdan koyun getirmeğe me'mûr olup âdemleri varıp akçesiyle koyun almak istedikde ba'zı yeniçeri ve sipâh tâifesi ve sâir askerî halkı reâyâ ile yek-dil olup reâyânın koyunları için; "Bizimdir." deyü ziyâde bahâ isteyip elli altmış akçeye alınacak koyunların yetmiş seksen akçeye satıp reâyâyâ ellişer altmışar akçe verip mâadâsın kendiler alıp andan mâadâ çobanları koyun ile gelirken ba'zı kasabâtta ve karyelerde ve köprülerde <<taarruz>> taarruz olunup nesneleri alınıp rencide olunmağla İstanbul zahiresine muzâyaka vâkı' <<olmağla>> olduğun bildirmekle o makûleler men' u def olunmak bâbında <<yeniçeri>> emr-i şerîfim ve mücebince Yeniçeriler Kethüdâsı tarafından emr-i

¹ Metinde "مقطوط" şeklinde geçmektedir.

² Damietta, Dimyat (Mısır).

şerifim verilmişken yine ol vechile rencide olunduğu istimâ' olunmağın mukaddemâ verilen emr-i şerifim mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mûmâ-ileyh İstanbul zahîresi için akçesiyle reâyâdan koyun almak istedikde akçesiyle değer bahâsıyla aldırıp sipâh ve yeniçeri ve sâir askerî tâifesinden reâyâ koyunun; "*Bizimdir.*" deyü ziyâdeye satmak için muvâzaa edip muâraza edenleri men' u def' edip min-ba'd bu makûle husûsa müdâhale etdirmeyesiz ve kasabât u kurâda ve sâir mürûr u ubûr edecek yerlerde çobanları koyun ile gelirken hilâf-ı şer'-i şerif bir vechile rencide vü remîde etdirmeyesiz. İstanbul zahîresi umûr-ı mühimmedendir. Vech-i meşrûh üzere taarruz edip memnû' olmayanları ism ü resmleri ve bölük ve şöhetleriyle yazıp arz eylesesiz. Ammâ bu bahâne ile defter ü kânûn üzere olan rûsûma gadrolmakdan ziyâde hazer eylesesiz.

365

Kalpazanlık suçundan dolayı hapsolundukları hâlde kadiya rüşvet vererek serbest bırakıldıkları bildirilen Köstendilli Nuh ve kardeşi Piri'nin yakalanarak sicil suretleri ve kalpazanlık aletleriyle birlikte Dersaadet'e gönderilmeleri.

Mm. Efendi hattıyla.

Ilıca-i Köstendil Kâdisına ve Livâ-i mezbûr Müsellimine hüküm ki:

Sen ki Müsellimsin, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "nefs-i Köstendil sâkinlerinden çavuş nâmında olan Nuh ve karındaşı Piri nâm kimesneler kallâblar olup ellerinde ve evlerinde sikke bulunmağla meclis-i şer'-i şerifde sâbit ve sicil olunup şer'an ahz ü habs olunmuş iken mezbûr Nuh ve Piri hufyeten Kâdiya yüz gurus rüşvet vermekle habsden ıtlâk olunmuşlardır." deyü arz eylediğin ecilden mezbûr Nuh ile karındaşı merkûm Piri sûret-i sicilleri ve ellerinde bulunan sikke ve kalbzenliğe müteallik esbâbları ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûr Nuh ile karındaşı merkûm Piri'yi ahz edip dahi sûret-i sicilleri ve ellerinde bulunan sikke ve kalbzenliğe müteallik esbâbları ile yarar âdemlere koşup Südde-i Saâdetime¹ gönderesin ve koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki menâzil ü merâhilde gaybet etdirmek ihtimâli olmaya.

Hüve

366

Südde-i Saadetten Hasan Ağa'ya verilen görevlendirme fermanının, Köstendil sancağındaki eşkıyanın değil öldürülen Ali Çavuş'un katillerinin yakalanması ile ilgili olduğu, Sancak Beyi Müselliminin eşkıya yakalama görevinin ise devam ettiği, bu sebeple sancak kadılarının bu görevinde adı geçene yardımcı olmaları.

Hazret-i efendi.

Köstendil sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Kratova Kâdisı olup Müfettiş-i Emvâl olan Mevlânâ Bali *-zide fazlühü-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Livâ-i mezbûr kûhistân ve sa'b yerler olup kadîmül'eyyâmdan zuhûr eden haydûd ve

¹ Metinde "*Saadetime*" kelimesi iki defa yazılmıştır.

eşkiyâ tâifesi mîr-livâ olanlar ber-müceb-i şer'-i şerif görüp haklarından gelmekle bi-hamdî'llâhi Teâlâ cümle vilâyetimiz âsûde-hâl üzere olup reâyâ vü berâyâ refâh-ı hâl ile duâ-yı devletime iştigâl üzere iken hâliyâ Âsitâne-i Saâdet'den Hasan Ağa nâm kimesne teftiş nâmına emr-i şerif alıp; 'Mîr-livâ üzerinden ref' olunmuştur.' deyü reâyâ mâbeyninde şâyia olmuştur. Şöyle ki; ke'l-evvel sancakbeyleri şer'le husûs-ı mezbûru görüp icrâ-yı hak eder ise fe-bihâ ve illâ merkûm Hasan Ağa ve gayri ta'yin olunur ise eşkiyâ tâifesi; 'Mîr-livâ kasr-ı yed eylemiştir.' deyü fırsatı ganîmet bilip tuğyân edip reâyâ vü berâyâyı ve kasabât u kurâyı gâret etmeğe bâis olup bu sebep ile reâyâ tefrika olmak mukarrerdir.' deyü a'yân-ı vilâyet mûmâ-ileyhe varıp tazallüm eylediklerin" arz eylemiş. İmdi; mezbûr Hasan Ağa; "Ali Çavuş'u katleden harâmiler livâ-i mezbûrda her kangı kâdılıkta bulunur ise ele getire." deyü te'kid ve me'mûr olmuştur. Bu bâbda Sancakbeyi ref' olunmak lâzım gelmez. Sancakbeyi Müsellimi sancağına müteallik umûru görüp eşkiyâyı ele getirip <<haklarından geldirmeği>> mezbûr Hasan -dâme mecdühü-nun me'mûr olduğu husûslara muâvenet etmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda emrim üzere Sancakbeyi Müsellimi ke'l-evvel sancağına müteallik ahvâli görüp sancağında zuhûr eden eşkiyâyı hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirip şer'le haklarından gelip def'-i mazarratlarında bezl-i maktûr eyleye. Mezbûr Hasan -dâme mecdühü-nun <<dahi eşkiyâyı ele getirip haklarından geldirmek bâbında her vechile muâvenet edip ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleye ve siz dahi her biriniz mûmâ-ileyh Hasan -dâme mecdühü-ya eşkiyâyı ele getirip haklarından geldirmek bâbında imdâd ü muâvenet eyleyesiz>> me'mûr olduğu husûslarda dahi muâvenet lâzım geldikde imdâd eyleye. Mûmâ-ileyh Hasan -dâme mecdühü-ya dahi; "Me'mûr olduğun husûslardan gayri <<husûsa>> livâ-i mezbûrda zuhûr eden eşkiyâya ve Sancakbeyi umûruna müdâhale eylemeyesin." deyü emr-i şerifim gönderilmiştir. Fermân-ı şerifime muhâlif iş etmek ihtimâli yokdur. Ammâ bu bahâne ile mûmâ-ileyhe fermân olunan hidemâtın ta'tiline bâis olmaktan dahi ihtirâz edip her biriniz mûmâ-ileyhin me'mûr olduğu husûslara muâvenet üzere olasız.

367

Budin eski Defterdarı Ahmed'in, Karaman Defterdarı olduğu dönemde çok miktarda devlet malını zimmetine geçirdiği iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Dürrî.

Mm. Efendi hattıyla.

Budun Kâdisına ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-ekârim Budun Beylerbeyisi Kâimmakâmı ve Budun'un Yeniçeriler Ağası ve sâir neferât ağalarına hüküm ki:

"Sâbıkâ Budun Defterdârı olan Ahmed'in zimmetinde Karaman Defterdârlığından külli mâlım olduğu Pâye-i Serir-i A'lâma telhîs ve arz olundukda mezkûr Âsitâne-i Saâdetime getirdilip muhkem teftiş olundukdan sonra zimmetinde zuhûr eden mâl-ı mirî emvâl ü erzâkıdan ve çiftliklerinden tahsîl olunup serhadlinin mâlı geri serhadliye gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmağla mezbûr kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek için emr-i şerifim ile müstakil kapıcılarım irsâl olunmuş idi. İmdi; ol emr-i şerifim alâ-mâ-kân mukarrerdir. <<ale't-ta'cil>> Aslâ te'hîr u terâhi etdirmeyip mukaddemâ gönderilen mufassal emrim mücebince Defterdâr-ı sâbık Ahmed'i cümle temessükleri ile mukayyed ü mahbûs kaldırıp Âsitâne-i Saâdetime irsâl eyleyesiz ki muhâsebesi Dîvân-ı Hümâyûnumda vüzerâ-yı ızâmım ve kâdiaskerlerim ve defterdârlarım huzûrunda muhkem teftiş olup bâ'de't-teftiş zimmetinde zuhûr eden mâl kendiden alınıp ser[had] kullarının mevâcibleri için

irsâl oluna. Şöyle ki; kul tâifesinden ba'zıları; "*Defterdâr-ı merkûmun muhâsebesi bunda görûlmek için emr-i şerîf vârid olmuştur.*" deyü mezbûru Âsitâne-i Saâdetime irsâlde inâd ü muhâlefet edip veyâhûd yanında bulunan emvâl ü erzâkına ve ol cânibde olan emlâkine müdâhale etmek ister ise kat'â sözlerin ısgâ etmeyip ibrâz etdikleri emirlerin ellerinden alıp kiseleyip ve mühürleyip Südde-i Saâdetime irsâl eyledikten sonra mukaddemâ ve hâlâ irsâl olunan emr-i şerîfim mücebince kendiyi kapıcılarım ile ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime irsâl eyleyip emr-i şerîfime mugâyir vaz'dan ictinâb ü ihtirâz eylesin." deyü Mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmeğin mücebince amel olunmak bâbında fer-mân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfim mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyip bir ferde inâd ü muhâlefet ettirmeyesiz.

Hüve

368

Budin eski Defterdarı Ahmed'in, Defterdarlığı döneminde 1026 yılı kul mevaciblerini ödeyebilmek için bazı yeniçeri ve sipah taifesinden, tüccarlardan, vakıf ve eytam mallarından borç olarak aldığı paralara karşılık tuttuğu ve toplanması işini bu kişilere havale ettiği 1026 yılı cizyesini, yeni Defterdar Hasan'ın daha önce havale edilenler haricindeki kişilere toplattırmasına izin verilmemesi.

Dürrî.

Hilmi hattıyla.

Belgrad muhâfazasında olan Vezîr Hasan Paşa'ya ve Mukâtaât Müfettişi olup Belgrad Kâdisı olan Mevlânâ Hâbil -*zidet fezâilühü*-ya ve Budun aklâmında olan kâdîlara hüküm ki:

" 'Bundan akdem Budun Defterdârı olan Ahmed serhadd-i mansûrede olan kılâ' neferâtının mevâcibleri için mukaddemâ ta'yîn olunan harâc defterlerinin bin yirmi altı vâcibi için tahsili lâzım olan cizyeleri mâlın ol cânibde ba'zı sipâh ve yeniçeri tâifesinin peşin akçelerin alıp cizye defterlerin kendilere deruhde eyleyip tahsili için ellerine berevât-ı şerîfe ve sûret-i rûznâmçeler verip ve aldığı <<akçe>> peşin akçeleri kul tâifesinin bin yirmi altı târihinde verilecek mevâcibleri için tevzî' eylediğinden gayri ba'zı tüccâr tâifesinden ve mâl-ı evkâf ile mâl-ı eytâmdan dahi nice yük akçe istikrâz edip târih-i mezbûrun mevâciblerin kul tâifesine vermiş iken hâlâ Defterdâr olan Hasan ol cânibe varıp dâhil oldukda kul tâifesinden kendi hevâsına tâbî' ba'zı kimesneleri ıdlâl ve tahrîk etmekle merkûm Defterdâr Ahmed'i habsetdirip ve verdiği harâclar için; "*Kable'l-vakt satılmışdır.*" deyü tekrâr târih-i mezbûrun cizyeleri tahsilin kul tâifesine havâle edip ellerine berât vermekle cizye tahsiline vaz'-ı yed eylemek üzere olup lâkin cizye mâlî mukaddemâ deruhde olunanlara tahsil etdirilmez ise binden ziyâde kimesnenin evleri kapanıp peşin alınan akçelerden tüccâr ve mâl-ı eytâm ile mâl-ı evkâfdan mâbeynde yüz yük akçeden ziyâde zâyî' u telef olduğundan mâadâ her bir cizyenin tahsiline kul tâifesinden yetmişer seksener âdem varmağla kal'alar hâlî kalıp ve reâyâ dahi amel edemeyip içlerinde niceleri firâr etmesi mukarrer ü muhakkak olduğu' mesâmî'-i aliyye-i hüsvâneme ilkâ olunmağın <<min-ba'd kul tâifesinin>> imdi; târih-i mezbûrun cizyesi Defterdâr-ı sâbık Ahmed deruhde eylediği kimesnelere cem' etdirip; kul tâifesi vaz'-ı kadîme muhâlif cizye tahsiline müdâhale etdiklerine ve kal'alardan çıktıklarına ve reâyâyâ el kardıklarına kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Mezbûr Ahmed'in zamân-ı Defterdârlığının muhâsebesi Divân-ı Hümayûnumda vüzerâ-yı ızâmım ve kâdiaskerlerim ve defterdârlarım huzûrlarında görûlüp ba'de't-teftiş kul tâifesine ta'yîn olunan mâldan zimmetinde mâl zuhûr

eder ise yine kul tâifesinin mevâciblerine verilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmağla neferât-ı mezbûrenin mevâcibleri için ta'yîn olunan harâc defterlerinin târih-i mezbûra mahsûb olmak üzere tahsili fermânım olan cizyelerin mukaddemâ Defterdâr-ı sâbık Ahmed deruhde edip peşinlerin aldığı kimesnelerin ellerine verilen tuğralı berevât ve rûznâmçe sûretleri mücebince cem' u tahsîl ve kabz ve defter etdirip itmâm-ı hizmet etdiresiz. Şöyle ki; kul tâifesinden ba'zıları; '*Cizye mâh bize ta'yîn olunmuşdur.*' ve; '*Cizyeler kable'l-vakt tevzî olunmuşdur.*' ve; '*Tahsili için hâlâ Defterdâr olan Hasan cânibinden elimize berât verilmiştir.*' deyü dahletmek isterler ise kul tâifesinin vaz'-ı kadîme muhâlif cizye tahsiline karışdıklarına ve kal'alardan çıkdıklarına rızâ-yı şerîfim yokdur ve siz ki kâdîlarsız, şöyle ki; kul tâifesin cizye tahsiline karışdırıp mâbeyne ihtilâl ve reâyâya zulm ü taaddî etdirip mukaddemâ alınan peşinlerin zâyî' u telef olmasına bâis ü bâdî olası, mansıbınız alınmağla halâs olmayıp itâb-ı azîm ile muâteb olmanız mukarrerdir ve hilâf-ı emr-i şerîf vaz' edenlerin <<haklarından>> sen ki Vezîrimsin, haklarından gelesin; bilmiş olalar. Ana göre mukayyed olup fermân-ı şerîfime muhâlif vaz'ın irtikâbından be-gâyet ihtirâz eylesin ve Defterdâr-ı sâbık Ahmed'in zamân-ı Defterdârlığında olan muhâsebesi vech-i meşrûh üzere Divân-ı Hümâyûnumda görölüp kul tâifesinin ta'yîn olunan mâlim-dan zimmetinde zuhûr eder ise tahsîl ve kendilere teslim olunmak fermânım olmuşdur; bilmiş olası. Ana göre mukayyed olup vech-i merkûm üzere olan emrimi yerine getiresiz ve bi'l-fi'l Defterdâr olan Hasan târih-i mezbûrun cizyesi tahsili için mukaddemâ bir tarıkla Âsitâne-i Saâdetimden emr-i şerîf alıp ibrâz eder ise elinden alıp kiseleyip ve mühürleyip Südde-i Saâdetime irsâl edip vech-i âhara sâlik olmayasız." deyü Mâliye tarafından emr-i şerîf verilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerîfim mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyip bir ferde muhâlefet etdirmeyesiz.

Dürri.

Bir sûreti, Budun Kâdisına ve Budun aklâmında olan kâdîlara ve Budun Beylerbeyisi Kâimmakâmına ve Yeniçeriler Ağasına ve sâir neferât ağalarına yazılmışdır.

Hüve

369

Köstendil sancağında Ali Çavuş'u katleden eşkıyayı yakalamakla görevlendirilen Mandeler eski Ağası Hasan'ın, bunun dışındaki eşkıyaya müdahale etmeyip Sancak Beyi Müsellimine bırakması.

Rifat.

Bâ-fermân-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ Mândeler Ağası olup hâliyâ Köstendil sancağında eşkıyâ teftişine me'mûr olan Hasan -dâme mecdühü-ya hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûrda ba'zı harâmî zuhûr edip Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Ali Çavuş'u tevâbiyle katl ve emvâl ü erzâkın gâret etmekle mezbûrlar teftiş olunup ve ele getirilip haklarından gelinmek lâzım ü mühim olmağla sen varıp mezbûrları hüsn-i tedbir ü tedârûkle ele getirip haklarından gelinmek için gönderilmiş idin. Hâliyâ; "Reâyâ beyninde; '*Sancakbeyi ve Müsellimi zuhûr eden eşkıyânın haklarından gelinmek ref olunmuşdur.*' deyü şâyî' olmağla eşkıyâ tâifesi ruhsat bulup gâret-i memleket etmeleri mukarrerdir." deyü a'yân-ı vilâyet ihbârıyla Südde-i Saâdetime arz u i'lâm olundu. İmdi; sen sancakbeyleri umûruna müdâhale etmeyip ancak mukaddemâ sana fermân

olunduğu üzere mezbûr Ali Çavuş'u katledenleri teftiş ve ele getirip şer'le haklarından gelmen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi mukaddemâ fermân olunduğu üzere mezbûr Ali Çavuş'u katleden eşkıyâyı hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirip aslâ emân u zamân vermeyip şer'le haklarından gelmek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesin. <<Min-ba'd bu bahâne ile Sancakbeyi umûruna karışmayıp emr-i şerifime muhâlif bir vechile müdâhale eylemeyesin. Zikrolunan eşkıyâyı ele getirmek bâbında muâvenet etmek için Livâ-i mezbûre Beyi Müsellimine ve livâ-i mezbûrda olan kâdılara emr-i şerifim gönderilmiştir. Lâzım geldikde mektûb ve âdem gönderip imdâd ü muâvenet eylesesin.>> Andan mâadâ sâir me'mûr olduğun hidemât ile dahi takayyüd edip livâ-i mezbûrda sâir harâmî ve eşkıyâ zuhûr etdikde; "Elimde emrim vardır." deyü müdâhale etmeyip o makûleleri Sancakbeyi müsellimleri göregelmıştır; min-ba'd sen karışmayıp ancak me'mûr olduğun husûslar ile mukayyed olasın ve zikrolunan eşkıyâyı ele getirmek bâbında muâvenet etmek için Livâ-i mezbûr Beyi Müsellimine ve livâ-i mezbûrda vâkı' olan kâdılara hükm-i şerifim gönderilmiştir. Lâzım geldikde <<imdâd ü muâvenet>> mektûb ve âdem gönderip imdâd ü muâvenet taleb eylesesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî-gurre-i şeh-r-i Şa'bânü'l-muazzam, sene 1027

370

Yakob isimli Yahudi'nin ve Osman Kethüda'nın Ağrıboz eski Nazırı Ahmed Çavuş'ta olan alacaklarının tahsil edilmesi.

Hasan Çelebi.

Ağrıboz Beyine ve Kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Ağrıboz Nâzırı olan Ahmed Çavuş'da Yakob nâm Yahûdînin olan <<hakkından>> akçesinden bir mikdârın edâ eyleyip zimmetinde yirmi beş bin akçe hakkı kalıp vermekde taallül eylediği i'lâm olunmağın şer'le âid olan hakkı alıverilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Ahmed Çavuş zimmetinde olan akçesin <<ba'de's-sübût hükmedip>> vermekde taallül eder ise ol bâbda emr-i şer'-i kavîmle amel edip şer'le âid olan akçesin hükmedip bi-kusûr alıveresiz; şer'-i şerîfe muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesiz.

Bir sûreti, Osman Kethüdâ'nın yetmiş bin akçesi için.

<<Ağrıboz Beyine ve kâ>>

Yevmü'l-İsneyn, fî 8 Ş., sene 1027

371

Ayasofya-i Kebir Vakfına ait olup evkaf defterinde Mütferrika Mehmed üzerine kayıtlı görünen Galata Zindanı altındaki tekke yerine, Rukiye ve kocası Ali'nin müdahalesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.
Hüccet üzerindedir.

Galata Kâdisına ve ( ) Medresesi Müderrisi olup hâlâ ( ) Müfettişi olan Mevlânâ Ömer'e hüküm ki:

İstanbul'da Ayasofya-i Kebîr evkâfından Galata Zindânı tahtında vâkı' icâre-i muaccele ve müeccele ile cânib-i Vakfdan üç hissedenden iki hisse [tekye] yerine bundan akdem izn-i Mütevellî ile Alaeddin mutasarrıfı olmağla Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed-zîde mecdühü-ya izn-i Mütevellî ile fâriğ olup mahfûz olan tuğrâlı defter-i cedid-i hâkânide dahi vech-i meşrûh üzere mukayyed olup ve bu âna değin zabtında iken hâricden Rukiye nâm hâtûn ve zevci Ali tezvîre sülûk edip; "Mezbûr Alaeddin mukaddemâ vâlidem Râziye[ye] fâriğ olmuştur; fevt olmağla bana intikâl eder." deyü dahledip murâfaa-i şer' oldukda mahfûz olan tuğrâlı selâtin evkâfının defterine ve Mütevellî tezkiresine nazar olundukda zikrolunan tekye yeri vech-i meşrûh üzere mezbûr Alaeddin müşârun-ileyh Mehmed'e fâriğ olduğu mukayyed olup ve yedinde olan Mütevellî tezkiresine dahi muvâfık olup mezbûre Rukiye'nin bir vechile alâkası olmayıp lağv-ı mahz olup elinde olan hüccet-i şer'îyye ve Mütevellî tezkiresi mücebince kemâ-kân zabt u tasarruf olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fi'l-vâkı' zikrolunan tekye yeri defter-i evkâfda müşârun-ileyh Mehmed üzerinde vech-i meşrûh üzere mukayyed olup Mütevellî tezkiresi mücebince bu âna değin zabt u tasarrufunda iken mücerred ol vechile dahlederse câiz değildir. Men' u def edip defter-i evkâf ve Mütevellî tezkiresi mücebince kemâ-kân müşârun-ileyhe zabt u tasarruf etdirip <<min-ba'd âhardan>> mezbûrları dahletdirmeyesin.

372

Gölpazarı kazasında hırsızlık ve eşkıyalık yapan Veli Yardım, kardeşi Mahmud ve Alaybeyioğlu Sipahi Süleyman'ın yakalanmaları ve mahkemeye çıkarılıp üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.

Tma.

Yenice-i Taraklı¹ Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Kükürd² nâm karyeden Veli Yardım demekle ma'rûf olan kimesne şakî ve hırsız olmağla hevâsına tâbî' ba'zı eşkıyâyla Gölpazarı³ kazasına tâbî' Doğancılar⁴ nâm karyeden Arslan nâm kimesnenin evin açıp hâtûnunun halıların serika edip ahz ve habs olundukda mezkûr Yardım'ın karındaşı Mahmud nâm doğancı, Alaybeyioğlu demekle ma'rûf Süleyman nâm timâr sipâhisi ile ittifâk edip hevâlarına tâbî' ba'zı eşkıyâyla Nâibin Mevlânâ İbrahim'in mahkemesin basıp zikrolunan Yardım'ı habsden ıtlâk eylemekle külli fesâd eyleyip hadd-i zâtında mezkûrûn Mahmud ve karındaşı Yardım ve Süleyman hırsızlar olup dâimâ fukarânın emvâl ü erzâkın serika edip taaddî vü tecâvüzden ve bu makûle fesâddan hâli değillerdir." deyü haklarından gelinmek recâsına arz eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

¹ Taraklı (Sakarya-Türkiye).

² Kızıl Kükürt (Bilecik-Türkiye).

³ Gölpazarı (Bilecik-Türkiye).

⁴ Doğancılar (Bilecik-Türkiye).

Vusûl buldukda mezkûrları bi-eyyi vechin kân ele getirip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden husamâsıyla berâber edip bir defa şer'le faslolmayan husûsların husamâ muvâcehesinde hak üzere teftiş edip göresin: Vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikten sonra mezkûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Ehl-i fesâda ruhsat verildiğine kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâdı himâyet eylemekden ve garaz u taassub ile bi-günâh olanlara dahi zulm ü taaddi olmakdan hazer edip tarîk-ı hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

373

Eflak'taki fetret döneminde yurtlarını terk ederek Tuna ve Edirne taraflarına göç eden Eflak reayasından bulundukları yerlerde on yıldan az bir zamandır oturanların kaldırılıp memleketlerine gönderilmesi; ancak daha önce isyan eden Mihal zamanında esir olan Eflaklı köle ve cariylere müdahale olunmaması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kapıcıbaşı Mehmed Ağa'ya ve Feth-i İslâm'dan İbrail'e varınca Tuna yalılarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Bi'l-fi'l Eflak Voyvodası olan Gavril Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "me'mûr olduğu Eflak cânibine teveccüh ve azîmet üzere olmağla menâzil ü merâhilde Eflak vilâyetinin reâyâsından ba'zı reâyâ kendiye varıp; '*Bundan akdem vilâyet-i Eflak'da fetret ü ihtilâl vâkı' olmağla bî'z-zarûre başların ahp her biri bir cânibe dağılıp perâkende vü perîşân olup etrâf u eknâfda olan vilâyetlerde tavattun olunmuş idi. Hâlâ eyyâm-ı saâdet-encâmmda vilâyet-i mezbûrede kalan reâyâ vü fukarâ âsûde-hâl olmağla geri vatan-ı asliyyemize avdet eylemek istediğimizde hâlâ sâkin olduğumuz zeâmet ve fîmâr ve çiftlik sâhibleri sahvermeyip mâni' olmak üzerelerdir.*' deyü tazallüm eyleyip fi'l-vâkı' Eflak vilâyeti mukaddemâ ihtilâl üzere olmağla reâyâ vatanlarından ayrılıp Tuna ve Edirne etrâfında temekkün etmişlerdir; kânûn-ı kadim üzere vilâyet-i mezbûreden gelip Tuna câniblerinde züamâ ve erbâb-ı timâr karyelerinde ve çiftliklerinde olan Eflak reâyâsı sen ki mûmâ-ileyh Kapıcıbaşısın, mübâşeretinle kaldırılıp vilâyet-i Eflak'da kadimî yerlerine gönderilip iskân etdirilip vilâyet-i Eflak ma'mûr u âbâdân olmak" için emr-i şerifim recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup hak üzere göresiz: Eflak vilâyetinden kadimî Eflak reâyâsından kendi irâdetleriyle taht-ı kazânıza varmış reâyâ var ise on yıldan beri varıp sâkin olan reâyâyı kaldırıp kadimî mekânlarına gönderip vilâyet-i Eflak'ı ma'mûr u âbâdân etdirip sâkin oldukları züamâ ve erbâb-ı timâr ve çiftlikler ashâbını dahl ü taarruz etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile mukaddemâ isyân eyleyen Mihal-i lain zamânında esir olan Eflaklı kul ve câriyelerine dahl ü taarruz olunmakdan ihtirâz eylesiniz ve bi'l-cümle sen ki mûmâ-ileyh Kapıcıbaşısın, vilâyet-i Eflak'dan kendi rızâlarıyla kalkıp on yıldan beri taht-ı kazânızda sâkin olanları kaldırıp eski mekânlarına gönderesiz; on yıldan ziyâde olanlara taarruz eylemeyesiz.

374

Üsküdar kazasının Kertil köyünden, hırsızlık ve eşkıyalık yapan Sipahi Ramazan ve kardeşi Osman'ın yakalanarak yargılanmaları.

Üsküdar Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "taht-ı kazânda Kertil¹ nâm karyeden erbâb-ı timârdan Ramazan ve karındaşı Osman nâm kimesneler Hüseyin nâm kimesnenin bir atın serika edip ve bir ineğin kılıç ile yaralayıp mezbûr Osman âlet-i harble üzerine varıp katletmek isteyip gücile elinden halâs olup ve Mehmed nâm kimesnenin gece ile koyunları sürüsün basıp koyunların sürüp ve diğer Mehmed'in Sancakbeyine gamz edip ol vechile akçesi alınıp ve muhkem darb etdirip mecrûh olup ve Ramazan nâm kimesnenin gece ile evin taşlayıp; 'Niçin böyle edersin?' dedikde; 'İşte ben etdim.' deyip ve şetm-i galiz eyleyip; 'Sakahn keserim.' deyip ziyâde taaddi vü zulm eyledikleri" i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûrları ihzâr edip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip bir defa şer'le faslolmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmiş değilse hak üzere teftiş edip kazıyye i'âm olunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavîmle amel edip ba'de's-sübût ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise habsedip arz eylesin; değilse şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Şer'-i şerife muhâlif iş etdirmeyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 13 Ş., sene 1027

375

Osman Çavuş'a sipariş olunan Kastamonu sancağındaki piyade ve müsellemlerin avarızının tahsilatına dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kastamonu sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman Çavuş *-zîde kadruhû-* <<Südde-i Saâdetime âdem gönderip kazâ>> "Kastamonu sancağında vâkı' piyade ve müsellemlerin avarızının cem' u tahsili kendiye sipariş olunmağla tahsiline mübâşeret eyledikde reâyâdan ba'zılarını âhardan ba'zı sipâh ve yeniçeri ve züamâ tâifesi yanlarına alıp reâyâ dahi mezbûrlara istinâd etmeleriyle avâızların cem' etmeğe mâni' olmalarıyla mîriye gadr ve kendiye taaddi eylediklerin" bildirip Mâliye tarafından eline verilen berât ve emr-i hümayûn ve tuğrâlı defter mücebince tâife-i mezbûrenin avâızların cem' u tahsil etdirip âhardan dahl ü taarruz olunmayıp <<mak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden>> Mâliye tarafından verilen <<berât ve emr-i hümayûn ve temessükât mücebince cem' etdirilmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdir olmuşdur>> berât ve emr-i şerîf ve sâir temessükât mücebince cem' u tahsil etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen berât ve emr-i şerîf <<tuğrâlı>> ve sûret-i defter mücebince tâife-i mezbûrenin avâızların mûmâ-ileyh Çavuşa cem' u tahsil etdirip min-bâ'd deftere ve Mâliye tarafından verilen berât-ı şerife muhâlif sipâh ve yeniçeri ve züamâ tâifesin ve âhardan bir ferdi <<aslâ>> dahl ü taarruz etdirmeyip men' u def' eyleyip âhardan dahlolunmağla <<mîriye gadr ve mezbûra>> taaddi vü gadrolmakdan be-gâyet hazer eylesesiz. Bu bâbda inâd üzere olanları ism ü resmleri ile her kim olur ise yazıp arz eylesesiz.

¹ Kertil (Sakarya-Türkiye).

376

Mehmed Çavuş'a sipariş olunan Sultanönü, Karahisar, Kengiri, Biga ve Karesi sancaklarındaki piyade ve müsellemler avarız tahsilatına dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Bu dahi.

Sultanönü ve Karahisar ve Kengiri <<ve Saruhan ve Nif>> ve Biga ve Karesi sancaklarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş *-zîde kadruhü-* <<Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip>> "elviye-i mezbûrede vâkı' piyâde ve müsellemler tâifesinin avâ- rızların cem' u tahsil etmek için ta'yîn olup ve eline Mâliye tarafından berât ve emr-i şerif ve sûret-i defter verilip mücebince varıp tahsiline mübâşeret eyledikde tâife-i mezbûreden ba'zıları varıp taht-ı <<kazânızda>> hükûmetinizde sâkin ba'zı müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve züamâ tâifesi yanlarına varıp istinâd etmeleriyle mezbûrlar dahi himâyet etmekle lâzım gelen avâ- rızların cem' u tahsil etmeğe mâni' olmalarıyla mirîye gadr ve kendiye hayf olduğun" bildirip Mâliye tarafından eli- ne verilen berât ve emr-i şerif ve sûret-i defter mücebince cem' etdirilip âhardan dahlolunmamak <<bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden Mâliye tarafından verilen temessükâtı mücebince tahsil etdirilmek emrim olmuştur>> emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi mûmâ-ileyh <<ileyhin elinde olan berâ>> Çavuşun eline Mâliye tarafından verilen berât ve emr-i şerif ve sûret-i defter mücebince tâife-i mezbûrenin üzerlerine lâzım gelen avâ- rızların cem' u tahsil etdirip min-ba'd <<temessükâtına>> berât ve emr-i şerif ve tuğrâlı deftere muhâlif âharı dahl ü taarruz etdirmeyip men' u def' eyleyip <<mirîye gadr ve kendiye taaddı>> gadr u taaddi olmaktan ziyâde ihtiyât eylesiniz.

377

Balyabadrâlı Rüstemezade merhum Müteferrika Mehmed'in yetimlerinin miras haklarının amcaları Müderris İsmail, kardeşleri Mustafa, Subaşı Ali ve Ahmed tarafından gasbedilmesine fırsat verilmemesi, mesele mahallinde çözülmeyişi takdirde söz konusu kimselerin yetimlerin vasisiyle birlikte da- vaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Dersaadet'e gönderilmeleri.

Seyf.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Mora Beyine ve Balyabadra¹ Kâdisına hüküm ki:

Sulehâdan Şeyh Ali *-zîde takvâhü-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Dergâh-ı Muallâm müte- ferrikalarından Balyabadra sâkinlerinden Rüstemezade demekle ma'rûf Müteferrika Mehmed hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde oğlu Mustafa'ya ve sagır olan oğulları Zeynelâbidin ve Sâlih'e ve Ümmühani ve ( ) nâm kızlarına vasiyy-i muhtâr etdikden sonra İstanbul'da fevt olup muhâlefâtı bi-hasebi's-şer'î's-şerif mezkûrlara ve zevcesi olup Gevherhan Sultân'ın oğlu kızı Hadice nâm hâtû- na intikâl etmiş iken mezkûrların ammileri olan İsmail nâm Müderris, müteveffânın oğlu mezkûr Mustafa ve Subaşı Ali <<ile>> ve Ahmed nâm kimesneler ile yek-dil ü yek-cihet olup müteveffânın <<Balya>> kazâ-i mezbûrda olan emlak ü erzâkın ve koyun ve sığırların ve at ve sair davarların ve Ali Subaşı'dan zeâmeti mahsûlünden üç yük ve zimemde olan yedi yük akçesin <<almağla>> fuzûlen alıp

¹ Pátra (Yunanistan).

kabz edip yetimlere külli zulm ü gadr etmeleriyle mukaddemâ mezkûrlar varıp Müderris-i mezbûrdan meblağ-ı mezbûru ve sâir metrûkâtı taleb eylediklerinde bir akçe ve bir habbe vermemekle vesâyeti hasebi ile kazâ-i mezbûrun sâbıkâ Kâdisı olan Mevlânâ Ziyaeddin'e varıp; 'Eytâmın hakkı ahverilsin.' dedikde Kâdi-ı mezbûr Müderris-i mezbûr için; 'Serkeş kimesnedir, şer'-i şerîfe itâat etmez, icrâ-yı hakka kâdir değilim. Bu defa eytâmın hakkın hükmettiğim takdirce yetimlerin hakların kim ahversin?' deyü cevâb vermekle icrâ-yı hak olunmayıp eytâmın hâlleri diğer-gün olup ziyâde gadr u hayf ve taaddî vü zulm olduğun" bildirip şer'le görülüp icrâ-yı hak olmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin şer'le görülüp eytâmın hakları alıverilmesi bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere Müderris-i mezkûr ile eytâmın hasımların meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip Vasi-i mezbûr muvâcehesinde mukaddemâ bir defa şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmemiş ise hak üzere teftiş ve dikkat ü ihtimâmla göresin: Vâkı' ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût eytâmın babalarından intikâl eyleyen metrûkâtı ve zimemde olan nukûdu ve sâir muhâlefâtı Müderris-i mezbûrdan ve sâir kabz edenlerden hükmedip bî-kusûr aliverip hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i hümayûn kimesneye iş etdirmeyesin. İnâd ü muhâlefet edip anda fasla imkân yoğise Müderris-i mezbûru ve müteveffânın metrûkâtından nesne alanları Vasi-i mezbûr ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda murâfaa-i şer' olup icrâ-yı hak olunup kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet oluna.

378

Balyabadralı merhum Müteferrika Rüstemzade Mehmed'in yetimleri Zeynelabidin ve Salih'in haksız yere yüz yirmi sekiz bin akçesini alan amcaları Müderris İsmail'in mahkemeye çıkarılarak yetimlerin hakkının alınması.

Tma.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Mora Beyine ve Balya[badra] Kâdisına hüküm ki:

Sulehâdan Şeyh Alaeddin -zîde takvâhü- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Balyabadra sâkinlerinden Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından iken fevt olan Rüstemzâde demekle ma'rûf Müteferrika Mehmed nâm kimesne hâl-i hayâtında evlâd-ı sığarı olan Zeynelabidin ve Sâlih'e vasi-i muhtâr nasb edip fevt olduktan sonra kânûn üzere zeâmetinden mezkûrlara sekizer bin akçe tîmâr verilmekle berât etdirip sagîr olmalarıyla sefere eşmeğe iktidârları olmayıp kânûn üzere yerlerine cebelilerin eşdirmişken ammileri olan İsmail nâm Müderris yetimlerin subaşı olan Ali Subaşı'dan medhali yoğiken fuzûlen iki yıllık mahsûllerinden yüz yirmi sekiz bin akçelerin alıp zulm ü taaddî eylediğin" bildirip eytâmın mahsûlü alıverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr Müderrisi meclis-i şer'a ihzâr edip vasi-i mezbûr muvâcehesinde mukaddemâ bir defa görülüp faslolunmamış ise hak üzere teftiş edip onat vechile dikkat ü ihtimâmla göresin: Vâkı' ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût eytâmın <<tahvîl ü târihine>> subaşılarından Müderris-i mezbûr aldığı akçelerin hükmedip bî-kusûr aliverip bir vechile taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

379

Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfına ait olup Rodoscuk'ta mahzenler yakınında harap durumda bulunan ve alma iskelesi olarak bilinen yerlerin tamir olunmasına dair fermanın yenilendiği.

Tecdiddir.

Rodoscuk Kâdisına hüküm ki:

Mukaddemâ Nâib olan Yahya mektûb gönderip; "Vezîr-i A'zam iken şehîd olan Mehmed Paşa'nın Hafsa'da¹ olan Evkâfı Mütevellisi Keyvan gelip müşârun-ileyhin evkâfından Rodoscuk'da vâkı' mahzenler kurbünde harâba müşrif olan alma iskelesi demekle ma'rûf yerler harâba müşrif olmağla ta'miri lâzım olup; 'Üzerine varıp ne mikdâr akce ile ta'miri mümkündür ve Vakfın müsâadesi var mıdır; arz eylesin.' deyü fermân olunmağın tahmîn olundukda on yedi bin akçe ile ancak ta'mir olunur ve Vakfın müsâadesi olduğun" i'âm eyledikde ancak on bin akçe ile ta'mir olunmak için merhûm Hudâvendigâr zamânında emir verilip hâlâ tecdîd recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mukaddemâ verilen emir mücebince amel eylesin.

380

Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfına ait olup tamir olunan Rodoscuk'taki mahzenler ile alma iskelesi diye bilinen yerlerde oturanların hukuka aykırı olarak rahatsız edilmemeleri.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Evkâf-ı mezbûre Mütevellisi mektûb gönderip; "müşârun-ileyhin Vakfından mahzenler ve alma iskelesi demekle ma'rûf yerler emrile ta'mir olunup içinde sâkin olan fukarâ şimdiye değin ellerinde olan mülknâmeye mugâyir ve hilâf-ı şer' taaddi vü rencide olu[n]maz iken hâlâ hilâf-ı şer' taaddi olmağla ekseri perâkende olmuşlardır." deyü mülknâmeye [mugâyir] ve hilâf-ı şer' rencide olunmamak bâbında emr-i şerif recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda hilâf-ı şer' rencide etdirmeyesin, deyü hüküm yazıldı.

381

Veziriazam Şehid Mehmed Paşa Vakfının Zağra-i Atik kazasındaki köylerine ait şer'î ve örfî vergilere Vakfın Nazırına rağmen dışarıdan müdahale edilmemesine dair fermanın yenilendiği.

Zağra-i Atik Kâdisına hüküm ki:

Vezîr-i A'zam iken şehîd olan Mehmed Paşa'nın Evkâfı Nâzırı mukaddemâ mektûb gönderip; "Müşârun-ileyhin Evkâfı karyelerinin cemî'-i arâzi ve mezârîi ve tilâl ü cibâli ve mevcûd olan reâyâ ve evlâd-ı reâyâsı haymânesiyle ve harâc ve ispençe ve bâd-ı hevâ ve niyâbet ve hâneyi, hukûk-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyesiyle bunda(?) iken hâricden dahlolur." deyü elinde olan mülknâme mücebince amel olunup hilâfına cevâz gösterilmemek için mukaddemâ merhûm Hudâvendigâr zamânında emir verilip hâlâ tecdîd recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mukaddemâ verilen emr-i şerifimle amel eylesin.

¹ Havsa (Edirne - Türkiye).

382

Yeniçeri Ocağının emektarlarından Mahmud Ağa'nın uhdesinde bulunan Gelibolu'nun Hora, Mürefte, Ganos, Milan ve Şehirköy Yeniçeri Zabıtlığıne, yeniçeri olup olmadığı dahi bilinmeyen Murad tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Buyuruldusu mektûb üzerindedir.

Gelibolu Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda Hora ve Mürefte ve Ganos ve Milan ve Şehirköy Zâbiti olup Ocağın emekdârlarından ve tekâüd ağayândan olan mefharu'l-akrân Mahmud *-zîde mecdühü-*nun hizmetinde kusûru yoğ iken Kırk Dokuzuncu hasekilerde Murad nâm kimesne mektûb ile varıp mâni' olup lâkin mezbûr Murad'ın yeniçeriliği na-ma'lûm olup geri mûmâ-ileyh Mahmud Ağa'ya zabt etdirilmek" için Südde-i Saâdetimde Yeniçeriler Ağası Kâimmakâmı olup Zağarcılarımbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *-zîde mecdühü-* mühürlü mektûb vermeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûs için mûmâ-ileyh Zağarcılarımbaşı tarafından vech-i meşrûh üzere verilen mühürlü mektûb mücebince amel eylesin.

383

Tırhala sancağındaki naiplerin nahiyeleri zincir ile gezip Sancak Beyine ait olan işlere ve bâdiheva resmine müdahale etmelerine izin verilmemesi.

Dâi.

Hilmi hattıyla.

Yenişehir Mollasına ve Tırhala sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Tırhala Sancağıbeyi Müsellimi tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "livâ-i mezbûra ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan Arslan *-dâme ikbâlühü-* iki sene kışlakda olup uğur-ı hümayûnumda hizmetde iken hâliyâ livâ-i mezbûrda olan nevâhiyi yerli nâibler kesim ile kuzâtdan almağla zencir ile gezip sancakbeylerine âid ü râcî' olan bâd-ı hevâyı kendiler zabt etmekle Sancakbeyi mahsûlüne külli gadrolduğın" i'lâm etmeğin nâibler Mîr-livâ umûruna ve bâd-ı hevâlarına karışmamak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celilü'l-kadrim üzere nâiblerinize muhkem tenbîh ü te'kid eylesiz ki min-bâ'd zencir ile gezmeyip ve sancakbeyleri umûruna ve bâd-ı hevâlarına karışmayıp voyvodalarına zabt u kabz etdirip hilâf-ı şer' u kânûn bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesiz. Şöyle ki; tekrâr nâibler zencir ile nevâhi[yi] gezip fukarâya zulm ü taaddi ve sancakbeyleri umûruna ve mahsûlüne müdâhale etdikleri istimâ' oluna, ol bâbda külli mes'ûl olmanız mukarrerdir. Ana göre mukayyed olup emrime muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eylesiz.

384

Sofya kazasındaki zabıt ve yasakçılarının yerlerine 56. Bölükten Hasan'ın Zabıt olarak tayin olunduğu.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sofya Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda zâbit ve yasakçılar ref' olunup yerlerine gediklilerden Elli Altıncı Bölük'de kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan *-zide kadruhû-* Zâbit ta'yîn olunup olugelen âdet ve kânûn üzere ber-vech-i adâlet istikâmet ile istihdâm ve vâkı' olan yeniçeriler mezbûru üzerlerine zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' etmeyip her biri mutî' u munkâd şer'-i şerife inkıyâd üzere olup inâd üzere olanlar vukûu üzere arz olunalar ki dirlikleri kat' olunup haklarından geline ve levend tâifesiinden ba'zı eşkıyâ dahi burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı nâmında ve şeklinde gezip fukarâya zulmeden eşkıyâyı dahi mezbûra ahz etdirilip şer'le haklarından geldirilip ve yeniçeri ve acemioğlanı zümresinden eğer mukim ve eğer âhar diyârdan gelip ol cânibde fevt olup miriye âid ü râci' olan muhallefât u metrûkâtı dahi mezbûra zabt etdirilip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht olunup nukûd her ne hâsıl olursa der-kise olunup mühürlenip müfredât defteri ile teslim <<olunup>> ve Südde-i Sââdetime irsâl olunup hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde dahl ü taarruz etdirilmemek" bâbında iftihârul-ümerâi ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Yeniçerilerim Ağası Hüseyin *-dâme ulüvvuhû-* ve Zağarcılarımbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *-zide mecduhû-* taraflarından mühürlü mektûblar verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyhimâ tarafından verilen mühürlü mektûblar mücebince mezbûru sadâkat ile taht-ı kazânda vâkı' Zâbitlik hizmetinde istihdâm edip şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve Ağaları tarafından verilen mühürlü mektûblara muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin; inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

385

İskenderiye Sancak Beyi Hasan'ın haslarından olan Karacadağ vs. nahiyelerden alınan ispençe ve öşür bedelinin maktu olarak alınması caiz olmadığından adı geçen haklı olan vergilerin defterde yazılı olduğu şekilde mevcut olan reayadan geçmiş de kapsayacak şekilde tahsil olunması.

Kurd.

Hazret-i efendi.

Sâbıkâ ( ) Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan İbrahim *-dâme ikbâlühû-*ya ve İskenderiye¹ ve Podgorya ve Karacadağ kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Bosna Beylerbeyisi [olup] hâlâ İskenderiye sancağına mutasarrıf olan Hasan *-dâme ikbâlühû-* Südde-i Sââdetime mektûb gönderip; "bundan akdem livâ-i mezbûr tahrîr olundukda Karacadağ ve sâir hâsları vâkı' olduğu nâhiyelerin defter-i cedidde yirmi beşer akçe ispençe ve yirmişer akçe bedel-i öşr deyü dört bin hâne kaydolunup tahrîrden beri alınugelmiş iken nâhiye-i mezbûrenin reâyâsı hilâf-ı vâkı' inhâ ile ispençe ve cizyelerin fûrû-nihâde etdirmekle; '*İспенçe hâneleri kalmamışdır.*' deyü bin hâneye maktû' edip mâadâsın vermemekle mahsûlüne külli noksân müterettib olduğun" bildirmeyen alıverilmesi için emr-i şerifim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra mukayyed olup onat vechile göresin: Defter-i cedidde ol mikdâr hânenin ispençesi ve bedel-i öşrü hîn-i tahrîrde Mîr-livâya hâsıl kaydolmağla Mîr-livâ olanlar mâ-tekaddemden algelmişler iken reâyâsı defter mücebince vermemekle mahsûlüne gadreyledikleri vâkı' ise <<mevcûd>> ispençe ve bedel-i öşr maktû' alınmak câiz değildir. Kânûn u defter mücebince

¹ Shkodër (Arnavutluk).

mevcûd olanlarından mûmâ-ileyhe âid olan hukûk u rûsûmun hükmedip güzeşesiyle aliverip hilâf-ı ser'-i mutahhar ve mugâyir-i kânûn u defter bir ferde taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi-gurre-i şehir-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

386

Fatih Sultan Mehmed Vakfına ait cami ve hamamın suyollarının tamir masraflarına, buraya kendi lağımlarını bağlatmış olanların da katılması; katılmadıkları takdirde lağımlarının kapatılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî -tâbe serâhü- Evkâfı Mütvevvelisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Yusuf -zîde mecdühü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Vakf-ı mezbûrun Câmî-i şerîfinin <<gelen>> âbdest suyu yoluna ve Küçükkaraman'da olan hammâmın suyoluna ve Kalıcılar¹ Köşkü'ne <<gelen>> varınca vâkı' olan suyoluna nice kimesneler kârîz ilhâk edip ve Sarıgörez Hammâmının ve yeniçeri odalarının kârîzleri ilhâk olunmağla kârîz dar olup depip taşra çıkmağla Müslimânların üzerine sıçrayıp mülevves edip meremmât lâzım geldikde Vakıf tarafından külli nesne sarf olunup Vakfa zarar olduğun ve hâlâ meremmâta muhtâc olduğun" bildirip kârîzi olanlar meremmâta muâvenet edip muâvenet etmeyenlerin kârîzleri seddolunmak bâbında emr-i şerîfim taleb etmeğın zikrolunan suyollarına kârîz ilhâk edenler her kim olursa olsun, meremmâta muâvenet edip muâvenet etmeyenlerin kârîzleri seddolunmak emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda zikrolunan suyolları meremmât olundukda kârîzleri ilhâk olunmuş olanlar her kimler ise iktizâ eylediği üzere meremmâta muâvenet edip Vakfa takvîyet etdiresin. Muâvenet eylemekte taallül ü bahâne ve inâd ü muhâlefet edenlerin kârîzlerin bozup ibtâl edip seddetdiresin. Bu husûsa külli takayyüd edip bu husûsda bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyip Vakıf tarafına sa'y ve himâyet eylesin.

387

İstanbul'da, Toklu Dede, Emir Buhari ve İvaz Efendi cami ve mescitlerinin etrafındaki mahallelerde bazı gayrimüslimler tarafından ihdas edilen evden bozma meyhanelerin, Müslümanların namazına ve mescide gelip gitmelerine zarar vermelerinden dolayı kaldırılmalarına dair fermanın yenilendiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Tecdîd.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' Toklu Dede ve Emir Buhari ve İvaz Efendi Câmii etrâfında olan mahallât halkı Südde-i Saâdetime gelip; "ol taraflarda olan mesâcid ve <<zevâyâ>> zâviyeler etrâfında ve Müslimânlar evi kurbünde ba'zı kefare tâifesi evlerini meyhâne edip gece ve gündüz hamr satmağla

¹ Halıcılar

eşkîyâ ve levendât cem' olup mesâcidde namâz kılınır iken sadâları işidilip Müslimânların namâzları-na fesâd verip ve namâzdan çıkan Müslimânların yollarına gelip tecâvüz üzere olmağla ekseri mesci-de gitmeğe havf edip mesâcid muattal kalmak ihtimâli olmağın zikrolunan meyhâneler ref' olunmak bâbında merhûm ve mağfûrun-leh ceddim Sultân Murad Hân -tâbe serâhü- zamânında emr-i şerîf verilip men' olunmuşiken ba'de zamânin geri ihdâs olunup evvelkiden ziyâde Müslimânlara elem ü ıztırâb verip evlerinde oturdukları yerde âteş havfından ve eşkîyâ zararından âsûde olmadıkların" bildirip merhûm-ı müşârun-ileyh zamânında verilen emri ibrâz edip tecdid olunmak recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa takayyüd edip göresin: Vech-i meşrûh üzere Müslimânlara ve mesâ-cide ve mahallâta zararları olmağla mukademâ vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf verilmiş ise ol emr-i hümâyûn fahvâsıyla amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

388

İskilip Kalesi'nde, Müslümanlar gece vakti namazda iken müstahfızlardan Hacı Abdülkerim'in karısına tecavûze yeltenip yakalanacağını anlayınca firar eden ve bu konuda sabıkası bulunan Hisar Kethüdâsı Mehmed'in davacıları ile mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması; suçu sabit olduğu takdirde hukuken hakkında lazım gelenin icra edilmesi.

Dürri.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Çorum Sancağibeyine ve İskilib Kâdisına hüküm ki:

İskilib Kal'ası Dizdârı olan Şa'bân -zide kadruhü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Kal'a-i mezbûre müstahfızlarından olup Hisâr Kethüdâsı olan Mehmed kendi hâlinde olmayıp Müslimânlar gece ile namâzda iken geri Kal'a-i mezbûr müstahfızlarından Bevvâb Hacı Ahmed'in oğlu Hacı Abdülkerim'in hâtûnuna fi'l-i şenî kaskına evine girmekle Kal'a-i mezbûre neferâtı haberdâr olup ahz eylemek istediklerinde kendisini Kal'a bârûsından aşağı bırakıp firâr eyleyip dâimâ bu makûle fesâd ü şenâatden hâlî olmadığın" bildirip şer'le icrâ-yı hak olunmak bâbında inâyet recâsına i'lâm etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda muhkem mukayyed olup ihzâr-ı husamâ kılıp hak üzere şer'le teftiş ü te-fahhus edip göresiz: Kazıyye i'lâm olunduğu üzere olup merkûm Abdülkerim'in gece ile hâtûnuna fi'l-i şenî kaskına evine girip ve bu makûle fesâd ü şenâat üzere olduğu vâkı' olup alâ-vechi'l-hasım üzerine şer'le cürm sâbit olur ise muhtâc-ı arz ise sûret-i sicilleriyle yazıp bildirersiz; değil ise şer'le hakkında lâzım geleni icrâ edip yerine getiresiz.

389

Ankara'daki cami, mescit, medrese, zaviye ve tekkelerin harap olmaması için bunların vakıflarında ortaya çıkan gelir fazlasının vakfın ihtiyaçları dışında bir yere sarf edilmemesi.

Ankara Kâdisına hüküm ki:

Kâdi-ı sâbık mektûb gönderip; <<livâ-i Ankara'da>> "taht-ı kazânda vâkı' olan medâris ve zâviye ve tekyelerin mütevellileri ve şeyhleri vakıfdan hâsıl olan mahsûlâtı kendiler ekl ü bel' edip vakfın

mühimmâtına sarf etmemekle câmi'ler ve mescidler ve sair medâris ve zâviye ve tekyeler harâba müşrif olduğun" ilâm etmeğin vakfın zevâyidinden bir akçe âhar yere sarf olunmayıp vakfın mühimmâtına sarf olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa takayyüd edip göresin: Taht-ı kazânda fi'l-vâkı' mahsûl-i evkâfı mütevelliler ve zâviyedârlar ekl ü bel' edip evkâfı harâba müşrif olmuş ise vakfın zevâyidinden harâba müşrif olan yerlerin ve suyuolların ta'mîr ü termîm etdirip mâl-ı vakfdan âhara bir habbe zâyî' u telef etdirmeyesin.

390

Hızır adlı şahsın yetmiş seneden beri ekip biçtiği Eyüb'deki beş parça tarlasına yağmur yağdığında denize zarar veriyor gerekçesiyle müdahale ettirilmemesi.

Sıdkı.

Hâslar Kâdisına hüküm ki:

Hızır nâm ( ) arzuhâl sunup; "yetmiş yıldan mütecâviz merhûm ve mağfûrun-leh Hazret-i Ebi Eyyûb-i Ensâri kurbünde sâkin olup eben an-ceddin zirâat ettiği tarlalarında İdris Köşkü'ne karib Çiftlikyeri demekle ma'rûf bir tarla ve Mehmed Ağa ve Ahmed Paşa karlıklarına karib bir tarla ve Koz Tarlası ve Çavuş Tarlası demekle ma'rûf bir tarla ve Topçubaşı Tarlası demekle ma'rûf bir tarla ki cem'an beş tarlaların düz yerde olup yağmur vâkı' oldukda aslâ deryâya sel akmayıp min-ba'd deryâya zararı yoğken hilâf-ı vâkı' inhâ ile ve ba'zı kimesnelerin garazı ile; '*Senin tarlaların zirâat olundukda yağmur vâkı' olup sel vâkı' oldukda toprağı deryâya gelip dolar.*' deyü kendi hevâlarına tâbî' bir mi'mâr getirip yetmiş yıldan beri zirâat edip müntefi' olduğu tarlaların; '*Zirâat eyleme.*' deyü tenbîh olundukda bu bâbda kendiye gadrolduğun" bildirip mukaddemâ bu husûs için senin tarafından Pâye-i Serîr-i A'lâma arz olunup ve zararı müşâhed olan tarlalar defter ve hüccet olunmuş idi. Mezkûrun zikrolunan tarlaları ol hüccete dâhil olmamağla rencide etdirilmemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere zikrolunan tarlalar vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ol hüccete dâhil olmamağla min-ba'd ol vechile rencide vü remide etdirmeyesin kemâ-kân zirâat ü harâset üzere ola. *Nukûlet(?)*.

391

İstanbul'daki alacacı ve kaftancı esnafının, satışı kazzaz (ipekçi) esnafına mahsus olan düğme vs. malları satmalarına izin verilmemesi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' gazzâz¹ tâifesi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; şöyle arzuhâl eylediler ki; "alacacılar ve kaftancılar tâifesi gazzâz işine kadîmden karışagelmeyip düğme satmazlar iken oligelene muhâlif mezbûrlar evlerinde düğme işletdirip getirip kaftan satdıkları kimesnelere maan hufyeten satmağla gazzâz tâifesinin metâ'larına kesâd vermekle ziyâde taaddi eylediklerin" bildirip oligelmiş muhâlif min-ba'd alacacılar ve kaftancılar tâifesi gazzâz metâın satmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

¹ Kazzâz: İpekçi; ipek işleyen, ipek satan.

Vardıklarında bu husûsa onat mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' alacacılar ve kaftancılar tâife[si] olgelmişe muhâlif evlerinde düğme işletdirip getirip dükkânlarında kaftan satdıkları kimesnelere satdıkları vâkı' ise tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd olgelmişe muhâlif gazzâz metânı satmayalar ve satdırmaya[sın]. Eslemeyip satanların haklarından gelesin.

392

Lefke'de Kâtip Hasan'ın vefat eden babasından kendisine ve diğer iki kardeşine kalan ve onlardan birinin diğerine hissesini devrettikten sonra, diğerinin de daha sonra çocuksuz olarak vefat etmesinden dolayı kanunen tapu ile verilmeye hak kazanan yerlerin, belirlenecek uygun tapu bedeli ile adı geçen Hasan'a aliverilmesi.

Şeyhi.

Lefke¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "bundan akdem Kâtib Hasan'ın taht-ı kazânda ( ) nâm kar-yede babası fevt olup tasarrufunda olan yerleri iki karındaşıyla mezbûr Hasan'a intikâl edip büyük karındaşı Ömer'[e] diğer karındaşı hissesin sâhib-i arz ma'rifetiyle verip ba'dehû mezbûr karındaşı fevt olup on sekiz yıldan sonra karındaşı mezbûr Ömer dahi fevt olup evlâdı kalmayıp yerleri kânûn üzere tapuya müstahik olup mezbûr karındaşının zevcesi olan hâtûn ol yerleri zabt edip taaddî eylediği" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda <<mezbûr>> zikrolunan yerler arz olunduğu üzere olup mezbûr karındaşının evlâdı kalmamış ise baba bir karındaşı yerlerin bî-garaz kimesneler takdir eylediği tapu ile mezbûr Hasan'a aliveresin.

393

Süzebolu'da ahalinin malına ve canına kastedip perişan olmasına sebep olan Frenk Mehmed adlı şakinin yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaadet'e gönderilmesi.

Mm. Efendi hattıyla.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup ber-vech-i arpalık Ahyolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mustafa -edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-ya hüküm ki:

Edirne'de Sultân Bayezid Hân -tâbe serâhü- Evkâfı Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Osman -zîde mecdühü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî Süzebolu nâm kar-ye etrâfında Frenk Mehmed nâm kimesne zuhûr edip; 'Vilâyet muhâfazasına ve kereste kat'ı men'ine elim-de emrim vardır.' deyü etrâf kurâ reâyâsının kimin tutup döğüp mecrûh edip ve kimin katledip emvâl ü erzâkın nehb ü gâret etmekle reâyâ perâkende vü perişân olmak üzere olmağla men' u def'i için emr-i şerif vârid oldukda itâat-i emr-i şerif etmeyip günden güne bu vechile fesâd ü şenâati ziyâde olmakdadır. Şöyle ki; mezbûrun ahvâliyle takayyüd olunmaya, reâyânın ekseri zulmünden celâ-yı vatan etmek mukarrerdir." deyü arz etmeğın ne tarik ile olur ise mezbûr ele getirilip Divân-ı Hümayûnuma ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Osmaneli (Bilecik-Türkiye).

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûru bi-eyyi vechin kân ele getirip dahi yarar âdemlere koşup Âsîthane-i Saâdetime ihzâr eylesin ve koşup gönderdiğin kimesnelere muhkem tenbîh eylesin ki menâzil ü merâhilde gaybet etdirmek ihtimâli olmaya.

394

Eflak ve Boğdan voyvodalarının askerleriyle birlikte, eşkıyanın zararının defilmesi için Özi taraflarında bulunan Serdar İskender Paşa'ya katılmaları.

Hakkı(?).

Hazret-i efendi.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem; "Eflak askeriyle varıp Özi cânibinde Serdâr olan düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezirim İskender Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–ya mülâki olup vech ü münâsib gördüğü üzere uğur-ı hümayûnumda hidmetde bulunasın." deyü fermânım olmuş idi. Hâliya mûmâ-ileyh Serdârım ol câniblere varıp hidmet görölmenin zamânı olmağın emr-i sâbık mücebine Eflak askeriyle kalkıp muaccelen mûmâ-ileyhe mülâki olup ittifâk u ittihâd üzere def-i mazarrat-ı eşkıyâda ve sâir fermân olunan hidemât-ı hümayûnumda mücidd ü sâi olman bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celilü'l-kadrim üzere mukaddemâ vârid olan emr-i şerîfim mücebine Eflak askeriyle ve fermân olunan kal'a levâzımıyla kalkıp muaccelen mûmâ-ileyhe mülâki olup vech ü münâsib gördüğü üzere uğur-ı hümayûnumda bezl-i iktidâr eylesin. İnşâallâhü Teâlâ vücûda gelen hidemâtın mukâbelesinde envâ'-ı inâyât-ı aliyye-i hürevâneme mazhar olman mukarrerdir. Ana göre muaccelen erişip hidmetde bulunmağa sa'y ü ikdâm eylesin.

Hakkı(?).

Bir sûreti, Boğdan Voyvodasına yazıla.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 10 N., sene 1027

395

Kratova ve İştib Silahdarlar Kethüdayerliği vazifesine 184. Bölükten Hüseyin Abdullah tayin olunduğundan, Mustafa isimli şahsın ve başkalarının bu görevi müdahale etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kratova ve İştib kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda vâkı' Dergâh-ı Muallâm silahdârlarına Kethüdayeri olan ref' olunup yerine Dergâh-ı Muallâm silahdârlarından Yüz Seksen Dördüncü Bölük'de yevmi yirmi beş akçe ulûfesi olan Hüseyin Abdullah Kethüdayeri nasb u ta'yîn olunup bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Mândeler¹ Ağası olan kîdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer –*zîde mecdühü*– tarafından mühürlü mektûb verilmeğın **buyurdum ki:**

¹ Metinde "mâddeler" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezbûru Silahdârlar Kethüdâyerliği hizmetinde istihdâm eyleyip dahleden Mustafa'yı ve âhardan kimesneyi dahl ü taarruz etdirmeyesiz. Şer'-i şerife ve müşârun-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesiz.

396

Zahirecilerden Hüseyin, Hacı Hasan ve Rıdvan'ın Gelibolu İskeleyi'ne getirdikleri hınna (kına) ve ketenden çuval başına eskiden beri alınagelmekte olandan daha fazla akçe alınmasına izin verilmemesi.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup ber-vech-i arpalık Gelibolu kazâsına mutasarrıf Abdülaziz'e hüküm ki:

Zahirecilerden Hüseyin ve Hacı Hasan ve Rıdvan nâm kimesneler gelip; "bunlar kadimden zahireciler¹ olmağla âhar diyârdan Gelibolu İskeleyi'ne getirdikleri hınna ve kettân çuvalarından yirmi ve yirmi beşer akçe alınugelmış iken zikrolunan İskeleye zâbit olanlar kanâat etmeyip kadimden olıgelene muhâlif her çuvaldan ziyâde akçe talep edip ve cebren alıp ve sâir rencberler getirdikleri zahîreden dahi hilâf-ı şer'-i şerif ve kadime muhâlif ziyâde akçe talep edip rencide eylemekden hâli olmadıkların" bildirip men' u def' olunup kânûn [u] defter ve kadimden olıgeldiği üzere amel olunup ziyâde talep olunmamak bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden kânûn-ı kadimden ziyâde alınmamak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' kadimden olıgelene muhâlif hınna ve kettân çuvalarından kânûn-ı kadimden ziyâde akçe talep edip rencide eyledikleri vâkı' ise men' u def' edip kadimden olıgeldiği üzere aldırıp ziyâde akçe talep olunmağla rencide etdirmeyesin.

397

Çay kazasına bağlı Yeniceköylü Abdi'den, Karahisar'a pazara giderken yolda tanıştığı Bali'nin şehirde eski bir medrese duvarı dibinde yatarken başına taş düşüp ölmesinden dolayı Karahisar-ı Sahib Sancağı Voyvodası Hüseyin tarafından haksız yere alınan paranın, mahkeme marifetiyle geri alınıp sahibine verilmesi.

Karahisar-ı Sahib ve Çay² kâdılarına ve Çay Müderrisine <<ve Germiyanoglu Medresesi'nden munfasıl Mehemed'e>> hüküm ki:

Çay kazâsından Yeniceköy nâm karye sâkinleri[nden] Abdi nâm kimesne; "Karahisar'a bâzâra giderken Bali nâm kimesne ve ba'zı kimesneler yolda yoldaş olup şehre girip her biri bir semte gidip mezbûr Bali bir köhne medrese duvarı dibinde yaturken duvardan başına bir taş düşüp helâk olmağla ehl-i örf bunu tutup Mîr-livâ Voyvodası Hüseyin hilâf-ı şer'-i şerif üç bin beş yüz akçesin alıp ve müteveffânın vârisleri; 'Da'vâmız yokdur.' deyü kat'â nizâa mütesaddi olmuş değiller iken hâlâ dem ü diyet talebine mütesaddi oldukların" bildirip emr-i şerifim talep etmeğin **buyurdum ki:**

¹ Metinde "ذخیره دجیلر" şeklinde geçmektedir.

² Çay (Afyonkarahisar-Türkiye).

Vardıkda göresiz: Bunun katl husûsundan haberi olmayıp üzerine şer'le nesne sâbit ü zâhir olmuş değil iken hilâf-ı şer'-i şerif nesnesi alındığı ve hâlâ nesne taleb olunduğu vâkı' ise ba'de's-sübût <<şer'le müteveccih olan hakkı>> hilâf-ı şer'-i şerif alınan akçesin alanlardan şer'le hükmedip bi-kusûr aliverip mâdâm ki üzerine şer'le nesne sâbit olmaya, min-ba'd ehl-i örf tâifesine ve müteveffânın veresine ol vechile bunu rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesesiz; inâd üzere olanları yazıp arz eylesesiz.

398

Biga kasabasından Hüseyin ve Mustafa ile daha bazı kimselerin haksız yere çok miktarda paralarını alan İne Kadısı İbrahim'in yargılanması ve davalılarının sabit olan haklarının kendisinden geri alınıp sahiplerine verilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Bayramiç¹ Kâdisına hüküm ki:

"Kasaba-i Biga² sâkinlerinden olup İne Kâdisı olan İbrahim kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Hüseyin ve Mustafa nâm kimesnelerin bi-gayri hakkın hilâf-ı şer'-i şerif otuz beş bin akçelerin aldığından gayri ba'zı kimesnelerin dahi külli akçelerin alıp envâ'-ı zulm ü taaddi eylediği" i'lâm olunmağın mezbûrun ahvâli görülüp şer'le ashâb-ı hukûka hakları aliverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr Kâdi İbrahim'i mezbûrân Hüseyin ve Mustafa ve sâir da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâdde eden husamâsıyla berâber edip bir def'a görülüp şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: İ'lâm olunduğu üzere zulm ü taaddisi vâkı' ise mezbûrların ve sâir ashâb-ı hukûkun hakların ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr aliverip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye taaddi vü tecâvüz etdirmeyesin. Eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâ <<ve>> fukarâsına zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur. Şöyle ki; Kâdi-ı mezbûr mezkûrların hakların vermekde inâd ederse üzerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilli ile yazıp arz eylesesin ki sonradan hakkında emrim ne vechile sâdir olursa mücebiyle amel oluna. Ammâ bu bâbda hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile zalemeye himâyet <<olunmakdan>> ve garaz u taassub ile reâyâ fukarâsına taaddi vü tecâvüz olunmakdan hazer edip tarik-ı hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 11 N., sene 1027

399

Bigadiçli Ali'yi öldürmeye teşebbüs eden eski Kadı Kara Yakub'un adamları Dilaver, İsmail, Kürdoğlu ve Yusuf Köle'nin yakalanarak haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Balıkesri ve Bigadiç kâdılarına ve Karesi Sancağı Müsellimi Ömer'e hüküm ki:

Livâ-i mezbûra sâbıkâ Kâimmakâm olan Mehmed -zîde kadruhû- mektûb gönderip; "nefs-i Bigadiç'den Ali nâm kimesne <<kendüye>> mezbûra varıp; kendi hâlinde olup kimesneye zarar u taaddisi yoğiken Kâdi iken bundan akdem emr-i şerif ile nefy-i beled ve azl-i ebed olan Kara Ya'kûb'un

¹ Bayramiç (Çanakkale-Türkiye).

² Biga (Çanakkale-Türkiye).

âdemlerinden olup şakâvet ile meşhûr olan Dilaver ve İsmail ve Kürdoğlu ve Yusuf Köle nâm şakiler ile, âlet-i harb ile mezbûr Ali'nin üzerine varıp katleylemek üzere iken ellerinden güçle halâs olup fesâd eylemeleriyle mezbûr âdemleri ele getirilip şer'le haklarından gelinmek için Âsitâne-i Saâdetimden emr-i şerif verilmişken şer'-i şerife da'vet olundukda itâat-i şer' eylemeyip merkûm Kara Ya'kûb yanında olan âdemlerin perâkende edip firâr eylediklerin" arz eylediği ecilden ahvâlleri şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak ve anda icrâ-yı hak olunmaz ise Südde-i Saâdetime ihzâr olunmaların emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrları şer'-i şerife ihzâr ve mezkûr Ali ile berâber edip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip bir defa şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresin: Arz olunduğu üzere mezbûrların fesâd ü şenâat edip ba'dehû firâr ve itâat-i şer' eylemedikleri mukarrer ise mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; değillerse şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Şöyle ki; anda icrâ-yı hak olmaz ise zikrolunan şakileri Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna.

400

Veziriazam Halil Paşa'nın Drac kazasındaki hasları Voyvodalığından azlolunan ve sahte mektupla aldığı emri ibraz ederek yeni Voyvoda Ömer'e Voyvodalığı zapt ettirmeyen Sipahi Mehmed'in, söz konusu sahte mektup, emir ve bunları kendisine ulaştıran adamı ile birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Drac Kâdisına ve ol cânibde Sipâhiler Zâbiti olan ( ) hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremim olan Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Kapı Kethüdâlığı hizmetinde olan Mahmud –*zide mecdühû*– Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem müşârun-ileyh Vezîr-i A'zam –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun taht-ı kazânda vâkı' Petkak¹ ve tevâbii hâslarının ( ) senesi mahsûlü Voyvodalığı sipâhiler zümresinden Mehmed nâm Sipâhiye deruhde olunmağla mezbûr Mehmed varıp hâsları zabt etdikde reâyâya kânûn-ı kadim ve oligelene muhâlif ve şer'-i şerife mugâyir teklif ve taaddi etmekle reâyâ fukarâsı zulm ü taaddisine mütehammil olmayıp şikâyet gelip taaddi vü tecâvüzü mukarrer olmağla Voyvodalıktan ref' olunup hâsların zabtı âdemlerinden Ömer nâm kimesneye sipâriş olunmağla varıp zabt etmek istedikde mezbûr Mehmed şirrete sülûk edip; 'zikrolunan hâslara Kâimmakâm ve Kethüdâm ve gayri âdemlerim tarafından dahletdirilmemek' için müşârun-ileyh Vezîr-i A'zamım –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*– tarafından müzevver mektûb ibraz etmekle mücebince emir alıp cümle mahsûlâtı kabz edip mezkûr Ömer'i dahletdirmemekle müşârun-ileyhin mahsûlüne külli noksân müterettib olduğu cihetden mezbûr Mehmed ibraz ettiği emrinin mahalline mürâcaat olunup görüldükde emrinin kaydı bulunmayıp hîle-i mahz <<eylediğin bildirip>> olduğu zâhir olmağla mezkûr Mehmed ibraz eylediği <<temessükâtı ile>> mektûb ve emir der-kise olunup mühürlenip emri mezkûr Mehmed'e isâl eyleyen âdemisi ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmeleri" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere Âsitâne-i Saâdetime gönderilmeleri bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Bk. BOA, TT.d., 367, s. 441. ve Avusturya KUK Tirana Paftası'nda "Patak"; www.geonames.com'da "Patk, Patke" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere zâbit-i mezbûr mübâşeretıyla mezkûr Mehmed'i ve mektûb ve emri alıp giden âdemisin meclis-i şer'a ihzâr edip havâss-ı mezbûre için ibrâz eylediği mektûbu ve elinde olan emrin ellerinden alıp der-kise edip mühürleyip mezkûrları zâbitleri ma'rifeti ile müşârun-ileyhin âdemlerine teslim edip ve yanlarına mu'temedün-aleyh kifâyet mikdârı âdemler koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki müşârun-ileyh *-edâmd'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun hâsları mahsûlâtın temessükâtı mücebince teslim edip ibrâz eylediği müzevver temessükâtının cevâbın vere. Ammâ maan koşulan âdemlere muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki merâhil ü menâzilde adem-i takayyüd ile mezkûrları firâr etdirmekden ve müşârun-ileyhin ol vechile mahsûlüne gadrolmakdan ziyâde ihtiyât u ihtirâz üzere olalar.

401

Anadolu eski Kazaskeri Mevlana Mehmed'in; Bursa, İnegöl vs. yerlerdeki Hamza Bey, Mehmed Bey, Bali Paşa, Mahmud Bey, Hatice Sultan, Umur Bey ve Mustafa vakıflarına, gelirleri tamire muhtaç durumda olan cami, medrese, köprü vs. yapıları ile hayratlarına sarf olunarak ihya edilebilmeleri için Nazır ve Müfettiş tayin edildiğine dair daha önce verilmiş olan emr-i şerifin yeni Padişah tarafından da geçerli kılındığı; gereğince hareket olunması.

Bâ-hatt-ı Mm.

Hük-m-i şerîf mücebince.

Sâbıkâ Anadolu Kâdiaskeri olan Mevlânâ Mehmed *-zide[t] fezâilühü-*[ya] hüküm ki:

"Hudâvendigâr sancağında Bursa ve İnegöl kazâlarında ve gayri yerlerde vâkı' Hamza Bey ve Mehmed Bey ve Bali Paşa ve Mahmud Bey ve Hadice Sultân ve Umur Bey ve Mustafa evkâflarının tevliyeti evlâda ve zevâyidi kendilerine meşrûta olmağla mahsûl-i evkâfı ekl ve mürtezıkaya vazîfeleri tamâm verilmediğinden mâadâ zikrolunan vakıfların hayratı ve câmî' ve medrese ve mesâcid ve imâretleri harâb ve değirmen ve köprüleri ta'mîr ü termîme muhtâc olup zikrolunan evkâfa bir müstakim Nâzır ve Müfettiş lâzım olduğu" i'lâm olunmağın senin ilm ü fazl ve diyânât ü istikâmetine i'timâd-ı hümâyûnum olmağla zikrolunan evkâfa Nâzır ve Müfettiş ta'yîn [ve] cümle umûr-ı vakf ma'rifetin ile görülmek için sene hamse ve ısrîn ve elf Rebiü'l-âhiri'nin evâsıtında babam zamânında emr-i şerîf verilmeğın mücebince amel olunması bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerîf mücebince evkâf-ı mezbûreye sen Nâzır ve Müfettiş olup ta'mîr ü termîme muhtâc olan câmî' ve medrese ve mesâcid ve mekteb ve değirmen ve köprü ve hânları bi't-tamâm ta'mîr ü termîm etdirip mâdâm ki zikrolunan evkâf ta'mîr ü termîme muhtâc ola, mukaddem anı ta'mîr ü termîm etdirip ihyâ-yı vakf etmeğe sa'y edip ve tevliyet ve cibâyet ve cihât ve sâir umûr senin ma'rifetin ile olup şer'-i şerîf ve şart-ı vâkıf mücebince amel edip zikrolunan vakfı ma'mûr u âbâdân ve erbâb-ı vezâyifin vazîfelerin bi't-tamâm edâ etdirip vakfı ihyâ etmek bâbında ikdâm u ihtimâm edip şer'-i şerîfe ve şart-ı vâkıfa muhâlif kimesneye taallül etdirmeyesin ve inâd ü muhâlefet üzere olanları ism ü resmleri ile yazıp Südde-i Saâdetime arz eylesin ve bi'l-cümle zikrolunan vakfın Nezâret ve Müfettişliği umûrun ta'yîn olduğun üzere görüp lâzım geleni icrâ edip bir ferde dahl ü taarruz etdirmeyesin ve bi'l-cümle zikrolunan vakıfların hidmetinde olanlar vakf-ı mezbûr hidmetinde kusûru olanların yerlerin müstahıklara arz eylesin.

Fi-evâili Ramazân sene [10]27.

Tâbi'-i Kara Çelebizâde Efendi.

402

İstanbul'da Elvanzade Mahallesi'nde cami yakınında bulunan ve eksik olmayan kavgâ, gürültüsü ile çevresinde yaşayanları rahatsız eden iki adet bozahânenin kaldırılmasına dair fermanın yenilendiği.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede vâkı' Elvanzâde Mahallesi ahâlisi Sûdde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mahalle-i mezbûrda iki bâb bozahâne olup eşkiyâ ve füssâk cem' olup dâimâ fısk [u] fücûr ve şerr u şürûr ve gavgâ vü dâr [u] girden hâlî olmayıp bu âna değin üç kan olup ve nice fesâdâtıdan mâadâ evkât-ı hamsede câmi'-i mezbûrda namâz kılan cemâat-i müslimîn sekrân u füssâk hengâmesinden muztarlar olmağla men' u def' için cânib-i şer'-i şerifden âdem getirip keşfolundukda; 'Zikrolunan bozahânelerin içinde dâimâ fesâdât olup âmme-i nâsa zarar vardır; <<deyü>> men' u def' olunması lâzımdır.' deyü cemm-i gafir ve cem'-i kesir ihbâr etmekle nice fesâdât sâbit olup men' u def' olunup; 'Min-ba'd bozahâne olmayıp bir tarikle mübâşeret ederlerse men' u def' oluna.' deyü mufassal ü meşrûh hüccet-i şer'iyye verilip mücebince mukaddemâ emr-i şerif verilmeğın hâlâ tecdid olunması" bâbında inâyet recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan bozahânelerin içinde fesâdât olup nice def'a kanlar olmağla câmi'-i şerife karîb olup füssâk u sekrânın hengâmesinden namâz kılan cemâat-i müslimîn muztarlar olmağın âmme-i müslimîne zararı mukarrer olmağın min-ba'd bozahâne olmamasıçin hüccet-i şer'iyye ve sâbıkâ verilen emr-i şerif mücebince amel edip zikrolunan bozahâneler men' olunup min-ba'd dükânlar bozahâne nâmıyla olmayıp ve zikrolunan bozahâneler emr-i şerifimle men' u def' olunduktan sonra yine bir tarik ile mübâşeret ederlerse men' u def' edip bozahâne etdirmeyesin.

403

Niğde Beyine hitaben yazılmaya başlanıp yarım bırakılmış hüküm kaydı.

Bâ-hatt-ı hümayûn.

<<Mukaddemâ ( ) Beylerbeyisi olup [hâlâ] Niğde beyi olan paşaya hüküm ki:

Mukaddemâ asâkir-i İslâmı sefer-i hümayûna sürmeğe me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan olan Mustafa -dâme mecdühû- Sûdde-i Saâdetime>> ...¹

404

Niğde ahalisinin şikâyeti üzerine Kapıcıbaşı Mustafa tarafından yakalanıp mahkemeye çıkarıldıktan sonra, üzerine birçok suç sabit olarak hapsedilen ve Niğde Sancak Beyi Müsellimi Cenab Ağa'nın etrafına topladığı eşkiya ile hapisten kurtarmaya çalıştığı eski Müsellim Ahmed'in, fukaranın hakları alındıktan sonra hakkından gelinmesi.

Kadri.

Bâ-hatt-ı hümayûn.

Mukaddemâ Sivas Beylerbeyisi olup hâlâ Niğde sancağına mutasarrıf olan Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan olup mukaddemâ sefer-i hümayûna asker sürmeğe me'mûr olan Mustafa -dâme mecdühû- mektûb gönderip; "me'mûr olduğu asâkir-i İslâmı mahall-i me'mûra

¹ Metinde hüküm kaydı devam ettirilmemiştir.

ulaştırdıktan sonra sancak müsellimlerinin Serdâr ve Vezîr-i¹ A'zamım –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–ya şikâyetçileri varıp; 'Müsellimleri devre çıkarmayıp ve reâyâyâ zulmetdirmeyip ve zulmeden müsellimleri ahz edip reâyâdan hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı akçeyi aliverip ve muktezâ-yı şer' ne ise icrâ oluna ve min-ba'd zulm ü taaddi olunmamak için tenbîh ü nidâ etdirile.' deyü emr-i şerîf verilip fi'l-vâkı' Diyarbekir'den Niğde sancağına gelince emr-i şerîf icrâ olunup Niğde sancağına dâhil olup Şücaeddin² nâhiyesinden doğru giderken nâhiye-i mezbûre ve nâhiye-i Bor ve Niğde ahâlisi karşı gelip; '*Mukaddemâ Niğde Sancağbeyi olan Nogay Bey'in müsellimleri bizi zulm ile perâkende eyleyip devir nâmına hâne başına yirmişer gurus aldıklarından mâadâ her köyden yüzer ve ikişer yüzer gurus dahi ahp durmağa mecâlimiz kalmadı. Terekemiz ayakaltında kaldı. Zulmü def'a me'mûrsuz. Zâlimin elinde habsolan fukarâyı kurtar yohsa cümle senin ile Âsitâne'ye gideriz ve senden şikâyet ederiz.*' dediklerinde bi'z-zarûri şehre gelip emr-i şerîf sicil olunup ve nidâ etdirilip bundan akdem Müsellim olan Ahmed'in şikâyetçileriyle şer'-i şerife ihzâr olunup mezbûr Ahmed'in üzerine hilâf-ı şer'-i şerîf nice türlü mevâd sâbit olup bi-hasebi's-şer' habsolundukda mezbûr Ahmed hâlâ Müsellim olan Cenab Ağa demekle ma'rûf kimesneye haber gönderip; '*Bugün bana ise yarı sizedir.*' deyip mezkûr Cenab dahi iki yüzden ziyâde levendât ve kırkdan ziyâde sekbân ile müşârun-ileyh Kapıcıbaşının konduğu şehirden taşra Visâli Bağçesi'n basıp üç dört taraftan yürüyüp Cum'a gün Cum'a namâzı kılınmayıp kuşlukdan beyne's-salâteyne değin cenk edip âhir bağçe kapılarını kapayıp şehirden Müslimânlar yetişdikde zikrolunan eşkiyâdan bir bölüğü dahi hisâr kapısını alıp ne hisârdan anlara ve ne anlardan hisârlıya meded olmayıp hisârdan taşra bulunan Müslimânlar feryâdlarına yetişdikde eşkiyâ varoşa dağılıp kapıcıların ve âdemlerinin atların ve esbâbların ve şehirlinin dahi esbâbın gâret edip ba'dehü şehirden taşra çıkıp mezkûr '*Müsellim Ahmed'i koyuverin yohsa muhâsara edip ne Kapıcıbaşın ve ne şehirliyi koruruz, cümlelenizi kılçdan geçiririz.*' deyip tüfenk ve mızrak ve ok ile cenk eylediklerinde eşkiyânın fesâdı kemâlin bulup Müslimânların muâvenetiyle kalkıp şehir Kâdisi ile hisâra kapanılmışdır. Hâlâ şehre gelen Müslimânları ve köylüleri tutup habsedip gurus kesip bir mertebe zulm ü taaddi etmişlerdir ki bir zamânda olmamışdır. Habsâhâne yetmişden ziyâde mahbûs bulunduğundan gayri hilâf-ı şer'-i şerîf Müslimânlardan aldığı akçe kıyâs olunmaz. Cümle mevâd sicil ve hüccet olunup bi'l-cümle habsde olan mezbûr Ahmed verilmeyip ol ecilden eşkiyâ ziyâde havf üzere oldukların" ilâm etmeğin <<fukarânın hakları bi-kusûr aliverilip şer'le hakkında>> bu husûs vech-i meşrûh üzere telhis olunup Pâye-i Serîr-i A'lâma arz olundukda; '*Şer'le hakkında gelip fukarânın hakları ahverile.*' deyü hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âli-şânım sâdır [olmuşdur.] **Buyurdum ki:**

Vardıkda fermân-ı âli-şânım mücebince mezbûrun şer'le hakkından gelip ve fukarânın âid olan hakların bi-kusûr aliveresin. Fermân-ı şerîfime muhâlif şer'-i şerife mugâyir iş etdirmeyesin ve bu emr-i şerîfim ne günde vardığın ve emr-i şerîfim ne vechile icrâ olunduğun mufassal ü meşrûh yazıp arz eylesin.

Yevmü'l-Ahad, fi 19 N., sene 1027

405

Şark Seferinde olan Silahdar Abdullah'ın öldüğü hukuken kesinleşmedikçe akrabası olan Nalbant Nuh tarafından muhâlefâtına müdahale olunmasına ve hanımı Hayrabolulu Pürcefa'nın rahatsız edilmesine izin verilmemesi.

¹ Metinde "vezirim" şeklinde geçmektedir.

² Ulukışla (Niğde-Türkiye).

Tma.

Bâ-hatt-ı E.

Hayrabolu¹ Kâdisına hüküm ki:

Hayrabolu sâkinelerinden Pürcefa nâm hâtûn Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "zevci olan Silahdâr Abdullah nâm kimesne bi'l-fi'l Şark Seferinde olup sıhhatde iken akrabâsından Na'lbend Nuh nâm kimesne mezbûr Abdullah için; '*Fevt olmuştur.*' deyü bunun muhalefâtına dahl ü taarruz ve kendisini dâimâ rencide vü remide eylemekden hâli olmadığın" bildirip mezbûr Abdullah'ın fevt olduğu şer'le sâbit olmadıkça esbâbına dahlolunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Merkûm Abdullah hayâtta iken vârisi olan mezbûr Nuh esbâbına dahl ü taarruz eylediği vâkı' ise merkûm Abdullah'ın fevti şer'le sâbit olmadıkça vârisi olan mezbûr Nuh'u mezbûrun emlak ü erzâkına bir vechile dahl ü taarruz etdirmeyip mezbûre hâtûnu dahi ol bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde rencide vü remide etdirmeyesin.

406

Belgrad kazasına bağlı isimleri yazılı köyler ahalisinin Rudnik kazası Kadı ve Voyvodası tarafından taciz edilip haksız yere yiyecek, hayvan ve paralarının alınmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Budun Beylerbeyisine ve Belgrad Kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, Vezirim Hasan Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Pirbik² ve Petka³ ve Lozeviçe(?) ve Hoha⁴ ve Lodofça ve Brniçe ve Boliçiçe⁵ ve Susçoviçe(?) ve Rancik(?) ve Gırmidi(?) ve Dragovin ve Barzin(?) ve Moyistar ve Dabofça ve Ravman ve Dvorice [nâm] karyeler halkı kendi divânına varıp; bunlar kadimden Belgrad kazasına tâbî' olup ile'l-ân lâzım gelen avâızların ve cizye ve sâir tekâliflerin kazâ-i mezbûre ahâlîsi ile maan edâ eyleyip âhar kazâyâ alâkaları yogiken Rudnik⁶ kazası tarafında⁷ vâkı' olmalarıyla kazâ-i mezbûr Kâdisı, Voyvoda ile ittifâk edip maan üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve hilâf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin alıp ziyâde taaddi etmeleriyle izhâr-ı tazallüm eylediklerin" <<bildir>> i'âm etmeğin imdi; eyyâm-ı adâlet-encâmında hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddi vü tecâvüz olunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. Mezbûr Kâdi ve Voyvodanın taaddisi men' u def olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilül-kadrim üzere amel edip dahi kurâ-i mezbûre reâyâsın min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf kazâ-i mezbûre Kâdisı ve Voyvodasına rencide vü remide etdirmeyip ve üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve hilâf-ı şer' bir akçe <<lerin>> ve bir habbelerin aldırmayıp men' u def eylesin. Şöyle ki; memnû' olmayıp minvâl-i meşrûh üzere hilâf-ı şer'-i şerîf taaddi vü tecâvüz <<olundu>> üzere olalar, vukûu üzere ahvâllerin Südde-i Saâdetime arz

¹ Hayrabolu (Tekirdağ-Türkiye).

² Bk. BOA, TT.d., 1011, s. 135.

³ Petka (Braniçeva-Sırbistan).

⁴ Bk. BOA, TT.d., 1011, s. 440.

⁵ Bk. BOA, TT.d., 187, s. 332.

⁶ Metinde "*Rurdik*" şeklinde geçmektedir.

⁷ Metinde "*tarafından*" şeklinde geçmektedir.

eyleyesin ki <<ana göre>> sonra haklarında emr-i şerifim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

407

Cisr-i Mustafapaşa kazasında Eğribükü köyü civarında yol emniyetinin sağlanması için, bu köy ahalisinden olup on yıl öncesine kadar Harmanlı kasabasına yerleşmiş olanların, geri eski yerlerine getirilip iskân edilmeleri.

Muzer(?).
Kenan Efendi.
Bâ-hatt-ı Hilmi.

Cisr-i Mustafapaşa¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Eğribükü nâm karye halkı perâkende olup ahâlisi Harmanlı nâm kasabada mütemekkinler olup karîb yerde imâret olmamağla etrâfı derbend mesâbesinde olup kuttâ'-ı tarîk ebnâ'-i sebîle taarruz edip külli zarar u ziyândan hâlî olmamağla karye-i mezbûre ahâlisi yerlerine geldiği takdirce ebnâ'-i sebîl ol makûle zarardan emîn olmaları mukarrerdir." deyü karye-i mezbûre kadîmî yerlerine getirilip iskân etdirilmek için emr-i şerifim recâsına i'lâm eylediğin ecilden on yıldan beri kalkıp giden karye-i mezbûre reâyâsı her kande ise kaldırılıp eski mekânlarına getirilip iskân etdirilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi karye-i mezbûreden kalkıp on yıldan beri mahall-i mezbûra varıp sâkin olan reâyâyı her kande bulunurlarsa kaldırıp kadîmî mekânlarına getirip iskân etdiresin. Ammâ on yıldan ziyâde göçüp giden reâyâ kaldırılmak olmaz. Âhara raiyyet yazılmış değiller ise üzerlerine lâzım gelen rûsûm-ı raiyyetlerin oturdukları yerlerde kabzına me'mûr olanlara aliverip şer' u kânûn ve deftere muhâlîf kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin. İnâd üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp arz eyleyesin.

408

Hanım Sultan Vakfına ait Çirmen kazasına bağlı köylerin subaşı Osman'ın ahaliden kanunsuz ziyade para almasına izin verilmemesi, aldığı tespit edilen fazla paraların sahiplerine iade edilmesi.

Tma.
Hazret-i efendi.

Çirmen² Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda <<ra tâbî'>> vâkı' Hanım Sultân Evkâfı karyelerinden Beşdepe³ ve Karabağ⁴ ve Urumlar-ı Kırım⁵ ve tevâbii karyeleri ahâlisi Dîvân-ı Hümâyûnuma gelip tazallüm edip; "hâliyâ subaşları olan Osman nâm kimesne kurâ-i mezbûre zabtını mütevellilerden iltizâm ile almağla bunların rûsûm-ı örfiyye ve hukûk-ı şer'iyyelerin kânûn üzere almayıp ziyâde alıp ve şer'-i şerife ihzâr etmedin

¹ Svilengrad (Bulgaristan).

² Orménio (Yunanistan).

³ Avusturya KUK Drinapoly paftası.

⁴ Avusturya KUK Drinapoly paftası.

⁵ "Urumköy" bk. Avusturya KUK, Sliven paftası.

hilâf-ı şer'-i şerif cerime nâmında altmış yetmiş bin akçelerin alıp ziyâde zulm ü taaddi üzere olmağla reâyânın ekseri perâkende vü perişân olmak üzeredir." deyü bildirdikleri ecilden şer'le görölüp ihkâk-ı hak olunup ve min-ba'd Evkâf-ı mezbûre reâyâsı hilâf-ı şer' u kânûn rencide olunmamak bâbında fer-mân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi subaşları olan mezbûr Osman'ı meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve reâyâ ile berâber <<edip>> ve onat vechile hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Fi'l-vâkı' mezbûrların hukûk-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyyelerin hilâf-ı şer' u kânûn ziyâde alıp ve üzerlerine şer'le cürm sâbit olmadın cerime nâmına hilâf-ı şer'-i şerif ol mikdâr akçelerin <<alıverdikle>> aldığı vâkı' ise şer'le bi-kusûr ashâbına alıverdikden sonra mezbûra muh-kem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd hukûk u rüsûmların şer' u kânûn üzere alıp bir akçe ve bir habbe ziyâde almaya ve aldirmayasın ve mâdâm ki şer'le üzerlerine cürm sâbit olmaya, cerime nâmına dahi bir akçe ve bir habbelerin aldirmayıp men' u def' eylesesin. Memnû' olmayıp geri fukarâyı renci-de vü remide eder ise vukûu üzere yazıp arz eylesesin ki sonradan hakkında ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 23 N., sene 1027

409

Mekri kalesi duvarları üzerine diğer evlerin içlerini görecek şekilde sonradan yapılan yüksek evlerin yıkılması ve verdikleri zararların sahiplerinden tazmin edilmesi.

*Buyuruldu gelmedi.
Şeyhî Çelebi.*

Mekri Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Mekri Kal'ası ahâlisi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "yine Kal'a-i mezbûreden ba'zı kimesneler Kal'a duvarı üzerine sonradan yüksek evler ihdâs etmekle Kal'aya külli zararları olduğundan gayri Müslimânların evi üzerine havâle olup gece ve gündüz yiyip içip her birinin ehl ü ıyâllerine bakıp ziyâde zulm ü taaddi eylediklerin" bildirip şer'le vâkı' olan zararları men' u def' olunup Kal'a duvarı üzerinde sonradan ihdâs olunan evler kal' olunup havâleleri men' olunmak bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup hak üzere göresin: Mezbûrlar vech-i meş-rûh üzere Kal'a duvarı üzerine Müslimânların evine havâle yerlerde sonradan evler ihdâs edip yiyip içip her birinin ehl ü ıyâllerine bakıp taaddi eyledikleri vâkı' ise şer'le zararların ve Kal'a duvarı üzerinde ihdâs olan evlerin ref' etdirip vâkı' olan zararların şer'le tazmin etdirip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş ettirmeyesin.

410

Honazlı Seydi adlı şahsı öldürmek kastıyla evini basıp yaralayıp malını yağ-malayan ve kadı ve voyvodalardan himaye gördüğü iddia olunan eşkiyadan Musa Halife'nin yakalanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Dersaa-det'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Honaz¹ ve Denizli² kâdılarına hüküm ki:

Seydi nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "bu, kendi hâlinde olup şer'an kimesneye zararı yoğiken sühte eşkıyasından olup şirret ü şakâ ile meşhûr olan Musa Halife nâm kimesnenin buna garaz u adâveti olmağla kendi hevâsına tâbî' ba'zı eşkıyâ ile bunu katletmek kasdına evin basıp esbâbın gâret edip ve kılıç üşürüp beş on yerde urup mecrûh edip ziyâde zulm ü taaddi ve fesâd eylediğin" bildirip şaki-ı mezbûru kuzâtdan ve voyvodalardan ba'zı kimesneler himâyet etmekle ol cânibde icrâ-yı hak mümkün olmayıp ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda görülmek bâbında hükm-i şerîfim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip ve muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyip hasmı ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki geldiklerinde ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna. Emr-i hümâyûnuma muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesiz.

411

Yeniçeri Musa'nın Graçaniçe'de konuk olduğu hane sahibinin kendisinin esaretine sebep olduğunu şer'an ispatladığı takdirde esareten kurtuluş için verdiği paranın hane sahibinden tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Graçaniçe Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden Musa Dergâh-ı Muallâma şöyle arz eyledi ki; "bundan akdem kazâ-i mezbûra tâbî' ( ) nâm karyeye varıp bir gece konuk iken ol mahalde bâğî harbî kâfir gelip karye-i mezbûreden bir nesne almayıp sâhib-i hâne bunu kâfire verip nice zamân esir olup ba'dehû bahâya kesilip halâs oldukda; 'Bu[nu] tutup kâfire esir etdirmeye sebep olan kimesneden bahâsı tazmîn olunur.' deyü Şeyhülislâmdan elinde fetvâsı olmağla mücebince amel olunup mezbûrlardan bahâsı aliverilmek" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere elinde olan fetvâ-yı şer'îyyesi var ise mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda elinde olan fetvâ-yı şer'îyyesi mücebince amel edip mezkûru tutup kâfire esir etdirmeye sebep ü bâis olanları buldurup getirdip bunun ile meclis-i şer'a ihzâr edip fi'l-vâkı' mezkûr evinde konuk iken tutup kâfire esir olmasına bâis olduğu şer'le sâbit ü zâhir olursa ve elinde olan fetvâsı takrîrine muvâfık ise mücebince amel edip mezbûrlardan bahâsı için verip halâs olduğu akçeyi ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr alıverip aslâ inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

412

Başkasına ait köleyi Başkapıoğlu Mehmed Ağa'ya satıp firar eden Hasköy kazasına bağlı Yağmal köyünden Eğlence adlı şahıs ile kefil olan babası Pir Ali'nin yakalanarak Dersaadet'e gönderilmeleri.

¹ Honaz (Denizli-Türkiye).

² Denizli (Türkiye).

Kadri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Bender Beyi olan Ahmed Bey'e ve Hasköy ve Dağardı kâdılarına hüküm ki:

Dâru's-saâdetimde bi'l-fi'l Başkapıoğlu olan kıdvetü'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, umdetü as-hâbi'l-izzi ve't-temkîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-Muîn Mehmed Ağa -*dâme ulüvvuhû*- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Hasköy kazâsına tâbî' Yağmalu nâm karyeden Pîr Ali oğlu Eğlence nâm kimesne mûmâ-ileyhe bundan akdem Eflakı[yyü]'l-asl dört bin akçeye bir köle satıp bir zamândan sonra mezbûr Eğlence beş yüz altunluk bir atın âhûrundan uğurlayıp gitdiğinden gayri mûmâ-ileyhe bey' eylediği kölenin âhar sâhibi zuhûr edip kölesi olduğun meclis-i şer' de isbât etmekle bahâsın tekrâr sâhibine edâ edip mezbûr Eğlence ele getirilip şer'le müteveccih olan[1] taleb için mukaddemâ emr-i şerîf ile âdemi vardıkda mezbûr Eğlence firâr edip babası mezbûr Pîr Ali ele getirilip oğlu taleb olundukda nefsine ve hîn-i mutâlebede ihzârın uhdesine alıp kefil olduğu sicil ve hüccet olmuşiken hâlâ mezbûrân zuhûra gelmeyip kendilerini¹ ihfâ eylediklerin" bildirip mezbûr Eğlence ve kefil mezbûr babası her kande bulunur ise ele getirilip kayd ü bend ile Südde-i Saâdet'e gönderilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere gönderilmek emredip **buyurdum ki:**

<<Vusûl buldukda bu bâbda>> Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi mezbûr Eğlence veya kefil mezbûr Pîr Ali her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise bi-eyyi vechin kân ele getirip sâdır olan emr-i şerîfim üzere yarar âdemler koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime gönderip fermân-ı hümayûnuma muhâlif ahz ü celb sebebi ile himâyet olunmakdan be-gâyet ihtirâz eylesin ve koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki menâzil ü merâhil-de gaflet ü ihmâl sebebi ile firâr etdirilmek ihtimâli olmaya ve bi'l-cümle bu bâbda ziyâde mukayyed olup ikisinden biri bi-eyyi tarîkın kân ele getirilip Südde-i Saâdetime göndermekde bezl-i makdûr eylesin.

413

İstanbul'da ağa gemilerinin Balat İskeleyi'ne değil eskiden olduğu gibi Odun Kapısı'na yanaşmaları, alışverişlerde eksik ölçü ve tartı kullanılması, odunların kapı kantarı ile tartılması, kapiya ve iskeleye gelen gemi ve kayıklar ile getirdikleri odun, kömür, saman vs. mallardan ve bunları taşıyan hamallardan eskiden beri alınagelenden daha fazla akçe alınmaması.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûrede Odun Kapısı önüne gelip yanaşan ağa gemileri hâlâ olugelmiş muhâlif Balad İskeleyi'ne yanaşıp kendi istedikleri gibi kantar tutup hevâlarına tâbî' hammâllar ile yek-dil ü yek-cihet olup mahall-i mezbûra gelen rencber gemilerinin odunların ellerinden alıp eksik kantar ile ziyâde bahâya satıp dâimâ madrabazlık edip ve andan mâadâ içinde olan acemioğlanları iskeleye pe-remeye binmek için gelen Müslimânların hâtûnları bulunagelip yapışıp külli fesâd üzere olmaları ile geri Odun Kapısı'na yanaşmak için defaâtile tenbîh olunmuşiken memnû' olmayıp ve şimdide değin bu makûle odun ve saman kantarı tamâm isti'mâl olunup ve bostâ[n] ve sâir sebzevât getiren kayıklar dahi fûrûht için terâzû sepetlerin ve kantarın kapıdan alagelmışler iken ba'zıları kendi istedikleri gibi kantar kullanıp ve andan mâadâ kapıdan odun geçiren hammâmcılar[dan] yirmi yükde bir akçe

1 Metinde "kendilerinin" şeklinde geçmektedir.

ve etmekçilerden sekiz yükde bir akçe ve sâir yağcılardan(?) dört yükde bir akçe ve ev geçiren arka hammâlından bir akçe ve sandıktan bir akçe ve kömür geçiren arka hammâlından bir akçe ve yapığı çuvalından üç akçe ve sığırdan iki akçe ve koyundan bir akçe ve iki kuzudan bir akçe ve deri başına iki akçe ve Marmara gemilerinden yüz altmışar akçe ve Akova kayıklarından altmışar akçe ve Pendik kayıklarından otuzar akçe ve içinde odun ve yarma getiren kereste gemileri ve kayıkları ve kömür kayıkları ve saman kayıkları ve bu makûle iskeleye gelen rencber gemilerinden ve sâir kayıklardan tahammûlüne göre alınıp ve odunları kapı kantarı ile veznolunup mâdâm ki veznolmayan odunu hammâllar kaldırmayıp ve yollarda arka hammâlları dahi odun alıp evimize götürür deyü eksik satmağla anın dahi men'î için defaâtle tenbîh olunmuşken memnû' olmayıp vech-i meşrûh üzere taaddi ve noksân üzere bey' u şîrâ eyledikleri i'âm olunmağın hilâf-ı şer'-i şerîf kadîmden olugelmişe mugâyir ol vechile bir ferde tecâvüz etdirilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere bu makûleleri meclis-i şer'a ihzâr edip kadîmden olugelmişe mugâyir vech-i meşrûh üzere ziyâde alıp tecâvüz üzere oldukları vâkı' ise bu makûlelere muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki kadîmden yanaşageldikleri Odun Kapısı'na yanaşıp kadîmden ne vechile olagelmiş ise ve ol vechile aldırıp min-ba'd olugelmişe muhâlif vaz' etmeyip ve etdirmeyesin. Men' ile memnû' olmazlar ise her kim olur ise olsun, ism ü resmi ile yazıp bildiresin ki sonra haklarında emrim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

414

Eflak eski Voyvodası Aleksandr'ın boyarı olan Sulem Mihal'in ve Zito(?) isimli şahsın gasbolunan eşya ve hayvanlarının, gasbeden Bozdoğan isimli şahsın geri alınıp sahiplerine verilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

Eflak'a hüküm ki:

Mukaddemâ Eflak Voyvodası olan Aleksandr'ın boyarı olan Sulem Mihal nâm zimmi gelip; "( ) tarafından bunların üzerlerine asker gelip gâret eyledikde bir koçi esbâbı ile halâs olup gelirken Eflak'da Atlı Kapudanı olan Bozdoğan nâm zimmi bunların yoluna inip cebren koçilerin ve içinde olan esbâbın ve koçisi atların ve hidmetkârları üzerinde olan gümüş şiş ve bir gümüş raht ve sâir esbâbların gâret edip ve Zito(?) nâm zimminin karısı(?) Arsa¹ Nehri kurbünde Yuvanitsi(?) nâm karye karşısında otlayan yüz otuz dört re's sığırların dahi sürüp zulm ü taaddi eylediğin" bildirip cebren alınan [bir] koçi esbâbı ve atları ve sığırları defter mücebince mezkûrlardan alıverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celîlü'l-kadrim üzere amel edip mezkûr Bozdoğan nâm zimmi bunların yoluna gelip arabasın ve içinde olan esbâbın ve koçi atların ve hidmetkârı üzerinde olan şiş ve kılıç ve raht ve sâir esbâbın ve Zito(?) nâm zimminin karısı(?) yüz otuz dört re's sığırın buzağuları ile sürüp taaddi vü zulm eyledikleri mukarrer ise defteri mücebince taaddi olunup alınan esbâb u davarların mezkûrlardan bi-kusûr alıveresin.

415

Dersaadet'e gelen Eflak eski Voyvodası Aleksandra ve ailesinin Eflak'ta kalan eşyalarının her nerede ise buldurulup gönderdiği adamına eksiksiz olarak teslim olunması.

¹ Nera Nehri (Romanya-Sırbistan).

Bâ-hatt-ı Mm.

Eflak'a hüküm ki:

Sâbikâ Eflak Voyvodası olan Aleksandra Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kendisi Âsitâne-i Saâdetime salt gelip esbâb u tecemmülâtı Eflak'da kalmağın esbâbın ve sâir tecemmülâtı kaldırıp İstanbul'a getirmek için mukaddemâ emr-i şerif ile âdem göndermek üzere iken hâlâ vilâyet-i Eflak'da Ban olan Katırcıoğlu Yani Eflak'da kalan esbâb u tecemmülâtından bir nesne zâyî' u telef etdirmeyip defter mücebince âdemisine teslim edip kendiye isâl eylemek üzere müteahhid olup âdemisin maan alıp gidip Eflak sınırında Yergöğü nâm mahalle vardıkda bunun âdemisine; '*Sen bunda dur; ben varayın Eflak'da olan esbâb u tecemmülâtınızı her neniz var ise cümlesin cem' edip Yergöğü'ne göndereyin; sen anda kabz eyle.*'" deyü bunun âdemisin esbâbı olduğu mahalle alıp gitmemek ile esbâbından çok nesne zâyî' u telef olup kendilere gadrolmağın esbâbı olan mahalle âdemisi maan varıp her nesi var ise mahallinde âdemisine kabz etdirip ve zâyî' esbâbı var ise buldurması lâzım olanlara taahhüdleri üzere buldurulmak" recâsına arz etmeğın hakkı alıverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emr-i şerifim mücebince amel edip mezbûr Aleksandr'ın âdemisin esbâb u tecemmülâtı olan mahalle maan alıp gidip mezkûr Aleksandr'ın ve hâtûnu Domna'nın ve kayınatası [( )] nâm zimmînin her nesi² var ise mahallinde mezkûr Ban'a taahhüdü üzere defterleri mücebince bî-kusûr ve lâ-kusûr³ âdemisine teslim etdiresin.

416

Menteşe sancağına piyade avarızı tahsiline giden Mehmed ve Seyyid Mehmed Mustafa'ya, misafir oldukları İstanos'a bağlı Çıvgalar köyünde saldırarak adamlarını öldüren ve yanlarındaki devlete ait altı yüz bin akçe ile atlarını ve eşyalarını gasbeden Hüseyin Can ve zorbabaşı Sarıca'nın adamlarından İbrahim'in avanesiyle birlikte yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan para, eşya vs. geri alındıktan sonra haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Anadolu Beylerbeyisine, İstanos⁴ ve Gölhisar⁵ ve Çal⁶ kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Gölhisar Kâdısı[sı]n, Nâibin İbrahim *-zide kadruhû-* mektûb gönderip; "nefs-i Elmalı sâkinlerinden Kethüdâyeri olan Mehmed ve İbrahim Gürcü nâm kimesnelerin karındaşı Mehmed ve Seyyid Mehmed Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'a varıp; 'emr-i şerif ile Mentese sancağına piyade avârızı cem'ine giderken kazâ-i İstanos'a tâbî' Çıvgalar⁷ nâm karyeye müsâfir olduklarında karye-i mezbûre sâkinlerinden Hüseyin Can ve Sarıca zorbabaşı tevâbiinden İbrahim nâm kimesneler karye-i mezbûreden hevâlarına tâbî' kırk elli mikdârı eşkıyâ ile âlet-i harb ile üzerine varıp İbrahim Gürcü Teberdâr ve silâhdârlardan Mehmed İbrahim nâm kimesneleri katleylediklerinden mâadâ

1 Metinde "eyleye" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "ne ise" şeklinde geçmektedir.

3 Metinde "kûz" şeklinde geçmektedir.

4 Korkuteli (Antalya-Türkiye).

5 Gölhisar (Burdur-Türkiye).

6 Çal (Denizli-Türkiye).

7 Metinde "Çıvkalar" şeklinde geçmektedir.

âdemlerinden Şefaât nâm kimesneyi ağzından kurşun ile urup üç dane dişini düşürüp ve silahdârlardan Mehmed nâm kimesneyi uyluğundan kurşun ile urup ve mîrî altı yük akçeyi gâret edip ve üç re's atın alıp ve yanlarında olan esbâb u erzâkın nehb ü talan edip envâ'-ı hakâret eyledikleri ecilden; 'Ahvâlimizi vukûu üzere i'lâm ediver.' deyü ilhâh eylediklerin" arz <<etmeğin>> eylediğinden gayri mezbûr Mehmed ziyâde mecrûh olmağla Sandıklı kazâsına tâbî' Kuruçeşme nâm mevzi'de ol cerâhatdan fevt olduğu sicil ve hüccet olunup ziyâde zulm ü taaddi eyledikleri ecilden mezbûrlar ele getirilip ahvâlleri şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmaların emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi zikrolunan şakileri yanlarında olan ehl-i fesâd ile ele getirip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip mezbûr ile berâber edip bir defa şer'le görülüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu üzere mezbûrların fesâd ü şenâatleri mukarrer ise ba'de's-sübût gâret olunan mîrî akçe ve sâirden her ne ise <<hükmedip>> kabzına me'mûr olanlara ve esbâb u erzâkı ashâb-ı hukûka hükmedip bî-kusûr alıverdikten sonra mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesesiz; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz. Bu bâbda hak üzere olup garaz u nisbet ile kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' dahl ü taarruz ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet eylemekden ihtirâz eylesesiz.

417

Eflak eski Voyvodası Aleksandr'ın akrabasından olan Dimitri'nin, talebi üzerine, Eflak'la olan alakasının kesilip oğlu, kızı ve bütün eşyasıyla birlikte Sancak Çavuşu refakatinde Dersaadet'e gönderilmesi.

Ömer.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Eflak Voyvodasına hüküm ki:

Mukaddemâ Eflak Voyvodası olan Aleksandr'ın akrabasından Dimitri nâm zimmî tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Eflak ürkündülük olduğu mahalde akrabası ile muâf kalmak mümkün olmayıp anda kalıp ba'dehû göçüp gelmek murâd eyledikde bunların üzerine gelen Popol nâm şakî göçmesine mânî' olduğundan gayri bâkire kızını dahi cebren alıp tasarruf etmekle kendiye hayfu zulm olduğun" bildirip mezkûr Dimitri oğlu ve kızı ve cümle esbâb [u] eskâli¹ ile ol vilâyetden kat'-ı alâka etdirilip Sancak Çavuşu olan ( ) Çavuş -zîde kadruhû- ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin mezkûr Dimitri oğlu ve kızı ve esbâb [u] eskâli² ile Südde-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip mezkûr Dimitri nâm zimmîyi ol vilâyetden kat'-ı alâka etdirip oğlu ve kızı ve esbâb [u] eskâli³ ile merkûmu mûmâ-ileyh Çavuşuma koşup Südde-i Saâdetime gönderesin. Emr-i şerîfime muhâlif mezkûru göndermemekden hazer eylesesin. Bu husûs için tekrâr emr-i şerîfim varmalı eylemeyesin.

¹ Metinde "اسقالی" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "اسقالی" şeklinde geçmektedir.

³ Metinde "اسقالی" şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi-gurre-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene 1027

418

Anadolu Kazaskeri Mevlana Hüseyin'in, resm-i kismetten, Mısır'a Kassam ta-yin ettiği Takiyüddinzade Mevlana Hasan zimmetinde kalan alacağının yapılacak teftiş sonucunda tespit ve tahsil olunup vekili Kadı Mehmed'e teslim edilmesi.

Mısır muhâfazasında olan Vezir Mustafa Paşa'ya ve sâbıkâ Medîne-i Münevvere Kâdisı Mevlânâ Ahmed ve ( ) Kâdisı Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Bi'l-fi'l Anadolu Kâdiaskeri olan a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâi'l-müteverriîn Mevlânâ Hüseyin *-edâma'llâhü Teâlâ fezzâilehü-* tarafından şöyle arz olundu ki; "bundan akdem kendi cânibinden mahmiyye-i Mısır'da Kassâm ta'yîn olunan Takiyyüddinzâde Mevlânâ Hasan'ın zamânında bir buçuk yıl içinde mevâdd-ı azîme vâkı' olup külli rûsûm zabt u kabz edip lâkin getirip müşârun-ileyhe âid olan rûsûmu bi't-tamâm edâ eylemeyip şey'-i kalil teslim eyleyip <<diği ecilden>> zimmetinde külli hakkı kaldığı" i'lâm olunmağın Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin zamân-ı kısmetinde vâkı' olan mevâddın kabz eylediği rûsûm-ı kısmeti yerli yerinden teftiş olunup zimmetinde zuhûr eden hakkı müşârun-ileyh tarafından <<vekil nasb olunan>> sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Mehmed *-zîde fazlühü-*sun, vekil nasb olunduğun üzere sen zabt u kabz eylemen bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup Kassâm-ı mezbûr Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Takiyyüddinzâde'yi meclis-i şer'-i şerîfe getirdilip dahi mukaddemâ bir def'a görülmeyen husûsların vekili olan Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin muvâcehesinde hak üzere teftiş eyleyip göresiz: <<Kassâm-ı mezbûr mevlânâ-yı>> Kassâm-ı mezbûr Hasan'ın zamân-ı kısmetinde ne vâkı' olmuş ise cümlesin emrim üzere yerli yerinden <<teftiş>> görüp zimmetinde zuhûr eden rûsûm-ı kısmet her ne ise vekil-i mûmâ-ileyhe kabz etdirip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî alıkomayasız. Husûs-ı mezbûra kemâ-yenbagi mukayyed olup bir vechile <<himâyet ü sıyânet eylemeyip>> ihmâl ü müsâhele[ye] cevâz gösterilmeyip Mevlânâ-yı müşârun-ileyhin zuhûr eden hakkın ba'de's-sübût hükmedip alive-resiz; <<ve bi'l-cümle>> tekrâr emr-i şerifim varmalı eylemeyesiz ve bi'l-cümle Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin zuhûr eden rûsûm-ı kısmeti <<her ne ise bi-hakkın>> eğer Mevlânâ-yı mezbûr Hasan'dadır ve eğer âhاردadır; gereği gibi takayyüd <<edip>> ü ihtimâm edip ba'de's-sübût şer'le teveccüh edenlerden mezkûr vekiline alıverilip kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî alıkomayasız.

419

Hersek sancağını tahrir etmekle görevlendirildiklerini ileri sürerek köyleri gezip ahalinin haksız yere paralarını alan Bosna eski Defterdarı Süleyman ile Mustafa isimli şahsın, aldıkları paralar sahiplerine iade ettirildikten sonra, tutuklu olarak Asitane-i Saadete gönderilmeleri.

Serdâr emri üzerinde buyurulmuştur.

Sâbıkâ Kanije Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan İbrahim *-dâme ikbâlühü-* ve mefâhiru'l-kuzât livâ-i mezbûrede olan kâdılar *-zîdet fezzâiluhüm-*e hüküm ki:

"Sâbıkâ Bosna Defterdarı olan Süleyman ile Mustafa nâm kimesneler; 'Hâlâ livâ-i mezbûru tahrir etmeğe me'mûr olmuşlardır.' deyü kurâ ahâlisinin üzerlerine çıkıp ol bahâne ile nice akçelerin alıp

vilâyete külli ihtilâl ve fukarâya taaddi vü tecâvüz eyledikleri" i'âm olunmağla; "Mezbûrân muhar-rir nâmında olan Süleyman ve Mustafa bu bahâne ile vilâyetden aldıkları akçeyi bi-kusûr ashâbına reddetdirip ba'de's-sübût alıverdikden sonra ikisin dahi kayd ü bendile irsâl edip şöyle ki; mezburları himâyet edip emrimin hilâfına zâhib olasız, mansıbınız âhara verilmekle iktifâ olunmaz, ıkâba maz-har olursuz." deyü Ordu-yı Hümâyûnum tarafından müekked emr-i şerîf verilip mücebince Âsitâne-i Saâdetim tarafından dahi emr-i şerîfim verilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda <<sadr>> Serdâr-ı zafer-şîarım tarafından verilen emr-i şerîfim müce-bince amel edesiz. Hilâfına rızâ vü cevâz göstermeyesiz; be-gâyet ihtirâz üzere olasız.

420

Görevli olarak Nakşa'ya gönderilen Markaston ve adamlarına Dersaadet-Sa-kız-Nakşa güzergâhında kimsenin müdahale etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Südde-i Saâdetimden Sakız'a ve Sakız'dan Nakşa'ya varıp gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kılâ' dizd[âr]larına ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Hâlâ Nemçe Kralına Elçilik hizmetiyle gidip Nakşa Beyi olan Gaşbar Südde-i Saâdetime âdem gönderip; <<varıp>> "kadimden hizmetinde olan Markaston nâm zimmiyi ba'zı hizmetle Nakşa'ya gönderip yolda ve izde kendiye ve âdemlerine ve sair davarlarına hâricden dahl ü rencide olunmamak" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın varıp gelince hilâf-ı şer'-i şerîf rencide etdirilmemek bâbında fer-mân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda mezbûr her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa kendisi ve âdemlerine ve sair esbâb u etvârına hâricden bir ferdi dahl ü taarruz ve rencide etdirmeyip emîn ü sâlim irsâl ü isâl eylesesiz.

421

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile hasları reayasından olup eşkıyalık yap-tıktan sonra Mamalu Cemaati Kethüdası Hacı İsmail'in yanına firar eden İl-beyli Kabilesinin Kethüdası Osman ile oğlu Hasan ve Selim'in yakalanarak yargılanmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında yapılması lazım gelenin icra edilmesi.

*Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.
Şer'le buyurulmuştur.*

Rum Beylerbeyisine ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü-nün mahmiyye-i İstanbul'da mü-ceddeden binâ eylediği Câmi'-i şerîf evkâfından Zile hâslarından İlbeyli Kabilesinin Kethüdâsı olan Osman ve oğlu <<Hüseyn>> Hasan ve Selim nâm kimesneler kendi hâllerinde olmayıp evkâf-ı mez-bûrede dâimâ mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebilin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyledikle-rinden gayri nice kimesnelerin şer'î da'vâları variken firâr edip varıp <<mezbûrlardan taleb eyledik-de>> Mamalu Cemâatinin Kethüdâsı olan Hacı İsmail ve oğlu Ömer nâm kimesneler <<var>> yanına

istinâd etmeleriyle mezbûrlardan taleb olundukda vermeyip inâd eyledikleri ecilden Zile Voyvodası ma'rifetiyle mezbûrlar ele getirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûr Voyvoda ma'rifetiyle mezbûrları ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş edip göresin: Mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise ashâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin. Tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş olmakdan ziyâde hazer edip hakk-ı sariha tâbî olasın.

422

Katlolunup bütün mallarına devlet tarafından el konulan Karioğlu Kemal isimli Yahudi'nin Sakız'da oturan akrabası Mosi veled-i Simon'a emaneten verdiği eşya ve paralar Hazine adına teslim alınıp eline hüccet verildiğinden, Mosi'nin ve müteveffanın eşi ile yetimlerinin bu hususla alâkalı olarak hiç kimse tarafından rahatsız edilmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Sakız Kâdisına ve Sakız Sancağbeyine hüküm ki:

"Bundan akdem Karioğlu Kemal nâm Yahûdi katlolunup cümle emvâl ü erzâkı mîrî için kabz olundukdan sonra zevcesi olan ( ) nâm hâtûn ile eytâmlarına dahlolunmamak için ellerine emr-i şerîf <<ve rûznâmçeden temessük>> verilip ve mezbûr Kemal mukaddemâ Mısır'dan gelirken Sakız'da sâkin akrabâlarından Mosi veled-i Simon nâm Yahûdi'ye bir mikdâr akçe ve esbâb emânet koyup ba'dehû mürd oldukda Südde-i Saâdetimden emr-i şerîf ile âdem varıp mezbûr Mosi'de olan akçe ve esbâbı bi-kusûr alınıp teslim-i Hazine oldukdan sonra ellerine Rûznâmçeden mühürlü temessük verilip ve mücebince hâricden dahl ü rencide olunmamak için tekrâr emr-i şerîf verilmişken hâlâ ba'zı kimesneler mücerred celb ü ahz için birer tarikle emir alıp varıp mezbûr Mosi'yi ve eytâmların rencide edip ve İsak Yeliko(?) nâm Yahûdi dahi mezbûr Mosi'ye garaz etmekle her gelen kâdılara ve sancakbeylerine gamz edip dâimâ rencide etmekden hâli olmadıkları" i'lâm olunmağla mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince min-ba'd rencide olunmamak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere mürd-i mezbûr Kemal'in zevcesi mezbûreye ve eytâmlarına ve mezbûr Mosi'ye ol vechile dahl ü rencide olunur ise mukaddemâ ellerine verilen emr-i şerife muhâlif min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf mezbûr İsak Yeliko(?) [nâm] Yahûdi'ye ve hâricden bir ferde rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin. İnâd ü muhâlefet üzere olanları arz eylesin. Memnû' olmayıp mukaddemâ ve hâlâ verilen emr-i <<şerife ve>> hümayûn ve şer'-i şerife muhâlif ol vechile rencide edenleri <<Südde-i Saâ>> hasmı ile maan Südde-i Saâdetime havâle eylesin ki geldiklerinde ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda görüle.

423

Kütahya ahalisine zulmeden Halim Subaşı'nın yakalanarak tutuklu vaziyette Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup Kütahya'da Müsellim olan Yusuf -zîde mecdühû-ya hüküm ki:

"Hâliyâ Halim Subaşı'nın ahâli-i vilâyete külli zulm ü taaddisi olduğu" i'âm olunmağın mezbûr ele getirilip kayd [ü] bend ile Südde-i Saâdetime gönderilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Halim Subaşı her kande ise ele getirip mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime gönderesin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh eylesesin ki menâzil ü merâhilde gaybet ettirmek ihtimâli olmaya. Şöyle ki; şakî-ı mezbûru <<el vermezse demi heder olmak üzere hakkından gelesin>> ele getirip göndermekde ihmâl eylesesin, senin adem-i takayyüdünden bilinir. Ana göre mukayyed olup beher hâl ne tarıkla olursa <<ele getirip gönderesin mezbûru göndermekden>> bu bâbda sâdır olan emr-i şerîfimin icrâsında bezl-i maktûr eylesesin.

424

Hamid sancağı ahalisine zulmeden eşkiyadan Kürd Kâmrân'ın yakalanarak tutuklu vaziyette Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hamid¹ Sancağı Müsellimine hüküm ki:

Kâmrân nâm Kürd'ün ahâli-i vilâyete envâ'-ı zulm ü taaddisi olduğuna hakkında mahzar geldiğinden mâadâ Âsitâne-i Saâdetimde mülâzemetde olan kuzâtdan dahi nice eşrâf şikâyet eyledikleri ecilden şakî-ı mezbûr her kande ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirilip mukayyed ü mahbûs ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime göndermen emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi şakî-ı mezbûr her kande bulunursa bi-eyyî vechin kân ele getirip mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime gönderesin. Avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesesin. Şöyle ki; şakî-ı mezbûr elvermeyip cenge şütrü' ederse demi heder olmak üzere hakkından gelesin. Elbette mezbûrun ele getirilmesi <<mesi gönder>> ehemmi-i umûrdandır; ana göre mukayyed olup fermân-ı hümayûnumun icrâsında bezl-i dikkat ve sarf-ı himmet eylesesin.

425

Hamid sancağı ahalisine zulmeden ve yakalanması için emir çıkarılan eşkiyadan Kürd Kâmrân'ın Hamid sancağında bulunamaması durumunda Aydın, Saruhan ve Menteşe taraflarında aranması ve her nerede bulunursa yakalanarak tutuklu vaziyette Dersaadet'e gönderilmesi.

¹ Isparta (Türkiye).

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Bir sûreti:

Sâbıkâ Vezir olup hâlâ Aydın ve Saruhan ve Menteşe sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Paşa'ya hüküm ki:

Hamid sancağında Kâmrân nâm Kürd'ün reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyete zulm ü taaddisi olduğuna hakkında mahzar gelmekle şakî-ı mezbûr ele getirilip Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek için Hamid Sancağı Müsellimine emr-i şerif gönderilmiştir. Bu bâbda sen dahi mukayyed olup şakî-ı mezbûr Hamid'de bulunmaz ise ol câniblerde her kande bulunursa hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime irsâl eylemen emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı şerifim üzere amel edip dahi şakî-ı mezbûr Hamid'de bulunmaz ise ol câniblerde her kande bulunursa bi-eyyi vechin kân ele getirip yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Saâdetime irsâl eylesin. Şakî-ı mezbûrun beher hâl ele getirilmesi mühimmât-ı umûrdandır. Bu bâbda bizzât mukayyed olup her ne mahalde bulunursa bi-eyyi tarîkin kân ele getirip muaccelen Südde-i Saâdetime irsâl ü isâlde ikdâm u ihtimâm eylesin. Şöyle ki; şakî-ı mezbûr el vermezse demi heder olmak üzere hakkından gelesin.

Yevmü's-Sebt, fi 9 şehri Şevvâlü'l-mükerrem, sene 1027

426

İstanbul'da Bezzazistan etrafında çıkabilecek yangınları söndürmek üzere yapılmaması kararlaştırılan setler için vakıfların mütevellilerinden ve dükkân kiracılarından beşer altın tahsil olunması.

Mm.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "mahmiyye-i İstanbul'da Bezzâzistân etrafında bu defa vâkı' olan ihrâkda Ayasofya-i Kebîr Vakfından ve sâir evkâf-ı müsliminden yanan dükkânlar addolunup müste'cirlerden üçer ve mütevellilerden ikişer sikke olmak üzere her dükkândan beşer altın cem' olup ekseriyâ ihrâk bi-emri'llâh ol semtlerde vâkı' olup hîn-i ihrâkda âteşi def eylemek için sedler binâ olunmak münâsib <<olmağla>> olduğun ehl-i vukûf haber vermekle husûs-ı mezbûr Şeyhülislâm ve vüzerâ-yı kirâm ve sâir ulemâ-i zevi'l-ihtirâm ile müşâvere olundukda ma'kûl görülmekle <<bi'l-fi'l>> kıdvete'i'l-emâcid ve'l-ekârim Mi'mârbaşı Mehmed ve Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından <<Halil>> olup husûs-ı mezbûra mübâşir ve emîn ta'yîn olunan Halil -zîde mec-dühümâ- ile mahall-i ihrâka varılıp nazar olundukda dört beş yerden sed çekilmek tahmîn olup vech-i meşrûh üzere sedler çekildikde bi-emri'llâh ihrâk vâkı' olursa sedlerden tecâvüz etmeyip ve sedlere tesettür ile sakkâların getirdikleri sular dökülüp âteşin söyündürülmesi ve bi-avni'llâh âsân vechile def olunması mümkün olduğu zâhir olmağın sedlerin mahalli ta'yîn olup mütevellilere tenbih olundukda zikrolunan mütevelliler; 'Evkâfda za'f vardır.' deyü cevâb vermekle; 'İstidâne ve istikrâz oluna.' deyü te'kid olundu. Lâkin geri ihmâl ve imhâl etmekden hâli olmayıp eyyâm-ı şitâ erişmedin zikrolunan sedlerin binâsı mühimmât-ı umûrdandır." deyü arz eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzere mütevellilerden ve müste'cirlerden beşer altın tahsil olup zikrolunan sedler binâ etdirilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere zikrolunan mütevellilerden ve müste'cirlerden meblağ-ı mezbûru tahsîl etdirip dahi vakt ü zamânı ile ta'yîn ve tahmîn olunan sedleri istihkâm üzere binâ ve itmâm etdiresin. Şöyle ki; mütevellilerden ve müste'cirlerden inâd ü muhâlefet eder var ise arz eylesin ki mütevellilerin tevliyetleri âhara verilip ve müste'cirlerin dahi dükkânları cânib-i Vakfa zabt etdirile. Ammâ bu bâbda onat vechile mukayyed <<olup>> olup tahsîl olunan akçeyi mübâşirine zâyî' u telef etdirmeyesin. Beher hâl zikrolunan sedlerin eyyâm-ı şitâ ve hengâm-ı bârân u sermâ erişmedin binâsı mühimmât-ı umûrdandır. Bizzât mukayyed olup tahmîn olunduğu üzere istihkâm üzere itmâmında dikkat ü ihtimâm eylesin.

427

Benli Giray Sultan'a arpalık olarak verilen timarlardan Çatalorman ve Şarvi timarlarını 1024 ve 1025 senelerinde zapt eden Sipahi Osman ile sahte temessük ibrazıyla o yıllarda timara müdahale eden Yeniçeri Hindi Mehmed'in zimmetlerinde kalan timar mahsulünün tahsil olunması.

Mm.

Silistre Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Halefû's-selâtini'l-îzâm, şerefü'l-havâkîni'l-kirâm hânzâdelerden Benli Giray Sultân -*dâme ulüv-vuhû*- Silistre sancağında ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğu Çatalorman ve Şarvi nâm timârlarının zabtını ve bin yirmi dört ve yirmi beş senelerinde vâkı' olan mahsûlâtının kabzını Silistre sâkinlerinden olan erbâb-ı timârdan Osman'a sipâriş eylemişken geri kasaba-i mezbûre sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden olan Hindi Mehmed mûmâ-ileyh tarafından müzevver temessük peydâ eylemekle timâr-ı mezbûrun zabtına müdahale edip mezbûrlar bir sene doksan bin ve bir sene seksen bin akçe kabz eyleyip meblağ-ı mezbûrdan bir def'a yirmi altı bin ve bir def'a dahi otuz beş bin akçe teslim eyleyip yüz dokuz bin akçe ziyâdesi zimmetlerinde bâkî kaldığından gayri mezbûr Hindi Mehmed bu def'a dahi ol makûle müzevver temessük peydâ eyleyip bir tarikle mücebince emir almağla geri dahledip hâlâ timâr-ı mezbûrun zabtını Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman Çavuş -*zide kadruhû*-ya ısmarlayıp bu sene vâkı' olan mahsûl mezbûra zabt etdirilip mezkûr Hindi Mehmed min-ba'd dahletdirilmeyip iki senede kabz eyledikleri mahsûlün muhâsebesin vermek için mezbûr Osman ile maan ol cânibde Yeniçeri Serdârı mübâşeretiyle mahsûl defterleriyle mûmâ-ileyh -*dâme ulüvvuhû*-ya gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda timâr-ı mezbûru elinde olan temessük mücebince mezkûr Osman Çavuş'a zabt etdirip Hindi Mehmed ile diğer Osman'ı iki senede kabz eyledikleri müfredât defteriyle mezkûr Yeniçeri Serdârı ma'rifetiyle mûmâ-ileyh Alp(?) Giray Sultân'a gönderesin ki ba'de's-sübût mahsûlden üzerlerinde bâkî kalan yüz dokuz bin akçe şer'le taleb ve tahsîl oluna. Husûs-ı mezbûra onat vec-hile mukayyed olup mûmâ-ileyhin mahsûlüne gadrolmakdan hazer edip şer'le sübût bulan akçesin bi-kusûr aliverip taallül ü inâd etdirmeyesin.

428

Zağra-i Atik kazası ahalisinden günahsız iki kişiye işkence edip zorla suç kabul ettirerek haksız yere paralarını alan ve daha başka kişilere de aynı şekilde zulmeden kazanın eski kadılarında Mustafa'nın kaza ahalisi ile mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sicil suretinin arz edilip hakkında gelecek emre göre hareket edilmesi.

Zağra-i Cedid¹ ve Akçakızanlık kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda² vâkı' Zağra-i Atik kazâsı ahâlisi tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arzuhâl e[di]ldi ki; "bunların mukaddemâ Kâdıları olan Mustafa nâm Kâdi kazâ-i mezbûre ahâlisinden ( ) ve ( ) nâm kimesnelerin bi-hasebi'ş-şer' üzerlerine cürm sâbit olmuş değil iken hilâf-ı şer'-i şerif örf edip ikrâhen cürm ikrâr etdirdikten sonra bi-günâh ikisin dahi hayli taaddî vü tecâvüz eylediğinden gayri sekiz bin akçelerin alıp ve Voyvodalarına dahi hilâf-ı şer' üç bin akçelerin aldırıp ve Derbend nâm karye sâkinlerinden iki nefer reâyâya; 'Örf ederim.' deyü dokuz bin akçelerin alıp hilâf-ı şer'-i şerif külli taaddî vü tecâvüz eylediklerin" bildirip ahvâllerin siz görüp vukûu üzere Âsitâne-i Saâdetime arz u i'lâm eylemeniz emrim olmuştur. **Buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi Kâdi-ı mezbûru meclis-i şer'a ihzâr ve ahâli-i mezbûr ile murâfaa ve bir def'a şer'le faslolup on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş edip göresiz: Fi'l-vâkı' i'lâm eyledikleri üzere bunları taaddî vü tecâvüz ve hilâf-ı şer' akçelerin aldıkları vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun hakların hükmedip alıverdikten sonra üzerine sübût bulan mevâddi sûret-i sicilleriyle yazıp arz³ eyleyesin ki sonradan emr-i şerifim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

429

Sultan Süleyman Han zamanında Halep'teki su yollarının tamirâtı ile mescit ve köprülerin inşası için vakfedilen su köyleri mahsulünü zapt etmek üzere Mehmed'e verilen Su Müşidliğini ondan almak için Hüseyin isimli şahıs ve başkaları tarafından yapılan girişimlerin dikkate alınmayıp bu vazifenin adı geçene zapt ettirilmesi.

Kadri.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Haleb Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i Haleb'de vâkı' su köylerinin⁴ mahsülü ecdâd-ı ızâmımdan merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü- hazretlerinin zamân-ı saâdetlerinden beri su yollarının merem-mâtına ve mesâcid ve köprülerinin binâsına sarf olmak için vakıf ve şart olunmuşken sâbıkâ Haleb eyâletine mutasarrıf olan Hacı İbrahim Paşa sefere varmayıp Haleb Hazinesi'ne her sene kırk bin akçe vermek şartıyla kendi tevâbiinden bir âdemisine alıvermekle gelen müşidler dahi takayyüd etmeyip mücerred ekl ü bel' için defter ibrâz edip ahz ü celbe vesile olmağla Haleb'e cârî olan suya kılet târî olduğundan gayri cevâmî' u mesâcid kurâsı harâb u yebâb olmağla Müşid olanlardan vech-i meşrûh üzere şart olunan akçe Defterdâr tarafından ve Muhassıl(?) cânibinden mîri için taleb olunmayıp kadimden olugeldiği üzere hayrâta sarf olunmak için mukaddemâ fermân-ı hümayûn sâdır olduğundan gayri Su Müşidliği hizmetine bir müstakim kimesne istihdâm olunup beş yıl mikdârı zamân elinden alınmayıp ale't-tevâlî sadâkat ü istikâmet ile hizmet eder ise harâbe olan kurâ yine ma'mûr olduğundan mâadâ Haleb diyârına kemâ fi'l-evvel müstevfi su gelip cedd-i emcedim müşârun-ileyhin hayrâtı ibtâl olmamak mukarrer olduğun ehl-i vukûf haber vermekle hizmet-i mezbûre vâlid-i mâcidim merhûm Hudâvendigâr zamân-ı şerifinde dârende Mehmed -zîde kadruhû-ya verilip varıp harâbe olan köyleri

¹ Nova Zagora (Bulgaristan).

² Metinde "karyenizde" şeklinde geçmektedir.

³ Metinde "arz" kelimesi iki defa yazılmıştır.

⁴ "... su köyleri ta'bir olunur müşidlik-i su..." bk. BOA, Cevdet Belediye (C.BLD), 55/2717.

ma'mûr u âbâdân eylediğinden gayri Haleb diyârına müstevfî su getirip sadâkat ü istikâmet ile hidmete bezl-i kudret edip hizmet-i mezbûreye hâricden [dahl] olunmak icâb [eder] hâli yoğiken Hüseyin nâm kimesne; "Ben mîrîye altmış bin akçe vereyim." deyü hilâf-ı vâkı' inhâ ile almağla ve ba'zı sipâh tâifesi; "Bize hizmet nâmıyla verilmiştir." deyü dahledip mâni' olduğu bi'l-fi'l Serdâr-ı Ekremim olan düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım Halil Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-ya ilâm olundukda; "hidmet-i mezbûre [mukâbelesinde] mukaddemâ mirîye şart olunan kırk bin akçe Vakfın harâbına bâis olmağla ref' olunup min-ba'd akçe talep olunmamak üzere mezbûr Mehmed'e verilip sadâkat ü istikâmetle hizmet etmişken mezbûr Hüseyin'in ol vechile ziyâde eylediğine i'tibâr olunmayıp mezbûr Mehmed hizmet-i mezbûreye her vechile lâıyk u müstahık olmağla kemâ-kân hizmet-i mezbûra istihdâm olunup hâricden bir ferde dahletdirilmeyip nizâ' edenlerin ellerinden temessükleri alınıp Serdâr-ı zafer-şîârıma havâle olunmak" için mufassal ü meşrûh müekked ü müşedded evâmîr-i şerîfe verilmişken vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerîfimin mazmûn-ı hümayûnu icrâ olunmağla mezbûr Hüseyin geri nizâ' üzere olup tasarrufuna mâni' oldukların bildirmeğın müşârun-ileyhe Serdâr-ı Ekremim tarafından verilen emr-i şerîfe mücebine hizmet-i mezbûre merkûm Mehmed'e zabt etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Sâdır olan emr-i şerîfım üzere zikrolunan Su Müşidliğı hizmetinde Serdâr-ı Ekremim tarafından verilen evâmîr-i şerîfe mücebine kemâ-kân mezbûr Mehmed'e zabt u tasarruf etdirip mezbûr Hüseyin'i ve hâricden ba'zı sipâh tâifesini ve âhardan bir ferdi bir vechile dahl ü tecâvüz etdirmeyip men' u def' eylesesiz ve dahlolunup mezbûra âid olan hukûk u rûsûmundan ve Vakfın mahsûlünden nesne almışlar ise teveccüh edenlerden ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr aliverip bir vechile taallül ü inâd etdirmesiz. Şöyle ki; sâdır olan fermân-ı hümayûnuma muhâlif geri hizmet-i mezbûreye mezbûr Hüseyin ve âhardan ba'zıları müdâhale edip nizâa mütesaddi olur ise bir vechile dahletdirmeyip mukaddemâ verilen evâmîr-i şerîfe mücebine ellerinden temessükleri alınıp işbu emr-i celilül'l-kadrim üzere amel edip bir vechile hilâfına cevâz göstermeyesiz.

Hüve

430

Matbah-ı Âmire ile Yeniçeri Meydanı ve sarayların et ihtiyacını karşılayan Hassa Kırçan Koyunu sürücülerinden Buhuş adlı zimminin evini basıp karısına işkence eden, komşularını öldüren ve mallarını yağmalayan eşkıyanın yakalanarak haklarından gelinmesi.

Hilmi Efendi.

Yenişehir ve Fener Kâdisına ve İnebahtı Sancağbeyine hüküm ki:

Hâssa sürücülerden Buhuş nâm zimmî Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mezbûr Kırçan koyunu¹ sürücülerinden olup yaz ve kış Matbah-ı Âmireme ve Yeniçeri Meydanı'na ve saraylara koyun getirip hizmetde iken kazâ-i mezbûra tâbî İpidne² nâm karyeden Yorgi ve yine karye-i mezbûreden Andron ve Filipoz(?) nâm karyeden Nikola bin Kara Yani ve karye-i Kalçoz'dan(?) Dimo Karaca ve yine karye-i mezbûreden Yorgi Diraşın ve Lakoreş nâm karyeden Apostol ve Zaram(?) nâm karyeden Yani Ayi Gostina ve yine karye-i mezbûreden Harito ve Radvine nâm karyeden Dimo Krkan ve yine karye-i mezbûreden Andron İravalın ve Zobunci(?) nâm karyeden İnhul ve yine Morika nâm

¹ Rumeli'den İstanbul'a getirilen koyunlar, Muzayaka, Bahar, Kırçan ve Divaneorman olmak üzere dört mevsime ayrılmış idi. (Bk. BOA, MAD 1465, s. 2.).

² Kítros, Pidna (Yunanistan).

karyeden Yani Patra ve Kaçovera nâm zimmiler eşkıyâ ve harâmzede olmağla yüz otuz <<kırk>> nefer eşkıyâ ile mezbûr sürücünün <<öyle zamânında>> Furta(?) nâm karyede öyle zamânında evin basıp nice konşuların katledip ve karye-i mezbûreyi âteşe urup ve hâtûnuna işkence edip cümle kendisinin ve hâtûnunun emvâl ü erzâkın gâret edip ba'dehû Kastaniya¹ nâm karyede dahi bir hâne basmak için vardıklarında karye-i mezbûre büyük köy olmağla cenge mübâşeret olundukda mezbûrûn harâmiler mukâvemet edemeyip firâr etmekle mezbûr zimminin gâret olunan esbâbları anda kalıp mezbûrûn harâmiler vilâyetli olmağla mezbûrları dağ köylerinden Kalçoz(?) ve Ayidiye(?) ve Lakoreş nâm karyeler yem ü yiyeceklerin verip ehl-i karyeden ba'zıları yatak ve ba'zıları kulağuz olmağla gündün güne fesâd ü şenâatleri ziyâde olmaktadır." deyü bildirmeğin mezbûr harâmzâdeler Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından otuzlu gediğe mutasarrıf olup ol câniblerde sâkin olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Lutfi –*zîde mecdühû*– mübâşeretiyle ele getirilip esbâb u erzâkı zuhûra getirilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek recâ etmeğin şer'le görölüp ihkâk-ı hak olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi mezbûr Lutfi –*zîde mecdühû*– mübâşeretiyle mezbûrûn zimmileri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine ve yataklarına buldurup getirdip dahi zimmi-i mezbûr ve sâir husamâsıyla berâber edip bir def'a şer'le faslolmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tafahhus edip dahi mezbûr sürücünün gâret olunan esbâb u erzâkı mezbûr harâmilerde midir veyâhüd karye-i mezbûrede midir; her kimde zuhûr eder ise buldurup bi-kusûr <<teslim>> mezbûra teslim edip ve sâir ashâb-ı hukûkun dahi müteveccih olan hakkın alıverdikden sonra aslâ emân u zamân vermeyip ehl-i fesâdın şer'le haklarından gelesiz. Ammâ hîn-i teftişde hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmayıp ve garaz u taassub ile; "Siz *yataksız*." deyü kendi hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

431

Mihaliçcık kazasına bağlı Büyükiğdeağacı köyünde devlet için tay besleyen ahalinin bağ ve bostanlarına zarar verip haksız yere nice paralarının ehl-i örf tarafından alınmasına sebep olan Şeyh Ali, Osman, Mustafa ve avanesinin yakalanarak yargılanmaları ve zimmetlerinde sabit olan hakların alınıp sahiplerine geri verilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Anadolu Beylerbeyisine ve Sivrihisar² ve Mihaliçcık kâdılarına hüküm ki:

"Mihaliçcık kazasına tâbî Büyükiğdeağacı³ nâm karyede Dedezâde Zülfikar ve karındaşı İmirza nâm eşkıyanın yanında olan Şeyh Ali ve Osman ve Mustafa nâm kimesneler hevâlarına tâbî ba'zı eşkıyâ ile dâimâ karye-i mezbûrede sâkin taycıyân tâifesinin bağ u bostanların bozup ve davarların zabt etmemeleriyle fukarânın terekisi arasında gezip reâyânın ekinlerin yedirip fesâd eylediklerinden gayri tâife-i mezbûreden ba'zılarının şer'le üzerine nesne sâbit ü zâhir olmadın garaz edip hilâf-ı vâkı' <<inhâ ile>> ba'zı husûs isnâd ve ehl-i örf'e gamz etmekle ehl-i örf dahi nice akçelerin alıp taaddi üzere olmalarıyla fukarâ mirî taylar beslemekte ıztırâb çekip ve mezbûrların zulm ü taaddisinden karye-i mezbûre halkının nicesi terk-i diyâr edip dâimâ reâyâyâ zulm ü taaddi ve tecâvüzden hâli olmadıkları" iflâm olunmağın **buyurdum ki:**

¹ Kastaniá (Yunanistan).

² Sivrihisar (Eskişehir-Türkiye).

³ Yukarı/Aşağığdeağacı (Mihaliçcık-Eskişehir-Türkiye).

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi mezbûrları meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve da'vâ-yı hak eden ashâb-ı hukûk ile berâber edip bir defa şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere göresiz: Mezbûrların fukarâya vech-i meşrûh üzere taaddileri mukarrer ise <<eyyâm-ı adâlet-encâmımda>> ashâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların aliverip ve şer'le zararların ba'de's-sübût tazmîn etdirdikden sonra mezbûrlara muhkem tenbih ü te'kid eyleyesiz ki min-ba'd kendi hâllerinde olup ve ehl-i örf ile ihtilât etmeyip fukarâyı gamz ve rencide eylemeyeler ve etdirmeyesiz. Ba'de't-tenbih memnû' olmazlar ise arz eyleyesiz ki gereği gibi haklarından gelinmek için tekrâr emr-i şerîfîm gönderile.

432

Çatalca'da, yeniçerilik taslayıp Muharrem adlı şahsın ve daha birçok kimse-
nin mandırasını basarak mallarını yağmalayan ve haksız yere nice paralarını
alan Cafer ve yanına topladığı eşkıyanın yakalanarak yargılanmaları ve üzer-
lerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine iade edilmesi.

Bu dahi.

Yenişehir Monlâsına ve Çatalca¹ Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i Çatalca'da sâkin şirret ü şakâ ile meşhûr olan Ca'fer nâm kimesne yeniçeri nâmında olup hevâsına tâbî' nice eşkıyâyı yanına cem' edip Muharrem nâm kimesne kendi hâlinde iken hilâf-ı şer'-i şerîf mandırasın basıp ve çobanların habseyleyip cebren bin dört yüz akçelerin alıp ve nice Müslimânların dahi mandıraların basıp esbâb u erzâkların gâret edip fesâd üzere oldukları" i'lâm olun-
mağla bu bâbda Yeniçerilerim Ağası olup Zağarcıbaşı olan Ali -zîde mecdühü- tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebin-
ce mezbûrları meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara bul-
durdup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i maddede eden ashâb-ı hukûkla berâber edip bir defa şer'le görü-
lüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Mezbûrların vech-i
meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise ashâb-ı hukûkun hakların ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr alı-
verdikden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eyleyesiz; degiller ise
şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesiz. Tamâm hak üzere
olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet etmekden ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taaddiden
hazer edip hakk-ı sarîha tâbî' olasız.

Hüve

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 L., sene 1027

433

Modava Parkanı'nın Martolos Ağası Yusuf'un otuz nefer martolosuyla birlikte,
yeni inşa olunan ve asker eksigi bulunan Mehadiye Kalesi'ne gönderilmesi.

¹ Fârsala (Yunanistan).

Mha.

Mm. Efendi hattıyla.

Tımışvar Beylerbeyisine hüküm ki:

Modava Sancağibeyi Abdülmü'min *-dâme izzühû-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "livâ-i mezbûrda vâkı' intihâ-yı serhadde olan Mehadiye Kal'ası taş ve kireç ile müceddeden binâ olunup lâkin neferâtı şey'-i kalil olmağla nefsi-i Modava Parkanı'nın Martolos Ağası Yusuf otuz nefer martolosları ile Kal'a-i mezbûreye Evvelki Martolos Ağası olmak üzere yevmiyyeleri ile ihrâc olunmak <<bâbında>> lâzım ü mühimdir." deyü arz etmeğin ihrâc olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere zikrolunan Martoloslar Ağasın otuz nefer martolosları <<ile>> ve yevmiyyeleri ile ihrâc edip Kal'a-i mezbûrede Evvelki Martoloslar Ağası olmak üzere Kal'a-i mezbûreye gönderesin.

434

Hram-ı Cedid Palankası'ndaki yirmi beş nefer süvarinin Lipova Kalesi'nde görevlendirilmeleri hâlinde Palanka korumasız kalacağından, bunların gönderilmesinden vazgeçilip yerlerinde bırakılmaları.

Rif'at.

Bu dahi.

Tımışvar Beylerbeyisine hüküm ki:

Modava Sancağibeyi Abdülmü'min *-dâme izzühû-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; Livâ-i mezbûra tâbî' intihâ-yı serhadde vâkı' Hram-ı Cedid¹ Palankası'n bin <<yirmi>> altı senesi târihinde mûmâ-ileyh emr-i şerif ile müceddeden binâ edip ziyâde serhad olduğundan gayri küffârın geçidi yerinde olup Kal'a-i mezbûrenin binâsı lâzım ve geçidler muhâfazası mühim olmağla bin yüz kırk sekiz nefer tahrir ve ta'yin olunup bu vechile memâlik-i İslâmiyye hıfz olunurken ba'dehû zikrolunan neferâtın kimi seferler üzerinde âhar serhadde ihrâc olunup ve sulh u salâh olmağla kulun aklâmı noksân üzere olduğu ecilden kimi dahi ref' olunup yalnız yüz bir nefer kalıp sefer olmamağla zarûret üzere hidmet görülür iken hâlâ <<Lipova Kal'ası'na>> Kal'a-i mezbûrenin bir Azeb Ağalığı otuz neferiyle mevcûd iken umûmen ağalarıyla neferât-ı mezbûre dahi Lipova Kal'ası'na ve Martolos Ağası dahi on altı neferiyle bir âhar kal'aya ihrâc olunup ancak Kal'a-i mezbûrede otuz nefer topçu ve müstahfız ve atlı neferâtdan dahi ağalarıyla yirmi beş nefer fâris kalmışken hâliyâ zikrolunan fârisler dahi ağalarıyla Lipova Kal'ası'na ihrâc olunmak için emr-i şerif vârid olup şöyle ki; mezbûrûn fârisler ihrâc olunur ise Kal'a-i mezbûrede otuz neferden gayri kalmaz; *-el-ıyâzü bi'llâhi Teâlâ-* Kal'a-i mezbûreye bir zarar müterettib olur ise muâteb [olmak] lâzım gelir." deyü arz etmeğin Kal'a-i mezbûrenin dahi muhâfazası mühimmâtdan olmağla zikrolunan yirmi beş nefer fârisler ile Ağaları geri Kal'a-i mezbûrede durup ihrâc olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere zikrolunan yirmi beş nefer fârisler Ağalarıyla Kal'a-i mezbûrede durup âhar yere ihrâc eylemeyip hâli üzere ibkâ eylesin.

¹ Ram (Sırbistan).

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 L., sene 1027

435

Mirî koyun sürücüsü İskerlet'e, getirdiği koyunları kışlatmak üzere tahsis olunan Çorlu kazasındaki Arslanköy korusuna ilave olarak Yeniceköy ve Of laz-köy(?) korularının da tahsis olunduğu.

Koyun Emîni tezkiresi mücebince.

Çorlu¹ Kâdisına hüküm ki:

Koyun Emîni Hüseyin –zîde mecdühû– mühürlü tezkire gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Arslanköy demekle ma'rûf mevzî' kadîmî, sürücülerden İskerlet nâm sürücünün erkek koyun konulacak kadîmden korusu olup hâlâ ol koruda odası olduğundan gayri mezbûr sürücü bu sene-i mübarekede üzerine ziyâde mirî koyun almağla ol koru ile geçinmek mümkün olmayıp ve ziyâde koyuna dahi tahammülü olmamağla âhar korulara konulmak icâb eylediği ecilden yine kazâ-i mezbûrda Yeniceköy² maa Of laz-köy(?) nâm mahallere koyun konulmak lâzım gelmekle zikrolunan Arslanköy maa Yeniceköy ve Of laz-köy(?) yerlerinde mezbûr sürücü üzerinde olan koyunların karîb getirip olugeldiği üzere mirî koyunların kışladıp şiddet-i şitâ³ mahallinde Matbah-ı Âmire ve Yeniçeri Meydanı ve mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka oldukda varıp mahall-i mezbûrdan kifâyet mikdârı koyun getirip def-i muzâyaka eyleyip husûs-ı mezbûrda bir ferd dahl ü taarruz etmeyip ve bu bâbda mânî olanlar def' <<olunmak>> ve vukûu üzere arz olunmak" için emr-i şerîfim recâsına i'lâm eylediği ecilden kimseye dahl ü taarruz etdirilmemek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr sürücünün üzerinde olan mirî koyunları eğer zikrolunan Arslanköy ve eğer Yenice ve [O]flaz(?) <<karye>> nâm mahallerde gerek erkek ve gerek sağmalı <<koyunu>> koyun koyup kışladıkda min-ba'd bir ferde dahl ü taarruz etdirmeyesin ki zikrolunan korularda hâzır u müheyyâ bulunup vakt-i şitâda getirdip def-i muzâyaka oluna ve bi'l-cümle zikrolunan mirî koyun ol mahallerde kışladıp hâricden dahlolunduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Şöyle ki; bu hükm-i şerîfimden sonra müdâhale eder var ise ism ü resmleriyle yazıp arz eylesin ki haklarından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile. Mirî koyun kışlatması mühimmât-ı umûrdandır; bu bâbda bizzât mukayyed olup koyun kışlayan mahallere hâricden bir ferdi dahletdirmeyesin.

436

Mirî koyun sürücüsü İskerlet'e, koyunlarını kışlatmak üzere tahsis olunan Çorlu kazasındaki Velimeşesi korusuna Gülmezoğlu Kara Mustafa'nın müdahalesine izin verilmemesi.

Koyun Emîni tezkiresi mücebince.

Çorlu Kâdisına hüküm ki:

Koyun Emîni Hüseyin –zîde mecdühû– mühürlü tezkire gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Velimeşesi⁴ nâm mahal kadîmden Hâssa sürücülerden İskerlet sürücünün korusu olmağla kadîmü'l-eyyâmdan

¹ Çorlu (Tekirdağ-Türkiye).

² Yenice, Yeniceköy (Tekirdağ-Türkiye).

³ Metinde "şiddet ve şitâ" şeklinde geçmektedir.

⁴ Velimeşe (Tekirdağ-Türkiye).

zikrolunan koruya mezkûr İskerlet üzerinde olan miri koyunu koyup kışladıp şiddet-i şitâda mahal icâb edip koyuna muzâyaka olundukda zikrolunan korudan kifâyet mikdârı gerek Matbah-ı Âmire'ye ve gerek Yeniçeri Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'da et bâbında olan muzâyaka def' olunup imdâd ederken mahall-i mezbûrda bu def'a Gülmezoğlu Kara Mustafa nâm kimesne mezkûr sürücü koyunununu getirip koruya kodukda bir vechile müdâhalesi yoğiken dahl ü taarruz ve rencide vü taaddi eylediği ecilden men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz <<eylediği>> etmeğin min-ba'd mezbûr Mustafa'ya dahletdirilmemek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Mustafa'yı meclis-i şer'a ihzâr edip hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' mezkûr İskerlet sürücünün koyun sürüsüne fuzûli müdâhale üzere olduğu vâkı' ise men' u def' edip mezbûra muhkem tenbih ü te'kid eylesesin ki bu makûle Matbah-ı Âmireme ve Yeniçeri Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'un zahîrecilerine min-ba'd dahl ü taarruz etmeyip ve etdirmeyesin. Bu sene-i mübâreke mezbûr sürücünün getirecek erkek koyunları sâir senelerde getirdiği[n]den ziyâde ta'yîn olunmuşdur. Bu makûle zahîrecilerin husûslarına takayyüd ü ihtimâm olunmak mühimmât-ı umûrdandır. Bu bâbda bizzât mukayyed olup miri koyunlarının korusuna ve koyun sürüsüne dahlolunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur. Mezbûr Mustafa ve hâricden inâd üzere olurlarsa ism ü resmleriyle yazıp arz eylesesin ki haklarından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile.

437

Galata kazasına bağlı Bandırma'da öldürülen Yeniçeri Osman'ın katilinin yakalanması ve terekisinin satılarak bedelinin teslim alınması için Gedikli Mustafa ve Mumcu Ahmed'in görevlendirildiği; zanlıların yakalanarak teftiş olunması ve suçu sabit olduktan sonra katil hakkında hukuken yapılması lazım gelenin icra edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbî Bandırma nâm mahalde Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden Osman nâm Yeniçeri katlolunup eşkiyâyı ele getirmek için ve müteveffâ-yı mezbûrun vâris-i ma'rûfu olmayıp metrûkâtı mirîye âid ü râcî olmağla metrûkâtı zabtına gediklilerden Mustafa ve Mumcu Ahmed nâm kimesneler ta'yîn olunup mezbûrun metrûkâtın <<mezkûre>> Gedikliye zabt u kabz ve ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht olunup nukûd her ne hâsıl olur ise mümzâ vü mahtûm merkûm Gedikliye teslim ve irsâl olunmak" bâbında Südde-i Saâdetimde Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olup Zağarcıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -zide mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi zikrolunan mahalde mezbûr Osman'ı kimler katletmişlerdir; mazanne ve müttehem olanları ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Katl husûsu her kimin üzerine zuhûr ederse ba'de's-sübût bu fesâdı edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf ve müşârun-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Ammâ umûm teftiş memnû'dur. Ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve bu bahâne ile kendi hâlinde olanlara dahl ü taaddiden be-gâyet hazer edip câdde-i hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

438

Rumeli eski Kazaskeri Kemaleddin'in Gümülcine kazasındaki mülk değirmeni yakınında Yörük Beyi Kalender'in yaptırdığı değirmenin yıkılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Gümülcine <<Kâdisına>> kazasına mutasarrıf olan Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Sâbıkâ Rumeli Kâdiasker[i] olan a'lemül-ulemâi'l-mütebahhirin Mevlânâ Kemaleddin –*edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü*– mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûrda Mevlânâ-yı müşârun-ileyhin bir mülk değirmeni olup isti'mâl olunur iken hâlâ Yörük Beyi olan Kalender, zikrolunan değirmeni kur-bünde; '*Kadîmî ocak yeri vardır.*' deyü şer'an sâbit olmadan bir tarikle emir alıp toprak Nâibine hükmet-dirmeğe mecâl olmamağla hâric nâhiyede bir Nâibe istimâ' etdirip bir hüccet ibrâz etmekle değirmen binâsına mübâşeret edip binâ olunursa <<değirmen-i sâbık>> zikrolunan değirmenin mahsûlüne külli gadrolup andan mâadâ mezbûr Kalender'in ol tarafda <<azîm>> nice zulm ü taaddîsi ve fesâd ü te-câvüzü olup azl ü refi lâzım <<olduğun i'âm>> olduğun kazâ-i mezbûr Nâibi i'âm etmekle mezbûr Kalender'in binâsına mübâşeret eylediği değirmen hedm olup kendisi men' olunmak" bâbında arz etmeğin men' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl [buldukda] mezbûr Kalender'in binâ eylediği değirmenin şer'an zararı var ise emrim üzere hedm edip kendiyi binâ etmekden men' u def' eylesin. İnâd üzere olup emrime muhâlefet ederse yazıp arz eylesin.

439

Veziriazam Halil Paşa'nın haslarına dâhil olan Yenişehir, Tırhala, Fener kazalarına bağlı köylerde tütün ekilmesine ve kullanılmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Yenişehir ve Tırhala ve Fener ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham *ilâ-âhîrihî* Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun Kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud Kethüdâ –*zide mecdühü*– tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "bundan akdem etrâf u eknâfa evâmir-i şerifem gönderilip min-ba'd duhân zirâat ü harâset ve isti'mâl olunmayıp men' u def' olunmak için tenbih ü te'kid olunmuşken hâliyâ taht-ı kazânızda vâkı' müşârun-ileyhin hâsları karyelerinden ba'zı kurâ reâyâsı zirâat ü harâset olunugelen yerlere duhân <<zirâat edip>> ekip ve ba'zıları isti'mâl etmeleriyle müşârun-ileyhin mahsûlüne külli gadrolduğun" bildirip emr-i şerifim recâ etmeğin imdi; memâlik-i mahrûsemde duhân <<isti'mâl>> ekilip ve isti'mâl olduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi müşârun-ileyhin hâsları reâyâsından o makûle duhân ekip ve isti'mâl edenleri meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve muhkem tenbih ü te'kid eylesesiz ki min-ba'd duhân ekmeyip ve isti'mâl etmeyip kendi zirâat ü harâsetlerinde olup müşârun-ileyhin mahsûlüne gadreylemeyeler ve etdirmeyesiz. Memnû' olmazlar ise yazıp arz eylesesiz ki gereği gibi haklarından gelinmek için tekrâr emr-i şerifem gönderile.

440

Sultan Ahmed Camisi Vakfının Yenişehir, İzdin ve Velesin kazalarında bulunan hububat, tuz, iskele, gümrük, ihtisap, mukataa vs. gelirlerine ait bakaya defterlerinin Vakfın müteveffa Voyvodası Süleyman'ın adamlarından alınarak Vakfın alacaklarının tahsil edilmesi ve nakten mevcut olan paralarıyla birlikte yeni Voyvoda Ali'ye verilmesi.

Yenişehir ve İzdin¹ ve Velesin² kâdılarına hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin Dâru's-saâdetim Ağası olan Hacı Mustafa –*dâme ulüvvuhû*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "cennet-mekân, firdevs-âşiyân merhûm babam Sultân Ahmed Hân –*aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân*–ın mahmiyye-i İstanbul'da binâ eyledikleri Câmî'-i şerîf Evkâfı Hâsları <<dan>> Voyvodası olup vefât eden Süleyman'ın bin yirmi yedi senesinden reâyâdan ta'sîr eylediği hubûbâtın ve sahra ve der-loda olan tuzun ve nefsi-i İzdin'de vâkı' iskele ve bâc-ı bâzâr ve ihtisâb ve gümrük ve hurde mukâtaâtdan bakâyâ defterlerin müteveffâ-yı mezbûrun âdemlerinden aliverilip ve ber-müceb-i defter reâyâ zimmetlerinde ve mukâtaât zabt edenlerin zimmetlerinde olan mâl-ı vakf tahsil etdirilip kimesneye inâd ü muhâlefet etdirmeyip hâlâ Vakf-ı şerîf Voyvodası olan Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından iftihârul'-emâcid ve'l-ekârim Ali –*zide mecdühû*–ya aliverilip kabz etdirip ve havâss-ı mezbûre mâlından müteveffâ-yı mezbûr âdemleri zimmetlerinde der-kise bulunan akçeyi dahi mûmâ-ileyh Ali <<voyvoda>> –*zide mecdühû*–ya aliverip kabz etdirilmek" için emr-i şerîf recâsına arz etmeğin mâl-ı vakf ne vechile tahsili mümkün ise <<mezbûr>> mûmâ-ileyh Ali'ye tahsil etdirip kabz etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda emr-i celilü'l-kadrim mücebince mâl-ı vakf eğer reâyâ zimmetlerindedir ve eğer gayride ve müteveffâ-yı mezbûrun âdemlerinde der-kise olan ve gayridir ve zikrolunan tuzun ve nefsi-i İzdin'de vâkı' iskele ve bâc-ı bâzâr ve gümrük ve hurde mukâtaât ve gayri müfredât defterlerinden ve bi'l-cümle tahsili mümkün olan yerlerden mûmâ-ileyh Ali –*dâme mecdühû*–ya tahsil ve tedârük etdirip mâl-ı vakfdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız.

441

Vezir Mehmed Paşa'nın haslarından Yenişehir, Tırhala, Çatalca, Velesin, Cuma ve Dömeke kazalarında çeltik ziraati yapılan yerler reayasından eskiden beri uygulanageldiği üzere çeltik tohumu için günlük narh üzerinden Voyvodası tarafından akçe toplanması.

Mm. Çelebi.

Yenişehir ve Tırhala ve Çatalca ve Velesin ve Cuma ve Dömeke³ kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*– tarafından şöyle arz olundu ki; "hâslarından taht-ı kazânızda olan çeltik nehirleri ve bunlardan gayri Hacıömerli ve Küçükahmedli ve sair <<hâslarından olan>> nehirlerde çeltik zirâat edenler çeltik mühimmi için her sene narh-ı câri üzere akçe cem' olagelip şimdi olgелene muhâlif reâyâ tâifesi vermekde inâd edip eğer çeltik arpası sair mahsûl gibi cem' olursa cümle telef olup mahsûle ziyâde

¹ Lamía, İzdin (Yunanistan).

² Velesíno (Yunanistan).

³ Domokós (Yunanistan).

gadrolur. Şimdiye değin tahsil olageldiği üzere akçesin narh-ı cârî üzere Voyvodasına cem' u tahsil etdirip inâd ü muhâlefet etdirmeyesin." deyü emr-i şerif recâsına i'âm olunmağın bu bâbda olgeldiği üzere amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda taht-ı kazânızda müşârun-ileyhin mutasarrıf olduğu hâslarından olan tohm-ı çeltik kadimden reâyâdan narh-ı cârî üzere alınagelmış iken hâlâ oligelene muhâlif taallül ederler ise câiz değildir. <<olugeldiği>> Müşârun-ileyhin hâslarından olan tohm-ı çeltiği olgeldiği <<üzere>> narh-ı cârî üzere reâyâdan Voyvodasına hükmedip alıveresiz. Oligelene muhâlif min-ba'd taallül ü inâd etdirmeyesiz. Şöyle ki; reâyâ bu emr-i şerifimden sonra emr-i şerif ibraz edip oligelene muhâlif nizâ' ederler ise men' u def' edip işbu emr-i şerifim mücebince olgeldiği <<üzere>> narh-ı cârî üzere reâyâdan tohm-ı çeltiği alıveresiz.

442

Sultan Ahmed Han Vakfı haslarından olan İzdin ve Köleler'e bağlı köylerdeki reayanın muaf oldukları tekâlif-i şakka karşılığında verdikleri hububat öşürlerini bu hasların Voyvodası olan Müteferrika Ali'ye akçe olarak ödemeleri.

Yenişehir ve İzdin ve Veleşin kâdılarına hüküm ki:

Dâru's-saâdetim Ağası olan iftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin Hacı Mustafa Ağa -*dâme ulüvvuhû*- Sûdde-i Saâdetime arz gönderip; "Nâzırı olduğu merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -*tâbe serâhû*- Evkâfının taht-ı kazânızda vâkı' İzdin ve Köleler hâsları karyelerinin reâyâsı tekâlif-i şakkadan muâf olup muâfiyyetleri mukâbelesinde havâss-ı mezbûrede hâsıl olan öşr-i hubûbat reâyâ üzerlerine tarh olunup narh-ı cârî üzere akçesi Vakıf için hâlâ havâss-ı mezbûre Voyvodası olan kâdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -*zîde mecdühû*-ya alıverilmek" bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın vech-i meşrûh üzere alıverilmesi bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Evkâf-ı mezbûreden taht-ı kazânızda <<ve olan>> vâkı' olup muâf olan reâyânın hâsıl olan havâs mahsûlâtın <<narh-ı cârî üzere>> üzerlerine bırakıp narh-ı cârî üzere akçelerin mûmâ-ileyh Müteferrika Ali -*zîde mecdühû*-ya alıverip Vakıf için kabz etdirip bir ferde bir vechile taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

443

Sultan Ahmed Han Camisi Vakfına ait haslardan olan Yenişehir ve İzdin'e bağlı köylerdeki bazı reayanın Vakfa ödemeleri gereken vergileri doğancı oldukları gerekçesiyle ödemekten imtina edemeyecekleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Yenişehir ve İzdin kâdılarına hüküm ki:

Dâru's-saâdetim Ağası iftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin Hacı Mustafa Ağa -*dâme ulüvvuhû*- Sûdde-i Saâdetime arz gönderip; "Nâzırı olduğu merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân -*aleyhi'r-rahmetü ve'r-rdvân*- mahmiyye-i İstanbul'da binâ eylediği Câmî-i şerifinin havâssı <<karyeleri reâyâsı maktûu'l-kalem ve mefrûzü'r-rakam>> mefrûzü'l-kalem ve maktûu'l-kadem iken reâyâsının ba'zıları; 'Doğancı olduk.' demeleriyle üzerlerine lâzım olan

rüsûmâtı vermekde taallül ü inâd etmekle Vakfa külli gadrolduğun" bildirip o makûleler Evkâf-ı mezbûrenin <<defterinde mukayyed>> ol makûle reâyâsı oldukda Doğancıbaşı tarafından; 'Doğanalardır.' deyü temessük ibrâz eylediklerinde amel olunmayıp ve Doğancılar zâbitleri tarafından dahletdirilmemek için emr-i şerifim recâsına arz etmeğin dahletdirilmemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi o makûle Evkâf-ı mezbûrenin <<defterinde mukayyed olan>> reâyâsının üzerlerine lâzım gelen rüsûmâtı Vakıf için Voyvoda olan mûmâ-ileyh Ali -zîde mecdühû-ya zabt u kabz etdirip Doğancıbaşılardan temessük ibrâz edip; 'Doğanayız.' deyü taallül ü inâd etdirmeyip ve Doğancı zâbitleri tarafından dahi bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesiz.

[Yev]mü's- Sülâsâ,¹ fi 26 Şevvâli'l-mükerrem, sene 1027

444

Osmanlı iskelelerine mal getirip gümrük vergisinden başka vergi vermek istemeyen Fransız tüccar ve tercümanlarından eskiden beri alınagelen tüm vergilerin alınması.

Md.

İstanbul ve Galata kâdılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup bi'l-fi'l Gümrük Emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekâ-rim Murad -zîde mecdühû- tezkire gönderip; "kadimü'l-eyyâmdan ilâ-hâze'l-ân etrâf u eknâfdan gelip İstanbul ve Galata ve Rodoscuk ve Silivri ve Ereğli² ve Gelibolu ve Bandırma ve Edincik ve İnöz ve sâir iskelelere yanaşıp metâ' getiren tüccârın metâından kânûn üzere gümrük ve kassâbiyye ve reft ve yasakiyye ve selâmiyye ve huddâm[iyye] dahi alınagelmiş iken hâlâ France bâzergânları ve France tercemânları kadimden olgelene muhâlif; 'Gümrükden gayri bir akçe vermeziz, elimizde emrimiz vardır.' deyü reft ve kassâbiyye ve rüsûm-ı sâireyi vermekde inâd ü muhâlefet eylemekle mâl-ı mukâtaâta zarar terettüb eylediğin" bildirmeğin kadimden alınageldiği üzere zikrolunan reft ve kassâbiyye ve sâiri alıverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra bizzât mukayyed olup göresiz: Vech-i meşrûh üzere kadimden verefeldikleri rüsûmu vermekde <<ve arz>> inâd eyledikleri vâkı' ise taallül ü nizâ' etdirmeyip zikrolunan rüsûmu bî-kusûr alıveresiz. Mâl-ı mukâtaâta zarar terettüb eylediğine rızâ-yı hümayûnum yoktur. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup kadimden olgelene muhâlif ve emr-i şerifime mugâyir kimesneye iş etdirmeyesiz. Şöyle ki; bu emr-i şerifimden sonra inâd ederler ise ol makûleleri ism ü resmleri ile vukûu üzere yazıp arz eylesiniz.

445

Modava sancağındaki Modava, Hram-ı Cedid ve Likova(?) palankalarının tamirinde çalıştırılan yerli reayaya tamirat işleri bitinceye kadar başka bir hizmet teklif olunmaması.

¹ Metinde "İsneyn" şeklinde geçmektedir.

² Marmaraereğlisi (Türkiye).

Md.

Modava Sancağibeyine ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Mir-i mûmâ-ileyhsin, mektûb gönderip; "intihâ-i serhadde vâkı' olan Mehadiye Kal'ası'n taş ve kireç ile istihkâm üzere binâ eyleyip lâkin geri livâ-i mezbûrda olan Hram-ı Cedîd ve Likova(?) palankaları hayli zamândan beri ta'mîr ü termîm olunmamağla ekser yerleri harâba müşrif olup ta'mîr olunmaları mühimmâtıdan olduğundan gayri hâlâ binâ olunan Modava Palankası yalın kat olup dolma duvarı henüz nâ-tamâm olmağın itmâmı lâzım gelip livâ-i mezbûrun müstakil müstevfi karyeleri olmamağla reâyâsı az olup zikrolunan palankaların ta'mîr ve itmâmında istihdâm etdirilip hizmet-i mezbûre edâ ve itmâma erişmeyince reâyâyâ taraf-ı âhardan hizmet teklif olunmamak" recâsına arz eylediğin ecilden zikrolunan palankalar intihâ-i serhadde vâkı' olmağla mezbûrûn reâyâ ta'mîr hizmeti[n]de olup itmâma erişmeyince âhar hizmetde istihdâm olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda livâ-i mezbûr reâyâsı palankalar ta'mîrinde hizmetde olup itmâma erişmeyince Beylerbeyi tarafından ve cânib-i âhardan gayri hizmet teklif olunursa etdirmeyip zikrolunan palankalarda hizmetde istihdâm etdiresin. Palankaların ta'mîr ve itmâmı mühimmâtıdandır. Şöyle ki; mezbûrlara gayri hizmet teklif olunmağla palankaların ta'mîri avk oluna, sizin ihmâlinize haml olunup azille iktifâ olunmayıp itâb ü ikâba mazhar olursuz.

Yevmü's-Sülâsâ, fî 26 L., sene [10]27

446

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Türkman-ı Halep reayasından kanunen alınmakta olandan fazla kışlak resmi alınmaması.

Tma.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Haleb ve Adana beylerbeyilerine ve Kilis Zâbitine hüküm ki:

İftihârul'-havâssı ve'l-mukarrebîn *ilâ-âhirihi* bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olan Hacı Mustafa Ağâ -*dâme ulüvvuhû*- Sûdde-i Saâdetime kazâyâ defteri gönderip; "merhûm babam Hudâvendigâr -*tâbe serâhû*-nün Câmî'-i şerîfi Evkâfından Türkmân-ı Haleb reâyâsından ba'zıları fakîr ve zebûn olup sâir Türkman ile çöle gitmeğe iktidârları olmamağla Haleb ve Adana ve Kilis etrâflarında kışlayıp kışlak nâmına her birinden dörder gurusu alınıp ziyâde taaddi olunmağla Türkman reâyâsı her vechile mütezaccir oldukların" bildirip kânûn-ı kadîm üzere alınıp ziyâde alınmamak bâbında emr-i şerîfim recâsına i'lâm etmeğın resm-i kışlakları kânûn üzere alınmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup göresiz: Zikrolunan Türkmân-ı Haleb reâyâsından vech-i meşrûh üzere dörder gurusu kışlak alındığı vâkı' ise men' u def edip kânûn-ı kadîm üzere aldırıp bir akçe ve bir habbe ziyâde aldirmayasız.

447

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Türkman-ı Haleb'e bağlı Kıcılı cemaatinden defterde yazılı olandan fazla yaylak resmi alınmaması.

Tma.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Haleb Beylerbeyisine ve Defterdârına hüküm ki:

Müşârun-ileyh defter gönderip; "Vakf-ı mezbûrun evkâfından olan Türkmân-ı Haleb'e tâbi' Kıcılı nâm cemâatden yaylak resmi ziyâde alınmağla reâyâyâ her vechile gadr u taaddi olunduğun" bildirip ziyâde alınmamak için emr-i şerifim recâsına i'lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vustûl buldukda mukayyed olup göresiz: Vakfın reâyâsından ziyâde yaylak resmi alındığı vâkı' ise men' u def' edip defterde ta'yîn olunandan ziyâde bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasız.

448

Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından olup ödemeleri gereken vergileri ödemeyen Bayat cemaatinden Mezid adlı şahıs ile Ulaşlı ve Şeyh Hamzalu cemaatleri ve doğancı olduklarını iddia edenlerden söz konusu vergilerin tahsil edilmesi.

Tma.

Bâ-hatt-ı E.

Türkmân-ı Haleb Kâdisına ve Voyvodası olan Murad'a hüküm ki:

Müşârun-ileyh kazâyâ defteri gönderip; "Vakf-ı mezbûr evkâfından Türkmân-ı Haleb'e tâbi' Bayat cemâatinden Mezid nâm kimesne Vakfın reâyâsından iken birkaç zamân kendi hevâsında gezmekle resmi alınmayıp Vakfa gadrolduğun" bildirip defter mücebince resmi alınmak için emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda Südde-i Saâdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh ve cedid sûret-i defter-i hâkâniye nazar edip göresiz: Vakfın reâyâsından olduğu defterde mukayyed ise bir vechile muhâlefet etdirmeyip kânûn u defter mücebince Vakfa âid olan hukûk u rüsûmâtı Vakıf için alıp kabz eylesesiz.

Tma.

Bâ-hatt-ı E.

Bir sûreti, "Müşârun-ileyhimâyâ hüküm ki: Vakf-ı mezbûra tâbi' Ulaşlı¹ ve Şeyh Hamzalu cemâatleri defterli riyyet iken inâd edip resm vermemekle defter mücebince alınmak ..." için emr-i şerif yazılmıştır.

Tma.

Bir sûreti, "Müşârun-ileyhimâyâ hüküm ki: Mûmâ-ileyh mektûb gönderip; 'Vakf-ı mezbûr reâyâsından ba'zıları; 'Doğancıyız.' deyü rüsûm vermemekle Vakfa gadrolmağla defter mücebince alınmak' ..." için hükm-i şerif yazılmıştır.

449

Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından Halep Türkmenlerine bağlı Dimlekli, Kıyas, Dadlu, Kızık, Bozkoyunlu, Çayırözü Kıcılı ve Nukradöğ(?) cemaatlerinden olup boy beylerinden ayrılarak eşkıyalık yapan şahısların, iddialar doğru ise hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

¹ Metinde "اولش لو" imlâsıyla.

Tma.

Bâ-hatt-ı E.

Şam ve Haleb ve Adana ve Rum beylerbeyilerine ve zikrolunan eyâletlerde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Müşârun-ileyh Südde-i Saâdetime kazâyâ defteri gönderip; "Vakf-ı mezbûrdan Türkmân-ı Haleb'e tâbî' Dimleklü cemâatinden Bekir ve Şefkat ve Kıyas cemâatinden Eşref Kethüdâ ve Dadlu cemâatinden Aydoğmuş ve Sarı ve Kızık cemâatinden Hacı Dede oğlu Kasım ve Şefkat ve Şâh Murad ve Bozkoyunlu'dan Pîrî ve Teberrük ve Dendan ve Çayırözü, Kıcılı cemâatinden Mezid ve Hacı Cuma ve Hacı Mehmed ve Güneş ve Şuayb(?) ve Hacı Ahmed ve Hacı İsa ve Nukradöğçer(?) cemâatinden Köse İbrahim ve karındaşı ( ) nâm kimesneler boy beylerinden ayrılıp dâimâ fitne vü fesâd üzere olup huccâc-ı müsliminin ve sâir âyende vü revendenin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl edip varıp eyâletinizde tavattun etmekle fukarâ-i müslimîne taarruzları ve Vakfın mahsûlüne külli zararları olduğun" bildirip kânûn-ı kadîm üzere boy beylerinden ayrılıp vech-i meşrûh üzere şakâvet eyleyen Türkmân-ı Haleb reâyâsından hâlâ Voyvodaları olan Murad *-zide mecdühü-* mübâşeretiyle şer'le haklarından gelinmek için emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere her biriniz mukayyed olup dahi vech-i meşrûh üzere boy beylerinden ayrı gezip huccâc-ı müslimîne ve sâir ebnâ'-i sebile zararları olup dâimâ fesâd ü şakâvet üzere oldukları mukarrer ise Voyvodaları olan müşârun-ileyh Murad *-zide mecdühü-* mübâşeretiyle haklarında şer'le lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' taaddiden ve ehl-i fesâda himâyet olunmaktan hazer eyleyesiz.

450

Sultan Ahmed Camisi Vakfı reayasından Halep Türkmenlerine bağlı olup cami bahanesiyle muafiyet elde eden Karacalı cemaatinden, Vakıf için ödemeleri gereken resmlerin tahsil olunması.

Tma.

Türkmân-ı Haleb Kâdisına ve Türkmân-ı Haleb Voyvodasına hüküm ki:

Müşârun-ileyh kazâyâ defteri gönderip; "Evkâf-ı mezbûreden Türkmân-ı Haleb'e tâbî' Karacalı cemâati kendileri için Kaykılı(?) nâm mahalde bir câmi' binâ edip zâbitleri olmayan Yeniil Voyvodasından arz alıp câmi' bahanesiyle Vakfın reâyâsını hilâf-ı vâkı' inhâ ile muâf etdirip ellerine muâfnâme almağla Vakfa âid olan mahsûlü vermekde taallül etmeleriyle Vakfın mahsûlüne noksân müterettib olduğun" bildirip defter mücebince alınmak için emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda Südde-i Saâdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh ve cedîd sûret-i defter-i hâkâniye nazar edip göresiz: Zikrolunan cemâat Vakfın reâyâsından olduğu defterde mukayyed ise kânûn u defter mücebince Vakfa âid olan rûsûmâtı Vakıf için alıp kabz eyleyesiz.

450-1

Tamamlanmamış kayıt parçası.

Amasya müfettişine ve Çorum Beyine hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Abdülfettâh *-zide mecdühü-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup ...¹

¹ Metinde hüküm kaydı devam ettirilmemiştir.

[Yev]mü's-Sebt, fi-gurre-i Za., sene 1027

451

Haksız yere ahalinin mal ve parasını alan Niğde Sancak Beyi Nogay Bey'in Mütesellimi Mirza Beşray ve adamlarının cezalandırılması ve aldıklarının sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

Niğde Sancağibeyine ve Ürgüb Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ kazâ-i Ürgüb'de vâkı' ulemâ vü sulehâ ve eimme-i hutabâ ve a'yân u eşrâf Südde-i Saâdetime mahzar gönderip; "bundan akdem Niğde Sancağibeyi olan Novay Bey tarafından Mütesellim olan Mirza Beşray nâm kimesnenin ahâlî-i vilâyete külli zulm ü taaddisi olduğundan gayri Ürgüb nâhiyesine gönderdiği subaşıları ziyâde atlı ile varıp her ayda ellişer ve altmışar bin akçe cem' edip <<eylediklerinden gayri>> ve andan mâadâ karye be-karye bölük gönderip; her birine birer cürm isnâd etmekle darben ve kahren âdemlerin bağlayıp yüzer ve ikişer yüz gurusların alıp ve devir nâmına dahi Mîr-i mûmâ-ileyh başka her hânedan ikişer bin akçeden iki bin yedi yüz elli gurus alıp ve Alhas nâm âdemi dahi on beş nefer atlı ile kasaba-i Ürgüb'e varıp vech-i meşrûh üzere külli akçe cem' eylediğinden gayri Ahmed nâm Mütesellimi dahi Kaya nâm bir âdemin subaşı edip nâhiye-i mezbûrdan selâmiyye nâmına altmış bin akçe cem' edip <<ve yağ ve bal ve sâir zahire nâmıyla>> ve Abdi nâm kimesne dahi zahire nâmıyla her karyeden nice bin akçe <<cem'>> alıp ve yedi sekiz nefer âdemleri dahi Kışlacık nâm karyeden seksen gurusların <<alıp>> ve Sinason¹ nâm karyeden dahi elli gurus ve Zelil [nâm] karye ahâlisinden otuz gurus ve Nar² nâm karyeden iki yüz gurusun ve O[r]tahisar'dan iki yüz gurus ve Gani nâm a'mâyı dahi kaldırıp âhar karyeye götürüp otuz gurus alıp mezbûrların fesâd ü taaddisi hadden ziyâde olmağla fukarâ kâr u kisblerinden kalmıştır." deyü bildirdikleri ecilden hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla mukaddemâ sâdir olan fermân-ı âli-şânım mücebince fukarânın hakları ashâbına alıverildikten sonra mezkûr Mütesellim salıverilmeyip hakkından gelmek bâbında fermân-ı hümayûnum sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ <<sâdir olan>> hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla sâdir olan fermân-ı âli-şânım muktezâsınca mezkûr Mirza'nın ve sâir âdemlerinin vech-i meşrûh [üzere] fukarâdan aldığı³ hukûk her ne ise ba'de's-sübût mezbûrlardan hükmedip ashâbına alıverdikten sonra mezbûr Mir[z]a'nın kendisi dahi salıverilmeyip şer'le hakkından gelesiz ve mezkûrân âdemlerinin fukarâdan vech-i meşrûh üzere aldıkları hukûk ba'de's-sübût <<alıverilip>> alıverildikten sonra mezkûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip haklarında sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleri ile yazıp Südde-i Saâdetime arz eyleyesiz ki sonra emrim ne vechile sudûr eder ise mücebi ile amel eyleyesiz.

452

Yaya Beyi İbrahim'in Hoca Gıyaseddin Mahallesi'ndeki evinin içinde bulunan ayazma suyunun harap olan suyollarından başkalarının, evlerine su bağlamalarına müsaade edilmemesi.

¹ Mustafapaşa (Nevşehir-Türkiye). Bk. BOA, TT.d., 387, s. 179.

² Nar (Nevşehir-Türkiye). Bk. BOA, TT.d., 387, s. 180.

³ Metinde "almadığı" şeklinde geçmektedir.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İstanbul Kâdisına ve Suyolu Nâzırına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremim *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun Kapı Kethüdâlığı hizmetinde olup yayabeyi olan İbrahim *-zide mecdühü-* Sûdde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' Hoca Kıyaseddin Mahallesi'nde mutasarrıf olduğu evlerinin içinden ayazma suyu cereyân edegelmiş iken yolları harâba müşîrif olmağla suyun ba'zı kimesneler evlerine akıdıp kendi evlerine su gelmemekle muzâyaka çekildiğın" bildirip şer'le görülp kadîmden cereyân edegelen suyu üslûb-ı sâbık üzere evlerine cereyân etdirilmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda hak üzere teftîş edip göresiz: Arz olunduğu üzere <<mâ-tekaddemden>> mutasarrıf olduğu evlerinin içinden mâ-tekaddemden ayazma suyu cereyân edegelmiş iken yolları harâbe olmağla ba'zı kimesneler suyu kendi evlerine akıtmağla mûmâ-ileyhe muzâyaka verdikleri mukarrer ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel edip ba'de's-sübût mâ-tekaddemden evlerine câri olan suyu kadîmden cereyân edegeldiği üzere kadîmî yollarından akıdıp şer'-i şerife muhâlif ve kadîmden olgelene mugâyir bir ferde taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

453

Hüdavendigâr sancağında Piyade Beyi Kurd'a ait olup eskiden beri serbest statüde olan zeamete kimsenin müdahale ettirilmemesi.

Hudâvendigâr Sancağibeyine hüküm ki:

Bundan akdem Piyâde Beyi olup <<fevt olan Kurd tahvilinden zeâmeti Yeniçeri Ocağı emekdârlarından olan>> livâ-i mezbûrda zeâmeti olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim <<İbrahim>> Kurd *-dâme mecdühü-*nun <<piyâde beyliği ile tevcih olunup berât etdirip>> zeâmet-i mezbûre ceddim Sultân Orhan *-tâbe serâhü-* zamânından beri serbest olup beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve subaşılar ve gayriler min-ba'd dahl ü taarruz edegelmeyip hâlâ beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve subaşılar devre çıkıp serbest olan karyelere konup müft ü meccânen koyun ve kuzu ve tavuk ve saman ve otlukların alıp ve hilâf-ı şer' u kânûn akçelerin dahi alıp zulm ü taaddi eyledikleri i'lâm olundu. İmdi; "Zikrolunan Yaya Beyi zeâmeti kadîmî serbestdir. Beylerbeyi ve sancakbeyiler ve subaşıların ve gayrilerin medhali yokdur. <<Rûsûm-ı serbestiyyete buyurdum>> Min-ba'd dahl ü taarruz eylemeyeler." deyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda sen ki Sancakbeyisin; bu husûsa sen veyâhûd Müsellimin gereği gibi mukayyed olup sen ve senin tarafından ve Müsellimin cânibinden müşârun-ileyhin zeâmetine varmayıp sen ve Müsellimin men' u def eylesesiz. Şöyle ki; emrime muhâlif zeâmet-i mezbûre reâyâsı üzerine <<sen>> devir nâmına ve sâir vechile varasın, zulm ü taaddi eylesesin, azl ile konulmayıp müstakil âdemler gönderilip getirdilip haklarından gelinir, bilmiş olasın. Her ne olursa yanına kalır kıyâs eylemeyesin ve Beylerbeyi tarafından dahi eğer Müsellimidir ve Voyvodası ve subaşılarıdır; zikrolunan serbest zeâmete uğratmayasın; men' u def eylesesin. Memnû' olmayanları zulm ü taaddisin sicil ve hüccet etdirip mufassal ü meşrûh [arz] eylesesin ki tedârükleri görüle. Bi'l-cümle zeâmet-i mezbûre reâyâsı üzerlerine devir bahânesiyle ve sâir vechile bir ferdi uğratmayıp zulm ü taaddi etdirmeyesin ki eyyâm-ı adâletimde reâyâ âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olup devâm-ı ömr ü devletim ed'iyesine iştigâl üzere olalar.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Za., sene [10]27

454

Şam'da Dellallar Şeyhi olan Nureddin'in, alışverişlerde olagelene aykırı uygulamalarda bulunarak halkın zarara uğramasına yol açtığı ve üstüne vazife olmayan işlere karıştığı yolundaki iddialar doğru ise menedilmesi.

Şam eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Şam Kâdisına hüküm ki:

"Mahrûse-i Şam-ı Şerîf'de Dellâlar Şeyhi olan Nureddin vâkı' olan bey' u şîrâda <<hilâf>> şer'-i şerife ve olgelmişe muhâlif ba'zı evzâi sudûr etmekle Müslimânları nice akçeden çıkarıp ve kendiye lâzım olmayan husûslara karışıp dâimâ <<hud'a>> hile vü hud'adan hâli olmayıp şöyle ki; mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan <<umûrun>> evzâ' u etvârı <<Müslimânlar terk-i diyâr>> men' u def olunmaz ise dellâlların ekseri terk-i vatan etmek mukarrerdir." deyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresiz: Mezkûrun vech-i meşrûh üzere fukarâya taaddisi vâkı' ise <<câiz değildir>> emrim mücebince men' u def edip şer'-i şerife ve olgelmişe muhâlif¹ iş etdirmeyesiz. Şöyle ki; memnû' olmayıp geri ol vechile taaddisi olur ise vukûu üzere yazıp arz eylesesiz ki sonra emrim ne vechile sudûr ederse mücebi ile amel eylesesiz.

455

Danışmend zümresinden Süleyman'ın evini, on yıllar önce Uşak'ın Tutluca köyünden zorbabaşı Kabasakal Osman'ın öldürülmesi olayında suç ortağı olduğu gerekçesiyle basıp eşya, kitap, hayvan ve paralarını zorla gasbettikleri iddia olunan maktûlün kardeşleri ve kendilerine yardım edenlerin adı geçen Süleyman ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi.

Kurd.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Anadolu Beylerbeyisine ve Kütahya Monlâsına ve Uşak ve Güzelhisar ve Göynük kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Güzelhisar Kâdisısın, Karesi ve Uşak'da Muhassıl-ı Emvâl olan Ömer -zîde mecdûhü- ile mektûblar ve Alaşehir'de sâkin kuzât u müderrisin ve sâir ulemâ vü sulehâ ve a'yân-ı vilâyet mahzar gönderip; "Alaşehir sâkinlerinden olup dânişmend zümresinden Mevlânâ Süleyman meclis-i şer'a varıp; 'Tahsil-i ilimde kendi hâlinde olup ef'âl ü akvâlinde bir ferd rencide olmuş değil iken mukaddemâ bin târihine karib Uşak kazâsına tâbî Tutluca² <<ve Avkan³ ve Nallı nâm karyelerden>> nâm karyede sâkin Kabasakal Osman nâm zorbabaşını eşkiyâ tâifesi gece ile evinde basıp katleyleyip ve mezbûr Süleyman ol zamânda yedi sekiz yaşında sabî olup Alaşehir ile Göynük mâbeyni dört günlük mesâfe iken ashâb-ı âgrâz iğvâsıyla maktûl-i mezbûrun oğlu olup karye-i mezbûreden Mustafa ve Avkan ve Nallı nâm karyelerden dâmâdî Pîr Ahmed ve karındaşı olan Ömer ve Köröğlu ve hevâlâlarına

¹ Bu kelime metinde iki defa yazılmıştır.

² Dutluca (Uşak-Türkiye).

³ Avgan (Uşak-Türkiye).

tâbî' ba'zı eşkıyâ ile ittifâk edip mücerred celb-i mâl için; '*Kâtillerin şerîkidir.*' deyü emr-i şerîf ihrâc edip Alaşehir'e kırk elli mikdârı atlı ile varıp şer'-i şerife mürâcaat eylemedin ale'l-gafle şehrin içinde evin basıp evinin esbâbın gâret eylediklerinden mâadâ iki yüz elli re's koyunların sürüp bir kısra ve iki re's atların alıp Kütahya sancağında Kula'ya nakleyleyip beş on kît'a kitâbların alıp ve karındaşı ahz ü habs eyleyip cebren otuz bin mikdârı akçesin gâret edip hilâf-ı şer'-i şerîf envâ'-ı zulm ü taaddi eylemekle ahvâlimi vukûu üzere i'âm ediverin." deyü ilhâh eyledikde fi'l-vâkı' mezbûr Süleyman <<benimledir dedikleri>> tahsil-i ilm üzere kendi hâlinde herkes rızâ vü şükrân üzere olup maktûl-i mezbûrun katli zamânında sabî iken; '*Katlinde bilebilir.*' dedikleri kizb-i sarîh ve iftirâ olduğu herkesin ve cümlesinin ma'lûmudur." deyü mezbûrlardan hakkı aliverilmek için emr-i şerîfim recâsına arz u i'âm eyledikleri ecilden mezbûrlar ele getirilip şer'le icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrları ele getirip şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip mezbûr Süleyman ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu üzere mezbûrların zulm ü taaddi ve fesâd ü şenâati mukarrer ise ba'de's-sübût gâret olunan her ne ise hükmedip bî-kusûr alıverdikden sonra şöyle ki; anda icrâ-yı hak <<mezbûrların üzerlerine>> olmazsa üzerlerine sâbit olan mevâddın sûret-i si-cillleri ile mezbûrânı Südde-i Saâdetime gönderesiz ki <<sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa o vechile amel oluna>> ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 14 B., sene 1027

456

İstanbul'dan Mekke, Medine ve Kudüs ahalilerine gönderilen surrenin, Haleb'e vardığında Şam'a güvenli bir şekilde ulaştırılması.

E.

Ana¹ Sancağbeyi olan Ebû Rîşoğlu'na hüküm ki:

"Hâlâ Âsitâne-i Saâdetimden Haremeyn-i Şerîfeyn ve Kudüs-i Şerîf² ahâlisine gönderilen surre-i cedidenin Emîni olan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Ayas -*dâme mecdühü*- Haleb'e dâhil oldukda Şam-ı Şerîf'e varınca surre-i şerîfeye zarar u gezend erişdirilmeyip emîn ü sâlim isâl olunmak" emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda inşâallâhü Teâlâ Âsitâne-i Saâdetimden <<gönder>> Haremeyn-i Şerîfeyn ve Kudüs-i Şerîf ahâlisine gönderilen surre-i cedide Haleb'e dâhil olduktan sonra Şam-ı Şerîf'e varınca menâzil ü merâhilde zarar u gezend erişdirilmeyip emîn ü sâlim irsâl ü isâl etdiresin.

457

Sultan Bayezid Camisi imamlarına meşrut olan İsmihan Hatun Vakfına ait harap menzilin Anadolu Defterdarı Abdülkerim Efendi'ye ait mülk menzil ile istibdal olunması.

¹ Anah (Irak).

² Kudüs (Filistin).

Safî Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "mahmiyye-i İstanbul mahallâtından merhûm Sultân Bayezid Hân Câmii kurbünde Yeni Mahalle demekle ma'rûf olan mahallede vâkı' İsmihan Hâtûn'un vakfı olup süknâsı[n] Câmî-i mezbûrda imâm olanlara şart ettiği bir beyt-i süflâ ve bir âhûru ve çardağı müştemil olup Abdülkerim <<Efendi>> ve Hüma Sultân Vakfı ve Medine-i Münevvere'ye mevkûf olan menzil ve tarîk-ı hâs ile mahdûd olan menzile Mütevellî olan Sa'dî meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Menzil-i mezbûrun süknâsı imâm olanlara meşrû olup lâkin meremmâtına rey' u gallesi vefâ etmeyip harâba müşrif olmuştur. Mâl-ı vakf olmamağla ta'mîrine imkân olmayıp ihmâl olunur ise bi'l-küllîyye intifâ'dan kalması mukarrerdir. Lâkin hâliyâ Anadolu Defterdârı olan iftihârul-ümerâi ve'l-ekâbir Abdülkerim -dâme ulüvvuhû-nun geri mahalle-i mezbûrede vâkı' olup iki beyt-i ulvî ve bir âhûru ve [ma]zalle ve muhavvıtayı müştemil olan inde'l-ahâli ve'l-cirân cedidü'l-binâ mülk menziliyle istibdâl-i şer'î olur ise Vakf-ı mezbûra her vechile evlâ vü enfa'dır.' deyü inhâ etmekle cânib-i şer'-i şerifden ehl-i hibre ve Nâib ve Mî'mâr ta'yîn olunup keşfolundukda; Zikrolunan harâba müşrif vakıf menzil-i mezbur otuz bin akçe ve mumâ-ileyh Abdülkerim -dâme ulüvvuhû-nun menzil-i mülkü cedidü'l-binâ ve kâbil-i süknâ olmağla kırk üç bin akçeye tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunup mumâ-ileyh Abdülkerim -dâme ulüvvuhû- mülk menziliyle tebdil etmeğe tâlib ü râgıb olmağla on beş bin akçe dahi verip vech-i meşrûh üzere istibdâl olmak Vakfa evlâ vü enfa'dır." deyü arz eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzere istibdâl olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim mücebince arz eylediğin üzere zikrolunan menzilleri istibdâl edip vech-i meşrûh üzere hüccetlerin veresin.

458

Emine Hatun'un bir cariyesi ile yedi bin akçesini alıp firar eden kocası Şa-ban'ın buldurularak davacıyla birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri.

Bâ-hazret-i efendi.

İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Emine nâm hâtûn Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "zevci olan Şa'bân nâm kimesne kendisin nikâh ile alıp taht-ı nikâhında iken on bin akçelik bir re's câriyesin ayarlıp ve yedi bin nakd akçesin alıp firâr etmekle kendiye zulm ü hayf olduğun" bildirip Divân-ı Hümayûn'a ihzâr etdirilip şer'le hakkı icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin ihzâr etdirilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr etdirip mübâşir-i mezbûra teslim edip mezkûre ile Divân-ı Hümayûn'da murâfaa-i şer' olmak için Âsitâne-i Saâdetime gönderip bir vechile taallül ü nizâ' ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

459

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Mirahuru Ahmed'in zeameti köylerine müdahale eden ve çavuşluk iddiasında bulunup eşkıyalık yapan Koçanalı Bektaş'ın yakalanarak yargılanması.

*Bâ-hatt-ı Hilmi.
Mektûb mücebince.*

İştib Kâdisına ve Köstendil Sancağı Müsellimi Mehmed –*zide kadruhû*–ya hüküm ki:

Sen ki Mîr-livâsın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip kazâ-i mezbûra tâbî¹ Koçanya¹ nâhiyesinde sâkin Çavuş nâmına Bektaş nâm kimesne için; "Ehl-i fesâd ve mecma'ı eşkiyâ, <<olup>> harâmzâde ve [ehl-i] tezvîr ü telbis olup ef'âl ü akvâlinde livâ-i mezbûre halkı âciz olup ihtilâle bâis olmağla şakî-ı mezbûr sürülüp veyâ hakkından gelinmek lâzım olmağın şöyle ki; zulmü ref olunmaya, cümle reâyâyâ zararları olduğundan gayri reâyânın ekserinin perişân olması mukarrerdir." deyü emr-i şerîfim recâsına arz eylediğinden gayri; "Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Mîr-âhûru olup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed –*zide mecdühû*–nun zeâmeti karyeleri reâyâsını mezbûr Bektaş haklayıp dâimâ dahl ü rencide edip ve reâyâsından elli re's koyun ve elli kile buğdayların fuzûlî alıp ve mezbûrun Çavuşluğu ma'lûm olmamağla teftiş olunup: Eğer sahîh Çavuş ise seferden ne tarikla kalmışdır? Çavuş olan kimesne yâ seferde veyâhûd Südde-i Saâdetimde hizmetde olmaktadır. Böyle fesâd üzere olup mûmâ-ileyhin karyelerine dahlolunmak câiz değildir. Ashâb-ı hukûka hakları alıverilip eğer Çavuş değil ise ol nâmda gezip fesâd üzere olan mezbûr Bektaş habsolunup üzerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle arz olunmak" için bi'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Çavuşbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed –*zide mecdühû*– tarafından mühürlü mektûb verilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Çavuş nâmına olan şakî-ı mezbûru ele getirip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip da'vâ ve ta'yîn-i mâdde edenler ile berâber edip bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu üzere mezbûrun fesâdı ve zulm ü taaddisi mukarrer ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikten sonra mezbûr sahîh Çavuş ise sefer-i hümâyûnumdan ne tarikla kalmışdır; aslı ile mûmâ-ileyhin mektûbu mücebince tefahhus edip sicil etdirip, eğer Çavuş değil ise muhkem habsedip dahi üzerine sabit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle yazıp arz eylesesiz ki hakkından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile. Bu bâbda hak üzere olup garaz u taassub ile mezbûra zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda ruhsat vermekden ihtirâz eylesesiz.

460

Şark Seferinde olan Köstendil Sancak Beyinin yokluğunda eski Sancak Beyi Osman'ın, sancağın işlerine karışmasına ve sancak gelirlerine el uzatmasına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

İştib Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Köstendil Sancağıbeyi olan ( ) –*dâme izzühû*–nun Kâimmakâmı Mehmed –*zide kadruhû*– mektûb gönderip; "Mîr-i mûmâ-ileyh, Serdârımla Şark Seferinde uğur-ı hümâyûnumda hizmetde iken sâbıkâ Mîr-livâ olan Osman –*dâme izzühû*– kendi hâlinde olmayıp yerli olmağla voyvodalarına dahl ve bâd-ı hevâsın Mîr-i mûmâ-ileyh alıp ve dâimâ sancağına karışıp mahsûlüne gadreylemekden hâli olmamağla reâyâyâ ihtilâl verip gadr[e]ylemiştir. Mûmâ-ileyh Osman, min-ba'd sancağına ve mahsûlüne karışmamak" için emr-i şerîfim recâsına arz eylediği ecilden **buyurdum ki:**

¹ Kochani (Kuzey-Makedonya).

Vusûl buldukda bu bâbda onat mukayyed olup hak üzere göresin: Arz olunduğu üzere Mîr-i mûmâ-ileyh Osman –*dâme izzühû*–nun livâ-i mezbûrda ve mahsûlünde alâkası yoğiken yerli olmağla ol vechile dahleylediği vâkı' ise muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd livâ-i mezbûra muta-sarrıf olan müşârun-ileyhin sancağına ve tahviline düşen mahsûlüne kat'â dahl ü taarruz eylemeyip ve etdirmeyesin; kendi hâlinde ola ve şimdiye değin nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükmedip mûmâ-i-leyh Kethüdâsına alıverip bir ferde zulm ü cebr etdir[meyip] men' u def' eylesesin. Eslemez ise yazıp arz eylesesin ve Mîr-i mûmâ-ileyhin mezbûr Kethüdâsına ve voyvodalarına dahi muhkem tenbîh eylesesin ki min-ba'd il üzerine devre çıkmayıp ve selâmiyye nâmına ve gayr[i] tarıkıla hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddî etmeyip ve etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî-gurre-i Şa'bânü'l-muazzam, sene 1027

461

Yirmi seneyi aşkın bir zaman önce Valide Sultan Vakfı Mütevellisi Hacı Kasım'a iki bin beş yüz kuruş borç verdiğini iddia eden Hasan bin Abdullah, mahkeme-de iddiasını ispat edemediğinden bundan sonra hiçbir mahkeme tarafından söz konusu davanın görülmemesi.

Lka.

Cânib-i Hacı Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Üsküdar'da mukaddemâ merhûm Vâlide Sultân –*tâbet serâhâ*– Evkâfı Mütevellisi olan Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından Hacı Kasım –*zide kadruhû*– ile Hasan bin Abdullah meclis-i şer'-i şerife hâzır olup mezbûr Hasan takrîr-i kelâm edip; "*Mezkûr Hacı Kasım'a kendi mâhmdan karz tarıkıyla iki bin beş yüz flori verip mezbûr Hacı Kasım kabz edip hâlâ zikrolunan florileri mezbûrdan taleb ederim; suâl olunsun.*" dedikde gıbbe's-suâl ve'l-inkâr mezbûr Hasan'dan beyyine taleb olundukda; "*Beyyineden aczim vardır. Mezbûr Hacı Kasım'dan taleb eylediğim flori husûsu âdem yanında olmamışdır. Kendisi yemîn eder ise min-ba'd da'vâm yokdur; eğer da'vâ edersem istimâ' olunmaya.*" deyip mezbûr Hasan'dan zikrolunan iki bin beş yüz altunu kabz etmediğine mezkûr Hacı Kasım'a yemîn verilip bi'l-fi'l Rumeli Kâdiaskerim olan a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin, efdalü'l-fudalâi'l-müteverriin Mevlânâ Yahya –*edâma'llâhü Teâlâ fezâilehû*– huzûrunda vech-i meşrûh üzere sicil olunup müşârun-ileyh imzâsıyla ve mührüyle hüccet-i şer'iyye verilip mezbûr Hacı Kasım ile da'vâ ve nizâi kalmayıp; "*Zikrolunan iki bin beş yüz flori husûsu yirmi yıl vardır nihâyet da'vâ eylemedim. Aramızda teklîf yoğ idi, riâyet ederdim. Şimdi lâzım geldi taleb ederim.*" deyip şöyle ki; mezkûr Hasan şirrete sülûk edip mezbûr Hacı Kasım'a bir dahi havâle getire ve; "*Divân-ı Hümayûn'a gel.*" deyü ta'ciz eyleye veyâhûd âhar vechile da'vâ eyleye ve sâir vechile rencide eyleye, her ne vechile da'vâ etmek murâd eder ise ve her kangı kâdilıklarda dinletmek ister ise aslâ istimâ' etmeyip mezbûr Hasan bi'l-cümle bu emr-i şerifime muhâlefet [ve] nizâ' eder ise itâat-i emr-i şerif etmediği ecilden arz olunup bi-hasebi's-şer' hakkından gelinmek mukarrerdir. **Buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Hasan'ın zikrolunan da'vası her kangı kâdilıklarda olursa min-ba'd istimâ' olunmayıp vech-i meşrûh üzere verilen hüccet-i şer'iyyeyi ibkâ ve mukarrer tutasın. Şöyle ki; bir dahi bu husûs için havâle getire ve mücerred ta'ciz için Divân'a teklîf eyleye ve sâir vechile rencide eyleye, da'vası makbûl-i hümayûnum değildir. Fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' olunmuşdur. Emr-i şerife muhâlefet edip itâat etmez ise arz oluna ki bi-hasebi's-şer' hakkında geline ve bi'l-cümle bu husûs bir dahi

istimâ' olunmaya ki fasl-ı husûmet olunduğundan gayri yirmi yıl mürûr etmiştir. Ana göre amel olun; şöyle bilesin, deyü hükm-i şerîfimi mezbûr Hacı Kasım elinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe itimâd kılasın.

Tahrîren fi-evâili şehri Şa'bânî'l-muazzam sene seb'a ve ısrîn ve elf.

462

Eflak Voyvodası Aleksandr'ın, halkına zulmettiği için Voyvodalıktan azledildiği ve yerine Simon Voyvoda oğlu Gavril'in tayin olunduğu.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Eflak boyarlarına ve vilâyet a'yânına hüküm ki:

Bundan akdem Eflak voyvodası olan Aleksandra size ve sâir reâyâ vü berâyâyâ taaddî vü tecâvüz ve emvâl ü erzâkınıza <<tetâvül ve tecâsür edip def'i icâb etmekle>> el uzadıp rencide vü remide etmekden hâli olmadığı rızâ-yı hümayûnuma muhâlif olmağın ref' olunup yerine Simon Voyvoda oğlu kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesihîye Gavril Voyvoda –hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr– Eflak Voyvodası nasb olunup <<Dergâh-ı Muallâm[dan] ol cânibe revâne olmuştur. Mûmâ-ileyhe inkiyâd üzere olup lâzım gelen hizmetlerinde ve mühimmât ve levâzımında muâvenet üzere olmanız bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olup bu husûs için Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed Ağa –dâme mecdühû– ta'yîn olunup irsâl olunmuştur>> Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed –dâme mecdühû– mûmâ-ileyh ile maan gönderilmiştir. Her vechile mûmâ-ileyhe mürâcaat ve emr u re'yine mütâbaat üzere olmanız bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mûmâ-ileyh Gavril Voyvoda<<yı istikbâl edip i'zâz ve ikrâmla yerine oturdup dahi mahall ü münâsib gördüğü umûrda muâvenet ve muzâheret edip>> vardıkda mezbûru kendinize Voyvoda bilip her vechile mürâcaat ve emr u re'yine mütâbaat edip kadimden olgelen âyînini ze muhâlif bir vechile hareket etmeyip emr-i şerîf-i âlî-şânıma mugâyir inâd ü muhâlefetden ihtiyât eylesesiz. Müşârun-ileyh Kapıcıbaşım size ilkâ eylediği üzere mûmâ-ileyh Gavril Voyvoda'ya itâat ü inkiyâda sarf-ı maktûr edip ittifâk u ittihâddan hâli olmayıp emr-i hümayûnuma kemâl-i teslim ü inkiyâd gösterip hilâfına hareketden ve nâ-hemvâr evzâ'dan be-gâyet hazer eylesesiz.

463

Matbah-ı Âmireye et veren kasaplardan Petro'nun, Eflak taraflarından kendisine koyun satın alması için Baroş'a verdiği iki yüz on bin akçesinin Baroş'un ölmesi üzerine koyunları zapt eden adamlarından tahsil edilmesi.

C.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Eflak Voyvodası Gavril Voyvoda'ya hüküm ki:

Matbah-ı Âmireme et veren Hâssa kassâblardan Petro nâm zimmî Südde-i Saâdetime <<gelip>> arzuhâl sunup; "bundan akdem Eflak'dan koyun alivermek için Baroş nâm zimmîye iki yüz on bin akçe verip mezbûr varıp koyun cem' edip buna irsâl eylemek üzere iken hâlâ vâkı' olan fetretde helâk olmağla kendiyâ tâbî' âdemlerden ( ) nâm kimesneler ve dahi ba'zıları bunun için cem' olunan koyun

ve sığırları zabt u kabz edip hâlâ ellerinde olmağla zikrolunan akçesi mürde-i mezbûrun koyunun ve sığırların zabt edenlerden ve sâir erzâkından tahsil ve teslim olunmak" bâbında emr-i şerifim taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda göresin: Vech-i meşrûh üzere bunun mürde-i mezbûrun zimmetinde ol mikdâr akçesi olup mezbûr koyun ve sığırların cem' u tahsil edip buna göndermek sadedinde iken mezbûr Baroş helâk olmağla mezbûrlar koyunların ve sığırların kabz <<eylemeler>> eyledikleri vâkı' ise mûmâ-ileyh Yusuf -zîde mecdühû- mübâşeretiyle mezbûrlardan ve sâir erzâkından tahsil etdirip buna <<teslim>> veyâhûd vekiline aldırasin. Min-ba'd emr-i şerifime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. Zikrolunan koyun ve sığır Meydân zahîresidir. Mezbûr kassâbın [akçesini] mürd-i mezbûrun âdemlerinden bi't-tamâm alıvermekde ikdâm u ihtimâm eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 12 Ş., sene [10]27

464

Baklan kazasına bağlı Çataklar köyünden Kıtlıkzade(?) İsa adlı şakinin yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve haksız yere aldığı akçelerin sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

Kütahya ve Şeyhli¹ kâdîlarına ve Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine hüküm ki:

Sen ki Şeyhli Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Baklan² kazasına tâbî Çataklar nâm karye sâkinlerinden Kıtlıkzâde(?) İsa nâm şakî karyesinde kan eylediğine meclis-i şer' de ikrâr edip salb ü siyâset mahallinde refiklerinden ba'zı eşkiyâ cebren itlâk edip mukaddemâ Celâli istilâsında eşkiyâya ser-nefer olup nice Müslimânların emvâl ü erzâkın nehb ü gâret etmekle karyesinden göçüp Şeyhli kazasına tâbî Öyücek nâm serbest <<zeâmete>> karyeye göçüp karye halkından Hacı Şa'bân nâm kimesne[den] dahi cebren ve zulmen nice emvâl ü erzâkın alıp da'vâ sadedinde iken şirret <<ve isyâna>> ü şakâyâ yapışıp; 'Avretim tasarruf etdin.' deyü Şeyhli Subaşı[sı] olan Receb nâm kimesneye tutdurup ahvâli meclis-i şer'le görülmek sadedinde iken murâfaa olmadan sekbânlar ile mahkemeyi basıp cebren merkûm Hacı Şa'bân'ı bend edip Kızılca nâm karyeye alıp gidip muhkem darb u let edip on bin akçesin şakî-ı merkûm gasb ve on bir bin akçesin mezbûr Subaşı alıp küllî zulm ü taaddi olunduğun" bildirip husûsan; zikrolunan Öyücek karyesi altmışlı Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından ( ) Çavuş'un serbest zeâmetinden ve mezbûr Hacı Şa'bân reâyâsından olup elinde olan serbestiyyet <<evâmir>> emrine muhâlif Subaşı ol vechile fermân-ı hümayûna muhâlif iş etmek câiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup şakî-ı mezbûru bi-eyyi vechin kân ele getirip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip bir defa şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmemiş ise hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu üzere olup <<o>> mezbûrun ol mikdâr akçesi alındığı şer'le sâbit olursa bi-kusûr geri alıveresin ve şakî-ı mezbûrun üzerine ne makûle mevâd sâbit olursa sıhhatiyle yazıp Südde-i Saâdetime arz eylesesiz ki sonra emrim ne vechile sâdir olursa mücebi ile amel eylesesiz ve sen ki Müsellimsin, mezbûr Subaşının aldığı akçeyi taallül

¹ Işıklı; Çivril (Denizli-Türkiye).

² Baklan (Denizli-Türkiye).

etdirmeyip bi-kusûr alıveresin. Şöyle ki; anda icrâ-yı hak olunmazsa mezbûrları Südde-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

465

Bolu sancağı sınırları içerisinde eşkıyalık yapan suhtelerin erbab-ı timar ve il erleri ile üzerlerine gidilip haklarından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Bolu Sancağı Müsellimine ve livâ-i mezbûrda olan kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Mir-livâ Müsellimisin, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "bundan akdem Bolu sancağında nice seneden beri isyân u tuğyân üzere olan Görk İbrahim ve Kadioğlu ve Kara Hüseyin ve Kalender nâm sûhtevât eşkıyâlarının sene-i sâbıkada emr-i şerîf ile nicelerinin başları kesilip kendiler firâr edip Rumeli'nde kışlayıp evvel-bahârda Aydın sancağında vâkı' sûhtevâta imdâda ve intikâm vardır deyü car edip anlar dahi Kara Muhyiddin ve Çingâneoğlu demekle ma'rûf yiğitbaşlıların yetmiş seksen tüfenk-endâz ile ta'yîn edip bu kadar sûhtevâtla ve âlât-ı harble elviye-i mezbûrede vâkı' nevâhi(?) câniblerine karye be-karye sancağdan salgın saldıklarından gayri nice Müslimânın emred oğlanların çekip sana külli şâkileri gelmekle sen dahi üzerlerine varır iken câsûslar haber verip zikrolunan eşkıyâ kühî dağlara perâkende olup tahassun etmekle il-eri bilâ-emr üzerlerine varmağa adem-i takayyüd üzere olmağın perâkende vü perişân olan sûhtevât eşkıyâsını ele getirmek için toprak kâdılarını ve ma'zûl kâdılar ve muhafazaya kalan erbâb-ı timâr ve il-eri muâvenet edip bi-inâyeti'llâhi Teâlâ mezbûrûn eşkıyâ ele getirilmek için emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz ettiğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<bu husûsa her biriniz onat vechile mukayyed olup zikrolunan sûhte eşkıyâsı kendi hâllerinde olmayıp vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâat vâkı' ise toprak kâdılarısız muhafaza>> siz ki kâdılarısız, muhafazaya me'mûr olan erbâb-ı timâr ve il-erleri ile hüsn-i ittifâk u ittihâd <<üzere>> ile zikrolunan sûhte eşkıyâsını bi-eyyi tarıkın kân ele getirip <<dahi şer'le fesâd ü şenâatlerine müteallik şer'le üzerlerine sübût bulan mevâddı sicil eyleyip dahi şer'le muhkem eşkıyâ vü ehl-i fesâdın şer'le muhkem, muhtâc-ı arz olanları yazıp arz eylesin arza muhtâc olmayan>> vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâatleri mukarrer ise emân u zamân vermeyip şer'le muhkem haklarından gelesiz ki sâirlere mücib-i ibret ola ve bi'l-cümle memâlik-i mahrûsemde bu makûle fesâd ü şenâat eyleyen sûhte eşkıyâsına <<haklarından>> ruhsat verildiğine rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Her vechile haklarından gelinmesi mühimmâtandır. Ana göre cümleiniz mukayyed olup bi-inâyeti'llâhi Teâlâ ele getirmekde hüsn-i ihtimâm eylesiniz. Ammâ bu bahâne ile kendi hâllerinde olanlara dahi garaz u taassub ile dahl ü taarruz olunup hilâf-ı şer' iş olmakdan be-gâyet ihtirâz edip câdde-i hakdan udûl etmeyesiz. Sûhte eşkıyâsının zuhûru sizin adem-i takayyüdünüzden nâşidir. Şöyle ki; vech-i meşrûh üzere ikdâm edip mezbûrûn eşkıyâyı ele getirip haklarından gelmeyesiz, mansıblarınız âhara verilmekle iktifâ olunmayıp gereği gibi mes'ûl ü muâteb olmanız mukarrerdir. Ana göre bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesiz.

466

Lazkiye, Ezine, Çarşamba, Gököyük ve Honaz kazaları ahalisine zulmeden eski voyvoda ve subaşlıları Hacı Abdi ve Mahmud'un davacılarıyla birlikte mahallinde yargılanmaları.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Dâi.

Anadolu Beylerbeyisine ve Lazkiye ve Nazilli¹ kâdılarına hüküm ki:

Lazkiye ve Ezine ve Çeharşenbe ve Gököyük² ve Honaz kâdılıkları ahâlisi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl ve âdem gönderip; "bundan akdem Voyvodaları ve Subaşıları olan Hacı Abdi ve Mahmud nâm kimesneler zikrolunan kâdılıklar ahâlisinin nicesine hilâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd edip mücerred celb ü ahz için; '*Mukaddemâ senin yanında sühte yatmış.*' ve; '*Sen âdem katletmişsin.*' ve; '*Nâ-mahreme bakmışsın.*' deyü iftirâ edip şer'le üzerlerine nesne sâbit ü zâhir olmuş değil iken nice bunun emsâli husûslar isnâd edip ol bahâne ile beşer ve onar bin akçelerin alıp fukarâya zulm ü taaddi etmeleriyle bunlar dahi mukaddemâ Âsitâne-i Saâdetime gelip; '*Ahvâlleri şer'le görülüp fukarâmn hakların ashâbına bi-kusûr ahvereler.*' deyü hükm-i şerif verilmişken mezbûrân Hacı Abdi ve Mahmud itâat-i şer' etmeyip firâr eyleyip ahvâlleri Âsitâne-i Saâdetimde görülmek için mezbûrlar dahi hilâf-ı vâkı' inhâ ile bir emr-i şerif ibrâz edip şer'le hakların taleb eylediklerinde; '*Âsitâne-i Saâdet'de görölmeğe emrimiz vardır.*' deyü fukarânın şer'le müteveccih olan hakların vermekde taallül ü inâd eylediklerin" bildirip mukaddemâ verilen emr-i şerif mücebince mahallinde şer'le görülüp hakları alıverilmek bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden şer'le mahallinde görölmeğe emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâtde eden reâyâ ile murâfaa-i şer' edip bir def'a şer'le görülüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm dikkat ü ihtimâm ile hakk u adl üzere mahallinde göresin: Arz olunduğu üzere ise muktezâ-yı şer'-i kavîmle âmil olup ba'de's-sübût reâyâdan hilâf-ı şer'-i şerif aldıkları hakların hükmedip mezbûrlardan ashâbına alıverip; '*Âsitâne-i Saâdet'de görölmeğe emrimiz vardır.*' deyü taallül ve hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin. Bu bâbda inâd üzere olanları ism ü resimleri ile yazıp arz eylesin. Bu def'a kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet edip emr-i âhar göndermeli eylemeyesin.

467

Celâli isyanları sırasında canını kurtarmak için İstanbul'a geldiğinde Sivas'a bağlı Zara köyündeki erzak, emlak, tarla ve bostanlarının Ahmed oğlu İmirza adlı Yeniçeri tarafından haksız yere zapt edildiğini iddia eden şahıs ile adı geçen Yeniçerinin mahkemeye çıkarılmaları ve hak sahibine hakkının verilmesi.

Bu dahi.

Sivas Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Zara³ nâm karye sâkinlerinden ( ) nâm zimmî Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bundan akdem Celâli istilâsında karye-i mezbûre ahâlisi firâr etmeleriyle bu dahi Âsitâne-i Saâdetime gelip fakîru'l-hâl <<İmağla>> olup karye-i mezbûreye varmağa iktidârı olmamağla <<yup hâlâ varıp>> karye-i mezbûrede olan emlak ü erzâk ve bostân ve sâir tarlalarını Ahmed oğlu İmirza nâm Yeniçeri fuzûlen zabt u kabz edip <<varıp>> taaddi eylediğin" bildirip; "şer'le görülüp emlak ü erzâk ve sâir yerleri kendiye zabt etdirilmek bâbında Ağaları tarafından mektûb verildiğin" bildirip mücebince hükm-i hümayûnum recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve bununla berâber edip hak üzere göresin: Ol evleri ve sâir bostânları

¹ Nazilli (Aydın-Türkiye).

² Bölge nahiyesidir. Buldan'ın kuzey ve kuzeydoğu taraflarıdır.

³ Zara (Sivas-Türkiye).

ve tarlaları kendi rızası ve sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûra vermiş olmayıp fi'l-vâkı' Celâli vak'asında bu kendisin halâs için İstanbul'a firâr eyledikde mezbûr fuzûlen zabt etmiş ise ba'de's-sübût evin ve sâir emlak ü erzâk ve bostân ve sâir yerlerin hükmedip buna aliverip zabt u tasarruf etdirip; "Zamân mürûr etmiştir." deyü taallül ü inâd etdirmeyesin.

468

Karaferiye'li rahiplerin haksız yere para, mal ve erzaklarını aldığı ve değirmenlerini bozduğuna dair hakkında şikâyetle bulunulan Altı Bölük mensuplarından Mustafa'nın, mağdurların hakkının alınması için tutuklu olarak Asitane-i Saadet'e getirilmesi.

Karaferiye¹ Kâdisına ve Kethüdâyerine <<kâdılarına>> hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "kasaba-i Karaferiye'de Yurodorm(?) Râhib'in arz ibrâz edip; 'Bölük halkından Mustafa kendi hâlinde olan hilâf-ı şer'-i şerîf râhiblerden elli bin nakd akçe alıp ve su sığırların sürüp ve değirmenlerin bozup ve emvâl ü erzâkın gâret edip ziyâde zulm ü taaddi eylediğin' bildirip ihkâk-ı hak olunmak için Âsitâne-i Saâdet'e kayd ü bend ile getirilmek için emr-i şerîf recâsına i'lâm olunmağın Karaferiye'de Altı Bölük halkı üzerine Kethüdâyeri olana Âsitâne-i Saâdetimde Mândeler Ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -zîde mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verip <<İmeğin>> ve Bölük çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kasım Çavuş mübâşir ta'yîn olunmağın mücebince amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûs için müşârun-ileyh Mândeler Ağası verdiği mühürlü mektûb mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

469

Bolu'daki vakıfların denetlenerek varsa alacaklarının tahsili, vakfiye şartlarına göre yönetilmelerinin sağlanması ve ihya edilmeleri.

Hazret-i efendi.

Bolu Sancağibeyine ve sâbıkâ Kestel <<Keskin>> Kâdisı olup kasaba-i Bolu'da sâkin olan Mevlânâ Mustafa -zîde fazlühû-ya hüküm ki:

Bolu Kâdisı olan Mevlânâ Yusuf -zîde fazlühû- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i Bolu'da vâkı' evkâfın ehl-i cihâtı ve sâir a'yân-ı vilâyet meclis-i şer'a gelip; 'Kazâ-i mezbûrda vâkı' olan evkâflar sâbıkâ <<kazâ ve>> Kâdi olanların adem-i takayyüdleriyle harâba müşrif olup ve sen ki sâbıkâ Kestel Kâdisısın, kasaba-i Bolu'da sâkin olup ehl-i vukûf ve müstakim ü dindârdır.' deyü kazâ-i Bolu'da olan evkâfları, mütevellileri ma'rifetiyle teftiş edip mâl-ı vakf her kimin zimmetinde zuhûr ederse tahsîl ve vakıf için kabz olunup şerâyit-ı vakfa riâyet ve ma'mûr ve ihyâ olmasına bezl-i dikkat olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup ancak kazâ-i mezbûrda vâkı' olan evkâfları, mütevellileri ma'rifeti ile hak üzere teftiş ü tefahhus edip vakfın mâlı eğer mütevelliler zimmetinde ve eğer gayri kimesneler üzerinde şer'le zuhûr ederse cem' u tahsîl etdirdip vakıf mâlından bir ferdin zimmetinde

¹ Véroia, Karaferiye (Yunanistan).

bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayıp ba'de's-sübût vakıf için bi-kusûr alıveresiz. Evkâfın ihyâ ve ma'mûr olmasıyla mukayyed olasız. Ahz ü celb sebebi ile mâl-ı vakf zâyi' u telef olmakdan ziyâde hazer <<eyleyesin>> edesiz. Bu bahâne ile mütevellilerden ahz ü celb olunmakdan dahi ihtiyât eyleyesiz.

470

Hakkında hırsızlık, cinayet ve fesatçılık iddiaları bulunan Ramazan adlı şahsın davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve iddiaların doğruluğu hâlinde hasımlarıyla birlikte Dersaadet'e gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kocaili¹ Sancağibeyine ve İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Üsküdar Kâdisının Nâibi mektûb gönderip; "Üsküdar muzâfâtından nâhiye-i Şeyhli² ahâlisi umûmen meclis-i şer'a gelip; 'Nâhiye-i mezbûrede mütemekkin Tazı Bali demekle ma'rûf Ramazan nâm şakî bundan akdem Muhyiddin nâm kimesnenin atını serika edip elinde bulundukdan sonra hakkından gelinmek sadedinde iken gelen sancakbeylerine yanaşıp ve Receb nâm kimesne tecdîd-i vuzû' ederken âşikâre bıçak ile urup katlettiğinden mâadâ Ya'kûb nâm kimesneyi dahi bilâ-izn-i şer'i ahz etdirdip üzerine aslâ bir töhmet sâbit olmamışken zulmen on dört bin akçesin aldırıp; 'Kuttâu't-tarikdir. Her birimiz şerrinden havf ederiz. Eğer hakkından gelinmez ise cümlemiz celâ-yı vatan ederiz. Ahvâlimizi i'âm eyle.' deyü tazallüm eylediklerin" arz etmeğin mezbûr ahz olunup vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâati ve kâtil olduğu şer'le sâbit ü zâhir olduğundan sonra sicil eyleyip hasımları ile maan Südde-i Saâdetime ihzâr olunmak fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'a ihzâr ve hasımlarıyla berâber edip ahvâlin hak üzere teftîş ü tefahhus edip göresiz: Mezbûr vech-i meşrûh üzere şakî vü ehl-i fesâd ve kâtil olduğu şer'le sâbit ü zâhir olursa sicil eyleyip dahi hasımlarıyla maan Südde-i Saâdetime <<ihzâr olunmak>> gönderesiz.

471

Yani adlı zimminin iki yüz adet koyununu verdikleri gece baskını ile sürüp götürən Çoban Dimo ve arkadaşlarının yakalanmalarına dair iptal edilmiş kayıtlar.

<<Rodoscuk ( ) kâdılarına hüküm ki:

Yani nâm kimesne Dersaadetime arzuhâl sunup; "Dimo nâm çoban birkaç nefer çobanlar eşkıyasıyla gece ile bunun koyunun basıp iki yüz re's koyunun alıp sürüp kendi koyunlarına katıp buna külli zulm ü hayf olduğun bildirip her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise mezbûr Dimo yoldaşlarıyla ahz ( ) ve mezbûra teslim olunup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin hasmıyla Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise mezbûru yoldaşlarıyla bi-eyyi vechin kân ele getirip meclis-i şer'a ihzâr edip mübâşir-i mezbûra teslim edip Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümâyûnumda ihkâk-ı hak ola.>>³

¹ Kocaeli (Türkiye).

² Şeyhler, Küçük Kaynarca (Kocaeli-Türkiye).

³ Kayıt, üzerine çizgiler çekilerek iptal edilmiştir.

472

Ateşle altın işleyenlerin yangına sebep olmalarından dolayı Mahmudpaşa Mahallesi'nde, Bezzazistan ve Hallaçlar yakınındaki oda ve dükkânlarda faaliyetinde bulunmalarına izin verilmemesine dair Sultan I. Mustafa zamanında verilen fermanın yenilendiği.

Tma.

Bâ-hatt-ı efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûrede vâkı' Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden sâdât-ı sahîhü'l-ensâbdan Seyyid Muhammed Hâşimi ve mahalle-i mezbûrenin İmâmı olan Mustafa Halife ve Seyyid Mehmed ve Attâr Mehmed ve Hacı Süleyman ve Hacı Ferruh ve Keyvan ve Hacı Haydar ve Mahmud Çavuş ve Mustafa ve Ahmed ve İsa ve mahalle-i mezbûre kurbünde dükkânları olan halıcılar ve hallâclar ve mücellidler Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mukaddemâ mahalle-i mezbûrede vâkı' olan altın işi eyleyenlerin dükkânlarından âteş zuhûr edip mahalle-i mezbûre ve nice hânlar ve dükkânların ihrâk olmasına bâis olup mücedded ol ihrâk olunan evler ve dükkânlar binâ ve ta'mir olunmağla zikrolunan altuncular; 'Kadimî dükkânlarımızda biz sâkin olup altın işleriz.' deyü mukaddemâ dahledip lâkin mahalle arasında <<altuncular kadimi>> âteş işin işleyenler men' olunup ol makûle âteş işleyenlere işletdirilmemek için ammum Sultân Mustafa zamânında kat'i emr-i şerîf verildiğin" bildirip tecdîd olunmak bâbında recâ etmeğin emr-i sâbık mücebince amel olunması bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda mukaddemâ verilen emr-i şerîf ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere mahalle-i mezbûrede ve zikrolunan mahallerde âteş işin işleyen altuncu tâifesin men' u def' edip mahalle-i mezbûre arasında ve Bezzâzistân ve Hallâclar kurbünde vâkı' olan dükkânlarda emr-i sâbika muhâlif altuncu tâifesin iskân etdirmeyip memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

473

Dergâh-ı Âli Müteferrikası Ömer'in anası Saliha'nın, kocasının vefatının üzerinden yirmi yılı aşkın zaman geçmiş olmasına ve miras taksimi o tarihte हुkuken sonuçlanmış bulunmasına rağmen miras hissesi hususunda Ömer ve kardeşlerini değişik gerekçeler ileri sürerek rahatsız etmesine izin verilmesi ve davasının dinlenmemesi.

Yâsin(?).

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Rumeli Kâdiaskerine hüküm ki:

Dergâh-ı Âli müteferrikalarından Ömer -zîde mecdühü- arzuhâl sunup; "bundan akdem babası Mehmed Çavuş bin dört târihinde fevt olup bunun ile altı evlâdı kalıp cümlesi sagîr olmağla babalarından intikâl eyleyen mülk menzili ve sâir emlak ü akârı ve bi'l-cümle küllî ve cüz'î muhallelâtı ma'rifet-i şer' ile bahâ takdîr olunup kısmet defterinden hâric bir habbe kalmayıp beyne'l-verese kısmet olunduktan sonra vasileri olan Mustafa Kethüdâ yedine teslim olunup ba'dehû bunun karındaşı olan Ali ve kız karındaşı Hadice fevt olmağla intikâl eyleyen muhallelâtlarından anaları olan Sâliha nâm hâtûn südüs hisse-i şer'îyesin ol zamân vasi-i mezbûr yedinden bi't-tamâm alıp kabz edip bir akçe ve bir habbe kalmadığına vasi-i mezbûr eline hüccet verip ol mikdâr zamân mürûr etmişken hâlâ mezbûre Sâliha şirrete sülûk edip; 'Oğlum mezbûr Ali ve kızım Hadice fevt olduklarında muhallelâtlarından

sonradan diğer zevcimden olan iki evlâdına hisse intikâl eylemiştir.' deyü on beş sene mürûr eden da'vânın istimâi memnû' iken vech-i meşrûh üzere mezbûr Ali ve Hadice'nin muhallelâtlarından südüs hakkın aldıktan gayri; 'Evlâdım dahi vardır; hisse değer.' deyü da'vâ ve taleb etmeyip hakkın bi't-tamâm kabz eylediğine hüccet verip yirmi ( ) seneden ziyâde mürûr etmiş da'vâya mübâşeret eylediğinden gayri hin-i taksimde ma'rifet-i şer' ile dört yük akçe bahâ takdir olunmuş evler hâlâ mûmâ-ileyh Ömer'in elinde olmağla garazan: 'Zikrolunan evler ziyâde bahâ eder; noksân üzere bahâ takdir olunmuş. Ol takdirce oğullarıma âid olan hisseden hakkım noksân almışım; tekrâr kısmet olunsun.' deyü dâimâ rencide vü taaddi eylemekden hâli olmadığı" bildirip kısmet defteri ve hüccet-i şer'îye mücebince amel olunup ol mikdâr zamân mürûr etmiş da'vâ istimâ' olunmamak bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin bir def'a şer'le faslolunup hüccet-i şer'îye verilmekle min-ba'd istimâ' olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra bizzât mukayyed olup dikkat-i tâm ile göresin: Husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'a görülüp faslolunup hüccet-i şer'îye verilip kat'-ı nizâ' olmuş iken mezbûre kanâat etmeyip yine ol vechile nizâ' eder ise bir def'a şer'le görülüp faslolunup on beş yıl mürûr eyleyen <<mürûr>> da'vânın istimâi mâdâm ki Pâye-i Serîr-i A'lâma telhîs ve arz olunup istinâfı için emr-i şerifim verilmeye, istimâi memnû'dur; hasmının da'vâsın istimâ' etmeyip hâli üzere ibkâ edip bir dahi ol vechile taaddi vü tecâvüz etdirmeyip men' u def' eyleyesin.

474

İstanbul'da Takyeciler Çarşısı'nda Bursa'da dikilmiş taklid, sahte ve kalitesiz takkelerin ve Kapı Çarşısı'nda da 'yeni arşın' adlı takkenin satılmasına izin verilmemesi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' takyeci tâifesi tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; hâlâ mahmiyye-i mezbûrede Takyeciler Çârşusu'nda takye dikilmek için Bursa'dan kadimden eyin¹ kumaş gelip dikilmiş takye gelmek mu'tâd değil iken hâlâ nice sakat ve kalb iş celeb² takyeler gelip satılmağ-la bey' u şîrâya ihtilâl ve ehl-i bâzâra küllî gadrolmağın kadimden olgeldiği üzere eyin kumaş gelip min-ba'd sakat ve kalb iş celeb takye getirtmeyip kethüdâları ve yiğitbaşları ve ehl-i hibre ma'rifetiyle men' olunup ve Kapı Çârşusu'nda 'yeni arşın' demekle ma'rûf takye dahi satdırılmayıp men' olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup dahi kethüdâları ve yiğitbaşlarının ve ehl-i hibrelerin getirdip muhkem tenbih ü te'kid eyleyesin ki Takyeciler Çârşusu'nda Bursa'dan sakat ve kalb iş celeb takye getirtmeyeler ve satmayalar. Her ne makûle takye bey' ederlerse yiğitbaşları ve kethüdâları ve ehl-i hibre ma'rifetiyle bey' edeler. Hâdis olanları men' u def' edip ve Kapı Çârşusu'nda 'yeni arşın' takye dahi hâdis ise min-ba'd satdırılmayıp men' eyleyesin; memnû' olmayanları muhkem te'dib eyleyesin; arza muhtâc olanları arz eyleyesin.

475

Cinayet işlemekle itham edilen İznikli Hüseyin bin Divane Mehmed ile kölesinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları; suçları sabit olduğu takdirde haklarından gelinmesi.

¹ Eyin, egin; eni bir buçuk karış, uzunluğu dört arşın gelen bez. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, C. 2, İstanbul-2007.

² Celep; kalitesi düşük, adı. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

Medhi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İznik Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "İznik sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden Divâne Mehmed'in oğlu Hüseyin ve abd-i memlûkü olan ( ) nâm kimesne şakî vü ehl-i fesâd olduklarından gayri kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Hasan nâm kimesneyi âlâniyyeten bıçak ile urup katletdiklerin maktûl-i mezbûrun oğulları Süleyman ve Muslu ve zevcesi Hayrunnisa nâm hâtûn haber verip şer'le haklarından gelinmek için emr-i şerifim verilmek bâbında inâyet recâ eylediklerin" arz eylediğin ecilden <<şer'le görülmek emredip>> yeniçeri çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) nâm kimesne ta'yîn olunup bu bâbda Ağaları tarafından dahi mektûb verilmeğin mücebince şer'le görülmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince mezbûr Çavuş mübâşeretile mezbûrları meclis-i şer'a ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftiş ü tefahhus edip göresin: Katl husûsu mezbûrların üzerlerine şer'le sâbit olursa mezbûrlar muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 24 Ş., sene 1027

476

Önemli bir mesele için İstanbul'dan Erdel'e gönderilen kişinin, yol güvenliği sağlanarak gideceği yere ulaştırılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimden Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim ve müsta'cel husûs için ( ) ol cânibe irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr, her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa menâzil ü merâhilde yarar kulağuzlar tedârük ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı neferât koşup emîn ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra irsâl ü isâl eylesiniz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesiniz.

477

Tireli Ahmed bin Piri'ye ve annesi Rabia'ya murisleri Piri'den intikal eden dükkân üzerinde başkalarının hak iddia etmesine izin verilmemesi.

Abdi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Hüccet üzerinde.

Tire Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "nefs-i Tire'de Kalmos Mahallesi'nden olup bundan ak-dem fevt olan Piri nâm kimesne mahmiyye-i mezbûre Tahtelkal'asında vâkı' müteveffâ Yahşi Bey

Evkâfından ma'lûm'ül-hudûd on beş akçe icâre-i müeccele ile veriligelen dükkânı müteveffâ-yı mezbûr Piri bundan akdem zevce-i metrukesi ve vârisesi olup sagir oğlu Ahmed'in vasiyyesi olan Kehhâl kızı Râbia nâm hâtûndan dört bin akçeye iştirâ edip nice zamân tasarruf eyledikten sonra fevt olmağla mezbûreye ve oğluna intikâl edip tasarruf eylemek istedikde Ahmed nâm kimesne; '*Zikrolunan dükkâm Yüzükcü Derviş nâm kimesneden satın almış idim.*' deyü fuzûlen zabt etmekle bundan akdem ahvâlleri şer'le görüldükde müteveffâ-yı mezbûr Piri'nin dört bin akçeye mezbûreden aldığı dükkânı olduğun nice Müslimânlar meclis-i şer'-i şerîfde şehâdet edip müteveffâ-yı mezbûrun olduğu sicil olunduktan sonra mezbûre Râbia ile oğlu Ahmed'e hükmolunup hüccet-i şer'iyye verilmişken yine nizâ'dan hâli olmadığın" bildirip hüccet-i şer'iyye mücebince kendilere zabt etdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<bunlar>> mezbûrların dükkânlarına dahlolunur ise hak üzere göresin: Vech-i meşrûh üzere şer'le görüldükde mezbûrlara hükmolunup hüccet-i şer'iyye verilmişken yine dahl ü nizâ' eder ise bir def'a şer'le görölüp hüccet-i şer'iyye verilen da'vânın istimâi memnû'dur; istimâ' etmeyip hâli üzere ibkâ edip zikrolunan dükkânı hüccet mücebince mezbûre Râbia ve Ahmed'e zabt u tasarruf etdirip min-ba'd mezbûr diğer Ahmed'i ve âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin; inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

478

Mizistre'ye bağlı Prastos, Arkasa ve Torpoliçe'ye bağlı Şimiyos köyleri serbest statüde icmalli zeamet köyleri olduğundan, bu köylere Mirli va ve adamları tarafından vergi vs. talebiyle müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi.

Mizistre ve Torpoliçe¹ kâdılarına hüküm ki:

Mizistre kazâsına tâbî Prastos² ve Arkasa³ ve Torpoliçe kazâsına tâbî Şimiyos nâm karyeler ahâlisi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "bunların karyeleri icmalli zeâmet olup rûsûm-ı serbestiyyelerin kânûn u defter mücebince sipâhîlerine edâ edip Mir-livânın alâkası <<yoğiken>> olmamağla dahl ü rencide olunugelmiş değil iken hâlâ Mir-livâ âdemleri ve subaşıları ziyâde atlı ve levendât ile devre çıkıp karye be-karye gezip reâyânın müft ü meccânen yem ü yemek ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve tavuk ve bal ve yağ ve sair levâzımların aldıklarından mâadâ selâmlık ve hil'at-bahâ ve na'l-bahâ nâmına ve gayri tarikle külli akçelerin alıp ziyâde zulm ü taaddi eylediklerinden <<n bildirip>> gayri sâkin oldukları yerlere götürmek için saman ve odun teklif edip tecâvüzden hâli olmadıkların" bildirip men' u def olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresiz: Bunların karyeleri serbest olup kadîmden Mir-livâ âdemleri ve subaşıları dahledegelmüş değil iken vech-i meşrûh üzere üzerlerine çıkıp taaddi eyledikleri vâkı' ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda fukarâya zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur; fukarâdan hilâf-ı şer'-i şerîf ve deftere muhâlif aldıkları hakların ba'de's-sübût alıverdiktikten sonra muhkem tenbîh ü te'kid eylesesiz ki min-ba'd icmalli zeâmet reâyâsın hilâf-ı şer'-i şerîf rencide vü remide eylemeyeler ve etdirmeyip men' u def eylesesiz; memnû' olmayanları ism ü resmleri ile yazıp arz eylesesiz.

¹ Mora'da bulunan Theoktisto, Toporista isimli yerleşim yeri olmalı.

² Prastós (Yunanistan).

³ Arkasás (Yunanistan).

479

İstanbul'daki sürgün Yahudilerden Karpidilerin ellerinde bulunan muafnamenin ellerinden alınarak Yahudilerin ödemekle yükümlü oldukları avarız, tekâlif vs.nin onlardan da tahsil edilmesine dair fermanın yenilendiği.

Kadri.

Hükm-i şerif mücebince.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da sâkin sürgün Yahûdî tâifesi mâ-tekaddemden bunlar fermân olunan avâ- rız-ı divâniyye ve tekâlîf-i örfiyyelerin mâbeynlerinde ihtiyârları ve cemâatbaşlıları ma'rifetleriyle hâl- lü hâllerine göre ta'yîn ve ol minvâl üzere cem' u tahsil olunugelmişken mürûr-ı eyyâmı aralarından ganî olanlarının ekseri mürd olup ve mevcûd olanları dahi ihrâklarda fakîr kalıp cümlesi deyne müs- tağrik olmağla fermân olunan tekâlîfi çekmeğe iktidârları kalmayıp hâlleri diğer-gün olup ve yine tâi- fe-i mezbûreden Hayim Karpidi ve Avraham Karpidi ve Davit Karpidi ve sâir Kar[pid]ilerin cümlesi münâ'am ve mütemevvil iken bu bâbda muâvenet etmeyip; "*Elimizde muâfnâmemiz vardır.*" [deyü] fer- mân olunan avâriz ve sâir tekâlîfi vermemekle bu bâbda külli gadr u hayf olmağla zikrolunan avâriz ve tekâlîf kendileriyle maan çekmek bâbında mukaddemâ emr-i şerîfim recâ eylediklerinde zikrolunan Karpid[i]lerin ellerinde olan muâfnâmeleri alınıp avâriz ve tekâlîfi ve sâirleriyle maan çekip fermân olunan avâriz-ı divâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeyi ve sâir Yahûdîlere fermân olunan husûsları maan alıp ihrâc etdirilmeyip mâbeynlerinde ihtiyârları ve cemâatbaşlılarının ta'yîn ve takdîr etdikleri üzere edâ etdirip; "*Elimizde muâfnâmelerimiz vardır.*" deyü taallül etdirmeyip cümle emvâl Yahûd tâifesiyle olup fermân olunan husûsları maan çekdirip bir vechile taallül ü nizâ' etdirmeyesin ve bundan sonra zik- rolunan Karpid[i]ler bu husûs için bir tarîkıla mukaddem ve muahhar târîhli emr-i şerîf dahi ibrâz ederler ise amel olunmamak için vâlid-i mâcidim zamânında emr-i şerîf verilmekle tecdîd olunmak bâbında inâyet recâ olunmağın mücebince amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim ve vâlid-i mâcidim zamânında verilen hükm-i hümayûn mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

480

Harem-i Hümayun mensuplarından İsmail Ağa'nın evine bir masura su verilmesi.

Tma.

Suyolu Nâzırına hüküm ki:

Kıdvatü'l-havâssı ve'l-mukarrebîn Harem-i Hümayûnumda olan İsmail Ağa -*dâme ulüvvuhû-* Rikâb-ı Hümayûnuma ruk'a sunup; "mahmiyye-i İstanbul'da ( ) nâm mahalde olan evinde su olmayıp ziyâde ihtiyâc olup bir masura su inâyet olunmak" bâbında istid'â-yı inâyet etmeğîn; "*Evine gelmesi kâbil ve münâsib olan sudan bir masura su <<vermek>> verdim.*" deyü hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum ile fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum mücebince mûmâ-ileyh İsmail -*dâme ulüvvuhû-*nun mahmiyye-i İstanbul'da zikrolunan evine gelmesi kâbil ve münâsib olan sudan bir masura suyu evine icrâ etdiresin.

481

Ezine kazasına bağlı Uysal köyünden eşkıya korkusuyla evlerini terk eden zimmilerin köylerine dönmelerine bazı kişilerce engel olunmasına, hukuka aykırı ise müsaade edilmemesi.

Âzine¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl edip; "reâyâdan Dimitri ve Yorgi ve diğer Dimitri ve Togro ve Yani ve Yanaki ve Nikodo nâm zimmiler taht-ı kazânda Usal² nâm karye reâyâsı eşkıyâ havfından perâkende olmağla karye-i mezbûrenin sipâhisi ma'rifetiyle karye-i mezbûreyi şeneltmek üzere ihrâk olunan evlerin ta'mir ü termim edip ve yerlerin dahi kânûn üzere tapu ile alıp varıp tavattun eylemek murâd eylediklerinde ba'zı kimesneler mücerred; 'Karye-i mezbûre ma'mûr olmayıp yerleri ve emlâki kendilere <<kala>> kalsın.' deyü nice bahâneler eyleyip mâni' oldukları" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr zimmilerin kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf zarar u taaddileri yoğ ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip şer'-i şerife muhâlif taaddi etdirmeyesin; arza muhtâc olanları yazıp bildiresin.

482

Köstendilli Mehmed Çavuş'un Karinabad ve Yanbolu nahiyelerindeki zeame-ti mezzarlarını ve mahsulünü zapt etmeye gelen vekiline, Hassa Ahır Ağası Mehmed Bölükbaşı tarafından, bu mezzarların sahipsiz olduğu ileri sürülerek yapılan müdahalenin menedilmesi ve mahsulden herhangi bir şey almış ise geri alınıp söz konusu vekile verilmesi.

Md.

Buyurulmuştur.

Karinabad ve Yanbolu kâdılarına hüküm ki:

Vezir-i A'zam ve Serdâr Halil Paşa'nın âdemlerinden olup Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından müşârun-ileyhin Voyvodalığı hizmetinde olan Köstendilli Mehmed Çavuş'un Silistre sancağında Karinabad nâhiyesinde berât-ı hümayûnla mutasarrıf olduğu zeâmeti mezzarlarından Ahur³ nâm karye kurbünde Tuzculu ve Yanbolu nâhiyesinde Kafirderzili nâm mezzarlarının zabtına ve bin yirmi yedi senesinde vâkı' olan mahsûlünü kabza <<kuyûd>> Çakırcılar Kethüdâsı Hüseyin'i vekil edip ol dahi Mustafa oğlu Hüseyin'e ısmarlayıp subaşı nasb edip temessük vermekle mezkûr Hüseyin varıp zabtına mübâşeret eyledikde Karinabad'da Hâssa Âhûr Ağası Mehmed Bölükbaşı; "Zikrolunan mezzarların sâhibi yokdur." deyü zabtına mâni' olup mahsûlüne gadreylemekle taaddi eylediği ecilden zikrolunan mezzaralar bi'l-fi'l berât-ı hümayûnla mezbûrun üzerinde olmağla elinde olan vekâlet temessüğü mücebince mezkûr Hüseyin'e zabt etdirilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan mezzaraları elinde olan vekâlet temessüğü mücebince mezkûr Hüseyin'e zabt u tasarruf etdirip mezbûr Bölükbaşı Mehmed'i ve âharı dahl ü taarruz etdirmeyesiz. Mezkûr Mehmed Çavuş mûmâ-ileyh⁴ Vezir-i A'zamımın hizmetindedir; mahsûlüne gadrolduğuna rızâ-yı şerîfim yokdur. Mezbûr Bölükbaşının mezzarlarda medhali olmamağla dahleylediği câiz değildir ve bi'l-cümle mezârî-i mezbûreyi mezkûra zabt etdirip mezbûru bir vechile dahletdirmeyesiz.

¹ Ezine (Çanakkale-Türkiye).

² Uysal. Bk. BOA, TT.d., 166, s. 409.

³ Gaburnitsa, Akhur K'oy (Bulgaristan).

⁴ Metinde "mûmâ-ileyhin" şeklinde geçmektedir.

Mahsûlünden nesne almış ise ba'de's-sübût hükmedip mezkûr Hüseyin'e alıversiniz. Şöyle ki; kanâat etmeyip geri dahl ü nizâ' ederse yazıp arz eylesiniz [ki] sonra emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

483

İskenderiye ve Bulak eminleri tarafından, önemli bir iş için Mısır'a gönderilen Divan-ı Hümayun kâtiplerinden Ali'nin gideceği yere süratle ulaşmasının sağlanması.

Ma.

Buyurulmuştur.

İskenderiye¹ ve Bulak² emînlerine hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı Muallâm Mütferrikalığıyla Divân-ı Hümayûnum kâtiblerinden Kâtib Ali -*zide kadruhû*- ba'zı umûr-ı mühimme ile Mısır muhâfazasında olan Vezîrim Mustafa Paşa'ya gönderilmiştir. İnşâallâhü Teâlâ vardıkda bir mükemmel cerye tutuverip ve lâzım olan mühimmâtın görüp ber-vech-i isti'câl mahmiyye-i Mısır'a isâl etmeniz emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere müşârun-ileyhe bir mükemmel cerye tutuverip lâzım olan mühimmâtın tedârük edip ber-vech-i isti'câl mahmiyye-i Mısır'a irsâl ü isâl eylesiniz. Müşârun-ileyhin müsâraat üzere isâli mühimmât-ı umûrdandır. Şöyle ki; ihmâl ü te'hîr ile mahall-i me'mûra geç vara, sizin adem-i takayyüdünüze haml olunup gereği gibi mes'ûl ü muâteb olmanız mukarrerdir; ana göre mukayyed olup bir gün mukaddem göndermesine ikdâm u ihtimâm eylesiniz.

Yevmü'l-Ahad, fi 28 Şa'bân, sene 1027

484

Modava sancağına bağlı Mehadiye ve Almaş nahiyelerindeki mezraların çok fakir olmalarından dolayı tahrir edilmelerinden vazgeçilip daha önce bunlardan kale muhafazasında bulunmakta olanlara yapılmış olan timar tevziyatına dokunulmaması ve bunların cizyelerinin, duhan hanesi esas alınarak hesap edilmesi.

Ma.

Buyurulmuştur.

Tımışvar Beylerbeyisine ve Modava Beyine hüküm ki:

"Bundan akdem Tımışvar eyâletine tâbi' Modava sancağında Mehadiye ve Almaş³ nahiyelerinde vâkı' olan mezraaları şeneltmek şartıyla hîn-i fetihde mevcûd bulunup Kal'a-i mezbûreyi muhâfaza eylemeğe ihtiyârlarından erbâb-ı istihkâka zeâmet ve timâr tarikıyla tevzi' u taksim olunup her biri berât etdirip on dört seneden beri zikrolunan mezraalar şeneltmek ümidi ile Kal'a-i mezbûreyi muhâfaza üzereler iken Mir-i mirân-ı sâbık Mehmed Paşa tama'-ı hâma düşüp mezâri'-i mezbûrenin

¹ Alexandria (Mısır).

² Bülâq (Mısır).

³ Metinde "Halmaş" şeklinde geçmektedir.

ma'mûrlarından kendiye timâr bağlamak için; 'Zikrolunan mezraalar şenelip tahrîre muhtâc olmuştur.' deyü tahrîr eylemek için emr-i şerif getirtmekle vech-i meşrûh üzere tahririne âdem gönderdikde cümle yüz kırk dokuz hâne bulunup anlar dahi ziyâde fakîru'l-hâl olmağla tahrir olunurlar ise yerlerinde durmağa imkân olmayıp cümlesi Erdel ve Eflak câniblerine firâr ve terk-i diyâr etmeleri mukarrer olup eyâlet-i Tımişvar'ın umûmen sancakları tahrir olunmayınca nevâhi-i mezbûre <<nin>> tahrir olunmayıp te'hîre konulmak ve harâbe olan mezraaları şeneldip mezkûrûn züamâ ve erbâb-ı timâr Kal'a-i mezbûreyi muhâfaza eylemek için istimâlet verilmek cânib-i mîriye evlâ vü enfa' olup ve bundan mâadâ nevâhi-i mezbûrenin bin yirmi altı senesinde yazılan reâyâları esâmileri defteri Tımişvar Defterdârına imzâ etdirilip her bir mezraanın duhân hâneleri muktezâsınca cizyeleri hesâb olup târih-i mezbûrdan bu sene-i mübârekece cem' olunduğu hesâb mücebince her sene maktûiyet üzere cem' u tahsil etdirilip min-ba'd bundan ziyâde harâc ve sâir teklif ile reâyâ rencide olunmayıp defterde mastûr olduğu üzere eğer havâss-ı hümâyûn mezraaları ve eğer züamâ ve erbâb-ı timâr ellerinde bulunan mezârî mukaddemâ tevzi' olunduğu üzere ashâbı üzerinde ibkâ olunmak" recâsına sen ki Mîr-i mirân-ı müşârun-ileyhsin, arz eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmağının Mâliye tarafından emir verilmeğin mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyeziz.

485

Modava sancağında eşkıya güzergâhında bulunan Mehadiye Kalesi inşaatı için Samakov'dan demir, Belgrad Kalesi'nden top ve Tımişvar Kalesi'nden barut verilmesi.

Md.

Buyurulmuştur.

Samakov Mukâtaâtı Müfettişine ve Nâzırına hüküm ki:

Modava sancağında intihâ-i serhadde olan Mehadiye Kal'ası haydûd eşkıyâsının güzergâhı olup istihkâm üzere binâsı mühimmâtdan olmağla taş ile binâsı fermân olunmağın bi'l-fi'l Modava Sancağibeyi olan Abdülmü'min -dâme izzühü- geçen seneden beri lâzım olan demir mühimmâtın ve işleyen demircilerin ücretlerin ve kırk nefer neccârın yevmiyyelerin kendi yanından verip zikrolunan mühimmâta bir yerden imdâd olunmayıp ol cânibde mevcûd olan demir harc u sarf olup kifâyet eylememekle tamâm olmayıp hâlâ Kal'a-i mezbûrenin kapılarına ve köşelerinde olan kullelerine ziyâde demir lâzım olmağla Samakov'dan elli kintâr demir verilmek recâsına müşârun-ileyh Abdülmü'min -dâme izzühü- arz etmeğin vech-i meşrûh üzere elli kintâr demir verilmek için Mâliye tarafından emir verilmeğin mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyeziz.

Md.

Bu dahi.

Bir sûreti, "... Modava Beyi arzıyla zikrolunan Mehadiye Kal'ası'na Belgrad Kal'ası'ndan altı aded şahî darbzen ve geçen sene dökülen hurde toplardan altı aded top ve ikişer enikli büyük prankulardan altı aded ve geri ikişer enikli küçük prankulardan iki aded prankı verilmek için Mâliye tarafından emir verilmeğin mücebince ..." emr-i şerif yazılmışdır.

Md.

Bu dahi.

Bir sûreti, "... Müşârun-ileyh arzıyla Mehadiye Kal'ası'na Tımşvar Kal'ası'nda olan barutdan on kantar barut verilmek için Tımşvar Beylerbeyisine ve Dizdârna Mâliyeden emir verilmeğin mücebince ..." emir yazılmıştır.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi-gurre-i şeh-r-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

486

Ali Çavuş'u öldüren eşkıya ve haramilerin yakalanıp toprak kadıları marifetiyle yargılanmaları ve haraççı vs. görevlilerin halka yaptıkları zulümlerin önlenmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Sâbıkâ Mândeler Ağası olup ol cânibde eşkıyâ def'ine me'mûr olan Hasan -dâme mecdühû-ya hüküm ki:

Bundan akdem ol câniblerde zuhûr <<eden>> edip Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Ali Çavuş'u katleden harâmî ve sâir eşkıyâ vü ehl-i fesâdın ele getirilmesi ve reâyâ vü fukarâyâ zulm ü taaddi eden harâccıların ve ol câniblerde hidmete me'mûr olup reâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyete taaddi edenlerin zulümleri def'i için evâmîr-i şerife ile irsâl olunmuş idin. İmdi; ol emrim alâ-mâ-kân mukarrerdir. Mukaddemâ vârid olan evâmîr-i şerife mücebince toprak kâdıları ma'rifetleriyle hak üzere görüp itmâm-ı hidmetde mücidd ü sâi olman emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdir olan fermân-ı şerifim üzere amel edip dahi zikrolunan husûslar için sana verilen evâmîr-i şerife mücebince toprak [kâdî]ları ma'rifetleriyle hak üzere görüp eğer Ali Çavuş'u katleden harâmî ve sâir ehl-i fesâdın ele getirilmesi ve eğer harâccıların ve sâir hidmete me'mûr olanların reâyâ üzerinden zulm ü taaddilerinin men'u def'i ve sâir fermân olunan hidemât-ı hümayûnumun itmâmıdır; ber-vech-i adâlet itmâma eriştirmekde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin. Ammâ bu bahâne ile eşkıyâdan olmayıp kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâd ve zaleme tâifesine himâyet eylemekden ihtirâz eylesin.

487

Kethüdayeri Mehmed'in, Rodoscuklu Yeniçeri Derviş'in karısı Ayşe ile olan davasına müdahale etmekten menolunması.

Rodoscuk Kâdisına hüküm ki:

Rodoscuk sâkinlerinden Derviş nâm Yeniçeri zevcesi Ayşe nâm hâtûnla şer'i da'vâsı olup görülmek murâd eyledikte Bölük Kethüdâsıyeri olan Mehmed da'vâlarına karışıp şer'le görülmeye mâni' olmağa mezbûr min-ba'd müdahale etdirilmeyip şer'le da'vâsı görülmek bâbında hâlâ Mândeler Ağası olan Ömer -dâme mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anın gibi mezbûr Dervîş şer'le da'vâya şürû' eyledikde mezbûr Kethüdâyeri dahle-dip mânî' olmak isterse min-ba'd dahl ü taarruz etdirmeyip men' u def <<eyleyip>> edip kendini varan Bölük Çavuşuyla maan mezbûru Âsitâne-i Saâdetime gönderesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 2 N., sene 1027

488

Belgrad Ambarında bulunan hububatın zayı olduğu iddiasının bizzat yerinde defter kayıtlarına bakılarak teftiş olunması ve mevcut olmayıp başkalarının zimmetinde bulunanların da eksiksiz olarak tahsil edilmesi.

Mm. Efendi hattıyla.

Sâbıkâ Rumeli Beylerbeyisi olup hâliyâ Budun eyâletine mutasarrıf olan Mehmed Paşa –dâmet maâlihî–ye ve Belgrad Kâdisına ve Sirem ve Semendire sancaklarında olan kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Belgrad Anbârında hıfzı fermân olunan terekenin zâyî' u telef olduğu istimâ' <<olunmağla>> olunmağın Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş –zîde kadruhû– ehl-i vukûf ve dindâr ve müstakim ve maslahatgüzâr olmağla mezbûr mübâşeretiyile zikrolunan tereke <<nin>> Anbâr-ı mezbûra vaz' olaldan beri olan Anbâr emînlerinin defterleri mücebince anbârda mevcûd oldukları görölüp ve zimemde olanlar dahi mezbûr mübâşeretiyile tahsil ve der-anbâr olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi mezbûr Mehmed Çavuş mübâşere[tiyle] zikrolunan tereke anbâra vaz' olaldan beri olan ümenânın defteri mücebince ne mikdâr tereke vaz' olunmuştur ve hâlâ ne mikdâr mevcûd tereke vardır ve ne mikdârı zimemdedir <<ve ne mikdâr makûlesi>> ve zimemde ne makûle keyl ile verilip alınmıştır ve tefâvüt-i keyli ne mikdâr olur; aslı ve hakikati üzere yazıp defter etdikden sonra zimemde olanları siz ki kâdılarsız, mezbûr mübâşeretiyile bî-kusûr tahsil ve der-anbâr etdirip kimesne zimmetinde bir habbe bâkî kodurmayasız. Ammâ bu husûsa onat vechile mukayyed olup bu bahâne ile ahz ü celb olunmağla terekenin itlâf ü izâatından <<ziyâde hazer eyleyesin>> ve tahsili bâbında ihmâl ü müsâmahadan ziyâde ihtirâz üzere olasız.

489

Şehzade Sultan Mehmed Vakfı reayasından olan İzmir'e bağlı Ayasefid, Balçık, Havlu ve Kızıltepe köyleri ahalisinin kendilerine zulmettiği iddiasıyla şikâyet ettikleri Ayasefidli Arap Sünbül Ali'nin kendisinden davacı olanlar ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi ve üzerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

İzmir Kâdisına ve Sığla Beyine hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Dâru's-saâdetim Ağası el-Hâc Mustafa Ağa –dâme ulüvvuhû– Nezâretine müteallik merhûm ve mağfûrun-leh¹ Şehzâde Sultân Mehmed –tâbe serâhû– Evkâfı reâyasından kazâ-i mezbûra tâbî Ayasefid ve Balçık ve Havlu ve Kızıltepe nâm karyeler <<ahâlisi>>

¹ Metinde "merhûmun-leh" şeklinde geçmektedir.

reâyâsı Sûdde-i Saâdetime gelip arzuhâl sunup; "nefs-i Ayasefid nâm karyede sâkin müderris nâmında Sünbül Ali nâm Arab kadimden eşkıyâ vü ehl-i fesâddan olup bundan akdem nice zulm ü taaddisi zâhir olmağla hakkından gelinmek için defaâtle evâmir-i şerife ile âdemler gönderilmişken mezbûr Arab bir tarikıla halâs olup hakkından gelinmek mümkün olmamağla mezbûrun zulm ü taaddisi had-den ziyâde olduğundan gayri sâbıkâ Evkâf-ı mezbûre Zâbiti olup fevt olan Nasuh'un avretin alıp geri zâbitleri olan Durmuş nâm kimesne hevâsına tâbî olmağla Nâib olup dahi fukarâ-i reâyâdan hakkından ziyâde nice akçeler alıp ve yek-dil ü yek-cihet olmağla mezbûr Durmuş tahrik ve iğvâ verip; 'Müteveffâ-yı mezbûr Nasuh mukademâ zamân-ı mübâşeretinde reâyâdan aldığı öşrü defterinde resîd etmemekle sana intikâl eylemiş değildir.' deyü mezbûr Durmuş taleb etdirip ve kendisi Nâib olduğu cihetden reâyânın isbâtına ve şehâdetine amel eylemeyip hükmetdirip 'öşür' deyü tekrâr fukarâdan nice akçeler aldırıldığından gayri maa'l-ittifâk gece ve gündüz şûrb-i hamr etmekle serhoş olduklarında nicemizi döğüp ve nicemizden hilâf-ı şer' <<küllî>> akçeler alıp envâ'-ı taaddi vü tecâvüz ettiğın" bildirdiler. "Şöyle ki; men' u def olunmazsa cümlemiz perâkende vü perişân olmamız mukarrerdir." deyü izhâr-ı tazalüm eyledikleri ecilden mezbûrların ahvâlleri şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup mezbûr Sünbül Arab[1] Evkâf-ı mezbûre reâyâsı ile berâber edip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip ihzâr-ı şer' edip bundan akdem bir defa şer'le görülüp faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresiz: Fi'l-vâkı' mezbûrların minvâl-i meşrûh üzere zulm ü taaddisi mukarrer olup bir defa reâyâdan alınan öşürlerin geri tahsil edip ve buna muâdil taaddisi olduğu sâbit ü zâhir olursa men' u def [s. 220] ve def¹ edip üzerine sübût bulan hukûk şer'le ashâbına reddoldukdan sonra min-ba'd mezbûra hilâf-ı şer'[-i] şerif kimesneyi rencide vü remide etdirmeyesiz. Şöyle ki; memnû' olmayıp geri fukarâya taaddi üzere olursa vukûu üzere yazıp Sûdde-i Saâdetime arz eylesesiz ki sonradan haklarından ne vechile emrim sâdır olur ise mücebiyle amel oluna. Ammâ tamâm hak üzere olup kazıyyede medhali olmayana medhal verdirmeyip icrâ-yı hak eylesesiz.

490

Sultan Süleyman Han Vakfına ait Şam'a bağlı Baalbek, Kerek-i Nuh, Zebedani ve Akkar nahiyyelerindeki bazı köyler reayasından olup babalarının ölümüyle Şam vs. yerlere göç etmiş olanların 'Vakıf defterinde babalarının raiyyet kaydolunduğu, ancak kendilerinin defterde raiyyet kaydının bulunmadığı' gerekçesiyle vermek istemedikleri raiyyet rûsumunun, babaların raiyyet kaydı oğulları da kapsadığından, onlardan da tahsil olunması.

Rif'at.

Hasan Çelebi.

Şam Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olan ifthârul-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedül'l-mülûki ve's-selâtin, enisü'd-Devleti'l-Aliyyeti's-sultâniyye, celisü'l-hazreti'l-alıyyeti'l-hâkâniyye, el-muhtassu bi-mezidi inâyeti'l-Meliki'l-Muîn Hacı Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhü- Sûdde-i Saâdetime arz gönderip; "Şam-ı Şerif'de vâkı' merhûm Sultân Süleyman Hân -aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân- Câmî-i şerifi ve imâreti Evkâfından olan Baalbek² ve Kere[k-i] Nuh³ ve Zebedani ve Akkar⁴ nahiyyelerinin kadimden

1 "ve def" metinde iki defa yazılmıştır.

2 Baalbek (Lübnan).

3 El Karak, Karak Nüh (Lübnan).

4 Halba, 'Akkâr (Lübnan).

Vakfa raiyyet kaydolunan karyeler halkından Fuzul¹ ve Tabşar² ve Kusaya³ ve Argis⁴ ve Kefr Âmir⁵ ve Kübre⁶ ve Şâ'ra⁷ ve Mezârî' nâm karyelerde ve Şam-ı Şerîf'de sâkin olup kendi kâr u kisblerinde olan raiyyeti oğullarının babaları fevt olmağla perişân olup Vakfın defterde mukayyed raiyyeti oğulları iken; 'Raiyyet olmaz.' deyü <<inâden>> rûsûm-ı raiyyetlerin vermekde inâd eyleyip ol makûleleri kadîmî yerlerine getirip veya oturdukları yerlerde rûsûm-ı raiyyetlerin aliverip ve zimmetlerinde kalan mâl-ı vakf dahi aliverilmek için emr-i şerîf verilmek" recâsına arz etmeğın imdi; Vakfın bi'l-fi'l defterde yazılı raiyyetlerinin oğulları babalarına tâbî'dir; Vakıf defteri[n]de eğer yazılsın ve yazılmasın rûsûm-ı raiyyetleri Vakfa alınmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda ol vechile nizâ' edenler Vakfın bi'l-fi'l defterde yazılı raiyyetlerinin oğulları ise Vakfa gerek yazılsın ve yazılmasın babalarına tâbî'dir. <<rûsûm-ı raiyyetleri>> Eğer kadimden oturdukları yerlerden göçüp gideli on yıl geçmiş değil ise kaldırıp kânûn üzere geri kadîmî yerlerine getirdip temekkün etdiresiz. Eğer göçüp gideli on yıl geçmiş ise kaldırmak <<olur>> olmaz; her kande otururlar ise rûsûm-ı raiyyetlerin oturdukları yerlerde hükmedip aliveresiz. Babaları fevt olmağla; "Biz defterde yazılmış değiliz." deyü taallül ü inâd etdirmeyesiz; babaları Vakfın defterde yazılı raiyyetleri oldukları kifâyet eder.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fî 5 N., sene 1027

491

Dede ve Ahi Ahmed adlı şahısların Manisa'ya bağlı Kepenekli köyünde yaptırmak istedikleri susam yağı değirmenine ehl-i örf vs. tarafından müdahale olunmasına izin verilmemesi.

Tma.

Hilm Efendi hathyla.

Sâbıkâ Vezîr olup mütekâid ve Saruhan ve Aydın sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems⁸ Paşa -dâmet maâlihî-ye ve Mağnisa Kâdisına hüküm ki:

İftihârul-ümerâi ve'l-ekâbir bundan akdem tuğrâ-yı şerîfim hidmetinde olup hâliyâ Reisü'l-küttâbım olan Mehemed Mecd -dâme ulüvvuhû-nun kazâ-i mezbûrda vâkı' Kepenekli⁹ nâm karyesi sâkinlerinden Dede ve Ahi Ahmed nâm kimesneler karye-i mezbûrede kendi mâllarıyla bir şîr-i revgan değirmeni binâ etmek murâd <<eyledikleri>> eyledikde ehl-i örf tâifesinden ve gayriden dahl ü rencide etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ olunmağın hilâf-ı şer' u kânûn rencide olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

1 Metinde "فرتزل" şeklinde geçmektedir. El-Fourzol (Lübnan).

2 Bk. BOA TT.d., 401, s. 192.

3 Metinde "قرسايه" şeklinde geçmektedir. Qoussaya (Lübnan).

4 BOA, MAD.d., 1111, s. 5b.

5 BOA, MAD.d., 1111, s. 3b.

6 BOA, MAD.d., 1111, s. 4a. Zebedani'nin güneyinde "Ayn al Kubri" ve kuzey doğu tarafında "Al Kubri" ve "Kubri" isimli yerleşim yerleri bulunmaktadır.

7 BOA, MAD.d., 1111, s. 4a.

8 Metinde "شمش" şeklinde geçmektedir.

9 Kepenekli (Manisa-Türkiye).

Vusûl buldukda mezbûrlar kendi mâllarıyla karye-i mezbûrede bir şîr-i revgan değirmi ni binâ etmek murâd etdiklerinde emrim üzere hilâf-ı şer' u kânûn ehl-i örf tâifesiinden ve gayriden bir ferdi dahl ve rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

492

Drama ve Zihne kazalarında bulunan Sultan Selim Vakfı reayasından emr-i şerifte yazılı olan miktarın üstünde ziyade-i cizye alınmaması.

Bu dahi.

Drama ve Zihne kâdılarına hüküm ki:

Ecdâd-ı ızâmımdan Sultân Selim Hân *-aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân-*ın <<mütevelli>> Evkâfı Mütevelli olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Selim *-dâme mecdühü-* Sûdde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Merhûm-ı mûmâ-ileyhin Evkâfı reâyâsından olup taht-ı kazânızda sâkin olan Vakıf reâyâ[sı]nın ziyâde-i cizyeleri yüz kırkar akçe iken hâliyâ ziyâde-i cizye cem'ine varanlar ikişer yüz yirmişer akçe cem' etmekle reâyâyâ külli gadrolmağla Vakfın reâyâsı perâkende vü perîşân üzere olur.¹" deyü i'âm etmeğin emr-i şerifden ziyâde alınmayıp ve alınmış ise geri ashâbına reddolunmak bâbında fer-mân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup göresiz: Fi'l-vâkı' emr-i şerifde ta'yîn olunandan ziyâde Evkâf-ı şerif reâyâsından akçe alındığı vâkı' ise men' u def edip min-ba'd emr-i şerifimde ta'yîn olunandan ziyâde bir akçe ve bir habbe aldırmasın ve şimdiye dek ziyâde alınan akçelerin dahi hük-medip bi-kusûr ashâbına alıveresin; inâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesin.

493

Siroz kazasının Orlak köyü zabitanın öşrü, zamanında ürün olarak almayıp daha sonra geçerli narhın üzerinde bir fiyattan para olarak almasına izin verilmemesi.

Siroz Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Orlak² nâm karye ahâlisi Sûdde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "hâliyâ zabitleri olan kimesne hâsıl olan arpa ve buğday ve sâir öşür alınagelen husûslarda şer' u kânûn üzere öşürlerin <<almayıp>> aynı ile almayıp üzerlerine bırakıp narh-ı cârîden otuzar kırkar akçe ziyâde talep etmekle her zamân rencide ve zulm ü taaddî üzere olduğun" bildirdikleri ecilden şer' u kânûn üzere amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' zabitleri olan kimesne mezbûrların hâsıl etdikleri tereke ve sâir öşür veriligelenlerden zamânında aynı ile öşürlerin almayıp üzerlerine bırakıp sonradan narh-ı cârîden ziyâde akçe talep edip rencide etdiği vâkı' ise men' u def edip muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki zamânında aynı ile şer' u kânûn üzere öşürlerin alıp min-ba'd üzerlerine bırakmayıp ve sonradan akçe talep etmeyip ol vechile reâyâyâ rencide vü remide eylemeye ve etdirmeyesin. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp reâyâyâ geri ol vechile rencide eder ise yazıp vukûu üzere arz eylesin.

¹ Metinde "olup" şeklinde geçmektedir.

² Strymonikó, Orliakon (Serez-Yunanistan).

494

Sivrihisar kazasında müftülük taslayan ve üstüne vazife olmayan işlere karışan Muslihiddin'in Rodos Kalesi'ne sürgün edilmesi.

Bâ-hatt-ı hümayûn.

Gürcü Mehmed Paşa'nın kethüdâsı tarafından Abdurrahman Çavuş'a verildi.

Sifrihisar Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; <<kasaba-i mezbûr>> "Sifrihisar kazâsından olup müftî nâmında olan Muslihiddin, üzerine lâzım değil iken umûr-ı kazâyâ ve reâyâ vü berâyâ ahvâline karışıp zulm ü taaddî üzere olmağla mukaddemâ bu makûle umûra karışmayıp kendi hâlinde olmak için emr-i şerif vârid olmuşken geri bir tarıkıla emir almağla reâyâyı umûm üzere teftiş edip <<için temessük alıp>> bu bahâne ile nicenin akçelerin alıp envâ'-ı taaddî vü tecâvüz eylemiştir ve mukaddemâ kendi hâlinde olmaz ise nefy-i beled olmağ için emr-i şerif dahi verilmişken <<ilmeğin>> memnû' olma-mağla hâlâ nefy-i beled olması lâzım gelmiştir." deyü <<arz>> îlâm eylediğin Pâye-i Serîr-i A'lâma arz olundukda Rodos'a nefy-i beled olmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnum ile fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrun alâkasın ol <<yerden>> kasabadan kat' edip dahi yarar âdemlere koşup Kal'a-i Rodos'a <<s kal'asına>> gönderesin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere tenbih ü te'kid eylesin ki yolda gaybet ettirmeyip ve mahall-i mezbûra teslim eylediklerine Rodos Beyinden mühürlü temessük alıp getireler.

495

Galata'ya içki getiren gemilerden Sultan Ahmed Han Vakfı için alınagelmekte olan tulum resmine, bunu almaya yetkili olan Yorgi veled-i Manol dışında kimsenin karışmasına ve müdahale etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân *-aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân-* mahmiyye-i İstanbul'da binâ eylediği Câmî'-i şerîf ve imâret-i âmirenin Galata reâyâsı tulumculuğu, evkâfından olup her gemi ile Galata'ya hamr ile gelip boşaltıldıkda bin akçe resm veren geminin iki yüz akçe resm-i tulumu kadimden alınagelip ve beş yüz akçe veren geminin otuz akçe resm-i tulumu alınagelip hâlâ Yorgi veled-i Manol nâm zimmi her sefer ki hamr ile Galata'ya [gelen] gemi[lerden] zikrolunduğu üzere resmin alıp Vakıf cânibine teslim etmeğe uhdesine almağın Evkâf-ı mezbûre Mütevellisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Piyale *-zîde mecdühû-* vech-i meşrûh üzere eline mühürlü temessük verip lâkin ba'zı kimesneler mezbûrun ma'rifeti¹ yoğ iken Vakfa zarar ederler[miş]. Bunun ma'rifeti olmadın hâricden kimesne karışmayıp oligeldiği üzere alınmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan tulum resmin kadimden oligeldiği üzere ve Mütevellînin mühürlü temessüğü mücebince alıdrasın. Olgelene muhâlif âhardan bir ferdi karışdırmayıp men' u def eyleyip bu husûsda oligeldiği üzere ve elinde olan mühürlü Mütevellî temessüğü mücebince amel eylesin.

¹ Metinde "taarruzu" şeklinde geçmektedir.

496

Ahyolu kazasına bağlı Süzebolu köyü etrafında ortaya çıkıp 'elinde emir oldu-ğunu' söyleyerek çevredeki köylerin ahalisine zulmeden Frenk Mehmed adlı kimsenin yakalanarak davacıları ile yargılanması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sicil suretiyle birlikte tutuklu olarak Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.

Kurd.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Ahyolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mustafa -edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-ya hüküm ki:

Edirne'de merhûm Sultân Bayezid Hân -tâbe serâhü- Evkâfı Mütevellisi Osman -zîde mecdühü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî Süzebolu nâm karye etrâfında Frenk Mehmed nâm kimesne¹ zuhûr edip; 'Vilâyet muhâfazasına ve kereste kat'ı men'ine elimde emrim vardır.' deyü etrâf kurâ reâyâsının kimin tutup döğüp mecrûh edip ve kimin katledip emvâl ü erzâkın nehb ü gâret etmekle reâyâ perâkende vü perişân olmak üzere olmağla men' u def'i için emr-i şerîf vârid oldukda itâat-i emr etmeyip günden güne bu vechile fesâd ü şenâati ziyâde olmaktadır. Şöyle ki; mezbûrun ahvâliyle takayyüd olunmaya, reâyânın ekseri zulmünden celâ-yı vatan etmek mukarrerdir." deyü arz <<etmeğin>> edip ve bu bâbda tarafınızdan dahi ol cânibde Nâibü's-şer' olana mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda varan kapıcılar mübâşeretile mezbûru bi-eyyi vechin kân ele getirip dahi da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eyleyen husamâsı muvâcehesinde bir def'a şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hakk u adl üzere teftiş ü tefâhhus edip göresin: Ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların ba'de's-sübût ashâbına bi-kusûr alıverdikden sonra fesâd ü şenâatine müteallik üzerine şer'le sübût bulan mevâddı sicil eyleyip dahi sûret-i sicilleriyle <<muhtâc-ı arz olanlardan ise habsedip sûret-i sicilleriyle ahvâlin yazıp bildiresin muhtâc-ı arz olunanlardan değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle âmil olup şer'le hakkında lâzım geleni icrâ edip ehl-i fesâda himâyet ve kendi hâllerinde olanlara garaz u taassub ile hilâf-ı şer' iş olmakdan ictinâb edip câdde-i hakdan udûl olunmaya>> mezbûru varan kapıcılara koşup Südde-i Saâdetime gönderesiz ve koşup gönderdiğiniz âdemlere muhkem tenbih ü te'kid eyleyesiz ki yollarda gaybet etdirmekden <<ihtimâli olmaya>> ziyâde ihtirâz eyleyeler.

[Yev]mü's-Sebt, fî 11 N., sene 1027

497

Belgrad'daki Dergâh-ı Mualla Yeniçerileri Serdarlığına 87. Cemaatten Korucu Mustafa'nın tayin olduğu.

Zağarcabaşı mektûbu mücebince.

Belgrad Monlâsına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda olan Dergâh-ı Muallâm yeniçerileri üzerine Serdâr olan ref' olunup yerine Seksen Yedinci Cemâatde Korucu Mustafa Serdâr ta'yîn olunup mezbûr sadâkat ile hidmet-i mezbûrda istihdâm olunup ve vâkı' olan tâife-i mezbûre merkûmu üzerlerine Serdâr bilip

¹ Metinde "nâm kimesne" iki defa yazılmıştır.

sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' etmeyip her biri mutî' u munkâd ve şer'-i şerife inkıyâd üzere olup inâd ü muhâlefet üzere olanlar mezbûr ma'rifetiyle ism ü resmleriyle arz olunup haklarından geline ve levend tâifesiinden ba'zı eşkıyâ dahi burma astar ve yakalı dolama ve yağmurluk giyip kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı nâmında ve şeklinde gezip fukarâya zulmeden eşkıyâyı dahi merkûma zabt etdirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunup ve yeniçeri ve acemioğlanı zümresinden eğer mukim ve eğer âhar diyârdan gelip ol cânibde fevt olup mîriye âid ü râcî' olan muhallefât u metrûkâtı mezkûra ahz ü kabz etdirilip ve sük-ı sultânide fûrûht olunup her ne hâsıl olursa der-kise olunup ve mühürlenip müfredât defteri ile mezbûra teslim olunup Südde-i Saâdetime irsâl olunup hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde dahl ü rencide etdirilmemek" için Zağarcıbaşı olup Yeniçeri Ağasının Kâimmakâmı olan kıldvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezbûru sadâkat ü istikâmet ile taht-ı kazânda hidmet-i mezbûrede istihdâm edip âharı dahletdirmeyesin. Şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin; inâd üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp arz eylesin.

Hüve

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 N., sene 1027

498

Tatar Ali Çavuş'un mahlulünden Mehmed Çavuş'a dirlik olarak verilen Ayaş nahiyesine bağlı Yoğunpelid, Yüreğir ve Cimder köylerine kendi dirliği olduğu iddiasıyla Osman tarafından yapılan müdahalenin önlenmesi.

Dâi.

Hazret-i efendi.

Ayaş¹ ve Beypazarı² kâdılarına hüküm ki:

"Bundan akdem Tatar Ali Çavuş nâm kimesne fevt olup zeâmetleri mahlûl oldukda Ayaş nâhiyesinde olan yirmi beş bin akçe zeâmeti düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezirim Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun âdemlerinden Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş'a verilip berât etdirip zeâmet-i mezbûre karyelerinden Ayaş nâhiyesinde Yoğunpelid³ ve Yüreğil⁴ ve Cimder⁵ nâm karyeler on seneden ziyâde bilâ-nizâ' mezbûr Tatar Ali'nin zabt u tasarrufunda iken Osman nâm kimesne; 'Zikrolunan karyeler bizim kadîmî tîmârımızdır.' deyü dahl ü nizâ' edip Kâdi muâvenet etmekle mahsûlü fuzûlî kabz etmekle küllî gadrolduğu" i'lâm olunmağın şer'le mahsûlü alıverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup göresin: Zeâmet-i mezbûre vech-i meşrûh üzere merkûm Mehmed Çavuş'un berât-ı şerifimle üzerinde iken mezbûr Osman fuzûlî mahsûlünü aldığı vâkı' ise ba'de's-sübût berâtı mücebince tahviline düşen mahsûlün hükmedip bî-kusûr alıversin. Şer' u kânûna muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

1 Ayaş (Ankara-Türkiye).

2 Beypazarı (Ankara-Türkiye).

3 Yoğunpelit (Ankara-Türkiye).

4 Yüreğil (Ankara-Türkiye).

5 Kavaközü, Cimder (Ankara-Türkiye).

499

Bergos kazasına bağlı Alpmusa(?) köyünden başka bir yere giderken yolda haramiler tarafından eşyası gasbolunup silahla yaralandıktan sonra ölen Silahdar İbrahim'in cinayet zanlıları olarak söz konusu köy ahalisinin mahkemeye çıkarılıp teftiş olunmaları.

Mm. Efendi.

Bergos Kâdisına hüküm ki:

"Silahdârlardan İbrahim nâm kimesne kazâ-i mezbûra tâbî Alpmusa(?) nâm karyeden kalkıp âhar yere giderken karye-i mezbûre kurbünde yoluna harâmiler gelip âlet-i harble mezbûru mecrûh edip esbâb u erzâkın ve altından bârgîrin alıp bir günden sonra mezbûrun bârgîrin karye-i mezbûre zimmîleri karındaşı olan Süleyman'a teslim edip ve mezbûr İbrahim ol cerâhatdan fevt olduğu" i'âm olunmağın karye-i mezbûre ahâlisi bu bâbda mazanne olmağla şer'le görülmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup karye-i mezbûre ahâlisin meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip dahi maktûl-i mezbûrun yoluna inenler ne makûle kimesnelerdir ve mezbûru kim katletmiştir ve bârgîri ehl-i karyenin ellerine ne tarikle düşmüştür; tamâm hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus edip kâtilleri zuhûra getirip muhtâc-ı arz olanların habsedip arz eylesin; muhtâc-ı arz olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip ihkâk-ı hak eylesin. Ammâ bu bahâne ile ahâlî-i karyeden ahz ü celb olunmaktan ve hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddi olunmaktan hazer eylesin.

Yevmü's-Sülâsâ, fî 14 N., sene [10]27

500

Hüma Hatun'a dedesinden intikal etmiş olan evde hak iddia eden merhume Hatice Hatun'un evladı ve vasisinin, şahitlerin temessükleriyle birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmaları için Asitane'ye gönderilmeleri.

Nuri.

Hilmi Efendi hathtyla.

Buyurulmuştur.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Hümâ nâm hâtûn Südde-i Saâdetime gelip; "bundan akdem dedesinden kendiye intikâl etmiş vakıf ev husûsunda nefsi-i Bursa sâkinelerinden Hadice nâm hâtûn ile da'vası olmağla mezbûre Hadice, Halil oğlu Hacı Mehmed ve Abdünnebi oğlu Hacı Ahmed ve Hamza ve Bali oğlu Hacı ve Ali oğlu Mustafa nâm kimesneleri şehâdet etdirip nizâ' üzere iken mezbûre Hadice Hâtûn fevt olup evlâdının vasisi olan kimesne zikrolunan evi zabt <<etdirmeyip>> edip kirâya vermekle kendiye gadrolunduğın" bildirmekle mezbûre hâtûnun evlâdı ve vasisi ve şahidleri Südde-i Saâdetime gelip şer'le ahvâlleri görülmek fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûre hâtûnun evlâdın ve vasisin ve zikrolunan şahidlerin temessükleriyle Südde-i Saâdetime gönderesin ki gelip Divân-ı Hümayûnumda murâfaa olup şer'le fasloluca.

501

Filibe'de bulunan Sultan Süleyman Han Vakfına ait iltizama verilmiş olan mukataaların Vakfa ödemeleri gereken akçenin günlük olarak hesap edilip mültezimlerden tahsil edilerek Vakfa gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Filibe <<ve Drama>> kâdılarına, merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü- Câmi'-i şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfı vâkı' olan yerlerin kâdılarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim müşârun-ileyhin <<-tâbe serâhü-nün>> Evkâfı Mütevellisi olan Selim -dâme mecdühü- Sûdde-i Saâdetime mektûb gönderip; "müteveffâ-yı müşârun-ileyhin taht-ı kazânızda vâkı' olan vakıf mukâtaaları bundan akdem Evkâf-ı mezbûre Mütevellisi olan Abdi, bölük halkı ve yeniçeri tâifesine deruhde edip her birinden ziyâde peşin akçe kabz eylemekle cânib-i Vakıfdan câbiler gönderilip mevâcib ve masârıf için akçe talep olundukda; 'Mukaddem ve muahhar kapuh(?) olan altı aylığımızı verdik; altı ay dahi mürûr etmeyince bir akçe dahi vermeziz.' deyü bölük halkı ve yeniçeri olmağla varan câbilere meclis-i şer' de cevâb verip yevme'l-kıst hesâbı üzere akçe vermede inâd ü muhâlefet eylemekle Vakf-ı şerîfin mevâcib ve masârıfı altı ayda bir verilmeğe değil aybaşından birkaç gün te'hîre rızâları olmayıp bu makûle kiste'l-yevm hesâbı üzere câbilere akçe teslim eylemeyip inâd ü muhâlefet eden Vakf-ı şerîf mültezimleri kendi hâllerine komayıp uhdelerinde olan mukâtaâtın kiste'l-yevm hesâbı üzere akçelerin talep ve tahsîl ve cânib-i Vakfa irsâl ve akçe vermede taallül eden Vakf-ı şerîf emînleri her kimler ise ism ü resmleriyle ve dirlikleriyle Sûdde-i Saâdetime arz olunmak" için emr-i şerîfim recâsına i'lâm eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup müşârun-ileyhin evkâfından taht-ı kazânızda olan vakıf mukâtaaları deruhde olunan mültezim[ler]i kendi hâllerine komayıp uhdelerinde olan mukâtaâtın kiste'l-yevm hesâbı üzere mûmâ-ileyh Mütevellî tarafından varan câbilere vakıf akçeyi bi't-tamâm talep ve tahsîl etdirip ber-vech-i isti'câl Mütevellî-i mûmâ-ileyhe irsâl eyleyesiz ve bi'l-cümle bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup vakıf mukâtaaları deruhde olunan her kimler ise kat'a taallül ü bahâne etdirmeyip zimmetlerinde olan mâl-ı vakf cem' u tahsîl ve vakt ü zamânı ile göndermekde bezl-i maktûr eyleyesiz. Vakıf akçeyi talep ve tahsîl ve cânib-i Vakfa irsâl ve akçe vermekde taallül eden <<lerden>> Vakıf mültezimlerinden her kimler ise ism ü resmleri ve dirlikleriyle yazıp Sûdde-i Saâdetime arz eyleyesiz ki sonradan haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

Bir sûreti, yalnız Drama Kâdisına yazılmışdır.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 15 N., sene [10]27

502

Habeş eski Beylerbeyi olup şimdilerde geçinmek için içyağı alıp hizmetkârlarına mum döktürüp satan Hasan'ın piyasa fiyatından iç yağı almasına hiç kimse tarafından müdahalede bulunulmaması.

D.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hüküm-i [şer]if üzerindedir.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Habeş Beylerbeyisi olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Hasan –*dâme ikbâlühû*– Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "hâlâ Âsitâne-i Saâdetimde mülâzemetde olup maâşında ziyâde muzâyakası olmağla iç yağı alıp hizmetkârlarına mum dökdürüp narh-ı cârî üzere satıp def-i muzâyaka ederken mumcu tâifesi ve muhtesib oğlanları ve yasakçılar yağ almakdan ve mum satmakdan men' edip kefâfına mâni' olmağla babam Hudâvendigâr zamânında maâşına kimesne mâni' olmamak bâbında müteaddid evâmir-i aliyye ve fetevâ-yı şer'iyye verilip ol emri getirip tecdîd etdirmişken hâlâ Üsküdar ve Galata ve İstanbul'da Balat ve Ayasofya'da zebh olunan davarların yağlarını almak murâd eyledikde mu[m]cu ve kassâb ve muhtesib tâifesi mâni' oldukların" bildirip hâlâ elinde olan emr-i şerifim mücebince amel olunup tavâyif-i mezbûre taarruz etdirilmemek bâbında emr-i şerifim taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ verilen evâmir-i aliyye ve fetavâ-yı şer'iyye fahvâlarınca amel edip akçesiyle narh-ı cârî üzere yağ alıp mum satmak istedikde mâni' olmak isteyenleri men' u def' edip hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i fetvâ-yı münîf bunu rencide vü remîde etdirmeyesin.

503

Niğde sancağının etrafını istila edip ahaliye zulmeden Türkmen taifesinin, kendilerinden davacı olanlarla mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.

D.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Sâbıkâ Sivas Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Niğde sancağına mutasarrıf olan Ahmed –*dâme ikbâlühû*–ya ve Niğde Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhsin, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "livâ-i mezbûr etrâfına Türkmen tâifesi müstevli olup Müslimânların bağ u bağçelerin ve ekinlerin pâymâl edip fesâd ü şenâat üzere olmağla reâyâ perişân u perâkende oldukların" bildirip ol makûlelerden şer'le fukarânın hakları alıverilip haklarından gelinmek bâbında emr-i şerifim verilmek recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Türkmen tâifesinden da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eder kimesneler var ise hasımlarıyla meclis-i şer'-i şerife getirdip bir def'a şer'le fasl olunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Fesâd ü şenâati zuhûr edenlerden ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra muhtâc-ı arz olanları habsedip arz eylesin; olmayanlarının şer'le haklarından gelip vilâyet ve raiyyet üzerinden zulm ü taaddilerin men' u def' eylesin.

504

Harem-i Hümayun çalışanlarından ( ) adlı kimsenin Kıbrıs'ta bulunan gayrimüslim annesi, kardeşleri ve bazı akrabalarının kendi yanında yerleşmek üzere sağ salım İstanbul'a gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kıbrıs Beylerbeyisine hüküm ki:

Harem-i muhteremim huddâmlarının emekdârlarından ( ) *-zide mecdühü-* tarafından Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunulup; "müşârun-ileyhin eyâlet-i mezbûrede sâkine olan ( ) nâm zimmiye vâli-desi ve karındaşları ve ba'zı akrabâları olmağla kendi yanına getirdilip iskân etdirilmek" bâbında emr-i hümayûnum recâ etmeğın imdi; mezbûrları eyâlet-i mezbûreden ihrâc edip emîn ü sâlim gönderilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermân-ı şerifim üzere mezbûrun vâlidesin ve karındaşların ve akrabâların eyâlet-i mezbûreden ihrâc edip dahi irsâl olunan âdemlerine koşup emîn ü sâlim getirip müşârun-ileyhe teslim eyleyip yollarda ve izlerde ve menâzil ü merâhilde hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye dahl ü rencide etdirmeyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 18 Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

505

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın adamlarından Ahmed'in zeametine dâhil olan Sofu, Akbaş ve Eğil kazalarındaki köylerde yasağa rağmen tütün ekilmesine izin verilmemesi; bunun yerine eskiden olduğu gibi sadece hububat ziraati yapılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Sofu ve Akbaş¹ ve Eğil² kâdılarına hüküm ki:

"Bundan akdem etrâf u eknâfa evâmir-i şerife gönderilip; 'min-ba'd tütün yaprağı tarlalarda ve bağçelerde ekilmeyip ve ekilmiş var ise yolunup kat'â <<tütün>> ekilmeyip evlerde ve kahvehânelerde tütün içenler men' olunup kat'â rızâ-yı hümayûnuma muhâlif tütün yaprağı bâzârlarda ve mecma'-ı nâs olan mahallerde alınıp satılmayıp herkes kendi hâllerinde olup gayri kâr u kisbleriyle mukayyed olmaları' fermânım olmuşken hâlâ ba'zı kimesneler kanâat eylemeyip rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eylediklerinden gayri düstûr-ı mükerrrem ve muazzam ve müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem sâbıkâ Vezîr-i A'zamım olup hâlâ Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun âdemlerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *-zide kadruhü-*nun ( ) sancağında taht-ı kazânızda ( ) nâm karye ve gayriden berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeâmeti karyeleri toprağında kadimden zirâat ü harâset olunan yerlerinde tereke zirâat olunmayıp reâyâsı ve sâirleri tütün yaprağın ekip biçip mezbûrun âdemi varıp öşrûn taleb eyledikde ahâli-i kurâ bir yere cem' olup; '*Kadimden tütün yaprağından öşür veregelmedik, yine vermeziz.*' deyü mezbûrun mahsûlüne gadreyledikleri" i'lâm olunmağın imdi; tütün ekilmek ref' olunmuştur. Min-ba'd tütün yaprağın ekdirmeyip kadimden tereke ekilegeldiği yerlerde kemâ-kân tereke zirâat olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel edip min-ba'd bir yerde eğer bağçe ve tarla ve sâir ekilmesi kâbil olan yerlerde tütün yaprağı ekmeyip ve ekdirmeyip kadimden zirâat olunugelen yerlerde yine üslûb-ı sâbık üzere tereke ve sâir hubûbat ekdirip bu makûle tütün ekmekle mukayyed olanları men' u def' eylesin. Fermân-ı şerifime muhâlif ve rızâ-yı hümayûnuma

¹ Akbaş (Diyarbakır-Türkiye).

² Eğil (Diyarbakır-Türkiye).

mugâyir tütün yaprağı ekenler her kim olursa olsun, vukûu üzere yazıp bildiresin ki emr-i hümayûnu-
ma itâat etmedikleri için sonra haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

506

Karısına ve ahaliye zulmeden Onikidivan kazasına bağlı Aralıkafşar köyün-
den Mehmed'in yakalanarak yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.¹

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Bolu Beyine, Onikidivan <<Pençşenbe>> ve Yedidivan² ve Zerzene³ kâdılarına hüküm ki:

" 'Onikidivan kazâsına tâbî' Aralık-ı Afşar⁴ nâm karyeden Mehmed nâm kimesne zevcesi Emine nâm hâtûnu; 'Sen âhar kimesne ile fi'l-i şeni' eyledin.' deyü darb-ı şedid etmekle babasından intikâl eyleyen beş baş esirlerin ve cevâhirin ve sekiz re's kara sığırların ve bir re's kısırak ve bir re's katırın ve evi içinde olan esbâbın ve yirmi bin akçesin ve cihâz ü çeyizin cebren çekip alıp ve mehrin vermeyip üç ay siyâset [edip]; 'Zikrolunan esbâbından ferâgat eyle yohsa seni helâk ederim.' deyü tehdid eyleyip talâk-ı selâse ile tatlik eyledikten sonra zevc-i âhara tezevvüce dahi mâni' olup ve İvaz nâm kimesneye; 'Sen benim zevc[e]me fi'l-i şeniâ kasdeylemişsin.' deyü hilâf-ı şer'-i şerif evin basıp altı re's öküz ve ineğin ve bir re's katırın ve evi içinde olan emvâl ü erzâkın gâret ve avret ve oğlancıkların darb-ı şedid ve Şa'bân nâm kimesnenin yerlerin ve Abdurrahman nâm kimesnenin muhalledâtın gasb edip ve Ali nâm kimesneye muhkem darb edip ve evin âteşe urup ve fevt olanlarda; 'Hakkım vardır.' deyü muhalledâtın kabz edip ve kendiyi muhâlefet edenleri ehl-i örfe gamz edip akçelerin aldırıp ve hâlâ mezbûre zevcesi için; 'Tatlik eylemedim.' deyü tekrâr şirrete sülûk edip bu bâbda fetvâ-yı şerife verilip mezbûrun zulm ü taaddisinin nihâyeti olmayıp üzerlerinden def u refi lâzımdır.' deyü sâbıkâ Onikidivan Kâdısı mektûb ve ahâli-i vilâyet mahzar ile i'âm eylediklerinde mezbûr Mehmed Dergâh-ı Muallâm kapıcılarımdan Hüseyin ve Mehmed mübâşeretleriyle Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak için emr-i şerif ile irsâl olunmuş iken mezbûr Mehmed gaybet ve firâr etmekle ele getirilmek mümkün olmamağla mezbûre hâtûna ve sâir da'vâcılarına ziyâde gadr u hayf olunduğu" i'âm olunmağın mezbûr Mehmed her kande ise buldurması lâzım olanlardan buldurulup dahi irsâl olunan mezbûrân kapıcılara koşulup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmesin⁵ emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Mehmed her kande ise buldurması lâzım olanlara buldurup mezbûrân kapıcılara koşup Südde-i Saâdetime gönderesiz ki ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görülüp icrâ-yı hak oluna.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 23 N., sene 1027

507

Yeniçeri Mahmud Mehmed adlı Müteferrikanın kendisi olduğu iddiasıyla ulufesini Aydın tarafına havale ettiren diğer Mahmud adlı şahsa, İstanbul'a gelip adı geçen Müteferrika ile mahkemeye çıkıp yüzleşmeden o taraflarda ulufe verilmemesi.

¹ Ayrıca bk. hk.nr. 298.

² Perşembe, Hacıkadı (Zonguldak-Türkiye).

³ Çaycuma'nın kuzeydoğu tarafında yer alan bölge nahiyesidir.

⁴ BOA, TT.d., 438, s. 507'de Onikidivan nahiyesine bağlı "Afşar" köyü vardır.

⁵ Metinde "gönderilmelerin" şeklinde geçmektedir.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından yevmî on üç akçe ulûfeye mutasarrıf olan Mahmud Mehmed Yeniçeri nâm müteferrikanın, diğer Mahmud nâm kimesne, "*Ol müteferrika benim.*" deyü <<emir ile>> ulûfesin bir tarikle emir alıp ol cânibe havâle edip hâlâ mezbûr Mahmud Mehmed Yeniçeri Âsitâne-i Saâdetimde olmağla mezbûr diğer Mahmud gelip Südde-i Saâdetimde murâfaa olmayınca ol cânibde ulûfe verilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip mezbû[r] diğer Mahmud gelip Südde-i Saâdetimde mezkûr Müteferrika ile murâfaa olmayınca min-ba'd ulûfe vermeyip ve; "*Emrim vardır.*" deyü taallül ü inâd etdirmeyip işbu emr-i şerifim mücebince <<amel eyleyesin>> Âsitâne-i Saâdetime havâle eyleyesin.

508

Demirci kazasına bağlı çeşitli köyler ahalisinden olup eşkıyalık yapan Kara Halil, Fazlullah, Şaban, İsa ve diğerlerinin yakalanarak yargılanmaları.

Buyuruldusu gele(?).

Anadolu Beylerbeyisine ve Demirci ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm olan düstûr-ı mükerrem Vezirim Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehu-*nun tarafından Südde-i Saâdetime şöyle arz olundu ki; "müşârun-ileyhin hâslarından kazâ-i Demirci'den Karataş nâhiyesinde Karasüleymanlar nâm karye sâkinlerinden Kara Halil nâm şakî reâyâ makûlesinden iken ata binip doğan götürüp ve alâkası olmayan da'vâlara müdâhale edip ve bilâ-emr fuzûlen kendiye Serdâr nâmın takıp reâyâyı idlâl ve cem'iyet etdirip ve Yağlılar¹ nâm karye sâkinlerinden hakkında defaâtle emr-i şerif vârid olan Yazıcı Fazlullah ve Güvençli nâm karyeden Şa'bân ve Elek² nâm karyeden İsa nâm kimesneler ve gayriler ve Küpüler³ ve Mezidler⁴ ve Eymirceler⁵ ve Yeğenler ve Tavak ve Gürcü⁶ ve Sevindik ve Gödeler⁷ ve Yakublar⁸ ve Ferhad[lar]⁹ ( ) nâm karyeler ve gayri kurâ ahâlisinin ba'zı eşkıyâ vü ehl-i fesâd ve harâmzâdeleri olmağla dâimâ reâyâyı idlâl edip ve sûhte yatağı ve muîn olup ve ma'rifet-i hâkim olmadın bir araya gelip şartlanıp şer'-i şerife ve emr-i hümayûna itâat etmediklerin mukaddemâ Demirci Kâdisı ve a'yân-ı vilâyet arz u mahzar ile i'âm etmeleriyle min-ba'd ma'rifet-i hâkim olmadın bir araya cem' olmayıp ve şartlanmayıp kendi hâlinde olar; ta'zîr-i şedîd ve habs-i medîd ile memnû' olmazlarsa nefy olmalarına fetvâ-yı şerife ve mücebince evâmîr-i şerife vâride olmuşken geri mezbûrlar memnû' olmayıp Serdâr-ı mezbûr igvâsıyla evvelkiden ziyâde tuğyân üzere olmağla müşârun-ileyhin Voyvodası varıp resm-i ağnâm ve bennâk ve sâir rüsûm u hukûkun almağa üzerlerine vardıkda kondurmayıp iki üç bin koyunları taş dolu Etrâk

¹ Bk. BOA, TT.d., 166, s. 137.

² Elek (Küpüler'in güney tarafındadır).

³ Köpüler, Küpüler (Tavak'ın kuzey tarafındadır).

⁴ Mezidler (Demirci kazasının güneydoğu tarafındadır).

⁵ Bugün "*Eyerciler*" olarak bilinmektedir.

⁶ Gürcü, Esenyurt (Demirci-Manisa-Türkiye).

⁷ Gödeler, Gürçeşme (Manisa-Türkiye).

⁸ Yakuplar (Manisa-Türkiye).

⁹ Bk. BOA, TT.d., 166, s. 342.

cem' olup ve ganemlerin saydırmayıp yüz koyunu olan; 'Otuz koyunum vardır.' deyü on beş kızıl kırkık akçe bırakıp sâirleri dahi buna göre her biri nisfından ekal cüz'î mahsûl verip; 'Ahırsan al, almazsan taş ile helâk edip diyetin veririz.' deyü üç dört gün cem'îyyet ile odasında kapayıp külli taaddî vü tecâvüz ve müşârun-ileyhin [mahsûlüne] gadr u zarar eyledikleri" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda Serdâr-ı mezbûr Kara Halil ve Fazlullah ve Şa'bân ve İsa ve sâir sâi bi'l-fesâd olan eşkıyâyı meclis-i şer'a ihzâr; gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım gelen kefillerine buldurup getirdip ve bu husûsu muvâcehelerinde hak üzere teftiş edip göresin: Ma'rifet-i hâkim olmadın min-ba'd cem'îyyet etmeyeler ve şartlanmayalar deyü men'ine fetvâ-yı şerife ve mücebince defaâtle evâmîr-i şerife vârid ve ma'rifet-i Kâdî ile tenbih ü nidâ ve sicil ve hüccet olunmuşken geri memnû' ve emr-i şerife itâat <<etmedikleri>> etmeyip ve bu makûle sâi bi'l-fesâd olup reâyâyı idlâl eyledikleri muvâcehelerinde sâbit ü zâhir olursa ba'de's-sübût muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; değiller ise fetvâ-yı şerife mücebince şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin.

Hüve

509

Ayasofya-i Kebir Camisi Vakfına ait Bezzazistan-ı Atik'in kapılarına yakın sonradan ihdas edilen dolap ve dükkânların yangın tehlikesinden dolayı kaldırılması.

Hakkı(?).

Mm. Efendi hattıyla.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Ayasofya-i Kebir Câmii Evkâfından Bezzâzistan-ı Atik'in dört adet kapılarının içerisinde ve taşrasında kapılara karîb olup muhdes olan dolap ve dekâkinin *–[el-]hyâzü bi'llâhi Teâlâ–* ihrâk vâkı' oldukça Bezzâzistân-ı mezbûrun içerisine âteş te'sir edip külli zarar müterettib olmak mukarrer ü muhakkak olduğu ahâlî-i Bezzâzistân tarafından i'lâm olunmağla hâliyâ Evkâf Müfettişi olan kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkın Mevlânâ Ömer *–zîde fazlühû–* ile Hâssa mi'mârlardan Ali ve ahâlî-i Bezzâzistân ve Bezzâzistân Kethüdâsı ile üzerine varılıp görüldükde fi'l-vâkı' zikrolunan dolap ve dekâkinin *–el-ıyâzü bi'llâhi Teâlâ–* ihrâk vâkı' oldukça içerisine âteş te'siri mukarrer ü muhakkak olduğu müşâhed olmağla o makûle dört kapının içerisinde ve taşrasında <<olan>> muhdes olan dolap ve dekâkin ref' olunmak bâbında hüccet-i şer'îyye verilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere verilen hüccet-i şer'îyye mücebince Bezzâzistân-ı mezbûrun dört kapısı içerisinde ve taşrasında kapılara karîb muhdes dükkânları ve dolapları ref' edip ol hüccet-i şer'îyye ve emrime muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin; inâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesin.

510

Karesi Sancağı eski Beyi olup Hamid sancağında sakin olan Ali'nin, Hamid Sancağı Beyi Musa'nın Şark Seferine gitmesini fırsat bilip Müsellimine rağ-men sancağın işlerine ve gelirlerine karışmasına izin verilmemesi.

Murad Ağa resîd etdirdikden sonra kaydolmuşdur; tâbi-i Etmekcizâde Ahmed Paşa.

Âsikaraağaç¹ ve Gölhisar ve Tefenni² ve Kemer kâdılarına hüküm ki:

Hamid Sancağı Müsellimi olan Mustafa mektûb gönderip şöyle arz eyledi ki; "taht-ı kazânız sâkinlerinden olup sâbıkâ Karesi Sancağıbeyi olan Ali nâm kimesne Livâ-i mezbûre Beyi Musa –*dâme ikbâlühû*– bu sene vâkı' olan Şark Seferine gitdikden sonra zikrolunan kâdılıkları bir tarikle muhâfaza nâmına emir almağın ol kâdılıklarda vâkı' olan cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve Mîr-livâya müteallik olan mahsûlü âdemlerine zabt etdirmeyip ve Müsellim-i mezbûr livâ-i mezbûrun hıfz u hırâsetine me'mûr olup her yerde zuhûr eden ehl-i fesâdı ele getirildikde haklarından gelip bu kâdılıklarda olan eşkıyâyı mezbûr Ali Bey sebebiyle ele gelmeyip ruhsat bulmağla zabt olunmayıp eşirrà şerrinden fukarâ perâkende vü perişân olduğundan gayri müşârun-ileyhin mahsûlüne külli gadrolduğun" bildirip mezbûr Ali Bey fukarâ ve Sancağbeyin umûruna karışmayıp men' u def olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın **buyurdum ki**:

Göresiz: Mezbûr Ali Bey'in muhâfaza nâmına elinde emir olduğu vâkı' ise muhâfaza memnû' u merfû'dur ve kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur; elinde olan emri alıp der-kîse edip Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ve livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti Mîr-i müşârun-ileyhin Müsellimine tefvîz³ olunmuşdur; min-ba'd mezbûr Ali Bey'i ve âhardan bir ferdi umûr-ı sancağa ve Mîr-i müşârun-ileyhin sancağı mahsûlüne karışdırmayasız ve tenbih eyleyesiz ki bir dahi karışmaya. Şöyle ki; mütenebbih olmayıp yine tecâvüz eyleyip müdâhale eyleyip Mîr-i müşârun-ileyhin sancağı mahsûlüne zarar ederse vukûu üzere yazıp arz eyleyesiz.

511

Müftüzade olarak bilinen kimsenin vârislerinin, Bolu'daki Karaçayır çiftliğinin kendilerine ait olduğu iddiasıyla çiftliğin mutasarrıfı Hasan aleyhine açtıkları davanın hak üzere görülmesi.

Tma.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Bolu Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Hasan gelip; "bundan akdem nefis-i Bolu'da vâkı' Karaçayır Çiftliği demekle ma'rûf çiftlik mukaddemâ kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Müftizâde demekle ma'rûf ( ) nâm kimesnenin tasarrufunda iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ( ) nâm kimesneden birkaç bin akçe istikrâz edip ol mukâbeledede çiftlik-i mezbûru rehin koyup ba'dehû meblağ-ı mezbûru edâyâ kâdir olmamağla zirâat olunur yerlerin sipâhî ma'rifeti ile meclis-i şer'de mezbûra bey' edip sicil ve hüccet olunup nice müddet mutasarrıfken mezbûr dahi çiftlik-i mezbûru Mîr-livâ-i sâbık Hacı Ahmed –*dâme izzühû*–ya izn-i sipâhî ile fûrûht edip sicil ve hüccet olunup ol dahi nice zamân mutasarrıf oldukdan sonra buna hibe edip bu dahi mutasarrıfken mezbûr Müftizâde fevt oldukda sagîr evlâdı kalmağla vasileri nâmında olan kimesneler; 'Mezbûr Müftizâde hâl-i hayâtında ol rehin konulan çiftlik mukâbelesinde alınan karz akçeyi ed[â] eylemiş idi.' deyü şühûd-ı zûr ikâmet etmekle hâlâ bunun tasarrufuna mâni' olup lâkin meblağ-ı mezbûru edâyâ kudreti olmamağla çiftlik-i mezbûru ma'rifet-i sipâhî ile fûrûht edip vech-i meşrûh üzere buna verilip her vechile hakkı olup elinde müteaddid fetevâ-yı şerîfe dahi

1 Acıpayam (Denizli-Türkiye).

2 Metinde "Tefenlü-تفنلو" şeklinde geçmektedir. Tefenni (Burdur-Türkiye).

3 Metinde "tevfiz-توفيز" şeklinde geçmektedir.

olduğun" bildirip şer'le görülüp mezbûr hasımları men' u def' etdirilmek için emr-i şerifim recâ eyle-diği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup hasımları muvâcehesinde hak üzere teftiş edip göresin: Kazıyye arz olunduğu üzere çiftlik-i mezbûr bunun hakkı olmağla elinde olan hüccetleri muvâfık-ı şer' olup alâ-vechi'l-hasım sâbit olup ve fetvâsı da'vâsına mutâbık ise mücebine amel edip sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere çiftlik-i mezbûru buna kemâ-kân zabt u tasarruf etdirip mezbûr hasımların men' u def' eylesin.

512

İskân edilmek üzere Rodos'a gönderilen Bruki isimli Acem ve ( ) adlı mecnu-nun, serbest bırakılmaları için emir gelmedikçe başka yere gitmelerine izin verilmemesi.

*Yazılmışdır.
Hilm Efendi hathıyla.*

Rodos Beyine hüküm ki:

Bruki nâm Acem ve ( ) nâm mecnûn hâliyâ cezîre-i Rodos'da sâkin olmak üzere ol cânibe gönde-rilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları emrim üzere cezîre-i Rodos'da iskân etdirip min-ba'd âhar yere gitme-ğe koyvermeyesin. Mâdâm ki mezbûrların ıtlâkı için tekrâr emr-i şerifim vârid olmaya, min-ba'd âhar yere salıvermeyesin ve varıp vâsıl oldukların yazıp Âsitâne-i Saâdetime arz u i'lâm eylesin.

513

Havass-ı hümayun reayasından olup yurtlarını terk ederek Eflak ve Boğdan'a yerleşen bazı Ermeni ve Rumların tekrar eski yerlerine gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

<<Anadolu ve Karaman vilâyetlerinde sâkin olup>> "Öte Yaka'da havâss-ı hümayûnum <<ve em-lâk ve evkâf ve zeâmet ve timâr>> reâyâsından ba'zı Ermeni ve Rum tâifesi <<ba'zıları>> kadîmî yerlerin bırakıp varıp Boğdan'da tavattun edip yerleri ve karyeleri hâli kalmağla havâss-ı hümayûnum <<ve emlâk ve evkâf ve zeâmet ve timâr>> mahsûlüne noksân terettüb <<edip>> etmekle bundan akdem ol makûle yerlerin bırakıp giden reâyâ kaldırılıp kadîmî yerlerine getirilip iskân etdirilmek bâbında evâmir-i şerife sâdır <<olup>> olmuş iken hâlâ dahi nice reâyâ yerlerine gelmeyip ol taraflar-da olduğu" i'lâm olunmağın <<kaldırılıp yerlerine getirilmek emrim>> **buyurdum ki:**

Vardıkda göresin: Öte Yaka'da havâss-ı hümayûnum reâyâsından Ermeni ve Rum tâifesinden yer-lerin ve yurdların bırakıp kalkıp Boğdan'a varıp sâkin <<olan>> olmuş var ise <<on yıldan beri de olanlarını>> ol makûleleri kânûn üzere kaldırıp kadîmî yerlerine gönderip bir vechile taallül ü bahâne etdirmeyesin.

Bir sûreti, Eflak Voyvoda[sına].

514

Boğdan'a gönderilen Bali Çavuş'un dönerken Boksan köyü zimmileri tarafından yolu kesilip gasbedilen eşya ve hayvanlarının kendilerinden alınıp geri verilmesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Boğdan'a hüküm ki:

<<Bundan>> Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Bali Çavuş; "bundan akdem ol cânibe gönderilip gelirken yolda Boksan¹ nâm karyeden <<halkı>> ( ) nâm zimmiler bunun yoluna inip esbâb u davalarını çekip alıp taaddi eylediklerin" bildirip bu bâbda emr-i şerifim taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda göresin: Karye-i mezbûre halkı vech-i meşrûh üzere mezbûrun yoluna inip çekip davar u esbâbların aldıkları vâkı' ise o makûle alınan nesnelerin aliverip taallül ü bahâne etdirmeyesin.

514-1*

Eskizağra kazasındaki Mümin Baba Zaviyesine ait mezranın sınırlarının, Muharrir-i Vilâyet tarafından verilen sınırnamede belirtildiği şekilde olduğu, buna aykırı hareket edilmesine izin verilmemesi.

Medhi.

Mâliye emri.

Zağra-i Atık Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda vâkı' Mü'min Baba Zâviyedârı Südde-i Saâdetime âdem gönderip; "zirâat olunur mezraasında mukaddemâ sınır [ve] hudûdunun vaz' olunan alâyimi: Ziyâret önünde sınır taşına andan Karageyikli Köprüsü ve köprüden Devletlûkaya ve andan Toklukoyunlu ve Koyluç'dan Aksak Ali Pınarı ve andan Hasan Baş evinin kiblesi ve kible cânibinde Kemal Baba Ziyâreti'nin ve andan Kalaycı Makberesi kurbünde büyük ağaçdan Güğümlü başından Sorguçluağaç ve andan Öyük ve Yılanöyüğü'nden Yalınuzcakoz ve andan Saruhan Pınarı nâm hudûd ile mahdûd olup zirâat olunan mezraa emr-i şerif mücebince Mü'min Baba Zâviyesi'ne ta'yîn olunduğuna Muharrir-i Vilâyet tarafından sınırnâme ve Mâliye cânibinden evâmîr-i şerîfe verildiği" îlâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Muharrir-i Vilâyet verdiği sınırnâme ve Mâliye emirleri mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

515

Karesi, Hüdavendigâr, Sultanönü, Biga, Kengırı ve Sivrihisar sancaklarının güherçile bedeli, gebran yavas ve Kıbtıyan mukataası gelirlerini toplamakla görevli Tımışvarlı Mehmed ile Süleyman Çavuş'un zimmetlerinde kalan Tersane-i Âmireye ait bakayanın tahsil edilmesi.

Karesi ve Hudâvendigâr ve Sultanönü ve Biga ve Kengırı ve Sivrihisar sancaklarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ elviye-i mezbûrede vâkı' bedel-i güherçile ve yava-i gebrân ve mukâtaa-i Kıbtıyân cem'ine me'mûr olan Tımışvarlı Mehmed'in tahvilinden Tersâne-i Âmire mühimmâtı için sâlyâne olunan elli

¹ Bocsa, Boksan (Romanya).

* Tasnif sırasında bu kayda numara verilmediği için Defter'in aslında bu numara mevcut olmayıp çeviri yazıda verilmiştir.

beş bin akçeden kırk altı bin akçe bâki ve mezbûr Mehmed'in Âmil-i Mâl'ı(?) olan Süleyman Çavuş'un uhdesinde seksen beş bin akçe bâki kalıp hâlâ zikrolunan akçeler cem'u tahsil olunmak için Hâssa Bostâncılarımbaşî olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim, câmiu'l-mahâmid ve'l-mekârim Receb -dâme mecdühü- tarafından âdem varıp taleb ve tahsil eylemek istediklerinde mezbûr taallül ü inâd üzere olup âhardan Muhassıl ve Müfettiş dahi mâni' oldukları i'lâm olunmağın meblağ-ı mezbûrun bâkisi müşârun-ileyh Bostâncılarımbaşî ma'rifetiyle mezbûr Mehmed'e cem'u tahsil ve Tersâne-i Âmirem mühimmâtı için Âsitâne-i Saâdetime irsâl eylemek bâbında Mâliye tarafından emr-i şerif verilip mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere Mâliye tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz.

516

Hâlen Elçilik görevini yerine getirmekte olan Nakşa Beyi Gaşbar'ın, hediye olmak üzere Sakız'dan getirteceği beş yüz zira atlas ve kemhadan gümrük alınmaması.

Nuri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sakız'a varınca yol üzerinde olan iskelelerde vâkı' olan ümenâya hüküm ki:

Bi'l-fi'l Elçilik hizmetinde olup Nakşa Beyi olan Gaşbar Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; âdemlerinden Nikola nâm zimmi hedâyâ için Sakız'dan beş yüz zirâ' atlas ve kemhâ getirmeğe irsâl olunduğun" i'lâm etmeğın varıp gelince iskelelerde gümrük alınmamak bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup zimmi-i mezbûr vech-i meşrûh üzere varıp gelince zikrolunan beş yüz zirâ' atlas ve kemhânın gümrüğün almayıp ve aldırmasız.

517

Saruhan sancağında ortaya çıkan suhte eşkıyasının, daha önce bu konuda devlete hizmet etmiş olan Gördos sakinlerinden eski talebe Mevlana Hüseyin tarafından ve mahkeme marifetiyle yakalanmaları ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra haklarından gelinmesi.

Mm. Efendi hattıyla.

Bâ-tezkire-i Kemal Efendi.

Saruhan sancağında olan kâdılara hüküm ki:

<<Gördos ve Gördek ve Borlu>> Gördos kazâsı sâkinlerinden <<kazâ-i mezbûrdan>> mukaddemâ talebe tâifesinden <<olan>> olup hâliyâ mülâzemet ihsân ü inâyet olunan Mevlânâ Hürrem ol diyârın ehl-i vukûfu ve yarar u nâmdâr olmağla ol cânibde zuhûr edip fesâd üzere olan sühtevât eşkıyasından on iki <<mikdârı>> sühtenin başın kesip Dîvân-ı Hümâyûnuna getirip hizmetde bulunmağın min-ba'd dahi ol vilâyetlerde zuhûr eden sühtevât ve uştenik eşkıyasının Mevlânâ-yı mezbûr Hürrem mübâseretiyle şer'le haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda cümleliz bizzât mukayyed olup dahi anın gibi taht-ı kazânızda sühtevât eşkıyası cem'iyetin haber aldığınızda Mevlânâ-yı mezbûr mübâşeretile ve iktizâ eyledikde il-erleriy-le üzerlerine varıp avn-i Hudâ-yı Muteâl ile hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip ashâb-ı hukûka şer'le bî-kusûr hakların alıverdikden sonra aslâ emân u zamân vermeyip Mevlânâ-yı mezbûr mübâşeretile şer'le eşkıyanın haklarından gelinip vilâyet ü memleketi vücûd-ı habâset-âlûdlarından pâk ü tathîr eylesiz. Ammâ bu bahâne ile karye be-karye gezip; "Siz de sühte konmuşdur." ve; "Sühte akrabâsı vardır." deyü hilâf-ı şer'-i şerîf fukarâyı rencide etmekden hazer edip ancak cem'iyet <<üzere>> edip fukarâyı rencide eden sühtevâtın ve uştenik eşkıyasının Mevlânâ-yı mezbûr mübâşeretile üzerlerine varıp def' u izâleleri bâbında ikdâm u ihtimâm eylesiz.

Hüve

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 28 N., sene 1027

518

Vidin havalisinde ortaya çıkan eşkıyanın yakalanarak hukuk çerçevesinde haklarından gelinmesi.

Hazret-i efendi.

Vidin sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ ol câniblerde yirmi yedi aded haydûd eşkıyası mütemekkin olup yollara ve bellere inip ve karyeler ve çiftlikler basıp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmekden hâli olmadıkları îlâm olunmağın hâliyâ Berkofça muhâfazası hidmetine ta'yîn olunan Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş -zîde kadruhû- mübâşeretile zikrolunan haydûd eşkıyası ele getirilip şer'le haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa cümleliz bizzât mukayyed olup dahi mezbûr Mustafa Çavuş mübâşeretile zikrolunan haydûd eşkıyasın hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirip fesâd ü şenâat etdikleri şer'le üzerlerine sâbit olduktan sonra emân u zamân vermeyip şer'le haklarından gelesiz ki sâir eşkıyâya mücib-i ibret ve bâis-i nasihat vâkı' ola. Ammâ bu bahâne [ile] kendi hâllerinde olanlara dahlolunmakdan ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer eylesiz.

519

Berkofça havalisinde ortaya çıkan hırsız ve haramilerin yakalanması ile görevlendirilen Mustafa Çavuş'a sefere gitmeyen züama, erbab-ı timar vs. tarafından yardım edilmesi.

Bu dahi.

Berkofça Kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ ol câniblerde ba'zı hırsız ve harâmezade zuhûr edip yollara ve bellere inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmekden hâli olmayıp def' u ref'leri mühimmâtdan olmağla Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş ehl-i vukûf ve yarar u nâmdâr <<olmağla>> olmağın ol câniblerin muhâfazası mezbûra fermânım olmuştur. Anın gibi bir yerde harâmî zuhûr edip mezbûr Mustafa Çavuş potera ile üzerlerine varmak lâzım oldukda kasaba-i mezbûrede sâkin olup

sefere gitmeyen müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı timâr ve eli emirli ve ma'zûl ve il-erleri imdâd ü muâvenet eylemek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip dahi <<anın gibi bir yerde>> kasaba-i mezbûrede sâkin olup sefere gitmeyen müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı timâra ve eli emirli ve ma'zûllere ve il-erlerine muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki anın gibi bir yerde harâmî ve eşkıyâ zuhûr edip potera ile üzerlerine varılmak lâzım geldikde mezbûr ile cümlesi maan varıp def-i mazarrat-ı eşkıyâda her biri imdâd ü muâvenet eyleyeler. Şöyle ki; maan varmayıp eşkıyâyı ele getirmekde ihmâl etmekle eşkıyâ tâifesi ruhsat bula, ol bâbda cümlesi mes'ûl ü muâteb olmaları mu-karrerdir; ana göre her birine tefhîm ü i'lâm eylesin. Bu husûsda müşârun-ileyhin şûkr ü şikâyetiyle müsmir ve müessirdir,¹ bilmiş olup mezbûra imdâd ü muâvenet <<eylemekde>> eylemek bâbında ihmâl ü müsâmahadan ziyâde hazer eyleyeler.

Hüve

520

Vergilerini ödemeyen ve yol kesme, yağma, katl vs. eşkıyalık faaliyetlerinde bulunan Drac kazasına bağlı Vrap köyü ahalisinin yakalanarak mahkemeye çıkarılmaları ve hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Mm. Efendi.

Drac Kâdisına ve İlbasan Sancağı Müsellimine hüküm ki:

Sen ki Müsellimsin, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî Vrap² nâm karyesi ahâlisi kadimü'l-eyyâmdan isyân u tuğyân üzere olup öşür ve ispençe ve cizyelerin vermekde inâd ü muhâlefet üzere olduklarından gayri Drac memlahalarına mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîlin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmekden hâli olmayıp ve etrâfında olan kasabât u kurâ ahâlisin dahi dâimâ gâret edip def-i mazarratları mühimmâtıdır." deyü livâ-i mezbûr müsellemleri ile üzerlerine varıp şer'le eşkıyânın hakkindan gelmek bâbında arz etmeğin şer'le eşkıyânın haklarından gelmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda arz olunduğu üzere karye-i mezbûre ahâlisinin fesâd ü şenâatleri vâkı' ise livâ-i mezbûr müsellemleri ile üzerlerine varıp hüsn-i tedbîr ü tedârûkle eşkıyâyı ele getirip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden hasımları ile berâber edip bir def'a şer'le fasl olmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftîş ü tefahhus edip dahi ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müte-veccih olan hakların bi-kusûr alıverdikten sonra şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesiz. Ammâ bu bahâne ile kendi hâllerinde olanlara dahlolunmakdan ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olmakdan ziyâde hazer eylesiz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi-selhi Ramazân, sene 1027

521

İşledikleri suçlardan tevbe ettikleri ve bazı kişilerin buna kefil oldukları belirtilerek affedilmeleri istenen Mansuroğlu ve diğer beş suhtenin ancak baba,

¹ Metinde "müteessirdir" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "دراب" şeklinde geçmektedir. Vrap (Tiran-Arnautluk). BOA, TT.d., 367, s. 441'de "İvrab" şeklinde geçmektedir.

kardeş vs. akrabaları kefil olduğu takdirde affedilecekleri; bunlarla beraber hareket etmeyen Gökçedağ ve Atranos kazalarındaki suhte eşkıyasının ise mutlaka yakalanıp haklarından gelinmesi.

Subhi.

Bâ-tezkire-i Kemal Efendi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Balıkesri ve Balya¹ Kâdısı olan Bahaüddinzâde Mevlânâ Abdullah ve Karesi Sancağı Müsellimi olan Ömer'e hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûblar gönderip; "ol cânibde sùhte nâmında olup fesâd ü şenâat üzere olan eşkıyânın haklarından gelinmek için defaâtile evâmir-i şerife irsâl olunmuş idi. Lâkin zümre-i sùhte-tvâtın başları olanlardan Mansuroğlu demekle ma'rûf Alaeddin'in nefsine kurâ halkından on iki nefer kimesneler Kepsud Kâdısı Mevlânâ Kiramüddin Ya'kûb'un huzûrunda kefil olup ve Kara Hızır ve Şa'bân ve Ali Halife ve Memi Halife ve Muhyiddin Halife nâm sùhtelere dahi ba'zı yerli ve yurdlu kimesneler kefil olup mezbûrlar ile'l-ân etdikleri fesâda nâdim olmağla min-ba'd kendi hâllerinde olup bir ferde zulm ü taaddî eylememeğe günâhlarına tâib ve her biri sùhte tarzından çıkıp kâr u kisblerinde olmağa tamâm müteahhid oldukları mahkemede sicil olunup sùret-i sicilleri Âsitâne-i Saâdetime irsâl olunup ve mezbûrların şimdiye değin etdikleri cürmleri afv olunmak ve min-ba'd fesâd eylemek üzere kendi hâllerinde olmaların ve Gökçedağ ve Atranos kazalarının sùhteleri bunlar ile bile olmamağla ve bunlar anların fesâd etmemesine müteahhid olmayıp bu bâbda ne vechile fermân olunur ise emr-i şerifim verilmek" bâbında inâyet recâsına arz u ilâm eylemişsin. Lâkin mezbûrların şimdilik halâsa bahâne olmak için vaz'ları hile olduğundan gayri kış karib olmağla evvel-bahârda nice fesâd eylemek ihtimâli olduğuna nice ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh kimesneler haber vermişlerdir. İmdi; mezbûr Mansuroğlu'na ve sairlerine kurâ halkı ve gayriler cebren ve ikrâh ile kefil yazdırdıklarına kat'an rızâ-yı hümayûnum yokdur. Eğer babaları ve karındaşları ve akrabâların kefil ve bi'l-muvâcehe kefâletleri kabûl ve meclis-i şer'de sicil ve hüccet ve ol ahd ü tevbe üzere olurlarsa ol makûle derûn-ı dilden inâbet ve istid'â-yı afv u inâyet edenler hakkında ebvâb-ı inâyât-ı fâyikatü'l-berekâtım dâimâ meftûh u küşâde ve dost ve düşmandan istircâ-yı re'fet edenlere esbâb-ı şefkat ve azametim âmade olmağla sehven ve amden şimdiye değin zuhûra gelen cerâyim ü günâhlarına karin-i afv u ih-sân-ı hüsvânem olmuştur ve mezbûrlara emân verilmek ve tevbe [vü] inâbet etmeyen Gökçedağ ve Atranos kazalarında fesâd ü şenâat üzere olan sùhtevât tâifesinin ve perâkende vü perişân olan birkaç yüz uştenik eşkıyasının dahi hükm-i sâbık mücebince yanınızda olan yarar âdemlerinizi dağıtmayıp her kande bulunurlarsa gereği gibi haklarından gelinmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Mansuroğlu ve sair tevbe vü inâbet eden sùhte tâifesi min-ba'd kendi hâllerinde ve kâr u kisblerinde olup bir ferde zulm ü taaddî eylemek üzere babaları ve karındaşları ve sair akrabâları bi'l-muvâcehe meclis-i şer'de kefil verirlerse aslı ile sicil etdiklerinden sonra min-ba'd eğer kendi <<hâllerine>>lerine ve eğer akrabâ ve taallukâtlarına eğer şimdiye değin sehven ve amden zuhûra gelen cerâyim ü günâhları için şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhâlif bir ferde dahl ü rencide etdirmeyip men' u def' eylesin ve anın gibi fesâd ü şenâatden fâriğ ve inâbet etmeyip dâimâ fesâd ü şenâat üzere olan Gökçedağ ve Atranos kazalarında vâkı' sùhtevât ve uştenik tâifesi her kande bulunurlar ise kat'an emân vermeyip rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' etdikleri için bir vechile haklarından gesiz ki sair eşkıyâ vü ehl-i fesâda mûcib-i ibret ola

¹ Balya (Balıkesir-Türkiye).

ve bi'l-cümle vilâyet-i mezbûrede sùhtevât eşkıyası ve uştenik tâifesi ol vechile hareket edip fesâd ü şenâat üzere gezdiklerine kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur; bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup def' u izâlesinde mücidd ü sâi olasız. Ammâ bu bahâne ile sùhtevât eşkıyasından olmayıp kendi hâllerinde olan reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyete şakâvetden fâriğ ve inâbet eden mezbûrlara hilâf-ı şer' zulm [ü] taaddi ve ahz ü celb sebebi ile fesâd ü şenâat üzere olan sùhtevât ve uştenik tâifesi-ne himâyet eylemekden ihtirâz eylesiniz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi-gurre-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene 1027

522

İzmir'de, İbrahim Çavuş'un kardeşi Hüseyin ve hizmetkârı Ali'yi öldüren Küçük Mustafa adlı yeniçeri ile adamlarının yakalanarak yargılanmaları.

Ağalar mektûbu mücebince yazılmışdır.

İzmir Kâdisına hüküm ki:

"Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Çavuş –zîde kadruhû–nun karındaşı Hüseyin'i ve hidmetkârı olan Ali'yi İzmir'den Küçük Mustafa nâm yeniçeri hevâsına tâbî' âdemleriyle katledip ziyâde zulm ü taaddi eylemekle mezbûr Çavuş mukaddemâ icrâ-yı hak olunmak için emr-i şerif ve zâbitlerinin mektûbu ile vardıkda itâat eylemeyip katl kasdıyla mezkûru muhâsara eylediği ecilden kazâ-i mezbûrda olan zümre-i mezbûrenin ihtiyârlarıyla İzmir'de olan Yeniçeriler Serdârı Köse Mahmud ma'rifetleriyle şakî-ı mezbûr ahz olunup şer'-i şerife getirdilip <<şer'-i şerife>> ihzâr olunup hakkından şer'le geldirilip şöyle ki; ihmâl oluna, Yeniçeri Çavuşu irsâl olunup mezbûr Serdâr ve ihtiyârları Âsitâne-i Saâdetime getirdildiğinden mâadâ şakî-ı mezbûrun dirliği kat' olundukdan sonra emlâk ü erzâkı mîrî için kabz olunup ve icrâ-yı hak eylemedikleri için ihtiyârlarının ve Serdârının dahi haklarından gelinmek <<için>> mukarrerdir." deyü bi'l-fi'l Zağarcıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali –dâme mecdühû– tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince şakî-ı mezbûru şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine ve mezbûr Serdârına buldurup getirdip mûmâ-ileyh Çavuşumla berâber edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip mezbûrun ve âdemlerinin fesâd ü şenâati mukarrer ise ba'de's-sübût mezbûr ve âdemleri muhtâc-ı arz olanlardan ise üzerlerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle muhkem habsedip arz eylesesin; değıller ise mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Hak üzere olup garaz u taassub ile kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyetden ihtirâz eylesesin.

523

Veziriazam Kaymakamı Mehmed Paşa'nın Dömenik hasları reayasından olup fesatçılık yapan isimleri yazılı şahısların Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Dömenik¹ ve Alasonya kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Dömenik Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "taht-ı kazâna tâbî" olup düstûr-ı mükerrerem ve muazzam, müşir-i mufahham, nizâmü'l-âlem sâbıkâ Vezîr-i A'zam olup hâlâ Kâimmakâm olan Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehu-*nun hâslarından karye-i Dömenik reâyâsından Mano veled-i İstemoli ve Niko veled-i Vimili ve Droşino veled-i İzami nâm zimmiler kadîmî telbîs ü tezvîr ve şîrret ile meşhûr olduklarından gayri karye-i merkûme reâyâsını ekser zamânda ıdlâl edip ve kendi re'yleri ile reâyâya tenbîh ve âşikâre ekser zamânda nidâ etdirip ve kendiler cem'iyet başı olmağla da'vet-i şer' olundukda iki yüz nefer mikdârı kimesne ile gelip birkaç def'a cânib-i şer'den muhkem tenbîh olunup men' olunmuşken geri memnû' olmayıp evvelkiden ziyâde taaddî vü fesâd üzere olup zikrolunan üç nefer zimminin haklarından gelinmez ise mâl-ı mirî ve sâir tekâlif tahsîl olunmayıp mirî akçenin tahsili bi'l-küllîyye muattal olduğundan gayri ziyâde fesâda müeddî olur." deyü arz eylediğin ecilden mezbûr üç nefer şakiler Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda mezbûrları ele getirip yarar âdemlere koşup muaccelen Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında şer'le görüle. Ammâ bile koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ü te'kid eyleyesiz ki yolda ve izde ve menâzil [ü] merâhilde kaçırıp gaybet ettirmek ihtimâlî olmaya.

524

İlbeyli kabilesinden olup eşkıyalık yapan Osman, Hasan, Hamza, Selim ve Bekir ile avanelerinin yakalanarak cezalandırılmaları.

Bâ-hatt-ı Hasan Çelebi.

Rum Beylerbeyine ve Ortapare Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "İlbeyli kabilesine berât-ı şerîfimle Kethüdâ olan Mehmed nâm kimesne ile akrabâlarından Osman ve Hasan ve Hamza ve Selim ve Bekir nâm kimesneler ber-vech-i iştirâk zikrolunan Kethüdâlık hizmetinde iken mezbûrûn Osman ve Hasan ve Hamza ve Selim ve Bekir kendi hâllerinde olmayıp hevâlarına tâbî ba'zı eşkıyâ ile bi-vech hilâf-ı şer'-i şerîf <<nice Müslimânları katledip>> yollara ve bellere inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl edip fesâd üzere olduklarından gayri mezbûr Mehmed Kethüdâ hacılar istikbâline giderken Değerli nâm menzilde odasın basıp kılıç ile ağzına urup birkaç dışın çıkarıp mecrûh eyledikten sonra Yaban Eri² eşkıyâsına karışıp dâimâ Müslimânlara ve mürûr u ubûr eden ebna'-i sebile zulm ü taaddî üzere olup fesâddan hâli olmadıkların" bildirip emr-i şerîfim recâsına arz eylediğin ecilden şer'le görülmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mezbûrûn şakileri bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden ashâb-ı hukûkla murâfaa-i şer' edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise ashâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr

¹ Doméniko (Alasonya-Yunanistan).

² Halep Türkmenleri'nin Sivas'ın güneyinde yaylaya çıkan kolu. Bk. Faruk Sümer, "Ağaçeriler", *DİA*, C. I, s. 460-461, İstanbul-1998.

alıverdikten sonra bu fesâdı edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; de-ğiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin. Tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş olmakdan hazer edip câdde-i hakdan udûl eylemeyesin.

525

Divan-ı Hümayun Kâtibi Ömer Avni'ye tevcih olunan Ağrıboz sancağına bağlı İstifa nahiyesindeki yirmi altı bin dokuz akçe zeamete dışarıdan müdahale edenlerin, davaları Divan-ı Hümayunda görülmek Asitane'ye gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

İstifa Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm Müteferrikalığı ile Dîvân-ı Hümâyûnum kâtiblerinden olan iftihâru er-bâbi't-tahriri ve'l-kalem Kâtib Ömer Avni -*zîde mecdühû*- Sûdde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Ağrıboz sancağında İstifa nâhiyesinde yirmi altı bin dokuz yüz akçe zeâmet <<husûsunda>> mukaddemâ li-vâ-i mezbûra mutasarrıf olan Ali Paşa tevâbiinden Yusuf üzerinde iken fevt olmağla kendiye tevcih olunup zabtına âdemisin gönderdikde mûmâ-ileyh ol târihde Mîr-livâ olmağla müteveffânın berâtın Halil nâmında bir kimesnenin eline vermekle; '*Ol Yusuf benim.*' deyü dahl ü nizâ' edip lâkin vâkı' olan Revan Seferinde zeâmet-i mezbûre ile bu seferleyip uğur-ı hümâyûnumda nice hidemât-ı mühimme-de bulunup ba'dehû Ali Paşa fevt oldukda nizâa müeddi olmamak için tekrâr buna tevcih ve mukarrer kılınıp her vechile hakk-ı sarihi iken ba'dehû müteveffâ-yı mezbûrun berâtı Ali Paşa oğlunun eline girmekle müteveffâ Yusuf ferâgatından hile ile tahvil emri alıp dahletmekle mezbûrlar murâfaaya da'vet olundukda üzerlerine çavuş konuldukda murâfaadan firâr etmekle husûs-ı mezbûr telhis olunup Rikâb-ı Hümâyûnuma arz olundukda hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum ile zeâmet-i mezbûre yine buna mukarrer kılınıp zabtı için müekked emr-i şerifim <<verilmişken>> verilip kat'-ı alâka olmuş-ken mezbûrlar emr-i hümâyûnuma itâat etmeyip Müstedam ve Hazinedâr Mehmed nâm âdemlerin gönderip bunun subaşısın basıp mahsûlün gâret eylediklerin" bildirmeğın bu fesâdı edenler Âsitâne-i Saâdetime gönderilip ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları Sûdde-i Saâdetime gönderesin ki gelip Dîvân-ı Hümâyûnumda mûmâ-ileyh ile murâfaa olup icrâ-yı hak oluna.

526

Babaeskisi kazasında olup Darüssaade Ağası Hacı Mustafa Ağa'ya temlik olunan çiftliklerin sınırlarının mahkeme marifetiyle belirlenip sicil suretinin Sûdde-i Saaadete gönderilmesi.

Babaeskisi Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' birkaç müselleme çiftlikleri bi'l-fi'l Dâru's-saâdetim Ağası olan iftihâru'l-havâs-ı ve'l-mukarrebîn el-Hâc Mustafa Ağa -*dâme ulüvvuhû*-ya temlik olunup mülknâme-i hümâyûnum verilmişdir. İmdi; zikrolunan çiftliklerin sınırları ve hudûdu görölüp ma'lûm-ı hümâyûnum olmak mühimmâtdan olmağla <<sen ki>> zikrolunan çiftliklerin sûreti sana gönderilmişdir. Bizzât kalkıp ve ol yerin müsinn ü mu'temedün-aleyh kimesneleri ile <<delûler>> çiftliklerin üzerlerine varıp sınırların ve hudûdların suâl edip dahi sıhhati ve hakikati üzere her çiftliğin sınırın <<bir hoşça>> ve

hudûdun sicil ve hüccet ve alâmetler vaz' edip Südde-i Saâdetime irsâl eylemen emredip <<bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur>> **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât onat vechile mukayyed olup dahi <<zikrolunan>> ol yerin müsinn ü mu'temedün-aleyh kimesneleri ile zikrolunan çiftliklerin üzerlerine varıp dahi <<sınırlarına>> her çiftlik <<nere-den>> ne mahalden nereye müntehî olursa sınırların ve hudûdların yoklayıp aslâ mübhem ü müşevveş bir yer komayıp sıhhati ve hakikati üzere sicil ve hüccet ve alâmetler vaz' eyleyip dahi sûret-i sicillerin muaccelen Südde-i Saâdetime irsâl eylesin.

527

Reisülküttap Mehmed Mecd'in tasarrufunda olup her türlü vergiden muaf olan Pazarcık nahiyesine bağlı Yorganöyüğü köyü ahalisine herhangi bir vergi talebiyle dışarıdan müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Maraş Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbî' Pazarcık¹ nahiyesinde Yorganöyüğü² nâm karye harâbe olup reâyâsı perâkende olmağla sâbıkâ tuğrâ-yı şerîfim hizmetinde olup hâlâ Reisü'l-küttâbım olan iftihârul'ümerâi ve'l-ekâbir *ilh.* Mehmed Mecd -*dâme ulüvvuhû*-nun üzerinde olmağla reâyâsının ekserin yerlerine getirip karye-i mezbûreyi ihyâ edip min-ba'd mîr-i mîrân ve ümerâ [ve] voyvodaları ve subaşları ve sâir <<emîn ve ummâl>> ehl-i örf tâifesi dahl ü taarruz eylememek üzere muâf olup ellerine emr-i şerîf verilip hâricden kimesnenin alâkası yoğiken hâlâ mîr-i mîrân ve ümerâ ve voyvodaları ve subaşları ve sâir âdemleri ve ehl-i örf tâifesi kanâat eylemeyip tekâlifden muâf u müsellemler olan karye-i mezbûre ahâlisinin üzerlerine varıp konup hilâf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin aldıklarından gayri dâimâ zahîre salgın salıp ve alıp ve selâmiyye nâmı memâlik-i mahrûsem-den ref olunmuşken selâmiyye nâmına dahi nice akçelerin almağla dâimâ zulm ü taaddiden hâli olmamağla karye-i mezbûrenin reâyâsı perâkende olmağa yüz tutup hâlleri mükedder olduklar i'lâm olunmağın imdi; karye-i mezbûre reâyâsı tekâlifin cümlesinden muâf olup ellerine verilen temessüklerine muhâlif dahl ü taarruz olunmayıp ve selâmiyye nâmına dahi bir akçe alınmayıp men' u def olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mîr-i mîrân ve mîr-livâ voyvodalarına ve subaşlarına ve sâir âdemlerine ve ehl-i örf tâifesine ve gayrilere muhkem tenbîh eylesin ki min-ba'd karye-i mezbûre reâyâsının üzerlerine varmayıp ve selâmiyye nâmı memâlik-i mahrûsem-den ref olunmuşdur; selâmiyye nâmına ve gayr-i tarikla hilâf-ı şer'-i şerîf bir akçe ve bir habbelerin almayıp ve aldırmağın ve zahîre saldırmayıp men' u def eylesin. Eyyâm-ı saâdet-encâmımda bir ferde hilâf-ı şer' zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tekâlifden muâf olan karye-i mezbûre reâyâsın bir ferde hilâf-ı şer' zulm ü taaddi ettirmeyip dâimâ himâyet eylesin.

528

Fesat ehli kişilerle birlikte hareket ederek görevini suistimal edip ahaliye zulmettiği iddia olunan Ayaş Kadısının kanun ve teamüllere uygun şekilde hareket etmesi.

¹ Pazarcık (Kahramanmaraş-Türkiye).

² BOA, TT.d., 998, s. 428.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Ayaş Kâdisına hüküm ki:

Kasaba-i Ayaş halkı Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "kadimden kuzât tâifesi her biri kazâ-i mezbûra vardıkda bir mahkeme ittihâz edip umûmen fukarâ vü zuafânın mesâlihleri görölüp icrâ-yı hak olunurken sen kuzât-ı sâbika gibi müstakil mahkemede oturmayıp şakâvet ile ma'rûf Deli Ali ve Deli Sevindik nâm şakîlerin evlerini ve odalarını mahkeme edinip ve Karakaya nâm karye sâkinlerinden Ömer nâm kimesnenin ilkâsı ile hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i hümayûn fukarâya nice vaz' u taaddi eylediğinden gayri Divâne Osman nâm Müderrisi kâtib ve nâib etmek bahânesiyle mahkemede ikâmet [ve] istihdâm edip dahi anın ve babası Ömer nâm kimesnenin ilkâsıyla reâyâ vü fukarâya hilâf-ı şer' zulm ü taaddi etmekle ba'zı Müslimânlara da'vâcı bulup ardlarından hilâf-ı şer' arzlar ve mahzarlar yazıp perâkende eylediğin" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddi eylemeyip ve kadimden kazâ-i mezbûra varan kuzât ne mahalde mahkeme edinmişler ise sen dahi ol vechile bir münâsib yerde mahkeme kurup icrâ-yı hak eylemen emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi ol kimesnelerin evleri kadimden mahkeme kurulugelen mahkeme yeri değil ise min-ba'd mezbûrların evlerinden kalkıp kadimden mahkeme kurulugelen mahalde oturup ahâlisine icrâ-yı hak edip min-ba'd reâyâ vü fukarâya zulm ü taaddi ve nâib ve sâir ehl-i fesâd kimesnelerini istihdâm eylemeyip ve şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhâlif reâyâ [ve] fukarâya zulm ü taaddi etmeyip ve etdirmeyesin ve bi'l-cümle eyyâm-ı saâdet-encâmımda hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı hümayûnum yokdur. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup bir ferde hilâf-ı şer'-i şerif rencide vü remide etmeyip¹ ve etdirmeyesin.

529

Mihaliçcıklı Hasan'ın, bazı kimselerin iftiraları yüzünden ehl-i örf tarafından haksız yere parasının alınıp zulme uğramasına izin verilmemesi.

Hasan Efendi.

Mihaliçcık Kâdisına ve Soğa Big² Medresesi'nde Müderris olan Alaeddin'e hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' İğde-i Ulvi³ nâm ( ) sâkinlerinden Hasan nâm kimesne kendi hâlinde olup kimesneye zarar u taaddisi yoğken ba'zı kimesnelerin mezbûra garaz-ı dünyeviyyeleri olmağla hilâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd ve gâh define bulmuş deyü iftirâ edip <<ehl-i örf gamz>> ve mîr-i mîrân ve sancakbeyi âdemlerine ve sâir ehl-i örf gamz eyleyip ehl-i örf tâifesi dahi ol bahâne ile külli akçesin alıp ve habsetmek murâd edip zulm ü taaddi üzere oldukları i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûra⁴ ol vechile dahl ü rencide olunur ise göresin: Vech-i meşrûh üzere mezbûr Hasan'ın kimesne[ye] zarar u taaddisi yoğken mücerred garaz etmeleriyle ehl-i örf gamz edip ol bahâne ile rencide etmek murâd eyledikleri vâkı' ise men' u def edip min-ba'd mezbûru ehl-i [örf] tâifesine ve âhara hilâf-ı şer'-i şerif ol vechile rencide vü remide etdirmeyesin. Memnû' olmayanları her kim olur ise olsun, yazıp arz eylesin.

¹ Metinde "etdirmeyip" şeklinde geçmektedir.

² Soğa medresesi (Sivrihisar-Eskişehir). Bk. BOA, TT.d., 166, s. 133.

³ Yukarıiğdeâğacı (Mihaliçcık-Eskişehir-Türkiye).

⁴ Metinde "ve mezbûra" şeklinde geçmektedir.

530

Bursa Kadısının, askerî taifesinden alınagelen ve Anadolu Kazaskerine ait olan sicil, hüccet vs. rûsumuna karışmayıp onun tarafından Kassam tayin edilen Mevlana Bostan'a zapt ettirmesi.

Ömri.

Bursa Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Anadolu Kâdiaskerim olan Mevlânâ Hüseyin *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü¹* – tarafından şöyle arz olundu ki; "hâlâ mahmiyye-i Bursa'da vâkı' olan mevâdd-ı askeriyyenin rûsumuna ve rûsum-ı hüccet ve sicillâtı ve enkihaya kendi tarafından Kassâm ta'yin olunan Mevlânâ Bostan varıp zapt etmek istedikde olgelmışe ve kânûn-ı kadime muhâlif senin tarafından dahlolunup mahsûlüne ziyâde gadreylediğin" i'lâm olundu. İmdi; müşârun-ileyh Kâdiaskerim *-edâma'llâhü Teâlâ fezâilehü-* Âsitâne-i Saâdetimin vâcibü'r-riâye ve emekdâr[ı] olup mütediyyin ve müteşerri' olduğu ecilden vâkı' olan husûslarında gereği gibi takayyüd ü ihtimâm olunup rûsum-ı mu'tâdesine gadrolunmamak murâd-ı hümayûnumdur. Sen dahi ana göre mukayyed olup Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin tarafına düşen rûsum-ı kismet her ne ise ol cânibde olan Kassâmına² zapt u kabz ettirmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere onat vechile mukayyed olup mahmiyye-i Bursa'da vâkı' olan mevâdd-ı askerinin rûsum-ı kismet ve rûsum-ı hüccet ve sicillât ve enkiha ve sâir rûsumu her ne ise cümlesin mûmâ-ileyh zapt u kabz etdiresin. Taallül edersen sonra mes'ûl olursun, bilmiş olasın.

531

Ashab-ı kiramdan Dıhyetü'l-Kelbî evladından olup Camiu'l-Ezherin Mahya Şeyhi olan Şeyh Ahmed Kelbî ve oğlu Şeyh Muhammed'in ellerindeki temessükleri gereğince tasarruflarında bulunan mezralar ile şeyhlik, müderrislik ve nazırlıklara dışarıdan müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi.

Hsa.

Hazret-i efendi.

Mısır muhâfazasında olan Vezir Mustafa Paşa'ya ve Mısır Kâdisına hüküm ki:

Sahâbe-i güzîn *-ndvânu'llâhi Teâlâ aleyhim ecmaîn-*den Dıhyetü'l-Kelbî *-radıya'llâhü anh-* evlâdından olup mahrûse-i Mısır'da Câmiu'l-Ezher'de Mahya-yı Şerif Şeyhi olan kıdveteyi's-sulehâi ve's-sâlikin Şeyh Ahmed Kelbî ve oğlu Şeyh Muhammed *-zide takvâhümâ-* taraflarından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Eşrefiyye Vakfından üç rub' tedris ve Firuz Vakfının nezâret ve tedris ve Menûfiye'de³ Sirsine⁴ nâm karyede elli feddân mezraa ve Menfelutiye'de⁵ Ahbân(?) ve Benî Kelb ve Benî Râfi⁶ nâm karyelerde vâkı' mezraalar kadimden temessükât-ı şer'iyye ve emr-i şerif ile kendilerin tasarruflarında olup hâliyâ temessükleri tecdid olmağla eğer meşihat ve tedrisler ve eğer nezâret ve

1 Metinde "*edâma'llâhü Teâlâ zidet fezâilehü*" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "*kassâmiyye*" şeklinde geçmektedir.

3 Al Minufiyah (Mısır).

4 Sirsina (Mısır).

5 Manfalût (Mısır).

6 Banî Râfi' (Mısır).

mezraalardır; müceddeden ellerinde olan temessükleri mücebince zabt etdirilip hâricden dahlolunmak" bâbında emr-i şerîm recâ etdikleri ecilden zabt etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celîlül'l-kadrim üzere ellerinde olan mücedded¹ temessükleri mücebince zikrolunan meşihat ve tedrisler ve nezâret ve mezraaları kemâ-kân mûmâ-ileyhimâyâ zabt u tasarruf etdirip hâricden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin. Bir tarikla dahleder zuhûr eder ise geri bunlara zabt etdirip nizâ' edenleri Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesesin.

532

İznikmid kazasına bağlı Darlık-ı Kebir köyünden Şaban bin Abdullah'ı dövüp mallarını gasbettiklerini ikrar eden Mehmed bin Budak'ın arkadaşlarıyla birlikte Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri.

Dürri.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Hüccet üzerindedir.

Kocaili Sancağbeyine ve İznikmid Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbî' Darlık-ı Kebir nâm karye sâkinlerinden Şa'bân bin Abdullah nâm kimesne işbu sene-i mübâreke Ramazân'ın yirmi altıncı günü ehl ü ıyâliyle karyesine giderken yine kazâ-i mezbûra tâbî' Mî'mâr Çiftliği'nde sâkin Mehmed bin Budak nâm kimesne çiftlik-i mezbûre kurbünde mezbûr Şa'bân'ın yoluna inip azîm darb ettiğinden gayri cemian esbâb u erzâkın nehb ü gâret edip mezbûr Mehmed meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip suâl olundukda; 'Fi'l-vâkı' Müstecab ve Murad ve Pervane ve Ferhad nâm kimesneler ile mahall-i mezbûrda merkûm Şa'bân'ın yoluna inip esbâb u erzâkın nehb ü gâret eyledik. Hâliyâ esbâblar merkûm Ferhad'dadır, henüz taksim etmedik.' deyü mezbûr Mehmed ikrâr eylediği" sicil olunup sûret-i sicil Divân-ı Hümayûnumda ibraz olunmağın mezbûrlar Divân-ı Hümayûnuma ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i celîlül'l-kadrim üzere mezbûrân Mehmed ve Müstecab'ı ve Murad ve Pervane ve Ferhad'ı ahz edip dahi yarar âdemlere koşup Divân-ı Hümayûnuma gönderesin ve koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh eylesesin ki menâzil ü merâhilde gaybet etdirilmek ihtimâli olmaya; şöyle bilesin.

533

Kengirî kazasında bulunan bir vakfın tamire muhtaç suyuolları vs. yerlerinin vakfın gelir fazlasından tamir ettirilmesi ve vakfın gelirlerinin deftere ve sicile kaydedilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kengirî Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda ( ) nâm Vakfın mahsûlâtı levâzımına sarf olunmayıp ekl ü bel' olunmağla Vakfın akârâtı ve suyuolları ve ba'zı meremmâta muhtâc olan yerleri harâba müşrif olduğu" i'âm olunmağın yerli yerinden görölüp zevâyidinden lâzım olan² <<hüccet>> mahaller ta'mîr ü termîm olmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Metinde "müceddeden" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "olanlar" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda emrim üzere zikrolunan Vakfın akârâtı ve sâir ta'mîr ü termîme muhtâc olan yerlerini yerinden görüp ta'mîre muhtâc olan yerlerini zevâyidinden ta'mîr ü termîm etdirip ihyâ etdiresin. Vakfın nukûdunu ve akârâtından hâsıl olan mahsûlünü <<sicill-i mahfûza>> defter edip sicill-i mahfûza kayd <<edip bir sûreti>> eyleyesin.

534

Defter-i Hakani Kâtibi Mustafa'nın timar ferağından dolayı kırk bin akçe alacağıın Hurpeşteli Müteferrika Kasım'dan tahsil olunması; ödemek istemediği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Bu dahi.

( ) Kâdisı ve Müfettiş-i Emvâl Hüsrev ve Hurpeşte¹ Kâdisına hüküm ki:

"Dergâh-ı Muallâm Müteferrikalığı ile Defter-i Hâkânî kâtiblerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Kâtib Mustafa -zîde mecdûhû- bin yirmi beş târihinde Revan Seferi avdetinden sonra Hurpeşteli Müteferrika Kasım nâm kimesneye bir timâr ferâğ edip bedel-i ferâğ seksen bin akçe vermeğe mukırr u mu'terif olmağla kırk bin akçesin verip ve kırk bin akçesi mezbûr Kâtibe deyni kaldığına elinde mühürlü temessüğü var iken ol zamândan bu âna değin birkaç def'a âdem gönderip taleb eyledikde vermekde taallül ü inâd üzere olmağla mûmâ-ileyhe gadrolduğı" i'lâm olunmağın mezbûr Müteferrika Kasım'ın zimmetinde bâki kalan meblağ-ı mezbûr mûmâ-ileyh Kâtibin elinde olan mühürlü temessüğü mücebince vekiline alıverilip inâd ederse Âsitâne-i Saâdetime gönderilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Müteferrika Kasım'ı meclis-i şer'a ihzâr ve mûmâ-ileyh Kâtibin vekili ile bir edip hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' bedel-i ferâğdan mezbûrun mühürlü temessüğü mücebince zimmetinde kırk bin akçesi olduğu mukarrer ise ba'de's-sübût kat'â taallül etdirmeyip meblağ-ı mezbûru varan vekiline bî-kusûr hükmedip alıverip taallül etdirmeyesin. Şöyle ki; mezbûr Müteferrika temessüğü mücebince bu def'a dahi hakkın vermekde <<taallül>> inâd ederse mezbûr Müteferrika Kasım'ı mûmâ-ileyh Çavuşum mübâşeretile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

535

Ahalinin yolunu kesip mallarını gasbettikleri iddia olunan eski Kadı Abdülkerim'in akrabası olan şahısların ve yoldaşlarının yakalanarak haklarında gerekli yasal işlemlerin yapılması ve suçlu bulunanların cezalandırılması.

E.

Manastır Müft[i]sine ve Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "bundan akdem Gelibolu'ya nefy-i beled olan kuzâtdan Abdülkerim bin Abdülcebbâr'ın akrabâ ve taallukâtından ( ) nâm kimesneler yoldaşlarıyla kendi hâllerinde olmayıp şirret ü şakâvet üzere olup nice kimesnelerin yolların basıp ve hilâf-ı şer'-i şerif mâlların alıp bu husûsda ulemâ vü sulehâya ziyâde taaddi vü zulm olunup mezbûrların hâlleri mücebince ol

¹ Argos Orestiko, Hurpişte (Yunanistan).

makûlelerin vilâyet¹ zâbitleriyle anda şer'le haklarından gelinip veyâhûd üzerlerine fesâd ü şenâatleri sâbit ü zâhir olanlar habsolunup arz oluna." deyü emr-i şerif recâsına i'âm olunmağın ta'yîn-i mâtde edenler ile fesâd edenler meclis-i şer'a ihzâr olunup şer'le görülmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda fesâd üzere olanları ta'yîn-i mâtde edenler ile meclis-i şer'a ihzâr edip bir defa şer'le faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Arz olunduğu gibi ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût üzerlerine şer'le fesâdları ve zulm ü taaddileri sâbit ü zâhir olanlar muhtâc-ı arz olanlardan değil ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eyleyesiz; <<değillerse şer'le>> muhtâc-ı arz olanları habsedip <<sûr>> üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddın sûret-i sicilleriyle arz eyleyesiz.

536

Sakız'da sakın olan Muhyi Paşa'nın Kethüdâsı Ramazan'ın, Paşa şehit olduğunda hazinesini soyduğu iddiasından dolayı Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Nuri.

Mm. Efendi.

Sakız Kâdisına hüküm ki:

Bundan <<akdem>> evvel şehid olan Muhyi Paşa, şehid oldukda Kethüdâsı olan Ramazan mezbûrun Hazînedârı ile müttefik olup hazînesin açıp <<külli mâlını alıp>> İstanbul'a geldikde havfından karar edemeyip varıp Sakız'da tavattun edip mezbûrun zimmetinde külli mâl olduğu mûmâ-ileyh Muhyi Paşa'nın eytâmı tarafından Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulmağın mezbûr Ramazan Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunması bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Emrim üzere mezbûr Ramazan'ın yanına yarar âdemler koşup muaccelen Âsitâne-i Saâdetime ihzâr eyleyesin ki Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna. İhmâl ü müsâheleden ve mezbûra himâyet olunmakdan be-gâyet hazer eyleyesin.

537

Üsküp kazası Yasakçıbaşılığına 50. Bölük yeniçerilerinden Mehmed ve Sinan'ın tayin olundukları.

Mektûb mücebince.

Üsküb Kâdisına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda yasakçı olanlar ref' olunup Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden Ellinci Bölük'de Mehmed ve Sinan <<nâm yeniçeriler>> Yasakçıbaşı ta'yîn olunup olgeldiği üzere Yasakçıbaşılık hizmetinde <<istikâmet ile istihdâm olunup âhardan kimesne dahl ü taarruz etdirilmemek>> istihdâm olunmak" bâbında bi'l-fi'l Yeniçeriler Kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -zide mecdühü- tarafından mühürlü mektûb ver<<ilmekle>>ilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûrları üslûb-ı sâbık üzere Yasakçıbaşılık hizmetinde istihdâm eyleyip âhardan kimesneyi dahl ü taarruz etdirmeyip şer'-i şerife ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûba muhâlif bir ferde zulm ü taaddi etdirmeyesin.

¹ Metinde "vilâyet" kelimesi iki defa yazılmıştır.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 25 L., sene [10]27

538

Hakkında açılan davalardan dolayı yargılanmakta iken mahkemeden kaçan Armiye kazasından Derya adlı şakinin, yakalanarak teftiş olunması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Armiye¹ Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Armiye Kâdisı olan Mevlânâ Ali *-zide fazlühû-*sun, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Seyyidetü'l-muhadderât, ikliletü'l-muhsanât hemşirem Gevherhan Sultân *-dâmet ismetühâ-*nın taht-ı kazânda vâkı' hâsları reâyâsından ba'zıları Derya nâm kimesneden da'vâ-yı hak edip <<eylediklerin-de>> şer'le sübût bulan hakları ashâbına alıverildikten sonra mezbûr Derya emr-i şerifimle varan kapıcılara koşulup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek fermânım olmağla mezbûr şaki ihzâr olunup gönderilmek üzere iken mezkûr, emr-i şerifime imtisâl etmeyip bir tarikle meclis-i şer'den kalkıp firâr edip nice fukarânın hakları alınmayıp üzerinde kaldığından gayri mezkûr Derya memnû' olmayıp geri fukarâya zulm ü taaddi üzere olup <<taaddisinin nihâyeti yoğdu ve nice kimesnenin dahi>> emvâl ü erzâkın nehb ü gâret <<ve ba'zısına dahi külli zulm ü taaddi>> ve külli fesâd ü şenâat <<üzere o>> eylemiştir." deyü vâkı'-ı hâli bildirdiğin ecilden mezbûrun vech-i meşrûh üzere reâyâyâ külli zulm ü taaddisi olmağla her kande bulunursa ahz olunup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere onat vechile mukayyed olup mezkûr Derya'yı buldurması lâzım olanlara buldurup meclis-i şer'a <<ihzâr>> getirdip dahi mukaddemâ bir defa şer'le görülmeyen husûsların husamâ muvâcehesinde hak üzere teftiş edip göresin: İ'lâm olunduğu üzere mezkûrun fesâd ü şenâati vâkı' ise hukûk-ı nâs ashâbına alıverildikten sonra mezkûru emr-i celilü'l-kadrim üzere varan kullarım ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâli Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görülüp icrâ-yı hak oluna.

539

Gevherhan Sultan'ın hasları dâhilinde bulunan Armiye kazasındaki çiftliği yıllık kırk bin akçe vermek kaydıyla işleten ancak üç yıldan beri hiçbir şey ödemeyen Hüseyin'in mahkemeye çıkarılarak üç yıllık borcunun tahsil edilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Armiye Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Seyyidetü'l-muhadderât, ikliletü'l-muhsanât hemşirem Gevherhan Sultân *-dâmet ismetühâ-*nın taht-ı kazânda vâkı' <<olan>> hâsları Voyvodası olan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Arslan meclis-i şer'a varıp; 'bundan akdem müşârun-ileyhânın hasları toprağında vâkı' Kefaş(?) demekle ma'rûf mevzi'de sâbıkâ İstanbul Kâdisı olan Mevlânâ Bahşi *-zîdet fezâilühû-*

¹ Almyrós (Yunanistan).

iştirâ eylediği çiftliği mukaddemâ senede kırkar bin akçe vermek üzere zabtına mübâşir olan Hüseyin üç sene zabt eyleyip lâkin getirip bir akçe ve bir habbe vermeyip ref olunmağın müşârun-ileyhânın tarafından mezkûr Arslan varıp zabt edip anbârda mevcûd bulduğu terekeyi mühürleyip kabz etmekle mezkûr Hüseyin; '*Mührüm bozup fuzûlen kabz eylemişindir.*' deyü kendi zimmetinde olan üç yıllık mahsûlü ki, yüz yirmi bin akçe olur; vermeyip ve şer'-i şerife da'vet olundukda itâat-i şer' dahi etmeyip taallül ü inâd üzere olduğun' <<bildirip>> [bildirdiği]" i'lâm olunmağın mezbûr Hüseyin'in vech-i meşrûh üzere alıp kabz eylediği üç yıllık mahsûlü müşârun-ileyhânın mezkûr Voyvodasına bi-kusûr aliverilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere mezkûr Hüseyin'i buldurup meclis-i şer'a getirdip dahi husamâ muvâcehesinde hak üzere göresin: İ'lâm olunduğu üzere mezkûrun zimmetinde müşârun-ileyhânın üç yıllık mahsûlünden ol mikdâr hakkı var ise fermân-ı şerîfim mücebince mezkûr Voyvodasına hükmedip bi-kusûr aliveresin ve eğer vermekde taallül ü inâd eder ise mezkûr Hüseyin'in emvâl ü erzâkından ma'rifet-i şer'le tahsil etdirip aliverdikden sonra mezkûru emr-i şerîfimle varan kullarıma koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki sâir ahvâli dahi Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdîaskerlerim huzûrunda şer'le görülüp icrâ-yı hak oluna.

540

Sefer Kethüda Vakfının Tophane semtinde harap durumda bulunan binalarının Vakıf tarafından tamir ettirilmesine izin verildiği.

Mm. Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Galata muzâfâtından kasaba-i Tophâne'de vâkı' Sefer Kethüdâ Mütevellisi Ali meclis-i şer'-i şerife varıp vâkıf-ı müşârun-ileyhin kasaba-i mezbûrede vâkı' Câmî'-i şerifi ve Muallimhâne ve odaları ve mahmiyye-i mezbûrede vâkı' Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde olan Mescid-i şerifi ve Azeb Kapısı kurbünde vâkı' fırın ve mahzen duvarları ve Kasımpaşa'da vâkıf olan odaları harâba müşrif olmağla ta'mîr ü termime muhtâc olmağla Hâssa mi'mâr ve ehl-i vukûf muhammin ile üzerlerine varılıp görüldükde külli akçe lâzım olup vâkıf-ı müşârun-ileyh vakfiyye-i ma'mûlün-bihâsında on dokuz bin akçe ta'yîn <<edip lâkin kifâyet etmediği>> eylediği vazife-i kadîmesinden sonra ihdâs olunan iki akçe Mütevellî terakkisi ve bir akçe Câbî terakkisi ve iki akçe dahi evlâd-ı vâkıfdan Ayşe Hâtûn'un Nezâreti ve üçer akçeden on aded eczâ-i şerifenin vazîfesi ki, cem'an otuz beş akçe olur; bir sene rakabe <<olup>> ve hâlâ vezâyıfden ziyâde kalan yevmî on dokuz akçeye zammolunup sene âhîrinde meblağ-ı mezbûrla Vakfın harâbe olan mevâzî'-ı adîdesi ta'mîr ü termim olunmak lâzım gelmiştir." deyü i'lâm edip fi'l-hakika mevâzî'-ı mezkûre harâba müşrif olduğu muhakkak olmağla vech-i meşrûh üzere vezâyıf-i mezbûre bir sene rakabe olunmağ için <<olunup>> hüccet-i şer'iyye verilmekle mücebince ta'mîr olunmak recâsına arz <<etmeğin>> eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda verilen hüccet-i şer'iyye mücebince vazife-i kadîmeden sonra ihdâs olunan eczâ ve terakkiyât ve Nezâretin vazîfelerin bir sene rakabe ve masârıfdan ziyâde kalan yevmî on dokuz akçeye zammedip sene âhîrinde meblağ-ı mezbûrla Vakfın harâba müşrif olan yerlerin ta'mîr ü termim etdiresin. Vakf-ı mezbûrun harâbe olan yerleri ta'mîr olunmak mühimmâtıdır. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup hüccet-i şer'iyye ve emr-i şerîfime muhâlif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin.

541

Dukakinzade Mehmed Paşa'nın Halep'te yaptırdığı Adiliye Camisi Vakfı ile Gevher Melik Sultan Vakfının Mütevellisi olan Seyyid Derviş Mehmed'in tevliyet işlerine başkalarının müdahale etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Haleb Beylerbeyine ve Kâdisına hüküm ki:

"Dukakinzâde müteveffâ Mehmed Paşa'nın nefsi-i Haleb'de binâ eylediği Âdiliye Câmii'nin şart-ı vâkîf mücebince Mütevellisi olup Yeniil Kâdisı olan Mevlânâ Seyyid Derviş Mehmed *-zîde fazlühü-*ceddesi olan müteveffiye Gevher Melik Sultân Vakfının Tevliyeti ile maan erşed-i evlâddan olanlara meşrûta olup vakıflarında müsâade olur ise evlâdlarından olan fukarâyâ yevmi yirmi akçe ta'yîn edip; *'Beynlerinde taksim oluna.'* deyü vakfiyyelerinde mukayyed olup ber-müceb-i şart-ı vâkîf mûmâ-ileyh erşed-i evlâddan olup ve Evkâf-ı mezbûre Tevliyeti üzerinde olup âharın alâkası yoğken ammizâdesi olan Ali ve kız karındaşı Ümmügülsüm nâm hâtûn Tevliyeti umûrunda bir vechile medhalleri yoğken ve şart-ı vâkîf mücebince kendilere ta'yîn olunan yirmi akçe vazîfeye kanâat etmeyip bi-vech Evkâf-ı mezbûreye dahledip vaz'-ı yed etmeleriyle ve mûmâ-ileyh Âsitâne-i Saâdetime mülâzemet geldikde gâh kendiler ve gâh evlâd-ı Arabdan Kâdi nâmına Ahmed Şa'râvî nâm kimesneyi vekil edip anda olan Kâimmakâmı ve müste'cirlerin rencide edip ve dahletmeleriyle Evkâf-ı mezbûreye ihtilâl verip gadreyledikleri" i'âm olunmağın şart-ı vâkîfa muhâlif âhardan dahlolmamak emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresiz: Vech-i meşrûh üzere mezbûrlar ta'yîn olunan vazîfelerine kanâat etmeyip Evkâf-ı mezbûreye dahl ve mezbûr Ahmed dahi vaz'-ı yed edip mûmâ-ileyh Âsitâne-i Saâdetimde mülâzemet hidmetinde iken ol cânibde olan Kâimmakâmın ve müste'cirlerin rencide edip Vakfa gadreyledikleri vâkı' ise men' u def edip min-ba'd Tevliyet umûruna mezbûrları ve âhardan bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyip mûmâ-ileyhe zabt u tasarruf etdiresiz ve şart-ı [vâkîfa] muhâlif vazife nâmına nesne ihdâs etdirmeyip men' u def eylesiz ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûra mukayyed olup hâricden dahl ve şart-ı vâkîfa muhâlif vazife ihdâs olunmağla Vakfa gadrolmakdan ihtiyât eylesiz.

542

Valide Sultan Vakfı hasları reayasından olup vergilerini Zile Voyvodalığına veren Kelleci-i(?) Büyük cemaatine Kırşehir Sancak Beyinin müdahalesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kırşehir¹ Kâdisına hüküm ki:

Merhûme Vâlide Sultân'ın Evkâfı haslarından Zile Voyvodalığı'ndan Kelleci-i(?) Büyük cemâati Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Evkâf-ı mezbûre hasları min-küllî'l-vücûh serbest olup beylerbeyi ve sancakbeyi ve sâir ümenâ vü ummâl rûsûm-ı serbestiyyesine dahl ü taarruz edegelmiş değiller iken hâlâ Kırşehir Sancağibeyi ziyâde atlı ile üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve koyun ve kuzu ve tavuk ve sâir me'kûlâtların aldıklarından gayri hilâf-ı şer' akçelerin alıp külli

¹ Kırşehir (Türkiye).

zulm ü taaddi etmekle tahammül¹ edemeyip ekseri perâkende vü perişân oldukların" bildirdiler. İmdi; zikrolunan Vakıf reâyâsı min-küllî'l-vücûh serbestdir; beylerbeyi ve sancakbeyi ve ümenâ vü ummâl ve sâirlerin bir vechile alâkaları yokdur. Min-ba'd vech-i meşrûh üzere dahl ü taarruz etdirilmeyip ve şimdiye değin hilâf-ı şer' her ne almışlar ise geri ashâbına alıverilmek bâbında fermân-ı hümayûnum sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup Evkâf-ı mezbûre hâsalarının rûsûm-ı serbestiyyesin Voyvodasına zabt u kabz etdirdip <<min-ba'd>> beylerbeyi ve sancakbeyi subaşılarını ve âdemlerini <<ve sâir>> ve ümenâ vü ummâl ve gayrileri ol vechile min-ba'd dahl ü taarruz etdirmeyesin ve ziyâde atlı ile üzerlerine kondurmayıp müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve koyun ve kuzu ve tavuk ve sâir me'kûlâtların aldırmayıp her ne alırlar ise narh-ı câri üzere hüsn-i rızâlarıyla satanlardan aldırıp müft ü meccânen nesnelerin aldırmayasın ve şimdiye değin nesnelerin almışlar ise ba'de's-sübût bi-kusûr ashâbına alıverip ol vechile reâyâyâ hilâf-ı şer'-i şerif taaddi vü tecâvüz etdirilmekten ziyâde ihtirâz eylesin.

543

Hasköy ve Piripaşa semtlerinde kiremitçilik yapan gayrimüslim Arnavutlardan ölenlerin gömülmesi için yakınlarından 'leş akçesi' adı altında para talep edilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Hükm-i sâbık mücebince.

Hâslar Kâdisına hüküm ki:

Hasköy ve Piripaşa nâm mahallerde kiremid fırınlarında kiremidcilik işleyen Arnavud zimmilerinden biri mürd oldukda Hasköy Subaşı gelip mücerred celb ü ahz için mürd olanların veresesinden leş nâmına akçe talep edip akçe vermeyenlerin meyyitlerin defnetdirmeyip taaddi vü tecâvüz eylemeleriyle mezbûrlara gadrolup ve bu bâbda ellerinde Şeyhülislâm ve Müftî'l-enâm men'i için fetvâ-yı şerife verip mukaddemâ tenbih olunmuşken memnû' olmayıp yine ol vechile taaddi vü tecâvüzden hâlî olmamalarıyla mezbûrlar ol vechile rencide etdirilmemek bâbında merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân -aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân- zamânında hükm-i şerif verilmişken yine memnû' olmadıkları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ellerine verilen emr-i şerif mücebince bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin: Hilâf-ı şer'-i şerif ol vechile rencide olundukları vâkı' ise muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki fetvâ-yı şerife ve müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerife muhâlif mezbûrlardan leş nâmına bir akçe ve bir habbe talep eylemeyip ol vechile rencide vü remide eylemeyeler. Şöyle ki; memnû' olmayıp geri mezbûrlardan leş nâmına akçe talep ederlerise ism ü resimleri ile yazıp arz eylesin ki mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerifime imtisâl eylemedikleri için ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna ve bi'l-cümle memâlik-i mahrûsemde hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur; men' u def' edip emr-i celilü'l-kadrime muhâlif kimesneye iş ve taallül etdirmeyesin.

¹ Metinde "muhammil-محمل" şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 şehr-i Zi'l-ka'de, sene 1027

544

Annesine küfrettiği için Drama Camisi İmam Hatibi Hafız Hüseyin'i öldürdü-
ğünü itiraf eden ve Kavala Kalesi'ne hapsedilen Receb oğlu Mehmed isimli
zaim hakkında hukuken lazım gelenin icra edilmesi.

Hilm Efendi.

Kavala Kâdisına ve Dizdârı Muharrem'e hüküm ki:

Sâbıkâ ( ) Defterdârı olup ( ) Muhassıl-ı Emvâl olan Pîrî -dâme ulüvvuhû- Sûdde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kasaba-i Drama'da vâkı' olan Câmî'-i atıkın İmâm ve Hatîbi olan Mehmed oğlu Hâfız Hüseyin ile züamâdan Receb oğlu Mehmed gavgâ eylemekle hîn-i husûmetde mezkûr Mehmed mezbûr Hâfız Hüseyin'i hançer ile urup katledip ahz ve suâl olundukda; 'Mezbûr vâlideme şetm edip ve beni ( ) ile darb etmekle ben dahi urup katleyleyim.' deyü ikrâr u i'tirâf eylemekle sicil olunup Kavala Kal'ası'nda habsolunduğun" bildirip şer'le hakkından gelinmek recâsına arz etmeğin hüccet-i şer'iyye mücebince amel olunup şer'le lâzım gelen icrâ olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr Mehmed mezbûru katledip ikrârı sicil ve hüccet olunmuş ise hüccet-i şer'iyye mücebince <<mezkûrun>> şakî-ı mezbûrun hakkında lâzım geleni icrâ eylesin. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile mezkûru halâs eylemekden ve iğmâz u müsâmaha ile gaybet ettirmekten hazer edip emrim üzere şer'le iktizâ edeni icrâ eylesin.

545

Edirne şehri çevresindeki kazaların kadılarının ahaliye zulmettiği duyuldu-
ğundan Edirne Kâdisının bu kadılara yazı gönderip ahali üzerindeki zulümle-
rini önlemesi; dinlemeyip zulme devam edenleri Sûdde-i Saadete arz etmesi.

Hilm Efendi hathyla.

Edirne Kâdisı <<hüküm ki>> olan Mevlânâ Ali'ye hüküm ki:

Mahmiyye-i Edirne etrâfında olan kuzât tâifesi reâyâ vü berâyâya ve fukarâya zulm ü taaddi üzere oldukları istimâ' olunmağın ol makûle zulm ü taaddi üzere olan kuzât tâifesine tarafından mürâsele gönderip zulümlerin def' eylemen [ve] inâd ü muhâlefet üzere olanlar Sûdde-i Saâdetime arz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<emr-i ce>> bu bâbda vârid olan emr-i celilü'l-kadrim mücebince amel edip dahi o makûle reâyâ vü berâyâya ve fukarâya hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddi üzere olan kuzâta kendi tara-
fından kavî mürâsele gönderip zulm ü taaddilerin def' u ref' edip fukarâya hilâf-ı şer'-i şerif bir vechile zulm ü taaddi ettirmeyesin. Memnû' olmayanları vukûu üzere yazıp mevâddıyla Sûdde-i Saâdetime arz eylesin ki arzın mücebince mansıbları âhara tevcih oluna ve bi'l-cümle reâyâ vü berâyânın ve fukarânın zalemeden himâyet ü sıyânetleri mühimmât-ı dîn ü devletdendir ve bu husûsda sana her vechile i'timâd-ı hümayûnum vardır. Ana göre mukayyed olup vârid olan emrim mücebince amel eylesin. Ammâ bu bâbda ehl-i garaz inhâsıyla hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lâmından hazer eylesin.

546

Cemaatbaşları tarafından fesatçılık yaptıkları bildirilen Abraham Baruh, Yahuda Hayim ve Samarya Toroto adlı Yahudilerin iki sene Rodos Kalesi'nde hapsedilmeleri.

Kadri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Rodos Kal'ası Dizdârına hüküm ki:

Yahûd tâifesinden Abraham Baruh ve Yahuda Hayim ve Samarya Toroto nâm Yahûdiler kendi hâllerinde olmayıp dâimâ fesâd ü şakâvet üzere olup her vechile haklarından gelinmesi lâzım olduğun cemâatbaşları i'âm etmekle mezbûrlar ele getirilip iki sene Rodos Kal'ası'nda habs ve hıfz olunup emr-i şerifim varmayınca ıtlâk olunmamak üzere fermân-ı şerifim sâdır olmağla mezbûrlar, ( ) ile ol cânibe gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerifim ile vusûl buldukda zikrolunan üç nefer Yahûdiyi mezbûrdan alıp Rodos Kal'ası'nda habs ve hıfz edip mâdâm ki ıtlâkı için emr-i şerifim verilmeye, ıtlâk etmeyip ahz ü celb veyâ gaflet ü ihmâl ile firâr ettirmek ihtimâli olmaya.

Hüve

547

Edirne şehrinin surları içinde mescit ve camiler etrafındaki gayrimüslimlere ait evlerin rayiç fiyat üzerinden sattırılarak Müslümanların iskân edilmesi; ancak buralara uzak olan gayrimüslim evlerine dokunulmaması.

Dâi.

Hilm Efendi.

Edirne Kâdisı olan Mevlânâ Ali -zîdet fezzâilühü-ya hüküm ki:

Mahmiyye-i Edirne'nin hisârı dâhilinde olan mesâcid ü cevâmî' etrâfında kefere ve Yahûdî tâifesi evlerde sâkin olmağla mesâcid ü cevâmîin cemâati kalîl olup ve ekser zamânda şûrb-i hamr olunmağ-la Müslimânlar mütezaccir oldukları ecilden bundan akdem cennet-mekân, firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhü- ol makûle kefere ve Yahûdilerin hânele-rin Müslimânlara bey' ettirmek bâbında hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnları ile fermân-ı âli-şânları vârid olmağla ekseri değer bahâ ile Müslimânlara fûrûht olmuşken yine o makûle evleri Yahûdî ve kefere tâifesi geri Müslimânlardan birer tarikla almağla mesâcid ü cevâmî' cemâatsiz kaldığı istimâ' olunmağın bu bâbda mukaddemâ vârid olan hatt-ı hümayûn ve emr-i şerif mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup dahi hisâr içinde olan mesâcid ü cevâmî' etrâfında kefere ve Yahûdî evleri var ise o makûle evleri değer bahâsiyle Müslimânlara aliverip ve iskân ettirip cemâat-i müsliminin izdiyâdıyla takayyüd ü ihtimâm eylesin. Ammâ <<bu bahâne>> bu bâbda onat vechile takayyüd edip mesâcid ü cevâmia baîd olan kefere ve Yahûdî tâifesinin evlerine dahlo-lunmakdan ve bu bahâne ile tâife-i mezbûreden ahz ü celb olunmakdan ve fûrûhtu iktizâ eden evler ednâ bahâya fûrûht olunmakdan hazer eylesin ve mukaddemâ emr-i şerifimle Müslimânlara fûrûht olunan kefere evlerin emr-i şerifime muhâlif geri kefere ve Yahûdilere bey' edenler kimler ise ism ü resmleriyle yazıp Südde-i Saâdetime arz eylesin ki sonradan haklarında ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

548

Eskiden beri dükkânlarında sadece havyar satan İstanbul'daki havyarcıların, satılmak üzere bakkallara dağıtılan yağ, bal ve pirinçten kendilerine de pay verilmesi yönündeki isteklerinin dikkate alınmayıp eskiden beri var olan uygulamanın sürdürülmesi.

Hasan Çelebi.

İstanbul Efendisine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Mahmiyye-i İstanbul'da havyarcı zimmiler olup dükkânlarında ancak havyar bey' edegelim bal ve yağ ve pirinç bey' edegelmeyip hâliyâ kadimden oligelene muhâlif <<hisse taleb edip>> bakkâl tâifesine tevzi' olunduğuna göre bal ve yağ ve pirinçten hisse taleb <<edip>> eyledikleri" istimâ olunmağın olgeldiği üzere amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûs kadimden ne vechile oligelmiş ise emrim üzere geri ol vechile amel edip kadimden oligelene muhâlif kimesneye taallül etdirmeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 11 Za., sene [10]27

549

Midye nahiyesindeki Hassa Korunun Tersane-i Âmirenin ihtiyacı için korunarak, gemicilerin ve ahalinin buradan ağaç kesmelerine izin verilmemesi.

Midye Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Midye nahiyesinde olan Hâssa Korunun Korucubaşısı ve sâir korucuları meclis-i şer'a varıp; 'Hâssa korudan bu âna gelince gemiciler ve sâir kimesneler iri kereste kat' etmezlerken; 'Ellerimizde emir vardır.' deyü ba'zı kimesneler iskelelerde sermayeciler koyup mîrî korudan her sene nice bin vürdinar ve Rumeli kerestesin kat' edip ve Ahtapolu kazâsına tâbî' Ahtapolu nâm karye zâbiti olan Hâssa bostâncılar dahi reâyâyâ dağları kat' etdirip ol ecilden eşcâr kalmayıp <<harâb olu>> zikrolunan dağları görüp gözetmek için elimizde olan emirlere amel olunmayıp herkes birer tarıkla emr-i şerif ibrâz edip Tersâne-i Âmire'ye lâzım olur a'lâ keresteleri kat' etmeleriyle dağlar bi'l-külliyeye kat' olunup hîn-i mahalde Tersâne'ye müteallik kereste murâd olursa azim muzâyaka çekilmek mukarrerdir. Vech-i meşrûh üzere Âsitâne'ye arz ediver.' deyü ilhâh edip fi'l-vâkı' mezbûr korucuların kelâmları mukarrer ü muhakkak olduğun" arz etmeğin zikrolunan Hâssa Koruyu evvelden korunugeldiği üzere korucular görüp ve gözedip gemiciler ve sâir[ler] kereste kat' etmeyeler deyü emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda emrim mücebince mîrî <<koru-i kor>> korudan gemicilere ve reâyâyâ ve sâirlere min-ba'd kereste kat' etdirmeyip korucular görüp gözedip ol makûleleri men' u def' eyleyeler. Emr-i şerifime muhâlif bir vechile taallül ü inâd etdirmeyesin.

550

Kayseri Mollasının; Korucu Hacı Mehmed'in evine girip para vs. eşyalarını çalan ve kaynı ve hizmetkârı olduğu Sipahi Arslan'ın karşı çıkması üzerine hapsedilemeyen Mehmed'in hapse atılması için ferman çıkarılması isteğine dair arzı.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kayseriye¹ Monlâsına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Dergâh-ı Muallâm korucularından Hacı Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerife varıp; 'ehl ü ıyâli hammâmda iken beyne's-salâteynde evi açılıp kırk nakd gurusu ve bir altun zencir ve bir inci bilezik ve bir gümüş yüzük serika olunup mazannesi ebnâ'-i sipâhiyândan Arslan nâm kimesnenin kaynı olan Mehmed nâm kimesne şakî vü ehl-i fesâd olmağla meclis-i şer'-i şerife ihzâr olunup da'vâ eyledikde ahâli-i mahalleden keyfiyyet-i ahvâli tefahhus olundukda mezbûr Mehmed şakî vü ehl-i fesâd olduğun şehâdet eyledikleri' sicil ve hüccet olunup mezbûr Mehmed şer'an habsolunmak lâzım gelip mezbûr Arslan, Kethüdâyerinin Kâimmakâmı olup kibel-i şer'den; 'Hüccet mücebince habsolunsun.' deyü merkûm Arslan'a tenbih olundukda; 'Mezbûr Mehmed kaynım ve hem hidmetkârımdır; kal'aya komam ve habsetmem. Bu makûle husûs için sipâhî hidmetkâr habsolunmaz.' deyü taallül edip fi'l-hakika bunun emsâli sipâhî hidmetkârlarından hilâf-ı şer'-i şerif bir vaz' sudûr edip sicil ve hüccet olundukdan sonra şer'an habse râzî olmayıp bu makûle sipâhî ve yeniçeri hidmetkârlarından hilâf-ı şer'-i şerif vaz' sudûr eyledikde şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak" bâbında emr-i şerîfim recâsına arz eylediğin ecilden bu bâbda Ağaları tarafından mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**²

551

Kırkkilise'nin Ulufeciler köyünde Silahdar Mustafa'nın evini basıp mal ve parasını yağmaladıktan sonra bir misafiri ile azatlı kölesini öldüren eşkiyanın yakanarak Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Sâbıkâ ( ) Kâdisı olup hâlâ Pınarhisar kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Ahmed Ayaşî'ye ve Bergos ve Babaeskisi kâdîlarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh ceddım Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü- Evkâfı ve müteveffâ Rüstem Paşa ve Mehmed Paşa Evkâfları karyelerinden Pınarhisar kazâsına tâbî' Yeniköy nâm karyeden Toma veled-i Papas ve Yorgi veled-i Gizdar ve Kara Yorgi veled-i Dimo ve Yovanköyü³ nâm karyeden <<İskender Bey>> Yeniçeri Serdârı İskender kaynı demekle ma'rûf <<yeniçeri serdârı olan>> Mehmed ve Yayacık⁴ nâm karyeden Kurtiş dâmâd[ı] Franko ve Kurudere⁵ nâm karyede sâkin olup mukaddemâ Babaeskisi⁶ kazâsına tâbî' Kumrular⁷ nâm karyede sâkin olan Ranko veled-i Pold ve iki nefer yoldaşları ve Bergos⁸ kazâsına tâbî' Ayvalı⁹ nâm karyeden Ranko veled-i Nika ve Rumeli'nden gelip karye-i mezbûrede sâkin <<üç karındaşlar>> A[r]navud çulha üç karındaşlar ve yine Pınarhisar kazâsına tâbî' Üsküb¹⁰ nâm karyeden acemioglanı nâmında Arnavud Mustafa nâm harâmzâde ve

1 Kayseri (Türkiye).

2 Defter'de hüküm metni tamamlanmamıştır.

3 Yovan, Celaliye (Lüleburgaz-Kırklareli-Türkiye).

4 Asılbeyli (Kırklareli-Türkiye). Bk. Kayacık/Yayacık/Asılbeyli kazası, Pınarhisar nahiyesi, Vize livası, Tapu ve Kadastro, Kuyud-ı Kadime Arşivi (KKA), defter no. 548, s. 98b.

5 Kurudere (Kırklareli-Türkiye).

6 Babaeski (Kırklareli-Türkiye).

7 Kumrular (Kırklareli-Türkiye).

8 Lüleburgaz (Kırklareli-Türkiye).

9 Ayvalı (Kırklareli-Türkiye).

10 Üsküb (Kırklareli-Türkiye).

Babaeskisi kazâsına tâbî' Kumrular nâm karyeden Polo ve Avdoluoğulları(?) ve Petro ve dâmâdı nâmına olan Mikali(?) Petko nâm zimmi ve iki nefer Arnavud çulhaları ve Bergos kazâsına tâbî' müteveffâ Mehmed Paşa Evkâfı karyelerinden Alpu[l]lu¹ nâm karyeden Petko ve iki nefer yoldaşları ve sâir hevâlarına tâbî' eşkiyâ ile Kırkkenise² kazâsına tâbî' Ulufeciler³ nâm karye a'yânından olup Dergâh-ı Muallâm silahdârlarından olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa –zide kadruhû–nun seb'a ve ısrîn ve elf Şa'bânı'nın ikinci gününde gece ile evin basıp içinde mevcûd olan esbâb u erzâk ve sâir nukûdun yağmâ vü gâret eylediklerinden gayri bir müsâfirin ve bir emred abd-i mu'takını katledip ziyâde zulm ü taaddi ve fesâd eyledikleri i'lâm olunmağla zikrolunan yatak harâmî eşkiyâsı ele getirilip Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında Evkâf-ı mezbûre mütevellileri taraflarından mühürlü mektûblar verilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup dahi zâbitleri tarafından verilen mektûblar mücebince zikrolunan şakileri hüsn-i tedbîr ü tedârükle bi-eyyi vechin kân ele getirip dahi ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime ihzâr eylesesiz ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp haklarında lâzım gelen icrâ oluna ve bi'l-cümle zikrolunan eşkiyâyı zâbitleri tarafından verilen mektûblar mücebince ele getirip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip Âsitâne-i Saâdetime göndermekde ikdâm u ihtimâm eylesesiz.

<<Sâbıkâ ( ) Kâdisı olup hâlâ ber-vech-i arpahık Pınarhisarı Kâdisı Mevlânâ ( ) hüküm ki>>

552

Bazı önemli işler için İstanbul'dan Erdel'e gönderilen Erdel Hâkimi Betlan Gabor'un adamlarına emniyetli ve süratli bir şekilde yolculuk yapmaları için gerekli yardım ve kolaylığın gösterilmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Südde-i Saâdetimden Erdel'e varıp gelince yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

İftihârü ümerâi'l-izâmî'l-İseviyye bi'l-fi'l Erdel Hâkimi Betlan Gabor⁴ –hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr–ın âdemlerinden Vitça Yanoş nâm âdemi üç nefer yoldaşlarıyla ba'zı umûr-ı mühimme için ol cânibe irsâl olunmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerifimle her kangınızın taht-ı hükûmetine varıp dâhil olurlarsa lâzım olan yerlerde yarar kulağuzlar ve mahûf ve muhâtara olan mahallerde yanlarına kifâyet mikdârı neferât koşup emîn ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra irsâl ü isâl eylesesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ve menâzil ü merâhilde mezbûrlara ve esbâb u davarlarına hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde dahl ü taarruz olunmakdan ve bir vechile eğlendir-mekden ihtirâz eylesesiz.

¹ Alpullu (Kırklareli-Türkiye).

² Kırklareli (Türkiye).

³ Ulufeciler bk. BOA, TT.d., 191, s. 131.

⁴ Gábor Bethlen (1580-1629).

553

Hekimbaşı Musa'nın zeameti dâhilindeki Kemer-i Edremid kazasına bağlı Köpek köyü ahalisinden olup eşkıyalık yapan Hacı Ahmed, Ramazan ve Hacı Hasan'ın yakalanarak cezalandırılmaları.

Md.

Kemer-i Edremid Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Bi'l-fi'l Hekimbaşı olan a'lemü'l-ulemâi'r-râsihîn, efda-lü'l-fudalâi'l-hâzıkîn Mevlânâ Musa –*zidet fezâilühü*–nun ber-vech-i tekâüd mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinden taht-ı kazâna tâbî Köpek¹ nâm karye sâkinlerinden olup müşârun-ileyhin reâyâlarından olan Ali oğlu Hacı Ahmed ve Emir oğlu Ramazan ve Süleyman oğlu Hacı Hasan nâm kimesneler eşirrâdan olmağla dâimâ reâyâyı idlâl² edip şirret ü fesâdda kendilere mütâbaat eylemek için mezbûrları şartlayıp tebaiyyet üzere olmayanları ehl-i örfe gamz edip hilâf-ı vâkı' isnâd eylemekle tahvîf eyleyip reâyânın isyân u tuğyân ve ahkâm-ı şer'iyye ve evâmir-i münifeye itâat etmemelerine bâis olduklarından gayri mûmâ-ileyhe âid olan a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyeyi vermeyip vezâyiflerine inkıyâd eylemeyip şöyle ki; mezbûrların haklarından gelinmeye, min-ba'd karye-i mezbûre ahâlisine icrâ-i ahkâm-ı şer'iyye mümkün olmayıp zikrolunan şakilerin haklarından gelmek lâzım gelmiştir." deyü arz eylediğin ecilden şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda mezkûrları bi-eyyi vechin kân ele getirip gaybet eder ise buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip mûmâ-ileyhin üzerlerinde olan öşür ve resmin ve sâir ashâb-ı hukûkun ba'de's-sübût hakların hükmedip alıverdikten sonra müşârun-ileyhin subaşı ma'rifetiyle şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Bu makûle eşirrâyâ ruhsat verildiğine rızâ-yı hümayûnum yokdur. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup vech-i meşrûh üzere mezbûrların hakkında lâzım geleni icrâ eylesin ki sâir eşirrâyâ ibret ve sebeb-i nasîhat vâkı' ola ve bi'l-cümle ahz ü celb sebebi ile iğmâz u müsâmaha olunmaktan ve emr-i şerîfimin adem-i icrâsından ihtiyât üzere [olup] tarik-ı hakdan udûl ü inhirâf etmeyesin.

554

Eflani'ye bağlı Onikidivan nahiyesinde timar sahibi olup eşkıyalık eden Ali'nin yakalanarak üzerine sabit olan suçların sicil sureti ile birlikte tutuklu olarak Südde-i Saadet'e gönderilmesi.

Bolu Sancağibeyine ve Eflani³ Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; <<nâhiye-i mezbûrede>> "kazâ-i mezbûr sâkinlerinden olup Onikidivan nâhiyesinde ( ) nâm karye ve gayriden üç bin akçe timâra mutasarrıf olan Ali eşkıyâdan olup muhâfaza tarîkı ile kendiyi seferden alıkodurup hevâsına tâbî birkaç şakiler ile Mustafa nâm kimesnenin avretine fi'l-i şeni' kasdı ile gece ile yolunu basıp feryâd <<eylediklerinde>> eylemekle katl niyeti ile zevci Mustafa'nın üzerine kılıç ile hücum eyledikde şehâdet parmağın kat' edip ve avretinin dahi saçını kesip ve birkaç yerini mecrûh eyleyip Yenicami Bâzârı demekle ma'rûf olan mevzi'de Abdurrahman nâm kimesne dükkânında otururken katl kasdına mezbûrun dahi

¹ Bk. BOA, TT.d., 166, s. 273.

² Metinde "*ihtilâl*" şeklinde geçmektedir.

³ Eflani (Karabük-Türkiye).

üzerine yürüyüp hizmetkârını mecrûh eyleyip bunun emsâli şakâ vü fesâdına nihâyet yokdur." deyü arz etmeğin şakî-1 mezbûr ahz olunup Südde-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda şakî-1 mezbûru bi-eyyi vechin kân ele getirdip gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup dahi üzerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Saâdetime gönderesin. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile mezkûra himâyet olunmakdan ve ihmâl ü müsâmaha ile gaybet ettirmekten hazer edip bi-eyyi vechin kân ele getirip Südde-i Saâdetime irsâl eylemekde dikkat ü ihtimâm eylesesin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbih eylesesin ki gaflet ü ihmâl sebebi ile gaybet ettirmek ihtimâli olmaya.

[Yev]mü's-Sebt, fî 28 B., sene 1027

555

Mısır'da hacıların yolu üzerinde yaptırılmış olan su dolaplarının etrafına ağaç dikip sebze yetiştiren çiftçilerden herhangi bir vergi talep olunmaması.

*Bâ-hatt-ı Hilmi.
Vezîrdir.*

Mısır Beylerbeyisine hüküm ki:

Gönüllüyan-ı Mısır Kethüdâsı Mehmed *-zîde mecdühû-* mektûb gönderip; "Mahrûse-i Mısır'da huccâc-ı müslimîn yolları üzerinde vâkı' Sebîl-i Allâm'dan Birketü'l-hâcc'a varınca yollar kumluk olup bir yerde su olmayıp ve tarîk-ı âmma karîb yerlerde dahi olmamağla huccâc-ı müslimîn ve sâir âyende vü revende küllî elem çekip mahall-i mezbûrda suya kemâl-i ihtiyâc olmağla cemâat-i gönüllüyan ve sâiri huccâc-ı müslimîni muhâfaza eyledikleri mahalde yol üzerinde kendi mâlıyla bir sâkiye¹ hafr etdirip tatlı su çıkmağla yanında bir zâviye dahi binâ etdirip huccâc-ı müslimîn ve sâir vâridin kendileri sulanıp ve davarların dahi suvarıp küllî intifâ'ları olup lâkin ol mahalle karîb karyelerde sâkin çifti ve <<çubuğu>> sâir mîriye ve gayra bir vechile alâkaları olmayan ba'zı fellâhlar gelip sâkiye-i merkûmenin etrâfında konup zirâate sâlih olmayıp kumluk yerler olmağın suyun ayağında ba'zı eşcâr gars edip ve hadravât zirâat eylediklerinde küşşâf ve subaşılar ve dividdârlar ve sâir hükkâm ve mütekellimîn tâife-i mezbûreye ba'zı avâyd ve teklifât ederler." deyü bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda tamâm mukayyed olup fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzere ol mahalle gelen fellâhların mîriye ve gayra alâkaları olmamağla ol mahalle gelip konup ol vechile muhâfaza ve âbâdân edip zararları yoğken mücerred o makûle avâyd ve teklifât edenlere muhkem tenbih ü te'kîd oluna ki arz olunduğu üzere min-ba'd fukarâyı şer' u kânûna muhâlif rencide vü remide etmeyeler.

556

Vezir Mehmed Paşa'nın hassı olan Mora sancağına bağlı Zarnata köyü ahalisi zimmetinde kalan iki yıllık vergi alacağının tahsil olunması ve ahaliyi vergi ödememeye teşvik eden kimselerin yakalanarak haklarından gelinmesi.

¹ Su dolabı, su arkı; çölde hurmalıklara su vermek için kullanılan açık kanal. *Ötüken Türkçe Sözlük*, Yaşar Çağbayır, c. 4, İstanbul-2007.

Kadri.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kapudana ve Mora Müftisi ve Kalamata¹ Kâdisına hüküm ki:

Kalamata Kâdisı ile ahâlisi ve Mizistre Sancağibeyi Kâimmakâmı arzlar ile mahzarlar gönderip; "kazâ-i mezbûr tevâbiinden olup sâbıkâ Kâimmakâm olan düstûr-ı mükerrer Vezirim Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlelehû–nun hâssı olan Zarnata² ve mahalleleri ahâlileri voyvodalarına mürâcaat etmeyip üzerlerine edâsı lâzım olan ispençe ve sâir rûsûm-ı raiyyetlerin ve hâsıl eyledikleri gallâtdan öşürlerin vermeyip inâd ü muhâlefet üzere olmağla üzerlerinde müşârun-ileyh Vezirimin iki yıllık mahsûlü bâkî olup taleb için defaâtle cânib-i şer'îden âdem ile mürâsele gönderilip şer'-i şerife da'vet olunduklarında cânib-i şer'-i şerifden gönderilen mürâseleye kat'â iltifât ve şer'-i şerife itâat etmeyip; 'Bir akçe vermeziz, bildiklerinden kalmasın.' deyü cevâb verdiklerinden gayri müşârun-ileyhin der-anbâr olan mahsûlün alıp mâbeynlerinde tevzi' u taksim edip şer'-i şerife ihânet ve emr-i şerife adem-i itâat üzere oldukları sicil ve hüccet olunup şöyle ki; içlerinde ehl-i fesâd olanları ele getirilip haklarından gelinmeye, fesâd ü isyânları izdiyâd bulması mukarrer idüğün³" bildirdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi karye-i mezbûre halkı vech-i meşrûh üzere üzerlerine bi-hasebi's-şer' lâzım olan ispençe ve rûsûm-ı raiyyetlerin ve a'sâr-ı şer'iyyelerin vermeyip isyânları mukarrer ise müşârun-ileyh Vezirimin havâss-ı mezbûre reâyâsı üzerlerinde iki sene bâkî kalan mahsûlün bi-kusûr tahsil edip Voyvodasına alıverdikten sonra içlerinde reâyâyı ıdlâl edip fesâd üzere olanları hüsn-i tedbir ile getirip fesâd ü şenâatleri sâbit ü zâhir oldukdan sonra şer'le haklarında lâzım gelen[i] icrâ edip bir vechile himâyet olunmak ihtimâli olmaya.

Bir sûreti, Mizistre Beyine ve Mora Beyine ve zikrolunan kâdılara ve Kâimmakâm-ı sâbık Gürcü Mehmed Paşa'[ya].

557

İkinci Vezir Mehmed Paşa'ya temlik olunan Ulukışla köyünün sınırlarının biz-zat mahallinde görülerek belirlenmesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Şücaeddin ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Vezir-i A'zam olup hâlâ <<kâim>> Vezir-i Sâni ve Kâimmakâm olan düstûr-ı muazzam ve mükerrer Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlelehû– taht-ı kazânıza tâbî' Ulukışla nâm karyede <<kurbünde ba'zı>> câmi'-i şerif ve hân ve ba'zı hayrât binâ etmekle karye-i mezbûre müşârun-ileyhe temlik olunup mülknâme-i hümayûnum verilmiştir. <<Karye-i mezbûre>> Zikrolunan karyenin sınırları ve hudûdu görülüp <<bilinmek lâzım>> ta'yîn olunmak lâzım olmağın ol yerin müsinn ü ehl-i vukûf âdemleriyle bizzât mahall-i mezbûrun üzerine varıp <<ol yerin müsinn ü mu'temedün-aleyh âdemlerinden karye-i mezbûrenin>> sınırın ve hudûdun teftiş ü tefahhus edip dahi <<yer yer alâmetler>> tamâm ma'lûm edindikden sonra yer yer alâmetler vaz' edip müşevveş ü mübhem bir nesne komayıp sıhhati üzere sicil ve defter eyleyip Südde-i Saâdetime irsâl olunmak emredip **buyurdum ki:**

¹ Kalamata (Yunanistan).

² Stavropigio, Castle of Zarnata (googlemaps, Yunanistan).

³ Metinde "eyledigin" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda [bu] husûsa bizzât onat vechile mukayyed olup dahi ol yerin müsinn ü ehl-i vukûf âdemleriyle karye-i mezbûrenin üzerine varıp sınırların ve hudûdların yoklayıp mübhem ü müşevveş bir nesne komayıp tamâm ma'lûm edindikden sonra yer yer¹ alâmetler vaz' edip dahi sıhhati üzere sicil ve defter eyleyip Südde-i Saâdetime irsâl eylesin.

558

Alaşehir ahalisini düzmece gerekçelerle ehl-i örfe gammazlayıp rencide edilmelerine sebep olan Abdi Çavuş oğlu Halil'in uyarılması; gereğini yerine getirmedeği takdirde hapsedilip durumun arz olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Anadolu Beylerbeyine ve Kütahya ve Alaşehir kâdılarına hüküm ki:

"Nefs-i Alaşehir'den Abdi Çavuş oğlu Halil nâm kimesne kendi hâlinde olmayıp dânişmend zümresinden Mevlânâ Süleyman'a; '*Babam katledenler ile bile idin.*' deyü dâimâ mezbûru ve sâir reâyâ vü fukarâyı hilâf-ı şer' ehl-i örfe gamz edip muttasıl dahl ü rencide eylemekden hâli olmadığı" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup hak üzere göresiz: Vâkı' ise mezbûra muhkem tenbîh eylesin ki min-ba'd kendi hâlinde olup mezbûru ve sâir reâyâ vü berâyâdan bir ferdi ehl-i örfe gamz eylemeye. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp geri ol vechile gamz ve fesâd üzere olursa muhkem hapsedip üzerine sabit olan mevâddın sûret-i sicilleriyle yazıp arz eylesiz ki sonradan hakkında emrim ne vechile sâdir olursa mücebiyle amel oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Receb, sene [10]27

559

Özi taraflarında yapılacak kaleye Aydos kazasından tayin olunan altmış sekiz nefer cerahor ve taşçının, ahalinin talebi üzerine yirmi nefere indirildiği.

İbrahim Ağa, Kethüdâ-i Sadr-ı A'zam.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Aydos Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûrun a'yân u eşrâf ve sâir reâyâsı meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Bu sene Özi cânibinde binâsı fermân olunan kal'aya altmış sekiz nefer cerahor ve taşçı ta'yîn olunup lâkin kazâ-i mezbûr ahâlisinin iktidârları olmadığından gayri ekseri Kazak havfından firâr ve ba'zıları dahi Ahyolu ve Prevadi ve Karinabad kazâlarına ilhâk olunmağla külli za'f gelmiştir.' deyü i'lâm eylediklerin" arz eylediğin ecilden yirmi nefer verip mâadâsı ref' olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı şerifim üzere amel edip dahi binâsı fermân olunan kal'aya kazâ-i mezbûrdan yirmi nefer cerahor ve taşçı gönderip mâadâsın ref' edip emr-i hümayûnuma muhâlif yirmi neferden ziyâde taleb etdirmeyip reâyâyı rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin.

¹ Metinde "yer yerler" şeklinde geçmektedir.

560

Şeyhli ve Lazkiye kazalarında ortaya çıkıp evler basarak mal ve erzak gasbeden suhte eşkıyasının, oraların atlı ve tüfeklilerinden oluşturulacak güçlerle üzerlerine varılıp haklarından gelinmesi.

Abdi(?).

Çavuşbaşı.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Tekrâr emir yazılmışdır.

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olup <<Şeyhli>> Dazkırı¹ kazasında sâkin ve Anadolu Beylerbeyisinin Şeyhli Subaşı olan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Veli -zîde mecdühü-ya hüküm ki:

Kazâ-i <<mezbûr>> Şeyhli² ve Lazkiye ve tevâbii ahâlisi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "zikrolunan kâdîliklarda ba'zı sùhte eşkıyası zuhûr edip reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i memleketin evlerin basıp emvâl ü erzâkların yağmâ vü gâret edip emred oğulların çekip yanlarına alıp ve evlerin ihrâk eyleyip zulm ü fesâd eylediklerinden gayri mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebilin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyleyip fesâd üzere olmalarıyla reâyânın ahvâlleri mükedder olup her biri âhar diyâra perâkende vü perişân olup men' u def olunmaları" bâbında emri-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden sen yarar ve emekdâr ve umûr-dîde ve ihtiyâr olduğun ecilden kendi âdemlerin <<ve il-erlerinden yarar ve tüfenk-endâz kimesneler>> ve zikrolunan kâdîliklarda vâkı' atlı ve tüfenk-endâz vilâyet âdemleri ile o makûle sùhte eşkıyasının <<dernek>> tuğyanların ve cem'iyetlerin haber aldığında Anadolu Beylerbeyi emirü'l-ümerâi'l-kirâm Hasan -dâme ikbâlühü-nun Kütahya'da Müsellimi olan ( ) -zîde mecdühü- <<muâveneti ile>> ile yek-dîl ü yek-cihet olup hüsn-i tedbîr ü tedârûkle üzerlerine varıp bi-inâyeti'llâhi Teâlâ def u izâlelerinde gereği gibi mukayyed olman bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup dahi anın gibi zuhûr edip o makûle reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i vilâyete taaddî üzere olan sùhte eşkıyasının her ne mahalde tuğyan ve cem'iyetleri haberi alınır ise kendi yarar âdemlerin <<ve sâir il-erleri>> ve zikrolunan kâdîliklarda vâkı' atlı ve tüfenk-endâz vilâyet âdemleri ve müşârun-ileyhin Müsellimi olan mûmâ-ileyh ( ) muâvenetiyle hüsn-i tedbîr ü tedârûkle üzerlerine varıp bi-inâyeti'llâhi Teâlâ def u izâlelerinde dikkat ü ihtimâm eylesin ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup o makûle sùhte eşkıyasın bi-eyyi vechin kân ele getirip şer'le haklarından gelesin ki eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâ vü berâyâ âsûde-hâl üzere olalar. İnşâallâhü Teâlâ hidmetin <<mukâbelesinde külli riâyet olunman mukarrerdir>> zâyî' olmaz; ana göre mukayyed olup sùhte eşkıyasının def u izâlelerinde mücidd ü sâi olasın. Ammâ bu bahâne ile sùhte eşkıyası nâmına il üzerine devre çıkma[k]dan ve eşkıyâdan olmayıp kendi hâllerinde olan reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i vilâyete zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda ruhsat vermekden ihtirâz eylesin.

561

Belgrad'da mütevellisi tarafından yeniden inşa edildikten sonra Mustafa'ya kiraya verilen vakıf ekmekçi dükkânına kendisine ait olduğu iddiasıyla Hızır adlı şahıs tarafından hukuka aykırı olarak müdahale edilmesine izin verilmemesi.

¹ Dazkırı (Afyonkarahisar-Türkiye).

² Çivril (Afyonkarahisar-Türkiye).

Bâ-hatt-ı Safî.

Belgrad Kâdisına hüküm ki:

<<Mustafa nâm kimesne Südde-i Saâdetimde arzuhâl sunup>> Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Nefs-i Belgrad'da vâkı' bir vakıf etmekçi dükkânı harâba müşrif olup <<olup>> ta'miri lâzım gelmekle Mütevellî-i Vakf <<vakıf müste'ciri olan Hızır'ı şer'le ihrâc edip ma'rifetiyle Mustafa nâm kimesne>> müceddeden binâ edip ba'dehû ol dükkânı <<buna verip>> Mustafa nâm kimesneye vermekle hâlâ <<İstanbul'da>> Hızır nâm kimesne; 'Dükkân benim idi.' deyü bunu rencide edip şirret etmeğin" mahallinde şer'le görülmek <<fermân olmuşdur>> emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Hızır gelip da'vâ-yı hak ederse bir def'a şer'le faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmiş değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle âmil olup <<dükkân-ı mezbûr husûsunda>> şer'le mahallinde lâzım geleni icrâ edip şer'a muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

562

Aydın ve Saruhan sancaklarında tütün ziraat, alım satım ve kullanım yasağının tavizsiz olarak uygulanması.

Bevvâb-ı Sâhib-i Devlet.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Aydın ve Saruhan sancaklarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Bundan akdem etrâf [u] eknâfa evâmir-i şerife gönderilip; "Min-ba'd duhân yaprağı zirâat ü harâset olunmayıp ve isti'mâl olunmaya." deyü defaâtle tenbîh ü te'kîd olunmuşken hâlâ yine memnû' olmayıp taht-ı kazânızda <<ba'zı>> vâkı' kasabât u kurâda ba'zı kimesneler bağ u bağçelerinde duhân yaprağı zirâat ü harâset edip ve isti'mâl eyleyip vârid olan evâmir-i şerîfeye itâat eylemedikleri îlâm olunmağın imdi; memâlik-i mahrûsemde duhân zirâat ü harâset olunmayıp ve isti'mâl olunduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi taht-ı kazânızda vâkı' kasabât u kurâda ba'zı kimesneler duhân yaprağı zirâat ü harâset edip ve bey' u şirâ ve isti'mâl olunduğu vâkı' ise muhkem tenbîh ü nidâ etdiresin ki min-ba'd duhân yaprağı zirâat ü harâset ve bey' u şirâ ve isti'mâl eylemeye ve zirâat olunan yerlerden kal' etdirip emr-i hümayûnuma muhâlif bir ferde taallül ü inâd ve duhân isti'mâl etdirmeyesin. Söyle ki; bundan sonra yine taht-ı kazânızda duhân zirâat ü harâset olup ve bey' u şirâ ve isti'mâl eyledikleri istimâ' olunur ise o makûle bağ u bağçelerinde duhân zirâat ü harâset edip ve bey' [u] şirâ ve isti'mâl edenlerin gereği gibi haklarından gelinmek için emr-i şerîfim gönderilir; bilmiş olalar.

563

Gazi Mihal Bey Vakfı Mütevellî Kaymakamı Mustafa'dan, haksız yere paralarını aldığı iddiasıyla davacı olan Pınarhisar kazasına bağlı Yenice köyü reayasının, Divan-ı Hümayunda yapılan yüzleştirme neticesinde eski Mütevellî Hüseyin'in tahriki ile hareket ettikleri anlaşıldığından tarafların Edirne Kadısı tarafından mahkeme edilmeleri ve haksız yere alınmış bir para varsa geri sahibine verilmesi; aksi takdirde adı geçen hukuka aykırı olarak rencide edilmemesi.

Saî Efendi.

Edirne Kâdisına hüküm ki:

Pınarhisar kazasında müteveffâ Gazi Mihal Bey Evkâfından Yenice nâm karye ve gayri karyeler reâyâsından ba'zıları Divân-ı Hümâyûnuma gelip meşrûtiyyet üzere Vakf-ı mezbûrun Mütevellisi olan ümerâdan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin -*dâme izzühû*-nun berât-ı hümâyûn ile Kâimmakâmı olan Mustafa için; "*Otuz ve kırk nefer ath ile üzerimize gelip konup müft ü meccânen zahîremizi aldığından gayri üzerimize lâzım olup Vakfa âid olandan ziyâde akçemiz alıp zulm ü taaddi ve tecâvüzden hâli değildir.*" deyü <<şikâyet>> mezbûr Mustafa'nın muvâcehesinde şikâyet edip <<ve mezbûr Mustafa'dan>> tarafeynin ahvâlleri suâl olundukda mezbûr Mustafa üzerine ol vechile nesne zuhûr etmeyip Mütevellî-i sâbık Hüseyin'in tahrîki ile şirret eyledikleri muhakkak olmağla mezbûr Mustafa'nın üzerine ta'yîn-i mâdde olunmayıp ve Edirne Kâdisı olanlar kadîmden şart-ı vâkıf mücebince Evkâf-ı mezbûreye Nâzır ta'yîn olunmağla sen dahi Nezâretin hasebiyle husûs-ı mezbûra mukayyed olup dahi vech-i meşrûh üzere Mütevellî-i sâbık Hüseyin'in tahrîki ile bundan da'vâ-yı hak edenleri mezbûr Mustafa ile berâber edip ahvâllerin hak üzere görmeyen bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi ol vechile şirret eden reâyâ ile mezbûr Mustafa'yı meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' mezbûr Mustafa'nın reâyâdan ol vechile nesne aldığı muvâcehesinde sâbit ü zâhir olur ise zuhûr eden hakların hükmedip mezbûr Mustafa'dan reâyâyâ bî-kusûr alıversin. Şöyle ki; mezbûr Mustafa'nın üzerine nesne sâbit ü zâhir olmayıp mücerred Mütevellî-i sâbık Hüseyin'in tahrîki ile şirret ederler ise men' u def edip min-ba'd mezbûru bir ferde rencide vü remide etdirmeyip ve vech-i meşrûh üzere şirret edenlerin şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin ve lâzımü'l-arz olanları yazıp arz eylesin.

564

Hatice Sultan'ın Paşa sancağındaki paşmaklık haslarını idare etme vazifesini üstlenen ancak iki senedir bir akçe getirmeyen Mustafa'nın, has reayası ile bir araya getirilip muhasebesinin görülmesi ve iki yıllık has geliri her kimde ise tahsil edilmesi.

<<Rum i>> Muhassıl-ı Emvâl Hüsrev -*zide fazlühû*-ya hüküm ki:

Seyyidetü'l-muhadderât hâletim Gevherhan Sultân <<vâlidem>> -*dâmet ismetühâ*-nın kızı Hadice Sultân -*dâmet ismetühâ*-nın Paşa sancağında olan başmaklık¹ hâslarının zabtına Mustafa nâm âdemisini ni gönderip iki seneden beri bir akçe mahsûl getirmeyip ve muhâsebesin göndermeyip kendi hevâsında olmağla muhâsebesi görülüp kendi zimmetinde zuhûr eyleyen mahsûl kendiden ve reâyâ üzerinde kalan mahsûl reâyâdan talep ve tahsil olunmak bâbında emr-i şerîfim talep olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Mustafa'yı reâyâ ile muvâcehe edip hak üzere <<görüp>> müfredât <<defteriyle>> defteri mücebince yerli yerinden <<görüp>> göresin: Mezbûr Mustafa'nın zimmetinde müşârun-ileyhâya âid olan mahsûlden ne mikdâr nesne zuhûr ederse ve reâyâ zimmetinde bâkî kalmış var ise <<hüküm>> ba'de's-sübût hükmedip aliverip <<eğer mezbûr>> mezbûr Mustafa'ya ve reâyâyâ hilâf-ı şer'-i şerîf taallül ü bahâne etdirmeyesin.

¹ Başmaklık/Paşmaklık: Padişahın annelerine, kızkardeşlerine, kızlarına, eşlerine ve hasekilerine tahsis olunan haslara verilen isimdir. Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lugatı*, "Paşmaklık", İstanbul-1986.

565

Kâtip Mustafa'nın Paşa sancağına bağlı Florina kazasındaki zeameti köylerini idare etme vazifesini üstlenen ve üç yıllık mahsulünden çok küçük bir miktarını kendisine teslim eden Cafer'in muhasebesinin görülerek zimmetinde kalan paranın tahsil olunması.

Florina¹ Kâdisına hüküm ki:

Defter-i Hâkânî kâtiblerinden kıdvetü erbâbi't-tahriri ve kalem, umdetü ashâbi't-tahriri ve'r-rakam Kâtib Mustafa –zide kadruhû– <<Südde-i Saâdetime gelip>> Paşa sancağında kazâ-i mezbûrda Enborye² nâm karye ve gayriden 24.400 akçe zeâmete berât-ı şerifimle mutasarrıf olup kendisi seferde olmağla zeâmetinin zabtını Cafer nâm kimesneye sipâriş edip bin yirmi dört ve yirmi beş ve bin yirmi altı senelerinde mezbûr Cafer zeâmetin zabt <<edip kendiye cüz'î>> ve mahsûlün reâyâdan kabz edip kendiye cüz'î mahsûl teslim edip gadretmekle zikrolunan senelerde zabt u kabz eylediği mahsûl yerli yerinden reâyâdan tefahhus olunup zimmetinde zuhûr eyleyen hakkı alıverilmek bâbında emr-i şerifim taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Cafer'i reâyâ ile muvâcehe edip dahi zikrolunan senelerde kabz eylediği mahsûl müfredât defteri mücebince yerli yerinden teftiş ü tefahhus edip göresin: Mezbûr Cafer ne mikdâr nesnesin kabz <<edip ve ne mikdârın getirip teslim eyleyip>> eylemiş ise üzerine sâbit olduktan sonra müşârun-ileyhe getirip teslim eylediğinden mâadâsın hükmedip bi-kusûr alıverip min-ba'd şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhâlif bir vechile taallül ü nizâ' etdirmeyesin;³ inâd ü muhâlefet üzere olanları yazıp arz eylesin.

566

[Kâtip Mustafa'nın], idaresini 1020 senesinden beri Mustafa'ya verdiği Köstendil sancağının İzliyeve vs. köylerindeki zeameti hakkında.

Bir sûreti, "Ustrumca ve Radovişte ve Petriç ve Tikveş ve İştib kâdılarına hüküm ki: Köstendil sancağında taht-ı kazâmzda İzliyeve⁴ nâm karye ve gayriden ( ) akçe zeâmete mutasarrıf olup bin yirmi senesinden beri zeâmetinin zabtını Mustafa'ya sipâriş edip ..."

567

Edincikli Mehmed ile, alacağını vermediğini ve kendisini öldürmek istediğini iddia ettiği Edincikli Esirci Himmet'in, davaları görülmek üzere Divan-ı Hümayuna gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi.

Edincik⁵ Kâdisına ve Bergama kazâsından munfasıl Mevlânâ Muslihiddin'e hüküm ki:

Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Muallâma arzuhal sunup; "Edincik sâkinlerinden Esirci Himmet nâm kimesne kendi hâlinde olmayıp kazâ-i mezbûr ahâlisine dâimâ taaddî vü tecâvüz üzere olduğundan

1 Flórina (Yunanistan).

2 Empório, Emboriya (Yunanistan). Bk. BOA, TT.d., 235, s. 71.

3 Metinde "etdiğin" şeklinde geçmektedir.

4 Metinde "İzliyi" şeklinde geçmektedir. "İzliyeve" şeklinde yazılışı için bk. BOA, TT.d., 167, s. 273.

5 Aydıncık (Balıkesir-Türkiye).

gayri mukaddemâ nice kimesneleri hilâf-ı şer'-i şerif katledip esbâb u erzâkların alıp fesâd <<eylediğinden gayri mezbûr>> eyleyip ve bu, kendi hâlinde iken mezkûrda bir mikdâr hakkı olmağla taleb eyledikde vermediğinden mâadâ bunu dahi katletmek murâd edip hilâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd edip taaddi üzere olduğun" bildirip ahvâli şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda görülmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru hasmı ile maan Dîvân-ı Hümâyûn'a gönderesin ki ahvâlleri şer'le kâdias-kerlerim huzûrunda görölüp ihkâk-ı hak oluna.

568

Mehmed Çavuş'un Mekri ve havalisinde bulunan zeametine, müvella olduğunu söyleyerek müdahale ve ahaliye zulüm ve haksızlık ettiği bildirilen Bülbülzade Mustafa isimli Kadı ve onun sözüyle hareket eden isimleri yazılı şahısların, bu şekilde hareket etmemeleri hususunda mahkeme marifetiyle uyarılmaları.

Mekri ve ( ) ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Altmış nefere dâhil Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş -zîde kadruhû- Südde-i Saâdetime arzuhâl edip; "taht-ı kazânızda berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğu zeâmetinin zabtına Himmet nâm âdemisin gönderdikde <<buna ve âdemisi mezbûra garaz etmekle emr-i şerifime itâat etmeyip>> Bülbülzâde Mustafa nâm Kâdi ; 'Ben müvellâyım.' deyü buna ve âdemisine garaz etmekle emr-i şerife itâat etmeyip ve zeâmetin âhara hükmedip zabt etdirmediğinden gayri dâimâ reâyâsın hilâf-ı şer'-i şerif rencide vü remide etmekden hâli olmayıp ve hevâsına tâbî' Akarca(?) Ramazan ve İmâm Hacı Nebi ve İlyas ve sairleri dâimâ kizb ve yalan şehâdeti ile meşhûrlar olup mezbûr Mustafa'nın hevâsına tâbî'olmağla dâimâ fukarâya taaddi üzere oldukların" bildirip Kâdi-ı mezbûr; "Müvellâyım." deyü ol vechile dahletmemek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup Kâdi-ı mezbûr Mustafa'yı ve hevâsına tâbî' olan mezbûrları meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip dahi muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd bunun tîmârı husûsuna müdâhale etmeyip ve; "Müvellâyım." deyü reâyâsına ve mahsûlüne aslâ dahl ü taarruz eylemeyip ve min-ba'd Kâdi ve subaşı ve sair ehl-i örf ile ihtilât etmeyip ve fukarâyı rencide eylemeyeler ve etdirmeyesin. Ba'de't-tenbîh memnû' olmazlar ise yazıp arz eylesesin ki tekrâr haklarında ne vechile emr-i şerifim sâdir olur ise mücebi ile amel oluna.

569

Mehmed adlı şahsın, Kasap İvaz Mescidi için yaptırmaya niyet ettiği abdesthaneye kendi parasıyla satın alıp getireceği suyun, kimse ile alakası yok ise Kırkçeşme veya başka bir su yoluna katılarak uygun olan yerden adı geçen mescide akıtılması.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Suyolu Nâzırına hüküm ki:

İstanbul sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne gelip; Kassâb İvaz Mescidi üç vakit olup merem-mâta muhtâc olmağla mezbûr Mehmed meremmâtına müteahhid ve beş vakit etmeğe âzim olup lâkin

suya ihtiyacı olup Müslimânlar âbdest almakda muzâyaka üzere olmağla taşrada bulunan yerlerden akçesiyle bir su alıp mescid-i mezbûra getirip âbdesthâne binâ etmeğe niyyet eylediğin" bildirip bulup akçesiyle satın aldıkda Kırkçeşme Suyu'na yâhûd bir münâsib olan su yoluna ilhâk olunup mahall-i taksime geldikde mescid-i mezbûra icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfîm taleb etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr taşrada su bulup akçesiyle satın alıp Kırkçeşme Suyu'na ilhâk eylemek murâd eyledikde göresin: Satın aldığı su kimesnenin mülkü ve evkâf ve çeşmelere alâkası olmayıp başka su ise olgeldiği üzere Kırkçeşme Suyu'na veyâhûd bir münâsib olan su yoluna ilhâk edip İstanbul'a geldikde mescid-i mezbûra münâsib olan mahalden tefrik u taksim edip mescid-i mezbûrda Müslimânlar âbdest aldıkları yere icrâ etdiresin. Ammâ mukayyed olasın ki Kırkçeşme Suyu'ndan ve gayri mülk ve vakıf sulardan su almak ihtimâli olmaya.

570

Önemli bir iş için Erdel'e gönderilen Erdel Voyvodasının adamının, uğradığı kazalarda mukabilinde yiyecek ihtiyaçları karşılanarak salimen Erdel'e ulaştırılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Âsitâne-i Saâdetimden Erdel vilâyetine varınca yol üzerinde vâkı' olan sancakbeylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

Hâlâ bir mühim ve lâzım husûs için Erdel Voyvodasının âdemlerinden ( ) irsâl olunmuşdur. Mezbûr emr-i hümayûnuyla her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa akçeleriyle zâd ü zevâdelerin tedârük etdikden sonra emin ü sâlim birbirinize ulaştırmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda emrim üzere mezbûr her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa akçeleriyle zâd ü zevâdelerin alıverdikden sonra birbirinize emin ü sâlim ulaştırıp vilâyet-i Erdel'e irsâl ü îsâl eyleyesiz. Mezbûr muaccelen Erdel'e erişmek mühimmâtındandır; ihmâl ü müsâhele etmeyip emr-i hümayûnunun icrâsında mücidd ü sâi olup mezbûru muaccelen Erdel'e ulaştırınız.

Yevmü's-Sebt, fî 27 Receb, sene 1027

571

Dolyani Pazarına ticaret yapmak için gelen tüccardan yük başına eskiden beri alınagelmekte olandan daha fazla vergi alınmaması.

Bâ-hatt-ı E.

Ustrumca Kâdisına hüküm ki:

Ol câniblerde vâkı' Dolyani¹ Bâzârına ticârete varan tüccâr tâifesi tarafından Dergâh-ı Muallâma şöyle arz olundu ki; "kazâ-i mezbûra tâbî' zikrolunan panayıra varan tüccâr tâifesinden kadîmül'-eyyâmdan zâbit olanlar her yük başına üçer ve gâh dörder akçe alagelmîşler iken hâlâ kanâat etmeyip Müslimândan yük başına altışar ve keferi yükünden sekizer² akçe almağla ziyâde taaddî vü tecâvüz eylediklerin" bildirip kadîmden olgeldiği üzere amel olunup zâbit olanlara ziyâde akçe taleb

¹ Dolani, Doljani (Kuzey Makedonya).

² Metinde "سكسانر" şeklinde geçmektedir.

etdirilmemek bâbında emr-i şerîfîm recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel edip zâbit olanlara muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki tüccâr tâifesinin eğer Müslimân ve eğer keferesinden yükleri başına min-ba'd ziyâde akçe talep etdirmeyip kadimden olgelmişe muhâlif bir ferde dahl ü tecâvüz etdirmeyesin. Eslemeyip tekrâr <<tekrâr>> tüccâr tâifesin ol vechile ta'cîz ederler ise vukûu üzere yazıp bildiresin ki <<sonra hakkında>> emr-i şerîfime itâat etmedikleri için sonra hakkında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

572

Doyran kazası ahalisinin gölden avladıkları balıktan defterde yazılı olandan ve eskiden beri alınandan daha fazla vergi veya başka adlar altında daha baş-ka para alınmaması ve fazla alınmış olanların da sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Hüccet mücebince.

Doyran Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr ahâlisi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "Kasaba-i mezbûrede vâkı' gölden bunlar balık sayd edip defter-i cedid-i hâkânide '*öşr-i mâhi*' deyü kaydolunmağla bu âna değin Emin olanlara beş balıkda bir balık veyâhûd beş akçede bir akçe verengelip kadimden beş balıkda bir balık alınugelmış iken kanâat etmeyip üç hissede bir hisse ve fûrûht eylediklerinde '*harzeme akçesi*' deyü on akçede bir akçe ve '*hidmetkâr akçesi*' deyü on akçede bir akçe ve gayri bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve deftere ve kadimden olgelene muhâlif ziyâde akçe ve balıkların alıp taaddi eylemeleriyle bundan akdem ahvâlleri arz olundukda; '*Min-ba'd olgelene muhâlif beş balıkda bir balık veyâ beş akçede bir akçe alıverip ziyâde aldirmayasın.*' deyü emr-i şerîf vârid olmuşiken voyvodaları olanlar kanâat etmeyip zulm ü taaddi etmeleriyle ahvâlleri şer'le görüldükde; '*Otuz ve kırk yıldan beri etrâf u eknâfda olan göllerde ahındığı üzere alınugelip ziyâde alınugelmemiştir.*' deyü nice ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet edip haber vermeleriyle; '*Min-ba'd ziyâde alınmaya.*' deyü kıbel-i şer'den tenbîh ve vech-i meşrûh üzere amel olunmak üzere ellerine hüccet-i şer'iyye verilmişken mukaddemâ Kâdılarını olanlar emr-i şerîf ve hüccet-i şer'iyyeye muhâlif ve olgelene mugâyir Emin olanlara; '*Üç balıkda bir balık ve üç akçede bir akçe al.*' demekle fukarâya zulm ü taaddi olunmağla husûs-ı mezbûr istiftâ olundukda ol vechile ziyâde almak câiz olmadığına fetvâ-yı şerife verilmişken yine kanâat etmeyip dâimâ kazâ-i mezbûr reâyâsına taaddi vü tecâvüzden hâlî olmadıkların" bildirip ellerinde olan hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı şerife ve emr-i şerîf ve sûret-i defter mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfîm recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi <<hüccet-i şer'iyye ve fetvâlarına ve sûret-i deftere muhâlif>> bunlara ol vechile dahl ü taaddi olunur ise ellerinde olan hüccet-i şer'iyye ve fetvâlarına ve sûret-i defter-i cedid-i hâkânîye nazar edip göresin: Fi'l-vâkı' kadimden beş balıkda bir balık veyâhûd beş akçede bir akçe alınugelmış[ken] hâlâ olgelene muhâlif üç balıkda bir balık ve üç akçede bir akçe aldıklarından gayri '*harzeme akçesi*' deyü ve '*hidmetkâr akçesi*' deyü on akçede bir akçelerin alıp ve gayr[i] vechile akçe talep edip taaddi eyledikleri vâkı' ise hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı şerife ve sûret-i defter mücebince beş balıkda bir balık veyâhûd olgeldiği üzere beş akçede bir akçe aldırıp min-ba'd ol vechile bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve aldirmayasın ve '*hidmetkâr akçesi*' ve '*harzeme akçesi*'nâ-mına ve gayri bahâne ile bir akçelerin aldirmayasın ve şimdiye değin ol vechile ziyâde akçeleri alınmış

ise ba'de's-sübût hükmedip geri ashâbına alıveresin. Şer'-i şerîf ve hüccet-i şer'îyye ve fetvâ-yı münîfe ve sûret-i deftere mugâyir kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin. Bu def'a dahi memnû' olmazlar ise ism ü resmleri ile yazıp arz eylesesin ki sonradan haklarında ne vechile emr-i şerîfim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna.

573

Reisülküttap Kaymakamı merhum Kâtip Hasan'ın Karaman Beylerbeyiliğine bağlı Ilgın, Akşehir ve Beyşehir sancaklarındaki zeametlerinin bir kısmı Reisülküttap Hamza'ya tevcih olunduğu gibi bir kısmı da Ordu Başdefterdarı Abdülbaki Paşa'ya tekaüt için verilmiş olduğundan Derviş ve Mehmed Çavuş'un söz konusu zeametlere müdahalelerine izin verilmemesi.

Bâ-müsvedde-i Durak Efendi.

Sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup bi'l-fi'l Karaman Defterdarlığı ile Muhassıl-ı Emvâl olan Mehmed -*dâme ikbâlühû*- ve Ilgın ve Akşehir ve Beyşehri sancaklarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilâ-âhirihi* tarafından bundan akdem size hükm-i şerîfim gönderilip; "Umûmen Anadolu cânibinde vâkı' olan zeâmet ve timârların tevcih[i]¹ müşârun-ileyh Serdâr-ı âli-mikdârıma tefvîz olunup taraf-ı âhardan temessükât ibrâz eyleyenlere dahletdirilmeyip² müşârun-ileyh Serdâr-ı Ekremime havâle eylesesiz." deyü fermân-ı şerîfim sâdır olduğundan gayri sâbıkâ Âsitâne-i Saâdetimde Reisül'l-küttâb Kâimmakâmı olan Kâtip Hasan fevt olup Rumeli'nde olan zeâmeti oğullarına verilip elviye-i³ merkûmede taht-ı kazânız[d]a olan zeâmetleri bi'l-fi'l sefer-i hümayûnumda Reisül'l-küttâbım olan iftihârul-emâcid ve'l-a'yân Hamza -*dâme mecdühû*-ya tevcih olunup berât etdirip bir mikdârı dahi emirül-ümerâi'l-kirâm Ordu-yı Hümayûnumda Başdefterdarım olan Abdülbaki Paşa -*dâmet maâlihî*-nin tekâüdü için verilip vâkı' olan mahsûl müşârun-ileyhimâya âid ü râci' iken Âsitâne-i Saâdetim tarafından zeâmet-i mezbûrenin yirmi bin akçesin Derviş'e ve on beş bin akçesin Mehmed Çavuş nâm kimesneler hilâf-ı vâkı' inhâ ile alıp ve rûznâmçeler seferde iken birer tarıkla berât ettirmekle dahl ü nizâ' ve mahsûle vaz'-ı yed eyledikleri i'âm olunmağla siz ki müşârun-ileyh Muhassıl-ı Emvâl ve vilâyet kâdılarısız, mes'ûl olup ve imtisâl-i emr eylemediğiniz için alınan mahsûl sizden tazmîn etdirilmek lâzım gelmiştir. İmdi; zikrolunan zeâmetin tahvillerine düşen mahsûllerin müşârun-ileyhimâya kabz etdirip ol vechile ibrâz-ı berât eyleyenler her kimler ise müşârun-ileyh Serdârıma havâle eylemeniz için müşârun-ileyh Serdârım tarafından emr-i şerîfim verilmeğin mücebi ile amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh Serdârım tarafından sâdır olan emrim üzere siz ki müşârun-ileyhimsiz, bu husûsa mukayyed olup müteveffâ-yı mezbûr Kâtip Hasan'ın taht-ı kazânızda olan zeâmetleri mahsûlün mûmâ-ileyhimâya zabt u kabz etdirip ol vechile berât ve sâir temessükât ibrâz eyleyen eğer mezbûrân Derviş ve Mehmed Çavuş'dur ve eğer âhardır; bir⁴ vechile temessük ve berât ibrâz <<edenler>> ederler ise der-kise edip mühürleyip Serdâr-ı âli-mikdârıma gönderesiz ki adem-i takayyüdünüzden bilin[n]ip mes'ûl ü muâteb olmanız mukarrerdir. Şöyle ki; vâkı' olan mahsûlü zâyî' ola, sizden tazmîn olunur; bilmiş olasız.

1 Metinde "*timârlara ve tevâh*" şeklinde geçmektedir.

2 Metinde "*etdirilmesinden*" şeklinde geçmektedir.

3 Metinde "*el-karye-i*" şeklinde geçmektedir.

4 Metinde "*her*" şeklinde geçmektedir.

574

Müteferrika Abdülfettah ile Tayyip isimli Kadı arasında Çorum'a bağlı Karapürçek köyünün divani hissesinin sahipliği konusunda ortaya çıkan anlaşmazlığın tarafların ellerindeki belgeler incelenerek çözüme kavuşturulması.

Hakkı(?).

Bâ-hatt-ı Hasan Çelebi.

Çorum Beyine ve Amasya Müftisine ve Çorum Kâdisına hüküm ki:

<<Amasya Müftisine ve Çorum Beyine ve Kâdisına>> Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Abdülfettâh *-zîde mecdühû-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Çorum kazâsında Karapürçek¹ nâm karyenin dîvânîsine mutasarrıf olan babası Mustafa Paşa'nın zarûret-i deyn için bin sekiz senesinde bunun ile müşâ' tasarruf etmek üzere hissesin üç yük akçeye bey' edip akçesin bi-kusûr alıp İstanbul Mahkemesi'nde hüccet etdirip ba'dehû babası mûmâ-ileyh Mustafa Paşa'yı Celâlî eşkiyasından Çelebi Bey demekle ma'rûf şakî ahz ve habs etdikden sonra altı yedi bin gurusun alıp katletmek sadedinde iken Kethüdâsı olan Kendikli² Muslu nâm şakî; '*Karye-i mezbûreden olan hisseni bana ver, seni katlden halâs edeyim.*' demekle kendisin halâs etmek için rızâ verip bir cild Mushaf-ı şerîf devredip şakî-ı mezbûra vermişken mezbûr şakî katlolunmağla Rum Defterdarı olan Ahmed hisse-i mezbûreyi alıp müteveffâ Vezir Nasuh Paşa'ya hibe etmekle tarafından tegallûben iki sene zabt u tasarruf olunup ba'dehû bunun hakkı olduğun kazâ-i mezbûra mutasarrıf olan kâdılar hüccetleri mücebince zabt u tasarrufu için mürâsele vermişler iken Tayyip nâm Kâdi şirrete sâlik olup hisse-i mezbûreyi gâh; '*Maktûl Muslu karındaşından*' ve gâh; '*Miriden satın aldım.*' demekle dahl ü nizâ' edip tasarrufuna mâni' olduğun" bildirip şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olmayıp bilâ-özü-i şer'î on beş yıl mürûr etmemiş ise hak üzere teftiş ve hüccetlerine nazar edip onat vechile dikkat ü ihtimâmla göresiz: Vâkı' ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel edip hilâf-ı şer'-i şerîf bunu ol vechile rencide vü remide etdirmeyip men' u def' eylesiz ve bu bâbda olan hücceti muvâfık-ı şer' olup alâ-vechi'l-hasım mazmûnu sâbit olduktan sonra mukarrer tutup mücebi ile amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fî 2 Ş., sene 1027

575

Müteferrikalıkla Divan Kâtibi olan Ahmed'in Halep ve Maarra sancaklarındaki zeametlerinin Yeniçeri İbrahim'in zimmetinde kalan 1026 senesine ait gelirinin tahsil olunması.

Dâi.

Halep Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm Müteferrikalığıyla Divân-ı Hümayûnum kâtiblerinden olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed *-zîde mecdühû-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Halep ve Maarra³ sancaklarında

¹ Karapürçek (Çorum-Türkiye).

² Erzurum'un Hınıs kazâsına bağlı bir mezraadır.

³ Ma'arrat an Nu'man (Suriye).

olan zeâmetlerinin bin yirmi altı târihi mahsûlünün zabt u kabzın Haleb sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden İbrahim nâm yeniçeriye sipâriş ü tevîz edip mezbûr dahi zabt ve sene-i mezbûre mahsûlün bi't-tamâm kabz edip ile'l-ân ne isâl ve ne kendisi getirip teslim etmeyip zimmetinde kalmağla tahsil olunup kendiye getirilmek ve inâd ü muhâlefet eder ise mezbûr yeniçeri İbrahim'i Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek" bâbında Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olup Zağarcıbaşı olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Ali -*zîde mecdühû*- tarafından mektûb verilmeğün mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince mezbûru ol cânibde olan zâbitleri ma'rifetiyle meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve mûmâ-ileyhin âdemi ile berâber edip dahi mezbûr fi'l-vâkı' mûmâ-ileyhin sene-i mezbûrede olan zeâmeti mahsûlün kabz etmiş ise yerli yerinden müfredât defteri mücebince bi-kusûr tahsil ve mûmâ-ileyhin âdemlerine teslim edip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız. Şöyle ki; vermekde inâd ü muhâlefet eder ise Ağaları tarafından verilen mektûb mücebince Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki gelip Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrun-da hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna ve bi'l-cümle bu bâbda kemâl-i takayyüd ü ihtimâm üzere olup mûmâ-ileyhin hakkın ol cânibde aliverip inâd eder ise emrim mücebince Südde-i Saâdetime gönderesiz.

576

Şark Seferinde bulunan Teke Sancak Beyi Bayram'ın her kimin zimmetinde alacağı var ise tahsil olunup Kaymakamı Ali Çavuş'a teslim edilmesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Teke sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

"Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm bi'l-fi'l Teke Sancağibeyi olan Bayram -*dâme izzühû*- mükemmel kapı ile me'mûr olduğu Şark Seferine gidip yerine Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş -*zîde kadruhû*-yu sancağı zabtına Kâimmakâm ta'yîn edip Mîr-i mûmâ-ileyhin << nâm kimesneler >> ba'zı kimesnelerde hakkı olmağla mûmâ-ileyh Kâimmakâmı varıp hakkın taleb eyledikde her biri birer bahâne etmekle Mîr-i müşârun-ileyhe âid olan hakkın vermeyip ziyâde zulm ü taaddî eyledikleri" i'lâm olunmağın livâ-i mezbûrda şer' u kânûn ve defter mücebince her kimin zimmetinde hakkı var ise ba'de's-sübût şer'le mûmâ-ileyh Kâimmakâmına aliverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi Mîr-i müşârun-ileyhin taht-ı kazânızda mezbûrlarda ve gayrilerin zimmetlerinde hakları olanları şer'-i şerife ihzâr ve mûmâ-ileyh Kâimmakâmı ile berâber edip bir def'a şer'le görölüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresiz: Müşârun-ileyhin şer' u kânûn ve defter mücebince her kimin zimmetinde hakkı zuhûr ederse ba'de's-sübût mûmâ-ileyh Kâimmakâmına hükmedip bi-kusûr aliverip şer'-i şerife ve emr-i hümâyûnuma muhâlif bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile mûmâ-ileyh Kâimmakâmı il üzerine devre çıkmakdan ve reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyete hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddiden ihtirâz eyleyesiz.

577

Yasef ve Danyal adlı Yahudilerin borçluları olan Mosi ve isimleri yazılı Yahudilerin mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan hakların alınması.

Bâ-hatt-ı Mm.

Sofya ve Bana kâdılarına hüküm:

Yasef ve Danyal nâm Yahûdiler arzuhâl sunup; "yine Yahûdi tâifesinden Mosi ve oğlu Salamon ve Mosi ibn-i(?) Grah(?) ve ( ) nâm Yahûdilerde dokuz bin altı yüz akçe hakları olmağla mezbûrlardan taleb eylediklerinde vermekde taallül ü inâd eylediklerin" bildirip mezbûrlar her kangınızın taht-ı kazâsında bulunurlar ise şer'le müteveccih olan hakları aliverilip vermekde inâd ederler ise Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında hüküm-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrlar her kangınızın taht-ı kazâsında bulunurlar ise bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere görüp ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların her ne ise hükmedip bi-kusûr aliverip hilâf-ı şer' taallül ü inâd etdirmeyesin. Şöyle ki; vermekde taallül edip ol cânibde icrâ-yı hak mümkün olmaz ise Südde-i Saâdetime hasmı ile maan gönderesin ki geldiklerinde ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdîaskerlerim huzûrunda görölüp icrâ-yı hak oluna.

578

Bazı önemli işler için Asitane'den Serdar-ı Ekrem'e gönderilen Derviş Çavuş'un, beygir ve kılavuzlar tedarik edilip yol güvenliği sağlanarak gideceği yere salimen ulaştırılması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Südde-i Saâdetimden Serdâr-ı Ekremim ve Vezîr-i A'zamım *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehu-*ya varıp gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdılara ve mîr-i mîrân ve mîr-livâ müsellimlerine ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

<<Dergâh>> Hâliyâ ba'zı umûr-ı mühimme ile Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Derviş Çavuş *-zîde kadruhû-* ulağla irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükûmetine varıp dâhil olursa kendiye ve ( ) nefer âdemlerine menzil bârgirleri bulunan yerlerde yarar menzil bârgirleri, bulunmayan yerlerde yolda yükçü yükün yıkdırmayıp yarar ulak bârgirlerin ve ehl-i vukûf kulağuzlar tedârük edip ve mahûf ve muhâtar olan yerlerde yanına kifâyet mikdârı neferât koşup emîn ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i istîcâl mahall-i me'mûra irsâl ü isâl eylesesiz ve bi'l-cümle mûmâ-ileyh Çavuşumun şükür ü şikâyeti müsmir ü müessirdir. Ana göre basîret üzere olup her biriniz birbirinize ulaştırıp bir yerde karâr u ârâm etdirmeyip mahall-i me'mûra irsâl ü isâlde her biriniz bezl-i maktûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesesiz.

579

Bazı kişileri dolandırdıktan sonra ailesini terk ederek Selanik'e firar eden Yahudi Eliya Brode'nin Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane-i Saadete gönderilmesi.

Selanik Kâdisına hüküm ki:

Ester nâm Yahûdiye Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; zevci olan Eliya Brode nâm Yahûdi ba'zı kimesnelerden akçe ve esbâb dolandırıp bir buçuk seneden beri Selanik'e firâr etmekle evlâdına ve zevcesi mezbûreye nafaka ve kisve göndermeyip taaddi eyledikten gayri aldığı akçe ve esbâbın ashâbı

dâimâ mezbûreyi rencide etmekden hâli olmamağla mezbûr Yahûdî Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Eliya Brode'yi Âsitâne-i Saâdetime gönderesın ki gelip ahvâli Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdîaskerlerim huzûrunda hak üzere görüle.

580

Şehit Anadolu Beylerbeyi Tekeli Mehmed Paşa'nın akrabasından Ali Bölükbaşı'nın atını ve bir miktar parasını aldığı ve ahaliye zulmettiği bildirilen Kütahya'daki Kaymakam Mustafa'nın, aldıklarını iade etmesi ve ahaliye zulümden vazgeçmesi.

Selim.

Bâ-takrîr-i Çavuşbaşı.

Kütahya'da Kâimmakâm olan Mustafa –zîde mecdûhû–ya hüküm ki:

Bundan akdem sana defaâtle evâmir-i şerife gönderilip; " 'Min-ba'd bir ferde zulm ü taaddi eylemeye yip dâimâ reâyâ vü fukarâyı himâyet eylesesın.' deyü fermânım olmuşken sâbıkâ Anadolu Beylerbeyisi olup uğur-ı hümâyûnumda şehîd olan Tekeli Mehmed Paşa'nın akrabâsından Ali Bölükbaşı'nın bir re's yarar atın ve bir mikdâr akçesın aldığından mâadâ dâimâ reâyâ vü fukarâya zulm ü taaddi üzere olduğun" i'âm olunmağın bu bâbda azl ve ikâba müstahık olmuşsundur. İmdi; mezbûr Ali Bölükbaşı'nın aldığı atın ve akçesın bî-kusûr verip min-ba'd şer'-i şerife muhâlif reâyâ vü fukarâya zulm ü taaddi eylemeye yip dâimâ himâyet ü sıyânet üzere olman emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezkûr Ali Bölükbaşı'nın aldığı atın ve akçesın bî-kusûr mezbûra teslim edip fîmâ-ba'd mezbûr Ali Bölükbaşı ve sâir reâyâ vü fukarâdan bir ferde şer'-i şerife muhâlif dahl ü rencide eylemeye yip ve etdirmeyesın. Eyyâm-ı saâdet-encâmımda bir ferde zulmolduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Ana göre mukayyed olup bir ferde zulm ü taaddiden ihtirâz edesın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Ş., sene 1027

581

Rumelinin Sağ ve Sol kollarında, Varna ve Ahyolu taraflarında yeniçeri ve acemioğlanı namıyla ortalıkta gezip ahaliye zulmeden leventlerin yakalanıp haklarından gelinmesi, yeniçerilerden seferde görevli olanların sefere, korucu ve oturak olanların İstanbul'a, kendi kazancı peşinde olanların da cezalandırılmak üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmeleri; bu husus için Mumcu Süleyman'ın görevlendirildiği.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Ağaların mektûbu mücebince.

Varna ve Rumeli'nin Sağ-kolunda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

"Hâliyâ taht-ı hükûmetinizde sâkin olup levendât tâifesi burma astar giyip yeniçeri nâmında olanları izn-i şer'le görülmek için gediklilerden Mumcu Süleyman ta'yîn olunup levendât tâifesinden ba'zı

eşkiyâ burma astar ve yakalı dolama giyip kürde ve varsak ve tüfenk taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı nâmında ve şeklinde gezip reâyâ vü berâyâya zulmeden eşkiyâyı dahi mezbûra ahz etdirilip izn-i şer'le haklarından gelinip ve ol câniblerde olan yeniçerilerin sefere me'mûr olanlar sefere ve korucu ve oturak olanlar Âsitâne-i Saâdetime ve kâr [u] kisblerinde olanları ale'l-esâmi defter edip mezbûr Mumcu ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz ki dirlikleri kat' olunup haklarından geline." deyü hâlâ Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı olup bi'l-fi'l Zağarcıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -zîde mecdühû- tarafından mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ağaları tarafından verilen mektûb mücebince amel eyleyip dahi levendât tâifesinden burma ve yakalı dolama giyip kürde ve varsak taşıyıp yeniçeri ve acemioğlanı nâmında ve şeklinde gezip zulmeden eşkiyâyı mezbûra ahz etdirip üzerlerine şer'le fesâdı zâhir olduktan sonra izn-i şer'le haklarından gelesiz ve ol câniblerde olan yeniçerilerin sefere me'mûr olanları sefere ve korucu ve oturak olanları Âsitâne-i Saâdetime ve kâr u kisblerinde olanları ale'l-esâmi defter edip mezbûr Mumcu'ya teslim eylesiz ki Âsitâne-i Saâdetime götüre ki ki dirlikleri kat' olunduktan gayri sâirlere mücib-i ibret için haklarından geline ve bi'l-cümle şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuna ve Ağaları tarafından verilen mektûba muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz, deyü emr-i şerif yazılmışdır.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzere; "... Yeniçerilerim Ağası Kâimmakâmı Zağarabaşı olan Ali -zîde mecdühû- tarafından verilen mektûb mücebince ..." Ahyolu ve Sağ-kolda vâkı' olan kâdilara aynı ile yazılmışdır.

582

Hacca gitmek niyetiyle yola çıkan Tatar Hacı Ahi ve arkadaşlarından birisi yol-da vefat ederse muhallefatlarına Beytûlmal eminlerinin müdahale etmesine izin verilmemesi.

Mâliye emri mücebince.

Şam muhâfazasında olan Vezîr Ahmed Paşa'ya ve Şam Defterdârına ve Şam Emîr-i Hâccı -dâme izzühû-ya hüküm ki:

"Cenâb-ı emâret-meâb, eyâlet-nisâb <<Kırım Hânı Canbeg Hân -dâmet maâlihî- Sûdde-i Saâdetime mektûb gönderip>> Tatar tâifesinden el-Hâc Ahi nâm kimesneye <<hidâ>> inâyet-i Rabbânî karîn-i hâli ve hidâyet-i Samedânî rehîn-i âmâli olup tavâf-ı¹ Beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i mutahhara-i hazret-i Seyyidü'l-enâm -aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm-a niyyet ve azîmet eylemekle bundan akdem selâtin-i mâziyeden vârid olan evâmir-i şerife mücebince Tatar huccâcından vefât edenlerin muhallefâtına Beytül-mâl emînleri dahledegelmeyip hâlâ bi-emri'llâhi Teâlâ merkûm el-Hâc Ahi ve yanında olan tevâbî' u levâhıkından menâzil ü merâhilde vefât ederse muhallefâtına Beytül-mâl emînleri dahl ü taarruz etdirilmemek" recâsına cenâb-ı emâret-meâb, eyâlet-nisâb Kırım Hânı Canbeg Hân -dâmet maâlihî- arz eyledikde mezkûr el-Hâc Ahi ve tevâbî' u levâhıkından bi-emri'llâhi Teâlâ menâzil ü merâhilde emr-i Hak'la birisi vefât ederse emvâl ü erzâk ve esbâblarına min-ba'd Beytül-mâl emînlerin ve âhardan bir ferde dahl ü taarruz etdirilmemek bâbında Mâliye tarafından emr-i şerif verilmeğin mücebince amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

¹ Metinde "tavâyif-i" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda Mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere verilen emr-i şerîf mücebince amel edip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

Bir sûreti, Mısır muhâfazasında olan Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Mısır Defterdârına ve Mısır Emîr-i Hâccına dahi yazıla.

583

Müsellimi Kurd Ahmed'i azledip yerine Kâtip Şaban'ı tayin eden Karaman Beylerbeyi İbrahim'in tekrar istemesi üzerine Kurd Ahmed'in yeniden Müsellim tayin olunduğu, bu sebeple Şaban'ın Müsellimliğe müdahale ettirilmemesi ve Beylerbeyine ait mahsulden zimmetinde kalanın tahsil edilmesi.

Mm. Efendi.

Sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup eyâlet-i mezbûrede Muhassıl-ı Emvâl olan Mehmed -*dâme ikbâlühû*-ya ve Konya Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûblar gönderip; " 'Bi'l-fi'l Karaman Beylerbeyisi olan emîrül-ümerâi'l-kirâm İbrahim -*dâme ikbâlühû*-,¹ Müsellimi olan Kurd Ahmed'i ref' edip yerine Dîvân-ı Hümâyûnum kâtiblerinden Kâtib Şa'bân nâm kimesne Müsellim ta'yîn olup mûmâ-ileyh tarafından mektûb gelmekle mezbûr Kurd Ahmed'in zamân-ı Müsellimliğinde olan irâd ve masârıfı görülmek üzere iken yine mûmâ-ileyhden tekrâr mektûb gelip; 'Zikrolunan Müsellimlik geri merkûm Kurd Ahmed'e ibkâ olup mezbûr Kâtib Şa'bân'ın zimmetinde <<olan>> zuhûr eden tahsil oluna.' denilmekle akd-i meclis olundukda mezbûr Kâtib Şa'bân; 'Benim me'mûr olduğum hidmete hükkâm dahletmez.' deyü inâd ü muhâlefet edip ve; 'Sekkân bölükbaşlarından Hüseyin nâm kimesnede olan emred oğlam babasına verin.' deyü tenbîh olundukda mezbûr Kâtib Şa'bân verdirmeye mâni' olup her vechile eşkiyâ ile müttefik olup azîm fitneye bâis olmak mukarrerdir.' deyü mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûr Kur[d] Ahmed Müsellimlik hizmetinde istihdâm olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz eylediğiniz ecilden mezbûr Kurd Ahmed mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince geri Müsellim olup merkûm Kâtib Şa'bân'ın mahsûlden zimmetinde olan alıverilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere zikrolunan Müsellimliği mûmâ-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince kemâ-kân mezbûr Kurd Ahmed'e zabt u tasarruf etdirip min-ba'd mezbûr Kâtib Şa'bân'ı dahletdirmeyesin ve zimmetinde Mîr-i mîrân mahsûlünden nesne zuhûr eder ise bî-kusûr <<alive-rip>> tahsil edip mezbûr Kurd Ahmed'e alıverip zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasız. İnâd ü muhâlefet eder ise vukûu üzere yazıp arz eylesin.

584

Kütahya'da Karamanca köyünden Ramazan'ın Şaphane Dağı yakınlarında ölü bulunmasından dolayı Beylerbeyi Müsellimi tarafından Gediz'e bağlı Çene köyü ahalisinden 'öşür' adı altında haksız yere alınan paranın geri alınıp sahiplerine iade edilmesi.

¹ Metinde "İbrahim -*dâme ikbâlühû*-nun" şeklinde geçmektedir.

Hazret-i efendi.

Kütahya Kâdisına hüküm ki:

Kavak Kâdisı Nâibi Mevlânâ Mehmed Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Gedüs kazâsına tâbî Çene¹ nâm karye ahâlisi meclis-i şer'-i şerîfe varıp; 'Karamanca² nâm karyeden Ramazan nâm kimesne Şabhane nâm dağ kurbünde maktûl bulunup bunların karyeleri sınırında olmayıp ve katl husûsunda alâka vü medhalleri yoğiken Mîr-i mirân Müsellimi mezbûrlardan cebren öşür nâmına otuz sekiz bin akçelerin alıp külli gadreylemiştir. Ahvâlimizi vukûu üzere arz ediver." deyü ilhâh etdiklerin" arz etmeğin Müsellim-i mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı akçe bî-kusûr ashâbına alıverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bizzât mukayyed olup göresin: Fi'l-vâkı' maktûl-i mezbûr bunların karyelerinde ve sınırlarında maktûl bulunmayıp ve katl husûsu şer'an bunların üzerine sâbit olmuş değil iken Müsellim-i mezbûr hilâf-ı şer'-i şerîf ol mikdâr akçelerin aldığı vâkı' ise ba'de's-sübût hükmedip şer' ile bî-kusûr alıverip şer'-i şerîfe muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin.

585

Etrafına topladığı sekbanlar ile ahalinin malını yağmalayıp zulmeden Bigadiçli Kara Yakup adlı eski Kadi'nın Asitane-i Saadete gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Balıkesri ve Bigadiç kâdılarına hüküm ki:

Bigadiç'de sâkin Kara Ya'kûb nâm Kâdi ehl-i fesâd ve şerîr ve zâlim olup cümle kabâyih u kebâyiri mürtekib lâzımü'l-izâle olmağla mukaddemâ azl-i ebed ile <<ma'zûl>> azlolunup birkaç defa Kıbrıs'a nefy olunmak için evâmîr-i aliyye vârid olmuşken bir tarıkla halâs olup hâlâ otuz kırk nefer sekban ve elli altmış atlı ile inip ve binip reâyâ vü berâyânın at ve katır ve sâir davar u esbâbların nehb ü gâret eyleyip zulm ü taaddisi hadden ziyâde ve fesâd ü şenâati kemâlinde olup ibâdullâhı ta'cîz etmekle halk celâ-yı vatan etmeğe müteveccih olup gelip Âsitâne-i Saâdetimde mezbûrdan feryâd ü figân eyledikleri ecilden <<mezbûr Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında mezbûr mukaddemâ>> mezbûr Ya'kûb vech-i meşrûh üzere <<fâsîd ve zâlim>> bundan akdem azl-i ebed ile ma'zûl olup rûznâmçesine şerh verilmeğin hâlâ Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûr Ya'kûb'u varan çavuşa teslim edip Âsitâne-i Saâdetime gönderesiz. Bu husûsa ziyâde takayyüd edip <<elbette elbette>> bir tarıkla gaybet etdirmekten ihtirâz edip varan Çavuşumla göndermeyince olmayasız.

586

Kefe Kadısının, daha önce de ikaz edildiği üzere, Kefe Beylerbeyinin işlerine karışmaması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kefe Kâdisına hüküm ki:

Bundan evvel sana emr-i şerîfim gönderilip; <<Beylerbeyi>> "Kefe Beylerbeyisi olan emîrül-ümerâi'l-kirâm Mehmed -dâme ikbâlühû-ya ba'zı hidemât-ı mühimme sipâriş olunmağla sen

¹ Bugün Gediz'e bağlı "Çayçinge" köyü olmalı.

² Karamanca (Kütahya-Türkiye).

min-ba'd Beylerbeyiye müteallik ahvâle müdâhale etmeyesin." deyü fermân-ı hümayûnum olup ten-bih olunmuş iken yine mütenebbih olmayıp karışmağla nice umûr-ı mühimmenin avk u te'hîrine bâis olmağın <<bu bâbda>> mes'ûl ü muâteb olmuşsundur. İmdi; min-ba'd Beylerbeyiye müteallik umûra dahleylememen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümayûnum mücebince amel edip min-ba'd Beylerbeyiye müteallik ahvâle müdâhale eylemeyip mesâlih-i mühimmenin avk u te'hîrine bâis olmakdan be-gâyet ihtirâz eyleyesin.

587

Karaferye'ye bağlı Draniçe köyü ahalisine zulmeden sipahi oğlanlarından Mustafa'nın yakalanarak Asitane'ye gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret.

Karaferye Kâdisına ve Karaferye'de Altı Bölük halkı¹ Kethüdâyerine <<olan>> hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Draniçe nâm karye halkı Südde-i Saâdetime âdem gönderip; "ebnâ'-i sipâhiyândan Mustafa nâm kimesne ehl-i fesâd olup dâimâ reâyâ vü berâyânın emvâl ü erzâkın cebren çekip ellerinden alıp nice taaddî vü tecâvüz eylediğinden gayri elli bin akçe taleb edip vermedikleri ecilden kimin tutup darb edip kimisinin davarın çekip alıp ziyâde taaddî üzere olduğun" bildirip mukaddemâ hakkında emr-i şerif verilmişken memnû' olmadığı ecilden hâlâ <<ol cânibde olan Altı Bölük Kethüdâyeri mübâşeretiyle ele getirilip>> mezbûr ele getirilip Âsitâne-i Saâdetime <<getirilmek>> gönderilmek için Mândeler Ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -zîde mecdühû- tarafından Bölük çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kasım -zîde kadruhû- mübâşir ta'yin olunup mühürlü mektûb verilmeğın mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince mezbûr Mustafa'yı mûmâ-ileyh Kasım Çavuş'a teslim edip Südde-i Saâdetime gönderesin. Bir vechile taallül ü bahâne ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesin. Bu husûsa külli takayyüd edip mezbûru Âsitâne-i Saâdetime göndermeyince olmayasın.

588

Altı Bölük halkından olup etrafına topladığı eşkıya ile ev basıp cinayet işleyen, yağmacılık yapan ve Orginos(?) isimli Metropolit'i götürüp tomruğa vuran Karaferyeli Mustafa'nın yakalanarak Asitane'ye gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Karaferye Kâdisına ve Karaferye'de Altı Bölük halkı Kethüdâyerine ve ihtiyârlarına hüküm ki:

Bölük halkından Mustafa nâm kimesne ehl-i fesâd olup <<Orginos nâm metropolidi>> yanına bir alay kefereyi cem' edip kimine dülband ve kimine şeb-külâh giydirip evler basıp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl edip <<mezbûr râhibi>> ve Orginos(?) nâm Metropolit'i dahi tutup döğе döğе alıp gidip tomruğa urup işkence edip ziyâde taaddî etmekle Âsitâne-i Saâdetime getirilmek için fermân-ı şerifim sâdır olmağla Bölük çavuşların[dan] kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kasım Çavuş -zîde kadruhû- ta'yin olunup Mândeler Ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -zîde kadruhû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğın mücebince amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Metinde "halkına" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda emrim üzere mezbûr ehl-i fesâdı ol cânibde olan ihtiyârlar ile ele getirip merkûm Çavuşa teslim edip Ağası mektûbu mücebince muaccelen Âsitâne-i Saâdetime irsâl eylesiniz. İhmâl ü müsâheleden hazer edip mezbûru göndermeyince olmayasız.

589

Dubrovnik'te Andri Kapudan'ın evinde ve sahibine iade edilmelerine hük-
molunduğu hâlde iade olunmayın ( ) Sancağı Beyine ait kaçak bir köle ve bir
cariyenin sahibine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

( ) Kâdisına ve Hersek Sancağibeyi Kâimmakâmına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "sâbıkâ ( ) Sancağibeyi olan ( ) –*dâme izzühû*– bundan akdem erbaa ve ısrîn ve elf Şa'bânı'nda müteveffâ Vezir Ali Paşa ile Budin muhâfazasında hidmetde iken Mîr-i mûmâ-ileyhin Yusuf nâm bir abd-i müşterâsı ile Peymane nâm bir câriyesi firâr edip livâ-i mezbûre kurbünde vâkı' Dubravenik¹ Kal'ası'nda Andri Kapudan nâm zimmi mezbûrları evinde saklayıp ba'dehû harbî küffâra verip taaddî etmekle ba'dehû Lubin² Kâdisı huzûrunda zimmi-i mezbûr ile murâfaa-i şer' olduklarında Dubravenik'de olan tüccâr <<tâife>> Müslimânlardan nice kimesne şehâdet eylediklerinden gayri³ zimmi-i mezbûr dahi; '*Zikrolunan esîrleri ben kabûl etmiş idim. Ammâ sizin olduğun haber aldım; ol ecilden yine reddeyledim.*' deyü ikrâr u i'tirâfı sicil ve hüccet olunup esirleri buna hükmolunup hâlâ zimmi-i mezbûrdan taleb eyledikde üç seneden beri vermekde taallül ü inâd eylediğin" bildirip hakkı aliverilmek bâbında emr-i şerifim recâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zimmi-i mezbûru ihzâr ve mûmâ-ileyh ile berâber edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mukaddemâ şer'le görüldükde kulu ve câriyesi kendiye hükmolunup hüccet-i şer'iyye verilmiş-ken hâlâ ol mikdâr zamândan beri vermekde taallül eder ise aslâ taallül ü inâd etdirmeyip hüccet-i şer'iyye mücebince kulun ve câriyesin geri alıveresin.

590

Yemen'de Hüseyin el-Yemenî Kâbe'de iken, Yemen'de vefat eden babasının
bütün mallarına haksız yere el koyduğu iddia olunan Mehmed er-Rumî'nin,
mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve söz konusu mallara el koyduğu sabit
olursa geri alınıp Hüseyin'e verilmesi.

Dâi.

Yemen Beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "vilâyet-i Yemen'den olan Hüseyin el-Yemenî el-Akabî varıp Ka'be-i Şerîf'de iken babası ( ) fevt olup Yemen'de zalemeden Mehmed er-Rum[i] demekle ma'rûf kimesne cümle emvâl ü esbâbın kabz edip varıp hakkın taleb eyledikde vermediğinden mâadâ bunu katletmek isteyip ziyâde zulm ü taaddî olunduğu" i'lâm olunmağın mezbûrun hakkı şer'le aliverilmek emredip **buyurdum ki:**

¹ Dubrovnik (Hırvatistan).

² Ljubinja (Bosna-Hersek).

³ Metinde "*gayn*" kelimesi iki defa yazılmıştır.

Vardıkda mezbûr Mehmed er-Rumî'yi ihzâr edip bir defa şer'le faslolmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmiş değilse hak üzere teftiş edip arz olunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût babasından intikâl eden esbâb u emvâli her ne ise hükmedip bî-kusûr aliverip kabz etdiresin. Şer'-i şerife muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin. Bu def'a mezbûrun hakkın alıvermeyince olmayasın. Hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddiden hazer eylesesin.

591

Vârissiz olarak vefat eden Galata kazasının Maçka Mahallesi'nden Ayşe'nin, Beytûlmal Emîni tarafından halka ilan yoluyla satışa çıkarılan evinin, satın alan Müteferrika Mehmed'e zapt ettirilmesi; başkasının müdahalesine izin verilmemesi.

Mm. Efendi.

Galata Kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûr mahallâtından Maçka Mahallesi'nde Ayşe nâm hâtûn fevt olup vâris-i ma'rûfu olmamağla emlak ve arâzisi mîriye intikâl etmekle kazâ-i mezbûrun Hâssa ve Âmmе Beytûl-mâl Emîni olan Murad –*zide mecdühû*– tarafından <<hâne-i mezbûre>> mahalle-i mezbûrede olan mezbûre hâtûnun hânesi fûrûht olunmak için bir ay mikdârı nidâ olundukda Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed –*zide mecdühû*–nun üzerinde on bir bin beş yüz akçede karâr etmekle mezbûr dahi bî-kusûr meblağ-ı merkûmu edâ ve teslim edip sicil ve hüccet olunmağın hüccet mücebince zikrolunan menzil-i merkûm Mehmed'e zapt u kabz etdirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda zikrolunan menzili ol hüccet-i şer'îyye mücebince mezbûr Müteferrika Mehmed'e zapt u kabz etdirip hâricden bir ferde dahl ü taarruz etdirmeyesin.

592

Aksaray kazasına bağlı Sorsovi köyü sipahisi Yusuf'un, hakkındaki ahaliye zulmetme ve veled-i zinasını katletme iddialarından dolayı mahkemeye çıkarılıp teftiş olunması ve iddiaların sübut bulması hâlinde hakkından gelinmesi.

E.

<<Konya ve Karaman Beylerbeyisine>> Aksaray Beyine [ve] kâdılarına hüküm ki:

A'yân-ı vilâyet ile Sûdde-i Saâdetime arzlar ve mahzar gönderip; "Konya'da vâkı' Karaman oğlu İbrahim Bey İmâreti evkâfından Aksaray kazâsına tâbî' Sorsovi nâm karye ahâlisinden Ebûlkasım Fakih ve Hüseyin Fakih ve Abdullah ve Mehmed ve Ali nâm kimesneler ve sâirleri meclis-i şer'a varıp; 'Hâlâ sipâhileri olan Yusuf kendi hâlinde olmayıp fesâd ü şenâat üzere olup Müslimânlara hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddi eyleyip bundan akdem hakkından gelinmek için evâmîr-i şerife vârid olmuş iken halâs olup ( ) nâm hâtûnu hilâf-ı şer'-i şerif tasarruf edip mezbûre hâtûnun zinâdan <<vaz'>> vücûda gelen veledin katledip bu husûs sicil ve hüccet olduğundan gayri kendi ve âdemleri leyl ü nehâr evlerimizde ehl ü ıyâlimiz üzerine gelip hilâf-ı şer'-i şerif taaddi eyleyip cümlesi perâkende olmağa bâis olur.' [deyü] ahvâllerin vukûu üzere arz eylemen recâ edip husûs-ı mezbûr bî-garaz kimesnelerden tefahhus olundukda fi'l-vâkı' mezbûr Yusuf karye-i mezbûre ahâlisine vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddiden hâlî olmayıp şerîr ü şakî olduğu ihbâr-ı sıkât ile ma'lûmumuz olmağın vâkı'-ı hâl iltimâslarıyla [bildirildiğin]" arz etmeğın şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûru ihzâr edip bir defa şer'le fasloluş olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûs-
ların hak üzere teftiş edip mezbûr Yusuf'un arz olunduğu üzere fesâd ü şenâati ve katl-i nefis eylediği
üzerine sâbit olduktan sonra sicil edip muhtâc-ı arz olanlardan ise habsedip arz eyleyip değilse şer'le
hakkında lâzım geleni icrâ eylesin. Hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddiden ve ehl-i fesâda himâyet olun-
makdan hazer eylesin.

593

Kâbe yolu üzerindeki Bedr-i Huneyn mevkiinde fısıkye hizmeti veren Seyyid
Hasan-ı Bedri'nin iki senedir verilmeyen surresinin verilmesi.

Mehmed Efendi.

Şam-ı Şerif Emîr-i Hâccına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; Seyyid Hasan-ı Bedri –*zîdet siyâdetühû*– Ka'be-i Şerif yolu üze-
rinde Bedr-i Huneyn¹ nâm mahalde olan fısıkye hidmetin eyleyip hidmeti mukâbelesinde Şam-ı Şerif
Emîr-i Hâccından surresi olup iki senedir <<ta'yîn olunan>> surre verilmeyip olıgeldiği üzere surresi
verilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Seyyid Hasan'ın hidmeti mukâbelesinde olan surreyi olıgeldiği üzere veresin. Bir
vechile taallül ü bahâne eylemeyesin.

594

Reayaya zulmeden Anadolu Beylerbeyi Müsellimi Mustafa'nın azlolunarak
yerine Yusuf'un tayin olunduğu; azlolunan Müsellimin zimmetinde ortaya
çıkacak reaya haklarının alınıp sahiplerine verilmesi.

Mehmed Efendi.

Kütahya Kâdisına hüküm ki:

Anadolu Beylerbeyisi Müsellimi olan Mustafa'nın reâyâya zulm ü taaddisi olmağla Müsellimlikden
ref olunup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Yusuf –*zîde
mezdühû*– mezbûrun yerine Müsellim ta'yîn <<olunup>> olunmuştur. Mukaddemâ Müsellim olan
mezbûr Mustafa'nın ve âdemlerinin üzerlerinde zuhûr eden hukûk ashâbına aliverilmek emredip **bu-
yurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Yusuf emrim üzere Anadolu Beylerbeyisi Müsellimi olup mukaddemâ Müsellim
olan mezbûr Mustafa ve âdemlerinin üzerlerine sübût u zuhûr bulan hukûku ashâbına aliverip bir
vechile taallül ü inâd etdirmeyesin; reâyânın hakların üzerlerinde kodurmayıp bi-kusûr alıvermeyince
olmayasın.

595

Haslar, Vize, Pınarhisar ve Bergos kazalarında Sultan Mehmed Han Vakfına ait
köyler ahalisine Vakıf Zabiti haricinde kimsenin müdahalede bulunmasına
izin verilmemesi.

¹ Badr Hunayn (Suudi Arabistan).

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Hâslar ve Vize ve Pınarhisar ve Bergos kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mehmed Hân -*tâbe serâhü*- Evkâfı Zâbiti olan Mihal nâm zimmi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "müşârun-ileyhin Evkâfı karyeleri kadimden serbest olmağla bu âna değin hâricden kimesne dahletmeyip ve reâyâsın rencide edegelmış değil iken hâliyâ oligelene muhâlif rûsûm-ı serbestiyyesine ve sâir bâd-ı hevâsına Mîr-i mirân ve Sancakbeyi âdemleri ve subaşları ve hâricden ba'zı kimesneler dahleyleyip Vakfa gadrolduğun" i'âm etmeğin imdi; evkâf-ı selâtın serbest olmak kânûn-ı kadimdir. Hâricden dahlolunmak câiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda resm-i cürm ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegânesine ve sâir bâd-ı hevâlarına Mîr-i mirân ve Sancakbeyi âdemlerin ve voyvodaların ve sâir âdemlerin ve çeribaşı ve çeri sürücüleri ve züamâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâir iş erlerinden ve gayriden muhassalan hâricden bir ferdi aslâ dahl ü taarruz etdirmeyip zâbitlerine zabt u tasarruf etdiresiz. Anın gibi Vakfın yazılı reâyâsının birinden cürm-i galîz sâdir olup salb ü siyâsete veyâ kat'-ı uzva müstahîk oldukda dahi hükmi-kâdi lâhık olup hüccet-i şer'îye verildikten sonra mücrime günâh sâdir olduğu mahalde Evkâf-ı mezburâ Zâbiti ma'rifetiyle siyâsete me'mûr olanlara şer'le hakkında lâzım geleni icrâ etdirdip hâric kazâyâ alıp gitmeğe komayıp ve '*bedel-i siyâset*' deyü bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve aldirmayasız ve dahlolunup rûsûm-ı serbestiyyesinden kimesne nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût Vakıf için hükmedip bi-kusûr aliverip aslâ taallül ü inâd etdirmeyip hâricden dahlolunmağla Vakfa gadrolmaktan ihtirâz eylesiz.

596

Kocaeli sancağında yol kesip haramilik ve eşkıyalık eden işsiz ve levent taifesinin yakalanarak haklarından gelinmesi; diğerlerinin de kefile bağlanmaları ve silahla gezmeleri hususunda kendilerine sıkıca tembihte bulunulması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kocaeli Sancağbeyine ve livâ-i mezburda vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

"Taht-ı kazânızda ba'zı bi-kâr ve levendât tâifesi <<âlet-i harble gezip>> tüfenk ve ok [ve] yay ve sâir âlet-i harble gezip âyende vü revendenin yollarına inip emvâl ü erzâkın gâret <<edip>> etmekden hâli olmayıp küllî fesâd ü şenâat üzere oldukları i'âm" olundu. İmdi; taht-ı kazânızda olan bi-kâr ve levendât tâifesini yarar kefillere verip ve kefilleri olmayanlara muhkem tenbîh ü te'kid eyleyip min-ba'd yat u yarağla gezdirmeyip ve anın gibi ehl-i fesâd ve kuttâu't-tarik olanları dahi ele getirip şer'le üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı sicil eyleyip muhtâc-ı arz olanları yazıp arz eyleyip, olmayan ehl-i fesâd ve kuttâu't-tarikın şer'le haklarında lâzım gelen [icrâ] olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa her biriniz onat vechile mukayyed olup dahi taht-ı kazânızda tüfenk ve ok ve yay ve sâir âlet-i harble gezip Müslimânları katl ve gâret-i emvâl edenleri bi-eyyi vechin kân ele getirip dahi üzerlerine şer'le sübût bulan mevâddı sicil eyleyip muhtâc-ı arz olanları habsedip arz <<eyleyesin olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip ehl-i fesâda himâyet ve kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' zulm ü taaddi etdirmeyesin>> eyleyip muhtâc-ı arz olmaya[n]ların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eyleyesiz ve sâir <<leven>> levendât ve bi-kâr tâifesini dahi hak üzere teftîş ü tefahhus eyleyip kefil olanları kefile verip kefil olmayanlara muhkem tenbîh ü te'kid eyleyip

min-ba'd yat u yarak ile gezdirmeyip hıfz u hırâset-i memleketde mücidd ü sâi olasız. <<ve zikrolunan eşkıyâ gelip reâyâ üzerine kondukda kefilî olmayanlara>> Ammâ bu bahâne ile kendi hâlinde olanlara mücerred celb ü ahz için dahl ü tecâvüz olunmakdan ve ehl-i fesâda himâyet etmekden dahi ihtirâz edip câdde-i hakdan udûl etmeyip ihtilâl-i <<memleketde>> vilâyete bâis olur husûslardan be-gâyet ictinâb eylesiniz.

Hüve

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 22 Ş., sene 1027

597

Bazı kötü niyetli kimselerin şikâyetiyle Mirliva tarafından hapsolunup parasının alındığını iddia eden Eyübili kazası eski Naibinin şikâyetinin soruşturulması ve haklı olduğu ortaya çıkarsa mağduriyetinin giderilmesi.

Medhî.

Hazret-i efendi.

Eyübili¹ ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Mehemmed nâm kimesne Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem Eyübili kazasında Nâib olup mîrî teklif olundukda reâyâ cem' olup mâbeynlerinde kendiler taksim ve mübâşirîn <<cem'>> ile mahkeme huddâmı cem' u tahsîl edip mezbûr bir akçe ve bir habbe kabz etmemiş iken birkaç karyeden şirret ü şakâ ile meşhûr ba'zı kimesneler şirrete sâlik olup; 'Huddâm-ı mahkeme bizden onar akçe ziyâde aldı.' deyü bunu Mîr-livâyâ ahz ü habs etdirip hilâf-ı şer'-i şerîf küllî akçesin alıp gadrolduğun" ilâm etmeğin şer'le mahallinde görülüp ihkâk-ı hak olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi mezbûru <<meclis>> reâyâ ile berâber ve hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresiz: Fi'l-vâkı' mezbûr, reâyâdan ziyâde akçe almış değil iken vech-i meşrûh üzere <<habs>> Mîr-livâyâ habsetdirip hilâf-ı şer'-i şerîf akçesi alındığı vâkı' ise ba'de's-sübût müteveccih olan hakkın şer'le <<müteveccih>> teveccüh edenlerden bi-kusûr aliverip hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesiz. İnâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eylesiniz.

598

Mısır'a giden ve içlerinde Çâşnigirbaşı İbrahim'in kaçak kölesinin bulunduğu haber alınan gemilerin Gelibolu ve Boğazhisarı'na geldiklerinde yoklanmaları.

Tma.

Gelibolu Kâdısına ve Boğazhisarı Dizdârına ve Emînine hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Saâdetimde Çâşnigirbaşı olan kıdvetül-emâcid ve'l-ekârim İbrahim -dâme mecdühü- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "kendinin Gürciyyü'l-asl Dilaver nâm abd-i memlûkü firâr edip hâlâ Mısır'a giden gemilerde olduğu haber almağla zikrolunan gemiler ol cânibe vardıkda

¹ Aksaray'ın Ortaköy kazası ve çevresi bölge nahiyesidir.

gemileri yoklayıp ele getirip varan âdemisine teslim olunmak" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup zikrolunan gemiler ol cânibe vardıklarında gemilerin içlerinde mezbûr oğlanı yoklatdırıp her kimde ise buldurup alıp mûmâ-ileyhin varan âdemisine teslim eyleyip irsâl eylesiniz. Husûs-ı mezbûra dikkat ü ihtimâm üzere mukayyed olup beher hâl ele getirmeğe sa'y ü ikdâm eylesiniz.

Yevmü'l-Ahad, fi 28 Ş., sene 1027

599

İskenderiye sancağında bazı kişilerin Arnavut asillerle işbirliği içerisinde köy ve kasabalarda eşkıyalık yapıp haksız kazanç elde ettikleri ve eşkıyanın yakanmasına engel oldukları yolundaki şikâyetlerin mahallinde teftiş olunması ve bunların menedilmesi.

Bâ-hatt-ı Mehmed Efendi.

<<Kâdisına hüküm ki>> Sâbıkâ Bosna Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık İskenderiye sancağına mutasarrıf olan emîrül-ümerâi'l-kirâm Hasan -dâme ikbâlühü-ya ve Peklin Kâdisı olan Müfettiş Mevlânâ(?) Ahmed'e hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûblar gönderip; "İskenderiye sancağında vâkı' ba'zı kimesneler Arnavud âsileri ile yek-dil olup Bihor¹ ve Yenipazar² ve Tırgovişte³ ve İpek⁴ ve Budimle⁵ nâhiyelerinden ve sair nevâhî ve kasabâtdan <<gâret eyledikler>> nice kimesnelerin esîrlerin ve esbâbların ve koyun ve davarların hilâf-ı şer'-i şerîf çekip fûrûht edip akçelerin âsiler ile ale's-seviyye tevzi' u taksîm eylediklerinden gayri âsilerin koyunların kendi koyunlarına karışdırmakla bundan akdem emr-i şerîfle üzerlerine varıldıkda mezbûrlar <<mâni' olup>> zikrolunan eşkıyanın haklarından gelinmesine mâni' olup ve bi'l-cümle Arnavud âsileriyle ihtilâtları <<ziyâde>> olmağla eşkıyanın fesâdları günden güne ziyâde olup men' u def olunması umûr-ı mühimmeden olduğun" arz eylediğiniz ecilden ol makûleler men' u def olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsu onat vechile dikkat ü ihtimâm ve teftiş ü tefahhus edip göresiz: Fi'l-vâkı' ol makûle eşkıyaya muîn ü zahîr olup ve koyunların kendi koyunlarıyla gezdirip âsileri himâyet eyledikleri mukarrer ise men' u def edip ve koyunların bir yerde gezdirmeyip emr-i şerîfime muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz. Memnû' olmayıp emr-i şerîfime muhâlefet edenler her kimler olursa ism ü resmleriyle yazıp arz eylesiniz ki sonradan haklarında ne vechile emr-i şerîfim sâdır olursa mücebi ile amel oluna.

¹ Bihor (Karadağ).

² Novi Pazar, Yeni Pazar (Sırbistan).

³ Rozaj, Tırgovişte (Avusturya KUK Novipazar paftası); Rožaje (Karadağ).

⁴ Peć (Kosova).

⁵ Budimlja (Karadağ).

Yevmü'l-Erbiâ, fi-gurre-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

600

Yerli ahalinin zahire hususunda sıkıntı çekmemeleri için Gabele İskeleyi'ne gelen gayrimüslim gemilerine zahire ve ihracı yasak mal verilmemesi; bu konuda ihmali görülen Neretva Kaptanı ile tuzla eminlerinin uyarılması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Gabele¹ Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûr ahâlisi meclis-i şer'a gelip; 'Gabele İskeleyi'ne gelen küffâr kazâ-i mezbûrda hâsıl olan bal ve yağ ve buğdayı ve peynir ve pasdırma ve sâir memnû' olan metâ' [ve] zehâyiri cem' edip gemilerine koyup küffâr diyârlarına alıp gitmekle ahâli-i vilâyetin fukarâsı ve ağniyâsı dahi zahire husûsunda külli muzâyaka çekip <<şöyle ki>> ol vechile ta'ciz olunmalarıyla mukaddemâ men'i için müteaddid evâmir-i şerife verilmişken Neretva Kapudanı ve memlaha ümenâsı tama'-ı hâmları sebebiyle ruhsat verip memnû' olmayıp şöyle ki; min-ba'd zahire kefare gemilerine verile, cümlemiz tâkat getirmeyip terk-i mesken ve celâ-yı vatan etmemiz mukarrerdir; ahvâlimizi vukûu üzere arz u i'lâm eyle.' deyü ilhâh eylediklerin" bildirip men' olunması bâbında emr-i şerifim verilmek recâsına arz eylediğin ecilden men' u def' olup min-ba'd küffâra zahire verilmemesi bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup mukaddemâ verilen evâmir-i şerife ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip min-ba'd İskeleyi mezbûreye gelip yanaşan gemilere buğday ve bal ve yağ ve peynir ve pasdırma ve sâir memnûâtından olan metâi verdirmeyip men' u def' eyleyip ahâli-i vilâyete muzâyaka çekdirmeyesin ve Kapudan-ı mezbûra ve memlaha ümenâsına muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki hufyeten kefare gemilerine zahire vermeyeler. Memnû' olmayanları vukûu üzere arz eylesin ki sonra haklarında ne vechile emrim sâdır olursa mücebi ile amel eylesin.

601

Sultan Ahmed Han'ın İznikmid kazasına getirdiği su; Mehmed Bey Hamam ve şadırvanına altı masura, Davud Paşa Hamamına üç masura, Velihoca ve Kayapazarı mahallelerindeki çeşmelere birer masura olarak taksim olunduğundan suyun akıtılmasında buna göre hareket edilmesi.

Kurd.

İznikmid Kâdisına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûre ahâlisinden Hacı Mahmud ve Hacı Halil ve İsmail ve Mehmed ve Hasan Çavuş ve Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'-i <<gelip>> şerife varıp; "bundan akdem kazâ-i mezbûrda <<binâ olunan su değirmenlerin üstâdı olan Ali>> merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhû- getirdiği sunun binâsı üzerine mübâşir ve emîn olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim İdris -dâme mecdühû- Kapıcılar Kethüdâsı iken mühr-i şerif ile kasaba-i mezbûra uğradıkda; <<merhûm-ı müşârun-ileyh babam dahi mukaddemâ kasaba-i mezbûreye vardıkda>> 'Hammâmlarına ve çeşmelerine ne mikdâr su <<lâzımdır>> ta'yîn olunmuştur; mûmâ-ileyh İdris -zide mecdühû-nun ihbârı ile tahrîr olunmasının <<matlûbumuzdur>> taleb ederiz.' dediklerinde; 'Zikrolunan sunun binâsı itmâm olundukda Mehmed Bey Hammâmına üç masura ve şadırvânâ dahi üç masura ve Davud Paşa Hammâmına üç masura

¹ Metinde "Galebe-غلبه" şeklinde geçmektedir. Gabela (Bosna-Hersek).

ve Veli Hoca Mahallesi'nde olan çeşme[ye] dahi bir masura ve Kayapazarı Mahallesi'ne bir masura su hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnları ile ta'yîn olunmuştur.' deyü <<olunup vech-i meşrûh üzere mecrâsına>> alâ-tarîkı'ş-şehâde haber verdiklerin" <<ecilden>> bildirip vech-i meşrûh üzere hüccet-i şer'îyye <<verilmeğîn>> verilip mücebince amel olunmak için hükm-i hümayûmun verilmesin recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ <<merhûm-ı müşârun-ileyh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında>> hatt-ı hümayûnları ile sâdır olan fermân-ı şerifleri mücebince verilen hüccet-i şer'îyye muktezâsınca <<zikrolunan>> amel edip vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunduğu üzere icrâ etdirip min-ba'd hilâfına cevâz göstermeyesin.

602

Ankara'daki Hatib Ahmed Zaviyesi Vakfının vakfiyesinde Nezaret vazifesi yazılı değilse Abdurrahman isimli şahsın bir şekilde almış olduğu Nazırlık beratına itibar edilmeyip söz konusu vazifenin kaldırılması.

Hasan.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Ankara Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Nâibin olan Mevlânâ Ahmed mektûb gönderip; "nefs-i Ankara'da vâkı' müteveffâ Hatib Ahmed Zâviyesi Vakfının ma'mûlün-bihâ olan vakfiyyesinde Nezâret yoğiken ba'zı kimesneler dahledip almağla bundan akdem emr-i şerif ile men' olunup aslâ bir vechile kimesne dahletmeyip bu minvâl üzere tasarruf olunur iken hâlâ Abdurrahman nâm kimesne yevmî iki akçe vazife ile Nezâret-i mezbûre için bir tarikle berât ihrâc etmekle varıp hilâf-ı şart-ı vâkıf dahledip men' u ref olunmak" bâbında emr-i şerifim verilmek recâsına arz etmeğîn Nezâret vakfiyyesinde meşrût değil ise ref olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda emrim üzere amel edip göresin: Fi'l-vâkı' zikrolunan Nezâret vakfiyye-i ma'mûlün-bihâsında olmayıp sonradan ihdâs olmuş ise ref edip min-ba'd şart-ı vâkıfa ve emr-i hümayûnuma muhâlîf kimesneye taallül etdirmeyesin.

603

Arpalık olarak Melek Hüseyin Bey'in tasarrufunda olan Aydın sancağına Tireli Kara Mehmed adlı şakinin bir şekilde aldığı emir ile Müsellim olarak müdahalesine izin verilmeyip Müsellimliğîn Hüseyin Bey'in gönderdiği Ahmed Çavuş'a zapt ettirilmesi.

Kapı Kethüdâsı İbrahim.

Bâ-hatt-ı Mm. Çelebi.

Hükm-i sâbık üzerindedir.

Şems Paşa'ya ve Tire Kâdisına hüküm ki:

"Nefs-i Tire sâkinlerinden Kara Mehmed nâm şaki hevâsına tâbî birkaç kimesneyi <<ile>> şekvâcı tarîkıyla Âsitâne-i Saâdetim tarafına gönderip; mukaddemâ Şirvan¹ Beylerbeyisi olup hâlâ Aydın

¹ Şirvan (Azerbaycan).

sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Melek Hüseyin *-dâme ikbâlühû-* sefer-i hümayûnumda olmağla livâ-i mezbûru kendi zabt eylemesi için bir tarikla emir ibrâz eylemekle müşârun-ileyhin Müsellimine zabt ettirmeyip mezbûr Kara Mehmed zabt ve mahsûlün kabz edip külli hayf ve mahsûlüne gadreylediğin" bildirip müşârun-ileyh; "mukaddemâ kendi tarafından gönderdiği Ahmed Çavuş'a zabt u rabt ve mahsûlün dahi bi'l-cümle kabz etdirip ve zuhûr eyleyen eşkıyâyı dahi livâ-i mezbûrda karye be-karye mezbûr teftiş ü tefahhus edip min-ba'd âhardan kimesne dahleylemek" bâbında inâyet recâsına arz eyledikde; "Sefer-i hümayûnumda hidmetde olan erbâb-ı mansıbın ahvâlleri umûmen Serdâr-ı zafer-şîârıma havâle olunmuşdur. Min-ba'd ol vechile hile edip bir tarikla Âsitâne-i Saadetim tarafından emir getirdip dahleylemek isteyen mezbûr şakî Kara Mehmed'i ve sipâh ve yeniçeri nâmında olanlardan ve ma'zûl olan kuzâtdan ve âhardan bir ferdi dahletdirmeyip sefer-i hümayûnumda oldukça kendi cânibinden Müsellim eylediği Ahmed Çavuş'a kemâ-kân livâ-i mezbûrun zuhûr eden sühte ve eşkıyânın bi-hasebi's-şer' haklarından gelinmesi" için Serdâr-ı âli-mikdârım tarafından emr-i şerîf verilip mücebince hükmi-i hümayûnum recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Bu bâbda Serdâr-ı âli-mikdârım tarafından verilen emr-i şerîf mücebince amel edip dahi livâ-i mezbûru müşârun-ileyh kendi tarafından irsâl eylediği Ahmed Çavuş'a kemâ-kân Müsellimliğın zabt ve âid olan hukûk u rûsûmun mezbûra ahz ü kabz etdirip ve zuhûr eden sühte tâifesi ve eşkıyâ ve sâir zalemenin bi-hasebi's-şer' haklarından gelip min-ba'd mezbûr şakî Kara Mehmed'i ve sipâh ve yeniçeri nâmında olup bir tarikla seferden kaldık deyü sefere varmayanları ve ma'zûl olup ol diyârda sâkin olan kuzâtı ve âhardan bir ferdi dahletdirmeyip ve bi'l-cümle kemâ-kân mezbûr Ahmed Çavuş'a zabt etdiresin ve Mîr-i mirân-ı müşârun-ileyhin hâsları mahsûlünden ve sâir bâd-ı hevâsından her ne almışlar ise ba'de's-sübût hükmedip mezbûr Ahmed Çavuş'a alıveresiz. Bundan sonra kanâat etmeyip mezbûr Kara Mehmed ve âhardan bir tarikla Âsitâne-i Saadetim tarafından emir ibrâz edip dahleylemek isterler ise min-ba'd dahletdirmeyip geri mezbûr Ahmed Çavuş'a zabt etdirip bu fesâda müeddi olan her kimler ise ism ü resmleriyle vukûu üzere yazıp Serdâr-ı zafer-şîârıma havâle eylesiz.

604

Arpalık olarak Melek Hüseyin Bey'in tasarrufunda olan Aydın sancağını haksız yere zaptedip ona ait beş yüz bin akçelik sancak gelirine el koyan ve sipahi geçindiği hâlde sefere gitmeyen Tireli Kara Mehmed'in yakalanması ve el koyduğu para geri alınıp Hüseyin Bey'in adamı Ahmed Çavuş'e verildikten sonra sefere gönderilmesi; karşı gelirse şehirden çıkarılıp hakkından gelinmesi.

Yazılmışdır.

Kapı Kethüdâsı İbrahim Ağa.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl olan Şems Ahmed Paşa'ya ve Tire Mollasına hüküm ki:

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm Şirvan Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Aydın sancağına mutasarrıf olan Melek Hüseyin *-dâme ikbâlühû-* ( ) hümayûnuma mektûb gönderip; "Nefs-i Tire sâkinlerinden olan Kara Mehmed, sipâhi geçinip lâkin sefer-i hümayûnum vâkı' oldukça varmayıp dâimâ reâyâya zulm ü taaddiden hâli olmadığından livâ-i mezbûru bunun Müsellimine zabt ettirmeyip fuzûlen kendi zabt edip beş yük akçelik mahsûlün kabz eyleyip şirretten hâli olmadığı" bildirip mezbûr Kara Mehmed'den hakkı alıverildikten sonra mezbûru sefer-i hümayûnuma gönderip muhâlefet eder ise

şehirde komayıp muhkem hakkından gelinmek bâbında emr-i şerifim taleb eyledikde mezbûr Kara Mehmed'de olan beş yük akçeyi Müsellimi olan Ahmed Çavuş'a bi-kusûr alıverdikden sonra Kara Mehmed'i sefere gönderip kanâat etmez ise muhkem hakkından gelinmek bâbında Serdâr-ı âli-mikdârım tarafından emr-i şerif verilip mücebince hükm-i hümayûnum recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda Serdâr-ı âli-mikdârım tarafından verilen emr-i şerif mücebince amel edip dahi mezbûr Kara Mehmed müşârun-ileyhin sancağı mahsûlünden aldığı beş yük akçeyi Müsellim-i mûmâ-ileyh Ahmed Çavuş'a bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûr Kara Mehmed'i sefere gönderip inâd ü muhâlefet eder ise şehirde komayıp çıkarıp muhkem hakkından geldiresiz.

605

Murtazaabad'a bağlı Yassıvıran köyünde yeniçerilik taslayarak ahalinin kadın ve oğlanlarına el koyup haksız yere mallarını alan Süleyman'ın yakalanarak davacıları ile birlikte mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra oradaki Yeniçeri Zabiti marifetiyle hakkından gelinmesi.

*Yazılmışdır.
Bâ-hatt-ı Mm.
Mektûb üzerinde.*

Murtazaabad¹ Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûra tâbi' Yassıvıran² nâm karyede sâkin olan Abdülgaflâr ve Hacı Yunus ve Mehmed nâm kimesneler ile karye-i mezbûrenin sâir ahâlisi Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "yine kazâ-i mezbûrdan yeniçeri nâmında olan Süleyman nâm kimesne kendi hâlinde olmayıp bunlardan kiminin avret ve oğlanlarına vaz'-ı yed edip ve kiminin fuzûlen öküz ve yağların ve akçelerin alıp ziyâde zulm ü taaddiden hâlî olmamağla mezbûr Süleyman şer'-i şerife da'vet olundukda itâat-i şer' eylemeyip dâimâ fesâd ü şenâatden hâlî olmamağla mezkûr şer'-i şerife ihzâr olunup fukarânın hakkı alıverilip şer'le icrâ-yı hak olunmak" için Zağarcıbaşı olup Yeniçeri Ağasının Kâimmakâmı olan kıdvat'ül-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat mukayyed olup dahi şakî-ı mezbûru şer'-i şerife ihzâr edip gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâtde edenler ile berâber edip bir defa şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların <<hak üzere>> kazâ-i mezbûrda Yeniçeri Serdârı ma'rifetiyle hak üzere teftiş edip göresin: Şakî-ı mezbûr bunların avret ve oğlanlarına vaz'-ı [yed] edip öküzlerin ve yağ ve akçelerin [ahz] edip zulm ü taaddi eylediği vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra mezbûr muhtâc-ı arz olanlardan ise mûmâ-ileyhin mektûbu mücebince zâbitleri ma'rifetiyle muhkem habs ve arz eylesin; arza muhtâc değil ise şer'le hakkında lâzım geleni zâbitleri ma'rifetiyle icrâ etdirip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Bu bâbda hak üzere olup garaz u taassub ile kendi hâlinde olanlara hilâf-ı şer' zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet eylemekden ihtirâz eylesin.

¹ Murtazaabad Ankara'nın kuzeybatı tarafında bugünkü Kazan ve çevresini içine alan bölge kazasıdır.

² Yassıören (Kahramankazan-Ankara-Türkiye).

[Yev]mü's-Sebt, fi 11 şehr-i Ramazânü'l-mübârek, sene 1027

606

Voştiçe kazasına bağlı bazı köylerin Voyvodası iken vefat eden Mustafa'nın ahalide alacağı olduğuna dair vârisleri tarafından ileri sürülen iddia ile ilgili olarak tarafların mahkemeye çıkarılması; aslı olmadığı ortaya çıkarsa vârislerin ahaliyi bu şekilde rahatsız etmelerine izin verilmemesi.

Buyurulmuştur.

Aşçbaşı Pervane Ağa.

Efendi hazretleri emriyle aşığı tashih olmuştur.

Voştiçe <<Kâdisına>> ve Kalavrita kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Voştiçe Kâdisısın, Nâibin Mevlânâ Ali -zide fazlühü- mektûb gönderip; "taht-ı kazânıza tâbi' Takiyos(?) ve Rahova¹ ve Peritor² ve Selyana³ [ve] Visoka⁴ [ve] Vergoviçe⁵ nâm kurâ ahâlisi meclis-i şer'-i şerife gelip; 'On üç yıldan beri Voyvodaları olan Mustafa fevt <<olup>> olmağla vârisleri; 'Voyvodahğı zamânmından üzerinizde mezbûrun akçesi vardır; defterinde mastûrdur.' deyü bunlardan külli akçe taleb edip rencide vü remide ederler. Mezkûrun üzerimizde bir akçe hakkı kalmamıştır.' deyü tazallüm etmeğin husûs-ı mezbûr mu'temedü'l-kavl a'yân-ı vilâyetden suâl olundukda; 'Fi'l-vâkı' mezkûr Mustafa'nın Voyvodahğı zamânmından beri üç yıl mürûr edip reâyâdan kasr-ı yed etmiş idi. Eğer üzerlerinde akçe olsa bu kadar zamândan beri taleb ve tahsîl ederdi. Defterinde mastûr olan akçeyi bi't-tamam alıp kabz edip bir akçesi kalmamıştır.' deyü alâ-tarıkı's-şehâde haber verdiklerin" bildirip hilâf-ı şer'-i şerif rencide olunmamak için emr-i şerifim verilmek recâsına arz etmeğin hilâf-ı şer'-i şerif rencide olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrûn kurâ ahâlisi ile mezbûr Mustafa'nın vârislerin şer'-i şerife ihzâr <<edip>> ve ahvâllerin hak üzere teftiş edip göresin: Şer'an üzerlerine nesne sâbit olmayıp bi'vech taaddi eyledikleri vâkı' ise men' u def edip min-ba'd mezbûrları ol vechile hilâf-ı şer'-i şerif rencide vü remide etdirmeyesin. Şöyle ki; müteveffâ-yı mezkûrun <<hasımları>> vereseşi kanâat etmeyip geri taaddi vü rencide ederler ise men' u def edip <<memnû' olmayanları ism ü resmi ile yazıp arz eyleyesin>> mezbûr hasımları Südde-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna. Bu bâbda hak üzere olup hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i münîf vaz' sudûrundan ictinâb ü ihtirâz eyleyip <<olup>> tarık-ı hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

607

İstanbul'un Yavaşçaşahin Mahallesi'nde olup otuz yıldan beri evinde ruhsatlı olarak yağ mumu imal eden Hacı Mehmed'e kimsenin müdahalede bulunmamasına dair fermanın yenilendiği.

1 Kríni, Rákhova, Arákhova (Mora-Yunanistan).

2 Perithóri (Mora-Yunanistan).

3 Seliána (Mora-Yunanistan).

4 Skepastó (Mora-Yunanistan).

5 Monastíri, Vergovítsa (Mora-Yunanistan).

Emri.

Hük-m-i sâbık mücebince yazılmışdır.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da Yavaşçaşahin Mahallesi'nde sâkin olan Hacı Mehmed Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bu, mahmiyye-i mezbûrede kendi evinde otuz yıldan beri narh-ı rûzî üzere ma'rifet-i şer'le ve izn-i hâkim ile yağ mumun işleyip nâkıs işlemez iken mukaddemâ ba'zı zimmiler men' etmek istediklerinde bunun mumları yoklandıkda narh-ı cârî üzere işlediği zâhir olmağla izin ve hüccet mücebince emr-i şerif verilmeğin hâricden dahlolunmağla, dahlolunmamak için emr-i şerif verilmekle hâlâ tecdid olunmasın" recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa ziyâde dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftiş edip onat vechile göresin: Mezkûr, mahmiyye-i mezbûrede otuz yıldan beri narh-ı cârî üzere kâmil yağ mumu işleyip noksân satmaz iken mukaddemâ zimmiler dahleyledikde da'vâlarının aslı olmamağla men' olunup tekrâr üslûb-ı sâbık üzere işlemesi için izin ü icâzet ve hüccet-i şer'iyye ve mücebince emr-i şerif verilmişken yine ol vechile men' etmek isterlerse men' u def' edip elinde olan hüccet-i şer'iyyesine ve emr-i hümayûna mugâyir kimesneye taaddi vü tecâvüz etdirmeyip men' u def' eylesin. Ammâ bu bahâne ile noksân işlemekden ziyâde hazer üzere ola.

Hüve

608

Vezirozam Halil Paşa'nın Drac'daki hasları Voyvodalığından azlolunan Mehmed'in yeni Voyvoda Ömer'e müdahalesine izin verilmemesi.

Mektûb mücebince.

Drac Kâdisına hüküm ki:

"Düstûr-ı ekrem, müşir-i efham, nizâmü'l-âlem Vezir-i A'zamım Halil Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun taht-ı kazânızda vâkı' Petkak nâm karye ve gayriden mutasarrıf olduğu hâsları zabtına mukaddemâ Voyvoda olan Mehmed'in reâyâya hilâf-ı şer'-i şerif taaddisi olmağla ref' olunup yerine ebnâ'-i sipâhiyândan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer –zide kadruhü– Voyvoda ta'yin olunup zabt eder iken mezkûr Mehmed memnû' olmayıp bir tarikle müzevver mektûb ve mücebince emr-i şerif ibrâz etmekle mezkûr Ömer'in zabtına mâni' olup lâkin mezbûrun ol vechile ibrâz eylediği emrin kaydı bulunmayıp elinde olan mektûbu ve emri müzevver <<olmağla>> olduğu sâbit ü zâhir olmağla zikrolunan Voyvodalık ibtidâ-i târihden mezkûr Ömer'e mukarrer kılınıp kemâ-kân zabt etdirilmek" için müşârun-ileyh Vezir-i A'zamım –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun Kethüdâsı Mahmud –zide mecdühü– tarafından tekrâr mühürlü mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh Kethüdâsı tarafından verilen mektûb mücebince zikrolunan hâsların mezkûr Ömer'e tevcih olunduğu târihden kemâ-kân zabt u tasarruf etdirip min-ba'd Voyvoda-i sâbık Mehmed'i ve âharı aslâ dahl ü taarruz etdirmeyesin.

609

Gediz ve havalisi ahalisine zulmünden dolayı azlolunan Anadolu Beylerbeyi eski Müsellimi Mustafa'nın yargılanması ve haksız yere ahaliiden aldığı sabit olan paraların hak sahiplerine iade edilmesi.

Mm. Efendi.

Kütahya Mollasına ve Gedüs ve Uşak¹ kâdılarına <<hüküm>> ve Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine hüküm ki:

Gedüs Kâdisı Mevlânâ Seyyid Ali *-zîde fazlühû-* Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kasaba-i Gedüs ve nevâhisi ahâlisi meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Bundan akdem Müsellim olan Mustafa kasabamızda öylelik mikdârı Oturak² nâm karyede otururken beş yüz mikdârı sühte tâifesi kasabamız üzerine varıp bir bağçeye konduklarında ekserimiz firâr etmekle anlar dahi bir mikdâr durup yine ol gün cümlesi gidip mezbûr Müsellim Mustafa mezbûr sühtelerin gitdiklerin duyup ziyâde atlı ile kasabamıza gelip üç gün üç gece oturup yem ü yiyeceklerine on beş binden ziyâde akçe gidip ba'dehû mezbûr gider oldukda; 'Sühteye yem ü yiyecek verdiniz.' deyü bahâne edip; 'Elbette bir yük akçe dahi bana verin.' deyü birkaç kimesnemizi habsedip otuz bin akçe kendisi ve on iki bin akçe dahi kethüdâ ve âdemlerine cümle kırk iki bin akçe alıp ve on bin akçe dahi bi-gayri hakkın dört nefer kassâblardan alıp ve Kavak ve sâir baş nâhiyelerine dahi kırk mikdârı atlı ile Bakkâl Ahmed nâm kimesneyi gönderip teftiş nâmıyla elli binden ziyâde akçelerin alıp külli gadr u hayf edip Müsellim-i mezbûrun zulm ü taaddisi fukarâya ziyâde olmağla ref olunup hâlâ olan Müsellime hitâben; 'Fukarânın hakkın alıveresin.' deyü emr-i şerif vârid <<olmuşiken>> olmağla mezbûrlar dahi varıp 'Hakkımız ahver.' deyü tazallüm etdiklerinde; 'Bu husûs için müstakil emir lâzımdır.' deyü <<taallül ü inâd>> cevâb vermekle ihkâk-ı hak olunmamıştır. Ahvâlimizi vukûu üzere arz eyle.' deyü ilhâh etdiklerin" i'lâm eylediği ecilden şer'le mezbûrların hakları alıverilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen ki Müsellimsin; mezbûr Müsellim-i atik Mustafa'yı meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve mezbûrlar ile berâber edip bir def'a şer'le fasl olmayıp üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen husûsların kuzât ma'rifetiyle hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mezbûrların ol mikdâr akçelerin aldığı şer'le sâbit ü zâhir olur ise ba'de's-sübût hükmedip hilâf-ı şer' u kânûn aldığı akçeyi mezbûrlara alıverip ihkâk-ı hak eyleyesin. Şer'-i şerife ve emrime muhâlif bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin; inâd ü muhâlefet edenleri yazıp arz eyleyesin.

610

Allahkulu isimli azizin işaretiyle Kütahya'nın Kuruçay köyünde yolculara hizmet için zaviye ve mescit yaptıran ( ) adındaki kardeşlere iftira atıp hapsedilmelerine ve söz konusu mescit ve zaviyenin yıktırılmasına sebep olduğu iddia edilen Hacı Hızır'ın yargılanması.

Hazret-i efendi.

Anadolu Beylerbeyisine ve Kütahya Kâdisına hüküm ki:

<<Bundan akdem Tavşanlı nâm karye sâkinlerinden sulehâdan Allahkulu nâm>> ( ) nâm karındaşlar Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "mezbûrlar ehlullâhdan Allahkulu nâm azizin fukarâsından olup Kuruçay³ nâm karyede aziz-i mûmâ-ileyhin işaretiyle bir zâviye ve bir mescid binâ edip âyende vü revendeye hizmet ederler iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Hacı Hızır nâm kimesne mezbûrlara garaz edip; 'Bir def'a yola indir.' deyü iftirâ vü bühtân edip üzerlerine on beş nefer Beylerbeyi âdemi getirip mezbûrlar kendi hâllerinde olup isnâd olan husûs bühtân u garaz olduğun bî-garaz Müslimânlar

1 Metinde "Uşsak-عشاق" şeklinde geçmektedir.

2 Büyük/Küçük Oturak (Uşak-Türkiye).

3 Kuruçay (Tavşanlı-Kütahya-Türkiye).

şehâdet etmekle nesne sâbit olmayıp ba'dehü tekrâr; '*Küfür söylediler.*' deyü hilâf-ı şer'-i şerif habsetdirip kırk bin nakd akçelerin almayınca habsden halâs etmeyip ve mescid ve zâviyeyi yıkıp külli gadr u taaddî eylediğin" bildirip hilâf-ı şer'-i şerif alınan akçeleri şer'le alıverilmek ve mezbûrun zulmü men' u def olunmak bâbında emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden şer'le görülüp ihkâk-ı hak olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Hacı Hızır'ı meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve mezbûrlar ile berâber edip dahi hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Fi'l-vâkı' mezbûr Hacı Hızır mezkûrlara garaz edip üzerlerine küfür söyledikleri sâbit olmadın hilâf-ı şer'-i şerif habsedip hilâf-ı şer'-i şerif ol mikdâr akçelerin aldığı ve mescid ve zâviyelerin harâb ettiği vâkı' ise ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların alıverip ve şer'le icâb ederse zâviye ve mescidlerin ta'mir etdirip min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerif mezbûrları mezbûr Hacı Hızır'a ve âhardan bir ferde rencide vü remide etdirmeyesin.

611

Leh Elçisi ve beraberindeki Mustafa Çavuş'un, uğradıkları kazalarda bedeli mukabilinde yiyecek ihtiyaçları ve yol güvenlikleri temin edilerek salimen Lehistan sınırına ulaştırılmaları.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Südde-i Saâdetimden Leh sınırına varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına hüküm ki:

Hâliyâ Leh elçisi Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş *-zide kadruhû-* ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerifimle her kangınızın taht-ı kazâsına varıp dâhil olursa menâzil ü merâhilde akçeleriyle zâd ü zevâdelerin tedârük edip ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanlarına kifâyet mikdârı neferât koşup emîn ü sâlim birbirinize ulaştırıp ber-vech-i isti'câl Leh sınırına irsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz.

612

Mora sancağına mutassarrıf olan Ali Bey'in, Balyabadra ve Kastel-i Bahriye sahillerinin muhafazası hizmetini ifa ederken İnebahtı Körfezi çevresindeki köy ve çiftlikleri yağmalayıp ahaliyi esir ederek fidye isteyen levent eşkıyasını ele geçirip haklarından gelmesinden ve esirleri kurtarmasından dolayı Padişah tarafından büyük memnuniyet duyulduğu; Paşa'nın bundan sonra da o tarafların muhafazası hususunda aynı şekilde gayret göstermeye devam etmesi.

Bâ-hatt-ı hümayûn.

Sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Mora sancağına mutassarrıf olan Ali *-dâme ikbâlühû-*ya hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "hâlâ livâ-i mezbûrun züamâ ve erbâb-ı timâriyla me'mûr olduğun Balyabadra ve Kastel-i Bahriye yalıların muhâfaza üzere iken mâh-ı Receb'in evâhîrinde İnebahtı Körfezi'nde dört pâre levend firkatesi zuhûr edip yalılarda vâkı' olan kurâ ve çiftlikleri gâret etdiklerinde reâyâdan otuz neferden ziyâde er ve avret esir edip ziyâde bahâya kesip Müslimânlara

taaddi üzere oldukları haber alındıkda Kethüdânı birkaç kayık ile üzerlerine gönderildikde mukâvemetle iktidârları olmayıp firâr etmeleriyle ardlarına düşüp Karlılı sancağı sınırında erişip bi-inâyeti'llâhi Teâlâ otuz beş nefer eşkıyânın başları kesilip ve baş u buğları olan iki nefer nâmdârlarıyla ele getirilip anların dahi haklarından gelinip ve dört pâre firkate ve bayrakları alınıp ve ellerinde esir olan reâyâdan otuz nefer er ve avret halâs olup külli yüz aklıkları vücûda getirdiğin" Pâye-i Serîr-i A'lâma telhîs olunup arz olundukda cümlesine ilm-i şerîfim alâ-vechi'l-kâmil muhit u şâmil olmuşdur; berhûrdâr olasin. İmdi; min-ba'd dahi me'mûr olduğun muhâfaza hidmetinde mücidd ü sâi olup ol makûle fesâd ü şenâat üzere olan levend firkatesi ve sâir harbi küffârdan ol mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset eylemen bâbında hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi me'mûr olduğun üzere ol câniblerin yalıların ve hıfz u hırâsetinde ve reâyâ vü berâyâ ve sâir ahâli-i vilâyetin himâyet ü sıyânetinde ve ol makûle fesâd ü şenâat üzere olan levend firkatesinin ve harbi küffârın def' u izâlelerinde ve bi'l-cümle dîn ü devletim ve ırz u nâmus-ı saltanatıma lâyık olan husûslarda bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin. İnşâallâhü Teâlâ fimâ-ba'd vücûda gelecek hidmetin zâyî' olmayıp me'mûlünden ziyâde riâyet olunursun; ana göre mukayyed olup vech-i meşrûh üzere olan emrimin icrâsında <<var kuvveti>> dakika fevt eylemeyesin ve lâzımü'l-arz olan ahvâli arz u îlâmdan hâli olmayasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 18 Ramazân, sene [10]27

613

Mihaliç kazasına bağlı ( ) köyünde öldürülen ( )'in katili bilindiği hâlde köylülerden '*Siz maktûlün üzerine çalı örtmüşsünüz*' diyerek kan parası talep eden maktûlün kardeşi Osman'ın davasının görülmesi.

Bursa ve Mihaliç¹ kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Mihaliç kazâsında ( ) nâm karyeden âvâz işidilmez tarîk-ı âmda ( ) nâm kimesne katlolunup kâtîli ma'lûm iken vârislerinden karındaşı Osman nâm kimesne mezbûr karye ahâlisine; '*Siz maktûlün üzerine çalı örtmüşsünüz*.' deyü otuz bin akçe kan-bahâ taleb edip husûsan maktûl karyeden beş altı mîl baîd olduğundan mâadâ kâtîli dahi ma'lûm idiği" îlâm olunmağın bu husûs şer'le görülmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda müddei da'vâ-yı hak eyledikde husamâyı berâber edip bir def'a şer'le faslolmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmiş değil ise hak üzere teftiş edip ve bu bâbda olan fetvâ-yı şerife nazar edip arz olunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip bu bâbda olan da'vâsına mutâbık fetvâ-yı şerife mücebince amel eylesiniz. Şer'-i şerife muhâlif taaddi vü zulmetdirmeyesiz.

614

Perviz Çavuş'un Cisir-i Mustafapaşa, Çirmen, Yenice-i Zağra ve Harmanlı kazalarına bağlı bazı köylerdeki zeameti topraklarını ekip biçip elde ettikleri ürünlerin öşür vs. vergilerini vermek istemeyen yeniçeri, çavuş vs.den bu vergilerin geçmişi de kapsayacak şekilde tahsil olunması.

¹ Karacabey (Bursa-Türkiye).

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Cisr-i Mustafapaşa ve Çirmen ve Yenice-i Zağra¹ ve Harmanlı² kâdılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Perviz Çavuş –zîde kadruhû– Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "taht-ı kazânızda berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinin toprağında ba'zı bölük halkı ve çavuş ve yeniçeri ve rencber tâifesi ve gayriler zirâat ü harâset etmekle bu, hâsıl eyledikleri terekelerinin şer' u kânûn üzere öşr ü resmi[n] taleb eyledikde vermeyip inâd ü muhâlefet eylediklerin" bildirip alıverilmesi bâbında emr-i şerîfim <<recâ eylediği ecilden şer' u kânûn alıverilip taallül ü nizâ' etdirilmemesi bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur>> recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere taht-ı kazânızda berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu karyelerinin toprağında zirâat ü harâset edenler eğer müteferrika ve çavuş <<ve yeniçeri>> ve sipâhidir ve eğer rencber tâifesi ve gayrilerdir; her kim olursa olsun, karyeleri toprağında hâsıl eyledikleri terekelerinin <<şer'le öşrün ve kânûn üzere>> şer' u kânûn üzere öşr ü sâlâriyyelerin hükmedip güzesteşiyle alıverip <<ve inâd edenlerin terekelerin tarlalarından kaldırtmayıp mahallerinde harman etdirip muvâcehelerinde öşr ü resmlerin aldırıp>> ve bu bâbda yeniçeri kullarıma mufassal ü meşrûh hükm-i şerîfim verilmiştir. Ol hüküm mücebince amel eylesiniz. Bir vechile taallül ü nizâ' ve mahsûlüne gadr u noksân etdirmeyesiz. Memnû' olmayanları <<karyeleri toprağında zirâat ü harâset etdirmeyip ol vechile taaddi vü tecâvüz etdirmeyip men' u def eylesiniz>> ism ü resmleriyle arz eylesiniz.

615

Sadrazam Halil Paşa'nın Kapı Kethüdası İbrahim'in zeametine dâhil olan Kocaeli'ye bağlı Müşküre köyü ahalisinden haksız yere para alıp zulmeden Kocaeli Sancak Beyinin, aldığı paraları sahiplerine geri vermesi ve yakalaması gereken eşkiyayı yakalayıp hukuk marifetiyle haklarından gelmesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Kocaili Sancağı <<Müsellimine>> Beyine hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem Sadr-ı A'zam ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun Kapı Kethüdâlığı hizmetinde olup Yaya beylerinden olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim –dâme mecdühü– Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "livâ-i mezbûra tâbî' mûmâ-ileyhin zeâmeti karyelerinden Müşküre³ nâm karye sâkinlerinden Şâkir ve Hüseyin ve Ahmed nâm kimesneler için; 'Sabanca Belinde kervân basmışlardır.' deyü <<mukaddemâ ihbâr olunup sen ki Müsellimsin, mukaddemâ ahz edip ba'dehû mezbûr Ahmed'in>> karye-i mezbûreyi basıp Şâkir'i ahz ve Ahmed'den yirmi bin akçesin alıp ıtlâk etmişken <<ba'dehû mûmâ-ileyhin livâ-i mezbûrda mutasarrıf olduğu karyelerinden mezbûr Müşküre erbâb olanları>> sonradan geri karye-i mezbûre ahâlisini tutup; 'Elbette mezbûrân Hüseyin ve Ahmed'i bulun.' deyü <<reâyâdan ba'zıları tutup>> reâyâdan cürmü ve günâhı olmayanları <<tutup>> habs <<edip>> edip nâ-hak yere on beş bin akçelerin alıp ve kırk bin akçe dahi taleb edip külli zulm ü taaddi eylediğin" i'lâm olundu. İmdi; mezbûr Ahmed çünkü şâki vü ehl-i fesâd idi, mukaddemâ ahz olunmuşken <<eğer şâki vü ehl-i fesâd ile>> ıtlâk olunmağa sebep nedir? Ba'dehû <<karye-i mezbûre ahâlisine>> geri; 'Elbette bulun.' deyü akçelerin alıp zulm ü taaddi eylemeğe bâis nedir? <<Bu bâbda muâteb olmuşsundur.>> İmdi; seni andan akçe almağa göndermediler. Harâmzâde ele getirmek için gönderip; kendi hâlinde olanlara ve ahâlî-i <<vilâyete>> fukarâya hilâf-ı şer' zulm ü taaddi ve

¹ Nova Zagora (Bulgaristan).

² Harmanlı (Bulgaristan).

³ Demirşık, Müşküre (İznik).

akçelerin aldığı için hakârete müstahık olmuşsundur. Fukarâdan hilâf-ı şer' aldığı akçeyi geri ashâbına reddeylemen <<bâbında>> emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan reâyâdan hilâf-ı şer'-i şerif aldığı akçeyi geri ashâbına reddedip sahih şakî vü ehl-i fesâd olanları ele getirip haklarında şer'le lâzım geleni icrâ edip bu bahâne ile kendi hâllerinde olanları mücerred celb ü ahz için <<rencide>> hilâf-ı şer' rencide etmeyip hakk-ı sariha tâbî olup ehl-i fesâda himâyet ve kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' zulm ü taaddî olunmakdan ziyâde ihtirâz eylesin.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi 22 Ramazân, sene 1027

616

Kayd-ı hayat şartıyla ( ) Efendi'ye verilmiş olan Baba-yı Atik kazasında ki Sarı Saltuk Tekkesi Şeyhliğine Korucu Hacı'nın müdahale etmesine izin verilmemesi.

*Kethüdâ Bey'den gelmiş.
Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.*

Baba-yı Atik¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrede Sarı Saltuk Tekkesi'nde Şeyh olan ( ) -zîde takvâhü- Südde-i Saâdetime gelip; "bundan akdem Tekke-i mezbûrenin Meşihatı [bâ-]kayd-ı hayât kendiyeye tevcih olunup üzerinde olup mutasarrıf iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Korucu Hacı nâm kimesne Tekkesin basıp; 'Zikrolunan Tekkeyi mukaddemâ ben kaymım olan Ahmed'e ahvermiş idim.' deyü buna şütüm-ı galîza ile şetm edip ve taş ile urup katletmek kasdın edip ziyâde zulm ü taaddî eylediğin ve bu bâbda Dergâh-ı Muallâm Yeniçeriler Ağası Kâimmakâmı olup Zağarcıbaşı olan Ali -zîde mecdühü- tarafından mühürlü mektûb verildiğin" bildirip mücebince hüküm-i hümayûnum recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince mezbûru meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki min-ba'd bunun tasarrufunda olan Tekke-i mezbûra dahl ü taarruz etdirmeyesin. Berâtı mücebince buna zabt u tasarruf etdirip memnû' olmayıp tasarrufuna mâni' olur² ise yazıp vukûu üzere arz eylesin ki sonradan emr-i şerifim ne vechile sâdır olur ise mücebince amel oluna.

617

Arkadya kasabasının muhafazası teklif olunan Andrusa kasabası ahalisinin eskiden olduğu gibi kendi kasabalarındaki tehlike ve saldırılara açık olan Ustoyko adlı mevziyi korumaya devam etmeleri; başka yere gönderilmemeleri.

Hazret-i efendi.

Andrusa³ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kasaba-i mezbûre ahâlisi meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Kasaba-i mezbûre deryâya karîb olmağla dâim havf üzere olup kadimü'l-eyyâmdan mahûf ve muhâtara olan

¹ Babaeski (Kırklareli-Türkiye).

² Metinde "olur" kelimesi iki defa yazılmıştır.

³ Androusa (Yunanistan).

Ustoyko nâm mevzii hıfz u hırâset <<ederek>> edip âhar yere muhâfazaya gidegelmişler değiller iken; 'Yahlar muhâfazasına emr-i şerîf vârid olmuşdur.' deyü Mîr-livâ tarafından Arkadya nâm kasaba muhâfazasına teklif olunup şöyle ki; kendi kasabamız muhâfazasın bırakıp âhar yere varırsak ehl ü iyâlimiz küffâra giriftâr olmak mukarrerdir. Geri üslûb-ı sâbık üzere zikrolunan Ustoyko nâm mahalli muhâfaza edip âhar yere teklif olunmamak için Âsitâne-i Saâdetime arz olunması recâ ederiz.' deyü ilhâh etdiklerin" arz eylediğin ecilden zikrolunan Ustoyko¹ nâm mahal fi'l-vâkı' mahûf ve muhâtara olmağla kadîmden kasaba-i mezbûre ahâlîsi muhâfaza edegelmişler ise hâric yere teklif olunmayıp geri üslûb-ı sâbık üzere mahall-i mezbûr muhâfazasında olmaları bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda <<kadîmden>> fi'l-vâkı' kadîmden zikrolunan mahal muhâfaza olunagelmiş ise üslûb-ı sâbık üzere kasaba-i mezbûre ahâlîsi geri mahall-i mezbûru muhâfaza edip hâric yere gitmeğe teklif edenleri ref u def edip memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

618

İstanbul'un et ihtiyacını karşılamak üzere daha önceki Eflak Voyvodası Aleksandra döneminde Hassa koyun sürücülerinden İskerlet tarafından tedarik edildikten sonra, çıkan savaşta Eflak boyarları tarafından yağma edilen on bir bin adet koyunun geri alınarak adı geçen sürücünün vekiline teslim olunup İstanbul'a gönderilmesi.

Sırrı.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Koyun Emîni tezkiresi mücebince yazılmışdır.

Eflak Voyvodası Gavril Voyvoda'ya hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Koyun Emîni olan Hüseyin -zîde mecdühû- mühürlü tezkire gönderip; "her sene Hâssa sürücülerden nice sürücüler Eflak vilâyetine varıp Matbah-ı Âmirem ve Yeniçeri Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'da et husûsunda def-i muzâyaka için mahall-i mezbûrdan koyun tedârük edip sürüp muzâyakaları def olunmak mu'tâd-ı kadîm olmağla mukaddemâ Eflak Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda'nın zamânında yine² sürücüler zümresinden İskerlet nâm sürücü dahi vilâyet-i mezbûreden zahîre koyunlarından cem' etmek için dâmâdı olan Kostantin nâm zimmiyi gönderip varıp mahall-i mezbûrdan on bir bin re's beylik koyun tedârük edip Beri Yaka'ya geçirecek mahalde fetret vâkı' olup muhârebe oldukda Eflak boyarlarından bin dört yüz koyunu İstoyko ve iki bin re's koyunu dahi <<Kamrari>> Yorgi İspatar ve iki bin altı yüz re's koyunu Bozdoğan Kapudan nâm zimmi-ler [cem'an] altı bin re's koyun kabz edip mâbeynlerinde tevzi' edip ve bâkî kalan beş bin re's koyunu dahi içeriden gelen askere zahîre eyleyip zikrolunan on bir bin re's koyunu murâd eyledikleri üzere yağmâ vü gâret etdikleri' i'lâm olunmağın zikrolunan on bir bin re's koyun ol boyarlardan bi't-tamâm tahsil <<olunmağın>> etdirilmek" için emr-i şerîfim recâsına arz eylediği ecilden bi't-tamâm tahsil olunup merkûm sürücünün vekili ile irsâl olunması emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi zikrolunan boyarları yanına getirip mezbûr sürücünün vekili ile berâber edip hak üzere teftiş edip göresin: Fi'l-vâkı' mezbûr İskerlet'in Eflak fetretinde ol cânibde bulunan on bir bin re's koyunların zikrolunan boyarlar mâbeynlerinde murâd eyledikleri üzere tevzi' u taksim eyledikleri vâkı' ise eyyâm-ı adâlet-encâmımda bir vechile bir

¹ Metinde "Ustomko" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "nice" şeklinde geçmektedir.

ferde zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Eğer boyarlarda ve eğer gayrilerden her kimden zuhûr ederse bi't-tamâm mûmâ-ileyh kulum mübâşeretile cem' u tahsil etdirip mezbûr sürücünün vekiline teslim edip muaccelen İstanbul'a irsâl eylesin ki vakt ü zamânı ile gelip Matbah-ı Âmirem ve Yeniçerilerim Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'da et husûsunda def'-i muzâyaka edip edâ-yı hidmet eyleye. Şöyle ki; bugün yarın deyü avk olunmağla ihmâle cevâz gösterilmekle Matbah-ı Âmirem ve Yeniçeri Meydânı'nda et bâbında muzâyaka çekile, sonradan beyân olunacak özrünüz makbûle olmayıp mes'ûl olmanız mukarrer olduğundan gayri müstakillen emr-i âhar irsâl olunup zikrolunan on bir bin re's koyunu mezbûr boyarlardan alınıp getirilmek muhakkaktır ve bi'l-cümle zahîre koyunu mühimmât-ı umûrdandır; avk u te'hîrden ve mezbûr boyarlara emrime muhâlif himâyet eylemekden ihtirâz eylesin.

619

Eflak Voyvodası Gavril ile birlikte Eflak'a gitmiş olan Mehmed Ağa'nın, İstanbul'un et ihtiyacı için önceki Eflak Voyvodası Aleksandra döneminde Hassa koyun sürücüsü İskerlet tarafından tedarik edilen ancak Eflak boyarları tarafından yağmalanan koyunların geri alınması ile de ilgilenip yardımcı olması.

Bu dahi Koyun Emîni tezkiresi mücebince yazılmışdır.

Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından olup Eflak Voyvodası ile vilâyet-i Eflak'a giden Mehmed Ağa'ya hüküm ki:

Kıdvetül-emâcid ve'l-ekârim Koyun Emîni olan Hüseyin –zîde mecdühü– mühürlü tezkire gönderip; " her sene hâssa sürücülerden nice sürücüler Eflak vilâyetine varıp Matbah-ı Âmirem ve Yeniçeri Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'da et husûsunda def'-i muzâyaka için mahall-i mezbûrdan koyun tedârük edip sürüp muzâyakaları def' olunmak mu'tâd-ı kadim olmağla mukaddemâ Eflak Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda'nın zamânında yine sürücüler zümresinden İskerlet nâm sürücü dahi vilâyet-i mezbûreden zahîre koyunlarından cem' etmek için dâmâdı olan Kostantin nâm zimmiyi gönderip varıp mahall-i mezbûrdan on bir bin <<koyun>> re's erkek koyun tedârük edip Beri Yaka'ya geçirecek mahalde fetret vâkı' oldukça Eflak boyarlarından bin dört yüz re's koyunu İstoyko ve iki bin re's koyunu dahi Yorgi İspatar ve iki bin altı yüz re's koyunu Bozdoğan Kapudan nâm zimmler [cem'an] altı bin re's koyun kabz edip mâbeynlerinde tevzi' edip ve bâki kalan beş bin re's koyunu dahi içeriden gelen askere zahîre edip mezbûr sürücünün zikrolunan on bir bin re's koyunu murâd eyledikleri üzere yağmâ vü gâret etdikleri' ilâm olunmağın zikrolunan on bir bin re's koyun zikrolunan boyarlardan bi't-tamâm tahsil etdirilmek" için [s. 282] emr-i şerifim recâsına arz eylediği ecilden bi't-tamâm tahsil olunup merkûm sürücünün vekili ile irsâl olunmak için bi'l-fi'l Eflak voyvodası olan kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Gavril Voyvoda'ya emr-i şerifim gönderilmiştir. Bu bâbda sen dahi mukayyed olup zikrolunan on bir bin re's koyunu mezbûr boyarlardan tahsil edip merkûm sürücünün vekiline aliverilmekde sen dahi muâvenet eylemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi zikrolunan boyarları yanına getirdip mezbûr sürücünün vekili ile berâber edip hak üzere teftiş edip göresin: Fi'l-vâkı' merkûm İskerlet'in Eflak fetretinde ol cânibde bulunan on bir bin re's koyunların zikrolunan boyarlar mâbeynlerinde murâd eyledikleri üzere tevzi' u taksim eyledikleri vâkı' ise eyyâm-ı saâdet-encâmımda bir vechile bir ferde zulm ü taaddi olunduğuna kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. Eğer mezbûr boyarlarda ve eğer gayrilerden her kimden zuhûr ederse bi't-tamâm cem' u tahsil etdirip mezbûr sürücünün vekiline teslim etdirip muaccelen irsâl eylemekde sen dahi muâvenet edip itmâm-ı hidmet eylesin

ki vakt ü zamânıyla gelip Matbah-ı Âmirem ve Yeniçerilerim Meydânın[d]a ve mahrûse-i İstanbul'da et husûsunda def-i muzâyaka eyleye ve bi'l-cümle zahîre koyunu sâire kıyâs olunmaz mühimmât-ı umûrdandır. Bu bâbda bizzât mukayyed olup zikrolunan on bir bin re's zahîre koyunu muaccelen tahsil ve vekili ile İstanbul'a göndermekde ikdâm u ihtimâm eylesiz.

620

Bosna Beylerbeyi Müsellimi Mustafa'nın, düzenlettiği sahte belgelere dayalı haksız isnatlarla cezalandırdığı Teşene sakinlerinden Dergâh-ı Mualla Kapıcısı Ahmed'den aldığı paraları iade etmesi.

Müzer(?).

Hasan Efendi.

<<Teşene Kâdisına>> Bosna Beylerbeyisi Müsellimi Mustafa'ya hüküm ki:

Teşene Kâdisı Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kasaba-i Teşene sâkinlerinden Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından olan Ahmed kendi hâlinde olup bir ferde zulm ü taaddisi yoğ iken sen ki Müsellimsin, kendi hizmetkârın olan Osman'ı mezkûr Kapıcı Ahmed'e da'vâcı edip; '*Kuttâu't-tarîk ve ehl-i fesâddır.*' deyü kendiye hüccetler yazdırıp ve buna cebren imzâ etdirip mezbûr kapıcı Ahmed'e altı yüz değnek urup <<zencîre ur>> ve kefere arasına zencîre urup hilâf-ı şer'-i şerîf otuz iki bin akçesin alıp bu zulüm kimesneye olmamıştır." deyü arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda sen ki Müsellimsin; hilâf-ı şer'-i şerîf niçin böyle taaddî vü zulm edersin? Emr-i şerîfim vardıgı gibi şer'-i şerîfe muhâlif aldıgın hakkını, bî-kusûr veresin; taallül ü bahâne eylemeyesin. Şöyle ki; bundan sonra şikâyetcilerin gele, muâteb olursun; bilmiş olasin.

621

Ayasofya-i Kebir Camisi Vakfının, han vs. gelir kaynaklarından yanmış olan dördü yüzünden 600 bin akçe borcu bulunmasından ve bu defa yanan Esir Hanı ile Muhtaban Kârhanesinin tamiri için de bir o kadar paraya ihtiyacı olmasından dolayı, Vakfın gelir fazlasından ücret almakta olanlara tamir bitene kadar yarım ücret verilip kalan yarısı ile tamir masraflarının karşılanması.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından olup Ayasofya-i Kebir Mütevelliisi olan Hacı İshak -zîde kadruhû-ya hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Ayasofya-i Kebir Câmî'-i Şerîfi Evkâfı'nın bu sene dört defa ihrâkı vâkı' olup <<iki hânı ve sâir musakkafâtıdan gayri hâliyâ>> altı yükden ziyâde deyni var iken hâlâ bu defa dahi ihrâk olan Esir Hânı ve Müytâbân Kârhanesi ancak altı yük akçe ile <<ancak>> ta'mir olunur. Hân-ı mezbûr ta'mir olunca zevâyid-horların vazîfeleri nısf verilmek için Şeyhülislâm ve Müftî'l-enâm -edâma'llâhü Teâlâ fezailehü-dan fetvâ-yı şerîfe olmağla mücebince amel olunup Hân-ı mezbûr ta'mir olunca zevâyid-horların vazîfeleri nısf verilmek" bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm etdiğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<hâlâ>> bu husûsa mukayyed olup Hân-ı mezbûr ta'mir ü termim olunca <<zevâyidhor>> Evkâf-ı mezbûreden zevâyid vazîfesine mutasarrıf olanlara elinde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince nısf-ı vazîfelerin verip nısf-ı âharı ile Vakf-ı mezbûru ta'mir ü termim eylesin.

622

Rikab çavuşlarından Sefer Çavuş'un Çirmen sancağında ve nahiyesinde beratla tasarrufunda bulunan Yeniyayalar adlı köyüne Tur Ali isimli müsellemin yaptığı müdahalenin önlenmesi.

Mehmed Efendi hattıyla buyurulmuştur.

Sâbıkâ Şıkk-ı Sâni Defterdârı Ahmed'e ve Çirmen Kâdisına hüküm ki:

Rikâb-ı şerifim hidmetine ta'yîn olunan Altmışlı çavuşlardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sefer Çavuş *-zide kadruhû-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "Çirmen sancağında ve nâhiyesinde berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu Yeniyayalar nâm karyesinin mümtâz ü muayyen sınırında ba'zı yerlerine müsellemler tâifesinden Tur Ali nâm kimesne mukaddemâ bi-vech ü bilâ-sebeb dahletdikde ol vilâyetin müsinn ü ehl-i vukûf kimesneleriyle mahall-i nizân üzerine varılıp görüldükde nizâ' olunan yerler bunun karyesi sınırında olup mezbûr müsellemin alâkası olmadığı zâhir olmağın hüccet-i şer'îye <<verilip alâkası kalmamışken kanâat etmemekle>> verildiğinden gayri bundan akdem Divân-ı Hümâyûnumda murâfaa olup tarafeynin ahvâli görüldükde hak her vechile bunun olmağla hîn-i murâfaa[da] dahi hükmolunup mezbûr müsellemin bir vechile alâkası kalmamışken kanâat etmeyip tekrâr varıp fuzûlî sınırın bozup kendi istediği yerden sınır dikip mahsûlün kabz etmekle bu bâbda kendiye ziyâde zulm ü taaddî olduğun" bildirip elinde olan hüccet-i şer'îye mücebince amel olunup ve alınan mahsûlün geri aliverilmek bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârûn-ileyhin karyesi sınırı dâhilinde olan yerlerin elinde olan hüccet-i şer'îye ve sâir temessükâtı mücebince kemâ-kân zabt u tasarruf etdirip ve hilâf-ı şer'-i şerif aldığı mahsûlün dahi ba'de's-sübût hükmedip bi-kusûr aliveresin. Eğer mahallinde icrâ-yı hak olunmaz ise mezbûr Tur Ali'yi Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümâyûnumda görüle.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi-gurre-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene 1027

623

Manisa'ya bağlı Karaköy köyünden Ali'nin nikâhlı karısı Ayşe'yi kocasından boşanmadan bir başkasına nikâhladıkları ileri sürülen Abdülkerim ve birlikte hareket ettikleri kişilerin, davacıları Ali ile mahkemeye çıkarılıp davalarının görülmesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Anadolu Beylerbeyine ve Mağnisa Kâdisına ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbî Karaköy¹ nâm karyeden Hamza nâm kimesnenin kızı Ayşe nâm hâtûnu yine karye-i mezbûreden Ali nâm kimesneye ikrâr ve nikâh edip âhardan kimesnenin alâkası olmayıp <<bunun>> mezbûr Ali'nin menkûhası iken Abdülkerim ve ( ) oğlu Mehmed ve Manavoğlu(?) Ali ve Şa'bân Hoca ve Hamza oğlu Yusuf nâm kimesneler ittifâk ve mezbûr Ali'ye garaz etmekle mezbûre menkûhasın ( ) nâm kimesneye tekrâr nikâh edip ziyâde zulm ü taaddî eylediklerin bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eylediği ecilden şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrları şer'-i şerife ihzâr ve mezkûr Ali ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların

¹ Karaköy (Manisa-Türkiye).

hak üzere teftiş edip göresiz: Mezbûre hâtûn merkûm Ali'nin menkûhası iken talâk vermeden vech-i meşrûh üzere zulmetmişler ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan menkûhasın hükmedip aliverip şer'-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz.

624

Kayacık kazasından Mehmed ile babasından haksız yere para aldığı iddia olunan Hüseyin Çavuş'un, davacıları ile birlikte yargılanması; iddianın doğru olduğu ortaya çıkarsa paranın sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kayacık¹ Kâdisına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrdan Mehmed nâm kimesnenin ve babasının kimesneye deyni yoğiken yine kazâ-i mezbûrdan Hüseyin Çavuş nâm kimesne yerli olmağla hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî bunun babasından ve bundan kırk beş bin akçelerin cebren aldığından mâadâ şer'-i şerife muhâlif mezbûrdan beş bin akçe dahi taleb edip ziyâde zulm ü taaddi eylemekden hâli olmadığı" ilâm olunmağın şer'-i şerife muhâlif aldığı hakkı şer'le aliverilip hilâf-ı şer' rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr Çavuşu şer'-i şerife ihzâr ve mezkûr ( ) ile berâber edip bir def'a şer'le görölüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere teftiş edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mezbûrun ve babasının deyni yoğiken mezkûr Hüseyin Çavuş yerli olmağla babasından ve kendisinden hilâf-ı şer'-i şerif ol mikdâr akçesin almış ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavimle amel edip ba'de's-sübût hilâf-ı şer' zulmen aldığı akçesin hükmedip bi-kusûr aliverdikden sonra hilâf-ı şer'-i şerif ol vechile mezbûrdan nesne taleb ve rencide etdirmeyip men' u def' eylesin. Şöyle ki; ol cânibde icrâ-yı hak olunmaz ise mezbûru hasmıyla maan Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

625

Zağra-i Atik kazasına bağlı Yaylacık köyünden Hoca adlı şahsın evini basıp eşyalarını yağmalayarak bir kişiyi öldürüp diğerlerini de yaraladıktan sonra yakalanan eşkıyanın, asılmadan önce verdikleri ifadede suç ortağı olarak zikrettikleri kimselerin de yakalanıp yargılanmaları ve hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Hilmi Efendi.

Zağra-i Atik Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; <<karye-i mezbûre>> "taht-ı kazâna tâbî" Yaylacık² nâm karye sâkinlerinden Hoca nâm kimesnenin keferi harâmîleri gece ile evin basıp Silahdâr nâm kimesne-yi evi içinde katl ve kendiyi ve âdemlerini mecrûh eylediklerinden gayri emvâl ü erzâkların gâret ü hasâret eylemekle zikrolunan eşkıyâ teftiş olundukda bi-inâyeti'llâh ba'zıları ele getirilip salb olunup salb olunan eşkıyâ derbend zimmîlerinden Malço ve Melço ve Vasiloglu ve Pogoya ve Todori ve karye-i Cedid'de Prav ve Baleta ve sâirler için; '*Şeriklerimiz olup bu fesâdı bizimle maan etmişlerdir.*' deyü haber vermekle anlar dahi ahz olunduklarında ba'zısı eşkıyâ tavassutu ile halâs ve ba'zıları dahi firâr

¹ Kayacık (Manisa-Türkiye).

² Yayladzhik, Gorska Polyana (Bulgaristan).

eylemeğin haklarından gelinmeyip hâlâ mezbûrûn şakiler yanlarına nice ehl-i fesâd cem' eyleyip tekrâr gelip mezbûru ve ehl-i karyeyi katl ve evlerin ihrâk eylemek niyyetinde olup şöyle ki; haklarından gelinmeye, külli fesâda mübâşeret eylemeleri mukarrerdir.' deyü ahâlî-i kasaba ihbâr ve tazallüm eylediklerin" arz eylediğin ecilden zikrolunan şakiler ele getirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrûn şakileri bi-eyyi vechin kân ele getirilip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde ahvâllerin teftiş ü tefahhus edip göresin: Fi'l-hakîka vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise ba'de's-sübût şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Eşkîyâya ruhsat verildiğine rızâ-yı şerîfim yokdur; beher hâl ehl-i fesâdın haklarından gelinmek mühimmât-ı umûrdandır. Bu bâbda onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâdı himâyet eylemekden ve garaz u taassub ile kendi hâllerinde olan fukarâya taaddî vü tecâvüz olunmaktan hazer edip tarik-ı hakdan udûl ve sırât-ı müstakimden nükûl eylemeyesin.

626

Daha önce Veziriazam Kaymakamının Kapı Kethüdası olan Mustafa'nın yetimlerine ait bulunan ve Kasım Çavuş eliyle vadeli olarak Mahmud Çavuş'a teslim edilen yüz elli bin akçelik pamuğun bedelinin tahsil olunması.

D.

Bâ-hatt-ı Hilmi Çelebi.

Yeniil Kâdisına hüküm ki:

Yeniil Voyvodası Burusa(?) Kethüdâsı ( ) –*zide mecdühü*– hâlâ Vezîr-i A'zam Kâimmakâmı, mukaddemâ Kapı Kethüdâsı olan Arabacı(?) Mustafa'nın evlâdının yüz elli bin akçelik penbeleri Kasım Çavuş eliyle altı(?) ay va'de ile Mahmud Çavuş'a verilip va'desi mürûr¹ edip üç yıldan ziyâde zamân tecâvüz etmişken bir akçe vermeyip zimmetinde kalıp eytâma gadrolmağla mezbûrdan hakk-ı eytâm alıverilip inâd ederse kendisi Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek için müşârun-ileyh Vezirim tarafından mühürlü mektûb verilmeğin mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere müşârun-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip mezbûr Mahmud Çavuş'un temessüğü fahvâsınca zikrolunan yüz elli bin akçeyi şer'le mûmâ-ileyh Kasım Çavuş'a hükmedip alıverip hilâf-ı şer'-i şerîf taallül ü bahâne ve inâd ü muhâlefet ettirmeyesin. Eğer mezbûr eytâmın hakkın vermekde inâd ü muhâlefet ederse varan âdemlere koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderip bir vechile taallül ü bahâne ettirmeyesin.

627

Dazkırı ahalisine zulmettiği ve haksız yere paralarını aldığı iddia olunan Şeyhli Subaşı Hasan'ın davacılarıyla yüzleştirilerek yargılanması ve haksız yere aldığı ispat olunan para var ise sahiplerine iade edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kütahya Kâdisına ve Kütahya Müsellimi Yusuf'a hüküm ki:

Kazâ-i Dazkır[1] ahâlisi Südde-i Saâdetime gelip âdem gönderip; "hâlâ Şeyhli Subaşı olan Hasan zalim ve ehl-i fesâd olup reâyânın hilâf-ı şer'-i şerîf tutup akçelerin [alıp] ziyâde taaddî vü tecâvüz

¹ Metinde "mezbûr" şeklinde geçmektedir.

üzere olmağla reâyâdan ba'zıları mezbûrdan şikâyet için Âsitâne-i Saâdetime müteveccih olduklarında ol cânibde olanlara; '*Bizden şikâyetle âdem gönderdiniz.*' deyü taaddî edip bu âna dek nâ-hak yere yetmiş seksen akçelerin alıp hadden ziyâde tecâvüz üzere oldukların" bildirip Âsitâne-i Saâdetime getirilmek bâbında emr-i şerîfim taleb eyledikleri ecilden mezbûr Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru da'vâ-yı hak eder hasımlarıyla muvâcehe edip göresin: Bu âna dek reâyâdan hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı akçeyi hükmedip bî-kusûr alıverip taallül ü bahâne etdirmeyesin. Vermekde inâd ü muhâlefet eder ise emrim üzere mezbûru yarar âdemlere koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin.

628

Molova Kadısı Mustafa'nın köyleri devre çıkmak yasak olduğu hâlde devre çıkıp reayadan ücretsiz yem ve yiyecek almasına izin verilmemesi.

Hilmi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Midilli sancağında vâkı' olan kâdılara ve Midilli Nâzırına hüküm ki:

"Molova Kâdısı olan Mustafa nâm Kâdının bir buçuk ay tevkîti olmağla kazâ-i mezbûr âhara tev-cih olunması karib olduğun istimâ' etmekle ziyâde atlı ve levendâtla reâyâ üzerine devre çıkıp karye be-karye gezip reâyânın müft ü meccânen yem ü yemek ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve tavuk ve bal ve yağ ve sair levâzımların aldıklarından gayri fukarâyı hilâf-ı şer'-i şerîf rencide vü remide etmek murâd eylediği" ilâm olunmağın imdi; devir memnû'dur. Reâyâ üzerine devre çıkıp taaddî olunduğuna rızâ-yı şerîfim yoktur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi Kâdî-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere reâyâ üzerine devre çıkıp taaddî eylemek murâd eyledikte min-ba'd reâyâ üzerine devre çıkartmayıp fukarâyı bir vechile rencide vü remide etdirmeyip men'u def eyleyesiz. Memnû' olmaz ise vukûu üzere arz eyleyesiz ve bi'l-cümle kuzât ve sancakbeyleri devre çıkdıklarına kat'â rızâ-yı hümayûnum yoktur. Ana göre mukayyed olup min-ba'd emrime muhâlif devre çıkartmayıp reâyâyâ zulm ü taaddî etdirmeyesiz.

629

Veziriazam Halil Paşa'nın kapıcıbaşlarından olup seferde vefat eden Receb b'in Yanya'daki metrukâtının tüm çocukları ve vasisi toplanmadan Kassam tarafından taksim olunmasına izin verilmemesi.

Tma.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Yanya Kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilâ-âhîrihî* Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâ-lehü-*nun kapıcıbaşlarından Receb sefer-i hümayûnda fevt olmağla eytâm ve vasisi sefer-i hümayûnda iken Yanya'da olan metrukâtın ol cânibde olan Kassâm; '*Elbette taksîm ederim.*' deyü resm-i kısmet taleb edip ba'zı eytâmın rencide vü remide edip cümle eytâmı ve vasisi gelip mevcûd olmayınca kazâ-i

mezbûrda olan eytâmı rencide olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ olunmağın vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip müteveffâ-yı mezbûrun sefer-i hümayûnda olan eytâm ve vasîsi varıp cümle mevcûd olmayınca <<kassâmı ve âharı da>> Yanya'da olan metrûkâtına Kassâm olanları ve âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin; inâd ü muhâlefet üzere olanları arz eylesin.

Hüve

630

Edirne'den Filibe ve Zağra'ya giden işlek yolun Harmanlı kasabası yakınlarında bulunan oldukça sarp, dar ve çetin olan ve Sarıbayır diye bilinen kısmının genişletilerek ıslah edilmesi.

Tma.

Mm. Efendi.

Edirne ve Zağra-i Atık ve Harmanlı kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Zağra-i Atık Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Nefs-i Zağra-i Atık'ın ulemâ vü sulehâ ve a'yân u eşrafı meclis-i şer'-i şerîfe varıp; 'Edirne'den Filibe ve Zağra'ya giden yolda Harmanlı nâm kasaba kurbünde Sarıbayır demekle ma'rûf olan mevziin bir tarafı yüksek bayır ve bir tarafı iki minâre boyu uçurum ve Nehr-i Meriç olup ziyâde memerr-i nâs olmağla eyyâm-ı şitâda ebnâ'-i sebîlin davarlarının ayakları kayıp nicesi Nehr-i Meriç'e düşüp nice nüfûs ve emvâl ü erzâk helâk ü zâyî' olup min-ba'd zikrolunan tarîkın ıslâhıyla mukayyed olunmaz ise mevzi'-i mezbûrdan mürûr u ubûr mümkün olmayıp dahi nice ebnâ'-i sebîl helâk olmak mukarrerdir. Vukûu üzere arz olunmak lâzımdır.' deyü haber verdiklerinde fi'l-vâkı' mevzi'-i mezbûr ziyâde memerr olup her vechile tevsî ve ıslâhı mühimdir." deyü arz eylediğin ecilden taht-ı kazânızda olan reâyâ ile mevzi'-i mezbûr tevsî' ve ıslâh olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa onat vechile mukayyed olup arz olunduğu üzere mevzi'-i mezbûrun tevsî' ve ıslâhı lâzım ü mühim ise <<taht-ı kazânızda>> ormanın kesdirmekle mi olur yohsa âhar tarikle mi olur; her ne vechile mümkün ise taht-ı kazânız reâyâsıyla tevsî' ve ıslâh edip ebnâ'-i sebîlin huzûr ve râhatla mürûr u ubûr etmeleri bâbında ikdâm u ihtimâm eylesin. Ammâ bu bahâne ile reâyâdan ahz ü celb olunmakdan ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddî olunmakdan ihtirâz eylesin.

631

Mihal adlı zimminin Eflaklı Gun Toma ve Bur adlı şahısların zimmetinde kalan bin beş yüz adet koyununun alınıp vekiline teslim olunması.

Dâi.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Eflak Voyvodası Gavril'e hüküm ki:

"Bundan akdem Mihal Salahar(?) nâm zimmi vilâyet-i Eflak'da voyvoda-i sâbık zamânında Arceş¹ nahiyesinden bin beş yüz re's koyun satın alıp tarafından Eflak sâkinlerinden Gun Toma ve Bur nâm

¹ Argeş (Romanya).

zimmileri cem'ine gönderip mezbûrân dahi alıp cem' edip hâlâ mezkûr Mihal zikrolunan koyunları mezbûrân zimmilerden <<taleb eyledikde>> âdem gönderip taleb eyledikde mezbûrân zimmiler hile-ye sülûk edip; 'Voyvodaya verdim.' deyü taallül ü bahâne eylemekle zikrolunan koyunları vermeyip gad-reyledikleri" i'lâm olunmağın mezkûr Mihal'in zikrolunan koyunları mezkûrân zimmilerden vekiline aliverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezkûrân zimmiler mezbûr Mihal'in cânibinden zikrolunan bin beş yüz re's koyunu alıp kabz edip merkûm Mihal'e getirip teslim etmeyip bi'l-fi'l zimmetlerinde ise kat'â taallül etdirmeyip mezkûr Mihal'in vekiline mûmâ-ileyh Yusuf Çavuş mübâşeretiyle bi-kusûr aliveresin. Şöyle ki; mezkûrân zimmiler merkûm Mihal'in zikrolunan koyunların vermekde taallül ederlerse mezbûrân zimmileri mezkûr Mihal'in vekili ile maan Âsitâne-i Saâdetime havâle eylesin ki geldiklerinde Divân-ı Hümâyûnumda hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fi 10 L., sene [10]27

632

Ashab-ı kiramdan Dıhyetü'l-Kelbî evladından olup Mısır'da Cami-i Ezherde Mahya-yı Şerife Şeyhi olan Şeyh Ahmed el-Kelbî ve oğlu Şeyh Muhammed'in tedris vs. cihetlerine ve yakınlarının çiftliklerine kimsenin müdahale ettirilmemesine dair beratın yenilendiği.

Mm. Çelebi.

Mısır muhâfazasında olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Mukaddemâ Mısır muhâfazasında olan Vezîrim Ahmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü- Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "ashâb-ı güzîn -ndvânu'llâhi Teâlâ aleyhim ecmaîn-den Dıhyetü'l-Kelbî -radıya'llâhü] Teâlâ anh- evlâdından olup mahmiyye-i Mısır'da olan Câmi'-i Ezher'de Mahya-yı Şerife Şeyhi olan kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ Şeyh Ahmed el-Kelbî -zîde fazlühü- ve oğlu Şeyh Muhammed -zîde takvâhü-nün tedrisleri ve ba'zı cihetleri olup ve kendilerine ve evlâd ve evlâda vakıf ve meşrût ba'zı ehîbbâsına rezkaları¹ dahi olup bir ferd dahl ü taarruz etmeyeler deyü ellerinde hüccet-i şer'iyye ve evâmir-i şerife olmağın tecdid-i berât olunmasın iltimâs etdiklerin" arz etmeğın vech-i meşrûh üzere olan <<berâtları berâtları ve evâmir-i şerife mücebince>> medreseleri ve hüccetleri ve ehîbbâsının rezkaları ellerinde olan evâmir-i şerife ve hüccet-i şer'iyye ve sâir temessükât mücebince zabt etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda emrim üzere müşârun-ileyhin ve oğlunun medreselerin ve sâir cihetlerin ve ehîbbâsının rezkalarının ellerinde olan evâmir-i şerife ve hüccet-i şer'iyye ve sâir temessükât mücebince zabt u ta-sarruf etdiresin; bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin ki ol emâkin-i müteberrikede devâm-ı devletim ed'iyesine iştigâlde olalar.

633

Ankara ve çevresinde eskiden beri yirmi dörder endaze olarak keçi tiftiğinden işlenen sofun bazı kalpazanlar tarafından on sekizer endaze olarak yapağ-dan işlenip satılmasına izin verilmemesi.

¹ Rezka: Çiftlik, malikâne. Ötügen Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Yaşar Çağbayır, İstanbul-2017.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Ankara ve Ayaş ve Beypazarı ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Tüccâr tâifesi arzuhâl sunup; "taht-ı kazânızda vâkı' olan sof işçileri kadimden sof yirmi dörder endâze ve keçi tiftiğinden işlenügelmiş iken hâliyâ ba'zı kallâb on sekizer endâze işleyip yapağıdan işlemekle bey' u şirâya ve tüccâra ve mîriye gadreylediklerin" bildirip kadimden işlenigeldiği üzere işlemek için emr-i şerifim recâ etmeğın kadimden işlenügeldiği üzere işlemek emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda kadimden işlenügeldiği üzere işletdirip yapağıdan ve yirmi dörder endâzeden noksân üzere işletmeyesın, deyü mufassal ü meşrûh şurûtuyla hüküm yazılmışdır.

634

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait Zile, Ortapare ve Yüzdepare kazalarındaki bazı köy ve kabileler ahalisinden Vakfın Voyvodasına vermek istemedikleri vergilerin tahsil olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Zile ve Ortapare ve Yüzdepare kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânızda vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- binâ eylediği Câmî'-i şerif evkâfından olan kabâil ve kurâ ahâlisi kadimden voyvoda olanlara veregeldikleri rüsûm-ı raiyyet ve zâd ü zevâdeyi olıgeldiği üzere hâlâ voyvoda olanlara vermekde taallül ü inâd eyledikleri i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi taht-ı kazânızda olan kabâil ve kurâ ahâlisine muhkem tenbih ü te'kîd eyleyesın ki rüsûm-ı raiyyetlerin ve olıgeldiği üzere voyvoda olanların zâd ü zevâdelerin verip taallül eylemeyeler ve etdirmeyip mu'tâd-ı kadim üzere veriligelene zâd ü zevâdelerin alıveresın. Ammâ bu bahâne ile evkâf-ı mezbûre reâyâsından bir ferde hilâf-ı şer'-i şerif zulm ü taaddiden ve olıgelene muhâlif kimesneye iş olmakdan ziyâde ihtirâz eyleyesın.

635

Daha önce delirdiği için birkaç defa hastaneye yatırılan ve boşadığı karısı Yahya Paşa'nın kızı Hanım'ı öldürmek isteyen Divane Ali Çavuş'un Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Nuri.

Hilmi Efendi.

<<Kâdisına hüküm ki>> Budun Beylerbeyisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Babaeskisi kasabası sâkinlerinden müteveffâ Yahya Paşa kızı Hanım nâm hâtûn Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem zevci olan Divâne Ali Çavuş nâm kimesne defaâtle divâne olmağla bimârhâneye vaz' olunup çıkdıktan sonra mezbûre hâtûnu tatlık etmiş iken mezbûre hâtûn yine ol vilâyete vardıkda cebren sürüp alıp gidip katletmek murâd edinmekle bir tarikla elinden halâs olup ve kızını; 'Fırâşma ver.' deyü tahvîf edip zulm ü taaddi üzere olduğun" bildirmeğın mezbûr Divâne Ali Çavuş Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru her kande ise buldurup dahi yarar âdemler ile Âsitâne-i Saâdetime <<i'lâm>> gönderesin ki Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hak üzere görölüp ihkâk-ı hak oluna.

636

Yahya Paşa kızı Hanım Hatun'un tasarrufunda bulunan Babaeskisi'ndeki tekke ile tekkeye vakfedilmiş olan köyün ve vakıftan aldığı maaşın vekiline teslim edilmesi; ayrıca eski kocası olan Divane Ali Çavuş'un da kardeşi Muslu ile olan davasının görülmesi için Divan-ı Hümayuna gönderilmesi.

Kurd.

Mm. Efendi.

Budun eyâletiyle Vezîr olan Mehmed Paşa'ya ve Babaeskisi Kâdisına hüküm ki:

"Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; Yahya Paşa kızı Hanım Hâtûn'un Babaeskisi'nde ( ) demekle ma'rûf Tekye berâtla üzerinde olup ve zikrolunan Tekyenin ( ) nâm karye vakfı olup Tekyenin ve vakıf karyenin <<ve mezbûr>> zabtını Babaeskisi'nde sâkin olan ( ) sipâriş edip ve vazîfesin dahi almağa vekil eyleyip ve mukaddemâ zevci olan Ali Çavuş'un karındaşı Muslu ile da'vâsı olup Dîvân-ı Hümâyûnuma da'vâsı görölmeğe ihzâr olunması" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûrenin Babaeskisi'nde olan Tekye ve vakıf karyeyi ve vazîfesini temessükleri mücebince mezbûr vekiline zabt u kabz etdiresin; bi-vech âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin ve mezbûr Ali Çavuş'u, karındaşı Muslu ile olan da'vâsın <<divânda>> kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le istimâ' olunmak için Dîvân-ı Hümâyûnuma gönderesin.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi 13 L., sene 1027

637

Ramazan adlı kimsenin, Hasan Dede isimli şahsın oğlu Mehmed'in Niğbolu'nun Lofça nahiyesindeki timarına müdahalesine izin verilmemesi ve Hasan Dede'nin çiftliğini bastığı sırada haksız yere gasbettiği diğer oğlu Ahmed Çavuş'a ait malların kendisinden geri alınıp sahibine iade edilmesi.

Buyuruldu Hasan Dede'de kalmışdır.

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Plevne ve Lofça Kâdisına hüküm ki:

Hasan Dede nâm kimesne Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "oğlu Mehmed Niğbolu sancağında Lofça nahiyesinde Lepepolye¹ nâm karye ve gayriden altı bin akçe timârına Ramazan nâm kimesne nizâ' etmekle oğlu mezbûr ile Dîvân-ı Hümâyûnumda murâfaa olduklarında hak mezbûr Mehmed'in olup murâfaadan hüküm ve mukarrer kılınıp kat'î murâfaa emri verilmişken mezbûr Ramazan kanâat etmeyip hâricden olup aslâ alâkası olmayan Eyyûb Çavuş ve Derzi Ali Çeribaşı ve oğlu yirmi otuz nefer âdem ile mezbûr Hasan'ın çiftliğinde diğer oğlu Ahmed Çavuş'un medhali yoğiken tutup kılıcın ve esbâbın gâret etdiğinden gayri anbârın basıp yüz yirmi kile arpasın alıp haddenden mütecâviz taaddî vü tecâvüz eylediklerin" i'lâm etmeğın şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmak emredip **buyurdum ki:**

¹ Bk. BOA, MAD.d., 11, s. 253a.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı saâdet-unvânım üzere husûs-ı mezbûra takayyüd edip mezbûrları şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdip husûs-ı mezbûr bir def'a şer'le görölüp üzerinden [on] beş [yıl] mürûr etmiş değil ise hak üzere teftiş edip göresin: Mezbûrun vech-i meşrûh [üzere] yağmâ vü gâret olunan esbâb ve arpa-sın teveccüh edenlerden bi-kusûr aliverip bir vechile taallül ü inâd etdirmeyesin ve eğer ol cânibde ihkâk-ı hak olunmaz ise üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle Divân-ı Hümâyûnuma gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp ihkâk-ı hak oluna. Fermâ[n-ı] saâdet-unvânıma muhâlif bir [ve]chile taallül ü inâd etdirmeyesin.

638

Boğdan'dan Asitane'ye hazine getiren araba sürücülerinin memleketlerine dönüşlerinde iki yüz bin akçelik mallarından baş ve gümrük alınmamasına dair fermanın yenilendiği.

Nuri.

Hükm-i sâbk üzerinde tecdid buyurulmuşdur.

Südde-i Saâdetimden Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Boğdan Voyvodasının Kapı Kethüdâsı Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Süleyman Hân -tâbe serâhü- zamânından beri Boğdan'dan hazine ile gelen arabaları Hazine-i Âmire'ye getirip teslim edip geri ol cânibe avdet eyledikte iki yük akçelik metâ'larından bu cânibden ve Edirne'den Tuna yalılarına ve Boğdan'a <<Boğdan'a>> varınca bâc ve gümrük alınagelmemiştir; geri üslûb-ı sâbık üzere amel olunmak bâbında mukaddemâ emr-i şerif recâ etmekle; 'Kadimden ne vechile olgelmiş ise geri ol vechile amel edip kadimden olgelene muhâlif iş etdirmeyesin.' deyü Mâliye tarafından emr-i şerif verilmekle mücebince merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında hükm-i hümâyûn¹ verildiğin" bildirip tecdid olunmak recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ Mâliye tarafından ve mücebince Divân-ı Hümâyûnum tarafından verilen evâmîr-i şerife mücebince amel edip hilâfına aslâ rızâ vü cevâz göstermeyesiz.

639

Seyyidler tüm vergilerden muaf olduklarından Seyyid Osman'dan, satın aldığı her bir esir için ikişer flori dışında 'köprü hakkı' vs. ad altında herhangi bir vergi talep olunmaması.

Hükm-i sâbk mücebince.

Akkirman² ve Kili³ ve Tulca⁴ ve İsmailgeçidi⁵ ve Gözlev[e]⁶ ve Mankalya kâdılarına hüküm ki:

Sâdâtın Seyyid Osman -zîdet siyâdetühü- Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "kadimden evlâd-ı Resûl olanlar cemî'-i tekâlifden muâf olup her kande mürûr u ubûr ederler ise tekâlif-i şâkkadan nesne

¹ Metinde "hümâyûnum" şeklinde geçmektedir.

² Bilhorod-Dnistrovskyi, Akkerman (Ukrayna).

³ Kiliya (Ukrayna).

⁴ Tulcea (Romanya).

⁵ Izmayil (Ukrayna).

⁶ Yevpatoriya, Kezlev (Ukrayna).

taleb olunmayıp ve gezdikleri yerlerde yat u yarak ve sâir esbâblarına min-ba'd ehl-i örf tâifesi rencide etmeyip kadîmden olg geldiği üzere amel olunmak için elinde evâmîr-i şerîfe variken hâlâ ticâret edip satın <<alıp kendi>> aldığı esirlerinin mu'tâd-ı kadîm üzere ikişer flori verip gayri nesne talep olunugelmiş değil iken hâliyâ ba'zı kimesneler 'köprü hakkı' nâmına otuzar ve kırkar akçe talep edip rencide eylediklerin" bildirip olgelene muhâlif ol vechile rencide olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin: Vech-i meşrûh üzere satın aldığı esirlerinin kadîmden olg geldiği üzere ikişer flori ( ) verip edâ etdikden sonra şer'-i şerîf ve olgelmişe mugâyir ve elinde olan ahkâm-ı şerîfeye muhâlif 'köprü hakkı' bahânesiyle ol mikdâr akçe talep edip taaddi eyledikleri vâkı' ise men' u def edip min-ba'd 'köprü hakkı' nâmıyla nesne talep ve rencide etdirmeyesin.

640

Veziriazam Halil Paşa'nın haslarından olan Yenişehir ve Fener kazasına bağlı Karacaviran köyü ile Vezir Mahmud Paşa'nın haslarından olan Igrimyani köyünün birbirlerinin yakınında bulunmalarından dolayı, bunların voyvodalarının bu köylerin kendi köyleri sınırı içerisinde bulunduğu gerekçesiyle birbirlerinin mahsulüne müdahale etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Yenişehir ve Fener Kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim olan düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Halil Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*-nun İstanbul'da Kethüdâsı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud Kethüdâ -*dâme mecdühü*- Südde-i Saâdetime tezkire gönderip; "müşârun-ileyh Vezîrimin kazâ-i mezbûrda <<Karacaviran nâm>> vâkı' olan hâslarından Karacaviran nâm karye toprağında zirâat ü harâset olunan terekenin öşrûn voyvodaları alıp kabz eylemişken düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Mahmud Paşa -*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*-nun kazâ-i mezbûrda olan hâslarından Igrimyani¹ nâm karye zikrolunan Karacaviran nâm karye kurbünde olmağla Voyvodası Yahya nâm yeniçeri; 'Zirâat olunan yerler Igrimyani toprağındandır.' [deyü] nizâ' edip lâkin ol yerler Karacaviran toprağında ve sınırında olduğu mukaddemâ sâbit olup hüccet-i şer'îyye verildiğin" bildirip mücebince emr-i şerîfim talep etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ol nizâ' olunan yerler müşârun-ileyh Vezîr-i A'zamımın mezbûr karyesinin hâssı toprağından olduğu sâbit ve sicil ve hüccet olunmuş ise mücebiyle amel edip müşârun-ileyhe âid olan hissesin defter-i hâkânî mücebince Voyvodasına aliverip hilâf-ı defter birbirlerinin hisselerine voyvodaların dahl ü taarruz etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

641

Mısır'da Eminüddin isimli tacirin Hacı Veliyyüddin isimli şahıstaki alacağını tahsil ettiği hâlde inkâr edip sahte belgelerle ve rüşvetle Veliyyüddin'i Dimyat'ta hapsedirdiği ve yokluğunda bütün emlakini sattırdığı iddiasının mahkemece görülmesi; doğru ise hak sahibine hakkının verilmesi.

¹ BOA, TT.d., 167, s. 92'de Selanik kazası Hortaç nahiyesinde "Grimyani-غرمياني" imlâsı ile kaydedilmiştir.

Mısır muhâfazasında [olan] Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Mısır Kâdisına ve Dimyat Kâdisına hüküm ki:

"Hacı Veliyyüddin nâm kimesnenin tüccârdan Eminüddin Mellâh-ı Sükkerî nâm kimesne ile ticâret husûsu için ba'zı muâmele-i şer'iyyeleri olmağla mezbûr Hacı Veliyyüddin mezbûra olan deynin bi't-tamâm verip kat'-ı alâka olmuşken mezbûr Eminüddin hileye sülûk edip ehl-i örfe bir mikdâr akçe vermekle aldığı akçeyi inkâr edip ve ba'zı müzevver hüccetler peydâ edip havâle olan Yusuf nâm kimesne âdemlerinden Ali nâm kimesneyi Dimyat'a gönderip bunu ahz ü habs edip gaybetinde cümle emlâkin satdırıp ve murâdî üzere hüccet ettirmekle <<kendiye>> mezbûr Hacı Veliyyüddin'e külli zulm ü hayf eyledikleri" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

<<Vusûl buldukda mezbûr Eminüddin ve sâir hasımlarını meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip tamâm hakk u adl üzere tekrâr teftîş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mezbûr kendi murâdî üzere âhar yerde hüccet peydâ edip taaddi eylediği vâkı' [ise] eyyâm-ı adâlet-encâmında şer'-i şerîfe muhâlif bir ferde taaddi olunduğuna rızâ-yı şerîfim yokdur. Bu def'a kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet edip emr-i âhar varmalı eylemeyesin. Memnû' olmayıp şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûna muhâlif mezbûra muîn olanları Südde-i Saâdetime havâle eylesin.>>

Vusûl buldukda <<göresin>> bu husûs vech-i meşrûh üzere bir def'a bunun muvâcehesinde hak üzere görölüp fasl <<olunmayıp>> olunmuş olmayıp bunun gaybetinde hüccet olunduğu vâkı' ise tekrâr hak üzere göresiz: Fi'l-vâkı' buna ol vechile gadrolduğu sâbit olduğdan sonra şer'le müteveccih olan hakkın hükmedip aliverip hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münif taallül ü bahâne ettirmeyesiz. Mezbûra himâyet etmekle hilâf-ı şer'-i şerîf bunu rencide edenleri Südde-i Saâdetime havâle eylesiz ki geldikde ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda görüle.

642

Mudurnu ahalisinin, kendilerine türlü zulümler ettiğine dair hakkında şikâ-yette bulunup kasabalarından çıkarılmasını istedikleri Hacı Ahmed'in yakalanarak Divan-ı Hümayuna çıkarılmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Nuri.

Mm. Çelebi.

Mudurnu¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Kasaba-i Mudurnu ahâlisinden Hatib Mehemed ve Kal'a Dizdârı Hacı Mustafa ve Hüseyin ve Hacı Memiç(?) ve sâir a'yân-ı kasaba meclis-i şer'-i şerîfe varıp; 'Kengiri'dan Mudurnu'da sâkin olan Hacı Ahmed kendi hâlinde olmayıp şirret ü şakâvet üzere olup kizb ü iftirâ ve garazdan ictinâb etmeyip her birlerine nice def'a bühtân eyleyip ulemâdan olanlara tahkîren; 'Başka, senin hükmün nedir? Başından imâmen alıp boğazına daktrın[r]ın.' deyip ve Dizdâra; 'Seni başı aşğa kazığa urdururum.' deyip ve; 'Namâz niçin kılmazsın?' denildikde; 'Namâz kılmadığımdan mâadâ başım secdeye koyam dahi sevmezim.' dediği sicil olunup hüccet-i şer'iyye verilip ve hacc-ı şerîfden gelen bir Müslimânı katletmek isteyip <<setm eyleyip>> sıcanotu yedirip; 'Fevt oldu.' deyü esbâbın soyup mezbûr fevt olmayıp esbâbın alıp mezkûr Hacı Ahmed firâr eylediği meşhûr olup ve bundan gayri Ramazân-ı şerîfde bir emred oğlana kasd-ı fi'l-i münker edip ba'dehû; 'Ol makûle nesne ohgelmiştir.' deyü cevâb verip dâimâ Müslimânlara bi-gayri hakkın zulûmden hâli olmayıp mezbûr Hacı Ahmed'in zecr u kahrı ve belki salbını mûcib temessükât-ı şer'iyye ibrâz olunup mezbûr vilâyetden izâle ve

¹ Mudurnu (Bolu-Türkiye).

ümme-i Muhammed şerrinden halâs olmak için yâ vilâyetine reddolunup veyâ cürmüne göre gemiye konulup cezâsın görmek için ahvâlimizi Âsitâne-i Saâdet'e arz ediver." deyü ilhâh eylediler. Fi'l-hakîka mezbûr Hacı Ahmed'in fesâd ü şenâatine hadd olmayıp ve hakkında katlini mûcib temessükât-ı şer'iyey olduğu mukarrer olmağın ahâli-i vilâyeti zararından tahlis için yâ vilâyetine sürülüp veyâ gemiye verilmek" için emr-i şerif recâsına arz etmeğın mezbûr şakî Dîvân'a ihzâr olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Hacı Ahmed'i emrim üzere yarar âdemler ile Dîvân-ı Hümâyûnuma ihzâr olunmak için Âsitâne-i Saâdetime gönderesin. Emr-i şerifime muhâlif kimesneye taallül etdirmeyesin.

Hüve

[Yev]mü'l-Ahad, fî 24 L., sene 1027

643

Veziriazam Halil Paşa'nın Yenişehir ve Çatalca kazalarındaki hasları reayasının, elde ettikleri ürünlerin öşrünü Golos İskeleye'ne nakletmelerinin sağlanması.

Mm. Efendi.

Yenişehir ve Çatalca kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efram, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ve Serdâr-ı Ekremim Halil Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun taht-ı kazânızda vâkı' olan hâsları reâyası hâsıl etdikleri terekelerinin öşrünü Golos İskeleye'ne nakl <<edegelmışler iken hâliyâ taallül ü inâd üzere oldukları i'âm olunmağın olgeldiği>> eyledikleri üzere geri İskeleye-i mezbûreye nakletdirilmek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda <<fi'l-vâkı' mûmâ-ileyhin reâyası hâsıl etdikleri terekelerinin öşrünü kadimden Golos İskeleye'ne nakledegelmışler iken hâliyâ taallül ü inâd ederler ise min-ba'd inâd ü muhâlefet etdirmeyip olgeldiği üzere öşürlerin Golos İskeleye'ne nakletdirip bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesin>> emrim üzere mûmâ-ileyhin hâsları reâyası hâsıl eyledikleri terekelerinin öşürlerin nakleyledikleri üzere geri İskeleye-i mezbûreye nakletdirip bir ferde inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

644

Sultan Ahmed Camisi Vakfının İzdin ve Köle haslarıyla ilgili her hususun Vakfın Nazırı Hacı Mustafa Ağa tarafından verilecek arz üzerine çıkacak emre göre yerine getirilmesi.

Hsa.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Yenişehir ve İzdin ve Veleşin kâdılarına hüküm ki:

Dârû's-saâdetim Ağası olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Ahmed Hân –aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân–ın Evkâfı Nâzırı olan iftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn el-Hâc Mustafa Ağa –dâme ulüvvuhü– Südde-i Saâdetime kazâyâ defteri gönderip; "müşârûn-ileyhin İstanbul'da vâkı' Câmî-i şerifi hâslarından olan İzdin ve Köle hâsları husûsunda her mâddeye kendinin arzı mücebince verilen evâmir-i şerife <<mugâyir-i emr-i şerif>> mücebince amel olu[n]up hilâfına bir tarikle hükm-i

hümâyûn ibraz ederler ise mâdâm ki müşârun-ileyhin arzı ile olmaya, dahletdirilmeyip ellerinden alınıp der-kise olunup <<olan olup>> Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali -dâme mecdühû-dan Südde-i Saâdetime gönderilmek <<ve mâdâm ki müşârun-ileyhin arzı ile olmamış ola tevkif olup>> ve Evkâf-ı mezbûre Voyvodasından muahhar târihli emr-i âhar taleb olunmayıp elinde olan evâmir-i şerife mücebince amel olunmak bâbında hükm-i şerifim verilmek" recâsına i'lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup <<müşârun-ileyh>> Evkâf-ı mezbûre husûsunda müşârun-ileyhin arzı mücebince ihrâc olunan evâmir-i şerife mücebince amel edip müşârun-ileyhin arzı olmadın bir tarikle emir ibraz edenlerin emirlerin ellerinden alıp der-kise edip Südde-i Saâdetime gönderesiz ve <<Evkâf-ı mezbûre Voyvodasından>> mûmâ-ileyh Voyvodadan muahhar târihli emr-i âhar taleb etmeyip müşârun-ileyhin arzı mücebince ihrâc olunmuş evâmir-i şerife mücebince amel eylesesiz ki mesâlih-i Vakf avk u te'hîr olunmak lâzım gelmeye.

645

Padişaha cep harçlığı için tayin olunan Nusaybin haslarına, Voyvodası olan Müteferrika Yakub'un dışında kimsenin müdahale ettirilmemesi.

Ömer.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Nusaybin¹ Kâdisına hüküm ki:

Dâru's-saâdetim Ağası olan iftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn el-Hâc Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhû- Südde-i Saâdetime kazâyâ defteri gönderip; "cenâb-ı celâlet-meâbıma ceb harçlığı için ta'yîn olunan Nusaybin hâsların mukaddemâ Sadr-ı A'zam iken vefât eden Nasuh Paşa mukaddemâ ne vechile zabt eyledi ise hâlâ Voyvoda <<ta'yîn>> olan Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ya'kûb -zide mecdühû-ya dahi ol minvâl üzere şer' u kânûn ve defter mücebince Akçakale ve Karesi ve gayri; 'Aşiretdir.' deyü hâricden min-ba'd kimesneye dahl ü taarruz etdirilmemek" bâbında emr-i şerifim recâsına i'lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan hâsları mukaddemâ müteveffâ-yı müşârun-ileyh ne vechile zabt etmiş ise hâlâ Voyvoda olan <<dahi>> mûmâ-ileyh Ya'kûb -zide mecdühû-ya dahi ol vechile şer' u kânûn ve defter mücebince zabt etdirip Akçakale ve Karesi ve gayri; 'Aşiretdir.' deyü hâricden kimesneyi min-ba'd dahl ü taarruz etdirmeyesin.

646

Padişaha cep harçlığı için tayin olunan ve her bakımdan serbest statüde bulunan Nusaybin hasları reayasının herhangi bir vergi talebiyle Diyarbekir Defterdarı tarafından rahatsız edilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Diyarbekir Defterdarına hüküm ki:

İftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn Dâru's-saâdetim Ağası olan Hacı Mustafa Ağa -dâme ulüvvuhû- Südde-i Saâdetime arz gönderip; "cenâb-ı celâlet-meâbımın ceb

¹ Nusaybin (Mardin-Türkiye).

harçlığına ta'yîn olunan Nusaybin hâsları min-küllî'l-vücûh serbest olup kimesnenin medhali yoğ iken sen ki Defterdârsın, cânibinden nice atlı havâle gönderip; '*Harâc ve ispençe vardır.*' deyü bahâne edip reâyâsına zulm ü taaddî olunur." [deyü] bu husûs için emr-i şerîf recâsına arz etmeğin imdi; zikrolunan hâsların reâyâsına [taaddî olunmasına] kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda arz olunduğu üzere havâss-ı mezbûre min-küllî'l-vücûh serbest olup reâyâsına dahlolunmak câiz değildir. <<Senin tarafından nice atlı gönderilip>> Havâss-ı mezbûre reâyâsına ve rûsûm-ı serbestiyyesine min-ba'd dahl ü taarruz etmeyip ve bir ferde zulmetdirmeyip <<ol vechile zulm ü taaddî etdirmeyesin>> men' u def' eylesesin. Şöyle ki; havâss-ı mezbûre reâyâsına tarafından dahlolunduğu istimâ' oluna, aslâ özrûn makbûl ve cevâbın mesmû' olmayıp mes'ûl ü muâteb olman mukarrerdir. Ana göre mukayyed olasın.

647

Padişaha cep harçlığı için tayin olunan Nusaybin hasları reayasının ehl-i örf vs. tarafından rahatsız edilmemesi.

Ömer.

Bâ-hatt-ı E.

Diyarbakir Beylerbeyisine hüküm ki:

Müşârun-ileyh Ağa mektûb gönderip; "cenâb-ı celâlet-meâbıma mahsûs ceb harçlığı için ta'yîn olunan Nusaybin hâsları reâyâsını kimesneye rencide vü remide etdirmeyip ve subaşılar dahi taarruz eylemeyip ve havâss-ı mezbûre toprağına konmayalar ve; '*Reâyâmz vardır.*' deyü bahâne etmeyeler ve eşirradan himâyet ü sıyânet etmek" için emr-i şerîf recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda cenâb-ı celâlet-meâbım ceb harçlığı için ta'yîn olunan Nusaybin hâsları reâyâsına ve toprağına kimesneyi min-ba'd dahl ü taarruz etdirmeyip ve; '*Reâyâmz vardır.*' deyü subaşılar ve gayriler taarruz etmeyip toprağına getirtmeyesin; men' u def' eylesesin.

648

Önceden Nusaybin hasları voyvodaları tarafından zapt olunan Şahbesti aşiretinin şimdi de aynı şekilde Voyvoda Yakup tarafından zapt olunması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Nusaybin Kâdisına hüküm ki:

Müşârun-ileyh Ağa arz gönderip; "cenâb-ı celâlet-meâbıma ceb harçlığı ta'yîn olunan Nusaybin hâsları voyvodaları Şahbesti¹ aşiretinin zabt edegelip ol minvâl üzere Nusaybin hâslarına hâlâ Voyvoda olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ya'kûb -zîde mecdühû-ya zabt etdirilmek" için emr-i şerîf recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda Şahbesti aşiretinin evvelden Nusaybin voyvodaları zabt eylediği üzere hâlâ Nusaybin Voyvodası olan mûmâ-ileyh Ya'kûb Voyvoda -zîde mecdühû-ya zabt etdiresin. Min-ba'd âharı dahl ü taarruz etdirmeyesin.

¹ "Şahbasdı Aşireti" için bk. BOA, Bâb-1 Asafi Divan-ı Hümayun Sicilleri Mühimme Defterleri (A.DVNS. MHM.d.), 69, hk. no. 407.

649

Üvey annesine tecavüze yeltenen ve babasını öldüren Ferecik kazasına bağlı Çölmekçi köyünden Arık Hüseyinoğlu demekle maruf şaki Kaplan'ın hakkından gelinmesi.

Kurd.

Efendi hazretleri hattıyla.

Ferecik¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî Çölmekçi² nâm karye sâkinlerinden olup eşkiyâdan <<olan>> olup mukaddemâ ulûfesi kat' olan Arık Hüseyinoğlu demekle ma'rûf <<olan sipâhinin oğlu>> Kaplan nâm şakî geri kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Kışla³ nâm karyede sâkin olan Tuğrul nâm kimesnenin evine girip mezkûrun kızı olup kendinin üvey anası olan Selime nâm hâtûna fi'l-i şenî' eylemek <<niyyeti ile>> için varsak ile üzerine hamle eyledikde babası mezkûr Tuğrul men' eylemeğe karşı varmağla zikrolunan varsak ile çalıp evvelâ burnun düşürüp ba'dehû birkaç yerde dahi urup katleylemekle ahz ve suâl olundukda; 'Mestâne idim.' <<şarâb fi'li ile eyledim>> deyü ikrâr u i'tirâf eylediğin sicil ve hüccet eylediğinden gayri kasaba-i mezbûre ve etrâfında olan kurâda sâkin olan ulemâ vü sulehâ ve meşâyih ve fukarâ meclis-i şer'-i şerîfe varıp mezkûr için; 'Ehl-i fesâd olup dâimâ fukarâmn emvâl ü erzâkın nehb ü gâret ve kimin katl ve kimin dahi mecrûh edip ehl ü ıyâllerine taaddî vü tecâvüz üzere olduğundan gayri hevâsına tâbî' ba'zı ehl-i fesâd ile ebnâ'-i sebîlin yollarına inip kuttâu't-tarîk olmağla izâle olunup hakkından gelinmesi lâzımdır.' deyü alâ-tarîkı's-şehâde haber verdiklerin" arz eylediğin ecilden <<şakî-ı mezbûrun şer'le hakkından>> katl husûsunda kendisi ikrâr eylediğinden gayri vech-i meşrûh üzere fesâd ü şakâsı dahi şer'le üzerine sâbit ve sicil ve hüccet olunmağın şer'le hakkından gelinmek fermânım olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda verilen hüccet-i şer'îyye mücebince emân vermeyip şakî-ı mezbûrun şer'le haklarından gelesin ve yoldaşların dahi ele getirip ahvâllerin hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise muhtâc-ı arz olanları muhkem habs ve arz eylesin; olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin. Şakî-ı mezkûr[u] <<un hakkından gelinmesi mühimmât-dandır>> ihmâl ü müsâmaha ile gaybet etdirmekden ve ahz ü celb sebebi ile halâs eylemekden hazer edip beher hâl emân vermeyip hakkından gelip ve ne vechile hakkından geldiğini yazıp arz eylesin.

650

Birçok gayrimeşru, yolsuz ve usulsüz işler yapıp ahaliye zulmeden Küre kazasına bağlı Kumaşını köyünden Yahya Fakih'in Divan-ı Hümayuna çıkarılmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Tma.

Mehmed Efendi hattıyla hüccet üzerinde buyurulmuştur.

Sâbıkâ Şam Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Kastamonu sancağına mutasarrıf olan Mehmed -dâme ikbâlühû-ya ve Küre⁴ Kâdisına hüküm ki:

"Küre kazasına tâbî' Kumaşını⁵ nâm karye sâkinlerinden Yahya Fakih nâm kimesne kendi hâlinde olmayıp dâimâ fukarâyı ehl-i örfe gamz edip ve karye-i mezbûreden nice eski yolları bozup kendi

1 Féres (Yunanistan).

2 Çemlekçiköj (Avusturya KUK Dimotika paftası).

3 Kişlakköj (Avusturya KUK Dimotika paftası).

4 Küre (Kastamonu-Türkiye).

5 Bk. BOA, TT.d., 438, s. 621.

tarlasına ilhâk edip ve yedi sekiz sene bi-berât hitâbet edip nice nâ-meşrû' işler işleyip ve bi'l-cümle bunun emsâli fesâd ü şenâatinin nihâyeti olmadığı" i'âm olunmağın mezbûr Yahya Fakih Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı şerifim üzere mezbûrun yanına yarar âdemler koşup Südde-i Saâdetime gönderesin ki ahvâli Divân-ı Hümâyûnumda görüle ve koşup gönderdiğin <<üzere>> âdemlere muhkem tenbih ü te'kid eylesesin ki yollarda firâr ettirmek ihtimâli olmaya.

651

Sultan Ahmed Camisi Vakfına ait İzdin kazasındaki vakıf reayasının örfi vergilerden muafiyetleri karşılığında işledikleri tuz için Vakıftan ilave para talep etmemelerine dair ferman ile bu bölge ve Vakıf ile ilgili benzer konulardaki yirmi iki fermanın yenilendiği.

Rifâî.

Yirmi iki kıt'a hüküm efendi hazretleri hathyla tecdid buyurulmuştur.

İzdin Kâdisına hüküm ki:

İftihârul-havâssı ve'l-mukarrebîn Dâru's-saâdetim Ağası olup merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr –tâbe serâhü–nün mahrûse-i İstanbul'da müceddeden binâ eylediği Câmî-i şerif Evkâfı Nâzırı olan el-Hâc Mustafa Ağa –dâme ulüvvuhû– kazâyâ defteri gönderip; "taht-ı kazânda vâkı' Evkâf-ı mezbûre reâyâsı tuz işledikleri mukâbelesinde cümle tekâlîf-i örfiyyeden muâflar olup lâkin muâf oldukları mukâbelesinde anınla kanâat etmeyip tekrâr ücret nâmında işledikleri tuz mukâbelesinde cânib-i Vakfdan muzur¹ başına birer buçuk akçe talep edip cânib-i Vakfa gadrolup lâkin zikrolunan reâyânın muâfiyyeti ol hizmet mukâbelesinde olup tekrâr cânib-i Vakfdan ücret nâmında nesne alınmamak bâbında mukaddemâ emr-i şerif verilmişken yine nizâ' etmeleriyle mukaddemâ merhûm-ı müşârun-ileyh zamânında emr-i şerif verildiğin" bildirip cülûs-ı hümâyûnum vâkı' olmağla tecdid olunmak recâsına arz eylediği ecilden emr-i sâbık mücebince amel olunmak emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ müşârun-ileyh zamânında verilen emr-i şerif mücebince husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin: Zikrolunan Evkâf reâyâsı tuz işlemek mukâbelesinde cümle tekâlîf-i örfiyyeden muâf olduklarından sonra tekrâr muzur başına birer buçuk akçe talep edip mukaddemâ bu husûsa emr-i şerif verilmişken yine memnû' olmayıp ol vechile ücret talep ederler ise men' u def edip zikrolunan reâyâ ol hizmet mukâbelesinde muâf olmuşlardır; tekrâr ücret nâmında bir akçe ve bir habbe talep ettirmeyip cânib-i Vakfa gadrolmakdan ihtiyât eylesesin.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

Müşârun-ileyh kazâyâ defteri gönderip; "İzdin Memlahası bundan akdem havâss-ı hümâyûndan iken altmış beş ocak olup her ocakda dörder nefer işçi olup zikrolunan işçiler tuza hizmetleri mukâbelesinde muâf olup ispenç ve resm-i mücerred ve oğulları cizyesinden muâf olduklarından gayri nefer başına altışar elmestiçye(?) tuz işledikleri tuzdan dahi muzur başına birer buçuk akçe deyü berâtları

¹ Selanik'te tuz ölçü birimi: 45 okka=192,420 kg; Arnavutluk'ta: 32 okka=41,049 kg; Ahyolu'nda ise 90 okka=115.452 kg. (Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ, Halil İnalcık, Çeviren; Ruşen Sezer, s. 252, İstanbul-2003).

olup lâkin memlaha-i mezbûre Vakfa ilhâk olunduktan sonra tuza bilâ-ücret hidmet etmek üzere muâf olalar deyü ta'yin olunmuşken zâbitlerine müsâmahatan nefer başına altışar elmestiçye(?) tuzların verirken yine birer buçuk akçe taleb edip gadretmeleriyle şimdiden sonra zâbit kendi ırgad tutup işledip muâf olan reâyâdan sâir reâyâ verdiği üzere hukûk u rûsûm almak için" mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdid olunmuştur.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin ve Veleşin kâdılarına:

Müşârun-ileyh kazâyâ defteri gönderip; "nefs-i İzdin ve Köleler ve tevâbii olan karyelerde ve mezaralarda âhar kurâdan gelip <<tavattun>> zirâat ü harâset <<edip>> eyleyenler hâsıl olan terekeyi Vakfın toprağından kaldırıp kendi karyelerine ve sâir istedikleri yerlere iledip harman etmeleriyle Vakfın öşrüne külli zarar müterettib olup o makûle Vakfın kurâ ve mezâriinde zirâat olunan tereke her kimin olur ise olsun, yine vakıf toprağında harman olunup ta'şir olunmak için mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle" tecdid olunmak recâsına arz etmeğin şurûtuyla tecdid olunmuştur.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin Kâdisına:

Zikrolunan kazâlarda vâkı' olan <<reâyâ>> kurâ min-küllî'l-vücûh serbest olup eğer salb ü siyâsetdir ve gayr[i] umûrdur; bir ferd karışmayıp men' olunmak için bi'd-defaât evâmir-i şerife verilmişken Vakfın reâyâsından ba'zı kimesneler da'vâ-yı hak edip üzerlerine cürm sâbit oldukda şehir mahbesine ve muhzır habsine verip reâyâyı ta'ciz eylemeleriyle zâbit-i evkâf habsetmek için mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdid olunmuştur.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

Evkâf-ı mezbûre reâyâsı tuz işledikleri mukâbelesinde cümle tekâlîf-i örfiyyeden muâflar olup lâkin muâf olduklarına kanâat etmeyip ücret nâmıyla işledikleri tuzdan muzur başına birer buçuk akçe taleb edip gadretmeleriyle tekrâr ücret deyü vakıfıdan nesne alınmamak bâbında mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdid olmak recâsına arz etmeğin şurûtuyla tecdid[en] yazılmışdır.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

Nefs-i İzdin ve ana tâbî' olan Ayoyorgi¹ ve Belova(?) ve Komma² ve İnebey ve Dumanlı ve Alaman ve Tarahsa³ nâm karyelerin içinde ve nefsi-i İzdin'de vâkı' çiftliklerde âhar yerden reâyâ gelip tütün⁴ hakkı veregelmiş iken; "Öşür verip tütün hakkı vermeziz." deyü inâd etmeleriyle mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdid olunmak recâsına arz etmeğin tecdid olunmuştur.

¹ Agios Georgios (Yunanistan).

² Kómma (İzdin-Yunanistan).

³ Tarátsa (İzdin-Yunanistan).

⁴ Resm-i duhan kastedilmektedir.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

İzdin ve tevâbii hâsları karyelerinde vâkı' olan çiftliklerde ve gayri a'sâr vaktinde der-anbâr olan tereke nefs-i İzdin'de ikâmet olunan bâzârların fırınlarına narh-ı cârî üzere tevzî' olunup Vakfın terekesi tamâm olmadın âharın terekeleri te'hîr etdirilmek bâbında mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdîd olunmak recâsına arz etmeğin yazılmışdır.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

Kombata¹ nâm karye kurbünde Taksarhi² nâm Manastır mukaddemâ Vezîr-i A'zam olan müteveffâ Murad Paşa hâslarından olmağla manastır râhibleri kesimlerini İzdin zâbitlerine edâ edegelmişler iken hâlâ civârında olan "*Françî³ nâm karyede çiftliğimiz olmağla ol karyeye tâbî'üz.*" deyü kesimlerini vermekde inâd etmeleriyle mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdîd recâsına arz etmeğin yazılmışdır.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin Kâdisına hüküm ki:

Nefs-i İzdin ve Köleler ve tevâbii kurâsında olan resm-i ağnâm defterde Vakfa hâsıl kaydolmuş iken hâlâ reâyâdan ve kurâda sâkin olanlardan ba'zılar; "*Biz <<erbâb-ı>> nîmârdan muâfuz(?)*." deyü ve; "*Emrimiz var.*" deyü resm-i ganem vermezler imiş; mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdîd[en] yazılmışdır.

[s. 297] Bir sûreti

İzdin ve Modoniçe kâdılarına:

İzdin Memlahası'nın tuzun yine İzdin kazâsından müfrez olan Modoniçe ve İzdin nâhiyesinin kurâsı reâyâsı taşıyıp vakt ü zamânıyla der-loda eylemeleri bâbında bi'd-defaât evâmîr-i şerife verilmeğin yine itâat etmeyip zikrolunan Memlahanın tuzu zamânıyla taşınmamak ile Vakfa gadrolmağla mukaddemâ hükm-i şerif verilip tecdîd olunmak recâsına arz etmeğin yazılmışdır.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin kâdılarına hüküm ki:

Zikrolunan kazâlarda vâkı' kurâlarının ve çiftliklerinin reâyâsından ve yavasından her sene mürdeleri ihrâcı ve nev-yâfteleri tahrîr olunmak lâzım olmağın vech-i meşrûh üzere ne mikdâr kefare reâyâsı ve çiftlikleri var ise cümle karyeleri tahrîr etdirmek bâbında mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdîd recâsına arz etmeğin yazılmışdır.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına hüküm ki:

İzdin ve tevâbii olan kurâ mukaddemâ havâsdan ihrâc olunup evkâfa ilhâk olundukda Françî nâm karye içlerinden ihrâc olunmayıp ümenâ zabt eylemek fermân olmağla kadîmden İzdin tevâbiinden

1 Kompotâdes (İzdin-Yunanistan).

2 Metinde "*Tahtarki*" şeklinde geçmektedir.

3 Frantzís (İzdin-Yunanistan).

olan maan zabt olunugelen Taksarhi nâm Manastırı dahi ol bahâne ile zabt etmek isteyip mahsûl-i Vakfa gadrolmağla âhardan dahlolun[ma]mak bâbında mukaddemâ verilen emr-i şerif tecdid olunmak recâsına arz etmeğin yazılmışdır.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına:

Nefs-i İzdin ve kazâ-i mezbûrda olan vakıf kurânın mâ-tekaddemden öşürleri vakt [ü] zamânı[yla] verilegelmişken; "*Terekemiz pâk oldukdan sonra veririz.*" deyü mücerred ketm etmek için inâd etmeleriyle mukaddemâ hükm-i şerif verilip harman zamânı zâbit-i Vakıf ve bî-garaz Müslimânlar amel eyledikleri üzere ol hükm-i şerif tecdid[en] yazılmışdır.

Bir sûreti

İzdin ve Modoniçe kâdılarına:

İzdin Memlahası'nın tuzun yine İzdin'den müfrez olan Modoniçe ve İzdin nâhiyesinin kurâsı reâyâsı daşıyıp vakt ü zamânıyla der-loda etmeleri fermân olmuşiken hâlâ zamânıyla taşınmamak ile Vakfa gadrolmağla mukaddemâ hükm-i şerif verilmeğin zamânıyla taşımak üzere tecdid olunmuşdur.

Bir sûreti

İzdin Kâdisına hüküm ki:

Müşârun-ileyh kazâyâ [defteri] gönderip; İzdin ve tevâbii reâyâsının tuzcularından mâadâ nüzûl ve avâriz ve sâir tekâlif verregelen reâyâ mukaddemâ vergeldikleri tekâlif vakıf tarafından dahi üslûb-ı sâbık üzere cem' olunup tahsil olunmak bâbında mukaddemâ Mâliyeden emr-i şerif verilmeğin ba'dehû zikrolunan reâyâ tekâlif-i mezbûreden muâf olmak üzere evkâf-ı mezbûreye bilâ-ücret hizmet eylemeleri fermân olunup tekrâr Mâliyeden emr-i şerif verilip muâf oldukları mukâbelesinde Vakf-ı mezbûrun a'sârından hâsıl olan terekeyi ecnâsıyla İzdin İskeleyi'ne nakleylemeleri için verilen hükm-i şerif tecdid olunmuşdur.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin ve Veleşin kâdılarına:

Taht-ı kazânızda olan kurâ ve gayriden olan öşür ve hubûbatı zikrolunan kâdılıklarda olan kurâ ahâlisine Golos İskeleyi'ne nakletti[ri]lmeğe bâbında mukaddemâ hükm-i şerif verilmişken ba'zı müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı timâr ve sipâhî ve yeniçeri ve sâir askeri ve kuzât u müderrisin ve gayriden ba'zı kimesneler inâd üzere olmalarıyla mukaddemâ nakletdirilmek için hükm-i şerif verilmeğe tecdid olunmak recâsına arz etmeğin her kim olur ise olsun, Golos İskeleyi'ne nakletmeleri için hüküm yazılmağla tecdid olunmuşdur.

Bir sûreti

Yenişehir ve İzdin kâdılarına:

Evkâf-ı mezbûreden taht-ı kazânızda vâkı' olan kurâyâ müteallik geçen sene sınırıname mücebince amel olunması ve yava cizyesi ve ispençe ve âdet-i ağnâm ve eğer tereke nakli ve fırınlara tevzii ve ma'zûl ve eli emirlinin âdet-i ağnâmı alınması ve çeltik husûsu ve hâricden gelen reâyâ cizyesi ve ispençe ve nev-yâfteleri tahriri ve ispençe defter mücebince cizye cem'î ve gayri umûr-ı Vakf cümlesine

ale'l-infirâd müstakillen evâmir-i şerife verilir lâkin bu sene-i mübâreke de dahi her maddeye muahhar târihli tekrâr ahkâm-ı şerife talep olunmayıp sinin-i sâbıkada verilen evâmir-i şerife mücebince amel olunmak bâbında mukaddemâ hükm-i şerif verilmekle tecdid olunmuştur.

Bir sûreti

İzdin ve Yenişehir kâdılarına hüküm ki:

İzdin ve Köleler ve tevâbii hâsları toprağında ba'zı kimesneler ziyâde koyun getirip kışladıp ve resm-i otlak ve âdet-i ağnâm talep olundukda ba'zı kimseler; "*Biz müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı fîmâr ve sipâhî ve yeniçeri ve kuzât u müderrisiz(?)*." deyü koyun başına ikişer akçeyi vermeyip otlak hakkı verip; "*Âdet-i ağnâm vermeziz*." deyü taallül etmeleriyle her kim olur ise olsun, alınmak fermân olunmağla mukaddemâ verilen hüküm-i şerif tecdid olunmuştur.

Bir sûreti

Yenişehir Kâdisına hüküm ki:

Müşârun-ileyh kazâyâ [defteri] gönderip; taht-ı kazânda min-ba'd yerli nâyib istihdâm olunmak için defaâtle evâmir-i şerife verilmişken hâlâ ma'zûl kuzâtdan ( ) nâm Kâdi niyâbet eylediği mukaddemâ i'lâm olundukda ref olunmak için emr-i şerif verilmekle tecdid olunmak recâsına arz etmeğin tecdid[en] yazılmışdır.

Fî-evâhiri şehri Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve ısrın ve elf.

Yevmü'l-İsneyn, fî 3 Za., sene 1027

652

Davud Paşa'nın haslarından Arnavut Belgradı kazasına bağlı Malinat köyü reayasından öşür yerine kesim veya bir başka ad altında fazla para talep ettiği iddia olunan Has Voyvodası Mehmed'in bu şekilde reayaya zulmetmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

Arnavud Belgradı¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî Malinat² nâm karye düstûr-ı mükerrem Vezirim Davud Paşa'nın haslarından olmağla <<zâbiti>> Voyvodası olan Mehmed nâm kimesne geçen sene ta'şir etmeyip reâyadan fuzûlî ziyâde akçe <<alip>> talep edip vermeğe iktidârları olmağla nice eşkıyâ ile gelip köyü basıp üç nefer emred oğlanların alıp iki ay mikdârı habsedip istediği kadar akçe almayınca oğlanları vermeyip işbu sene-i mübâreke de dahi ta'şir etmeyip '*kesim*' deyü bunlardan ziyâde akçe talep etmekle reâyâ bir vechile tahammül etmeyip perâkende vü perişân olmak mukarrerdir." deyü men' u def olunmak bâbında emr-i şerifim recâsına i'lâm eylediğin ecilden öşr ü resmleri şer' u kânûn üzere alınıp ziyâde alınmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Berat (Arnavutluk).

² Malinat (Berat-Arnavutluk).

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup göresin: Vezîr-i müşârun-ileyhin Voyvodası olan mezbûr Mehmed reâyâyâ vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddî edip ve ta'sîr etmeyip ziyâde akçe taleb eylediği vâkı' ise men' u def' edip öşr ü rüsûmların şer' u kânûn ve defter mücebince aldırıp hilâf-ı şer' u kânûn karye-i mezbûre reâyâsından bir akçe ve bir habbe ziyâde aldırmasın. Mezbûr Mehmed memnû' olmayıp geri vech-i meşrûh üzere reâyâyâ taaddî vü tecâvüz eder ise hakikati ile yazıp arz eylesin ki sonradan hakkında ne vechile emr-i şerifim sâdır olur ise mücebi ile amel oluna.

653

Karadağ semtinde Müslümanların evlerini basıp mal ve erzaklarını yağmala-
yan haydut eşkıyasının yakalanarak cezalandırılmaları.

Tma.

Bâ-hatt-ı hazret-i Mm. Efendi.

Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Rikâb-ı Hümâyûnumla eşmeğe me'mûr olan Otuzlu Müteferrika <<olan>> Lutfi -zîde mecdühü-ya hüküm ki:

Tırhala sancağında ba'zı haydûd eşkıyası zuhûr edip evler basıp Müslimânların emvâl ü erzâkların gâret ü hasâret ve katl-i nüfûs eyledikleri îlâm olmağla; <<olunup müsîn yarar ve ol diyârın ehl-i vukûfu yarar ve maslahatgüzâr olup senin yarar ve sadâkatine hüsn-i i'timâdım olmağla zikrolunan haydûd eşkıyasını>> "Hüsn-i tedârûkle ele getirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ oluna." deyü <<eylesin deyü>> mukaddemâ hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum <<sâdır>> ile emr-i şerifim verilmeğin zikrolunan eşkıyâdan ba'zıların ele getirip haklarından gelinip lâkin Karadağ semtinde dahi ba'zı haydûd <<dahi>> eşkıyası zuhûr edip Müslimânların emvâl ü erzâkların gâret etmekle mezbûrların dahi ele getirilip şer'le hakkından gelinmesi lâzım <<olmağın>> olup ve senin yarar ve dilâverliği[n]e hüsn-i i'timâdım olup ol diyârın ehl-i vukûfu olduğun ecilden mezbûr eşkıyâyı dahi hüsn-i tedârûkle ele getirmen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa dahi onat vechile mukayyed olup <<dahi>> zikrolunan eşkıyâyı dahi hüsn-i tedârûkle ele getirip toprak kâdılarını ma'rifeti ile şer'le üzerlerine sübût bulan mevâddi sicil eyleyip muhtâc-ı arz olanları habsedip arz eylesin; olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin. Ammâ umûm teftîşi memnû'dur. Bu sebep ile umûm teftîşinden ve kendi hâllerinde olanlara hilâf-ı şer' zulm ü taaddî olunmaktan ihtirâz edip câdde-i hakdan udûl etmeyesin.

Hüve

654

Ohri eski Sancakbeyi Hasan'ın Ohri sancağı kıyılarının ve düşman tehlikesi
altında bulunan yerlerinin muhafazası ile görevlendirildiği.

Hazret-i efendi.

Sâbıkâ Ohri Sancağbeyi olan Hasan -dâme izzühü-ya hüküm ki:

<<Hâliyâ>> Bundan akdem Ohri sancağında vâkı' yalıların ve mahûf ve düşmandan emn üzere olmayan yerlerin muhafazası mühimmâtdan olup ve sen yarar ve Âsitâne-i Saâdetimin emekdârı olduğun ecilden zikrolunan mahalleri muhafaza eylemen bâbında mukaddemâ emr-i şerifim verilmeğin ol emr-i şerif mücebince amel eylemen bâbında müceddeden [emr-i şerifim] sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrim mücebince zikrolunan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset edip bir ferdin mâlîna ve cânına zarar u gezend erişdirmekten hazer eylesin. Ammâ bu bahâne ile reâyâ vü berâ[yâ]ya salgın salmakdan ve müft ü meccânen yem ü yemeklerin yedirmekden ziyâde hazer eylesin.

655

Medine-i Münevvere çeltiği hizmetini yapma karşılığında vakıf arazi tasarruf eden şahısların, bu araziden ortakları Mevlana Veli Fakih'e ağaç dikmek üzere verdikleri bir miktar yeri, onun ölümünden sonra akrabalıkları sebebiyle ve söz konusu ortaklara kendi rızalarıyla kira ödeyerek tasarruf etmeye devam eden yeğenlerinin, 37 yıldır bahçe olan bu yeri bahçelikten çıkarıp vakıf araziye ilhak etmelerine izin verildiği.

Yortan Kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; Medine-i Münevvere çeltiği hidmetine ta'yın olunan ( ) nâm kimesnelerin hizmetleri mukâbelesinde tasarruf edegeldikleri yerden mukaddemâ ammuları olan vefât eden sulehâdan Mevlânâ Veli Fakih nâm kimesneye, şürekâsı olan Mehmed ve Nasrullah ve Gökçe ve Hacı Mehmed ve Veli ve sâiri Vakf-ı mezbûr arâzîsinden bir mikdâr yeri rızâlarıyla eşcâr gars etmeğe icâzet verip yirmi beş yıl mikdârı tasarruf eyleyip mezbûr Veli Fakih fevt oldukda bunlar dahi usûbetleri hasebiyle tasarruf edip on iki yıl tasarruf eyleyip müşteriklerine her sene rızâlarıyla seksener akçe icâre verip otuz yedi yıldan bu âna gelince eşcâr gars olup bâğçe tarikiyle tasarruf edegeldiklerin fesh edip evkâf-ı mezbûre arâzîsine ilhâk etmek isteyip <<taaddi>> üslûb-ı sâbık üzere emr-i şerif verilmek recâsına i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda <<arz olunduğu üzere ise>> zikrolunan arâzî husûsı arz olunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip şer' u kânûna ve kadimden olgelene muhâlif iş etdirmeyesin. Şer' u kânûna muhâlif taallül edenleri ism ü resmleriyle yazıp arz eylesin.

656

Hassa Bostancıbaşına gelir kaydolunan Gebze ve Yoros nahiyelerinin yava, kaçkun, beytûlmal, mal-ı gaib, mal-ı mefkud vs. vergilerine ve korulara başkalarının müdahale ettirilmemesi.

Cm.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Üsküdar ve Yoros kâdîlarına hüküm ki:

İftihârul-ümerâi ve'l-ekâbir Hassa Bostancılarımbaşî olan ( ) -dâme ulüvvuhü— tarafından Südde-i Saâdetime şöyle arz olundu ki; " Taht-ı kazânıza tâbî Gekbovize¹ ve Yoros nâhiyelerinde vâkı' olan yava ve kaçkun ve beytûl-mâl ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd defterde cümle mûmâ-ileyhe hâsıl yazılıp âhardan dahlolunugelmiş değil iken ba'zı kimesneler; 'Bizim tîmânımız serbestdir.' deyü timârlarında vâkı' olan beytûl-mâla ve mâl-ı gâib ve mefkûda ve yava ve kaçkuna dahledip kendiler alıp âdemlerine zabt etdirmeyip nizâ' ederler imiş. İmdi; rûsûm-ı serbestiyye ve cürm ü cinâyet ve kul ve câriye

¹ Gebze (Kocaeli-Türkiye).

müjdegânesine ve resm-i arûsâne ve beytül-mâl ve mâl-ı gâib ve yava ve kaçkun ve mâl-ı mefkûd müstakil hâsıl yazılmış gerekdir. Zikrolunan husûslar müşârun-ileyhe mukayyed olup ol nizâ' edenlere aynı ile yazılmış olmayıp alâkaları yoğken mücerred; '*Bizim tîmânımız serbestdir.*' deyü dahlederler ise men' u def edip kânûn u defter mücebince mûmâ-ileyhin âdemlerine zabt etdirip âharı dahletdirmeyesin.' deyü ve; 'Mûmâ-ileyhin toprağında ba'zı kul ve gayri nesne tutuldukda kaçırıp âhar toprağa iledip anlar ile muvâzaa edip nesne vermezler imiş ve ba'zı kimesneler dahi kul tutup mûmâ-ileyhin ma'rifeti olmadın habsedip tomruğa urup gadrederler imiş; men' u def edip toprağında tutulanları mûmâ-ileyhin ma'rifeti olmadın hilâf-ı kânûn habsetdirmeyip ekl ü bel' etdirmeyesin.' deyü bundan akdem emr-i şerif verilip ol emr-i şerif üzere merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -*tâbe serâhü-* zamânında; '*Bu kâğıd mücebince amel olunup min-ba'd Bostâncıbaşından gayri kimesne korulara karışmaya.*' deyü hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûn vârid olmuş iken hâliyâ hâricden yine dahlolunduğun" bildirip hükm-i şerifim verilmek recâsına i'âm etmeğin mukaddemâ verilen emr-i şerif ve hatt-ı hümayûn mücebince amel olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi müşârun-ileyh zamânında verilen hatt-ı hümayûn ve emr-i şerif mücebince amel edip min-ba'd Bostâncıbaşılara mahsûs olan korulara; '*Tîmânımız içinde olmağla serbestdir.*' deyü bir ferde taallül ü inâd etdirmeyip olgeldiği üzere müşârun-ileyhin âdemlerine zabt u tasarruf etdiresiz ve bi'l-cümle mukaddemâ vârid olan hatt-ı hümayûn ve emr-i şerife muhâlif ve kânûn u deftere mugâyir müşârun-ileyhe mahsûs olan korulara âhardan bir ferd dahletmekle gadreylediklerine rızâ-yı şerifim yokdur. Ana göre mukayyed olup müşârun-ileyhin âdemlerine zabt u kabz etdirip bir ferde taallül ü inâd etdirmeyesiz.

657

Kâtip Mehmed'in beratlı timarını haksız yere zapt eden ve çağrıldığında sefer gitmeyip eşkıyalık yapan Seydi Çavuş'un davacısıyla birlikte yargılanmak üzere Asitane'ye gelmesi.

Buyurulmuşdur.

Mihalicçık ve Korupazarı kâdılarına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda sâkin olup zulümle meşhûr olan müteyeffâ Tatar Ali Çavuş'un âdemlerinden olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olan Seydi Çavuş eşkıyâdan olmağla Dîvân-ı Hümayûnum kâtiblerinden Kâtib Mehmed'in berât-ı hümayûnumla mutasarrıf olduğu timâra hevâsına tâbî' on beş eşkıyâ ile varıp; '*Bu tîmâr Mehmed nâm kimesnenin üzerinde olup beni vekil etmiştir.*' deyü berâtı ve ma'mûlün-bih temessüğü yoğiken cebren zabt ve mahsûlün kabz edip çavuş nâmına olup Südde-i Saâdetim hizmetine gelmeyip ve sefer-i hümayûnuma varmayıp kendi hevâsında gezip vech-i meşrûh üzere taaddî vü tecâvüz üzere olduğu" i'âm olunmağın mezkûr Seydi Çavuş mezbûr Mehmed ile Südde-i Saâdetime gelip mezbûr ile murâfaa olmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Seydi Çavuş ile Mehmed'i getirdip muhkem tenbih eylesin ki gelip Südde-i Saâdetimde ahvâli müşârun-ileyh ile murâfaa olalar. Gelmekde inâd ü muhâlefet eder ise vukûu üzere yazıp arz eylesin ki müstakil âdem gönderilip getirdile. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup iğmâz u müsâmaha ile emrimin adem-i icrâsından ictinâb ü ihtirâz üzere olasin.

658

Edincik, Gönen, Manyas ve Güğercinlik kazalarında eşkıyalık yapan Tülü Yusuf, Kolak Muslu vs. eşkıyanın yakalanarak cezalandırılmaları.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Sâbıkâ Rumeli Kâdiaskeri olup hâlâ ber-vech-i arpalık Mihaliç kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Kemaleddin'e ve Edincik ve Gönen¹ ve Manyas² ve Güğercinlik³ kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Bergama Kâdisı olan Mevlânâ Mustafa –*zide fazlühû*– Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Edincik kazâsına tâbî Çavuş nâm karye sâkinlerinden olan Demirhan ve karındaşı Mehemmed ve ammiâdesi Halil hevâlarına tâbî dokuz nefer eşkiyâ ile kurâ üzerine çıkıp karye be-karye gezip reâyâ vü berâ[yâ]yî hilâf-ı şer'-i şerîf rencide eylediklerinden gayri Karagöz Derbendi nâm mahalde mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîlin yollarına inip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eylediklerinden mâadâ Süleyman nâm tâciri basıp kendisin katl ve esbâb u erzâkın gâret edip ve Gönen kazâsına tâbî Çakıl⁴ nâm karye sâkinlerinden olup sefer-i hümayûnda olan Hasan nâm yeniçerinin zevcesinin evin basıp Râziye nâm bâkire kızın cebren çekip alıp karye be-karye bile gezdirip nice def'a meclis-i fıska iclâs etdirip fesâd etmeleriyle mezbûrları ele getirmek için Hudâvendigâr Sancağibeyi Müsellimi olan Mustafa kırk elli âdem ile varıp ele girmemekle Edincik kazâsında Yeniçeriler Serdârı olan Solak Ahmed hüsn-i tedbîr ile haberlerin alıp meclis-i şer'-i şerîfe da'vet eyledikte itâat etmeyip âlet-i harb ile cenge mübâşeret etmekle mezbûr Solak Ahmed zikrolunan Demirhan'ı ve karındaşı Mehemmed'i ve ammiâdesi Halil'i katledip; 'Mezbûr Solak Ahmed bu bâbda külli hizmet edip bu makûle hizmetlerde istihdâm olunur ise eşkiyânın haklarından gelinir.' deyü ve; 'Zikrolunan kazâlarda vech-i meşrûh üzere fesâd üzere olan Tülü Yusuf ve Kolak Muslu ve Varıcı ve Kuloğlu nâm şakiler dahi mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîle zulm ü taaddi üzere[dir].' deyü emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğin zikrolunan Tülü Yusuf ve Kolak Muslu ve Varıcı ve Kuloğlu şakiler olmağın bi-eyyi vechin kân ele getirilip şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup dahi zikrolunan şakileri beher hâl meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden ashâb-ı hukûkla murâfaa-i şer' edip bir def'a şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere teftiş ü tefahhus edip ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun hakların bi-kusûr alıverdikden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habsedip arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin. Tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile bu makûle ehl-i fesâda himâyet ve garaz u taassub ile hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş olmakdan be-gâyet hazer edip câdde-i hakdan udûl ve sırât-ı müs-takimden nükûl eylemeyesin.

[Yev]m-i Sülâsâ, fî-gurre-i Zi'l-hicce, sene [10]27

659

Araç kazasına bağlı Kavacık köyünden olup seferden kaçarak etrafına topladığı şahıslarla eşkiyalık yapan Şaban'ın yakalanarak yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

¹ Gönen (Balıkesir-Türkiye).

² Manyas (Balıkesir-Türkiye).

³ Dimetoka, Gümüştay (Çanakkale-Türkiye).

⁴ Çakılköy (Balıkesir-Türkiye).

Mm. Çelebi.

Kastamonu Beyine, Araç Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Araç¹ Kâdisısın, Boyalı² Kâdisı Nâibi <<ile Sûdde-i Saâ>> ve Sancakbeyi Kâimmakâmı ile Sûdde-i Saâdetime mektûb gönderip; " 'Araç kazâsından Kavacık³ nâm karyeden erbâb-ı timâr nâmında olan Şa'bân nâm şakî sefer-i hümayûndan firâr edip kendi hâlinde olmayıp hevâsına tâbî' birkaç eşkiyâ ile tüccâr ve sâir âyende vü revendenin yollarına inip katl-i nefis eyleyip ve ba'zısın soyup esbâbın alıp gece ve gündüz fesâddan hâli olmayıp ve reâyâyâ arpa ve buğday salgın edip ve hilâf-ı şer'-i şerîf koyun ve kuzuların alıp kâdılar men' eylemek istediklerinde mahkemelerin basıp esbâbın gâret eyleyip ve şetm-i galiz edip ve elinde iyice at ve katır bulunanlardan cebren çekip alıp bir akçe vermeyip mezbûrun eğer hakkından gelinmez ise celâ-yı vatan ederiz.' deyü reâyâ haber verip her vechile izâlesi lâzı[m]dır." deyü arz etmeğin Sancakbeyi Kâim[makâmı], mezbûr Şa'bân'ı ele getirmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Şa'bân'ı emrim üzere Kâimmakâm ele getirip Âsitâne-i Saâdetime ihzâr etdiresin ki ahvâli şer'le Âsitâne-i Saâdetimde görüle. Emr-i şerîfime muhâlif kimesneye inâd etdirmeyesin.

660

Rumeli'nde yaşayıp ellerinde sağlam senetleri bulunan seyyid ve şerîf oğullarının ve akrabalarının ehl-i örf tarafından herhangi bir vergi talebiyle rahatsız edilmemeleri.

Cânib-i şerîf-i Nakibü'l-eşrâf.

Şerîf.

Rumeli'nde vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Rumeli'nde vâkı' kasaba ve kurâlarda sâkin sâdât u eşrâf üzerine Kâimmakâm olan Seyyid Kasım Dergâ[h-ı Muallâma] şöyle arz eyledi ki; Mir-i mirân voyvodaları ve Sancakbeyi subaşıları ve âdemleri ve sâir ehl-i örf tâfesi ol câniblerde elleri temessüklü olan sâdât u eşrâfın oğullarından ve ol diyârda beyne'l-enâm şöhet-i nesebi olan akrabâ ve taallukâtıdan tekâlif-i örfiyye ve sâir tekâlif-i şâkka taleb edip rencide ederler imiş. İmdi; sâdât-ı ızâm ve eşrâf-ı kirâm min-küllü'l-vücûh tekâlifden muâflardır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermânım üzere amel edip dahi nukabâ-yı sâlifeden⁴ ve hâlâ Sûdde-i Saâdetimde Nakibü'l-eşrâf olan Seyyid Kasım -*dâmet saâdetühû*- tarafından hüccet-i kaviyyesi olan sâdât u eşrâfın oğulları ve akrabâ ve taallukâtı cemîan tekâlifden muâflardır; min-ba'd tekâlif teklif etdirmeyip rencide vü remîde etdirmeyesin ve sâdât u eşrâfdan biri şer'-i şerîfe ihzâr olunmak lâzım geldikde mezkûr Seyyid Kasım ma'rifetiyle ihzâr etdirip min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş etdirmeyesin. Muhâlefet üzere olanları yazıp arz eylesin.

661

Anadolu Beylerbeyi Müselliminin Saruhan sancağında kalabalık bir maiyet ile reaya üzerine devre çıkıp ahalinin haksız yere mallarını almasına izin verilmemesi.

¹ Araç (Kastamonu-Türkiye).

² Boyalı (Kastamonu-Türkiye).

³ Kavacık (Araç-Kastamonu-Türkiye).

⁴ Metinde "*selefdan*" şeklinde geçmektedir.

E.

Mağnisa Kâdisına ve Saruhan sancağında olan kâdılara hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Anadolu Beylerbeyisinin Müsellimi olan ( ) ziyâde atlı ile reâyâ üzerine çıkıp devreyleyip ziyâde zulm ü taaddî eylediği" i'lâm olunmağın imdi; eğer Beylerbeyi Müsellimi ve subaşıları ve voyvodalar reâyâ üzerine çıkması ref olunmuşdur; reâyâyâ ol vechile zulm ü taaddî edenlerin gereği gibi haklarından gelinir. **Buyurdum ki:**

Vardıkda her biriniz taht-ı kazânızda mukayyed olup Beylerbeyi Müsellimini min-ba'd reâyâ <<ya>> üzerlerine çıkartmayıp bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasın ve şimdiye değin reâyâdan hilâf-ı şer' u kânûn aldığın ba'de's-sübût bi-kusûr ashâbına alveresin. Şöyle ki; Beylerbeyi Müsellimi bir dahi reâyâ üzerine ziyâde atlı ile çıkıp zulm ü taaddî eder ise aslâ himâyeyet etmeyip zulm ü taaddîsin sicil ve hüccet etdirip sûret-i sicilleriyle yazıp arz eylesen ki <<inbâ>> müstakil âdemler gönderip getirdilip sâire mûcib-i ibret için hakkından gelinir; sonra bilmedim ve işitmedim demeyesin.

662

Veziriazam Halil Paşa'nın İstanbul, Üsküdar, Galata ve Haslar kazalarındaki hasları reayasından kanun ve defter gereğince alınmakta olan cizye, ispençe vs. vergilerin, ödenmiş olmasına rağmen görevlilerce tekrar talep edilmesine veya çeşitli adlar altında başka başka vergiler toplanmasına izin verilmemesi.

Hük-m-i sâbık mücebince.

İstanbul ve Üsküdar ve Galata ve Hâslar kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem *ilâ-âhîrîhî* Vezîr-i A'zamım Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun taht-ı kazânızda vâkı' olan hâsları reâyâsının cizye ve ispençe ve yava ve kaçkun ve resm-i bennâk ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve beytül'-mâl-ı âmme ve hâssa ve kassâbiyye ve masdariyye ve ibrişim [ve] kul ve hamr masdariyyesi ve avârız-ı divâniyye ve kantâriyye ve resm-i gerdek ve koyun ve mîrî tuz ve acemioğlanı ve iplik(?) ve mankır(?) devşirmesi ve kapıcılar resmi ve fıçı ve kazma ve kürek akçesi ve yağ akçesi ve arpa ve saman ve balık emînleri ve İstemad ve Hızırilyas akçesi ve ordu-yı hümayûn talebiyle ve ümenâ vü ummâl ve mültezimîn ve muhtesib ve subaşı ve gayri işe mübâşir olanlar taaddî ve müşârun-ileyhin reâyâsına gadr u hayf etmekle bir def'a müşârun-ileyh tarafından alınan cizye ve ispençe ve gayri külli ve cüz'î mahsûl için ellerine <<mukaddemâ>> temessük alan reâyâlarına tekrâr cizye ve ispençe ve bâd-ı hevâ ve zikrolunan hukûk u rûsûmdan aslâ bir nesne teklif olunmayıp rencide vü remîde olunmamaları bâbında mukaddemâ Mâliye tarafından emr-i şerîf verilmekle mücebince amel olunmak bâbında merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr *-tâbe serâhü-* zama[nı]nda hük-m-i şerîf verilmekle tecdîd olup mukaddemâ emr-i şerîfim verilmişken yine ol vechile reâyâsın rencide eyledikleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ Mâliye tarafından ve Divân-ı Hümayûnumdan verilen evâmir-i şerîfe mücebince bir def'a müşârun-ileyh tarafından alınan ispençe ve cizye ve sâir külli ve cüz'î mahsûl için ellerinde olan temessüklerine muhâlif tekrâr cizye ve ispençe ve bâd-ı hevâ ve zikrolunan hukûk u rûsûm ve sâir tekâlifden aslâ bir nesne aldirmayıp ümenâ vü ummâl ve mübâşirîn-i a'mâlden bir ferde müşârun-ileyhin reâyâsın rencide vü remîde etdirmeyip men' u def' eylesen. İnâd üzere olanları ism ü resmleri ile yazıp vukûu üzere arz eylesen.

663

Yeniçeri yayabeylerinden olup Halil Paşa'nın Kapı Kethüdâlığını yapan İbrahim'in zeâmetine dâhil olan Gölhisar, Afşar ve Yalvaç Karaağacı kazalarındaki yerlerine ve reayasına ehl-i örfün herhangi bir sebeple müdahale ettirilmemesi.

Bâ-telhis hatt-ı hümayûn.

Gölhisar ve Afşar ve Yalvaç Karaağacı kâdılarına hüküm ki:

Hamid sancağında taht-ı kazânızda Akyaka¹ ve Yağluşeyh(?) ve Çiftlik-i Mustafa ve gayriden elli bin dört yüz yetmiş üç akçe zeâmet ile Dergâh-ı Muallâm Yeniçeriler Ocağı'nda Yaya beylerinden olup düstür-ı ekrem Serdârım olan Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun Kapı Kethüdâlığı hidmetinde olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim *-dâme mecdühü-* Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; Yeniçeri Ocağı'nda on dört nefer Yaya beyleri kimi Sekbânbaşı ve kimi Yeniçeri Kethüdâsı ve İstanbul ve Rumeli ve Anadolu ağalıklarından çıkıp Dergâh-ı Muallâm Mütferrikalığıyla Yaya beylerine dâhil emekdâr ve ihtiyâr olup ecdâd-ı ızâmımdan merhûm Sultân Orhan *-tâbe serâhü-* zamânından beri kendilerine mahsûs olup Yaya beyliği zeâmeti serbest ve mûmâ-ileyh İbrahim *-zide mecdühü-* dahi zikrolunan on dört nefer Yaya beylerine dâhil iken ve ol zamândan beri mîr-i mîrân ve ümerâ ve subaşılar ve voyvodalar dahl ü taarruz edegelmîş değiller iken hâlâ beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve subaşıları ve voyvodaları ve ümenâ vü ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesi mûmâ-ileyhin serbest zeâmetinin rûsûm-ı serbestiyyesine dahl ü taarruz eylediklerinden gayri karyeleri ve çiftlikleri üzerine varıp reâyâsının üzerlerine konup *'selâmiyye'* nâmına ve gayri tarîk ile hilâf-ı şer'-i şerîf akçelerin ve müft ü meccânen yem ü yemeklerin aldıklarından gayri serbest reâyâsından nicesin der-zencir edip cerime taleb ve dâimâ zulm ü taaddiden hâli olmayıp reâyâsı perâkende olmağla zikrolunan on dört nefer Yaya beylerinin ahvâlleri Pâye-i Serir-i A'lâma telhis olunup arz olundukda; *"Ecdâdım zamânında serbest olan Yaya beylerinin zeâmetlerine min-ba'd kimesne dahleylemeye."* deyü hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip zikrolunan on dört nefere dâhil Yaya beylerinden olan mûmâ-ileyh İbrahim *-zide mecdühü-*nun taht-ı kazânızda berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ol mikdâr zamândan beri serbest olan zeâmetinin karyelerin ve çiftliklerin üslûb-ı sâbık üzere kemâ-kân serbestlik üzere âdemlerine tasarruf etdirip min-ba'd vârid olan hatt-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnuma muhâlif beylerbeyiler ve sancakbeylerin ve subaşı ve voyvodaların ve ümenâ <<ümerâ>> ve ummâl ve sâir iş erlerinden ve gayriden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyip ve *'selâmiyye'* nâmı umûmen memâlik-i mahrûsemenden ref' olmuştur; *'selâmiyye'* nâmına ve gayri tarîkla hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf bir akçe ve müft ü meccânen bir habbelerin aldirmayıp men' u def' eylesin ve bi'l-cümle mûmâ-ileyhin kadîmden serbest olan Yaya Beyliği zeâmetlerine hâricden dahlolunduğuna ve reâyâsından *'selâmiyye'* ve *'cerime'* nâmına bir akçe ve bir habbeleri alındığına kat'â rızâ-yı hümayûnum yokdur. Bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup üslûb-ı sâbık üzere ecdâdım zamânında serbest olan Yaya beyi zeâmetlerin kemâ-kân serbest olmak üzere mûmâ-ileyhin âdemlerine zabt ve vâkı' olan mahsûlün kabz etdiresiz. İnâd üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp arz eylesiniz ki itâat-i emr eylemedikleri ecilden haklarından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile.

Bir sûreti,

Bir sûreti,

Bir sûreti,

¹ Akyaka (Burdur-Türkiye).

Yevmü's-Sebt, fî 5 Za., sene 1027

664

Şahsi düşmanlık sebebiyle iftiraya uğradığını iddia eden Sultan Selim ve Haremeyn-i Şerifeyn vakıflarının Câbisi Ahmed Çavuş'un davacılarının, davaları Divan-ı Hümayunda görölmek üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.

Tuzla¹ ve Ezine² kâdılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Ahmed Çavuş nâm kimesne Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "ecdâd-ı ızâmımdan cennet-mekân merhûm Sultân Selim Hân -aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân-ın taht-ı kazânızda vâkı' olan evkâfının ve Haremeyn-i Şerifeyn Vakfının câbisi olup öşür ve resmlerin şer' u kânûn ve defter mücebince alıp kimesneye zulm ü taaddisi yoğiken yerliden ve reâyâdan ba'zı kimesneler buna garaz ve hilâf-ı vâkı' mevâd isnâd etmekle kendiye gadreylediklerin" bildirip vâkı' olan da'vaları ol cânibde istimâ' olunmayıp Âsitâne-i Saâdetimde görölmek için emr-i şerifim recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı şerifim üzere mezbûrun vâkı' olan da'vâsın ol cânibde istimâ' etmeyip Südde-i Saâdetime gönderesiz ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrun-da şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna. Emr-i şerifime muhâlif kimesneye taallül ve inâd ü muhâlefet etdirmeyesiz.

665

Anadolu Beylerbeyinin adamlarının veya bir başkasının devir ya da eşkıya takibi bahanesiyle Marmara kazası ahalisinden para ve yiyecek almalarına izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Tâbi'-i Çavuşbaş.

Marmara Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûr ahâlisi meclis-i şer'a varıp; 'Umûm teftîşi memnû' iken Anadolu Beylerbeyisi tarafından Solakzâde Mehmed nâm kimesne üç yüz atlı ile kazâ-i mezbûra gelip karye be-karye gezip konup her karyeden ikişer bin ve üçer bin akçe alıp ve Müsellemân Subaşı nâmıyla Kurd nâm kimesne dahi bir iki yüz atlı ile gelip içimizden aslâ reâyâsı yoğiken 'konak-cı' ve 'selâmlık' nâmına ikişer üçer bin akçemizi alıp ve Turgut ve Karaselendi³ perâkendesı subaşıları gelip anlar dahi ehl ü iyâlimiz ile sâkin olduğumuz evlerimize konup bir ayda altı def'a üzerimize bölük gelip vilâyetimizi harâb eylediklerinden gayri hâlâ iki yüz atlı ile Ali Bölükbaş nâm kimesne; 'Eşkîyâ def'ine me'mûrum.' deyü üzerimize konup envâ'-ı zulm ü taaddi edip mezbûrların zulmü üzerimizden def' olunmaz ise cümlemiz firâr etmek mukarrerdir.' deyü inhâ eylediklerin arz eylediğin" ecilden men' u def' olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin: Mezbûrlar ziyâde atlı ile reâyânın üzerlerine konup vech-i meşrûh üzere zulm ü taaddi eyledikleri vâkı' ise men' u def' edip min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerif reâyâ tâifesine zulm ü taaddi etdirmeyesin. Memnû' olmayıp geri ol vechile taaddi ederler

1 Tuzla (Çanakkale-Türkiye).

2 Ezine (Çanakkale-Türkiye).

3 Karaselendi (Manisa-Türkiye).

ise vukûu üzere yazıp ism ü resimleri ile arz eylesin ki sonradan haklarından gelinmek bâbında emr-i şerifim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

Bir sûreti, Anadolu Beylerbeyisi Müsellimine.

Bir sûreti, Saruhan Sancağibeyi Müsellimine.

666

Reisülküttap Mehmed Mecd'in Kocaeli'deki zeameti köylerine ehl-i örfün müdahale ettirilmemesi ve reayasından haksız yere alınan paraların sahiplerine iade edilmesi.

Muslu.

Bâ-takrîr-i hazret-i efendi.

Kocaili Beyine hüküm ki:

"Sâbıkâ Südde-i Saâdetimde tuğrâ-yı şerifim hidmetinde olup hâliyâ Reisül-küttâbım olan iftihârul'ümerâi ve'l-ekâbir, müstecmiu cemii'l-maâli ve'l-mefâhir, <<el-muhtassu>> zül-kadri'l-etemmi ve'l-fahri'l-eşemm, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki's-Samed Mehemed Mecd -dâme ulüv-vuhû-nun <<livâ-i mezbûrda>> mutasarrıf olduğu zeâmeti karyeleri serbest olup bâd-ı hevâ ve cürm ü cinâyet ve sâirine kat'â mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve subaşılarının ve sâir ehl-i örfün alâkaları yoğiken Müsellimin olan ( ) nâm kimesne müşârun-ileyhin Kocaili sancağında ( ) nâm karyesi reâyâsının üzerine varıp serbest karyesinde kat'â alâkası yoğiken ve mîr-i mîrân ve ümerâ voyvodaları ve subaşıları ve âdemleri il üzerine çıkmakdan ref' ve 'selâmiyye' nâmı memâlik-i mahrûsemden men' olunup etrâfa evâmîr-i şerife gönderilmişken mûmâ-ileyhin reâyâsının nicesin tutup şer'-i şerife muhâlif külli akçelerin aldığından gayri emrime muhâlif rencide vü remide eylediği" i'lâm olunmağın sen azl ü itâba ve mezbûr Müsellimin hakârete müstahık olmuştur. İmdi; müşârun-ileyhin zeâmeti karyeleri serbestdir. Mezbûr Müsellimin karye-i mezbûre reâyâsından her ne mikdâr akçesin almış ise kat'â taallül ü bahâne etdirmeyip bi-kusûr müşârun-ileyhin âdemisine ve ashâbına alıverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi müşârun-ileyhin zikrolunan serbest karyeleri reâyâsına kat'â <<eğer sen ve eğer>> Müsellim ve subaşılarna dahletdirmeyip ve min-ba'd sen dahi karışmayıp dâimâ himâyet ü sıyânet üzere olasın ve bi'l-cümle mîr-i mîrân ve ümerâ ve subaşılar ve voyvodalar il üzerine çıkmakdan ref' olunmuştur ve 'selâmiyye' nâmına ve gayri tarikla bir akçeleri alındığına ve hilâf-ı şer' bir ferde zulmolunduğuna rızâ-yı hümayûnum yokdur. Min-ba'd müşârun-ileyhin serbest karyeleri reâyâsına âdemlerinden bir ferdi dahletdirmeyip men' u def' eylesin. Şöyle ki; mûmâ-ileyhin mezbûr karyesi reâyâsından Müsellimin aldığı her ne ise bi-kusûr vermekde taallül eyleye, mezbûr Müsellimini Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki cezâsı verile. Bu bâbda şer'-i şerife ve rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eylediğin i'lâm oluna, beyân olunacak özrün makbûl olmayıp ve sancağın alınmağla konulmayıp mes'ûl ü muâteb olman mukarrerdir. Ana göre basîret üzere olasın.

667

Şehzade Sultan Mehmed Vakfı köylerinden Nevrekob kazasına bağlı Draka köyünde köylülerin talebi üzerine cumartesi günlerinde pazar kurulmasına izin verildiği.

Md.
Hilm.

Nevrekob Kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderip; "İstanbul'da merhûm Şehzâde Sultân Mehmed Hân –*tâbe serâhü*– evkâfından taht-ı kazâna tâbî' Draka nâm karye ahâlisi meclis-i şer'-i şerîfe gelip; 'karye-i mezbûrenin içinde câ-mî'-i şerîf ve hammâm olmağla kasaba mânendi büyük karye ve memerr-i nâs olup kurbünde kasaba ve bâzâr olmamağla karye-i mezbûrede sâkin olan fukarâ vü zuafânın ırak yerlere bâzâra varmağa iktidârları olmamağın eyyâm-ı sayf u şitâda bâid yerlere varıp külli usret çekmek ile bâzâra ihtiyacları olduğun' bildirip karye-i mezbûrede yevm-i sebtde bâzâr ikâmet olunmağ için ilhâh eylediklerin" arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vustûl buldukda göresin: Bâzâr durduğı takdirce havâss-ı hümayûnuma ve kimesnenin vakfına ve mülküne ve zeâmet ve timârına zararı yoğise karye-i mezbûrede yevm-i sebtde bâzâr ikâmet etdirip hilâf-ı şer' u kânûn kimesneye taallül ü nizâ' etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 24 Z., sene [10]27

668

Darüssaade Ağası Hacı Mustafa'nın Talanda hasları reayasından olup İstanbul, Galata ve Üsküdar'da oturan reayadan cizye, beytûlmal vs. vergileri tahsil etme işine, sipahi oğlanlarından Ali'nin tayin olunduğu.

Mm. Çelebi.

İstanbul ve Galata ve Üsküdar kâdılarına hüküm ki:

İftihâru'l-havâssı ve'l-mukarrebîn, mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn Dâru's-saâdetim Ağası olan Hacı Mustafa Ağa –*dâme ulüvvuhü*– Südde-i Saâdetime arz gönderip; "Talanda¹ hâsları reâyâsından olup taht-ı kazânızda sâkin olan perâkende reâyâsının cizye ve beytû'l-mâl ve rûsum-ı sâirelerini cem' etmek için sipâhi oğlanlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali –*zide kadruhü*– nasb olunup emr-i şerîf verilme" recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Ali taht-ı kazânızda olan Talanda hâsları reâyâsından olup perâkende reâyâsının cizyelerin cem' u tahsil edip emr-i şerîfime muhâlif kimesneye taallül etdirmeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbiâ, fi-gurre-i şehri-i Muharremü'l-harâm, sene semân ve ısrîn ve elf.

669

Ali Reis'in Karasu kazasına bağlı Kocaali köyü açıklarında batan gemisinden karaya vuran malları yağmaladıkları iddia olunan aynı köyden Deli Hayreddin ve Hamdi'nin mahkemeye çıkarılmaları ve üzerlerine hak sabit olursa alınıp sahiplerine verilmesi.

¹ Atalânti (Yunanistan).

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kocaili Beyine ve Karasu¹ Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Kocaali² nâm karye kurbünde Ali nâm reis gemisi emrullah ile helâk olup Hacı Pir Nazar demekle ma'rûf tâcirin zikrolunan sefinede dört buçuk pastav çukası ve üç yüz aded hâs perdesi(?) ve sandığı içinde olan esbâbı aynıyla deryâ kenârına çıkdıkda karye-i mezbûre ahâlisinden Deli Hayreddin ve Hamdi nâm kimesneler zikrolunan metâi nehb ü gâret etmekle mezbûrlardan taleb eyledikde vermeyip mezbûra gadr u hayf eylediklerinden gayri mezbûrlar fesâd [ü] şenâat üzere olup dâimâ bu makûle mahaller(?) vâkı' oldukda helâk olan gemilerin esbâbların gâret etmek âdetleri olduğuna kazâ-i mezbûr ahâlisinden nice mu'temedün-aleyh kimesneler alâ-tarîkı'ş-şehâde haber verdiklerin" bildirip icrâ-yı hak olunmak <<bâbında>> recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda [mezbûrları] ihzâr edip on beş yıl mürûr etmemiş ise hak üzere teftiş edip göresin: Vâkı' ise şer'le teveccüh eyleyen hakkın mezkûrlardan hükmedip bi-kusûr alıverdikden sonra bu fesâdı edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise habs ve arz eyleyesin; değiller ise haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Muharremi'l-harâm, sene 1028

670

Eski veziriazamlardan Kaymakam Mehmed Paşa'nın Yarhisar kazasına bağlı Akbıyık köyünde yaptırdığı caminin çalınan kalıçesinin bulunarak hırsızların cezalandırılması.

Hilm Efendi.

Yarhisar³ ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Yarhisar Kâdisı Mevlânâ Mehmedmed -zîde fazlühû-sun, Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "sâbıkâ Vezîr-i A'zam olup hâlâ Kâimmakâm olan düstûr-ı mükerrerem ve muazzam, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Mehmed Paşa -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun Akbıyık⁴ nâm karyede binâ eylediği câmi'-i şerîfde altı bin akçe kıymetli bir kalıçesi serika olunup ahâli-i karye haberdâr olduklarında hırsızları izleyip izleri Kureyş nâm karye kurbünde Sarıgölcük⁵ nâm mevzia müntehi olup zikrolunan karyede Şehsüvar bin Nasuh ve Bayram bin Mehmed ve Gökçesu⁶ nâm karyeden Mehmed bin Kara Ali ve Abdurrahman bin Süleyman ve Osman bin Mustafa nâm kimesneler şürb-i hamr edip <<mazanne>> eşkiyâdan olmağla; 'Bu bâbda mazanne mezbûrlardır.' deyü Müslimânlar haber vermekle meclis-i şer'a ihzâr olunup husûs-ı mezbûr suâl olundukda; 'Karye-i mezbûrede şürb-i hamr eyledik lâkin serika husûsundan haberimiz yokdur.' deyü cevâb vermekle kefile verildiklerin" arz eylediğin ecilden hakk u adl üzere teftiş olunup zikrolunan kalıçe zuhûra getirilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Karasu (Sakarya-Türkiye).

² Kocaali (Karasu-Sakarya-Türkiye).

³ Yarhisar (Bursa-Türkiye).

⁴ Akbıyık (Bursa-Türkiye).

⁵ Sülüklügöl (Bursa-Türkiye).

⁶ Gökçesu (Bursa-Türkiye).

Vusûl buldukda husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup dahi hakk u adl üzere teftiş ü tefah-hus edip göresin: Zikrolunan kaliçeyi eğer mezbûrlar ve eğer âhar kimesneler serika etmişlerdir; şer'le buldurdukdan sonra bu fesâdı edenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem hats ve arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin ve bi'l-cümle bu bâbda onat vechile ihtimâm edip zikrolunan kaliçeyi buldurmakda sa'y ü dikkat eylesin. Hin-i teftişde tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâdı himâyet eylemekden ve kendi hâlinde olup bu bâbda bi-günâh olanlara taaddi vü tecâvüz olunmakdan hazer edip tarîk-ı hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

671

Hasbahçe ustalarından Mustafa'yı ve yoldaşlarından birini, bazı eşkiya ile beraber olup dövdüğü sicil ve hüccet olunan Kale-i Atik müstahfızlarından Sipahizade Mehmed'in oğlu Ali'nin mahkemeye çıkarılıp yargılanması.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Hüccet üzerinde.

Foça Kâdisına hüküm ki:

Hâsbâğçe üstâdlarından Mustafa nâm kimesnenin yoldaşlarından birini Kal'a-i Atik müstahfız-larından Sipâhîzâde Mehmed nâm kimesnenin oğlu Ali nâm kimesne darb ederken halâs etmek için üzerlerine varıldıkda râst gelip hevâsına tâbî' eşkiyâ ile mezkûr Mustafa'yı dahi muhkem darb u let edip fesâd etmeleriyle şer'le görüldükde vech-i meşrûh üzere darb u let eyledikleri zâhir olup taaddi eyledikleri sicil ve hüccet olunup mücebince şer'le görölüp icrâ-yı hak olunmak için emr-i şerîfîm recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ihzâr-ı husamâ kılıp gaybet eder ise buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip bir defa faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere görüp ba'de's-sübût <<ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise hats ve arz ede[sin] değil ise>> şer'le lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin. Şöyle ki; ol cânibde icrâ-yı hak olunmaz ise hasmı ile maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki geldiklerinde ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda görölüp ihkâk-ı hak oluna.

672

Örfi vergilerini kendi cemaatleriyle birlikte ödeyen İstanbul'daki Yahudi meyhanecilerin diğer gayrimüslim meyhaneciler tarafından miri üzüm yü-kümlülüğünü beraber yerine getirme teklifi ile rencide edilmemeleri.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

İstanbul Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Balat ve Eski Balıkpazarı ve sair mahalle ve kapıların hâricinde olan meyhaneci Yahûdî tâifesi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bunlar kadîmü'l-eyyâmdan tekâlif-i örfiyye fermân olundukda kendi cemâatleri ile edâ edip zimmî meyhaneciler bunlara dahl ü taarruz edegelmiş değiller iken ve; 'Kadîmden olgelene muhâlif min-ba'd zimmî tâifesi bunlara dahletmeyeler.' deyü ellerine mukaddemâ emr-i şerîf verilmiş iken hâlâ olgelmişe muhâlif Balat ve Fener ve Eğrikapı'da olan meyhaneci zimmî tâifesi kendilere teklif olunan mîrî üzüm teklifini; 'Bizimle maan edâ edin.' deyü

bunları rencide etmeleriyle bundan akdem defaâtle şer'le görüldükde; min-ba'd meyhâneci Yahûdî tâifesine o makûle üzüm teklif etmeyip bir vechile dahl ü taarruz eylememek üzere ellerine hüccet-i şer'iyye verilmiş iken yine kanâat etmeyip mirî üzüm teklif edip taaddi eylediklerin" bildirip men' u def' olunup o makûle üzüm teklifi ile rencide olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden ellerinde olan hüccet-i şer'iyye ve oligelmiş muhâlif ol vechile rencide etdirilmemek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup bunlara ol vechile dahlolundukda hak üzere göresin: Vech-i meşrûh üzere Yahûdî tâifesine üzüm teklif olunugelmeyip ve min-ba'd teklif olunmamak üzere ellerine hüccet-i şer'iyye verilmiş iken hâlâ oligelene ve hüccet-i şer'iyyeye muhâlif zimmî meyhâ-necilere mirî üzüm teklif olundukda; '*Maan edâ edin.*' deyü rencide eyledikleri vâkı' ise men' u def' edip min-ba'd hüccet-i şer'iyye ve oligelmiş muhâlif bunlara üzüm teklif etdirmeyip zimmî tâifesi dahl ü taarruz etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

673

Mihaliçcık kazasına bağlı Obruk köyü ahalisinin fetihten beri koyunlarının faydalandığı mera ve mezralara İkkilise ve Güreş köyleri ahalisinin müdahale ettirilmemesi.

Bu dahi.

Mihaliçcık ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Obruk¹ nâm karye halkı Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "feth-i hâkâniden beri karye-i mez-bûre ahâlisinin koyunları yatıp ve etrâfı mer'â ve mezraaları olan yerlere <<hâricden dahl ü taarruz olunugelmiş değil iken Celâli istilâsında>> ve Eşikkayağı ve Kozakyatağı² ve Yundağıl[1] ve Tatlıcakayaları nâm mevzî'lere hâricden dahl ü taarruz olunugelmiş değil iken Celâli istilâsında birkaç sene âhar yerlere perâkende olup ba'dehû kadimî karyelerine geldiklerinde zikrolunan mer'â ve mezraalarına İkkilise³ ve Güreş⁴ nâm karyeler ahâlisi dahledip davarları İncir ve Karataş nâm mahallerde yürüyügelip etrâfına dahledegelmüş değiller iken bunların mer'â ve mezraalarına davarların salıp dahl ü tecâvüzden hâli olmadıkların" bildirip kadimden oligeldiği üzere amel olunup dahletdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bunlara⁵ ol vechile dahlolunur ise hak üzere göresin: Fi'l-vâkı' zikrolunan karyeler halkı bunların ma'lûmü'l-hudûd mer'â ve mezraaları olan mahallere davar salıp ve kadimden dahledegelmüş değiller iken Celâli istilâsında birkaç sene perâkende olmalarıyla ol vechile dahletdikleri vâkı' ise ve kadimden davarları maan yürüyügelmiş değil ise men' u def' edip min-ba'd bunların zikrolunan mer'â ve mezraalarına âhardan kimesneyi dahl ü taarruz etdirmeyip bunlara tasarruf etdiresin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

¹ Obruk, Obrukminnetler (Mihaliçcık-Eskişehir-Türkiye).

² Kestanenin kabuğundan kolay bir şekilde çıkarabilmesi için ağaçtan düştüğü haliyle gömüldükleri yerlere Kestane Kuyusu ya da Kozak Yatağı denilmektedir. Avrasya Terim Dergisi, Türkiye'de Kestane (*Castanea sativa* Mill) ve Kullanımı Üzerine Geleneksel Terimler, Taner Okan, Coşkun Köse vd., 2017, 5 (1), s. 22.

³ BOA, TT.d., 438, s. 228.

⁴ Güreş (Mihaliçcık-Eskişehir-Türkiye).

⁵ Metinde "*ve bunlara*" şeklinde geçmektedir.

674

Mat kazasına bağlı Çiruye ve Şinkol köyleri ahalisinin, ehl-i örfün üzerlerine konmaması ve kendilerinden tekâlif-i şakka alınmaması karşılığında kendi paralarıyla köylerinin yakınından geçen nehrin üzerine bir köprü ve iki tarafına kaldırım yapmaları yolundaki isteklerine, Kadı tarafından incelenip uygun bulunması hâlinde izin verilmesi.

*Temessüğü üzerindedir.
Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.*

Mat¹ Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Çiruye² ve Şinkol³ nâm karyeler halkı meclis-i şer'-i şerife varıp; 'Zikrolunan karyeler kurbünde vâkı' Bezaniçe(?) demekle ma'rûf nehr-i azîm ekser-i evkâtda husûsan eyyâm-ı şitâda tuğyân edip taşıp kimesneye geçid vermediğinden gayri iki cânibi oynak yer olmağla yaz ve kış âyende vü revende ıztırâb çekip nice kimesneler helâk ve nice yükler zâyî olup a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyeden mâadâ tekâlif-i şakkadan ve Mîr-livâ ve âdemleri ve subaşları ve voyvodalar karyelerine gelip konmakdan ve müft ü meccânen yem ü yemek ve sâir zahîre ve levâzımları alınmakdan muâf u müsellemler olmak üzere kendiler mahall-i mezbûrda bir cîsr binâ edip ve iki cânibinde lâzım olan mahallere muhkem kaldırım yapıp âyende vü revendenin huzûr ve istirahatine bâis olur. Ahvâlimiz i'lâm ediver.' deyü ilhâh eylediklerin" arz eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Zikrolunan nehir tuğyân edip âyende vü revendeye zararı mukarrer ise ve mezkûrlar kendi mâlları ile cîsr binâ edip ve etrâfına kaldırım yapmak münâsib ise vech-i meşrûh üzere a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyeden mâadâ Mîr-livâ ve subaşları ve âdemleri ve voyvodalar evlerine konmayıp ve min-ba'd rencide vü remîde etmeyip ve müft ü meccânen yem ü yemek ve sâir zahîre nâmına ve gayri tarikle hilâf-ı şer' nesnelerin almayıp ve tekâlif-i şakka teklif <<ile>> olunmak üzere bir cîsr ve iki cânibinde kaldırım binâ etdirip şer'-i şerîf ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin. Ammâ bu bahâne ile kimesneden bir akçe ve bir habbe ve reâyâ vü berâyâ-yı salgın salıp bir ferde taaddi vü tecâvüzden ziyâde hazer edip tekâlif-i <<mezbûre>> şakkadan muâf olmak üzere zikrolunan karyeler halkına kendi mâlları ile binâ etdiresin.

675

Antakya'da Cami-i Kebir'de Vaiz olan Mahmud'u dövüp hakaret eden ve daha önce de Derkuş kazasında Ebu Zeydoğlu adlı Celâli'nin ortaya çıkmasının ye-gâne sebebi olan Hüseyin Çavuş'un tutuklu olarak Asitane'ye gönderilmesi.

*Bâ-hatt-ı hazret-i E.
Kayd [ü] bend ile.*

Antakya⁴ Kâdisına hüküm ki:

<<Sen ki Kâdisın>> Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Nefs-i Antakya'da vâkı' Câmî-i Kebir'de Vâiz olup Şeyh Abdülkâdir-i Geylanî -kuddise sirruhû-nun hulefâsından olan Mevlânâ

1 Rrethi i Matit, Mat (Arnavutluk).

2 Cërujë (Diber-Arnavutluk). Bk. BOA, MAD.d., 508, s. 157.

3 Shenkolle (Diber-Arnavutluk).

4 Antakya (Hatay-Türkiye).

Mahmud meclis-i şer'a varıp; kasaba-i mezbûre sükkânından Hüseyin Çavuş nâm kimesne bi-gayri hakkın mezbûru darb u let eylediğinden gayri ilmüne ve dîn ü îmânına şetm edip külli zulm ü taaddi etmekle mezkûr şer'-i şerife da'vet olundukda itâat-i şer' etmeyip cânib-i şer'den irsâl olunan âdemlere ve seccâde-i hazret-i Resûl'e ihânet edip ve mukaddemâ zuhûr eden Canpoladoğlu hevâdârlarından olup Derkuş¹ kazâsında zuhûr eden Ebû Zeydoğlu nâm Celâlinin zuhûruna illet-i müstakille olup dâimâ fitne vü fesâd üzere olup izâlesi lâzımdır." deyü arz eylediğin ecilden yarar âdemler ta'yin olunup mezbûru kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel edip aslâ te'hîr u terâhi etdirmeyip kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Âsitâne-i Saâdetime gönderesin. Avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

676

Kendisine sürekli iftira edildiği iddiasında bulunan Yahudi Mihail ile davası olanların davalarının Divan-ı Hümayunda görülmesi hususunda daha önce verilen emrin yenilendiği.

Tecdîd buyurulmuşdur.

Özi eyâletine mutasarrıf olan Vezîr İskender Paşa'ya ve Silistre sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Mihail nâm Yahûdî Dergâh-ı Muallâma arzuhâl edip; "bu, kendi hâlinde olup kimesne ile alâkası yoğken âhardan ba'zı kimesneler mücerred celb ü ahz için; 'Sen bizim dînimize ve îmâmımıza şetm eyledin.' ve gâh; 'Müslimân oldun.' ve gâh; 'Filân kimesnenin hâtûnu ile alâkan olduğun istimâ' eyledik.' deyü ve nice bunun emsâli mevâd isnâd edip iftirâ etmeleriyle dâimâ rencide vü remide eylemekden hâli olmayıp ve şer'le üzerine nesne sâbit ü zâhir olmayıp bu bâbda elinde hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı şerife olduğun" bildirip bu makûle bununla her kimin da'vâ ve nizâi vâkı' olur ise da'vâları ol cânibde istimâ' olunmayıp Âsitâne-i Saâdetimde Divân-ı Hümayûnumda görülmek bâbında emr-i şerif recâ etmekle merhûm ve mağfûrun-leh babam Hudâvendigâr -tâbe serâhü- zamânında emr-i şerif verilip cülûs-ı hümayûnum vâkı' olmağla tecdîd olunmak recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ verilen emr-i şerif <<mücebince>> ve hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı münif mücebince amel edip o makûle da'vâ edenlerin da'vâsın ol cânibde istimâ' etmeyip Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri geldiklerinde Divân-ı Hümayûnumda hak üzere görülüp ihkâk-ı hak oluna ve bi'l-cümle reâyâya bu makûle zulm ü taaddi olduğuna rızâ-yı şerifim yokdur. Mezbûru vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin.

677

İnek hırsızlığı iddiasıyla Kırçovalı Musa ve oğlu Ali'nin evlerini basıp nice paralarını alan Rodoscuklu Halil, İbrahim ve Habibin Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmeleri.

¹ Darküş (Idlib-Suriye).

Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe hitâben buyuruldu-i şerîf verilmeğin kend[i](?) işâreti ile yazılmışdır.

Sâbıkâ İstanbul Kâdîsı olup ber-vech-i arpalık Rodoscuk kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Yahya –zîdet fezâilühü–ya hüküm ki:

Kırçovalı Musa ve oğlu Ali nâm kimesneler arzuhâl sunup; Rodoscuk sâkinlerinden Halil ve İbrahim ve Habib nâm kimesneler bunlara; "Siz bizim bir re's ineğimiz serika eylediniz." deyü Nizami nâm Nâyib muâveneti ile üzerlerine zûr şahid ikâmet etmek isteyip ve hilâf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin aldırıp evlerin basıp zulm ü taaddi etmekle mezbûrlar Dîvân-ı Hümâyûnuma ihzâr olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görüle, deyü emr-i şerîf yazılmışdır. *Mufasssal.*

678

Ulak kazasına bağlı Ekincik köyü ahalisine zulmeden ve Sipahi Mahmud ve kardeşini döverek ölümüne sebep olan Deli Halil oğlu Ahmed adlı şakinin yakalanarak cezalandırılması.

Sırrı.

Ulak¹ Kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Ekincik² nâm karye reâyâsı Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; şöyle arz eylediler ki; "yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Deli Halil oğlu Ahmed nâm şakî dâimâ fesâd ü şenâatden hâlî olmayıp şürb-i hamr edip sipâhiyândan Mahmud nâm kimesneyi ve karındaşını muhkem darb u let edip ol darbdan fevt olduklarından gayri kuzât ve ehl-i örf yanlarına varıp reâyâyı gamz edip bu makûle fesâd ü şenâatinin nihâyeti olmayıp reâyâyı hilâf-ı şer' rencide etmeyip men' u def olunmak" bâbında inâyet recâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'-i şerîf reâyâyı ve sâir ahâlisin bî-vech dahletdirilmemek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden reâyâ ile berâber edip bir def'a şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hakk u adl üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye i'âm olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle amel edip üzerine sübût u zuhûr eden hukûk-ı nâs ashâbına alıverildikten sonra mezbûra muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki min-ba'd reâyâ ahvâline karışmayıp zulm [ü] taaddi eylemeye ve etdirmeyesin. Ba'de't-tenbîh müte-nebbih olmaz ise vukûu üzere ahvâlin yazıp bildiresin ki sonra hakkında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

[Yev]mü's-Sebt, 19 Muharremü'l-harâm, sene 1028

679

İkinci Vezir Mehmed Paşa'nın Kapıcıbaşı Yusuf'un Karahisar-ı Sahib sancağında bulunan zeameti köylerine sancak mutasarrıfı Veli'nin müdahale ettirilmemesi.

¹ Bölge kazasıdır. Karabük'ün güneydoğu taraflarıdır.

² Ekincik (Karabük-Türkiye).

Mm. Çelebi.

Karahisar-ı Sahib sancağında olan kâdılara hüküm ki:

"Mukaddemâ Vezîr-i A'zamım olup hâlâ Kâimmakâm ve Vezîr-i Sâni olan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü*–nun kapıcıbaşı olup Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Yusuf –*zide mecdühü*–nun Karahisar-ı Sahib sancağında berâtla mutasarrıf olduğu zeâmeti karyeleri serbest olup cürm-i cinâyet ve sâir bâd-ı hevâsı mûmâ-ileyhe âid ü râci' iken hâlâ livâ-i mezbûra mutasarrıf olan Veli zeâmeti karyeleri üzerlerine devir nâmına varıp yazılı raiyyetlerinden dokuz bin altı yüz akçelerin alıp ve bir def'a; '*Sûhte âdem katleyle*di.' deyip cerime alınmak lâzım geldikde mûmâ-ileyh –*zide mecdühü*–ya âid iken ve bu husûsda fetvâ-yı şerife var iken temessüklere amel etmeyip yetmiş atlı gönderip yedi bin akçesin alıp cümle on altı bin altı yüz akçelerin alıp ziyâde taaddi eylediği" i'lâm olunmağın imdi; mûmâ-ileyh Yusuf'un zeâmeti serbestdir. Sancakbeyinin ve gayrinin alâkası yokdur. Cürm [ü cinâyet] ve bâd-ı hevâ ve sâir müteveccihâtı kendiye âiddir. Devir bahânesiyle ve sâir vechile reâyâsının üzerlerine varıp zulm ü taaddi etmek câiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vardıkda mûmâ-ileyh Yusuf –*zide mecdühü*–nun zeâmeti karyeleri üzerine sancakbeyi ve âdemlerin min-ba'd uğratmayasın. Şöyle ki; fermân-ı şerifime muhâlif geri sancakbeyi veyâhûd âdemlerine devir nâmına ve sâir vechile mûmâ-ileyhin zeâmeti karyeleri üzerlerine varıp vech-i meşrûh üzere akçelerin [alıp] zulmederler ise sicil ve hüccet edip vukûu üzere arz eylesin ki sancağı âhara verilip ve zulm ü taaddi eden âdemlerinden bi-hasebi's-şer' haklarından geline ve şimdiye değin mûmâ-ileyhe âid ü râci' olandan ne mikdâr nesnelerin almışlar ise bi-kusûr alıveresin <<almışlar ise>> ve reâyâya âid olanı reâyâyâ alıveresin. Bi'l-cümle mûmâ-ileyhin zeâmeti karyeleri raiyyetlerine hilâf-ı şer' u kânûn zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur. Ana göre mukayyed olasın. Şöyle ki; siz ki kâdılarsız, bu husûsa mukayyed olup def' eylemeyesiz, sonra neticesi size âid olur; bilmiş olasız.

680

Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından Mahmud'un ticaret amacıyla alıp sattığı zahi-reden elindeki emre aykırı olarak iskelelerde vs. yerlerde bağ adıyla herhangi bir para talep olunmaması.

Selanik Kâdisına ve Siroz ve Üsküb ve Depedelen¹ ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından kıldetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud –*zide kadruhü*– Südde-i Saâdetime gelip; "kadimü'l-eyyâmdan alıp satdığı un ve tuz ve tereke ve sâir zahîreden kimesne akçe talep edegelmış değil iken ba'zı yerlerde ve iskelelerde ahz ve ehl-i örf kendi zahîresinden bâc talep edip rencide etmeleriyle; 'Kadimden oligelene muhâlif nesne talep olunmayıp ve âdemlerin hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde rencide vü remide etmeyeler.' deyü mukaddemâ eline emr-i şerif verilmişken hâliyâ kanâat etmeyip elinde olan emr-i şerife ve kadimden oligelene muhâlif alıp satdığı zehâirden akçe talep edip ve âdemlerin rencide edip taaddiden hâli olmadıkların" bildirip oligelene muhâlif nesne talep olunmayıp ve âdemlerin hilâf-ı şer'-i şerif rencide etdirmemek bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi mukaddemâ verilen emr-i şerife ve kadime ve oligelene muhâlif iskelelerde ve âhar yerlerde zahîresinden akçe talep edip ve âdemlerin rencide eyledikleri vâkı' ise ol bâbda mukaddemâ verilen emr-i şerif ve kadimden oligeldiği üzere amel edip nesne talep etdirmeyip zikrolunan iskelelerde ve sâir yerlerde bey' u şirâ eylediği tuzdan ve undan ve

¹ Tepelenë (Arnavutluk).

terekeden ve sâir zehâirden mukaddemâ verilen emr-i şerif ve kadimden oligelene muhâlif bâc nâmıyla akçe taleb etdirmeyip men' u def' eylesesiz. Şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhâlif rencide vü remide etdirmeyesiz; inâd üzere olanları vukûu üzere yazıp arz eylesesiz.

681

Hacı Mustafa'nın ve Padişah'ın, Üsküdar'da İstavros Bahçesi bitişiğindeki Abdullah Ağa Vakfı toprağında bulunan birer bağlarını karşılıklı olarak birbirlerine verdikleri, bu itibarla bu bağların kendilerine zapt ettirilmesi.

Veli.

E.

Üsküdar Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda İstavros'da cenâb-ı celâlet-meâbımın Mehmed Paşa Sarayı demekle ma'rûf ve bağçeye muttasıl Abdullah Ağa Evkâfından mülk bağı olan Hacı Mustafa meclis-i şer'-i şerife hâzır olup zikrolunan mülk bağına izn-i Mütevellî ile cenâb-ı celâlet-meâbıma tefviz eyleyip ve zikrolunan İstavros bağçesi kurbünde Evkâf-ı mezbûre toprağında cenâb-ı celâlet-meâbımın olan bağı if-tihârul'emâcid ve'l-ekârim, câmiu'l-mahâmid ve'l-mekârim Bostâncılarımbaşı Receb -*dâme mecdühû*- vekâleti ile ve izn-i Mütevellî ile mezbûr Hacı Mustafa'ya verip hüccet-i şer'iyeye verildiği ecilden mezbûr Hacı Mustafa verdiği bağı hüccet-i şer'iyeye mücebince cenâb-ı celâlet-meâbım tarafından zapt etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda emr-i celilü'l-kadrim mücebince mezbûr Hacı Mustafa'nın izn-i Mütevellî ile verdiği bağı cenâb-ı celâlet-meâbım tarafından [zapt] etdirip ve cenâb-ı celâlet-meâbım tarafından mezbûr Hacı Mustafa'ya verilen bağı mezbûr Hacı Mustafa'ya zapt etdiresin.

682

Daha önce konulmuş olan tütün yasağına Köstendil ve Tırhala sancaklarında uyulmadığı bildirildiğinden, tütünün ziraatinin, alım-satımının ve içilmesi-nin yasak olduğuna dair ilan yoluyla ahaliye tembihte bulunulması.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbıkâ Musul¹ Beylerbeyisi olup Köstendil sancağında harâmî eşkıyası def'ine me'mûr olan Mehmed Paşa'ya ve Ustrumca <<Doyr>> ve Petriç ve Doyran ve Radovişte kâdılarına hüküm ki:

"Bundan akdem memâlik-i mahrûsemde olan hükkâma evâmir-i şerife gönderilip; min-ba'd tütün yaprağı bağçelerde ve tarlalarda kimesne ekip biçmeyip ve çârsûlarda ve dükkânlarda bey' u şirâ olunmayıp ve evlerde ve kahvehânelerde bir ferd tütün içmeyip men' olunmuş iken hâliyâ ol câniblerde ba'zı kimesneler² emrime muhâlif bağçe ve tarlalarda ekip biçip bâzârda bey' u şirâ edip ve kahvehânelerde ve dükkânlarda ve evlerde tütün içip ve kimi hidmetlerinden kalıp dâimâ rızâ-yı hümayûnuma muhâlif vaz' eyledikleri" i'lâm olunmağın ol makûleler hakârete müstahik olmuşlardır. İmdi; anun gibi tütün yaprağı bağçelerde ve tarlalarda ekilip biçilmiş var ise ihrâk olunup min-ba'd çârsûlarda ve bâzârlarda bey' u şirâ olunmayıp ve bir ferd tütün ekmeyip men' u ref' olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Mosul, Al Mawsil (Irak).

² Metinde "*cânibler ba'zı kimesnelerde*" şeklinde geçmektedir.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi ol câniblerde olan bâzârlarda ve mecma'-ı nâs olan mahallerde muhkem tenbîh ü nidâ etdiresiz ki min-ba'd bir ferd bağçelerde ve tarlalarda <<ve sâir>> tütün yaprağın ekip biçmeyip ve bâzârlarda ve sâir mahallerde alıp satmayıp ve kahvelerde ve dükkân ve evlerde kimesne tütün içmeyip¹ ve herkes kendi hâllerinde ve kâr u kisble-rinde olalar. Anın gibi bulunan yerlerde ihrâk etdiresin. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp rızâ-yı hümayûnuma muhâlif tütün yaprağın ekip biçenler her kimler ise ism ü resmleriyle yazıp arz eylesesiz ki sâire mücib-i ibret için haklarından gelinmek için emr-i şerîfim gönderile ve bu bâbda her biriniz bizzât mukayyed olup emrime muhâlif bir ferd[e] vaz' u hareket etdirmeyesiz.

Bir sûreti, sâbıkâ Tımişvar Beylerbeyi olup ber-vech-i arpalık Tırhala sancağına mutasarrıf olan Arsla[n] -dâme ikbâlühû-ya ve Yenişehir Monlâsına ve livâ-i mezbûrda vâkı' olan kâdılara yazıla.

683

Timar hususunda Rıdvan Çavuş ile aralarındaki anlaşmazlığı 'Mora'ya vardı-ğında timar berâtını vereceğine talak-ı selase üzere' yemin ederek çözen ancak yeminini yerine getirmeyen Sinan hakkında şer'an gerekenin icra edilmesi.

Fetvâ-yı şerîfe mücebince.

Sâbıkâ Karaman Beylerbeyisi olup ber-vech-i arpalık Mora sancağına mutasarrıf olan Ali -dâme ikbâlühû-ya ve Karitena <<Kâdisina>> ve Balyabadra kâdılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Rıdvan Çavuş -zîde kadruhû- Südde-i Saâdetime arzuhâl edip; "bundan akdem Balyabadra nâhiyesinde Mazaraki² nâm karye ve gayriden ( ) bin akçe timâr husûsun-da Sinan nâm kimesne ile nizâ' üzere olup mezbûr Sinan bunun külli mahsûlün almağla mukaddemâ Âsitâne-i Saâdetimde taleb eyledikde mâbeyne muslihûn tavassut edip mezbûr Sinan berâtın verip fâriğ olur ise <<mahsûlden dahi>> bu dahi mahsûlden ferâgat etmek üzere şart olunup <<ve berâ>> ve mezbûr Sinan; 'Mora'ya vardığımda berâh vermezsem talak-ı selase üzerime olsun.' deyü Müslimânlar huzûrunda cevâb vermiş iken vermeyip inâd eylediğin ve bu bâbda elinde Şeyhülislâmdan fetvâ-yı şerîfe olduğun" bildirip mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda elinde olan fetvâsı da'vâsına mutâbık ise mücebince amel edip ba'de's-sü-bût şer'le lâzım geleni icrâ edip şer'-i şerîf ve fetvâ-i münîf ve emr-i hümayûnuma mugâyir kimesneye iş ve taallül ü inâd etdirmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî-selhi şehri Muharremi'l-harâm, sene 1028

Yevm-i mezbûrda saâdetlü Mehmed Paşa hazretleri Sadr-ı A'zam olmuştur.

684

Murad'ın Bolu sancağına bağlı Mengen köyündeki timarından bir kısmı-na kendi vakfına ait olduğu iddiasıyla müdahale eden Şerif Ahmed'in, da-vaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere davacısıyla birlikte Asitane'ye gönderilmesi.

¹ Metinde "ekmeyip" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "Madamaki-مادمكي" şeklinde geçmektedir. Kâto Mazarâki ve Áno Mazarâki (Yunanistan).

Bâ-hatt-ı Hilmi Efendi.

Bolu Sancağbeyine ve [Bo]lu kâdisına hüküm ki:

Erbâb-ı timârdan Murad nâm kimesne Südde-i Saâdetime gelip arzuhâl edip; "livâ-i mezbûr-
da Mengen¹ nâm karyede vâkı' berât-ı âli-şân ile ve defter-i hâkânî mücebince kırk elli yıldan beri
zirâat ü harâset edip mutasarrıf olduğu timârı toprağında bir mikdâr yerin hâlâ Şerîf Ahmed nâm
Kâdi;² 'Benim vakfıma dâhildir.' deyü fuzûlen zirâat ü harâset edip ziyâde hayf u gadr edip ol cânibde
ahvâlleri görülmeyip Divân-ı Hümâyûnumda şer'le görülmek" bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin
buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûrun kırk elli yıldan beri
zirâat ü harâset edip mutasarrıf olduğu timârı toprağında vâkı' olan bir mikdâr yerin mezkûr Şerîf
Ahmed; 'Benim vakfıma dâhildir.' deyü fuzûlen zabt edip maan Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki
Divân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda hakk u adl üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

685

Edirne ve isimleri yazılı yerlerdeki koruların muhafazası görevi Yeniçeri Oca-
ğının ihtiyar gediklilerinden Bayezid'e verildiğinden onun dışındaki kimse-
lerin korulara ve onun koruculuk vazifesine müdahale ettirilmemesi.

Ağa mektûbu mücebince.

Edirne ve Havâss-ı Mahmudpaşa ve Kırkkilise ve Dimetoka³ ve Uzunköprü⁴ ve Figle⁵ ve Şumla⁶ ve
Yanbolu ve Şiarılı(?) ve Çöke⁷ kâdılarına hüküm ki:

Mahmiyye-i Edirne'de ve zikrolunan kâdılıklarda vâkı' olan koruların hıfz u hırâsetiyle Yeniçeriler
Ocağı'ndan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Sekbânbaşı ( ) -*zide kadruhû*-ya sipâriş olunup ve sene-i mâ-
ziyede kendi tarafından Surnacı ta'yin edip irsâl olunmağla bu sene-i mübâreke de dahi koruları hıfz
etmek için Ocağın ihtiyârlarından gediklilerden Bayezid ta'yin olunup zikrolunan koru içinde eşcâr-ı
müsmire ve gayr-i müsmire kat' edenleri merkûma ahz etdirilip ve koru içinde bulunan kul ve cevâri
ve hubûbât kısmı ve gayri eşyâ oligeldiği üzere mezbûra ahz etdirilip mîrî için kabz olunup ve mü-
teferrika ve çavuş ve sâir asker tâifesinden ve gayriden bir ferdi dahletdirmeyip ve kapıkullarından
ba'zıları 'Bozulmuştur.' deyü müdâhale edip reâyâya icâzet verip koru içinde olan şeceri kat' edip ve
bâğ u bâğçe ve tarla etdirilip nizâ' üzere olanları men' u def' edip ve avgâh ve şikârgâh üzere bir vec-
hile zarar erişdirmeyip ve Kıbtıyân tâifesinden ba'zıları şecer yakıp eşcâr kat' edip ve kapıkullarından
zarar edenleri dahi men' u def' edip min-ba'd zikrolunan koruya zarar u gezend erişdirmemek bâbında
bi'l-fi'l Yeniçeriler Ağası Mustafa Ağa mektûb vermeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince zikrolunan koruya
âhardan bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesiz, mezbûra hıfz u hırâset etdiresiz.

¹ Mengen (Bolu-Türkiye).

² Metinde "*kâdisı nedir*" şeklinde geçmektedir.

³ Didymôteicho (Yunanistan).

⁴ Uzunköprü (Edirne-Türkiye).

⁵ Matochina, Fikla (Bulgaristan).

⁶ Shumla, Shumen (Bulgaristan).

⁷ Çöke (1946 Türkiye Haritası Edirne paftası).

686

Sipahi Cafer'in adamlarıyla Haleb'e gönderdiği mal ve hayvanlarını Han-ı Karaman adlı mevkide gasbeden Arap ve Türkmen eşkıyanın yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hukuken haklarında lazım gelenin icra edilmesi.

Yeniil Kâdisına ve Voyvodasına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Ca'fer nâm sipâhî Dadlu cemâatinden Aydoğmuş <<nâm>> Kethüdâ Obasından Hasan bin Halil nâm kimesneyi meclis-i şer'a ihzâr edip; bundan akdem Şam-ı Şerif'de âdemi ile bir katar deve ve yedi at ve bir kemer raht ve bir kemer kılıç ve bir kırmızı şalvar ve dört dârâyî cedid kaftan ve otuz top envâından dârâyî ve altı Havranî kürk ve bir deve yükü kahve ve bir yük sabun ve iki yük pirinç ve üç yüz nakd gurus ve otuz dâne Gazze peştemâli ve kırk dâne Humus makramesi ve altı dâne hammâm makramesi ve peştemâli <<bir mâvi>> ve bir mâvi ferâce ve bir mor dolama ve bir çemeni ferâce Haleb'e gönderip Hân-ı Karaman nâm mahalde yirmi nefer atlı basıp gâret eyleyip mezbûr Hasan'ın arkasında Veli nâm âdemisinin gâret olunan bir kumaş kaftanı bulunup cümle alâyimi beyân ve müşâhede olunup mezbûr Hasan meclis-i şer'de; 'Kal'a-i Ca'ber'de(?) Türkmen tâifesinden Kadırlı Mirza Ali [yamnda] sâkin olan Süleyman ve Âs oğlu Fâris nâm Arab ve Hüseyin ve nice hevâlanına tâbi' Arab ve Türkmen yoldaşlarıyla mahall-i mezbûrda zikr[olunan] erzâk u esbâbı gasb edip mezbûr Mirza Ali'nin yamına geldiklerinde bir mikdâr esbâb ve atları kendiye verip ve karınd[aş]ı(?) Gök(?) Veli dahi hisse(?) taleb edip taallül etmekle bir kızın çekip sâirin dahi almak murâd eyledikde mezbûr Fâris firâr edip cemâatden olan mezbûr Aydoğmuş Kethüdâ'ya geldikde ana dahi çemeni ferâce ve bir gömlek il içinde verip ve arkamda olan alaca kaftan dahi ol hinde babam Halil'e vermişlerdir.' deyü cevâb verip vech-i meşrûh üzere sicil ve hüccet olunduğu" i'lâm olunmağın ehl-i fesâd ele getirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsa bizzât mukayyed olup ehl-i fesâdı emrim üzere ele getirdip gaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip bir def'a şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsu hak üzere teftiş edip vech-i meşrûh üzere fesâd edenlerin üzerlerine fesâdları sâbit ü zâhir oldukdan sonra <<muhtâc-ı arz olmayanların haklarına>> gâret olunan esbâb u erzâk ve sâiri her ne ise hükmedip alıverdikten sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise habsedip arz eylesin; değiller ise haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eylesin.¹ ehl-i fesâda himâyet olunmaktan ve hilâf-ı şer' zulm ü taaddiden hazer eylesin.

687

Tasnif sırasında hüküm kayıtları numaralandırılırken bu numara sehven atıldığından, Defter'de bu numaraya tekabül eden herhangi bir hüküm kaydı mevcut değildir.

688

Yahudi Yagob'un alacağını ödememekte ısrar eden Niğbolu eski Eminî Yasef'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

¹ Metinde "ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardansa haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eylesin; <<değilsen>> değiller ise habsedip arz eylesin." şeklinde geçmektedir.

Rmz.

Rifat.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Niğbolu Kâdisına hüküm ki:

Yagob nâm Yahûdî Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan [akdem] Niğbolu Emmini olan Yasef nâm Yahûdinin zimmetinde <<olan>> ( ) bin akçe hakkı olup taleb eyledikde vermekde inâd etmekle mukaddemâ; 'Şer'le <<görülüp>> müteveccih olan hakkı vermekde inâd eder ise Âsitâne-i Saâdetime gönderesin.' deyü emr-i şerif vârid olmuşken hâliyâ itâat-i emr u şer'-i şerif etmeyip yine müteveccih olan hakkın vermeyip gadreylediğin" bildirip bu def'a dahi hakkın vermekde inâd eder ise Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek bâbında [emr-i] şerifim recâ etmeğin mezbûr Yasef Yahûdî Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere mezbûr Yasef Yahûdîyi ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime ihzâr etdiresin ki gelip ahvâlleri şer'le Dîvân-ı Hümâyûnumda kâdiaskerlerim huzûrlarında hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna. Emrime muhâlefet ve taallül ü inâd etdirmeyesin.

689

Asitane'ye gönderilmesi için daha önce hakkında emir çıkarılan Göllükesriye'deki Kadı Bayram'ın ileri süreceği bahanelerin dikkate alınmaması ve gelen kapıcılara koşulup gönderilmesi.

İsmail.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Selanik ve hâlâ Kesriye¹ Kâdisı olana hüküm ki:

Sâbıkâ Göllükesriye'de² olan Bayram nâm Kâdının Südde-i Saâdetime ihzârı lâzım olmağla bundan akdem irsâl olunmak için emr-i hümâyûnum gönderilmişken taallül ü bahâne eylediği i'âm olundu. İmdi; mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mücebince, hastadır ve kış deyü taallül [ü] bahâne edirilmeyip bir arabaya koyup varan kapıcılar ile gönderilip Südde-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup Kâdî-ı mezbûru ol vechile taallül etdirmeyip bir arabaya koyup varan kapıcılara koşup Südde-i Saâdetime ihzâr olunmak için gönderesin.

Bâ-hatt-ı Mm.

Menzil, Dergâh-ı Âli kapıcılarından Mustafa ve Mehmed'e Göllükesriye'[ye] varıp gelince ulak hükmü verilmiştir. Fî-evâsıtı S. sene [102]8.

690

Özi Kalesi için Niğbolu ve Silistre sancaklarından savaşmaya güç ve kudreti bulunan işe yarar yiğitlerden azep yazılması ve bu azeplere ulufelerinin bir miktarının peşin verilmesi.

¹ Kastoria (Yunanistan).

² Metinde "Göllükesre-کولی کسره" şeklinde geçmektedir.

İsmail.

Bunun emri te'hîre konulmuşdur.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Özi Defterdârına ve Niğbolu ve Silistre sancaklarında olan kâdılara hüküm ki:

Özi Kal'ası'nda olan <<neferâ>> azebler iki bine varınca yazılmak fermân olunup ol vechile emr-i şerif verilip lâkin Özi intihâ-yı ser[had] olup azeb yazmağa âdem bulunmayıp âhar vechile tedârükü mümkün olmadığı ecilden Niğbolu ve Silistre sancaklarından yarar ve tüvânâ ve darb u harbe kâdir yiğitler Özi Kal'ası için azeb <<yazılmak>> tedârük olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda Özi Kal'ası'na azeb yazılmak için verilen emr-i şerifim mücebince zikrolunan sancaklarda olan kâdılıklardan kendi rızalarıyla darb u harbe kâdir ve tüvânâ yiğitleri ulûfeleriyle Özi Kal'ası azeblerinden olmak üzere tedârük edip <<ve bir mikdâr>> ve ta'yîn olunan ulûfeleri birer mikdâr verilip Kal'a-i mezbûreye idhâl etdiresiz.

691

Özi Kalesi için Niğbolu ve Silistre sancaklarından savaşmaya güç ve kudreti bulunan işe yarar yiğitlerden azeb yazılması ve bu azeplere ulufelerinin bir miktarının peşin verilmesi.

İsmail.

Bu dahi.

Özi Defterdârına, Niğbolu ve Silistre sancaklarında olan kâdılara hüküm ki:

Özi Kal'ası'nda olan azebler cüz'î kalıp iki bine varınca azeb yazılıp ve yetiştirilmek fermân olup ol vechile emr-i şerif verilip lâkin Özi intihâ-yı serhad olup azeb yazmağa âdem bulunmayıp âhar vechile tedârükü dahi mümkün olmadığı ecilden Niğbolu ve Silistre sancaklarında olan kâdılıklarda reâyâdan nice kimesnelerin ikişer ve üçer yarar ve tüvânâ ve darb u harbe kâdir oğulları olup ve nice yarar yiğitler dahi olmağla azeb yazılmağa münâsib olmağla ol makûlelerden Özi Kal'ası azebleri iki bine varınca <<tedârük>> tedârük olunup ulûfeleriyle <<ta'yîn eyleyip>> yazılıp ve birer mikdâr peşin ulûfe dahi verilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda siz ki kâdılırsız; bu husûsa bizzât mukayyed olup müşârun-ileyh Defterdâr ma'rifetiyle ikişer ve üçer oğulları olanlardan ve sâir yarar ve tüvânâ ve harb u darbe kâdir yiğitlerden Özi Kal'ası azebleri iki bine yetiştirilmek üzere ulûfeleriyle birer mikdâr peşin akçe ile <<dahi verip>> tahammüllerine göre yazıp ta'yîn eyleyip Kal'a-i mezbûreye idhâl etdiresiz. Ammâ bu bahâne ile mücerred celb ü ahz için kimesneye zulm ü taaddiden ve azeb hidmetine kâdir olmayanları rencide etmekden hazer eylesiz.

692

Boğdan eski Voyvodası Radol'un bir an önce Asitane'ye gelmesi.

Md.

Bir sûreti, Boğdan Voyvodası Gaşbar'a verilmiştir.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Sâbikâ Boğdan Voyvodası olan Radol Voyvoda'ya hüküm ki:

Ol cânibde aslâ te'hîr u tevakkuf etmeyip doğru Âsitâne-i Saâdetime gelmen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te'hîr u tevakkuf etmeyip Boğdan'dan kalkıp doğru Âsitâne-i Saâdetime gelesin.

693

Fesleke Voyvodalığının, Rumeli Beylerbeyiliği tevcih olunan Hüseyin Paşa'nın tayin edip mektup verdiği kişiye zapt ettirilmesi, başkasının müdahale ettirilmemesi.

Bâ-hatt-ı Hilmi.

Fesleke¹ Kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Rumeli Beylerbeyiliği <<beyisi olan>> işbu sene <<Muharrem>> semân ve ısrîn ve elf Muharremi'nin yirmi beşinci gününde emirü'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin Paşa -dâmet maâlihî-ye tevcih olunmağla müşârun-ileyhin hâslarından olup taht-ı kazânda <<nuzda>> vâkı' olan Fesleke Voyvodalığı kendi tarafından ( ) -zîde kadruhû-ya <<verilip>> ta'yîn olup mektûb verilmekle mücebince zapt etdirilmek bâbında fermân-ı âli-şânım <<emr-i şerîfim>> sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârun-ileyh tarafından verilen mektûb mücebince zikrolunan Fesleke Voyvodalığı'n mezbûr ( ) zapt etdirip âharı dahletdirmeyesin.

694

Derbent yerde bulunan Halep yakınlarındaki Hantuman Kalesi'ne, yolcuların güvenliği için Halep'teki kapıkullarından her sene iki bölükbaşı ile birlikte kırkar nefer tayin edilip gönderilmesi.

Hâfız.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Halep Beylerbeyisine ve Defterdârına hüküm ki:

Halep kurbünde vâkı' Hantuman² Kal'ası <<nin>> derbendde³ vâkı' olmağla âyende vü revende emn üzere mürûr u ubûr etmeleri için zikrolunan Kal'anın muhâfazası mühimmât-ı umûrdan olmağın Halep kulundan kırkar nefer âdem iki bölükbaşılarıyla ta'yîn ve irsâl ve Kal'a-i mezbûreyi muhâfaza etdirmen bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikrolunan Kal'aya vech-i meşrûh üzere her sene iki bölükbaşı ile kırk nefer âdem ta'yîn ve irsâl ve muhâfazasına takayyüd ü ihtimâm edip emrime muhâlif kimesneyi dahl ü taallül etdirmeyesin.

¹ Vasilikâ (Yunanistan).

² Khân Tûmân (Halep-Suriye).

³ Metinde "derbendde" şeklinde geçmektedir.

695

Teke Sancak Beyi iken henüz sancak mahsulünü toplamadan Hamid sancağına tayin olunan Bayram Bey'in dönemine ait Teke sancağı mahsulünün, voyvodalardan ve ahaliden tahsil olunup adamına teslim edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Hük-m-i şerîf üzerindedir.

Teke sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Ber-vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Bayram –dâme ikbâlühü– Südde-i Saâdetime mektûb [ve] âdem gönderip; mukaddemâ Teke sancağı kendiye tevcih olunup Teke sancağının tahvil ü târihine düşen hâsları mahsûlü henüz cem' olmayıp reâyânın ve voyvodalarının zimmetlerinde olduğun bildirip yerli yerinden görölüp mahsûlü her kimde ise cem' u tahsil olunmağıçin Serdâr-ı Ekremim tarafından emr-i şerif verilip mücebince Südde-i Saâdetimden dahi hük-m-i hümayûnum recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vardıkda müşârun-ileyhin hâsları mahsûlünden tahvil ü târihinde vâkı' olan mahsûlün şer'le müteveccih olanlardan mukademâ verilen emr-i şerif mücebince ba'de's-sübût âdemisine bî-kusûr aliverip kimesne zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız. Ammâ mukayyed olasız ki bir senede reâyâdan iki def'a mahsûl alınmak ve reâyâya taaddi olunmak ihtimâli olmaya.

696

Ostrova kazası gayrimüslim ahalisinin haracını toplama işini, görevli olan memurlardan iltizamla alıp haksız yere fazladan para toplayan İskender ve adamlarına, emirde yazılı olandan fazla bir nesne almamaları hususunda sıkı tembihte bulunulması ve haksız yere alınan paraların iade ettirilmesi.

Üsküb Sancağbeyine ve Ostrova¹ Kâdisına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı' zimmi tâifesi Südde-i Saâdetime şöyle arzuhâl eylediler ki; "İskender nâm kimesne kendiye tâbi' eşkıyâlar ile müttelik olup bunların harâcları cem'ine me'mûr olanlardan iltizâm ile kesip alıp üzerine gelip emr-i şerifden ziyâde hâne başına ikişer yüz akçelerin aldıklarından gayri âdemleri karye be-karye gezip 'na'l-bahâ' deyü beher karyeden sekiz dokuz yüz akçelerin alıp ve nice def'a haklarında emr-i şerif ihrâc olunmuşken itâat-i emr-i şerif etmeyip mezbûrların zulm ü taaddisinden nice karyeler celâ-yı vatan edip dâimâ bunun emsâli zulm ü taaddisinin nihâyeti olmadığın" bildirip men' u def' olunmak bâbında emr-i şerifim taleb eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup husamâ muvâcehesinde hak üzere teftiş edip göresin: Arz eyledikleri gibi ise reâyâya [ol] vechile zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur. Mezkûrlara muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd bunların emr-i şerifimden ziyâde nesnelerin almayalar ve aldirmayasın. Ol vechile hilâf-ı şer'-i şerif almışlar ise ba'de's-sübût hükmedip bî-kusûr alıversin. Vermekde taallül ü nizâ' ederler ise muhtâc-ı arz olanları muhkem habsedip arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesesin. Hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin; şöyle bilesin.

¹ Ostrovo (Kuzey Makedonya).

697

Karesi sancağının eski ve yeni müsellimleri Ömer ile Mehmed'in aralarında-
ki, Müsellimlik zamanlarıyla alakalı alacak davasının görülmesi.

Hasan.

Balıkesri ve ( ) kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Balıkesri Kâdisısın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; mukaddemâ Karesi Sancağbeyi olan Mustafa'nın Müsellimi Ömer meclis-i şer'a varıp; livâ-i mezbûru zabt ederken sühte eşkiyâsı zuhûr edip; 'Eşkiyânın haklarından geline.' deyü emr-i şerif vârid olmağla nice eşkiyânın haklarından gelindiği Âsitâne-i Saâdetime arz olunup <<ba'dehû>> livâ-i mezbûr mukaddemâ Revan Beylerbeyisi Derviş'e verilmekle Müsellimi Mehmed gelip sancağı zabt eyleyip mezbûr Ömer'in külli harcı olup ve eşkiyâ sühte hareketinden mahsûl dahi cüz'î olup livâ-i mezbûru ancak Derviş Paşa tarafından iki ay zabt edip bu makûle ihrâcât mahsûlden olagelmış iken hâlâ seferden mektûb gönderip külli mâl taleb edip hâlâ; 'Muhâsebesi görülüp kabz etmediği kendiden taleb <<olunmayıp deyü>> olunmayıp şer'-i şerife muhâlif zulmetdirilmeye.' deyü emr-i şerif verilmek" recâsına arz etmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda husamâyı berâber edip bir def'a şer'le faslolmuş olmayıp on beş yıl mürûr etmiş değil ise hak üzere teftiş edip arz <<eylediği gibi>> bulunduğu üzere ise ol bâbda emr-i şer'-i kavimle amel edip şer'-i şerife muhâlif taaddi vü rencide etdirmeyesin; şer'-i şerife muhâlif iş edenleri men' u def eyleyesin.

698

Kunaytıra nahiyesine bağlı Aynüssaade köyü ahalisinin Nahiye Subaşısı tarafından 'beyate', 'müşahere', 'muavene' vs. adlar altında para talep edilerek rahatsız edilmemesi; hukuka taalluk eden işleri olduğunda Salahiye Nahiyesi Subaşısı tarafından görülmesi.

Şam muhâfazasında Vezir Mustafa Paşa'ya ve Şam Kâdisına hüküm ki:

Şam sancağında Kunaytıra¹ nâhiyesinde vâkı' Aynüssaade nâm karye ahâlisi tarafından arzuhal olunup; "Karye-i mezbûre ba'zı teklif ve taaddiden harâba müşrif olup ve reâyâsı ziyâde fakîrül-hâl olup bir vechile kuvvet ü kudretleri yoğken Kunaytıra Subaşısı olanlar dâimâ ziyâde atlı ile üzerlerine konup müft ü meccânen yem ü yemeklerin ve arpa ve tavukların alıp ve 'beyâte' ve 'müşahere' ve 'muâvene' nâmına nice akçelerin alıp karye-i mezbûre bi'l-küllîyye harâba müşrif olup şöyle ki; men' u def olunmaz ise cümlemiz celâ-yı vatan ve terk-i mesken etmemiz mukarrerdir." deyü i'lâm olunmağın min-ba'd Kunaytıra Subaşısı tarafından karye-i mezbûreye müdâhale olunmamak, anın gibi şer'le görülmesi lâzım ahvâlleri vâkı' oldukda Salahiye Subaşısı olan görüp hilâf-ı şer'-i şerif teklif ve taaddi olunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere husûs-ı mezbûra mukayyed olup dahi <<Kunaytıra>> karye-i mezbûre reâyâsın min-ba'd Kunaytıra Subaşısı olanlara rencide etdirmeyip anın gibi şer'le görülmesi lâzım ahvâlleri vâkı' oldukda Salahiye Subaşısı olanlar ma'rifetiyle gördürüp hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye zulm ü taaddi etdirmeyip men' u def eyleyesin. 'Beyâte' ve 'müşahere' ve 'muâvene' ve sâir bunun emsâli bid'at memâlik-i mahrûsemden bi'l-küllîyye ref olunmuştur. Ana göre mukayyed olup reâyâ vü berâyâya emrime muğâyir bir vechile taaddi vü tecâvüz etdirmeyesin.

¹ Al Qunaytırâh (Suriye).

[Yev]mü's-Sebt, gurre-i Rebiü'l-evvel, sene 1028

699

Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı han için Erzurum eyaleti ve bağlı yerlerden ücreti karşılığında istihdam olunmak üzere taşı getirtilmesi.

Mihnefi.

Erzurum Beylerbeyisine ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem ilâ-âhîrîhü Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü– Erzurum'a <<kurbünde>> tâbî' Hasankalesi'nde¹ <<kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân>> mezbûr Sefer Subaşı –zîde kadruhü– mübâşeretîyle hân binâ etmek niyyet edip taşılar lâzım olmağın eyâlet-i Erzurum'da ve tetimmesinde her ne mikdâr taşı var ise cümlesi zikrolunan hân binâsına getirtmen emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda emrim üzere eyâlet-i Erzurum'da ve tetimmesinde her ne mikdâr taşı var ise cümlesin mezbûr Sefer Subaşı mübâşeretîyle zikrolunan hânlar binâsına getirdesin ki ücret ile istihdâm olunalar. Ammâ bu bahâne ile kimesneden akçe alınmaktan ziyâde hazer oluna.

700

Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı han tamamlandı-ğında, uygun olan bir yerde Pazar günleri pazar kurulması.

Mihnefi.

Hasankalesi Kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun Hasankalesi'nde binâ olunan hânlar inşaallâhü Teâlâ tamâm oldukda bâzâr durmak lâzım olmağın haftada Pazar günü mahall ü münâsib olan yerde ikâmet-i bâzâr olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda zikrolunan hânlar inşaallâhü Teâlâ tamâm oldukda mahall ü münâsib olan yerde Pazar günü ikâmet-i bâzâr etdiresin.

701

Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracağı hanlarda ücret ile istihdam olunan reayadan Sancak Beyi tarafından kanunun öngördüğünden fazla kışlak hakkı, ispençe vs. vergi talep olunmaması.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdîsına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ( ) –edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü–nun Hasankalesi'nde <<senin mübâşeretinle>> mezbûr Sefer Subaşı mübâşeretîyle binâ olunacak hânlarda Hasankalesi reâyâsından nice kimesneler ücret ile hidmet edip lâkin Sancakbeyi reâyâdan kışlak hakkı ve ispençelerin <<ziyâde almağla>> ve sair rûsûmların ziyâde almağla zulmolunup ve hidmet avk olduğu i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

¹ Pasinler (Erzurum-Türkiye).

Vardıkda hak üzere göresin: Reâyâdan Sancakbeyi kışlak hakkın ve ispençelerin ve sâir rüsûmların kânûn u defterden ziyâde aldığı vâkı' ise men' u def' edip reâyâdan kışlak hakkın ve ispençelerin ve sâir rüsûmların şer' u kânûn ve defter mücebince aldırasın; bir akçe ve bir habbe ziyâde aldırmayasın.

702

Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptırılan hanlarında ücret ile istihdam olunan reayaya, Sancak Beyi tarafından haslar iltizama verilerek zulmedilmesine izin verilmemesi.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Hasankalesi'nde mezbûr Sefer Subaşı mübâşeretile binâ olunacak hânlarda reâyâdan nice kimesneler ücret ile hizmet edip lâkin sancakbeyi hâsların iltizâma vermekle reâyâyâ ziyâde zulmolup <<hidmetde olanlar>> iltizâm ref' olup sancakbeyleri kendi tarafından zabt etdirilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda sancakbeyi olanlara min-ba'd hâsların iltizâma verdirmeyip kendi taraflarından âdemlerine zabt etdiresin; min-ba'd emr-i şerîfime muhâlif taallül ü inâd etdirmeyesin.

703

Veziriazam Mehmed Paşa'nın Hasankalesi'nde yaptıracağı hanlarının inşaatı bittikten sonra, yolculuk eden sipahi vs.nin konaklama hususunda ahaliyi rahatsız etmeden artık bu hanlarda kalması.

Sln.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Hasankalesi'nde binâ olunacak hânları tamâm olduktan sonra mürûr u ubûr eden ebnâ'-i sebîl eğer sipâhiler ve gayrilerdir; min-ba'd fukarânın ehl ü iyâli ile sâkin oldukları evlerine konmayıp binâ olunan hânlara konmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda müşârun-ileyh –*edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû*–nun Hasankalesi'nde binâ olunacak hânları tamâm olduktan sonra mürûr u ubûr eden sipâhiler ve gayrileri hânlara kondurup min-ba'd fukarânın ehl ü iyâlleri ile sâkin oldukları evlerine kondurmayasın.

704

Hasankalesi'ne dışardan gelen tacirlerden vergi tahsil etmek için sadece Erzurum Defterdarı ve Emin tarafından birer kişinin gitmesi; daha fazla kişi ile gidilip rahatsızlık verilmemesi.

Selmî.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Ba'zı âhar vilâyetden bâzergânlar Hasankalesi'ne dâhil oldukda Defterdâr ve ümenâ tarafından ve gayriden ziyâde âdemler gelip mücerred celb ü ahz için rencide eyledikleri i'lâm olunmağın anın gibi

âhar vilâyetden bâzergânlar Hasankalesi'ne dâhil oldukda Erzurum Defterdârı tarafından bir âdem ve Emîn tarafından dahi bir âdem <<varıp ziyâde>> varmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda anın gibi âhar vilâyetden Hasankalesi'ne bâzergân geldikde emrim üzere Erzurum Defterdârı tarafından bir âdem ve Emîn tarafından dahi bir âdem varıp min-ba'd iki âdemden ziyâde âdem varmayıp rencide etmeyeler ve etdirmeyesin.

705

Dışarıdan gelip Pasin'de on yıldan fazla bir zamandan beri oturan reayanın zeamet ve timar sahipleri ve ehl-i örf tarafından 'bizim raiyyetimizdir' denilerek alınıp götürülmesine izin verilmemesi.

Pasin Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "âhar vilâyetden ba'zı reâyâ varıp Pasin'de tavattun edip kendi hâllerinde iken Defterdâr ve Sancakbeyi tarafından ve züamâ ve erbâb-ı timâr; 'Bizim raiyyetlerimizdir.' deyü rencide edip kaldırmak teklif eyledikleri" i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda hak üzere göresin: Zikrolunan reâyâ âhar yerlerden varıp Pasin'de on yıldan ziyâde sâkin ü mütemekkin olmuşlar ise kaldırmak olmaz; hilâf-ı kânûn u defter dahl ü taarruz etdirmeyesin.

706

Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracığı hanlarda ücretle istihdam edilecek reayanın Melik adlı Vilayet Kethüdası marifetiyle tedarik olunması.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ( ) -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun Hasankalesi'nde binâ olunacak hânlarla reâyâdan ücret ile lâzım olanlar vilâyetin 'Melik' demekle ma'rûf Kethüdâları [tarafından] getirilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda vilâyetin 'Melik' demekle ma'rûf Kethüdâların getirdip dahi hânlar binâsına lâzım olduğu üzere ücret ile getirmeğe tenbîh ü te'kid eylesesin ki anlar dahi ücret ile <<hidmet>> lâzım olduğu üzere reâyâyı getirip avk u te'hirden hazer eyleseler. Ammâ bu bahâne ile reâyâdan akçe alınmaktan hazer eylesesin.

707

Veziriazamın Hasankalesi'nde yaptıracığı hanlarda ücretle istihdam edilecek reayanın 'Melik' denilen Vilayet Kethüdası marifetiyle tedarik olunması.

<<Hasankalesi>> Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem Vezîr-i A'zamım ( ) -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun Hasankalesi'nde binâ olunacak hânları tamâm oldukdan sonra kadimden varoşda sâkin olan reâyâ eğer Kal'adadır ve sâir yerlerdedir; cümle üslûb-ı sâbık üzere binâ olunan hânlar etrâfında varoşda sâkin olmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda kadimden varoş reâyâsından olup varoşda sâkin olıgelen reâyâ üslûb-ı sâbık üzere hânlar binâ olundukdan sonra geri hânlar etrâfında varoşda sâkin olalar. Emr-i şerîfime muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

708

Erzurum beylerbeyleri tarafından her sene Pasin reayasına biçtirilen otluk vs. terekenin bu sene onlara teklif olunmaması.

Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Erzurum Beylerbeyileri tarafından her sene otluk ve sâir terekeyi Pasin reâyâsına biçdirip ziyâde zulm ü taaddî olunduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda Erzurum Beylerbeyileri tarafından Pasin reâyâsına min-ba'd otluk ve sâir nesne biçdirmek teklif etdirmeyesin; men' u def' eylesesin.

709

Pasin'de kadıların, tereke taksimi gerekmeyen ya da talep edilmeyen durumlarda zorla tereke taksimi yapmaması ve binde on beşten daha fazla resm-i kismet almaması.

Pasin Kâdisına ve Sefer Subaşı'ya hüküm ki:

Pasin reâyâsından biri fevt oldukda kismet lâzım gelmez iken sen ki Kâdisın, resm-i kismet deyü ziyâde akçelerin alıp zulm ü taaddî olunduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda reâyânın fevt olanlardan vârisleri cümle kibâr olup kismet talep etmezler ise sen ve min-ba'd Kâdi olanlar resm-i kismet deyü akçelerin almayalar ve aldırmayasın. Eğer vârisleri sagîr ve sagîre ve gâib ve gâibe olup kismet lâzım geldikde hak üzere kismet edip ve muhâlefâtın değer bahâsından ziyâdeye tutmayıp ve resm-i kismet binde on beş akçe aldırasın; ziyâde aldırmayasın.

710

Eflak eski Voyvodası Aleksandra devrinde Sarı Yani, İstar Bator ve Yorgi adlı Hassa koyun sürücülerinin kendi paralarıyla İstanbul zahîresi için satın aldıkları iki yüz on beş baş öküzün ya kendilerinin veya bedellerinin adamlarına teslim edilmesi.

Bâ-hatt-ı.

Eflak Voyvodası Gavril Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâssa koyun sürücülerinden Sarı Yani ve İstar Bator ve Yorgi nâm sürücüler arzuhâl sunup; "Eflak cânibinde Romanac¹ nâhiyesinden akçeleriyle alıp İstanbul zahîresi için <<cem' ve>> tahsîl olunugeldiği üzere iki yüz on beş baş öküzün her biri sekiz yüz altmış akçe hesabı üzere cümle yüz seksen

¹ Româneşti (Romanya).

dört bin dokuz akçe olur; sâbıkâ Eflak Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda'nın üzerinde olmağla tahsili için defaâtle evâmîr-i şerife verilmişken mezbûr Voyvoda ma'zûl olmağla meblağ-ı mezbûr sana havâle olunup vermeğe taahhüd etmişken ile'l-ân ne akçeleri ve ne öküzleri verilmeyip mezbûrlara ziyâde gadr ve İstanbul zahîresine muzâyaka olduğun" bildirip nâhiye-i mezbûreden zikrolunan öküzleri âdemlerine tahsil etdirilip veyâhûd taahhüd eylediğin üzere meblağ-ı mezbûr âdemlerine teslim ve kendilerine irsâl olunup âdemlerine min-ba'd iskelelerde ve sâir girdikleri yerlerde âhardan kimesneye dahl ü taarruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere âdemlerine rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mezbûr sürücülerin nâhiye-i mezbûreden ta'yîn olunup cem' olunugelen ol mikdâr öküzleri mezbûrlara ve âdemlerine cem' u tahsîl veyâhûd taahhüd eylediğin meblağ-ı mezbûru kendilerine veya âdemlerine aliverip hâricden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin ve bi'l-cümle zikrolunan öküzler İstanbul zahîresidir; sâire kıyâs olunmaz. Mezkûrûn sürücülerini ve âdemlerin bir vechile rencide vü remide eylediklerine rızâ-yı hümayûnum yokdur. Ana göre mukayyed olup iskelelerde ve sâir gezdikleri yerlerde kendilere ve âdemlerine ve sâir esbâb u davarlarına hâricden bir ferdi dahl ü taarruz etdirmeyesin.

711

Mustafa Çavuş'un yetimlerinin parasını zimmetine geçirdiği iddia olunan Osman'ın yakalanarak yargılanması ve üzerine sabit olan yetim hakkının aliverilmesi; vermediği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane-i Saadet'e gönderilmesi.

Kurd.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Ankara Beyine ve Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinizde vâkı' müteveffâ Mustafa Çavuş'un eytâmına vasiyye olan ( ) nâm hâtûnun vekili olan Hatîb Sinan Dergâh-ı Muallâma gelip şöyle arz eyledi ki; "mezbûrun vefâtından sonra kullarından Osman nâm kimesne¹ eytâmın akçesinden zimmetinde otuz bin akçe olup edâ ve teslim etmedin firâr edip varıp Beypazarı nâm kasabada sâkin olup vermekde inâd ü muhâlefet etmekle eytâma ziyâde zulm ü taaddi olunduğun" bildirip vekâleti hasebi ile zikrolunan meblağ şer'le mezbûrdan talep olunup edâ etmekde taallül ederse Âsitâne-i Saâdetime getirilip Divân-ı Hümayûnumda kâdias-kerlerim huzûrunda talep ve tahsil etdirilmek bâbında emr-i şerîfim verilmesin recâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûru her kande ise buldurup getirdip vekil-i mezbûr ile meclis-i şer'a ihzâr edip hakk u adl üzere dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus edip göresin: Kazıyye ilâm olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle amel edip eytâmın şer'le müteveccih olan hakkın mezbûrdan bî-kusûr hükmedip alveresin. Ol cânibde vermekde inâd ü muhâlefet ederse aslâ te'hîr u terâhi etdirmeyip Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümayûnumda kâdias-kerlerim huzûrunda şer'le görülüp ihkâk-ı hak oluna. Bu bâbda ihmâl ü müsâhele ve avk u te'hîr olunmağla eytâmın akçeleri alınmayıp gadrolunmakdan be-gâyet ihtirâz edip bu husûs için tekrâr emrim göndermeli eylemeyesin.

¹ Metinde "kimesneye" şeklinde geçmektedir.

712

Belgrad Kalesi'nde hapiste bulunan Roma İmparatoru Elçisinin hizmetkârı Salay Andreyas'ın serbest bırakılması.

Dürrî.

Mm. Efendi.

Budun muhâfazasında olan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Roma İmparatoru Elçisi âdemlerinden Pugrandi İştvan Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "kendiyile sulh u salâh hidmetinde iken hizmetkârı olan Salay Andreyas nâm hizmetkârı bir tarikle ahz edip hâliyâ Belgrad Kal'ası'nda mahbûsdur." deyü ıtlâk olunmak için emr-i şerifim recâ etmeğin ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vustûl buldukda emrim üzere zikrolunan Salay Andreyas'ı Kal'ada habsden ıtlâk eylesesin; inâd ü muhâlefet eylemeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 3 Rebîü'l-evvel, sene 1028

713

Mora sancağında cizye ve haraç toplayan görevlilerin reayadan fermanda yazılı olandan daha fazla para almaması, alınanların iade edilmesi; ayrıca kadı, naip ve muhızrların devre çıkmaması ve ahaliden 'reste', 'ayak deri' vs. adlar altında para toplamaması.

Mm. Çelebi.

Mukaddemâ ( ) Beylerbeyisi olup hâlâ Mora sancağına mutasarrıf olan Ali -dâme ikbâlühû- ve Mora sancağında olan kâdılara hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "vilâyetleri leb-i deryâ ve serhad olmağla ahâlisi ziyâde fakîru'l-hâl <<olup>> olup geçinmeğe iktidârları yoğ iken harâc cem'ine varanlar cizyelerin fermân-ı şerif üzere almayıp kâdılar ile yek-dil ü yek-cihet olup her hâne başına dörder ve beşer yüz akçelerin alıp ve kâdılar dahi 'reste' nâmına yirmişer ve otuzar akçelerin alıp fukarâya ziyâde zulm ü taaddi eyleyip mukaddemâ arzuhâl sunup etdikleri zulûmler def olunmak recâ eylediklerinde hatt-ı hümayûn ile emr-i şerif inâyet olunup ve kapıcıbaşı ta'yîn olunmağla varıp cizye cem'ine me'mûr olanlar ziyâde almayıp ve kâdılar aldıkları 'reste' def u ref olunup ol emr-i şerif sicill-i mahfûza kaydolunup her nâhiyede nidâ etdirilip tenbîh ü te'kid olunmuş iken hâlâ geri harâc cem'ine varanlar evvelkiden ziyâde beşer yüz ve altışar yüz akçelerin alıp ve kâdılar yerli nâibler ve muhızrları devre çıkardıp nâhiyeleri karye be-karye beşer ve onar atl ile devredip 'reste' nâmına yirmişer akçe ve nâibler ve muhızrlar 'ayak deri' nâmına onar ve on beşer akçe hâne başına cem' eyleyip şöyle ki; men' u def olmaz ise fukarâ celâ-yı vatan etmek mukarrerdur." deyü mukaddemâ bu husûsda verilen hatt-ı şerif ve emir mücebince amel olunup harâccılar ile kâdılar etdikleri zulûm def <<def>> u ref olunmak için emr-i şerif verilmek recâsına i'lâm olunmağın <<harâccılar>> harâcları emr-i şerifimde ta'yîn olunduğu üzere alınmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda bu husûsda bizzât mukayyed olup emrim üzere harâcların emr-i şerifimde ta'yîn olunduğu üzere aldırasın; min-ba'd emr-i [şer]ife muhâlif ziyâde aldırmayasın ve şimdiye değin emr-i

şerifimde ta'yin olunandan ziyâde aldıkların bî-kusûr ashâbına alıveresin ve kâdılara kendiler için 'reste' nâmına bir akçe ve bir habbelerin aldırmaşın ve kâdılar ve nâibler ve muhızrlar min-ba'd devre çıkmaya. Devretmek husûsu ref' olunmuşdur ve 'ayak deri' nâmına nâiblere ve muhızrlara bir akçe ve bir [habbe]lerin aldırmaşın. Sen ki Ali -dâme ikbâlühû-sun, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup şöyle ki; emr-i şerifime muhâlif kâdılara 'reste' nâmına ve nâiblere ve muhızrlara 'ayak deri' nâmına akçe aldırasın, men' etmeyesin veyâhûd vukûu üzere arz eylemeyesin, fukarâ gelip şikâyet eyleyeler, sende bilindir; sonra mes'ûl ü muâteb olursun. Bu husûs için sonra Âsitâne-i Saâdetimden müstakil âdemler gönderilip emr-i şerifim mücebince fukarânın zulümleri nice def' u ref' olunduğu tefahhus etdirilmek mukarrerdir. Ana göre mukayyed olasın.

714

Çoğunlukla serbest statülü selatin vakfı olan Vize sancağındaki köy ve kasabalarda eşkıyalık yapanlara müteveli ve subaşılar tarafından arka çıkılması ve yaralanmak suretiyle ölmüş olarak bulunanlar hususunda kadıların Sancak Beyini haberdar etmeden kendi başlarına keşif vs. işlem yapmaması.

Sln.

Hilmi Efendi.

Vize Sancağbeyine ve livâ-i mezbûrda vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Sen ki Sancakbeyi Bali -dâme izzühû-sun, Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "livâ-i mezbûrda vâkı' olan kasabât u kurânın ekseri evkâf-ı selâtin olup ve serbest <<olmağla>> ve ellerinde serbestnâmeleri olmağla dağlarda ve ba'zı sa'b yerlerde evvel-bahâr erişdiği gibi eşkıyâ saklanıp evler basıp ve katli-nüfus ve gâret-i emvâl eyleyip ba'dehû karyelerine gidip Mîr-livâ olanlar taleb eyledikde mütevellileri ve subaşıları eşkıyâya himâyet edip vermeyip ve ba'zı yerlerde mecrûhan maktûl bulundukda Kâdılar Mîr-livâyâ haber vermeyip cebren keşfedip fukarâyâ zulm ü taaddî olunduğun" bildirip emr-i şerifim verilmek recâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz onat vechile mukayyed olup dahi o makûle harâmzâde eşkıyâ tâifesi katli-nüfus ve gâret-i emvâl edip ba'dehû varıp vakıf karyelerde müteveli ve subaşılara istinâd etmekle reâyâ ve sâir ahâlî-i vilâyete zulm ü taaddileri mukarrer ise siz ki kâdılarsız; o makûle harâmî eşkıyâsın haber alındıkda Mîr-livâ ma'rifeti ile her kande bulunurlar ise bi-eyyi vechin kân meclis-i şer'-i şerife ihzâr etdirip da'vâ-yı hak ve ta'yin-i mâdde eden ashâb-ı hukûkla berâber edip bir def'a şer'le faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere görüp ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun hakları bî-kusûr alıverildikten sonra muhtâc-ı arz olanların muhkem habs ve arz eylesin; olmayanların şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin ve mecrûhan meyyit bulundukda Mîr-livâyâ haber verip ba'dehû keşfedip ammâ bu bahâne ile kendi hâlinde olanlara zulm ü taaddiden ve ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet etmekden hazer edip hakk-ı sarîha tâbî' olasın.

715

Selanik'te hiç kimsenin kapı önlerine, sokak ve çarşı başlarına, bazı yanmış yerlere, yol üzerlerine, cami duvarı dibine, su hazinelerine ve Müslüman mezarlarının üzerlerine gübre dökmesine izin verilmemesi.

Bu dahi.

Selanik Kâdîsına hüküm ki:

Mahmiyye-i Selanik'de Çerçöp Subaşı olan Sinan Dergâh-ı Muallâma arzuhal edip; "şehir halından ba'zıları buna mutî' olmayıp kapı önlerine ve sokak başlarına ve çârsû başına ve ba'zı yanmış yerlere ve yol üzerlerine ve câmi'-i şerîf duvarı dibine ve su hazînelerine ve mezâr-ı müslimîn üzerine ve bu makûle ba'zı yerlere gübre döküp gelip gidenlere muzâyaka vermeleriyle defaâtle tenbîh ü te'kid olunmuşken memnû' olmayıp yine şehir içinde gübre döküp ahâlî-i şehre taaddiden hâlî olmadıkların" bildirip emr-i şerîfim recâ etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda o makûle yerlerde gübre dökenlere muhkem tenbîh ü te'kid eylesen ki min-ba'd şehir içinde olan çârsû vü bâzâr ve mezâr-ı müslimîn ve kapı önlerine ve su hazînesine ve sokak başlarına ve yanmış yerlere gübre dökülmeyip hâri[c](?) kapısından taşra münâsib mahalde döküp mezâr ve yol üze[r]ine dökmeyle ve dökürmeysin. Şöyle ki; bu def'a dahi ba'de't-tenbîh mütenebbih olmazlar ise şer'-i şerîf ve emr-i hümayûna itâat etmeyip o makûle yerlere gübre döküp Müslimânlara muzâyaka verenlerin haklarında şer'le lâzım geleni icrâ edip ammâ bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin.

716

Dubniçe kazasına bağlı Balanova köyü ahalisinin ellerinde, bağlarından ellişer akçe dönüm resmi alınmasına dair emir var iken voyvodaların buna ilave-ten bir de öşr-i şıra talep etmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Dubniçe Kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Balanova¹ nâm karye halkı Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "mukaddemâ tasarruflarında olan bağlarından öşür alınır iken bin yirmi yedi senesinde ellişer akçe resm-i dönüm kaydolunup ellerine mühürlü sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ve mücebince evâmir-i şerîfe verilip resm-i dönüm verirler iken hâlâ voyvodalar sûret-i deftere ve emr-i şerîfe kanâat etmeyip; 'Elbette öşr-i şıra alınır.' deyü dâimâ reâyâyı rencide vü remide etmekden hâlî olmayıp emr-i şerîf ve sûret-i deftere muhâlif ol vechile rencide etdirilmemek" bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi bunlara ol vechile taaddî olundukda Südde-i Saâdetimden ihrâc olunmuş mühürlü ve sahîh sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb ve nazar edip göresin: Vech-i meşrûh üzere mukaddemâ bağlarından öşür alınır iken ba'dehû sene-i mezbûrede resm-i dönüm kaydolunmağla defter mücebince resm-i dönümlerin edâ etmekde kusurları yoğken voyvodalar; "Öşr-i şıra alınır." deyü rencide eder ise câiz değildir. Men' u def' edip defter mücebince resm-i dönümlerin <<alip>> ellişer akçe aldırıp; "Öşr alınmak için emrimiz vardır." deyü nizâ' ederler ise sûret-i defter mücebince resm-i dönüm aldırıp ol vechile taallül ü inâd ve reâyâyı rencide vü remide etdirmeyesin. İnâd üzere olanları yazıp arz eylesen.

717

Süleyman Çavuş'un Akçakızanlık kazasındaki Şıbka köyü serbest statüde olduğundan, Çirmen Sancak Beyinin sık sık maiyetiyle birlikte buraya gelip

¹ Balanovo (Dubniçe-Bulgaristan).

ücretini ödemededen yiyip içmesine ve ahaliden '*kaftan-baha*' adıyla para almasına izin verilmemesi.

Tma.

Mm. Efendi.

Akçakızanlık Kâdisına hüküm ki:

Kırkkilise sancağında kazâ-i mezbûra tâbî' Şıbka¹ nâm karye ahâlisi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip; "karye-i mezbûre Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olup müceddeden binâ olunan câmi'-i şerifin² Kayyımlarbaşî olan kıldetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman Çavuş *-zîde kadruhû-*nun serbest karyesi iken toprağında Çirmen sancağından kâdi oturmağla ekser zamân Çirmen Sancağbeyi kırk ve elli atlı ile üzerlerine gelip müft ü meccânen yem ü yemek ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve tavuk ve kaz ve sâir levâzımların aldıklarından gayri '*kaftan-bahâ*' nâmına on beş bin akçelerin alıp ve sefer avdetinde dahi tekrâr '*kaftan-bahâ*' deyü nice akçelerin alıp ve beş on gün karyelerinde oturup fukarâyâ taaddî vü tecâvüzden hâlî olmadıkların" bildirip emr-i şerifim recâ eyledikleri ecilden imdi; reâyâyâ bir vechile zulm ü taaddî olunduğuna ve hilâf-ı şer'-i şerif bir akçe ve bir habbeleri ve müft ü meccânen nesneleri alındığına kat'â rızâ-yı şerifim yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup dahi muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd reâyâ üzerine çıkmayıp ve evlerine konmayıp ve müft ü meccânen yem ü yemek ve sâir nesnelerin almayıp ve hilâf-ı şer'-i şerif bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve aldirmayasın. Ba'de't-tenbîh memnû' olmayıp geri vech-i meşrûh üzere bunları rencide eder ise yazıp arz eylesesin ki şer'-i şerif ve rızâ-yı hümayûnuna muhâlif fukarâyı rencide edenlerin sonradan haklarında ne vechile emr-i şerifim sâdir olur ise mücebi ile amel oluna.

718

Akıncı taifesinin ve oğullarının başka dirliklere geçmesine izin verilmemesi ve akıncı oğlu olup akıncı defterinde ismi olmayanların isimlerinin deftere kaydolunarak defterde kayıtlı olanlarla birlikte Özi Seferine katılmalarının sağlanması.

Sırr.

Bu dahi.

Akıncı tâifesi sâkin olduğu kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ akıncı tâifesinden ismi akıncı defterinde mevcûd olanlardan ba'zıları fevt [olup] oğulları kalmağla akıncı beyleri Özi Seferine ihrâc etmeği istediklerinde kimi; "*Cebeci ve topçu ve arabacı ve eli emirli ve yağa ve küreciyiz.*" ve kimisi; "*Defterde ismimiz yokdur.*" deyü Özi Seferine çıkmağa taallül eyledikleri i'âm olundu. İmdi; akıncı tâifesi ve oğulları min-ba'd gayri dirliğe geçdiklerine rızâ-yı hümayûnum yokdur. Ol makûle akıncı ve akıncı oğlu olup bir tarıkla âhar dirliğe geçenler ne makûle dirliğe geçmişlerdir; arz olunup ve akıncı oğlu olup defterde ismi olmayanların isimleri deftere kaydolunup vakt ü zamânıyla Özi Seferine ihrâc olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur.

Buyurdum ki:

¹ Shipka (Akçakızanlık-Bulgaristan).

² Sultan Ahmed Camii.

Vusûl buldukda emrim üzere bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi vech-i meşrûh üzere akıncı oğlu akıncı olup sonradan bir tarikla âhar dirliğe geçenler ne makûle dirliğe geçmişlerdir; vukû üzere yazıp arz eylesin ki dirlikler kat' olunup kendilerinin haklarından geline ve akıncı oğlu olup defterde ismi olmayanların dahi isimlerin akıncı defterine kaydetdirip vakt ü zamânıyla sefer-i hümayûnuma ihrâc etdiresiz ve bi'l-cümle akıncı tâifesinin sefer-i hümayûnuma gelmesi aksâ-yı murâd-ı hümayûnumdur. Ana göre mukayyed olup bir ferde himâyet ü sıyânet eylemeyip vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfimin icrâsında ikdâm eylesesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 9 Rebîü'l-evvel, sene 1028

719

Acem diyarından veya başka yerlerden Pasin'e gelen bezirgânlardan '*selamlık*' adı altında Sancak Beyi tarafından para alınmasına izin verilmemesi.

Pasin Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "diyâr-ı Acem'den ve gayriden ol cânibe varan bâzergânları Pasin Sancağıbeyi olanlar hilâf-ı şer'-i şerîf rencide edip '*selamlık*' nâmına akçelerin aldıkları" îlâm olunmağın eğer bâzergân tâife[sinden] ve gayriden '*selamlık*' nâmına akçe alındığına aslâ rızâ-yı hümayûnum yoktur. **Buyurdum ki:**

Vardıkda ol cânibe vilâyet-i Acem'den ve gayriden bâzergân tâifesinden ve gayrilerden Sancakbeyi olanlara min-ba'd '*selamlık*' nâmına akçelerin aldirmayasin; men' u def' eylesesin. Şöyle ki; bir dahi '*selamlık*' nâmına akçelerin alırlar ise emr-i şerîfime muhâlefet etdiklerin sicil edip sûret-i sicilleriyle vukû üzere arz eylesin ki sonra emrim ne vechile sâdır olursa mücebince amel oluna.

720

Muslu isimli şahsın, koyun bedelinden, Dergâh-ı Mualla çavuşlarından Mehmed Çavuş zimmetindeki hukuken sübut bulmuş yüz on beş bin akçe alacağının tahsil olunması; vermemekte ısrar ettiği takdirde Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Köstendil Kâdisına hüküm ki:

Muslu nâm kimesne Südde-i Saâdetime gelip; "nefs-i Köstendil sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından olan Mehmed Çavuş'da koyun bahâsından yüz on beş bin akçe hakkı olup bundan akdem emr-i şerîf ile varıp istemişken mezbûr Mehmed Çavuş inkâr edip murâfaa olduklarında zikrolunan akçeyi isbât edip buna hükmolunup hüccet-i şer'îyye verildikten sonra itâat-i şer' etmeyip bunun hakkın vermekde taallül eylediğın" bildirip hüccet-i şer'îyye mücebince hakkı alıverilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed ve husamâ muvâcehesinde hak üzere göresin: Husûs-ı mezbûr bir defa şer'le <<görölüp>> faslolunup on beş yıl mürûr etmiş değil ise onat vechile mukayyed olasin. Fi'l-vâkı' îlâm olunduğu üzere mezbûr Mehmed Çavuş bunun koyun bahâsından olan yüz on beş bin akçe hakkın vermekde taallül eder ise şer'le hüccet mücebince bi-kusûr hükmedip alıveresin. İnâd

edip hakkın vermez ise varan kulum ile Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki Divân-ı Hümâyûnumda murâfaa olup hak müstahıkkına vâsıl ola. Şö[yle bilesin].

721

Güzelhisar eski Kadısı Sadık'ı tüfekle yaralayan Kızılhisar kazasına bağlı Eğerci köyünden Devocioğlu Şaban ve Uluç Bekir adlı şakilerin yargılanarak cezalandırılmaları.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

İzmir Monlâsına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Aydın'da vâkı' Kızılhisar kazâsına tâbî' Eğerciköyü¹ nâm karyeden Devocioğlu Şa'bân ve Uluç Bekir nâm şakiler kendi hâllerinde olmayıp sâbıkâ Güzelhisar Kâdisı olan Mevlânâ Sâdık *-zîde fazlühû-*nun katletmek kasdına yolun basıp iki tüfenk fındığı ile beline ve saçma ile boğazına ve sâir a'zâsına darb ve mecrûh edip zulm ü taaddi ve fesâd eylediklerin" bildirip şer'le görülüp haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında emr-i şerifim verilerek recâsına arz eylediğin ecilden şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dahi mezbûrân şakileri meclis-i şer'-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde edenler ile berâber edip bir defa şer'le görülüp faslolmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsları tamâm hak üzere teftiş edip göresin: Vech-i meşrûh üzere fesâdları mukarrer ise muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icrâ edip hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş ve taallül etdirmeyesin. Tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zulm ü taaddiden hazer edip câdde-i hakdan udûl ü inhirâf eylemeyesin.

722

Şam'daki Kerimüddin Camisi Vakfının Mütevellisi olup hakkında Vakfa hıyanet iddiaları bulunan Yeniçeri Bekir'in muhasebesinin teftiş olunması ve Vakfa Hasbi Nazır tayin olunan Hasan Bölükbaşı'nın izni olmadan harcama yapılmaması.

Şam Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Şam-ı Şerif'de Kubeybât Mahallesi ahâlisi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "Şam-ı Şerif'de Kubeybât Mahallesi'nde vâkı' Kerimüddin Câmii Evkâfı'na mukaddemâ Bekir nâm yeniçeri Mütevellî olup lâkin Tevliyet uhdesinden gelmediğinden gayri Câmî-i mezbûrun nice vakıf ve emlâkin yıkıp ve binâsın satıp Vakf-ı mezbûr harâba müteveccih olup mezbûrlar sâbıkâ Serdârım olup hâlâ Vezîr-i Sâni olan Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-*ya tazallüm etmeleriyle yine Şam-ı Şerif'de sâkin Hasan Bölükbaşı nâm kimesne dindâr ve müstakim olmağla Vakf-ı mezbûra Hasbi Nâzır olmasın recâ eyledikleri ecilden müşârun-ileyh tarafından Vakf-ı mezbûra berat-ı hümâyûnla² Nâzır ta'yîn olup mezbûr Mütevellî Bekir'in muhâsebe defterleri getirdilip yerli yerinden teftiş olup görülüp zimmetinde mâl-ı vakf zuhûr eder ise bi-kusûr kendiden alınıp mâl-ı vakf Va[kf-ı] mezkûra lâzım ü

¹ Eğerci (Torbalı-İzmir-Türkiye).

² Metinde "*berâtla hümâyûnla*" şeklinde geçmektedir.

mühim <<olmağın>> olan masrafına harc olunup ve Vakf-ı mezbûra sarf olunan akçe mâdâm ki Nâzır ta'yîn olunan Hasan Bölükbaşı ma'rifetiyle sarf olunmaya, muhâsebesi makbûl olmayıp mezbûr Hasan Bölükbaşı ma'rifetiyle sarf olunmak" bâbında hükm-i şerîfîm recâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba'd Nâzır-ı mûmâ-ileyhin ma'rifeti yoğiken nesne sarf olunmayıp mezbûrun ma'rifetiyle sarf olunup Vakf-ı mezbûra zarar müterettib olmakdan ve mâl-ı vakfdan nesne ekl ü bel' olunmakdan ziyâde ihtirâz üzere olalar ve Nâzır-ı mezbûr ma'rifetiyle ibtidâ-i mübâşeretinden muhâsebesi yerli yerinden teftîş ü tefahhus olunup zimmetinde zuhûr eden mâl-ı vakf bî-kusûr alınıp Vakf-ı mezbûrun lâzım olan masrafına Nâzır-ı merkûm ma'rifetiyle sarf olunup zimmetinde zuhûr eden mâl-ı vakfdan bir akçe ve bir habbe kodurmayasın.

723

Veziriazam Mehmed Paşa'nın haslarından olan Andrusa Voyvodalığı reaya-sından iken Balyabadra'ya göçüp vergilerini vermeyenlerden on yıldan az orada oturanların eski yurtlarına getirilmeleri; on yıldan fazla orada oturup başkasına riyyet yazılmayanların ise yerlerinde bırakılması ancak riyyet resminin geçmişi de kapsayacak şekilde tahsil olunması.

Balyabadra Kâdisına hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâm'ül-âlem Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun mutasarrıf olduğu hâslarından Andrusa¹ Voyvodalığı ve tevâbiinin defterde yazılı riyyetleri perâkende olup varıp Balyabadra'da sâkin olup her sene vâkı' olan ispençlerin ve sâir lâzım olan harâcların vermeyip kasaba-i mezbûrede olanlar ve Kâdi muâvenet edip âid olanı aldırmadıkları" î'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardıkda Südde-i Saâdetimden verilmiş mühürlü sahîh sûret-i defter-i cedit-i hâkânîye nazar edip göresin: Mezbûrlar müşârun-ileyh *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun hâslarının defterde mukayyed riyyetlerinden ise göçüp gideli on yıl olmuş değil ise kaldırıp geri kadimî yerlerine getirdip temekkün etdiresin. Eğer on yıl geçmiş ise oturdukları yerlerde âhara riyyet yazılmış değil ise kaldırmayıp oturdukları yerlerde rûsûm-ı riyyetlerin hükmedip güzesteşiyle alıveresin şer' u kânûna muhâlif ta'allül ü inâd etdirmeyesin.

724

Şam'daki Sibay Camisi Vakfının bir şekilde Mütevellisi olup Vakfın her şekil-de harabiyetine sebep olan Ömer'in muhasebesinin görülerek zimmetinde-ki Vakıf malının tahsil edilmesi ve Hasbi Nazır tayin olunan Hasan Bölükba-şı'nın izni olmadan harcama yapılmaması.

Şam Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

( ) Mahallesi ahâlisi Dergâh-ı Muallâma arzuhâl sunup; "Şam-ı Şerif'de Bâb-ı Câbiye'de vâkı' Sibây Câmii Vakfının mahsûlü müstevfî, ta'mîr ve mürtezikalarına kifâyet ederken Ömer nâm ki-mesne kendiye meşrût değil iken bir tarikle Mütevellî olup mâl-ı vakfı ekl ü bel' edip ve Vakfın nice yerlerin tağyîr ü tebdil edip ta'mîri husûsunda müsâhele üzere olmağın Vakf-ı mezbûrun ekser yerleri

¹ Metinde "Adros-ادروس" şeklinde geçmektedir. Androusa (Yunanistan).

harâba müteveccih olup ve mürtezikalara ulûfelerin vermekde ta'ciz edip ve zâviyesinde şart-ı vâkîf üzere ta'yîn olunan taâm tabh etmeyip Vakf-ı mezbûr her vechile harâba müteveccih olmağın bundan akdem Hasan Bölükbaşı nâm kimesne Hasbî Nâzır ta'yîn olunmağın elinde olan berât mücebince amel olunup mâl-ı vakf kabz ve sarf olundukda mezkûr Hasan Bölükbaşı'nın ma'rifetiyle kabz ve sarf olunup ve ta'mir ü meremmât olundukda Nâzır-ı mezbûr ma'rifetiyle ta'mir ü termim olunup ve zâviye-i mezbûrenin ta'yîn olunan taâmı şart-ı vâkîf mücebince tabh olunup ve mürtezikaya ulûfelerin mâh be-mâh verilip mezbûr Mütevellî Ömer'in ibtidâ-i mübâşeretinden defterleri yerli yerinden teftiş ü tefahhus olunup üzerinde mâl-ı vakfdan nesne zuhûr eder ise bî-kusûr kendiden alınıp ve tağyir ü tebdil eylediği yerler tekrâr Vakfa rücû' etdirilip min-ba'd gerek mezbûr Ömer ve sair mâl-ı vakf Nâzır-ı¹ mûmâ-ileyhin ma'rifeti yoğiken kabz ve sarf etmeyip mezbûr Nâzırın ma'rifetiyle ahz ü sarf olunup min-ba'd mâl-ı vakfa ve mürtezikaya ta'ciz etdirilmeyip şart-ı vâkîf mücebince amel olunmak" bâbında hükm-i hümayûnum recâ etdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel olunup dahi mezbûr Mütevellî² Ömer'in defterleri görölüp ve Vakf-ı mezbûrun ta'mire muhtâc yerleri ta'mir etdirilip ve ta'yîn olunan taâm şart-ı vâkîf mücebince tabh olunup ve mürtezikaya vazîfelerin vermekde ta'ciz ve rencide etdirilmeyip ve Vakf-ı mezbûrdan ahz ü sarf olunan akçe mezbûr Nâzır Hasan Bölükbaşı ma'rifetiyle sarf olunup ve defterleri yerli yerinden teftiş ü tefahhus olunup üzerinde zuhûr eden mâl-ı vakf bî-kusûr kendiden alınıp ve Nâzır-ı merkûmun ma'rifeti yoğiken mâl-ı vakfı kabz ve sarf etmeyip Vakf-ı mezbûrun lâzım olan masrafına mezbûr Nâzırın ma'rifetiyle sarf olunup min-ba'd şart-ı vâkıfa muhâlif iş etdirmeyesin. Şöyle ki; şart-ı vâkıfa muhâlif taâm tabh olunmayıp ve mürtezikalara vazîfelerin vermekde ta'ciz etdirile ve mezbûr Nâzır Hasan Bölükbaşı'nın ma'rifeti yoğiken akçe sarf olunup mâl-ı vakfa gadroluna, vukûu üzere yazıp arz eylesin ki sonra hakkında emrim ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

725

Fatma'nın Amasya Kalesi Dizdârı Mehmed'e emanet verdikten sonra çalınan mal ve eşyaları meselesi daha önce mahkemede görölüp sonuçlandırılmış ise kale ahalisinden bazı kimselerin bundan dolayı rencide edilmesine izin verilmemesi.

Hilm hattıyla.

Amasya Kâdisına hüküm ki:

Amasya Kal'ası Dizdârı Mehmed mektûb gönderip; "kasaba-i merkûme a'yânından müteveffâ Perviz'in hâtûnu Fatma nâm hâtûn ba'zı zi-kıymet esbâbını kendinin evinde emânet vaz' eyleyip ba'dehû; '*Serika olunmuşdur.*' deyü ehl-i Kal'adan taleb eylediğinde Mîr-livâ huzûrunda bu husûs teftiş olunup göröldükde şer'an bir nesne lâzım gelmediği sicil ve hüccet olunup ve fetvâ-yı şerife verilmişken mezbûre hâtûnun vekîli olan Ali kanâat etmeyip mezkûr evin hâfızı Mehmed ve civârında diğer Mehmed ve Ali ve Abdurrahman nâm kimesneleri ve Aynî ve Râbia nâm hâtûnları nice gün teftişden sonra küllî cefâ eyleyip merkûmlara gadrolmuşdur." deyü arz eylediği ecilden hilâf-ı şer' u kânûn rencide etdirilmemek emrim olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Husûs-ı mezbûr bir def'a şer'le görölüp faslolmuş ise hâli üzerine ibkâ ve mezbûrları min-ba'd ol vechile hilâf-ı şer' u kânûn rencide etdirmeyip men' u def eylesin.

¹ Metinde "Nâzır" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "Nâzır" şeklinde geçmektedir.

726

Ağrıboz sancağının Salina kasabasında ahaliye yapmadığı zulüm kalmayan, yakalanıp Asitane'ye gönderilmesi için daha önce hakkında iki defa ferman çıkarıldığı hâlde firar eden ve hâlen eskisinden daha fazla zulmettiği bildirilen Ahmed Çavuş'un yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hakkından gelinmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Kapudan Paşaya ve ( ) Kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Ağrıboz Sancağbeyi Mehmed mektûb gönderip; "Ağrıboz sancağına tâbî kasaba-i Salina¹ ahâlisi kendiye varıp, 'Kasaba-i mezbûrede şirret [ü] şakâ ile meşhûr olan Ahmed Çavuş nâm şakî, şerîr ü ehl-i fesâd olup nice eşkiyâyı dahi kendi hevâsına tâbî eylemekle Müslimânlardan bir kimesne fevt oldukça gamz edip kısmet nâmında külli akçesin aldırıldığından gayri kendi dahi hilâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd ile istediği mülkünü alıp ve mahkemeden bir ân hâli olmayıp kendiye mürâcaat etmedin bir kimesne da'vâsın dinletmeğe kâdir olmayıp ve emr-i şerîf ile ba'zı karyelerin hâne akçeleri ref olunmuşken Kâdiya; 'Bu makûle emirler çok gelmiştir; sen mahsûlün kaçırma.' deyü belli kefereyi mahkemede kapadıp sakalların tıraş ettirmek havfıyla onar akçe alınırken yirmi beş akçe hâne akçesi aldırıp ve harâc cem'ine me'mûr olanlara dahi istediği hâneler ilhâk edip ziyâde akçelerin aldırıp ve hevâsına tâbî Mehmed Halife nâm şakîyi Nâib nasb edip nâhiyeye çıkıp fukarânın tarlasın ve bağın kendiye hükmettirdiğinden gayri kâdılara ve voyvodalara hilâf-ı mu'tâd salgın etmek için defter verip nice bid'atler ihdâs edip hilâf-ı şer' u kânûn nice bin akçelerin aldırıp ve bundan akdem mezbûru kayd [ü] bend ile Âsitâne-i Saâdetime getirilmek için iki defa emr-i şerîf ve mübâşir çavuş ta'yîn olunmuşken gaybet ve firâr etmekle ele getirilmeyip ve hâlâ dahi fitne vü fesâdı evvelkiden ziyâde olup mezbûrun hakkından gelinmez ise cümlemiz firâr ve terk-i diyâr etmek mukarrerdir.' deyü ilhâh eylediklerin [ve] fi'l-vâkı' şakî-ı mezbûrun şirret ü fesâdı ve gamz zulmü mukarrer olup sancak ahâlisi elinden âciz ü fûrû-mânde kaldığın" arz eylediği ecilden mezbûr ele getirilip hukûk-ı fukarâ şer'le alıverildikten sonra mezbûrun hakkında şer'le lâzım gelen icrâ olunmak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed <<olup>> ve şakî-ı mezbûru şer'-i şerife ihzâr ve da'vâ-yı hak eden hasımlarıyla berâber edip gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip bir defa şer'le görülüp faslolunmayıp on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların hak üzere teftiş ü tefahhus edip göresin: Arz olunduğu üzere mezbûrun şirret ü şakâsı ve reâyâyâ zulm ü taaddisi vâkı' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların bi't-tamâm ashâbına hükmedip alıverildikten sonra mezbûr muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değil ise şer'le hakkında lâzım geleni icrâ edesin.

727

Pasin Sancak Beyinin, reayadan defterde yazılı olandan fazla vergi ve ilaveten 'kışla akçesi' vs. adlar altında para almasına izin verilmemesi.

Hasan Efendi.

Erzurum Beylerbeyine hüküm ki:

Südde-i Saâdetime arzuhâl sunulup; "Pasin Sancağbeyi ( ) -dâme izzühû- livâ-i mezbûr reâyâsının ispençelerin <<kânûn u defter ve>> tuğralı defter ve Mâliye tarafından verilen emr-i şerîf ve

¹ Ámfissa (Yunanistan).

kadimden olıgeldiği üzere almayıp yüz yirmişer ve dahi ziyâde alıp ve 'kışla akçesi' deyü yüzer ve dahi ziyâde akçelerin alıp ve sâir rüsûm-ı raiyyetlerin dahi emr u defterden ziyâde almağla reâyâ fukarâsına zulm ü taaddi üzere olduğu" i'lâm olunmağın min-ba'd vech-i meşrûh üzere rencide etdirilmemek bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Fukarâya ol vechile zulm ü taaddisi mukarrer ise men' u def edip min-ba'd kânûn u defter ve Mâliye tarafından verilen emr-i şerifde ta'yîn ü tasrih olunandan ziyâde bir akçe ve bir habbelerin almaya ve aldirmayasın ve kânûn u defterden ziyâde nesnelerin almışlar ise ba'de's-sübût hükmedip geri ashâbına bî-kusûr alıveresin ve bi'l-cümle eyyâm-ı adâlet-encâmımda reâyâyâ zulm ü taaddi olunduğuna rızâ-yı şerifim yokdur; ana göre fukarâya bir vechile zulm ü taaddi etdir-meyesin. Memnû' olmaz ise yazıp arz eyleyesin.

728

Hassa koyun sürücüsü İskerlet'in İstanbul'un et ihtiyacını karşılamak üzere Eflak nahiyelerinden satın aldığı hâlde kendisine teslim edilmeyen koyunla-rının ve bir miktar parasının gönderdiği vekiline teslim edilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Eflak Voyvodası olan Gavril Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâssa koyun sürücülerinden İskerlet Südde-i Saâdetime arzuhâl sunup; "bundan akdem zikrolunan Voyvodalık sana inâyet olundukda mezbûr İskerlet ba'zı mühimmâtına harc u sarf için birkaç yük akçe verip ol akçe mukâbelesinde Eflak vilâyetinde vâkı' ba'zı nâhiyelerinin yirmi dört bin beş yüz re's koyunların iştirâ edip mezbûrun eline ma'mûlün-bih temessük verip ve dokuz yük nakd akçe dahi vermeğe taahhüd etmişken ile'l-ân zikrolunan koyun ve akçe verilmeyip gadrolduğundan gayri zikrolunan koyun İstanbul'un zahîresi olmağla et bâbında muzâyaka üzere olup akçesi mukâbelesinde ol nâhiyelerden iştirâ olunan ol mikdâr koyun bi't-tamâm mezbûrun vekiline alıverilip min-ba'd ol nâhiyelerin koyunu âhara verilmeyip ve mühürlü temessüğün mücebince taahhüd eylediğın üzere meblağ-ı mezbûru dahi vekiline teslim olunmak" bâbında emr-i şerifim recâ eylediği ecilden mezbûr sürücünün elinde olan mühürlü temessüğün mücebince ol nâhiyelerin iştirâ olunan ol mikdâr koyunu vekiline bi't-tamâm tahsil ve min-ba'd âhara dahletdirilmeyip ve taahhüd eylediğın meblağ-ı mezbûru dahi vekiline teslim ve kendiyi irsâl olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi taahhüdün üzere ol nâhiyelerden iştirâ eylediği koyunların âhara vermeyip mühürlü temessüğün mücebince ol mikdâr koyunların ve nakdden verilecek dokuz yük akçesin mezbûr sürücünün vekiline bî-kusûr teslim edip irsâl eyleyesin ve bi'l-cümle zikrolunan koyun Sarây-ı Âmire ve vüzerâ-ı ızâmım ve Yeniçeri Meydânı'na ta'yîn olunan zahire koyunudur; vakt ü zamânı ile vekiline meblağ-ı mezbûr ile göndermekde ikdâm u ihtimâm eyleyesin.

729

Eşkîyalık yapan Karahisar-ı Nallı kazasına bağılı Hisaryakasî köyünden Ahmed'in yakalanarak mahkemeye çıkarılması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hakkından gelinmesi.

Hsa.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Hudâvendigâr Sancağibeyine ve Karahisar-ı Nallı¹ ve Mihaliçcik kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Karahisar-ı Nallı Kâdisısın, Mihaliçcik Kâdisının Nâibi olan <<ve Mihaliçcik Kâdisına hü-küm ki nâibin olan>> Mevlânâ Şeyh Hüsâm -zîde fazlühü- ile Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûr ahâlisinden Müderris Abdülkâdir ve cemm-i gafîr Müslimânlar meclis-i şer'-i şerife varıp; Karahisar-ı Nallı kazâsına tâbî' Hisaryakası demekle ma'rûf karye sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne şakî vü ehl-i fesâd ve kuttâu't-tarik olup şakâvet üzere olduğundan gayri Hacı Bekdaş nâm ki-mesnenin bir kısrağın ve Hüsâm Kethüdâ nâm kimesnenin iki re's kısrağın ve kuzâtıdan Muslihiddin'in bir kısrağın serika edip ve Çağlanköprü nâm mahalde şerikleriyle nice kimesnenin esbâb u erzâkların gâret ve kendilerin katledip birkaç pâre kâdılığın reâyâsı mürûr u ubûr etmekden kalıp ve Celal nâm kimesnenin evin basıp emvâl ü erzâkın gâret edip ve Emrullahlar nâm karyeden oğlan çekip nice ki-mesneleri katledip şer'le ahvâlî görölüp hakkında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında emr-i şerifim recâ eylediklerin" arz eylediği ecilden şer'le <<görölmek emrim>> mezbûrun ahvâlî görölüp şakâveti vâkı' ise muktezâ-yı şer'-i şerif ne ise icrâ olunmak bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru meclis-i şer'-i şerife bi-eyyi vechin kân ihzâr edip gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdup getirdip da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde eden ashâb-ı hukûkla berâber edip bir def'a şer'le görölüp fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâm hak üzere dikkat ü ihtimâm ile teftiş edip göresin: Mezbûrun vech-i meşrûh üzere fesâdı mukarrer ise ashâb-ı hukûkun hakların ba'de's-sübût hükmedip alıverdikden sonra <<bunları eden mezbûr>> şakâveti mukarrer ise muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs ve arz eylesin; değil ise şer'le hakkından <<lâzım geleni icrâ edip>> gelesin. Hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş etdirmeyesin. Tamâm hak üzere olup ahz ü celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet ve hilâf-ı şer' kimesneye taaddiden be-gâyet hazer edip câdde-i hakdan udûl ve tarik-ı müstakimden nükûl eylemeyesin.

Yevmü'l-İsneyn, fi 17 Ra., sene 1028

730

Güğercinlik kazasına bağlı Çavuş köyünde oturan mazul Kadı ve kazanın eski Naibi olan ve hâlâ görevdeymiş gibi mevcut Kadı'nın görevini yapmasına engel olan Muslihiddin'in kadılık işlerine karıştırılmaması.

Bâ-hatt-ı hazret-i E.

Biga Beyine ve Güğercinlik Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "kazâ-i mezbûra tâbî' Çavuş nâm karyede sâkin olan Mevlânâ Muslihiddin nâm ma'zûl Kâdi mukaddemâ kazâ-i mezbûrda Nâib olmağla niyâbe-ti zamânından hilâf-ı vâkı' husûslara hücec ve ba'zı husûslara kendisin Müvellâ aldırıp ve ba'zı mirî tekâlif vâkı' oldukda cem' u tahsiline mâni' ve beytü'l-mâlin zâyî u telef olmasına sebep olduğundan gayri alâkası olmayan husûslara ve reâyânın ahvâline müdâhaleden hâli olmamağla külli ihtilâle bâis ve vâkı' olan umûr-ı şer'iyyede; 'Ben dahi Müvellâyım.' deyü sana icrâ-yı şer' etdirmeyip dâimâ hilâf-ı

¹ Karahisar (Ankara-Türkiye).

şer'-i şerîf dahl ü tecâvüzden hâli olmadığın" arz etmeğin min-ba'd medhali olmayan husûslara karışmayıp ve ma'zûl iken Müvellâ olmayıp mezbûra min-ba'd kadîmden olıgelmîşe muhâlif dahl ü tecâvüz etdirilmemek bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip müşârûn-ileyhi meclis-i şer'a ihzâr edip dahi muhkem tenbîh ü te'kid eylesin ki min-ba'd medhali olmayan husûslara karışmayıp ve ma'zûl iken bir ferde Müvellâ olmayıp ve kendiye lâzım olmayan eğer reâyâ ahvâline ve eğer mîriye müteallik umûrlara ve taht-ı kazânda vâkı' olan umûr-ı şer'iyyeye müdâhale etdirmeyip men' u def eylesin. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayıp geri üslûb-ı sâbık üzere bu makûle husûslara tecâvüzü zuhûr ederse vukûu üzere ahvâlin yazıp bildiresin ki sonra hakkında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

731

Hamza Çavuş'un zeametine haksız yere müdahalede bulunan Mustafa Çavuş ve kardeşi Kâtip Mehmed'in yakalanarak davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane'ye gönderilmeleri.

Bâ-hatt-ı Hasan Efendi.

Bolu ve Onikidivan ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından Hasan Çavuş *-zîde kadruhû-* Südde-i Saâdetime <<gelip>> arzûhâl sunup; oğlu olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından <<düstûr-ı ekrem ilâ-âhirihi Vezîr-i A'zamım Mehmed Paşa'nın -edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-nun>> olan seyyidetü'l-muhadderât, ikliletü'l-muhsanât hemşirem Gevherhan Sultân *-dâmet ismetühâ-*nın defterli âdemlerinden Hamza Çavuş *-zîde kadruhû-*için; <<defterli âdemlerinden olup>> "Revan Seferine me'mûr değil iken Mustafa Çavuş nâm kimesne bundan akdem zeâmetin sefere gelmediğinden alıp dahletmekle Serdâr sâbıkâ Vezîr-i A'zamım olup hâlâ Vezîr-i Sâni olan Halil Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehû-*nun huzûrunda murâfaa olduklarında hak mezbûr Hamza Çavuş'un olmağla mezbûr Mustafa, çavuş <<başıya>> habsine verilip bir tarıkla halâs olmağla karındaşı Kâtip Mehmed nâm kimesne dahi <<mukarrernâmeler peydâ edip>> mezbûra muîn olup bu tertib üzere mukarrernâmeler alıvermekle varıp kâdîlar ile yek-dil olmağla mezbûr Hamza Çavuş'un tahvîl ü târihine düşen mahsûlün kabz edip gadr u hayf eylediklerin" bildirip emri şerîfim recâ etmeğin mezbûrlar her kande bulunurlarsa Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel edip dahi mezbûr Mustafa Çavuş'u ve karındaşı Kâtip Mehmed'i her kande bulunurlarsa ele getirip mübâşir-i mezbûra <<ile>> koşup ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Saâdetime ihzâr eylesin ki gelip ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda <<kâdiaskerler huzûrunda>> hak üzere görölüp icrâ-yı hak oluna.

732

Eflak Voyvodası Gavril'in, İstanbul'daki bazı işlerine sarf edilmek ve daha sonra bir kısmı nakit bir kısmı da Eflak'tan koyun olarak ödenmek üzere Hassa koyun sürücüsü İskerlet'ten aldığı borcu, İstanbul'da et sıkıntısına yol açmaması için, adı geçenin gelen vekiline nakit ve koyun olarak vaktinde ödeyip teslim etmesi.

Cânib-i Kethüdâ Bey.
Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Eflak Voyvodası Gavril Voyvoda'ya hüküm ki:

<<Hâssa sürücülerinden İskerlet Sürücü>> Koyun Emîni Derviş Çavuş –zîde kadruhû– Südde-i Saâdetime mühürlü tezkire gönderip; "mahrûse-i İstanbul'da olan ba'zı mühimmât-ı lâzîmen için icâb eden harc u masrafına akçe lâzım olmağla Hâssa sürücülerden İskerlet'den istikrâz eylediğin akçe için ol cânibde edâsı mümkün ve tahsili kâbil olan nâhiyelerden bir mikdâr akçe için koyun vermeğe sâl-yâne edip mâadâsı nakdden akçe vermeğe taahhüd eyleyip mezbûr İskerlet sürücüye deynin olduğuna mühürlü temessük verip mezbûrun elinde olan temessüğün mücebince gerek ta'yin olunan nâhiyelerin koyunlarıdır ve gerek nuküddan verilecek akçedir; avk u te'hîr olunmayıp mezkûr İskerlet sürücünün vekiline zamânıyla verilmesi" bâbında emr-i şerifim recâsına i'âm etmeğin ol nâhiyelerden ta'yin olunan koyun ve nakdden verilecek akçe hâlâ varan vekiline teslim olunmasın emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi koyun vermeğe taahhüd eylediğin nâhiyelerin koyunların mezbûr vekili olan ( ) zabt u kabz etdirip mezbûrun alacak koyunları edâ olmayınca âhardan kimesneye bir koyun vermeyesin ve nakdden verilecek akçeyi dahi taahhüd eylediğin üzere mühürlü temessüğün mücebince bi't-tamâm edâ [ve] mezbûr vekiline teslim eylesin. Şöyle ki; eğer ol nâhiyelerin koyunların ve eğer nakdden verilecek akçeyi vakt ü zamânıyla mezbûr vekiline teslim ve irsâl olunmaya, mezbûr sürücünün üzerinde olan mîrî koyunların <<getirdip>> getirip erişdirmeğe kâdir olmamakla Matbah-ı Âmiremde ve Yeniçeri Meydânı ve mahrûse-i İstanbul'da etin killetine bâis olman mukarrerdir. Ana göre mukayyed olup mezbûra verilecek gerek koyun ve gerek nakd akçedir; edâ ve vekiline teslim ve vakt ü zamânıyla irsâlde ikdâm u ihtimâm eylesin.

733

Hâlen Mora sancağına arpalık olarak mutasarrıf olan Abdi'nin dönemine ait sancak gelirinden önceki mutasarrıf Ali'nin adamlarının herhangi bir şey aldıkları hukuken sabit olduğu takdirde eksiksiz olarak geri alınıp Abdi'nin Kaymakamı Mehmed Çavuş'a verilmesi.

Bâ-takrîr-i hazret-i E.

Kapudan Ali Paşa'ya ve Mora Müfettişine ve Mora sancağında olan kâdılara hüküm ki:

Sâbıkâ ( ) Beylerbeyisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Mora sancağına mutasarrıf olan Abdi –dâme ikbâlühû– Südde-i Saâdetime âdem gönderip; "livâ-i mezbûr sene semân ve ısrîn ve elf Rebîü'l-evvelî'nin dokuzuncu gününde müşârun-ileyhe tevcih olunup ispençe ve sâir bâd-ı hevâ ve mahsûl tahvîl ü târihine düşmüş iken sâbıkâ Mora sancağına ve hâlâ ber-vech-i arpalık Aydın sancağına mutasarrıf olan Ali –dâme ikbâlühû– ve âdemleri zabt u kabz eylemekle müşârun-ileyhe gadrolunduğun" bildirip ol bâbda emr-i şerifim recâ eylediği ecilden tahvîl ü târihine düşen ispençe ve bâd-ı hevâ ve sâir mahsûlden ne mikdâr nesnesin almışlar ise müşârun-ileyh Abdi –dâme ikbâlühû–nun Kâimmakâmı olup Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş –zîde kadruhû–ya bî-kusûr aliverilmesin emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi müşârun-ileyhin tahvîl ü târihine düşen mahsûlünden mûmâ-ileyh Ali –dâme ikbâlühû– ve âdemleri nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût tahvîl ü târihine düşen eğer ispençe ve eğer bâd-ı hevâ ve sâir hurdevât mahsûlün hükmedip bî-kusûr müşârun-ileyhin mezbûr Kâimmakâmına bî-kusûr aliverip şer'î şerife ve emr-i hümayûnuna muhâlif kimesneye taallül ü inâd etdirmeyesin. Bu bâbda inâd üzere olanları yazıp arz eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Ra., sene 1028

734

Aksaray'daki Zinciriye Medresesi ambarındaki mahsulü etrafına topladığı eşkiya ile zapt eden ve Müderrislik hususunda anlaşmazlığa düşüp daha sonra sulh olduğu Müderris Seyyid Abdüsselam'ın Müderrislik dönemine ait buğday hakkını, alması için gönderdiği adamına vermeyip atını ve eşyalarını gasbederek zulmeden Müderris Hüsam'ın, mahkemeye çıkarılıp üzerine sabit olan Abdüsselam'ın hakkı alınıp adamına verildikten sonra Asitane'ye gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm.

"Âsitâne-i Saâdet'e gele." deyü.

Niğde Beyine ve Aksaray ( ) kâdılarına hüküm ki:

Mukaddemâ nefsi-i Aksaray'da vâkı' Zenciriyye Medrese[si Müderrisi] olan kıdvetü'l-ule-mâi'l-muhakkıkın Mevlânâ Seyyid Abdüsselâm Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eyledi ki; "Medrese-i mezbûre buna sadaka ve inâyet olunmağla varıp ifâde vü istifâde üzere iken Müderris Hüsam nâm kimesne dahi almağla temessükâtı mücebince müşârun-ileyhe teveccüh eden âidesin vermeyip zulm ü taaddî edip envâ'-ı şütüm-ı galiza etmekle ihkâk-ı hak için Serdâr-ı Ekremime varıldıkda mâbeynlerine muslihûn¹ tavassut eyleyip Ordu-yı Hümâyûnumda şer'-i şerif bâbında sulh olunmuşken mukaddemâ isyân u tuğyân etmekle katlolunan Karaçalı nâm şakînin bakiyyetü's-süyûfu olan bir nice âdemi yanına cem' edip bir âdemişini mütevellî nasb edip der-anbâr olan mahsûlâtı bi'l-küllîyye tegallüben alıp kabz edip mûmâ-ileyhe mahsûlden bir habbesin vermeyip ba'dehû hükm-i hümâyûnum ihrâc edip tarafından âdemi ile gönderdikde âdemişin sekbânlarına tutdurup habsetdirip atını ve esbâbını gâret etdirip ve mukaddemâ hakkı olan buğdayı alıp kabz edip külli taaddî vü tecâvüz olduğun" bildirip şer'le görülüp şühûd ihbârı² ile icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerifim recâ etmeğin Müderris-i mezbûrun medresesi <<âhara verilip>> verilmiştir. Müşârun-ileyh Seyyid'in tahvîl ü târihine düşen mahsûlünü aliverip dahi mezbûru Âsitâne-i Saâdetime ihzâr etdirilmesi bâbında fermân-ı şerifim sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince amel edip mezkûru müşârun-ileyhin âdemiş ile meclis-i şer'a ihzâr edip dahi mûmâ-ileyhin, şühûd ihbârı³ ile tahvîl ü târihine düşen mahsûlünden ne mikdâr nesnesin alıp kabz etmiş ise bi-kusûr âdemişine alıverdikten sonra aslâ te'hîr etdirmeyip mezkûru Âsitâne-i Saâdetime gönderesin.

735

Bursa'daki Emir Sultan Vakfı Câbisi Hacı Mehmed'in, Sakarlı köyü ahalisi ile Pirlir cemaatinden defterde yazılı olanın dışında fazladan para almasına izin verilmemesi.

¹ Metinde "مسلحون" şeklinde geçmektedir.

² Metinde "igbân" şeklinde geçmektedir.

³ Metinde "igbân" şeklinde geçmektedir.

Bâ-hatt-ı Mm.

Gelibolu Kâdîsına, Limye¹ ve Lapseki² ve Biga ve Çan³ kâdîlarına hüküm ki:

Cemâat-i Pirler ve Sakarlı ahâlisi Dergâh-ı Muallâma âdem gönderip şöyle arz eylediler ki; "bunlar Bursa'da medfûn Emir Sultân –*kuddise sirruhû*– Evkâfından olup bundan akdem Hızâne-i Âmiremden ihrâc olunup ellerine verilen mühürlü defter sûreti mücebince iki koyuna bir akçe ve iki kovana bir akçe ve hâric reâyâdan iki kovana bir akçeyi reâyâ ve bir akçesin sâhib-i arzı alıp ve yörük tâifesinden dahi kezâlik koyunlusundan iki koyuna bir akçe, koyunu olmayanın müzevvecinden on iki akçe kara hakkı ve müstakil kâr u kisbe kâdir olan mücerredlerinden altışar akçe alınmak kânûn-ı kadîm iken hâlâ câbileri olan Hacı Mehmed nâm kimesne kânûn-ı kadîme muhâlif bir koyuna ve bir kovana birer akçe alıp ve evli olanlardan on ikişer akçe aldığından gayri beş akçe arpa akçesi ve iki akçe resid akçesi ve yetmiş akçe çubuk akçesi nâmına ve sekiz akçe levend akçesi ve elli akçe söğüş akçesi ve otuz akçe kâtibiyye ve yirmi akçe seyis akçesi alıp ve hâlâ iki yüz koyunu olup gelecek sene yüz elli kalsa yine iki yüz koyun resmin alıp ve bundan akdem iki cemâatden bağ akçesi deyü bin akçe alınugelmış iken kanâat etmeyip ev başına ellişer akçe alıp bu makûle zulm ü taaddîlerinin nihâyeti olmadığı" bildirip bu makûle eyledikleri zulm ü taaddîlerin üzerlerinden men' u def' etdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden Evkâf-ı mezbûre reâyâsına ellerine verilen sûret-i deftere mugâyir ol makûle tecâvüz olduğuna aslâ rızâ-yı hümayûnum yoktur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayyed olup vech-i meşrûh üzere Evkâf-ı mezbûre reâyâsının ellerine verilen sûret-i deftere nazar ve Evkâfın zâbitleri olanlara muhkem tenbih ü te'kid eylesin ki min-ba'd kadîmden olgelmışe muhâlif Evkâf reâyâsına dahl ü tecâvüz eylemeyeler ve etdirmeyesin. Şöyle ki; ba'de't-tenbih mütenebbih olmayıp geri tecâvüz ederler ise ism ü resmleri ile yazıp bildiresin ki emr-i şerîfime ve memhûr ellerinde olan sûret-i deftere mugâyir vaz' eyledikleri için haklarında emrim ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

736

Dergâh-ı Mualla Cebecileribaşı Mehmed'in, Kara Yakup diye bilinen Kadı'daki elli beş bin akçe alacağının mahkeme marifetiyle tahsil olunması; vermediği takdirde Divan-ı Hümayunda tahsil olunmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Geyve⁴ ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Dergâh-ı Muallâm Cebecileribaşı olan iftihârul-emâcid ve'l-ekârim Mehmed –*dâme mecdühû*– Südde-i Saâdetime şöyle arzuhâl eyledi ki; "bundan akdem kuzât tâifesinden Kara Ya'kûb demekle ma'rûf kimesne bundan elli beş bin akçe karz tarikiyla alıp iki buçuk seneden beri vermeyip taallül üzere olmağla elinde olan mühürlü temessüğü mücebince şer'le alıverilmek" bâbında hükm-i şerîf recâ etmeğin şer'le hakkı alıverilmek emredip **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Muallâm kapıcılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) –*zide kadruhû*– vardıkda mezkûr Kara Ya'kûb'u meclis-i şer'a ihzâr edip dahi mühürlü temessüğü mücebince karz aldığı elli beş bin akçeyi varan âdemisine alıverip min-ba'd taallül ü inâd etdirmeyesin. Şöyle ki; lâzım gelen hakkın vermekde inâd eder ise Südde-i Saâdetime gönderesin ki bî-kusûr Divân-ı Hümayûnumda tahsil etdirile.

¹ Lemnos (Yunanistan).

² Lapseki (Çanakkale-Türkiye).

³ Çan (Çanakkale-Türkiye).

⁴ Geyve (Sakarya-Türkiye).

Hüve

737

Müteferrika Mehmed'in Çorum'daki zeameti zabiti olup mahsulünü alıp kaçan Sipahi Hüseyin'in Divan-ı Hümayunda yargılanmak üzere Asitane'ye gönderilmesi.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Çorum Kâdisına ve ol cânibde Kethüdâyerine hüküm ki:

Düstür-ı ekrem Vezir-i A'zam Mehmed Paşa *-edâma'llâhü Teâlâ iclâlehü-*nun âdemlerinden olup Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından Mehmed *-dâme mecdühü-*nun zeâmeti zâbiti olup kazâ-i mezburda sâkin Hüseyin nâm sipâhî mûmâ-ileyhin geçen sene zeâmetlerini zabt edip seksen bin akçesin alıp firâr edip hayf u gadr eylediği i'lâm olunmağın bu bâbda Ağası tarafından verilen mektûb mücebince mezbûr¹ Hüseyin Âsitâne-i Saâdetime ihzâr olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunup Âsitâne-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip ol bâbda Ağası tarafından verilen mektûb mücebince mezbûr Hüseyin'i Âsitâne-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümayûnumda kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı hak oluna.

738

Şehran Hâkimi Hüseyin ve adamlarını öldürdükten sonra yerine gelen kardeşi Süleyman döneminde de eşkıyalık yapmaya devam eden Kubad, Hasan ve avanesinin yakalanarak cezalandırılmaları.

Hasan.

Bâ-hatt-ı Mm. Efendi.

Şehr-i Zol Beylerbeyisine hüküm ki:

Sen ki Şehr-i Zol² Beylerbeyisi Hüseyin *-dâme ikbâlühü-*sun, Şehr-i Zol a'yânı ile maan Südde-i Saâdetime arz u mahzar gönderip; "bundan akdem Şehran hâkimi olan Hüseyin sadâkat ü istikâmet üzere uğur-ı hümayûnumda hidmet üzere iken hâricden fesâd ü şenâat üzere olup kuttâu't-tarik olan Kubad ve Hasan nâm şakiler yanlarına nice eşkiyâ cem' edip mihmân olmak niyyeti ile beş on gün hîle ile gelip hükûmet-i mezbûrede eğlenip ale'l-gafle mezbûr Hüseyin'i namâz üzerinde iken Maksud ve Kulu ve Seydi nâm üç nefer âdemleriyle urup katledip ve makarr-ı hükûmetleri olan Harîr nâm kasabayı bi'l-cümle nehb ü gâret edip at ve katırların ve nukûd u akmişe ve sâir emvâl ü erzâkın yağmâ edip Celâlî üslûbunda gezip nice karyeleri urup isyân üzerelerken sen ki müşârun-ileyh Hüseyin *-dâme ikbâlühü-*sun, varıp Kerkük'e dâhil olduğunda merkûm Hüseyin'in karındaşı olan Süleyman *-dâme ulüvvuhü-* sana gelip kadîmden eben an-ceddin hükûmet-i Şehran'a ocaklık üzere mutasarrıf olup hıfz u hırâsete kâdir ve ahâlî-i memleket mezbûrdan şâkir oldukların arz u mahzar etmeleriyle emr-i şerîfimle Şehran Hükûmeti mûmâ-ileyh Süleyman'a verilip varıp zabt u tasarruf üzere iken mezbûrün eşkiyâ geri <<fesâd ü şenâat>> fitne vü fesâddan hâlî olmayıp külli ihtilâle bâis olmalarıyla haklarından gelinmek bâbında emr-i şerîfim verilmek" recâsına arz etmeğın mezbûrlar bi-eyyi vechin kân ele getirilip şer'le haklarından gelinmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

¹ Metinde "mezbûr" kelimesi iki defa yazılmıştır.

² Shehrzour (A New Map of Turkey in Asia, By Mons. R D'Anville, London, 1794).

Vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere husûs-ı mezbûra bizzât mukayyed olup dahi mezbûrûn eşkıyâ her kande bulunurlar ise bi-eyyi vechin kân ele getirip şer'le haklarından gelesin ki sâir eşkıyâya mûcib-i ibret ola.

739

Halepli Polat oğlu İbrahim'in, yine Halepli Haneş isimli tacir aleyhinde '*dinden çıkaracak söz söylediği*' yolunda ortaya attığı iddianın mahkemece yapılan teftiş neticesinde aslı olmadığı anlaşılırsa kimsenin kendisini bu bahane ile rencide etmesine izin verilmemesi.

Bâ-hatt-ı hazret-i efendi.

Haleb Beylerbeyisine ve Kâdisına hüküm ki:

Sen ki Kâdisın, Südde-i Saâdetime mektûb gönderip; "Haleb sâkinlerinden Polat oğlu İbrahim nâm kimesne yine mahrûse-i mezbûre tüccârından Hoca Haneş nâm kimesneye zamân-ı sâbıkda hâşâ; '*Senden kelime-i küfr sudûr eyledi.*' deyü ehl-i örfe gamz eylemekle ehl-i örf ile maan rencide eylemekden hâlî olmayıp ve mezbûrun etdiği da'vânın aslı olmayıp butlânına ahâli-i Haleb cem' u ittifâk eylediklerin" bildirip ve mezbûr Hoca Haneş hakkında mezkûr İbrahim'in eylediği husûmet da'vâsının aslı olmamağla ol vechile rencide ve da'vâsı istimâ' olunmamak bâbında emr-i şerifim recâsına arz eylediğin ecilden hilâf-ı şer'-i şerif ol vechile dahl ü rencide olunmamak emredip **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi buna ol vechile dahlolursa mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp faslolunmamış ise onat vechile hak üzere teftiş edip göresin: Arz olunduğu üzere ise mâdâm ki bunun üzerine şer'le nesne sâbit olmaya, min-ba'd şer'-i şerife muhâlif mezbûru bir vechile rencide vü remide etdirmeyip men' u def eylesin; eslemeyeni yazıp arz eylesin.

740

Edirne'de, mumcu ve kasap esnafından olmayıp kestiği hayvanların içyağını Kapana getirmeyen ve bir köşede açtığı sabunhanede narh fiyat ve ağırlığının farklı şekilde sabun ve mum olarak satan İsteyani ve onun gibi ehil olmayan kimselerin menedilmesi.

Bâ-takrîr-i Abdi Efendi, Emîn-i defter.

Edirne Kâdisına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'nin mumcular ve kassâbları Südde-i Saâdetime âdem gönderip; "ecnebîden ve nâ-ehil olan İsteyani nâm zimmi zebh eylediği davarın iç yağın sâir kassâblar gibi Kapana getirip veznetdirmeyip bir kasabadan sürülmüş kimesneye bir köşede bir sabunhâne dükkânı vaz' edip narh-ı rûziden iki dirhem ziyâde mum, okkası iki akçe noksân ile sabun fûrûht etmekle miri Kapan rûsûmuna külli kesr ve ordu-yı hümayûn akçesi cem'ine dahi noksân müterettib olmağla mezbûr ve sâir nâ-ehil olanlar ref' olunmak bâbında bundan akdem emr-i şerifim sâdır olmuş iken yine memnû' olmayıp bunların san'atlarına külli muzâyaka verdiklerin" bildirdikleri ecilden mukaddemâ vârid olan emr-i şerifim mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ vârid olan emrim mücebince amel edip mezbûr İsteyani ve ondan gayri san'atlarında nâ-ehil olanları ref' edip min-ba'd mezkûrların san'atlarına muzâyaka verdimeyip bir vechile emrime muhâlif iş etdirmeyesin. Memnû' olmayanları yazıp arz eylesin.

741

Mudanya'da Etmekçibaşı Behram Ağa Vakfının daha önceki Mütevellisi Mehmed'in zimmetinde kalan vakıf parasının kendisinden tahsil olunması.

Mudanya¹ Kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda müteveffâ Etmekçibaşı Behram Ağa Evkâfı'nın Mütevellisi olan Hâssa etmekcilerden Bali, Südde-i Saâdetime arzuhâl edip; Evkâf-ı mezbûrenin mukaddemâ Mütevellisi olan Mehmed'in Vakıf mahsûlünden zimmetinde ziyâde akçe olup muhâsebesi yerli yerinden görülüp Vakfa âid ü râci' olan Vakıf için alıverilmek emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda mezbûr Mehmed'i ihzâr edip Evkâf-ı mezbûre mürtezikası ve sâir huddâmı muvâcehesinde müfredât defterlerinden ve yerli yerinden bir def'a şer'le faslolmayan husûsların hak üzere şer'le teftiş edip irâd ve masrafını tatbik eyleyip mâl-ı vakfdan zimmetinde her ne zuhûr ederse ba'de's-sübût Vakıf için hükmedip bi-kusûr alıveresin; mâl-ı vakfdan zimmetinde bir akçe bâki kodurmayasın.

742

Hassa Harç Emîni Ambarı için Samsun'dan gönderilecek 400 adet ceviz tahtasının navlun vs. masraflarının Tokat Defterdarı Osman'ın Müselliminde olan paradan karşılanması.

Mim² Efendi.

Rum Beylerbeyisine hüküm ki:

Geçen sene Hâssa Harç Emîni Anbârı için Samsun'dan bin adet ceviz tahtası getirmek için emr-i şerifle mübâşir ta'yîn olunup elli bin akçe zikrolunan tahtalar için Ünye³ Mukâtaasından verilmeğe emr-i şerif dahi verilip meblağ-ı mezbûrun on beş bin akçesin Tokat Defterdarı <<nın Müsellimi Osman>> Osman'ın Müsellimi kabz edip hâlâ bin adet ceviz tahtasından dört yüz adet kalıp zikrolunan on beş bin akçeyi mezkûr Müsellimden alıp bâki kalan dört yüz ceviz tahtasının gemi navlununa ve sâir lâzım olan harcına verilip vakt ü zamânıyla irsâl olunmak emredip **buyurdum ki:**

Vardıkda zikrolunan dört yüz ceviz tahtasına Müsellimden tahsil eylediğin akçeyi navlununa ve sâir lâzım olan harcına verip vakti ve zamânı ile Âsitâne-i Saâdetime irsâl ü isâl eylesin. Avk u te'hîrden ziyâde hazer eylesin ve bu bahâne ile reâyâdan ve sâirden akçe alınmakdan hazer eylesin. Ancak Müsellimden tahsil eylediğin on beş bin akçeyi harc eylesin ve ne vechile harc olunduğun defter eyleyip defteriyle i'lâm eylesin.

Yevmü'l-İsneyn, fi 24 Zi'l-ka'de, sene 1027

743

Niğbolu kasabasında oturan şahinciler Toma ve Angelak'ın kanunsuz olarak değirmenlerini, çayırlarını vs. erzakını zapt eden Müteferrika Hasan'ın oğulları ve vasileri Ahmed'in davaları Divan-ı Hümayunda görülmek üzere Asitane'ye gönderilmeleri.

¹ Mudanya (Bursa-Türkiye).

² "ميم" imlâsı ile.

³ Ünye (Ordu-Türkiye).

Dâi.

Hilm Efendi.

Niğbolu Kâdisına hüküm ki:

Bî'l-fi'l Südde-i Saâdetimde Şâhincilerimbaşı olan kıldetü'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail –dâme mec-dühû– Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "Niğbolu kasabasında sâkin olup Hâssa şâhincilerden olan Toma ve Angelak nâm zimmileri bundan akdem Eflak Voyvodası olup isyân üzere olan Mihal-i dâll Niğbolu'ya müstevli oldukda <<mezbûrları>> Eflak'a sürmekle kasaba-i mezbûre sâkinlerinden olup Dergâh-ı Muallâm <<sâkinlerinden>> müteferrikalarından olan Hasan mezkûrların iki bâb değirmenlerini ve çayırlarını ve sâir erzâklarını fuzûlî kabz eyleyip ba'dehû mezkûrlar Mihal'in elinden halâs olup geri yerlerine gelip mezkûr Müteferrika Hasan dahi fevt olmağla mezkûrlar değirmenlerini ve çayırlarını talep edip kasaba-i mezbûre ahâlisi dahi şehâdet eylemekle hüccet-i şer'iyeye verilmişken müteveffâ-yı mezkûrun oğulları ve vasileri Ahmed nâm kimesne zabtlarına mâni' <<olup>> olduklarından gayri mezbûrları habsedip küllî taaddî <<eyledikleri ecilden>> eylemişlerdir." deyü müteveffâ-yı mezbûrun oğulları ve vasileri Ahmed Südde-i Saâdetime gönderilmek recâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere mezbûrlar Südde-i Saâdetime gönderilmek emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrları her kande ise buldurup getirdip Südde-i Saâdetime gönderesin ki ahvâlleri Divân-ı Hümâyûnumda şer'le görölüp icrâ-yı hak ola. Husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup ahz ü celb sebebi ile mezkûrları göndermemekden ve emr-i şerifimin adem-i icrâsından ihtirâz eyleyip bi-eyyi tarîkın kân müteveffâ-yı mezbûrun oğulların ve vasileri Ahmed'i göndermekde ikdâm u ihtimâm eylesin.

744

Anadolu eski Kazaskeri Mehmed'in kendisine temlik olunduktan sonra Aksu denilen yerde yaptırdığı hana vakfeylediği İnegöl kazasına bağlı Büyük Orman denilen ormandan elde edilecek vergi gelirine çevresindeki dirliklerin sahipleri vs. tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Mm. Efendi.

İnegöl Kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Anadolu Kâdiaskeri olan a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin Mevlânâ Mehmed –edâma'l-lâhü Teâlâ fezâilehü– Dergâh-ı Muallâma mektûb gönderip; "İnegöl kazasında vâkı' Büyükorman demekle ma'rûf olan orman mukaddemâ kendiye temlik olunup mûmâ-ileyh dahi Aksu nâm mahalde binâ etdirdiği hâna vakfedip şimdiye değin Vakf-ı mezbûr toprağında ahz olunan abd-i âbık ve sâir hayvânât cânib-i Vakfa zabt olunurken hâlâ kurbünde zeâmete mutasarrıf olanlar ve gayriler müdahale eylemekle Vakfın mahsûlüne gadrolduğun" bildirip üslûb-ı sâbık üzere vakıf toprakda ahz olunan abd-i âbık ve sâir hayvânât cânib-i Vakfa zabt olunmak recâsına arz etmeğin ellerinde olan vakfiyyesi mücebince amel olunup hâricden dahlolunmamak emrim olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin: Vech-i meşrûh üzere Vakfın mahsûlüne müdahale olunduğu vâkı' ise min-ba'd vakfın toprağında ahz olunan abd-i âbık ve sâir hayvânâtı ellerinde olan vakfiyye-i ma'mûlün-bihâ mücebince Vakıf zâbitlerine zabt etdirip züamâdan ve âhardan kimesneyi dahl ü taarruz etdirmeyesin ve dahledip Vakfa âid olandan nesne almışlar ise ba'de's-sübût müteveccih olanlardan şer'le hükmedip bi-kusûr alıverip taallül ü inâd etdirmeyesin.

İNDEKS

A

Abdi Başı, Akçakilise k., Ovayüzü kz., 307

Abdi(?) Bey, Delvine sn., 188

Abdi Çavuş, 177

Abdi Efendi, 740

abd-i memlûk, 3, 598

Abdi Reis, İşketos Cezîresi'ne tâbi İşkopolos ve
Çamlıca cezireleri sakinlerinden, 128

Abdi, Ahmed'in vekili, 78

Abdi, Beylerbeyi, Mora sancağına mutasarrıf,
733

Abdi, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Voyvoda, 288

Abdi, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, 41, 67, 477, 560

Abdi, Hacı, Voyvoda, 466

Abdi, müteveffâ Tekeli Mehmed Bey'in âdemi,
75

Abdi, Poroğlu, şakî, 9

Abdi, Sultân Süleyman Hân Evkafı mütevellisi,
Filibe, 501

Abdi, Yeniceköy k., Çay kz., 397

Abdi, Zaçula k., Voştice kz., 179

Abdi, Zülfikar oğlu, şakî, Voştine k., Pogoniye
kz., 284

Abdullah Ağa Evkâfı, Üsküdar kz., 681

Abdullah, Mevlânâ, Edirne'den munfasıl, 281

Abdullah, Silahdâr, Hayrabolu sâkinlerinden,
Şark Seferinde, 405

Abdullah, Sorsovi k., Aksaray kz., 592

Abdurrahman bin Süleyman, Gökçesu k., Yar-
hisâr kz., 670

Abdurrahman Çavuş, 494

Abdurrahman, Amasya, 725

Abdurrahman, Ankara Hatib Ahmed Zâviyesi
Vakfında görevli olduğunu iddia eden, 602

Abdurrahman, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz.,
298, 506, 554

Abdurrahman, vekil, 51

Abdurrahman, Kilis sâkinlerinden, 275

Abdurrahman, Sagîr, Mahmud oğlu, Mihaliç
kz., 3

Abdurrahman, Mevlânâ, Avlonya Müfettişi, 5

Abdurrahman, Sâiler Kethüdâsı, İstanbul, 133

Abdurrahman, Varna Kalesi'nde Topçubaşı, 321

Abdülaziz, Mevlânâ, sâbık Rumeli Kâdiaskeri,
Gelibolu kazâsına mutasarrıf, 168, 224, 272,
314, 396

Abdülaziz, vekil, Kilis sâkinlerinden, 275

Abdülbâki Paşa, Ordu-yı Hümâyûnda Başdefter-
dâr, 573

Abdülcebbârzâde Efendi, İstanbul kazâsından
ma'zûl, 359

- Abdülcelil Bey, Ofçabolı nh., 157
- Abdülcelil, emred, Burdur kz., 255
- Abdülcelil, Koçanköy çiftliğine dahl eden, 227
- Abdülcelil, Mevlânâ, Boyalı Kâdisı, 254
- Abdülfeţâh, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 450, 574
- Abdülga  r, Albalar k., Göynük kz., 249
- Abd  lga  r, Yassıvıran k., Murtazaabad kz., 605
- Abdülkâdir, Müderris, Karahisar-ı Nallı kz., 729
- Abdülkâdir-i Geylanî, Şeyh, hulef  s  , 675
- Abdülkerim b. Abdülcebbâr, Kâdî, Manastır sâkinlerinden, ş  k  , Gelibolu'ya nefy olunan kâdî, 264, 272, 273, 535
- Abdülkerim ve Hüma Sultân Vakfı, 457
- Abdülkerim, Anadolu Defterdarı, Başdefterdar K  aimmak  m  , 333, 457
- Abdülkerim, Efteni k., Akyazı kz., 100
- Abdülkerim, önceli k., Adala kz., 75
- Abdülkerim, Hacı, Bevvâb Hacı Ahmed'in oğlu, müstahfız,   skilib Kl., 388
- Abdülkerim, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
- Abdülkerim, Mevlânâ, Kassâm, 43
- Abdülkerim, Kilis sâkinlerinden, 275
- Abdülkerim, Şeyh, Vâiz Emîrek Evkâfı, mütevellî, 277
- Abd  lm  lik, Elbistan nh., 34
- Abdülmü'min, Modava Sancağıbeyi, 161, 433, 434, 485
- Abdünnebi, Mill   Tâifesi Ekrâdından, 291
- Abdürrahim, Şeyh, Mevlânâ, 342
- Abdüsselâm, Seyyid, Mevlânâ, Aksaray'da Zen-ciriyye Medresesi müderrisi, 734
-   bid  n, Kâşif, Siryakus k., Mısır, 88
- Abraham Baruh, Yahûdî, Rodos Kl., 546
- Abya (Pınarcık) k., Kütahya sn., 125
- Acem, 512
- vilâyeti, 719
- i Kazak avreti
- acemioğlanı, 29, 67, 80, 129, 152, 214, 314, 384, 413, 497, 551, 581, 662
- Acıpayam bk.   sikaraa  a  
- Adala (Karataş, Manisa) kz., 75
- Adana, 446, 449
- Beylerbeyi, 446
-   det-i ağnâm, 191, 291, 651 ayrıca bk. resm-i ağnâm ve r  s  m-ı ağnâm
-   diliye Câmii Vakfı, Dukakinzâde Mehmed Pa-  'nın Halep'te inşa eylediği, 541
- Af  r Kâdisı, 663
- Afyonkarahisar bk. Karahisar-ı Sahib sancağı
- Agios Georgios bk. Ayoyorgi
-   gios Vissar  onas bk. Cuma Yunanistan
- A  a
- b  l    , 102, 176, 214
- gemileri, 413
- mektûbu, 21, 24, 29, 36, 80, 102, 129, 134, 168, 202, 204, 205, 214, 314, 320, 359, 382, 384, 432, 437, 467, 468, 475, 487, 497, 522, 550, 575, 581, 587, 588, 605, 616, 686, 737
- Ağrıboz (Chalk  da, Yunanistan)
- Adası, 358
- Beyi, 370
- Kâdisı, 358, 370
- Nâzırı, 358
- sancağı, 525
- Sancağıbeyi, 726
- Ahb  n(?) k., Menfelutiye kz., Mısır, 531
- Ahi, el-Hâc, Tatar, 582
- Ahmed Ağa,   orum sn., 130
- Ahmed Ayağı, Mevlânâ, Pınarhisar kazâsına mutasarrıf, 551
- Ahmed Bey, sâbık Bender Beyi, 412
- Ahmed Bey, Karahisar-ı Sahib Sancağıbeyi, 32
- Ahmed   avuş, Ağrıboz nâzırı, 370

- Ahmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 664
- Ahmed Çavuş, Medine-i Münevvere Evkâfı mütevellisi, 194
- Ahmed Çavuş, Müsellim, Tire kz., 603, 604
- Ahmed Çavuş, Nesli Hâtûn'un vekili, 51
- Ahmed Çavuş, Niğbolu sn., 637
- Ahmed Çavuş, şakî, Salina, 726
- Ahmed Çavuş, Vardârî, avâriz cem'ine me'mûr, 356
- Ahmed Çavuş, Varna sâkinlerinden, 321
- Ahmed el-Kelbî (Ahmed Kelbî), Şeyh, Mevlânâ, Cami-i Ezher'in Mahya-yı Şerife Şeyhi, Mısır, 531, 632
- Ahmed Hâcegî, şakî, 74
- Ahmed Halife b. İvaz, Müderri, Karahisar-ı Sahib, 359
- Ahmed, Hân, Sultân (I. Ahmed), 5, 6, 7, 8, 9, 11, 19, 28, 39, 40, 47, 50, 53, 65, 70, 125, 133, 139, 143, 151, 180, 543, 547
- Ahmed Kelbî bk. Ahmed el-Kelbî
- Ahmed Paşa Karlıkları, Ebî Eyyûb-i Ensârî kur-bünde, Haslar kz., 390
- Ahmed Paşa, müteveffâ Kaniye Beylerbeyisi, 256
- Ahmed Paşa, müteveffâ, Vezîr, Başdefterdâr, 121, 235
- Ahmed Paşa, Sivas beylerbeyisi, Niğde sancağına mutasarrıf, 404, 503
- Ahmed Paşa, Vezîr, Erzurum muhâfazasında, 85
- Ahmed Paşa, Vezîr, Mısır muhâfazasında, 632
- Ahmed Paşa, Vezîr, Şam muhâfazasında, 582
- Ahmed Şa'râvî, Gevher Melik Sultan Vakfı Müteveli vekili, 541
- Ahmed, Ahi, Kepenekli k., Mağnisa kz., 491
- Ahmed, Sipâhi, Akçakilise k., ve Dereviran k., Ovayüzü kz., 131, 307
- Ahmed, Ashâb-ı Kehf Evkâfı sâbık nâzırı, 34
- Ahmed, Baba-yı Atik kz., 616
- Ahmed, Bakkâl, Gedüs kz., 609
- Ahmed, Balyabadra kz., 377
- Ahmed, Dizdâr, Bayburd Kl., 278
- Ahmed, Bor'da sâkin, 211
- Ahmed, sâbık Budun Defterdârı, 367, 368
- Ahmed, Defterdâr-ı sâbık, 367
- Ahmed, Deli Halil oğlu, şakî, Ulak kz., 678
- Ahmed, Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından, 304
- Ahmed, Dergâh-ı Muallâ kapıcısı, Teşene'de sâkin, 620
- Ahmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Âsitâne-i Saâdet'de teşrifât hizmetinde, 249
- Ahmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm Mehmed Paşa'nın Mir-Âhûru, 459
- Ahmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Divân-ı Hümâyûn Kâtibi, 575
- Ahmed, Ekrâd kethüdâlarından, 291
- Ahmed, el-Cedîdî, sulehâdan, Şam kz., 86
- Ahmed, Hacı, Abdünnebi oğlu, Bursa kz., 500
- Ahmed, Hacı, Akbaşlar k., 350
- Ahmed, Hacı, Ali oğlu, Köpek k., Kemer-i Edremid kz., 553
- Ahmed, Hacı, Elbistan nh., 34
- Ahmed, Hacı, Kıcılu cemâatinden, 449
- Ahmed, Hacı, Mir-livâ-i sâbık, 511
- Ahmed, Hacı, Mudurnu kz., 642
- Ahmed, Haremeyn-i Şerifeyn ve Evkâf-ı Selâtin Muhâsebecisi, 4
- Ahmed, Kâdî, Akşehir'de sâkin, 361
- Ahmed, Kâdî, Ilgın kasabası, 361
- Ahmed, Kâdî, Zapanlı k., Karlılı sn., 126
- Ahmed, Kalmos mh., Tire kz., 477
- Ahmed, Karakoyunlu cemâatinden, 163
- Ahmed, Kurşunlu kz., 137
- Ahmed, Kütahya'da sâkin eşkıyâ, 123
- Ahmed, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, İstanbul, 151
- Ahmed, Mevlânâ, Ankara Kâdisı Nâibi, 602
- Ahmed, Mevlânâ, Medine-i Münevvere Kâdisı, 418

- Ahmed, Mevlânâ(?), Müfettiş, 599
- Ahmed, Mevlânâ, Nâib, Şeyhler nh., Üsküdar kz., 31
- Ahmed, Mumcu, gedikli, metrûkât zabtına me mûr, 437
- Ahmed, mübaşir, 1
- Ahmed, Müsellim, Niğde sn., 404
- Ahmed, Müşkûre k., Kocaili sn., 615
- Ahmed, Müteferrika Hasan'ın oğullarının vâsi-si, 743
- Ahmed, Müteferrika, Hümaşah Sultân'ın Ket-hüdâsı, 167
- Ahmed, Mütesellim, Ürgüb kasabası, 451
- Ahmed, Rum Defterdârı, 574
- Ahmed, sâbık Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi, 33, 186
- Ahmed, sâbık Şikk-ı Sâni Defterdârı, 622
- Ahmed, sâbık ve müteveffâ Erzincan Kâdisı Mehmed'in oğlu, 85
- Ahmed, Sakız Kalesi Azebler Ağası, 257
- Ahmed, Sazak k., Mihaliçcik kz.123
- Ahmed, Solak, Yeniçeri Serdârı, Edincik kz., 658
- Ahmed, Sultan (I. Ahmed) 13, 45, 59, 93, 94, 103, 104, 241, 257, 317, 344, 347, 361, 379, 381, 502, 601, 634, 638, 651, 656, 662, 676
- Ahmed, Sükkerzâde, Mütevellî, Manastır kz., 99
- Ahmed, şakî, Hisaryakası k., Karahisar-ı Nallı kz., 729
- Ahmed, Şark Seferi Serdârı Sinan Paşa'nın oğlu, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 197
- Ahmed, Teğelticizâde, Mevlânâ, Kâdi, 361
- Ahmed, Tire kazasından Piri'nin oğlu, 477
- Ahmed, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm Mehmed Paşa'nın âdemi, 505
- Ahmed, Yeniçeri, Altıncı Ağa Bölüğü, 102
- Ahmed, Zâim, Foça kz., 78
- Ahmedbeylü k. (Ahmetbey, Kırklareli), Vize kz., 218
- derbencileri, 218
- Ahmetbey bk. Ahmedbeylü, Kırklareli
- Ahtapolu (Ahtopol, Bulgaristan), 242
- Kâdisı, 242
- k., Ahtapolu kz., 549
- kazâsı, 549
- Ahtopol bk. Ahtapolu, Bulgaristan
- Ahur (Gaburnitsa, Akhur K'oy) k., Karinabad nh., Silistre sn., 482
- Ahyolu (Pomorie, Bulgaristan), 95, 581
- ahâlisi, 250
- Kâdisı, 66, 95, 203, 280
- kazâsı, 242, 250, 251, 393, 496, 559
- Aigio bk. Voştıçe, Yunanistan
- ak etmek (ekmek) işlenme izni, 295
- Akarca(?) Ramazan, Mekri kz., 568
- Akbaş Kâdisı, 505
- Akbaşlar k., Kepsud kz., 350
- Akbıyık k., Yarhisâr kz., 670
- Akçahisar (Krujë, Arnavutluk)
- Dizdârı, 10, 231
- Kâdisı, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 231
- Kalesi neferatı, 10
- Kalesi, 10
- Kalesi Azeb Ağası, 10
- Akçakale (aşiret), Nusaybin kz., 645
- Akçakavak kasabası, Tosya kz., Kengiri sn., 52
- Akçakızanlık Kâdisı, 144, 428, 717
- Akçakilise k., Gökçe ağaç kz., 131
- Akçaköy k., Bergos kz., 218
- akçe*
- ayarları, 97
- Akhisar (Pamukova) Kâdisı, 37
- akıncı, 718
- beyleri, 718
- defteri, 718

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

- oğlu, 718
- oğulları, 718
- tâifesi, 718
- Akkar (Halba, Akkâr) nh., Şam, 490
- Akkeçili, havâss-ı hümayûn reâyâlarından, Alaşehir kz., 118
- Akkirman (Bilhorod-Dnistrovskiy, Akkerman) Kâdisı, 639
- Akova kayıkları, 413
- Aksak Ali Pınarı, Zağra-i Atik kz., 514-1
- Aksaray
  - Beyi, 592
  - Kâdisı, 734
  - kazâsı, 592
- Aksu (mahal ismi), İnegöl kz., 744
- Akşehir Kâdisı, 89, 573
- Aktuğ yörükleri, 71
- Akyaka, Hamid sn., 663
- Akyazı
  - Kâdisı, 100
  - nâhiyesi, Hudâvendigâr sn., 125
- Al Minufiyah bk. Menûfiye
- Al Qunaytırâh bk. Kunaytırâ
- alacacılar tâifesi, 391
- Alaeddin, Ayasofya-i Kebir Evkâfından hisseye mutasarrıf, 371
- Alaeddin, Mansuroğlu demekle ma'rûf, sûhte, 521
- Alaeddin, Soğa Medresesi'nde Müderris, Mihâlçık kz., 529
- Alaeddin, Şeyh, sulehâdan, 378
- Alakilise (Omurtag, Bulgaristan) kz., 246
- Alaman k., İzdin kz., 651
- Alasonya (Elassóna, Yunanistan), 185
  - hâsları, 59, 60
  - Kâdisı, 49, 50, 59, 60, 183, 185, 235, 269, 271, 523
  - kazâsı, 181, 235, 269
- Alaşehir, 455
  - Kâdisı, 118, 558
  - kazası, 558
- Alaybeyizâde, Göçi(li) k., Yenişehir kz., 162
- Albalar k., Göynük kz., 249
- Aleksandır Voyvoda bk. Aleksandra Voyvoda
- Aleksandra Voyvoda, Eflak eski Voyvodası, 148, 173, 306, 414, 415, 417, 462, 618, 619, 710
- Alemberde k., Küçükçekmece nh., Kostantiniyye havâssından, 209
- Alembertos bk. Alemberte
- Alexandria bk. İskenderiye, Mısır
- Alhas, Mutesellim Mirza Beşray'ın âdemi, Niğde sn., 451
- Ali Ağa Vakfı, İstanbul Kuruçeşme, 333
- Ali Ağa, Cebe, Harem-i Hümayûn huddâmından, 310
- Ali Bey, Karesi Sancağibeyi, 510
- Ali Bey, müteveffâ, Canpolad oğlu, 274
- Ali Bölükbaşı, Kütahya sn., eski Anadolu Beylerbeyisi Tekeli Mehmed Paşa akrabası, 580
- Ali Bölükbaşı, Marmara kz., 665
- Ali Çavuş, Delvine sn., 188
- Ali Çavuş, Demirci kasabasında katlolunan, 1
- Ali Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, eşkıyâ tarafından katledilen, 369
- Ali Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 285
- Ali Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 486, 576
- Ali Çavuş, Dîvâne, Babaeskisi kz., 635, 636
- Ali Çavuş, İnceli k., Adala kz., 75
- Ali Çavuş, mübâşir, 350
- Ali Çavuş, Niğde sn., 167
- Ali Çavuş, Tatar, Müteferrika, Mihâlçık kz., 657
- Ali Halife, sûhte, 521
- Ali Kâdi, Mısır'a tâbi' Menûfiye Kâdisı, Şeyh Bekir'in damadı, 96
- Ali Paşa Vakfı, Bursa, 315

- Ali Paşa, Ağrıboz sancağı İstifa nahiyesine mutasarrıf, 525
- Ali Paşa, Vezir, Kapudan, 126, 128, 733
- Ali Paşa, Vezir, Budun muhafızı, 589
- Ali Sofu, Sazak k., Mihaliçcik kz., 123
- Ali Subaşı, Balyabadra kz., 377
- Ali Subaşı, Rüstemzâde Müteferrika Mehmed'in yetimlerinin subaşısı, 378
- Ali, Amasya kasabası, 725
- Ali, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 506
- Ali, Bigadiç kz., 399
- Ali, Çalık, eşkıyâ, Gemlik kz., 293
- Ali, Danişmend, Tırhala'da müteveffâ Osman Şâh Evkâfı mütevellisi, 337
- Ali, Deli Alizâde demekle ma'rûf, şâki, 9
- Ali, Deli, şâki, Ayaş kasabası, 528
- Ali, Dergâh-ı Âli Müteferrikası Ömer'in kardeşi, 473
- Ali, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu İbrahim Çavuş'un hizmetkârı, 522
- Ali, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, 25
- Ali, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerif Evkâfı Hâsları Voyvodası, 440
- Ali, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 644
- Ali, Derzi, Çeribaşı, Niğbolu sn., 637
- Ali, Eğre eski Beylerbeyi Mustafa'nın hasları yürüklerinden, 212
- Ali, Ekrâd kethüdâlarından, 291
- Ali, eşkıyâ, Onikidivan nh., Eflani kz., 554
- Ali, Fatma Hâtûn'un vekîli, 725
- Ali, Galata'nın Tophane kasabasındaki Sefer Kethüda Vakfı Mütevellisi, 540
- Ali, Hâssa Mi'mârı, 509
- Ali, İstanbul, 133
- Ali, Kâdi, Ilgın kasabası, 361
- Ali, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
- Ali, Kâtib, Müteferrika, Divân-ı Hümayûn Kâtibi, 483
- Ali, Kethüdâyeri, 93
- Ali, Korucu, Yeniçeri Serdârı, Yirmi Yedinci Ağa Bölüğü'nden, 80, 214
- Ali, Mevlânâ, Armiye Kâdisı, 538
- Ali, Mevlânâ, Edirne Kâdisı, 545, 547
- Ali, Mevlânâ, Eğirdir Kâdisı, 255
- Ali, Mevlâna, Voştıçe Kâdisı Nâibi, 606
- Ali, Mevlânâ, Yalvaç Kâdisı, 335
- Ali, Mısır, 641
- Ali, Mora sancağına mutasarrıf, Aydın sancağına mutasarrıf, sâbık Karaman beylerbeyisi, 612, 683, 713, 733
- Ali, Müderris Hasan Vakfı Mütevellisi, Yenişehir kz., 121
- Ali, Müderris, Gelibolu kz., 345
- Ali, Müteferrika, Voyvoda, 442
- Ali, Mütevellî, 329
- Ali, Reis, Kocaali k., Karasu kz., 669
- Ali, Rodoscuk kz., 677
- Ali, Rukiye Hâtûn'un zevci, İstanbul, 371
- Ali, sâbık Yeniçeri Serdârı, 80
- Ali, Silahdâr Ağası iken fevt olan Mahmud Paşa'nın vasi-i muhtârı, 278
- Ali, Sipâhi oğlanı, Talansa hâsları reayasından, 668
- Ali, Sorsovi k., Aksaray kz., 592
- Ali, Subaşı, nevbetci, Elli Sekizinci Bölükte, 129
- Ali, Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerifi Evkâfı Voyvodası, 443
- Ali, şâki, Gorgoroğlu zorbabaşlarından, Çukurlar k., Mentese sn., 302
- Ali, şâki, Voştine k., Pogoniye kz., 284
- Ali, Şeyh, Balyabadra kz., 377
- Ali, Şeyh, Dedezâde Zülfikar ve karındaşı İmirza nâm şakilerin yanında yer alan, Büyükiğdeağacı k., Mihaliçcik kz., 431
- Ali, Şeyh, Millü Taifesi Ekrâdından, 291
- Ali, Şücâ oğlu, şâki, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Ali, Tırhala, Cuma, Fener kazalarında Yeniçeri Serdârı, Altıncı Ağa Bölüğünden, 214

Ali, Turnacıbaşı, Südde-i Saâdette Yeniçeri Ağası Kâimmakâmı, 21, 24, 29, 98

Ali, Vezîr-i A'zam, Kâimmakâm Vezîr Mehmed Paşa'nın Voyvodası, 330

Ali, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm Mehmed Paşa âdemi, 122

Ali, Yeniçeri Ağası Kâimmakâmı, Saksoncubaşı, 102, 129, 202, 214

Ali, Yeniçeri Kâimmakâmı, 80, 308

Ali, Korucu, Yeniçeri Serdârı, 80

Ali, Yeniçeriler Ağası Kâimmakâmı ve Zağarcıbaşı, 80, 320, 324, 382, 432, 437, 497, 522, 575, 581, 605, 616

Ali, Yeniil Kâdisı Mevlânâ Seyyid Derviş Mehmed'in ammizadesi, 541

Âlimî, Mevlânâ, İncik Kâdisı, 142

Alizâde, Deli, şâki, 9

Allahkulu, aziz, Kütahya, 610

alma iskelesi, Rodoscuk kz., 379, 380

Almaş, Modava sn., Tımişvar Ey., 484

Almyrós bk. Armiye

Alonnisos bk. Çamlıca ceziresi

Alp(?) Giray, Sultân, 427

Alpmusa(?) k., Bergos kz., 499

Alpu(l)lu k., Bergos kz., Mehmed Paşa evkafından, 551

Altı Bölük halkı, 15, 36, 204, 205, 468, 587, 588

altun, 26, 40, 77, 86, 160, 325, 362, 426

- işi, 151, 472
- zincir, 550
- cular, 151, 472

Altınova bk. Ayazmend, Balıkesir

altmışlı çavuşlar, 622

Altun, zimmî, Karacaşehir kasabasından, 237

Amasra Kalesi

- Dizdârı, 105

- neferâtı, 105

Amasya

- Kâdisı, 213, 323, 725
- Kalesi, 725
- Müftisi, 574
- Sancağibeyi, 109

Âmfissa bk. Salina, Yunanistan

Ana Sancağibeyi (Anah, Irak), 456

Anadolu, 573, 663

- Beylerbeyi, 1, 42, 141, 152, 189, 190, 191, 192, 193, 211, 255, 335, 416, 431, 455, 466, 508, 558, 560, 580, 610, 623, 665
- Beylerbeyisi Müsellimi, 260, 261, 262, 335, 359, 464, 594, 609, 661, 665
- Beylerbeyisinin âdemlerinin zulmü, 335
- Beylerbeyisinin Kâimmakâmı, 336
- Defterdârı, 333, 457
- eyâleti, 33, 55, 191, 193, 238, 347
- Kâdiaskeri, 242, 254, 401, 418, 530, 744
- Kâtibi, Yeniçeri Ocağı'nda, 202
- vilâyeti, 175, 186

Anah bk. Ana, Irak

Anamudya k., Molova kz., 202

anbâr, 75, 137

- emînleri defterleri, 488

Anciste k., (Angîsta, Yunanistan), Zihne kz., 45

Andron, zimmî, eşkiyâ, İpidne k., Yenişehir kz., 430

Andri Kapudan, Dubravenik Kalesi, 589

Andron İravalın, zimmî, eşkiyâ, Radvine k., Yenişehir kz., 430

Androúsa bk. Andrusa

Andrusa (Androúsa, Yunanistan)

- Kâdisı, 617
- Voyvodalığı, Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa hâsalarından, 723

Angelak, zimmî, Hâssa şâhinci, Niğbolu ks., 743

Angeli, çoban, zimmi, Maydos k., Eceabad kz., 305

Angelókastro bk. Karlili, Yunanistan

Angelü Narhata(?), zimmi, Selanik kz., 258

Angista bk. Anciste, Yunanistan

Ankara, 602

– Beyi, 711

– Kâdisı, 389, 602, 623, 711

Antakya, 675

– Kâdisı, 675

Apostol, papa, zimmi, cizye cem' eden, 183

Apostol, zimmi, eşkiyâ, Lakoreş k., Yenişehir kz., 430

Apostol, zimmi, şaki, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Apsarı k., Akşehir kz., 89

Arab, 489, 686

araba, 49, 146, 170, 220, 289, 414, 638, 689

– cılar, 146, 718

– yolu, 170

Araç

– Kâdisı, 659

– kazâsı, 659

arak, 54

Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 298, 506

Arceş nh., (Argeş, Romanya), Eflak, 631

Argeş bk. Arceş

Argirikasrı (Gjirokastër, Arnavutluk) Kâdisı, 158, 284

Argis k., Şam, 490

Argos Orestiko, Hurpişte bk. Hurpeşte

Ârif Kâtib Mehmed, Çölabad kz., 14

Ârif Mehmed, Nesli Hâtûn'un babası, Görele kz., 51

Arkadya kasabası, Andrusa kz., 617

Arkasa k., (Arkasás), Mizistre kz., 478

Arkasás bk. Arkasa

Armiye Kâdisı (Almyrós, Yunanistan), 538, 539

Arnavud

– âsileri, İskenderiye sancağı, 599

– Belgradı (Berat, Arnavutluk) Kâdisı, 652

– çulhaları, 551

– k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220

– zimmi, 543

arpa, 32, 33, 75, 79, 95, 102, 111, 123, 131, 163, 181, 220, 240, 280, 341, 478, 493, 637

– akçesi, 735

– cılar, 143

–lık, 5 ayrıca bk. ber-vech-i arpalık

–lık tariki, 95 ayrıca bk. ber-vech-i arpalık

arpalık bk. ber-vech-i arpalık

Arsa Nehri (Nera Nehri, Romanya-Sırbistan), 414

Arsla(n), sâbıkâ Tımişvar Beylerbeyi, Tırhala sancağına mutasarrıf, 682

Arslan, Doğancılar k., Gölpazarı kz., 372

Arslan, Gevherhan Sultan'ın Armişye Hâsları Voyvodası, 539

Arslan, Hacı, Karakoyunlu cemâatinden, 163

Arslan, Sipahi, Kethüdâyeri Kâimmakâmı, Kayseri, 550

Arslan, Tırhala sancağı mutasarrıfı, 383

Arslanköy (mevzi ismi), Çorlu kz., 435

Arslanköy maa Yeniceköy, Çorlu kz., 435

arşın, 47, 207

– güğül, 207, 207

asâkir-i İslâm, 35, 143, 205, 403, 404

Asenovgrad bk. İstanimaka, Bulgaristan

ases tâifesi, 28

Ashâb-ı Kehf Evkâfı / Ashâbü'l-Kehf Evkâfı / Ashâbü'l-Kehf Zâviyesi, Elbistan nh., Maraş, 23, 34, 139, 268

Âsikaraağaç Kâdisı (Acıpayam), 510

âsiler, 39

Âsitâne-i Saâdet*

asker, 71, 189, 222, 394, 414, 618, 619

– halkı, 35, 39

– sürmek, 55, 186, 404

– tâifesi, 200, 685

askerî, 651

– halkı, 364

– mevâd, 530

–tâife, 87, 195, 364

a'sâr, 300, 651 ayrıca bk. öşr ve öşür

– vakti, 651

– ve rüsûm, 309

–ı şer'îyye, 67, 253, 283, 330, 553, 556, 674

aşçıbaşı, 606

aşîret, 645

at serika etmek, 374

Atâ Efendi, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, 88

Atâ, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, 46

Atalânti bk. Talanda

Atâullah Çavuş, Südde-i Saâdet'te Şıkk-ı Sâni Defterdârı Ebûbekir'in Yenişehir kazasında-ki haslarının zâbiti, 327

Atâullah Evkâfı, Sultân Selim Hân hocası, 215

âteş işin işleyenler, 151, 472

atik müstahfız, 232

Âtike, Hâce, Kilis sâkinlerinden Abdülkerim oğlu Hoca Hüseyin'in kızı, 275

Atina

– hâsları, Sultân Ahmed Hân Câmii Evkâfı hâslarından, 358, 360

– Voyvodası, 358, 360

atlas, 516

athl

– eşkıyâsı, 157

– kapudanı, 414

– neferât, 434

atmacacı tâifesi, İzladi, 81

Atranos (Orhaneli, Bursa)

– Kâdisı, 18, 165, 216

– kasabası, 42

– kazâsı, 521

avâid sâhibleri, 64

avâriz, 219, 220, 356, 375, 376, 406, 416, 479, 651

– akçesi, 254

– hâne, 1

–ı divâniyye, 143, 219, 342, 479, 662

âvâz işidilmez, 613

avcılar, Bursa'da, 260, 261, 262

Avdal, Ağa, Karaağaç kz., 107

Avdoluoğulları(?), Kumrular k., Babaeskisi kz., 551

Avgan bk. Avkan, Uşak

Avkan (Avgan) k., Uşak kz., 455

Avlonya (Vlorë, Arnavutluk), 239

– Kâdisı, 39

– Müfettişi, Mevlânâ Abdurrahman, 5

– sancağı, 39, 200

– Sancağibeyi, 284

Avni Ömer, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 208

Avraham Karpidi, İstanbul Yahûdi cemaatin-den, 479

Avraham Şarez, Yahûdi, İstanbul'da Kordova cemaâtinden, 286

avret, 298, 359, 506, 605

– çekmek, 123, 179

– esir etmek, 612

Avşar k., Avşar nh. Hamid sn., 122

ayak deri, 123, 713

Ayakovine k., Molova kz., Midilli cezîresi

Ayamavra (Santa Maura, Lefkada, Yunanistan)

– Dizdârı, 239

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

- Sancakbeyi, 239
- a'yân, 233
  - u eşrâf, 14, 264, 335, 451
  - 1 kasaba, 642
  - 1 memleket, 5
  - 1 vilâyet, 5, 10, 20, 272, 284, 291, 313, 366, 369, 455, 469, 508, 592, 606
- Ayas Paşa Çiftliği, Alemlerde k., Küçükçekmece, 209
- Ayas, Surre-i Cedide Emîni, 456
- Ayasefid k., İzmir kz., 195, 489
- Ayasofya, 502
  - Evkâfı, İstanbul, 308
  - i Kebîr Câmii Evkâfı, 509, 621
  - i Kebîr Evkâfı, İstanbul, 371, 426
  - i Kebîr Mütevellisi, 621
  - i Kebîr, İstanbul, 208
- Ayaş
  - Kâdisı, 498, 528, 623
  - kasabası, 528
  - nâhiyesi, 498
- Ayazağa k., Hâslar kz., 19
- Ayazma, Galata kz., 333
- ayazma suyu, İstanbul'da Hoca Kıyaseddin Mahallesinde, 452
- Ayazmend Kâdisı (Altınova), 56
- Aydın sn., 43, 75, 108, 302, 356, 425, 465, 491, 507, 562, 603, 604, 733
- Aydın, 721
- Aydıncık bk. Edincik
- Aydoğmuş Kethüdâ
  - , Dadlu cemâatinden, Yeniil kz., 449, 686
  - Obası, 686
- Aydonat (Paramythiá, Yunanistan) Kâdisı, 188, 330
- Aydos Kâdisı, 559
- Aydos k., Ahyolu kz., Sultân Süleyman Hân Evkâfı karyelerinden, 280
- âyende vü revende, 56, 178, 233, 241, 244, 266, 267, 284, 293, 311, 312, 449, 555, 596, 610, 659, 674, 694
- Ayidiye(?) k., Yenişehir kz., dağ köylerinden, 430
- Ayn Jadid bk. Aynülcédid, Suudi Arabistan
- Ayni Hâtûn, Amasya ks., 725
- Aynülcédid, ziyâretgâh, Mekke-i Mükerrreme ile Medîne-i Münevvere arasında, 86
  - hüddâmı, 86
- Aynüssaâde k., Kunaytıra nh., Şam sn., 698
- Ayoyorgi (Agios Georgios) k., İzdin kz., 651
- Ayşe Hâtûn, Maçka mh., Galata, 591
- Ayşe Hâtûn, Rodoscuk kz., 487
- Ayşe Hâtûn, Tophane'deki Sefer Kethüda Vakfı'nın evlatlarından, 540
- Ayşe, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
- Ayvalı k., Bergos kz., 551
- Az Zabadâni bk. Zebedani, Suriye
- âzâdlu, 100, 169
- Azak, 129, 297, 331
  - Kâdisı, 129
- A'zâz
  - hâsları, 353, 355
  - Kâdisı, 354
  - reâyâsı, 353
  - Voyvodası, 353
  - 'ın defterli reâyâsı, 353
- azeb 690, 691
  - ağalığı, 434
  - ân, 82, 297
  - ler ağaları, 231
  - ler Ağası, 257
  - ler, 232, 321, 690
- Azeb Kapısı, Galata'da, 540
- Âzine (Ezine) Kâdisı, 481
- Aziz Mahmud Hüdâyi bk. Mahmud, Şeyh, Üs-küdârî

B

Baalbek nh., Şam vl., 490

Baba Kâdisı, 242

Babaeski bk. Babaeskisi

Baba-yı Atik bk. Babaeskisi

Babadağı (Babadag, Romanya) Kâdisı bk. Baba Kâdisı

Babaeskisi, 551, 616, 636

– kz., 551

– Kâdisı, 526, 551, 616, 636

– kasabası, 635

Bâb-ı Câbiye, Şam-ı Şerif, 724

Bâb-ı Saâdet Ağası, 153, 337, 338

bâc, 265, 638, 680

– akçesi, 119

–ı bâzâr, 269, 294, 440

bâdbân, 360

bâd-ı hevâ, 17, 316, 381, 383, 460, 510, 595, 603, 662, 666, 679, 733

Badr Hunayn bk. Bedr-i Huneyn

bâğ akçesi, 735

Bağçe k., Hâslar kz., 19

Bağdad muhâfazası, 175

bahâr

– akçesi, 363

– emini, 363

Bahaüddinzâde Mevlânâ Abdullah, Balıkesri ve Balya Kâdisı, 521

Bahçekonak bk. Gulam, Samsun

Bahşi, Çölâbad kz., 14

Bahşi, Mevlânâ, İstanbul Kâdisı, 539

bakâyâ, 270, 330, 440

– defterleri, 440

bakır, 40, 223

–cı tâifesi, 317

bâkire kızın cebren çekip almak, 45, 417, 658

bakkâl(lar), 12, 143

– tâifesi, 548

–lık, 12

bakkâm, 207

Baklan kz., 464

Balaban, Karaağaç kz., 107

Balaban, Vreçeş kr., 212

Balad İskelesi, 413 ayrıca bk. Balat

Balanova (Balanovo, Bulgaristan) k., Dubniçe kz., 716

Balanovo bk. Balanova, Dubniçe-Bulgaristan

Balat, 502, 672

– Kâdisı, 332

Balchik bk. Balçık, Bulgaristan

balcı, 156

Balçık (Balchik, Bulgaristan) Kâdisı, 242

Balçık k., İzmir kz., 489

Baleta, eşkıya, Cedid k., Zağra-i Âtik kz., 625

balık

– emînleri, 662

– sayd etmek, 572

Balıkesir bk. Balıkesri

Balıkesri

– Kâdisı, 350, 399, 585, 697

– ve Balya Kâdisı, 521

Bali Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 514

Bali Paşa Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401

Bali, Hacı, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Bali, Hâssa etmecilerden, Mudanya'da Etmek-çibaşı Behram Ağa Evkâfının mütevellisi, 741

Bali, Ilgın kasabası ahâlisinden, 361

Bali, Mevlânâ, Kratova Kâdisı, Müfettiş-i Emvâl, 157, 366

Bali, Ruscuk Kapudanı, 225

Bali, Vize Sancağibeyi, 714

Bali, Yeniçeri, Golos kz., Altmış Birinci Cemaatte, 134

Balkanski bk. Kalfa, Bulgaristan
 Balyabadra (Pátra, Yunanistan), 377, 723
 – Kâdîsı, 377, 683, 723
 – nâhiyesi, 683
 – yalısı, Mora sn., 612
 Bana (Soko Banja, Sırbistan) Kâdîsı, 577
 Banaluka Kâdîsı, 348
 Bandırma
 – İskeleyi, 444
 – k., Kapıdağı nh., Galata kz., 25, 437
 Banî Râfi bk. Beni Râfi
 Banyaniçe nâm mahal, Tırnovi kz., 176
 Barçınlu (Bayat, Hambarçin) kz., Afyonkarahisar, 17
 bârgir(ler), 28, 142, 143, 176, 251
 Baroş, zimmi, Eflak'tan, 463
 barut, 485
 Barzin(?) k., Belgrad kz., 406
 basdırma akçesi, 119
 Bashtove bk. Baştova, Arnavutluk
 Bashtovë bk. Baştova, Arnavutluk
 Basra Beylerbeyisi, 106, 117
 baş u buğ bk. başbuğ
 başbuğ, 107, 129, 157, 225, 242, 250, 612
 Başdefterdâr, 235, 573
 – Kâimmakâmı, 333
 Başgelembe (Gelembe, Manisa) Kâdîsı, 93
 Başkapıcıbaşı, 64
 Başkapıoğlu, 412
 Başkarye (Başköy), Bilecik kz., 152
 Başköy bk. Başkarye, Bilecik
 başları kesilmek, 465
 başmaklık hâsları, 564
 Baştova (Bashtove, Arnavutluk), 5, 11
 Batum (Batumi, Gürcistan) 67
 – Beylerbeyisi, 67, 68, 69
 – Kâdîsı, 67, 68, 69

Batumi, bk. Batum, Gürcistan
 Bayat bk. Barçınlu, Afyonkarahisar
 Bayat cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 448
 Bayburd, 279
 – Kâdîsı, 278, 279
 Bayezid Hân, Sultân, Evkâfı, 209
 Bayezid, Beylerbeyi, Mısır, 362
 Bayezid, Sultân, 20
 Bayezid, surnâcı, Edirne, 685
 bayrak
 – açmak, 157
 –ları alınmak, 612
 Bayram bin Mehemmed, Kureys k., Yarhisâr kz., 670
 Bayram, Çölabad kz., 14
 Bayram, Devrekâni kz., 155
 Bayram, Hamid sancağına mutasarrıf, 695
 Bayram, Kâdi, Göllükesriye kz., 689
 Bayram, Teke Sancağıbeyi, 576
 Bayramiç Kâdîsı, 398
 bâzâr(lar), 8, 15, 46, 49, 187, 290, 294, 397, 474, 505, 651, 667, 682, 700, 715
 – yeri, 8
 –başı, 12, 143
 –cı, 143
 –cılık, 12
 –lar, 651
 bâzergân, 704, 719
 Beç, 41
 bedel
 – alınmak, 175
 – taleb etmek, 52
 --i avârız, 220
 --i ferâğ, 534
 --i fermân, 175
 --i güherçile, 100, 515
 --i kürekci, 1

- i nüzül, 100, 270
 --i öşr, 187, 385
 --i siyâset, 132, 595
 --i sulh, 348
 --i sürsat, 1
 bedeliyye, 159
 Bedr-i Huneyn (mahal ismi), (Badr Hunayn), 593
 Behmen Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 274, 275
 bekciler, 349
 Bekdaş (Bektaş), Çavuş, Koçana nh., İştib kz., 459
 Bekdaş, Hacı, Hisaryakası k., 729
 Bekir bk. Ebûbekir, Dergâh-ı Muallâ Müteferrihası Belgrad cânibinde şaykalar binâsına me'mûr
 Bekir, Dimleklü cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 449
 Bekir, Ortapare kz., 524
 Bekir, Sultân Süleyman Hân Evkâfı karyelerinden Maydos karyesinin zâbiti, 305
 Bekir, şaki, Voştine k., Pogoniye kz., 284
 Bekir, Şeyh, Mısır, 96
 Bekir, Yeniçeri, Mütevellî, Kerimüddin Câmîi Evkâfı, Şam-ı Şerif, 722
 Belgrad (Belgrade, Sırbistan), 225, 247, 256, 561
 – Anbârı, 488
 – Bezzâzistânı, 256
 – Kâdisı, 256, 406, 488, 561
 – Kalesi, 485, 712
 – kazâsı, 406
 – Monlâsı, 497
 – muhâfazası, 368
 Belgrad k., Hâslar kz., 19
 Belgradcık Kalesi, Vidin sn., 159
 Belgradcık kz., Hersek s., 240
 Belgrade bk. Belgrad, Sırbistan
 Belova(?) k., İzdin kz., 651
 Bender, Moldova, 26
 – Kâdisı, 35
 – Kalesi, 35
 Bendereğli (Ereğli, Zonguldak) Kâdisı, 243
 Benî Kelb k., Menfelutiye kz., 531
 Benî Râfi (Bani Râfi) k., Menfelutiye kz., Mısır, 531
 Benî Rebia beyleri, 352
 Benli Giray, Sultân, Silistre sancağında Çatalorman ve Şarvi timârlarının mutasarrıfı, 427
 bennâk bk. resm-i bennâk
 Berat bk. Arnavud Belgradı
 berât, 23, 37, 64, 69, 73, 139, 154, 166, 188, 210, 231, 294, 320, 321, 329, 332, 368, 375, 376, 378, 484, 498, 525, 573, 602, 616, 632, 636, 650, 651, 657, 679, 683, 684, 724
 – etdirmek, 484
 – vermek, 368
 --ı hümayûn, 18, 99, 167, 249, 294, 315, 320, 482, 563, 568, 657, 722
 --ı şerif, 16, 52, 61, 91, 154, 188, 197, 329, 498, 505, 524, 565, 614, 622, 663
 berâyâ, 14, 18, 24, 66, 95, 110, 114, 115, 156, 162, 186, 231, 240, 250, 255, 276, 318, 336, 356, 366, 425, 462, 494, 521, 545, 558, 560, 576, 581, 585, 587, 612, 674, 698
 Bereketli kz., Paşa sn., 233
 Bergama, 567
 – Kâdisı, 56, 93, 196, 658
 Bergos, 595
 – Kâdisı, 499, 551
 – kazâsı, 218, 551
 Beri Yaka, Eflak, 618, 619
 Berkofça (Berkovtsi, Bulgaristan) k., Tırnovi kz., 176
 Berkofça (Berkovitsa, Bulgaristan) kz., 176
 – Kâdisı, 313, 519

- kasabası, 313
- muhâfazası, 518
- Berkovitsa bk. Berkofça kz., Bulgaristan
- Berkovtsi bk. Berkofça k., Bulgaristan
- ber-vech-i arpalık, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 29, 95, 106, 112, 115, 116, 126, 132, 145, 155, 157, 177, 200, 224, 228, 236, 240, 242, 251, 265, 266, 272, 287, 314, 340, 383, 385, 393, 396, 419, 427, 438, 496, 503, 599, 603, 604, 612, 650, 658, 677, 682, 683, 695, 733 ayrıca bk. arpalık ve arpalık tariki
- Beşdepe k., Çirmen kz., Hanım Sultân Evkâfı karyelerinden, 408
- Beşiktaş k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
- Betlan Gabor (Gábor Bethlen), Erdel Hâkimi, 552
- bevâb(lar), 87, 108, 278, 304, 388, 562
- bey' u şîrâ, 15, 47, 103, 104, 180, 238, 413, 454, 474, 562, 633, 681, 682
- beyâza çıkarmak, 9
- Beylikçi, 97
- Beyoğlu k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
- Beypazarı
  - Kâdisı, 94, 498, 633
  - kasabası, Ankara kz., 711
- Beyşehir Kâdisı, 573
- Beytullâhi'l-harâm, 582
- beytül-mâl, 15, 27, 129, 132, 134, 582, 656, 662, 668, 730
  - Emîni, 591
  - emînleri, 582
  - ı âmme, 185, 231
  - ı hâssa, 185, 231
- Beyzâde, Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 19, 27, 28, 34, 35, 39, 124, 158, 163
- beyzâdelik da'vâsı, 38
- Bezaniçe(?) Nehri, Mat kz., 674
- Bezâstân Kethüdâlığı, Hatuniye-i Muazzama Vakfı, Trabzon kz., 68
- Bezzâzistân, Mahmudpaşa mh., İstanbul, 151, 426, 472
- Bezzâzistân, Yeni, İstanbul, 308
- Bezzâzistân-ı Atik, Ayasofya-i Kebîr Câmii Evkâfı, 509
- bıçkıcı, 13
- bıçkıcıbaşı, 343
- Biga
  - Beyi, 730
  - Kâdisı, 735
  - kasabası, 398
  - sancağı, 376, 515
  - Sancağibeyi, 135
- Bigadiç, 585
  - ahâlisi, 350
  - Kâdisı, 357, 399, 585
- Bihor nh., 599
- Bilecik
  - Kâdisı, 152
  - kasabası 152
- Bilhorod-Dnistrovskiyi, Akkerman bk. Akkirman
- bimârhâne, 635
- Birgi, 177
  - Kâdisı, 108
  - Monlâsı, 356
- Birketül-hâcc, Mısır, 555
- Bistriçe nh., Hersek sn., 166
- Bit Bâzârı, İstanbul, 296
  - Kethüdâsı, 296
- Bitola bk. Manastır, Kuzey Makedonya
- Blagoevgrad, bk. Cumapazarı, Bulgaristan
- Bob Nikola, zimmi, Modava varoşu sâkinlerinden, 178
- Bocsa, Boksan bk. Boksan

Boğazhisarı

- Dizdârı, 598
- Emîni, 598

Boğazkesen k., Sultan Ahmed Câmîi Evkâfından, 220

Boğazköy (Cernavodă, Romanya) Kâdisı, 242

Boğdan, 160, 513, 514, 638, 692

- beyzâdesi, 38
- reâyâsı, 35
- sınırı, 35
- Voyvodası, 2, 26, 35, 77, 160, 346, 394, 513, 692
- Voyvodasının Kapı Kethüdâsı, 638

Boksan (Bocsa) k., Eflak, 514

Bolavadin (Bolavadin) kz. Afyonkarahisar, 17

Boliçiçe k., Belgrad kz., 406

Bolu, 511

- Beyi, 506
- Kâdisı, 469, 511, 684, 731
- kasabası, 469
- kazası, 469
- sancağı, 125, 465
- Sancağı Müsellimi, 465
- Sancağıbeyi, 243, 469, 554, 684
- Sancağıbeyinin Kâimmakâmı, 105

Bolvadin bk. Bolavadin, Afyonkarahisar

Bor, 211

- Kâdisı, 211
- nâhiyesi, Niğde sn., 404

Bosna

- Alaybeyisi, 348
- Beylerbeyisi, 159, 166, 200, 310, 385, 599
- Beylerbeyisi Müsellimi, 620
- cânibine defterdâr, 234
- eyâleti, 35, 313, 348
- sancağı, 348

bostân, 67, 290, 431, 467

Bostan, Memi oğlu, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Bostan, Mevlânâ, kassâm, Bursa kz., 530

Bostâncıbaşı (lar), 19, 344, 656

Bostâncılar Kethüdâsı, 23, 267, 268

boy beyleri, 449

Boyacık k., Karataş nh., Demirci kz., 1

boyacılar, 207

Boyalı

- Kâdisı, 254
- Kâdisı Nâibi, 659
- kazâsı, 254

boyar (lar), 414, 618, 619

Bozacıoğlu, bk. Bozacızade

Bozacızade, 5, 6, 7, 9, 10, 11

bozahâne, 402

Bozbaba Cezîresi, 292

- hâsları, 292
- keferesi, 292

Bozdoğan, zimmi, Eflak'da atlı kapudanı, 414, 618, 619

Bozkoyunlu cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 449

Bozöyük kasabası, 152

bölük, 29, 67, 89, 364, 451

- çavuşu, 487, 587
- halkı, 36, 468, 501, 588
- halkı kethüdâsı, 343
- kethüdâsı, 218
- kethüdâyeri, 487
- sipâhisi, 212

bölükbaşı, 482, 694

Brâila bk. İbrail, Romanya

Brniçe k., Belgrad kz., 406

Bruki, Acem, Rodos, 512

Budimle nh., 599

Budimlja bk. Budimle

Budun, 712

- aklâmı, 368
- Beylerbeyisi, 406, 635
- Beylerbeyisi Kâimmakâmı, 367, 368
- Defterdârı, 367, 368
- muhâfazası, 589
- eyâleti, 488, 636
- Kâdisı, 367, 368
- Yeniçeriler Ağası, 367

buğday anbarı, 75

Buhuş, zimmi, Hâssa sürücülerden, 430

Bulak (Bulâq, Mısır), 483

Bulâq bk. Bulak

Burdur

- Kâdisı, 255
- kasabası ahâlisi, 255

Burgaz k., Ahyolu kz. Sultân Süleyman Hân
Evkâfı karyelerinden, 280

burma astar, 29, 129, 214, 314, 384, 497, 581

Bur, zimmi, Arceş nh., Eflak, 631

Bursa, 27, 204, 205, 315, 328, 344, 474, 500, 530

- avcıları, 261
- Kâdisı, 20, 27, 204, 205, 207, 260, 261, 262, 315, 328, 344, 500, 530, 613
- Kalesi, 27
- kazâsı, 20, 401
- Mîr-livâ Müsellimi, 261
- sancağı, 261, 262

Bursa(?) Kethüdâsı, 626

Buzgariyye k., Amik Sahrası, Haleb Kansu Gavri
Câmii Evkâfı karyelerinden, 199

Büyük Oturak bk. Oturak

Büyükdere k., Hâslar kz., 19

Büyükdere k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220

Büyükiğdeğacı k., Mihalıccık kz., 431

Büyük Orman, İnegöl kz., 744

Bruki, Acem, Rodos, 512

C

Ca'ber Kalesi (?), 686

câbi(ler), 20, 67, 69, 304, 501, 664, 735

Ca'fer Çavuş, zaim, İznikmid kz., 241

Ca'fer Paşa, Vezir, 281

Ca'fer, Enborye k., Paşa sancağında zeamete
mutasarrıf, 565

Ca'fer, eşkiyâ, Gemlik kz., 293

Ca'fer, Görele karyesi kurbünde yer tasarruf
eden, Görele kz., 51

Ca'fer, Çatalca kz., şirret ü şakâ ile meşhûr, 432

Ca'fer, Sakız Kalesi Dizdârı, 257

Ca'fer, Sipâhî, Yeniil kz., 686

Ca'fer, Yeniçeri, Dergâh-ı Muallâ yeniçerileri
sekbânlarından, 21

câmekân, 20

câmi, 49, 54, 174, 185, 402

- huddâmı, 315

Câmi'-i Ezher, (Câmiu'l-Ezher, Ezher Câmii),
Mısır, 531, 632

Cami-i Ezher bk. Câmi'-i Ezher

Câmi'-i Kebîr Mahallesi, Galata'da, 540

Câmi'-i Kebîr, Antakya, 675

Câmi'-i şerif (müceddeden binâ olunan câmi)
bk. Sultan Ahmed Camii

Camiu'l-Ezher bk. Ezher Câmii, Mısır

Canbaztepesi derbendi, Ereğli nh., 342

Canbeg Hân, Kırım Hânı, 582

Canpoladoğlu hevâdârı, 675

câriye, 373, 458, 589

- müjdegânesi, 132, 595, 656

câsûslar, 465

cebeci(ler), 129, 297, 718

- leribaşı, 736

cebeli, 378

Cedid k., Zağra-i Âtik kz., 625

cedid müstahfız, 232

Celal, Ereğli sâkinlerinden, 76
 Celal, Karahisar-ı Nallı kz., 729
 Celâli, 14, 32, 675, 738
   – eşkiyası, 14, 147, 574
   – istilâsı, 108, 464, 467, 673
   – vak'ası, 467
 celâ-yı vatan, 74, 88, 95, 107, 114, 138, 194, 284,
   335, 393, 470, 496, 585, 600, 659, 696, 698,
   713
 celeb, 148, 220
   --keşân, 19
   – takye, 474
 Cemâat-i Pirlar, Emir Sultân Evkâfından, 735
 Çemlekçiköy bk. Çölmekçi
 Cenab Ağa, Müsellim, 404
 ceng, 1, 424, 430, 658
 cenkci, 242
 Cenneti(?) Reis, kalyon sahibi, 351
 cerahor, 161, 245, 246, 559
 cerime, 95, 361, 408, 663, 679
 Cernavodâ bk. Boğazköy, Romanya
 Cernica bk. Çerniçe, Bosna-Hersek
 Cërujë bk. Çiruye k.
 cerye, 483
 cevâmi', 429, 547 ayrıca bk. câmi
 ceyb harçlığı, 352
 Ceza Suyu, 173
 Chalkida bk. Ağrıboz, Yunanistan
 Chuprene bk. Cubruyana, Bulgaristan
 cibâyet, 401
 Cibre kz., 246
 cihât, 23, 139, 401 ayrıca bk. ehl-i cihât
 cihâz (çeyiz), 252, 298, 506
   –bahâ, 328
 Cimder k., Ayaş nh., 498
 cistr, 301, 342, 674 ayrıca bk. köprü
   –e hizmet etmek, 88

Cistr-i Mustafapaşa (Svilengrad, Bulgaristan)
   Kâdisı, 407, 614
 Cize (Giza, Mısır) k., Mısır, 172
   – kâşifleri, 172
 cizye, 62, 144, 158, 360, 385, 406, 484, 492, 520,
   651, 662, 668
   – cem'i, 651, 713
   – defterleri, 62
   – mâlı, 368
   – tahsili, 368
   –dâr, 264, 272
   –ler, 713
 Cubruyana (Chuprene, Čuprenja, Bulgaristan)
   k., Polomiye kz., 187
 Cuhûd Voyvodası, 253
 Cuma Kâdisı (Ágios Vissaríonas, Yunanistan),
   80, 92, 214, 441
   – kazâsı, 214
 Cuma, Ekrâd kethüdâlarından, 291
 Cuma, Hacı, Kıcılu cemâatinden, 449
 Cumaabad nh., Tire kz., 44
 Cumapazarı (Blagoevgrad, Bulgaristan) kz., 246
 Čuprenja bk. Cubruyana Bulgaristan
 Cüdeyde k., Amik Sahrası, Haleb Kansu Gavri
   Câmii Evkâfı karyelerinden, 199
 cülûs, 72, 125, 205, 206
   --ı hümayûn, 70, 165, 209, 651
 cürm, 388
   – isnâd etmek, 451
   – ü cinâyet, 17, 679
   --i galiz, 55, 132, 595

Ç

Çağa (Yeniçağa, Bolu)
   – Kâdisı, 293
   – nâhiyesi, Bolu sn., 125
 Çağlanköprü, Karahisar-ı Nallı kz., 729

- Çakıl k., Gönen kz., 658
 Çakırcılar Kethüdâsı, 482
 Çal Kâdisı, 302, 416
 Çamlıca cezîresi (Alonnisos, Yunanistan), Cezi-
 re-i İşketos'a tâbi, 128
 Çan Kâdisı, 735
 Çankırı bk. Kengırı
 Çardak k., Milan kz., 137
 Çârşû (çarşı), 290, 474, 682, 715 ayrıca bk. ehl-i
 sûk ve sûk-ı sultânî
 çâşnigirbaşı, 598
 Çataklar k., Baklan kz., 464
 Catalca
 – Kâdisı, 432, 441, 643
 – kazâsı, 432
 Çatalorman, tîmâr, Silistre sn., 427
 çavdar, 111
 çavuş^{*}
 Çavuş k., Edincik kz., 658
 Çavuş tarlası (Ebî Eyyûb-i Ensârî türbesine ya-
 kın bir mahal), 390
 Çavuşbaşı, 2, 18, 107, 459, 560, 580, 665, 743
 Çay Kâdisı, 397
 Çay kz., Afyonkarahisar, 17
 Çay Müderrisi, 397
 çayır, 209, 220, 226, 290, 342
 – hizmeti, 342
 Çayırözü, Bozkoyunlu cemâatinden, 449
 Çaynice Kâdisı, 343
 Çeharşenbe Kâdisı, 288, 466
 Çekirge Hammâmı, Bursa, 20
 Çelebi Bey, Celâli eşkiyası, Çorum kz., 574
 çeltik, 441, 651
 – arpası, 341, 441
 – hasâdı, 228
 – mahsûlü, 228, 341
 – nehirleri, 441
 – zâbiti, 341
 çemenî ferâce, 686
 Çene k., Gedüs kz., 584
 çerçi, 156
 Çerçöp Subaşısı, Selanik kz., 715
 çeri sürücüleri, 132, 595
 çeribaşı, 71, 132, 595
 Çerkes, 331
 Çerniçani bk. Kiliseli
 Çerniçe (Cernica, Bosna-Hersek) Kâdisı, 244,
 ayrıca bk. Serniçe
 Çerve-ova k., Rusçuk kz., 174
 çeşme, 4, 138, 333, 601
 çeyiz bk. cihâz
 Çıvgalar k., İstanos kz., 416
 çift akçesi, 155 ayrıca bk. resm-i çift
 çiftbozan akçesi, 147
 – hakkı, 147
 çiftci, 19
 çiftlik(ler), 5, 6, 9, 19, 51, 75, 120, 127, 149, 150,
 162, 226, 227, 249, 289, 341, 345, 367, 373,
 511, 518, 526, 532, 539, 612, 637, 651, 663
 ayrıca bk. rezkâ
 – bağları, 226
 – edinmek, 249
 – mer'ası, 226
 – sâhibleri, 149, 373
 –ler ashâbı, 373
 –lerin sûreti, 526
 Çiftlikyeri, İdris Köşkü'ne karîb (Ebî Eyyûb-i
 Ensârî türbesine yakın bir mahal), 390
 çingâne tezgâhları, 248
 Çingâneoğlu, yiğitbaşı, Aydın sancağı, 465
 Çirmen (Orménio, Yunanistan)
 – Kâdisı, 408, 614, 622, 717

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

– sancağı, 622
 – Sancağibeyi, 717
 Çiruye (Cërujè) k., Mat kz., 674
 çoban(lar), 19, 157, 226, 276, 305, 364, 432, 471
 – eşkıyası / şakileri, Vize kz., 218
 Çorlu Kâdisı, 435, 436
 Çorum
 – Beyi, 574
 – Kâdisı, 574, 685, 737
 – kazâsı, 574
 – sancağı, 130
 – Sancağibeyi, 388
 – Sancağibeyi kethüdâsı, 130
 Çöke Kâdisı, 685
 Çölâbad (Gül Ovası) kz., Afyonkarahisar, 14
 Çölmekçi (Çemlekçiköj) k., Ferecik kz., 649
 Çölovası bk. Çölâbad, Afyonkarahisar
 çubuk akçesi, 735
 çuka, 9, 86, 669
 Çukurlar k., Menteşe sn., 302

D

Dabofça k., Belgrad kz., 406
 Dadlu cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 449, 686
 Dağardı, Hudâvendigâr sn., 260, 262
 – Kâdisı, 412
 Dağlıca bk. Köhistan, Zonguldak
 Dâi, Divân-ı Hümayûn kâtibi rumuzu, 101, 172, 291, 310, 313, 345, 466, 498, 547, 575, 590, 631, 743
 Damiatta bk. Dimyat, Mısır
 dânişmend zümresi, 455, 558
 Danyal, Yahûdi, 577
 dârâyî, 686
 darb(en), 197, 332, 359, 374, 532, 544, 587, 671, 721

–dan fevt olmak, 302, 678
 –en, 198, 451
 – u harbe kâdir, 690, 691
 – u let etmek, 249, 464, 675, 678
 –-ı dest, 249
 –-ı şedid, 31, 183, 298, 506
 darbhâne, 211
 darbzen, şâhî, 485
 Darkale bk. Tarhala, Manisa
 Darküş bk. Derkuş
 Darlık-ı Kebîr k., İznikmid kz., 532
 Dâru's-saâde
 – Ağası, 199, 213, 269, 352, 354, 440, 442, 446, 489, 526, 645, 646, 651, 668
 – -i Şerîfe Hazînesi, 53
 Dârü'l-hadis Medresesi, İznik Kasabası, 37
 Davit Karpidi, İstanbul Yahûdi cemaatinden, 479
 Davud Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 280
 Davud Paşa Hammâmı, İznikmid kz., 601
 Davud Paşa, Vezâretle Kapudan, 70
 Davud Paşa, Vezîr, 652
 Davud, Kastamonu sancağında mutasarrıf, 228
 Davudpaşa, İstanbul, 28
 Daye Hatun Mahallesi, İstanbul, 48
 Dazkırı kz., 560, 627
 Dede, Kepenekli k., Mağnisa kz., 491
 define, 529
 defter, 16, 52, 62, 118, 119, 153, 182, 190, 191, 210, 228, 245, 246, 283, 291, 294, 300, 306, 315, 319, 364, 368, 376, 385, 390, 396, 414, 415, 429, 440, 447, 448, 450, 478, 488, 533, 557, 572, 576, 581, 640, 645, 651, 652, 656, 664, 701, 705, 716, 726, 727, 742
 – emini (emin-i defter), 740
 – etmek, 62
 – eylemek, 16

– ve hüccet olunmak, 390
 --i atik, 164, 220
 --i cedid, 62, 164, 385
 --i cedid-i hâkânî, 190, 191, 309, 347, 572, 716, 723
 –li âdemler, 175, 731
 –li raiyyet, 448
 Defter Emâneti, 52
 Defter-i Evkâf, 371
 Defter-i Hâkânî, 219, 448, 450, 534, 640, 684
 – kâtibi, 534, 565
 defterdâr(lar), 182, 234, 352, 367, 368, 429, 646, 691, 704, 705
 Değerli, menzil, Rum eyâleti, 524
 değirmen, 98, 164, 209, 401
 –ci, 355
 –ciler, 355
 değnek urmak, 251, 620
 dellâliyye, 223
 dellâllar, 296, 454
 – şeyhi, 454
 Delvine
 – Kâdisı, 39, 138
 – kasabası ahâlisi, 138
 – Müsellimi, 138
 – sancağı, 39, 188
 demir, 485
 Demirci bk. Timurcu, İstanbul
 demirci(ler), 317, 485
 Demirci, Manisa
 – Kâdisı, 1, 58, 508
 – kasabası, 1
 – kazası, 508
 Demirhan, eşkıya, Çavuş k., Edincik kz., 658
 Demirışık, bk. Müşküre
 Dendan, Bozkoyunlu cemâatinden, 449
 Denizli Kâdisı, 410

Depedelen (Tepelenë) Kâdisı, 680
 Derbend Kâdisı, Bosna, 348
 Derbend k., Zağra-i Atik kz., 428, 625
 derbend, 152, 159, 229, 342, 407, 658, 694
 – karyeleri ahâlisi, 39
 –ci, 218, 219, 229, 342
 Dereviran k., Gökçe ağaç kz., 131
 Dergâh-ı Âli Kapıcısı, 689
 Dergâh-ı Âli Mütferrikası, 473
 Dergâh-ı Muallâ, 18, 21, 22, 26, 27, 34, 42, 44, 45, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 76, 77, 84, 85, 91, 92, 95, 99, 100, 102, 103, 104, 107, 108, 109, 113, 118, 119, 120, 121, 124, 126, 127, 131, 136, 137, 138, 148, 150, 152, 160, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 176, 180, 181, 183, 184, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 209, 211, 212, 215, 219, 230, 235, 249, 252, 265, 266, 277, 287, 294, 304, 305, 311, 312, 329, 341, 361, 372, 409, 410, 411, 426, 428, 466, 467, 478, 504, 528, 539, 540, 560, 567, 571, 572, 579, 595, 638, 670, 672, 673, 675, 676, 678, 711, 714, 715, 716, 717, 722, 724, 730, 734, 735, 743, 744
 – bevvâbı, 87, 108, 278, 304
 – cebecileribaşı, 736
 – çavuş(u/ları), 66, 75, 87, 89, 136, 154, 162, 182, 203, 243, 249, 274, 275, 280, 285, 306, 313, 332, 339, 341, 344, 353, 354, 364, 369, 375, 376, 427, 464, 482, 486, 488, 498, 514, 518, 519, 522, 568, 576, 578, 611, 614, 657, 664, 683, 717, 720, 731, 733
 – kapıcıbaşı, 5, 6, 10, 11, 55, 74, 186, 223, 403, 404, 461, 462, 619, 736
 – kapıcısı, 25, 33, 44, 45, 87, 96, 117, 256, 279, 349, 506, 620, 621, 680, 736
 – korucuları, 550
 – mütferrikası, 52, 60, 83, 90, 140, 167, 179, 188, 197, 210, 225, 227, 247, 248, 249, 288, 301, 306, 320, 343, 353, 371, 377, 378, 423, 426, 430, 440, 444, 450-1, 459,

- 507, 511, 560, 574, 591, 594, 644, 645, 653, 679, 737, 743
- müteferrikalığı, 72, 483, 525, 534, 575, 663
  - silahdâr(ı/ları), 302, 395, 551
  - solaklarından, 29
  - yayabaşısı, 129
  - Yeniçerileri Ağası, 320
  - Yeniçerileri Ağası Kâimmakâmı, 324, 516
  - Yeniçerileri Ocağı yaya beyleri, 663
  - yeniçerisi, 21, 83, 173, 320, 411, 427, 437, 475, 497, 537, 575
  - 'nın emekdâr Divân-ı Hümâyûn kâtibleri, 52
- Derkuş (Darkush) kz., 675
- der-loda tuz, Yenişehir kz., 440 ayrıca bk. tuz
- Derviş Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 578
- Derviş Çavuş, Koyun Emîni, 732
- Derviş Paşa, Revan Beylerbeyisi, 697
- Derviş, Karaman, 573
- Derviş, Yeniçeri, Rodoscuk kz., 487
- Derya, Armiye kazasında Gevherhan Sultan'ın hasları reayasından, 538
- deve, 79, 114, 130, 279, 332, 686
- , beserek, 279
  - , tülü, 279
  - yükü, 686
- Devebaba Tekyesi, Elbistan, 267
- devir bk. devr
- Devlet-i Aliyye, 109, 178, 199, 233, 490
- Devletlûkaya, Zağra-i Atik kz., 514-1
- devr (etmek, ettirmek, eylemek, çıkarmak, göndermek), 17, 18, 32, 33, 66, 95, 106, 115, 116, 117, 130, 181, 192, 234, 240, 335, 336, 404, 451, 453, 460, 478, 560, 576, 628, 661, 679, 713
- akçesi, 17
- Devrekâni Kâdisı, 155
- Dihyetü'l-Kelbi, sahabe, 531, 632
- dibâ, 207
- nın putları, 207
- Didymôteicho bk. Dimetoka
- Dikmen kasabası, Tosya kz., Kengiri sn., 52
- Dilaver, Çâşnigirbaşı İbrahim'in Gürcü kölesi, 598
- Dilaver, şâki, Kara Ya'kûb'un âdemi, Karesi sn., 399
- Dilgaşoveç k., Polomiye kz., 187
- Dimetoka (Didymôteicho, Yunanistan) Kâdisı, 685
- Dimetoka, Gümüşçay (Çanakkale) bk. Güğercinlik (Çanakkale)
- Dimitre Petko, zimmî, İzlatar k., 176
- Dimitri, çoban, zimmî, Maydos k., Eceabad kz., 305
- Dimitri, zimmî, Anciste kr., 45
- Dimitri, zimmî, Eflak, 2
- Dimitri, zimmî, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481
- Dimitri, zimmî, sâbık Eflak Voyvodası Aleksandır'ın akrabâsından, 417
- Dimleklü cemâati, Sultân Ahmed Hân Câmî'-i Şerifi Evkâfından Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 449
- Dimo Karaca, zimmî, eşkıyâ, Kalçoz(?) k., Yenişehir kz., 430
- Dimo Krkan, zimmî, eşkıyâ, Radvine k., Yenişehir kz., 430
- Dimo Laka, zimmî, Vasileva k., Tırnovi kz., 176
- Dimo Zümürürd, zimmî, Selanik kz., 285
- Dimo, çoban, Rodoscuk kz., 471
- Dimo, zimmî, 92
- Dimos Skopelos bk. İşkopelos Cezîresi, Yunanistan
- Dimyat (Damietta, Mısır), 641
- Kâdisı, 641
- Direnler k., İnegöl kz., 312
- dirhem, 47, 103, 104, 180, 740
- dirlige mutasarrıf, 149

dirlik, 24, 29, 81, 102, 129, 135, 149, 150, 214, 239, 384, 501, 522, 581, 718

Dirmil k., Kızılhisar kz., 196

Dırniçe k., Modoniçe kz., Atina hâslarından, 360

Divân, 231, 461, ayrıca bk. Divân-ı Hümâyûn

divâne olmak, 635

Divan-ı Âli-Şân Kâtibi, 72

Divân-ı Hümâyûn, 3, 21, 25, 35, 38, 45, 52, 63, 99, 103, 107, 121, 122, 124, 125, 135, 137, 155, 167, 168, 169, 180, 184, 185, 208, 235, 243, 247, 249, 252, 254, 258, 268, 280, 284, 285, 287, 288, 298, 328, 329, 333, 339, 344, 346, 361, 362, 367, 368, 377, 393, 399, 408, 410, 422, 455, 458, 461, 464, 483, 500, 506, 517, 523, 525, 532, 534, 536, 538, 539, 551, 563, 567, 575, 579, 583, 606, 622, 624, 631, 635, 636, 637, 638, 641, 642, 650, 662, 664, 671, 676, 677, 684, 688, 711, 720, 731, 736, 737, 743

– kâtib(ler)i, 52, 135, 208, 329, 483, 525, 575, 657

Divçence (Divjanci, Kuzey Makedonya) k., Üs-küb kz., 91

dividdâr(lar), 88, 555

Divjanci bk. Divçence, Kuzey Makedonya

Diyarbakır bk. Diyarbekir

Diyarbekir, 404

– Beylerbeyi, 352, 647

– Defterdârı, 646

diyet, 112, 237, 397, 508

dizdâr(lar), 10, 105, 135, 140, 231, 239, 257, 278, 299, 349, 388, 476, 485, 544, 546, 552, 570, 578, 598, 611, 642, 725

–lar, 140, 239

–lık, 135

doğan, 508

–cı(lar), 81, 443, 448

–cı zâbitleri, 443

–cıbaşı, 172, 443

Doğancı k., Hayrabolu kz., 21

Doğancılar k., Gölpazarı kz., 372

Doğanobası k., Yenişehir kz., 162

Doîrâni bk. Doyran, Yunanistan

Dokyar (Moní Dhokhiaríou, Yunanistan) Ma-nastırı râhibleri, 164

dolama, 29, 129, 214, 314, 384, 497, 581, 686

Dolan / Doljani bk. Dolyani

Dolni/Gorni Tsibar bk. Cibre kz., Bulgaristan

Dolyan Panayırı, 157

Dolyani (Dolani, Doljani) Bâzârı, Ustrumca kz., 571

Doméniko bk. Dömenik

Domna, sâbık Eflak Voyvodası Aleksandır'ın hâtûnu, 173, 415

Domokós bk. Dömeke, Yunanistan

Donanma, 225

– Serdârı, 306

– -yı Hümâyûn gemileri, 90, 247

donbaz, 194

Donuzderesi k., Hâslar kz., 19

Doyran (Doîrâni, Yunanistan) (Star Dojran, Kuzey Makedonya), 682

– Kâdisı, 36, 572

Dömeke (Domokós, Yunanistan) Kâdisı, 441

Dömenik (Doméniko, Yunanistan) Kâdisı, 523

– karyesi, 523

dönüm, 309

döşlük, 55

Drac (Durrës, Arnavutluk), 5, 11, 231, 239

– Dizdârı, 231

– Kâdisı, 230, 231, 232, 400, 520, 608

– Kalesi, 8, 230, 232

– Kalesinde Kul Ağası, 232

– memlahaları, 520

– nâhiyesi, 8

Dragan, zimmi, Medkofça k., Polomiye kz., 198

Dragovin k., Belgrad kz., 406

Draka k., Nevrekob kz., 667

Drama, 97, 544

– Kâdisı, 97, 304, 492, 501

– kazâsı, Paşa sn., 233

– ve Zihne ve tevâbii mukâtaâtı, Sultân Süleyman Hân Evkâfından, 304

Draniçe k., Karaferye kz., 587

Doşino veled-i İzami, Dömenik k., 523

Dubniçe (Dupnitsa, Bulgaristan) Kâdisı, 24, 716

Dubravenik (Dubrovnik), 589

– İskelesi, 244

– Kalesi, 589

Dubrovnik bk. Dubravenik

duhân, 238, 439

– ekip ve isti'mâl edenler, 290, 439

– hâne, 484

– yaprağı, 290, 562

Duka Meçi, zimmi, Ayakovine k., 171

Dumanlı k., İzdin kz., 651

Dupnitsa bk. Dubniçe, Bulgaristan

Durağan

– Kâdisı, 228

– kazâsı, 228

Durak Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 276, 573

Durmuş, Nâib, İzmir kz., 489

Durrës bk. Drac, Arnavutluk

Dutluca bk. Tutluca, Uşak

düğme, 391

dükkân(lar), 8, 12, 15, 20, 48, 121, 138, 151, 169, 247, 295, 308, 391, 402, 426, 472, 477, 509, 548, 554, 561, 682

dülbend, 1, 588

dümenci, 247

Dürri, Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 122, 358, 360, 367, 368, 388, 532, 712

Dvoriçe k., Belgrad kz., 406

E

Ebi Eyyûb-i Ensârî Evkâfı, 125

Ebi Eyyûb-i Ensârî (mahal ismi), İstanbul, 390

ebnâ'-i

– sebil, 66, 170, 198, 244, 342, 407, 421, 560

– sipâhiyân, 36, 279, 550, 608

Ebû Rişoğlu, Ana Sancağibeyi, 456

Ebû Zend, Ilgın kasabasını basan, 361

Ebû Zeydoğlu, Canpoladoğlu hevadârlarından, Celâli, Derkuş kz., 675

Ebûbekir (Bekir), Dergâh-ı Muallâ Müteferrihası, Belgrad'da şaykalar binâsına me'mûr, Özi cânibine Donanma Serdârı, 90, 225, 242, 247, 248, 306

Ebûbekir, Südde-i Saâdet'te Şikk-ı Sâni Defterdârı, 327

Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî Câmî'-i Şerifi, İstanbul, 386

Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî Evkâfı, Ereğli nh., Haslar kz., 342

Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî Evkâfı, İstanbul, 386

Ebülkasım Fakih, Sorsovi k., Aksaray kz., 592

Eceabad Kâdisı, 305

Eceabat bk. Eceabad, Çanakkale

Ecekulhamza Çiftliği, Kızılcamüsellem çiftliklerinden, nâm-ı diğer Koçanköy, Zağra-i Atik kasabası, 227

eczâ-i şerife, 540

Edincik (Aydıncık), 658

– İskelesi, 444

– Kâdisı, 567

– kazâsı, 658

Edirne, 281, 359, 373, 496, 545, 547, 630, 638, 685, 740

– Kâdisı, 47, 65, 73, 545, 547, 563, 685, 740

– Seferi, 52

Eflak, 150, 248, 306, 373, 414, 415, 417, 463, 484, 618, 619, 631, 728, 743

- askeri, 394
- boyarları, 462, 618
- cânibi/leri, 159, 178, 373, 710
- fetreti, 618, 619
- reâyâsı, 148, 149, 373
- sınırı, 150, 415
- tarafı, 247
- toprağı, 148, 150
- Voyvodası, 2, 148, 150, 156, 173, 184, 247, 248, 306, 373, 394, 414, 417, 462, 463, 513, 618, 619, 631, 710, 728, 732, 743
- câriyeler, 373
- lı kul, 373
- Eflani Kâdisı, 554
- Efteni k., Akyazı kz., 100
- Eger bk. Eğre, Macaristan
- Egri Budzak bk. Eğribucak, Avusturya
- Eğerciköyü (Eyerici, Torbalı-İzmir) k., Kızılhisar kz., Aydın sn., 721
- Eğil Kâdisı, 505
- Eğirdir Kâdisı, 255
- Eğlence, Pîr Ali oğlu, Yağmalu k., Hasköy kz., 412
- Eğre (Eger, Macaristan) beylerbeyisi, 212
- Eğribucak (Egri Budzak, Avusturya) Kâdisı, 170
- Eğribükü k., Cisir-i Mustafapaşa kz., 407
- Eğrikapı, 672
- ehl-i bâzâr, 474
- ehl-i cihât, 69, 273, 469
- ehl-i dükkân, 308
- ehl-i fesâd, 5, 19, 41, 45, 48, 56, 66, 101, 155, 157, 174, 179, 183, 198, 221, 233, 234, 254, 293, 302, 305, 343, 347, 372, 374, 416, 421, 430, 432, 437, 449, 459, 465, 470, 475, 486, 489, 496, 508, 510, 518, 521, 522, 528, 550, 556, 585, 587, 588, 596, 615, 625, 627, 649, 658, 671, 686, 726, 729
- ehl-i hıref, 53, 143
- ehl-i hibre, 457, 474
- ehl-i kurâ, 100
- ehl-i memleket, 336
- ehl-i örf (tâifesi), 94, 102, 118, 131, 169, 172, 219, 244, 352, 359, 397, 431, 491, 506, 527, 529, 553, 558, 568, 639, 641, 650, 660, 663, 666, 678, 680, 739
- ehl-i sanâyi, 94
- ehl-i sük, 47, 103, 104, 180
  - arşınları, 47
  - dirhemleri, 47, 104
- ehl-i vukûf, 1, 66, 150, 209, 223, 225, 313, 426, 429, 469
- eimme vü hutabâ, 335
- Ekincik k., Ulak kz., 678
- Ekrâd kethüdâları, 291
- Ekrâd-ı İzzeddin Kâdisı, 291
- El Karak, Karak Nûh bk. Kerek-i Nuh
- Elassóna bk. Alasonya, Yunanistan
- Elbasan bk. İlbasan, Arnavutluk
- Elbistan, 23, 268
  - Kâdisı, 23, 139
  - nâhiyesi, Maraş sn., 34
- elçi, 256
  - lik hidmeti, 516
- Elek k., Demirci kz., 508
- El-Fourzol bk. Fuzul
- eli emirli, 90, 313, 519, 718
- Eliya Brode, Yahûdi, Selanik, 579
- Elma, Hacı Ahmed oğlu, İbriz k., 76
- Elvanzâde Mahallesi, İstanbul, 402
- Emine Hâtûn, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 298, 506
- Emine Hâtûn, İznikmid kz., 458
- Eminüddin Mellâh-ı Sükkerî, tüccâr, Mısır, 641
- Emir Buhari Câmii, İstanbul, 387
- Emir Gazi Tekyesi Vâkıfı, Edirne, 65

Emir oğlu Ramazan, Köpek k., Kemer-i Edremid kz., 553

Emir Sultân Evkâfı, Bursa, 735

Emîr-i Hâcc, 86

Emîrek (Vâiz) Evkâfı, İştib kz., 277

Empório, Emboriya bk. Enborye

emred, 255

– abd-i mu'tak, 551

– kız, 66

– oğlan / oğullar, 93, 560, 583, 642, 652

– oğlanların / oğulların çekmek, 66, 177, 465

emr-i hümayûn, 15, 18, 24, 29, 70, 109, 127, 128, 129, 133, 143, 172, 194, 198, 200, 202, 204, 214, 284, 292, 308, 314, 316, 340, 353, 375, 377, 384, 387, 410, 462, 497, 505, 521, 525, 528, 559, 562, 565, 570, 576, 581, 602, 674, 680, 683, 733

emr-i şerif*

Emrî, Dîvân-ı Hümayû kâtibi rumuzu, 308, 607

Emrullah Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 341

Emrullah, Onikidivan kz., 298

Emrullahlar k., Karahisar-ı Nallı kz., 729

emvâl

– ü erzâk, 1, 5, 6, 9, 10, 42, 45, 74, 84, 85, 93, 102, 152, 302, 305, 350, 393, 430, 464, 539, 625

– ü esbâb, 74, 96, 123

Enborye (Empório, Emboriya) k., Paşa sn., 565

Enderun Hazinedârbaşı, 103

Endru, zimmi, 92

Enez bk. İnöz, Edirne

enkiha, 530

er esir etmek, 612

erbâb

–î hâcât, 95

–î istihkâk, 484

–î timâr, 132, 149, 150, 179, 191, 373, 465, 484, 519, 595, 651, 659, 705

–î timâr karyeleri, 191, 373

–î timâr reâyâsı, 191, 276

–î vezâyif, 73, 108, 113, 199

Erdel, 476, 484, 552, 570

– cânibleri, 178

– hâkimi, 552

– Voyvodası, 570

Ereğli nh., Hâslar kz., 342

Ereğli (Marmara Ereğlisi)

– İskelesi, 444

– Kâdisı, 76

Ereğli bk. Bendereğli, Zonguldak

Ereğli (Konya Ereğlisi) Kâdisı, 101

Ermeni, 12

– tâifesi, 342, 513

erzâk bk. emvâl ü erzâk

Erzincan, bk. Erzingan

Erzingan (Erzincan) Kâdisı, 84, 85

Erzurum, 347, 699

– Beylerbeyi, 699, 708, 727

– Defterdârı, 704

Esîr Hânı, İstanbul, 621

esîr, 26, 160, 308, 373, 411, 506

– alınmak, 223

– etmek, 250

–ci tâifesi, 308

–ciler tâifesi, 308

–in kefilleri, 26

–ler, 289, 298, 308, 639

Esîrci Himmet, Edincik kz., 567

Eski Balıkpazarı, İstanbul, 672

Eski Kaplıca Hammâmı, 20

Eskişehir, 163

– Kâdisı, 72

Ester, Yahûdi, Selanik, 579

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

eşcâr gars etmek, 555, 655

Eşikkayaagılı (mevzi ismi), Mihaliçık kz., 673

eşkîyâ(lar), 1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 19, 26, 29, 39, 41, 56, 66, 74, 75, 99, 157, 159, 165, 176, 179, 188, 214, 215, 218, 233, 236, 251, 260, 305, 306, 313, 314, 335, 336, 342, 343, 366, 369, 384, 387, 404, 416, 430, 431, 432, 437, 455, 465, 486, 489, 497, 508, 519, 521, 524, 551, 554, 581, 599, 603, 625, 657, 659, 665, 696, 697, 714, 738

– istilâsı, 213

– kuvveti, 122, 188

– taaddisi, 22

– tavassutu, 625

– teftiş olunmak, 625

– teftişi, 14, 276, 336, 369

– yatağı, 56, 107

–nın fesâdı, 6, 404

–nın haklarından gelmek, 39

–ya ser-nefer olmak, 464

Eşref Kethüdâ, Kıyas cemâatinden, 449

Eşrefiyye Vakfı, Mısır, 531

et husûsu, 618, 619

Etmekcizâde Ahmed Paşa, 510

etmekçi, 53

– fırını, 65

–ler, 413

Etmekçibaşı Behram Ağa Evkâfı, Mudanya kz., 741

Etrâk, 508

evkâf, 20, 139, 399, 469, 513, 569 ayrıca bk. vakf ve vakıf

– kurâları, 125

– mahsûlü, 99, 269

– müfettişi, 509

– mütevellileri, 259, 469

– mütevillisi, 108

– nâzırı, 127, 199, 354

– reâyâsı, 194, 651, 736

– tevliyetleri, 264, 272

– zâbitleri, 735

--1 âmme, 37

--1 selâtin, 30, 132, 342, 595, 714

--1 selâtin muhâsebecisi, 4

--1 selâtin nâzırı, 352

–ın ihyâ ve ma'mûr olması, 469

evlâd

--1 reâyâ, 381

--1 Resûl, 639

--1 vâkır, 73, 125, 540

Evrostına bk. Zaçula, Mora-Yunanistan

Eyerci bk. Eğerciköyü, Torbalı-İzmir

Eymir, Hacı, Uştenik, 350

Eymirceler k., Demirci kz., 508

eytâm, 96, 341, 277, 378, 422, 536, 626, 629, 711,

Eyübili kz., 597

Eyyûb Çavuş, Ahyolu kz., 251

Eyyûb Çavuş, Niğbolu sn., 637

Eyyûb Kâdisı, 220

Eyyûb Vakfı bk. Ebi Eyyûb-i Ensâri Evkâfı, 125

Eyyûb, Sipâhi, 212

Eyyûb, Hersek sn., 166

Ezher Câmii bk. Câmî'-i Ezher

Ezine (Sarayköy, Denizli) Kâdisı, 288, 466, 664

Ezine bk. Âzine, Çanakkale

ezvâc muâmelesi, 217

F

Fanâri bk. Fener, Yunanistan

Fâris b. Âs, Arab, Yeniil kz., 686

fâris, 434

Fas elçisi, 133

Fatih Sultân Mehmed Hân-ı Gâzi Câmî'-i Şerifi

/ Evkâfı bk. Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı

Gâzi Câmî'-i Şerifi / Evkâfı

- Fatma Hâtûn, Amasya kasabası a'yânı Perviz'in hâtûnu, 725
- Fatma Hâtûn, sâbık Kapı Ağası Gazanfer Ağa'nın hemşiresi, 333
- Fâyik(?), Şam-ı Şerif'de Sultân Süleyman Hân Câmii ve İmâreti Evkâfı karyelerinden, 319
- Fazlı, Çardak k., 137
- Fazlı, Çavuş, Kurşunlu kz., 137
- feddân, 172, 531
- fellâhlar, 555
- Fenar Monlâsı, 92 bk. Fener
- Fener (Fanâri, Yunanistan), 672
- Kâdisı, 80, 214, 235, 430, 439
- kazâsı, 214
- Feodosiya bk. Kefe, Ukrayna
- ferâce, 686
- Ferecik (Féres)Kâdisı, 649
- Féres bk. Ferecik
- Ferhad, İznikmid kz., 532
- Ferhad, Doğancı k., Hayrabolu kz., 21
- Ferhad(lar) k., Demirci kz., 508
- Ferhunde Hâtûn, Akçaköy k., Bergos kz., 218
- Ferruh Sıddık, Kâdi, Alasonya kz., 235
- Ferruh, Abdullah oğlu, Alasonya kz., 235
- Ferruh, Hacı, Mahmudpaşa Mahallesi, İstanbul, 151, 472
- Ferruh, Kethüdâ, Delvine sn., 188
- Ferruh, Şam-ı Şerif Emir-i Hâccı, ümerâdan, 86
- fesâd, 6, 9, 11, 19, 21, 25, 39, 41, 54, 56, 93, 97, 157, 176, 243
- ü şenâat, 93, 101, 157, 165, 198, 217, 233, 262, 302, 430, 465, 503, 518, 520, 592
- Fesleke (Vasilikâ)
- Kâdisı, 693
- Voyvodalıgı, 693
- fetâvâ-yı şer'îyye, 502
- feth-i hâkânî, 13, 164, 257, 673
- Feth-i İslâm (Kladovo, Sırbistan), 373
- Kâdisı, 161
- kazâsı, 245
- Fetoz(?), şakî, İvranya kasabası, 157
- fetvâ, 49, 76, 158, 359, 411
- lar, 361
- yı münife, 572
- yı şer'îyye, 411, 502
- yı şerif(e), 20, 49, 112, 143, 155, 158, 164, 166, 181, 264, 273, 275, 277, 298, 302, 359, 361, 411, 506, 508, 511, 543, 572, 613, 621, 676, 679, 683
- fıçı akçesi, 662
- Fındıcak, havâss-ı hümayûn reâyâlarından, Alaşehir kz., 118
- Fındıklı k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
- fırın(lar), 65, 295, 540, 543, 651
- fıskıyye hizmeti, 593
- Figle (Matochina, Fikla) Kâdisı, 685
- fi'l-i şenî', 102, 255, 298, 388, 506, 554, 649
- Filiba (Plovdiv, Bulgaristan), 29, 630
- Kâdisı, 29, 501
- Filipoz(?) k., Yenişehir kz., 430
- firâr, 1, 3, 9, 21, 25, 32, 33, 45, 60, 92, 94, 98, 160, 218, 240, 305, 399, 737
- etmek / eylemek, 253, 289, 331, 388, 421, 458, 711, 726
- firkate, 56, 612
- ci, 56
- ci eşkıyası, 56
- Firuz Vakfı, Mısır, 531
- fitne vü fesâd, 250, 286, 449, 675, 726, 738
- flori, 26, 160, 286, 362, 363, 461, 639
- Florina Kâdisı, 565
- Foça bk. Foça, Bosna-Hersek
- Foça (Foça, Bosna-Hersek)

- Kâdisı, 78, 671
- kazâsı, Hersek sn., 343

France

- bâzergânları, 444
- tercemânları, 444

Françi (Frantzís) k., İzdin kz., 651

Fransa bk. France

Frantzís bk. Françi

fukarâ tâifesi, 156

fukarâ vü zuafâ, 32

Furta(?) k., Yenişehir kz., 430

futa, 20

Fuzul (El-Fourzol) k., Şam, 490

fuzûlî mahsûl, 498

G

Gabela bk. Gabele

Gabele (Gabela)

- İskelesi, 600
- Kâdisı, 600

Gábor Bethlen bk. Betlan Gabor

Gaburnitsa, Akhur K'oy bk. Ahur k.

Galata, 495, 502, 540

- İskelesi, 444
- Kâdılığî Muhzırbaşılığî, 64
- Kâdisı, 13, 25, 61, 220, 226, 281, 295, 333, 371, 437, 444, 495, 540, 591, 662, 668
- kâzası, Sultan Ahmed Câmîi Evkâfından, 220
- reâyâsı tulumculuğu, 495
- Zindânı, İstanbul'da Ayasofya-i Kebir Evkâfından, 371

galle-gallât, 457, 556

gamz etmek, 431

ganem, 508

Gani, a'mâ, Ürgüb kasabası sakini, 451

Ganos (Ganoz), Gelibolu kz., 382, 314

Ganoz bk. Ganos, Gelibolu kz.

garaz-ı dünyeviyye, 529

Garb seferleri, 143

gâret, 9, 10, 14, 42, 123, 430, 432, 506, 734

- etmek / eylemek, 197, 350, 369
- ü yağmâ, 5
- ve hasâret eylemek, 302
- i emvâl, 11, 66, 218, 233, 244, 276, 284, 421, 449, 518, 519, 520, 524, 560, 588, 596, 658, 714

gasb etmek, 177

Gaşbar Gracyan, Nakşa ve Bare Dukası, 41, 70, 420, 516

Gaşbar, Boğdan Voyvodası, 692

Gavri veled-i Milo, zimmi, knez, Meliküvez(?) k., Serniçe kz., 236

Gavril Voyvoda, Eflak Voyvodası, 373, 462, 463, 618, 619, 631, 710, 728, 732

Gaybî, Çölabad kz., 14

Gazanfer Ağa, sâbık Kapı Ağası, 333, 334

Gazanfer, Kıbtı, Vize kz., 218

Gazi Murad, Mora Sancağibeyi, 257

Gaziköy bk. Ganoz, Tekirdağ

gazzâz, 391

Gazze peştemâli, 686

Gebze bk. Gekbovize

geçidler muhâfazası, 434

gedikli, 134, 384, 581

Gedüs, 609

- Kâdisı, 609

- kazâsı, 584

Gekbovize (Gebze) nh., Üsküdar kz., 656

Gelembe bk. Başgelembe, Manisa

Gelibolu, 264, 272, 273, 345, 535

- Gümrüğü mahsûlü, 82
- İskelesi, 396, 444
- Kâdisı, 264, 345, 382, 598, 735

- kazâsı, 168, 272, 314, 396
- Nâibi, 82
- gemi, 30, 203
  - kerestesi, 111, 203
  - , Mısır'a giden, 13
  - ciler, 549
  - ye konulup cezâsın görmek, 642
- Gemlik
  - Kâdısı, 293
  - kasabası, 340
  - kasabası keferesi, 340
  - kasabası metropolidleri, 340
  - kazâsı, 340
- Genisséa bk. Yenice-i Karasu, Yunanistan
- Germiyan, 118
- Germiyanoglu Medresesi, 397
- Gevher Melik Sultân Vakfı, 541
- Gevherhan Sultân (Sultan I. Ahmed'in kızı, Sultân Osman'ın hemşiresi), 377, 538, 539, 564, 731
- Gevherli Belgrad k., Hâslar kz., 19
- Geyve Kâdısı, 736
- Gırmidi(?) k., Belgrad kz., 406
- Giördük bk. Gördük
- Giurgiu bk. Yergöğü, Romanya
- Giza bk. Cize, Mısır
- Gjirokastër bk. Argirikasrı, Arnavutluk
- Golos (Volos, Yunanistan)
  - İskelesi, 46, 643, 651
  - Kâdısı, 134
- Gorgoroğlu, zorbabaşı, 302
- gorıştine, 148
  - ler, 148
- Gorki k., Boğdan, 160
- Gotse Delchev bk. Nevrekob, Bulgaristan
- Göçi(li) k., Yenişehir kz., 162
- Gödeler k., Demirci kz., 508
- Gökçe, Yortan kz., 655
- Gökçeagaç Kâdısı, 131
- Gökçedağ, Hudâvendigâr sn., 260, 262
  - Kâdısı, 18, 165
  - kazâsı, 165, 521
- Gökçesu k., Yarhisâr kz., 670
- Gököyük Kâdısı, 466
- Gök(?) Veli, Yeniil kz., 686
- Göhlhisar Kâdısı, 302, 416, 510, 663
- Göllü k., Kütahya sn., 125
- Göllükesriye, 689
- Gölpazarı Kâdısı, 120
- Gömeçler, bk. Göneçler, Manisa
- gömlek, 86, 686,
- Gömlekhisar bk. Köynehisar, Samsun
- gönce, 152
- Göneçler (Gömeçler, Manisa) k., Karataş nh., Demirci kz., 1
- Gönen, 658
  - kazâsı, 658
- Gördos kz., 517
- Gördük (Giördük, Gördük-Kal'a, Gördük-Tc-hai) Kâdısı, 93
- Gördük-Kal'a bk. Gördük
- Gördük-Tchai bk. Gördük
- Görele
  - Kâdısı, 51
  - k., Görele kz., 51
- Görk İbrahim, suhte eşkıyası, Bolu sancağı, 465
- Göynük, 455
  - Kâdısı, 249, 455
- Gözleve (Yevpatoriya, Kezlev) Kâdısı, 639
- Graçaniçe Kâdısı, 411
- Gradišta bk. Gradušte, Kuzey-Makedonya
- Gradušte (Gradišta, Kuzey Makedonya) karyesi veya Moyance(?) k., Üsküb kz., 91
- Grimyani bk. Igrimyani

Gulam (Bahçekonak) k., Kedegara kz., 221
 gulâm bahâsı, 88
 Gun Toma, zimmî, Arceç nh., Eflak, 631
 guruş, 17, 32, 33, 86, 123, 130, 200, 211, 221, 256, 274, 323, 361, 363, 365, 404, 446, 451, 550, 574, 686
 gübre dökmek, 715
 Güğercinlik (Dimetoka, Gümüşçay (Çanakka-
 le),) 658
 – Kâdîsı, 730
 güğül, 107
 Güğümlü, Zağra-i Atik kz., 514-1
 güherçile, 100, 515
 Gül Ovası bk. Çölabad, Afyonkarahisar
 gümrük, 146, 440, 444, 516, 638
 – emîni, 82, 146, 444
 – sandığı, 82
 --i kassâbiyye, 223
 Gümülcine (Komotinî, Yunanistan)
 – Kâdîsı, 294
 – kazâsı, Paşa sn., 233, 438
 gümüş arayıcılığı, 269
 Güneş, Kıcılı cemâatinden, 449
 Güney k., Bigadiç kz., 357
 Gürciyyü'l-asl, 598
 Gürcü (Gürcü, Esenyurt) k., Demirci kz., 508
 Gürcü, Esenyurt bk. Gürcü k.
 Güreş k., Mihaliçcık kz., 673
 Güvençli k., Demirci kz., 508
 Güvendik, Karaağaç kz., 107
 Güzelhisar Kâdîsı, 56, 455, 721

H

Habeş Beylerbeyisi, 502
 Habib, Sipâhî, Akçakilise k., Ovayüzü kz., 307
 Habib, Hudâvendigâr Sancağibeyi âdemi, subaşı, 293

Habib, Rodoscuk kz., 677
 Habib, Voştine k., Pogoniye kz., 284
 Hâbil, Mevlânâ, Belgrad Kâdîsı, Mukâtaât Mü-
 fettişi, 368
 habshâne, Niğde sn., 404 ayrıca bk. mahbes
 habs (etmek-eylemek), 25, 45, 66, 74, 86, 101, 123, 128, 132, 137, 155, 176, 179, 234, 236, 276, 305, 338, 374, 399, 416, 451, 651
 – olunmak, 365, 544
 –den ıtlâk, 233
 --i ebed olunmak, 217
 --i medid, 508
 Habur beyleri, 352
 hacc-ı şerif, 642
 Hâce Ma'tuk(?), bâzergân, 252
 Hacı Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 461
 Hacı, Bali oğlu, Bursa kz., 500
 Hacı, Çölabad kz., 14
 Hacı, Karaağaç kz., 107
 Hacı, Korucu, Baba-yı Atik kz., 616
 Hacıahmedler k., Menteşe kz., 141
 Hacıahmetler bk. Hacıahmedler, Muğla
 Hacıbey Evkâfı, Manastır, 99
 Hacıkadın Hammâmı, Kumkapı, İstanbul, 98
 hacılar, 524 ayrıca bk. huccâc
 Hacıoğlu Nebi, Sazak k., Mihaliçcık kz., 123
 Hacıömerli Nehri, 441
 Hacı, Kire Aleksi Mahallesi sâkinlerinden, Del-
 vine kasabası, 138
 Hadice Hâtûn, Bursa kz., 500
 Hadice Hâtûn, Galata sâkinelerinden, 281
 Hadice Sultân Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401
 Hadice Sultân, Gevherhan Sultân'ın kızı, 564
 Hadice, Dergâh-ı Âlî Müteferrikası Ömer'in
 kardeşi, 473
 Hadice, Gevherhan Sultân'ın oğlunun kızı, 377
 hadika, 333

- Hâdim k., Hâslar kz., 19
- hadravât zirâat eylemek, 555
- Hâfız, Dîvân-ı Hümâyûn katibi rumuzu, 694
- Hafsa (Havsa), Rodoscuk kz., 379
- hafta bâzârı, Draç Kalesi, 8
- haham, 286
- Hakkı(?), Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 394, 509, 574
- halâs olmak, 374
- halâsa bahâne olmak, 521
- Halba, Akkâr bk. Akkar nh.
- Haleb, 199, 211, 429, 446, 456, 541, 575, 686, 694
- ahâlisi, 739
  - Beylerbeyi, 199, 274, 275, 355, 429, 446, 447, 449, 541, 575, 694, 739
  - Defterdârı, 447, 694
  - diyârı, 429
  - eyâleti, 429
  - hazînesi, 429
  - Kâdisı, 199, 429, 541, 575, 739
  - Kalesi, 355
- halıcılar, 151, 472
- Halil Çavuş, Gelibolu'da Mesih Paşa'nın Evkâfı çifliklerini kendine temlik eden, 345
- Halil Çelebi b. Mustafa, Akçakilise k., Ovayüzü kz., 307
- Halil Kethüdâ, Millü Tâifesi Ekrâdından, 291
- Halil Paşa, Sadr-ı A'zam, Serdâr-ı Ekrem, Vezîr-i A'zam, Vezîr-i Sâni, Kapudan, 5, 11, 70, 139, 145, 168, 170, 175, 187, 198, 206, 283, 292, 309, 313, 400, 429, 439, 482, 608, 615, 629, 640, 643, 662, 663, 722, 731
- hâsları, 145, 170, 400
  - hâsları karye(si/leri), 145, 198, 439
  - hâsları karyesi reâyâsı, Tırhala, 283
  - hâsları reâyâsı, 168, 206
  - 'nın Hâsları Voyvodası, 283
  - 'nın Voyvodası, 309
- Halil, Abdi Çavuş oğlu, Alaşehir kz., 558
- Halil, Sipâhi, Akçakilise k., Ovayüzü kz., bk. Halil Çelebi b. Mustafa
- Halil, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 426
- Halil, eşkıya, Çavuş k., Edincik kz., 658
- Halil, Hacı, Ilgın ks., 361
- Halil, Hacı, İznikmid kz., 601
- Halil, İstifa nh., Ağrıboz sn., 525
- Halil, Karakoyunlu cemâatinden, 163
- Halil, Mevlânâ, İvranya Kâdisı, 157
- Halil, Rodoscuk kz., 677
- Halil, Yeniil kz., 686
- Halim, Subaşı, şakî, Kütahya sn., 423
- hallâclar, 151, 472
- Hambarçin bk. Barçınlu, Afyonkarahisar
- Hamdi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 3, 184
- Hamdi, Kocaali k., Karasu kz., 669
- Hamid (Isparta) sancağı, 122, 335, 336, 425, 663, 695
- Beyi, 255
  - Müsellimi, 424, 425, 510
- Hamid bin Mahmud, Demirci Kâdisı, 1
- hammâl(lar), 413
- tâifesi, 28, 317
  - lar Kethüdâsı, 61
  - lık, 28
- hammâm, 20, 386, 667
- cı, 20
- hamr, 54, 495
- fıçıları, 146
  - kayıkları, 146
  - masdariyyesi, 662
  - meclisi, 255
  - satmak, 387
- Hamza Bey Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401
- Hamza Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 136

- Hamza Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Gevherhan Sultân'ın defterli âdemi, 731
- Hamza Çelebi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 330
- Hamza Efendi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 48
- Hamza, âzâdlu tâifesinden, 100
- Hamza, Bursa kz., 500
- Hamza, Çolak, şakî, Menteşe sn., 302
- Hamza, Galata kz., vâsi, 281
- Hamza, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
- Hamza, Koçhisar kz., 124
- Hamza, Ortapare kz., 524
- Hamza, sefer-i hümâyûnda Reisü'l-küttâb, 573
- Hamza, tüccâr, 124
- hân(lar), 151, 706, 707, 744
– binâsı, 706
- Handan, Bosna, cizye cem'ine me'mûr, silahdâr, 62
- hâne akçeleri, 726
- Hanefî, Mevlânâ, Gemlik Kazâsı Nâibi, 340
- Hân-ı Karaman (mahal ismi), Halep, 686
- Hanım hâtûn, Babaeskisi kasabası sâkinlerinden Yahya Paşa'nın kızı, 635, 636
- Hanım Sultân Evkâfı, Selanik, 102, 408
- Hantuman Kalesi (Khân Tûmân), Halep, 694
- Hanyo, zimmi, Ayakovine k., Molova kz. Midilli Cezîresi, 171
- harâc, 70, 197, 286, 381, 484, 646, 723
– cem'i, 713, 726
– defterleri, 368
–cılar, 486, 713
- harâmî ayrıca bk. harâmezâde, 157, 486, 682, 714
– tâifesi, 198
– yatağı, 198
–ler, 157, 366, 430, 499
–lik, 276
- harâmezâde, 19, 430, 459, 508, 519, 551
– eşkıyâ tâifesi, 714
– yatağı, 56
–ler, 233
- harbi kâfir, 411 ayrıca bk. harbi küffâr
– kalyonları, 128
- harbi küffâr, 8, 239, 589, 612
- Haremeyn-i Şerifeyn, 4
– ahâlisi, 456
– Evkâfı (Vakfı), 88, 664
- Harem-i hümâyûn, 310
- harem-i muhterem, 5
– huddâmı, 504
- harîr bahâsı, 207
- Harîr kasabası, Şehr-i Zol, 738
- Harito, zimmi, eşkıyâ, Zaram(?) k., Yenişehir kz., 430
- Harla, zimmiyye, Bandırma k., 25
- Harmancık Kâdisi, 165
- Harmanlı, Cîsr-i Mustafapaşa kz., 407, 630
– Kâdisi, 614
– kasabası, 407
- Harmanlı bk. Harmanlı
- harzeme akçesi, 572
- Hasan Ağa, 121
- Hasan Ağa, Âsitâne-i Saâdet'den teftiş nâmına emr-i şerif alan, 366
- Hasan Başe, Zağra-i Atik kz., 514-1
- Hasan bin Abdullah, İstanbul, 461
- Hasan bin Halil, Dadlu cemâatinin Aydoğmuş Kethüdâ Obasından, Yeniil kz., 686
- Hasan Bölükbaşı, Hasbî Nâzır, Sîbây Câmii Vakfı, 724
- Hasan Bölükbaşı, Şam-ı Şerîf'de sâkin Kerimüddin Câmii Evkâfına Hasbî Nâzır olması recâ edilen, 722
- Hasan Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 306, 731
- Hasan Çavuş, İznikmid kz., 601
- Hasan Çavuş, Suyolu Nâzırı, 324

Hasan Çavuş, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm Mehmed Paşa'nın Kapı Kethüdâsı, 162

Hasan Çelebi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 359, 370, 490, 524, 548, 574

Hasan Dede, Lofça nh., 637

Hasan Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 356, 420, 437, 529, 543, 551, 620, 672, 727, 729, 731

Hasan Hükmi, Südde-i Saâdet'te Nişancı, 55

Hasan Paşa havâssı, İzlatar k., Tırnovi kz., 176

Hasan Paşa, Kütahya kz., 359

Hasan Paşa, Varvara muhâfazasında, Vezîr ve Serdâr, 78

Hasan Paşa, Vezîr, 406

Hasan Paşa, Vezîr, Belgrad Muhafazasında, 368

Hasan, Abdullah oğlu, İstanbul, şirrete sülûk eden, 461

Hasan, Anadolu beylerbeyi, 152, 190, 191, 192, 193, 211, 560

Hasan, Âsitâne-i Saâdet'te Mândeler Ağası, eşkıyâ teftişine me'mûr, 276

Hasan, Belgrâdi, sâbık Kaniye Defterdârı İbrahim teftişine me'mûr, 182

Hasan, Bosna alaybeyisi, 348

Hasan, Budun Defterdârı, 368

Hasan, Çölabad kz., 14

Hasan, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 511

Hasan, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Niğbolu kasabası, 743

Hasan, Dirmil k., 196

Hasan, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 523, 602, 671, 697, 738

Hasan, Habeş eski beylerbeyisi, 502

Hasan, Hacı, İznikmid kz., 169

Hasan, Hacı, Süleyman oğlu, Köpek k., Kemer-i Edremid kz., 553

Hasan, Hacı, zahirecilerden, 396

Hasan, Hersek sancağından, 166

Hasan, Horos., Arnavud, Elli Üçüncü Bölükde, Berkofça k., Tırnovi kz., 176

Hasan, İbrahim Kaleoğlu, şakî, Ohri sancağından, 5, 6, 7, 10

Hasan, İçil Sancağıbeyi, 22

Hasan, İğde-i Ulvi k., Mihaliçcik kz., 529

Hasan, İlbeyli kabilesinin kethüdâsı Osman'ın oğlu, 421

Hasan, İznik kz., 475

Hasan, Kâtib, Lefke kz., 392

Hasan, Kâtib, Reisü'l-küttâb Kâimmakâmı, 573

Hasan, Mevlânâ, Karaağaç Kâdisı, 335

Hasan, Müderris, Yenişehir kz., 121

Hasan, Müteferrika, 91, 743

Hasan, Müteveffâ Lutfi Paşa Vakfı'ndan vâzife alan, 329

Hasan, Niğbolu sn., 637

Hasan, Ortapare kz., 524

Hasan, sâbık Bosna beylerbeyisi, İskenderiye sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf, 200, 385, 599

Hasan, sâbık Hersek Miralayı Mehmed'in vekili, 78

Hasan, sâbık Mândeler Ağası, Köstendil sancağında eşkıyâ teftişine me'mûr, 369, 486

Hasan, sâbık Ohri Sancağıbeyi, 654

Hasan, Sekbânbaşı, Yeniçeri ağaları Kâimmakâmı, 134

Hasan, Sultanönü Beyi Hüseyin Bey'in Mütesselimi, 237

Hasan, şakî, eşkıyâ reisi Kınalıoğlu'nun kethüdâsı, Burdur sâkinlerinden, 255

Hasan, şakî, Şehr-i Zol eyaleti, 738

Hasan, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Hasan, Şeyhli Subaşı, Dazkırı kz., 627

Hasan, Takiyyüddinzâde, Mevlânâ, Mısır'da kassâm ta'yin olunan, 418

Hasan, Yeniçeri, 658

Hasan, zâbit, gediklilerden Elli Altıncı Bölükde, 384

Hasankalesi, Pasin kz., Erzurum vl., 699, 700, 701, 703, 704, 706, 707

– Kâdîsı, 700

Hâs Bağçe, 343 ayrıca bk. Hâssa Bağçe

– üstâdı, 671

hasım(lar), 25, 41, 45, 56, 86, 137, 155, 177, 179, 198, 204, 218, 276, 350

Hasköy

– Kâdîsı, 412

– kazâsı, 412

– Mahallesi, Haslar kz., 543

– Subaşısı, 543

Hâslar, 595

– Kâdîsı, 19, 209, 342, 390, 543, 662

Hâssa

– Âhûr Ağası, 482

– Bağçe, 30, 220 ayrıca bk. Hâs Bağçe

– Bostâncı(lar), 34, 549

– Bostâncıbaşı, 94, 99, 515, 656

– Kethüdâsı, 139

– çayırklar, 209

– etmekciler, 741

– Harc Emîni Anbârı, 742

– Kazgancıbaşı, 40

– Kazgancıbaşı nişânı, 40

– koru, 549

– korununun korucubaşı, 549

– koyun sürücüleri, 258, 710, 728

– Kuyumcularbaşı, 104

– Mi'mârı, 509

– sürücü(ler), 430, 436, 618, 619, 732

– şâhinciler, 743

Hassân, Divân-ı Hümayûn kâtibi, 244

Hatabiyye k., Amik Sahrası, Haleb, Kansu Gavri Câmii Evkâfı karyelerinden, 199

Hatîb Ahmed Zâviyesi Vakfı, Ankara, 602

hatt-ı hümayûn, 6, 18, 27, 32, 74, 125, 223, 255, 281, 284, 297, 313, 333, 404, 451, 494, 525, 713

hatt-ı şerif, 188

Hâtûniye Evkâfı, Trabzon, 282, ayrıca bk. Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı

Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı, Trabzon, 67, 68, 69, ayrıca bk. Hâtûniye Evkâfı

havâss-ı hümayûn, 118, 141, 352, 484, 513, 651

Havlû k., İzmir kz., 489

Havranî kürk, 686

Havsa bk. Hafsa

havyar

– bey' edegelmek, 548

–cı zimmiler, 548

Havz-ı Zikrâ, otlak, Mısır, 172

Haydar, Ahyolu kz., 251

Haydar, Hacı, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, İstanbul, 151, 472

haydûd, 198

– eşkıyâsı, 244, 250, 313, 485, 518, 653

– tâifesi, 198, 366

– yatağı, 198

Hayim Karpidi, İstanbul Yahûdî cemaatinden, 479

Hayrabolu Kâdîsı, 21, 405

hayrât, 13

Hayreddin, Deli, Kocaali k., Karasu kz., 669

Hayrunnisa, İznik kz., 475

hazînedâr, 536

Hazînedârbaşı, 40, 103

Hazine-i Âmire, 62, 256, 263, 638 ayrıca bk. Hızâne-i Âmire

Hazret-i Ebi Eyyûb-i Ensârî Evkâfı bk. Ebi Eyyûb-i Ensârî Evkâfı

hekîmbaşı, 553

Hekimzâde, Galata kz., 281

helâk olmak, 397

Herceg-Novi bk. Nova, Karadağ

hergele, 226

Hersek

– sancağı, 166, 240, 385, 419

– Sancağibeyi, 343

– Sancağibeyi Kâimmakâmı, 589

Hezargrad (Razgrad, Bulgaristan)

– kazâsı, 106, 246

– kazâsı hâsları, 106

hırsız, 519

– u harâmî, 19

Hırsodala k., Argirikasrı kz., 158

Hızâne-i Âmire, 62, 318, 735 ayrıca bk. Hazîne-i Âmire

Hızır Bali, Sazak k., Mihaliçcik kz., 123

Hızır, Sipâhi, Akçakilis k., Ovayüzü kz., 307

Hızır, Deli, eşkiyâ, Hudavendigâr sn., 293

Hızır, dizdâr, Kal'a-i Sultanıyye, 135

Hızır, Ebî Eyyüb-i Ensârî, Haslar kz., 390

Hızır, Hacı, Karaçay k., Kütahya, 610

Hızır, Kırıklar vakıf mezra mahsulü kendisine satılan, 44

Hızır, Şehzâde Sultân Mehmed Hân Evkâfı mütevellisi, 195

Hızır, Şücâ oğlu, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Hızır, vakıf müste'ciri, Belgrad, 561

Hızır-ı Pondekatlı, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Hızırilyas akçesi, 662

Hızırşah, Sazak k., Mihaliçcik kz., 123

Hidayet, Dîvânı Hümâyûn kâtibi, 132

hidemât / hizmet

--ı hümâyûn, 142, 223

--ı mühimme, 525

hidmetkâr, 149, 176

– akçesi, 18, 572

hilâf-ı şer'-i şerîf, 466, 468, 475, 478, 481, 486, 497, 499, 502, 504, 506, 517, 524, 527, 528, 529, 535, 542, 543, 545, 550, 552, 563, 564, 567, 568, 572, 574, 576, 584, 592, 597, 599, 606, 608, 610, 615, 620, 622, 624, 626, 627, 628, 630, 634, 641, 653, 658, 659, 660, 663, 665, 669, 671, 676, 677, 678, 680, 696, 698

hil'at

– akçesi, 119

--bahâ, 478

Hilm Efendi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 335, 336, 491, 512, 544, 545, 547, 667, 670, 725, 743

Hilmi Çelebi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 301, 306, 315, 319, 347, 362, 363, 368, 383, 398, 407, 410, 422, 429, 430, 459, 460, 465, 486, 489, 500, 501, 503, 532, 538, 539, 552, 555, 569, 602, 623, 625, 626, 628, 629, 631, 635, 637, 688, 684, 693

Hilmi(?) Efendi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 714

Himmet, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu Mehmed Çavuş'un mutasarrıf olduğu zeametın adamlarından, 568

Himmet, İnceli k., Adala kz., 75

hisâr

– hidmeti, 220

– kapısı, Niğde sn., 404

– kethüdâsı, 388

–lı, 404

Hisaryakası k., Karahisar-ı Nallı kz., 729

hisse

– intikâl eylemek, 473

--i şer'ıyye, 473

Hoca Haneş, Haleb tüccârından, 739

Hoca Kıyaseddin Mahallesi, İstanbul, 452

Hoca Maksud, Koçhisar kz., 124

- Hoca, Yaylacık k., Zağra-i Atık kz., 625
- Hoha k., Belgrad kz., 406
- Honaz Kâdisı, 410, 466
- Hora, Gelibolu kz., 314, 382
- Hore bk. Hora, Tekirdağ
- Hoyran kz., Hamid sn., 335
- Hram-ı Cedid (Ram, Sırbistan) Palankası, Mo-
dava sancağı, 434, 445
- hubûbât, 290, 505, 651
- huccâc, 449, 555 ayrıca bk. hacılar
- Hudâvendigâr sancağı, 125, 205, 260, 401, 515
–beyi, 18, 293, 453, 729
–beyi Müsellimi, 260, 261, 658
– kethüdâsı, 18
– Müsellimi, 262
– voyvodaları, 18
- Hudâvendigâr, Gazi, Vakfı, Bursa, 20
- Hudâyî hammâmları, 20
- huddâm, 257
–ı mahkeme, 597
–iyye, 444
- Humus makramesi, 686
- Hurpeşte(Argos Orestiko, Hurpişte) Kâdisı, 534
- hüccet, 20, 25, 26, 27, 60, 76, 77, 92, 95, 97, 119,
120, 121, 158, 176, 177, 200, 249, 438, 473,
477, 526, 532, 550, 556, 572, 574, 607, 640,
641, 661, 671
– akçesi, 95
– peydâ etmek, 641
–i kaviyye, 660
–i şer', 572
–i şer'iyye, 26, 50, 51, 76, 78, 91, 92, 119,
121, 132, 143, 158, 166, 171, 208, 209,
215, 235, 237, 274, 275, 286, 305, 307,
309, 322, 333, 334, 341, 357, 371, 402,
461, 473, 477, 509, 540, 544, 572, 589,
591, 595, 601, 607, 622, 632, 640, 642,
649, 672, 676, 681, 720, 743
–ler, 135
–ler yazdırmak, 620
- hücre, 94
- Hüdâi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 171,
194
- Hükmi Çelebi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumu-
zu, 351
- Hümâ Hâtûn, Bursa kz., 500
- Hümâ Sultân (Abdülkerim ve Hüma Sultân
Vakfı) Vakfı, 457
- Hümaşâh Sultân, 167
- Hürrem Reis, Galata kz., Hadice Hâtûn'un ceddi,
281
- Hürrem, Mevlânâ, Gördos kz., 517
- Hüsâm Kethüdâ, Hisaryakası k., 729
- Hüsâm, müderris, Niğde sn, 734
- Hüsâm, Şeyh, Mevlânâ, Mihaliçcik Kâdisının
Nâibi, 729
- Hüseyin Abdullah, kethüdâyeri Dergâh-ı Muallâ
silahdarlarından Yüz Seksen Dördüncü Bö-
lükden, 395
- Hüseyin Bey, Sultanönü Beyi, 237
- Hüseyin Can, Çırgalar k., 416
- Hüseyin Çavuş, Alemşâhzâde, Mağnisa kz., Der-
gâh-ı Muallâ Çavuşu, 75
- Hüseyin Çavuş, Antakya, 675
- Hüseyin Çavuş, Dergâh-ı Muallâm Çavuşu, 182
- Hüseyin Çavuş, Kayacık kz., 624
- Hüseyin Dede, Sulehâdan, 126
- Hüseyin Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 3, 17,
20, 22, 24, 39, 44, 51, 54, 56, 57, 61, 64, 79,
86, 89, 103, 104, 114, 115, 119, 123, 126, 128,
130, 135, 137, 138, 139, 142, 148, 149, 150,
155, 163, 164, 165, 169, 174, 183, 184, 186,
187, 195, 197, 201, 202, 218, 225, 227, 236,
239, 240, 243, 250, 251, 252, 254, 259, 260,
261, 262, 264, 265, 266, 272, 276, 284, 560,
562, 567
- Hüseyin el-Yemenî el-Akabi, Yemen vilayeti,
590
- Hüseyin Fakih, Sorsovi k., Aksaray kz., 592

Hüseyin, Sultân Süleyman Hân Dâru'l-kurrâsı Evkâfı sâbık mütevellisi, 44
 Hüseyin Paşa, Özi Beylerbeyi, 90
 Hüseyin Paşa, Rumeli Beylerbeyi, 693
 Hüseyin Subaşı, Dergâh-ı Muallâ solaklarından, 29
 Hüseyin(?), Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 180
 Hüseyin, Armiye kazasında İstanbul Kâdisının satın aldığı çiftliğinin zaptıyla görevli, 539
 Hüseyin, Biga kz., 398
 Hüseyin, Çakırcılar Kethüdâsı, 482
 Hüseyin, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu İbrahim Çavuş'un karındaşı, 522
 Hüseyin, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, 506
 Hüseyin, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Hümaşah Sultân'ın Kethüdâsı Ahmed'in âdemi, 167
 Hüseyin, Dergâh-ı Muallâ Yeniçerisi, 173
 Hüseyin, eşkıyâ, 6, 7, 10
 Hüseyin, Gazi Mihal Bey Evkâfı mütevellisi, 563
 Hüseyin, Hacı, Kastamonu sâkinlerinden, 112
 Hüseyin, Hafız, Mehmed oğlu, Drama'da olan atik caminin imam ve hatibi, 544
 Hüseyin, Halep, 429
 Hüseyin, Hoca, Kilis sâkinlerinden Abdülkerim'in oğlu, 275
 Hüseyin, Kâdi, Yanbolu kz., 111
 Hüseyin, Karaağaç kz., 107
 Hüseyin, Kertil k. Üsküdar kz., 374
 Hüseyin, Koyun Emîni, 435, 436, 618, 619
 Hüseyin, Mevâlizâde, şâki, 9
 Hüseyin, Mevlânâ, Anadolu Kâdiaskeri, 43, 113, 136, 254, 418, 530
 Hüseyin, Mevlânâ, Çölabad Kâdisı, 14
 Hüseyin, Mevlânâ, Voştice Kâdisı, Mora, 179
 Hüseyin, Mudurnu kz., 642
 Hüseyin, Müşkûre k., Kocaili sn., 615
 Hüseyin, sâbık nâzır, Müteveffâ Osman Şâh Evkâfı, 337

Hüseyin, sâbık, Südde-i Saâdet'te Doğancılarbaşı, 172
 Hüseyin, Sekbân Bölükbaşısı, 583
 Hüseyin, sipâhî, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası Mehmed'in zeâmeti zâbiti, 737
 Hüseyin, su müşidliğine müdahale eden, 429
 Hüseyin, Sultanönü Sancağibeyi, 55, 163
 Hüseyin, şâki, Ohri sancağından, 5
 Hüseyin, Şehran hâkimi, 738
 Hüseyin, Şehr-i Zol Beylerbeyisi, 738
 Hüseyin, Yeniçeri Ağası, 314, 384
 Hüseyin, Yeniçeri Dîvâne Mehmed'in oğlu, 475
 Hüseyin, Yeniil kz., 686
 Hüseyin, zahirecilerden, Gelibolu kz., 396
 Hüseyincan, Deli, şâki, Menteşe sn., 302
 Hüseyinşah, Piri Paşa oğlu, Delvine sn., 188
 Hüsvrev, Muhassıl-ı Emvâl, 564
 Hüsvrev, Müfettişi-i Emvâl, 534

I

ıflamur tahtası bk. ıhlamur tahtası
 Igrimyani k., nâm-ı diğer Beşküy, Vezîr Mahmud Paşa'nın Hâslarından, Yenişehir ve Fener kz., 309, 640
 ıhlamur tahtası (ıflamur tahtası), 13
 İhtiman bk. İhtiman, Bulgaristan
 Ilgın
 – Kâdisı, 361, 573
 – kasabası, 361
 Ilıca-i Köstendil Kâdisı, 365
 ırgad, 149
 Ishem, bk. İşim, Arnavutluk
 Isparta bk. Hamid
 Işıklı bk. Şeyhli
 itknâme, 169

ıtlâk, 38, 712

– eylemek, 372

– olunmak, 365, 712

Izmayıl bk. İsmailgeçidi

İ

İbiş, zimmi, Karacaşehir kasabasından, 237

İbrahim Ağa, Kapı Kethüdâsı, 604

İbrahim Ağa, Sadrazam Kethüdâsı, 559

İbrahim Ahmed, Bevvâb, silahdârlardan Beşinci Bölükde, 204

İbrahim Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 522

İbrahim Gürcü, kethüdâyeri, Elmalı sâkinlerinden, 416

İbrahim Gürcü, teberdâr, 416

İbrahim Paşa, Beylerbeyi, sâbık Özi beylerbeyi, ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf, 236, 240, 385

İbrahim Paşa, Hacı, Haleb eyâletine mutasarrıf, 429

İbrahim Paşa, sâbık Kaniye beylerbeyisi, Kastamonu sancağına mutasarrıf, mîr-i mîrân, 112, 155, 210, 228

İbrahim Paşa'nın su yolcuları, İznikmid, 241

İbrahim Paşa-yı Atik Evkâfı, 113

İbrahim Şa'bân, cebeci, Altıncı Bölükde, 297

İbrahim, 121

İbrahim, Ashâb-ı Kehf Evkâfı nâzırı, 34

İbrahim, Bosna beylerbeyisi, 310

İbrahim, çâşnigirbaşı, 598

İbrahim, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, 44

İbrahim, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, sâbıkâ bıçkıcıbaşı, 343

İbrahim, Devedaba Tekyesi'nde şeyh, Elbistan, 267

İbrahim, erbâb-ı timârdan, Gümölcüne kz., 294

İbrahim, evlâd-ı vâkır akrabâsından, 73

İbrahim, Gölhisar Nâibi, 416

İbrahim, Güney k., Bigadiç kz., 357

İbrahim, Dergâh-ı Muallâ Yeniçerisi, Haleb sâkinlerinden, 575

İbrahim, İne Kâdisı, Biga kasabası sâkinlerinden, 398

İbrahim, İstanbul'da Yeni Bezzâzistân kurbünde vâkı' mahalle ahâlisinden, 308

İbrahim, Kâdi, İne kz., 398

İbrahim, Kapı Kethüdâsı, 603

İbrahim, Karaman beylerbeyisi, 583

İbrahim, Mevlânâ, Kemer-i Hamid Kâdisı, 255

İbrahim, Mevlânâ, Nâib, 372

İbrahim, Ahyolu'nda Sultan Süleyman Vakfı sâbık mütevellisi, 280

İbrahim, Ömer Çavuş'un oğlu, Hersek sn., 166

İbrahim, Polat oğlu, Haleb sâkinlerinden, 739

İbrahim, Rodoscuk kz., 677

İbrahim, sâbık Kaniye beylerbeyisi, ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf, 419

İbrahim, sâbık Kaniye Defterdârı, 182

İbrahim, Sadr-ı A'zam ve Serdâr-ı Ekrem Halil Paşa'nın Kapı Kethüdâsı, 452, 615, 663

İbrahim, Sarıca zorbabaşı tevâbiinden, eşkıyâ, 416

İbrahim, Silahdâr, 499

İbrahim, Südde-i Saâdette Çavuşbaşı, 18

İbrahim, şakî, Menteşe sn., 302

İbrahim, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., şakî, 284

İbrahim, Ula kz., 136

İbrahim, Yeniçeriler Zâbiti, Selanik, 102

İbrail (Brăila, Romanya), 373

– Kâdisı, 150, 242

– kazâsı, 150

İbriz (İvriz) k., Ereğli kz., 76

icâr, 20

icmâl

– defterler, 182

– li zeâmet, 478

–li zeâmet reâyâsı, 478
 icrâ-i ahkâm-ı şer'îyye, 553
 İçil, 359
 İdris Köşkü, Ebî Eyyûb-i Ensâri, 390
 İdris, Kâdi, Tire'de sâkin, 177
 İdris, Kapıcılar Kethüdâsı, 601
 İdris, Mevlânâ, 136
 İgrid, zimmi, Sinason k., Ürgüb kz., 98
 İğde-i Ulvi k., Mihaliçcık kz., 529
 İhtiman (İhtiman, Bulgaristan) Kâdisı, 24
 ihtisâb, 64, 210, 440
 ihzâriyye, 64
 ikdâr ve nikâh etmek, 623
 İkikilise k., Mihaliçcık kz., 673
 İkşenohondo (Moní Xenofontos, Yunanistan)
 Manastırı, Selanik kz., 164
 i'lâm, 1, 35, 43, 506, 508
 – eylemek, 155
 – olunmak, 3, 34, 115, 128, 149, 156
 İlbasan (Elbasan, Arnavutluk)
 – Beyi, 11
 – Dizdârı, 231
 – Kâdisı, 11, 231
 – müsellemleri tâifesi, 11
 – sancağı kâimmakâmı, 5
 – Sancağı Müsellimi, 520
 – Sancağibeyi, 154
 İlbeyle kabilesi, Ortapare kz., 524
 il-erleri, 260, 261, 262, 517, 519
 iltizâm, 83, 179, 231, 234, 263, 408, 696
 İlyas, Hacı, Molova sükkânından, 171
 İlyas, kethüdâ, 33
 İlyas, Mekri kz., 568
 İlyas, sâbık Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi Ahmed Bey kethüdâsı, 32, 33, 186
 İmâm Alaeddin, Sazak k., Mihaliçcık kz., 123

İmâm evleri, Ayasofya-i Kebir civârında, İstanbul, 208
 İmâret(ler), 277, 401
 – huddâmı, 315
 –i âmire, 304
 İmirza, Ahmed oğlu, Yeniçeri, 467
 İmirza, şakî, Büyükiğdeğacı k., Mihaliçcık kz., 431
 inek serika eylemek, 677
 İnceli k., Adala kz., 75
 İncir (mahal ismi), Mihaliçcık kz., 673
 İne Kâdisı, 398
 İnebahtı
 – Beyi, 197
 – Körfezi, 612
 – Sancağibeyi, 430
 İnebey k., İzdin kz., 651
 İnebeyi, zimmi, Sinason k., Ürgüb kz., 98
 İnecek
 – Kâdisı, 147, 311, 312, 744
 – kazâsı, 142, 147, 312, 401, 744
 İnbul, zimmi, eşkıyâ, Zobunci(?) k., Yenişehir kz., 430
 İnöz (Enez)
 – İskeleyi, 444
 – Kâdisı, 224
 – memlahası, 224
 intihâ-yı serhad, 690, 691
 İpek (Peć) nh., 599
 İpidne (Pidna, Kítros, Yunanistan) k., Yenişehir kz., 430
 İrbâc(?) k., Amik Sahrası, Haleb, Kansu Gavri Câmii Evkâfı karyelerinden, 199
 İrşova (Orşova, Romanya) Kâdisı, 161
 İsa Bali, Koçhisar kz., 124
 İsa, Elek k., Demirci kz., 508
 İsa, Hacı, Kıcılı cemâatinden, 449

İsa, İştib kz., Vâiz Emîrek Evkâfına müdahale eden, 277

İsa, Mahmudpaşa Mahallesi sakinlerinden, İstanbul, 151, 472

İsak Yeliko(?), Yahûdî, Sakız, 422

İsferlik (Svrljig, Sırbistan) kz., 245

İshak, Çölabad kz., 14

İshak, Hacı, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, Ayasofya-i Kebîr mütevellisi, 621

İskender Paşa, Vezîr, Bosna eyâletine mutasarrıf, 35, 173, 240, 313, 348

İskender Paşa, Vezîr, Özi Serdârı, Özi eyâletine mutasarrıf, 394, 676

İskender, eşkıyâ, Ostrova kz., 696

İskender, Südde-i Saâdet kapıcıbaşlarından, 349

İskender, Südde-i Saâdet'de Büyük Mîr-âhûr, 209

İskenderiye (Alexandria, Mısır), 30

– Emîni, 362, 483

İskenderiye (Shkodër, Arnavutluk)

– Kâdisı, 385

– sancağı, 200, 599

İskerlet, Hâssa koyun sürücülerinden, Eflak, 436, 618, 619, 728, 732

İskerlet, sürücü, Çorlu kz., 435

İskerlet, zimmi, 346

İskilib, Çorum sn.

– Kâdisı, 388

– Kalesi, 388

– kazâsı, 130

İslam Bey, ümerâdan, Bursa, 27

İslâmla müşerref olmak, 38

İslata İskelesi, 244

İslimye (Sliven, Bulgaristan) kz., 246

İsmail Ağa, İstanbul, 480

İsmail, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 689, 690, 691

İsmail, Hacı, Mamalu cemâatinin kethüdâsı, 421

İsmail, İznikmid kz., 601

İsmail, Koçhisar kz., 124

İsmail, müderris, 377

İsmail, Müderris, Müteferrika Rüstemzâde Mehmed'in karındaşı, 378

İsmail, Südde-i Saâdet'de şâhînciler başı, 743

İsmail, şâkî, Kara Ya'kûb'un âdemi, Karesi sn., 399

İsmailgeçidi (Izmayıl)

– Kâdisı, 194, 639

İsmihan Hâtûn Vakfı, Yeni Mahalle, İstanbul, 457

İsmene, zimmiyye, Anciste k., 45

İsmokerya, zimmi, şâkî, Selanik, 102

İspanden, zimmi, Hâssa koyun sürücülerinden, 258

ispençe, 158, 381, 385, 520, 556, 646, 651, 662, 701, 723, 727, 733

– hâneleri, 385

İstakov, zimmi, Hırsodala k., 158

İstanbul, 13, 30, 40, 59, 60, 103, 124, 133, 146, 180, 185, 195, 208, 216, 252, 258, 279, 308, 310, 311, 317, 328, 333, 364, 371, 377, 415, 426, 435, 436, 443, 457, 467, 474, 479, 480, 495, 502, 536, 548, 569, 607, 618, 619, 640, 644, 651, 663, 667, 732

– bakkâlları, 143

– Efendisi, 548

– İskelesi, 444

– kâdilığı muhızırbaşılığı, 64

– Kâdisı, 12, 13, 28, 40, 48, 103, 133, 143, 146, 151, 180, 208, 220, 286, 287, 296, 308, 317, 345, 351, 386, 387, 391, 402, 413, 426, 444, 452, 457, 461, 472, 474, 479, 502, 509, 539, 607, 662, 668, 672, 677

– kazâsı, 359

– kilesi, 304

– Mahkemesi, 574

– muhtesibi, 12

- Bâzârbaşı, 143
- bâzârcıları, 143
- zahirecileri, 436
- zahiresi, 364, 710, 728
- zindânı, 217
- İstanimaka (Asenovgrad, Bulgaristan), Filibe kz., 29
- İstanos (Korkuteli, Antalya)
  - Kâdisı, 302, 416
  - kazâsı, 416
- İstar Bator, Hâssa koyun sürücülerinden, 710
- İstavros mahalli, Üsküdar kz., 681
- İstemad akçesi, 662
- İsteyani, zimmî, Edirne kz., 740
- İsteyko, zimmî, cizye cem' eden, 183
- istibdâl, 457
- İstifa (Thívai, Yunanistan), Ağrıboz sn.
  - Kâdisı, 320, 525
  - nâhiyesi, Ağrıboz sn., 525
- istimâlet verilmek, 484
- İstinye k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
- İstoyko, zimmî, Eflak, 618, 619
- İstriyanos, zimmî, 92
- isyân u tuğyân, 465, 734
- İşim (Ishēm, Arnavutluk), 5
  - Dizdârı, 231
  - Kâdisı, 5, 6, 7, 8, 9, 10
  - Kalesi Azeb Ağası, 10
  - Kalesi neferâtı, 10
  - Kalesi Dizdârı, 10
- işkence, 1, 176, 430 ayrıca bk. örf
- İşketos (Skiathos, Yunanistan) Cezîresi Kâdisı, 128
- İşkopolos (Dimos Skopelos, Yunanistan) Cezîresi, Cezîre-i İşketos'a tâbi, 128
- İşniçe Kâdisı, 231
- İşpat Kâdisı, 154
- İştib Kâdisı, 277, 395, 459, 460, 566
- İştovik (Štović, Bosna-Hersek) k., Foça kz., 78
- İvaz Efendi Câmii, İstanbul, 387
- İvaz, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 298, 506
- İvraca (Vratsa, Bulgaristan) kz., 246
- İvranya (Vranje, Sırbistan)
  - Kâdisı, 157
  - kasabası, 157
- İvriz bk. İbriz, Konya Ereğlisi
- İzdin (Lamía, Yunanistan), 440, 651
  - hâsları, Sultân Ahmed Hân Câmî-i Şerîf Evkâfı hâslarından, 442, 644
  - İskelesi, 651
  - Kâdisı, 440, 442, 443, 644, 651
  - kazâsı, 651
  - Memlahası, 651
  - Memlahası'nın tuzu, 651
  - nâhiyesi, 651
  - zâbitleri, 651
- İzladi, 81
- İzlatar (Zlatarica, Zlutaritsa, Bulgaristan) k., Halil Paşa havâssından, 176
- İzliyeva k., Köstendil kz., 566
- İzmir, 522
  - Kâdisı, 195, 196, 215, 489, 522
  - Monlâsı, 356, 721
- İzmit bk. İznikmid, Kocaeli
- İznepol (Trn, Tran, Trin, Bulgaristan) Kâdisı, 97
- izn-i mütevellî, 681
- İznik, 475
  - Kâdisı, 259, 475
  - kasabası, Bursa, 37
- İznikmid (İzmit, Kocaeli), 13
  - halkı, 241
  - İskelesi, 31
  - Kâdisı, 30, 169, 241, 458, 470, 532, 601

J

Javorak bk. Yavorak, Bosna-Hersek

K

Kaban, zimmi, Marmara Cezîresi reislerinden, 304

Kabasakal Osman, zorbabaşı, Tutluca k., 455

kabâyih, 585

Ka'be-i Şerîf, 590

– yolu, 593

Kâbil, Çölabad kz., 14

Kâbil, Katlolunan Mehter Mehmed'in eytâmının vekili, 341

Kaçanik

– Kâdisı, 229

– Kalesi, 229

– Kalesi ağası, 229

kaçkun, 656, 662

Kaçovera, zimmi, eşkıyâ, Morika k., Yenişehir kz., 430

Kadioğlu, suhte eşkıyası, Bolu sancağı, 465

kadırga, 351

–lar, 194

kâdiasker(ler), 3, 35, 45, 63, 64, 69, 99, 107, 121, 137, 168, 169, 235, 249, 254, 258, 277, 280, 284, 285, 287, 328, 333, 339, 346, 361, 362, 367, 399, 523, 530, 534, 551, 575, 711

kâdılık, 33, 139, 240, 336

– akçesi, 335

–lar, 93, 574

–lar ahâlîsi, 466

Kadri, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 199, 286, 404, 412, 429, 479, 546, 556

kâfir gemileri, 13

Kafirderzili mezraası, Yanbolu nh., Silistre sn., 482

kaftan, 391, 686

–bahâ, 115, 116, 717

–cılar, 391

kâğıd, 656

Kağılgay (Kalgay), 110

Kahramanmaraş bk. Maraş

kahve, 15, 220, 686

–hâne(ler), 48, 505, 682

–ler, 15, 48, 682

Kalamata Kâdisı, 556

Kalavrita (Kalávryta, Yunanistan) Kâdisı, 310, 606

Kalávryta bk. Kalavrita, Yunanistan

Kalaycı makberesi, Zağra-i Atik kz., 514-1

kalb

– akçe, 264, 272

– kumaş işlemek, 207

–zenlik, 365

Kalçoz(?) k., dağ köylerinden, Yenişehir kz., 430

Kalender, Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa hâsları Voyvodası, 74

Kalender, suhte eşkıyası, Bolu sancağı, 465

Kalender, Tanrıdağı, Karagöz, Aktuğ, Vize, Naldöken yürükleri beyi, 71

Kalender, Yörükbeyi, 438

Kalfa (Kalfaköy, Balkanski, Bulgaristan) k., Hezargrad kz., 106

Kalfaköy bk.Kalfa, Bulgaristan

Kalıcılar Köşkü, 386

kaliçe, 670

kallâb, 253, 365, 633

–lık, 97

Kalmos Mahallesi, Tire kz., 477

Kaloniye Kâdisı, 171

kalyon, 351

Kâmran, Kürd, şaki, zâlim, Anadolu Beylerbeyisinin Müsellimi, Hamid sn., 335, 424, 425

kan bahâ, 613

Kaniye (Nagykanizsa, Macaristan)

– beylerbeyisi, 155, 182, 256, 419

– Defterdârı, 182

Kansu Gavri Câmîi Evkâfı, Mısır, 199

kantar, 223, 413, 485

kantâriyye, 662

Kapaklı k., Milan kz., 137

kapalı rûsûmu, 740

Kapı Çarsûsı, İstanbul'da, 474

kapı kantarı, 413

Kapıdağı nh., Galata kz., 25

Kaplan, Arık Hüseyinoğlu demekle maruf, şakî,
Çölmekçi k., Ferecik kz., 649

kaplıca, 20

Kapudan (Paşa) (Kapudan-ı Derya), 70, 225,
556, 726, 733

kapudanlar, 225, 242

Kara Ali, Osman'ın gulamı, 21

Kara Çelebizâde Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâti-
bi rumuzu, 401

Kara Çomuk, sûhte eşkıyâsından, 359

kara hakkı, 735

Kara Halife, 97

Kara Halil, şakî, Karasüleymanlar k., Karataş
nh., Demirci kz., 508

Kara Hızır, suhte, 521

Kara Hüseyin, suhte eşkıyası, Bolu sn., 465

Kara Mehmed, kâtib-i vakıf, Müteveffâ Osman
Şâh Evkâfı, 337

Kara Mehmed, şakî, Tire kz., 603, 604

Kara Muhyiddin, yiğitbaşı, Aydın sn., 465

Kara Mustafa, Gülmezoğlu, Velimeşesi mahalli-
ne sürücü koyunu getiren, 436

Kara Ya'kûb, Kâdi, şakî, nefy-i beled edilmiş, Bi-
gadiç kz., 399, 585

Kara Ya'kûb, kâdi, 736

Kara Yorgi veled-i Dimo, Yeniköy k., Pınarhisar
kz., 551

Kara, Çölabad kz., 14

Karaağaç kz., Hamid sn., 107, 335

Karabağ k., Çirmen kz., Hanım Sultân Evkâfı
karyelerinden, 408

Karacabey, bk. Mihaliç, Bursa

Karacadağ hâsları, Hersek sn., 385

Karacadağ Kâdisı, 385

Karacail k., Balat kz., 332

Karacalu cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 450

Karacaşehir

– Kâdisı, 55, 123, 237

– kasabası, 237

Karacaviran k., Halil Paşa'nın hâslarından, Ye-
nişehir ve Fener kz., 640

Karaçalı, katlolunan şakî, Niğde sn., 734

Karaçayır Çiftliği, Bolu, 511

Karadağ semti, 653

Karadeniz 13

– yalıları, 225

Karaferye (Véroia, Karaferye, Yunanistan), 468,
587, 588

– Kâdisı, 468, 587, 588

– Kethüdâyeri, 468

Karageyikli Köprüsü, Zağra-i Atik kz., 514-1

Karagöz Derbendi, Edincik kz., 658

Karagöz yörükleri, 71

Karahisar bk. Karahisar-ı Nallı, Ankara

Karahisar sn., 376

Karahisar-ı Nallı (Karahisar, Ankara) Kâdisı,
729

Karahisar-ı Sahib (Afyonkarahisar), 359, 397

– Kâdisı, 397

– livâsı, 33

– sancağı, 17, 32, 679

Karakaya k., Ayaş kz., 528

Karakoyunlu cemâati, Sultanönü sancağı havâs-
sından, 163

Karaköy k., Mağnisa kz., 623

Karaman oğlu İbrahim Bey İmâreti Evkâfı, Konya'da, 592

Karaman

- Beylerbeyi, 22, 53, 89, 167, 211, 237, 274, 318, 361, 573, 583, 612, 683
- Defterdârı, 318
- Defterdârlığı, 367, 573

Karamanca k., Gedüs kz., 584

Karamürsel, Üsküdar kz., 54

Karapürçek k., Çorum kz., 574

Karaselendi, Manisa kz., 665

Karasu Kâdisı, 242, 669

Karasüleymanlar k., Karataş nh., Demirci kz., 508

Karataş (bölge ismi), Mihaliçcik kz., 673

Karataş bk. Adala, Manisa

Karataş k., Milan kz., 52

Karataş nh., Demirci kz., 1, 508

kârbânsaray, Nasuh Paşa'nın binâ eylediği, 94

Karesi (aşiret), 645

Karesi, 455

- sancağı, 376, 515
- Sancağı Müsellimi, 399, 521
- Sancağibeyi, 350, 510, 697
- Sancağibeyi Müsellimi, 357
- Sancağibeyinin Kâimmakâmı, 350

kârhâne, 40

Karıoğlu Kemal, Yahûdi, katlolunan, 422

Karinabad, 482

- Kâdisı, 250, 482
- kazâsı, 559
- nâhiyesi, Silistre sn., 482

Karitena Kâdisı, 683

Karlili sancağı (Angelókastro, Yunanistan), 126, 612

karlık, 390

Karpidiler, İstanbul Yahûdi cemaatinden, 479

karz

- akçe, 511
- almak, 92
- vermek, 126

Kasen, zimmi, Tirpir(?) k. Serniçe kz., 236

Kasım Çavuş, bölük çavuşlarından, mübâşir, 468, 587, 588

Kasım Çavuş, Yeniil kz., 626

Kasım, Hacı Dede oğlu, Kızık cemâatinden, 449

Kasım, Hacı, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, Üsküdar'da Vâlide Sultân Evkâfı Müttevelli-si, 461

Kasım, Hurpeşteli Mütferrika, 534

Kasım, Mevlânâ, Birgi Kâdisı ve müfettişi, 108

Kasım, Seyyid, Rumeli'de sâdât ve eşraf Kâim-makâmı, Nakibü'l-Eşraf, 660

Kasımpaşa k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, İstanbul, 220, 540

Kassâb İvaz Mescidi, 569

kassâb(lar), 220, 502, 740

–iyye, 444, 662

kassâm, 43, 418, 530

Kastamonu

- Beyi, 316, 659
- Kâdisı, 112, 131
- sancağı, 52, 131, 155, 375, 650

Kastaniâ bk. Kastaniya, Yunanistan

Kastaniya (Kastaniâ, Yunanistan) k., Yenişehir kz., 430

kastel(?), 239

Kastel-i Bahriye yalısı, Mora sn., 612

Kastoria bk. Kesriye

katar (deve), 279

kâşif (küşşâf), 88, 172, 555

kat'-ı uzva, 132, 595

Katırcioğlu Yani, Eflak'ta, 415

katl

--i nefis, 9, 66, 359, 592, 659

--i nüfûs, 218, 233, 244, 276, 284, 293, 342, 421, 449, 518, 519, 520, 524, 560, 588, 653, 658, 714

Káto Mazaráki ve Áno Mazaráki bk. Mazaraki

Kavacık k., Araç kz., 659

Kavajë, bk. Kavalye, Arnavutluk

Kavak

– Kâdisı, 224

– Kâdisı Nâibi, 584

– memlahası, 224

– nahiyesi, Gedüs kz., 609

Kavakköy bk. Kavakköy, Çanakkale

Kavaközü, Cimder bk. Cimder

Kavala, Paşa sn.

– Dizdârı, 544

– Kâdisı, 544

– Kalesi, 544

– kazâsı, 233

Kavalye (Kavajë, Arnavutluk) (mahal ismi), Drac nh., 8

Kaya Mahallesi, Kilis kasabası, 275

Kaya, subaşı, Ürgüb kasabası, 451

Kayacık Kâdisı, 624

Kayapazarı Mahallesi, İznikmid kz., 601

Kayd (ü) bend, 675

Kayık(lar), 247, 413

–hâne, 333

Kaykılı(?) Câmii, Türkmân-ı Haleb, 450

Kayseri bk. Kayseriye

Kayseriye Monlâsı, 550

Kayyımlarbaşı, Sultan Ahmed Camii, 717

Kazak, 331

– avreti, Rus asıllı, 289

– eşkıyâsı, 35, 90, 95, 114, 242, 247, 248, 250, 559

– eşkıyâsı seferi, 157

Kazanlak bk. Akçakızanlık, Bulgaristan

kazâyâ defteri, 247, 446, 448, 449, 450, 644, 645, 651

kazgancıbaşı, 40

kazıyye, 678

– arz olunmak, 511

kazma akçesi, 662

kaz, 717

keçi tiftiği, 633

Kedegara Kâdisı, 221

Kefaş(?), Armiye kazasında bir mevki, 539

Kefe (Feodosiya, Ukrayna), 223, 297, 299, 331

– beylerbeyisi, 223, 297, 331, 586

– Kâdisı, 223, 299, 586

kefere, 40, 726

– gemileri, 600

– harâmileri, 625

– reâyâsı, 651

– tâifesi, 40, 54, 387, 547

– zamânı, 208

kefil, 12, 26, 92, 101, 124, 236, 258, 361, 412, 430, 521

Kefr Âmir k., Şam-ı Şerif'de Sultân Süleyman Câmii ve İmâreti Evkâfı karyelerinden, 319

Kelleci-i Büyük (?) cemâati, Valide Sultan Evkâfı haslarından Zile Voyvodalığı haslarından, 542

Kemal Baba Ziyâreti, Zağra-i Atik kz., 514-1

Kemal Efendi, Divân-ı Hümâyûn katibi, 517, 521

Kemaleddin, Mevlânâ, Mihaliç kazâsına mutasarrıf, Rumeli Kâdiaskeri, 132, 277, 438, 658

Kemaliye bk. Mendehor(a), Manisa, 339

Kemer Kâdisı, 510

Kemer-i Edremid Kâdisı, 553

Kemer-i Hamid Kâdisı, 255

- kemhâ, 516
 –cıbaşı, 207
 Kenan Efendi, Divân-ı Hümayûn kâtibi, 407
 Kenan, Çölabad kz., 14
 Kenan, reâyâ, Elbistan nh., 34
 Kengırı (Çankırı), 642
 – Kâdisı, 124, 533
 – sancağı, 52, 376, 515
 kenise, 174, 340
 Kepenekli k., Mağnisa kz., 491
 Kepsud, 261, 262
 – Dağları, 260
 – Kâdisı, 165, 350, 521
 – kazâsı, 350
 Kepsut bk. Kepsud, Balıkesir
 Kerek-i Nuh (El Karak, Karak Nûh) nh., Şam, 490
 kereste, 30, 203
 – kat' etmek, 496, 549
 Kerime, Kilis sâkinlerinden Hoca Abdülkerim oğlu Hüseyin'in kızı, 275
 Kerimüddin Câmii Evkâfı, Kubeybât Mahallesi, Şam-ı Şerif, 722
 Kerkük, 738
 Keriç, zimmi, 92
 Kerş, 331
 Kertil k., Üsküdar kz., 374
 kervân basmak, 615
 kesim (para alma şekli), 652
 Kesriye (Kastoria, Yunanistan) Kâdisı, 689
 Kestel Kâdisı, 469
 keşfolunmak, 25
 kethüdâ, 18, 32, 33, 68, 133, 167, 244, 255, 292, 295, 421, 439, 460, 474, 559, 616, 732
 Kethüdâyeri, 15, 36, 176, 204, 205, 302, 395, 468, 487, 706, 737
 – Kâimmakâmı, 550
 Kethüdâyerlik, 36, 204
 keyl, 32, 33, 75, 266, 280, 488
 –i İstanbuli, 304
 Keyvan, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, İstanbul, 151, 472
 Keyvan, Mehmed Paşa Evkâfı mütevellisi, 379
 Keyvan, Osman Şâh Evkâfının sâbık mütevellisi, 337
 Kezbani bint-i Ali, Ulaşlı k., Üsküdar kz., 217
 Khân Tûmân bk. Hantuman
 Kıbrıs, 585
 – beylerbeyisi, 504
 Kıbtıyân
 – mukâtaası, 515
 – tâifesi, Edirne, 685
 Kıcılı cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 447, 449
 kılıç, 152, 176, 284, 374, 404, 410, 414, 524, 554, 637, 686
 Kınalıoğlu, reis-i eşkıyâ, 255
 Kıran-ı Sagîr (Küçük Kıran) k., Karataş nh., Demirci kz., 1
 Kırçan Koyunu sürücülerı, 430
 Kırıklar mezraası, Cumaabad nh., Tire kz., 44
 Kırım, 110
 – Hânı, 582
 Kırkçeşme Suyu, İstanbul, 324, 569
 Kırkkenise kz., 551, ayrıca bk. Kırkkilise
 kırkık akçe, 508
 Kırkkilise Kâdisı, 111, 685, ayrıca bk. Kırkkenise
 – sancağı, 717
 Kırklareli bk. Kırkkenise ve Kırkkilise
 Kırşehir bk. Kırşehri
 Kırşehri
 – Kâdisı, 542
 – Sancağibeyi, 542

kısmet, 181, 240, 709, 726

– defteri, 473

– taleb eylemek, 240

Kışla (Kişlakköj) k., Ferencik kz., 649

kışla, 72, 130

– akçesi, 727

Kışlacık k., Ürgüb kasabası, 451

kışlak, 72, 383, 446

– hakkı, 701

–mak, 148

Kıtlıkzâde(?) İsa, şakî, Çataklar k., Baklan kz., 464

Kıyas cemâati, Türkân-ı Haleb'e tâbi, 449

Kızık cemâati, Türkân-ı Haleb'e tâbi, 449

Kızıl Kükürt bk. Kükürd, Bilecik

Kızılbaşlar, 359

Kızılca k., 464

Kızılcamüsellem çiftlikleri, Zağra-i Atik kasabası, 227

Kızılhisar (Torbalı, İzmir) kz., Aydın sn., 196, 721

Kızıltepe k., İzmir kz., 489

Kili (Kiliya) Kâdisı, 639

Kilis, 274, 291, 353, 446

– hâsları, 291

– Kâdisı, 274, 275, 353

– reâyası, 353

– sancağı, 274

– voyvodaları, 291

– Voyvodası, 291, 353

– Zâbiti, 446

Kiliseli (Çerniçani), Alasonya kz., Tırhala sn., 49, 50, 181, 183, 185

– karyesi subaşı, 50

Kiliya bk. Kili

Kiramüddin Ya'kûb, Mevlânâ, Kepsud Kâdisı, 521

Kiranos k., Menteşe sn., 192

Kire Aleksî Mahallesi, Delvine kasabası, 138

kiremid

– fırınlar, 543

–cılık, 543

Kirmasti Kâdisı, 132

Kiro, kürkcü., zimmi, Boğdan, 2

kirpas, 360

Kiryako Dimitri Hımara, zimmi, Alasonya kz., 235

kise olunmak, 29

Kişlakköj bk. Kışla

kisve, 579

Kite Kâdisı, 37, 132

Kítros bk. İpidne, Yunanistan

kizb, 568

Kladovo bk. Feth-i İslam Sırbistan

knez, 236

Kocaali k., Karasu kz., 669

Kocaeli bk. Kocaili

Kocaili

– Beyi, 666, 669

– sancağı, 666

– Sancağibeyi, 470, 532, 596, 615

Koçanya nh., İştib kz., 459

Koçanköy Çiftliği, Kızılcamüsellem çiftliklerinden, nâm-ı diğer Ecekulhamza, Zağra-i Atik kasabası, 227

Koçhisar

– Kâdisı, 124

– kazâsı, 124

koçi (koçu), 414

– atları, 414

Kokarca (Kokardzha, Bulgaristan)k., Hezargrad kz., 106

Kokardzha bk. Kokarca, Bulgaristan

Kolak Muslu, eşkıya, Edincik kz., 658

koltukcu

–lar, 296

–luk, 12, 296

Kombata (Kompotádes) k., İzdin kz., 651

Komma (Kómma) k., İzdin kz., 651

Kómma bk. Komma

Komoli Blaş, Erdel elçisinin kardeşi, 300

Komotinî bk. Gümülcine, Yunanistan

Kompotádes bk. Kombata

konak, 18, 143, 157

– akçesi, 163

–cı, 665

Koniçe (Konitsa, Yunanistan) Kâdisı, 284

Konitsa bk. Koniçe, Yunanistan

Konjic bk. Belgradcık, Bosna-Hersek

Konya, 592

– Kâdisı, 53, 583

– Monlâsı, 22, 361

Kordova cemâati, Yahûdî tâifesinden, İstanbul, 286

Korkuteli bk. İstanos, Antalya

Korman, Sırbistan, 301

Koron (Koróni, Yunanistan)

– Dizdârı, 239

– Sancakbeyi, 239

Koróni bk. Koron, Yunanistan

koru, 218, 311, 435, 436

–cu, 29, 581

–cuların kelâmları, 549

Korupazarı Kâdisı, 657

Kosta, çoban, zimmi, Maydos k., Eceabad kz., 305

Kosta, zimmi, Bandırma k., 25

Kostantiniyye havâssı 209

Kostantin, çoban, zimmi, Maydos k., Eceabad kz., 305

Kostantin, zimmi, Eflak, 618, 619

Koyluç, Zağra-i Atik kz., 514-1

koyun, 1, 32, 33, 55, 75, 127, 131, 163, 181, 184, 221, 240, 258, 284, 291, 293, 364, 377, 406, 430, 435, 436, 453, 459, 463, 478, 542, 599, 618, 631, 651, 659, 662, 717, 720, 728, 732, 735

– emîni, 435, 436, 618, 619, 732

– emîni tezkiresi, 436, 618, 619

– kanı, 207

Koz tarlası, Ebi Eyyûb-i Ensârî, 390

Kozakyatağı (mevzi ismi), Mihaliçcık kz., 673

Kozana k., Eğribucak kz., 170

Kozâni, Kozane bk. Kozana, Yunanistan

Kozludere k., Gümülcine kz., 294

Köhistan (Dağlıca, Köhistan) k., Bendereğli kz., Zonguldak, 243

Köle(ler) hâsları, Sultân Ahmed Hân Câmî'-i Şerif Evkâfı hâslarından, 442, 644, 651

köle, 412

kömür, 317

– kayıkları, 413

Köpek k., Kemer-i Edremid kz., 553

köprü, ayrıca bk. cisr

– hakkı, 639

– harcı, 223

–ler, 401

Köprülüviran k., Kütahya sn., 125

Köpüler, Kúpüler bk. Kúpüler

Kör İbrahim, eşkıyâ, 293

Köroğlu, Uşak kz., 455

Köse İbrahim, Nukradöger(?) cemâatinden, 449

Köse Mahmud, Yeniçeriler Serdârı, İzmir'de, 522

Köstendil (Kyustendil, Bulgaristan), 29, 720

– Kâdisı, 720

– sancağı, 157, 366, 369, 566, 682

– Sancağı Müsellimi, 459

– Sancağıbeyi, 460

köşk, Kuruçeşme, Galata kz., 333
 Köynehisar (Gömlekhisar) k., Kedegara kz., 221
 Kratova (Kratovo, Kuzey Makedonya) Kâdîsı, 157, 366, 395
 Kratovo bk. Kratova, Kuzey Makedonya
 Krîni, Rákhova, Arákhova bk. Rahova
 Krujë bk. Akçahisar, Arnavutluk
 Kubad, şakî, Şehr-i Zol, 738
 Kubeybât Mahallesi, Şam-ı Şerif, 722
 Kudsi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 307
 Kudüs-i Şerif ahâlîsı, 456
 kul
 – getirmek, 359
 – götürmek, 123
 – mevâcibi, 82, 349, 368
 – müjdegânesi, 132, 595
 – nâmına almak, 75
 – tâifesi, 67
 Kula Deresi, Ereğli nh., 342
 Kula kz., Germiyan sn., Kütahya sn., 118, 455
 kulağuz(lar), 140, 201, 299, 349, 430, 476, 552, 578
 kulle binâsı, 331
 Kuloğlu, eşkıya, Edincik kz., 658
 Kuloğlu, Kâimmakâm, 329
 Kulu, şakî, 738
 kumaş, 9
 – işleyenler, 207
 Kumaşını k., Küre kz., 650
 Kumkapısı, İstanbul, 98
 kumluk, 269
 Kumrular k., Babaeskisi kz., 551
 Kunaytıra (Al Qunaytırâh, Suriye)
 – nâhiyesi, Şam sn., 698
 – Subaşısı, 698
 Kundan (Yukarı-Aşağı Kuldân) k., Çağa nh., Bolu sn., 125

Kundreş k., Hanım Sultân Evkâfı karyelerinden, Selanik, 102
 Kurd Ahmed, Karaman Beylerbeyisi İbrahim'in azledilen Müsellimi, 583
 Kurd, Abdullah oğlu, Erbâb-ı timârdan, Gümül-cine kz., 294
 Kurd, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 98, 116, 212, 322, 385, 455, 496, 601, 636, 649, 711
 Kurd, Kassâb, Ilgın kasabası ahâlîsinden, 361
 Kurd, müselle mân subaşısı, Marmara kz., 665
 Kurd, piyâde beyi, 453
 Kurd, sâbık Yeniçeri Kethüdâsı, yaya beyi, 226
 Kurd, Seyyid, Bender kasabası sakinlerinden, 26, 77
 Kureyş k., Yarhisâr kz., 670
 kurşun dirhem, 47, 104
 Kurşunlu
 – Kâdîsı, 137
 – kazâsı, 137
 Kurt, Efteni k., Akyazı kz., 100
 Kurtiş dâmâd(ı) Franko, Yayacık k., Pınarhisar kz., 551
 Kurtul, Gemlik kz., 293
 Kuruçay k., Burdur kz., 255
 Kuruçay k., Kütahya, 610
 Kuruçeşme k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
 Kuruçeşme mevzii, Sandıklı kz., 416
 Kuruçeşme(?), Bosna, 159
 Kuruçeşme, Galata kz., 334
 Kurudere k., Pınarhisar kz., 184, 551
 kuruş bk. gurus
 Kurveleş âsileri, 39
 Kusaya (Qoussaya) k., Şam, 490
 kuttâ'-ı tarîk, 179, 407
 Kuttâu't-tarik, 470
 kuyumcubası, 103, 104, 180

kuzât, 5, 15, 116, 139, 240, 254, 316, 335, 383, 410, 424, 455, 528, 545, 609, 628, 651, 678
 kuzu(lar), ,66, 95, 163, 181 221, 240, 406, 413, 453, 478, 542, 459, 628, 717
 Kübre k., Şam, 490
 Küçük Kıran bk. Kıran-ı Sagir, Manisa
 Küçük Kokarca (Mala Kokardzha, Malak Poro-vets, Bulgaristan) k., 106
 Küçük Mustafa, Yeniçeri, İzmir kz., 522
 Küçük Oturak bk. Oturak
 Küçükahmedli çeltik nehri, 441
 Küçükçekmece, 209
 Küçükkaraman, İstanbul, 386
 küffâr, 434, 600
 – diyârları, 600
 – yakası, 128
 --ı hâksâr vilâyeti, 232
 --ı hâksâra karib, 230
 Kükürd k., Yenice-i Taraklı kz., 372
 Küpüler (Köpüler) k., Demirci kz., 508
 kürde, 29, 129, 214, 314, 384, 497, 581
 Kürdoğlu, şâki, Kara Ya'kûb'un âdemi, Karesi sn., 399
 Küre
 – Kâdisı, 650
 – kazâsı, 650
 --i Ma'mûre, 223
 kürek
 – akçesi, 662
 – çekmek, 38
 –ci, 114, 185, 194, 220, 247, 254
 –ci talebi, 114
 –ci(ler), 247, 297
 kürk, 686
 –çü, 2, 145
 küşşâf bk. kâşif
 Kütahya, 423, 558, 580

– Kâdisı, 42, 125, 260, 261, 262, 335, 359, 464, 584, 594, 610, 627
 – Mollası / Monlâsı, 455, 609
 – Müsellimi, 560, 627
 – sancağı, 125, 190, 455

küttâb, 257

Kyustendil bk. Köstendil, Bulgaristan

L

lağım-ı cedid, 223

lahmiyye, 269

Lakoreş k., Yenişehir kz. dağ köylerinden, 430

Lamía bk. İzdin, Yunanistan

Lapseki Kâdisı, 735

Larende, 22

– Kâdisı, 53

Larisa Kâdisı, 252

Larissa bk. Yenişehir, Yunanistan

Lazkiye

– Kâdisı, 288, 466

– kazası, 560

Lefkada bk. Ayamavra, Yunanistan

Lefke (Osmaneli, Bilecik) Kâdisı, 392

Leh, 201

– arabaları, 289

– elçisi, 611

– Kralı elçisi, 201

– sınırı, 201, 611

– vilâyeti, 201

Lemnos bk. Limiye, Yunanistan

Lepepolye k., Lofça nh., Niğbolu kz., 637

Leskova k., Hanım Sultân Evkâfı karyelerinden, Selanik, 102

Leskovine k., Argirikasrı kz., 158

leş nâmına akçe taleb etmek, 543

levend (täifesi), 29, 214, 314, 384, 497, ayrıca bk.

levendât

– akçesi, 735
 – firkatesi, 612
 levendât, 1, 18, 163, 217, 387, 404, 478, 596,
 628a ayrıca bk. levend
 – tâifesi, 318, 581, 596
 Leyla, Hâce, Kilis sâkinlerinden Hoca Abdülke-
 rim oğlu Hüseyin'in kızı, 275
 Likova(?) Palankası, Modava sn., 445
 liman, 239
 Limye (Lemnos, Yunanistan) Kâdisı, 735
 Liplan (Lipljan, Priştine-Kosova) karyesi mey-
 hâneleri, 119
 Lipljan bk. Liplan, Priştine-Kosova
 Lipova Kalesi, Tımsıvar sn., 434
 Ljubinje bk. Lubin
 Lodofça k., Belgrad kz., 406
 Lofça (Lovech, Bulgaristan)
 – Kâdisı, 637
 – kazâsı, 246
 – nâhiyesi, Niğbolu sn., 637
 Lovech bk. Lofça, Bulgaristan
 Lozeviçe(?) k., Belgrad kz., 406
 Lubin (Ljubinje) Kâdisı, 589
 Lugoş, 159
 Luko Konende(?), Eflak, 173
 Lukovi (Sotira, Lukovits, Yunanistan) k., Hanım
 Sultân Evkâfı karyelerinden, Selanik, 102
 Lutfi Bey, Subaşı, Üsküb kz., 91
 Lutfi Paşa, müteveffâ, sâbık Vezir-i A'zam, 329
 – Câmî'-i Şerif tevliyeti, Tire kz., 329
 Lutfi, Çölabad kz., 14
 Lutfi, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Otuzlu
 Gedige mutasarrıf, Yenişehir câ niblerinde
 sâkin, 430, 653
 Lutfi, Kâtib, müteveffâ Lutfi Paşa'nın torunu,
 Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden, 329

M

Ma'arrat an Nu'man bk. Maarra
 Maarra (Ma'arrat an Nu'man) sn., 274, 575
 Macal, zimmi, Bandırma k., 25
 Maçka Mahallesi, Galata, 591
 ma'den-i hümâyûn, 223
 madrabaz
 –lar, 13
 –lık, 413
 Mağnisa
 – Kâdisı, 75, 491, 623, 661
 – kazâsı, 75, 623
 – Monlâsı, 356
 mahâyif teftişi, 55
 mahbes, 651 ayrıca bk. habshâne
 mahbûs, 216, 251
 mahkeme(ler), 1, 20, 57, 95, 124, 237, 258, 340,
 726
 – basmak, 464
 – edinmek, 528
 – huddâmı, 597
 – ittihâz etmek, 528
 –de sicil olunmak, 521
 Mahmud Abdullah, kethüdâyeri, Arnavud, 36
 Mahmud Ağa, İstanbul'da Nişancı Paşa-yı Atık
 Mahallesi sâkinlerden, Silahdâr Ağası iken
 vefat eden, 278, 279
 Mahmud Bey Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401
 Mahmud Çavuş, Mahmudpaşa Mahallesi sâkin-
 lerinden, İstanbul, 151, 472
 Mahmud Çavuş, Yeniil kz., 626
 Mahmud Kethüdâ, Vezir-i A'zam Halil Paşa'nın
 Kethüdâsı, yaya beylerinden, 292, 309, 400,
 439, 608, 640
 Mahmud Mehmed, Yeniçeri, Dergah-ı Muallâ
 müterrikalarından, 507
 Mahmud Paşa Evkâfı, 144

- Mahmud Paşa, Vezir, 46, 309, 640
- Mahmud, Demirci Kâdisı, 1
- Mahmud, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, 680
- Mahmud, Dergâh-ı Muallâ Mütferrikası, Voyvoda, 288
- Mahmud, doğancı, Kükürd k., Yenice-i Taraklı kz., 372
- Mahmud, Doruk, şâkî, çoban, İvranya kasabası, 157
- Mahmud, Hacı Karakoyunlu cemâatinden, 163
- Mahmud, Hacı, İznikmid kz., 601
- Mahmud, İbrahim Paşa-yı atik ebnâsından, 113
- Mahmud, İstanbul'da Yeni Bezzâzistân yakınındaki mahalle ahâlisinden, 308
- Mahmud, Kâtib, Dergâh-ı Muallâ Mütferrikası, Divân-ı Âli-şân kâtiblerinden, 72
- Mahmud, Koçhisar kz., 124
- Mahmud, Liplan Hâsları Voyvodası Pir Ahmed'in karındaşı, 119
- Mahmud, Mevlânâ, Antakya'da Câmîi Kebir'de vâiz, Şeyh Abdülkâdir-i Geylanî hulefâsından, 675
- Mahmud, Mihaliç kz., 3
- Mahmud, mütferrika iddiasında bulunan, 507
- Mahmud, Sipâhi, Mürefte k., Gelibolu kz., 168
- Mahmud, sipâhi, Ulak kz., 678
- Mahmud, subaşı, 466
- Mahmud, Şeyh, Üsküdârî (Aziz Mahmud Hüdâyî), 219
- Mahmud, ulûfesi kat' olunan, eşkıyâ, Ohri sancağından, 5, 6, 7, 9, 10, 11
- Mahmud, Vezir-i A'zam Halil Paşa'nın Kethüdâsı bk. Mahmud Kethüdâ
- Mahmud, Vezir-i müteveffâ Mesih Paşa Evkâfî Nâzırı, 345
- Mahmud, zâbit, ocak emekdârlarından ve tekâüd-i ağayândan, 382
- Mahmudpaşa Havâssı Kâdisı, 685
- Mahmudpaşa Mahallesi, İstanbul, 151, 472
- mahsûl, 18, 22, 37, 43, 44, 70, 78, 91, 125, 154, 190, 193, 211, 283, 292, 294, 320, 329, 378, 400, 427, 450, 697, 733, 734
- defterleri, 427
- ât, 99, 185, 191, 330
- i evkâf, 347, 389, 401
- i vakf, 132
- mahya-yı şerife şeyhi, 531, 632
- mahzar, 1, 5, 32, 33, 130, 183, 255, 298, 506, 508, 556
- mahzenler, 379, 380
- Makkah bk. Mekke-i Mükerreme, Suudi Arabistan
- makrame, 686
- Maksud, şâkî, 738
- mâl
- i evkâf, 368
- i evkâf-ı selâtin, 342
- i eytâm, 368
- i fukarâ, 335
- i gâib, 132, 185, 656, 662
- i mefkûd, 132, 185, 656, 662
- i mirî, 5, 6, 7, 10, 231, 257, 286, 302, 333, 342, 367
- i mukâtaât, 444
- i vakf, 34, 44, 67, 73, 99, 108, 121, 127, 259, 267, 268, 277, 319, 329, 337, 338, 345, 389, 440, 457, 469, 722, 724, 741
- Mala Kokardzha bk. Küçük Kokarca, Bulgaristan
- Malak Porovets bk. Küçük Kokarca, Bulgaristan
- Malço, eşkıyâ, Derbend k., Zağra-i Âtik kz., 625
- mâlikâne, 99
- Malinat k., Arnavud Belgradı kz., 652
- Malkara Kâdisı, 224
- Mama bint-i Uşak, Kilis sâkinlerinden Hoca Abdülkerim oğlu Hüseyin'in zevcesi, 275
- Mamalu cemâati, 421

- Manastır (Bitola, Kuzey Makedonya), 264, 273
 – Kâdisı, 99, 252, 264, 273, 535
 – Müftisi, 273, 535
- manastır, 164
 – râhibleri, 651
- Manavoğlu(?) Ali, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
- Mândeler Ağası, 36, 204, 205, 276, 369, 395, 468, 486, 587, 588
- mandıra, 19
- Manfalût, bk. Menfelutiye
- Mangalia bk. Mankalya, Romanya
- Manisa bk. Mağnisa
- Mankalya (Mangalia, Romanya) Kâdisı, 242, 639
- mankır(?) devşirmesi, 662
- Mano veled-i İstemoli, Dömenik k., 523
- Manolaki, zimmi, 128
- mansıb, 5, 6, 7, 8, 9, 175, 239, 465, 603
- Manyas, 658
- Maraş (Kahramanmaraş)
 – Beylerbeyi, 23, 139
 – Kâdisı, 34, 527
 – kazâsı, 139
 – sancağı, 34
- Mardin
 – Kâdisı, 352
 – ve tevâbii hâsları reâyası, 352
- Markaston, zimmi, Nakşa Beyi hizmetinde, 420
- Markofça (Markovce, Markovo, Bulgaristan)k., Prevadi kz., 145
- Markovce bk. Markofça, Bulgaristan
- Markovo bk. Markofça, Bulgaristan
- Marmara
 – Cezîresi, 304
 – gemileri, 413
 – Kâdisı, 665
- Marmarsu, zimmi, 128
- martolos(lar), 157, 229, 433
 – ağası, 433, 434
 – akçesi, 157
 – bedeli, 229
 –luk, 229
- masdariyye, 662
- masura, 480
- Mat (Rrethi i Matit, Mat) Kâdisı, 674
- Matarágka bk. Mataranka, Yunanistan
- Mataranka (Matarágka), Yunanistan, 46
- Matbah-ı Âmire, 216, 430, 435, 436, 463, 618, 619, 732
 – mühimmâtı, 31, 152
- Matochina, Fikla bk. Figle
- Mavridi, zimmi, Bandırma k., 25
- Maydos k., Eceabad kz., Sultân Süleyman Hân Evkâfı karyelerinden, 305
- Mayer veled-i Yasef, Yahûdi, İstanbul'da Kordova cemaâtinden, 286
- mazanne, 670
- Mazarak Kâdisı, 330
- Mazaraki (Káto Mazaráki ve Áno Mazaráki, Mazarakiá, Yunanistan) k., Balyabadra nh., 683
- Mazarakiá bk. Mazarak, Yunanistan
- ma'zûl
 – kâdılar, 465
 – kuzât, 651
- Mecca bk. Mekke-i Mükerreme, Suudi Arabistan
- Mecd Mehemed Efendi, bk. Mehemed Mecd Efendi
- meclis
 –i fîsk, 658
- meclis-i şer⁺
- Medhî, Divân-ı Hümayûn kâtibi rumuzu, 13, 14, 43, 64, 97, 143, 186, 220, 238, 475, 597

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

Medina bk. Medine-i Münevvere, Suudi Arabistan

Medine-i Münevvere, 86, 457, 655

– Evkâfı, Ereğli (Konya Ereğlisi) kz., 101

– Evkâfı, İsmailgeçidi kz., 194

– 'deki Evkâfı Mütevellisi, 101, 303

– fukarâsı, 121, 127, 333

– Kâdisı, 303, 418

– reâyâsı, Ereğli, 101

Medkofça k., Polomiye kz., 187, 198

medrese, 113, 139, 315, 397, 401, 734

Megâli Khóra bk. Zapandı, Yunanistan

Mehadica bk. Mehadiye, Romanya

Mehadiye (Mehadica, Romanya)

– Kalesi, Modava sn., 433, 445, 485

– nh., Modava sn., Tımışvar Ey., 484

– Palankası, 161

Mehemmed bin Kara Ali, Gökçesu k., Yarhisâr kz., 670

Mehemmed Bölükbaşı, Karinabad'da Hâssa Âhûr Ağası, 482

Mehemmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Ahyolu kz., 66

Mehemmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ çavuşu, 498

Mehemmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, İstanbul'da Sultân Ahmed Hân Câmî-i Şerif Evkâfı hâsırlarından A'zâz Voyvodası, bk. Mehmed Çavuş, İstanbul'da Sultân Ahmed Hân Câmî-i Şerif Evkâfı hâsırlarından A'zâz Voyvodası, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, mübâşir

Mehemmed Çavuş, Karaman vilayeti, 573

Mehemmed Hân-ı Gâzî, Sultân (III. Mehmed), 143

Mehemmed (Mehmed) Mecd Efendi, Reisü'l-küttâb, Südde-i saâdetde tuğrâ-yı şerife hizmeti yapan, sâbık Nişâncı, 1, 91, 98, 229, 289, 491, 527, 666

Mehemmed Paşa, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm-ı Sadr-ı Evvel, 56, 57, 58

Mehemmed Paşa, sâbık Kâimmakâm, 288

Mehemmed Paşa, Serdâr-ı sâbık, 139

Mehemmed, Abbâsâde, Abbâsoğlu, şaki, Ohri sn., 5, 6, 7, 10

Mehemmed, Amasya Kalesi Dizdârı, 725

Mehemmed, Amasya kasabası, hâfız, 725

Mehemmed, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 298

Mehemmed, Ashâb-ı Kehf Evkâfı Nâzırı, Hâssa bostâncı kethüdâsı, 34

Mehemmed, Bozacıoğlu, şaki, Ohri sn., 5, 6, 7, 9, 10, 11

Mehemmed, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşısı, 5

Mehemmed, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşısı, mübâşir, 6

Mehemmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Kastamonu ve Kengiri sancaklarında Muhasılül'Emvâl, 52

Mehemmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 591

Mehemmed, Dîvâne, Yeniçeri, İznik kz., 475

Mehemmed, Doyranlı, Yeniçeri, Selanik kz., 258

Mehemmed, eşkıya, Çavuş k., Edincik kz., 658

Mehemmed, Eyübîli kazâsı Nâibi, 597

Mehemmed, Germiyanoglu Medresesi'nden munfasıl, 397

Mehemmed, Hacı, Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından, 108

Mehemmed, Hacı, Halil oğlu, Bursa kz., 500

Mehemmed, Hatib, Mudurnu kz., 642

Mehemmed, Hindî, Dergâh-ı Muallâ Yeniçerisi, Silistre sâkinlerinden, timârın zabtına müdahale eden, 427

Mehemmed, İznikmid kz., 601

Mehemmed, Kapıcıbaşı, 5

Mehemmed, Karaman Defterdârlığı ile Muhasıl-ı Emvâl, sâbık Karaman beylerbeyisi, 573

Mehemmed, Karamuç a oğlu, şaki, Ohri sancağından, 5, 6, 7, 10

Mehemmed, Kastamonu sancağına mutasarrıf, sabıka Şam Beylerbeyisi, 650

Mehemmed, Kâtib, timâr sahibi, 52

Mehemmed, Kefe beylerbeyisi, 586

Mehemmed, Kilis'den ma'zûl, sâbık Karaman Beylerbeyisi, Maarra sancağına mutasarrıf, 274

Mehemmed, Korucu, sekbân, Ropoz k., 320

Mehemmed, Mevlânâ, Kavak Kâdisi Nâibi, 584

Mehemmed, Mevlânâ, sâbık Anadolu Kâdiaske-ri, 744

Mehemmed, Mevlânâ, Yarhisar Kâdisi, 670

Mehemmed, Mi'mârbaşı, 426

Mehemmed, Muçotepenzâde, şaki, Ohri sn., 5, 6, 7, 10

Mehemmed, Nakşa-Bare Cezîresi Dukası Gaş-bar Graçyan'ın Kâimmakâmı, Kapıcı, 41

Mehemmed, Piri Paşa oğlu, Delvine sn., 188

Mehemmed, Receb oğlu, Drama'da zaim, 544

Mehemmed, sâbık Hersek Miralay Mehmed'in vekili, 78

Mehemmed, sekbân, 320

Mehemmed, şaki ve ehl-i fesâd, Kayseri, 550

Mehemmed (Mehmed), Sipâhi, Vezîr-i A'zam Halil Paşa'nın Drac'da Petkak köyündeki hâslarının Voyvodası, 400, 608

Mehemmed, Vulçitrın Sancağıbeyi ve Üsküb Mukâtaâtı nâzırı, 229

Mehemmed, Yeniçeri, Selanik kz., 258

Mehemmedağa k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220

Mehmed Ağa karlığı, Ebî Eyyûb-i Ensârî kur-bünde, Haslar kz., 390

Mehmed Ağa, Dâru's-saâdet'te başkapıoğlanı, 412

Mehmed Ağa, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşı, Eflak voyvodası ile Eflak'a giden, 373, 462, 619

Mehmed Ağa Evkâfı, Hacı, Süheylağa Mahallesi, Tophane, Galata kz., 295

Mehmed Ağa, sâbık Dâru's-saâde Ağası, 194

Mehmed Ağa, Yalvaç kazâsına teftiş nâmı ile gelen, 335

Mehmed b. Abdullah, Boğdan beyzâdesi, şeref-i İslâmla müşerref olan, 38

Mehmed Bey Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401

Mehmed Bey Hammâmı, İznikmid kz., 601

Mehmed Bey, İslam Bey'in kardeşi ve katili, şaki, Bursa, 27

Mehmed Bey, Kürd, ümerâdan, 363

Mehmed Bey, sâbık Anadolu Beylerbeyisi, müteveffâ, 193

Mehmed Bey, ümerâdan, Dimyat Emîni, Mısır, 363

Mehmed Bey, ümerâdan, sâbıkâ Bahâr Emîni, Mısır, 363

Mehmed bin Budak, İznikmid kazasına bağlı Mi'mâr Çiftliği'nde sakin, 532

Mehmed bin İlyas, İstanbul Nişancı Paşa-yı Atık Mahallesi sâkinlerinden, ebnâ'-i sipâhiyân-dan, 279

Mehmed Çavuş, İstanbul'da Sultân Ahmed Hân Câmî'-i Şerif Evkâfı hâslarından A'zâz Voyvodası, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, mübâşir, 353, 354

Mehmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Mora sancağına ve ber-vech-i arpalık Aydın sancağına mutasarrıf Ali'nin Kâimmakâmı, 733

Mehmed Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 89, 203, 376, 488, 568, 720

Mehmed Çavuş, Hacı, Dergâh-ı Muallâm Çavuşu, 243

Mehmed Çavuş, Köstendilli, Vezîr-i A'zam ve Serdâr Halil Paşa'nın Voyvodası, 482

Mehmed Çavuş, Kulezâde, 32

Mehmed Çavuş, Rumeli vilayeti, 473

Mehmed Çavuş, Muhzır, 32

- Mehmed Efendi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 288, 293, 300, 323, 593, 594, 599, 622, 650
- Mehmed Efendi, sâbık Kızılhisar Nâibi, 177
- Mehmed Emin, Sadreddinzâde, Mevlânâ, sâbık Mekke-i Mükerreme Kâdisı, ber-vech-i arpalık Gemlik kazâsına mutasarrıf, 340
- Mehmed er-Rum(i), Yemen vilayetinde zalemeden, 590
- Mehmed Halife, Hacı, Karakoyunlu cemâatin-den, 163
- Mehmed Halife, şaki, Nâib nasb olunan, Salina kasabası, 726
- Mehmed Hoca, şaki, Voştine k., Pogoniye kz., 284
- Mehmed Kethüdâ, Bölük Kethüdâsı, 218
- Mehmed Kethüda, İlbeyle kabilesi Kethüdâsı, 524
- Mehmed Mecd bk. Mehmed Mecd, Reis-sü'l-küttâb
- Mehmed Murad, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, Otuz Dördüncü Bölükten, 96
- Mehmed Mustafa, Seyyid, Elmalı sâkinlerinden, Menteşe sancağına piyâde avârızı cem'ine me'mûr, 416
- Mehmed Paşa Evkâfı, Bergos kz., 551
- Mehmed Paşa Evkâfı, Hafsa, 379
- Mehmed Paşa Evkâfı, Pınarhisar kz., 551
- Mehmed Paşa Kalesi, Varna, 321
- Mehmed Paşa Sarayı, İstavros, Üsküdar kz., 681
- Mehmed Paşa, Budun Beylerbeyisi, 635, 636
- Mehmed Paşa, Budun eyâletine mutasarrıf, sâbık Rumeli beylerbeyisi, 488
- Mehmed Paşa, Defterdâr-ı sâbık, 334
- Mehmed Paşa, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm, 162
- Mehmed Paşa, Gürcü, Kâimmakâm-ı sâbık, 556
- Mehmed Paşa, sâbık Vezîr-i Sâni ve Kâimmakâm, 320
- Mehmed Paşa, Dukakinzâde, müteveffa, 541
- Mehmed Paşa, Kefe Beylerbeyisi, 331
- Mehmed Paşa, Mir-i mirân, 484
- Mehmed Paşa, Muallimzâde, Van Beylerbeyisi iken fevt olan, 125
- Mehmed Paşa, sâbık Beylerbeyi, Köstendil sancağı mutasarrıfı, 157
- Mehmed Paşa, sâbık Musul Beylerbeyisi, Köstendil sancağında harâmî eşkıyası define me inûr, 682
- Mehmed Paşa, Vezir, 441, 498
- Mehmed Paşa, Vezir, Budun muhâfazasında, 712
- Mehmed Paşa, Vezir, sâbık Kâimmakâm, 556
- Mehmed Paşa, Vezir, sâbık Vezir-i Sâni ve Kâimmakâm, 301, 508
- Mehmed Paşa, Vezir-i A'zam iken şehid olan, 379, 381
- Mehmed Paşa, Vezir-i A'zam, Sadr-ı A'zam, Vezir-i Sâni ve Kâimmakâm, 74, 106, 115, 116, 122, 278, 330, 362, 459, 505, 523, 557, 670, 679, 683, 699, 700, 702, 703, 723, 737
- Mehmed Reis, Rodos Beyi'nin yedeği, 38
- Mehmed, acemioglanı, Baş k., Bilecik kz., 152
- Mehmed, Ağrıboz Sancağıbeyi, 726
- Mehmed, Amasya kz., 323
- Mehmed, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 506
- Mehmed, Âsitâne-i Saâdet'te Başkapıcıbaşı, 64
- Mehmed, Attâr, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, 472
- Mehmed, Bâb-ı Saâde Ağası, Müteveffa Osman Şâh Evkâfı nâzırı, 337, 338
- Mehmed, Bâb-ı Saâde Ağası, Sultân Süleyman Hân Evkâfı Nâzırı, 153
- Mehmed, Bender sâkinlerinden, 160
- Mehmed, Beyzâde, şaki, Siroz sâkinlerinden, 276
- Mehmed, Bostâncılar Kethüdâsı, 23
- Mehmed, Bozacızâde, 5
- Mehmed, Bölük Kethüdâyeri, Rodoscuk kz., 487

Mehmed, dârende, su müşidi, Haleb, 429
 Mehmed, Deli, eşkıyâ, Hudavendigâr sn., 293
 Mehmed, Dergâh-ı Muallâ Cebecileribaşı, 736
 Mehmed, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşılarından, 223, 462
 Mehmed, Dergâh-ı Mualla kapıcılarından, 506, 689
 Mehmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 179, 188, 371
 Mehmed, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Vezir-i A'zam Mehmed Paşa'nın âdemi, 737
 Mehmed, Dirmil k., Kızılhisar kz., 196
 Mehmed, Doğancı k., Hayrabolu kz., 21
 Mehmed, Doyranlı Mehmed'in karındaşı Selanik kz., 258
 Mehmed, Efteni k., Akyazı kz., 100
 Mehmed, Erzincan Kâdisi, 85
 Mehmed, eyâlet-i Anadolu'da Altı Bölük halkı üzerine Kethüdâyeri, silâhdaran zümresinden, beytûlmâl cem'ine memûr, 15
 Mehmed, Frenk, Süzebolu k., Ahyolu kz., 251, 393, 496
 Mehmed, Galata, İstanbul, 333
 Mehmed, Gönüllüyân-ı Mısır Kethüdâsı, 555
 Mehmed, Hacı, Akbaşlar k., 350
 Mehmed, Hacı, câbi, 735
 Mehmed, Hacı, Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından, 108
 Mehmed, Hacı, Dergâh-ı Muallâ korucularından, 550
 Mehmed, Hacı, Kıcılı cemâatından, 449
 Mehmed, Hacı, Yavaşşahin Mahallesi, İstanbul, 607
 Mehmed, Hacı, Yortan kz., 655
 Mehmed, Hâssa mi'mârbaşı, 30
 Mehmed, Hazinedâr, İstifa nh., Ağrıboz sn., 525
 Mehmed, Hisâr Kethüdâsı, İskilib Kalesi, 388
 Mehmed, Hudâvendigâr Sancağıbeyi, 165

Mehmed İbrahim, Silâhdâr, Menteşe sancağına piyâde avârızı cem'ine gidenlerden, 416
 Mehmed, Edincik kz., 567
 Mehmed, İsmail oğlu, İnöz ve Kavak Memlahası Emîni, 224
 Mehmed, İstanbul, 569
 Mehmed, İstanbul'da Yeni Bezzâzistân kurbünde vâkı' mahalle ahâlisinden, 308
 Mehmed, Kâdi, Ilgın kasabası, 361
 Mehmed, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
 Mehmed, Karaman Muhassıl-ı Emvâli, sâbık Karaman beylerbeyisi, 583
 Mehmed, Karesi livası sâbık Kâimmakâmı, 399
 Mehmed, Kâtib, Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden, 135, 657
 Mehmed, Kâtib, Mustafa Çavuş'un karındaşı, 731
 Mehmed, Kayacık kz., 624
 Mehmed, kethüdâyeri, Dergâh-ı Muallâ silâhdârlarından, 302
 Mehmed, kethüdâyeri, Elmalı sâkinlerinden, 416
 Mehmed, Köstendil Sancağı Müsellimi, 459
 Mehmed, Köstendil Sancağıbeyinin Kâimmakâmı, 460
 Mehmed, Lepepolye k., Lofça nh., Niğbolu kz., 637
 Mehmed, Menteşe sancağına piyâde avârızı cem'ine me'mûr, Elmalı sâkinlerinden, 416
 Mehmed, Mevlânâ, Medîne-i Münnevver Kâdisi, 418
 Mehmed, Mevlânâ, Milan Kâdisi, 254
 Mehmed, Mevlânâ, sâbık Anadolu Kâdiaskeri, ber-vech-i arpalık Prevadi kazâsına mutasarrıf, 145, 242
 Mehmed, Mevlânâ, sâbık Anadolu Kâdiaskeri, 401
 Mehmed, Mevlânâ, sâbık Rumeli kâdiaskeri, ber-vech-i arpalık Gümülcine kazâsına mutasarrıf, 438

- Mehmed, Mumcu, Yeniçeri, 21
- Mehmed, müteveffâ Etmekçibaşı Behram Ağa Evkâfının sâbık mütevellisi, 741
- Mehmed, mütevellî, 253
- Mehmed, Prevadi kz., 145
- Mehmed, Revan Beylerbeyisi Derviş'in Müselimi, 697
- Mehmed, Rodoscuk kz., 287
- Mehmed, Rüstenzâde demekle ma'rûf, Müteferrika, Balyabadra sâkinlerinden, 377, 378
- Mehmed, sâbık Erzincan Kâdisı, 84
- Mehmed, sâbık Hersek Alaybeyisi, 78
- Mehmed, sâbık Kapı Ağası, Gazanfer Ağa'nın hemşiresi Fatma Hâtûn'un oğlu, İstanbul'da Piriâğa Mahallesi sâkinlerinden, müteveffâ, 333
- Mehmed, sâbık Karaman Beylerbeyisi, Hızâne-i Âmire Karaman cânibi Defterdârı ve Muhassıl-ı Emvâli, 318
- Mehmed, Seyyid, Balat kz., 332
- Mehmed, Seyyid, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, 472
- Mehmed, silahdârlardan, Mentese sancağına piyâde avârızı cem'ine gidenlerden, 302, 416
- Mehmed, Sipâhî, Akşehir kz., 361
- Mehmed, Solakzâde, Marmara kz., 665
- Mehmed, Sorsovi k., Aksaray kz., 592
- Mehmed, su müşidi, Haleb vl., 429
- Mehmed, Südde-i Saâdet'de Çavuşbaşı, 459
- Mehmed, şakî, Mentese sn., 302
- Mehmed, Şeyh, müteveffâ, Ula kz., Mentese sn., 136
- Mehmed, toprak sipâhîsi, 155
- Mehmed, Ula kz., 136
- Mehmed, Üsküp'te, Yeniçeri, 537
- Mehmed, Vezir Davud Paşa'nın Arnavud Belgradı'na bağlı Malinat karyesindeki hâslarının Voyvodası, 652
- Mehmed, Vulçitrın Sancağibeyi ve Üsküb ve Kratova mukâtaâtı nâzırı, 263
- Mehmed, Yassıviran k., Murtazaabad kz., 605
- Mehmed, Yeniçeri Ocağı'nda Anadolu Kâtibi, 202
- Mehmed, Yeniçeri Serdârı İskender kayını demekle ma'rûf, suhte, Yovanköyü k., Pınarhisar kz., 551
- Mehmed, Yeniçeri, 92
- Mehmed, Yeniçeriler Kethüdâsı, 537
- Mehmed, Yortan kz., 655
- mehr, 298
- vermemek, 506
- Mehter Mehmed, çeltik zâbiti, Âsitâne-i Saâdet'te katlolunan, 341
- Mekke-i Mükerrreme (Makkah, Mecca, Suudi Arabistan), 86
- Kâdisı, 340
- Mekri
- Kâdisı, 409, 568
- Kalesi ahâlîsi, 409
- Meksalir(?) k., Hezargrad kz., 106
- mektûb (göndermek)*
- Melço, eşkıya, Derbend k., Zağra-i Âtik kz., 625
- Melek Hüseyin, Şirvan Beylerbeyisi, Aydın sancağına mutasarrıf, 603, 604
- Melik, kethüdâyeri, 706
- Meliküvez(?) k., Serniçe kz., 236
- memâlik
- i İslâmiyye, 434
- i mahrûse, 6, 9, 15, 32, 55, 115, 116, 239, 257, 290, 439, 465, 527, 543, 562, 663, 666, 682, 698
- memhûr beyâz kâğıd, 359
- Memi Bey Tekyesi, Serfiçe kz., Selanik, 74
- Memi Çavuş, Konyalı, Bursa'da sâkin, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 344

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

- Memi Halife, suhte, 521
- Memi Voyvoda, Sultan Ahmed Hân Câmîi Evkâfı Voyvodası, 270
- Memi, Halil oğlu, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284
- Memi, Sakız Sancağibeyi Müsellimi, 257
- Memi, Voyvoda, Dergâh-ı Muallâ Mütferrika-sı, 60
- Memiç(?), Hacı, Mudurnu kz., 642
- memlaha
- ümenâsı, 600
  - nın tuzu, 651
- menâzil, 140
- Mendehora (Kemaliye, Manisa) Kâdisı, 339
- Menemen Monlâsı, 356
- Menfelutiye (Manfalût) kz., Mısır, 531
- Mengen k., Bolu l., 684
- mensûh
- müsellel tâifesi, 120
  - piyâde tâifesi, 120
- Menteş, Yahûdî, Rodos kz., 325
- Menteşe (Muğla)
- Kâdisı, 141
  - sancağı, 192, 302, 416, 425
- Menûfiye (Al Minufiyah, Mısır)
- Kâdisı, Mısır, 96
  - kz., Mısır, 531
- menzil, 87, 208, 239, 275, 340, 349, 457, 473, 524, 591, 689
- akçesi, 142
  - bârgirleri, 87, 142, 156, 201, 578
  - ci, 87, 142
  - ci akçesi, 142
- Mera bk. Mere k., İznik
- Mere k., İznik Kasabası, 37
- Merenler(?) k., Akçakızanlık kz., 144
- Merguz (Mergüze) Kâdisı, 52
- Mergüze bk. Merguz, Kastamonu
- Merhan veled-i Perek(?), arabacı, İstanbul, 146
- Meriç Nehri, 630
- mesâcid, 387, 401, 429, 547
- mescid(ler), 54, 138, 387, 389, 569, 610
- Mesih Paşa Evkâfı, 345
- mestâne (sarhoş), 649
- meşihat, 531
- Methóni bk. Moton, Yunanistan
- metropolid, 24, 340, 588
- metrûkât, 27, 29, 77, 129, 134, 181, 214, 240, 281, 377, 384, 437, 497
- mevkûf emîni, 130
- mevkûfât defteri, 254
- Meydân bk. Yeniçeri Meydânı
- zahîresi, 463
- Meyder?, zimmi, 92
- meyhâne(ler), 54, 138, 387
- ci, 672
- mezâd, 27
- eylemek, 296
- mezâr, 715
- istân, 138
  - ı müslimin, 715
- Mezârî' k., Şam, 490
- Mezid, Kıcılı cemâatinden, 449
- Mezid, Türkmân-ı Haleb'e tâbî' Bayat cemâatin-den Sultân Ahmed Hân Câmî'-i Şerîfi Evkâfı reâyâsından, 448
- Mezidler k., Demirci kz., 508
- Mezraa(lar), 44, 311, 312, 482, 484, 513-1, 531, 651, 673
- Mısır, 30, 88, 96, 140, 172, 199, 223, 351, 359, 362, 363, 418, 483, 531, 555, 598, 632, 641
- beylerbeyisi, 88, 555
  - Defterdârı, 582
  - Emîr-i hâccı, 582

- Gönüllüyânı Kethüdâsı, 555
- Kâdisı, 96, 531, 641
- kazâsı, 351
- muhâfazası, 483, 582

Midilli

- Cezîresi, 171
- Nâzırı, 628
- sancağı, 628

Midye

- Kâdisı, 203, 242, 549
- nâhiyesi, 549

Mihail, Yahûdî, 676

Mihal Bey, Gazi., Evkâfı, Pınarhisar kz., 563

Mihal Salâhar(?), zimmi, Eflak, 631

Mihal, Eflak Voyvodası, isyân eden, 373, 743

Mihal, zimmi, Sultân Mehmed Hân Evkâfı zâbi-ti, 595

Mihaliçcık, 123

- Kâdisı, 431, 529, 657, 673, 729
- Kâdisının Nâibi, 729
- kazâsı, 431

Mihaliç (Karacabey, Bursa), 3

- Kâdisı, 3, 613
- kazâsı, 132, 613, 658

Mihnetî, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 700

Mikali(?) Petko, Kumrular k., Babaeskisi kz., 551

Milan, 382

- Kâdisı, 52, 137, 254
- kazâsı, 52, 137

Millü Tâifesi Ekrâdı, Havâss-ı Kilis'e tâbî', 291

Mi'mâr Çiftliği, İznikmid kz., 532

mi'mâr, 390, 457

- Ağa, 13
- başı, 13, 426

mîr-âhûr, 209, 220, 459

mîrî, 1, 5, 13, 27, 134, 152, 227

- akçe, 5, 31, 152, 343, 416, 523

- binâ(lar), 13, 30

- çayır(lar), 209

- develer, 114

- güherçile hidmeti, 100

- hidmet, 156

- kazgancılar kârhânesi, 40

- kereste, 203

- koyun(lar), 435, 436, 732

- mahsûl, 63

- i mirân, 1, 15, 94, 106, 109, 112, 114, 115, 116, 118, 141, 157, 187, 194, 210, 234, 240, 527, 529, 578

- i mirân âdemleri, 72

- i mirân müsellimi, 584

- i mirân voyvodaları, 660

- resm, 146

- sakkâhâne, 208

- su yolu, 208

- tay(lar) beslemek, 431

- tekâlif, 730

- tuz, 662

- üzüm, 672

Mirza Ali, Kadırlı, Türkmen taifesinden, Yeniil kz., 686

Mirza Beşray, Mütesellim, Niğde sn., 451

Misivre bk. Misivri (Nesebar, Bulgaristan)

Misivri (Nesebar, Bulgaristan) Kâdisı, 66, 203, 242

Mithymna bk. Molova, Midilli-Yunanistan

Mizistre (Mystrás, Yunanistan)

- Beyi, 556

- Kâdisı, 478

- kazâsı, 478

- Sancağibeyi, 188

- Sancağibeyi Kâimmakâmı, 556

Modava (Moldova Veche, Romanya), Tımışvar eyaleti

- Beyi, 484, 485
- Kâdısı, 161
- Palankası, Modava sn., 445
- sancağı, 484, 485
- Sancağibeyi, 161, 178, 433, 434, 445, 485
- varoşu, 178

Modoniçe, 651

- defteri, 360
- Kâdısı, 360, 651
- kazâsı, Atina hâsları mülhakâtından, 360

Moldova Veche bk. Modava, Romanya

Molova (Mithymna, Yunanistan)

- kz., Midilli Cezîresi, 171
- Cezîresi, 202
- Kâdısı, 171, 202, 628

Monastîri, Vergovítsa bk. Vergoviçe

Moní Dhokhiariou bk. Dokyar, Yunanistan

Moní Xenofóntos bk. İkşenohondo, Yunanistan

Mora, 239, 683

- Beyi, 179, 377, 556
- Müfettişi, 179, 556, 733
- Müftisi, , 556
- sancağı, 310, 612, 683, 713, 733
- Sancağibeyi, 257

Morika k., Yenişehir kz., 430

Mosi bk. Mosi veled-i Simon

Mosi ibn-i(?) Grah(?), Yahûdî tâifesinden, 577

Mosi İstelya, Yahûdî, 252

Mosi veled-i Simon, Yahûdî Karioğlu Kemal'in Sakız'da sâkin akrabalarından, 422

Mosi veled-i Yasef, Yahûdî, İstanbul'da Kordova cemaâtinden, 286

Mosi, Yahûdî tâifesinden, 577

Moskov elçisi, 331

Mosul, Al Mawsil bk. Musul

Moton (Methóni, Yunanistan)

- Dizdârı, 239
- Sancakbeyi, 239

Moyance(?) k., nâm-ı diğer Gradušte, Üsküb kz., 91

Moyistar k., Belgrad kz., 406

muâfnâme(ler), 143, 194, 450, 479

mubassır, 83

mûcib-i ibret, 465, 518, 521, 661, 682

Mudanya Kâdısı, 741

Mudurnu, 642

- Kâdısı, 642

Muğla bk. Menteşe

muhallefât, 29, 80, 129, 134, 214, 278, 279, 377, 384, 405, 473, 497, 506, 582, 709 ayrıca bk. tereke

Muhammed Hâşimî, Seyyid, Mahmudpaşa Mahallesi, İstanbul, 151, 308, 472

Muhammed, Seyyid, Mahmudpaşa Mahallesi, İstanbul, 151, 472

Muhammed, Şeyh, Ezher Câmîi Mahya-yı Şerîfe Şeyhi Mevlânâ Şeyh Ahmed el-Kelbi'nin oğlu, 531, 632

Muharrem, Alasonya kazâsında Sultân Ahmed Hân Câmîi Evkâfı haslarına müdahale eden, 269, 270

Muharrem, Çatalca kz., 432

Muharrem, Kavala Dizdârı, 544

Muharrem, Tımışvar Beylerbeyiliğinden mütekâid, 271

muharrir, 419

- i vilâyet, 120, 514-1

muhâsebe defteri(leri), 99, 108, 337, 722

muhassıl(lar), 163, 255, 429, 515

Muhassıl-ı Emvâl, 1, 43, 52, 75, 132, 302, 318, 356, 425, 455, 507, 544, 564, 573, 583, 604

Muhîti, Şeyh, müteveffâ Yeğengazi Mezraası Zâviyesi şeyhi, İstanbul'da sâkin, 311, 312

- muhtesib, 502, 662
 – oğlanları, 502
 Muhyi Paşa, şehid, 536
 Muhyiddin Halife, suhte, 521
 Muhyiddin, Şeyhli nh., Üsküdar kz., 470
 muhırbaşılık, 64
 mukâtaa mahsülü, 5
 mukâtaât, 224
 – defterleri, 263
 – hidmeti, 63
 – mâli, 263
 – müfettişi, 263
 mum, 607
 – dökdürmek, 502
 – satmak, 502
 –cu tâifesi, 502
 –lar, 740
 Murad Ağa, 335, 336, 510
 Murad Hân, Sultân, 387
 Murad Hân-ı Gâzî, Sultan, 125
 Murad Paşa, sâbık Vezir-i A'zam iken vefât eden, 253, 651
 Murad veled-i Şahbaz, Ermeni tâifesinden, 12
 Murad veled-i Yorgi, arabacı, İstanbul, 146
 Murad, Beytü'l-mâl Emîni, 591
 Murad, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Südde-i Saâdet'te Gümrük Emîni, 83, 146, 444
 Murad, Hora, Mürefte, Ganoz ve Şehirköy mahallerinde Yeniçeri Zâbiti, 314
 Murad, İznikmid kz., 532
 Murad, Mengen k., Bolu l., 684
 Murad, Türkmân-ı Haleb reâyâsı Voyvodası, 448, 449
 Murad, Yeniçeri, Kırk Dokuzuncu hasekilerden, 382
 Murtazaabad Kâdisı, 605
 Musa Halife, sùhte eşkiyasından, Honaz kz., 410
 Musa, Çölabad kz., 14
 Musa, Dergâh-ı Muallâ Yeniçerisi, 411
 Musa, Karesi livâsı beyi, 510
 Musa, Kırçovalı, Rodoscuk kz., 677
 Musa, Mevlânâ, hekimbaşı, 553
 Mushaf-ı Şerif, 574
 Muslihiddin k., Devrekâni kz., 155
 Muslihiddin, kâdi, Karahisar-ı Nallı kz., 729
 Muslihiddin, Mevlânâ, Bergama kazâsında munfasıl, 567
 Muslihiddin, Mevlânâ, Nâib, Çavuş k., Güğercinlik kz., 730
 Muslihiddin, müftî namında, Sifrihisar kz., 494
 Muslu Bey, şâkî, İvranya kasabası, 157
 Muslu Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 364
 Muslu, Babaeskisi kz., 636
 Muslu, Çölabad kz., 14
 Muslu, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 113, 201, 245, 666
 Muslu, İznik kz., 475
 Muslu, Kendikli, şâkî, Çorum kz., 574
 Muslu, Köstendil sâkinlerinden, 720
 Muslu, Rum Beylerbeyisinin Kethüdâsı, 130
 Mustafa Ağa, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşlarından, vilâyet-i Anadolu'da asker sürmeğe me'mûr, 186
 Mustafa Ağa, el-Hâc, Dâru's-saâde Ağası, Sultan Ahmed Câmii Evkafı Nazırı, 44, 53, 59, 60, 109, 127, 185, 199, 213, 269, 270, 271, 319, 352, 353, 354, 355, 358, 360, 442, 443, 446, 489, 490, 526, 644, 645, 646, 651, 668
 Mustafa Ağa, Yeniçeriler Ağası, 685
 Mustafa, Ali oğlu, Bursa kz., 500
 Mustafa b. Ahmed, Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından, 278
 Mustafa b. Hacı Bayram, Susuz k., Sandıklı kz., 359
 Mustafa, Bülbülzâde, Kâdi, 568

- Mustafa Çavuş, Bosna beylerbeyisi İbrahim'in subaşı, 310
- Mustafa Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 313, 611
- Mustafa Çavuş, Dergâh-ı Mualla Çavuşu, Berkoğça muhafızı, 518, 519
- Mustafa Çavuş, Gelibolu'da Gümrük Emîni, 82
- Mustafa Çavuş, Hamza Çavuş zeâmetine dahl eden, 731
- Mustafa Çavuş, Leh Kralı elçisi yanında Leh sınırına kadar giden, 201
- Mustafa Çavuş, müteveffâ, Ankara kz., 711
- Mustafa Çavuş, sipâhi, şakî, 221
- Mustafa Çavuş, Vezîr-i A'zam Halil Paşa hâsları Voyvodası, 187, 198
- Mustafa Çavuş. Balıkçızâde, Mihaliçcik kz., 123
- Mustafa Çiftliği, Hamid sn., 663
- Mustafa Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401
- Mustafa Halife, Mahmudpaşa Mahallesi imâmı, İstanbul, 151, 472
- Mustafa Hân, Sultân (I. Mustafa), 75, 93, 103, 209, 241, 472
- Mustafa ibn-i Bünyad, Akçakilise k., Ovayüzü kz., 307
- Mustafa Kethüdâ, vâsi, 473
- Mustafa oğlu Hüseyin, Yanbolu ve Karinabad nh., 482
- Mustafa Paşa, bazı umur-ı mühimme için Mısır'a gönderilen, 483
- Mustafa Paşa, Karapürçek k., Çorum kz., 574
- Mustafa Paşa, Vezîr, Bağdad muhâfazasında, 175
- Mustafa Paşa, Vezîr, Kastamonu sancağı ber-vech-i arpalık tevcih olan, 228
- Mustafa Paşa, Vezîr, Mısır muhâfazasında, 96, 172, 362, 418, 531, 582, 632, 641
- Mustafa Paşa, Vezîr, Şam eyâletine mutasarrıf, 454
- Mustafa Paşa, Vezîr, Şam muhâfazasında, 698
- Mustafa, Anadolu Beylerbeyisi Müsellimi, 594
- Mustafa, Arabacı(?), Vezîr-i A'zam Kâimmakâmının Kapı Kethüdâsı, 626
- Mustafa, Arnavud, Acemioğlanı nâmında, harâmzâde, Üsküb k., Pınarhisar kz., 551
- Mustafa, Balyabadra kz., Rüstenzâde Müteferrika Mehmed'in oğlu, 377
- Mustafa, Belgrad, 561
- Mustafa, Biga kasabası sâkinlerinden, 398
- Mustafa, Bosna Beylerbeyisi Müsellimi, 620
- Mustafa, Boyalı kz., 254
- Mustafa, Bölük halkından, 588
- Mustafa, Çölabad kz., 14
- Mustafa, Dedezâde Zülfikar ve karındaşı İmirza nâm şakilerin yanında yer alan, Büyükiğdeağacı k., 431
- Mustafa, Dergâh-ı Âlî kapıcısı, 689
- Mustafa, Dergâh-ı Muallâ bevvâblarından, vekil, 278
- Mustafa, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşlarından, sefer-i hümayûna sürmeğe me'mûr, 404
- Mustafa, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, develer vekili, 279
- Mustafa, Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından, Ulufeciler k., Kırkkenise kz., 551
- Mustafa, Devrekânî kz., 155
- Mustafa, Divân-ı Hümayûn kâtibi rumuzu, 246
- Mustafa, Doyranlı Mehmed'in karındaşı, Selanik kz., 258
- Mustafa, Drac ve Baştova mukâataaları Emîni, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
- Mustafa, Emîn, Üsküdar kz., 31
- Mustafa, emred, Kuruçay k., 255
- Mustafa, eski Karesi Sancağibeyi, 697
- Mustafa, Gazi Mihal Bey Evkâfı Mütevellisi kâimmakâmı, 563
- Mustafa, gediklilerden, metrûkâtı zabtına me'mûr, 437

- Mustafa, Hacı, Dâru's-saâde Ağası, Sultân Murad Hân Evkâfı Nâzırı, 132, 440
- Mustafa, Hacı, Kale Dizdârı, Mudurnu kz., 642
- Mustafa, Hacı, Karakoyunlu cemâatinden, 163
- Mustafa, Hacı, Üsküdar kz., 681
- Mustafa, Hadice Sultan'ın Paşa sancağında başmaklık haslarının zabtına mutasarrıf adamı, 564
- Mustafa, Hamid Sancağı Müsellimi, 510
- Mustafa, Hâsbâğçe üstâdlarından, 671
- Mustafa, Hersek sn., 419
- Mustafa, Hudâvendigâr Sancağıbeyi Müsellimi, 658
- Mustafa, İstanbul'da Yeni Bezzâzistân kurbünde vâkı' mahalle ahâlisinden, 308
- Mustafa, İznikmid kz., 601
- Mustafa, Kalenderoğlu, şakî, Anciste k., 45
- Mustafa, Kara, Gülmezoğlu Velimeşesi mahalline sürücü koyunu getiren, 436
- Mustafa, Karaferiye'de bölük halkından, 468
- Mustafa, Kâtib, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası ve Defter-i Hâkânî Kâtibi, 534, 565
- Mustafa, kâtib, Müteveffâ Osman Şâh Evkâfı, 337
- Mustafa, katledilen Kabasakal Osman'ın oğlu, Tutluca k., 455
- Mustafa, kethüda, 137
- Mustafa, Komranlı, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Niş Köprüsü ta'mirine me'mûr, 301
- Mustafa, Korucu, Yeniçeri, Belgrad, 497
- Mustafa, Köstendil kazasında İzliyeve karyesinde zeamete mutasarrıf, 566
- Mustafa, Hacı Mustafa Çavuş'un zeâmeti reâyâsından, Köhistan k., 243
- Mustafa, Kâimmakâm, Kütahya, 580
- Mustafa, Mahmudpaşa Mahallesi, İstanbul, 151, 472
- Mustafa, Mevâlîzâde Hüseyin karındaşı, şakî, 9
- Mustafa, Mevlânâ, Arakizâde, sâbık İstanbul Kâdisı, Mısır kazası inâyet olunan, 351
- Mustafa, Mevlânâ, Hoyran Kâdisı, 335
- Mustafa, Mevlânâ, Kestel Kâdisı, 469
- Mustafa, Mevlânâ, sâbık Rumeli Kâdiaskeri, ber-vech-i arpalık Ahyolu kazâsına mutasarrıf, 242, 251, 393, 496
- Mustafa, Mevlânâ, sâbık Bergama Kâdisı, 658
- Mustafa, Molova Kâdisı, 628
- Mustafa, muharrir, Hersek sn., 419
- Mustafa, Mumcu, Yeniçeri, gediklilerden, muhallefât zabtına me'mûr, 134
- Mustafa, Müsellim, Gedüs kz., 609
- Mustafa, Onikidivan nh., Eflani kz., 554
- Mustafa, Osman'ın gulamı, 21
- Mustafa, reâyâ, Elbistan nh., 34
- Mustafa, sâbık Eğre beylerbeyisi, mütekâid, 212
- Mustafa, silahdârlar kethüdâyeri Hüseyin Abdullah'a dahl eden, 395
- Mustafa, Simonzâde, Çorum Sancağıbeyi, 130
- Mustafa, Sipâhi, Draniçe k., Karaferiye kz., 587
- Mustafa, Susuz k., 359
- Mustafa, Şâmi, Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden, Âsitâne-i Saâdet'te Defterdâr Emâneti hizmetinde, 52
- Mustafa, Vilâyet-i Anadolu'da Şark Seferine asker sürmeğe ve mahâyif teftişine me'mûr, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşılardan, 55, 403
- Mustafa, Voştıçe kazasında Voyvoda, 606
- Mustafa, Yahya Bozacıoğlu, eşkiyâ, 6, 7, 10
- Mustafa, Zağra-i Atik Kâdisı, 428
- Mustafapaşa bk. Sinason k.
- Musul (Mosul, Al Mawsil, Irak) beylerbeyisi, 682
- mu'tâd-ı kadim, 639
- müytâbân kârhânesi, 621
- Muzer(?), Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 407, 620

muzur (Selanik'te ölçü birimi), 651

mübâşir, 1, 3, 5, 6, 10, 11, 14, 99, 107, 215, 350, 426, 471, 662, 742

– çavuş, 135, 726

– ta'yin olunmak, 468, 587

–in, 597

–in-i a'mâl, 662

mücellidler, 151, 472

müd, 111

Müderriş Hasan Vakfı, Yenişehir kz., 121

müderriş(in), 37, 316, 455, 489, 529, 651, 734

müfettiş(ler), 113, 223, 276, 401, 515, 599

–i emvâl, 157, 366, 534

müfredât defter(i / leri), 29, 73, 129, 134, 214, 259, 337, 384, 427, 440, 564, 575, 741

müftî, 323, 494

müftî'l-enâm, 543, 621

Müftizâde, Bolu kz., 511

mühür

– bozmak, 539

–lû defter, 62, 306, 735

–lû mektûb, 21, 24, 80, 102, 129, 134, 202, 204, 214, 293, 314, 343, 384, 395, 432, 437, 459, 497, 522, 605, 608, 616

–lû mütevellî temessüğü, 495

–lû temessük, 422, 495, 534, 728, 732, 736

–ü tezkire, 228, 435, 436, 618, 619, 732

–lû ve nişanlı defter, 242

mülâzemet, 254, 424, 502

–hidmeti, 541

mülâzım, 359

–in, 316

mülk menzili, 208, 473

mülknâme, 380, 381, 526, 557

mültezim, 662

–ler, 223

Mü'min Baba zâviyedârı, Zağra-i Atik kz., 514-1

Mü'min Baba Zâviyesi, 514-1

mürâsele, 1, 14, 251, 545, 556

Mürefte k., Gelibolu kz., 168, 314, 382

mürtezika, 73, 99, 213, 267, 277, 329, 724, 741

– taâmiyyesi, 213

– vazifeleri, 401

müsellem(ler), 11, 120, 227, 622

– çiftlikleri, 526

müsellemân subaşıları, 665

müsellim(ler), 192, 211, 239, 335, 369, 404, 423, 453, 464, 520, 569, 583, 584, 594, 603, 609, 615, 620, 666, 697, 742

–lik hidmeti, 583

Müslimân(lar), 503, 524, 528, 547, 571, 592, 596, 610, 612, 642, 651, 653, 670, 683

– olmak, 676

– tüccârlar, Dubravenik Kalesi'nde, 589

–ı katletmek, 642

–ın emred oğlanların çekmek, 465

–ların emvâl ü erzâkın nehb ü gâret etmek, 464

müstahfız, 231, 232, 388, 434, 671

Müstecab, İznikmid kz., 532

müste'cir(ler), 426, 541

Müstedam, İstifa nh., Ağrıboz sn., 525

müsvedde, 573

müşâ' tasarruf etmek, 574

Müşküre (Demirışık, Müşküre) k., Kocaili sn., 615

müteferrika*

mütesellim, 1, 451

mütevellî(ler), 20, 34, 44, 68, 69, 73, 99, 108, 144, 235, 253, 259, 337, 338, 371, 389, 408, 426, 457, 461, 714, 724, 734, 741

– arzı, 69

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

– tezkiresi, 371
 –lerin tevliyetleri, 426
 müvellâ, 1, 5, 6, 14, 730
 – kâdılar, 5
 müzevver
 – hüccetler, 177, 641
 – mektûb, 608
 – temessük, 427
 Mystrás bk. Mizistre, Yunanistan

N

nafaka, 579
 Nagykanizsa bk. Kaniye, Macaristan
 nâib(ler), 82, 95, 264, 272, 383, 457, 602, 713
 nâibü's-şer', 25
 nakîbü'l-eşraf, 291, 660
 nakkâre, 157
 Nakşa (Nakşa-Bare) (Nisí Náxos ve Nisí Páros, Yunanistan)
 – Beyi, 420, 516
 – kazâsı, 70
 --Bare Cezîresi, 41
 na'l-bahâ, 478, 696
 na'lbendler, 143
 Naldöken yürükleri, 71
 Nallı k., Uşak kz., 455
 Nar k., Ürgüb kasabası, 451
 narh, 12
 –1 câri, 12, 53, 355, 441, 442, 493, 502, 607, 651
 –1 câriye, 12
 –1 rûzî, 355, 740
 Narlı k., Gemlik kz., 293
 Nâsır, Hacı, Hammâllar Kethüdâsı, 61
 Nasrullah, Yortan kz., 655
 Nasuh Paşa, müteveffâ ve maktûl Vezîr-i A'zam, 94, 333, 334, 574, 645

– Evkâfı, 94
 – Kârbânsarâyı, Beypazarı kz., 94
 – mülkü, 333
 Nasuh, Şehzade Sultan Mehmed Vakfı zabiti, İzmir kz., 489
 natur, 20
 Nâzır Mehmed Evkâfı, Edirne, 73
 nâzır, 23, 60, 127, 139, 259, 267, 268, 401, 722, 724
 Nazilli Kâdisı, 466
 Nazlı, zimmîye, Karacaşehir kasabasından, 237
 Néa Zíchni bk. Zihne, Yunanistan
 Nebi, İmâm Hacı, Mekri kz., 568
 neccâr, 194, 245, 246
 –ın yevmiyyeleri, 485
 neferât zabiti, 5
 nefy, 508
 – olunmak, 585
 –i beled olmak / olunmak , 97, 264, 272, 273, 399, 494, 535
 nehb ü gâret, 66, 93, 152, 359, 532, 585
 – etmek, 393
 Nekovce, bk. Nukafçe Kosova
 Nemçe Kralı, 420
 Nera Nehri bk. Arsa Nehri, Romanya-Sırbistan
 Neretva bk. Belgradcık, Bosna-Hersek
 – kapudanı, 600
 Nesebar bk. Misivri, Bulgaristan
 Nesli Hâtûn, Görele k., Görele kz., 51
 nevâhî nüvvâbları, 95
 Nevrekob (Gotse Delchev, Bulgaristan) kz., Paşa sn.
 – Kâdisı, 667
 – kazâsı, 233
 Nevrekop bk. Nevrekob, Bulgaristan
 Nezir, Hacı, Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından, Belgrad, 256

Niğbolu (Nikopol, Bulgaristan), 690, 743

- Emîni, 688
- Kâdisı, 688, 690, 691, 743
- kasabası, 743
- kazâsı, 150, 246
- sancağı, 106, 115, 116, 117, 225, 246, 637, 691

Niğde, 404

- Beyi, 98, 403, 734
- Kâdisı, 503
- sancağı, 167, 404, 503
- Sancağıbeyi, 404, 451

nikâh, 323, 623

Niko veled-i Vimili, Dömenik k., 523

Nikodo, zimmî, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481

Nikola bin Kara Yani, zimmî, eşkıyâ, Klinoz k., Yenişehir kz., 430

Nikola Makona, zimmî, Zaçula k., Voştice kz., 179

Nikola veled-i Radoya, zimmî, Rudini k., Çer-
niçe kz., 244

Nikola, zimmî, 92

Nikola, zimmî, Nakşa Beyi Gaşbar'ın âdemi, 516

Nikolayko, zimmî, şâki, Selanik, 102

Nikopol bk. Niğbolu, Bulgaristan

Niş bk. Niş, Sırbistan

Nisí Chíos bk. Sakız, Yunanistan

Nisí Náxos ve Nisí Páros bk. Nakşa-Bare, Yu-
nanistan

Nisí Sámos bk. Sisam, Yunanistan

Nisivce (Nivicë, Arnavutluk) k., Delvine sn., 188

Niş (Niş, Sırbistan) Köprüsü, 301

Nişancı Paşa-yı Atık Mahallesi, İstanbul, 278, 279

nişanlı defter, 242 ayrıca bk. tuğralı defter

Nivicë bk. Nisivce, Arnavutluk

niyâbet, 381, 651

Nizami, Nâyib, Rodoscuk kz., 677

Nogay (Novay) Bey, Niğde Sancağıbeyi, 404, 451

Nova (Herceg-Novi, Karadağ), 239

Nova Zagora bk. Yenice-i Zağra

Nova Zagora bk. Zağra-i Cedid, Bulgaristan

Novay Bey bk. Nogay Bey

Novi Pazar, Yeni Pazar bk. Yenipazar

Nuh, Na'lbend, Hayrabolu sâkinlerinden, 405

Nuh, Köstendil sâkinlerinden, çavuş nâmında,
kallâb, 365

nukabâ-yı sâlîfe, 660

Nukafçe (Nukovcje, Nekovce, Kosova) k., Kaça-
nik kz., 229

Nukovcje bk. Nukafçe, Kosova

Nukradöğer(?) cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi,
449

Nureddin, Şam-ı Şerif'de dellâllar şeyhi, 454

Nuri, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 278, 500, 516,
536, 635, 638, 642

Nusaybin

- hâsları, 645, 646, 647, 648

- Kâdisı, 645, 648

- Voyvodası, 648

nuzzâr, 57

nüvvâb, 95

nüzül, 100, 114, 220, 270, 651

O

Obruk k., Mihaliçık kz., 673

ocaklık, 276, 738

- karyeler, 276

Ochakiv bk. Özi, Ukrayna

Odun Kapısı, İstanbul, 413

Ofçabolı (Ovçe, Ovqe Pole, Ovce Pole) nh.,
Köstendil sn., 157

Oflazköy(?), Çorlu kz., 435

- oğlan, 605
- almak, 123
  - çekmek, 729
  - çık, 506
  - ların çekmek, 179
- Oğuzköy bk. Üğüz, Çankırı
- Ohri (Ohrid, Kuzey Makedonya), 5, 123
- livâsı, 200
  - sancağı, 5, 200, 654
  - sancağı kâimmakâmı, 5
  - Sancağibeyi, 654
  - sancağının hâsları, 200
- Ohrid, bk. Ohri, Kuzey Makedonya
- ok, 1
- ile (v)urmak, 176
- Omurtag bk. Alakilise, Bulgaristan
- Onikidivan
- Kâdîsı, 298, 506, 731
  - kazâsı, 506
  - nâhiyesi, Eflani kz., 554
- Orahova kz., 246
- ordu-yı hümayûn, 189, 349, 353, 419, 573, 662, 734
- akçesi, 740
- Orginos(?), metropolid, Karaferiye kz., 588
- Orhan, Sultân, 453, 663
- Orhaneli bk. Atranos, Bursa
- Orhay k., Boğdan, 26, 35
- Orlak (Strymonikó, Orliakon) k., Siroz kz., 493
- Orménio bk. Çirmen, Yunanistan
- Orovire(?), Yahûdiye, 252
- Orşova bk. İrşova, Romanya
- Ortahisar, Ürgüb kasabası, 451
- Ortaköy k., Sultan Ahmed Câmîi Evkâfından, 220
- Ortapare Kâdîsı, 524, 634
- Oruç Bey Vakfı, Kütahya sn., 125
- Oryahovo bk. Rahova, Bulgaristan
- Osijek bk. Ösek, Hırvatistan
- Osman Bey, ümerâdan, Menfulat hâkimi, Mısır, 363
- Osman bin Mustafa, Gökçesu k., Yarhisâr kz., 670
- Osman Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Kastamonu sn., 375
- Osman Çavuş, Dergâh-ı Muallâm Çavuşu, Çatalorman ve Şarvî nâm timârların zabtı ismarlanan, 427
- Osman Kethüdâ, Ağrıboz kz., 370
- Osman Paşa, Niğbolu Sancağı Mutasarrıfı, 115, 116
- Osman Şâh Evkâfı, Tırhala kz., 337, 338
- Osman, Ayaş nh., 498
- Osman, Bosna Beylerbeyi Müsellimi hizmetkârı, 620
- Osman, Bursa'da Kemhâcıbaşı, 207
- Osman, Çölabad kz., 14
- Osman, Dedezâde Zülfikar ve karındaşı İmirza nâm şakilerin yanında yer alan, Büyükiğde-ağacı k., 431
- Osman, Dergâh-ı Muallâ Yeniçerisi, Bandırma'da katlolunan, 437
- Osman, Divâne, Müderris, Ayaş kz., 528
- Osman, erbâb-ı timârdan, Silistre sâkinlerinden, Çatalorman ve Şarvî nâm timârların zabıtına memûr, 427
- Osman, Hazinedârbaşı, 40
- Osman, Kâdî, Nakşa kz., 70
- Osman, Karaman livasında mutasarrıf, 237
- Osman, keresteden mecrûhan fevt olan, Kastamonu, 112
- Osman, Kertil k. Üsküdar kz., 374
- Osman, kethüdâ, Anadolu eyâleti, 33
- Osman, Kütükçü, Pınarbaşı k., İzmir kz., 215
- Osman, menzilci, İnecek kz., 142
- Osman, Mihaliç kz., 613

Osman, mîr-livâ, Köstendil sn., 460
 Osman, müteveffâ Mustafa Çavuş'un kulların-
 dan, Beypazarı kasabası, 711
 Osman, mütevellî, Sultân Bayezid Hân Evkâfı,
 Edirne, 393
 Osman, Ortapare kz., 524
 Osman, Prevadi kz., 145
 Osman, Rum Beylerbeyisi, mîr-i mirân, 114
 Osman, sâbık Basra beylerbeyisi, Niğbolu San-
 cağıbeyi, 106, 117
 Osman, sâbık Karahisar-ı Sahib Sancağıbeyi
 Ahmed'in kethüdâsı, 32, 33, 186
 Osman, Sakız Kâdisı, 257
 Osman, subaşı, Çirmen kz., 408
 Osman, Sultân (II. Osman), 71, 205
 Osman, Sultân Ahmed Hân Câmî'-i Şerif Evkâ-
 fının Zile hâslarına tâbî' İlbeyle kabîlesinin
 Kethüdâsı, 421
 Osman, Sultan Bayezid Hân Evkâfı mütevellisi,
 Edirne, 496
 Osman, şaki, Voştine k., Pogoniye kz., 284
 Osman, Tokat Defterdârı, 742
 Osman, Ula kz., 136
 Osman, Yeniçeri, Doğancı karyesinden Meh-
 med'in amcası, 21
 Osmancık
 – Kâdisı, 114
 – kazâsı ahâlisi, 114
 Osmaneli bk. Lefke, Bilecik
 Ostrova (Ostrovo) Kâdisı, 696
 Ostrovo bk. Ostrova
 otlak hakkı, 651
 otluk, 708
 – kır, 249
 Oturak (Büyük Oturak) k., Gedüs kz., 609
 Otuzlu Gedik, 430
 Otuzlu Müteferrika, 653
 Ovayüzü Kâdisı, 307

Ovçe bk. Ofçabolu
 Ovce Pole bk. Ofçabolu
 Ovqe Pole bk. Ofçabolu

Ö

öküz bahâsı, 88
 Ömer Avni, Kâtib, Dergâh-ı Muallâ Müteferri-
 kası, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 525
 Ömer Bey Hânı Vakfı, 121
 Ömer Bey Hânı, Nefs-i Yenişehir, 121
 Ömer Çavuş, Bistriçi nâhiyesinde zeâmet tasar-
 rufu, 166
 Ömer Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 249
 Ömer, Altı Bölük halkı üzerine kethüdâyeri, Altı
 Bölük ağalarının Kâimmakâmı, Südde-i Saâ-
 det'te Mândeler Ağası, 36, 204
 Ömer, Atranos kazâsına tavuk cem'ine varan,
 216
 Ömer, Dergâh-ı Âli Müteferrikası, 473
 Ömer, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 227
 Ömer, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 417, 473, 645,
 647
 Ömer, eski Karesi Sancağıbeyi Mustafa'nın Mü-
 sellimi, 697
 Ömer, evkâf-ı âmme nâmiyle kendine berat
 alan, İznik kz., 37
 Ömer, Galata kz., 281
 Ömer, Karakaya k., Ayaş kasabası, 528
 Ömer, Karesi Sancağı Müsellimi, 357, 399, 521
 Ömer, Karesi Sancağıbeyinin Kâimmakâmı, 350
 Ömer, Karesi ve Uşak'ta Muhassıl-ı Emvâl, 455
 Ömer, Kâtib Hasan'ın karındaşı, Lefke kz., 392
 Ömer, Mamalu cemâatinin kethüdâsı Hacı
 Ömer'in oğlu, 421
 Ömer, Mândeler Ağası, 205, 395, 468, 487, 587,
 588
 Ömer, Mevlânâ, Ayasofya-i Kebir Câmii Evkâfı
 müfettişi, 509

Ömer, Mevlânâ, müderris, müfettiş, İstanbul, 371

Ömer, mütevellî, Sibây Câmii Vakfı, 724

Ömer, Nallı k., Uşak kz., 455

Ömer, sâbık Beylerbeyi, Kilis sancağına mutasarrıf, 274

Ömer, Sefer Paşa'nın Liplan Hâsları Voyvodası, 119

Ömer, Sipâhî Oğlanlar Ağası, 359

Ömer, Vâiz, Emîrek Evkâfı mütevellisi, 277

Ömer, Vezîr-i A'zam Halil Paşa'nın Drac'da Petkak hâsları Voyvodası, 400, 608

Ömri Çelebi, 30

Ömrî, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 63, 233, 530

örf, ayrıca bk. işkence

– etmek, 428

– ettirmek, 359

Ösek (Osijek, Hırvatistan), 87

öşr, 46, 49, 162 ayrıca bk. a'şâr ve öşür

– alınmak, 716

– buğday, 59

– ü resm, 155, 312, 652

– ü rûsûm, 652

–i diyet, 237

–i hubûbât, 442

–i mâhî, 572

–i sipâhî, 265

–i şıra, 716

öşür, 49, 179, 187, 265, 300, 358, 489, 493, 520, 553, 556, 584, 614, 651, 664 ayrıca bk. a'şâr ve öşr

– bedeli, 187

– zamânı, 179

–ler, 155

Öte Yaka, 513

Öyücek k., Şeyhli kz., 464

Öyük, Zağra-i Atik kz., 514-1

Özi (Ochakiv, Ukrayna), 299, 559, 690, 691

– Boğazı, 225

– cânibi, 245, 246, 247, 306, 394

– Defterdârı, 690, 691

– eyâleti, 676

– Kalesi, 248, 690, 691

– Kalesi ağası, 299

– Kalesi azebleri, 691

– Seferi, 159, 718

P

palanka, 434

–lar, 445

Palologo Dimitraki, zimmî, Zaçula k., Voştice kz., 179

Pamukova bk. Akhisar, Sakarya

Panaya Manastırı, Yenükköy(?) k., Sisam kz., 322

– râhibleri, 322

panayır, 571

Panayot, zimmî, Marmara Cezîresi reislerinden, 304

panbuk ipliği, 207

Papa İstrato, zimmî, 25

Papa Todori, zimmî, Bozbaba Cezîresi, , 292

papas, 176

Papaslı k., Ereğli nh., Haslar kz., Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî Evkâfı karyelerinden, 342

Papasoglu, zimmî Pınarhisar kz., 184

Paramythiá bk. Aydonat Yunanistan

Pare-i Küçük k., Üsküb kz., 91

Pasin, 705

– Kâdisı, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 719

– reâyası, 708, 709

– Sancağibeyi, 719, 727

Pasinler bk. Hasankalesi
 pastav çuka, 669
 Paşa sn., 564, 565
 Pátra bk. Balyabadra, Yunanistan
 Pazarcık nh., Maraş kz., 527
 Pazardzhik bk. Tatarpazarı, Bulgaristan
 Pazarköyü Kâdisı, 293
 Peć bk. İpek
 Peklin Kâdisı, 599
 peksimed, 185
 penbe (pamuk), 626
 Pendik kayıkları, 413
 Pepeyito, papas, İzlatar k., 176
 perâkende haymâne reâyâsı, 17
 pereme, 413
 Perithóri bk. Peritor
 Peritor (Perithóri) k., Voştıçe kz., 606
 Perşembe, Hacıkadı bk. Yedidivan
 Pervane Ağa, Aşçıbaşı, 606
 Pervane, celeb, Eflak, 148
 Pervane, İznikmid kz., 532
 Perviz Çavuş, Dergâh-ı Muallâ çavuşu, 614
 Perviz, eşkıyâ, Celâli, Çölabad kz., 14
 Perviz, müteveffâ, Amasya kasabası a'yânından, 725
 Peshtera bk. Peştere, Bulgaristan
 peştemâl, 686
 Peştere (Peshtera, Bulgaristan), Filibe kz., 29
 Peştere kasabası, Boğdan vilayeti, 26
 Petalacık k., İnebahtı livası, 197
 Petka k., Belgrad kz., 406
 Petkak k., Drac kz., 608
 – ve tevâbii hâsları, 400
 Petko Moroz, zimmi, İzlatar k., 176
 Petko, Alpullu k., Bergos kz., 551
 Petko, Kürkcü, zimmi, Prevadi kz., 145

Petko, zimmi, Tirpir(?) k., Serniçe kz., 236
 Petrelë bk. Petrin, Arnavutluk
 Petriç, Petrich bk. Petriç, Bulgaristan
 Petrich bk. Petriç, Bulgaristan
 Petriç (Petriç, Petrich, Bulgaristan)
 – kazâsı, 246
 – Kâdisı, 36, 233, 566, 682
 Petrin (Petrelë, Arnavutluk)
 – Kalesi, 10
 – Kalesi Azeb Ağası, 10
 – Kalesi Dizdârı, 10
 – Kalesi neferâtı, 10
 Petro, Kumrular k., Babaeskisi kz., 551
 Petro, Matbah-ı Âmire'ye et veren zimmi kas-sâb, 463
 Peymane, sancakbeyi câriyesi, 589
 Pınarbaşı k., İzmir kz., 215
 Pınarcık bk. Abya, Kütahya
 Pınarhisar kz., 184, 551, 563, 595
 Pidna bk. İpidne, Yunanistan
 Pîr Ahmed Çavuş, Ilgın kasabasından, 361
 Pîr Ahmed, Avkan k., Kabasakal Osman'ın da-madı, 455
 Pîr Ahmed, Liplan Hâslar Voyvodası, 119
 Pîr Ali, oğlu Eğlence'nin kefilî, Yağmalu k., Has-köy kz., 412
 Pîr Mehmed, Mevlânâ, Sakız Kâdisı, 27
 Pîr Mehmed, Mihaliçık ve önceden Karacaşe-hir Kâdisı, 123
 Pîr Nazar, Hacı, tüccâr, Kocaali k., Karasu kz., 669
 Pîrbik k., Belgrad kz., 406
 Pîri Subaşı, Dergâh-ı Muallâ yayabaşlarından, Kırk Üçüncü Bölükte, 129
 Pîri, Bozkoyunlu cemâatinden, 449
 Pîri, Kalmos mh., Tire kz., 477
 Pîri, Muhassıl-ı Emvâl, 544

Piri, Köstendil sâkinlerinden, kallâb, 365
 Piri, Ofçabolı nh., 157
 Piri, sâbık Şıkk-ı Sâni Defterdârı ve Selanik Sancakbeyi, 233
 pirinç, 341, 548, 686
 Piriâğa Mahallesi, İstanbul, 333
 Piripaşa Mahallesi, Haslar kz., 543
 pişkeş, 24
 Pişkopye (Shpat, Arnavutluk) k., İlbasan sn., 154
 piyâde
 – avârızı, 416
 – beyi, 453
 – ve müselleme avârızı, 375
 – ve müselleme tâifesi, 376
 Piyale Abdullah, kâtib, cebeci, On Sekizinci Bölükten, 297
 Piyale Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Sofulu k., Mendehera kz., 339
 Piyale, Sultan Ahmed Cami ve İmareti Evkafı mütevellisi, 495
 Pjez (Pjezgë, Arnavutluk)
 – Kalesi Azeb Ağası, 10
 – Kalesi neferâtı, 10
 – Kalesi Dizdârı, 10
 Pjezgë, bk. Pjez, Arnavutluk
 Planica bk. Planice, Kuzey Makedonya
 Planice (Planica, Kuzey Makedonya) k., Üsküb kz., 91
 Plevne
 – Kâdisı, 637
 – kazâsı, 246
 Plovdiv bk. Filibe, Bulgaristan
 Podgorya Kâdisı, 385
 Pogonianı bk. Pogoniye, Yunanistan
 Pogoniye (Pogonianı, Yunanistan) Kâdisı, 284
 Pogoya, eşkıya, Derbend k., Zağra-i Âtik kz., 625

Polat oğlu İbrahim, Haleb sâkinlerinden, 739
 Polo, Kumrular k., Babaeskisi kz., 551
 Polo Hacipolo, zimmî, Selanik kz., 285
 Polomiye
 – Kâdisı, 187, 198
 – kazâsı, 198, 245
 Pomorie bk. Ahyolu, Bulgaristan
 Pondekat (Pontikâtes, Yunanistan), Pogoniye kz., 284
 Pontikâtes bk. Pondekat, Yunanistan
 Popol, zimmî, şakî, 417
 potera, 519
 Praçkod(?) Derbendi, 159
 pranku, 485
 Prastos k., Mizistre kz., 478
 Prav, eşkıya, Cedid k., Zağra-i Âtik kz., 625
 Prelom bk. Vasilevo, Bulgaristan
 Prepol Kâdisı, 343
 Prevadi (Provardia, Bulgaristan) kz., 145, 242, 559
 Pristina bk. Priştine, Kosova
 Priştine (Pristina, Kosova) Kâdisı, 119
 Prizren bk. Prizrin, Kosova
 Prizrin (Prizren, Kosova) Dizdârı, 231
 Provadia bk. Prevadi, Bulgaristan
 Pugrandi İştvan, Roma İmparatoru elçisi âdemi, 712
 put, 207
 Pürcefa Hâtûn, Hayrabolu sâkinelerinden, 405
 Qoussaya bk. Kusaya

R

Râbia Hâtûn, Amasya kasabası, 725
 Râbia, Kehhâl, Piri'nin kızı, 477
 Radol Voyvoda, Boğdan eski Voyvodası, 346
 Radomir Kâdisı, 24

Radovis bk. Radovište, Kuzey Makedonya
 Radovište (Radovis, Kuzey Makedonya), Paşa
 sn., 682
 – Kâdisı, 566
 – kazâsı, 233
 Radvine k., Yenişehir kz., 430
 râhibler, 468
 Rahova (Krini, Rákhova, Arákhova, Oryahovo)
 kz., 246
 Rahova k., Voştıçe kz., 606
 raht, 152, 253, 414, 686
 Rakoniçe (Rakotinci, Kuzey Makedonya) k., Üs-
 küb kz., 91
 Rakotinci bk. Rakoniçe, Kuzey Makedonya
 Ram bk. Hram-ı Cedid, Sırbistan
 Ramazan Çavuş, Mihaliç kz., 3
 Ramazan, emred, Burdur kz., 255
 Ramazan, erbâb-ı timârdan, Kertil k., Üsküdar
 kz., 374
 Ramazan, Karamanca k., Gedüs kz., 584
 Ramazan, Lepepolye k., Lofça nh., Niğbolu kz.,
 637
 Ramazan, Mevlânâ, Burdur Kâdisı, 255
 Ramazan, müderriş, Dâr, 37
 Ramazan, reis, Ahyolu kz., 280
 Ramazan, Şehîd Muhyi Paşa'nın Kethüdâsı, 536
 Rancik(?) k., Belgrad kz., 406
 Ranko veled-i Nika, Ayvalı k., Bergos kz., 551
 Ranko veled-i Pold, Kumrular k., Babaeskisi kz.,
 551
 Raskov, zimmî, Medkofça k., Polomiye kz., 198
 Ravman k., Belgrad kz., 406
 Ravna yaylağı, Çerniçe kz., 244
 Ravza-i mutahhara, 582
 Razgrad bk. Hezargrad, Bulgaristan
 Râziye, Çakıl k., Gönen kz., 658

Râziye, Rukiye Hâtûn'un vâidesi, İstanbul, 371
 Razlık (Razlog, Bulgaristan) Kâdisı, 24
 Razlog bk. Razlık, Bulgaristan
 reâyâ*
 –ya el karmak, 368
 Receb Subaşı, Yirmi Üçüncü Sekbânlar Bölük-
 başısı, 129
 Receb, Bosna sn., 348
 Receb, Bostancıbaşı, 343, 515, 681
 Receb, Çölabad kz., 14
 Receb, Hacıbey Evkâfı nâzırı, Hâssa bostancılar-
 başı, 99
 Receb, kârbânsarây nâzırı, 94
 Receb, Mevlânâ, Kâdi, 42
 Receb, Şeyhli nh., Üsküdar kz., 470
 Receb, Şeyhli Subaşı, 464
 Receb, Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekrem Halil
 Paşa'nın Kapıcıbaşı, 629
 reft, 444
 – rüsûmu, 444
 Reis efendi bk. Reisü'l-küttâb
 Reisü'l-küttâb (Reis efendi), 1, 46, 98, 491, 527,
 573, 606, 649, 651, 666
 – Kâimmakâmı, 573
 rencber(ler), 396, 614
 – gemileri, 413
 resid akçesi, 735
 resm, 614 ayrıca bk. rüsûm
 --i ağnâm, 163, 508, 651 ayrıca bk. âdet-i ağ-
 nâm ve rüsûm-ı ağnâm
 --i arûsâne, 132, 595
 --i bennâk, 163, 508, 662
 --i cürm ü cinâyet, 132, 595
 --i çift, 130
 --i dönüm, 716
 --i duhan bk. tütün hakkı

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

- i ganem, 651
 --i gerdek, 662
 --i kismet, 111, 136, 240, 629, 709
 --i mirî, 64
 --i mücerred, 651
 --i otlak, 651
 --i tapu, 195, 322
 --i tapular, 195
 --i tulum, 495
- reste , 713
- Resul, Mevlânâ, Gökçeagaç Kâdisı, 131
- Revan (Yerevan, Ermenistan)
 – altunu, 363
 – beylerbeyisi, 697
 – Seferi, 52, 525, 534, 731
- rey' u gallesi meremmâtına vefâ etmemek, 457
- rezka (çiftlik, malikâne), 632
 –lar, 632
- Rhodes bk. Rodos, Yunanistan
- Rıdvan Bey, Selanik, 127
- Rıdvan Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 683
- Rıdvan (mîr-i mirân), 126
- Rıdvan, abd-i memlûk, eşkıyâdan, 3
- Rıdvan, Albalar k., Göynük kz., 249
- Rıdvan, zahirecilerden, 396
- Rıza, Dîvân-ı Hümayûn kâtibi, 52, 215
- Rifât, Dîvân-ı Hümayûn kâtibi rumuzu, 26, 168, 170, 242, 294, 324, 327, 336, 351, 369, 434, 490, 688
- Rifâti, Dîvân-ı Hümayûn kâtibi rumuzu, 29, 54, 214, 651
- rikâb-ı hümayûn, 50, 52, 85, 525
- riyâl, 363
- Rodos (Rhodes, Yunanistan), 351, 494, 512
 – Beyi, 38, 325, 494, 512
 – gemisi, 38
 – Kâdisı, 153
 – Kalesi, 494, 546
 – Kalesi Dizdârı, 546
 – kazâsı, 21
 – Sancağibeyi, 351
- Rodoscuk (Tekirdağ), 379, 487, 677
 – Gümrüğü, 83
 – İskelesi, 444
 – Kâdisı, 83, 379, 471, 487
 – kazâsı, 142, 287, 677
- Roma İmparatoru elçisi, 712
- Romanac (Româneşti, Romanya) nh., Eflak câ-nibinde, 710
- Româneşti bk. Romanac, Romanya
- Ropoz k., İstifa kz., Yahya Kethüdâ'nın zeâmeti karyelerinden, 320
- Rousse bk. Ruscuk, Bulgaristan
- Rozaj, Trgovişte bk. Tirgovişte
- Rrethi i Matit, Mat bk. Mat
- rub', 531
- Rudina bk. Rudini, Bosna-Hersek
- Rudini (Rudina, Bosna-Hersek), 244
- Rudnik kz., Belgrad kz., 406
- ruhbânlar, 322
- Rukiye Hâtûn, hile ile vakıf malı elde etmeye çalışsan, İstanbul, 371
- Rukiye Sultân, 52, 209, 210
- Rum Ahmed, İşketos Cezîresine tâbi, İskopolos ve Çamlıca cezîreleri sakinlerinden, 128
- Rum
 – Beylerbeyi, 84, 109, 114, 221, 421, 449, 524, 742
 – Defterdârı, 109, 574
 – tâifesi, 513
- Rumeli, 104, 200, 465, 551, 573, 581, 660, 663
 – Beylerbeyiliği, 693
 – Beylerbeyisi, 488
 – Kâdiaskeri, 168, 242, 251, 272, 277, 314, 359, 393, 396, 438, 473, 496, 658

– kerestesi, 549
 Rus şaykaları, 331
 Ruscuk (Ruse, Rousse, Vasilevo, Bulgaristan)
 – Kâdisı, 174, 250
 – kapudanı, 225
 Ruse bk. Ruscuk, Bulgaristan
 rûz-ı nevrûz, 114
 rûznâmçe(ler), 368, 422, 573
 – defterleri, 182
 – sûretleri, 368
 Rüstem Paşa Evkâfı, Pınarhisar kz., 551
 rûsûm(lar), 64, 67, 118, 119, 149, 185, 300, 448, 508, 530 ayrıca bk. resm
 --ı âdiye, 219
 --ı ağnâm, 253 ayrıca bk. âdet-i ağnâm ve resm-i ağnâm
 --ı hücec, 530
 --ı kısmet, 43, 136, 418, 530
 --ı mirî, 64
 --ı örfiyye, 220, 283, 381, 408, 553, 674
 --ı raiyyet, 118, 490, 556, 634, 723, 727
 --ı serbestiyye, 132, 478, 542, 595, 646, 656, 663
 rûsûmât, 191, 450
 --ı âdiyeler, 319
 rüşvet vermek, 276

S

Sabanca Beli, Kocaili sn., 615
 sabun, 686, 740
 –hâne, 740
 sâdât, 660
 – ve eşrâfın oğulları, 660
 Sâdık, Mevlânâ, Güzelhisar Kâdisı, 721
 Sâdık, şâkî, çoban, İvranya kasabası, 157
 Sa'di, mütevellî, 457

Safî Efendi (Çelebi), Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 15, 19, 31, 35, 40, 49, 50, 53, 63, 94, 107, 108, 118, 121, 127, 129, 134, 141, 144, 145, 147, 153, 154, 155, 156, 159, 161, 167, 168, 179, 182, 208, 219, 221, 244, 249, 257, 269, 270, 271, 275, 278, 285, 457, 561, 563
 Sağ-kol, 581
 sahâbe, 531
 sahîhül'-vezn dirhemler, 180
 Sahra kz., Niğbolu sn., 246
 Sakarlı ahâlîsi, Bursa'da medfûn Emir Sultân Evkâfından, 735
 sakat ve kalb iş celeb, 474
 Sakız (Nisî Chíos, Yunanistan) 420, 516, 536
 – Kâdisı, 257, 422, 536
 – Kalesi, 257
 – Kalesi Dizdârı, 257
 – mukâtaâtı, 257
 – Sancağibeyi, 257, 422
 sâki (su dolabı, su arkı), 555
 sakkâlar, 426
 Saksoncubaşı, 102
 Salacak (mahal ismi), Kefe sn., 331
 Salamon, Yahûdî tâifesinden, 577
 Salamon, Yahûdî, İskenderiye Emîni, 362
 Salash, Bulgaristan bk. Selisne, 159
 Salay Andreyas, Roma İmparatoru elçisi âdemi Pugrandi İştvan'ın Belgrad Kalesi'nde mahbus bulunan hizmetkârı, 712
 salb ü siyâset, 55, 132, 464, 595, 651
 salgın
 – eylemek, 111
 – salmak, 161, 465, 527
 – vermek, 100
 Sâlih, Balyabadra sâkinlerinden Rüstemzâde demekle ma'rûf Müteferrika Mehmed'in oğlu, 377, 378
 Sâliha hâtûn, Dergâh-ı Âlî Müteferrikası Ömer'in annesi, 473

- Salihîye subaşısı, 698
- Salina kasabası (Ámfissa, Yunanistan), Ağrıboz sn., 726
- Salonica, bk. Selanik, Yunanistan
- sâlyâne, 82, 515, 732
- Samakov (Samokov, Bulgaristan)
- Kâdisı, 24
  - Mukâtaâtı Müfettişi, 485
  - Mukâtaâtı Nâzırı, 485
- saman, 102
- kantarı, 413
  - kayıkları, 413
- Samarya Toroto, Yahûdî, Rodos, 546
- Samokov bk. Samakov, Bulgaristan
- Samsun, 742
- muhâfazası, 130
- sancakbey(i/leri)*
- Sandıklı, Afyonkarahisar, 14
- kazâsı, 359, 416
- Santa Maura bk. Ayamavra, Yunanistan
- Santa-Mama k., Sultan Ahmed Câmîi Evkâfından, 220
- Sarajevo bk. Saray, Bosna-Hersek
- Saray (Sarajevo, Bosna-Hersek) Monlâsı, Bosna eyaleti, 348
- Saray-ı Âmire, 28, 728
- Sarayköy bk. Ezine, Denizli
- Sarı Saltuk Tekkesi, Baba-yı Atik kz., 616
- Sarı Yani, Hâssa koyun sürücülerinden, 710
- Sarı, Dadlu cemâatinden, 449
- Sarıbayır, Harmanlı kasabasına yakın mevzii, 630
- Sarıca, zorbabaşı, Çıvgalar k., 416
- Sarıçayır k., Akyazı nh., Hudavedigar sn., 125
- Sarıgölcük (Sülüklügöl) (mevzi ismi), Yarhisâr kz., 670
- Sarıgörez hammâmı, İstanbul, 386
- Sarıyar k., Hâslar kz., Sultan Ahmed Câmîi Evkâfından, 19, 220
- Saruhan Pınarı, Zağra-i Atik kz., 514-1
- Saruhan, 604
- sancağı, 43, 57, 75, 108, 302, 356, 425, 491, 507, 517, 562, 661
  - Sancağibeyi Müsellimi, 665
- Savol Koyrac, Yahûdî, İstanbul'da Kordova cemâatinden, 286
- sayd olunmak, 190
- Sazak k., Mihalıçcık kz., 123
- Sebeş, Romanya, 159
- Sebil-i allâm, Mısır, 555
- seccâde-i hazret-i Resûl, 675
- Sedilko, zimmi, Medkofça k., Polomiye kz., 198
- Sefer Çavuş, Rikâb-ı şerif hizmetine ta'yîn olunan altmışlı çavuşlardan, 622
- Sefer Kethüdâ vakfı, Galata'nın Tophane kasabasında, 540
- Sefer Paşa, Rumeli Beylerbeyisi, 79, 119
- 'nın Liplan Hâsları, 119
- Sefer Subaşı, Hasankalesi, Pasin kz., Erzurum vl., 699, 701, 702, 703, 704, 706, 707, 708, 709
- Sefer, Akbaşlar k., 350
- sefer-i hümayûn, 71, 117, 143, 336, 403, 404, 459, 573, 603, 629, 658, 659, 718
- sekbân(lar), 32, 157, 188, 221, 234, 320, 404
- bölükbaşı, 583
  - başı, 663, 685
- seksuncubaşı, 202, 214
- selâmiyye, 17, 32, 115, 116, 219, 444, 451, 460, 527, 663, 666
- selâmlık, 18, 130, 131, 221, 478, 665, 719
- Selanik (Salonica, Thessaloniki, Yunanistan), 258, 579, 715

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

- Kâdisı, 102, 127, 164, 258, 285, 579, 680, 689, 715
- Monlâsı, 252
- Müftisi, 74
- Sancakbeyi, 233
- Seliána bk. Selyana
- Selim Hân Vakfı, Sultân, Tuzla ve Ezine kazalarında, 664
- Selim Hân, Sultân, 215
- Selim, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 68, 69, 169, 211, 580
- Selim, Ortapare kz., 524
- Selim, Sultân Selim Han Vakfı mütevellisi, 492
- Selim, Sultân Süleyman Hân evkafı mütevellisi, Drama ve Filibe, 501
- Selim, Sultân, (Yavuz Sultan Selim), 67, 68
- Selim, Zile hâslarından İlbeyli kabilesinden, 421
- Selime Hatun, Kışla k., Ferecik kz., 649
- Selmî, Divân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 117, 704
- Selisne (Salash, Bulgaristan), 159
- Selvi (Sevlievo, Bulgaristan) kz., 246
- Selyana (Seliána) k., Voştıçe kz., 606
- Semendire, 488
- Sendersof, zimmî, 92
- serbest
- serbest karye(ler), 115, 116, 453, 666, 717
  - timâr raiyyetleri, 117
  - zeâmet raiyyetleri, 117
- serbestnâme, 714
- serdâr(lar), 5, 6, 7, 8, 9, 32, 33, 90, 120, 143, 165, 214, 222, 394, 404, 508
  - emri, 419
  - ı ekrem, 52, 120, 133, 189, 222, 318, 400, 578, 734
  - lık, 80, 214
  - lık hidmeti, 214
  - lık umûru, 214
- Serfiçe (Sérvia, Yunanistan) Kâdisı, 74
- serhad
  - hizmeti, 16
  - muhâfazası, 16
  - de sâkin olmak, 16
  - d-i mansûre, 175
  - li gaziler, 16, 367
  - linin malı, 367
- Sérres bk. Siroz, Yunanistan
- Sérvia bk. Serfiçe, Yunanistan
- Sevasto, zimmî, 128
- Sevinçören bk. Sevinçviran, Kastamonu
- Sevinçviran (Sevinçören) kasabası, Tosya kz., Kengiri sn., 52
- Sevindik b. Şişek, Susuz k., Sandıklı kz., 359
- Sevindik k., Demirci kz., 508
- Sevindik, Çölabad kz., 14
- Sevindik, Deli, şakî, Ayaş kasabası, 528
- Sevindik, Susuz k., 359
- Sevlievo bk. Selvi, Bulgaristan
- Seydi Çavuş, eşkıya, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Müteveffa Tatar Ali Çavuş'un adamlarından, 657
- Seydi, Honaz kz., 410
- Seydi, şakî, Şehr-i Zol eyaleti, 738
- Seyf, Divân-ı Hümâyûn katibi rumuzu, 377
- Seyfi, Divân-ı Hümâyûn katibi, 74, 91, 325
- seyis akçesi, 735
- Seyyid Ali, Mevlânâ, Gedüs Kâdisı, 609
- Seyyid Derviş Mehmed, Mevlânâ, Yeniil Kâdisı, Dukakinzâde'nin Mehmed Paşa'nın Halep'te inşa eylediği Âdiliye Camii'nin mütevellisi, 541
- Seyyid Hasan-ı Bedri, Ka'be-i Şerif yolu üzerindeki Bedr-i Huneyn isimli mahalde fısıkye hizmeti veren, 593
- Seyyid Osman, sâdât, 639
- Shehrzour bk. Şehr-i Zol

- Shenkolle bk. Şinkol k.
- Shipka bk. Şıbka, Akçakızanlık-Bulgaristan
- Shkodër bk. İskenderiye, Arnavutluk
- Shpat bk. Pişkopye, Arnavutluk
- Shumen bk, Şumnu, Bulgarsitan
- Shumla, Shumen bk. Şumla
- Sıdkı, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 390
- Sığla Beyi, 489
- Sığlar (mahal ismi), Kefe eyaleti, 331
- sınırnâme, 514-1, 651
- Sırrı, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 1, 213, 332, 618, 678, 718
- Sibây Câmii Vakfı, Bâb-ı Câbiye, Şam-ı Şerif, 724
- sicil (sicillât), 12, 21, 26, 32, 34, 42, 51, 66, 74, 91, 97, 101, 102, 131, 152, 176, 186, 221, 249, 526, 530, 556
- akçeleri, 95, 240
  - etmek, 123, 177
  - ettirmek, 4, 55
  - olunmak, 25, 119, 255, 341, 461
  - ve hüccet etdirmek, 453
  - ve hüccet ettirmek, 350
  - ve hüccet olunmak, 274, 275, 330, 404, 412, 416, 511, 544, 725
  - -i mahfûza kaydetmek, 533
- sicillât bk. sicil
- Sidirokastro bk. Timurhisar, Yunanistan
- Sifrihisar
- Kâdisı, 431, 494
  - kazâsı, 494
  - sancağı, 515
- sikke, 77, 160, 365, 426
- Silahdâr (isim), Yaylacık k., Zağra-i Atik kz., 625
- Silahdâr, 405, 499
- ağası, 278
  - ân, 15
  - lar, 204, 302
  - lar ağası, 279
  - lar kethüdâyeriliği, 395
- Silistra bk. Silistre, Bulgaristan
- Silistre (Silistra, Bulgaristan), 690
- beylerbeyisi, 427
  - Kâdisı, 427, 690, 691
  - livâsı, 90
  - sancağı, 90, 225, 482, 676, 691
  - sancağı sipâhileri, 90
- Silivri İskeleyi, 444
- Simav, Kütahya, 1
- Simon, Eflak Voyvodası, 462
- Simson, Yahûdî, 328
- Sinan Paşa, Cigalazâde, 70
- Sinan Paşa, Şark Seferi Serdârı iken vefât eden, 197
- Sinan, Delvine sn., 188
- Sinan, Hatib, vekil, Ankara kz., 711
- Sinan, Karinabad sâkinlerinden, Yeniçeri Serdârı, 250
- Sinan, Mahmiye-i Selanik'de Çerçöp Subaşı, 715
- Sinan, Mazaraki k., Balyabadra nh., 683
- Sinan, reâyâ, Akşehir kz., 89
- Sinan, Yeniçeri, Üsküp, 537
- Sinason (Mustafapaşa) k., Ürgüb kz., 98, 451
- Sinyor cemâati, Yahûdî tâifesinden, 286
- sipâhi(ler), 67, 130, 147, 149, 150, 154, 265, 300, 361, 375, 376, 400, 478, 481, 511, 603, 614, 651, 703, 737
- tâifesi, 364, 375, 429
  - hizmetkârları, 550
  - oğlanı, 668
  - ağası, 359
  - zâbiti, 400
- Sipâhî Oğlanlar Ağası, 359

- Sirem, 488
- Siroz (Sérres, Yunanistan)
 – kazâsı, Paşa sn., 233
 – Kâdisı, 276, 493, 680
- Sirsina bk. Sirsine
- Sirsine (Sirsina) k., Menûfiye kz., 531
- Siryakus (Siryâqûs) k., Haremeyn-i Şerifeyn evkâfından, Mısır'a tâbi', 88
- Siryâqûs bk. Siryakus, Mısır
- Sisam (Nisí Sámos, Yunanistan) Kâdisı, 322
- Sivas
 – beylerbeyisi, 404, 503
 – Kâdisı, 467
- Sivastos, zimmî, Gemlik sâkinlerinden, 344
- siyâset etmek, 506
- Siyerice k., Bistriçe nh., Hersek sn., 166
- Skepastó bk. Voştıçe
- Skiathos bk. Cezîre-i İşketos, Yunanistan
- Skopje bk. Üsküb, Kuzey Makedonya
- Sliven bk. İslimye, Bulgaristan
- sof, 633
 – işçileri, 633
- Sofia bk. Sofya, Bulgaristan
- Sofu Kâdisı, 505
- Sofulu k., Mendehor(a) kz., 339
- Sofya (Sofya, Bulgaristan) Kâdisı, 81, 212, 384, 577
- Soğa Big Medresesi (Soğa Medresesi, Eskişehir), 529
- Soko Banja bk. Bana, Sırbistan
- solak, 29
- Solna Brez (?) k., Üsküb kz., 91
- Soma (?) Kâdisı, 79
- Sorguçluğağaç, Zağra-i Atik kz., 514-1
- Sorsovi k., Aksaray kz., 592
- Sotíra, Lukovíts bk. Lukovi, Yunanistan
- Sovalak Kâdisı, 197
- söğüş akçesi, 735
- Serniçe (Cernica, Bosna-Hersek) Kâdisı, 236, ayrıca bk. Çerniçe
- Star Dojran bk. Doyran, Kuzey Makedonya
- Stara Zagora bk. Zağra-i Atik, Bulgaristan
- Stavropigio, Castle of Zarnata bk. Zarnata
- Štović bk. İştovik, Bosna-Hersek
- Strumica bk. Ustrumca, Kuzey Makedonya
- Strymonikó, Orliakon bk. Orlak
- su
 – hazinesi, 715
 – köyleri, Haleb, 429
 – kuyusu, 324
 – müşidliği, 429
 – sığırların sürmek, 468
- subaşı(lar), 17, 19, 50, 106, 109, 115, 116, 130, 198, 240, 244, 255, 293, 320, 352, 451, 453, 464, 466, 478, 482, 525, 527, 553, 555, 568, 595, 661, 662, 663, 665, 714
- Subhi, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 521
- Suğla
 – hâsları, 53
 – sancağı, 356
- sûhte / ler (sûhtevât), 1, 165, 213, 261, 262, 318, 336, 350, 465, 466, 517, 521, 551, 603, 609, 679
 – akrabası, 517
 – eşkıyası, 93, 260, 357, 410, 465, 560, 697
 – eşkıyası teftişi, 357
 – teftişi, 18
 – yatağı, 508
- sûhtevât bk. sûhte
- sûk-ı sultânî, 29, 134, 214, 384, 437, 497
- Sulem Mihal, zimmî, Eflak Voyvodası Aleksandır'ın boyarı, 414
- Sultân Ahmed Câmii Evkâfı, 270, 358, 360, 447, 448, 449, 450, 634, 651, 717
 – hâsları, 59, 353, 355, 440, 443

- mahsûlâtı, 60
- reâyâsı, 60, 109, 185, 269, 347
- Voyvodası, 185
- , İstanbul, 49, 59, 60, 109, 183, 185, 220, 347, 353, 354, 421, 446, 495, 644
- Nâzırı reâyâsı, Alasonya kz., 271
- Sultan Bayezid
  - Evkâfı, Alaşehir kz., 118
  - Evkâfı zâbitleri, 118
  - , Evkâfı, Edirne, 393, 496
  - Hân Câmii ve İmâreti Evkâfı, Amasya, 213
  - Hân Câmii, İstanbul, 457
  - i Veli Evkâfı, Bursa, 20
- Sultân Mehmed Hân Evkâfı, Haslar, Vize, Pınarhisar ve Bergos kazalarında, 595
- Sultân Murad Hân Evkâfı, Bursa, 132
- Sultân Orhan Câmî'-i Şerîf ve İmâret ve Mektebi ve müteaddid evkâfı, İznik kasabası, 259
- Sultân Selim Hân Evkâfı, Drama ve Zihne'de, 492
- Sultân Süleyman Hân
  - Câmii ve İmâreti Evkâfı, Şam-ı Şerîf, 319
  - Dâru'l-Kurrâsı Evkâfı, Tire kz., 44
- Sultân Süleyman Hân Evkâfı
  - , Ahyolu kz., 280
  - , Drama kz., 304
  - , Eceabad kz., 305
  - , Filibe, 501
  - , Pınarhisar kz., 551
  - , Şam, 490
- sultânların defteri, 52
- Sultanönü
  - sancağı, 55, 376, 515
  - sancağı havâssı, 163
  - Sancağibeyi, 163
  - Sancağibeyi Kâimmakâmı, 163
- surna, 157
- Surnacı, 685
- surre, 86
  - i cedide, 456
  - i Cedide Emîni, 456
  - i şerîf, 456
- Susçoviçe(?) k., Belgrad kz., 406
- Susuz k., Sandıklı kz., 359
- suyolcular, 241
- suyolu / suyuolları, 19, 208, 241, 386, 389, 429
  - nâzırı, 4, 324, 452, 480, 569
- Südde-i Saâdet*
- südüş hakkını almak, 473
- Süheylağa Mahallesi, Tophane, Galata kz., 295
- Süleyman b. Mustafa, Güney k., Bigadiç kz., 357
- Süleyman Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, İstanbul, 332
- Süleyman Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, Sultan Ahmed Camii Kayyımlarbaşısı, 717
- Süleyman Çavuş, Kıbtıyân mukataası cem'ine memur Tımişvarlı Mehmed'in Âmil-i Mâl'ı(?), 515
- Süleyman Hân, Sultân (Kanuni Sultan Süleyman), 429, 638
- Süleyman Paşa, sâbık Tımişvar Beylerbeyisi, ber-vech-i arpalık Ohri sancağı mutasarrıfı, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 200
- Süleyman Voyvoda, Kilis, 291
- Süleyman, Alaybeyioğlu, timâr sipâhisi, 372
- Süleyman, Alpmusa(?) k., Bergos kz., 499
- Süleyman, Bölük Halkı Kethüdâsı, 343
- Süleyman, Burdur kz., 255
- Süleyman, Defterdâr, 51
- Süleyman, Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşısı, mübâşir, 5, 10, 11
- Süleyman, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 140, 210

* Hemen hemen her hükümde yer aldığı için indekse alınmamıştır.

Süleyman, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, İstanbul'da Sultân Ahmed Hân Evkâfı hâslarından Kilis Hâsları Voyvodası, 353

Süleyman, Dev, Sipâhi oğlanı, eşkıya, Foça kz., 343

Süleyman, Hacı, Mahmudpaşa Mahallesi sâkinlerinden, İstanbul, 151, 472

Süleyman, Hâtûniye-i Muazzama Evkâfı mütevellisi, 67, 68, 69

Süleyman, İstanbul'da Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerif Evkâfı Hâsları Voyvodası, müteveffâ, 440

Süleyman, İznik kz., 475

Süleyman, Kilis Voyvodası, 291, 353

Süleyman, Mevlânâ, dânişmend zümresinden, Alaşehir sâkinlerinden, 455, 558

Süleyman, Mevlânâ, Selanik Müftisi, 74

Süleyman, muharrir, Hersek sn., 419

Süleyman, Mumcu, gedikli, 581

Süleyman, sâbık Bosna Defterdârı, 419

Süleyman, Şehran Hakimi Hüseyin'in karındaşı, Şehran hükümeti verilen, 738

Süleyman, tâcir, Edincik kz., 658

Süleyman, teberdâr, Altıncı Ağa Bölüğü, 102

Süleyman, Türkmen tairesinden, Yeniil kz., 686

Süleyman, Umur Bey evlâdı, 125

Süleyman, yeniçeri geçinen, Murtazaabad kz., 605

Sülûklügöl bk. Sarıgölcük

Sünbül Ali, Arab, eşkıyâ, İzmir kz., 489

sürsat, 79, 120, 194, 220

– zahîresi, 120

sürücü, 220, 728

– hidmeti, 163

– koyunu, 436

Süzebolu k., Ahyolu kz., 393, 496

Svilengrad bk. Cisir-i Mustafapaşa, Bulgaristan

Svrljig bk. İsfelik, Sırbistan

Ş

Şa'bân bin Abdullah, Darlık-ı Kebir k., İznikmid kz., 532

Şa'bân Çavuş, Medine-i Münevvere Evkâfı Mütevellisi, 101

Şa'bân Hoca, Karaköy k., Mağnisa kz., 623

Şa'bân, Aralık-ı Afşar k., Onikidivan kz., 298, 506

Şa'bân, Devcioğlu, şakî, Eğerciköyü k., Kızılıhsar kz., Aydın sn., 721

Şa'bân, Güvençli k., Demirci kz., 508

Şa'bân, Hacı, Öyücek k., 464

Şa'bân, İskilib Kalesi Dizdârı, 388

Şa'bân, İznikmid kz., 458

Şa'bân, Karakoyunlu cemâatinden, 163

Şa'bân, kâtib, Dîvân-ı Hümâyûn katibi, Karahan Beylerbeyisi İbrahim'in müsellimi, 583

Şa'bân, suhte, Balıkesir ve Balya kz., 521

Şa'bân, şakî, Kavacık k., Araç kz., 659

şabhane, dağ kurbü, 584

Şâh Murad, Kızık cemâatinden, 449

Şâh Unsur, Ereğli sâkinlerinden, 76

Şahbesti aşireti, Nusaybin kz., 648

şâhi darbzen, 485

şâhid-i zûr, 95, 168

Şahin, Deli, şakî, İvranya kasabası, 157

şâhînciler başı, 743

şakî(ler), 5, 6, 9, 10, 45, 107, 176, 183, 221, 255, 284, 293, 359, 399, 459, 465, 470, 475, 508, 523, 524, 528, 551, 574, 615, 625, 658, 678, 721, 729

şalvar, 686

Şâkir, Müşkûre k., Kocaili sn., 615

Şam (Şam-ı Şerif), 86, 319, 454, 456, 490, 686, 722

– beylerbeyisi, 86, 131, 449, 490, 650, 722, 724

– Defterdârı, 582, 593

- Emîr-i hâccî, 582
- Kâdisı, 86, 319, 454, 490, 698, 722, 724
- muhâfazası, 582, 698
- sancağı, 698
- Şa'ra k., Şam, 490
- Şark Seferi, 5, 6, 8, 9, 32, 55, 143, 197, 200, 205, 271, 405, 460, 510, 576
- Şarköy bk. Şehirköy, Tekirdağ
- Şarvî, timâr, Silistre sn., 427
- şayka, 114, 194, 225, 242, 331
  - lar, 225, 297, 306
  - lar binâsı, 225, 247
- şeb-külâh, 588
- Şefaât, Menteşe sancağına piyâde avârızı cem'i-ne gidenlerden, 416
- Şefkat cemâati, Türkmân-ı Haleb'e tâbi, 449
- Şefkat, Kızık cemâatinden, 449
- Şehirköy (Şarköy, Tekirdağ), Gelibolu kz., 324, 382
- Şehran
  - hâkimi, 738
  - Hükûmeti, 738
- Şehr-i Zol (Shehrzour)
  - A'yânı, 738
  - Beylerbeyisi, 738
- Şehsüvar bin Nasuh, Kureyş k., Yarhisâr kz., 670
- Şehzâde Sultân Mehmed, 489
  - Hân Evkâfı, İstanbul, 195, 667
  - Hân Vakfı zâbitleri, 195
- şekvâcî tarîkı, 603
- Şem'î, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 23
- Şemovil veled-i Avraham, Yahûdî, Sinyor cemâatinden, 286
- Şems Ahmed Paşa, sâbık Vezîr, Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl, 43, 75, 302, 356, 425, 491, 507, 603, 604
- Şemud Kalesi, Delvine sn., 39
- Şengeldi, şaki, Menteşe sn., 302
- şer' u kânûn, 491, 493, 498, 576, 609, 614, 645, 652, 661, 664, 667, 679, 701
- şerâyit-ı vakf, 469
- şer'-i şerîf, 1, 61, 73, 75, 91, 101, 102, 108, 112, 115, 119, 137, 157, 176, 209, 497, 572, 580
- Şerîf Ahmed, Kâdî, Bolu l., 684
- Şerîf, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 177, 218
- şerikler, 77
- şetm
  - etmek, 544, 616, 675
  - eylemek, 676
  - i galiz, 155, 659
- Şeyh Hamzalı cemâati, Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerîfi Evkâfına tâbi, 448
- Şeyhî Çelebi, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 409
- Şeyhî, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 392
- Şeyhler Kabilesi, Havâss-ı Kilis'e tâbi' Millü tâifesi Ekrâdından, 291
- Şeyhler nh., Üsküdar kz., 31, ayrıca bk. Şeyhli nh., Üsküdar kz.
- şeyhler, 389
- Şeyhler, Küçük Kaynarca bk. Şeyhli, Üsküdar kz.
- Şeyhli (Işıklı, Çivril) Kâdisı, 464
- Şeyhli (Çivril, Afyonkarahisar) kz., 560, 627
- Şeyhli nh., Üsküdar kz., 470, ayrıca bk. Şeyhler nh., Üsküdar kz.
- Şeyhülislâm, 20, 158, 174, 181, 264, 272, 277, 359, 411, 543, 621, 683
- Şıpka (Shipka, Bulgaristan) k., Akçakızanlık kz., Kırkkilise sn., 717
- Şıkk-ı Sâni Defterdârı, 327, 622
- Şıkk-ı Sâni Defterdârlığı, 233
- Şiarılı(?) Kâdisı, 685
- Şimiyos k., Torpolişe kz., 478
- Şinkol (Shenkolle) k., Mat kz., 674

Şirvan beylerbeyisi, 603, 604
 Şuayb(?), Kıcılu cemaâtinden, 449
 Şumla (Shumla, Bulgaristan) Kâdisi, 685
 Şumnu (Shumen, Bulgaristan) kz., 246
 Şücaeddin (Ulukışla) nh., Niğde sn.
 – nâhiyesi, 404
 – Kâdisi, 557
 Şükrullah, Karahisar-ı Sahib Sancağibeyi, mahâ-yif teftişine memûr, 14
 Şükrullah, Mevlânâ, Yörükân-ı Ankara Kâdisi, 163
 şürb-i hamr, 255, 489, 547, 670, 678
 şütüm-ı galiz, 177
 şütüm-ı galiza, 616

T

Tabîb Ömer, Akçakilise k., Ovayüzü kz., 307
 Tabşar k., Şam, 490
 tâcir, 658 ayrıca bk. tüccâr
 tahrîr
 – etmek, 419
 – olunmak, 484
 Tahtelkal'a, Tire kz., 477
 Takiyos(?) k., Voştıçe kz., 606
 Taksarhi Manastırı, İzdin kz., 651
 takye, 474
 takyeci tâifesi, 474
 Takyeciler Çarsûsu, 474
 talâk
 – vermek, 623
 --ı selâse, 298, 506
 Talanda hâsları, 668
 tamga, 47, 103, 180, 210
 –lı arşın, 47
 –lı dirhem(ler), 47, 104
 –lı keyl, 266

–lı kile, 266
 --yı kirpas rüsûmu, 210
 Tanaş, zimmi Pınarhisar kz., 184
 Tanrıdağı yörükleri, 71
 Tanrıverdi, Bayburd sâkinlerinden, Silahdâr Ağası iken fevt olan Mahmud Paşa'nın karındaşı, 278, 279
 tapu tezkiresi, 322
 Tarabya k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, Hâslar kz., 19, 220
 Tarahsa (Tarâtsa) k., İzdin kz., 651
 Tarâtsa bk. Tarahsa
 Tarhala (Darkale, Manisa), Kâdisi, 93
 Tarsus, 22
 – Kâdisi, 22
 – Sancağibeyi, 22
 taş dirhemler, 104
 taşçı, 245, 246, 559
 Taşlıca Kâdisi, 343
 taşra, 29
 Tatar Ali Çavuş, 498
 Tatar, 160, 331
 – huccâcı, 582
 – tâifesi, 582
 Tatarpazarı (Pazardzhik, Bulgaristan), Filibe kz., 29
 Tatavla k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
 Tatlıcakayaları mevkisi, Mihaliçcık kz., 673
 tatlık
 – etmek, 635
 – eylemek, 506
 Tavak k., Karataş nh., Demirci kz., 1
 Tavak k., Demirci kz., 508
 tavattun, 22
 – etmek, 22
 – eylemek, 89
 tavuk, 1, 66, 95, 152, 216, 453, 478, 542, 628, 717

taycıyân tâifesi, 431

Tayyib, Kâdi, 574

Tazı Bali (Ramazan), şakî, Şeyhli nh., Üsküdar
kz., 470

ta'zir-i şedid, 508

teberdâr, 102

Teberrük, Bozkoyunlu cemâatinden, 449

tefâvüt-i keyl, 488

Tefenni Kâdisı, 510

Tefsirhân Mahallesi, Bursa kalesinde, 27

teftiş, 25, 131, 335, 469, 508, 511, 574, 576, 603,
607, 609, 624, 625

– (akçesi), 131

– ü tefahhus, 603

–ci, 335

Teğelticizâde, Mevlânâ Ahmed, Kâdi, Akşehir'de sâkin, 361

tekâlîf (vergiler), 12, 18, 60, 67, 95, 100, 109,
114, 141, 147, 149, 158, 186, 194, 229, 406,
479, 523

–i örfiyye(ler), 12, 143, 219, 286, 342, 352,
479, 651, 660, 672

–i şâkka, 100, 442, 639, 660, 674

Teke

– sancağı, 576, 695

– sancağı hâsları, 695

– Sancağıbeyi, 576

Tekeli Mehmed Bey, müteveffâ, sâbık Anadolu
Beylerbeyisi, 1, 75, 580

Tekirdağ bk. Rodoscuk

tekye(ler), 371, 389, 636

telhîs, 612, 663

– olunmak, 6, 255, 313, 404, 525

– ve arz olunmak, 473

temessük(ler), 70, 125, 195, 237, 334, 359, 367,
429, 443, 482, 527, 531, 573, 660, 662, 674

temessükât, 125, 135, 139, 194, 220, 224, 229,
237, 376, 531, 632, 642

temlik, 99

– olunmak, 526

Teneş?, zimmi, 92

Tepelenë bk. Depedelen

tercemân(lar), 178, 444

tereke(ler), 46, 49, 50, 136, 171, 265, 266, 290,
332, 354, 404, 431, 488, 493, 505, 614, 651,
708 ayrıca bk. muhallefât

– mahsûlü, 200

– yerleri, 290

– zirâat etdirilmek, 354

– zirâat olunmamak, 505

–lerin öşrü, 46, 640, 643

terk

–i diyâr, 33, 484

–i mesken, 600, 698

Tersâne-i Âmire, 13, 30, 203, 220, 254, 549

– mühimmâtı, 515

Teşanj bk. Teşene, Bosna-Hersek

Teşene (Tesanj, Bosna-Hersek) k., Bosna sn.,
348

– Kâdisı, 620

teşrifât hizmeti, 249

tevliyet, 44, 99, 401, 722

tezevvüc, 506

tezkire, 226, 228

– göndermek, 83, 101

Theoktisto bk. Torpolişe

Thessaloniki bk. Selanik, Yunanistan

Thívai bk. İstifa, Yunanistan

Tımişvar (Timişoara, Romanya), 159

– beylerbeyi, 5, 16, 300, 433, 434, 484, 485,
682

– Beylerbeyiliği, 271

– Defterdârı, 484

– Dizdârı, 485

– eyâleti, 16, 484

- Kalesi, 485
- Timișvarlı Mehmed, Kıbtıyân mukataası cem'ine memur, 515
- Tırhala (Tríkala, Yunanistan)
  - Kâdısı, 80, 162, 185, 214, 283, 337, 338, 439, 441
  - kazâsı, 214
  - sancağı, 185, 206, 383, 653, 682
  - Sancağibeyi Müsellimi, 383
- Tırnova (Veliko Tŭrnovo, Bulgaristan)
  - kazâsı, 246
  - Kâdısı, 176
- Tırnovi bk. Tırnova (Veliko Tŭrnovo, Bulgaristan)
- Tikveş Kâdısı, 566
- timâr, 16, 120, 135, 155, 167, 175, 255, 320, 332, 348, 378, 427, 484, 534, 554, 637, 656, 657, 683
  - berâtı, 188
  - karyeleri, 52
  - reâyâsı, 131
  - sâhibleri, 373
  - tevcih(i), 573
- Timișoara, bk. Timișvar, Romanya
- Timok kz., 245
- Timurcu (Demirci) k., Galata kz., 226
- Timurhisar (Sidirokastro, Yunanistan) kz., Paşa sn., 233
- Timurtaş Paşa Medresesi, Edirne, 359
- Tire, 44, 603, 604
  - Kâdısı, 44, 177, 329, 477, 603
  - kz., 329, 477
  - Mollası, 604
  - Monlâsı, 356
  - Müftisi, 177
- Tirgoviște (Rozaj, Trgoviste) nh., 599
- Tirpir(?) k., Serniçe kz., 236
- Tis'unıyye (?) k., Amik Sahrası, Haleb Kansu Gavri Câmii Evkâfı karyelerinden, 199
- Todori, eşkıya, Derbend k., Zağra-i Âtik kz., 625
- Todori, zimmi, Eflak, 184
- Togro, zimmi, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481
- Tohatin k., Boğdan, Moldova, 35
- Tokat Defterdârı, 742
- Toklu Dede Câmii, İstanbul, 387
- Toklukoyunlu, Zağra-i Atik kz., 514-1
- Toma veled-i Papas, Yeniköy k., Pınarhisar kz., 551
- Toma, zimmi, hâssa şahincilerden, Niğbolu kasabasında sâkin, 743
- tomruğa vurmak, 588
- Topal Ahmed, Yeniçeri, On Dördüncü Ağa Bölüğünden, 176
- topçu, 129, 321, 434, 718
  - başı, 321
- Topçubaşı tarlası, Ebî Eyyûb-i Ensârî türbesine yakın, 390
- Tophâne k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından, 220
- Tophâne, 540
- Topórısta bk. Torpoliçe
- toprak
  - kâdi(sı/ları), 1, 186, 196, 361, 465, 486, 653
  - nâib(i/leri), 196, 438
  - sipâhileri, 155
- Topuzlar k., Yenişehir kz., 253
- Torbalı bk. Kızılhisar, İzmir
- Torpoliçe (Theoktisto, Topórısta)
  - Kâdısı, 478
  - kazâsı, 478
- Tosya
  - Kâdısı, 52
  - kazâsı, Kengiri sn., 52
- Trabzon, 68, 69, 282
  - müftisi, 282

Tríkala bk. Tırhala, Yunanistan

Trn, Tran, Trin bk. İznepol, Bulgaristan

tuğrâlı

– berevât, 368

– defter, 144, 371, 375, 376, 727 ayrıca bk. nişanlı defter

– selâtın evkâfı defteri, 371

– temessük, 333, 334

tuğrâ-yı şerif, 527, 666

–hidmeti, 98, 289

Tuğrul, Kışla k., Ferecik kz., 649

Tulca Kâdisi, 639

Tulcea bk. Tulca

tulum resmi, 495

Tuna, 289, 373

– cânibleri, 373

– Nehri, 159

– yahılları, 149, 194, 373, 638

Tur Ali, Müsellem, Yeniyayla k., Çirmen sn., 622

Turgut, Manisa kz., 665

Turnacıbaşı, 24

Tutluca (Dutluca) k., Uşak kz., 455

tuz, 651 ayrıca bk. der-loda tuz

Tuzculu mezraası, Karinabad nh., Silistre sn., 482

Tuzla Kâdisi, 664

tüccâr, 30, 94, 124, 148, 156, 244, 257, 264, 272, 294, 368, 571, 633 ayrıca bk. tâcir

tüfenk, 29, 129, 214, 314, 384, 404, 497, 581, 596 –çi, 111

–endâz, 114, 157, 465, 560

tülû deve, 279

Türk Avdal Ağa, şaki, Karaağaç kz., 107

Türkmân-ı Haleb, 449

– Kâdisi, 448, 450

– reâyâsı, 446

– reâyâsı, Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerifi Evkâfından, 446, 447, 450

– Voyvodası, 450

Türkmen, 503, 686

tütün, 15 ayrıca bk. duhân

– ekilmek, 505

– ekmek, 505

– hakkı, 651 ayrıca bk. resm-i duhân

– içenler, 15

– içilmek, 15

– içmek, 15, 505, 682

– yaprağı, 15, 505

– yaprağını ekip biçmek, 682

tüvânâ yiğitleri, 690

U

uchenik bk. uştenik

ucenik bk. uştenik

uğur-ı hümayûn, 525, 580

Uğuz bk. Üğüz, Çankırı

Ula kz., Menteşe sn., 136

Ulak Kâdisi, 678

ulak(ğ), 28, 142, 578

– bârgîr(i/leri), 143, 156, 578

– emirleri, 156

– hükmü, 689

Ulaşlı cemâati, Sultân Ahmed Hân Câmi'-i Şerifi Evkâfına tâbi, 448

Ulaşlı k., Üsküdar kz., 217

Uluç Bekir, şaki, Eğerciköyü k., Kızılhisar kz., Aydın sn., 721

ulûfe, 80, 210, 507, 690, 691, 724

Ulufeciler k., Kırkkenise kz., 551

Ulukışla bk. Şücaeddin

Ulukışla k., Şücaeddin kz., 557

ummâl, 57, 132, 352, 662

– tâifesi, 233
 umûm teftiş, 108, 157, 653, 665
 Umur Bey Evkâfı, Hudâvendigâr sn., 401
 Umur Bey, Oruç Bey'in karındaşı, 125
 Umurlar k., Karataş nh., Demirci kz., 1
 Urumlar-ı Kırım k., Çirmen kz., Hanım Sultân
 Evkâfı karyelerinden, 408
 Usal k., bk. Uysal k.
 usanogh bk. uştenik
 Uskumru k., Hâslar kz., 19
 Ustoyko, mevzii, Andrusa kz., 617
 Ustrumca (Strumica, Kuzey Makedonya), 682
 – Kâdisı, 36, 290, 566, 571
 Uşak, 455
 – Kâdisı, 455, 609
 – kazâsı, 455
 uştenik, ayrıca bk. sûhte
 – eşkiyâsı, 517, 521
 – tâifesi, 521
 Uysal k., Ezine kz., 481
 Uzunköprü Kâdisı, 685

Ü

Üğüz (Uğuz, Oğuzköy, Çankırı) kasabası, Tosya
 kz., Kengiri sn., 52
 ümenâ, 57, 109, 132, 194, 233, 255, 257, 352,
 516, 651, 662, 704
 –nın defteri, 488
 ümerâ, 15, 106, 115, 116, 194, 527, 663
 – voyvodaları, 240
 ümmet-i Muhammed, 642
 Ümmügülsüm Hâtûn, Yeniil Kâdisı Mevlânâ
 Seyyid Derviş Mehmed'in amcasının kızı,
 541
 Ümmühani, Balyabadra sâkinlerinden Rüs-
 temzâde demekle ma'rûf Müteferrika Meh-
 med'in kızı, 377

Ünye mukâtaası, 742

Üreğil bk. Yüreğil

Ürgüb

– Kâdisı, 98, 451

– kasabası, 451

– kazâsı, 451

Üsküb (Skopje, Kuzey Makedonya), 127

– Kâdisı, 62, 91, 127, 252, 537, 680

– kasabası, 127

– Mukâtaâtı, 229

– nâzırı, 127

– Sancağibeyi, 696

– ve Kratova mukâtaâtı, 263

– vilâyeti keferesi

Üsküb (Üsküp, Kırklareli) k., Pınarhisar kz., 551

Üsküdar, 143, 461, 502

– Kâdisı, 13, 31, 54, 143, 217, 220, 374, 656,
 662, 668, 681

– Kâdisının Nâibi, 470

– muzâfâtı, 470

Üsküp (Kırklareli) bk. Üsküb k.

Üveys Çavuş, Aydos ve Burgaz karyeleri
 ber-vech-i iştirâk tasarrufunda bulunan, 280

üzüm teklifi, 672

V

Vâiz Emîrek Evkâfı, İştib kz., 277

vakf, 20, 533, ayrıca bk. evkâf ve vakıf

– etmek, 20, 125

– mahsûlü, 354, 360, 450

–a raiyyet kaydolunmak, 490

–ın akârâtı, Kengiri kz., 533

–ın mahsûlü, 195

–ın öşrü, 651

–n reâyâsı, 651

–ın terekesi, 651

–ın toprağı, 651
vakfiyye, 127, 315, 541, 602
vakıf, 20, ayrıca bk. evkâf ve vakf
– akçesi, 235, 501
– dükkânlar, 20
– fırın, 65
– karyeleri, 117, 125, 253
– mahsûlü, 354, 741, 744
– mâlı, 315
– odalar, 20
– reâyâsı, 185, 270, 347, 492
– suları, 569
– toprağı, 354, 651
– yerleri, 94
– zâbitleri, 220, 319
–dan nesne alınmamak, 651
– ve emlâkin yıkmak, 722
vakıfnâme, 127
Vâlîde Sultân Evkâfı
–, Kırşehir kz., 542
–, Üsküdar, 461
Varıcı, eşkıya, Edincik kz., 658
vâris(ler), 77, 196, 258, 397, 405, 437, 709
– vekili, 1
–i ma'rûf, 134, 591
Varna, 581
– İskelesi, 265, 266
– Kâdisı, 321
– Kalesi, 321
– kz., 242, 265, 266
varoş reâyâsı, 707
varsak, 29, 129, 214, 314, 384, 497, 581, 649
Varşam Papa Yani, zimmî, Mürefte k., Gelibolu
kz., 168
Varvara, Bosna-Hersek, 78
vasî, 341

–i muhtâr, 278, 378
Vasileva k., bk. Vasilevo (Prelom, Bulgaristan)
k.
Vasilevo (Prelom, Bulgaristan) k., Tırnovi kz.,
176
Vasilevo bk. Ruscuk, Bulgaristan
Vasilikâ bk. Fesleke
Vasiloğlu, eşkıya, Derbend k., Zağra-i Âtik kz.,
625
vasiyye, 711
Vasule, zımmiyye, Bandırma k., Kapıdağı nh.,
Galata kz., 25
vaşak postu, 190
vekâlet temessüğü, 482
Veled, Çölabad kz., 14
Velesin (Velesino, Yunanistan) Kâdisı, 440,
441, 442, 644, 651
Velesino bk. Velesin, Yunanistan
Veli Fakih, Mevlânâ, Medine-i Münevvere çel-
tiği hizmetine ta'yîn edilen, Yortan kz., 655
Veli Hoca Mahallesi, İznikmid kz., 601
Veli Yardım, şakî ve hırsız, Kükürd k., Yenice-i
Taraklı kz., 372
Veli, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Dazkırı
kz., Anadolu Beylerbeyisinin Şeyhli Subaşısı,
560
Veli, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, 681
Veli, Hacı Karakoyunlu cemâatinden, 163
Veli, Karahisar-ı Sahib sancağına mutasarrıf,
679
Veli, mahbus, Nefs-i Drama sâkinlerinden, 97
Veli, Yeniil kz., 686
Veli, Yortan kz., 655
Velika k., Hezargrad kz., 106
Veliko Tŭrnovo bk. Tırnova, Bulgaristan
Veliko Tŭrnovo bk. Tırnovi, Bulgaristan
Velimeşesi, Çorlu kz., 436
Veliyyüddin, Hacı, Mısıır, 641

verâset, 27, 101

verese, 5, 77, 397

Vergoviçe (Monastîri, Vergovítsa) k., Voştıçe kz., 606

Véroia, Karaferye bk. Karaferye

Veysi, Mevlânâ, Mukâtaât Müfettişi, 263

Vezirköprü bk. Kedegara, Samsun, 221

vezn

– ettirilmek, 180

– ettirmek, 740

Vidin

– kazâsı, 245

– Mukâtaâtı Emîni, 63

– sancağı, 159, 225, 245, 518

– Sancağibeyi, 63, 159

vilâyet

– a'yânı, 62, 462

– hâkimleri, 150

– kâdılar, 5, 573

– mahbesleri, 338

– mahsûlü, 449

– muhâfazası, 393

– subaşları, 179

– zâbitleri, 535

–li, 430

Virşice (Vrşac, Romanya) Kâdisı, 161

Visâli Bağçesi, Niğde sn., 404

Visaryon (Vişaryon), zımmî, Metropolit, 24

Visoka k., Voştıçe kz., 606

Vitça Yanoş, Erdel Hâkimi Betlan Gabor'un adamlarından, 552

Vize, 595

– Kâdisı, 111

– Mollası, 218

– Sancağibeyi, 714

– yürükleri, 71

Vlorë bk. Avlonya, Arnavutluk

Volos bk. Golos, Yunanistan

Vostitsa bk. Voştıçe, Yunanistan

Voştıçe (Vostitza, Vostitsa, Aigio, Skepasto, Yunanistan) Kâdisı, 179, 310, 606

Voştine k., Pogoniye kz., 284

Voyvoda(lar), 17, 18, 32, 49, 56, 66, 87, 106, 115, 116, 119, 149, 183, 190, 198, 234, 244, 253, 264, 272, 283, 306, 322, 327, 383, 406, 410, 421, 440, 441, 453, 460, 462, 466, 508, 527, 556, 606, 631, 634, 640, 644, 661, 663, 710, 716

–lık, 234, 253, 728

–lık hizmeti, 482

Vrachesh bk. Vreçes, Bulgaristan

Vranje bk. İvranya, Sırbistan

Vrap k., Drac kz., 520

Vratsa bk. İvraca, Bulgaristan

Vreçes (Vrachesh, Bulgaristan) k., Mustafa hasları reâyâsından, 212

Vrşac bk. Virşice, Romanya

Vulçitrın (Vushtrri, Kosova) Sancağibeyi, 229, 263

Vushtrri bk. Vulçitrın, Kosova

vücüd-ı habâset-âlûd, 517

Y

yaban eri eşkıyâsı, 524

Yagob, Yahûdi, Niğbolu kz., 688

yağ, 32, 33

– akçesi, 662

– almak, 502

– mumu, 607

–cı, 718

–cılar, 413

Yağlılar k., Demirci kz., 508

Yağluşeyh(?), Hamid sn., 663

yağmâ vü gâret, 1, 45, 342, 551, 560, 618, 619

Yağmalu k., Hasköy kz., 412

yağmurluk, 29, 129

Yahşi Bey Evkâfı, Tire kz., 477

Yahûd (Yahûdi) tâifesi, 286, 479, 546

Yahuda Hayim, Yahûdi, Rodos, 546

Yahûdi(ler), 257, 286, 422, 479, 546, 547, 577, 579, 672, ayrıca bk. Yahûd (Yahûdi) tâifesi
– evleri, 547

Yahya Fakih, Kumaşini k., Küre kz., 650

Yahya Kethüdâ, sâbık Vezîr-i Sâni ve Kâim-makâm Mehmed Paşa'nın Kethüdâsı, 320

Yahya Paşa, müteveffâ, Babaeskisi kasabası sâkinlerinden, 635, 636

Yahya, Bozacıoğulları, şakî, Ohri sn., 5

Yahya, Mevlânâ, Rumeli Kâdiaskeri, 359, 461

Yahya, Mevlânâ, sâbık İstanbul Kâdisı, ber-vech-i arpalık Rodoscuk kazâsına mutasarrıf, 21, 287, 677

Yahya, Nâib, Rodoscuk kz., 379

Yahya, Yeniçeri, Mahmud Paşa'nın hâslarından Igrimyani karyesinin Voyvodası, 640

yakalı dolama, 29, 129, 497, 581

Yako, Yahûdi, 328

Yakob, Yahûdi, Ağrıboz, 370

Ya'kûb, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Nasuh Paşa'nın Nusaybin hâsları Voyvodası, 645, 648

Ya'kûb, Efteni k., Akyazı kz., 100

Ya'kûb, Şeyhli nh., Üsküdar kz., 470

Ya'kûb, Ula kz., 136

Yakublar k., Demirci kz., 508

yalan şehâdeti, 568

Yalılar muhâfazası, Andrusa kz., 617

Yalınuzcakoz, Zağra-i Atik kz., 514-1

Yalvaç Karaağacı Kâdisı, 663

Yalvaç kz., Hamid sn., 335

Yamandi, zimmî, Bandırma k., Kapıdağı nh., Galata kz., 25

Yambol bk. Yanbolu, Bulgaristan, 111

Yan Grad, zimmî, 92

Yanaki, zimmî, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481

yanasma, 149

Yanbolu nh., Silistre sn., 111, 482

– Kâdisı, 482, 685

– Kâdisının Kethüdâsı, 111

– Kâdisının Nâibi, 111

Yani Ayi Gostina, zimmî, eşkıya, Zaram(?) k., Yenişehir kz., 430

Yani İstemadi, zimmî, şakî, Voştine k., Pogoniye kz., 284

Yani Koçan, zimmî, Prevadi kz., 145

Yani Patra, zimmî, eşkıya, Morika k., Yenişehir kz., 430

Yani, Rodoscuk kz., 471

Yani, zimmî, 92

Yani, zimmî, Bandırma k., Kapıdağı nh., Galata kz., 25

Yani, zimmî, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481

Yanya, 629

– Kâdisı, 629

Yarhisar, 670

– Kâdisı, 670

yasakçı, 24, 202, 537

–başı, 537

–başılık hidmeti, 537

–lar, 24, 384, 502

–cılık, 24, 29

–iyye, 444

Yasef, Yahûdi, Niğbolu Emîni, 688

Yasef, Yahûdi, Sofya ve Bana kz., 577

Yâsin(?), Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, 473

Yassören bk. Yassıviran

Yassıviran (Yassören) k., Murtazaabad kz., 605

yatak harâmî eşkiyâsı, 551

yava, 651, 656, 662

– cizyesi, 651

– ve kaçkun, 132, 185

–i gebrân, 515

Yavaşaşahin Mahallesi, İstanbul, 607

Yavorak (Javorak, Bosna-Hersek) yaylağı, Çer-
niçe kz., 244

Yavuz Sultan Selim bk. Selim, Sultân

Yayacık k., Pınarhisar kz., 551

yaya beyi, 292, 452, 453, 615, 663 ayrıca bk.
piyâde beyi

– zeâmeti, 453, 663

Yaylacık (Yayladzhik, Gorska Polyana) k., Zağ-
ra-i Atik kz., 625

Yayladzhik, Gorska Polyana bk. Yaylacık

yaylak

– resmi, 447

–lar, 244

Yazıcı Fazlullah, Yağlılar k., Demirci kz., 508

yazılı reâyâ, 206

Yedidivan (Perşembe, Hacıkadı) Kâdisı, 506

Yeğengazi Mezraası Zâviyesi, İnegöl kz., 311,
312

Yeğenler k., Demirci kz., 508

yelken, 247

Yemen, 590

– beylerbeyisi, 590

– Vilâyeti, 590

yeni arşın (take çeşidi), 474

Yeni Bezzâzistân, İstanbul, 308

Yeni Mahalle, İstanbul'da Sultân Bayezid Hân
Câmii kurbünde, 457

Yenicami Bâzârı, mevzi, Onikidivan nh., Eflani
kz., 554

Yenice k., Pınarhisar kz., 563

Yenice, Çorlu kz., 435

Yenice-i Karasu (Genisséa, Yunanistan) kz.,
Paşa sn., 233

Yenice-i Taraklı Kâdisı, 372

Yenice-i Zağra (Nova Zagora, Bulgaristan) Kâ-
disı, 614, ayrıca bk. Zağra-i Cedid

Yeniceköy k., Çay kz., 397

Yeniceköy maa Oflazköy, Çorlu kz., 435

Yeniçağa bk. Çağa, Bolu

Yeniçeri(ler), 21, 24, 29, 67, 80, 98, 129, 149,
150, 176, 214, 250, 258, 314, 320, 364, 375,
376, 384, 432, 437, 467, 475, 497, 501, 522,
537, 550, 551, 575, 581, 603, 605, 614, 651

– Ağası, 314, 368, 384, 432, 685

– Ağası Kâimmakâmı, 80, 202, 214, 320, 382,
437, 497, 575, 581, 605, 616

– çavuşu, 475, 522

– hizmetkârları, 550

– Kâimmakâmı, 308

– Kethüdâsı, 364, 537, 663

– meydânı, 346, 430, 435, 436, 463, 618, 619,
728, 732

– nâmında olanlar, 581

– Ocağı, 202, 663, 685

– odaları, 386

– serdâr(ı)ları, 24, 80, 98, 250, 320, 427,
522, 658

– zâbiti, 102, 202, 314

Yeniil, Haleb eyâleti

– Kâdisı, 541, 626, 686

– Voyvodası, 450, 626, 686

Yeniköy k., Pınarhisar kz., 184, 551

Yeniköy k., Sultan Ahmed Câmii Evkâfından,
İstanbul, 220

Yenipazar (Novi Pazar, Yeni Pazar) nh., Bosna,
599

– Kâdisı, 234

– kazâsı, 234

Yenişehir (Larissa, Yunanistan), 121, 651

- Kâdisı, 46, 121, 134, 214, 235, 253, 270, 327, 430, 439, 440, 441, 442, 443, 643, 644, 651
- kazâsı, 121, 162
- Mollası, 162, 383
- Monlâsı, 92, 181, 206, 432, 682
- Yenişehir ve Fener Kâdisı, 640
- Yenişehir, Bursa, 312
  - Monlâsı, Bursa, 312
- Yenişehir-i Fener Kâdisı, 309, 341
- Yenivaroş Kâdisı, 234
- Yeniyayalar k., Çirmen sn., 622
- Yenükköy(?) k., Sisam kz. 322
- Yerevan bk. Revan, Ermenistan
- Yergöğü (Giurgiu, Romanya) kz., Eflak sınırında, 150, 415
  - Kâdisı, 150, 250
- yerli
  - nâib(ler), 383, 713
  - sekbânlar, 157
  - tüfenk-endâz, 313
  - ve yurdlu kimesneler, 521
  - yân, 651
- Yevpatoriya, Kezlev bk. Gözleve
- Yılanöyüğü, Zağra-i Atik kz., 514-1
- yiğitbaşılar, 465, 474
- Yoğunpelid k., Ayaş nh., 498
- Yoğunpelit bk. Yoğunpelid
- Yonca k., Menteşe kz., 141
- Yorgaki, zimmî, Bandırma k., Kapıdağı nh, Galata kz., 25
- Yorganöyüğü k., Pazarcık nh., Maraş kz., 527
- Yorgi Diraşin, zimmî, eşkıyâ, Kalçoz(?) k., Yenişehir kz., 430
- Yorgi İspatar, zimmî, Eflak, 618, 619
- Yorgi veled-i Gizdar, Yeniköy k., Pınarhisar kz., 551
- Yorgi veled-i Manol, Galata, 495
- Yorgi, çoban, zimmî, şakî, Maydos k., Eceabad kz., 305
- Yorgi, Eflak sâkinlerinden, kürkcü, 2
- Yorgi, Hâssa koyun sürücülerinden, 710
- Yorgi, zimmî, 92, 128
- Yorgi, zimmî, eşkıyâ, İpidne k., Yenişehir kz., 430
- Yorgi, zimmî, eşkıya, Uysal k., Ezine kz., 481
- Yorgi, zimmî, Yeniçeri Meydânı kassâbı, 346
- Yorgo Haçatara, zimmî, şakî, Voştine k., Pogo-niye kz., 284
- Yorgoli (?), zimmî, 92
- Yoros nh., Üsküdar kz., 656
  - Kâdisı, 656
- Yortan Kâdisı, 655
- Yovan veled-i Radol, zimmî, Rudini k., Çerçiçe kz., 244
- Yovan, Celaliye bk. Yovanköyü
- Yovan, zimmî, Rodos kz., 21
- Yovanişko, Yazıcı, zimmî, Orhay k., Boğdan, 26, 77
- Yovanköyü (Yovan, Celaliye) k., Pınarhisar kz., 551
- yörük, 71, 185, 212, 735
  - çeribaşları, 71
- Yörük Beyi, 438
- Yörükân-ı Ankara kâdîları, Eskişehir sn., 163
- Yukarı-Aşağı Kuldan bk. Kundan Yeniçağ-Bolu
- Yukarığdeğacı bk. İğde-i Ulvî, 529
- Yulyodero (?), zimmî, Bandırma k., Kapıdağı nh, Galata kz., 25
- Yum Dede (?), Çölabad kz., 14
- Yundağıl(ı) (mevzi ismi), Mihaliçcik kz., 673
- yunucu, 20
- Yunus, Hacı, Yassıvıran k., Murtazaabad kz., 605

Yunus, Mevlânâ, müderris, 282
 Yurodorm(?) Râhib, Karaferye kasabasından, 468
 Yusuf b. Mehmed, cebeci, Altıncı Ser-Bölük, 297
 Yusuf Çavuş, Eflak, 631
 Yusuf Hoca, Rodoscuk kz., 287
 Yusuf Köle, şâki, Kara Ya'kûb'un âdemi, Karesi sn., 399
 Yusuf Resmî, vasi, Galata kz., 281
 Yusuf, Anadolu Beylerbeyisi Hasan'ın âdemi, 152
 Yusuf, âzâdlu tâifesinden, 100
 Yusuf, sancakbeyi kölesi, 589
 Yusuf, Çalık, Yeniçeri, 176
 Yusuf, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, Kütahya'da Müsellim, 423, 594, 627
 Yusuf, Ebülfeth Sultân Mehmed Hân-ı Gâzi Evkâfı Mütevellisi, 386
 Yusuf, Hacı, Ilgın kasabası ahâlisinden, 361
 Yusuf, Hamza oğlu, Karaköy k., Mağnisa kz., 623
 Yusuf, İstifa nh., Ağrıboz sn., 525
 Yusuf, Kâtib Lutfi'nin Kâimmakâmı ve müteveffâ Lutfi Paşa Vakfı kâtibi, 329
 Yusuf, Mevlânâ, Bolu Kâdisı, 469
 Yusuf, Mısır, 641
 Yusuf, Modava Parkanının Martolos Ağası, 433
 Yusuf, mübaşir, Eflak, 463
 Yusuf, Panaya Manastırı rahipleri zâbiti, 322
 Yusuf, sipahi, Sorsovi k., Aksaray kz., 592
 Yusuf, Süleyman Çavuş vekili, 332
 Yusuf, Tülü, eşkiya, Edincik kz., 658
 Yusuf, Vezîr-i Sâni Mehmed Paşa'nın Kapıcıbaşısı, Dergâh-ı Muallâ Müteferrikası, 679
 Yuvanitsi(?) k., Arsa Nehri kurbünde, 414
 yük, 638
 yüksek evler ihdâs etmek, 409

Yüncüler k., Hezargrad kz., 106
 Yüreğil (Üreğil) k., Ayaş nh., 498
 Yüzdepare Kâdisı, 634
 Yüzükcü Derviş, Kalmos mh., Tire kz., 477

Z

zâbit(ler), 17, 29, 384, 396, 400, 450, 551
 --i evkâf, 651
 --i vakıf, 651
 --lik hizmeti, 29, 384
 Zacholi bk. Zaçula, Mora-Yunanistan
 Zaçula (Evrostína, Zacholi, Mora-Yunanistan) k., Voştice kz., 179
 zâd ü zevâde, 201, 202, 242, 611
 Zâde, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi rumuzu, 309
 Zağarcıbaşı, 324, 382, 384, 432, 437, 497, 522, 575, 581, 605, 616
 – mektûbu, 497
 Zağra-i Atik (Stara Zagora, Bulgaristan), 630
 – Kâdisı, 227, 381, 514-1, 625, 630
 – kazâsı, 428
 Zağra-i Cedid (Nova Zagora, Bulgaristan) Kâdisı, 428 ayrıca bk. Yenice-i Zağra
 Zâhide Hâtûn, Silahdâr Ağası iken fevt olan Mahmud Paşa'nın zevcesi, 278
 zahire, 1, 12, 111, 141, 143, 163, 219, 293, 396, 451, 527, 600, 674 ayrıca bk. zehâyir
 – koyun(u/ları), 618, 619
 –ci, 396
 zahriyye hükümleri, 224
 Zapandı (Megáli Khóra, Zapandı, Yunanistan) k., Karlılı sn., 126
 Zapandı bk. Zapandı, Yunanistan
 Zara k., Sivas kz., 467
 Zaram(?) k., Yenişehir kz., 430
 Zarnata (Stavropigio, Castle of Zarnata), Kalamata kz., Vezîr Mehmed Paşa hâssı, 556

Zavet bk. Zavyed, Bulgaristan

zâviye, 139, 389, 610, 724

– fukarâsı, 312

– dârlar, 389

Zavyed (Zavet, Zavyet, Bulgaristan) k., Hezarg-rad kz., 106

Zavyet bk. Zavyed, Bulgaristan

zeâmet(ler), 16, 78, 89, 166, 175, 202, 210, 221, 249, 310, 313, 320, 378, 484, 565, 566, 573, 575, 663, 737

– karyeleri, 18, 162, 197, 202, 614, 679

– reâyâsı, 310, 453

– sâhibleri, 373

– toprağı, 227

– mahsûlü, 78

– tahvilleri, 573

Zebedani (Az Zabadânî, Suriya) nh., Şam-ı Şerif'de Sultân Süleyman Hân Câmîi ve İmâreti Evkâfından, 319, 490

zehâyir, 143, 249, 600, ayrıca bk. zahire

Zekeriya Burgazı k., Hâslar kz., 19

Zelil k., Ürgüb kasabası, 451

zencire (v)urmak, 95, 237

Zenciriyye Medresesi, Aksaray, 734

Zerzene Kâdisı, 506

zevâid-horlar, 621

Zeynel, Balat kz., 332

Zeynelâbidin, Balyabadra sâkinlerinden Rüstemzâde Mütferrika Mehmed'in oğlu, 377, 378

zeytinlik, 67

Zihne (Néa Zichni, Yunanistan), Paşa sn.

– Kâdisı, 45, 492

– kazâsı, Paşa sn., 233

Zile

– hâsları, Sultân Ahmed Hân Evkâfından, 347, 421

– Kâdisı, 634

– Voyvodalığı, Valide Sultan Evkâfı haslarından, 542

– Voyvodası, 421

zimmet, 34, 55, 73, 99, 108, 127, 142, 173, 211, 224, 256, 292, 418, 741

zimmi(ler), 2, 24, 25, 26, 38, 77, 98, 146, 158, 160, 168, 171, 181, 198, 234, 244, 346, 417, 607

zinâ, 45, 102, 243

– kasdı, 137

zindân, 217

–a konulmak, 38

zirâat, 22, 95, 172, 238, 312

– etmek, 249

– ü harâset, 505, 562, 614, 640, 651, 684

Zito(?), zimmi, Novasil k., Arsa Nehri kurbünde, 414

Ziyaeddin, Mevlânâ, Mağnisa Kâdisı, 75

Ziyaeddin, Mevlânâ, sâbık Balyabadra kz., 377

Zlatarica bk. İzlatar, Bulgaristan

Zlataritsa bk. İzlatar, Bulgaristan

Zlatitsa bk. İzladi, Bulgaristan

Zobunci(?) k., Yenişehir kz., 430

zorba, 32

–başı, 302, 455

zûr şâhid, 287, 677

züamâ, 67, 132, 150, 191, 276, 373, 373, 376, 484, 519, 595, 612, 651, 705

Zülfikar Çavuş, Dergâh-ı Muallâ Çavuşu, 154

Zülfikar Çavuş, Topuzlar k., Yenişehir kz., 253

Zülfikar, Dedezâde, şaki, Büyükiğdeğacı k., Mihalicık kz., 431

Zülfikar, Drac ve Baştova mukâataları iltizâm emîni, 231

Zülfikar, Hacı, Karakoyunlu cemâatinden, 163

Zülfikar, Avşar k., Avşar nh., Hamid sn., 122

